N 7

De Ricci - Wilson 6

(No. 1317)
yi2
THE
LIBRARY COMPANY
OF
PHILADELPHIA.
yi2
COMMUNITER BONA PROFUNDERE DEORUM EST.

Incipit liber psalmorum frātis ñr
dñolaū de hūa ordinis frātū mīor
presbiteri in sacra pagina.

Propheta magn⁹
fuerit in nob.
nec. vij. Quānus
liber psalmoꝝ
apud hebreos in
ter agiogpha ō
putatur. ñ int
libros ñr libros ꝓphicos reputatur.
nec in merito. quia quod qui frat
psalmos saltem pro maiori pte. nō
solent dicatur ꝓphe. sed eciam cum
plurimum ut dicatur in principio glo
s super librum psalmorum. pter
quod & ipō comunemter dicatur
nerbum ꝓphe. Propheta ma
gnus est. in quo quidem nerbo pos
sumꝰ notare quatuor causas huius
libri. s. efficiens materialis. forma
lis. et finalis. Causa autem effici
ens duplex est. s. instrumētalis et
principalis. principalis autē est ipe
deus inclusus mysteria in hoc libro
descripta. instrumentalis autem
est ipe dauid ꝓphā. cui secūm augu
stinum omnia contenta in hoc libro
fuerunt revelata. et ab eo descripta.
Secundum uero iohannem et [illegible]
et omnes doctores hebraycos. dauid
non fecit omnes psalmos. sed maio
rem partem plures autem alii alios
psalmos scripserunt. ut moyses ca
pitulum et aliqui alii. ut magis pa
tebit infra prosequendo per singulos
psalmorum. Psalmi ñi sñi à dauid
et alii collecti fuerunt et in uno
libro congregati. qui dicatur liber
psalmorum. [illegible] hoc pter eloquium cause
et ꝓphie ut pmittam ꝓphām sanc
quis fuerit. ut dicat [illegible] prophetam

in prologo super librum istum quem
in modernis libris uiter non ponit
tur ñi a doctoribus nris uitur.
q̄ eloquias qui legem continuerit a cel
sis iquirit. psalmos a diuinis nos
in hoc unum congregauit. non ñi
dr actor libri seu causa efficiens in
strumentalis. sed magis ipe dauid q̄
maiorem ptem psalmorum fecit.
totum enim a maiori pte denoiat.
Hec aūt causa efficiens duplex. s. pri
cipalis et instrumētalis. tangitur
cum dicitur. propheta. ad actum.n.
ꝓphandi requiritur deus mouens p
pheta tangens seu eleuans ad spiritu
alem cognitionem et mens ꝓphe hoc
modo tacta seu illuminata. oportet.n.
q̄ sit simul motus actu et res mota.
p̄ quod dicat dō. uisio. ñi. Si quis
inter nos ꝓpha dñi fuerit in uisio
ne apparebo ei aut p somnium loquar
ei. In quo uerbo tanguntur duo modi p
phetandi. ad quos omnis modi ꝓphe
propie dr reducuntur. prout infra
magis videbitur. unus est in uigilia
qui notatur cum dicitur. in uisio
ne apparebo ei. Alius est in somnio
qui notatur cum dr. aut per somp
nium loquar. in utroq; ñi modo. con
currit deus ut agens principale. et
meus ꝓphe instrumentale. quod pz
manifeste p hoc quod dicitur: in
visione apparebo ei. s. in uigilia ut
alterum sit naturalem et ordens.
aut p somnium loquar. occulta sibi
reuelans. et sic patet primum. s. causa
efficiens. 2° Secundo tangitur causa
materialis sui subiectum. cum dicit.
magnus. Ad cuius intellectum sa
ciendum q̄ ꝓpha aliquis dr magn⁹
et ꝓphia eius magna dupliciter.
uno modo intrinsece. et hoc cōsi

quanto clanor sit cognicio ipsius p
phete. et secundum hoc dicit dia
tur propheta magnus. unde in pn
cipio glose super hbrum istum dr.
Alii xpm p quosdam verum ymа
gines atq; verborum tegimenta
xpm fauerunt. dicit aut solus sc̃
spūs mirantu sine omi exterior
amminiculo edidit xpm. et
hic est modus excellencior xpi.
ut infra magis videbitur cum agi
tur de gradibus xpi. sz hic modꝰ
magnitudinis xpi magis ptinet
ad causam formalem. que consistit
in modo tractandi. quam ad sub
iectuam. Alio modo accipit ma
gnitudo xpi seu xpi. extensime
.s. qđ ad plura se extendit. et hoc
ptinet ad causam subiectiuam seu
materialem. et hoc modo xpm in
hoc hbro contenta dicitur mag
qnia quodam modo se extendit
ad omnia que in sacra scriptura cō
tinentur. secdm em calliodorum
super hbrum istum. totus xpus
quantū ad capt et membra. est ob
iectum in tota sacra scriptura. acci
piendo subiectū pro materia. et
similiter secundum eum totus
xpus est materia hui⁹ libri diffe
renti tm modo a tota sacra scriptura.
qnia hic est subiectū seu materia
p modum laudis. pō quod dicit
liber psalmorū .i. laudum dicit.
pō quod ꝑ ab alijs doctoribus coit
dicitur q̄ continet totam sacram
scripturam p modum dmne lau
dis. et ideo de magnitudine mate
hui⁹ libri pōt dici illud ecc. m.
Quidam et video visionem hanc
magnam. quod est verbum moy
si qm interpretat extractus de aqs,
qnia missus est aptus ad consi

derationem veritatis in hoc libro
continet. mi fuerit extractus ab
aqnis voluptatū presentis vite.
unde dr̄ ꝑsalc. vcbm. Quem intel
ligere facet auditum .s. dominus.
et respondet xpus. ablactatos a lac
te a mammis ab uberibus .s. a corpo
ris voluptatibus. Cetero in ver
bo ꝓpositio tangitur causa formal'
cum dicitur. sumserit. Circa quod
sciendum q̄ dupler est forma. s.
forma tradendi et forma tracta
tus. forma tractatus est dmus
hbr. de qua dicitur post ea in h
bo prosecutione. forma vero trac
tandi est modus agendi qui in
ꝓposito est modus dicendi laudandi
ut pdcm est. quidquid enim in
hoc hbro continetur per modum
dicte laudis ponitur. laus ido
dicta. ordo est seu xpus oracionis.
Oracio ait scandū damascenū
est ascensus mentis in deum. q̄
quidem ascensus notatur cū dr̄.
sumserit. pō quod dicitur psalmo
lxx. Exurge gloria mea exurge
psalterium et cythara. gloria est
clara noticia cum laude. cognito
ait dicit in hoc hbro contenta
sunt valde clara quantum se ex
tendit cognicio xpi. ut iam
in pte tactū est. et pcipuus post
ea tangitur est eorum descripta p
modū dicte laudis ut dictum
est. et ideo bñ vocatur gloria. pō
quod dicit dicit. exurge gloria
mea. et addit. exurge psalterium
et cythara. qnia aliqn psalmi
ab ꝺo descripti cantabantur in
musico instrumento quod vo
catur psalterium. et aliqn in
cithara ut videbitur prosequē
do. sicut et modo aliqui citius

sme note magis ꝑpie cantantur i
mella et alij in alijs instrumentis.
¶ Quarto tangitur causa finalis
cum dicitur. in nob. i. ad utilitatē
nām et salutem. homo. n. eo q̄
est capax dei p cognitiōm et amorē
est ordinatus ad quendam finē
sm naturalem sedm illud ꝑb. lxvm.
q̄ oculus nō vidit et auris non
audivit et in cor hois nō ascendit
que ꝑparauit deus diligentibus
se. et quia ad finem totaliter in co
gnitum nullus potest se dirigere.
ideo necessarium fuit aliqua diuī⁹
hoibus reuelari que dirigentium
in finē sm naturalem. Iusmodi
autē est sacra scriptura diuinitus
reuelata. ꝑ quod de ea dicat apo⁹
ii. xv. ca⁹. Quecunq; scripta sūt
ad nostram doctrinam scripta sūt
ut p patientiam et consolationem
scripturarū spem habeamus. que
spes est expectatio certa future be
atitudinis. Iste autē psalmus
continet totam sacram scriptu
ram p modum laudis. Ideo est
toti ecē valde utilis ad consecu
tionem future beatitudinis. de quo
possum⁹ dicere illud hic ꝑmo.
Erexit nobis cornu salutis nob
in domo dauid pueri sui. deus
cum sanctus et benedictus erexit
nobis cornu salutis. i. scripturā
sacram efficacem ad consequendā
salutem. que est scriptura hui⁹
psalmorum ut dicū est. In domo
dauid pueri sui. quia dauid pro
maiori parte fuit auctor huius
libri p quem sicut corde tenebatur
et ore implebatur. In ꝑsti
gratia habitur et gloria in futu
ro quod nobis concedat et cetā.

¶ Ad euidentiam maiorem huius
libri et aliorum librorum ꝑphalm.
quorum expōnī intendo ministerio
post istum. antq̄ descendam ad tex
tum huius libri. Queritur vtrum
dauid fuit crimius ꝑphetarum. Et
arguitur ꝑmo q̄ non. quia dicit
deut. ultimo. non surrexit ultra
ꝑpha in israel sicut moyses et cetā.
Ergo videtur q̄ moyses fuerit excel
lentior ꝑpha q̄ dauid. Item ayt. xj.
Dicitur inter natos mulierum
nō surrexit maior iohanne bapti
sta qui fuit ꝑpha. ergo dauid nō
fuit eo excellentior. Secundarium
arguit̄ p glosam psalmi supra
allegatam. que dicit q̄ dauid fu
it crimius ꝑphetarum. ¶ Pro
quorum quia ista questio mota est
ꝑ intellectū ꝑphetarum generaliter.
Ideo quatuor sunt hic videnda.
¶ Primū est de quibus sit reue
latio ꝑphetica. Secundum de gradi
bus ꝑphetie. Tertiū de habitu tactu
ꝑphetici sc̄i circa mentem ꝑphetē. Quar
tum de comparatione ꝑphetis dauid
ad alios ꝑphetas. Circa primū sciē
dum q̄ ꝑpha secundum nomen
impositionē dei qui proaltans.
quia denunciat que sunt procul seu
remota a naturali cognitione hu
mana. et ideo de talibus est pro
phetia. Huius modi autem sunt tri
pha gradu. quia quedam sunt
sic remota ꝑ condicionē rei cogno
scende. et aliqua ex cognoscentis
condicione. et aliqua ꝑ modū
cognoscendi. ¶ Primū adhuc
est in tripha gradu. primus est
ꝑ rei cognoscende sc̄z eminentiam.
alius modi sunt diuina maxime
circa plenarium ꝑphetie ideo de talibz

fact sunt reuelac̃ones ꝓphic̃. ꝑ. vi. ꝑ seraphin ter sanctus clemcaa. et clarius in nouo testamento ut hr̃ ꝓma iohis. v. Tres sunt qui testimoniũ dant in celo pater. uerbum. et spūs scūs. et hi tres unũ sunt. Secundus gradus est ꝑ ui cognoscende latencia. cui⁹ modi sunt cordiũ secreta soli deo cognita. unde et cogitacio symonis magi ꝑ reuelacionem fuit cognita petro. Actuũ. viij. unde dicit ei. Intelligimus nidore te cc. Cogitabat enim spūs scī gracia uendere. Tertius gradus est ꝑ ui cognoscende distanciam. que distancia uno modo accipitur ex parte loci. et hoc modo helizeus ꝑ spūm ꝓphiæ distans ꝑ magnũ spacium uidit giezi accipientem munera a naaman. ut hr̃. iiij. R. v. Alio modo accipit distancia ex parte temporis. s. ꝓteriti uel futuri. prius enim tempus non distat a nobis. de distantibus ne secundũ ꝓteritũ facta sunt reuelacione nobis qui ꝓphamus dearacõne mundi ut dicat beatus gregorius. sic ezechielem. de distantibus autem secundũ futurũ sunt coiter reuelaciones ꝓphic̃. ut ꝑ intuicu sacre scripture. ꝑ quod ꝓphia differt a cassiodoro sic. ꝓphia est diuina inspiracio rerum eicutus immobili ueritate dimicans. Secundo aliqua sunt remota a cognicõne uisa. ꝑ condicione cognoscentis. et hoc ꝑ aliquem cognoscentis defectũ qui supplet ꝑ spūm pro phetiæ. et hoc modo achias silonites cognouit uxorem ieroboam domũ suã ingredientem. quis cecus cet ut hr̃. iij. R. xiv. Tercio modo aliqua sunt remota a cognicõne humana. ꝑ cognoscendi modũ. sicut salomon dicit notacia animum et plantarum ut hr̃ tercio R. iiij⁹ Non ꝑ certum studij sed ꝑ inspiracõnem spūs scī. Certa igit̃ cõsiderandum q⁹ ad ꝓphiam. ꝓpre dictam requiritur cognicio intellectiua secundum quod hr̃ danielis. x. Intelligencia opus est in uisione. Et ideo si aliam communicatur aliquid ad ꝓphiam ꝑtinens absq; ea tali intelligencia. non dicitur prophia nisi forsitan ualde large ⁊ impropme quod contingit tripliciter. uno modo in uisione. sicut pharao uidit spicas gen. xli. Et balthasar manũ scribentem in pariete. dan. v. Ille dormiens iste uigilans. uerum tñ eorum sunt ꝓphiæ. quia uisione non intellexit. sed ioseph et daniel qui uisiones intellexerunt. secundo hoc contingit in locucõne sicut cay phas iohis. xj. dixit quod ꝓphetiæ .d. Expedit uob̃ ut moriatur unus homo pro populo et nõ tota gens pereat. intendebat enim solũ dare consiliũ de morte xpi q⁹ cet expedies quãuis eũ innocens. ne occasione ipius uenirent romani et tollerent locum et gentem. sz a spũ scõ suũ est. q⁹ hoc consiliũ sic protulit q⁹ mors xpi futura foret pro salute spiritualibus mundi nõ cay phas hoc ignorante. et ꝑ hoc non fuit ꝓphia ꝓprie loquendo. sicut nec alina balaam fuit aliquando. quãuis ꝑ linguã eius fuerint prolatum uerbi racionabile angelo linguã illius mutẽte. absq; tñ cognicõne alme. sicut plenius dicit scõ iohe. Tercio modo contingit hoc motiõne. s. quãdo

ſpūs ſcūs impellit aliquem ad aliq̄d agendum q̄ hz proſperum eueniū q̄nis homo ſic motus hoc ignoret ſicut judicū. xi. dicitur de jepte. q̄ unxit ſpūs dñi ſuper eum. ſ. ad pugnandū contra filios amon. tū nō fuit ſibi reuelata futura victoria. et p̄ hoc non dicitur p̄phā. hz talis motus vocatur ſpūs ſancti inſtinctus. qui eſt cāſus p̄phīe ſm doctores. i. aliquid deficiens a rōne p̄phīe. et talis motus ſimilis eſt ſpūs bū fortunati qui monetur ad aliud bū agendum ſiū tū tacēt et cognitione p̄una. ut hz libro de bona fortuna. differt tū. quia motus bū fortunati eſt a cauſa naturali. ſ. ab influentia orbis. uel intelligentie motiuas ut dicunt aliqui. uel ab utraq; ſimul ut dicunt alii. motus aūt jepte et conſilium. eſt a cauſa ſpūali. ſ. et inferiori. et ſuperiori. iſte tū inſtinctus magis p̄pinquat ad rōnem p̄phīe ut videt. q̄ duo alij modi p̄dicti. Igitur quia ad rōnem ſtre p̄phīe requiritur intelligentia ut dictum eſt. Ideo ſm varietatem intelligēcie accipiunt gradus p̄phīe. quia ille gradus eſt excellentior. ubi ceteris paribus eſt intelligentia clarior. dum tū p̄phīe limites non tranſeundo ut magis videbitur infra. primus g̃ gradus eſt qñ cum viſione alicui create. datur viſionis intelligentia. ſicut ieremias vidit ollam ſuccenſā et facies eius a facie aquilonis. ut hz je primo. et intellexit per hoc ſignificari exitium regis babilonis nec tamē ad cognitionem ultimā. Secūs gradus eſt. qñ non fit talis viſio ſeu appicio q̄ auditur nec inſtruens de aliquo ſed naturali. ſicut p̄mo r̄. j. ſamuel audiuit nocem dñi loquentis. nec tū vidit aliquam effigiem ſ' appentem. quod p̄ter hoc q̄ audidit ee nocem ihū ipm̄ uocantis. ut hī ibidem. et iſte gradus p̄phīe eſt excellentior p̄dco. quia uocis ſunt ſigna magis et preſſiua mentis. q̄ figure p̄dicte.

Tertius autē gradus eſt qñ non ſolū auditur nec inſtruens. p̄ q̄ iſte gradus eſt excellentior p̄dictis. iſte tū gradus manatur tripliciter. q̄ ydea ſic inſtruens ſeu appens ſi alicui effigie aliquando eſt homo ſanctus. ſicut ſcando machab. xv. hēc q̄ onias iam defunctus appuit mihi machabeo dicens ei de ieremia p̄phā ſimiliter appente. Hic eſt qui multū orat pro populo et vniuerſa ſancta ciuitate irim et c. aliquando eſt angelus de quo nō oportet exemplum ponere quia reuelationes veteris ac noui teſtamenti ut cōſtet leguntur ſic fre. aliquando eſt autē effigies repſentans ipm̄ deum. ſicut ysa. vj. dicitur. vidi dominū ſedentē ſr̄ ſolū excelſum etc. et ſequitur ibidem. et audiui uocem dñi dicentis. quem mittam etc. Angelus eſt maior hoīe et deus angelo et ſcām hoc gradus ſcandus eſt excellentior primo et tertio ſcdo. Conſiderandū autem q̄ omīs iſti gradus p̄phīe de p̄dcis. manent duplicater. quia tales appicōnes alī fiunt in ſompno et time uocant reuelacōnes p cōpma. aliqñ aūt in vigilia. et time p̄phe uocantur viſiones. et iſte ſcds modus qui uocatur viſio. eſt excellentior altero. quia maior illuſtratio mentis requiritur ad

tz cū h'appet p̄ alīq̄ loḡs

hoc q̄ qñ distracta ꝓpriacões sen
sinum exteriorem in vigilia capi
at intelligibilem veritatē de trinita
tibus. quam in sompno nigno
sensibus exteriorib⁹ quietatis.
Anima magis disponitur ad capi
endum hmō modi veritatem ecō
trario aūt est in cognicōne accep
ta via naturali que accipitur per
viam sensus memorie et exp̄imenta
tur dicitur p̄mo methaph⁹ et ideo ta
lis cognicio nō potest accipi nisi ō
pno ad illū aūt modum ꝓphīe q̄
fit in sompno. reducatur ille qui tūc
in raptu ul' ecthasi. quia protūc
non est vsus sensuū exteriorum.
sicut nec in sompno. ¶ Quartus
autē gradus ꝓphīe ꝑ dē. est quādo
sine apprehōne alicuius figure nel si
gni sensibilis. capitur veritas in
telligibilis de occultis p̄ diuinam
reuelacionem. et hoc modo fūt ꝑ
reuelaciones p̄ dicendi ut dicitur
in p̄incipio glose sup̄ psalmū ut sūpra
inis est allegatū. et iste gradus
ꝓphīe est excellencior predictis. sic
enim ille dicitur melioris in
genij et clarioris. qui caperet veri
tatem conclusionū geometralium
sū de carpacione figurarū sensibi
lium. quā ille qui cape non posset
absq; tali decarpcōne. sic in cogni
cōne ꝓphīca. illa mens videtur ex
cellencius diuinitus illustrata.
que veritatem intelligibilem ca
pit absq; sensibilibus signis cuius
modi sunt figure et notes scripture.
quā ille que capit sub talibus si
gnis sensibilibus. et sic patet
secundum p̄incipale. videlicet varie
tas gradium ꝓphīe. ¶ Circa ter
tium sciendum q̄ spūs sanctus
aliquando tangit mentem ꝓphete
de p̄senti tm̄. et non de futuro nec de
p̄terito. sicut actum. x. de micheas cor
nelij dixit spūs sanctus petro. ecce
tres viri querunt te. et hec fūt
est ei reuelacio de presenti nō tm̄
de p̄terita visione cornelij qui vi
dit angelum dicentem. mitte
viros in ioppē et accersi symonem
et c̄. Quam visionē petrus post
ea cognouit p̄ relacionem cornelij.
sicut ibidem habetur. similiter nec
de descensu spūs sci futuro fuit cor
nelio et eius amicos verbum petri
audituros. p̄ quod petrus hoc vi
dens fuit valde admiratus. q̄ nō
fuisset si hoc p̄cognouisset. ¶ Alio
vero spūs sanctus tangit mentem ꝓphe
de p̄terito tm̄. sicut moysi facta fu
it reuelacio creatōris mundi ut dicit
in principio creature et c̄. ¶ Aliqū
vero tangit tm̄ de futuro. sicut
genesis. xxvij. ysaac benedicens filio suo
iacob. cognouit ea que ab eo erāt
futura. tm̄ ipm̄ p̄trem non cogno
uit quia credebat ipm̄ esse esau. nec
conclusit rubeam p̄teritam quod dederat
iacob pro petitione benedictionis pa
trine. ¶ Aliquādo autē tangit de p̄sen
ti et futuro simul. sicut genesis. xlvij.
Jacob qui p̄ senectute videre nō po
terat. manasse et effraym pue
ros p̄ spm̄ ꝓphīam cognouit. p̄ quod
cancellatis manibus dexteram si
militudinem posuit et quod erat iuni
or vidit se p̄cedere. ¶ Alio vero
tangit de presenti p̄terito et futuro.
sicut hic p̄mo dicitur. q̄ elizabeth
ad salutacōnē marie repleta est
spū sco. et exclamauit voce ma
gna et dixit. benedicta tu inter
mulieres et benedictus fructus ve

tus tan-er quo pz q' cognomt' y spūs
cam hr̄ in vtero pcipaliter dei filii.
sequntur ibidem. et beata que ardi
dist. l. angelo nūciante tibi concep
cionem xpi. er quo pz q' fuit illustr̄
ta de modo concepc̄ois pterito. sicut
fuit tacta de futuro vñ subditur. ps
cientur ea que dicta sunt tibi a dño.
spūs enim sanctus qpatur i mēti
bus hominū pu ut multi et io nō
solū modis p̄dictis. sz ꝙ alijs potest
eas tangē tñ illi tactus qui est de
plenti preterito et futuro. et p̄feti
oz quā ille qui est de dubijs quam
de vno solo. et nr̄ illos qui sunt de
vno solo. ille qui est de futuris con
tingentibus virtute pfectior. quia
futura sunt magis remota a cogni
cōne nostra quam pricia ut p̄cepta.
quę possunt vu naturali cognosci
sz non illo modo quo spūs p̄phico co
gnoscuntur. His dictis discēdū
est ad quartum principale. quod
est de compacōne dd' ad alios p̄phas.
Circa quod sciendum. q' dauid
potest comparari ad p̄phetas nouī te
stamenti. aut modi fuerunt apli.
et sic dauid non fuit excellentior
prophetarū. quia apostoli fuerunt
de secretis dñi magis illuminati. et
in maiori plenitudine receperunt gr̄
am spūs sc̄i. ut hr̄ scdm̄ ad 2m. Si
aut cōparantur ad p̄phas veteris
testamenti. sic adhuc non sunt ex
cellentior p̄phārū. ut dicit. l. tho
mas de aquino scdm̄ scdm̄. sz
moyses fuit eo excellentior. quia
rōnem principalem assignat. eo
ꝙ fuit ei conc̄ssum vid' dīnam
essentiam in p̄senti vita cōtin. hoc
ꝙ dicat angustiꝰ ad paulinam de
videndo deum. Dictū est aut supꝰ
q' gradus p̄phie excellentior. est eo

gnitio clarior. et sic dicat ꝙ moyses
fuit excellentior simpliciter.
tñ dd' scdm̄ quid fuit excellentior.
quia plena xpi notitia magis ex
cellit. Ad hoc ꝙ mouet rōnem
scdam̄ ex parte reuelationis p̄phice.
quia moyses p̄phiam suam denū
ciauit toti populo iudeor. nō sic
autem dauid. nec alij p̄phete.
Tertiam rationem adhuc addu
cit ex parte confirmacōnis p̄phie
minate. q' est p miracula. maiora
no signa fecit moyses in egypto i
mari rubro. et in deserto. q' dauid
nl' alij p̄phe. Sz quodquod sit
de conclusione. rōnes tñ inducte
non videntur valere ad p̄positū.
quia claritas cognitionis actū pro
phetandi excludens. nō pōt consti
tuere excellentiorem gradū p̄phie.
quia idem constituerit et excludere
ut videtur. visio aut dīnę
essentiae excludit actū p̄phetandi
sicut et actū fidei. quia vbi actus
est necessarius cognitionis. et io
visio dīnę essentiae non pōt con
stituere excellentiorem gradum
p̄phie. Iz faciat clariorem cognō
nem seu aliquem claritatis cogno
scentē. p̄ hoc supra dixi ꝙ cla
ritas cognitionis maior constituit
excellentiorem gradum p̄phie. dū
tñ talis claritas limites cogniti
uus p̄phie nō trānscendat. p̄terea
si p̄dicta ratio valet. sequitur ꝙ
moyses fuit excellentior omnibz
aplis preter paulū quibus non
fuit cōcessum videre dīnam
essentiam in vita p̄senti. quod tñ
xp̄s negat ibidem. d. ꝙ apostoli fu
erunt excellentiores moyse. Igit
extah visione nō pōt dici ut vide
tur ꝙ moyses fuerit excellentior

nō

ꝓpheta ꝙ̄ dam̄d. Similit̄ rnaõ sc̄dm̄ nõ videtur valere. qm̄ demõnatõ ꝓphetice est aliqd̄ sequens cognitionẽ ꝓphetic̄ et ideo non videt̄ narrare gradum ꝓphē et hoc q̄ plurib⁹ nl̄ paucioribus nunciatur similit̄ trina non valet eadem rõne. qm̄ confirmatio per signa sequitur ꝓpheciam. vnde et iohēs baptista missus signū fecit ut dicitur iohꝫ. x. Et tñ a doctore concedit maior ꝓpha ꝙ̄ moyse. Similit̄ nec et gradibus ꝓphē suppositis potest moyses dici excellencior dam̄d. qm̄ excellencia gradus est capere veritatem supnaturalem absq; omnibus signis et signis sensibilib⁹. qm̄ gradus fuit in dam̄d ut ꝑdict̄ est per glosam plenam ꝑallegatam. et idem videtur p illud quod hꝫ in sc̄do xx. cap. fuit hic amore orationis solempnis absq; miraculis multis. quod dicitur de dam̄d. visiones. ymaginarie et signa sensibilia quecūq; fuit quasi quedam multes claritatem solis excedentem virtutem solis visus nostri. nob contemplantes. Ille. ac. aciones et formacions visus est. qm̄ claritatē solis nullo modo videre potuit. quā ille qui non pot absq; contemplatione tali. et ideo dam̄d qm̄ absq; signis sensibilibus capiebat radium divine lucis. habuit excellentissimū gradū ꝓphēce cognicions. et sic moyses eundē gradum habuit. secm̄ quod dī mag. rij. de ꝙ̄. palam et non per enigmata deum vidit. i. absq; figuris et sensibilibus signis ut ibidem sunt expositum. tñ non habuit totaliter nec ita coarctatas illustraciones sicut dam̄d.

Item secm̄ quod dicit doctor pre dictus dam̄d plenius et clarius et ꝑfectius misteria xp̄i. quam moyses. Per ant̄ vetus et ꝓpt̄ē ordinabatur ad xp̄m. sicut et ad finem vl̄ dicit ap̄s gal. iij. Per pedagogus nr̄ fuit in xp̄o. ut actuū. x. dicitur de xp̄o. Hunc omnes ꝓphete testimonium phibent. et rabi moyses dicit in libro directionum ꝓplexorum q̄ omnia ꝓpt̄ē non sunt loquti nisi ad dies messie. et ideo cum finis sit nobilior his que sunt ad finem. ꝓpter dam̄d videtur sonum quandā excellenciam et hoc q̄ xp̄i misteria sint explicit. et ideo probabile videtur posse dici excellencior ꝓpha ꝙ̄ moyse. quāmus moyses excellencior fuerit in alijs ꝑdictis que ꝓpter hanc discendimus nl̄ eam concedimus.

Ad ꝑmū dicendum q̄ illud est ibum bone caritatis de moyse. et tempore bone nr̄ sufficeret ꝓpha maior moyse tñ nō est contra illud dictum q̄ post est maior surrexit. et oz hoc aliter dicit de prophetis novi testamenti ut predictum est. Ad secundū dicendum q̄ iohēs baptista pertinet ad novi testamenti vnde dicit salvator. ait xj. Per et ꝓphete usq; ad iohannē. s. exclusive. vnde et ꝓpter iohannis in novo scribitur testamento. et io excellencior dicit ꝓpter veteris testamenti. Ad ma iorem autē evidenciam dicendum. secundum q̄ tractatus hominis tertius psalterii. primo secundi. hoc. Interpres. quod dicitur psalterium romanum coq; ecclā tractatu ꝑ illo utitur. sed sciat aliam translacionem non multū distantem a prima et tū magis appropinquantem hebraico et notatur psalterii

nm gallicam. eo q' damasus pp̃ ad
vgatu ꝓmmi illud scat cantan
ri cellis gallicanis. ꝓter hoc dicat'
in regula fratrū minorū. diuina sac
ant diurnū officiū secūm ordinem
romanū cū. excepto psalterio. q3
fratres vtūtur psalterio gallicano.
rmo ad pces sophronij qui frequēter
disputabat cū indocis. qm solum
rcipiunt illud quod est in hebreo.
scat tūslacionem immediate sacp
tam ab hebreo. pp̃ quod notatur
psalterium iuxta hebreos
ꝓam nouitatem. mea autē tūslatio
est eoꝝ nūc latinos. et idō in expō
ne hm hūi intendo eam prosequi.
et ubi notabiliter discrepat ab he
breo. nl' a tūslacione ieronimi iuxta
hebraicū. tangam aliud secūm gra
ciam a dño michi datam. Item
notandum q' secundū quod dicat
ieronimus in prologo sup libꝝ psal
morū. xviij. sunt psalmi sine titu
lo. alij aūt sunt intitulati et hoc
idē pt in hebreo. qm autē sunt in
titulati. et qualiter. et qm nō in
dubitatur in prosecutione hui. De
titulis autē eoꝝ est opinio latinoꝝ.
q' apposita fuerunt ab esdra psal
mos in hoc uolumine colligente et
congregante ut supra dictum est.
tū apud hebreos fuerit auctenticus
sicut et psalm. sicut et ꝓmus
psalmus ab esdra p modū prologi
cōpositus tū appositus ut pz cōputan
ti ut ibi dicit. Incipit ꝓmus psalmus

Beatus vir. Qm̃
beatus augustinus
dicat ipm̃ dauid
fuisse actorem oīm
psalmorum.
tamen beatus ieronimus qm diligēter

studiose certum fuit scripsit. pp̃
quod in hoc est magis standum
dmi. dicat contrarium in prologo
cui super psalterium nominat. x.
actores psalmorum. s. dauid. moy
sen. salomonē. tres filios chore. a
saph. ethan. et heman. et ydithū.
preter istos dicat q' plures psal
mi facti sunt ab aliis scis ꝓphis q'
eoꝝ nomina ignorantur. vnde et aliq'
psalmi sunt sine titulo et aliqm
habent titulū non exprimunt nomina
actorū ut videbitur infra prosequē
do. Similit. Ra. sa. sup primum
libꝝ psalmorum nominat decem ac
tores eorum. s. melchisedech. abra
ham moysen dauid. salomonem
asaph. et tres filios chore et idithū.
et sic in aliquo differt a ieronimo.
quia ponit abrahām et melchise
dech inter actores psalmorum. et omit
tit hemam et ethan. quod tū videa
tur in loco suo prosequēdo videri
gne forsitan aliqua. q' secundum
actores psalmorum liber ille posset
dividi. sz hoc non potest cōuenien
ter fieri. quia sz psalmi omnis actoris.
non ponūtur segregati ad vnam
partem quia inter psalmos dauid
reponūtur plures de psalmis alio
rū. et commisti ut videbitur. Ite
post psalmū. lxxi. in quo finit
in hebreo explicaunt psalm dauid
filij ꝓra. ponūtur plures psalmi
ab ipō dauid intitulati tanquā
ab actore. Ratio aūt hm est. q:
secūm qd dicat ieronimus in prologo
super psalmū. psalm adūltis ac
toribus apposīti. post ea per longū
tempus facti sunt in vno libro col
lecti. et sicut immemorati sic scri
bebantur. pp̃ quod aliqui psalmis

nō. x. auctores
psalmorū sed
decem seruum

tū. postrīus sunt descripti. qr tardi
us fuerunt inuenti. et eodem mō
de actoribus qnia oīs psalmi u
nius actoris non fuerunt simil
inuenti nec immediate vnus p9
alium sz in medio fuerunt inue
ti aliqn psalm. aliorum docto
rum. ꝑ quod liber iste non potest
dīuidi secundum ordinem acto
rum. nec ⁊ trnponī. ut pz et deūs.
nec etiā materiatīm quia in dī
sis psalmis et diuersorum actor
distanter scriptis. eadem materia
frequenter tangitur. et econuerso.
aliquando in eod psalmo de dī
sis materijs agitur. ꝑ qd non
video vtī qualiter artificiose pos
sit dīuidi iste liber. nisi in quodā
generali. quia ꝑmo ponitur pre
catō. et secō eccliaō. et tertio pīn
cipaliter intenta conclusio. secū
da ps incipit in principio secūdi
psalmi. tertia in principio cente
simi quadragesimi quinti. lau
da aīa mea dominū. Iste ois cū
libr intrinsecō est diuina laudatō.
¶ Contra ꝑmū secundū q hic psal
mus est sine titulo in hebreo. ⁊
hoc idem dicit ioīnīs in prologo
super psalmū. ꝑ quod si in ali
quibus libris inueniat scripti.
ps dauid. non videtur esse verū.
sz magis ab aliquo nescio quo
pro sua voluntate appositū. sz
magis videtur psalmus esse ap
positus ab illo qui psalmos
collegit. et in hoc libro redegit.
qui sedm eorū opinionē et ma
gis verisimilē arbitrat fuisse et
dras ut supra dictū est. et sic
collectōm istīus psalmi ꝓponit
per modum cuiusdam prologi

qui tū nec dicitur psalmus ali
us compaginatus. sed quod hēt
actum. xiij. vbi dicitur sicut scrip
tum est ꝑs sedō. filius meus es
tu ego hodie genui te. quod hētur
psalmo sequenti qui nō posset
nec dici secūdus. nisi iste esset
primus. et merito nec psalmos
computatur quia eadras spīm
ꝓphiaī habuit. et eius liber inter
scripturas canonicas ponitur.
Sz contra hoc videtur q dicat
ioīnīs epistola ad paulinū
que sic incipit. frater ambro
sius et c. Et ponitur in pīn
cipio bibliē. d. sic et in descriptō
ne nisi vni cum eis arbon
bite dauid cōparet. hoc etiam
in tribus. In lege dī voluntas eius
et c. hoc nīl scribitur in hoc ps.
et sic videtur eē ētus a dauid. et
non ab eadra. ¶ Dicendū q dō
non est hic nomen ꝓpīe. sed est
nomen libri psalmoꝝ sicut ait
ꝑ ieronimus in prologo galeato
.d. tertius ordo. c. librorū veteris
testamenti incipit a dauid. i. a
libro psalmorū. ut pz intuenti
locū illū. et ideo non valet argu
mentū. nec pōt dici q ioīnīs
tulerit psalmū istū a dauid
eē factum. nam nec psalmos
a dauid factos nō ponit ipīe. sed
magis excludit. ut pz in eius
prologo sup librū psalmoꝝ.
¶ Agitur in hoc psalmo qnq
modis ꝑfectionis ponitur. et
eas inducit ad studiū sacre
scripture. que in hoc libro con
tinentur per modum laudis dīne.
et hoc facit dupliciter. primo ex
cludendo a fidelibus doctrinā

pisam. so concludendo in eis doc
trinam catholicam et sanā. ibi.
sed in lege. Contra ꝑmū sciendū
q̄ in doctrina pīsa hic est pro
cessus. q̄a ꝑmo ad eam audiē
dam aliquis ab infidelibus in
ducitur. et hoc excludit dicens.
nō Beatus vir qui abiit in consilio
impioꝝ. i. infidelium. sicut enim
pietas ꝑtē respuat cultum leḡ
diuine. ita ip̄ietas ꝑr oppositū
studium doctrine peruise. illeaūt
qui se elongat ab ea. dicitur beat⁹
beatitudine celesti. nō in re sed i
spe. sicut dicit ph⁹ ꝑmo ethicoꝝ.
q̄ pueros beatificamus quia ims
adhuc nō sint capaces felicitatis
polite. sz q̄ ad hoc sunt dispōsia
p̄ condicōnē nobilis vite. Secō
in doctrina ꝑtē ꝑtē ꝑtē aliq̄s
q̄ frequenter auditū habi
tuatur. et hoc excluditur cum
dicitur. Et in via peccatorum non
stetit. per stationem eius que mo
bilitatem importat. hīs doc
trine pīse significatur. quia hī
tus est de difficili mobilis. Tertiō
hīsitatus in doctrina pīsa. doctor
alioꝝ efficitur. ad fin et alioꝝ
calumniosum. et hoc excludi
tur cum dicitur. Et in cathedra
pestilentie non sedit. ꝑ hebreo
hētur. Et in cathedra derisorum
nō sedit. peruise eis doctrine doc
tores secundū veritatem sunt de
risores. q̄a errores docēt sub
spē veritatis. Sz in lege. Hic cō
sequenter concludit. q̄ infidelibz
debet cē examen sacre scripture.
et ꝑmo ondit hmōi modi exāmi
nem. et sedo exercitium premissi. ibi.
Et folium eius non defluet. Cir-

ca ꝑmum sciendum q̄ sicut in pro
gressu puerise doctrine triplex est
gradus ut ꝑdictum est. sic est i
progressu sancte doctrine. ꝑmus
est intentā audicio et devota. qđ
notatur cum dicitur. Sed in lege
dñi voluntas eius. secundus est
hītuatio firma. ibi subditur.
Et in lege eius meditabitur die
ac nocte. ꝑ frequentem enim
meditacionem. hītus sic gene
ratur et firmatur. Tertius est
aliorū instructio profitendo et hī
tu procedens. et hoc notatur
cū subditur. Et erit tanq̄ lignū q̄
plantatū est secus decursus aq̄
rum. quod fructū suū dabit in
tempore suo. Discipulus ei au
diens devote et intente. accipit
fructum sacre scripture a doctore.
sz q̄n hītuatus incipit docere.
tunc dat hmōi modi fructū alijs
tempore suo doctrine. cōparantur
autem merito talis doctor lignō
secus aquarū decursus planta
to. quia fidelibus doctoribus ec
clesie. affluunt fluenta divine gr̄e
et tandem glorie. secundum
quod dicitur ecc. xxiiij. Qui elu
cidant me vitam eternam habebunt.
sacre enim doctores sunt sacre scrip
ture que vera sapia et eluadato
ria. Et folium. Hic cōsr ꝑ
mittit ꝑdicta etiam ꝑmissa. et ꝑmo
ondit. qualiter fidelibus cō
ceditur. secundo qualiter pīsis
doctoribus denegatur ibi. non
sic impij. Circa ꝑmum dicitur
Et sic folium eius nō defluet et c.
fluxus enim foliorum et lignī
mortificacōnis arboris. sz virtus
p̄manens cor. est lignī eiusdē

vite ꝓbꝝ. vita aũt spualis in pti hẽtur ꝙ gratiam usq; ad finem continuam. et quantũ ad hoc dicatur. Et folium eius nõ defluet. i. doctor fidelis a gratia et caritate non deficit. quia in ꝑmiũ cũ labꝝ ris conceditur ei in ꝑtria continua cõ gĩ et adepcio glie in futuro. Jo subditur. Et oĩa que caũq; faci et semper ꝓsperabuntur. quia ꝑ operacõia ad beatitudinem semꝑ tuam deducetur. ro. xxv. Dili gentibus deum oĩa cooperãtur in bonũ et c. Non sic impy. hic consequenter dictum ꝑmissa a ꝓbis doctoribus excluditur. et sedõ racio huius redditur. ibi. quo niam nouit. Circa ꝑmiũ dicit. Non sic impy. quia a ꝓbis doctoribus ꝓmo denegatur vita gra tie. et sedõ vita glorie. Io replica tur. non sic. sed tanq; pulvis q; proicit ventus a facie terre. Comparatur aũt doctor puerbis pul uerem ꝓpter tria. Primo quia doctor ꝓbis ad fugiendum errores et ꝓcaulos has nouitates. per ventum subtilem et manus glorie impellitur. et sic ꝓmo dicitur in fouea cadere. et postremo in foueam ignis. ꝙ subditur. Ideo non resurgunt impy in iudicio. i. in iudicio extremo quia ꝓbi ter resurgant. tñ doctores ꝓbi et eorum sequaces nõ resurgent ad eam exaltacionẽ. et ad maiorẽ sui deꝓssionem. quia tunc dicen tur in foueam ignis in anĩa si mul et corpore. et quia non so lum damnabuntur ꝓueri doc tores. et eam doctrine ꝓuersum mu tatores ꝙ mala opera. Ideo subdit

Neq; ꝓcores in concilio iustorum. sic enim dicit scribi in concilio q̃ in hebreo et in traslacõne lxx. accepta immediate ab hebraica ve ritate hẽtur. In congregacõne iusto rum. ista antẽ congregacio est in beatitudine celesti. secundũ quod dicitur ꝑ psalmo. xlvi. Principes ꝓpulorum congregati sunt cũ deo abraham. Quoniam noui. Hic cõis ratio ꝓ doctorum redd. q. quare gĩa et gloria ꝓ uersis doc toribus denegantur. et bonis con cedunt. cum dicitur. quũ nouit dominus viam iustorum. idest ꝓ bat eorum ꝓ uiam ꝓsentis vite nouit notitia approbacõis viam autem peruersorum nouit notitia reprobacõis. Ideo subdit Et iter impiorum peribit. quia iter eo ꝓ viam ꝓbis inte. in morte ter minatur ad damnacõnẽ anime. et in futuro iudicio. ad damnacõ nem aie simul et corporis termina bitur. et sic oĩno ꝓibunt peruersi. absq; aliq; spe redeundi. Secundus ꝑs

Quam firmauerunt. Hic cõ mapit exclusio huius libri seu narracio. et potest diuidi in duas ꝑtes. quia ꝓmo agitur de xpi regno. sedõ de eius sacerdocio. est enim xpus rex et sacerdos ut declarat a postolus ad hebreos. secunda incipit ꝑ psalmo. cix. unde in illo psalmo dicitur de xpo. Tues sacerdos in eternũ et c. Ista tñ diuisio nõ est pre cisa. quia ꝓpria ꝑs etiam aliq̃ agitur de xpi sacerdocio. et in se cunda de eius regno. non enim in hoc libro apparet aliqua his diuisio ꝑ cupidẽ. tñ ꝓpria ꝑs potest diuidi adhuc in septẽ ꝑtes

secundum septem eius distinctiones.
secunda incipit in principio secũ
nocturnu. tertia in principio tertij
et sic de aliis. Circa primã premi
non video aliam divisionẽ inconue
nientem. nisi q' quibus psalmis p
se exponatur. et maxime quia in
tendo quantum potero sensum in
quirere litteralem. Secundum q'
dicit psalmus in hebreo et in tri
slatione septuaginta quicquid mysti
briorum veritatem est omne sine
titulo. et ideo si in aliquibus libris
inueniatur aliquis titulus. ut ps
dauid. nil aliquid imo modi nõ
est de textu sed est appositus ab ali
quo expositore sicut et in multis
aliis psalmis. ps quod de titulis
psalmorũ pono infra. sufficiat in
hibuisse. patet est animadvertendum.
solum pono septuaginta in hebreo
et trislatione septuaginta mysta he
brem. igitur quia iste psalmus
nõ habet titulũ. et titulo non apert
quis fuerit actor huius psalmi. di
unt autem hebrei moderni q' da
uid fecit hunc psalmũ laudando
deum de victoria habita de philistheis
qui ascenderunt ad pugnandum
contra eum. qui audierũt eum fu
isse invictũ publice super totum is
rael. ut habetur secũ ii. regum. fuit enim p
fimisset invictus in domo pris sui
p samuelem ut habetur primo regum xvi.
Hoc tñ fuit secrete et post ea si
tribuum mdã solam. ut habetur ii. regum
.ii. Tamẽ post ea fuit invictus a
publice sup totum populũ israel.
quo audito a philistheis. ascenderũt
ut destruerent regnũ eius. Et secũ
istum intellectũ exponit hebrei
moderni psalmũ istum dicentes.

Quare fremuerunt gentes. i. philistei
qui omnes non erant de gente da
uid nõ vocabantur gentes sed gen
tiles ut habetur in nouo et veteri te
stamento in pluribus locis et po
puli. s. divisarũ civitatũ in terra
philistim. meditati sunt inania.
intendebant eum destruere regnũ
david sed frustrati fuerunt ab intẽ
tione sua. Astiterũt reges terre. i.
quidã philistinorũ satrapæ. et prin
cipes. qui subditis regebant popu
lorum tir. Convenerunt adũsus
dominũ et c. qui venerunt contra
david qui erat invictus in regẽ
et ordinatione divina. et sic dice
batur xpus dñi. i. victus et ordi
natione eius. et sic venerũt contra
dñm. s. ad destruendum eius ordiã
tionem. Dirumpamus vincula eo
rum secundum hunc intellectũ verba
sunt philistinorũ se ipsos exhortã
tium ad bellandum contra dauid ne
regnũ eius in valescat. et sic sub
iecit sibi philistheos quibus filii is
rael erant subiecti. et hoc modo
negligebantur. primo regum iii. Con
fortamini et estote viri philistiim
ne seruiatis hebreis. sicut illi ser
uierunt nobis confortamini et bel
late et sic loquebantur in proposito
ne cessent alligati iugo seruitutis
sub hebreis dicentes. Dirumpamus
et c. Qui habitat in celis. verbum
est ipsius dauid ostendentis q' vin
tute dña fuerunt fructuati ab in
tentione sua. quia eius virtute fue
runt delecti ut habetur secũ ii. regum v. Et
sic fuerunt ab eo derisi. Tunc loq
tur ad eos in ira sua. i. vindicta q
fuit locutio dñi ps̃alis unde subdit.
Ego autẽ constitutus sum et c. In

hebreo hēam. Ego aūt cōstitui
gem meam. Et in tribulacione nr̄
hebraycam veritatem. Ego aūt
ordinatus sum rege meo. et scdm
dnm hoc est verbum dñi loquē
tis de dauid in hoc in regem de
ordinacione dei quasi dicat dō
phylistei frustra in tumm contra
regem dauid quem mistum qm
non potestis resistere nec ordina
cōm super syon montem sanctū
meū. qm nām erat methropolis
in regno ihū. et in monte syon est
fortalicium illius ciuitatis. et dom⁹
regis. et ibi fuit templum edifi
catū dnmo cultui deputatū. pre
dicans preceptū eius. In hebreo hr̄.
Narabo ad statutū vl̄ preceptū.
et est primapīe versus sequentis
et similis est in tribulacōne verorum
nupta hebraicā. quod exponit sic
rabi salon. ut sit verbum ipīus
dauid dicentis. dominus precepit
mihi ut enarrem alijs illud quod
sequitur. Dominus dixit ad me.
per revelacionem. filius meus es
tu. i. amicabilis sicut filius. ego
hodie genui te. quod exponit ra
bi ioseph sic. i. magnificauit te cō
stituens te principem super plūs
israel qui dicitur primogenitus fi
lius meus. et p consequens tu
specialis modo es filius meus. po
stula a me. qui debebis contra gen
tiles pugnare. et dabo tibi victoriā.
Ideo subditur. et dabo tibi gentes
hereditatem tuam et possessionē
et c. Reges eos in virga ferrea. i.
subiacebis in gladio. et tamē vas fi
gulj confringes eos. dicit. Ra. sa.
q hoc psalmus fuit implectū qñ
dauid super filios. amon debella
tos amisegit terrata cumpreta. di
misit q cultus et tribuit eos i
typo laterū ut hī sedō vel nō. late
res autem fiūt de luto siue et pa
ta figuli. Et nūc reges intelligite.
Hic cōmūtat dauid verbum suū
ab exhortandū reges et iudices et
potentes terre. ut attendant se hr̄
deum regem et iudicem super se.
an debent seruire in timore
et timore. ne deuiant a via veritā
tis et iustice. et patet satis litte
ra secundum istū intellectū. Licet
aūt intellectus p̄dicto in multis
consonet littere. tū non videtur
michi ad presens tenenda. primo
quia littera in plurib⁹ discordat
ut videbitur. Secundo quia
apostolus ad hebreos primo. per
illud quod dicitur in hoc psalmo.
probat xp̄m esse maiorē angelis. d.
ad quem eūm aliquādo dixit ange
lorum. filius meus es tu. ego hy
die genui te. probacō aūt non va
let ex sensu iudeo. sz tū ex littera
et secundum quod dicit augustin⁹
contra iudeos donatistam. et
ideo secundū apl̄m quilibet ve
tus testamentū p eruditionem
gratuitis. et p̄cipuus p illūa
cōnem xp̄ūs scā. oportet dicere q
psalmus iste intelligitur de quō
ad hāmm. Item. act. iij. post recep
tionem xp̄ūs scā hunc psalmū al
legauerunt fideles tanquam de
xp̄ō dictum. ut patebit infra. Item
Ra. sa. in principio glose hūs psal
mi dicit sic. magistri exposuerūt
hunc psalmū de rege messia. per
quem intelligitur xp̄ūs in lege
et p̄phis promissus. vñ subdit.
sz ad intellectū ptamū. i. Israelem

et ꝑ̄ responsionem ad hereticos. ex
ponitur de dauid. ex hoc dicto. Ra-
sa. tria hēmus. vnū est q̄ doctō
res hebreorū antiqui intellexerunt
hunc psalmū de xp̄o ad hūm.
Secundum est q̄ rūsionem ad
hereticos. ra. sa. et alij posteriores
doctores. exposuerūt hunc psalmū
de dauid. vocat aūt hereticos con
iūctos de iudaismo ad fidē catholicā
qui contra alios permanentes in
ꝑfidia iudaica arguebant de hoc
psalmo. non pōt aūt argumētū
fieri nisi ex sensu litterali ut sup̄
dictū est. et sic patet secundum ho
mines litteratos de iudaismo cōiūctos.
q̄ psalmus iste intelligit̄ de xp̄o
ad hūm. si q̄ duo p̄dicta in verbo
ra. sa. inclusa vera sunt. sed verū
q̄ ibi includitur oīno conflictum. s.
q̄ psalmus iste ad litteram exponē
dus sit de dauid tum quia constat
q̄ antiqui doctores hebreorū hunc
psalmū exposuerunt de xp̄o qui tū
sequebantur litteram sū sensum
literalem. Item quia constitutum q̄
expō huius psalmi de dauid est ꝑ-
responsionem ad coniūctos. ex quo
videtur conflicta ad euadendum
apparens coniūctorum argumenta.
Ego igitur volens sequi doctri
nam apostolorū et dicta doctorū
hebraeorū antiquorum. exponā
hunc psalmū de xp̄o ad hūm ex
probando ex textu expositionem p̄
dictam. ra. sa. et modernorum
hebreorum. Cōuenio tū aī ipse
in hoc q̄ xp̄i psalmus sit factus
a dauid quia licet hoc nō appa
at ex titulo aī nullis sit lr̄is. ut p̄dixi
est. nec ex processu psalmi qui
de xp̄o intelligendus est. aī hoc
apparet manifeste ex alia scriptu
ra quia actuū. iiij. capitulo. apo
stoli xp̄i seqū ꝑsecu dicerunt. do
mine tu qui fecisti celum et ter
ram mare et oīa que in eis sunt.
qui sp̄i sc̄o per os p̄ris nostri dd̄
dixisti. Quare fremuerūt gentes
et c̄. ex quo patet q̄ iste psalmus
a dauid scriptus est. in quo describi
tur regnū xp̄i. et diuiditur iste p̄s
mus pt̄es. quia primo describi
tur regni xp̄i institutio. sc̄d̄o instau
ti dilatatio. ibi. postula a me et c̄.
Tertio dilatati vexatio. ibi. Et
nunc reges et c̄. Circa p̄mū pri
mo ponitur remotio impedimēti.
Secundo stabilitio regni. ibi. Ego
aūt cōstitutus. Circa p̄mū sciendū
q̄ regnū xp̄i impedire voluerūt
ꝑsequentes xp̄m in ꝑsona ꝑpria
et ꝑ in membris suis. ꝑsequētes
aūt eum in persona ꝑpria fuerūt
principes iudeorum. herodes et
poncius pilatus qui tū fuit anno
ꝑsecutionis xp̄i huic. xxiij. ꝑtoꝝ
aūt aliqui fuerunt gentiles. s.
poncius pilatus et sui milites xm
crucifigentes. Iudei aūt fuerunt
herodes et principes sacerdotū xp̄m
accusantes. et mortem eius requi
rentes. et hoc modo exponi
tur littera ista actuū. iiij. vbi post
illud verbum supra allegatum.
Quare fremuerūt gētes et ꝑpli
meditati sunt inania. astiterūt
reges terre et principes conuenerūt
in vnū aduersus dnm aduersus xp̄m
eius. subditur immediate pro ex
pōne. conuenerunt. n. de in ciuitate ista
aduersus sanctum puerum tuum ihesum quē
vnxisti. herodes et poncius pilatus
cū gentibus et populis israel ꝛc.

Quomodo igitur in hoc psalmo po
nitur psecutio xpi a gentilibus i
geniali cum dicatur. Quare fremue
runt gentes. i. gentiles et est verbi
ipius dauid ad minantis malicia
psecutor xpi qui prindebat in spiritu.
Sed audeis in generali cum dicit
et populi. i. isti. meditata sunt in
ania. cogitantes p morte xpi des
truere regnu eius. ei tu p hoc fuerit
exaltatu et declaratum. ui post
resurrectionem suam dicit. qui ait.
Data est mi omis potestas in celo
et in terra. Sed describitur psecu
tio xpi a iudeis et gentilibus ma
gis in spali. ai dr. Astiterunt reges
terre. i. herodes qui nocatur rex
galilee. ayr. vi. et ayr. xiii. et po
ntius pilatus qui tenebat pro tunc
in iudea locum ipiratoris. ui et ce
tuio sub eo constitutus nocatur
regulus. Jo. iii. et principes. i. iude
oru ul' sacerdotum. conuenerunt
in unu. ad tractandu de morte xpi.
ut expresse dicit quatuor euan
gliste. ideo subdr. Adiusus dnm
et adiusus xpu eius. et hoc ante
quod dicatur hic adiusus xpu eius
absolute apparet q non intelligitur
de dauid sz de xpo in lege et pphetis
promisso quia ubiaq; in utero
testamento fit mo de xpo dno. intel
ligitur de xpo in lege et pphis pro
misso. qui antonomastice dicitur
xpus misi per litteras precedente ul'
subsequente manifeste apparat q
sermo sit de alio qm dr xpus de
nominatie. sicut scdo. xv. dicit dr
de saule. quo aut' iussit mittere ma
ni tuam in xpu dni. dicit eni
ille adolescens te saulem nec scis
se. simili psa. xlv. Hec dicit dns
xpo nec ero aut apprehendi dexte
ram et c. sed in hoc loco no apparet
q dauid dicatur. hic xpus dns in
exultatio psalmi qui no hz. nec ex
processu psalmi ut iam ulum
est. et amplius videbitur. et ideo
de xpo ad litteram intelligitur.
Diuisimus unicula coni et c.
verbum est ipius dauid principa
tus in spu scdm q allegationes pdic
torum contra xpm forent destrue
de et punende. quia et ponti
pilatus in sententiam mortis xpi
fuit p imperatorem romanu i cri
mi missus. et similiter herodes
de regno deiectus et in exilium rele
gatus. et principes iudeoru et tot
populus p typu et sacrificiu oc
isus et captiuatus. secundo quod
expresse narrat iosephus et scola
stica hystoria ideo subditur. Qui
habitat in celis irridebit eos dns.
et c. quia machinati fuerunt
in morte xpi ne ppetrare loca et
gentes ut hec Jo. xi. et ut impedi
rent regnu xpi et contigit eis
contrarium quia p hoc ppetrauit
locum et gentem et regnu xpi
fuit exaltatu et dilatatu unde
et adhuc subditur. Tunc loque
tur ad eos in ira sua et c. et furor
in deo no habet locu ppie. sed figu
ratiue accipitur ultio dicte quia
facit deus de peccantibus xpm
ut dan est. et sic deus ad modu
usitatu ul' furentis se habet. Ego aut
ordinatus sum rex ppe ordinem
regni xpi. Hic con pone ea quod
dicit ego aut constitutus
sum rex. et secdm translationem que
nocatur psalteriu gallicanu est
verbum xpi hois. que deus pat'

constituit regem super omnem aratā
scdm quod dicitur ad hebreos p̄mo.
que constituit heredē vniuersoꝝ et c̄.
super syon montē scm eius. signū
autem eiusdē glorificacōnis xp̄i
et stabilicacōnis in regno celesti. fuit
miracio xp̄i scā in signo visibili sm
quod dicitur. Jo. vi. midū erat ois
datus. qm midū erat ihūs glorifi
catus. hec aūt visio in signo visibi
li. fcā fuit ad litteram in monte
syon sr̄ cantū vnguti ardoris no
mina. scandū q̄ dicat Joūnes i
cpla ad parthos. et satis hēt actu
uū p̄. et scdm predicans precepta
eius. in monte scm syon. fuit tm
plū magno xp̄o plures p̄dicauit
ut testant quatuor euāgeliste et
ibi predicauit p̄cepta moralia de
cr. illo caā loco exierunt apostoli
ad p̄dicandū p orbē verbū dei sicut
predixit ysa. ii. De syon exibit
lex et verbum dñi de ihm. scdm
autē tūlacōnē io' nūc hebreicam
veritatem que sic habet. Nam lex
dei p̄cepta. et est p̄cipue versus
sequentis et sequitur in eodem
versu. Ego aūt ordinatus sum. i. fir
ma ul' statua regem meū. verbum
est t' obedientis et voluntate seu pre
cepto dei p̄is. quibus p̄ multitudi
nem regem super omnia. Dominus
dixit ad me filius meus es tu et c̄
scdm vtramq; tūlacōnē et apli
sententiā hebr̄ p̄mo. Ipse est vbi
xp̄i declamatus suam eternā gnacō
nē a p̄re ai dicitur et in psona p̄is.
Ego hodie genui te. i. eternaliter.
in eternitate cui nichil tribuit in pter
ritū nec expectatur in futurū. et io
eterna generacio filij a p̄re concipit
exp̄imit per p̄sens tempus cum
dicitur hodie. generacio autē xp̄i
dd' cōsiderat in p̄terito. et simili' sua
p̄mocō ad regnū. et io hoc verbū nō
p̄t intelligi de dd' ut videt' manifē
tū apl̄us dicat ad hebreos p̄. ad q̄s
cū dixit aliqū angelorū. filius meus
es tu ego hodie genui te. quasi dicat
ad nullū. et multo mīº p̄t dicī de da
mnd quia angeli sc̄i sunt magis filii
dei per adopacionem gracie. quam
damnd et magis magnificati. scandū
quod dicitur ad fin. Qui aūt minor
est in regno celorū maior est illo. unde
et dicuntur filij dei. Job. i. Cum q̄ ad
starent filij dei et c̄. et ai filiacō hic
expressa non potest intelligi de aliquo
angelorum quantūcūq; magno se
cundū aplm. et multomin⁹ de damnd.
ex quo sequitur q̄ per filiacō hic ex
pressa intelligitur de filiacōne nata
li xp̄i qua procedit eternaliter a patre.
Postula a me. Hic consequenter
declaratur regni xp̄i dilatacio que
fcā est p hoc q̄ p̄ncipes terre et po
puli pro magna pte suppleuerunt
colla sua iugo xp̄i p fidem et obedi
endo. et perfectius subiacent eius
finem misi et p̄fectissime i extremo
iudicio. q̄n omnia p̄fecte erunt sub
iecta xp̄o. ut dicit apostolus ad hebre
os. ii. et hoc est quod dicitur. postu
la a me verbū est dei patris ad filiū
quem filius frequenter orauit pro
salute fidelium que est per fidē xp̄i.
Et dabo tibi gentes hereditatē tuam.
i. vetus testamento inde dicebantur
hereditas et pars. sz quia ad p̄dicacō
nē x̄i et aplorū veniebant obstinati i
in fidelitate et gentiles receperunt
fidem xp̄i devote. ut p̄ ordinem fi
dei actuū. Actuū aplorū. x. cō gentiles
hic merito dicūtur hereditas xp̄i.

Et possessionē tuā finnos fir. qnia
ad tempore apostolorum fides xpi di
nulgata est p orbem vniuersi. secdm
quod dicitur in ps. psalmos. xviij.
In omem terram exiuit sonus eorum
et in fines orbis terre verba eorū etc.
per hoc etiam patet q hic ps non
pōt exponi de dauid ad litteram ne
videtur qnia regnū eius nō se ex
tendit usq; ad terminos terre sz fu
it satis strictū. nec valet si dicat
q; scriptura hic loquitur de finnis
terre istius nō quia illos terminos
nō obtinuit dauid. qnia nō fuerit
integraliter obtenpti usq; ad tēpus
salomonis filij sui. tū quia inde
finita videtur equipolle infinita
li. Reges eos in virga ferrea. per
hoc designatur potestas xpi infi
abilis et eterna secundū q; pdictū
fuerat daniels ca. vij. Aspiciebā
in visione noctis. et ecce cū nubi
bus celi quasi filius hois venie
bat et usq; ad antiquū dierum per
uenit et dedit ei potestatē et honorē
et regnū q; nō corrumpetur. nec per
virgam ferream pōt intelligi gla
dius materialis principium xpiā
norum. qm rebelles tamq; eius
inimici debellabuntur. sicut pa
tempore karoli magni et aliorū
principū fidelium. qm contra infide
les victoriosissime certauerunt. Et
nūc reges eos. Hic cōmendatur descri
bitur regnū xpi debita veneratio.
qnia cū sit rex regū et dns dnan
tium. ut habetur apoc. xvij. Omis
reges potentes et domini debent
ipm debite venerari. Ideo dicitur.
Et nūc reges intelligite. ipius xpi
regiam maiestatem. Erudimini
qui iudicatis terrā. i. scitote vos
hic cupiose iudicem oīa clare in
tuentem. secdm quod dicit hebr.
iiij. Omia nuda et aperta sunt o
culis eius. Seruite domino in timore
. c. filiali. et exultate ei per cordis
deuocionem et elevationē in deū.
vñ dicitur exultacio quasi extra
saltacio. cum tremore. Hoc addi
ne dicta exultacio in dissolucionē
vertatur. sicut faciunt dissolute
cantantes in ecclīa. ai tū omis can
tus ecclīasticus ad excitandā deuocio
nem fidelium ordinetur. Apprehen
dite disciplinā. i. subiicite nos hu
iusmodi discipline xpi. In tribulacione
ieronimus nr hebraicā hēnt. ad
orate pnre. c. deum adoracione la
tre sine fictione. antiqui hebrei
dicunt hic. Osculammi filium.
. i. facite xpō debitum homagium
de animis filiacione eterna agitur in
hoc ps. ut predictū est. et bene dia
tim. osculamini. qnia faciētes
hominagiū fidelitatis alicui. ip
sum osculantur. et de isto osculo
dicitur actiū. i. Osculetur me o
sculo oris sui etc. Radd autē dicit
dnūlitatis in hac littera est. quia
in hebraico sunt ibi due dictiones
equinoce prima est ubi et sonat
sic. nasqn. et significat apprehen
dite. et adorate et osculammini.
Alia dictio sic sonat. bar. et signi
ficat disciplinā et puritatem. et
filiū. tū frequēcius accipitur pro
filio vñ dicitur ait. xvij. Beatus es
simon bariona. i. filius iona. Lit
tera antē sequens satis commēcia
tur. potest cōmigi triplex littera pre
dicte cum dicitur. Nequādo irascā
tur si nō apprehendatis eius disci
plinā ul si non adoretis eū pnre

ul'cnō oscule nī fimī ḥaacnes ei
debiaī hōmagiū et p̄ consequens.
peccatis de nia nutā. Anna nenta
tis declinando. et quia ad talem
declinacōnem sequitur dnmna
punicao. et frequenter in pīta.
quod est cīgnū dnmne clemēcie
in illis qui sustinent p̄acienter.
ꝯ subdiaur. Cum exarserit in
breui ira eius. inferendo vindictā
in pīta et bene diatur in breui qz
huius est omis pena pītis vite
respectu future. imo milla est cō
paracio. beati omnes qui sperant
in eo. qui in afflictōne posita nō
frangunt' impacencia seu disp
acione. sz fiducialiter expectant
remuneracionem vite future.

Dñe quid. psalmus secūd⁹
multiplicati sunt et c. Iste
est primus psalm⁹ nō hītes titu
los. ut p̄z in hebraico. et in trāslacō
ne ieronimi nota hebraicā. et ē
titulus eius talis. psalmus dauid
cum fugeret absalon filium suū.
In quo titulo apparet actor psalmi. s.
dauid. et materia eius. quia in
illa fuga. dauid oratam domino se
humiliauit. flens capto capite et
nudis pedibus incedens. ut hz
secūd Reg. xv. Et munitas s' illatas
a semei conuicijs et factis. paciens
sustinens ut hētur ibidem. xvi.
Et orauit dominū ut respiceret
afflictionem suam. et intelleceret
a dño se exauditum et de ictus fuit
hunc psalmū et plures alios.
ut patebit infra. Igitur dnmdic
iste psalmus in tres p̄tes quia
primo describitur multitudo per
sequentiū. secūdo dei assistens p̄ti
dnmi. ibi. Tu autē dne. tertio
aduersariorum extimuit. ibi. Qui
turbauerunt. contra primū dicit. Domi
ne quid multiplicati sunt et c. qz
sicut dictum secundo Reg. xv. facta
est coniuracio nalida. s. contra da
uid. populus qz cōmittens augc
batur cum absalon. et subditur
ibidem. Venit igit̄ nūcius ad dauid
.d. toto corde uniūsus israel seq'
tur absalon. Multi dicunt aīe
mee. i. de anima mea. nō est salus
ipi in deo eius. ad cuius intellectū
sciendū q̄ bethsabee uxor urie fuit
neptis achitofel. et p̄p hoc fuit p̄n
cipalis consiliarius absalon in re
bellione contra patrem. et ad mou
endum populum ad ipius dauid
p̄secucionē dicebat eīi q̄ dauid
erat ipi deo odiosus. p̄p adulteri
um cū bethsabee. et homicidium
uri cum urie. Ideo populus israel
cepit uulgaliter dicere de dauid.
ei qui furatus est ouem + mittat
pastorem potent ee salutacio. q.d. nō
ouem enim uocabant bethsa
bee. quia sic uocatur in parabola
nathan pphe 2cō Reg. xii. pastorē
aūt uocabant uriam qui ipam
nutrierat ut in cadē parabola dic
tum. et secūm hoc dicebat dauid. nul'
ti dicunt anime mee non est sa
lus ipi in deo eius. sed quia dō
p̄ reuelacōnē intellexit deū respe
xisse humiliacōm suam et audisse
eius orōnē. ꝯ subdidit. Tu autem
dne susceptor meus es. ibi. mi
hi secūda ps ubi describitur assi
stencia dnmi admirau ai dicit.
Tu autē. d. s. mens es tu. protegēs
me in p̄secucōne absalon. gloria me
a et exaltans caput meū. quia
uidit se reditum ad gloriā regni

sm et exultacõnem. vnde erat fugiens
ꝑdõ subdit. voce mâ. c. cordis et oris
clamam ad dñm. ꝓ pscucõne ab
salon. Et exaudiuit me de monte
scõ suo. i. de monte sion in quo erat
tabnaculũ ad quod archa domini
fuerat reportata de precepto dauid ꝑ
sadoth et abiathar sacerdotes ut hꝫ
scdõ R. xv. Et ibi fiebãt sacrificia et
orões pro ꝙõ dõ. nec aliter de monte
scõ suo. i. de celoũ hitaculo. ad hoc ei
fiebant orões et sacrificia in mõte
sion. ut audiamus melio sciat hꝫ
iij. R. in orõne salomonis. tu exau
dies de celo et c. Ego dormiui et sopo
ratus sum. sopor alĩ accipitur in
scriptura pro magna tristicia. vnde
gen. xlv. Dicit de iacob qui fuerit m
nis tristis et continue de ioseph
quẽ arderat mortuũ. minauerũt
ei dicentes. Ioseph filius tuus uiuit
et ipe dnatur in tota terra egypti. quo
audito iacob quasi de gmn compto
emigrans et c. Et sic loquit dauid.
Ego dormiui et soporatus sum. qĩ
ablatus pre tristicia de afflictione
sua. et populi occasione sin. et de ma
licia absalon filij sui. et irrimen
a tali tristicia. Quia dõs suscepit
me. in sua protectione. ꝺco subdit.
Non timebo milia populi. circũs aĩ
absalon et populi qui aĩ eo erat sic
obsidebat dauid in aliqua ciuitate q̃
non posset aliqualiter euadẽ. vnde
scdõ R. xvij. Cum diuisset chusi de
dauid q̃si virum aliquem fuerit
ingressus auferet omis israel
ciuitati illi funes et trahemus eã
in torrentem ut nõ reperiatur nec ẽ
saltus quidem ex ea. subditur. dixit
q̃ absalon et oibs viris israel me
lius consilium chusi et c. Et inge die
malitiorũ meoꝝ saluũ me fac dns
meus. victoria eni quã habuit de ab
salon fuit magꝝ virtute dina quã
humana. Quoniã tu paulisper. Hoc
est terra pax in qua describitur ad
hsarios extimmũ. aĩ dicit. quũ tu
paulisper omis adiscantes ũ tuũ eam
sa. Absalon eni et populus qui erat
cum eo. pscuti fuerunt dõ. sine eã
nista et parte sua et mori fuerunt
pria malicia. dentes pdictũ cõtrim
sm. c. ipius achitofel et aliorum
qui detractõibus suis mordebant
dauid dites et qui impiũt omem
me fecat pastore potẽt ee salutare. q. d.
non sicut supra est allegatũ. dentes
ante istorũ fuerit contriti. quia a
chitofel. se suspendit ut hꝫ scdõ
R. xvij. Et magna ps ppli in bello ce
adit. et alia ps debellata et cõtrita
fugit ut hꝫ scdõ R. xvij. Domini
est salus. hoc dicitur contra illud
quod dicebat populus. ei qui impi
it omeni et paucit pastore potẽt ee
salutare. quia s' dauid fuerat a dño
ꝑ nathan ꝓphetã de pcõ illo. dominꝰ
trãstulit pcm tuũ. ij. R. xij. Vel q̃
magis virtute dmina q̃ humana fu
erat dauid salutatus a pscucõe absa
lon. et ꝓphis qui erat cũ dauid. ꝺco
subditur. Et sit populus tuus benedicto
tua. vel sic dicat dõ in fine hui⁹ psal
mi. in pcessu populo suo multiplica
cõne honor quondam et temporalibꝰ
que sicuti in sacra scriptura per
benedictõnẽ designãt. Quisque ꝑ absa
lon pris pscutorẽ intelligitur quia
tyrannus apostatans a side pscqꝫ
tpm pcm suum in membris suis.
quis sunt pulsamus apostata. sed q̃

tiamq; talis potestate et multitudie
s' adhesrite fulciatur, tñ finaliter
deiatur et frequenter in pñia. sicut in
hiemis apostata sunt ociosus a sñ mi
nio. ad hoc p gloriosa virginē missio.
et semp infirmo. nisi prius cat ante
mortē. et ad hanc sententiā pf facilē
hūs psalm applicari litera. ps. mi.
In finē pro inuocatrm. hinc psalmo p
mittitur talis titulus secūdm
hebreos. Ad victoriā i organis psalmo
dō. dicat aūt. na. sa. q' pri' hoc quod
dicit. Ad victoriā. intelligit' q' psal
mo iste cantabatur alicuius cū quod
cantu vnus chorus ad quendā alterū
ut cōmisto. sicut in cantu alicuius
p se vnus chorus mittitur alterum
cupiat. pr hoc aūt quod subditur.
In organis intelligitur q' cantus
hūs psalmi magis erat aptus dicē
tes īstrumēto musico quod voca
tur organa q' alijs musicis mīs
mentis. sicut vna nota magis apro
priatur uielle q' alio musico īstru
mento. p hoc aūt quod dicitur. ps
dō. ostenditur q' fuit actor hūs ps.
Ad intellectū vero pōdām. rōnabile
titulus hūs psalmi qui pōt' in
tūlacōne ieronimi nr' heb'. qm
talis est, victori in psalmis cantici
dauid. et ai dr. victori. sub intelli
gitur chori lentarū. qm vnus
chorus utebat' alii vīcē modo
et ai subdr in psalmis. Accipī can
tus pro instrumēto in quo tangit'
cantat'. i. pro organis. sic co' alii
ponit' instrumētū musicū p cātu
qm in eo cantatur sicut dr cōiter.
Dicita sunt hoiem a pudiare. q2
omnis vielle hoc facit. quod additur
cantici dō. idē penitus sīgnificat sicut
psalmus dauid quod expositū est.
Ad eundē intellectū rōnabiliter

titulus qui cōit' ponit' in bibliis et est.
In finē pro cantica dō. simo cui hr
rōni ultimi et optimi so phy'. Iem
te aūt in cantu hūs psalmi facebant
ultimi de potentia. ut pr p pdicta. et
hoc erat cā opimi dimittī iam
dis aeterna hūs tituli patent ex dictis.
Igitur ex predictis titulus apt' ma
nifeste actor hūs psalmi. i. dō. sed
materia nō apt'. pō quod apd' hē
breos et similiter apud latinos ma
ne exponit' etiam in sensibili litterali
quē put potest prosequi intendo. et
pō brītatem vitandam omissis ma
nifestis expositōnibus. accipio vnam
que vī videtur magis competere lit
tere et cā racōm. i. q' iste psalmus
sit gratiar actio ipsius dauid pro
eius liberacōne. quō saul et eius
angebant dauid et vivos eius
in modū corone. et dō desperabat
se posse euadere. et tūc venit nūcius
ad saul dicens. festina et veni qm
irruerūt se philistiim sup terrā.
et tunc fuit compulsus dimittere
dauid. ut hr primo R. xxiij. Non
est enī verisimile qm dauid psal
mū egerit talem rendendo deo gra
as de tali liberacōne nec inueniatur
alius psalmus ad hoc appropriatus
licet in aliquibus aliis psalmis
fiat mencō de hoc brīficio aī aliqui
bus aliis. qm idem brītatī in pluri
bus psalmis recolitur. ut pr de edifi
catione populi israel de egypto. pō quod
hic psalmus hunc intellectum videt'
satis rōnabiliter applicari. Igitur
secundū hunc sensū psalmus dini
ditur in tres. qm primo ponit' actio gratiarū de dicta liberacōne. se
cundo subditur adhortatio ad laudem
pro iniqua plectione. ibi. Filij hoī
mi. tertio resumit' domina laudatio

m̄ plalm̄ conclinpnacōne. ubi. dicit̄ lectionem. sicut frequenter fit in tali tulcens q̄ ab eodem intpnit̄ et ad idem terminantur. Cuca p̄mū dō gracias agens dicit. Cum invocarem deum dilexi orando. Exaudivit me. de manu saul liberando. deus iustitie mee. i. mee iustitie actor in quantum hoīem iustificat. et remunerator in quantū pro operibus iustitie me remunerat. deo subdit̄. In tribulacōne. eo q̄ cum mandatis a saule et ejatu eius. dilatasti m̄. faciendo eum recedere et sic hīi spaciū dilatatū ad eundum secundum p̄positū voluntatis mee. Miserere mei et ē. Infirmitatis sicut sepe in p̄terito bñficium em̄ obtentū. p̄stat fiduciam ad aliud obtinendum. Filij hominū. Hic cōp̄r dauid aduersarios suos alloquitur pro multiplici pseccione. et p̄mo arguit eos de p̄sumpta iam pretacta. secūdo mouet eos ad desistendū ab incepto cap. ibi. Nascem̄. tertio ad ejtē dū optata equitatis. ubi. Sanctificate. Circa p̄mū dicit sic. Filij hominū. i. racionabiles et iuste vindicandi quales fuerūt abraham ysaac et iacob ex quibus descendebant saul et viri eius. Ut quid diligitis vanitatem. i. tanto affectu anelatis ad me nunc p̄sequendum. sicut enim medicina dicitur vana que frustratur fine intento. s. sanitate. ut hētur ex sedō phīa. Ita p̄secucō saulis contra dauid dicitur vana qua frustrabatur intencio p̄sequendi. i. capere dauid et occidere. et quoniam mē dacium. In hoc tangit dauid causam sue p̄secucōis in p̄terq̄m alii q̄m adulatores et detractores p̄simi adinuenciunt mendacia contra dauid dicentes saulī q̄ dauid quereret eum occidere. p̄ quod dauid dicit saulī de ypocrisi ex cūti. quare audis verba hoīm loquencū dauid quere malum adversum te. Ecce hodie viderunt oculi tui q̄ tradidit te dominus in manu mea in ypocrisi et ceta. Tūc dicto nero iconium nūc hebr. ist. filij uiri usq̄ michi ignominiose diligitis vanitatē quere tes mendacii semper. et ad eum dem intellectū reducatur. ai dicitur filij uiri. i. hoīm virtuosorū abraham ysaac et iacob. et ponitur hic singulariter pro plāh. c. um pro virorum. sicut exodi. vnj. Dicat vent̄ musca grauissima. i. multitudo muscarū. Scitote michi. i. vos q̄m debetis ē michi mouibus q̄ sunt estus michi et pentibus iniquo minose diligitis vanitatē. i. affectatis me p̄sequi nunc. ut supra est expōitum quod est nobis iniquum. vnde dicit dauid saulī. primo. R. dom̄. quem p̄sequeris rex israel quē p̄sequeris. canem mortuū p̄sequeris et pulicē unū. quasi dicat. hoc est tibi valde iniquū. quicrentes mendacium. ex ponatur sicut supra. Scitote quoniam dominus mirificauit. i. mirabilem fecit. sanctū suū. i. me p̄m quem fecit mirabilē. notando de gregibus ad regni unctū. p̄sumptuosum iam vngendo me in regem. et me liberando frequenter mirabiliter modo de saule et ejatu suo. Non erat autem sc dauid sanctū non

ractanter sed gratanter hoc attribu
ens. deo qm sacrauit ipm. In fil
lacõ ieromm nr̃ hebraycã ista
aiserentordem cmum. qma virtus
misericordie pollebat in dauid. q̃
sauli manibus eius tradito. phes
pcatt. ut patet ꝑmo r. xxiiij. xxvj.
Exandiet me aĩ clamauerit ad eũ.
In piculis futurus sicut in preteritis
fuisse inuenit. Hic cõmẽdauid inducit
adiutores suos ad desistendũ a pc
catis inchoatis. Ira quod faciẽd̃
q̃ pauẽ inchoatur in cogitatione et
manifestatur in locutõe. et cõsum̃a
tur in operatõe. dicat igitur adiu
tans eius. Iracundiam et nolite pec
care. i. mam qua contra me concepi
stis nolite in opere cõsummare. Que
dicitis in cordibus uestris. cogitã
do me plegm. et in cubilibus uestris.
i. temporibus et locis solitariis cõ
tra me tractatis cõpũgimini. i.
p contrictõẽ et compũctõẽ a pro
fectõne thim delictatis. In tribula
tõne ieromm nr̃e hebr̃. Sacrifi
cate sacrificia iustitie. i. exercete opera iustitie. iuste
uiuendo aĩ proxiõ. quod est sacri
ficiũ acceptũ deo. et time speretis
in dominũ. de recipiendo pro tali
bus premiũ. Dicũt quis ostendit nobis
bona. quasi dicant nullus ostendit nobis.
et est hic primapiũ versus in hebreo
et tribulatõne ieromm nisi hebra
yce. q̃ autẽ ista questio nulla sit.
et q̃ p ignorantiam iustitie predec̃
nullus excusetur a peccõ ondit di
cens. Signatũ est sup̃ nos lumen
vultus tui dñe. Lumẽ enim naturale intellectus humanum quod est
quedam impressio diuini luminis. eo
q̃ secundũ partem intellectiuã est
ad ymaginẽ dei suffitiens ondit
que sint opera iustitie. quia sicut
prima principia speculabilium sũt
per se nota. ita et operabilium er q̃
bus possũt deduci conclusiones in
lumine naturalis rõnis. ꝑ qd
dicit apostolus ro. ij. Cum enim gentes
que legem nõ habent naturaliter ea
que legis sunt fecerint. ipi sibi sunt
lex qui ondit opus legis scriptũ
in cordibus suis. Dedisti letitiam. Hic incipit versus sequens
in hebreo et in tribulatione ieromi
nr̃e hebr̃. ubi dauid resumit
confessionẽ laudis dicens me in ps
psalmi conclusionẽ. dicens deo.
Dedisti letitiam in corde meo nõ
solũ de mea liberatõne de mea in
sauli. sed etiã de liberatione ppli
israel ab infestatione philistinorũ.
qui uenerant ad occidendũ et ad
deprecandũ populũ et nascendũ
bona eorũ. quibus p gratiam dei
latis et fugatis populus israel col
legit pacifice fructus terre sue. Ideo
subditur. A fructu frumenti uini
et olei sui. multiplicati sunt. et
per ista tua mirabilia sunt alia ter
re nascencia. tũ in hebreo non est.
olei. nec in tribulatõne ieromi
nr̃e hebr̃. In pace in idipsum dormi

.am et requiescam. hoc dicat dauid i
ꝑsona sua qua ad tempus fuit apli
cacõne saul secutus et sic potuit
dormire et requiescere secure. similiter
hoc dicat in ꝑsona ꝑpi qui liberatus
ab infestacione plurimorũ potuit se
cure et dormire. quĩ tu dñe singula
riter in spe constituisti me. hoc dicit
dauid pro ꝑsona ꝑpria. quia fuit cer
tificatus per diuinã reuelacõnẽ. de con
secucõne regni temporalis post mor
tem saulis et finaliter de cõsecucõne
regni cẽlestis ꝑ mortẽ x̃i. ad quod
nos ꝑducat etc. Generaliter exponẽ
do psalmũ istũ. ꝑ sanleu qui abuteꝰ
nẽpi demon potest intelligi. qui
bonis naturalibus ad eos a deo datis
que remanserũt in eo. contra me ab
utitur. per dauid qui in nẽpi manu
fortis. intelligit quilz fidel' qui ad
dei adiutoriũ eius insultibus resi
stere nititur. sed in illud ꝑ. Aduer
sarius noster diabolus tanq̃ leo rugi
ens circuit querens quem deuoret.
cui resistere fortes in fide. et ad
mittunt reuelacionẽ se mittit exercitui contra
demonẽ in melius eius virtutem
cõtemplando et ꝑ deuocionẽ i deum
erigitur gracias agendo.

Verba mea. In hoc psalmo
ꝑmittitur titulus talis
secundum hebeos. Ad victoriam
hanchylot ps dauid. Ad anº intel
lectũ sciendũ q̃ in hac dictione. ha
nehylot. li. ha. non est de cẽa no
cabuli sed est articulare articulan
in caº in hebreo. sicut cĩ dicatur in
latino. o. magister. li. o nõ est de
cẽa dictionis sed est articulare no
catiui casus. nehylot autẽ dictio he
braica est equiuoca ad significandũ
quodã instrumentũ musicale. et sic ẽ
nomen singulare. et secũdũ hoc sen
sus huius tituli est psalmus dd
sup nehilot. i. aptus ad cantandũ
in tali musico instrumẽto. ad vic
toriam. i. cũ conatu fortitudinis siue
cantus prout expositũ est titulo ꝑ
cedentis. et ad significandum he
reditates nephtali. quia est pluri
le hui⁹ nois nehila. simile hẽtur
frequenter in latino. pila. n. est ut
instrumẽtũ terendi est singulare.
et ut significat iacula est nomẽ
plurale. vũ vlus. pila terit pul
tes. et pila gerũtur in hostes. Et
secundũ hoc sensus ꝑdicti tituli
secundũ aliquos hebreos est. Psal
mus dd cũ hereditates. i. pro con
seruacõne in hereditatibus tribuũ israel.
dicat eũ. ha. ca. q̃ psalmus iste
tus est a dauid ad hoc q̃ sacerdotes
et leuite decantarent ipm ad im
petrandũ diuinũ auxiliũ contra ho
stes israel irruentes in terrã suã.
et sic ista dictõ nehilot. secundũ veram
q̃ significacõnem ponitur in hoc
titulo. quia denotat materiã psalm
et instrumẽtũ in quo cantabatur q̃
leuite cantabant psalmos vocibus
humanis et instrumẽtis musicis.
Et in idem redit titulus positus in
translacione septuaginta xpi hebr. Qui
talis est. victori sup hereditatibus
cantici dauid. hoc autem quod di.
victori nel ad victoriam secundũ
hebreos potest referri ad modũ ca
tandi seu tenendi. qui erat cũ quoda
conatu vincendi ut dictũ est. psal
mo ꝑcedenti. uel ꝑt referri ad ipm
deũ an dirigebatur hui⁹ modi ca
tus. ut est victor hostium. Aliter
secũdũ sensũ istũ ꝑs iste dmeditur

mdnas partes. qua ꝓmo dsc̃ibitur cantandi modus et scd̃o effectus. ibi. Mane exaudies. Circa ꝓmū dicitur ꝑsona anⁿa cantoris deputati ad dc̃ cantacōnē hui⁹ ꝑsalmi. Verba mea auribus ꝑcp̃e dne. exaudiendo ea in effectu. Intelligge clamorē meū. i. intēcionē affectus. vñ in libro hñ hec. Cogitacionē meā. quia oratio dr̃ cē vocalis et mentalis. Intende voci orōnis mee. replicatō est eiusdm cōne. sicut frequenter fit in hijs que ꝓnūciantur cū magno affectu. Rex meus et ds meus. i. cū meus ꝓpr̃ speciale ꝓuidenciaꝫ et protectionē. h. n. sit cū omnīū ꝑ potenciaꝫ. et generale regimen. tamen dicebatur specialiter cū hebreor̃ ꝑ specialem curam. et protectionem. qua dedit illi populo quem eduxit de egypto ꝑ multa signa et prodigia. In monte sinai legem diuinā. scdm̃ quod dicitur ꝑs. cxlvij. Non fecit taliter omni nacioni. et iudicia sua nō manifestauit eis. Et deus meus. hr̃. n. sit omn̄ deus paganoꝝ. tñ dicebatur deus nr̃oꝝ specialiter ꝓ cognicione veri dei et fidei. gentibus aliis ad ydolatriam. declinc. Quoniā ad te orabo. et non ad ydola sicut gentiles faciebant. et sic apparet modus cantandi deuotus. Die mane exaudies. Hic incipit tertius in hebreo et in translacione septuaginta nūc hebraicaꝫ. vbi ponitur oratio cū ꝑsalmi effectus. qui est duplex. s. de iectio hostiū et protectio amicorū. Secundus ponitur. Et letentur. Quinta in tres quia ꝓmo petitur hostiū deiectio. scdo ad hoc subditur deꝑtendi modo. ibi. Ego autem in multitudine. tertio redditur cā petitionis. ibi. Duc me dne. Circa ꝓmū dicitur. mane exaudies. hebraice .n. non solū modū optatiuū. sed ꝓ continuatur futuro indicatiui modi. verum meū. sacrificio et holocaustis vindictā. et dicit mane duplex ratio. ꝓma est quia illa hora in scripturis dicitur apta ad faciendū vindictam de paganis. secundū q̄ dicitur in fine. c. ꝑsalmo. In matutino interficiebam omnes paganos terre. vnde in illa hora fecit dominus vindictam de egyptijs submergendo eos in mari rubro. secundū quod habetur exodi. Iam̄ aduenerat vigilia matutina. et ecce respiciens dominus de castris egyptiorū ꝑ columpnā ignis et nubis interfecit castra egyptiorū. Secunda ratio est. quia illa hora surgebant sacerdotes et leuite et diluculo nebant ad offerendum sacrificium matutinum q̄ aliis diebus laudibus offerebatur. Ideo subdunt. mane astabo tibi. paratus ad tuū obsequiū. et videlicet. de iectione hostiū ꝑ te. qui⁹ causa subdit. Qui nō deus iniquitatē volens tu es. sciat demones qui a gentilibus pro diis celebrantur. Ideo subdunt. nō habitabit iuxta te malignus. i. ydolatra malo ingenio gentilis. Ex cui⁹ deus sit ydolum ꝑ cuius amicicias et potenciaꝫ tñ dicebant ꝓpr̃ habitare in terra sc̃a secundū quod dicit ps. ꝑalip. vj. Elegi in hierusalē ut sit nomē meum ibi. et. Et hoc nōne templum hierusalem deputatum et ideo nūc ei dicebantur habitare inimici virginis mūdi. Cum⁹ nichil potest esse vilius. et ideo nō erat dignū q̄ gentiles habitarent in terra illa qui erant diuini ydolatrie. nec ꝑmanebunt iniusti. i. hostes populi tui inuadentes nos iniuste. ante oculos tuos. ꝑ approbacionē. Odisti omnes qui operantur iniquitatē. i. aduersarios meos ꝓpr̃ iniq̄ ꝑseqūtes

S. nō habet deus vbi sit ē.

pdes omnes qui locuntur mendaci
um. quia multi de gentilibus cr̃
nidos existentibus. fraudulenter
sulabant aĩ nideis amicaam am
tũ quererent eoꝝ subuisionẽ. secũd
quod hr̃ necnic. vi. Omũ sanguiũ.
.i. effusorem sanguis innocentis. Et
dolosum. amicaam ut decipiat sil
antis. quales erant hostes nideoꝝ.
abhoiabitur dñs. cum a se eicien
do. Ego autẽ. Hic coñr adhuc cli
dus de psallendi seu orandi modo. aĩ
diat in psona multi cantoris hui
psalmi. Ego autem. et mapit hic
versus ut hebreo et mutilatione iom
m mr̃ heb. Ego autẽ ut multitudi
ne mie tue. i. plenus de tua mise
ricordia non de mea iustitia. In tro
m domũ tuã. i. templo nouum tuo
dedicatum. Adorabo ad templũ sãn
tum. quia nisi ex urbin erubes
uerba eaue nequis nihil ad orabant.
ut hr̃ sedẽ pahp. vi. et dimel. vi.
In timore tuo. i. reuerentia modo.
Dñe. Hic coñr reliquũ pruas de cle
rectione hostiũ aim diatur. et in plu
na popule nideia. Dñe deduc me
in iustitia tua pr̃ inimicos meos. i.
deduc me in protectione tua ut sim
instrumẽtũ iustiẽ tue ad deiaciendũ
hostes me minime plequentes. Dir
ge in conspectu tuo viam meam. fa
ciendo eam prosperam. et ad hoc al
legat aduersationũ meaꝝ tanq̃
causam diceꝝ. Quoniã nõ est in
ore eoꝝ veritas. quia post sillabaꝝ
amicaae. iniquitates erabant ut
supr̃ dictũ est. cor eoꝝ vanũ est.
nidi his amicaae strabus. sepul
crũ patens est guttur eoꝝ. gr̃ dicat
uellent nos si possent unos deglu
tire. Dolose agebant. pns amicaaꝝ
simulando. nideia illos deus. condem
nando eos ad penã et interitũ. vũ
in tũclatione iomm mr̃ heb. hr̃.
Condempna eos deus. decadant a co
gitatiõnibus suis. quibꝰ cogitant
nos pdere et hereditatiões mas pos
sidere. secundum multitudinẽ impi
etatũ eoꝝ expelle eos. multiplicatiõ.n.
peccꝰ meretur gentis eiusmodi.
Quũ irritauerũt te dñe. attribuẽdo
deitatem tuã ydolis et demoniis.
secũd q̃ dr̃ infra ps. xcvi. Omnes
dii gentiũ demonia etc. Et letetur
tur. Hic coñr ponitur secundus
effectus. qui est animi protectio. aĩ
diatur. Et letentur omes qui spe
rant mte. Ista victoria de adiuta
ris. et qua cantatur. letitia. pue
mi exultabunt. i. exultent. quia
sicut dim. hebrei pro modo optati
uo utũtur futuro indicatiuo. et di
cat mentiri. ut in pñti. i. domino
gaudeant ipm laudando. et pfecti
us in futuro. Et habitabis in eis. in
pnti per gratiam. et in futuro per
gloriam. Ideo subditur. Et gloria
buntur mte omes etc. et subdit
causa. quũ tu benedices iusto. i. bo
nis temporalibus et spualibus
multiplicando. et subditur pro
victoria de adiutaris. gratiarum
actio. cum diatur in fine psalmi.
Domine ut scuto bone voluntatis
tue. i. per tuam bonã voluntatem
nõ p meam iustitiam ut fortitudi
ne. scuto. i. tue protectiõis et defen
siõis coronasti nos. dando victo
riam de adiutaris nostris que p co
ronatiõnẽ designatur. coꝝ corona
victoribus antiquitus donabat.
¶ Secundũ autem sensũ allego
riaꝝ iste psalmus est ord ecclie

contra mlādcles terrā fidchū nmaden
tes fm ūo sensum morale et oīd eāē
contra demones fideles suos tempta
cōibus psequentes et querentes
eos deicere a consecutōne hsedietatis
etne. sc̄z sctos sensus nō intēdo pro
sequ. tū qz a quolibz intelligente
potest ad hoc applicari litterā hūs
psalm. tumquā alii doctores et ex
positores. nalde sufficienter pscripta
sunt istas expoīcōues. psalmꝰ. vj.
Onē ne mīndre. Hunc pīs pre
mittit tal titulus m hebreo.
Ad victoriā in organis sc̄ octauam
pīs dō. Et fm hebreos octaua est hs
nomē instrumēti musici. eo qđ octo
cordas hēat hic notati. sicut mono
corda que est instrumentū musicale
ab unitate corde notatur. secundū
hoc igitur sensus hūs tituli est pīs
dauid sc̄ octauā. i. aptus decantari
in instrumēto illi. Ad victoriā in
organis. i. in cantibus. eo mō quo
cantores conabant in cantus vni
chordis alios fīeri. sic sup expositū
est in titulo psalm quarti. et sic
organum. nō est hic nomē instru
menti sz cantus. et pī hs fuit mo
tiuatōne nīe hebē. Pro organis
tūlit hic. In psalmis. dicens.
Victoria in psalmis pīs dauid. sc̄ oc
tauā. Et pz expō erhic dictus. Et i
titulo psalm quarti. et sibi pz ex
pō tituli qm scīt ponī in bibliis
qm talis est. In finē psalmus dō
pro octaua. qz p finē hic intelligi
bilium de potentia. in conatu canto
rū. sicut dcm sunt supra titulo qīn
psalm. Igit ex predictis apparet q
dauid. actor fuit hūs psalm. sed
materia seu de quo fecerit non ap
paret. pī quod nasce et multiplicat

expōīe apud hebreos et latinos. et
pī bntatē sectandā expōm accipio
que nī videtur littere cōmodius
applicari. s. q dauid fecerit istū psal
mū pter mīam sc̄ offense dīne
qua iactant et ō legē inflixit pīm
miam absq; datione argenti. quia
m tali mīatōne papitur dari. exo.
xxj. ca. pī quod gad pphā de mā
dato dī dicit ei. tūum tibi datur
opus et c. ut hēt scd r. regū. et
ibi ō subdī. dixit aūt dō ad gad. coar
tor undiq; nimis et c. Quia nīde
bat sequi penā horribilē sc̄ se et
pīm occione sui. et sm hs. iste pīs
duas ptes diuidit. qr po ponit
pīus dauid mirabiliter afflicti de
nota pticō. secundo pīus deū exau
dicō ibi. Miserēre mei. Circa p
mū dauid. primo implorat dīnā
mīam. scdo ad pīam obtinendam
allegat suā pīam. ibi. Laboraui.
Circa pmū dicat sic. Domine nei
furore tuo arguas me et c. i. ne pīas
me secundū rigorem tue iustē. sz ma
gis secundū dulcorem tue mīe. et di
cit. in furore tuo. alludendo ei quod
scribitur scdo r. xxiiij. De popli mia
cōne. et addidit. furor dī nasci cont
isr. cōmouit qz dō dīnem ad
nocb
ioab. Vade nia isr in mīam et c.
Miserere mei dne qm infirmꝰ sū et c.
Et vidone eiꝰ angeli percutientis po
pulū pro miacōne pdcā. dauid fuit
ita territus q deinceps fuit quasi
languidus in tū q nō calefiebat ne
stibus. ut hēbat. iij. r. pmo. et hmo
langore frigiditatis vna causa fuit
iste terror ut dicūt doctores. sicut ex
posui. iij. r. pō. Et anima mea tur
bata est nalde. videns eiꝰ angelū
eādem pīm occasione sui. ita fuit

turbatus. q̄ dicit ad dñm. ego cinnum qui peccau et qm ñqz egi. Jn qm ones si quid fecimus. vtatur obsecro in tua contra me et contra domū pris mei ut hētur. m. r. xxxj. sed tu dominē us quequo. sub intelligitur subtrahēbis ph passionē et meam affectionē. et est modus loquendi detractatis sicut homo auratus et ornatus nō profert intencionem suam oplere si tristat. Consolatur. de rigore iustie ad dulcore mie. et erige aiam meam. de isto tri more et afflictōne. salvū me fac p̄ misericordiā tuā. nō p̄ iustiā meā aī inq̄ egerim. et allegacionē dñe misericordie. subdit. p modū cause. q̄ nia non est in morte. i. post mortem. qm memor sit tui. memoria fructuo sa quantū ad eos qui decedunt in pec cato mortali. ideo subditur. in inferno autē quis confitebit tibi. s. confessio ne laudis diuine. q. d. nullus eo q̄ in inferno nulla est redemptō. nec hēt. n. deinde ne magnā ps populi que moriebatur subito in illa pestil lencia tū diez. decederet in pcō mor tali et sic dampnaret. qđ erat ei vel de ingubre. sicut et mors filij sui ab salon q̄nus ip̄m plequerent. eo q̄ probabilē arderet ip̄m in pcō mor tali decessisse. sic dicit. v. r. xxxix. Psalmus. Hic cōit dd̄ pro ip̄etōne dñe mie. allegat p̄iam de pcō cō missō. d. Laborauī in gemitu meo. p̄ annectatr cordis nō potens cōtinē ageritu p̄ cra horiz. et de die qđ est diuū et labonosū meditati regie. Lauabo p̄ singulas noctes lectū me ū etc. q̄ de nocte in secreto adiuuāt magē erupebat in ligius p̄ne p̄ter nimū lacrimas. p̄ pena cōmissi. turbatus ē a furore oculus meus.

.i. a dolore cordis. vñ in hebreo ↄ in tribulacione ionam nr̄ hēb. pro furo re hēt amaritudine. et quia pene bant lacrime i tanta habundancia q̄ vestes aaes caligabat. Inueteraui. i. ad mentū corpus et aie p̄ q̄uam sedm illud hebreos. xxx. Q̄ antiquatus et senescat p̄ mentum est. nr̄ inimi cos meos. s. sathan et satellites suos qui me prouocant ad pcm in actōs p̄sl. secundum q̄ hētur p̄mo. paralip. xxj. Consurrexit aut̄ sathan contra israel. et mouit dauid ut numeret is rael. Discedite a me. Hoc facit ps p̄n cipalis hui⁹ psalmi in qua ponitur dñna exaudiao. de qua fuit certificatus dd̄ p̄ nbum gad p̄pte dictus s. de ma dato dñi. q̄ edificaret altare in aia ornam iebusei et ibi sacrificaret. de⁹ aut̄ non p̄cepit s. offerri sacrificiū ab hoie. nisi sit placatus contra eum. si cundo intellexit per descensū ignis de celo. s. holocaustū situ. ut hic p̄mo psalm. xxj. Qui descensus signū est dñe placacōis et acceptatōis sic dicit fuit ge. xv. De oblatione abel. et fuo r. xlvij. De oblatione helie. nō est aut̄ verisimile q̄ dd̄ tantū bnficia tribuerit sine vlla gratiarū actōne. nec inuenit alius psalm⁹ quod ad hoc applicatus. p̄ hoc dicit in p̄mo hui⁹ psalmi psalmi. q̄ ad dictam sen tēciam ronabili⁹ applicatur. dicat q̄ dd̄. Discedite a me omēs qui operā mi iniquitatē. i. tu sathan et satellites tui qui me cōtristatis ad iniacōnem populi. quoniam exaudiuit dns noce fletus mei. sicut. n. demones i gerunt se peccatibus ut faciant eos mori de pcō in pcm. sic refugiunt qui videt peccē adeo exaudiri et hic iratū. qua oīm est ei bilium abhorret

ab hoibus dnica. Exaudiat dñs
nus deprecacionem nrā ℞c. Replicādo
est eiusdē sententiae ad ondendū mag
nū gratiaudinē diuine gratie s' ℞c.
Exturbescant et conturbent' et c. Red
tur' ad expīmendū exturbescentiam et
turbacionē dnonū qui videntes pec
ra reiungē ad deū s' planctū. pp exulta
dnm. Comittautur. nō cōfusione pe
nitentie que nō cadit in dnonibus.
sz confusione exturbescentie retrocedendo
a me ado erubescito. Sedm multitu
dinē mīe sue. Ideo subditur. Et eru
bescant valde velociter. quia dina gra
in misericordia miseratur' et p hoc dīabo
lica misericordia confusa ato repellitur.
Dixerāt pīs pōt exponi moraliter
de quotidiano pcō ut veraciter penitēte in
plorante diuinā miam pro cuiuslibet
culpe admissa et pna in
ausa. et post longam et deuotam ora
cionem probabiliter estimat adīo se exau
ditū p datam s' dñus interiorē con
solacionē. pp q' iste pīs inter septē psal
mos pīnales est primus. sz hanc ex
pōnē nō intendo prosequi. tū quia
detaili pōt ad hoc littera applicari.
tū quia doctores mī hanc exponē
et similes nō solū sufficienter sz eaā
sufficientissime tractauerūt. et in
sacras multiplicē reliquerunt.
Domine deus meus psalmus. vijo
In te speraui et c. Hunc psal
mo premittit talis titulus in hebreo
Ignorancia dd quā cecinit dño sup
verba chus filii iemini. Ad cuius intel
lectū sciendū q' chus hic accipitur
pro chusi q' est nomen ppriū. et ap
pellatiuū et sedm hoc. est hic duplex
expositio huius tituli et psalmi. prima
est prout chusi et nomē ppriū au
ctum hoibus qui fuit amicus ipsius
dauid ut hic sedō R. xv. qui ad mandatū
dauid venit ut faceret cū absalon. ut im
pediret consilium achitofel. et significa
ret ipi dauid ea que tractarent' contra
cū in consilio absalon. quod et factum
hētur sedo R. xvij. Et ideo qū dauid
audiuit q' achitofel dederat consiliū
q' ipse cū duodecim millibus bellatorum
persequerētur dauid nocturnis horis.
antequā posset nigredi aliquod fortalicium
et ad suggestionē chusi in angustia
positus disponeret se ad trāseundum
iordanē ut esset in loco tuciori. ne forte
fieret cōsilium achitofel contra eū. fecit
hunc psalmum. primus adhuc ab illo
psalmo liberatus. et ad hūc sententiam
satis concordat littera psalmi. sz littera
tituli videtur discordare eī dicendo. Ig
norancia dauid q' admisit etc. q' sedm
omnes expositores ignorancia hic accipi
pro pcō ignorantie. quod cōmittitur
ex ignorancia facti. quē nō excusat
a toto. presertim autē q' suscitauit dd
ab absalon et achitofel eius consilia
no fuit ei inflicta pp adulterium cō
missum cū bethsabee et homicidium vrie.
sedm qd' predixit ei pphēta nathan. ij. R.
xij. Hec dicit dñs ecce ego suscitabo su
per te malum de domo tua et c. dēs ido pcā
nō fuerūt cōmissa p ignorantiā sz ex
certa scientia. ut patet. ij. R. xi. Item quia
chusi predictus nō videtur fuisse de stir
pe iemini. tū quia vocatur archites
. ij. R. xv. tū quia nō est verisimile
q' dd vellet s' amicū familiariter hois
de stirpe iemini. de qua fuerat saul ei
persecutor. Et ideo est alia expō q' sequi
tur. Ra. la. et ionathan filius oziel
in traductione caldaica. Q' chus sū chusi.
est nomē appellatiuum et significat etiā
opem. et sic idem sonat ionathas qui in
traductione sua vocat hebraicum. Hunc

psalmo premittit talem titulū. pro iqua
tacõne dauid. quod acusat dño super ver
ba ethyopis filij iemini. et nocatur hic
ethyops ꝑ̃ saul qm fuit denigratus
in fama et moribus. pro iniqua plecu
tõne dñi. et hortanda occasione sacerdõ
nobe. modus dñi. ut hꝫ ꝑmo ℟. xcij.
Cui⁹ occasionis dauid fuit culpabilis
p ignorancia crassam. eo q̃ plente doeg
ydumeo prauit panes et gladiũ ab achi
melech sacerdote. vñ qñ abyathar filꝰ
achimelech fugit a dauid nũciando ei
interfectam pas fili et aliorum sacerdotũ.
ut hꝫ ꝑmo. ℟. xxij. dauid cognam cu
am recognoscens dixit ad abyathar:
Ego fui reus omniũ animarũ patris tui.
Et causã hui⁹ assignans dixit. sacha
eui. i. saul potenti et de bona mihi dic.
q̃ ait ibi doeg ydumeus. pro calum
nio amicabatur sauli. et ideo orat dñs
hunc psalmũ orando dñm ut remitte
retur sibi dam ignorancie peccũ. ita q̃
ꝑ̃ hoc non tradetur in manus saulis et
aliorũ ipm̃ persequentiũ. Et secm̃ hoc
sensus huius tituli est. Ignorãcia dñi.
i. culpa ignorantie dñi predicti. Quã
orauit dño. i. ꝑ̃ quã remittenda ora
uit dñs hunc psalmũ. Super verbis
ethyopis. i. ꝑ̃ verba saulis mendacia et
morbus. filij iemini. qm saul fuit
de stirpe iemini. ut hꝫ ꝑmo. ℟. ix. per
verba autẽ saulis intelligit̃ precepti
ones. quo ꝑcepit doeg ydumeo mili
tibꝰ sacerdotes dñi. Et ciuitatem comm
pauit more gladij. viros et mulie
res. et infantes et lactantes. ut hꝫ ꝑmo
℟. xxij. Ad cuius autẽ intellectũ. nadut
tñ. io⁹ in titulatõe nr̃e hebr. ut pz ex
ꝓdictis. Ymo ꝑ̃ psalmũ. orat dñs contra
malicias ipsius doeg. ut indebite nocua.
Domine deus meus etc. Quam
secm̃ sanctam ꝓdictam. q̃ tenent hebr.
Et iosephus idem videtur sentire ex titu
lo psalmi. psalmus iste in duas partes
dividitur. quia ꝑmo dauid petit sibi
liberatione. Secõ ad hoc allegat mul
tiplicem rõnem. ibi. Domine deus mꝰ.
Circa ꝑmum dicitur sic. dñe. per omnẽ
generalem gubernationem deus per
actiõnes mentis q̃ speciales aliquã
et devotionẽ. in te speraui. i. de tua bo
nitate confidens pluscꝫ de mea equi
tate. Salvum me fac etc. a saule et
suis complicibus me persequentibus
protegendo. et libera me. ab ipis ac
securando. Nequando rapiat ut leo.
crudelissimus. animam meã per occisio
nem a corpore separando. Dum nõ est
qui redimat. neq; qui salvũ faciat.
ex honesta. i. occasione sacerdotum
ꝑ̃ dauid. qui erebat q̃ si caderet in
manu saulis. nullo precio posset re
dimi. nec ꝑ̃ humanã potentiã salua
ri eo q̃ saul tenebat potentiam regni.
Domine deus. Hic cõsi. dauid pro sua
liberatione allegat triplicem rõnem.
Oma accipitur ex sua innocentia.
secunda ex dñi misericordia. ibi. Exurge
domine. tertia ex persecutorũ nequitia.
ibi. Consumetur nequicia peccatorum.
Circa ꝑmum allegat dauid suã innocen
ciam. imprecando sibi malũ. si in ꝓ̃ sit
contrarium. d. Domine deus meus. ex
pensatur sicut primus. si feci istud. de
ꝓterito. i. q̃ quicquam mortẽ saulis
procuraui. ab eo et detractoribꝰ imputa
tum. unde dixit ei dñs. ꝑ̃ ℟. xxv. Quia
ne audis verba hominũ loquentiũ dñs
quoniam malũ adinuenire te et c. Si est in
iquitas in manibus meis. querens
facere malũ de futuro quod tñ impu
tatur ut factũ est. Si reddidi retribuen
tibus mihi mala. hoc est si persequentibꝰ
me reddidi malũ pro malo. q. d. non
quod pz ex hoc q̃ saul persequendo dñs
bis tradit in manus eius. ita q̃ potuit

cum occidere. ut hꝛ ꝑmo. R. xxvj. & xc
mj. Et tñ dmd ei ꝓperat deadā me
neo ab immicis fams. i. sine virtute
ita q̄ non possim me aliqualit̄ ab eis
defendē. et sēm hanc litterā dmd
imprecatur sibi ipī malū pene mi
fuerit innocens a predictis. In hebreo
aūt et in tñslatōne. ionnm nīr hel.
sic hētur. Si reddidi nī malū retribu
entibus et hostes meos vacuos ſp
hando saulem et homies suos vans
sins. ymo hastam saulis et aphim
aque que accepera in tentoris sau
lis in certum signum q̄ ꝓtuerat
eī occidere. rēdant. ut hꝛ ꝑmo. R.
xxvj. Et secundū istam lram que
nemor indetur in me hmōi nersus.
si reddidi etc. dmd non mūcatur
si malum sed allegat innocētiam
suam. et mphapio nersus sequētis
incipit hoc mūcam. d. ꝓsequatur
inimicus aiam meam. i. me ꝑsē
cuti fuerim innocens a predictis.
et comphendat. ita q̄ non possim ef
fugere. et conculcet in terrā vitam
meam. me occidendo. ita q̄ cadaver
meū conculcetur ab hoīnibus et be
stijs. et gloriam meam. i. gloriam
regni israel michi adco promissam
q̄ saulem. in pulverem deducat.
q̄ cadaueris mei memoratōnē. Exur
ge dñe. hic cōm allegat rationem
sue liberacōis et ptē dmine mise
rie dicens. Exurge dñe in ira. i. in
affectu iustē tue ꝓ vindictam. et
exaltare in finibus inimicoꝝ meoꝝ.
tuā misericordiam ostendendo. et exur
ge dñe deus imperando quod mandā
sti iudicibus facere vindictā de ma
lis. ita facias tu vindictā de meis
ꝓsecutoribus. quia nō habeo iudi
cem in terris ad quem possim re
currē. eo q̄ me ꝓsequunt iniurie. Et
synagoga populo. hic incipit nersus
et est sensus. congregabo populo cir
cumdabit te. s. ecc̄ templū in quo est
hītacō tua orando ꝓ vindicta in
sancta fienda contra gentiles eos ꝓse
quentes. ideo subditur. et ꝓp hoc in
altū regredere. i. ꝓp tua misericordia fac
endam et ostendendam de superius
procedere. dicitur. n. deus quodam
mō in altū regredi. qñ effam. cue pe
tentes audit qui ꝑius nō appetat. dñs
iudicat populos. dicuntur autem
hic populi iudeoꝝ aduersarij. de quī
bus fuerunt frequenter vindicati dī
uinitus ꝓ ordinem eoꝝ denotam. si
cut ꝑ multos regum. et ꝑ multos pro
phetas. et iudicū. et ideo dmd consilium
hīt prat vindictam nō zelo vindicte
sz amore iustē. d. iudica me domine
secundū iusticiam meā. et c. et ꝑ sequē
ex dictis. Consumetur. Hic oīm pro
sua libertatōne allegat ꝓsequentium
malitiam. dicens. Consumetur ne
quicia. in tñslatōne domini nostra
hebraica hētur. consūmetur et mi
nuet. i. finietur. et in hebreo hꝛ
finietur. peccatū. i. saul et suorum
satellitū me nequiter occidere quere
ntiū. et ita nequicia finit terminata
quantū ad effectū. quando dmd timeō
maderi ꝑ manū saulis fugit ad ter
ram philistin non sēm quod di
citur. ꝑmo R. xxvj. et minatū est
saul q̄ fugisset dō ingreth et non
addidit ultra ut queret eū. deſx
tram sepelit capere ipm. et dirriges
nisū. s. me servum tuū. sanctus cor
da et renes deus. i. tu deus scrutans ꝓ
dicta. qui es scrutans corda. i. dare
nidens cogitatōnes. et renes. i. delec
tationes que ꝑ renes designātur. eo
q̄ delectatōnes vehemēs vigent in regnibus

vnum̄ scandū quod dicat ḡgnus omēt.
rectj. qma vnus in nmbis sit. fcī
nis in vmbilico. testatur dns qnde dy
alvolo ad beatū iob loqnt dicens. vir
tus eius in lumbis eius et fortitu
do illius in vmbilico ventris eius.
videbat enī deus clare cogitacōnes
nuquas saulis querentis occidere in
nocentem. et delectacōnes eius ma
las eo q assuetus malis delectabat
in eis. scandū quod dr pro rō scdō
de talibus. qui letantur cū male fe
cerint et exultāt in rebus pessimis.
et cogitacōnes dand rectas. et eius
delectacōnes bonas. p̄ quod dignū
erat ut a deo dirigeretur et adiuua
retur. ideo subdr. ꝑ̄ amīcoꝝ meoꝝ a
duo et c. et pr hāc erdās. deus meꝰ
illustrus scandū cuā michaam et
inquitatem. fortis. qma nullus
p̄ impedire eius voluntatē et pa
cus q nō statim punit inquitatē
ꝑpetratam. sed expectat deus tempus
pñe. ideo subdr. miḡ inflatur per si
gulos dies. i. nūq̄ infert vindictā
statī ai aliquis cōmittit contra eum
offensam. q. d. non. sed expectat tē
pus debitum dans pñe locum. si
qma qui pdōes hac dei patiēcia ab
utūtur grauius punīr. ideo subdr.
nisi conuersi fueritis. Tu saul et sa
tellites tui a malis nestris. gladiū
suū vibrauit. ad nos p̄ horandum
qd̄ sunt implecti in mōte gelboe. v̄
saul unum ex gladiū suū. qn dicat
hic gladius dñi ex hoc q illud fuit
ex ordie dine milie. aut sum
tetendit et c. qma videm saul fuit
multeratus a sagittarijs. ut hī p̄
r. ulr. quor arm dñr armus dñi eo q
ordine sue milie sunt sic multeratus
ab eis. et nō solū saul fuit sic mor
tuus. sz̄ ꝯplices eius. et in eo plant

reddens nistis
et inquis

nasa mortis. i. instrumēta mortifera.
qma in hebreo omnia arma instru
menta. mortifera dicūr nasa et ꝺ
ostendens quesint illa nasa subdit.
sagittas suas ardentibus effiat. sa
gitte. n. me quia ferra ignimittur
anteqū proiciant grauius nocent.
p̄ quod talibus sagittis aliqū vul
nur in bellis manē contra obsessos.
sagitte autē phistinoꝝ que diamē
sagitte dr rōne p̄dicta. fuerūt valde
graues saul et eius comphabus. et
ideo sagittis ardentibus compugnant.
causa aūt hūius nois mēta subdit
cum dicitur. Ecce parit inquitatē
concepit dolore. hic ordo est p̄posterus
qz̄ concepō p̄cedit partū. cum aūt
po concepit dolore et inuidia contra
dauid dolens q̄ plus p̄batus dō laudā
retur. ai cantare i chorus paulsit
saul mille. et dauid. x. milia. ut hī
po. r. xviij. parit aūt in michaam.
qui dolore inuidie inualescente. qm
filius est dolous mulieris parientis
filiā suā dedit uxi dauid ut eum
faceret ꝛ interire gladio phistinoꝝ.
ita q̄ ex simulatōne amicae quer
bat eum interficere. sedm q hī. i. r.
xviij. peperit aute inquitatē. qm
apte et manifeste malicia saul q̄
prius latebat in ipius corde. siat i
partu apte fetus qui prius latebat
in utero. laqueū aperuit et effodit eū
et c. qma saul quesiuit occasionē
dauid p phistinos ut dān est et q̄
madit in hoc malū. qz̄ ab eis occisꝰ
fuit. ideo subdatur. Concipit dolor
eius. i. malū quod ex dolore inuidie
concepit contra me. committat si
cum et pr hāc erdās. pz̄ et erdās q
dauid hic ꝓphetando ꝓdixit mortē
saulis. et modū eius. et causā. Con
fitebor dño. Hic titulū in fine psalm

comitat se dauid ad laudem dei. de sua liberacõne a peccacõne cautus. eodẽ ordine dicẽ nichil. et p̃ littera. Quo niãlit autẽ posset expon̄ psalm iste ut sit ord cum̄ posit in afflictõne spũali et temptacõne demoniũ mali gna. petentis dominũ liberari. allegando suã iocẽdã et peccatoꝝ malicã. Sz p̃ tñ sco tamq̃ ad ly pot iste ra de facili applicari secundũ p̃dicta. tñ q̃ sciat p̃dm intendo in sctẽ seu in litterali. psalmus. vm̄.

Domine dñe noster. Hunc p̃s premittitur talis titulus in hebreo. Ad victoriã sic hagittus psalm̄ dd. ad cuius intellectũ sciendũ q̃ hec silla. hta. que ponitur hinc nocabulo. guittit est articulare accusatiui cas in hebreo. sicut in gallico dicimus. le nuestre. hec silla. le. est articulare ac cusatiui cas et nostri. Sz in latino nõ ponit tale articulare q̃ casus distinguit et cognoscit̃ p̃ terminacõnẽ nocabuli. ut hinc ait doct̃ magister. stre. doc. strũ. nisi in vocatiuo casu vbi atũ dicit̃ o magister. ita q̃ h. o. est articulare nocatiui. Igit̃ si supdictus titulus hui⁹ psalm̄ de hebreo ponatur latino. dz sic dic. Ad victoriã uel victoꝛ sic guittit p̃s dauid. ita q̃ hec ꝑpo co sic scribitur expmit accusatiuũ casũ mediante vocabulo. guittit. q̃ est nomen hebraicũ et est equiuocũ. ut dicũt hebrei. q̃a uno modo est nomẽ cuiusdam instrumẽti musici. sic nocati hebraice. eo q̃ primo fuit inuẽtus in ciuitate philistinoꝝ. et sic exponit̃ ra. ca. p̃dm titulũ p̃s dd est iste sup ple sic guittit. i. ꝑtis decantan̄ mediante instrumẽto musico. eo q̃ diuisi cantus diuersis instrumentis applicantur ad victoriã time victoꝛ. i. in quodam conatu letantiũ quoꝝ uius chorus in cantando conabatur superare alte rum. sicut plenius dicũ fuit sup̄ in tulo psalmi quarti. Alii uero hebrei antiqui dicũt q̃. guittit. hic accipit̃ in alia significacõne videlicet pro ut significat torcular dicentes q̃ per hoc intelligitur eodem sine effusione. q̃m nocatur torcular. vt. i. uuã. Quis est iste q̃ uenit de edom tinctis uestibus de bosra. et sequit̃ quare ergo rubrum est indumẽtum tuum et uestimenta tua sicut calcantium in torcular. et respondet. torcular calcaui solus. dicunt ei q̃ hec scriptura loquit̃ de messia in mentis aduentu expectant regnũ romanum p̃ regnũ eodem significatum. calcandum et subiugandũ inimicos p̃ regem messiam. sicut torcular calcatur. et intelligunt regnũ romanum prout adũ cõtinuit sibi se ois regna tñr que expectant̃ sibi subiicienda per regẽ messiam. et maxime pro pulũ catholicũ romane ecc̃ subiectũ. et sic exponit̃ titulũ predictũ. victori uictor torcular. i. regi messie delinctur eodem uidelicet p̃dicto p̃s dauid. i. dicatur ad laudem eius psalmus finis ab ipo dauid ad dicatur. Domine dñe noster et c. Igitur patet q̃ tam hebreos antiquos iste p̃s est de victoria p̃ xp̃i ecc̃. quod est uerum. quia hoc expresse dicit saluator. xxiiº. Allegans aliquid dictũ in hoc psalmo scriptũ de ipo. quia cũ pueri in templo ad eius laudẽ clamarent. osanna filio dauid. pharisei sacerdotes indignati dixerũt ei. audis quid isti dicũt. q. d. nõ debes sustinere tale fieri applausum. et ihesus respondit eis. nũquid legistis. q̃ ex ore infantiũ et lactantiũ perfecisti laudem. i. uos qui legitis scripturas debetis uidere q̃ hec scripta est de me. hec ꝑ pro ꝑ apostolũ

mcpia ad hebreos so cap. vbi magnã
partem hui⁹ psalmi mducit etiq̃
dictum de xp̃o. et p̃ consequens totũ
psalmũ. dicens sic. Quis est homo
q̃ memores eius ẽ. usq; ibi. omnia
subiecisti sub pedibus eius. et post ea
subdit exponẽdo de xp̃o dicens. eũ
aĩ modico minor⁹ quã angelis mmora
tus est. videmus ihm̃ p passionem
mortis gloria et honore coronatũ.
nec p̃t dici q̃ iste expones fuerunt
multi. sz sunt hitrales. quia lo
xp̃us loquebat⁹ legisp̃itis. et apostolis hebreis. qui nõ attendebant mi
ad sensũ litteralẽ. sic igitur p̃z q̃
hebrei antiqui bñ dixerunt dicendo
q̃ iste psalmus est mtelligendus
de xp̃o ad litterã et q̃ romanis impe
rii erat ei subiacendum. sicut vi
demus mpletũ in capite constan
tini tempore. Alie ẽ partes orbis
xp̃o subiacent⁹ ãt finẽ mũdi. sicũ
pphatũ est p̃ daniele. vij. Omnis po
pulus tribus et lingue servient
ei. sz illud q̃ nondũ expectant. i. mes
siam futurũ. est ẽim. accipiendo
q̃ illud quod est veritatis. falsita
tem dimittendo. p̃t expon⁹ hebreus sup̃positus et fictus jõn
me in fictacõne nr̃i heb. qui est
omnino similis. nisi q̃ ponit plurale
pro singulari. dicens sic. victoriã p
torcularibus. i. pro meritis sanctã
passionũ que torcula dicunt⁹. si ac
cipiantur p̃tes passionis. sicut tor
cular si accipiat⁹ tota passio simil'.
eo q̃ sanguis eius fuit ibi expres
sus sicut sanguis uue in torcula
ribus seu torcular. et hoc. mpti
nec corone mpõne. flagellacõne.
p̃cui. et mensũ cõfixione. et late
ris transfixione. per que hñt ple
nã victoriam. et glorie coronam.
et exaltacõm sc̃i omnia arcta. p̃z dd̃.
.x. psalmis factus admnd et eius
gloriam et honorẽ. addisionem
g̃ hui⁹ psalmi. secundũ sententiã
actuli p̃dcam. considerandũ q̃ licet
triumph⁹ x̃t fuerit mentorie rõne
humanitatis patientis rõne au⁹
est sc̃i omnia exaltatus. secundum
q̃ dicit apo⁹ phil'. ij. humiliauit se
metipm̃ factus obediens usq; ad
mortẽ aũt crucis. p̃ quod et deus
exaltauit illum et cẽ. tũ sunt effec
tive virtute dñitatis ut p̃z exame
torcularibus aposto⁹ mducta. Et ideo
dd̃ primo cõsideratur in p̃ potestatẽ
deitatis. Et sedõ cõdicõnẽ humanitatis. ibi. quid est homo et cẽ. Ex
ea p̃mũ dicat. dñe. omn̄ per genera
lem gubnacõne. dominus nost⁹
per quẽlem cultũ et fidem et qua
er semine dauid assumpsit carnẽ.
Quã admirabile. i. valde admira
bile. est nomẽ tuũ in vniũsa terra.
p̃ quod dicat apo⁹ post illa p̃missa.
exaltauit illũ et dedit illi nomẽ
quod est sup̃ omne nomẽ illa aũt que
sũt excellencia sunt incomphensi
bilia sunt a nob̃. et p̃ consequens
admirabilia. quã elevata est ma
gnificẽcia tua. i. que xp̃us qui dñe
itatis dicitur dei sapiencia et
virtus. secũm quod dicit pa⁹ cor. p̃dica
mus xp̃m dei virtutẽ et dei sapien
ciam. in christo aũt duobus consi
stit magnificencia. eo q̃ p illa duo
fuit magna facta cura que p̃p̃ue
est magnificencia ut hic. in ethy⁹.
Et nomen magnificencie. hoc ostẽ
dit sc̃a eccl⁹a. sc̃i omnes exaltatam̃ ce
lestem et angelicam sicut dicit ap⁹
dionis hebr. tanto melior angelis
effectus. quanto p illos nomẽ hereditavit cẽ. Exore infantũ et cẽ. dñm

ntas ante xpi fiunt confessa ab an
gelis. confessione laudis. Ab hora
natiuitatis pro ut hic hic. ij. vbi
dicitur. et subito fc̃a est cũ angelo mul
titudo militie celestis celitus laudã
tiũ dñi etc̃. Hec laus ista fuit pfã.
quando puer in templo clamabat
confitentes dñitatẽ dñus. olam
na. i. obscur salua me ecclesiis. salm
cũ celestem nullus dat nisi deus.
secũdũ quod dicit in psalmo. lxxxiij.
Gratiam et gloriam dabit dñs.
pueri aũt isti non erant litterati
qui et scia legis et pphatũ. possent
agnoscere dñitatem. et sic confite
ri. pp quod ista laus videtur procel
lisse alqũ scõ. Inguias eorũ monẽ
te. sicut locuto asine balaam non
fuit ab ea nisi passiue tũ. sic effecti
ue fuit ab angelo lingua eius monẽ
te. et sic ista laus puerorũ videtur
pfectior fuisse quam angelorũ. qr
tũ ad hoc efficacius hoc modo a
spũ scõ qui precellit oĩs angelos
in infinitũ. pp inimicos tuos. i. con
fundendos. qr p ista laudẽ et scriptu
re interpretationẽ a xpo uninicantes
fuerũt confutati. ut destruas inimi
cũ et vltorem. i. populum nudantẽ
xpm psequentem. qui fuit eius in
imicus et ei ultor. in quãtũ sub tatu
lo illaqueis iniuste legis violabat re.
eũ psequebant. imponentes ei tũ legis
sionẽ legis violationẽ sabbi in qui
busdã aliis. et iste populus ultor et
inimicus pp hoc. postea fuit destruc
tus p romanos. xpo ad hoc eos in
stante et ordine sue iustitie. Quã
videbo. Hic om̃. dicit. exprimit i
xpo condicionẽ humanitatis qũtum
ad humiliationẽ eius et exaltationẽ
.d. Quã videbo celos tuos etc̃. i. ce

lum empyreum. in quo sunt stelle. et
empyreũ in quo sunt angeli. eminẽ
tiam eor considerando respectu nate
humane in se considerate. Ideo subditur.
Quid est homo. i. natura humana respec
tu angelice. q. d. modicũ quid. et tũ
memores eius. eam aptoꝫ liberando.
videtur ei deus quodã modo fuisse obli
tus humane nature. qdm dimisit eam
sub malo culpe et pene. et recordatus
ipius. qui venit eam liberare. sicut pre
dixerat dicendo. Deus ad liberandũ nos etc̃.
Hoc autẽ nature angelice no fecit. nec
peccatũ nõ remediauit. Aut filius ho
minis. i. filius virginis qua homo
est cõmunis generis. q. d. natura hu
mana xpi in se considerata. minor est
angelica. et tũ. visitas eam. assumẽ
do illã naturam in suppoito tibi. ut
sic eẽt unus filius virginis et dei. Hoc
autẽ non fecit deus nature angelice. qr
nusquã angelos apprehendit sc̃ semen
abrahe ut dicit heb. ij. Quomodo enim
paulominus ab angelis in hac passio
ne. quia angeli non sunt hoc modo
passibiles. i. passione corporali. glia
et honore coronasti eum. quia p me
ritũ sue passionis. resurrexit et ascẽ
dit in celũ. et coronatus sc̃ angelos
sedet a dextris dei patris. secũdũ quod dicit
apl̃s ultio. Et dñs quidem iesus postq̃
locutus est eis assumptus est in celũ
et sedet a dextris dei. Et confirmasti
eũ sc̃ opera manuũ tuarũ. pp quod
dicit resurrectionẽ suam divinitati
ulti. Data est sibi omnis potestas in
celo et in terra. Ideo subditur. Omnia
subiecisti sub pedibus eius. quia et an
geli supremi sunt homini xpo subiecti.
Oues et boues universas etc̃. istud ad
ditur ad removendũ errorẽ illorum
qui dicunt q dicta promissa no

se extendit ad ista inferiora. sz tñ ad sñ
iora. mquor ydria dicatur. vbi iob. My
tra eandmes eth paubillat nec mñ
considerat. Domine dñs nr ec. Hic
unfine psalm dauid resumit pmñ v
sum siat incantulens solet fieri q
n fine reiteratur pncipñ. et ro exponā
tur sicut pius. Q Quidā aūt posset ex
pon psalmus iste qui est de xp̃o capite
ut visū est de quor fidei qui est mem
brū xpi qui p unitatē hūilitatis et pa
cienc. per dnicā unitatē sublimat
ad eternā glorie. ad q̃ nos ydignat ec.

Q Quibus vor tibi dic. psalm̃ xc.
In hoc psalmo pponit talis ti
tulus in hebreo. ad victoriā alumt
laben ps dauid. ad aūs intellectū sci
endū q̃ hec dictō alumt ab aliquib⁹
ni duas dnōr. et sic est sensus sñ
mortem. laben. importat filiacōnē.
et hoc modo accipit ieronim⁹ in tūllac
ne nr hebraicū. d. sic. victori super
morte filij ps dauid. et sdm hoc ali
qui expositores nr dicunt q̃ dauid
fecit hunc psalmū pro morte filij su
absalon. nō credunt sed beatus augustin⁹
hoc reprobat et merito ut videam. q̃
dauid in morte absalon nō crederit cu
rem sz magis carnē lugubre. d. filij
su absalon. quod nō tribuat ut ego
moueat pro te ec. sdō xxxvij. In
hoc aūt psalmo expūnitur carnēle
tiae. quia in sdō versu dicit. letabor
et exultabo tute et c. Et ī medium
psalm. Exultabo in salutari tuo ec.
Q Alij dicunt q̃ dauid fecit hunc
psalmū gñs agens de morte pmo
genitorū egipti in occisi filiorū isr̃
de egipto. ut hz. exo. xij. Et sic est sē
sus predicti tituli. ad victoriā super
mortē filij et c. i. filior accipiendo si
gulariter pro plūr sicut exo. xv. Venit

multitudo muscarū. sz ista exp̃o nō hz magnā appro
bam. quia in toto psalmo ido non fit
mencō aptā de ista passione pmogeni
torū egipti. nec de exitu filiorū isr̃
ael de egipto. Q Item hec exp̃o et pdā
improbant. p hoc q̃ precedā dicto he
braica. alumt nominibus biblijs
hebraicis quas ego vidi. sz vbi
pro vna dictōne. et sic nō potest sig
nificare sñ mortem. Accipiendo q̃
alumt prout est vna dictō. adhuc
secundum hebreos hz triplicem
significacōnē. quia uno mō est no
mē instrumēti musici quo cantabatur iste ps ut dicunt alij hebrei.
sz hanc exp̃onē ut nimis nentem
dimittit. ra. sa. Alio mō significat
juventutē sicut alma in hebreo.
significat musicalem. et hanc
sequitur. ra. sa. dicens q̃ dauid
in sp̃u sco p̃vidit futuros
de isr̃ captiuandos p romanos. et
post ea p nescium tempus reformā
dos licet nō in eisdem mīo p regē
messiam. quē in adventu suo divi
sibiturū orbem terrarū videris. et
sic est sensus tituli p̃dicti. sm̃ mul
tere filij. i. filiorū. sz hec exp̃o impro
mit falsū et erroneum. c. xp̃m esse
venturū. et ro totaliter est vitanda.
tertio alumt. significat occultacōnē.
et secundum hoc ponitur titulus
hujus psalmi cōmuniter in bibliis no
stris. Juxta q̃ occultus filius ps dauid.
qua significacōnē sentit augustin⁹
et multi doc⁹. p quod intendo cum
sequi ad nr intellectū sciendū q̃ du
plex est mdiacō dñi. vna est mdia
cō discessus quo discipuli fideles ab
infidelibus. et hoc potissime incepit
a p̃dicatōe xp̃i et apl̃orū. qua misto

di iudicio. Iz nobis occulto. Aliqm con
nati sunt adfidem et alij infidelitate
indurati. cui⁹ rō est nobis valde occul
ta. vnde aī apo⁹ dixisset. Ro. ix. Cuius
vult miseretur. et quem vult indurat.
et postea vj. vide ergo bonitatē et scīa
tatē dei. in eos qdē qui nō credūt
scīentatē. intc aūt bonitatē dei si penuā
sens. postea subdit. o altitudo sapie
et scīe dei. quam incomprehensibilia
sunt iudicia eius. et psalmo. xxxvj.
dicitur. Iudicia tua abyssus multa.
aliud est autē iudicīū dei quod dicit
Iudicīū dissolutionis. q̄ erit in fine
mūdi. et Iz illud iudicīū futurū sit
valde ✠ clarū. qnā tunc manifesta
buntur ✠ occultā cordiū. tñ est mō
nobis valde occultū scdm quod dicit
saluator. q̄st. xxiiij. De die aūt illa
et hora nemo scit. neq; angli in celo.
nisi pr̄ solus. verūq; vero iudicīū datū
est hoī xp̄o. sm q̄ ipe dicit. Jo. v. pr̄
omne iudicīū dedit filio. et deinde duplex
iudicio s⁹ dato. quod pmdit dauid
ni cpī scō. fecit istud psalmū. et hic
est sensus tituli pdā. In finē pro
occultis filij. i. pro duplici iudicio p̄
dicto dato filio. In finem. i. dirigens
nos ad consideratiōnē finis mūdi. et
eīne beatitudinis q̄ tunc retribuet
nobis tanq̄ ultimus finis. et sic p̄s
iste est de iudiciaria potestate xp̄i.
sicut precedens psalm⁹ de sua occulta
tiōne. q̄ntū ad sensum litteralem. nō
em omnis expō psalmorū de xp̄o. et mi
stica. sicut sup̄ omnū est psalmo. xj.
et octauo. et idem dicendū de isto.
plā em et expōnus pl̄santur dauid de
xp̄o. q̄ aliq; pl̄se. pr̄ hoc dicitur exim
us pl̄sarū. sicut dictū fuit in pncipio
huius libri. Igitur secundū hoc di
citur iste p̄s in duas p̄tes. qr̄ primo
dauid se cantare pdicat scd̄ materiā
sui cantus subnigit. ibi. Inconiūctedo.
Contra pmū dicit sic. Confitebor tibi
dñe. i. confessione laudis. In toto corde
meo. i. intellectu et affectu. narrabo
omnia mirabilia tua. que sunt in dño
bus iudicijs tuis nobis valde occultis.
et est hec ꝓprie locutio. dicit di
citur tota anima aliquis ꝓpta
aliud addenotandū multitudinem
animaū. Omnis multa nō audiunt. sic
sunt multa mirabilia. que nō narrā
tur in hoc psalmo. tñ dicit ois multi
plicia. Ad denotandū magnitudinē
horū mirabiliū letabor. interius. et
exultabo. exterius. dicit em exul
tatiō exterior saltatio. vñ in ps. Ly
xvij. Cor meū et caro mea exultaue
runt in deū viuū. qma scdm quod dicit
beatus gregorius omel. i. Omnis iudi
cīū futurū sit terribile multis. tñ iustis
est materia exultatiōnis. pr̄ quod dicit
saluator de illo iudicio aplis. luc. xxi.
Pms autē fiem capientibus respicite.
et leuate capita vra. i. exhilarate cor
da prout exponit gregorius. ano⁹ etiā
subditur qñ appropinquat redemptio
vra. psallam nomi tuo altissime. in
futuro. i. iudicio apparebit xp̄i sublimi
tas. ano⁹ m pmo aduentu oīsa et
humilitas. Inconiūctedo. Hic ostendit
exprimit materiā sui cantus. que
est duplex iudicīū pdictū. et primo ex
primit iudicīū discretionis. et secundo
iudicīū discussionis. ibi. Conuertāt
tur inimici mei. Contra pmū dicit.
Inconiūctedo inimici mei etc. q. d. pr̄
hoc letabor et exultabo inte quia nu
quam anima mea. s. diabolus qm mactauit
dauid admirandū populū ut hic pmo
reg. xxj. Et ne inimicus hostium gen
tis. Inimici eius plona loquebatur dauid.
et nō solū tunc pte commixtum fuit ver
bum. quia a tempore predicatiōnis x⁹

et apostolorum. frequenter demones
fuerunt expulsi et fugati ut p̄z in
euangelio et actibus apostolorū
in plurib⁹ locis. Jo. xij. nūc iudi
cium est mundi nūc princeps mūdi
ejicietur foras. ideo subditur. Et p
clamor eorum. ostendebant enim
se quodā modo pure. q̄ antecessor
a nouissimo homi. vīū dicebant xp̄o.
ait. i. Quid nobis et tibi ihū naza
rene. venisti ante tempus perdere
nos. qui fecisti iudicium meum et c̄. i.
facies tempore xp̄i a me discedimus
sedm̄ eorum. et loquitur de futuro p
modū p̄teriti p̄ certitudinē ap̄hie. q⁹
loquendi modo frequenter vtuntur
prophete. Sedicit cū tonitruo et c̄. per
hoc designatur potestas iudiciaria
xp̄i quantū ad iudicium discretionis.
quo fideles credentes. ab obstinatis
infidelibus sunt separati. ideo subdit.
Et arripuit gentes. p̄ p̄dicationē ap̄lorū
de ydolatria in erant dedite. et pertu
lit impius. i. dyabolus quia gentes p̄e
dicationē ap̄lorū. recipientes. contra
gerunt ydola in quibus demones impij
colebantur nomen eorum deleuit. quia
qui vocabantur pagani. mō vocan
tur xp̄ani. et nomina ydolorū pericul
de terra. sicut p̄dictū fuerat zach. xiij.
In die illa dicit dominus vtam nomi
na ydolorum de terra. et nō memorabuntur
ultra. animia defecerunt fiamee. i. gla
dij dialogi quibus quasi animabus
sanctorum gentes ihūm. defecerunt.
quia p̄ magna p̄te eorum potestas.
diminuta est per xp̄m et apostolos. ut predictū est. et ciuitates eo
destruxit. multe em ciuitates au
tem demonū dedite. p̄ quibus catho
licos simul destruere. ut p̄ karolū
magnū et alios xp̄anos. potuit me
moria eorum. i. ydolatrarum et ydolo
rum cum comitu. i. p comitū p̄dica
torum apostolorum. et aliorum p̄dicatorū.
sicut p̄dictū est. vl' aliter. cū comitu.
i. armorum et tubarum. qm solet fie
ri in bellis quantū ad illos qui pe
rimit xp̄anorum animas. et dominus
metuū p̄manet. quia regnū dn̄i nr̄i
ihū xp̄i stabile est in etūm. p̄mit
tu iudicio tuo sūm. et c̄. Per hoc nota
tur p̄ potestas iudiciaria quantū ad
iudicium discretionis ut dictū est s̄.
et est repetitio eiusdem sūe sicut
frequenter fit in psalmis. et talis est
dominus refugium pauperi. i. p̄ catho
lico qui sunt vere pauperes et abiecti
in p̄sentia admiratorū operum. nisi
tribus. i. in tempore oportuno quod e
tribulationis. Ideo subdit. In tribu
latione. i. martirū tempore. quo in
tantū sunt admiratores. ut tormenta nō
solum sustinerēt pacienter. sz etiam
gaudenter actum. v. Vbi sunt gaudentes
a conspectu eorum. qm̄ digni habiti
sunt pro nomine ihū. contumeliam
pati. Ideo subditur. Et exurent in
te qui noverūt nomē tuū. p̄ vera
fidem. Quoniam nō derelinquis.
Absq; consolatione. querentes te.
moribus et fide. et ideo pro tantis be
neficiis subdit ap̄hā. plalmite dīo
gratias agendo. qm habitat in sion. i.
in ciuitate electa hic expressa p sion
que speculla interpretatur. quia fa
cie ad faciem deus ibi videtur. et ideo
licet sit vbiq; p essentiam p̄sentiam
et potentiam. tū in celo spāliter habitat
per aptam visionē. annūciate inter
gentes studia eius. i. legem euāgeli
cam. quā studiose docent nerbo et
exemplo. ut dicit actuū primo. Cepit ih̄s
facere et docere. Per alia animalia
ad euāgelij sunt annūciata discipulis
xp̄i. videlicet ipsam sapie repellentiz

ꝓ quod paulus et barnabas eis
dixerunt. actuū. xiij. vobis oportebat
primū loqui verbū dei. sz quoniam
repellitis illud. et indignos uos iu
dicatis eterne vite. ecce cōuertimur
ad gentes. sic enim nob̄ ꝓcepit deus.
quoniam inquirens sanguinem
eoꝝ recordatus est eorū. cōstruat sic.
non est obliuiscens. clamorē
pauperū. i. martyrū qui recordatus
est. s. clamoris ꝓximi requirens
sanguinē eoꝝ de manu tyrannoꝝ.
alii ꝓ penam temporalē. alii ꝓ culpā.
et alii utroq; mō. misereris mei do
mine. loquit̄ in persona eccl̄e. vide hu
militatē meam de iniurias meis.
i. afflictionē michi illatā a tyran
nis. qui exaltas me de portis mor
tis. sicut in primitiua ecclā iohēs cum
gratia alii portam latinam misericor
dis olim dñi nullus tanq̄ fortis
athleta exiit inuictus nō adductus.
et paulus in damasco et urbe de
iamnis mortis diuinitus fuit sal
uatus. ut hec actuū. ix. et xxj. et
multi alii discipuli sic fuerunt
saluati. ut annunciem omnes ꝓdica
tiones tuas in portis filie syon. i. ec
clā militante que est filia triumpha
tis. ad hoc enim sunt iohēs ꝓdicō mō
saluatus. ut annunciaret ꝓdica
tiones xpi in grecia. et apocalipsim
scriberet septē ecclesijs que sunt
in asia. similiter paulus ut ꝓdica
ret euāgelium gentibus. ut dī apō
ix. vas electionis est michi iste ut
portet nomen meū coram gentib⁹
et regibus et c. et ex eadem ca
usa mors innumeros multos casu fuit
diuinitus retardata. ut ꝓ inconsum
atis. ꝑ quod ex tanto beneficio a
deum ꝓclo subdit. exultalo in
salutari tuo. quo sic saluabis electos
tuos. Iubilate sunt gentes in meritis
quem fecerūt. quia multi tyrā
nī gentilitate obstinati. in plecticē
martyrū subito mortui sunt et in
infernū demersi. sicut egras in ple
xionē andree a demone succubatus
expirauit. et quotiens sca agatha
interfecta. dei iudicio inflammine
meruit. et consulē de multis alijs
accidit. ut ꝓ inlegendis cōtra. Iubila
quia uolo q̄ absconderūt et c. quia
plures tyrānum laqueū mortis pau
tes fuerūt. pompam sunt morte dīno
iudicio. et sic frustrata sunt ab intē
tione. sicut nullatenus apostata in bel
lo ꝓsanū occisus est a scō meinnulfo
iam ante defuncto. ad pces dī basilij
et populi sui. eo q̄ cunctatē et ꝓpu
gnū dispositerat destruere redditu suo
de illo bello. et sic comprehensus est
pes eius. in laqueū mortis quem
alijs paruerat. et ecclīm ꝓdictus effec
tibus. concludit dō. Cognoscat
dominus iudicia faciens quia p eius
nutū atque potestas iudiciaria
xpi quantū ad iudicii discussionis.
conuertunt. Hic enim agit deinde
de iudicio discussionis. quod erit
in fine mūdi. et primo describit hui⁹
modi iudicii. secō tempus autē
primū ibi. ut quid dic. Circa pri
mū dicit. Comitantur pcōres
in infernū quod erit quando per
sonam x iudicas descendunt imme
diate profundū et eiusmodi sunt illi
pcōres subdit dicens. Omnes gentes
que obliuiscuntur deum. i. in fine
vite morientes sine remedio pen
tenie. et quia sicut male primiente
ita bene ꝓmiabitur. ideo subdit.
Anoniā non in finē. hoc est in fine

.nō. hoc.

lu iudicio. obmmo erit pauperis. videt
cū pauperū obmussa impīa. non
liberans eos de malis pītis vitetū
tū possit. Et tunc recordabitur qū eor
peccata irremunerabit. Ideo sūbdit
peccata pauperū nō prohibit ītūc.
quia sicut p cūctam finalis iudicij
musicā ibunt in supplicū eternū. ita
nulla in vitam etiam. ut hoc ait. rev.
Et quia hoc est desiderabile malis.
Propterit dāmd. Exurge dñe nō confor
tetur homo. per potestatem iudicandi
am si alios hoīes q talis potestas
inferetur in finali iudicio. Ideo subdit.
Iudicentur gentes gentiū sine excep
cōne. In conspectu tuo. sed quia potestas
iudiciaria data est ipi tpō ut sup dām
est. ō subditur. constitue dñe legisla
torem sup eos. i. xpm latorem legis en
angelice ad iudicandū eos scandū
quod dictum. actuū. x. ipe est qui cō
stitutus est iudex viuoꝝ et mortuo
rū. Sciant gentes quū hoīes sunt. pu
ri excepto xpō qui est deus et homo
quum iudicio apparebit in forma. hu
manitatis unqua fuit iudicatus coram
pilato iudicabit tū auctoritatē p
formam deitatis. Ut quid dñe.
Hic cōsurgit dauid describit tempus an
tixpi quod erit finali iudicio pmū.
Vbi primo ponitur antixpi peccatio.
et sedis eius directio. ibi. Exurge dñe
Circa primū sciendū q tanta futura
est peccatio ecclie tempore antixpi.
ut videatur eam deus deseruisse si pos
set fieri quā dauid prudens in spū di
cit. ut quid dñe recessisti longe. i. re
cedes tempore antix loquens de fu
turo per modū preteriti ratione pdcā
videtur. n. deus recedere quodam mō
a fidelibus qū nonnulli eos ann
pellunt a tantis peccationibus. de
spicias in opportunitatibus in tribula
cōne. illos enim videtur deus despicere
tanq̄ tum nullius precū. quos nō
liberat tempore opportuno quod est
tempus tribulacōnis. cū subit ipse
. i. antixpus et loquitur de futuro p
modū pītis pp certitudinē ppbie. In
tenditur pauper. i. ppīs tamus s. in
obediens cruciatur omī cruciatus gē
nere. qui p mandū deliquat in sep
tima. et alios ad hāc inducet.
Comprehendūt. i. coprehendent vñ tibia
cio comm nīa hebreū in. capiant
. s. antixpus et satellites eius q̄ secūm
dicta doctorū in mōte oliveti fulmi
nabū et magna ps adherebū. s. de
quo dicat apo tessal. ij. Tunc revelabitur
ille iniquus quē dominus ihc
interficiet spū oris sui et destruet il
lustracōne adventus sui. Iniquita
tes quibz cogitant. quia sicut cogita
bunt aliquā xpianos sic a deo cruci
abunt. quū laudatur pacī et se. i. an
tixpus a suis adulantibus. q dī hō
pacī et iniquus secūda ad tessal. ij.
Exacerbant dñm peccatis. Et minima
adulacōne adherebū suis. elevabitur
in tantum sibiam. q blasphemabit
dñm pponens manū dei. secūdum
multitudinē ire sue. i. ne dñe cōtē
se provocate. nō queret. s. pnam. sz
monetur in obstinacōne. Ideo subdi
tur. non est deus in conspectu eius
. i. nullius reputacōnis coram se. q
de spō dicitur sedā ad tessal. ij. Cui
adūcatur et extollit supra omne quod
dicitur. deus aūt quod colit. ita ut
in templo dei sedeat ostendens se tanq̄
sit deus. iniquitate sibi me illius
i oī tempore. q semp occupabit in
peccatū pollucōne. Inimicus iudicia
tua a facie eius. quia in nullo time

hūdmina iudicia tu
pcessione et obstina
nimicorū suoꝝ dñe
dutione populos
etiam mandat suo
quia et minia cla
dnm sim stabile
pter impia scandala
umlo animū pone
nes plenū est. via
et amaritudine. p
s. d amaritudine
qua uerbis dolos
sua iniqua eius la
pcnet nisi ut lau
sem in misdius.
nudias sās. Cum
sem si hoc adi
ficit innocentē. i.
ne obedientē. Qui
ris similē. i. ni popu
pauperandū consi
ter deū spūm destru
iudicatur in abscon
et ps hīa et deās ne
ru. dū amabit
mus fecerat non
los ad se attrahere
alios dolositate
dum r. pplaquco sue
sa pp hoc finali
su dñe. Inclinabit
sed sua virtute. et
cū hiatus fuerit p
sua tempore obiecto
et Aula directōnis
aī dicitur. dixit cū
tum est deus. nō hūs
mentū. Adnertur
et no videtur q a
hus errans. q dn
nō extendit ad ul
dnm me. Hic cōsur

bit dñna ndicia sup se ne tuna-
p clacõne et obstinatõne mma. oim
mmcoꝝ suoꝝ dñabꝫ potnata et se
ductõne populos sᵗ subiacns. dixit
cmu mcorde suo nõ mouebꝝ et ẽ.
qua ex mma clacõne reputabit
dñm sm stabile. sine malo. i. ex
plumpta ſcauitate dicit. ex sine
malo annũciꝫ pene. cũ maledictõ
ne os plenũ est. blasphemãdo xpm.
Et amantidine. papiens iobedientes
st. ad amantidinẽ vite pduc. et dolo.
qua uerbis dolosis multos. decipiet.
sub mqua eius labꝝ et dolo. qua
papiet nibeit labiẽ et dolorem sãs.
scdm in mlidijs. meditando ponet
mlidias sãs. cum diuitibus. hmis
secuñ sᵗ nihoc adherentibus. ut inter
ficiat innocentẽ. i. populũ fidelem s
non obedientẽ. oculi eius in pauperẽ
respiciũt. i. ni populũ tamẽ time de
pauperandũ considerans qualiẽ pol
sit totaliter xpm destruere. ideo subdit.
insidiatur in abscondito quasi leo etc.
et pr hãc et dãs ndi ibi inpete pau
rem dũ attrahit eum qua quos tor
mentis fectare non potuit. uerbis do
losis ad se attrahere studuit. et qua
aliquos dolositate decipiet. ideo sub
dit. in laqueo suo humiliabit eum
sz qua pũ hoc finaliter deiectur. ꝓ
subdit. inclinabit se. nõ voluntarie
sed dina uirtute. et cadet. a dño suo.
cũ diuitus fuerit pauper. s. xpianoꝝ
suo tempore obiectoꝝ. et ꝓpriatorum.
et causa deiectõnis eius subditur.
ait dicitur. dixit enim in corde suo obli
tus est deus. nõ his notatã fidem
meorũ. Aduertit faciem tuam etc.
ex quo videtur q̃ antixpe sit futurꝰ
hus erroris. q̃ dnina promissa
nõ se extendat ad ista inferiora. Exurge
domine. Hic cõiũ describitur ipius

antixpi finalis deiectio. que fiet virtu
te dnina ad pces secũ q̃ previdens da
nũd de hoc sibi orans dicat. Exurge dñe
deus. videbit cũ quasi dormiet ante
xpi tempore. coq tanta mala pmittet
cum agetur. et p consequens videbit
exurgere. qñ mapiet eũ deicere. et exal
tatu manus tua. i. potestas tua ad eũ
puniendũ. ne obliuiscaris pauperum.
dimittendo eos impunitos ne antixpi
et suorum. p quid imitant ipius de
um. i. antixpus sius blasphemus q
eũ. Dixit enim in corde suo nõ requiret.
scꝫ mea ad puniendũ tanqꝫ nefarius
ea. ut predictũ est nec ipotens ad me
restringendũ. et tñ non est ita. ideo sibi
dicitur. vides. tu deus cui omnia
nuda sunt et apta. Quoniam tu la
borem et dolorẽ. quos infliget sãs
tus in antixpũ. consideras diligẽter
ad puniendũ. ut tradas eos. s. antixpo
et satellitibus suos. In manus tuas.
. s. nutũ tuũ. tibi ei derelictus est pauper.
. i. pius xpianus. orphano. i. populo
xpiano qui antixpi tempore videbitur
sine pũ protectore et mire cõpassibilis.
tu eius adiutor. accipiens eos manus
tuas mire. Contere brachiũ. i. potestatẽ.
pcõris et malignu. i. antixpi qui dr
hõ pcõ et filius pditõnis scdm illud
thess. ij. Quem ẽ peccatũ illius. i. a
te diligent distructur nequicia ipius
auat amplius utilis ad purgacõnem
electoꝝ. Et nõ inuenietur ad hoc ulterius
utilis eo q̃ sufficaent erunt purga
ti. et sic antixpus ait finis deiectur
in igneu infernu. sicut pi virgam
proicit in ignẽ post debitam sibi casti
gacõnẽ. et qua tunc apparebit manifi
ste potestas et dñm xpi. Ideo subdit.
Dñs regnabit metuñ etc. qua po
testas eius potestas etiã que nõ aute
retur et regnũ eius q̃ nõ corrupturit

dicatur damichs. vñ. pcutibus gentes
.i. tu antixp̃ et tui comphaes. et qnia
et tui comphaes. et qnia hoc erit ad
pticõẽ cõmun. ideo subditur. Deli
demũ pauperũ eraudiuit dñs et c. et
finaliter concludit dñs medicare populo
et hũlh. c. pro populo catholico
fidẽ quod erit in extremo mdiao.
ut non apponat ultra magnificare
se homo. i. antixps qm erit homo
purus hz malicã a dẽmone possel
sus. p̃ quod ostẽdet se tanq̃ sit deus.
ut dñs scdã ad thess. ij. psalmus x̃x̃
In domino confido. Hunc ps̃
ponitur talis titulus in hebreo.
ad victoriam dd. in ultionẽ iero
nimi nr̃ hebreũ dicat victori dauid. et
est cadẽ ẽntia. Exponitur aũt dupl̃.
uno mõ q̃ david fecit hunc psalmũ
ad laudem dei victoris. uel quod dixit
david victoriam de inimicis. Alio
mõ q̃ david fecit hunc psalmũ de
cantandũ alicui in conatu quo vul
chonus intendebat alterũ supplantare ut
dictũ est supra. psalmo. xxj. De
materia aũt hui⁹ psalmi dicat ra
.ci. q̃ david fecit hunc psalmũ qñ
fugiens psecutionẽ saulis. dixit id
quod hr̃ p̃mo r. xxvj. maledicti
sunt coram dño. qui eiecerunt
me hodie ut nõ hitem in hereditate
dñi. dñtes nade terrus dijs alienis.
et post subditur. qñ fugit ad regẽ
geth. Et littera psalmi nõ videtur
concordẽ cũ dictis. In domino confido.
qñ dicitis anime mee tũmigrabit
montem. fugiens saulis psecutiõ
nem. ista eñ littera magis indebi
tauerat q̃ remansissent in terra et di
uina confidencia. et eodem modo im
probatur opinio q̃ que dicat q̃ david
fecerit hunc psalmũ eo q̃ david ad
mutationem vocis sue. fugit ad
loca mõtuosa que erant tucaora. ut
hẽtur p̃mo r. Implicabus locus
nõ tã confidebat in montibus illis
q̃ in dño. littera eñ hui⁹ psalmi ma
gis videtur sonare q̃ detestatus fue
rit fugam. Et ideo videtur michi ali
no meliori indicio. q̃ iste psalmus
sit exponendus de reuõne dauid in
terrã sua ex dñna confidencia. pro
ut hr̃ p̃mo r. xxij. ubi dicit q̃ dñs
fugit ad regem moab cui dixit
david expte dñs non maneat in pre
sidio sed pcedat et maneat in terra
sua. quod et fecit confidens de protec
tõne dñna. Igitur secundũ hoc
psalmus iste dividitur in duas ptes
quia primo ponitur confidencia da
uid in protectione. scdo assistencia di
uina protectionis ibi. dominus in
templo. Circa p̃mũ dicit sic. In
dño nõ. i. in eius protectõne allega
ratis ex verbis quod ps̃se. quomõ
dicitis aie mee tũmigra et cẽ. i. fuge
extra terram israel a facie saulis.
sicut passer cuolans fugit a facie
sagittantis. et dirigit dauid nerbũ
istud ad viros qui cũ eo erant qui
dictam fugam q̃ consiliuerant. eo
q̃ multi eorũ erãt amici saulis et
appetiti erãt alieno ut hr̃ p̃mo r.
xxij. Quoniã intenderũt et cẽ. hoc
allegabant uiri dauid dicentes.
fuge sicut passer et terram israel.
quia saul et comphaes eius omnibus
querũt te malefacere. ut sagittent
obscuro. i. malitiose. rectos corde.
dauid et fidẽs eius. Qui hic dirigit
dauid sermonẽ ad dñm dicens.
Quia ecce tu peccatum achymelech
sacerdotis qui ministrauit pecõ fecisti,
destruendum. saul et doech et alii
comphaes eius cũ aliis sacerdo
tibus. ut hr̃ p̃mo r. xxij. ni odiũ

dauid. Justus aũt quid fecit. q. d. achi
melech iustus nichil fecerat digñũ
morte. nel iustus. i. dauid qui nichil
fecerat pꝛ quod tanta strages ꝓpter
eum deberet fieri. Dominus. Hic cõ
sequẽter declaratur dña assistencia a
dauid protectõne. cũ dicitur. dñs i
templo scõo suo. i. in templo gloriose
sue vbi a cẽis angelis videtur clare.
et sic est vbi modo spãliter. nõ em pot
hoc intelligi de templo materiali. qđ
mũdũ erat fact̃ a salomone. Oculi eius
in pauperẽ respiciunt. i. in dauid ⁊
populũ eius de pauptatũ. quia cũ
eo erant multa debitas obligati. ut
dictũ est sup̃. reputabant aũt oculi
dei ipm dauid. ipm protegendo. pal
pebre eius interrogant filios hoim.
i. scrutant actus et cogitacões eoꝝ.
Dominus interrogat iustũ. ad re
muneracionẽ. et impiũ. ad puniẽdũ
tenoribus tũ debitis. Qui aũt di
ligit iniquitatem odit animam
suam. quia p hoc ducitur ad infer
num. Jn tribulacõe. i. contra mꝛ
heb hebraicum sic. dns iustũ probat.
i. approbat. Impiũ aũt et diligẽ
tem iniquitatẽ odit aiã eius. s. dñs
parans ei penã pro suis iniquita
tibus. Deo subditur. pluet sup̃ pcõꝛ
res laqueos. quia frequenter subito
et ex improuiso mouentur. q. capti
laqueo. ignis sulphur et spũs p
procellaꝝ. quia inclemẽcia ẽt tanta
pena q̃ non potest hoc exprimi in
bis. Quũ iustus dñs et iusticias
diligit. siquit̃ alt diligit sibi si
mile. Equitatẽ vidit vultus eius.
ad remunerandũ. sicut videt in
iquitatẽ ad puniendũ. ut dictum est.

Salmũ me fac. psalmꝰ xvi.

Hunc psalmo preponitur

talis titulus in hebreo. Ad victoriã
sup octauã cantici dauid. accipitur
hic octaua pro multiplicato octo ꝛ
dauid in quo cantabatur iste cant
cũ. sicut dauid fuit sup̃ psalmo. vi.
Jste aũt psalmũ fecit dauid qui fu
giens de cẽa saluatus fuit cum vi
ris suis. de prodicione hitatorũ cẽe.
qui tractabant de traditõne eius
in manu saulis ut hẽrent fauo
rem eius. reddentes ipi dauid et vi
ris eius mala pro bonis. quia sal
uauerat eos de pplexis ut hẽtur
ꝓmo xxvii. dicat igitur. Salua
me fac dñe qm̃ defecit sanctus. de ue
tate cẽe. qm̃ diminute sunt ueri
tates operũ et uerboꝝ. a filiis hoim. i.
ab hitatoribus cẽe. qui dicuntur
hic filii hoim. et nõ dei. vana locuta
sunt vnusquisq; ad proximũ suũ.
mutuo se exhortantes et occulte ad
prodendũ dauid in fauorẽ saulis
regis. Labia dolosa. supple vnoꝝ
cẽe. Jn corde et corde locuta sũt. qua
in uibis suis pretendebant ipi dauid
fidelitatem et int̃ se contrariũ tracta
bant. dicpdat dominus vniuersa labia
dolosa. i. labia cẽe hitarũ. et linguã
magniloquam. qua erant ꝓtendẽ
tes uibis ipi dauid q̃ facerent magna
pro eo. Qui linguã magniloquam
qua dicebant se facere magnũ pro
rege saule. et sic hẽrent eius gr̃iam
si traderent ei dauid. uñ subditur.
Qui dixerunt. i. int̃ se tractãe. Li
guam nr̃am magnificabimus. qꝛ
prodendo dauid magna pro saule
facimus. et sic hẽbimus opꝛtũ
tatem petendi magna hẽa ab ꝛo.
Labia nr̃a a nobis sunt. i. ñra que
tractamus. contra dauid procedunt
a nobis. et nõ eraliorum suggestio

ne. et sic erunt magis placita coram
rege. et que erat illa iuba. subdit. quis
ni. dominꝰ est. sic enim dicebant quis
dubitat quin saul sit dominus ni. et
nō dauid. et ideo debemus ei fauere. si
nō non valet. quia tamen iste erat
contra deū. et iusticiā. ꝓpter misc
riam. hic cōmemorantur ipius dei pro
tectio et dauid ei diuina in ꝑsona eius
ꝑ miseriā in operiū et ē. l. dauid et
iuxtum eius qui multas miserias
sustinebant tanq̄ fugitiui et depau
perati. nūc eruigam. ad eos prote
gendū adicta prodictōne. ponam
in salutari. i. in eo quod deus dedit.
responsum salutis ipi dauid petenti
a. ii. reg. xxiii. Si tradent me viri ceile
et eos qui mecū sunt in manibus saul.
ita et dixit dominus. tradent. et sub
ditur. misericordiam est saul q̄ fugeret
dauid de ceila et saluatus cēt. fidu
cialiter agam in eo. i. in dauid ad hoc
enim saluauit deus dauid. ut ꝑ eum
populus israel protegeretur. et fidu
cialiter ageret eloquia dñi. que loqu
tus est ad abyathar. reuelando pro
diacone habitatoꝝ ceile. eloquia ca
sta sunt quasi flamma ignis. argentū
igne examinatū etc. hoc additur
ad exprimendū certitudinē ueritatis
in verbis dñi. Ideo subdit dauid.
Tu domine seruabis nos. s. protegen
do contra dictam prodictionē. et custo
dies nos a generatione hac. i. ab habi
toribus ceile. et a saule. metuū. quia
non ponuites nos cadere in manibus
eoꝝ. Circuitu impij ambulant.
i. habitatores ceile et ꝑ saul qui que
rebant dauid et uires eius decipe
re nitebantur. secundū altitudinē
tuā. i. secundū altitudinē consilij tui
quod est incomprehensibile. a multi
plicatis filios hoīm. i. saul docet et
alios eorum complices et ceilę habita
tores. In mea ꝓtectione ad exitum
pacientie mee. et meritū vite sum
si. Et possent aūt iste psalmus mo
ralis exponi de quolz multo mystica
nibus ꝓcito. contra quem fiunt
machinationes et insidie. totū tū ꝑ
uenit ad meritū siue pacis patres
ab omnibus literam auxilio dīne
gratie. sed ꝓtiscō quia de facili pōt
ad hūc sensum applicari. psalmꝰ xvi.

Exaudi domine. hunc psal
mo ꝓmittit talis titulus in
hebreo. ad victoriam dauid. ni' in
terpretatur. victori dauid. quod in
idem redit. et exponitur dupliciter.
uno modo ut sit sensus ꝑ suppletionē.
Iste psalmus factus a dauid. decan
tandus est. ad victoriam. addit ei
quod conatu lentari. ut frequenti
ꝰ ita est explicatū. Alio modo ut sit
sensus iste psalmus factus est a da
uid. ad laudē dei victoris super omia.
nel qui ꝓstat victoriam. Hec ma
teria autē huius psalmi. dicit. Ra. si.
q̄ scis est de quatuor regnis ꝑ que
affligendi erant filij israel. primo
regnū babiloniorū quod destruxit ci
uitatem ierlm et templū. et captiuauit
populū. sub nabugodonosor rege. ut
hēt in. iiij. reg. xxv. secundū autē regni ꝑ
sarū. sub quo fuit prolata reedifica
cō templi. ut hī ꝓmo esdre. iiij. cap.
Tertiū est regnū grecoꝝ. ꝑ quod
fuit ꝓlatu ydolū ab holofernis in tem
plo. et populus oppressus. et ꝑ epistolas
compulsus ad ydolatriā ab antio
cho rege. ut hī ꝓmo machabeoꝝ
i. ca⁹. et secō. vi. Quartū est regni
uenorū ꝑ quod fuit item templum
destructum et muratas et populus
captiuatus sub tito et vespasiano
imperatoribus. et a prima afflictione

fuerunt filij israel liberati per cyrū.
qui remisit captiuitatem. dans hijs
redificandi templū. a sedā y darij.
sub quo cōsūmatū est templū sēdz
ut hī p̄mo esdre. vi. a terra per ma
chalcos. ut p̄z er p̄mo et sēdo machā
beorū. a quarta expectant hijrarū
per regem messiam. Sed istud dam
deficat in duobus. vnū est quī sup
ponit fallum. s. xp̄m venturū. et q̄
debeat terminari ista captiuitas
nideorū que usq; ad finem mundi
durabit secundū quod dicitur amos
sēdo. sī tribus sceleribus iuda et sī
quatuor non conuertam. q̄ sic expone
vno modo. q̄ si scelera tua p̄ que in
currūt tres p̄mas afflictiones. fue
runt eis remissa. quantum ad hoc
q̄ liberarentur. nō tū quartū scelus.
quod fuit vendicio xp̄i et occisio. p̄
quod fuit in hac captiuitate remut
tetur eis sic q̄ ab ista captiuitate libe
rentur. Secundū est q̄ dicat po
pulū israel afflictū grauit̄ a regno
p̄sarum quod nō est uerū. quia illō
regnū remisit captiuitatem babilo
nie ut dictū est. et p̄misit filios is
rael habitare in terra sua pacifice. ut
ut legibus suis. nec illud impedi
mentū redificationis templi. fuit
a regibus p̄sar. ut dicat ysa. xlv. sī
p̄mū esdre. si aliquando fuerunt. quib;
fuit concessū q̄ nō p̄mitterent ci
tatis redificationē templi plus fac
tores q̄ eis mandatū fuerat a rege.
vñ et postea cōsūmatū est templū
sub dario rege p̄sarū. et ex dem
sū p̄mū esdre et necesse apparet. q̄ re
gnū illud tractauit nideos satis
humane. p̄ quod. ezech. illud re
gnū designatur p̄ gracum horrē. q̄ ma
gnum regnum fuit. hijs filios isrl'

tractauit. Secundo q̄ dictū. isa. ca.
mittere dimittendū est regnū romanū
et regnū p̄sarum rōmbus p̄dictis.
et loco istorū accipiendū est regnū
assyrioz q̄ captiuauit regnū isrl' tē
pore osee. ut hī. iiij. reg. xvij. et regū
egyptiorū. quod afflixit regnū nidā
tempore ioachaz q̄ pharao nechao vic
tū multū egyptū imponens tri
buta magna. ut hī. iij. reg. xxiij.
et sic tertiū regnū est babiloniorū
et quartū grecorū. Vigit sēdm istā
suam dand̄ p̄ndens quatuor afflic
tiones p̄dictas s' succedentes. fuit
quatuor questiones. primus et dubi
tans eas fuit. dicens in p̄sona p̄pli
israel. Vsq; quo dne obliuisceris me
. c. in populo meo in finem. i. tēdiu inducar cū afflictio.
y quoq; ajtus fuerim tuam amit
tendo populū meū i
egyptiorū seruitutē. Quādiu ponā
consilia in aīa mea. tristabis et cō
siderans quō possim liberari a captiui
te babilonica. et loquit̄ dand̄ in p̄
sona ihū filij iosedech. et zorobabel
filij salathiel qui frequent̄ meditabā
tur et dicunt de p̄dabuntur. de captiui
tate ymo reditu. Et dīs eranduit
cos. quia factus est sub corū dominio.
ut hī p̄mo esdre. Dolore in corde meo
per diem. i. omni die quia de destructō
ne ciuitatis ierusalem et templi dolebat
q̄ continue. Vsq; quo exaltabit̄ inimi
cus meus. i. antiochus qui per superbiam
fuit ita elevatus. ut videret̄ s' q̄ sibi
p̄lagus ad ire agendum et sua ad na
turā grandū p̄ meritis elevationē. ut de
sēdo machā. v. fuerit me. q; p̄ius isrl'
inimicus afflixit et supplantauit. Deus y
pheta auditis istis. dicit tue mihi. et

3. nō. ī. sing
bos q; nūc.

exandi me. liberando a tanta tribulacõ
ne. dic. per oĩa quibuscõnem. deus.
per creatõnem. meus p̃ueni cultui
et fidei. ¶Illumĩa oculos meos. ne
conciliõnis tue. ne liquam obdormi
am ĩ morte. mortal' culpe. et p̃ cõis
su morte ĩchsme. fractus nupacia
despiacõne cui tanta tribulacõne.
¶Aequi dicat ĩmicus ms. i. diabolus.
p̃uail ui adulus eum. q̃ contigit qũ
aliquẽ dicat a morte culpe ui mor
te ĩchsme. ¶Qui tribulant me exul
tabunt si motus fuero. ad hoc ei
sennacherib. et pharao. et nabuc̃.
tribulauerunt filios israel. ut tũ
fecerunt eos de tra sua. unde et sena
cherib tũstituit filios israel ĩ assurios.
et nabucod. tres tribus in babilonẽ.
et pharao et ioachaz in egyptũ ut s̃
dictũ est. tũ antiochus tribulauit
iudeos. ut faceret eos tũsire ad gen
tilem ritũ. ¶Ego aut̃ in mĩa tua.
in̄ multa mea. ĩpleam ab ictus tri
bulacõnibus huius. ꝓ cõdit. Exul
tauit cor meũ. letitia interiori. can
talo dño. letitia exteriori. sedm qd̃
dicit mistica' psalmo. Iuxta.
cor meum et caro mea exultauerũt in de
um uiuũ. psalmus. xiiij.

Dixit insipiens. In hoc psalmo
premittit' talis tractus m̃ he
breo. Ad victoriam dauid. et exponi
tur sicut supra psalmo. xi. ¶De ma
teria huius psalmi dicunt aliqui. q̃ ẽ
de sennacherib qui p̃ minas et iras
blasphemauit deum israel deum
isrl'. ut hic. xxxvi. xxxvii. et. xix. dicẽs
q̃ nõ posset eruere ezechiam de ma
nibus suis. et sic negabat dĩnam
potentiam. et p cõis deũ qui est id
ĩ sua potentia. et hã huius psalm
tatis põt ad hoc applicari excepto
uersu ultimo qui uidetur discordare
quia fiat mentiõnẽ de rditu captiui
tatis plebis iudaice. sennacherib au
tem non captiuauit ezechiã et exem
plũ. et licet captiuauerit osee regẽ
israel et eius populũ. tñ tũ cap
tiuitas non est redducta nec redduc
tus secundũ sententiã hebreorum.
p̃ quod ra. sa. exponit hunc psal
mũ de nabucod̃ qui blasphemauit
deum isrl' ubi et ibi qũ misit mã
di templũ eius p̃ nabuzardã. qd̃ nõ
fecisset. si reputasset eũ uerũ deũ.
sedm hoc diuiditur iste psalmus in
quatuor ptes quia p̃mo describit
p̃ms nabucod̃ et populi sui malicia.
secũd̃ hoc examinatõ dĩna. ibi. De
minus de celo. tño debita pena. ibi.
nõne cognoscent. quarto liberatio
p̃pli israel et dei misericordia. ibi. Quis
dabit. Circa p̃mũ dicitur. Dixit
insipiens. s. nabucod̃ et eius exer
citus non est deus. non negabat gen
tium deum quia colebat deũ suũ.
ut hic dicũ. ij. sz negabat deum isrl'
esse uerũ deũ potissimũ. quod est
finis et eruentium. ¶Corrupti sunt.
iniuria qua babilonij erant inuen
tores. et ab hominabiles. ydolatria. q̃
est deo ab hominabilis. uñ et scripturã
in sacra scriptura nominatur. ab homiõ.
Insipiens sine. quia talia studiose
et appetibiliter exercebant. non est qui fa
ciat bonũ. s. meritorũ. licet aliqui
faciunt aliquod bonũ de genere. sz̃
ĩ ultimo ad unũ. ij. nõ est in hebreo nec
in septuaginta nec hebreũ. sed
mãa ponitur. ut ubi exponit. ¶Dñs
de celo. hic cõmẽmorat dictę malicie
examinatõ. cũ dicit. dñs de celo prospe
xit filios hominũ. q̃ nichil prius potest
latere ipm. nisi uideat q̃ ẽ intelligẽs.
per ueram cognitionẽ. aut requirens
eum. p̃ bonã operationẽ. et quales pre

deōs mmuerunt. oñditur. Quōs deꝰ
nauerūt. a rectitudie nr̄e. sūt' in
utiles fr̄i sunt. dicit' aūt res mundis
que nō nat' ad finē intentū. sicut me
dicina que nō valet ad sanitatē. hō
aūt ordinatur ad sanitatem ad q̄
ich erant nepta. Non est qui faciat
bonū. sz meritorie q̄ nō pōt esse sn̄
fidē et caritatē. nō est usq; ad vnū.
ita q̄ nec vnus talis reputatur in eis.
quia sine fine impossibile est placē
deo. ut dicitur hebr. xi. Aliter exponi
tur. nō est usq; ad vnū. excepto ne.
in omnibus popūlis nō est ñ vn⁹. s.
ppīs iudeis qui de deo habēt legē veꝝ
et cultū. Nec. n. data nr̄i mōte synay.
solū sunt data iudaycā populo. se
pulcr̄ū patens est guttur eoꝝ. quia
nr̄ebantur deglutire populū iuda
icū. Linguis suis dolose agebant.
q̄ malū quod nr̄ire non potuerant
potestate. nr̄ire querebant fraū
dulencijs et dolositate. quoꝝ os ma
ledictōne. i. blasphemijs contra de
um. Et amaritudīe plenū est.
cōtra dei ppīm qui nr̄ebant nr̄ēa
et ad amaritudinē mortis deducā.
Jo subditur. Veloces pedes eoꝝ ad ef.
Contritio et infelicitas i viis eoꝝ
ad hoc cū discurrebant p tirā isr̄l.
ut ppīs iudaycis totali' cōterantur
et ad miseriam deducerentur. Viā
pacis nō cognouerūt. i. tenere no
luerūt. et cā huius subdit' cū dicit.
Nō est timor dei ante oculos eoꝝ. Carp
tū est ei ppī. xv. p timorē dei declī
nat' oīs a malo. et ideo subtracto
huius timoris nr̄ratiōe. ruūt ho
mines ad malū sine freno. Nōne
cognoscent. Hic cōmīat' pōt' p̄dictoꝝ
pcōꝝ pena cū dicitur. nonne co
gnoscēt oīs q' operant' iniq'tatem

.s. dei ministram. q. d. sic. qui cognos
cent. p pene s' infligende experien
am. Qui deuorāt plebem meam si
cut escam panis quia delectantur
in oc̄isione sicut in sapidi alicui cōsti
one. sedū id ꝑ pb̄. i. letant' ea male
fecerunt et exultant in rebus pessi
mis. dnm nō invocauerūt. In hac
cōne posita. quia nō credidērūt sn̄
ꝑ qd dicit'. Ro. x. Quō invocabūt
eū in quē nō credidērūt. Illic trepi
dauerūt timore ubi non erat timor
sedū qd' caldeū ꝑ. xxiv. Fugit
ipius nemine ꝑsequ'te. dicit aūt
. Ra. sa. q' hec sunt impleta i balthā
sar nepte nabuc. qui vidēs manū
scribentem i pariē. sunt ita territus
q' compages renū regnū eius solue
bantur. et genua eius ad tenor se
mutuo collidebant' timore. ut hic
dauid. Et cū illa manus eū nō tā
gebat. nec sciebat q' signabat. quū
dns in generatōne iusta est. In he
breo non est hic principium nominis.
sed est finis rei ꝑcedentis. Vñ red
ditur cā dicti timoris. eo. n. q' dns
est in generatōne iusta. i. meō gre
gatōne iustoꝝ. immittitur ab eo ta
lis timor alijs malis hoīb⁹. consi
lijs suis. Hoc est principiū sapie.
et est secundus consiliū populi isr̄l'
de paupertate confusibile. tu nabuch.
et exitus tuus. i. confusibile et
oprobriosū diuitijs. et quod sit illud
consiliū. subditur. Quoniā deus
spes eius est. Ipetrabant. n. balsa
mi filius isr̄l' in captiuitate ductus.
q' querebant in deo qui sic promi
sit eos reducturū. Quis dabit. hic
ultiō ponitur liberatio populi isr̄l'
ex dei mia. cū dī p modus optan
di. Quis dabit ex syon. i. ex eccle

pr·ssyon d'signato eo q̄ ibi fiunt templū
diu·ul' aliter· Quis dabit ex syon·pr·
modū negantis·salutare israel·q·d·ul'
lus·quia in captiuitate babilonica
destructū fuit templū ut hr̄e m̄. Rnult.
et sic nō potuit ibi offerri sacrificiū
pro salute israel·et sic liberatio ab illa
captiuitate·ex sola dei liberalitate erat
exp̄ctanda·p̄ quod subditur· Cum
auerterit dominus captiuitatē plebis
sue·reducendo eam de babilone·exul
tabit iacob et letabitur israel· Quia
reduxerit eū magna letitia·et exultatiōne·
Moraliter autē p̄t exponi p̄s iste·
de quolz peccatore in malis suis obstina
to·qui tm̄ vbis confitetur deum·ne
gat tm̄ eū·secundū illud tyt·i·con
fitentur se nosse deum factis aūt negāt·
cui⁹ malitiā deus exammat et pu
nit·et misericorditer de manu eius eripit·
et secūdū p̄dicta et hūc finem p̄t de
facili ista applicari psalmus vnus·
Domine quis habitabit· Hunc p̄s
p̄mittitur talis cuiusdā mihe
breo·psalmus dauid·ex quo apparet au
tor psalmi·de materia aūt dicunt
aliqui q̄ dauid fecit hunc psalmū ad
edificandū templū quia cū esset dignus habitare in
terra israel in sanctitate et absq; tali
migratione·s·ille qui hr̄ condiciones
in hoc psalmo descriptas in se habet·q̄ dicitur·
Qui ingreditur sine macula·
et c· usq; ad finē psalmi·promisit·ei
illis deus illis terre habitationem·q̄
diu colerent eum et facerent iusticiā·
et eos de ea expulse·qui facerent contra
riū ut p̄ decimo nono·ezech·et in plu
ribus locis·ueteris testamēti·et ali
ditur· Domine quis habitabit in tabernaculo
tuo et c· p tabernaculū et
monte intelligitur ātas vtrūq; enim
vna ps erat in monte et in illa fuit
templum·et p̄ montē qui erat medius
potis in mēdia intelligitur tota terra
et ad hoc satis posset applicari hūc
hymn⁹ psalmū· videtur tm̄ ni q̄ dauid
fecit hymnū psalmū pro sacerdotibus
et leuitis in templo ministrantibus
dño·et ideo tenebant⁹ ad maiorē ypocri
sim quā cēteris p̄sonis populis·sic
enī mistici q⁹ ad sensū hoc dicunt
iste ps in tres p̄tes·quia p̄mo ex
hoc dauid monet questionē·secūdo
ponit questionis solutionē·ibi·q⁹
ingreditur·et tēo conclusionē·ibi
Qui facit hec· Circa p̄mū dicit·
Domine quis habitabit in tabernaculo tu
o·i·quis est dignus seruire tibi in
loco sco vbi est arca testamenti·
et dicit in tabernaculo quia tempore
dauid arca fuit in tabernaculo qđ
extendit·ut hr̄e p̄. paralip·vbi
dicit quis requiescet·hoc est requi
ete mentis et corporis tibi seruiet·
in mōte sco tuo·i·in mōte moria
quem elegit deus ut ibi fundaret
templū suo nōi dedicandū· Quis
ingreditur· hic assignat dauid rōnē
sionem·describendo ypocrīcē que in
ministris dei requirebatur cū dr·
Qui ingreditur sine macula·s·corpo
ris et mentis·papias·integer·integ·
q⁹ homo de femine absq; his ma
culam corporalem·reprehensibilem·ecclesiasticis
ritibus declaratā sunt
vbi et multo magis est indignus
deo ministrare·his maculam mor
talis culpe·et operatur iusticiam·q·
non sufficit declinare a malo·nisi
fiat opus boni· Qui loquitur ve
ritatē in corde suo·i·prout cadit in
corde suo·et hoc facit quedam virtus
que a philo⁹ nō·et ipocrz· veritas no
minatur·p̄ quā homo talem

ui fas et ibis se oñdit extraneus quales
est nutrinus. Non egit dolum in lingua
sua. alii uerbis decipiendo. nec fecit
primo suo malum. in facto. et opprobri
um non accepit aduersus primos.
defectus eorum pcatos imp̃roperando.
ul' ad eorum miseriam alios propa
lando. Ad nichilum deductus est in con
spectu eius malignus. quia secundū
ueritatem nō est aliquo honore digni.
eo q̃ honor deferendus est alicui iuxta
testimonii siue uirtutis. ut hic dicit.
cor. Timentes aūt dñm. i. uere uir
tuosos glorificat. eos manifeste et pub
lice honorando. iuxta illa dicta
alicui in testimonii siue uirtutis cui
iuscunq;. ul' coram paucis. dicatur
honor. si aūt hoc fiat publice et co
ram multis. dī gloria. q. quedam
clara. q. innotata nisi a claritate dic
ta. Qui iurat proximo suo. et non de
cipit quia facit iuramentū bonū
et tenet cum in tribulacōne secundum
uim hebreū hic sic. Iurat ut se affligat.
per ieiunia et uigilias carnē castigā
do. et nō mutat iuramentū enando.
tū ibi ponitur iuramētū pro noto.
quia utriusq; est obligatorium. Qui p
cuniam suam non dedit ad usuram.
Etiam gentili ut dicat hic glosa hebraī
ca. et p hoc videtur. q̃ iste psalmus
de pfone sacerdotū. et nō communis
populi intelligatur. ut dictū est. q̃
lex moysi p̃mittebat eis p̃ plō trade
ad usuram alieno qui nonerat de
gente iudeorū. ut hic dicit. xxiii. Sz
hoc non p̃mittebatur sacerdotibus.
qui debebant ee maiores pfectionis.
Et munera sic innocentem non accē
pit. ad accelerandū ei in die iudicii.
si enī aliquis talis dubius accede
bat in aliqua ciuitate ex ierusalem
iudea debeat ad iudicii sacerdotū iu

uisū ut hic dicit. xvii. Et pro determina
tione illius iudicij. non erit datum
eis aliquid accipere pro mercede. Qui
facit hec. Hic cōis quasi infert con
clusionem dicens. Qui facit hec. q̃
dicta sunt in hoc psalmo. Non mo
nebit etc. i. nō amonebitur tanq̃
indignus alio mīsterio in uita pū
ni. nec ī ap̃no in uita futura. con
tra ea nero facies. Amonebit. secūdū
quod dicitur. ps. xxiij. ca°. Ad cōtemp
plationē templi p̃ sua malicia. quis tu
hic. aut q̃ quis hic. et subditur. eccē
te facies dō aperta sicut gallus
gallinacius etc. Moraliter aūt
posset psalmus iste exponi de pfone
ministrorū ecclē. et posset textus ap
plicari de facili. q̃ p̃sbo intendens
seruire huic psalmus. xvb°

Conserua me. Hunc psalmo pre
ponitur talis titulus in hebreo.
Humilis et simplicis dauid. q̃ expo
nit aliqm de persona ip̃ius dauid hu
milis simplicis. ut p̄z per dictum pri
mi. R. et secūdi. petenas a deo conser
uari in pfectionibus sanctis. et absa
lon filij sui. sed hoc non videtur uerū.
quia petrus apo° ad intelligēdum
diuinitus illustratus. dicat hunc psal
mū intelligēdū ee de xp̃o. et non de
dauid. act. ii. ubi dicit sic de xp̃o. q̃
deus suscitauit solutis doloribus in
ferni. inē quod impossibile erat te
neri ab eo. quod probat per hi
storiam huius psalmi. d. dauid enim
dicit in eum. i. in xp̃m ul' p̃ xp̃o.
Prouidebam dñm coram me semp
etc. inde ibi notas michi fecisti uias
uite plebis mee iocunditate cū facie
tua. Allegans ībam unam huius
psalmi secūdū tribulacōnē. lxx. que sic
erat auctentica. et subdit eam exp
nendo. uni fratres liceat audacter dicere

ad vos de patriarcha dauid. qm̃ defunctꝰ
est et sepultus et sepulcr̃ eius apd̃
nos est usq; ad hodiernũ diem. q.d.
hec captura non intelligitur de eo.
Sed de xp̃o amis resurrectionem pre
dixit m ps̃ cõ. Ideo subdit ibidem
prouidens locutus de resurrectione x̃i.
quia neq; derelictus est in inferno.
neq; caro eius vidit corrupcõnem.
ex quo pz manifeste. q; nitencõ vũ
prtm est in hoc ps̃almũ dixerim intelli
gi nõ de ps̃ona dauid. sed de xp̃i resur
rectõne. et ib̃ querere hic aliũ sensũ
litteralem. videtur quodã nõ vide
ri. ¶ Igitur secundũ istam ẽm̃iam
exponitur titulus ꝓdictus. Hymnus
et canticus dauid. i. iste psalmus
factus est a dauid. ad laudem hoim̃s et
canticus. i. xp̃i qui dicit de se ꝓpr̃ ait
ia. Discedite a me qui malignis spũ
et hoim̃s corde. Et secundũ hoc iste
ps̃almus diuiditur in duas ptes. q;
ꝓmo declarat hoim̃s x̃i actio virtuo
sa. secundo eius resurrectio gloriо
sa. ibi. ꝓpr̃ea letatũ est. Circa ꝓmũ
declarabitur ꝓmo actio x̃i virtuosa
erga deum. Scdo erga proximũ. i.
fideles mortua sunt. tertio iterũ erga
deum. ibi. benedicã dñm. Circa ꝓmũ
dicit dauid in ps̃ona x̃i hoim̃s. Con
cepta me deus. p talem modum
loquebatur xp̃us homo deo patri
tũ scilicet a me culpe iste ait. vbi. Qui
ſperam mortẽ. i. ait in ps̃o nõ fue
rit ſpes prout est virtus theologica.
eo q; ab instanti concepcõnis fue
runt firmatione beata. et hoc erat
ibi tenacio. que nõ stat cum ſpe. q;
est virtus theologica in fidelibus deum
nõ habitã pro obtẽ in ps̃o sunt ſpes
glorie expers ante resurrectõnẽ
quam adeo expectabat. dixi dño
deus meus es tu. Sic loquebat

qui

deo ꝓpr̃ positus in passione. Heli heli
lezamatabatam. quod m̃ꝓpr̃. deus me
us deus meus ut quid derelinquisti
me. ait. vbi. Quoniam bonorum
meorum non eges. deus. n. pater mil
lo creato bono eget. et ideo nõ eget bo
nis xp̃i⁹ x̃i ut hominis. ¶ Secundo
hic cõr describitur actio xp̃i erga
proximũ. ut ꝓmo quantũ ad apl̃os
dicens. scis quoniam mixta sunt eius,
.i. apl̃is amis q; discipulis xp̃i. mani
festam omẽs voluntates meas meas,
.i. mirabiles fecam eis illustrando
eos scia ad ꝓdicandum et confirmã
do miraculis ꝓdicacõnes eorũ. Iste
tũ actiones xp̃i ei competebant rõe
dignitatis et quia p ꝓdicationẽ apo
stolor̃ conuise sunt gentes ad fidem
que ꝓius erant idolatrie dedite. Ideo
subditur. Multiplicate sũt infirmi
tates eor̃. i. idolatrie gentilium. qd̃
pz ex tribulacõne mixta heb. Ubi di
citur. multiplicabuntur idola eor̃.
Post ea accelerauerũt. quia dimis
sis idolis. ad fidem xp̃i velocius
cucurrerũt. nideis remanentibus
in infidelitate pro maiori pte. Nõ
congregabo conventicula eorum.
.i. delubra vbi conuenichant ad
colendũ idola. De sanguinibus.
quia fiebat sacrificiũ idolis de san
guinibus aliũm. et aliũ de sangui
nibus hoim̃. talia conventicula
xp̃us p apl̃os nõ congregauit. sz
magis dissipauit. nec memor ero
nominũ eor̃ per labia mea. nõ vocabit
hic xp̃us labia sua. labia gentili
um confessionũ qui fuit membra x̃i.
sacra enim scriptura frequenter sub
uno contextu trẽ log̃s de xp̃o capi
te. fidit ad eius membra et econtra.
Secundũ quod dicit ꝓdictus de simo
bono. promittit plenius declarandum

ap̃o genesis. gentilo
adrum catholicum ni
la. alia uerba que sua
rum obliti. ano
mus ps hereditatis
heri ditatis. dñi. n. ih̃u
gnit comisi ad fidem.
heri ditatis. et alias
mee que peccatum
gustur. vñ salmator de
dicit. ait. vbi. Si nõ
fuisset nisi vbã ih̃u
gentiles autem
pientes. amore xp̃i
honem se prompt
uerunt. et hoc p̃
tas eterne dñi. Ideo su
restitues hereditat
es ceciderũt ni m
is que peccatis fi
iati. et xp̃i p cortes
dicandũ. que cor
nes intelligũtur
cortes. v. tribuũ. f
finualis et fines
captura in ps̃o
bus ad caput. e
pleta est mecha
nocatur hereditas
n ps̃ona dñi. Je.
a xp̃i est. et ita
nõ dos ecclesiarũ non
eam. hic restitu
ne x̃i hois erga deu
sona eius. benedic
gnas agendo deo pr
Pax grãs ago tibi
ẽ. Qui tribuit
a aiã x̃i ab instanti
repleta sacramẽs. p
tem. i. usq; ad mor
ptura nor nocabit
rnes mei. i. inde

primapio genesis. gentiles autē conūsi
ad fidē catholicam mirabiliter p ido
la et alia nefaria que exercebant ad eoꝝ
memoriam obliti. amo ro subdit.
Dominꝰ ps hereditatis mee. i. ps mea
hereditaria. dñm. n. ihm xpm ele
genit conūsi ad fidē. pro pte sua
hereditaria. et salutis mei. i. passio
nis mee que pacham misericordiā dei
gnatur. vñ saluator de sua passione
dicit. ayt. xxvij. Si nō posset hic ca
lix trāsire nisi bibā illud et c. ayulti
autē gentiles autē conūsionem xpi
psequentes. amore xpi postea ad
passionem se promptē et letanter
obtulerunt. et hoc p̄ spem hereditatis eterne cōsidē. Jo subdit. Tu es
qui restituies hereditatē meam mi.
himes ceciderūt mihi in pclaris. i. in
aplis que preteris fuerūt a xpo sed
illuminati. et ipi p sortes mihi fuerūt
ad predicandū. que sortes aplorum
p̄ simes intelligūtur. vñ in libro io
sue sortes. v. tribuū. sicque ueluti
tur i similitudi et simes. et loquitur
hic scriptura in psona x. tūsecundo
de membris ad caput. Et cū hereditas
mea pclara est mihi. i. ecclā fidei
que vocatur hereditas x sicut scribi
tur in psona dñi. Je. li. Qui scit
omia xp̄e est. et vñ sceptrū ysraelita
tis et do ceciderūt nomen eius. Ix
uocabitur. Hic tractatur scriptura ad
actōnē x hois erga deum. cum dicit
in psona eius. benedicam dominū
gratias agendo deo pī sicut hez. Jo.
xj. Pater gras ago tibi qui audisti
me &c. Qui tribuit mihi intellectū.
quia aia x ab instanti creacōnis fu
it repleta sciencia. Jnūs et usq; ad
noctem. i. usq; ad mortem que in
scriptura nox vocatur. Quarpuerūt
me reines mei. i. nidei de consanguitate
mea nati. xpūs enim secūm carnē na
tus fuit de nideis. gentela autē deligitur
p reines eo q ibi nuget virtus genera
tiua in sexu muli. Judei autē macpu
erunt xpm in vita dicentes ei. demo
nium hēs. Jo. vij. et dicentes xpō. Ecce
homo vorax et potator vini. et peccā
et publicanoꝝ amicus. ayt. xi. Et
in passione dicebant. vath qui destru
is templū dei et c. ayt. xxvij. Proui
debam dñm in conspectu meo semp.
quia aia x ab instanti creacōnis fuit
continue claritatē dine visionis.
Quoniā a dextris est mihi ne cōmouear.
humanitas ei x est organū deitatis
cōiunctū. et io nō potest moui ad ali
quid nisi secundū voluntatē deitatis.
p̄ quod in xpo nō potuit ee aliquis
motus inordinatus insurgens erga
dictis minimis. nec erga quibuscūq; ceu
sis alys. Propter hoc et c. Hic cōmo
ratur ipius x resurrectio gloriosa
ad dicitur. p̄ hoc. i. p̄ resurrectionē
meā que intra ponitur que erat cā
letitie ordinate ipi xpō. Certitudo. n.
boni expectati. est causa delectamēti.
quia p̄ certitudinē operandi bonū
futurū iam apprehendi quasi pntis
et sic est causa delectacōnis que est
de bono apprehenso ut pntī. Mihi
et caro mea requiescet in spe. i. resur
rectōnis futur. Quoniam non der
linques aiam meam in infernō. i.
in illo locō patrū vbi aia xpi fuit
per xxxix. horas tūc. i. ab hora nona
feriē sexte in qua fuit separata a corpo
re usq; ad diluculū diei dominice qñ
fuit corpori reunita. Jo subdit. Et nō
dabis sanctum tuum. i. corpus meū totaliter
impolutū, videre corruptionē. i. ma
nerādinē vel putrefactionē. fuit tñ i
corruptio accipiendo. pro morte qz
corpus x hic mortuū p separacōnem

aumie. Notas michi fecisti mas nitc
accelerando tempus resurrectõis mee.
ad implebis me letica cũ vultu tuo.
qma tunc gloria aie xpi quam hñt
apmapio. et qm a conficiat mundo de
mu fiae ad faciem. fiut derelicta ad
corpus su sua resurrectõe. qma et ip
hñt corpus gloriosũ. delectacões in
dextera tua. qma xpus assũptus est
ad dexterã pris secũ quod dicitur. ay
nile. Et dns quãd ihs post loquitus
est eis. assũptus est michi et sedet a
dextris dni. ay mihi. i. metuã. quia di
gnitas hui⁹ sessionis erit in qbo hoie
sempiterne diuracõnis. Canonali pot er
ppm psalmus iste de quoꝝ fidei qui est
membrũ xpi. expectans resurrectõnem
futurã. et pñe cũ ad dexterã cum alijs
electis. sm qd hic dr. vbi. psalm⁹ xvj⁹
Exaudi dne. Hunc psalmo ppõit
talis titulus in hebreo. et i tũl
facõne ionnis. oõ dauid. et quo pr
actoꝝ hui⁹ psalm. accipiendo large
psalmũ ꝑie pront dicitur pro oõne.
qua accipiendo psalmũ ꝑie pront
dicitur. a psallendo publice ul cũ mis
mẽto musico. sic nõ est psalmus. sed
est oõ dauid in scarto fũ apud deum
pro liberatõne sua a pleacõne saulis
et suoꝝ satellitũ. mahanam. ista eũ
duo faciunt oõnem alicui⁹ exaudi
bilem. scdã. i. Arreisentibus. Contra
ꝑmi dicit sic. Exaudi dne iustitiam
meam. i. meipm pp iustitiã meam
qua tenui erga saul et domũ suam.
pro quibus multiphat et fidei da
mo laborauit. ut pz ex dictis ꝑmi
ps. et sdi. Auribus patet oõnem me
am. loqmr de deo p modũ humanũ qz
modo non sunt membra corporis.
nõ in labijs dolosis. i. oõnem meam
patet sam ame veraciter exaudi. et

non labijs tãtũ sicut oõ comũ de qui
bus dicit dns p ysaiã. xxix. Populus
hic labijs me honorat. cor aũt eorum
longe est a me. De multitu tuo iudicium
meũ prodeat. quasi dicat patris sum
sustinere quidquid sustinueris de me
ris. unde dicebat saul ꝑmo xxvj.
Si dominus incitat te aduersum me.
odiretur sacrificium. Oculi tui videant
equitates. nitri. me et sanctum. probas
ti cor meũ. qua homo videt ea que
parent deus autem intuet cor. ut hic
ꝑmo xvj. Et visitasti noctu. cognosce
do et examinando cogitacões meas
nocturnas que magis latent. diurne
aũt alii p aliqua indicia hoibus pa
tent. Igne me examinasti. i. igne tri
bulacõis me purificantis ab aliqui
bus meis insolẽcijs. sũ quibz non
tollitur mica humana. sedm quod dicit
ecclesiastes. ij. Ignis probatur aurum et in
camino argentũ. et hoies receptabiles
in camino tribulacõis. Et nõ est inue
ta in me iniquitas. Nõ intendit do
p hoc se dicere immune ab oi peccato.
Sz qua non fecerat aliquid mihi
erga saul. unde deberet eum p sequi. sz
magis bis ei ꝑpat a morte. cum pos
set eum occidere. ut pz ꝑmo xxvj. et xxvij.
ut nõ loquatur os meum opera hoim.
qua nõ solũ contra saul eũ psequentem
nõ extendit manũ suam. eũ paucis
do a nn posset ut dictũ est. sz nec ꝑ re
laxauit os suum in mendacio de quo loquit
do. sz magis veracitate. unde dicit ei.
ꝑmo xxvj. Nunc ergo audi oõ dne
mi rex verba servi tui et c. pp illa labio
rũ tuoꝝ que dixisti. lemi. xix. Non
queres vindictam nec memor eris
iniurie civium tuoꝝ. Ego custodiui
vias dnas. quia pp illa tua ꝑdicta
ego peccavi sanh nõ queres vindictã

et liberant me ce profugu i montibus et ripibus. in quibus sunt vie dure. quem si meditallem. non oportuisset me p tales vias ambulare. plac gressus meos in semitis tuis. ut no declinent a via veritatis. ut non noceant michi nequicie mee. a rectitudine iustitie. ego clamaui quia exaudisti me. i. et hoc quam alias me saluasti heo spm meum exaudiri. p quod mox clamauit dicendo. d. inclina aurem tuam in et c. loquitur de deo more hominis qui inclinat aurem suam aliam qui mult eu exaudire. mirifica misericordias tuas. i. fac eas mirabiles me paupere liberando angore tam potenti. et iniquo. a resistentibus. Hic cotra dauid pro exaudicone sue oratis allegat neq; eam saulis. d. a resistentibus dextre manus que est organi organorum. designat opus. opus autem misericordie sue de manus dextera. opus sue iustitie sinistra. secundum quod dicitur ayt. xxv. Statuet oues a dextris. eos autem a sinistris. dominus autem posuit dextram suam sup dauid ex tua mira vige do eum in regem p samuelem. an dextera saul et sui complices resistebant. Custodi me ut pupillam oculi. i. ita diligenter q no possint nocere michi. sub umbra alarum tuarum protege me. i. ad modum gallina colligit protegens pullos suos sub alis. ne miluus possit eos rapere. alas impiorum. i. saulis et satellitum eius. qui me affligunt. ple quendo ad mortem de loco ad locum. Anima mea ani mas meam circumdederunt. qui saul et viri eius angebant dd et bona eius. modum coronem. ita q; ad nud deprimebat se posse euadere. p. r. cum. adque sui occiderunt. plequendo me obstinate. absq; ulla mia. p tale modum

loquitur iohis prima canonica qui vide rit fratrem suum necessitate hre. et clauserit viscera sua ab eo et c. Os eorum locutum est superbiam dicentes se me occidere contra diuinam ordinacionem que disponit me regnare post saulem. prolatentes me. i. suis precautionibz me capientes a cui hoim societate. circumdederunt me. in tendentes insidias undiq;. Quilos quos statuerit declinare mia. mitti tur cum regni tirni. plequela tam. quam ad mortem. ne regnum saulis timeret ad eum et ad domum suam. Insecuti sunt me sicut leo paratus cum ad predam. i. a pte me plequentes ai maria arridebat te. Et sicut catulus leonis habitans in abditis. quia ai hoc q querebant rapere dauid mocultis insidiis et ideo certia mat dauid d. Exurge domine precedens eum. Et loquitur de p̃terito p modum futuri quia iam erat liberatus ab immicis ut dictum est. sed hoc fuit ad exprimendum statum fuerat potius in pse audire. dicat g. Exurge domine precedens eum. dando ei impedimentum ne proficiat ad intentum. sicut factum est primo regum. Qui angebat dauid in modum corone ne posset euadere. ex ordinacione diuina venit subito mia⁹ dicens ad eum. festina q vel qui insidiatur tibi pfidiam sic terram. et sic pro tunc diuisit plequi dauid. et supplanta eum. quod factum est qui saul pacifice dd ad mortem cecidit in manus eius ita q; dd potuisset eum occidere. ut hre pl̃r. xxiiij. et. xxvj. Erue animam meam ab impio. l. saul. frameam tuam. i. me qui sum gladius tuus. ad destructonem infidelium. alio nō potuisset interfecisse goliath gigantem. nec troianos philistinos destruxisse. nisi pugnasset diuina virtute. ab inimicis manus tue. i. a saule et eius cōpli

abus qui nnmicantur tus oppibus m
me. dñe apanas.t.a me et vnis meis
qui panas sumus rqpetu saulis et
exercitus eius. diunde eos m vita cõsi.
ta q quãdiu viuent nõ possint nos
contingere nec capere. de abscondi tus
tuis.t. diuitijs temporalibus que dñe
no indigo hz nob occulto frequenter
concedimtur hoibus malis adimple
tus est uenter eorum.s. saulis et anu
orũ suorũ qui erant plen talibus
bonis ꝑ potentiam regni temporalis.
saturati sunt filijs. qua mali hoies
dña diuine occulta. nõ solum hmõdi
ni temporalibus bonis. sed etiam m
multitudine prolis. et dimiserũt rel
quias suas paruulis suis. qua ꝑ post
mortem suam hmõdi filij eorum.
ul' aliter. qua cum saule mortui sũt
in monte gelboe illi qui erant fortes
et robusti. et sic relicta sunt bona eor
paruulis remanentibus et illis qui
fuga interfectionem erant multus
moderata. hz q dauid nõ cõtradicat
talibus bonis temporalibus et terre
nis. hz mundialibus et etnis. ideo sub
dit. ego aute in iustitia. hz legenda que
contineat omia virtutes. id pcedo conspe
ctu tuo in pñti ꝑ gratiam. et ꝑ gloriã
in futuro. ideo subdit. satiabor cũ apparu
erit gloria tua. que finaliter appetitum
humanũ. eo q ibi consequitur bonũ
infinitũ. Moraliter potest exponi psal
mus iste de quolz fidelj posito in magn
tribulacõne. corporis ul' animi. peten
tis inde misericorditer diuinitus libe
rari. et sedm ꝓdicta pot littera facili
applicari. psalmus xxbn.

Diligam te dñe etc. Hic ꝓ
ponitur talis titulus in hc
breu. Ad victoriã serui dñi dauid q
locutus est dño uerba cantionis hui

indie qua liberauit eum dñs de manu
omiũ inimicorũ eius et de manu saul.
et dixit diligam te dñe. Huic aute
titulo apponit actor psalmi. s. dauid et
materia eius qua sicut predictus ps
est oro dauid ut liberetur a persecu
toribus inimicorũ. ita iste psalmus
est gratiarum actio pro liberacõne ab
inimicis iam ad optatũ ꝑ hoc aute q mã
ne titulj dicitur de manu omiũ inimico
rũ eius ni quadã gentilitate nichil
saul. et nichil omnino addit et de manu
saul ꝑ quod intelligitur q ꝑ secutio saul
lis pcedebat contra omes alias ei⁹
ꝑsecutiones secundũ qd dicit hic. Ra
sa. dicitur aute iste psalmus in di
as pres. qua ꝓmo ponitur liberatio
dñs dauid narratio. secundo intenta
conclusio. ibi. viuit dñs. ꝓma ibi tres.
qua ꝓmo ponitur dei liberantis
efficacia. secundo liberandus ma
teria. ibi laudans inuocabo. tertio
liberationis forma. i. apud deum.
Circa ꝓmũ dicit dauid. diligam te
dñe. caritatiua dilectione. fortitudo
mea. i. qui dedisti mihi fortitudinem con
tra insultus aduersariorũ. Dominus
firmamentũ meum. i. dans mihi firmita
tem pacis ne tolerancia aduersarior.
et refugium meum. in magna iudicia inimi
corũ ꝓtectorem. Deus
meus adiutor meus. sine cuius
adiutorio nõ potuissem aduersarios
euadere. et ꝓtector ibi. de ꝓmo ui
te future. protector meus. contra insur
gentes hostes. et cornu salutis mee.
repellens et occultans aduersarios meos
fortes. et susceptor meus. ab actibus
malis hostes mee factores. laudans. hic
ponit liberationem cum. dicit liberationẽ

ıslr' de tra egipti. ibi. cōmota est. cuꝰ
racio mea dicitur. Cuꝛa ꝑmi poit
matriam huc liberacōis mala illa
ta sᵗ ab aduſarijs tam ꝓſalia qᵈ
ꝓpria. et quantū ad hoc dicat.
Iudams mortalo dñi. pro cuacio
ne malorū que ſcaturi ai dictum.
et ab inimicis meis ſaluus ero. i.
ſicut do⁹ me ſaluauit ab inimicis cor
poralibus. ſ. ſaule abſalon. et cor cō
pliabis. ita ꝙro q' ſaluabit me ab
inimicis meis ſpūalibz. ſ. demoni
bus. Circūdederūt me dolores mor
tis. fuit cū dauid alī ita arriſdatus
ab aduſarijs q' dꝛcebat ſe poſſe
euadere ut dictū est ꝑs ꝓcedenti. Et
torrentes iniquitatis cōturbauerūt
me. quia ꝓ iniquitate eius cōmi
ſam contra uriā ſ adulterio urons fuc
et homicidio uxe. ſuſtinuit ꝓcacōe
abſalonis filij ſui. ut hꝛc. ij. Rꝝ. xij. Et
ꝓ iniquitate m inimicōis populi.
ſuſtinuit magnā turbacōnem et an
rietatem animi. et ꝓſallencia popu
li ſui. ut hꝛc ſcdo Rꝝ. xxiiij. Et ꝓ hoc
ſubdit. dolores inferni Circūdederūt
me. quia dolore motus. rogauit ill'
gladius angeli ꝓcientes populū
uerterentur ī cinerē. ut hꝛc ſcdo Rꝝ. xxiiij.
et ſic deſcenderet ad infernū. u' deſcē
derant oēs morientes ante x adueni
ſſe. In tribulacōne mea inuocauido
minū. pro liberacōne a ꝑdcis meis.
Et exaudiuit de templo ſuo. i. de celo
quod est templū glorie dei. uocē meā.
ſua gracia dando michi liberacōnē.
Et clamor meus in conſpectu eius
introiuit in aures eius. loquitur
de deo more humano quo clamor ꝓ
tentus introire aures ꝓculari dicꝝ
qñ eius oꝛō exaudiri. Cōmota est.
Hic cōſr dauid introducit liberacō

nem ſuā ab egipto pro ſue liberacō
nis exemplo. quia ſicut dicat. ra. ſa.
modus hebreoꝝ antiquoꝝ fuit.
inꝓtiaulanibus liberacōibus. facē
mencionem de liberacōne egyptiaca
que fuit grueralis tota ꝓpla. et hoc
ꝓ inꝓmptibus locis ſacre ſcripture.
dicat q'. Cōmota est et contremuit tra.
. i. ſtantes intra. ſecundū modū
cōem loquendi. q' ꝓ plagas egipti
omnes hītantes egipti fuerūt com
moti et conterriti ut hꝛc exo. et ꝙ
ad huāu inter plagas illas frē fuerit
commiſcacōnes et contraria tribuna
ut hꝛc exo. viij. Ita q' videatur tre
mere tota terra et cōmoueri mōtiū
fundamēta. Quoniā iratus est eis.
talia enī erant contra egyptios di
uine maiestatis ſigna. Aſcendit fu
mus in ira eius. loquitur de deo ad
modū homīs irati de cui⁹ ore et
naribus exit fumus. Et ignis a facie
eius exarſit. quia ignis et grauido
mixta paulo' ferebantur ad pu
nicōnem egyptioꝝ. ut hꝛc exo.
ix. Et dicatur ſic ignis a facie dei
exarſiſſe. q' ꝓcessit de eius pre
cepto et uolūtate. Inclinauit celos
et deſcendit. nō ꝙ loca mutacōnem
que deo est impoſſibilis. ſed ꝙ effectꝰ
exhibitionē. egyptios mira puniendo.
et hebreos liberando. Et caligo ſub
pedibus eius. quia erat tenebras pal
pabiles tribus diebus in egipto. ut
hꝛc exo. x. Et aſcendit ſꝑ cherubin
et uolauit et c. ꝑ hoc deſignat ce
leritas diuini ſubſidij ad liberacō
nē ꝓli de egipto. q' ōs filios iſrl' cad
die fil' edunt. cū tū ceūt ī maximo
nūo. ut hꝛc xij. Et posuit tenebras
latibulū ſuū et c. Hoc intelligitur
de nube ereunte nr' exitū egyptioꝝ

et filios isrl' super mare rubrū. queunt
obscurissima et densissima expte
egyptiorū. ita q' nō poterant accedere
ad filios israel. et nulla nubes erat
angelus ps̄onam dñi repsentās. ut hr
exo. xiiij. Jō dicitur hic latibulū sum
et tabernaculum. Tenebrosa aqua i
nubibus aeris. quia ex nubibus demp
state fluebant pluuie grosse ad ma
nus impedimentū egyptiorū. Nuptū
quia illa nubes expte filiorū isrl' il
luminabat nocte ut ibidem dicitur. Jō
sequitur. Pre fulgore in cōspectu eius.
et quia ex illa nube et vigilium ma
tutinū frā sunt tonitrua et fulgura
totas animum subuertentia. Jdeo sb
ditur. Nubes fuderunt grando et car
bones ignis. ex quo p̄z quia ubi q.l.
Et misit sagittas suas. i. fulgura q̄
adeo emittebantur sicut sagitte sup
egyptios. Jdeo subditur. Et conturbauit
eos. ita cū fuerunt egyptii conturba
ti. q' uolentes fugere aquas maris.
currebant contra eas. secundū quod
dr exo. xiiij. Fugientibus q' egyp
tijs occurrit aqne et c̄. Et aqne
sūt fontes aquarum. mundo. i. ma
ris sunt fontes in aliquibus locis q'
non apparent nisi denudetur fundus
maris. quod tunc fuit fact. ut filij i
srael fuerint p maris per maris al
ueū. Jdeo subditur. Et reuelata sunt
fundamenta orbis terrarū. i. pres tre
restantes sub aquis maris. que di
cuntur hic. fundamenta orbis ad dif
ferentiā fundamenta domus artificialis.
nam fundamētū est ps inferior.
quia sic terram sunt alia elementa.
et cēlus corpora celestia. Ab increpa
cōne tua dñe. et c̄. per hoc ondit' aq' pro
cessit talis primo contra egyptios. s.
a dei vindicta cōtra eos. Misit de ex
celso hic cōi describitur forma hui⁹
miracōis ppius dicit. que fm est virtu
te diuina. Et primo describitur ista li
beracō p modū cuiusdam de manu ad
ministrationū. Secō p modū misericordie et
destructionis eorū ibi. Qui misericordi
at. Prima in duas in partē principalē
et materialē secūda ibi. Cū secō seqs
cris. Circa primū dicit dauid. misit
de sūmo. i. de celo uis venit auxiliū mi.
et accepit me. s. deus me liberando sua
gratia et uirtute. Et assumpsit me de
aquis multis. i. de tribulacōnibus
multis. saule et absalon me persequē
tibus. q' aūt p aquas tribulacōes
intelligantur. pz ps̄a. xvij. vbi dr
Adduxit dominus sup eos aquas fortes
et multas regem assyriorū et oniem
gloriam eius. i. exercitū eius. Eripuit
me de inimicis meis fortissimis. s. saul
et absalon. Et ab his qui oderūt me.
. i. seba filio bochri et sibi adherentib⁹.
ut hic. ij. ri. xx. Qui confortati sunt
sup me. Hostes magna potentia p
multitudinē s' adherentē. Preuene
runt me in die afflictōis mee. quia
saul ita prenemit dauid q' ad modum
coronē cū cruciatu dr quod deficeret
se posse euadere. ut hic p̄mo. xxiij.
Et achitofel dedit consilium ut persequē
retur dauid. ita q' preuenit eū ante
q' posset inire aliqd fortalicium ut
hic 2° reg. xvij. Et filius bochri
ceperunt rebellionē contra dauid. ad
reducet ad ciuitatē et domū regiam.
Et factus est do⁹ protector meus. qua
ex eius ordinacōne saulus priuus
fuit ī secutōnē dauid dimittere eo q'
prius intenderant se super terram
israel. ut hic p̄mo ri. xxiij. Et multi de
consilium achitofel fuit dissipatū
ut hic 2°. ri. xvij. Et caput huius fuit

amputatiõ de conciho mulieris sapien
tis. et hoc deo exacute. ut hꝫ scõ iii. xx.
Et edurat me malitiadinem. i. regu
lat' predictis tribulacõibus termi
natis. Et retribuet mi dñs scõm iusti
tiam meam. et hoc cũ q' dedit mi bo
na temporalia. spiritualia ab eo consequi
eterna. et scõm puritatẽ manuũ me
arũ. i. operum que p̃ magnus dirigna
tur eo q' manibus operamur: quia
custodiui vias quantũ ad p̃cepta mo
ralia affirmatiua. Nec impie gessi a
deo meo. agendo contra negatiua.
Quoniã oia iudicia eius in conspe
tu meo. exequendo p̃cepta eius iudica
ta. Et iustitias eius. i. cerimonias.
non repuli a me. eas omittendo. Et
ero immaculatus cũ eo. q̃ia non
patitur consortiũ immundorũ. cũ
sit sanctus sanctorum. et observabo me
ab iniquitate mea. i. cruciabo aut
adulto adulterij et homicidij ut
eo unc. et a consimilibus. Et retri
buet mi dominus et c. Expunatur
iste versus sicut supra. Cũ sancto
sanctus eris. hoc est p̃s nudentalis i
qua dicit nudentali ordine dei
nitas et regnat trinitatem gene
raliter erga bonos. eo q' spiritualiter
loquitur fuerat de bonitate dei erga
se p̃ quam inocentiam. d. Cũ eo
sanctus eris. ne bonum est dicit ad dñm
q. d. sanctus te sanctificabitur a quo
tua sanctitas derivatur. vel Alio cũ
eo qui. i. sec̃ minus. sanctus eris sua
sanitate augmentando. Et cũ nuncio
cente. qui malum alijs non facit.
innocens eris malum ei nõ inferendo
imo forsitan malum temporalis pe
ne. ad expugnationẽ culpe p̃terite
vel ad certam se penitentiã. quod ex
dit ei ad bonum vite eterne. Et cũ electo.
ad vitam etiam p̃destinationem

Electus eris quia eligit te omnibus ali
is. Quoniã tu populum humilem sal
vum facies et c. Et scõm quod dicitur
Jac. iiij. Deus superbis resistis humilibus
dat gratiam. Quoniam tu illuminas
lucernam meã dñe. lucerna est lu
men intellectus. et ideo lumen naturale
intellectus huius potest in corpore termo.
bui dicitur lucernam. q' lucernã deus
illuminat. qñ lumẽ naturæ addit lumẽ
gratie. quia gratia p̃fectat naturam. Deus
meus illumina tenebras meas. lumen
enim naturale cõparatum ad deum tenebra
est sicut et quelibet creatura. et ideo p
tet dicit dñm illuminari gratia dñma
vel alie tenebre dñi. hic opera meritoria
p̃ peccatum mortale extincta. que tamen
ta gratia vivificant. et illuminantur. Quo
niam in te. hic cõmendantur libera
do dicit p̃ modum inclinationis admisa
rum. cũ dicitur. Quia in te. i. p̃ te eripiar
ad. a temptatione. temptatus enim
fuit dicit occidere natum cũ omnibus
de domo sua. a qua temptatione fuit
ereptus per ribum Abigail deo ad
hoc directe. p̃ quod dixit ei dicit.
benedictus dominus deus isrl' qui
misit te hodie in occursũ mei et c.
ut hꝫ p̃. xxv. xvi. et ideo mi. i. in virtute
dei mei. Transgrediar murum. capien
do adiutorios intra sinũ fortalicii. qd'
tam est qui capit fortalicium irruendo
in ipsum ut hꝫ scõ ii. v. Et qui cepit
rabath filiorũ amon. ut hꝫ. ii. Reg. xii.
Deus meus inpolluta via eius. Ista
est lex dñna i. q̃ nõ est aliqua immun
da cõcessa tamq̃ licita licet aliqua fu
erit p̃missa p̃ manus mulieris cuidam
viri. sicut vxor cũ extraneis et fi
lios suos vanis gratulantur. et libel
lus repudij ne vxores occiderent.
deut. xxiiij. et xxxij. Eloquia dñi igne
examinata. i. pura et munda sicut

metalla ni fornace probata. protector
est omn̄ sperantiū in se. c. qr̄ deus dñi tri
ūa spes proueniat ergā et meritis
p̄ntē. n. nō est spes sed p̄sumptō. qm̄
quis deus p̄ter dñm et c. q. d. nullus
q̄ am̄ sunt dñi. tui p̄tegat̄ c. hoīes
sc̄i sedm illud psalmi. lxxv. Ego dixi
dij estis. nr̄ sunt dij falsi. sicut ydola
gentiū. Deus qui precīxit me v̄tute
corporali contra hostes inuisibiles. et
spūali contra inuisibiles. et potest
intelligi tm̄ de spūali. Et posuit
immaculatā viam meam. auferens
ame maculam adulterij cū bethsa
bee et homicidij vrie. que macule fue
rūt p̄mgate p̄ paenitentiam q̄ deus de
dit dō mplcatōne absalon. sedm
q̄ p̄dixit ei nathan p̄pha ut hr̄ sedō
R. xij. Qui p̄cīxit pedes meos tanq̄
cervorū. dando mi agilitatē ad hostes
meos insequendū. Et sup̄ excelsa statuēs
me. i. stabiliens in regia dignitate.
Qui docet manus meas ad p̄lium.
q̄ deus docuit eū arte p̄liandi. et
posuisti ut arcum̄ eream̄ brachia mea.
deus mi fortitudinē cōueniente ad ex
equendū p̄liandi artem. Et dedisti mi
protectōnem salutis tue. q̄ dicit
fortitudo mea p̄ū posset mihi protectō
tua adesset. Et disciplina tua corre
xit me in fine. p tribulōnes tempo
rales me corrigendo. Et disciplina
tua ipā me docendo docebit. quia ne
scio adeo meticta dat intellectū. Di
latasti gressus meos subtus me. p tri
bus hr̄. passus meos. quia qui pe
des sunt cōiecti hō dispositus est ad
cadendū. q̄ qui sunt cōueniente clō
gata tr̄ est dispositus ad firmit̄ stan
dū. Et p̄ hoc intelligit̄ firmitas i statu
regio que erat ipi dando adeo. p̄se
quar inimicos meos et oppremam il
los. quia nō poterūt mani mee
effugere. Et nō conuertar. ab eorum
mecaūone. Conterā illos. qd̄ cōtigit
in filijs Amon quos capta capitali
regia trucidauit. et tūdit ferrat sup
eos carpenta ferrea. tūsionis eos
in cōpo lateri. ut hr̄ sedō R. xij. Et
precinxisti me virtute ad bellū. contra
goliath. et ō alios philistheos quos dñs
na virtute frequenter debellauit. et sup
plātasti insurgentes in me. tribus me.
c. philistheos et alios infideles popu
los. quos dauid redegit tributo. ut
hr̄ sedō R. vm. Et inimicos meos de
dorsum mi dedisti. comittendo eos in fugam
cōtra me. Et odientes me disperdidisti.
c. saulē. absalon. cyliam filio filiū
bochri cū adherētibus eis. Clamauē
runt nec erat qui saluos faceret. deūm
cum eis auxilio humano. ad dominum.
c. clamauerūt. nec exaudiuit eos. q̄
erant indigni auxilio dñno. Et cō
minuā eos et c. tanq̄ de statuicos omi
auxilio hūano et dīno ut dicūt. Eri
pies me. i. eripuisti. de cōtradictō mihi
pli. qui cū absalon. et cū cyba filio
bochri p̄ns iste rebellans occidit mi.
Cōstituies me. i. cōstituisti in caput
gentiū. cōseruās mi stabilitatē regni.
Et q̄ dñum deum se extendebat. ad
alias gentes in seruitutē ferāt ydola
adire. ut philistei amonite. et c. ydo
lis subdī. populus quē nō cognoui. no
tua approbans p̄ cōi ydolatriā.
seruiuit mi. obediendo et ībutū re
dendo. et quia nō cōi obediebant d
mplō. ipa. q̄ et milcas ab eo multis.
Ideo subditur. In auditu auris obe
diuit mi. dimptū q̄ iste gentes recel
serūt. ab obedicū regni dō tempore
roboam nepotis sui et achaz regnēaū.
Ideo subdī. Filij alieni mentiti sunt mi.
q̄ mansuerant et seruire et successibus
suis. filij alieni inueterati sr̄. q. n. in
primapio bene obedierunt tri tempore

procedente ab ordinacõe dcinanerũt
so ebdr̃. et claudicauerũt a semitis
suis. ꝓ hebro hꝫ. et tumebunt ī claus
suris suis. ꝛ ī tũ flacõne iomum myra
heb̃. et contrahent̃ mangualis suis.
et ī candem sniam ruitat̃ qr̃ homes
de bellare nolentes reclusdrũt se. et ci
a mansionibus et locis muratis. ī
mentes mniadi ab illis contra quos
rebellant. ꝓ tã aũt rebellionẽ futurã.
dauid ī spũ pndit. Dixit dñs. Hic
ponitur hymꝰ psalmi intenta conclu
sio. videlr dnm nois magnificacõ. pro
bñfactis ꝑdictis cõ dicatur. Quinq̃ do
mus. qnia est vita ꝑ essentiam.
et omia mouet̃ ī eo secñm quod dr̃
Jo.i. quod factũ est. i. ois creatura. ī
ipõ vita erat qnia creatura ut est ī
deo est ipm̃ creatur essentiã. que est
idẽ quod intelligẽ dñm. ꝓ intelligere
autem est suprem̃us gradus intc.
et qr̃ intelligẽ est dñm̃ est optimũ. eo
q̃ vnico actu intelligit ꝑfẽ se et oĩa
alia. Ideo dicat ꝓphs. xxj. nec̃ q̃ deus
unit̃ vita nobilissima scientia et
optima. Et bñdictus deus meus
et bñfactor ī collatis. Et exaltetur
deus salutis mee. nõ ī se cũ sit
magnitudinis infinite. sed ī cre
aturis ipm̃ laudantibus. Deus
qui das vindictas m̃i et̃. et pr̃ fina
et deus ntr̃. ibi. ꝑpera confitebor tibi.
confessione laudis. in nacionibus.
quia psalm dñatis limit ad oĩs
nationes ī xpõ credentes. magni
ficans salutes regis eius. i. salutes
meas qui cum rex ab eo institutus.
Et sagacius ñiam xpõ suo dauid. i.
ĩmutto ī regẽ de eius mandato per
samuelẽ ut hꝫ tcõ xx. supra po
libro. rbn. Et semi eius usq̃ ī seculũ.
quia eius usq̃ ī seculũ dedit regnũ
ipi dauid pro se et suis successoribꝫ

ut hꝫ. ij. R. vij. psalmꝰ. xviijꝰ.

Celi enarrant. Huic psalmo
ꝓponitur titulus talis ꝓ he
breo. cõ victoriã ꝑs dauid. et ī tũl
lacõne iouinni nuẽ heb̃. victori cã
tici dauid. et est tnp̃ expositus ī alio
titl psalmo. xij. Dicit autem hebrei
q̃ iste ꝑs fuit a dauid pro gratiarum
actõne de doctrina legis. quod magnul
fuit bñficiũ. et q̃liter datũ filiꝭ
israel. ut hꝫ ī tra ꝑs cantemus
dragesimo septimo. qui annuciat ū
bum suum iacob̃ iustitias et iudicia sua
israel. nõ fecit taliter omi nacõni ꝛ
c̃. Et secñm istũ intellectũ iste ꝑs
dividitur ī duas ꝑtes. quia ꝑmo
ostendit magnitudinẽ dñme sapie gene
raliter et excellentibus creaturis
ꝑ quas devenit̃ ī cognitionẽ creato
ris. scdo ꝑfitet̃ ex doctrine legis. ibi.
Lex dñi immaculata. Circa ꝑmũ
sciendũ q̃ dauid ad declaracõnem
dñe sapie nõ est vlus creaturis
spualibus cuiꝰ modi sũt angeli.
qui a nõ sũt visibiles. sed corporib̃
celestib̃ que sũt manifesta oĩb̃. ut
ii. i. orbes planetarũ enarrant glo
riam dei. i. patrẽ ostendunt magni
tudinẽ siue potentie ꝛ ordinẽ siue
sapie. et opera manuũ eius. i. ma
gnitudinẽ siue virtutes. Annuciat
firmamentũ. in quo sũt stelle sive
et hijs ei creaturis excellentibus.
declaratur ordo dñe virtutis et sapie.
Sm q̃d sapie. xiij. A magnitudine
spei et creature ꝓportionabiliꝫ
creator hoĩ videri. Dies diei eruc
tat verbũ et nox nocti et̃. Dama
ge cui dieꝫ sũ longitudinẽ et bre
vitatem. caliditatẽ et frigiditatẽ.
et alias variacões que ꝓmotũ
cli cantantes. et secñm certos ꝓpo
dos ordinate variantes. ostendũt

potenciaꝝ et sapiaz motoꝝ ꝑmi. s. dī
et q̄ista sunt oīa nota ul' possūt
esse. ꝙ vidī. nō sī loquele negz sonones,
hoc ē gētes tā dissonaz ligwaz. quoꝝ
nō audiant nr̄os eoz. q̄ꝝ hystorias
tuas ꝑ ꝑdicta possūt edocere de dīna sa
pientia et potēcia. ac si dicerēt ꝑ so
nū nr̄os hmōi. ꝙ sole possunt tal
nacim sunt. ꝙ hebreo et sīcūlatōne
ib'. nūl hebr. hrs sic. soli possunt tal
naculū meis. Et est finis ultus
ꝑdentis. et sic exponitur. q̄ sol est
in medio planetaꝝ. hz cūi tres
sup̄ se martem. iouem et saturnum.
et tres infra se venerē mercuriū.
et lunā. et sī mortibz planetaꝝ
q̄ celi dicīt. habz hystoriā. et fit hic
ꝑcalis menao de sole magis q̄ de
aliis stellis q̄ ꝑ ip̄z et ei⁹ effectus
magis innotescat ordo dīne sapie hoī
bz. Et q̄ tāq̄ ꝙnulus ꝑgredi⁹ de tha
lamo suo. q̄ sortitus suo egreditur de
emispio nob occulto. ornatus suis
radiis. sic ꝙnulus egredit' de thala
mo ꝓpr̄ius ornamētis. exultauit
ut gigas ad currendā. i. ad agend
curſū suū velocē. sm quod dicit' cōd
eldre. iiij. velox cursus sol' ꝓfert in
gyro celi sic sol suū i vna die natu
rali circuit totū celū q̄ est ita magn
q̄ tra nō est ū q̄ puctalis respectu
eius. et quo apert ꝑmi motoꝝ vir
tus. a cūmo celo. i. ab oriente que
est ps ꝓncipalior celi. et gressio eius.
usq; occidētē. et occursus eius. de noc
te. usq; ad sūmū eius. ꝛrsus ꝙ do in
orientem. sm quod dī eccles. i. Ori
tur sol et occidit et ad locū suū rev
tit' et c. Nec est qui se abscondat
a calore ei⁹. quia de die caulat ca
lore i emispio nō. et de nocte i emis
pio oppōito. ler dīn. hic cōr ordie
ordo dīne sapie qualiter et legis da

cōne que disponebat ad xp̄m dei sa
pientiam et virtutē. vñ dicit apo
gal'. iij. Ier pdagogus nr̄ fuit in xp̄o.
et ꝑmo describitur legis date condicō
secūdo eius observatio. ibi. deliciis
bilia. Circa ꝑmū dicitur. ler dīn.
qua dominus dedit eam i nōte hymn.
imaculatā. quia nō cōcedit aliquid
immūdū tanq̄ licitū. iz ꝑmittat ali
quod mūs malū ad malis. cū
tando. ut dañ ē ps ꝑdēti. Comūnis
aias. ad xp̄m deū. et loq̄t hic de
quibz modi libris moysi q̄ ꝓprie di
cunt ler apud hebreos. Testimō
nū dñi fidele. quantū ad libros ꝓphā
les quoꝝ deū fidelē ipleri. Sapien
tiam ꝑstans ꝑmulis. q̄ntū ad alios
libros ueteris testamēti q̄ dicūtur
agiographa nr̄ quos continet liber
capitalis ad eruditionē ꝑmulorū.
ut hr̄ ꝑu. i. ꝓuerbia salomōnis etc.
et vidī. ut det ꝑmulis astutiā. et
adolescēti scīa et intellectum. Iustifi
dñi recte. rectitudo ad declarandū
magis in q̄libz condicōni legis mo
saice q̄ ante erāt tria ꝑcepta gruen
tia. s. ceremonialia ꝑcepta. q̄ i veteri
lege mysticas cōnes habuerūt. et q̄
tum ad hoc dicitur. Iustitie dñi recte.
quia ad altare dñi erant mistituti.
letificantes corda. quia lenire cruci
bant mactatiōni oblōne. alia ce
cepta moralia inter que ꝓpriꝝ
sunt ꝑcepta decalogi. et q̄ntū ad ho
dicitur. Preceptū dñi lucidū etc. q̄
ꝑcepta decalogi sī quasi quedā conclu
siones immediate eliciate a lege natura
li. ut dañ matu sunt. xxx. ꝑceptū
lucidū et clarū. Timor dñi sanctus. q̄
populus audiendo noīe dñi damus
ꝑcepta decalogi sunt valde ꝓpria.
ut hr̄ xxx. Omnes tiones dz esse mēo
ria ꝑpetua. ꝙ subditur. permanet

in scdm scd̄. Alia p̄cepta fuerūt mdia alia. Et q̄tū ad hoc dicit. Mdicia dn̄i vera mstificata mse mctipā. q̄z cōtinēt manifestā mstiā: sic̄ apparet de lege talionis et de multis alijs. exo. xxi. et xxiij. Delectabilia. Hic cōm declarāt. legis observatio. q̄ p̄o dz cē i corde. ꝺ̄ p̄o dicitur. delectabilia. simple sunt p̄cepta dn̄a. sc̄ aurū et c̄. quātū q̄lia ista corporalibus preferūtur. Et dulcora. gustui mētis. sc̄ mel et fauū. i. magis q̄ sit mel et fauū gustui corporis. vōcra dicta. scd̄ debent custodiri sapere ib scdm. Et ei seruꝰ tuꝰ q̄ uere seruit tibi. Custodit ea. p̄ opus ad impendo. Et in custodiendis illis retributio multa. s. beatitudo futura. z q̄ i lege sc̄ multa p̄cepta. s. ceremonialia et nō. scdm hebreos. ideo difficile est observare ea absq; delicto p̄ qd̄ scdm. Delicta quis intelligit. q. d. multus p̄sc̄. p̄o subdit dauid. ab occultis meis munda me. dulcedine mē tue. Et ab alienis parce seruo tuo. delictū cui alterius tribuit ad aliquē p̄ cuā negligēciā qui negligit corrige loco et tēp ribus dz. et si correctōe sua q̄dā ad onis nl correctōne exactus q̄dā ad p̄latos et p̄incipes de q̄bz erat dauid p̄o uerbo dicit. Ab alienis pce seruo tuo. q̄z impossibile est nl' caute nalde difficile tūc time delectu i tali correctōne. Si mei nō fuerūt dn̄antur. delectus p̄ncip nl' alienū mō dcō. Tunc immaculatus ero. p̄ confessionē p̄pria et emūdabor a delicto maximo. q̄z qui exercet minora pcā timet p̄ maiora. Alit exponitur. ab aliquibus ab illo loco. Ab alienis. hoc ē ab illis delictibus q̄ sūt alieni a deo. pce seruo tuo. ita q̄ nō habeant potestatē sup me. p q̄ inducāt me ad pcā mādcutatis tue. sicut autē thyorus cogebat midos ad ritum gentilem et ydolatriam. ut hic scdm magistrū. p̄o scdm. Si mei nō fuerūt dn̄antur. tunc immaculatus ero ab omi culpa. Et emūdabor a delicto maximo. i. ab ydolatria ad q̄s nō me cogunt et sic manebo mundus ab ea. Et erūt ut cōplacitum eloquia oris mei. quia eloquia ex corde mundo procedencia sunt deo placita. Et meditatio cordis mei. in cōspectu tuo semper. ad te cognoscē dnm et amandū veraciter. dominus adiutor meus. in tribulatōnibus supuenientibus. Et redēptor meus. de egypto scribitur. in qua dauid dicit se redemptū in suis p̄bis. Q̄z autē ista exp̄ssa sint de christo patet litte. nī non videtur in connexionis ut dicatur exp̄ssa litteralis. p̄mo. quia paulus apl̄s in lege et prophetis edoctus q̄ p̄ iudicio nē ihūm et dn̄m. Allegat istam hui⁹ psalmi dcm de publicatōne euāgelij p apl̄os et discipulos x̄. ro. x. Concludens ergo fides ex auditu. auditus autē p̄ uerbum x̄. z dicit nūqd nō audierūt. q. d. sic. q̄ probat p istam hui⁹ psalmi. d. et q̄nd̄ i omnem terram exiuit sonus eoꝝ. et i fines orbis terre uerba eoꝝ. Hic in fine hui⁹ psalmi dicitur. Dne adiutor mꝰ et redēptor meus. p hoc. n. quod dicitur redemptor absolute. intelligit hic q̄ est redemptor antonomastice. sicut cū dicitur phꝰ absolute intelligitur aūt. redemptor autē antonomastice dat⁹ i scriptura. est x̄p̄s x̄pūs. redēpcō enim a captiuitate egypti. fuit p̄cularis unius populi. redēpcō istā p xp̄m. est generalis totius mūdi. q̄ p̄cendit mortē p̄ma p̄phīa x̄pi dauid. q̄ clarius et difficilius de ista fuit michea x̄. q̄m alij. ut dictū est i p̄hō huius libri. et de ista erat hymnus psalmi. igit scdm istū intellectū. p̄s iste i tres p̄tes

dnndiatur· qua ꝑmo declarbiatur eccliā
gliū publicacō· cōdō publicati condiao.
ubi ler dnī· tertio eucdem obscuiacō
.t. dsideiabilia· Cuta ꝑmū dicatur·
Ech.a. apli qui dicit hic ecli metha
phonice· qua fuerūt excellenē annūiat.
et mdeū elevati· talī mō loquendi
vsus est ysaias ꝑmo capitulo· Audite ce
h̄ annibus ꝓpr terra· nō enī allo
quebatur· corpoia ælestia et terram
qr nō hūt sensum ul' intellectū· sed
sub noīe celonum· alloquebat' ma
iores m popnlo· et sb noīe terre mi
nores sicut et mdie. ix. sub noīe
rāpin intelligitur· abiuncl ecli sdm
sensū hūalem· et sic m ꝓposito apli
nosant' ecli aī dicitur: celi enarrant gloiam dei· quā xp̄us hūit
i miracūlis et gloiā resurrectōnis.
et ascensionis· hoc enī narrauerūt
apostoli sūb tue ꝓdicacōnis· et opa
ra manuū eius annūiat firma
mentum· ꝑ firmamentū m quo sūt
stelle fuit· mtelligitur ecclā quantū
ad doctores suos· vñ dicitur deut. xij.
Qui aūt docti fuerint· quasi splen
dor firmamenti· et qui ad iustitiā
erudiunt plurimos qsi stelle in ꝑpe
tuas eternitates· dies diei eructat
ūbium et c̄· ꝑ diem mtelligitur no
uū testamentū m quo est veritas
reuelata· ꝑ noctē uero vetus testa
mentū· m quo veritas erat sub figu
ris et velamnibus obumbrata· sic
em̄ loquitur apos ro. xiij· nox pre
cessit dies aūt approp̄quauit· lo
quens de tempore veteris ac noui
testamenti· est igitur sensus· di
es diei eructat ūbium· i· nouū testa
mentū ab euāgelistis et apīis de
sanctū· populo fideli· Eructat ūbiū
i· annūciat ūbium incarnatum·
Et nox nocti indicat sapientiā· qz
uetus testamentū nūcis annūciauit
x̄m misterium hoc magis obscure si
aut ꝓ ysa. ix· Puerulus natus est
nobis et filius datus est nobis et
vocabitur nomē eius admirabil'·
consiliarius deus fortis et actī· In
quo oūditur humanitas xp̄i et
eius diuinitas· et in multis alis
locis scripture veteris testamenti
declarata sunt misteria xp̄i· Ix nu
mus clare q̄ tempore veritatis reue
late· Nouimus loquele negz sermones
et c̄· quia apīis alis qz discipulis
eum eis existentibus indiscretis
sibus data est gr̄a linguarū ut posset
ꝑdicare euangeliū x̄m lingus oīm
gentium· ut hoc actuū scōd· qua
ꝑ vis sciūs m lingius ignes cecidit
sup̄ apostolos et alios x̄ discipulos de
quibus ibidem dicitur· Erat aūt
turba hoīm sūr ceutū· xx· ꝑ omnē
terram exiuit sonus eoz· etc· qua
nūcente beato petro apostolo fides
xp̄i ꝑdicata est usq; m britanniā q̄
est m ultio climate vlus occidentē
vñ et sermons fundata est ecclā m
nole b̄ti petri mm· qua tpe vnā
te consecrata est· cui q̄ apostolis alius q
discipuli x̄ exierint de mūdo ad pdi
candum euāgelium p orbem· le
cundū quod hoc actuū primo· Ex
tis nū testes m ultm et m oī iudea· et
samaria et usq; ad ultimū terre·
Jerusalem aūt sita est m medio
climate· Et ideo sicut euāgelium
publicatū et mmente petro usq; ad
ultimū clima ulus occidentē· ita
mtelligendū est ulus alias ꝑtes
mūdi· In sole posuit tabernaculum
suum· i· m beata virgine· que noiat'
sol ꝓ plenitudine grē· et i ipsa hūit
xp̄us sicut m tabernaculo· ꝑ quod m ꝓlogo eius dicitur· erāsit

a. xcvij. Qm audiunt me inquiunt
m tabnaculo ineo. et ipe tanq̃ sponsus procedens de thalamo suo. i. de vir
ginali utero ad dilpõ landam s̃ eccl̃z.
Exultauit ut gĩgas. ꝑ magnitu
dinẽ virtutis. ad curandam meam.
vite pnãs. secundũ uero litteram he
braeam. et renouum tũ claõnem
in quibus scr hẽtur. soli ꝑsunt tab
naculum suũ in eis. Exponendum
est de xpõ qui est sol iusticie. cuius tab
naculum dnumtatis est humanitas.
et hoc tabnaculum posuit deus ꝑ
in eis. i. apostolis alijs q̃ discipulis
suis quibus familiariter hitauit.
secundũ quod dicitur Jo. i. Verbum
caro factũ est et hitauit in nobis et c̃.
Et ipe tanquã sponsus procedens de
thalamo suo. Hoc est de virginali
utero. sicut ꝓius exponatur ubi q̃ ibi.
A summo celo egressio eius. in in
carnacõne in qua visitauit nos oriens
ex alto. Et occursus eius usq; ad
summũ eius. in ista benedicta ascensio
ne in qua ascendit ad dexteram dei
patris. ut hec omnia impleret. Nec est qui
se abscondat a calore eius. Hic est ar
dor caritatis ꝓius qui se extendit ad
omnes quantũ ad est de se. ut dicat hic
ps. Ignem ueni mittere in terram et
quid nolo nisi ut accendatur. Lex
dñi. Hic cõe describitur euangelij
publicati condicio cũ dicitur. Lex dñi.
q̃ incipiat tradita est a dño in monte
nato. ut ꝑ matth. v. Aperiens os
suũ docebat eos. d. beati pauperes sp̃u.
Lex autẽ mosaica licet sit a deo nõ tã
quam data ab ipõ immediate sed media
nte angelo qui in ꝑsona dñi loque
batur ꝑ quod in exodo aliqũ an
gelus aliqũ dñs nominatur. secundũ qd
dicit beatus gregorius et bñs stepha
nus actuũ. vij. dicit de moyse. Hic
qui fuit in ecclã in cognitione cũ an
gelo qui loquebatur ei in monte sy
nay. et cũ patribus nris. nisi forte cor
capitulo angelus nidos. dicat qui
accepistis legẽ in dispõne angelorũ.
et non custodistis. Comitatus autẽ
a. ordinans motus interiores anime.
Per autẽ mosaicam ordinabat exteri actus
ores. de motibus autẽ interioribus.
parũ se intromittit ꝑ quod dicitur
glosa phil. ni. q̃ per uetus prohi
bebat manũ et nõ animũ. et ax. v.
Dictum audistis quia dictũ est anti
quis. nõ occides qui autẽ occiderit re
us erit iudicio. ego autem dico vobis
q̃ omnis qui irascitur fri suo reus erit
iudicio. testimonia dñi. i. euangelium.
fidele. quia ad implet q̃ promittit.
inducens obseruatores ad vitam ita
tam quod nõ faciebat lex uetus. secũ
dum quod dicitur. heb. vij. Nichil ad
ptũ adduxit lex. Sapientiam ꝑstãs
paruulis. i. apostolis alijs q̃ discipulis
qui erant simplices et humiles. cui
quod dicit saluator ax. xj. Confiteor
tibi ꝑ dne celi et terre quia abscondi
sti hec a sapientibus et prudentibus
et reuelasti ea paruulis. Justicie dñi rec
te. i. consilia euangelica communem
iusticiam excedentia. secũm quod di
citur. Justicia iusticia tua sicut mon
tes dei. et ista consilia retinentes et
dirigunt hominem ad vite ꝓfectum
letificantes corda. et cõsolõne dnam.
ꝑ quod de ꝑis dicit saluator. ax. xij.
Simile est regnũ celorũ thesauro
abscondito in agro quem qui inuenit
homo abscondit. et pregaudio illius
uadit et emit agrũ illũ. quod exp
onens gregorius dicit. thesaurus ab
sconditus est arcane delectationis agri

oones mee noctales · et meditatō cordis mei · i · oones

nem disciplina studij electus · que consi
stit no bsertiaca consiliorum · pcep
tum dñi lucidum · qua clare et lu
de traditum est euāgliū · in quo ueri
tas est nuclata · Timor dñi sanc · i · tōr
filiahs inuicrnac · permanet in seculū
scī · q permanet & mitratiabime · et hic
timor ptinet ad nomī testamentū · ti
mor aūt pne magis ptinebat ad ve
tus qua timore pnaīn apcis retra
hebat · pp quod interioribus fuit datū
ut hr eo · xx · Judicia dñi uera · qua
iudicaū extrinsecū in quo xpūs iudica
bit · erit uerissimū · Justificata in semet
ipā · qua aut manifeste patebit equi
tas ullius iudicij · et notatur hic iudi
cia · placet eo q erit oīm generaliū · Alī
pōt exponi iudicia dñi et c · i · cīne a
dño date · in textu euāgliī que sunt
uere et iuste et hec expō magis conue
nit sequēti lre · Desiderabilia · Hic cōm
describitur euāgliī publicatū obser
uacio · que pmo debet eē in affectu ·
et quantū ad hoc dicitur · Desiderabi
lia super aurū et c · nō solū quantū
ad ppūalia corporalibus pferuntur · q
& quantū euangliū lege moysayca
excellentius et pfectius incitat ut pr
ce predictis · eo in affectu · et quātum
ad hoc dicitur · Et cū certus tamen · i · fo
mus tamen et maxīe in statu pfectōis
positus · qui nō solū tenetur ad pcep
ta · q & ad consilia · custodit ea · i · custo
diet opere ad implendo · Et in custodien
dis illis retributio multa · q recalidū
meum mentē manus et mmus
primū hr · et qua sicut datio est lex
euāgelica non solū ordinat motus
exteriores · q & interiores · et nō solū
dat pcepta sed & consilia quibus
homo pōt defectū defiare absq; hoc
quod aduertat · pro subdiam · deuc

ta quis intelligit · q · d · nullus pfec · po
subditur · Ab occultis meis munda me
dne · talia remittendo · et alienis pce
seruo tuo · que possunt ei iputari cōne
negligentie aut cōtēptōis finc · quantū
ad oīa · uel cōtēptōis actuue quātū
ad plata et pcepta ut pdānet · si
mei nō fuerūt dñati · defectus pdicti ·
defectus pdicti · Tunc immaculatus
ero in pfectis uite termino · et emundabo
a delicto maximo · i · in morte immedia
mundus a quolz paō mortali · quod et
si tunc non sit maximū et generi · tū
est maximū ex temporis condicōne · eo
quod est tunc remediabile · sicut nec
pcm demonis · quia sicut dicit dñs
lcmus quod est hominibus mors · hoc e
anglis casus · Et erūt ut cōplacent
eloquia oris mei · i · mentalis · in con
spectu tuo semper · i · tibi placuerit pla
centes · illud · n · quod est placatū · Alium
libenter respiatur · ad cōd · sōm quod di
genesis · nj · Et respexit dñs ad abel et
ad munera eius · ad cayn uero et ad
munera eius nō respexit · Domine ad
iuuor meus · in tribulacōnibus et pec
cuns · et redemptor meus · pcio tui
sanguinis sōm illud pma petri po ·
nō cū auro uel argento redempti estis
de uana ma cōuersacōne pīne traditō
nis · sed paolo sanguine qī agni in
cōtaminati et imaculati illīu xpi ·
Exaudiat te dns · psalmus xx

Hunc ps ipōit talis titulus
hebreo · Ad victoriā ps dd · qm pōt
exponi uno mō sicut sup psalmo · xx ·
Alio mō q · i · audiat · ra · ca · iste ps
truis sunt ad hoc quod quicunq; unū eius
uerunt dicētes nā nō egredieris nobi
scū in bellū ne extinguas lucernam
in isrl · ut hr sed tc · xxj · potest unaqq; ei⁹ cōtentes in pecto

sus oibus absens. q̃ pugnãdo cũ
pubus mabus plens. sicut et uos
ces absens foranis dnicauit prea
lus contra amalech. q̃ ẽratus ab eo
nullus armis instructus. ut hẽt
eo. xvij. uũ ibid dicatur. cũ q: eleua
ret moyses manus. i. deuote orando,
uincebat israel. si aũt paululũ remittẽ
let ẽbat amalech. Est g̃ sensus
tituli predicti. ps dauid. i. cantus ab
ꝙ dauid. ad victoriam. i. ut preãda
pro ẽratu suo. et hoc est quod dicatur,
exaudiat te dominꝰ in die tribulaõ
nis. dauid victoriam. de adiutorijs.
protegat te. quis es ẽratus israel. i.
nomen dei iacob. i. uirtus noĩs dei pro
te inuocata. mittat tibi auxiliũ de scõ
. i. de celo. per auxiliũ angelos scõs t̃
assistentes in bello. et de sion tueatur
te. i. in certo oĩ cõi et caritatiuũ que
fiebant in monte syon. eo q̃ erat ibi
archa testamenti i tabernaculo qđ te
tendit ei dd. ut hꝰ ꝓmo psalꝫ. xvi.
et ibi faciebat caritatiua fieri ꝓ popu
lo suo ad bellũ procedenti. so subditur.
memor sit oĩs caritatiuꝫ tuꝰ. i. caritã
tiuꝫ ꝓ te oblati. et holocaustũ tuũ
pinque fiat. i. deo acceptũ. tribuat t̃
secũdm cor tuũ. i. victoriam de aduer
sus. ad hoc enĩ tendit cor oĩum christi
anorũ ꝓprius. et oĩe consiliũ tuũ confir
met. carbi. n. ccõs ar. che hoc est ca
pienda q̃ arma bellica. et ideo in bell'
magnũ ualent bona consilia. que con
firmantur. qñ victoria obtinet. ad
quã victoriã sequit̃ victorũ letitia.
ũm qđ dr̃ ysa. xv. letabũt̃ omãte sicut
qui letãt̃ in messe sicut exultant
victores capta ꝓda et c. ꝺ subditur. le
tabimur in salutari tuo et in noĩe dei nr̃i
magnificabimur. eius uirtute scꝫ. adiuta
nos exaltamur. ꝓplicat dns os ꝓcatiõ
nes tuas. de protectione eius ymda et

victoria obtinenda. quibus hijs iterꝫ.
Nunc cognoui ꝙ exaltauit dns
dñm. qñ saluũ fecit dꝰ ꝰpm suũ. i.
dauid de mãdato eius uictũ qn ductuꝫ
saluatus. in salute cum ẽratus. et au
dict illũ de celo scõ suo. auxilij tribuen
do. in potentatibus dexteræ eius. i. ꝙ an
gelos scõs potentes. qui sunt ad dexte
ram eius. hij in curribus et hij in
equis. simple confidimꝰ. i. adiutorij nr̃i.
nos aũt in noĩe dñi dei nr̃i inuocabimus,
sperantes victoriam concedi uirtu
te eius. ipi obligati sunt. i. ob scelera
sua ligati cademus et ꝯprobijs tanq̃
victi. nos aũt surreximus. eis prenalen
do nõ mia sꝫ tua uirtute ideo subditur;
et erecti sumus. auxilio manus tue.
Dñe saluũ fac regem. i. nec ꝙn sal
uabo ẽratũ meũ nisi tu saluus reddãdat
nũc. et exaudi nos in die qua inuocaue
rimus te. i. in die belli qua solent homes
inuocare dñm fortem tũc ꝑmme
tas precũ. Chorialiter ꝓt expon
ꝑs ista ut sic oĩa cãt pro ẽratu ꝓdẽ
ti ad bellũ contra inimicos fidei. uel
nichil pro defensione regni. ps. xx.
Domine in uirtute. Hunc psal
mo ꝓmittatur talis titulus
in hebreo. ad victoriã ps dd. et in tali
tacõne iomini nixẽ heb. Victori
cantacũ dauid. et pr̃ expõ. ex dãs inp
psalmũ. x. ex quo t̃ pr̃ autor psalm.
. s. dauid. de materia eius dicat. ra. ca.
magri mi hunc psalmũ de regre mes
sia. i. de xpo exposuerũt. et ibidem sub
dit q̃ ad hoc induxerunt concordiam
que hic dauid. vij. de xpo ubi dicitur
sic. Ecce ad mubibus cel qñ filius hoi
nis uiebat. et usq; ad antiqũ dierꝫ
peruenit. et in cõspectu eius obtulerũt.
et dedit ei potestatem et honorem et
regnũ. et omnes populi tribus et lin
gue ipi seruient. potestas eius pote

stas etiã que non auferetur: et regnũ
quod nõ corrũpetur: p magistros aũt
suos intelligit hic. Ra. sa. doctores he
breorũ antiquos. dicat tñ q' iste ps cõ
uenienter exponatur de rege dd. pp respon
sionem ad hereticos. p quos intelligit
comites hebreorũ qui ex hã hymi p
plasmũ et expõne eius scdm antiquos,
cõtra iudeos cui temporis arguebant.
ex quibus pz q' iste ps ad litterã de xpõ
est intelligendus secundũ antiquos
hebreos. et ideo aliam expõnẽ subiũgẽ
segnit' quereris. ut pote de rege dauid.
nl' alio quocũq; est magis iudaizare.
re. q' iudaizabant antiqui hebrei.
et dant occasionẽ modernis iudeis
defendendi cui' errorem. p quod ex
ps de rege dauid inducitur ee cõfecta. ut
pz per predicta. Postea iste dr̃
ditur ad hãc exponẽdus e de ma
gnificentia regni x' q' cõsistit i eius ex
altacõne. et adiũctorũ suor̃ depssio
ne. que ponitur hic. Iuncta' manus
tua et c. Igit' ex p̃mis dauid in xpũ
cõs p̃ndens x' hois regnũ. ad quod
fuit exaltatus in humanitate dei
p̃is virtute. scdm qd dr̃ actuũ 21. Ex
surrexit g' dei exaltatus et c. dicat g' sic.
domine. i. o tu dñe deus p̃. in virtu
te tua letabitur rex. c. xp̃us rex regnũ
et dominus dñamanũ. qui in q' tu hõ
letabatur de virtute dña i qua face
bat miracula. et inimicos cumpliaũ
illustrabat sapia. scdm qd dicit'
luce x. In ip̃o hora exultauit in sp̃u
cõ et dixit. Cõfiteor tibi dñe celi
et terre. Abscondisti hec a sapientib'
et prudentibus. et reuelasti ea pu
millis. et super salutare tuũ. i. q2
dispossisti saluare nũdũ p xp̃m. Ex
ultabit vehemẽter. i. valde. q2 erat
clus nõ hz i xpõ locũ. Desiderium cordis
eius tribuisti ei. de cui corporis glori
ficacõne. et ardentiã vocacõne. que
nullũ desiderium et rõnabiliter. et
voluntate labioꝝ eius. i. oõnibus
eius voluntatẽ interiorem exprimẽ
tibus labijs. nõ fraudasti eũ. quia
sunt exaudita i omnibꝫ oõnibꝫ eius
que precedebant ex voluntate delibe
rata. que semper erat conformis
voluntati dñe que semper implet.
Quoniam preuenisti eũ in benedictõ
nibus dulcedis. Ista preuentio fuit
a tempore abrahe. cui dñs fuit ad
unno gen. xvij. Et benedicentur in
semine tuo. oñes gentes terre. qd semẽ
est xp̃us. et in sca elizabeth dixit
virgini matre luce p̃o. Benedicta
tu i mulieribus fructus ventris tui.
Aliter exponit'. Preuenisti eum
in benedictionibus. i. in donis sp̃us sci.
et carismatibus quibꝫ oia x' fuit
repleta ab unctaui sue creacõnis.
et sic p̃uenta. Posuisti in capite
eius coronã. dando ei dignitatẽ regiã
sc̃. omnem creaturam. et hoc auctou
itatẽ a p̃no vnoms cũ deitate. erecu
tione aũt in clara resurrectõne. p̃ qd
tunc dicit apostolus. ad hebr. vltio. Da
ta est mihi omis ptãs in celo et i ter
ra. vitam petiit etc. c. gloriosã q' tũ ad
corpus quã obtinuit in clara resur
rectõne. Ideo subdit. Et tribuisti
ei. et q2 xp̃us resurgens ex mortuis
iam non moritur. mors illi ultra
nõ dñabitur. scdm quod dicit apo
stolus. ro. vi. Ideo subdi. longitudinẽ
i scim scli. i. etnalẽ. magna est glo
ria eius. in salutari tuo. i. i xp̃o cui'
magna sunt gloria i sua ascensione.
glam et magnũ decorẽ pones sr̃
eum. quod impletũ fuit. q' xp̃us
i humanitate ascendens potius est
ad dexterã p̃is. ut hec ap'la ait. Qui
dabis eũ in benedictõnẽ i scim seculi.

Omnes enim benedicti
in nõie xp̃i. sicut pre
hic supra. Beatitudinis c
ritatis tue. q2 quanto
ctus creaturis in
ppinqor est et con
tanto clarius videt
lectabimus. Qñ xp
12. in xpõ nõ sicut
tus theologica. tñ inc
est certa expectatio futu
ure passionẽ nõ bñ
cornis sz eam spiritu
alicuius nõ cõmone
mus xp̃i. Adhuc insero
nũp̃ fuit ab eo separata.
qui & introduxi mor
tis sepulcrũ fuit
aũque erat in limbo
sancta magnificata
exaltacõne. Hoc cõ
dem magnificata i
dr̃ione. cũ dicitur:
nus tua etc. Cum q
vultus dei manus. i. op
alis accipitur i homo.
cui dextera respiciat
mea temporalia. scdm
pria. i. longitudo di
em. et in ista illu
gloria. alii aũt respi
quod adhuc infligitur
hoc dicatur hec. c.
adepte in manibus dei
p salutarem intellig
punctio. et per dextr
pauit grauior. et sec
manifestatus magnus
pec. omnibus inimic
ni. & pena cõm. dest
nius p̃iens et q̃ali
at cũis qui te oderũt
dum vere deum est Ach

Omnes enim benedictiones eccē fiunt
in noīe xpi. sicut predictū abrahe. ut
hic supra. letificabis eū in gaudio cū
multitudine tua. q; quanto hūanitas xpi
ceteris creaturis intellectualibus
ppīquior est et conformior deitati
tanto clarius videt et ea fruitur de
lectabilius. Q; cū ver sperat i dño.
lx. ii. in xpō nō fallent. spes que est vir
tus theologica. tui meo sunt spes que
est certa expectatio future gloie. quā
ante passionē nō habuit quantū ad
corpus sz eam speravit. Et in mīa
altitudinem nō commovebitur. q; hūa
nitas xpi subito miserabiliter assumpta.
nūq; fuit ab eo separata. nec separabitur.
quia ē triduo mortis corpus eius
sepulcrale fuit vnitū verbo. et
aīa que erat in limbo. Exaltabitur de
scripta magnificentia regni ē mensa
exaltatione. Hoc cōe describitur cum
dem magnificentia i adulationem
dēmonis dicitur. Exaltabitur ma
nus tua et c̄. Contra quod facit q;
vanq; dei manus. i. operatiua virtus.
alīt accipitur i bono. et tūc manus
eius dextera recipiat bona etēna. et si
nistra temporalia. secūm quod dicitur
prou. iij. longitudo dieī in dextera
eius. et in sinistra illius diuitie et
gloria. alīt aūt recipiat. malū pene
quod a deo infligitur iuste. et secūm
hoc dicitur hoc. x. Horribile est in
cidere in manus dei viventis. et cū
q; sinistrum intelligitur immor
mundicia. et per dextrum que bonus
potest grauior. et secūm hoc dicit.
Exaltabitur manus tua. prīcipes
pcā. omnibus inimicis tuis. quan
tū ad penā cōem. dextera tua. qua
nus prīceps ex tpali causa. puniet
at omēs qui te oderūt. sicut enim
dingere deum est actus principis

ita odire eum est pessimus actus eo q;
odium dei directe opponitur caritati.
pones eos in clibanum ignis. in molnē
do eos igne iehenne. In tempore mul
tus tui. i. iudicij tui qū pones faciē
tuā ad eos condemnandū. dūs in
ira sua. i. in vindicta. conturbabit eos.
proferens contra eos sententiā. et devo
rabit eos ignis. s. iehenne. nō cōsumē
do. sed etualiter affligendo. fructū eorū
de terra perdes. i. bona spiritualia. tempo
ralia totaliter ab eis auferes quibus fru
ebantur. et semē eorū. i. imitatores. a
filiis hoīm. i. a coactatre sedūl. pollet
ē hūana ab illo loco. Renunciatur etc̄. Ex
pone de punitione idolorum. pro morte
x̄i. pp̄ quā citatē urbē et templū incen
derūt romani. et populū ptim occide
runt et ptim captiuos p modū dicti
erūt. et quantū ad hoc subditur. qū
decreuerūt in te mala. s. pene xpm
occidentes et affligentes. Cogitaue
runt consilia que nō potuerūt stabi
lire. dic. in. jo. xi. q; habuerūt consilium
interficiendi xpm ne occasione eius
venirent romani et tollerēt loca ē
gentem. et hoc consilium nō fuit sta
bilitū sed magis accidit ad contrarium.
q; pp̄ ē mortem eōm destruxerunt locū
et gentem ut dictū est. Qū pones
eos dorsum. i. terga vertentes coram
aduersariis. et in reliquiis tuis. hoc
est pleqentibus paucos. pauibus uni
tui exercitus. oī confusioni que magis ap
paret in multa q; in ceteris ptibus
corporis. prosequendo nō expectem
de finali punitione ut s̄ dictū est. ir
removenda est ab illo loco. qū decre
uerūt. ponte causa finalis pu
nitionis. que est impenitentia finalis
que notatur cū dicitur. Qū decrua
uerūt in te. i. contra te mala. i.
pcā que sunt contra deum. et

bñdiatur declinauerit quia dicit decli
nacio in grammatica est de casu in casu.
sic declinacio a malicia est in mutando
de peiori in peius. quia sedm quoddicit
gregorius. peius quod p priorem nō
diminutur. mor suo pondere ad aliud
trahit. et tandem ad pfundum con
temptus et obstinationis deducat. se
cundū quod dicitur pu. xviij. impi
us cū in profundū peccatorū venerit. cō
temnit. cogitauerunt cogitationes que
nō potuerūt stabiliri. quia repen
te tolluntur de felicitate temporali
in qua agitabant manere. quā
pones eos dorsū acies tue eos dei
cendo in interitū. sedm qđ dicit ays.
xxv. Discedite a me maledicti in
ignem eternū. Im reliquus tus. i.
in demonibus qui sic a te totaliter
relicti tanq̄ irreconciliabiles ad womi.
Paralysis multū cor. mittendo eos ad
coactionem cor. vñ ays. xxv. cū dicit.
Discedite a me & c. subditi qui pa
tris est diabolo et angelis eius. Im
fine cōcludit psalmista. Et cantare
dne in virtute tua. qđ merito appa
rebit in finali iudicio. Cantabimus
et psallemus virtutes tuas. quia
electi in pria continue cantabunt
laudes dnicas. sedm illud psal
mi. lxxxiij. bi qui habitant in domo
tua dne in secla seculorū laudabunt
te. Moraliter. posset expōi pns istr
de quolz iusto regnū cui vñ regen
te. s. quantū ad vires inferiores. ai
dei adiutorio. pp quod coronatur
finali⁹ martyrio. et eius tumba. sedm o
nes pmittit in inferno. pns. vij.

Deus deus meus. Antequā de
bret ipse psalm explicerit
de tribulacione cōtra inimicos p anam
exaltata. in qua adhuc⁹ eorum ad
certam diem se pparabant ad occidē
dum eos. et quandū tractantes
inter se de modo occidendi et affligen
di p confixionem manuū et pedū
in ligno sicut aman pparauerat
mardochēo. ut hic habet. vij. et ne
cnes coniuratiōnē inter se dimicarent
p uba. et hūc hymn⁹ psalmus satis pos
set ad hanc ymaz applicari. dicitur
q̄ q̄ al dicatur in titulo hui⁹ psalmi
qm talis est in hebreo. ad inicium
pcipia matutina intelligit hester
regina. que de liberacione populi sui
fuit valde pungil et solliciata. Ra.
sa. dicat q̄ p cerua matutina. hoc
intelligitur congregatio populi isrl.
que cerua nocatur ut dicat pri. v.
Cerua caprea est gratissimus hymn⁹
que fuit valde afflicta p nabuc. p
salm quoliens et p tm occidentem.
et p tm captiuitatem. Iz p oziones
sedm hui⁹ congregacionis ordi
nes vigiliarū. fuit liberata tem
pore cui. et q̄nus posset adhuc hīa
applicari. tū iste expōnes et ōnimodi
non timet ne iudicentur hostiles. p̄mo
quia xp̄us ays. xxvij. Orauit p̄m
apl̄i hui⁹ psalmi tanquā dictū de
pona p̄pria dicens in cruce. heli
heli lamazabatani. quod est in
pretatū. Deus meus deus meus q̄
ut derelinquisti me. Sic n. inuenit
iste ps in hebreo et in tūclacione ie
rony nec heb. quod aūt i tūclacione
ibi inuenitur. Respice in me. nō
est in hebreo nec in tūclacione ie⁹
dicta. sed fuit additū a lxx. nescie
bus. et sic pz q̄ sedm veritatem salua
toris p̄incipiū hui⁹ psalmi. et per
cōns totus ps ad litteram de xp̄o est in
telligendum. Ihc ays. xxvij. dicitur.
q̄ illud qđ scribitur in fine in hoc
psalmo. Diuiserūt sibi vestimenta mea
et & impleti sunt de xp̄o. et sili. Jo.

nr. Item paulus apo qui caute legē
per cetena ū studiū. et post ea plenius
per instructōnem spūs scā. Allegat
hūanū hmoi psalmū de xpō dicentem. hebr.
ij. dicens de carentibus in xpō. nō
confundit̄ fr̄es eos vocare. s. xpūs
.d. in psalmo. Nunciabo nomen
tuū fr̄ibus meis in medio ecclē laudabo te. p̄ quod meritō quidā nomine.
qui exponunt hūmodi psalmū ad hūanā
de dauid potius in persecutōne saulis.
aqua tamen diuinitus fuit hystoria
tus p̄ hoc et quedā alia. sunt condē
pnatus nūc̄ modo tolerata. g̈ recē
do x̄. ait. iohis. et pauli sūam. et
determinatōnē ecclē. iste psalmus
exponendus est ad hūanā de xpī pas
sione. a qua sunt dimitus beatus
in sua gloriosa resurrectōne. Sic
autē hoc g̈ in titulo hūius psalmi
suppōnit. pri cernua matutina
intelligitur hūanitas x̄. quia sicut
cerua de nocte latitat in cubili sno.
a quo ī mane prodit apparens ī ma
nifesto. sic hūanitas x̄ tempore noc
tis. i. in triduo siue mortis latuit q̄
in cubiculo corpus suscepitq; et aīa
in cōmūni limbo. s. z nunc tēpe diei
resurgens. apparuit marie magdale
ne. et post ea discipulis ī uniuersali.
nec mirandū si hūanitas x̄ metha
phorice dicatur cerua. q. tali modo lo
quendi frequenter utatur scriptura
sicut gen. xlix. dicitur neptalim cer
uus emissus dans eloquia pulcri
tudinis. Deus deus meus. p̄s
iste diuiditur in duas ptes quia p̄
declaratur passio xpī ex causis in
firmitatis. secūdo eius resurrectō ex di
uinitatis virtute. ibi. Tu autē die. p̄ma
mutatus. q. d. xpūs passūs p̄mo declaratur eius derelictio a p̄re. secūdo eius
derisio a turbis. tertio. ego autē
sum vermis. tertio afflictō ī passione.
.i. quū tu es. Circa p̄mū dauid p̄mittit
in xpō ex passione. in persona eius dicit.
deus deus meus. i. o tu p̄ deus meus
rōne humanitatis a te creatē. respice
in me. p̄sonā in afflictōne. tuā hoc nō
est in hebreo ut p̄dām. Quare me de
reliquisti. in manibus inimicorum
me persequentiū tanditū cessat voluntā
ti. longe a salute mea. s. corporali
qua non sunt p̄servatus a morte.
verba delictorū meorū. delicta popu
li sui dicit. tū p̄ membrorū et capitis
affinitatem. tuā quia licet ea sua q̄
dam modo existimendo pro eis precem.
In hebreo autē et in tūsilatōne iom
mi nux hebr. hic. vba rugitus mei
ul clamoris mei. quia xpūs in cru
ce clamauit voce magna. dicens he
li heli et c. ait. xxvij. Deus meus
clamabo per diem. quia ad horam
nonā dicī clamauit in cruce. heli.
heli. ut dī ait. xcvij. et nocte preces
dente cum hiis clamauit ad p̄rem pro
sua liberatōne. d. pater mi si possibi
le est ut tūleat a me calicē iste. Et nō
exaudios. quia nō sunt exauditus ī
ista orōne nō enī procedebat ex uolū
tate de liberatione. sed ex rōne afflictō
nem et motū sensualitatis ptis ꝓponentē.
ad ostendendū in xpō veritatem hūa
ne nature de cui⁹ integritate est pas
sio sua. et nō ad insipientiam
michi. scilicet hoc contigit quia sunt
exauditus. ymo in hoc apparuit ma
xima eius sapia. et quantū ad deita
tem et quantū ad humanitatem.
quia iste modus liberatōnis hūanc.
fuit cōueniētissimus. ut sic homo
solueret qui debebat et deus redime
ret qui ceperat. tu aut̄ ī sancto

hitas.i. omia scē ecclas et ordinate.
Realiñ alī ignorantibus videatur.
Ante qrauerūt prēs mī et liberā
sti eos. de seruitute egipti. et capti
uitate babilonis. que liberacōnes
fuerūt quedam figure huius liberatō
nis pr mortē nrā scē. Ego autem.
hic oīno declaratur ipius x dicitur.
aī diatur in ps̄ona eius. Ego aūt
sum ūmus. i. vilis et abhoīabilis
in conspectu nrōrum. vñ exp̄ssū
uit in facē eius. et colaphis cum
ceciderunt tanq̄ contēptibilem. ut
hr̄ ait. xxvi. Et non homo. i. non
virus ītne sz magis demonis ag
tacōne. vñ dicebant ei. Joan. demoī
um habes. Obprobriū hoīm. i. mala
ru. s. sacdotū et phariseorum. Et ab
iecto plebis. s. populi cōis. sz. n. ppls
eum p̄ honorauerit. post ea cū de
ceptus a sacerdotibus eū contēpsit.
ait. xxvii. Pretereuntes aūt blasphe
mabant et c. Ideo subditur. Quis
videntes me derisērūt me. s. tam
maiores q̄ minores ut dictū est.
loquta sunt labijs. me vituperando.
et blasphemando. Et mouerunt
caput. me sicut etiā ps̄alm. notatū
quid autem dicerūt sacerdotes cū
blasphemantes. subditur. Speraui
in domino eripiat eū et c. vñ scri
bitur. ait. xxvii. Principes sacerdo
tum illudentes eū cū scribis et se
nioribus. dicebant. alios saluos fe
cit. se ipm nō pōt facere saluū. et
subditur conclusit in deum. liberet
nūc eum si vult. Quī tu es. hic
cōmō describitur passionis afflictō.
in qua tanquam uerus homo re
currit ad dīmī auxiliū. d. Quī tu
es qui extraxisti me de uentre. s. cū
naturā nasci me fecisti de virgine

Spes mea et c. qma sicut supra
dictū est. in xp̄o erat certa expectatō fu
ture glorie quo ad corpus. in te pro
iectus sū ex utero. i. tibi in cuppdio
verbi unitus a conceptiōne ps̄ti
cipio. De ventre matris mee deus
meus es tu. i. deū meū te cognou.
qma aīa xp̄i ab instanti concep
tōnis fuit repleta virtutibus et
sās. ne discesseris a me. subtrahēdo
auxiliū tuū. anima caula subdita.
qñ tribulatō proxima est. et. i.
acerbitas maria meepassionis.
Quī nō est qui me adiuuet eripi
endo de manibus nrōrū. sicut
supra dictū est. hec petitio et con
similes. erant cōmis nō pro ce ced
ueritatem nature passibus oīb
us. Circūdederunt me inimici mi
ti. i. inde qui p̄ insolentiā et ar
mis patulentiam nocentur viru
li. tauri pingues obsederūt me. q.
nidei erant cauari et diuitijs ipin
guati. Aperuerūt sup me os suū. de
siderantes me deuorare. sicut leo
rapiens et rugiens. et crudelita
tis magnitudine. sicut aqua effū
sus sum. aqua enī p̄fectus effū
ditur de uase. quā alia liquores. q.
de alijs liquoribz effusis. remanet
sapor et odor. per hoc intelligitur
q̄ inde ita intendebant eum ad
nichilare. ut de eo nulla memoria
remaneret. Et dilatati sunt omēs
ossa mea. i. discipuli qui debebant
eē robustiores. tū īmineute pas̄io
ne eū relinquentes fuerūt dispersi.
p̄ quod p̄dixit eis xp̄s. Johīs. xvi.
Venit hora ut dispgamini vnusq̄sq;
in p̄pria. et me solum relinquatis.
nec alī et magis nr̄ ihām. sicut

aqua effluus cunu.i. defatuatus
vigore impetu cenſitiua. ꝑ errorem
paſſionis ūmuentis. Et diſpla-
ꝺ oſa mea. i. artuus diſſoluta
talu modo dicitur daniel. x. diſ
ū viſione tua diſſoluta ſūt cōpagines
mee. et nichil in me remanſit vir
tum. Factum eſt cor meū tanquā
cera liquefcens. ſicut. n. cera ex calo
re ignis reſoluitur. ſic cor hūanū
niquantum eſt cenſitiue ptis orga
nū. horrore pūt terribilis ūmuentis.
et hoc fuit in xp̄o. nō tū fuit in eo
aliquid de ordinatum. ad animi ple
morem intellectū. ſciendū q̄ tacio
de liberatiua mitigat ſeu mīnuit do
lorem interiorē anime ſenſibilem
in carne. quia ꝑmū dolorem mi
tigat in quātū ponit i. modū vir
tutis. ita q̄ non impedit limites
recte rōnis. et hoc maxīe fuit in
xp̄o. ſecūdū aūt dolorem non mi
tigat ſeu diminuit directe. q̄ nō
obedit ꝓpi intellectui. minuit tū
in directe. ꝑ quandā redundantiam
virtutis aīe ad corpus. et hoc non
fuit in xp̄o. quia ſicut diuc damaſce
nus. ordinatiōne diuina fuit. ut
quelz ps faceret id quod erat ſ̄
ꝑpriū. ut fic dolor ſenſibilis i xp̄o
eēt maximus. et maxime meri
torius. in quātū a tūc liberatiua
erat maxime acceptatus ꝓ ſalu
te hūani generis. et ad expriē
dū magnitudinē hui⁹ doloris ſen
ſibilis. dicta ſunt ifta de xp̄o. effu
ſus eſt ſicut aqua etc. Aliter
tangit tertia virtus anime. quia hu
mor cadens in corpore xpi. fuit q̄
et hanctus ꝑ ſudorem ſanguineū.
de quo luce. xxii. Et ꝑ ceruicem
ſanguinis in flagellatiōne. corona

alī et alī dolore exprimit

cōne. manuū et pedum crucifixione. et
lancee aperione. manū ſigniū poſt ſan
guinem exiuit aqua. ut hic Jo. xix.
Ad oſtendēdū q̄ corpus remanſit. q. et
ſanguine et anima. et oſſa mea con
turbata ſunt. quia defluente ſangu
ine defuit virtus oſſium. et ſignia mea
adhefit ſanctibus meis. ꝓ defec
tu humoris. et in pulueꝛē mortis
deduxiſti me. i. ad mortē ꝑ quā cor
pora redigūtur in pulueꝛem. tū cor
pus et ab hoc fuit ꝓſeruatū ꝑ glo
rie ſuimetōnis ad eternā cōnem. ut dictū
fuit ſup̄ ꝑs. xv. Quoniam circūde
derūt me canes multi. i. iudei ſe
niōres ame nō ſicut hōmes ſed ſicut
rabidi canes. Concilium malignan
tiū obſedit me. ſcdm quod dicitur
ayt. xxvij. mane aūt facto conſi
lium inierūt omnes principes ſacerdo
tum et ſeniores ꝓpli aduſus ihm.
ut eum morti traderent. et vinctū
adduxerunt et tradiderūt ꝓnāo pi
lato ꝓſidi. foderūt manus meas
et pedes meos. clauis in cruce per
forando. et ꝛ hoc fecerunt multis
querunt genitales. hoc tū ſcm fuit
ad ꝑpetuā petitionem ſuoꝝ. Dinumeraūerūt omīa oſſa mea. i.
dinumerare potuerūt. ad alium in
tellectū ſciendū q̄ qui aliquis affli
gebantur cruciatus. plus attendebatur
mens in corpus ſua. a manu in
manū ſecūdū latitudinē et a ſpa
tulis uſq; ad pedes ſcdm longitu
dinē. ut in ligno cruis fierent fo
ramina. per que claui poſſent fa
cilius tūdere. ut ſic ſcm fuit de xp̄o.
qui. aūt una manus fuit affixa. h
humoris aſcurrit ad locū illū.
qui naturaliter currit ad locū ſcī
et ſic ſūl fuerūt retenti illis alīs

ptem·et ido ad hoc q̄ alia membra reducerentur ad locū corammus in li quo fr̄i·oportuit eam tali violent cū cordis·et idem intelligendū de p dibus pp̄ lesionem fedū in ptibus superioribus·pp̄ quod ex tali violen ta corpus extensione·appetunt os sium nitetur·qua xp̄us mdus fu it auulsus·et sic potuerunt ossa eius diuidi. pp̄ uero confidenter nunt mē.et inspexerūt me·estima tes me hominē pmū eo q̄ indefenst me talia passum·diuiserunt sibi uestimenta mea sedm̄ quod dicit Jo.xix. diuiserūt uestimenta mea·et sup uestem meam miserūt sortem·i.sī tunicā eius inconsutilē ut dr̄ ibidem·et quia nō erat coicue diuidibilis· miserūt sortem quis habēt eam to tam·Tu aut dñe·hoc cōr dolen bitur xp̄i resurrectio ex deitatis vir tute·quam xp̄us homo pmo p stulat dicens·Tu autē dñe ne elō gatis auxilium tuū a me·quod tuū est p acceleratōnem sue resurrec tōnis que tūc est·tua die. erue ne ab inimica deus aiam meā·i.a mor te violenta que gladio solet infer ri quod tuū est p hoc q̄ hanc pla gē s̄t illate et tormenta de tua na tura deducerut hoiem primū usq̄ ad sepaōnē anime a corpore.cū nō sic fuit sepata in xp̄o·sed p̄pria vo luntate·sedm̄ quod dicit Jo.x. Ego pono aiam meā nemo tollet eam a me. sz ego pono eā a me p̄. .i.pro voluntate mea·quod t fuit ois cum p magnitudinē clamoris in morte·que nō poterat esse na turaliter in hoīe sic mota ppinq̄

ctatum nudus q̄ sic clamans exp rasset aut de hac homo dicus dei erat·ut hic.ayr.rb.·Et de manu ca nis vnicā meam·i.de potestate in ferni qui denotat aude ut cetera. salua me ex ore leonis·i.populi in daia·quem uocat leonem p̄ su delitatem·et a cornibus vnicornium .i. a superbia hui et superbia multi qui me putabant auctoritate mea sepultari. Narrabo nomē tuū fr̄i bus meis·i.aplis alius q̄ discipu lis. quibus magis restauit resur rectionem quam factum virtute dei p̄ris. sedm̄ quod exponit apo hebr.ij. ut dictū est supra. In medio eccē laudabo te.i.in medio congrega cōnis fideliū. in qua post resurre ctionem annūciauit virtutē dei p tris ad laudem et gloriam sui no minis. vl' ali' in medio eccē lau dabo te.i.faciam te laudari per apo stolos alios q̄ ardentes·qui mdie peruli colles recepta gr̄a spūs sc̄i loquebantur magnalia dei actq̄. Qui timetis dñm. hoc cōr. ex hō bilitate erat alios ad laudan dum deum dicens·qui timetis dñm timore filiali. laudate eum. corde et ore. vnūsq̄sq̄ semen iacob. .i. vnūsq̄sq̄ imitatores fidei eius et operum. glorificate eum. cōi bus absq̄ timore et uerecundia ho norantes eum·quia gloria et ho nor exhibitus alicui coram multis ni testimonium sue virtutis·ut dicit cōmentator super pmm ethicorum. timeat cum omē semē ihr̄i. nō carnale sed sp̄iale·secundum q̄ dr̄ stinguntur apō ro.ix. israel sedm̄ carnem et sedm̄ sp̄m. q̄ non sp̄erunt neq̄ dr̄xerunt deprā

cōnem pauperis

cōcem pauperis. i. x̄m qui in paupertate fuit natus. conuersatus. et mortuus. quia mundus crucifixus. et sepulcro sepultus. Nec mirum facere cuiq; anc et c̄. quia xp̄s in omni oratione sua procedente et voluntate deliberata. fuit exauditus. ut dicit ps̄. xxi. Quid te laus mea in ecclia magna. Verbum est xpi ad p̄rem directū. quia xp̄s in nomine p̄rio laudatur in cōi per orbem terrarum diffusa. vota mea. i. corpus meum et sanguinem meū voluntarie a me oblata in altari. reddam. continendo cibum panis et vini in corpus meū et sanguinem in sacramento eucharistie. Iste est. n. sacerdos summus qui hanc sacrificationem efficat virtute diuinitatis. sacerdos aūt ecclasticus nō est in ministerio proferens illa consecrationis in nomine eius. In conspectu timentiū eum. i. fidelium coram quibus in ecclia conficitur hoc. edent pauperes. i. nec humiles. et laudabuntur. quia probant eis hoc sacramentū. et laudabunt dominū. qui dominus laudibus et gratiarum actione debet accipi hoc sacramentū. Orabunt corda eorum in seculum seculi. quia viuificat spiritualiter et eternaliter. Jo. vi. Si quis manducauerit ex hoc pane viuet in eternū et c̄. Reminiscentur et conuertentur ad dominū &c̄. Verbum est dauid prudentis admonitione omnium gentium. ad fidem x̄i ante suum nomen. Ideo subditur. Et adorabunt in conspectu eius. Adorabunt latrie. viri ille familie gentium. sicut predictum fuit dicit. vij. Omnis populus tribus et lingue seruient ei. Quia dominium est regium gentium et p̄. c. xpi is q̄ est idem cui p̄ debitatis nōmen. manducauerunt et adorauerunt omnes pingues terre. i. repleti diuitiis et honoribus aut modi sunt principes terre. qui deuote manducant corpus x̄i. et bn̄ dicitur manducauerunt et adorauerunt. quia nullus de corpus xpi sumere et adorare. In conspectu eius cadent. ex latrie reuerentia. quod hr̄e et hoc q̄ hr̄e in hebreo et translatione nostra nūr hebr̄. et amygdalum genu quod est primum latrie signum prout dictum fuit de aaron. hest. xxv. Quia qui descendunt in terra. i. omnes mortales homines. et anima mea illi uiuet. quia dum huic fidem xpi tenuerit. et semen meum seruiet xpi. i. multitudo nec fidei in hebreo aūt hr̄e. et animam suam viuificauit. aut concordat translatio nostra nūr hebr̄. que sic hr̄. et anima eius uiuet. et est finis ultimus p̄cedentis. et sed in hoc reddatur ei finis quod supradictum est. et adorabunt in conspectu eius omnes ille familie gentium et c̄. ex hoc enim q̄ xp̄s humiliter et caritatiue expectauit se morti pro humano genere. meruit ut talem honorem. sed quod dicit phil. ij. humiliauit semetipsum factus obediens usq; ad mortem mortem autem crucis. p̄ quod et deus exaltauit illum et donauit illi nomen quod est super omne nomen ut in nomine ihu omne genu flectatur et c̄. Et semet semen et ei. i. fideles que sunt semen xpi. Annunciabitur dño generatio ventura. i. generatio populi. qui regeneratur in xp̄o aqua et spu sco. que te pore dauid ad huc erat nec futura. Et predicabunt iusticiam eius. i. apli alij q̄ x̄i discipuli qui nobis tradunt ecclie s̄m ps̄. xviij. Justificationes eius. i. x̄i et non iustificatam ex operibus legis ex quibus no iustificabatur ad plenū hō. ut hr̄e. ro. iij. p̄plo qui nascetur. i. p̄plo x̄iano ex aqua et spu sco nascituro

Quem fecat dominus. sp̃ah et nono
genere factionis de qua dicatur nos
fecat ut nulli ēntius m conspectu eiꝰ.
v̄ dicat glosa. ꝓmma factio fuit de
nichor. scdā nepe de sanguine ꝓpno.
et io magis est attendenda et consi
derāda q̄ ꝑma. ¶ moraliter autē
posset exponi ps iste de quolz fideli
qui est membrū x̄. qui in affectōne
mentis et corporis pressus. petit a dño
liberari. a quibus eī deo admitto no
relinquit. saltem spaliter. et si non
corporaliter. quia deus ꝑmittit alīs
fideles suos in afflictōnibus corpo
ralibus mori. ut per merituꝫ plāc
piemant ad manus ꝑmium celc
tis glorie. Psalmus. xxij⁹.

Dominus regit me. Huic ps
premittitur talis titulus in
hebreo. ps dauid. et in tūc lactōne
domini nr̄e hebr. Canticū dauid. et
idem est. quia cantus et ps idem
signāt. et pz exp̄ ex supradictis. ī
q̄ dicit hic. ra. ca. q̄ alīq̄s spūs sanc
ꝑus tangebat mentē. et post ea
canebat psalmū. et tūc in titulo
talis psalmus ꝓponitur cantacum.
non ante. alīq̄ autē exp̄ dauid ma
nebat cantē cū instrumento mu-
sico ad excitandum devotionē suā
sicut legitur. iij. r̄. de helyseo. cū
q̄ caneret psalteꝛ sanctus est mea
spūs dominus et c. Et post dauid sē
cebat tactū spūs sc̄i. et in titulo
psalmi sic fit. premittitur nomē
dauid cantico. ¶ Dominus regit
me. dicunt aliqui q̄ dauid fecit
hunc psalmū ꝑndens in spū cap
tiuitatis babilonice reditū. mans
ꝑsona dicat. Dominus regit me.
q̄ reduxit me terrā israel. dimina gu
bernacōne. et nichil mī deerit. quia
in ma defectū notabilem non hūt
in loco pascue ibi me collocauit. i.
in terra israel. que est fertilis. sed
istud non consonat ei quod dicatur
necesse. v. v̄ dicatur qui redierat
de captiuitate erat in tanta pau
pertate. q̄ aliqui disponebant ven
dere filios suos et filias suas in
seruitutē. et alii possessiones suas.
ut possent hīe alimenta ad unū
diem. ꝑ quod ra. ca. alī exponit
. s. de ꝑsona ipsius dauid. qui tanto
re caulis cum uxis suis ad regem
moab fuit. ut hic. i. r̄. xvij. Sed q̄
cū dauid erant homines fugitiui. et
debitis obligati. et p cons ad idola
triam et alia mala proni. quid pro
phcta de mandato dei dicat ipi dō.
q̄ nō maneret ibi. sed ꝛet in terrā
nida quod et fecit. unde ibi subdit.
et profectus est dauid et venit in
saltū aretz. cōsidens de diuina pro
uisione. et dicat hic. ra. ca. q̄ dīna
uirtute filii est ille locus habundans
fructibus et al et irriguus a
tibus. ut dō et uxi eius ibi posset
sustentari. et nō haberet occasio
nem ydolatrandi. remanentes ī
terra moab que erat ydolatrie
dedita potest ꝛ dici probabiliter
absq̄ tali miraculo. q̄ ille saltus
erat fertilis et habundans victuali
bus et q̄ fuerit ille saltus de quo
dicat p⁹. r̄. xviij. Onie q̄ terre in
gus venit in saltum in quo est
mel superfluam agri. s. fluens
de arboribus in quibus apes mel
ificabant ī magna habundancia.
¶ Secundum g̃. hieronymum.
dicat dō. Dominus regit me et ni
chil mī deerit. hoc dicebat mul
timentibus redire in terram nu
debitis obligati ut hic ꝑmo r̄. xvij.
et est sensus. dominus regit me.

pr prophetam sm̃ m terrã nũa me
rnocando. et nichil mihi deerit.
ex quo enim me m terrã suo cultu
deditam rnocauit. teneo simulter
q dr victu conuenienti mihi & loca
tã me prouidebit. In loco pascue .i.
bone sufficacie ad vniendum. Ibi
me collocauit. quia in salatu aliqd
erat locus sufficaens ad vniẽdũ ut p
dictum est. ex quo pz sua eius quod
subditur. super aquã refectionis &c.
Animã meam conuitat. quia pus
more caulis nolebam manere
in terra gentilitatis nõ nolo contra
rium. ione dicta. Deduxit me super
semitas iustitie .i. deduxit me ad lo
cum ubi cultur que est iustitia pter
ta. pp nomen suũ .i. ne ego ul' vi
ri mei aliquid agerem contra
honorem nois sui. ut pdam est. nã
et si ambulauero i medio umbre
mortis ex precautione caulis utar ar
mis suis. nõ timebo mala. Ab eo ex
cogitata. qm̃ tu mecũ es. tanq̃ defensor
fortis. et in hoc dirigit uerbum suũ dõ.
ad ipm deum. virga tua et baculus
tuus et c. i. defensiones tue que de si
guantur noibus baculi et virge.
Parasti in conspectu meo mensam .i.
victũ sufficaentem. aduersus eos q̃
tribulant me. i. saul et eius compli
ces. Impinguasti in oleo caput meũ
.i. q. d. non solum promisisti mihi
de alio sed & de omnimoda cõdime
to q uoce olei designatur. Et calix
meus inebrians q̃ preclarus est.
i. nõ solum mihi promisisti de a
lio. sz & de potu conuenienti. Et mi
sericordia tua subsequetur me.
promendo mi sufficaenter succedenta
tempore. et ut in hãc domo dñi.
in ira ubi viget altaris dei. i. honorabi
liter exponit psalmus iste de homine
deuoto fugiente a sede tanq̃ a loco
to praculoso. et nutrante loai rebgio
nis maxime medicamentis. confidẽs
de diuina protectione. et defensione
ab aduersantis. nõ solũ corporis. sed
& animi. psalmus. xxiiij.
Domini est terra. Hoc pz
ppositus tacito titulus mihi
video et in tractatione eorum mysta
rioz. Cantauit dauid. ut pz exp̃o ex
dictis precedẽti psalmo. dicant aũt
aliqui q̃ dauid in hoc psalmo pmi
sit declarare generale dñium dei sup
omnem creaturam. et principium psalmi
satis cõsonat ei dicitur. Domini est
terra et plenitudo eius et c. sed
psalmi finis videtur ad aliud mi
steriũ tendere. ei dicit. Tollite por
tas principes uestras et c. pp quod
pa. ca. exponit dicens. q̃ cõstructo
templo per salomonem ei archa por
tarentur a sacerdotibus ut ponerent
in templo mira sua secundum. portę
clauserunt se nec fuerũt aperte
donec sacerdotes canentes psalmũ
xxiij. ad mentem domine dauid &c.
venerunt ad locũ ubi. pp dauid
seruũ tuum. ne auertas faciem tuã
& tu .i. salomon in regno tuo in multi
tudine pacis. sicut plenius dicit secundo par'. vj.
& tercio regum. viij. Et tunc porte
fuerunt apte. et archa fuit intro
ducta in locũ suũ. dauid q̃ hoc p
uidens in spũ scõ. fecit hymnũ psal
mũ. et psalmũ centesimum. xxxij.
nec obstat q̃ isti duo psalmi. in
hoc libro sunt ita distanter ab in
uicem situati. quia sicut dicit ie
ronimus in prologo huius libri psal
mi fuerũt scripti in hoc libro. nõ
secũdm ordinẽ quo fuerũt reperti ad
tigit autem in aliquibus. q̃ illi
qui erant primo scã. fuerũt ultimi

ul' de ultimus reperti. sicut p; de psal
mo centesimo. xlvij. bñdictus dñs
mus deus meus qui docet manus
meas ad pl'mum. quem secundū ver
mmū scat david pro victoria q' habit
contra goliath philistēū. et sic sunt
primis. ul'saltem de primis scis add.
Et cōmo terminus psalmus q' sequ dō
fugiendo absalon. sunt
de ultimo scis. sicut et finem vite dō.
Et sic dicendū est de istis duobus psal
mis. Ita dicunt de ppinquo scō. tū sic
runt distanter reperta. et sic mihoc
volumus sapta. Igitur secundum hūc
sensum. ps ista in duas partes pt
dmm. quia primo ē templū salōms
declaratur de vitalis cultus. sed arche
mgōlus. ibi. tollite portas. Cuius
primū david primo probat de cultū
ia. sed p modū questionis declarat
colendi modū. ibi. Quis ascendet
Cuius primi facit talem rōnē. Ille
qui est deus oīm p creationem. et dō
per generalem gubnationem est tūc
me colendus. sic est de deo israel. ad
cuius cultū deputatū fuit templū.
ergo ⁊c. Hinc rōnis ponitur tantū
minor cū dicitur. dñi est terra et ple
nitudo eius. per plenitudinē intelli
guntur animalia et ītr volatilia. Or
bis terrarū et vniūsi qui habitant in
eo. per hoc tollitur error manichei.
qui dicit ista inferiora corruptibilia
non ee adeo bona sed a dō malo q;
ponit duo principia. vnū bonū ⁊
alterū malū. quū ut ee mania fida
mur eam ⁊c. non est per hoc intel
ligendū q' mare sit simpliē mun
dus terra. cū terra sit nūmū ele
mētū et grauissimū. sed solū sm
aliquas ptes terre. s. ripas maris
que ēminent aque. et p talem
modum modū loquendi dicim;

q' normania est luy mare oceanū
et terra ianuensis super mare me
diterraneū. et similr de fluminibus.
q' pisanus est li' secana et aurelia
nis super legerim. et sic de alijs.
Ad hoc em sunt ītr situate super
maria et flumina. ut deseruiant hūa
tati hoīm in nauigationibus. et pi
scationibus. et alijs utilitatibus. Quis
ascendet. Hic cōm' declarat coleu
di modū. per modū q̄onis dicens.
Quis ascendet et c'. q. d. ex quo est
ita excellens colendus quis erit ad
tāū cultū dignus. et iodiat. Quis
ascendet in montē dñi. i. in monte
moria in quo fuit fundatū templū
domino dedicatū. ut hic. n. psal. in.
dicit quis habitat in loco scō eius.
stabiliter ibi ministrando pro vi
te huius et respondet ppheta. dicens
Innocens manibus. i. operibus q̄
p manus designantur eo q' manus
est organū organorū ut dicatur
in. de aīa. et mūdo corde. quia nō
sufficit mūdicia exterior nisi sit in
ior. qui non accepit in vano aīam
suā. applicando eam totalr vanis
terrenis que vana sunt sedm qd
dicitur eccles p°. vanitas vanita
tum ⁊c. sed magis applicat eam
vanis spūalibus et eternis. cū ip̄e
sit creatura spūalis et in mortal.
Nec iurauit in dolo proximo su
o. falsaliter decipiendo. Hic ac
cipit bñdictionem a dño. i. multipli
cationis temporalibus et spūalibus.
et misericordiā a deo salutari suo.
quia licet fragilitate hūana alii
peccauerint p̄mitos multos adeo ob
tinebit. Hec est generatio querentiū
eum. quia a talibus bñ queri
tur. et inuenitur. Attollite portas
hic cōm' declaratur arche nigilius

qui tñs fiunt mirabiliose tempore salo
nis ut ꝓdictū est. ideo dicitur attollite
portas. i. reparate viam ad alteram pti
cipē. i. o nos anglice virtutes ad lo
ca tā custodiam deputate. ꝑ quod gñ.
rectū. Jacob vidit scalam ang⁹ cūm
tas tangebat celum et pes tenā. s. m
monte moria. vbi fuit templū fūdatū
postea. & vidit angelos dei descendentes
ad tuitionē et custodiā loc. sicut dic
tū fuit ibidem. libro. ꝙ. Iosephꝰ libro de
iudaico bello dicat. ꝙ ante templi de
structōm per totā et regionē. pce
dentur multa signa destructōis tem
pli. inter que ponit illud. s. ꝙ in festo
pentecostes cū sacerdotes de nocte in
trarent templum ad agendū ros di
uinas ꝓ sentierunt quendā motū
et motum. et postea subito audie
runt vocē dicentem. migremus hīc.
que fuit vox angelorum deserenda
ri loca ꝓ malicia et hostilitate. clau
so inde portarū templi contra sacer
dotes dicentes arripiam dñi et eam
apiao. fuerūt fere ī mīsterio angelico.
ꝓ qđ dr. tollite portas principes ue
stras. i. aperite eas. In hebreo ante
et in translatione lxx. hebrei
hr. leuate porte capita uestra. i. sep
te ptes viās superiores virtute dei
na et p eōs ptes inferiores. et in
dem redit. quia angeli sunt exe
cutores mandati dñi. et eleuamī
ni. i. separamini ad magnificentiā
dei. porte eternales. quia dominus
promisit ponere nomē suū i templo
illo in sempiternū. i. absq; tempo
ris determinatione. dictū enim fir
miter firmetur. secundū quod dici
tur. ms. w. iv. sanctificauit dominum
hūc quā edificauit. ut poneret nomē
meū. ibi. ꝓsempiternū et c. Et m

troibit rex glorie. i. archa testamēti
super quam erat sedes dei. ꝓpro
pitatorio sicut plenius fuit expositū
ex. xxv. Quis est iste rex glorie. ad
mirātis dicitur. qm excellentia
glorie eius et honoris est omī ad
mirabilis. ꝓ quod respon
detur. dominus fortis et potens. cō
tra omnes potestates terrenas que
nichil sunt in conspectu eius. Tol
lite portas et c. ꝛ exponatur sicut
prius qm repetitio est facta ad
maiorē confirmationem. usq; ibi.
Dominꝰ virtutū. i. angelicarū pote
statū per quod ostenditur q̄ non so
lum pest creaturis inferioribus. sz
ꝑ superioribus. ꝓ est rex glorie. i. sī
omnia gloriosus et benedictus in scla
scloꝝ amen. Qui aūt vult tenē
primam expōnem. videt q̄ in hoc ps
declaratur solum generale dīm
dei. sicut patet exp̄ō expressius usq;
ad locū illum. Attollite portas et c.
ꝛ loquitur de deo more humano. qm
homis entrantis magnitudinis
requiritur alcor ostiorius. et per
hoc nisiguat ꝓphīa q̄ altitudo dei ex
cedit omem mensurā creatam et c.
possunt de facili huic sententie appli
cari. Psalmꝰ xxiiij.

Ad te domine leuauī. Iste est
primus ps alphabeticus.
qm uersus eius magnifice ordina
te ad litteras alphabeti hebraice. pri
mus ꝙ eius incipit. tū in hoc
ps. xcij. ꝙ. eius. sicut sunt. xxij. lre
hebraice. qm quatuor ꝙ eius pre
duas hās incipit. c. xxxj⁹. et xxxv⁹
ꝙ hās ors. et xxxj⁹ et xxxvj⁹ ꝙ hās

phe. Diant autem aliqui. q̃ ista hẽ
sic ponunt in p̃incipio ñlium ad li
gnificandum aliquid mistici. sed he
brei de hoc nichil dicunt in aliqua
scriptura q̃ viderim. et ideo alij dicũt
q̃ ñũ est ad q̃dam modum qualem
dictandi qui tunc utebat: sicut in
illo hymno. A solis ortu cardine.
versus incipiunt p̃ singulas alphabeti
latini. s. p̃mus ab. a. secũdus ab. b. et sic
cõsequenter usq; ad. z. inclusive. ut p̃z in
tuenti et c. Ad te domine leuaui
et c. Hunc autem psalmo p̃mittunt
talis titulus in hebreo. Dauid. et nõ
plus. nisi q̃ ponitur hic lamech ad
designandũ q̃ dauid est hic datiuus ca
sus. ac si diceretur. ipsi dauid. In tali
locutione autem nomen nr̃i ihesu ad
ditur. hec dictio semper in titulo ps.
semper dauid. sed salomo melior in
dicio. non videtur hic addita in ti
tulo. Quia si semper est ultima dic
tio psalmi precedentis in ceteris hic
breis quas vidi. et sic nõ pertinet
ad titulũ imo psalmi. propter hoc q̃ in
hoc titulo non ponitur canticũ. nec
psalmus. sicut in aliis cõtingit. ostendi
tur q̃ non est psalmus. p̃pter deus
a psallendo. sed est simpler oratio
q̃ fecit dauid pro liberatione sua a
persecutione saulis. p̃ q̃ multas ora
tiones fecit sicut dictum fuit supra ps.
xvj. Secundum hoc q̃ diuiditur in
ora quatuor partes. quia primo de
petit misericordiam ihesu vite omnium diui
nationem. secundo impedimenti remotionem.
ibi. Reminiscere miserationum tuarum
tuo etiam degustationem. ibi. Quis
est homo. Quarto a psalmus liberatio
nem. p̃ q̃ meliorem contemplationem
. ibi. Oculi mei. Circa primum premittit
modum huius petitionis. d. Ad te do
mine leuaui animam meam. quia
ordo est ascensus seu elevatio mentis
in deum secundum damasc. Deus me
us in te confido. i. in tua voluntate
non in mea equitate. unde misera
petit remissionem sue culpe. Neq;
irrideant me inimici mei. i. saul et
complices sui me temendo et morte
tempi affligendo. q̃ timebat saul
ne inveni a philisteis ut hic primo re
gum dicitur. p̃ quod patet ab arrige
re sino interficiat eo. d. quasi magna
dñi tui et interficere me. ne forte ini
ci mei interficiant me
illudentes mihi. Et omnino quicun
que sustinent te. i. qui sustinent persecutiones
p̃ te sicut ego sustineo. non confundã
tur. frustra seu etiam. sed alii con
fundantur ad tempus seu temporaliter consequenter ordinat qui sunt di
gni confundi eternaliter dicens. Confu
dantur omnes inique agentes. i. iniu
riose et innocentes persecutores. supervacue. i. inutiliter et infructuose.
imo multum dampnose. Consequenter petitionem suam dicens. Vias tuas
domine demonstra mihi. dicendo per
viam rectam mihi inter deuia hu
ius vite. que michi absq; tuo auxilio.
potest sufficienter constare. Et se
mitas tuas edoce me. semita enim
tuor est et rectior vita via dei. Et
per hoc dauid petit non solum dimi
ni mihi culpa sed pena ad salutem. se
cum michi ea credenti. que tendit ad
perfectionem. Dirige me in veritate
tua. que sola non potest hic humana
ni molestatione. Quia tu es deus
saluator meus. ad quam salutem di
rigi nõ possum nisi p̃ tuam illuminationem. homo. n. dimittitur ordi
natur ad finem exercendum cognitionem
naturalem. secundum qd̃ dicit. ysaiemy. Oculus
nõ vidit. et auris nõ audiuit. et

or hominis non ascendit. que ꝓcul
diligentibus te. ad finē autē i cogni
tum totalē. nullus pōt se dirigere.
et ideo or hoiem edocet ad eo cōfes
tōnem salutis eterne. Quoniā suscē
pisti me totadie. i. pp te suscepimus
pfessiones continue. pp quod deus
est ut me consoleris p tuas illustra
ciones. remissione. postq̄ dauid petit
diuinam directionem mē demaḡ
vite. hic cōfitet petit offendicli remo
uēri. quod in via recta pōt ēpe
dire. hoc aūt est pedū impedies
a recto processu. ad hanc aūt remo
uēdam impetrandā. allegat ꝑmo
dūā mām. d. Respice in me et mise
rere mei tuorum et mearum tua
rum. ma ꝑtic loquendo est actus mi
ror miserantis. miserando uero effec
tus eterior. et utrūq; allegat dauid. c.
actū mse qm est idem q̄ qđ deus,
et effectū eius qm qm recipitur
meo aūs misereturs. que accio sit.
i. amīdi principio in omibus. in
quibus dominus. ihuicet effectū
diuine misericordie. Cōfitet da
uid petit pēe remissionē. d. Delicta
iuuentutis mee. i. pene et passionis
cōmisse. qm passiones magis do
minātē tempore inuente. Et ignoꝛ
rancias meas. i. pene et ignoran
cie cōmisse. ne memineris. ad p
positū. de pēis autem ꝑpetratis
et ētis malicie non loquitur. qz
pene que sequit et certa scia fuerūt
sed post mortem saltus et homi
cidium vne et lilia. Haue uero oīo
nem facit exaltens mysericordie sal
tus ut dictū est. Secundū mām
tuam. et nō secdm iniquitatem meā
Memēto mei tu. remittendo culpā
et dando grām. pp voluntatē tuam
diuine. de natura. n. bonum est q̄

si sim deformatus. Et io voluntatis tue m
sinute condemnis est. ut diffidat se
ergā penitentes remittendo eis cul
pam. et cōferendo gratiā. Dulcis et
rectus dominus. i. misericors et m
tuus. qm dilectio misericordie cū
rectitudine iustitie. non est mia sed
pusillanimitas. et iusticia cū mia.
est crudelitas. pp quod dicat gregoꝛ
in pastorali. li. i. ꝑfecte bonis rectō
ribus dr. iuste cōsulens mia. et pie
sentiens disciplina. ne iustitia sit aspe
ra. et pietas sit remissa. sit ergo a
mor sed nō emolliens. sit zelus q̄
non exasperans. sit pietas sed nō
plusq̄ expedit parcens. pp hoc legem
dabit delinquentibus. que lex est,
ut si uere penitent. mām con
quātur emendāt eternalit pēam
tim. tangē sua mia abstinentes.
In via. s. pātis vite. qm post mor
tem nō est locus pnie. Diriget
mansuetos. i. tractabiles et ben
gnos. qm mansuetudo est que
dam mentis tractabilitas. in iu
dicio. i. in ꝑceptis iudicialibus ser
uandis. per que homo bñ se hꝫt
ad proximū. docebit mites vias
suas. quantū ad cerimonialia ꝑce
pta diuini cultus. per que bñ se hꝫt
homo ad deum. Vniuerse vie dñi. i.
opera eius que sunt quedam vie
deueniendi in cognitionem ipius.
misericordia et veritas. i. iusticia.
qua hr in aliquibus eius operib;
magis apparēt mia. ut ꝑ mām
cōtinu. tū ibi est etiam iusticia i
quantū deus ordinauit q̄ pro tali
bus operibus redderetur ꝑmium
eternū. pp quod dicat apostolus
sedā et thymotei. nū. bonū ētamē
ētam. cursum cōsummaui. fidem ser
uaui. ꝑdo reposita est mihi corona

nitiae. q̄ reddet unicui dominus i illo
die iustus mder. et humili in aliq̄
bus operibus plus appeat iniqua.
ut in damptiõne maloꝝ. tñ ibi
est mia. inquantum primit ata
condignũ. quia tanta est offensa.
quantus ille qui offenditur. Et ideo
in quolz mortali pcõ. manifestum
de rigore iustie pna infinita ⁊ in
tensiue si posset ee. requirentibus
testamenti eius. i. legem a deo da
tam. testimonia eius. prophetas
prophetarũ. illis. n. qui scrutant
talia apparet q̄ humile vie dominũ et
mia et veritas. uel aliter. Requi
rentibus et c. i. assidentibus legi
et pphanũ mentia. apparet q̄ expien
tiam dñoꝝ bñdictiõnũ q̄ humile
vie dñi sunt mia et veritas. et hoc
magis consonat hñ dominũ nisi
heb. quae sic hꝫ. Hijs qui custodiũt
pactũ eius et testificatiõnẽ eius. vi
trinus concludit dauid petitionem
suam de remissione pcõrum dicens.
pp nomẽ tuũ domine. i. pp declaratiõ
nem bonitatis tue. propitiaberis pc
cato meo. ipũ remittẽdo. multũ
est enim. i. excedens facultatem
virtutis mee ad satisfaciendũ. qua
de nullo pcõ pot homo satisfacere.
nisi ex dei dono. nulli enĩ opus
est satisfactionũ absq̄ diminutione
gratiae. Quis est homo. Hic ostendit
pcor viae futur pgnitentiõnẽ dicens.
Quis est homo qui timet dominũ.
timore filiali. et per eius cõsolationes
eius sentiens. q. d. ille est timendus
et reverendus. ad quẽ talia subditur. ad
dirigitur. legem statuit ei. i. legem
diuinam et eiusdem legem naturae que
dirigunt in via illius que est pro
omnibus eligenda. Anima eius in
bonis demorabitur. s. in bonis dine
gratiae et consolationis. a quibus per peccatum mortale non amouebitur.
Et semen eius hereditabit terram. Hoc
exponitur ab aliquibus de terra il
rael quã hitarunt illi populus q̄
diu deo debite seruierunt et ni fuit ele
ctus qui ad idolatriam declinauit. ut
pz. in. ij. Sed melius exponitur de
terra viventium. primi cui est finis
meritu. et p eius melius ipo quia
finis melior est his que sunt ad
finem. opera aũt meritoria sunt
maiora bona q̄ hereditas terrena.
et ideo nõ pot hic rõnem finis respectu
operis meritorii. pp quod dat aliq̄ mer
cedem scripturae pro operibus virtutis
promittitur bona eterna q̄ primi.
intelligitur bona spiritualia et eterna
tanq̄ principaliter intenta. firmamẽ
tum est dominus timentibus eum.
quia stabilit tales in bono. Inheren
hꝫtur. Consilium dñi timentibus eũ.
et manifestatiõnẽ ipsorum manifestabit
scedai dñi et c. et idem reiteratur.
quia dans aliquibus bonũ consi
lium ipos firmat et stabilit. et hoc
ipũ ultra. magis consonat legi tñ.
et testamentũ ipius ut manifestetur
illis. quia occulta legis dominus
reuelantur timentibus. Oculi mei. Hic
ostendit dauid petit sibi liberationem
a tribulationibus ut quietius pos
sit vacare contemplationi. et dicit
consolationibus. d. oculi mei semp
ad dominum. de cuius virtute confidit.
ideo subdit. Euoma ipe extrahet
a laqueo pedes meos. i. ab insidijs
p salutem mihi pparatis. Respice
in me. ait dominus pietatis affectu.
et misereor mei. i. effectu. quia
vnicus. irrespectu multitudinis fami
lem sequentis. p talem modũ dicit
coiter. nec est solus qui in pauca

gnitem scaī rēspectum. et pauper cī
ego. rēspectu cantus. quia ego sum fi
gmentum. et ux̄ est mr mi potestate ō
statutus. tribulacōnes cordis mei
multiplicate sunt. quia mi filio rem
cantus innita plequebantur dauid.
sicut pz ꝑmo r̄. de rūpsceis et īsīta
tionibus tristē. et de necessitatibus
meis eruc me. i. tribulacōnibus imi
nentibus pr quas nēm hēō tūtum.
Vide humilitatem meam. in corde. et
laborem meum. in corpore. et dimit
tr vniūsa delicta mea. acceptando ista
pro ista sāctificatōne. rēspice inimicos
meos. ad eos expugnendum. quoni
am multiplicati sunt. et idēo non
possem euadere mi ꝑtim aduersa
rii. et odio iniquo oderunt me. ec
.i. q̄ tua scā voluntate ordinasti me
regnare. et quia plecantur me pro w
no apte quod fm aim cant et ꝓpulo
eius. pro eis exponendo me periculis
ut pz ꝑmo r̄. in plumbis loqs. et
sic reddunt mi mala pro bonis. saluo
da aiam meam. i. vitam meam. q
nā vmicat. et eripe me. de plantis
ī̄pijs. nō enubescam. captus ab
aduersarijs. quī spēm mee. quos
protector mee spernunt. innocēto
et recta adhesērunt mi. vt ait ī ꝑmo
apho fugr dauid aliqn oppressi de vi
tis adhesissent ei. ut ī ꝑmo. r̄. tri.
tī post ea multa bona et mira consi
derantes ipius saul malignau. et
dauid innocentem. de diuersis tribu
bus israel venerunt ad dauid et ad
herentes. ut hic ps patz. xij. Quia
iustum te. i. pī te nunquam caulus
plecatōnem. et quia ad bonū pīa
rem pmet non solū ꝑpriū bo
nū optant. sed eam cōmune. Ideo sub
dit dauid dpcando. liberā deus iust'

.i. bonos de populo israel. ex omnib;
tribulacōnibus suis. i. corporalibus
et spūalibus. Moraliter posset ex
poni de quolz fidēli cristiane in affli
cōne spūali. a deo petente liberari.
qui debet facere eadem petitiones
cum ipō dauid. psalmus. xxv.
Iudica me. Hunc psalmo ꝑ
mittitur talis titulus in hebraeo.
dauid. nisi q̄ ponitur littera lameth
ad designandum q̄ dauid est datum
filius. in tribulacōne ionnm mr hebr.
nichil ponitur. patet autem sentē
cia huius tituli. et psalmo precedenti.
Dicunt autem aliqui q̄ dauid erat
hunc psalmū fugiens persecōnem
saulis. et petens ab ea liberari. vñ
misera dicatur. ne pdas cum impijs
deus aiam meam et cū viris
sanguinum vitam meam et c. De ma
teria tāt huius psalmi determinata.
non minem aliquid nōbiliter dauī.
pō quod salubrior mihi dicas. vr in
q̄ iste ps sit exponendus de statu da
uid qui post mortem saulis de regno
deū intrauit regnū manens i
ebron cum adherentibus s̄. ut hēt
scdō r̄. ij. Et quia sola domus iuda
sequebatur dauid. reliq̄ aūt popu
lus erat. cum ysbosech filio saul. ideo
dauid orauit ut status suus pro
rogaretur. Igitur scdm ij psalmus iste
diuiditur in duas ptes. quia ꝑmo
dauid petit se prosperari in bonis.
scdō ꝓteruari a malis. ibi. ne pdas
cum impijs. ꝑma in duas q̄s ꝑmo
petit plperitatem in statu regni.
scdō in cultu dei. ibi. Inueliv. circa
ꝑmū dicit sic dauid. Iudica me de
.i. cām regni terrena pro me. q̄
niam ego in innocentia mea. abq;
plūptione ꝯ et ambitione regni

sum regni pr totum reprobum. et
in domino sperans non infirmabor.
cedñ quod dicitur. ij. xv. iij. Quod
probacus et semper secpo robustus
or. domus mit saul dicebens ego
dic. et quia innocencia dauid de in
gressu regni non erat omnibus no
ta. ideo prit eam manifestam. d.
proba me domine et tempta me. pro
bacio aut et temptacio ad hoc or
dinantur. ut aliquid ignotū mani
festetur. et alii ut manifestetur ipi
temptans. et sic homo temptat
alii. deo autē nichi est ignotū. et io
non temptat. ut si aliquid mani
festetur. sed aliis sicut gen. xxij. dr.
Temptauit deus abraham etc. qr
per hoc q ad pceptū dei patus fuit
filiū ymolare. notum fuit aliis q
mi obediencie fue. secundū quod ple
nius fuit dictū ibidem. et hoc nō
prit dauid se temptari adeo. et ei
innocencia fieret aliis manifesta aut
sic libenius se ei subiecerunt. et sic fac
tum fuit. quia per hoc q dauid in
monte abner fleuit et ieiunauit.
cognouit ppulus israel q nō fuit
set infectus de fletu eius. sedm qđ
hic. ij. xv. nj. Et cognouit omne mul
tus et omnibus isral in die illa. q
nam nō actū fuisset a rege et oc
cisus abner. sili q hoc q non fuit
letatus de morte ysboseth regis. sz
magis interfectores eius morte pu
nuit. ut hic. ij. xv. vij. Notū fuit
omnibus q non ex ambicōne uel p
cupidine querebat regnū. sz ex
diuina ordinacōne. pp quod dr
capitulo. v. huius quo vniuerse
tribus isral uenerunt ad eum i hebron
ut ungerent eum in regem. et qr
ad pfectam innocenciā requirit nul
dicta uidis et corpis. ideo ōdicit

Dirue tunes meos. plenando me a
pcis et malignis. et cor meū. plenā
do me apcis spūalibus. Quia mia
tua ante oculos meos est. qđam
iugiter meditando. Et complacui
in veritate tua. in pfa delectando.
ideo subpie. non sedi cum consilio va
nitatis. i. cū hoibus pcumptuose
malecie uolentibus queritus aberis
consilium de modo intrandi regnū.
Et cū iniqua gerentibus nō intro
ibo. i. cū ioab et abysai et cōi com
pharibus qui michie nefecerunt
abner. Odiui ecclām malignantiū.
i. rechab et baana qui erant prin
cipes latronū et insidiose occiderūt
dñm suū ysboseth. ij. xv. iij. Et cū
impijs non sedebo. quia talibus nō
fauit sz magis inflicta fecit. Lauabo. hic cōis petit prosperitatē in
cultu dei. d. lauabo inter innocentes
manus meas. i. vtinam lauem. he
bre cui nō fuit optatum modū. sz
vtūtur proco futuro indicatiuo
p manus autem significantur
opra eo q manus est organū or
ganoū ut dicitur tuo de aīa. per
hoc aūt petit dauid scām vitam
que requiritur in cultu dei. ꝓ sub
ditum. Et circūdabo altare tuū dñe
. i. veniam ad offerendū oblōnes et
sacrificia. tū per sacerdotes ad quos
officiū spectat talia offerre. Vt au
diam vocem laudis. quia in tali
bus oblōnibus oblationibus leuitici
tores cantabant dīnas laudes. Et
enarrem vniuersa mirabilia tua. i.
singula enarrare pr lentitas. qua
dauid sciat cantica alenus dean
tanda. ut hic pino psal. xvi. et p
eccl. iij. Dñe dilexi decorem domꝰ
tue. pp quod cū addunt antiqui
testamenti in isto mysterio domum

regiam ut hret altum dei ppe se. et
erat eam introducturus tabernaculi
quod ei tetenderat. et ppauerat
magnifice. ut hr ymo paralip. xxv. et
uolunt p edificare ei domu cedrina
ut hre po pal' rvn. Sed do erat hoc
edificari retardatu. usq; ad tempus
salomonis filii sui. dauid ui ppauit i
pncas. ut hr ymo paralip. xxv. et
dedit salomoni descriptionem templi
oim edificationi et mansionum. et loci
hilasmi gloie. i. loci qui nominat
sanctu. in quo erat archa testamenti.
et propiatorii quod erat qi sedes dei.
sicut plenius exponit. exo. xxv. Ne
perdas. hic orat dauid pter plenitu
dinem malis dicens. Ne perdas. i. pdi
mittas. cu impiis. i. male ce hntibus
ergia deum. pietas em est dimittere cul
tus. et ideo ipietas dno cultui opponi
tur. Et cu uiris sanguinum. i. cu
hoibus male ce hntibus ad primu
sicut sunt homicide et raptores q
diantur uni sanguini et sanguinis
effusione ul' comettes. cunctis mo
di sunt raptores de alieno labore et
sanguine uiuentes. In quorum ma
nibus iniquitates sunt. quia semp
parati sunt iniqui agere dextera eoru
repleta est muneribus. pro quibus
innocentes codemnari uidentur cum ne
xauerint. nel interfecerint. Ego au
te in innocentia mea ingressus sum.
hinc psalmu repetit. innocentia
suam et integritatem regni. quam
allegauerat in principio sicut fir
mitet sit in cunctis in quibus ph
aphi reperiatur hinc. Imptam
quia priorem uitam non duxit ali
quis cu aliqua culpa. Deo subdit.
Redime me. dne et miserere mei
pro mens. i. affectio mea. sicut i
merito. Appetens rectitudine mori
ale. In ecclis benedicam te dnme.
de iustis in collatis ate. Quoniam
liter aut posset exponi psalmus
ute de quolibet. qui uicinus ad
etatem adultam. dz regimen sui
ingressui bn regendo motus interi
ores. et actus exteriores. et qm
pp promptatem sensuum ad malu.
patatur difficultatem et regni in
statu. ideo debet deum collaudare dep
cari. ut prosperitas status sui re
gni. ad laudem et cultum nois di
ui. et pot ad hoc detaat hra applicari.

Omnium illustrato psalmo.

hunc psalmo pmit
titur talis titulus in
hebreo. dauid. pponit
ur littera lameth ad designandu
q est datum caelus. In tribulatione ne
ro iohannis michil pponitur. sz absolute dicitur. dauid. et per hoc apparet
actor psalmi. i. dauid de materia aut
hymni psalmi et tempore quo factus
fuit. dicat iohannes in prologo hymni
hbn. q dauid erat hunc psalmu
post mortem saul unctus
in regem. et sedm hoc non pot
intelligi de unctione qua in unctus
fuit dauid a samuele. sicut hr po
r. xvi. quia illa unctio fuit lon
ge ante mortem saul. post mortem
uero saul fuit bis inunctus. primo
super tribum iuda. ut hr. ii. r. iv. ma
sedo super totum israel. ut hr sedo r. v.
de qua tribus istarum duarum unctionum
factus fuerit hic psalmus. Iohannes
non dicat. uidetur tri q fuerit factus
processus. quia prima fuit priuatus
et sedm q. ista autem generalis et
simpliciter. diuinit autem hebrei et
est satis uerisimile. q qui deus
promouet aliquem ad aliquem dignitatem. dat spiritum p quem conscient

possit ereqm illam. et pr hoc mihi ꝑ mo
tus ponat ꝙ obiectu. ꝑ quod dauid ad
illam vnctionem denote se ꝓparauit.
et hunc psalmū facit. et diuiditur in
tres ptes. secundum tria petita a dauid
nata ad ereꝯdum debite regie dignita
tis officiū. ꝓmū est contra aduersarios
constantia. scdm est ē dnum sibi
diligenda. qua ꝑ vim regis regnant
tertium est in bonus ꝓsecutionis. sū
qua alia sunt inutilia. scdm petatur
ibi. vnam petij. eorum ibi. adiutor
meus esto. Circa ꝓmū dicit dauid.
Dominus illuminatio mea. in cognitio
ne agendorum que maxime requiritur
in regr. et salus mea. in periculis
bellorum. quem timebo. timore filii
al' ineuitabilis. Do' protector mee vite
contra hostes. a quo trepidabo. q̄n do
enim hostes nemini contra aliquē
regem. debet formidare. ne hoc do' ꝑ
mittat ꝓ culpam. ideo subdit.
Cum approprians sū me nocē
tes. i. mihi et populo meo nocere volē
tes. ut edant. i. edi faciant a feris +
auibus. Carnes meas. i. populū mi
nisterii. et quia dauid ex contra
tione aduersariorū suorum dīna vin
tute iam fcā. confidebat de futura ꝓ
dicat. Qui tribulant me inimici mei.
i. qui tribulauerunt de ꝓterito. q̄
in libro psalmorum qui compositus
est metrice. ideo metri frequenter
ponitur vnī tempus pro alio. et
quia loquentes ex magna affectu.
frequenter mutant modū loquē
di de ꝓterito ad futurū. et ecō. hic
aūt liber talis est per modum ordi
nis seu dīne laudis. in quibz requi
runt affectus deuotionis. ꝙ infir
mati sunt et ceciderunt. s. saul do
eeg et iebuseeg. et cōphores eorum.
Dum consistant aduersum me castra.
de futuro. non timebit cor meū. con
fidens de dīno adiutorio. sicut unus
de ꝓterito. ideo subdit. Si exurgat
aduersū me prelium. sicut factum est
post īuocationem ꝓdicti. ut hr' scdo
r. v. Iudicauit ergo philistiim q̄
venissent dauid in regē sū israel.
et ascenderunt vniuersi ut quererēt
dauid et sequntur ibidem. et cōsulit
dauid dnm. d. si ascendam ad philis
tiim. et si dabis eos in manu mea
a. et dixit dominus ad dauid. ascende
qm tradens dabo tibi philistiim in
manu tua. Vnam petij. Hic cō
sequenter dauid petit. Vnam. s.
rem. petij a dño. ꝑ ceteris. hanc requi
ram. deprecando dominū ꝓsequenter
pro cōtemptu ꝙ ꝓpter qm ad hoc q̄ ꝓ
tacio sit efficabilis adeo non solum
requiritur q̄ sit pia. et pro se fiat
ista. sed etiā q̄ sit ꝓsequens et que
sit dicta ꝓtacio subditum' cum dicat.
ut inhabitem in domo dñi. i. q̄ domus
habitationis mee sit ꝓpe locum ali
tus diuini. ut videam. i. clarius de
lectationē dñi. qm ibi declarantur di
uina responsa. et ut visitem templū
eius. ad orandum ibidem frequē
ter et offerendū. et dicat. templū. qm
hmōi ꝓpositū edificandi ꝙ in dic
tum est psalmo ꝓcedenti. et vna
causa hmōi ꝓpositi subditur. Quo
niam abscondit me in tabernaculo su
o. i. in eum aliis tutis loco. s. qui fugiens
caulem ꝙm mederi volentem. ut
ut mihi ob ad ecclm sacrificiū
cē. et ibi accepit panes. et gladiū
ꝓmo r. xxi. In die malorum. in
hebreo hr' In die pessima. eo q̄ il
la die erat ibi docech ydumeus qui re
tulit saulī hoc factum et quo se
cuta est occisio sacerdotum. ꝓmo.
r. xxii. In petra exaltauit me. i. m

loco sic nocato. quido saul et uiri eius an
gelauit dauid. et uiros in modum co
rone. ita q' dauid delyrabat se posse
euadere. et adeo fatui sunt. q' milites ue
nit ad saul dicens. fefellma et ecce qui
infuderunt se philistim super terram.
irruens est ergo saul deserens psecu'
dauid et subditur ibi. pro hoc nocauc
runt loci illi petram diuisionum. p°
pe. rem. Et nunc exaltauit caput me
um. coronando me corona regni ihrl'.
pinguia et quete. animam. eius requietādo.
et immolauit in tabernaculo eius. p sacri
ficium meum. hostiam uocat orationis.
quia hostie offerebantur cū uocatione
diuine laudis p cantatores. cantando et
psalmū dicam dño. quia primus dauid
cantabat coram arca. secūm qd' hr. p.
pe. vj. Exaudi dñe uocē meā. i. orōm.
qua clamauit ad te. orando et magno
affectu pro bono regni statu et tuo au
tu. ut pz p̄dicta. tibi dicit cor meū.
quia non solum orabat uoce sed mē
te. Exquisiuit te facies mea. i. facies
corporis exteriori. et facies mentis mee
ri. faciem tuam dñe requiram.
. i. gratiā tuā. et loquitur de deo no
re hūano. quicqd' pcipis est si gratia ei
ungit faciem adeū. q̄ autē displicet
auertit. ideo subdit. Ne auertas faciē
tuam a me. nū tuā gratiā denegan
do. Ne declines in ira a seruo tuo.
talis. n. declinatio facit. apud hoi
nes signū est hoīs ire. Adiutor
meus. hoc consequē dauid petit pcipue
ab hoīe. d. Adiutor meus esto do
mine. q. d. sū tuo adiutorio nullius
est opus hoīs. Ne derelinquas me.
qua tunc non possem in bono stare.
neq; despicias me et c. illa enī que
sic relinquūtur despici uidentur. Et
subdit causam necessitatis p̄dicti ad
iutorij. d. Quoniam pr meus. i. adiun.

Et mr mea. i. eua. derelinquent me.
expōit miseras pcepta uite. qua p
comm̄ transgressionem. diuinitus ad os
hoīs onguale pcrū. p quod hūt pro
ntatem ad malum et difficultatem
ad bonū. Dominus aūt assūpsit me.
qua tam tentatibus ad eū nō denegat
sui auxilij contra promptatē ad ma
lum. et difficultatē ad bonū. ideo
subditur. Legem pone michi domine
in via tua. et dirige me a ligando di
cat g'. Legem pone mi et c. q. d. ita me
liga lege naturali et diuina. ut non
declinem a via regia mandatorū tuor.
Et dirige me in semita recta. p semi
tam que arcior est et rectior intelligi
tur. p fectior maior que est supereroga
nis. q' dauid desiderabat. Ne tradideris
me animas tribulantium me. i. multitudes
malignorū spūm ne adiciantur. Qui
insurrexerunt in me testes iniqui et c.
dmones enī de malorū innocentia
reprehendi. eum respondent. et contra eos
allegant. sicut pz iob primo. q̄ sathā
requisitus a dño de innocentia sā iob.
falsum respondit. et contra eum fal
so allegauit. dicens. nūq̄ frustra iob
timet eū deus &c. Et mentita est ini
quitas sibi. quia sathan mendax est. et
pater eius. i. inuentor mendaci. ut dicit
iohs. viij. Aliter exponitur. ab aliquibz
ab illo loco. Legem pone mi dñe &c. quod
est petitio pretensa ut adeo sic dirigatur.
q' a semite et eius cōpliabus non capia
tur. et quod subditur. Qui insurre
runt in me testes iniqui. i. illi qui
cum falso diffamabant dauid.
secūm qd' pe dicit. pr. xxiiij. Quare
audis filia hoīm loquentem. dauid que
rit mihi adiuri te. si p̄ma ergo ma
gis consonat lie precedenti et subsequē
ti. que loquitur de pseuerantia dauid
in bonis post mortem saulis. p quod

er tah pfeuerancia quam adeo obtu
neur sperabat: concludit in fine psal
mi. credo videre bona dñi. electus re
promissa. fruitiua vnionem. inuita
beata. que est eterna. spes enim est ex
ta expectacio future beatitudinis. ex gr
cia et meritis promerentis. p̄ quod
dd' exhortatur sepm loquens ad
sepm quasi ad alium. et d. Exspe
ta dñm. s. p virtute spi. et beatitudine
ab ip̄o expectando. Et viriliter age.
de bono in melius proficiendo. Et co
fortetur cor tuū in virtute dñe qui
ae que stabilit cor. p̄ quod dicatur
hebr. xiij. Et sublime dñm. paciens
ferendo disciplinę ip̄ius flagellū. qui
pē vulnerat et medetur. pauit et
manus eius sanabit Job. v. Quia
inter autem posset expon ps ista. ut
sit ord auditus sapientis ad ductionē
regiam seu pontificalē se deuote pre
parantis. quia primo dr petit constan
tiam contra insultus malignor
spūm. secdo diligentiā contra aut̄
dīnū. tuo pfectui ī homis. ut ip̄i
gat ad finalē primū. qui qui pfect
merit usq; in finem salvus erit
matiter. x. psalmus. xxvij.
Ad te dñe clamabo. Hunc psal
mo p̄mittitur talis titulus
in hebreo. et mutilatione idemm si
cut pb̄ precedenti. p̄ quod et dictus pr
eccl̄. De materia autē hui⁹ psalmi
et tempore quo fuis fuerit. videt̄ nō
saluo meliori iudicio. q̄ david erat
hinc psalmū de pfectione absalon
contra ip̄m. qui david fugiens de ie
rusalem timore absalon. ascendebat
montē olivarū nudis pedibus mo
dens. flens et quo capite. et sadoch
et abyathar opponebant arcā
dei nolentes ip̄m cōcitari. et ascen
dit abiathar. ad consulendū dnm

ut hic⁹ sadoc. x. rb. si tunc non inuen
sponsū. p̄ quod david reputauit de
um non ee s' placatū. p̄ qd mittit
archā reportari in tabernaculū. qui
sua cōmissa reputans se indignū. et
tunc ascendens cū humilitate multis vi
tabnaculū dñi clare videbatur. et illo
loco orauit ita fiat ad loca cū. sic
solitus erat facere qui veniebat ad lo
cum illum. sicut et nos fideles ad loca
unde p̄t videri eccl̄a. aliquis sc̄i. ibi.
adorant. et verissime est q̄ nic fecerit
psalmū pro sua liberacōne ab illa
pfecacōne. et p ip̄m intellexit se ex
audit̄. et secdm hoc diuiditur p̄s iste.
qua primo ponit ip̄ius david deuota
petitio. secdo eius exaudiacio. ibi. Vide
tus dñs. Circa p̄mū dicit sic. Ad
te dñe clamabo. i. ex magno affectu
orabo. et que sit ista oratio subditur.
cum dicatur. deus meus ne sileas
a me. de negando mihi responsum
p ip̄m timi sicut denegatu michi.
petenti p abyathar sacerdotem. ne
qui taceas a me. repetitio est ex p̄
ad maiore affectus expressionem.
Et similabor descendentibus in lacu
. i. reputabor me mortuū. si nō dns
mi responsū. Exaudi dñe vocem d
precacōnis mee dū oro ad te. i. ne dis
feras longe me exaudire. dum er
tollo manus manus meas ad t
plū sanctū tuū. quia ista fuit oratio
ad loca ubi erat tabernaculū. in qu
loco faciebat p ip̄m fundandū ee t
plū. Ne sil' trahas me cū peccatoribus.
qui sunt digni morte temporali.
et cū operantibus iniquitatē ne pdas
me. p diuine scientie. et qui sit
illi. ondit. d. Qui loquitur pacē cū
primo suo. i. meū et de talibus erat
archytofel qui fuerat consiliarius
dauid. et sicut absalon qui in uerbis

et signis singulat se diligere dauid
ut prem. et ni machmabite contra dauid
minatiu. quia ablalon de consilio achi
thofel conspirauit contra prem. ut
hic scdm. R. xb. Da illi scdm opa eoz.
eos scdm de merita pmicndo. quod
ducat dauid nō zelo vndicte sz nichie.
Et scdm nequitiam ad inuencōm ipō
rum. i. scdm nequitā ab eis studiose
inuctam. quia de consilio achitophel
sub spe denocōms init ad locū con
spiratōms fiende contra prem. scdm
R. xb. scdm opera manuū eoz & c.
reprticio est emulde ad maiorem cepti
onem. qm nō intellexerūt opera
dni. i. opera a dno precepta que sunt
sancta et bona talia nō intellexerūt
pfecte. sims achitophel qui erat val
de sapiens intellexerit spualiter.
et in opera manuū eius destruc
tiones. quia ablalon sine filio mor
tuus interfectus est. ut hic scdm. R.
xvij. Et achitophel suspendio interi
it. scdm. R. xvi. Et vtiq; contigit iu
dicio dei. benedictus dns. Hic
cōis. potest pticulis dō exaudicō. qua
in spū pmdit i genere. nō tū quātū
ad oms condicōnes pticulares. dicat
g. Benedictus dns. tanq; gratus de
deo beneficio. Quoniam exaudiuit
et c. i. exaudiendam reuelauit. dns
adiutor meus. in fide armis. Et
protector meus. in pauis. et ipō
speranit cor meū. et nō lingua tua.
et adiutus sū. eo q; speraui vere ar
de et ore. Et refloruit caro mea. q;
ex lectula cordis intentione fit quedā
refluentia i carne exteriori. scdm
quod dr pū. xvij. Animus gaudēs
etatem floridam facit. spūs tristis
exsiccat ossa. et ex voluntate mea
. i. motu ppe deuocōms. confitebor
ei. confessione laudis. et quid con
fitebim dns. Dns fortitudo plebis
sue. q. d. ego. et plebs mea ai summis
pena non possemus resistere nisi
virtute dmina. et protector salutis
mi xpi sm est. i. mei qm sū xpūs eius.
qm per eū in regem i unctus. et q;
ad uoni pfectam ptinet delidere
bonū populi sm. Ipso subdit dauid.
d. salui fac pplm tuū dne. mpaulis.
et benedic hereditati tue. multiplicando
populū tuū in temporalibus et spū
alibus bonis. et rege eos. ne deficiant
a via recte. et extolle illos. pducendo
eos ad celsitudinē celestis glorie. uel
metipū. q; est sine fine. Nouiter
autē pot exponi ps ille de quolz fideli
pōno i afflictōne corporali uel men
tali et ideo deuote petit se diuinitus li
berari. et sentiens se a dno exaudiri
subdit ei deuote regratiari. psalmus xxviij.
Afferte dno. Hunc ps pmittit
talis titulus in hebreo. ps
dauid. in finem tabernaculi uero ieronimus de.
Cantici dauid. et in idem redit. et
pz expō ex dictis supra psalmo xxij.
et. xxiij. De materia autem huius
psalmi dicit ios in prologo huius
libri. q; dauid fecit hunc psalmū
in cōsummatione tabernaculi qd fecit
ad reponendū archam dni. ut hic
i. par. xvj. Quo cōsummato. erat ei
ad deo deuote offerendū. et sacrifi
dium. Et scdm hoc ille ps diuidit
in duas ptes. quia dauid pmo in
uitat ad offerendū deo deuote. scdo
declarat q; faciendū est ei humiliter
et pompatice. vox dni. Circa pmū
dicit sic. Afferte dno filii dei. i. vos
filii isrl' qui estis filii dei tantum
tanq; ab eo spāliter electi et dilecti.
scdm quod ipe dicit. exo. iiij. filius
meus pmogenitus israel. uel alie.
filii dei. i. vos sacerdotes & milites

qm inter filios israel eius spāliter
electi ad cultum dei. Afferte filios an
eam. hoc dicatur pp̄ nigr sacrificiū
in quo offerebantur cotidie duo agni
immaculati. unus in mane et alius
in vespere. et pp̄ hoc mistice dicitur Alie
oblōnes et sacrificia. que offerebantur
medio tempore. quia ante sacrificiū
matutinū non poterat fieri aliqua
oblō seu sacrificiū. similr nec post nigr
sacrificiū vespertinū. Afferte dño glo
am et honorem. oīa opera mea bona
ad eius gloriam dirigendo. sm̄ quod
dicit apōs. 1. cor. x. Omnia in gliam
dei facite. hoc aūt facit fides operans
per dilectōnem. in quibus consistit
dei cultus interior. pp̄ quod dicit aug⁹
cuiusdā. fides spes et caritas. colitur
deus. Afferte gloriā nōi eius. i. nōi
dei. tetragrammaton. qd̄ hebraice tantā
reuerentiā apud hebreos. q̄ nō
inuocabatur in publico s̄z tm̄ in tem
plo in būdictōnibus sacerdotū sic po
pulū. Adorate dñm in atrio sc̄o eius. i.
in atrio sacerdotū vbi fiebant sacrificia.
quod erat sanctius alio atrio in quo
erant mulieres ad orandū et audiē
dū verbum dei. vox dñi. hic cōmē
declarat dō q̄ deo sit obediendū pmp
te. et hoc p̄ multa exempla virtutis
dīne. aū nullus pōt resistere. pmū
est exemplū de tribulatu maris rubri
cū dī. vox dñi sup̄ aquas deus maie
statis intonuit. q̄ scilicet dan fuit eo
rum. De nube int̄ media inter eos
ifil' et egyptios dīno nutu protecte
nubes tonitrua et fulgura. subiiciu
ntur plagas animū egyptiorū. et aque
reuelate sunt sup̄ egyptios. Deo subditus.
Dominus sup̄ aquas multas. Secū
dum exemplū est in tradone legis.
que facta fuit est in montibus dīne
virtutis. sm̄ quod. cto. xix. Iam ad
uenerat dies tertius. et mane inclā
rescebat. et ecce coepit audiri tonitrua.
ac micare fulgura. et nubes densis
sima operuit montem clangorq; buc
ine vehemēa⁹ perstrepebat. et qūtū
ad hoc dicitur. Vox dñi in virtute.
post exaltatus est dominus. d. Ego
sum dñs deus tuus. qui eduxi te de
terra egypti. et cōmīnus decem
decalogi precepta. et quantū ad hoc dī.
vox dñi in magnificētia. Inquietatur
cū fuit rex magnificus ipsens p̄
cepta. et quia filii ifil' fuerūt valde
pterriti. sm̄ quod dicitur ibi. et
pterritus ac pauore cōcussus. dixerunt
procul dicentes moysi. loquere tu no
bis et audiemus. nō loquatur nobis
dūs ne forte moriamur. et quan
tū ad hoc dicitur. Vox dñi cōfringē
tis cedros. i. maiores illius populi.
qui confractus timore. sic loquebant
moysi. et confringet dūs cedros li
bani. hoc additur ad denotandum
magnitudinē primapū illius po
puli. qui erant capita tribuū. in mō
te n. libani crescūt maiores cedri
quā alibi. Et cōminuet eas tāq;
vitulū libani. paceretem multitudo
. i. sicut vitulū pascentē i libano.
qui ex modico comitu vl' fragore
terretur et tremit. sic ista fuerunt
mirabili territa ut p̄dictū est. et
q; cōmouti in mente. quia cōsi
derantes dīnā maiestatē et suam
fragilitatē. reputauerūt se q; mo
ri et sicut res cōminuta. q; tū moy
ses nō fuit tūc aliquo territus. vnde
dicit ad populum. nolite timere. cū
et subdit moyses aūt accessit ad
caliginē in q; erat dō. p̄ subdī. Et dile
ctus. s. moyses q; fuit dilectus deo et

hoibus. ut hic ecclr. Quemadmodū filius vnicornuū. i. ceruus et unicornis. sicut vnicornus. tūclacō ait ionas nūc hebō sic hr. et dispget eas quasi vitulum hbam. et sarion qī filius rnocerōtis. et eadem est rnia. qua multū ēria differuntur. vñ de filijs israel dicitur. tibi cupīt. pterrita ac pauor ecclīa sicut aurum. procul. et sarion. i. filius. p quem intelligitur moyses adeo ꝑdilectus sicut filius. qī filius rnocerōtis. i. ita impinguāt sicut rnoceros. que idem significat q̄ vnicornis. Tertiū exemplū est de vindicta dñi fiāt in deserto de choze et comphalus eius. ut hic nūm. xvj. ex qua aliqui fuerunt cōbusti per ignem adeo ꝙmicti. et aliqui a tra absorti. et quantū ad hoc dicitur. Vox dñi minantis flāmā ignis. qua ratiōn pro illa plaga cessanda. obtulit thimiama. et sic cessauit mendū. cōtra quod dicitur mū. xvj. Obtulit thimiama. et stans inter mortuos & viuentes. pro populo deprecatus est et plaga cessauit. Vox dñi cōminātis deserti. qua tunc fuit terre motus et terra aperiens os suū deglutiuit dathan et abyron et tabernacula eorum. et cōmouebit do deserti cades. Hoc additur. quia hoc factū accidit in deserto cades ū manserūt filij israel longo tempore ut hic dicit. ꝓmo. Quartū exemplū ponitur cū dicitur. Vox dñi ꝑparantis ceruos. dicit hebrei. Vox dñi oc adentis ciuas. sūm tūclacōnem nūc hebō dicit. Vox dñi obstetricans ceruas. et cōtra hoc ista nīa multiplicater exponitur. Psal. exponit cā de tempore nocte in quo ut dicit nūm hūdabunt omnibus homis. et dclinis. et sic ad whmtatē eoꝝ dnis nascat cervos et alia animalia silue stria que sunt comestibilia. Sz hoc dictū fundatur supra cervorum eorum quod dicunt vitam futurā esse alienū eius indigentē sicut dñs pecunias suis gentilibus ꝑcat. et in hoc error conuenit cū tartaris et sarracenis. dictō aūt hebraycum hic ꝓpria. equinoca est ad significandū occasionem obstetricationem. et ꝓpationem. secundū autem tūclacōnem ꝓmū ponitur de virtute dei dante cervis virtutem pariendi. et ꝑ nutriendi fetus. ita q̄ suppleat i. vicem obstetricis. Secundum autem hūm cōem potest exponi de terra neptalim. secundum quod canitur gen. xlix. neptalim cervus emissus dans eloquia pulcritudinis. quod exponitur a doctoribus hebreis et latinis. eo q̄ in sorte neptalim erat terra ꝓmtiua. ante alias sortes proferens fructus suos siue cervus velocius currit alijs animalibus et ꝓ hoc de illis fiebant carnes ea in collempnitate paschali de grauis nouis. et tunc lente cantabant dñi laudes que sunt eloquia pulcritudinis. secūdū hoc q̄ per cervos intelliguntur fructus de terra neptalim velociores ad maturescendū ꝓ alijs. sicut cervus est velocior in cursu alijs animalibus. que quidē velocitas fiebat dīna virtute ois prodūcente. Secundū hoc dī. Vox dñi ꝑparantis cervos. et quia de illis fructibus fiebat oblō in collempnitate paschali ut dictū est. ideo subditur. et revelabit cōdempsa. i. atrū sacerdotum et templū. quia tunc aperiebantur. ad collempnes celebrandū dīna. et dicitur cōdempsa. eo q̄ in ligus nō habebat illuc accessum hiemū. et in templo eius omis dicunt gloriam. q̄ tūc dimittebat

landes foraus cantabantur per lem
tes et sacrdotes. tū hic accipitur
templū pro tabūaculo quod ꝓpara
uit ante dīm et frequēt accipit
vmī pro alio mueteri testamento.
Dominus dñmmū ⁊ c. hic. ¶ Ān
tū exemplū de dñmmo. quod tem
pore noe fuit mdictū dīna virtute
super terram. ad pūendū hoīm
malicā. ut hic. geū. vi. Et qītum
ad hoc dicitur. Dīs dñmmū. i. tri
dissipatū p dñmmū. p hīstare facit.
p multiplicatiōnem hoīm et aīaliū
um que in arca reseruant. et de
bit dominꝰ tanquā videre odiū
ter metipm. sedm illud ꝑs. xv. mul
tiplicabitur eius imperium. et re
gni nō erit finis vltiō dr impre
catur vona ꝓlō suo. d. dominus
virtutem. c. pacē in adiutis. ꝓlō
suo dabit. i. det. hebrei non hīt no
dum optatum ⁊ pro eo vtūtur fu
turo indicatiū modi. dīs būdi
cet. i. būdicat populo suo. cū mlto
ns temporalibus et spūalibus
multiplicando in pace. qma sicut
dicit ꝑsalmus si quaratur qnde est
cūmī bonū in vita. tū detur pax.
a christo posset exponi psalmus iste
de materiali ecīa. in qua cotidie
offert agnꝰ immaculatus ihūs xp̄s.
ad honorē dei ꝑris seu totius trini
tatis. cui seruiendū est. et ꝓpter
obediendū. ꝑ mirabilia que facit
in celo et in terra. et primo mirabi
li quo respondet correspondet sa
cramento baptismi. sedm illud
col. x. Omēs in moyse baptizati
sunt in nube et in mari. secūdo
loco exemplo. correspondet pri vita
ō cmūgeim. p quā contracti sunt
ccdu libam. i. primaqꝫ sedī submit
tentes similiter colla sua iugo fi

dei. Tertio exemplo correspondet re
ꝑssio ignis missi dei. cōburendi vi
tiorū amittentis in multis mar
tiribus. sicut pz eoī legendis. et
fire motus oppūes tyrannos. et
eoī ministros et comuer fideles
templa ydoloī sicut pz in legen
dis primi mīrtyrū. ¶ Quartū
vero exemplī repsentat eccē pīn
tue statum. qz tunc sicut terra
pīncia protulit multos fideles
grauditer. et prompte animos
ad martiriū. quod sunt materia
exultacōms animī celestī. in tem
plo glorie dei migiter laudana
um. ¶ Animī exemplū ꝑfigu
rauit statum mūdi ān meatus
cōueu xp̄i in quo deo ꝓmittente
suo nullo mdiao sūndant dilu
uiī vnoīm. qz p xp̄m et apl̄os. tā
q̄ p alterum noe et eius filios. ha
bitata ē tra et multiplicate fi
delium. psalmus. xxx.
Exaltabo te. hunc ps̄ ꝓmit
titur talis titulus in he
breo. et in ūclatione iōnum uīr
hebr̄. ps̄ cantici ꝓ dedicatiōne do
mus dauid. Cum quod faciendū.
q̄ ista dedicatō nō sunt domus dō
ni qua hītant. qz ꝫ aliqn dicāt
et mala qua nō legitur illoꝝ dom
aliqua dedicatō. sed templū edifi
cati p salomōē quod hic dicit
domus dauid. qma nolunt tem
plū edificare. ut hic sedm xl. vij. qz
de mandato dīn hoc edificiū fuit
retardatum usq; ad tempus salō
mōis filij sui. dauid tū tradidit ei de
scriptōnem templi et edificandum
et mandauit. vtensilia. et ꝓmit
impensas. altem ꝓ magna ꝑ
te ut hic ꝓmo ꝑal. rebuj. ꝓ qd
dicitur hic domus dauid. dicunt

autem hebrei. et latus uerissimi
pront declarati sunt plenius. m.
R. vm. et sedo pal. vj. Q. m dedicato
ne templi ai sacerdotes portantes
archam uellent eam trasferre de
tabnaculo dauid in quo fuerat.
et indice turba templi in seo seoz.
porte templi clauserunt se. nec fue
runt reserate donec leuite cantantes
psalmi. cxxvi. uenerunt ad locum
illum. p dauid seruo tuo ne auertas
faciem xpi tui. i. salomonis in regem
unctu. et tunc porte fuerunt re
serate. qd uidentes oes populi co
gnouerunt q pcau dauid de adul
terio cum bethsabee. et homicidio unc
erat totali remissi. et usq; ad tem
pus illud plus de populo tenebant
contra eu. Igitur do hoc prudens
mysti. facit hymnu psalmi. in quo
describit pdicta pcis comissione et ei
a fragilitate. et eiusde remissione.
et dei mia et benignitate. et sedm hoc
ille eps diuidit in duas ptes. quia
primo dauid confitetur diuinam uolun
tatem. sedo precatur fragilitatem
sibi. Ego autem dixi. Circa primu do
primo dei uoluntate confitetur. sedo a
hos ad idem hortatur. ibi. psallite
dño. Circa primu dicit sic. Exalta
bo te domine. non tm publice col
laudando. qui suscepisti me. ni tua
gratia post tanta flagitia a me pe
trata. s. in adulterio bethsabee. et
homicidio unc. Nec delectasti inimi
cos meos super me. s. achitophel
et absalon. qui inducebant populu
ad me sequendu. allegantes con
tra me pdictu flagitiu. tu finaliter
no fuisti delectata quia achitofel
se suspendit. et absalon in bello mo
rit et magna ps populi sequentis
ipm. Domine deus meus clamaui ad
te. corde et ore et canali mee. a predicti
pcis tribulac. Domine eduxisti ab in
feruo aiam meam &c. quia p dicta
flagitia eram dignus ire tua. tu saluasti me et tua mia. Q. p sal
ute dño. hic cotra alios hortatur ad
laudandum dnm de mia s. scd. d.
psallite dño oes sci eius. i. uos sa
cerdotes et leuite dino autem deputa
ti et sanctificati. Et confitemini me
morie sctitatis eius. cofessione lau
dis. ad quorum confessionem lau
dis ai dicerent memento domine
dauid etc. Aperte fuerunt porte te
pli ut dicit est. et sic omibus apparet
pcm dauid adeo dimissu. qm mi
digtacone eius. s. cito tribuens. uni
mi hebreo et tribulacone iomm mee hebr.
hic. Qm ad momentum in ea est.
uita in uoluntate eius. qz no uult
mortem pctoris. Quit cotinuo et mitat.
eze. xviij. Anima eius mia suscitabit
in diem. Jacobi. j. Ad uesperu demo
rabitur fletus et ad matutinu leti
cia. q. d. si in uespere moriat. electi
pctores pniendo. cito tribuit. et in
mane dabit leticia eos consolando.
Ego aut dixi. hic ostendit quid cona
tus sit ante. et ex hoc
primo declarat suam mansuetudinem. et sedo
dei clementia. ibi. Audiui dominu.
Circa primu dicit. Ego autem dixi
in abundantia mea. i. in principio re
gni mei qui habundauit omis tempo
ralibus et spualibus. no mouebor
in eternu. a via ueritatis et iustitie. et
hoc ei ex presumptione cautus potius
diu inocentiam seruauerat. ut pa
ret de transitu primi r. de ceteris eandem
se tenere confidebat. Ideo dicebat. Dne
in uoluntate tua prestitisti decori meo
uirtutem. sunt enim decentius tempore
ut hic primo. r. xvi. Et magis me

te veritatis dicere. ūmptū qm̄ in hoc mi
nus cōfidit deus ad horam eam dimisit.
et sic gemitū peccando cū fragilitatē
cognouit. et hoc est quod dicitur. aūtū
su faciem tuam a me. ad horam me re
linquendo fragilitati mee. et factus
sum conturbatus. qm̄ p̄ scā ham am
ni flagicia grauia derelictus. ad te dīe
clamabo. corde et ore. et ad deum meū
deprecabor. pro dictorum peccatorum remis
sione. Allegando quod sequitur. que
utilitas in sanguine meo. i. m. pro mō.
dū declarando in corruptionem. i. si p̄ eū
mauraminor te corpus et gehenne.
q̄ dicat nulla. unde sequitur. nūquid
confitebitur tibi pulvis. i. corpus mei
manerati. quasi dicat non. et ideo
melius est ut mihi remittas culpā et
penam ceū eam cōmutando mitem
poralem. Audiuit dūs. hinc confite
tur dīnā clemētiā. d. audiuit dominꝰ
deprecatōnē meam exaudiendo. et mi
certus est mei. meū flagitiū remitten
do. dūs factus est adiutor meus. insul
tus satane a me repellendo. conuersa
planctū meū. de p̄a cōmissione. in
gaudiū mihi. de eius remissione.
conscidisti sacū meū. neste lugubre
deponendo. et circūdedisti me letitia.
interius consolando. hoc aūt factū
fuit. q̄ post p̄ccm bethsabee et vrie
cōmissū iemuauit dō et fleuit ita
ceus si tenā p̄ infirmitate puluis de
bethsabee natus. ut hic scdō. xij. post
ea mortuo puero cinerat de luctu et
nuitata neste lugubri letus et vic
tus est. in signū exultatōnis. cognō
uit eū prius cui dimissū q̄ntū ad
culpam et pene ptem p̄ lictū cui
et p̄ri mortem. Vt cantem tibi
glia mea. i. laude publica et clara.
et nō cōpungar. i. remorsu conscie.
et p̄a cōmissione q̄ cognouī esse

dimissū quantū ad reatū culpe. dūs
deus meus michi confitebor tibi.
qm̄ in p̄ria erit confessio diuine
laudis p̄fecta psalmo. lxxxix. beata
qui habitant in domo tua dne in scla
sclōrum laudabunt te. Moraliter
posset exponi p̄s iste de quocūq; fide
li qui in reuelatōne dīna seu p̄phetali
cōiectura. cognoscat aliquod grue
pcm̄ adeo s' dimissū. p̄ quod grauias agit celebrando dei bonitatē. et
recognoscendo suam fragilitatē.
Ne te domine sperauī. p̄s. xxx.
Hunc psalmo p̄mittit talis ti
tulus in hebreo. Ad victoriam
p̄s dauid. et in titulatōe idem
nūr hebr. Victori p̄s dauid. et p̄
cepso ex dās cūp̄. x. et. xxj. psalmo.
In aliquibus aūt libris additur. pro
extasi. sed non est in hebreo et in titu
latōe idem nūr hebr. et io vī ab aliq̄
doctore appositū forsitan pro eo. q̄ nūr
dicitur. Ego aūt dixi in excessu meo
omne &c. excessus eīm mentis extasis
idem significant. ex titulo aūt
apparet actor psalmi. s. dō. Sz mate
ria nō apparet. p̄ quod nunc exponat.
dicunt eīm aliqui q̄ dauid fecit hūc
psalmū loquens in p̄sona populi
de captiuitate babilonica liberati. p̄
videns in sp̄u hanc liberatōnē. Ali
qui aūtem dicunt q̄ fecit hunc
psalmū loquens in persona p̄pli
israel liberati de seruitute p̄silua
norū. p quem dauid. sed hīa hymnꝰ psal
mi non vī bñ concordare. p̄ quia.
ca. dicit q̄ fecit hunc psalmū exultādo
in ylaritate cordis. pro qua multos psal
mos fecit q̄ longo tempore dixerat.
et fecit hūc psalmū gr̄as agendo co
q̄ multa p̄cepta p̄terita iam euase
rat. et orando pro euasione p̄sentū
et futurorū que formidabat. Ytaq;

no. hoc

scamdum hanc suam que videtur
nō hr magr consona. psalmus iste
dunditur in duas ptes. qua pmo
dauid orat suę pcationis ac̄ritatē.
so dne retribuc̄ons equitatem. ibi.
Et ubelamt ūpt. pma in duas. qua
pmo orditur cōfidenc̄ae dauid stabi
litas. et scdo pcationis ac̄rvatas. ibi.
miserere mei. Circa pmū dicit dauid.
In te dne sperauī. sicut in protectore
forti. non confundar in etūm. hr con
fundar ad tempus. qua erat exul
et fugitiuus. et tanq̄ lesa regie
maiestatis bānitus. In iustitia tua
libera me. qua confido de ea non
de mea. Inclina ad me aurem tuā.
loquitur de deo more hūno. qui est
aurem suam inclinare ad illud
quod inult audire et exaudire. Ac
celera. ut eruas me ne deficiam i
pcationē. Esto mi in deum protec
torem. in pclentibus periculis. et in
domū refugij. pro futuris. qui for
titudo mea et refugiū meū es tu.
hoīes cui⁹ et illi qui erant de tribu
dauid nō audebant eū rapere timore
saulis regis. pinocai eo erant in spe
lunc̄a dauid. secundū quod dicitur
pmo. R. xxiij. Qui in etūm se abscō
derit. psalterium enim in manibus in
hibus inda. et pp nomen tuū deduc
es me. p talem viam q̄ saul nō
poterit me capere. et eruēs me.
.s. in desertis locis ubi nō potū ab
hoīb⁹ victualia hre. Educes me
de laqueo quē absconderunt mi.
.i. de occultis insidijs ziphęorū qs
faciebant contra dauid memore
saulis. ut hr pp R. xxiij. In manus
tuas cōmendo spīm meū. qua nō
heo protectionem seu defensionē
ex pte hoīm. Redemisti me dne

deus veritatis. qua dū deseruntur
egipti redemptus fuerat in pribus
antiqis odisti observantes uanita
tes. i. sompnia auguria et auspicia
p quorum observationem. Aliqn spe
rant euadere periculum. cuy uane.
qua talis observatio inutilis est imo
nociua qua est superstitiosa. Ego aūt
in dno speraui. nō meritis bonis compun
ctus et uanus. exultabo et letabor in
mia tua. me liberante ab angustia.
qua dicit pcatō est causa tristicie.
sic liberatio causa est letitie. qui in
speraui. humilitatē meā. excelsus em
deus et humilia respicit. secundum qd
dicitur psalmo centesimo. xcvij. cal
nasti de necessitatibus. i. de periculis
urgentibus in quibus homo est ne
cessitatis. aiam meā. i. vitam
meam. et que fuerunt illa pricula
urgencia. subdit. Circa concidisti me
in manibus inimicorum. s. canis et ce
tus eius qui angebant dauid et
uiros eius in modū corone. ita q̄ dū
desperabat se posse euadere. ut hr
pmo R. xxiij. stetisti in loco spa
cioso pedes meos. qua tunc circūdā
tione dūa nūcius uenit ad saul. d.
festina et uen qua inuaserūt se phi
listiim terrā. et sic fuit compulsus
redire. et dauid qui erat michi⁹
potuit quo uoluit abire. Miserere
mei. hic com. declarbitur pcationis
ac̄ritas cū dicatur. miserere mei dne
qū tribulor. ponere maloz priorum
et timore futurorum imminentiū. Cō
turbatus est in ira oculus meus. ista
ira erat p zelum non p uicium. tūc er
ca dicitur oculus corporis turbari.
qua passio ut maxie appropriatur
et in oculis potissime. aia mea. qua
ira p zelum oculum mentis turbat

sed magnę est p̄ uenū illum euitent.
et uentr meus. qm̄a passio nr̄i
imitat totum corpus. q̄n̄ defeat
m dolore mtā mea. i. ad defectōē
sunt dispositi et doloribus et angu
stijs. unde de ip̄o dicitur tho xv. p̄o.
Et rex dauid semeiat hēbat q̄ eta
tis. primos dies. cūq; opinetur ne
scribus nō calefiebat. et cū tam nō
hēbat nūi. lxx. annos q̄m. xxx.
annor regnāt regnare et xl. tm̄ an
nis regnauit ut hic sed̄ xx. v. q̄
igitur ita ato uenit ad semī & mor
tem. una causa fuit p̄ dolores et
angustias quas m plecaōē sanctis
sustinuit. mfirmata est m paupta
te uirtus mea. Jn ulla enī plecu
ōne multas paupt̄es sustinuit
tam̄ fugitiuus. unde et ab ābime
lech panes clinicus petijt. ut hic
p̄mo xxi. et a naual victus cū
sidōnī. ut hic p̄mo xxv. Et defec
tu aūt uictus debilitatur corpus
uirtus. sinxer omēs inimicos meos
frūs sum obprobriū uicinis me
is. q̄m eis pro obprobrio dicebā
tur q̄ erant anma proditoris regis.
Iz fīō. et timor notis meis. q̄m
timore sanctis non audebant eum
recipere. et timebant occasione eius
dampnatam a rege. q̄n̄ mittebant
me foras. hoc est mdefectis ubi eā
fugitiuus. fugerunt amīc. timē
tes ne ponerentur eis q̄ erāt de mā
gente. Obliuioni datus sū a corde
. l. amicorū meorū. tam̄ mortuus
de quo dicitur uulgariter. mortu
us nō līt amīcū. factus sum tā
q̄ uas pditū. de quo nullus curat
recordāōm. Qm̄ animū mturpta
ōnē multorū cōmemorantē m
turbau. unde et naual ang̃ man
sio erat in carmelo in quodam

et uni eius alū latitabant. uitu
perauit dō et uinos eius. d. q̄m
est dō et q̄s est filius ꝑsau. q.
d. nullus monēti. et subditus.
hodie maxīūt seruū q̄n̄ fugiūt
dnōs suos et c. Jneo dū cōsumet
simī adiūctū me. s. salui et ciuitas
eius. Acuperi animā meā dū con
stituti sunt. q̄ de morte mea trac
tabant. Ego autem mte speraui
dīe. tam̄ tu es protector. dis
deus meus es tu. p̄ueniū fidem
cultum. Jn manib⁹ tuis sortes
mee. i. sortes tam uite mee q̄ mor
tis sunt in tua dispōne. Jn hebreo
hētur. Jn membris tuis tempora
mea. i. ad uiuendū q̄ntū tibi pla
cuerit et nō plus. Eripe me de ma
nibus inimicorū meorū. s. saulis
et eorū cōplicū. et a plequentibus
me. quacūq; alia occōne. Illustra
faciem tuā sup̄ seruū tuū. i. super
me ip̄m me tua grā illustrando.
salui me fac in mia tua. nō in
mea nulla. dīe nō confundar.
ab adiutoriis captus seu accusatus
te plecaōms in pacta fractus. quo
niam inuocauī te. q̄n̄ potens es
eripere. Erubescant. deceptā
arbitratr plecaōms. hic cōis de
scribitur equitas dīne retributō
nis. et p̄mo quantū ad plectos.
ibi quantū ad plecaōnē sustine
tes. ibi. q̄ magnia. circa p̄mū di
cit. Erubescant ip̄i. nō potentes
adequari suis in terris in plecaō
nibus. sicut tyrannum intendē
tes p tormenta auertere nītes
a fide. et nō potentes. erubescant
et cōfundantur de cor tolānas
sicut p̄ de carnifice et sancto vin
cencio. et de pelagio et sca iuga.
et multis alijs et sanc plequēs

dand. cum capere non potens trucidetur ad domū suam cōfugius. et dedicantur in finē post vitam istam. si in hac malitia placerent hoc autem dicebant dand nō zelo vindicte. sz diuine misiae cui est applaudendū secundū illud psalm. Ibi trepidauerunt timoris ubi non erat timor. dictam est. mitra fiant labia dolosa. i. saul qui alii nocebat dand filii ut hic. ii. reg. xpm. vbi dictum. dixit saul. mihi hoc nox tua est fili mi dand. et ideo nauit saul vocem suam. et fleuit si ei cōpatiens ad horam. sed post ea duelmit enim ad mortem. et labia hypocritaron cecile. et zipheorū. qui putebant animam dand in vobis. et sibi querebant enim tradere in manu saulis. ut pr primo reg. xviij. et xxvj. Quam locutus est dns michol. i. meipsum qui michi eis nocuisti. fugientem. de me dicentes q̄ quererem malum regi saulī regi. secundū quod hētur primo reg. xxviij. Mendacia et ī abusione. quia aliqui de dand loquebantur false. iactantes se ut caperent regis animā. et aliqui in abusione mendaciter detrahentes ipsi dand ut haberent gratiam saulis. Quam magna multitudo. hic cōmendatur equitas diuine retributionis quantū ad sustinentes patienter persecutionem ppter deum. et primo facit dand quod dan est. secundo ex hoc inuitat fideles ad patienter sustinendū. ibi. diligite dnm. Circa primū dicit. Quā magna. i. valde magna. multitudo dulcedinis tue dne. infinitum bitudine. Quā oculus non vidit. et auris nō audiuit et in cor hois nō ascendit. que preparasti diligentibus te. ut hic ps. Imo. perfecisti.

.i. perfectam rem fecisti et preparasti. eis qui sperant in te. qz debita que est ex gratia et ex meritis proueniens. in conspectu filiorum hoīm. quia nō timent nec erubescunt tuam quam videre coram hoīibus eos protegentibus. Abscondes eos i abscondito faciei tue. i. coram facie tua que hoīnibus huius mundi est abscondita. a conuersatione hoīm. quia visui sunt oculis sapientiū mundi. illi autem sunt in luce. ut hic sapientia. et in spiritu. Ideo subditur. protteges eos in tabernaculo tuo. specialiter eos protegens in spiritu scō. a contradictione linguarū. i. a illis qui linguis suis tractabant de morte eoz. et quia istud cōtigit ipsi dand ab hiis traditoribus cecile. qui tractabant inter se ipsum tradere in manibus saulis. ut hic primo reg. xviij. Ideo gratias agēdo subdit dicens. benedictus dns q̄ mirificauit misericordiam suam michi. me mirabiliter liberando. in ciuitate munita. i. in cecila unde tradidit eū saul cepe eo q̄ erant ciuitas fortis et clausa. secundū quod hic primo reg. xxiij. missatū est autem saul q̄ descenderet dand in cecilam. et ait saul tradidit eū dominus in manus meas. concludens q̄ est ingressus urbem in qua portę et sere sunt. Ego autem dixi in excessu mentis mee. in tribulacione hominum hebr. hic. Ego autem dixi in stupore meo. stupor enim est quidā excessus mentis. dand autem tunc fuit potius in stupore magno. qui audiuit q̄ saul decreuerat ad obsidendum eum. et q̄ uni cecile tradidissent eum. in manu saul. et tunc dixit dand dño protectus sum a facie oculoꝝ

tionum. q.d. videtur q̄ ego sim pōs
tus ēt custodiam tuam. ꝓdeo crandi
ti vocem orōnis mee. nec mirabili
ter liberando. dū clamarem ad te. cor
de et ore pōstus mi tanta amicitia.
Diligite dñm. hoc cōm̄ mutat fi
deles ad patientē tollerandum oīa
sāncms. ita q̄ nō recedatis ab eius
amore. posti tribulacōne. qm̄ ben
tatum regnuret dns. vū remunerā
do vos pro vestris angustijs et labo
ribus. et retribuet hmōdi sanctis
sūbiam. i. vrā ꝑ cautionibus cos debit
mittendo. ꝓdo subditur. viriliter a
gite. in bonis perseverando et proꝑ
ando. et confortetur cor vestrū. tribu
lacones sufferendo. Omēs qui speratis
in dño. q̄r debita que est certa expecta
cō future vītudinis ergā et men
tis prouidens. Expō anīe huius psal
mi et sequentis et cōsimiles. q̄ sunt
hīstoriales seu litterales respectu ipius
dauid. sunt tñ morales respectu nr̄i.
inquātū dauid dedit nobis exempla
virtutis. psalmus. xxxi.

Beati quorum. Hunc psalmo
pōnitentiali. talis titulus in
hebreo. dauid eruditio. q̄ ꝓponitur hīa
iameth ad designandū q̄ dauid est da
tum aliis. in tribulacōne nem̄ horum
nr̄i hebr̄ ponitur sic. Eruditio dauid.
et non mutatur ceteris. per hoc enī
quod pōitur hic eruditio datur intel
ligi q̄ aliquid profundi sunt ipi dō
rrelatū. sed quid sit illud nō apꝑet in
spāli ex hīa titulo. ꝓ quod notare est q̄
dicatur ab hebreis doctoribus et la
tinis et omissis aliis accipio vnū
modum dicendi. qm̄ videtur michi
magis probabilis. et magis cōsonꝰ
liē. et ipm̄ prosequitur. Ra. sa. hebreus.
videtz q̄ dauid fecerit hunc psalmū
quando fuit sī rrelatū adeo dimissū
sī peccū adulterij aī bethsabee et hom
icidij nunc. quod non pōt scīri ab aliquo.
nisi ꝑ spāalem dei reuelacōnē. aliqn
posset aliquis sciri certitudinaliter se
hē gr̄am sme qua nō remittitur
culpa. quod est contra illud cōcilium.
ix. Nemo scit utrū amore vl odio dignꝰ
sit. eccl. ix. q̄. q̄ ex dimissione pēe ꝑ
dicte. fuerunt plures reuelacōnes di
ne. ꝓma fuit fcā ipi nathan ꝓphe.
an fuit reuelata dimissio ꝓdicte pēe
quantū ad ytern pene. vel dimd pēe
sibi humiliē recognoscenti. ut hic ij.
Reg. xij. et dixit dauid ad nathan pec
cauī dñō. dixit q̄ nathan ad dauid. dns
q̄ttulit pēm tuū non morieris
et c. mors enī corporalis quā dauid
meruerat. ꝑ confessionem cuam
humilem tollata fuit ad primū de beth
sabee nati. tū cū hoc ꝓdixit sī nathan
q̄ eēt afflictiuus temporaliter. q̄
dō inclamaret contra eū malū de do
mo sua. ut ibidem hꝫ. et hec reuela
cōnes nō fuerūt fcē ipi dauid īmedi
ate. quia tunc nō erat dignus pos
ea tū ꝑ pēnā et orōnes deuotas me
ruit. ut sī reuelaretur dimissio pe
ne ꝓdicti quantū ad culpam. et de hoc
fecit hunc psalmū. in quo ꝓmo gra
cias agit de pēe dimissione. so dicit
ut ꝓsequitur a irridmacōne. ibi. go
hac orabit. ꝓmo in duas quia ꝓmo
describit remissionis culpe fructū.
secō remittendi modum. ibi. Qui
tacan. circa ꝓmū dicit. Beata quor
rum. ac si dicat. Beati quorum
culpe sunt remissi. quātum
ad culpam. isti n. sunt beati in gr̄a. et
si nō adhuc sunt. remissionem culpe
non fit mihi per gratiam que est ꝓdi
anta glie. Et quorum tecta sunt pec
cata. c. ꝑ dō. nō quia aliquid possit

clamat ul'tegri-s; qua nõ relpiat talia
ad ulteriꝰ puiendum saltem pena
eterna-et põ hoc subdit-beatus vir au
non imputauit dns pa'i-ad eternali'
puiendum-Nec est in spũ eius dolus.
qua nem pretet mente siat exteri'
ore-¶ Quõ taam. hic cõi-ondit re
missionis modũ et qua oppita nũ
se posita magis elucescunt. Pro primo
describit remissionis ũperditũ-scdõ
eiusdem factumu-ibi. delictũ meum
cui primi faciendũ q' imperditũ re
missionis culpe est eius oratio sub
sequitur cũ. põ quod dicitur pri. verum.
Qui abscondit sceleta sua nõ dirigetꝫ
dicit aũt pa'i amo beatitudine ora
mur-et põ eius maiorem oratiõ-
nem omdi fiat-et sic de peõ in pe
tum inseparabili mur-dõ mitat ymt
tente-et diabolo opprimente-et hoc est
quod dicat dicit. Quoniam tacu-
erim mea abscondendo-inueterauerunt
sunt ossa-i-vires anime et peõ
um contractõne que p ossa designã
tur-in quibus consistit robur corpo
ris-sicut in viribus anime robur
mentis manet in viribus intellec
tus-diu clamauerim tota die-iste clamor
non erat confessionis peõrũ-sz an
nectas cã timoris ne si' eũ aperiret
dñm nudaret malignia manifesta
ptõne-et uerecundia eũ nõ apte
bat peã sua faciendo pro eis debita
sacrificia in lege pcepta que prona
ris pa'is tunc ipmittun-et sic men
to fundabat ne si' eũ uenuret vin
dicta dina apta-et hoc est quod dicat.
Quõ die ac nocte grauata est super
me manus tua-i-contra me tumu ag
gratiaõne manus tue si' me. Con
uersus sum in erũpna mea dũ con
figitur-in ps-q. c. contritõnis ad
uerbum-n-nathan ppe fuit contra

tus et confessus pcõ ueraciter depre
ta-ut hic subdit-ve-ra. ¶ Delictum.
hic oõ ponitur id quod est remissio
nis culpe factum-quod est ihesus
nein confessio-qua fiat dicit ad ve
bum nathan pphe ut dictũ est-et hi
est quod dicat. Delictũ meũ agnitũ
tibi feci-p ueram confessionẽ et sa
tisfactionẽ oblõnem-et in iustitiam me
am nõ abscondi-post nathan reprhen
sionem-dix-i-firmiter ppositi et opere
impleui-confitebor adiectum me in
iustitiam meã dño-modo pdicto.
et tu remisisti-pr gram tuam-impie
tatem pcõ mei-quãtũ ad culpam.
¶ Pro hac orabit. hic oõ dicit
orat ut plenitudo a tradito-et primo
fiat quod dictũ est. Ideo ponit mon
itionem cipit alios-ibi-nolite fieri-cir
ca primũ dicit sic. pro hac-i-re que post
ea subditur-vũ et tribulatiõne iomm
hic. pro hoc orat etc. orabit ad te omis
sanctus-i-a culpa preterita p te emũdatus.
In tempore oportuno-q est tempus re
missionis culpe. time eũ sunt pces
orandibiles qn in gram fit-et pro quo
time sit orandum-subditur-ai dr.
Uerumptamen i diluuio aquaꝝ mul
tarũ-i-temptatiõnũ uehementium.
ad eũ nõ approximabunt. s. pcõa
p pa'i reatum. de hoc debet orare deꝰ.
Omis emũdatus a pcõ-et sic orabat
dicit-Ideo subdit. Tues refugium
meum a tribulatiõne que circumdedit
me-in adultem et homicidio pretitiõ.
exultatiõ mea. i-letando a culpam-qz
sicut cõmissio culpe est penitentiavis
causa tristicie-ita eius remissio eau
sa letitie. ¶ Circumdantibus
me-i-a demonibus querentibꝫ me
ipellere ad reatum. sicũ quod dicit
petrus. Aduersarius ni' diabolus tã
qz leo rugiens circuit quẽ deuoret

intellectum tibi dabo. secundum he
breos hoc allegat dauid pro exula
pi quam deleat cum pterueat saul
pa et comitatu sic hic predicti. cru
me a circundantibus meis. demo
nibus me temptantibus q̃ dixe
mihi. intellectu tibi dabo. ad eligu
secundum agenda. et custodiam te
ad vitandum vitanda. firmabo sup
te oculos meos. sicut superiorem quã
nolo custodire cum diligentia. qui
cum mult diligent custodit rem ali
quam sit attentos oculos sup ipam.
et p dicit ista dominus ipi dauid
pot videri q̃ hoc dixit ei. sedo. R. vij
vbi dicitur sic. Ego te tuli de pascuis
et c. et subdit. et tu te cum meis
bus vanusq; ambulasti et pmo qal'
xvij. v cad dñi. Nolite fieri. hic
cosñ. dauid et alios facit monitio
nem ne cadant aptius. quia ho
mo pnaps est non solum cogitare
de se. sed et de sua gente. et pmo fa
cit suam monitionẽ. sedo subdit re
tributionẽ. ibi. multa. cum pmi
dicat. Nolite fieri sicut equus et
mulus. i. sequentes appetitu sensi
tiuu vnientes vita brutali. quibz
nõ est intellectus. q. d. hec mala
culpa est in brutis animalibus qua
nõ habẽt intellectu p quem possint
refrenari appetitu sensitiuu. sed in
hominibus rõnem pot appetitum sẽ
sitiuu refrenare. et ideo de hominibz
appetitu sensitiuu sequentibus. dr
deum deprecatur. d. in camo et fremo
maxillas eoru cõstringe qui non
approximant ad te. i. eos qui nolunt
tibi obedire. sicut equus indomitus
penis et lasonibus cos affligere. itaq;
pria dantur eis intellectui. obediant
tibi ad nutu. sicut frequent legit
in libro iudicum. quia filii israel
deo relabentes p ydolatriam. tra
debantur in manibus afflgentium
eos et sic reuertebantur ad verũ dei
cultum. Multa flagella. hic ponit
hic monitionis retributionẽ
. d. multa flagella peccatoris. i. multe
pene peccatibus obstinatis in malo
sunt reddende secundum illud deute. xxv.
Si quis fuerit damnatus multis flagellis diat.
nomine hec condita sunt apud me
et signata in thesauris meis. unica
est illa. et ego retribuam eis in tem
pore et c. Sperantem autem in dño.
spe debita que est certa expectatio fu
ture beatitudinis ergo in ea et meritis
proficiens. misericordia circũdabit.
in futura vitam me. in qua est dei mi
sericordia cumulatissima habet materi
am letitie. cuius ex mirabili dei mi
sericordia videndo meum tormẽtatq;
eiusdem dei gratia. cum te et sedm
et angelorum societate gaudia. et ideo
in fine psalmi excitat multos ad laus
dem dei. d. letamini in domino. gau
dio interiori. et exultate. gaudio ex
teriori. quia exultatio dicitur qñ
extra saltatio inquantum gaudiũ
mentis. prorũpit exterius in voca
libus dñice laudis. Et gloriamini
omnes recti corde. quia sedm. aug.
Gloria mea hec est testimoniũ con
scientie mee. hec est enim recta gloria
cio qñ conscia nõ remordet et gra
tis queritur. psalmus. xxxj.

Exultate iusti. In hoc psalmo
non premittitur titulus alius
in hebreo. p quod dicimt aliqñ
non est psalmus distinctus ap
cedens. et occasione hui⁹ dicti. rip
rit tres bibias hebraycas. et tres
libros hebrayeos edidit super libũ
psalmorum. et in omnibus inuenit
hunc psalmũ distinctũ a precedẽte

non solum in ligna ne ꝑ quam ñra
um nter duos ps. sed ꝑ inquotacõe.
qm ista ps apud hebreos quotatur
xxvij. precedens autem. xxvi⁹. et eodem
modo in distinctione ionnm nr̃ hebd
distinguitur a precedenta ꝑ literam ma
gnã capitalem in ꝓncipio. et ꝑ quo
tacõnem. qm hic ps ab eo quotat
.xxxij⁹. et precedens .xxxi⁹. Item ionnes
in prologo hui psalmoꝝ facit men
cõnem de psalmis cõnectis apud he
breos. qm ti sunt distincti apud nos.
et ꝑ eos de cõnectis apud nos. distinctos
ti apud hebreos. nec tñ facit ibi mẽ
tionem de cõnnectõne istoꝝ duoꝝ.
ex quo ꝓz q̃ sunt psalm distincti a
pud hebreos sicut et apud latinos.
Scitem a tempore bi ionnis qui fuit
dm est valde. qm floruit tempore
gnaam et valentiniani imperatoꝝ.
qui ceperunt imperare anno dñi.
cccl.xxvj. hoc antẽ opus fuit scrip
tum anno dñi mill⁹. cc.xxvj. moti
uñ ꝑ alioꝝ non valet. qm multa
sũ psalmi sine titulo et distincta ab ali
is. videlicet. xvij. ut dicat bẽ jo⁹ in
prologo hui psalmoꝝ. et ia hñ
mus de tribus. c. de ꝓmo et secõ. et
tcio. et de aliis videbr̃ inferius pro
sequendo. Igitur ex titulo nõ potest
videri quis fuerit actor hui⁹ psal
mi quia titulum nõ hñt. nec inuenit
hoc clare detectum nisi secñm mẽ
tẽnem augustinum. qui dicat omnes
psalmos tres fuisse adamd. sed hñc
opinionem non intendo prosequi sic
dixi a ꝓncipio hui⁹ libri. tenendñ
tñ est. q̃ hic psalmus sicut et
alii. factus fuit ab aliquo sẽ⁹ pro
pheta qui cuiq; fuerit ille. c. damd
uel alius. et ex similitudine littere
videt̃ eẽ satis ad hoc. q̃ ꝑ letitias cñ
tarentur in templo. ꝑ quod satis pro

babile est q̃ damd eum fecerit. qm
diuinas laudes ꝑ letitias in templo
decantandas. pro magna ꝑte com
posuit ut hic ꝓmo psalm̃ et p⁹ eidẽ.
m. Igitur iste ps mdnas ptes
diuiditur. quia ꝓmo actor hui⁹
psalmi mdnat fideles ad dei ꝓcom
mun. et sẽ⁹ ondit hui⁹ ꝓcessi ꝓmi
um. ibi. beatagens. ꝓma mdnas.
quia ꝓmo mdnat ad dei laudacõ
nem. sẽ⁹ ad hoc adnat tripliciem
tõnem. ibi. Quia rectũ est. Secun
dum dicat sic. Exultate iusti i do
mino. i. ex nos in deum saltate per
devocionẽ. rectos decet laudacio. et
hoc dupliciter. vna accipitur ex
parte laudantis. decens enim est ut
deum laudet de rectitudine sua qui
hic non potest mihi ex dña gnaa
que subiacet ꝓtem anime sibi ipsi
ipsi deo. et omnes inferiores rõm. et
in hoc consistit hominis rectitudo.
Alia rõ accipitur ex parte dei. quia tñ
eius bonitas et mirabilitas sunt infi
nite. ꝑs peccñ cotidiane committit indigne.
secñm illd ecc. xv. Non est speciosa
laus in ore peccris. q̃ decenter lau
datur a nostris. Confitemini dño. con
fessione laudis. Psalterium in psal
terio decem cordarum psallite illi.
exꝑmitur hic istam musicam instru
menta quia dñice laudes cantabã
tur in templo ꝑ letitias nõ solum
vocibus humanis. sed ꝑ musicis
instrumẽtis. ut ꝓdictum ꝑ. et sẽ⁹ in
pluribus locis. dicitur autem hic
in psalterio decem cordarũ. illud
enim instrumentum sic fuit factum. in
veneracõne decem decalogi ꝓceptoꝝ.
Cantate ei canticum nouum. si enim
amor carnalis et lucrum semper
facit inuenire cantilenas et nouos
cantandi modos. multo magis a

mordinimis semper fiat adiectio
nonos modos denocamis et laudis
diuine. quia rectū. hic dr ad pro
bandum cui ps̄ium. mdnat tri
plicem rōnem. secunda ponitur. ibi.
Verbo dni. tria ibi. dūs dicit. pma
uero ꝙ acquitur ex dei fidelitate q̄
delitas est in omibus laudanda.
et maxīe fidelitas diuina que est ex
cellentissima. et hoc est quod dicit.
Quia rectum est uerbum dni et c̄.
.q.d. bñ debitus laudare deum. Quia
uerbum dñi rectum et omia opa
eius in fidelitate. rectū ei
dicit. an medium non est abertur
unt uerbum aut medium est. aut
intentionem loquentis et eius effec
tum. et ideo tunc est ūbum rectum.
qñ nō declinat ab intentione loquē
tis et eius opis. et sic est in deo. quia
uerbum eius producit effectū prout
egreditur ab eius intentione. fidelitas
autem dei consistit in sua misera
mia temperata. ideo subditur. diligit
miam et iudiciū. iudicium enī est ef
fectus iustitie. sed quia iia liberalitat
iudicium ut hic jacobi. ij. ꝑdo sequit.
Misa dñi plena est tra. Verbo dñi hoc
ponitur secunda rō diuine laudis que
acquitur ex infinita dei potestate. et p̄
ponitur ps̄ā rō. sed ex hoc sequens va
lis moueō. ibi. timeat dñm. Circa
pmū ꝑmo declarantur infinitas p
testatis diue in operibus celestibus.
cum dicitur. Verbo dñi celi firmati
sunt. q.d. rōnabile est ut deum laude
tis. qui est tante potestatis. q̄ solo eo
verbo. celi firmati sunt. i. stabiles fi
et in corruptibiles quia non sunt
suscreptum pegnarū ipressionis. ea
scaidū plm. et spūs oris eius. hoc est
nīl ipius. et loquitur de deo more hu
mano. quia ūbum progredies ab
ore hominis. formatur ex aere ipsius
oris ab anima. sedm quod hec scdo de aia.
aer aūt frequēt nocatur spūs mis
tima. Omis virtus corum. p̄ assimilacō
onum nr̄e heb. hic. Omis ornatus
eorum. p̄ q̄nem intelligūtur stelle.
et in idem redit. quia omnis stel
lis sunt nate ꝓduces et influentie.
Consequēt ondit̄ potestas dña
in corporibus inferioribus ei dicitur.
Congregans sicut in utre aquas ma
ris. ex hoc dicunt aliqui q̄ aque
marine in oceano sint contra na
turam suam detente. ita q̄ si eis
dimitterentur fingerent sibi montes.
qui sint declives montes ut dicunt
in medio oceani. et hoc nō videtur
verum. quia grauia semper tendit
ad centrū undiq; secdm angulū rectū.
et ideo sicut aque oceani sunt di
missiores terre infra ipam. ita in
medio. quia equaliter undiq; tendit
ad centrū. vñ dicit Augo sup̄ gen̄. q̄
deus sic ires aquas condidit ad nūm
suum. ut eas ꝑmos motus agere
sinat. quod non esset si aque oceani
plus distarent a centro mundi medio
medio q̄m litore. Igitur congrega
co aquarum in locum unū ut hic ge
nesis. i. factabilit. hoc q̄ autem
dicit aque ꝙ modi cuiusdam
mis elevate sint sup̄ terram et ꝙ ae
rem dicitur. sed terra die dens debi
tis dempnitatem debitam et sic de
aquarum. unde loci. sicut eas
concauitates et anfractuositates in
terra. que p̄ sua solidatem vñ pōt
hñe aliquas sin ꝓtes a centro mū
di magis distantes alijs. ut p̄ mul
tos modos in quibus cōcauitates
congregationum aque et apparet am
da ad hūcdm hoīm et animal. sicut
dictū sunt plenus gen̄. p̄. aque tam

stant in oceano tanq̃ in naturali lo
co. et sic dicuntur ibi congregate sicut
aque in vere quia ꝑus erant alibi dis
sule ut dictū est. ponens in thesauris
abyssos. i. inferiores aquas maris que
sunt hominibus occulte. sicut illa que
reponitur in thesauris. q̃ sicut aque
maris noiantur abyssus ul' abyssi.
patet geñ ꝑmo. ỹ dicatur. et tenebre
erant sup̃ faciem abyssi. et spūs dñi fe
rebatur super aquas. ibi significatur
idem noīe abyssi et aquarum. ut ple
nius dictū fuit ibidem. ¶ Timeat.
Hic mīr. ex dictis ponitur dalis mon
ō cum dicatur. timeat dominū omis
terra. i. habitantes in terra. quia terra
est elementū inferibile in quo nō
cadit timor. ab eo aut cōmoueant̃.
cōmotione timoris. et est repetitio
eiusdē cōtie ad maiorem expressionē.
et rōnem huius timoris subdit. d. q̃
ipe dixit et fca sunt &c. sicut
enim simplici voluntate ois creatura
de nichilo. ita ꝑ in nichilum redigere.
et ideo merito debet eam creatura ō
nalis timere. et hoc timore filiali.
¶ Dominus dissipat. hic ponitur
tertia rō dñme laudis que accipit̃
et gubernationis seu dñi gratulatio.
quia potest omia secundū quod sibi
placet. promouere et hoc est quod
dicitur. dominus dissipat consilia
gentiū. hoc aut̃ ex eo quod hi q̃ gen
tes. in filios noīe. qui fuerunt inter
se consilii edificandi turrem animus
eorum ꝑtingeret ad celum. et deos
reprobantes contra consilium creatoris
dens eorum labium. ut non intel
ligeret vir proximū suū et desinerent
ab opere inchoato. reprobat aut̃ cogi
tationes populorū. hoc apparet in egyp
tiis cogitantibus capere filios isrl'
me delectil et unare rubrū. et dñs
eos submersit. et filios isrl liberā
uit ut hic ꝯo. xxiij. et reprobat con
silia principum. sicut ꝑ in libro io
sue qui multi reges conuenerunt ad
unanimem. ut impugnarent iosue et popu
lum isrl. sed fugerunt debellati et
occisi. aliꝫ pōt exponi ut dicus de ma
chinationibus contra dauid addo dis
cipulis. cum dicitur. Dominus dis
sipat consilia gentiū. i. saul et suoꝝ
satellitū qui persequebantur dauid
more gentilium in fidelium. sed ipi nō
optinuerunt intentum. reprobat aut̃
cogitationes populorum. i. plurimoꝝ
qui audientes dauid in victum sup
israel. uenerunt cum exercitu magno
ad dissipandum eius regnū. sed ipi
uincuntur diuina magis quam humana
de bellari fuerunt ab eo et cubi
gratia ut hic sequit̃ ꝯ. v. et reprobat cō
silia principū. i. absalon achitophel et
eorum qui erant principales in tribu
bus isrl' contra dauid unigenitum.
sed pro magna ꝑte fuerunt occisi &
aliqui fugati. ut hic. ij. reg. xvij. et
quia licet facta sint diuina prout̃de
ea que nisi dispone nō fallitur.
ideo subditur. Consilium aut̃ dñi ma
net in eternū. quia licet dīna cōsilia ali
qui mutentur ut ꝑ de ninivitis jo
ne. iij. tū eius consilium nō mutatur.
consilium enim dei ꝑ se accipiatur et
ordinatio prout est in mente dīna
sine uero secundum merita ipsius
et de mente. que sunt inmutabilia.
¶ beata gens. hic cōmendatur
dñne laudationis cū cultus ꝑtinuit.
et sicut hucusq̃ ꝑtinuit sanctā cū ꝑtinuit
ubi. de celo respexit. cum ꝑmū scien
dum q̃ secundum quod dicit boe
tius de consolatione libro iij. tractatu
do est status oīm bonoꝝ congrega
tionis ꝑfectus. qui in re habitur. in

nō. hic ꝓ ꝑ
beatus de

patria in firmitate dei. Cuius bonitas est infinita. ad hanc autem bitudinem pueniunt per cultum. scdm quod dicit saluator Jo. xiij. c. vbi ego sum illic et minister meus erit. nec in que via peruenitur et debitum dei cultum. populus q̃ elegit. electione p̃destinationis que infallibiliter consequitur effectum. Ideo subditur. In hereditatem s̃. qua p̃destinati immobiliter adhębunt deo in p̃ria electi. ita q̃ erit hereditas q̃ dam. qua illos quos sic p̃destinauit ab eterno. vocat temporaliter. ad fidem suam et iustificat per gratiam finalem. et sic coñr eos magnificat per gloriam. scdm dum quod dicit apostolus Ro. viij. Quos p̃destinauit hos et vocauit. et quos vocauit hos iustificauit. et quos iustificauit hos et magnificauit. et sic qui p̃ius fuerunt bi mqx. fiũt simul bi in re. ¶ De celo. Hic coñr ostendit hmõi p̃missionis principium. et primo ostendit principium. secõ declarat per exemplũ. ibi. Non saluatur rex. Circa p̃mũ sciendũ q̃ opera meritoria non sunt p̃ma causa p̃ quã p̃miantur aliqui in vita beata. scdm dum quod declarat apostolus Ro. ix. de iacob et esau. dũ nũdũ nati fuissent aut aliquid boni aut mali egissent. dictũ est quia maior seruiet minori. sicut scriptum est. Jacob dilexi esau autem odio habui. nec ex p̃uisis meritorũ suis. sed ex sola dei gratia ab initio. que procedit ex eterna p̃destinatione ut p̃dictum est. et hoc est quod dicitur. De celo respexit. et accipitur hic celum pro summe excellentia q̃d est idem q̃ deus. quia ab eterno ostendit misericordiam. Ideo subditur. vidit omnes filios hominũ. i. equaliter in natura libus. sed aliquos elegit ex speciali gratia ad participationem beatitudinis supernaturalis ad quam non potest homo attingere ex naturalibus. De firmato habitaculo suo etc. repetitio est eiusdem ad maiorem affirmationem. et quos sic elegit ex sua mera voluntate et gratia. hos disposuit iustificare in tempore per gratiam finalem. alios dimittens. Ideo subditur. Qui finxit singillatim corda eorum. i. alias quas creauit eiusdem nature inter se. distincta in diuersitate. et per hoc dicitur hic. singillatim. In iustificatione vero non uult hec. fingens pariter corda eorum. i. corda. quia ponitur hic singulare pro plurali. sicut ero. vnus. vocat musca gramissima. i. multitudo muscarũ. quod autem dominus dicat hic. pariter. referendum est ad vnitatem spiritualem animarum. Ratio autem dissimilitudinis huius littere est. quia dicit hebraica hic ponit. c. iaihad. alii accipitur pro singularitate. alii pro similitudine. lxx. autem interpretes accepit vnam significationem. Ionathas autem iustificatione uult hec. accepit alias. et credo q̃ in hoc loco. lxx. melius acceperunt. et hi anime sunt eiusdem spei. tñ non autem ex operationibus corporalibus. quia aliqui declinant ad bonum non. et aliqui ad bonum agens tñ. et secundũ hoc dicitur iustificatus status bonorum et malorum. et hec omnia sunt deo clarissime nota. Ideo subditur. Qui intelligit omnia opera eorum. ¶ Non saluatur. Hic declarat p̃pheta per exemplum. c. q̃ diuina prouidentia est p̃mi principium salutis hominum. tam in corporalibus q̃ in spiritualibus. temporalibus et eternis. Et primo ponit exemplũ in reprobatis secundo in electis. ibi. Sed oculi. Circa p̃mũ dicitur sic.

Non saluatur rex per multa ⁊ mira. .s. sin ciuitatis nisi amodo hoc habeat diuina protectionem. hoc appz mij. xij. de roon rege qui cū fortissimo ciuitatis egressus est obuiam filijs israel. ⁊ statim cecidit impio. et gog⁹ nō saluabit⁹ in multitudine virtutis tue. hoc apparet ibidem de og rege basan. qui solus remanserat de stirpe gigantū. ut hic dent. iij. et tamen statim cornut⁹ est a filijs israel. sili⁹ migdonad gigante q⁹ dū adhuc adolescens ictu lapidis interfecit. ascalar equ⁹ ad salutem. hoc appz in psone et ciuitate. de quo scribitur. ecce. xv. fugerellus est eques pharao cum curribus et equitibus eius in mare et reduxit sup eos dūs aquas maris. ista autem dicta sunt. ad ostendendum q⁹ si non potuerunt salutem corporalem virtute diuina. multo minus potuerunt consequi salutem spūalem et eternā absq; dei gracia sperari. ecce oculi. hic cōmendatur exemplū quātū ad bonos. cū dicitur. ecce oculi dni sup timentes eum. ut eos diligenter custodiat. sicut homo figit oculos sup rem q⁹ milit cū diligencia custodire. et si aliqū permittat eos tribulari temporaliter. hoc tū est ad bonū ipōrum. ut p paciencie meritum hēant manus pmuū. jo subdit. et in eis qui sperant sup misericordia eius. et in quo sperent subdit cū dicitur: et eruat a morte. s. culpe. et alat eos in fame. s. pane celesti. dampnatis epulantibus. secūm quod dicit̄ ps. lxxv. hec dicit dominus deus. ecce servi mei comedent et nos esurietis etc. et quia dominus aliquādo liberat sperantes in se nō solum in futuro. sed ⁊ in presenti. jo pt ali⁹ expo

ni. ut eruat a morte etc. sicut helyam eruit de manu jezabelis cū occidere volentis. et pauit eum tempore famis p coruos et mulierem viduam ut hic iij. R. xvij. Et eodem modo fuit de ppheis quos abscondit abdias ne interficerentur per iezabelem. et pauit eos pane et aqua. ut hic iij. R. xviij. pō quod subdit actor hui⁹ psalmi. anima nostra sustinet dnm. i. patienter expectat eius vindictā. Qm̄ adiutor et protector nr̄ est. in futuro et aliqn̄ impetu pro suo voluntario et dicit̄ est. quia in eo letabitur cor nr̄m. q. d. si tribulamur exterius. tū cōsolamur ab eo interius. et quia ista consolacō procedit ex spe retributionis future. ideo subditur. Et in nomine sco eius speravimus. ppter quod finaliter orando concludit. fiat mia tua dñe sup nos q⁹admodū speramus in te. et hoc spe debita que est certa expectacō future beatitudinis ex gracia et meritis proueniens.

Benedicam dnm. psalm⁹ xxxiij⁹

Hic est secundus ps alphabetic⁹ quia nec⁹ est magnum ordinate p totas alphabeta hebraya. hoc excepto q⁹ omittitur hic tota secunda. s. quia nullus versus hic incipit p eam. tū sunt hic. xxij⁹. versus sicut sunt. xxij. lre hebraye. quia sunt hic duo versus incipientes p literā phe. s. xvj⁹. et xxij⁹. ad q⁹ ante pos te sunt iste lre in principijs versuū dicta sunt supra ps. xxxiij. Innocan tem psalmo pmittitur talis titulus in hebreo. Dauid qū cōmutauit os suum coram abimelech. et fugauit eū et abijt. hinc tū noī dauid pmittitur. iameth lra ad designandū dnm q⁹ est datum casus. et est sensus. qui dauid fuit hic psalmus pro gra

ganum actione. Quoniam cõmutauit
rõnem suam. i. ibum suũ et c. Et si
milis titulus ponitur in hĩs laudne
iebusum nũc heb. ỹ dicatur. Dauid
qũ cõmutauit os suũ. et accipitur
ibi os pro ĩlvo ore prolato. Coram abi
melech et eiecit eum + abiit. Ad
an⁹ intellectũ sciendũ q' ista duo noĩa
abimelech et achimelech hñt magnã
cõuenientiam. ꝑ quod dicunt aliq'
q' significant eandẽ ꝑsonam. dicentes
q' dauid fecit hunc psalmũ qñ fugi
ens saulem uenit in nobe ad achime
lech sacerdotẽ ut hꝫ ꝑmo r. xxi. Et
tũc mutauit os suũ coram eo. quia
non dixit se fugitiuũ. sed pro negotijs
urgentibus ad regẽ missum. sed hunc
dictu contrariat⁹ quod sequit⁹ in ꝑdõ
titulo. Et fugauit eum nĩl eiecit. q2
achimelech non fugauit dd. ẓ ma
gis eum amicabiliter et honorifice
suscepit. ꝓbens ei panes et gladiũ
ut hꝫ ibidem. ꝑ quod aliter exponi
tur colligit a doctoribus hebreis + lati
nis de fuga dauid ad achis regem ?
gethi. ad quẽ fugit uadens ab achi
melech. erat. n. ymonimus et uoca
batur abimelech noĩe rẽgm. et achis
noĩe ꝓprio. secũ quod dicit. in. ca.
sicut ĩpratores rõm uocabantur ce
sares noĩe ĩpij. et ai hoc hoc hꝫ hñt
ꝓpꝛium nomẽ ꝓsonale. c. mihus.
augustus tyberius. et sic de alijs. et
hoc dictũ consonat ei quod dicitur
gen. xx. et xxvi. q' abraham uxit ad
ꝓgenandum in gentia' ỹ regnabat
achimo abimelech. et simili' post
ea ỹ magnũ tempus ỹsaac. Illa aũt
amitas que antiquitus dicebatur
gerara. post ea notata sunt gethi. de
gerara cui dicitur q' erat in palestĩ
na que est terra philistinorũ. et ide
dicitur de gethi. et quia rex uocabat⁹
abimelech nomine regni. qui ante
dauid fuit in gethi sunt cognitus a
philisteis. uñ dicunt. unq' iste est
dauid rex terre. q. d. uenit est enim
mẽticre ne ueniat ad regnũ. et sua
lectat contra nos. ꝑ quod addiuinent
eum ad actus ut noceretur. ꝑ quod
dauid in tali psalmo positus. sit ami
mi. secũ illud ꝓuerbi. Simulata
am simulare loco. prudẽcia dicta ẽ.
Et ideo actus tanq' insanientẽ eum
eiecit. et sic dauid de periculo liberat⁹
abiit. et pro gratiar actõne hunc
psalmũ composuit. Nigran. secũ
hoc. iste ps̃ in duas ꝑtes diuidit⁹.
quia ꝑmo dauid de sua liberatõne do
mino rẽgratiatur. secundo alios ad
idem hortatur. ibi. Accedite ad eum.
ꝑma in duas. qma ꝑmo ponit⁹ gra
ciarũ actio. et secũ eiusdẽ augmenta
cio. ibi. Magnificate dñm mecũ. Cir
ca ꝑmũ dicit dauid. uidiam dñm.
et rẽgratiando. in omni tempore. i. pro
speritatis + aduersitatis. contra multos
qui uidiant deum in uno tempore
prosperitatis secũ illud iacob. ij. ca.
Uidistis dominũ qui diuites facti
estis ẓ maledicit tempore aduer
sitatis. unde uox iob dicebat ei pec
to in aduersitate. uidit deo et moleſ
est. i. maledixit ut ibidem fuit exposi
tum. ij. semp laus eius more meo. i.
semper nõ mutescat hic cõmunitas.
nõ enim pot homo mortalis continua
re dinã laudẽ quia oportet q' alij
intermittat et fragilitate animus. saltẽ
tempore dormiendi. et mutescat sic
quiescãdo. sicut de homine cõmuni dici
tur. q' semper est in ecclesia. licet aliquibus temporibus sit extra
ꝓ dño laudabitur aia mea. i. si ime
dit aliqd laudabile totũ attribuatur
deo a quo illud bẽo. ut ait. ꝓ dñmo

laudabitur anima mea. q. d. de laudibz hoim non anx. qui forqñ laudant quod est vituperabile. et cog. z laudari adeo desidero quo laus est vera. laudat aut deus hoiem qñ p aliquem effectū ul' signū prohit ei virtutis testimoniū et sic loquitur apls ad cor. x. Qui gloriatur in dño glorietur. non enī qui seipm cōmendat ille probatus est. i. approbatus. sed quem deus cōmendat. hoc. n. modo deus plies dauid cōmendauit. Audiant mansueti et letentur. mansuetudo est virtus ir irascibilis. que nichil alias virtutes macie in deum appetit. quia sa ul cum plequens admonet. bis in manu eius cecidit. et ti nō solū ei peperit. z' suos ab eius mlitudine re pellit. ut hic p̄mo. R. xxxj. et xcvj. Et p̄ hanc mansuetudinē quālī deus ip̄z in homis temporalibus z spūalibus multiplicauit. sedm qđ ap̄e dicit sdo R. xvij. Mansuetudo mea multiplicauit. p̄ quod dicit hic dō. Audiant mānsueti. loā michi adeo collata pro mansuetudine mea. et letentur. scientes q̄ ita fecit eis. Magnificate. hic cōuī ponitur gra actōis angelicē. ingrediebat enī dauid diuinī beneficiū erga se ita magnū. q̄ nō sufficiebat ad regraciandū. et ideo inuitat alios ad admirandū ip̄m. d. Magnificate dñm mecū. de beneficio sibi collato. p̄ quod subdit. Exquisiui dñm et exaudiuit me. et p̄ hīa. Accedite. hic cōuī dauid alios ad homī horta tur. et primo ad homī vite contemplatiue. p̄ qñ homo ordinatur ad deum. sedo ad homī vite actiue. p̄ qđ ordinatur ad proximū. ibi. Venite. prima ī duas. qua primo ponitur exhortatio cōis. sedo inducit ad hoc nōe. ibi. Iste pauper cum primū dicit. Accedite ad eum. s. ad deum. ad quem acceditur nō pedibus corporis. z affectibus mentis. per ueniam cognitionem et amorem. ideo subditur. Et illuminamini. deus enī lux est ut dicitur p̄ma jo. i. Et sicut accedens ad lucem corporaliter illumi natur. sic accedens ad deum p̄ homī mētis affectū spūaliē illuminatur. Et facies vre nō confundentur. i. nō pallem reputabim moribz vris. illius. n. facies confunditur. cuius petitio repellit. Iste pauper. hic adducit ad huī p̄positi cōfirmationē. et p̄mo ex hoc. d. Iste pauper clamauit. i. ego qui sum egen. pauper et fugitiuus. Et dominus exaudiuit eum. liberando eum a phylisteis nō supdicto. et ex omnibus tribulacōnibz eius saluauit eum. qua non solū nō fuerat saluatus de phylisteis z' de manibus saulis qui conatus fuerat occidere eum. ut hic p̄mo R. ix. plurib; locis. q. d. dauid. si ego qui sum pauper et fugitiuus inuenio gram apud eum. sili illi qui recto corde accedunt ad eū. Secōdo inducit rōnem ex pte spūs angelici. d. Immittit. s. misericors sue virtu tes. angelus dñi mirantium timentiū eū etc. Hoc p̄z in plurib; locis sacre scripture. vñ et angelus liberauit lot de sodomis genesis xix. Et tres pueros de camino ignis. dan. iij. vbi dicitur q̄ angelus dñi descendit cū azaria z sociis eius in fornacē. et exussit flāmā ignis de fornace etc. et similit liberauit danielem de lacu leonū. dan. vi. Hoc allegat dauid ad ondendum cōdescensionē angelorū. erga eos q̄ corde recto et puro accedunt ad deū. Tertio adducit rōnem ex pte ipius dei. d. Gustate et videte. q. d. per experimentū potestis probare. Quoniā suauis est dñs. et loquit ad modū

hoīm dulcedinem vim prolamentum-
qua p̄mo modicā degustant. et ex
hoc cognita eius dulcedine allicīuntur
ad amplius degustandum. sic hom̄
nes denoti. p̄mo p̄pientes aliquid
de dulcedine dei. allicīuntur ad amplī
us sentiendum. et adītendum q̄ pro
bantes dulcedinem vim. illud modi
am quod p̄gustant. lingua p̄ linguam
diu retinent. sic sentientes diuinā
dulcedinem. desint eam q̄ diu possīt
retinere. quia hoc est quodā p̄fectū
videndus futur. p̄ quod sequitur:
beatus vir qui p̄rat mihi. talis ei
p̄gustatio diuine dulcedinis. auget
spem future bītudinis. licet autem
apud homines nimia familiaritas
aliqū pariat cōtemptū. tal' tamē fami
liaritas dei ad hoīem. qua ei cōiūgit
in plena vita sua dulcedine magis
auget reuerentiam sibi ipsi hoīs ad
deum. Ideo subdit. Timete dm̄m
omēs sc̄i eius qm̄ non est inopia
timentibus eum. et hoc em̄ q̄ sentiā
mus in se diuinā p̄sentiā modo p̄dicto.
sufficiat eis pro oī bono. imo alia bona.
eis disp̄mit. nā quātū necessitas ex
igit. egēno autem est desiderijs hūo
modi quibus omnia deficiunt. p̄ quod subditur. diuites eguerunt.
qua secundū quod dicit idem nos
ī epla ad paulinū antiquo dictū
est. auaro deest tam qd̄ hz quam
q̄ nō hz. Ideo subdit. et esurierūt.
qua non audent sibi bonis hītis.
sed ea relinquunt alijs. Inquirentes
autem dominū. fide et deuocōne.
nō minuent i bono. q̄ h̄m̄dant
i bonis sp̄ialib; temporalia nō
bona q̄libet q̄libet modica eis sufficia
unt. imo pro damnis cōputantur.
vñ dicit apo⁹ p̄mo thim. 6. exto.

Habentes alimenta et quibus te
gamur his contenti simus. Et idem
in epistola ad paulinū. victus et ve
stitus dulcis sunt canonū. Veni
te filij. hic cōr hortatur ad bonū di
te actiue qua conficit in vita cōe
pacē. et operatōne bonā ad p̄ximū.
Fiat autem dm̄ fiat vitaux pacis
secundū illud p̄uerbiorū. xv. p timo
rem dm̄ recedit omis a malo. ideo di
cit. 2 Doctrinā filij. p̄ desiderium disci
pline. timorem dm̄ docebo vos. quē
nam sit sapientie ministerium. Quis e
homo qui vult vitam. i. beatam in
qua multos montur. Diligit dies
videre bonos. in beatitudine celesti.
vbi dies non nocturnus patitur noctibus
faciat cessare quod sequitur. p̄hibe
lingua tuam. vbi docetur vitandū
pecc̄a oris. et p̄mo in respectu dei. cum
dicitur. a malo. i. blasphemie. et
dnm̄ contemptus. et sibi. in quo
tu proximi. cum dicitur. Et labia
tua ne loquantur dolum. i. decipē
nes fictates. et hūmodi contra
p̄ximū. Diuerte a malo. vitando pe
cc̄m̄ operis. et fac bonū. idest enim
sunt due vites nūciate. pōt eā alt̄
exponi. Diuerte a malo. i. obliua pec
ta negatiua que malum p̄hibēt
fiant nō oendas. et fac bonū. i. ob
liua mandata affirmatiua que i
dicunt ad bonū. sic memētō ut die
sabbī celebres. et honora p̄rem tu
um et matrē. talis enī obsequiū
ducit ad vitam beatam. Exc. xx.
si vis ad vitā ingredi serua man
data. et sic respondet dō ad illud q̄
sup̄ quesierat. Quis est homo q̄
vult vitam et c. inquirit pacē. que
est finis bonī i vita. et p̄sequatur
eam. i. p̄ferte sequetur. q̄d fit quādo

pr̃ vna opra homo ad pacm etnã
ptingit. Oculi dñi. ꝓlãs dauid m
rodmat alios ad vom̃. hic con̄ oñ
dit fructum. et quia oppsita mrta
se poita magis elucescunt. iõmeti
agit de fructu vonꝝ opꝝ et malo
rum. d. oculi dñm sup̄ nr̃os.
tamq̃ sp̄ specialiter dilectos. oculus
enim dirigitur ad id quod sp̄aliter
diligitur. Et aures eius ad ꝑces eoꝝ.
tamq̃ pate ad exaudiendum. vultus
autem dñi. c. nr. et tribulacõnis. sup
facientes mala. ad puniend. ideo ꝯ
ditur. ut pdat de terra memoriam
eorum. s. de terra viventiũ. in qua
non hẽbunt locũ. et alibi ⁊ pdit me
moriam eorum de terra ꝑsentis vi
te que est momentanea. quia post co
rũ vitam nõ remanet fama. ꝛ
infama. secundũ quod dicitur ꝓ
t. memoria iusti cum laudibus
et nomen ipiorũ putrescet. clama
uerũt iusti. denote orando. Et do
exaudiunt eos promouendo eos in
bonis. et ex omnibus tribulacõnibꝫ
eoꝝ liberauit eos. protegendo eos
a malis sp̄ualibꝫ. et aliqñ ⁊ aco
poralibus sicut liberauit daniel̃
de lacu leonũ. et tres pueros de ca
mino ignis. p fidem tñ liberat eos
ad regnum tñ. ferendo de malis
vite ꝑsentis. Iuxta est dominus his
qui tribulato sunt corde. quia ꝑ
pe ꝑatus est eos ad iuuare. eos
liberando nl'vnitate patientie tribu
endo ad manus meritũ ꝓximorũ. et
hũles. secundum quod dicitur
ꝓ. xxv. hũilem sp̃m suscipiet glo
ria. multe tribulacõnes iustorum.
q' alibi dr̃ ꝓmittat. ut ꝑ patientiam
meritũ ꝓximorum. ꝑ deum subditur. Et de omnibꝫ
his liberauit eos dominus. qz
tissima ad requiem liberantur ab
omnibus huiꝰmõi penalitatibus.
Custodit dominus omnia ossa eoꝝ.
per ossa in quibus consistit robur
corporis. intelliguntur virtutes in
quibꝫ consistit robur meritis. quas
custodit illesas finaliter in electis
suis. mors peccatorum pessima. mors
enim natura mala est. quia est pena
ꝯ vitam vite. mors aũt culpe. peior
que est pena sp̄ualis mortis. ꝛ tñ nõ
est pessima quamdiu potest in pñ
ti vita. in qua potest redire ad vitã
sp̄ualem per pñam. sed mors gehẽ
ne est pessima. a qua nõ possibilis
reuersio. et hoc est mors peccatorum
in mortali peccato decedentium. Et qm
oderunt iustũ delinquent. qr odium
fratrũ. est causa multorũ malorũ.
sicut econtrario amor proximi est
causa bonorũ. quia qui diligit
proximum legem implent. Ro. xiii.
In hebreo et in tñslacõne iheronimi
nr̃e hebr. Interficiet impios ma
litia et odientes iustũ. quia mali
tia homis semp est causa mortis eius
sp̄ualis. ⁊ aliqñ ⁊ corporalis. sicut
malicia achitophel fuit causa sue
suspensionis. ut hic. xvii. ꝛ. Regum. xv. Re
demet dominus animas seruorum suorum.
hoc fuit ad implet̃ in xp̃o dño qui
nos redemit suo sanguine paschali.
et nõ delinquent. finaliter. omnes
qui sperant in eo. sic formata cari
tate. que proficiunt ex gratia et me
ritis. et hoc intelligendum de pre
destinatis. psalmus xxxiiii.

Oratio dñe. Hunc psalmo ꝓ
mittitur talis titulus in he
breo. et in tñslacõne iheronimi nr̃e hebr.
dauid. tñ in hebreo ꝓponitur. Iuxta la
mech. ad designandum q' dr̃ est de
mum calus. et est seculus. hic psalmus

approbatus est ipi dauid. tangit eius
actor. et sic apparet actor hymnus planum.
materia autem eius non sic apparet
expositores tñ hebrei et latini dicunt
coiter. q dauid fecit hunc psalmū
contra plecacōnem saulis. petens di
mittī animā in qua plecacōne inuitos
psalmos fecit. qua nunc dimittit.
et diuiditur in duas pres. qua primo
dauid postulat animā suā nec detrahi
ons. secundo declarat psalmū cui ple
cacōnis. ibi. Congregentes se. Circa
primū. qua primo petit animā suam
tuā. qua primo petit diuinū auxili
um. secundo ppter quid debeat deiectōnem
hostiū ibi. Confundantur. circa pri
mum. qua primo petit liberacōnem
hostiū ibi. Confundantur. circa expri
mit hic liberacōnis gaudiū. ibi. alia
autem mea exultabit. Circa primū
dicit. Judica dñe nocentes me. nō di
co condempnacōnis in hoc tñ. qua
multe plecāntur me. licet pr mamble
ch er deau cu ppm xr. qua dauid ni
chil hoc fecerat saul aut sui populo.
sed fecerat eis multa bona. pro quibz
reddebant ei mala. pp quod subdit
dauid. Expugna impugnātes me. qua
non possum eos expugnare. apprende
arma. loquitur de eo more humano
quo aliquis volens animā pdere
alicui mittit se armis et hoc dupli
cibus. s. armis ad custiendum. et
quantū ad hoc dicit. et scutū. et
armis ad inuadendū. et quantum
ad hoc subditur. Effunde framea
. i. cuspide gladiū. et conclude ad
versus eos qui plecāntur me ita
q non possint amplius me plequi.
Dic animae meae. p revelacōnem interio
rem. salus tua ego sum. p effectū ex
teriorem. Confundantur. hic p
hetice pdicit deiectōnem hostiū. s. cum
ris et doeth et cōsiliarum. d. confun
dantur. et s. hoc implebit sicut qñ
saul confugibili de pelio fugiens ce
cidit mittens. et filii dorch armiger
eius. et magna ps populi fugiendo mi
sit. et isti plures quecierūt dauid ad
mortem. fiant sicut pulvis ante
faciem venti. q sicut pulvis nō pōt re
sistere ventiori impulsum. sic nec saul
et vir eius philistinorum impetum.
et angelus dñi coartans eos. nō ei
saul et exercitus fugissent sic de bella
tis a philistheis. nisi angelus dñi illos
de indicio fugasset contrarius eis po
pulis suis. secundū quod dicit deut. xxxij.
Et filius israel quo plequebatur unus
mille. et duo fugabant decem milia.
nomine idco q deus eius vendidit illos.
et do occludat illos. fiat via illo
rum tenebre. ut nō videant nocentia ad e
vitandū. et lubricū. ut nō possint sta
re. et angelus dñi et c. hoc totum
pdicit dauid ppter et motus zelo
dñe nichae. et causa dei pmotus
subiungit. d. qñ gratis. i. sine causa ab
scondit mihi interitū laqueū sui. q
saul et cōplices eius ponebat mihi
dias occultas contra dauid. ut pz
xr. xxiij. Supplantabit expugnauit
animā meam. dicentes mihi pma de me
mendacia. ut s expositū est. tripliciter.
vel ut laqueus quē ignorat cre.
In hoc pdicit prophetice modū mor
tis ipius saulis. qui nolunt dauid ma
liciose occidere primamis philistinor.
ut hic ppm xr. xxvij. Et ipe saul ab
ipis philistheis fuit multeratus. et
timens ab eis turpiter occidi. se ipm
interfecit. ut hic ppm xr. xxxi. Et sic
credit sibi laqueū q ponebat ipi d.
q a principio ignorauit. Alia autem
hic coiter exprimit gaudiū de liba
tione futura de manu saulis et oīm
aduersariorum suorum. d. Anima autem

mea exultabit lu domino. s' gratias de
nobis reddendo. Et delectabitur super
salutem suo. i. de hoc q' salvabit me p
se voluntatis displacato. nō dicat de mor
te saulis et ejus cui de qua dolunt
et hinat. ut hic. q. i. si gaudeat de pa
salute. pertinet ad auditorem qui hic hō
accipiūt. Omnia ossa mea dicent. ma
gna enī letitia et animatio mentis re
dundant ad vires corporis. et ideo di
cit. Omnia ossa mea dicent. i. meam
festabunt gestibus exultationis. gra
tiarum nī placate salutationis. Dice
quis similis tui. q. d. nullus. eripi
ens in orem. i. me ipm a populum
nī adherentē erat ei dauid a tanto saul
fugientis et p cōis bonis eius spoli
atus. cōuenerūt ad ipm hoīes de
panpertate et debitis obligata. ut hic
pma. R. xxij. Et talis est eorum principes.
De manu violentiū eius. s. saulis et
sui exercitus. egenū et panperem a di
ripientibus eum. bona enī mobilia
fugientiū fisco regio applicantur.
et sic bona dauid et eor qui cū ipo
erāt. diripuerūt latrones saulis.
Surgentes postq' dauid potestatem acce
runt dīne dilectionis. hic cōr
allegat preceptū hic placationis. et pri
mo declarat ppositū. scdo precatur et ter
tio agnatabitur placationē. dō pcatio
nibus orat. ibi. exultet
pma in tres quia primo ondit ppositū
et ipositionē eli. scdo et cōspiratōnē eoī.
ibi. Et adiutum me. tio et cōmotē
dolo. ibi. Qui ni. Circa primū sciendū
q' nichil de populo habet ad hūdū gradū
saul. ponebant dauid multa falsa.
q'bz applaudebat saul qn p ipsū placatio
q' exhibebat. q. dō. nō debat. de multa. et
et hoc agnatabat placatiōe dō. et hoc est
quod dicit. Surgentes testes nequi. q'
aliqui de pōcipibus ponebant falsitatē
dauid cōtra saule. et alij testificantur
ad maiorem assertionem. que ignō
rabam. i. nō erant nī cōscius istorū
malorū. Detrogabant me. i. ponebāt
contra me. ac si deberē respondere pti
adversis. retribuebant nī mala pro
bonis. Quia dauid multa bona fece
rat saulī et populo eius. pugnando
pro eis contra philistheos. ut pz p. R.
in pribus locis. sterilitatē aīe mee. q'
ex plecatione saulis cogebatur vitam
asperam ducere in desertis et steri
bus locis. Ego aūt cū ī molestiis erāt
inducebar alias. in signū humiliationis
et mortificationis ad ipetrandū beneficiū
divine cōsolōnis. Humiliabam i ieiunio
aiam meam. i. vitā meā a malē. Et
ōō mea in sinu meo cōuertet. i. ad bo
nū meū ordinabitur. et quia dauid
ex plecatione saulis a patria sua
non decidit q' maxime pz ex hoc q' ei
dem in manu sua tradito bis a morte
pepercit. ut hic. i. R. xxiv. et xxvj. Ideo
dixit. Sicut primū et q' fratrem nostrum.
Cuppe reputans saulē et eius pīm. hic
cōplacebam in prosperitate eor con
tra philistheos. ut dictū est supra. in pīo
Et quasi lugens et cōtristatus sic
humiliabar. de eoī adūsitate. unde
luxit et plaurit de saul et tm exer
tus morte. ut hic scdo R. pmo. Et ad
nichilum nec. hic cōr ondit gravi
tatem sue plecationis et conspiratōe
eoī contra eum. quia et illi qui erant
de tribu dauid cum saule. aspirabant
ad mortem ipius. ut pz de ziphēis. i.
R. xxiij. Et ibidem hētur quod dixit
saul de dauid q' fraterna īgressus sue
rit plcautabor eū in millibus iuda.
de qua tribu erat dauid. et multo ma
gis illi qui erant de aliis tribubus
erant eī saul in plecto dauid. et hoc
est quod dicit. Et adversum me letā
ti sunt et cōuenerūt. q. dum enim

cum saule ad querendum dauid pre
tendebant hꝰ larem facem ad cap
tandum regis grām. Congregata
sunt sunt super me flagella et ig
noui. qm nō sciebam pcudebat pcu
las sine pausa. quod pz ex hoc quod hic
pmo ps. xxxv. vbi dicitur q saul et
uni eius angebant dauid et vnus
eius i modō corone utq desperabat
se posse euadere. nonn. posuisti se
mihi loco vbi sic emgi potuisti si patiē
ter pcutiū pclauclet. dissipati sunt.
a cōuersione caritatis fine erga
me. nec cōpuncti de sua iniquitate.
Temptauerunt me. i. capere. illusāna
uerunt me cōtumelia cōne. i. derisio
ne sic dicta a malo rugato dicebant
enī adulatores et detractores mul
pena de dauid. m plenaria sanctis. eius
benignolentiam captantes. Fremu
erunt sup me dentibus suis. pten
debant enī contra saule. q nollent
si pollent eum devorare. et ideo cō
tra talia comitat se ad deum dicēs
dnm. d. Tue qui respicies. oallo tue
pietatis et mīe. restitue animam me
am et malignitate eorum. i. pone
me i securitate ab eorū pcutiōne.
ita q sim restitutus in pristina pace.
A leonibus. i. hoibus crudelibus mo
re leonū. vnicam meā. i. vitam
meam solam. licet enī plures essent
am dauid. tū pīncipalem querebat
saul et complices eius interficere.
Confitebor tibi in ecclā magna. i.
vtinam confitear tibi. confessione
laudis in loco cultus tui. hebraice ait
non hic optatiuū modū sz utiq
futuro indicatiui modi loco opta
tiuum. in populo grauī. moribus
et etate. aut modi erant sacerdotes
lente. laudabo te. i. vtinam laudē.
vna enim causa quare dauid affli

gebatur. in pscutione saulis. erat
hoc q accedere nō audebat ad locū
dīni cultus. nil aliē pōt exponi
cur pphetica de futuro cum dicatur.
Confitebor tibi etc. qm psalmi
a dauid cū cantabantur a deo cul
toribus in nouo testamēto et
modo cantantur in nouo. Non
gaudeant mi. capiendo me et tene
do ad suam voluntatē. Qui odi
unt me inique. s. saul et complices
eius. ut pz ex pcedentibus. Qui
oderunt me gratis. i. sine cā me odie
tes in cordibus suis. et animis
oaulis passiones enī odii et ire ma
xime apparent in facie. et in oculis
potissime. Quia mihi. hic cōtinuat
dīe grauitatem sue pscutiōnis
et ad nictōne dei. qui maxime
aggrauant pscutiōnē. qm tūc
ius relaxat poenas in pscutiōne. de
quibus debeat cōsiderare. pp quod
apls sēcā cor. xi. Eminians pau
la inquibus fuerat. vltimo loco di
cat psalmis in his scribus. quia ibi
fuerat manus. secundū hīc igitur
dicat dauid. Quia mihi quidē pacē
et loquebantur. pretendentes mi
amicitiam. et in iracundia terre
loquentes. i. secundū modū hoi
nū terrenor qui aliud intus mouet
et aliud more. Dolos cogitabant
. s. contra me. ut pz de hīs tyrannis
cis sc. et zipheis. i. ps. xxxv. Et
dilatauerunt sup me os suū. loqē
tes scribe. dixerunt euge euge. in
certū est gaudentis. Viderunt
oculi mi. fugam et eminū ictus
hois. Vidisti dīne. hanc iniqui
tatē contra me. ne sileas. hoc est
nō dissimules et tūceas ab iniq debi
ta punitione. hoc dicebat dauid
non zelo vindicte sz dīne mihi

Domine ne discedas a me. subtrahendo brachium defensionis tue quia non possem tot laqueos euadere. erige et intende iudicio meo. eos condemnando. deus meus et dominus meus in causa mea. quia no hec ad quem possim recurrere nisi ad te. qui ps adiuua erat iuxta illud. Iudica me deus et discerne causam meam de gente non sancta. ab homine iniquo et doloso eripe me. Iudica me secundum iusticiam tuam. que no condemnat innocentes et impios. et non congaudeant mihi. capiendo me et tenendo sedim desiderii anime mee. Non dicant in cordibus suis euge euge. gaudentes de me de capcione mea sicut philistei gaudebant de capcione sanson. Iudicu. xvi. Nec dicant de nobis cum. q. d. si tenuerint me statim interficere cruciatibus mortis. et subtrahant et minuant animam meam. tanquam frustrata sua intencione. qui gratulantes malis meis. i. quierunt gaudium. i. saul et uiri eius. Induantur confusione et uerecundia. i. timore. q. d. talibus circundentur undique sicut uestimento tui circumdat hominem ex omni parte. qui maligna loquitur super me. loquentes de me falsa contra saule.

Exultent. Hec est ultima ps huius psalmi in qua dauid orat pro se. et compatientibus s. d. exultent et letentur qui uolunt. i. approbant iusticiam meam. et dicant cle magnificetur dns deus laudando de mea ueracione. et aliis grauibus. Deo subditur. qui uolunt pacem serui eius. i. mei qui sum serui dni. Et lingua mea meditabitur iusticiam tuam. i. orabit corde eam colebitur. Totadie laudem tuam. i. singulis diebus. Mystice autem exponitur ps iste de xpo cuius dauid fuit figura sicut dictum fuit s̄ psalmo

mis. et mis. qui passus est in se et in membris suis a populo iudaico et tyrannis. et ideo in hoc psalmo sm humanitatem loquens. primo petit a pie sen a tota trinitate auxilium protectionis. et secundo exprimit gravitatem sue placationis. ibi. Iungentes. quam grauitatem explicat primo ex impetu hostili. quia sibi fuit impositum q̄ esset filius pditus. et membris suis q̄ essent magi et deceptores. secundo ex conspiratione eor. ibi. Et adiuua me. quia contra eum inierunt herodes et ponchius pilatus cum principibus sacerdotum. ut supra fuit expositum. sedo psalmo. tertio exaltatione domini. ibi. Quoniam ui quod petebat loquebantur. quia multos dolos cogitauerunt contra xpm. ut pz ex textu euāgelij. et contra membra eius. ut pz ex actibus apostolorum et ex epistolis pauli. Residuum autem huius expositionis omitto causa prolixitatis fugiendam. tum quia diffuse satis traditur in glosa super psalmum. tum quia consideratis his que exposita sunt de dauid in hoc psalmo potest de facili applicari hic hymnus psalmus xpo. primum pro eius persona. partim pro membris suis. in quibus sedet persecutionem pati. Act. ix. Saule saule quid me persequeris.

Oratio mittitur talis titulus in tua lacione iohannis mis hebr. Pro victoria sui dni dauid. quem exponit sic aliquis q̄ dauid fecit hunc psalmum pro victoria populi israel gloriose erepti de seruitute egypti ad seruiendum dno libere. secundum quod fuit dictum phoraon. v. Hec dicit dominus deus hebreorum. dimitte populum meum ut sacrificet mihi in deserto. et si ista hymnus psalmus possit applicari ad hoc tamen mihi non ui

diao uncin videtur melius. q dō hunc
psalmū scripsit de se ipō aplcuōne cau
hs pñes dimittus libertatō. quod vide
tur ertitulo psalmi qui talis est in
hebreo. Ad victoriam servo dñi dō.
et hinc noī dauid ponitur lauech hīa
ad oñendendum quod est datum actus. et
sic h servo dñi. nō refertur ad populū
israel. sz ad ipm dauid. Igitur secundū
hunc sensū psalmus iste indubitas pteo
dimdiatur. quia pmo agitur de mali
gnitate saulis dauid psequentis. sdō
de benignitate dei ipm liberantis. ibi.
Dñe in celo mīa tua. Circa pmū dicit
sic. Dicit inimicus meus de corde suo ut de
relinquat. i. saul animū deposuit et
deliberauit de nocūdo dauid. Iz nimis
sit de qua liberatōne hic primo. Reg. xx.
Et intellexit jonathas q dictum erat
a pte suo. ut nocūceret dauid. nō
est timor dei ante oculos eius. q. d. si aūt
oculos mentis eius timor dñi poneret
tur. a tanto malo recederetur. sdīm qd
dicitur pū. xv. Timorem dñi declinat
omis a malo. Qui dolose egit. s. quōd
dauid esuriens cū gentib⁹ suis ut sic oc
cideretur gladio philistinoz. pro ut
hic primo Reg. xxi. In conspectu eius.
s. dei. quia nulla dolositas latere cum.
ut inimicat iniquitas eius ad odiū.
cum cū saul nō potuit occidere dō
latenter et dolose gladio philistinoz.
p secutus est eum patenter manifes
tans odiū quod conceperat contra
pīm. Verba oris eius iniquitas et
dolus. qm fuerat ionathe de quo cō
fidebat dauid. sicut de se ipō. q addu
cerit dauid ut moreretur. primo. Reg.
xx. Nolunt intelligere ut bñ agerent.
quia cū jonathas innocentiam
dō allegaret saul intelligere nolunt.
et magis indignatus jonathan lan

cea patere nolunt ut ibidem dicitur
Iniquitatem meditatus est in cubilī
suo. Quia de nocte insidias cogita
bat quomodo posset dauid capere et
eum occidere. Scitur omū vie nō bone.
s. male quia patus sunt peccm dō
et per mas pessimas. s. cupiditas
petras que cotis ubicūs sunt pue
ut hic. i. xxxiii. vl'aliter Scitur oī
vie non bone. quia patus erat omī
malo consilio acquiescere. Ideo subdī.
malitiam suā non odivit. Dñe
in celo. hic cōmendat de benignitate
dei que primo declaratur generaliter.
sdō spāliter. ibi. filiū aūt hoīm. tertio
singulariter. ibi. nō recitat m. primo
ostenditur gratiā erga omīs creaturas
venientes vita ali. Circa quod sciēn
dum q mīa sī exaltat iudicī. Jac
ii. ca. Unde inter dei pprietates re
net quidā excellentiā. pō quod dicitur.
q misericors est eius pprīm. et ad hoc
oñendendum. dicitur. Dñe in celo mīa
tua. tanqm in loco cuncta. et veritas
tua usq; ad nubes. que sunt inferio
ores celo. Justicia tua sicut mons
dī. qm ut imbribus sunt inferiores
nubibus. Judicia tua abyssus mul
ta. i. hoīb⁹ abscondita. Scripti
qua ista alī cōplent pfectius et
maxīe dei largitas de qua principalī
hic agitur. Ideo subdit. Homines
et jumenta salvabis dñe. quia nō
solum creaturā rōnal' salvat per
dei providentiam. sed et brutales.
qz alibus dat pilos pro vestitu. et
avibus pennas. et eis de victu pvi
det sufficienter cū solicitudine coz.
q ad hoc multiplicatā misam tuam
deus. q. d. ex multitudine tue mie
recordie. q nō solū rōnalibus na
turis sed et irrōnabilibus. ita pro

mdns. ¶ Filij. hic cōr ondit dī na largitas spaaliter. s. et homes. q̄ eo qđ sunt ad ymaginem dei fcī. et ad bonū excedens arcatum naturalem ordinata. s. ad bonū rōnis. quo si bñ utantur ad exactudinē spūalem ultimus deducant. et hoc est quod dicat. Filij aut hom. s. rōnabi liter. et nate minuenamm. ni regnu ne alar tuar sperabunt. i. in vītudi ne recta et abscondita apud te. secūd illud vbi. Oculus non vidit et au ris non audiuit et in cor hois nō ascē dit. que preparasti diligentibz te. Ideo subdit. Inebriabuntur. ab vbtate fastidio. Ab ubtate domꝰ tue. i. dom celestis glorie. secūm quod dictū est sup psalmo. xxxv. Sagittabor ei appuerit gra tia. et torrente uoluptatis tue potabis eos. hoc additur ad ondendū pfectō nem refectōnis glie. quia apud nos re fectio pficitur cibo et potu. Quoniā apud te est fons uite. deus em est vi ta y ceñciaam. et oia sunt meo vita. se amdū quod dicit Io. i. Quod factum est. s. manifestatus. in ipō vita erat. creatura. n. antecēs creatur nō erat aliud q̄ creatura eñ. que est y ceñciaam ipā vita. vt dictū est. et in lūe tuo videbi mus lumen. i. in lūe eterne glorie. videbimꝰ lumē tue essencie. quod vi dem non potest ab intellectu creato ñ ad hoc elevetur. y lumē glorie fortificās lumen naturale intellectus creati. sicut nec oculus noctue potest videre lucem solis. nisi aliquo s' additio fo tificetur. pp quod dicitur secundo ma thei. q̄ sicut se hꝫ oculus noctue ad lumē solis. ita intellectus noster ad ea que sunt manifestissima i natura y que intelligitur dīna que de sunt manifestissima. sz ptrarium nī intel lectus credenaa. sicut et hec solis est maxime visibilis. tū ꝓpoꝛcionata noctue oculis. et qua ad hanc visio nem non possumus pingere nisi y dīnam gratiam. ꝓ subdit. Extende misam tuam scientibus te. i. dirigentes cognoscē tiam naturalem quantum possi bile est ad te illustra fidei cognitē. Et misericordiam tuam his qui recto sunt corde. i. viuentes secundū ver tū mdiatū mōnis. rectificā rectitu dine gratie tue. q̄ne sola intrinsecat perficit et sic semper contingit. q̄ gratia est ꝑfectio nature. Ideo dir gentibus se mdum q̄tū possibile est virtute nature. non denegatur y pfectio grie. ¶ Non veniat. hic cōr ondit dīna libertatis singulari tez q̄tum ad ipm̄ dauid. qui depre cando dicit. non veniat mi pes superbie. i. pes superbi mei. et suoꝝ satellitū. ad me pro suo voluntate conculcandū. et manus pcōris. i. pcuientis mi malū. non moueat me. Actiu gra cie. et utrūq; fuit concessum aliq̄ mō ipi dauid et diuina largitate qua non sunt datus in manu seculis ipz ꝑsequentis. hz et y factum in peccatū mortale. alī cecidisset. ut per pnām renunciat. et finali grā decessit. Ibi. ceciderunt qui operantur iniquitatē qua pleneruntes in pacis. frequenter traduntur in manibz inimicoꝝ tem porāliter. et in potestate demonis finaliter. psalmus. xxxvj.

Noli emulari. Hunc psalmo ponunt tales titulus in hebreo. et in tñslacōne comuni nr hebreum. dauid. ab cui aliqua addi cione. ñ q̄ in hebreo ꝑponit. sed lamech ad designand q̄ in dauid ex datum ea cis. et est sensus q̄ hic ps appropriatur ipi dauid tanquam

actor de materia hui⁹ psalmi. sciendum q̄ multi videntes sanctos et iustos et docti⁹ arrogantiā simī. et post eos absalon. et achitophel et plures alios magnos agentes temporaliter prosperari. et dauid innocentem et pentes suos et suos et multos alios iustos. et tunc post ea temporali⁹ affligi. declinabant ad malum. et reputabant bona. q̄ deus cura de actibus hoīm nō haberet. et ideo dauid frater huius ordinis q̄ prosperitas malorum sit contemptibilis et minor appetenda. quia iusti semper sunt melioris conditiōnis et in pūtu. bz hominibus bona sensibilia tm̄ considerantibus. contrarium videatur.

Diuiditur ꝑ ista ps in duas ptes. quia ꝑmo facit suam deductiōnem. secundo ponit q̄dam monitiōnem. ibi. Expecta dñm. ꝑma in duas. q⁹ ꝑmo declaratur ꝓpositum. ex eo q̄ mala et multa in pūtu hūt. secundo ex eo q̄ in futuro recipient. ibi. nouit dns. ꝑma in duas quia ꝑmo ondit ꝓpositū ex conditiōne bonī. secundo ex adiunctōne mali. ibi. Obseruabit peccator. ꝑma adhuc in duas. quia ꝑmo ondit ꝓpositū ex bonā conditiōne. sedō ex eius duratiōne. ibi. Noli emulari. Circa ꝑmū facit dauid talem rationem. sua prosperitas melior est et magis appetenda. in qua q̄s assequitur manus hoīm. bz prosperitas malorum ē in plenitudine et hui⁹modi. ergo est magis appetenda. maiorem huius rōnis dauid supponit tanq̄ ꝑse manifestam. quia in ch est appetibile nisi inquantum bonū. et ideo quantū hz de bonitate tm̄ hz de appetibilitate. minorē aut declarat ondens ꝑmo q⁹ prosperitas malorum in pūtu modica est secundo q⁹ prosperitas malorum ē in pūtu est magna ibi. Spera in dño. Circa ꝑmū sciendū q⁹ nec bona hoīs. bona temporalia que sūt exteriora sunt modica bona animae que sunt virtutes et scientiae. sunt maxima bona. nec corporis media. prosperitas autem temporalis malorum. et in bonis exterioribus seu corporis. tm̄ et ideo nō se extendit ad maiora bona ipi⁹ hoīs. ꝑ quod non est appetenda. et hoc est quod dicitur. Noli emulari in malignantibus. i. noli mutari malignantes in suis operibus neq; zelaueris. i. amaueris. facientes iniquitatem. tales enim nō sunt imitandi nec amandi in quantū mali. quia licet natura sit exercitatione diligenda. quandiu sunt in puncto uitae. in qua possunt ad bonum reuerti. tm̄ eorum malitia est odienda. et sic loquitur saluator nr̄. xiiii. Si quis uenit ad me. et nō odit patrem suum et matrem suam etc. nō ꝑt nisi esse discipulus. subdit aut rōnem predictorum. d. q̄m tanq̄ fenum velocius arescent in terra. fenum et olus cito decidentur. quia ꝑum in terra radicantur. et sic modicā actualem de ysope imorem habent et conseruant. sic appetitus malorum in dicatur nil nisi sensibile non ista modicā de bonitate. et sic eius appetibilitas cito tendit et sic eius adeptio cito finem imponit. sicut ꝑ de illo q̄ famelicus appetit saciatus nō abhorret et reiicit. Spera in domino. hoc est dicit q⁹ iusti ē in plenitudine sequitur manus bonī quod est bonī virtutis et non solum virtutis ꝑfectae que est ꝑ acquisitionē. sed ē virtutis infusae que est ꝑ gratiā et ē Alius cum hoc temporale hui⁹modi

liat non semper. quia est de mõnibz
bonis. ꝑ quod eorũ prosperitas ꝑ in
pũta est appetenda non solũ in qñ
alibus sz ꝑ in temporalibz bonis in
qñtũ ordinacõnibz ad opera pieta
tis. et sic ea vtũtur multi. quod hoc
est quod dicitur. spera in domino, fi
gendo appetitũ in limo bono. et fac bo
tatem. i. opera bona. et inhabita terrã
et pasceris in diuitijs eius. quia si
ait dictum est multi bono virtutis alii
assequuntur affluentiã ĩ temporali
bus bonis. Delectare in domino. delec
tatio dicitur qñ de alio lactatõ. ꝑ in do
mino delectari et de bonitate eius lacta
ri. que suggritur ꝓ cognitõnem et
amorem. Et dabit tibi petitiones cor
dis tui. multi enim nõ petunt a deo si
pliciter nisi bona gratie et virtutis.
que semper dantur petentibus. qñ
petunt pro se et pleneranter. quod
faciunt multi. de alijs ait bonis in
firmorũ nõ facãt petitiones nisi
sub cõditione. s. si expediant honori
domino et saluti sue vel aliorũ. hoc
ꝑ modo deus eos exaudit. revela dño
onem tuã. i. ostende aliquid manifestando. qua
omia nuda et apta sunt oculis eius
etiam ab eterno. sed in oõne coram
eo tuũ desiderium explicando. et di
rectionem eius petendo. et ipe faciet.
quia sicut natura non nõ deficit ĩ
necessis. sic nec actor nature multo
mmo. et educet quasi lumẽ iustitiã
tuam. ponendo opera iustitie tue ali
is in exemplũ virtutis. secundum
quod dicit saluator. ait. sic luceat
lux vra coram hoibus. vt videant
opera vestra bona. et iudiciũ tuũ
tanq̃ meridiem. iudicii est effectus
iustitie. et ꝑ hoc designatur q̃ deus
iustos faciat proficere in operibus
iustitie. usq; ad ꝑfectõnẽ debitam
et ꝑ talem modum loquitur sapi
ens ꝓu. mj. Justorum semita quasi
lux splendens et crescens usq; ad ꝑfec
tam diem. i. usq; ad ꝑfectionem iustitie si
ait accensus solis ꝑficitur in meri
die. et quia deus tanta bona confert
iustis ꝑ in pũta. Deo subditus. sub
ditus esto domino. et ipsum. et deuo
te seruiendo. Et ora eum. q. d. tunc
confidenter poteris orare eum. quia
consequeris intentũ. si tũ oõ sit pia
pro te. et plenerarius. Qualis est oõ
iustorum. Noli emulari. Hic
ostenditur q̃ prosperitas iustorũ
est maior ꝑ in pũta. et hoc ex diui
one. quia prosperitas melioruꝫ
consistit in bonis tẽporalibus ꝑ cor
ruptibilibus ut pz ex predictis pro
speritas autem iustorũ consistit
principaliter in bonis animẽ que ꝑ
incorruptibilia in qũtum manẽt
in anima separata. ꝓ quod dicitur.
Noli emulari meo qui prosperatur
in via sua. hoc est peccõ qui nõ ha
bit ꝑ viam legis diuine et bonis
recte. sed secundum ipsum passi
ones sue secundũ quod dicitur. ꝓsal.
lmo. Omnes nos qui omes omes er
rauimus vnusquisq; in via sua
declinauit. et talis in via sua pro
speratur. qui optinet qui intendit.
Ita tũ prosperitas est magis adi
citas. quia et si sit aliquis bonus
temporalis additamẽtũ. secundum
quod dicit in sinone de innocentibus.
luceũ in earthia. dampnũ in concha.
tulit nestem. et perdidit fidem. acq̃
rit pecuniam. et amittit iustitiã.
et ideo de talli dicitur hic. Noli emu
lari. i. imitari. in eo qui prosperatur
in via sua. i. facta illius. qui pre
dicto modo prosperatur cuius prosperi
tas est magis adiacitas. deinde ab

nra et derelinqne finore. l. talium. qui frequenter passiones ut ummñ euadere tes. patiuntur ad cõplendum suas nuquitates. ideo sequitur. Noli emulari ut malignetis. et subdiaui. eã. quoniam qui malignantur extinguẽa buntur. scilicet in morte naturali. et frequenter anticipantur et morũtur morte in naturali. gladio. ueneno. uel aliquo hmõi modi. sustinentes autẽ dominũ. i. placentes expectantes eo bñplacatũ. ipi hereditabunt terrã. l. uacuetũ. quã pretio possedebant. et frequenter in hac terra diuitis malis hoibus uiuit. ideo subditur. Adhuc pusillum. l. temporis. et nõ erit pctor. subtractus de medio modo predicto. et queres locum eius et nõ inuenies. quia frequenter prosperis malis nõ solũ destruitur ipsorũ ppria. sed etiam loca eorum et posteritas tota. Mansueti autem hereditabunt terrã. expansam. sicut ꝑius qui mansueti sunt illi qui placentes expectant bñplacatũ dñm. et delectabũtur in multitudine pacis. l. sine que est pfecta pax. et frequenter ꝛ in multitudine pacis temporalis quia mansueti nõ nouent bngas et trabes ꝑ quas debeant ab aliis mqnietari. pt ꝛ hoc refert ad populũ israel. qui ꝙ dñs seruauit de manibꝫ et oppressionibus. in terra hñtant ui pacifico sibi data. uel ꝑ ex dono ueteris testamẽti. Obseruabit. hic cõtrariũ ondit. prosperitas iustoꝝ maior ꝙ malorũ. et nimirũ mali. quia prosperitas malorũ semper fuit malũ ꝑne annexum. uno modo quia cum dñus i scripturis. eos q̃ sensibilia bona tribuit ad bonũ sensibile istum contrariũ. dicturus autẽ istius seu similibus adiuuari uult ꝑ quod dicit ps. xxxvi. etc. De

ipis. contendit ꝑ unum animã. et hoc quidem huc trahit. hoc autẽ illuc. ꝙ admodũ disciplinata et post ea conclu dit. d. ꝙ si sit miserũ est malum esse. fugiendum malitiam intense. Alia nõ contingit. et hoc ꝙ mali torquntur in nudia de bono uirtutis quod habuere in actis. et nõ est ꝙ tyrannus aliqñ plus affligebantur de patientia et magnanimitate martyrũ. quã ipi martyres de affectione eius illata a tyranno. sic legitur de dasano et sco uincencio. unde dicit ei beatus uincencius. patus sum ipi seruus ad omia. ut dñm confessione meam primis in corpore actibus primaris in mente. et subditur ad hec martyris ubera suma uoce dasanus aspe infirmeur. et rabio ore ei stridere dentibꝫ hanelare. ut ondertur ꝓdicta de ꝓ ꝙ di martyrẽ lacerant. et hoc est quod dicit hic. Obseruabit pctor iustum et stridebit super eum dentibus suis. dolens de bono hoc uirtutis. Dominꝰ autem irridebit eum. ꝙ nõ habet intentũ q̃ intendebat auferre nisi a uirtute. qñ prosperat ꝙ uenat dies eius. i. dies debite punitionis pro suis malis. gladium euaginauerũt peccatores et c. quia frequenter arripiant se qñ possunt ad destruendum iustos. gladius eoꝝ intret in corda ipoꝝ et c. quia et si pcessionem meruit iustus in corpore. ipi pius pcessionem sustinent in mente ut ꝓdictũ est de dasiano. Item ꝙ frequẽ contingit duo medico ne mortem quã ꝓuenerũt alius uelit si eos sicut amari sint in exilio in patibulo quod ꝓcurat mã dochoo. ihesu. dñi. Alii pot exponi sic de uno solo. et dñs uult ab illo loco. peccator obseruabit mihi. i. simul ipm dñs. cui frequenter insidias ponit. ut hz. primo R. Et stridebit si cum dentibus suis. qua frequenter. et minuta ꝙ dicit

no occidendi cum firmitate dentibus
si ipm. dns autem nudebat eñ. qm
ab interno firmandant cum. nō pmittēs
dand ad in manus ipius. qñ plpi
at q' iucmat dies eius. l. mortis qm
interitus fuit aplmodū. Gladium
euaginauerūt pcōres et c. qm saul
et eius satellites cum gladiis ꝛ armis
frequēt' quesierunt ad mortem dd
et filios eius. Gladius eorum intret
in corda ipōrum ꝛ c. In hoc dand pro
phice videtur mortem saulis pdixisse
et docth pdiuici. qm ipi interfecerūt
sī ꝓpios gladios et sic le interfecerunt
ꝓmo R. ultimo. Et arcus eorum
obfuscatus. tota. n. virtus saul' et fi
ctatus fuit ibi confracta. michas
modiū iusto. et c. qm qñtūcūq;
modium hcat de bonis temporalibz.
hz t' sufficiencia eo q' appetitus eius
ad bona spūalia ꝙ quietatur ei
anima. si dnicas pcōrum multas.
in quibus nō hīt sufficiencia ꝛ
magē indigencia. qm eis abundāt.
p prodigalitatem seu auaritiā. a virtute
deficientes. si ꝓmo nō abundāt. l.
p prodigalitatem statim dnicis cu
mulantur. et sic ad tenendum statū sui.
anxiantur dnicas indebite acquirē
do. Si bo mō. l. pauperiem sic m
auruit indigencia. tū qm nō audent
eius ira dnicas. tum qm arctantur
cōcupiscencia. videtur eis q' semper pl'
eis deficiat. q' si hīt centū habere iant
ad habendum mille. et si mille ad de
milia et sic semp augmentando. ꝛ tū
p'ca totum pdunt in morte et alū
ꝛ aū. qm habens p pōnes illaqueos
auferunt. pco habebit. Quū bona
pcōrum contentum. i. dnicae in quibz
consistebant. cōsūt aut multos dns.
qm a bono virtutis nō monentur

in prosperis nl' aduersis. Nouit do
minus. hoc cōm' omnib' ꝓphetas
mistos excellentior prosperitate malor
ex eo q' in futuro recipient. et ꝓmo
et hoc congruū dnicitas recepta et
sol'nita. l. apud dominū. Cum pri
mū facendum q' mali in futuro rea
pient prosperis operibus ꝓmū glorie
mali no malū pene ethe. sdm quod
dictum ap'. rm. Et ibunt hi in supp
plicium eternum. mali autē in vitam et
nam et hēq dr. Nouit dns di
es immaculatorum. qm ipe solus nouit
secreta cordiū multis videtur ima
culata cuius qui sunt valde macula
ti intimis et hec notitia dna quū
ad multos est notitia approbatōis
ad quā sequitur ꝓmū ethe retribu
cōnis io sequitur. Et hereditas eorū
nequā erit nō confundentur in tē
pore malo. i. in extremo iudicio ymo
magis honorabuntur qm tunc eis
dicetur. Dextre būdicta prīs mei
patris patū nobis regni ab origi
ne mūdi et c. Ex nupsi tunc confun
dentur qmbz p oppositū dicitur. Ite
maledicti in ignē etnū et c. et in die
bus famis satiabuntur. qm tūc
nupsi dampnati eligunt p auaritiā
omnis bonū. et isti satiabuntur per
adeptōm sūmi bonī io dicitur ꝑsa. lxv.
cernui mei edent et vos cernetis sūmi
a vdm mor ut honorificati fuerunt.
in vita pūa que non est nisi momenti
relictu futuri. deficientes q' admodū
fumus deficient. qm qñto plus fumus
in altum' deliat. sic nupsi q'to plus
sunt exaltati in pūa vita. tanto magis
dep'mūtur in futura. sdm qd dr. apr.
rum. Quanto se glorificauit et in del
icijs fuit. tm date illi tormentum et
luctum. minabit pcōr et nō solvet.

mmquam est ab filio reapere. padres
ait n mlio semper reapient penã
pro lris nris et nõ solvent. qua
tñ remanebunt obligati sicut pris
.s. ad penam etiam. qua n mlio
milla est redempcio. Justus autem
miseretur et tribuet. ille mlus ut
diat. Ra. sa. mtelligitur xp̃s deus
qui miseretur oĩm. et ẽbunt eis bona
.s. melius trahitur hec lra ad exprã
mendum misericordiam suam.
qua mlis tribuet glose plentu
dinẽ. Ideo subditur. qua benedicentes
ei. i. xpõ deo quales sunt mlti ista
bunt terram, s. umenati. maledicen
tes autem ei. disperibunt etia ydi
otone. Apud dominũ. postq̃ descrip
ta est dñitas mlorum et impio
quantum ad reprõnem pmi et pe
ne. hic oĩa describitur commdtũ
litas quantum ad mutam et dmitũ
que sunt rões reapiendi penam et
pmiũ. et primo ondit hoc varietas
in operibus vite actue. et so cõtem
platiue ibi. Os justi. Cum pmi
dicatur. Apud dñm gllus hoĩs
.s. justi dirigetur. in via prima ut
non declinet a rectitudine mdiae.
ideo subditur. et viam eius voluit
.i. applabit eam ordinans ad finẽ
vite etne. cum cadent. q̃ peccãt ve
niale non collidetur. quia q̃hoc agit
nõ decidet ideo subditur. Quia dñs
suppont manũ suã. huius autem
manus cuppõ. est dine gratie con
servatio qua hõis pot vitare omẽ
peccũ mortale. sz̃pa̅ justus non
potest q̃ peccãt q̃ mox q̃ peccat nõ
dimittur suo ponitet ad aliud trahit.
ut dicat ggorius sup ezc. sz̃ quia justi
predestinati aliq̃ cadunt q̃ peccãt mor
tale sicut pz de dd. nõ pot ꝯ exponi
de cadu peccãt mortal' ci dicatur cum
cecidert q̃ peccãt mortale nõ colliditur
.i. irreparabili nõ frangetur. quia
dñs manu suam. q̃ peccatum cum
retinendo ad gratiam. pmittit ꝯ
eũ sanu. et hoc apparet q̃ dauid dicat
Juvenis fui etenim senui. et
ideo nõ vidi justũ derelictũ. et intelli
gitur de justo predestinato. qui si aliq̃
derelinquatur adeo q̃ finaliter pecca
tõ finaliter reapitur ad gẽe statum.
nec semen eius querens panem.
et accipitur hic semen pro omni mul
tante ipm in operibus misericordie. quã
hoc videtur q̃ dauid fuit justus qm
et predestinatus et tñ que sunt panes
ab achymelech primo re. xxi. et ana
bal. 1. re. xxv. ca. et helyas filiũ
a mlre sarceptana. 3o. re. xvij. Di
cendum q̃ scriptura utitur hic in
pluribus aliis locis ꝯ modo loq̃di.
diat aut ꝯ q̃ nullus est in loco
qñ sunt ibi panes i. ad alias vias.
quia illud q̃ modicũ est qñ indi. se
men justi si aliq̃ querat sen̄ diat
panẽ. hoc tñ raro contingit et nun
contingebat tempore veteris testa
menti. qñ dauid protulit in hymn sñi.
q̃ hmõdana bonoꝝ temporaliũ pro
mittebantur. ut pz
dent. xxvij. et ps. 1. ca. si nolueritis
et audieritis me. bona terre comedetis.
ita subditur. Tota die misertur. q̃m
ad actum pietatis interiorẽ. et cõ
modat. qñtũ ad effectũ exteriorẽ. et hoc
de bonis a deo gratis collatis. et semꝑ
ubi mandatõne exit. i. hmõdam
ad. sufficienti bonoꝝ spualiũ et
temporaliũ. declina a malo. ob
servando decalogi negativa. et
in hiis misericordiam secundũ exc hoĩs.
observando affirmativa. et in
hita michi scdm. i. p hoc habitabit
in ecclia militante. sm illd. apt. xv.

Si vis ad vitam ingredi serua mandata et quia vita bta a solo deo datur pro causa. quia dominus amat mdiciu. opera iusti. que pcipit mandatis declogi. Et non derelinquet sos suos. i. pdestinatos qm ab eo finaliter recipiuntur. ideo subditur. pretiu conseruabimtur. m vita bta et qz sicut iusta primabunt ita impii pro operibz malignis puniendi. jo subditur. multi pnient pena etna et semen impiorum pibit. i. mutatores impietates ipius. hereditabunt terra. i. vmcau. et habitabunt usq in sclm scli sc cau. i. etualiter. vel cu in futuro testamento duplicatur sclm sicut hic. Puto igitur pretuntas aptenius. et erit pz qd loquitur hic de terra vmcau quia ista terra nequior post mdiciu non habitabitur. Os iusti. pclita iustitie mutu et demutu qntu ad iustos et impios in vita actiua. hoc ostendit pclis vita contemplatiua am diat. Os iusti meditabit sapiam. i. loquetur sapiam et meditacone cordis sui predete bndam saluatoris. ait rup. et humiliauna cordis os loquet bonu. ho de bono thesauro suo. proferet bona. sapia a di qi sapida scia. q pre est sc cognacom dnoz. A lingua eius loquetur mdiciu. q iportat rectitudine dine cognacois iagendis ad proximi. lex dei eius in corde ipius. peruigem meditacionem. Et no supplantabuntur gressus eius. qz no amouebitur a via iuste. p demonis et hois suggestionem sicut a meditacone iusti et lege dei ut ea custodiat. ita meditacio impi sit ut malu cotidie placeat. ideo subditur. Considera pcor. nichil quali possit decipere ipz. et querit mortificare eu. qz no solu querit et nocere nisi bonis eionibz. sz iuxta psona pria non solum querit priam eius vita cotidie. sz quantumcunq eu ante actatu iuste. sz pria dns frequenter erigit nisi de manu unqm. jo subditur. Dns aut no derelinquet eum in manibus eius. sic pz de ioseph quem habuit de manibz fris sui. nec dampnabit eu cu mdicabitur illi. i. ad petionem eius seu voluntatem. sic habuit dns ioseph ad mdicatu carcere. ad petionem mulieris mqz gen. xxxix. et daniele ad mdicatu leonibus ad suggestionem hoim iniquoz dni. vi.

Expecta dnm. postq ondit prosperitatem iniquoz ee otemptibz et iustoz apprehendam. hic comonet sua monitione videlz q ho committat se fiducialiter dispom dne. nec moueatur a rectitudine iustie et malorz tribulatio na prosperitate. d. Expecta dominu. i. eius dispom patienter. Et custodi viam eius. obseruando mandata ipius. Et exaltabit te. de terra pmissionis in terra. ut hereditate capias tra. i. vmcau. Cum perieris peccatores videbis. bi ei videbit dampnacone male malorum. et est eis materia exultacois in quantum euadunt eam et gra dne misericois. Vidi impiu exaltatu. in pria do ymittente. Et elevatum sicut cedros libani. hoc est in maxima dignitate temporali. in mote. libani certant maxi cedri. hoc pz de nerone ipissimo qui tu imperauit toti mundo. et de multis aliis tyrannis. tm non est nec erit. qm tanta potestas est nra vis. q no est nisi quasi quidam transitus. sm quod dicitur cap. xi. unbe. ii. tm tus est tempus mrm. quasi cu et non est inuentus locus eius.

qua in profundo nō in est abscondit⁹.
Custodi innocentiam. milli noiam
tū nēndo. Et vide equitatem. iste
aim promptō agendo. qm̄ fuit religē
hom̄ practicꝰ. qz bona opera. p̄ sinti
remanerent cum illis qm̄ discernit dēs
mūdo actus eis delectabz. Iunctā a'
dicūbunt. p̄ etiam dampnacōnem.
simul' reliquie impior̄ metibūt. i. tāq
quos reliquerunt et sunt mutatores
ecclesiam p̄nor̄. salus aūt iustor̄
a dn̄o. i. salus etiā que datur a solo
dō. et protectōr eorum est in tempore tri
bulōnis. i. mortis qua dominus eos
protegit a p̄tate demonis. Et adiu
vabit eos dn̄s. fin̄ito eos q̄ tēptacōes
i p̄nti. et liberabit eos. sicut eruerunt
in manu inimica p̄ penā. et eruet eos.
p̄ iam p̄mam. a peccatōribus. i. a dēm
nis i peccō obstinatis et p̄sistentibz. et
salvabit eos. deducēdo eos ad glorā.
qua sperauimus in eo. spe debita pmo
nit er̄ inimis et gīa dīna. possit' hoc er
pon de protectōne dīna qua protegit
fideles suos in p̄nti ab hōnibz iniquis.
sic liberabit filios ihū' de manu p̄sonis.
et dō mitigans de peccatō caui'. et ide
posset exemplificari in multis aliis.

Et tpō a'lmo psalm̄ mor̄al' tota
ē et io nō oz addē aliam moralitatē.

Domine ne in furore. ps. xxxvij.
Hunc psalmo p̄mittit⁹ ta
lis titulus in hebreo. p̄s dauid ad recor
dand̄. in tribulacōne nerō io'. nūc hēb
sic hz. Cantual dauid in cōmedratōe
sabbi. q' aute iōnas addidit sabbi
forsitan fuit ad denotand̄ q' ille p̄s
cantabatur alentis in sabbōnū. tū
hebi inde hoc dicunt q' vidim ex
titulo 2o hebraico apert actor psalmi
. s. dd. de materia aūt huius eius diat
Ra. ca. q' dō erat hunc psalmū i p̄sō
tocius populi israel collectiue. ad recor
dandum p̄cā populi coram dō ad hūi
liacōnem et dīne mie impetracōnem.
fuit n. consuetū apud hebreos. tpe rec
dan cē p̄cā populi. Aliqn dō exposi
tores latini dicunt q' erat hunc psal
mū q' erat hunc psalmū loquens i
p̄sōnā p̄cōrū dimittne tū ita q' pōt exp̄m
de quolz peccīe. Aliq dō dicunt q' erat
hunc psalmū loq's in p̄sona bī iob.
et hunc modū dicendi videt' calb pro
sequi. cz saluo meliori iudicio omnes
iste exp̄ones videntur mistice. seu mo
rales. p̄ q' dicūt q' dauid erat hunc
psalmū de se ipō. ad recordandum pro
pria peccā nō vana coram dō. i. an. fuis
sent dimissa quantū ad culpā et p̄
icta sustinuit. aliq' penā timebat
tū ne adderetur adhuc alia si se. ul'
si' populū suū. et dato q' esset certificatus
de dimissōne totius culpe et pene tū
vtile foret s' ad sin ypsi' hanc oīm
coram dō talia recordari. q' sēdm hoc
iste p̄s dividitur in duas ptes. qua
p̄mo hūs modi recordatō. scz in tenta
conclusio. in hoc psalmo. ibi. Ne forte
inimicus me. Circa p̄mū sciendū
q' dauid legitur bis. peccasse nōbus
p̄mo in fō vie et ibi. ut i' scz p. d.
secundo in mutatōe populi. scz. re
gitur dauid recordatus sēdm. et sēd
p̄mū. ibi. Miser fuis sum. Circa
vtrumq; recordatur culpā cōmissā
et penam inflictam sciendum q' p̄
de vtroque scripsit psalmos p̄ spīa
les. scrit tū hunc psalmū de vtroq;
sum' et p̄mo recordatur vanū tam
quā magis vanū tempus in quo
est hunc psalmū. d. Domine ne in
furore tuo arguas me et c. i. nō pu
nias me sēdm rigorem iustē tue. q'
hoc est nō importabile. et magis se
cundum temperamentū iustē tue. Nota
dū & q' eodem modo incipit ps sextus.

quem erat

quem frat in aurie tate pfitus er p
pñi paullione pro ista miacone ut
ibidem. Quñ sagitte tue infixe sunt mi.
.i. pene in dimicate er pte tua p gad
pfsam dñm. hec dicit dñs ant sept̃
anns veniet ẽ fames in tra tua. aut
tribz menlibz fugies adñsarios tuos.
aut tribz diebz erit pestilencia in tra
tua. unde dñ istis sagittis paulus di
cit. coactor undiq; immis. ij. Xxxvij.
Et confirmasti sup me manũ tuam.
.i. firmiter disposuisti me puenire al
tro istorum tuo modo. Non est sa
nitas in carne mea a facie ire tue. i.
punitois tue. quia dñ videns ange
lum cedentẽ ppli. fuit sup modum
pterritus. et ex hoc in pte secuta est i
carne eius tanta frigiditas. q̃ nõ cale
faciebat nestibz ut dicũ fuit. tho. xx. pº.
Non est pax ossibus meis. que sunt
fortiora carne. a facie peccatoꝝ. i. ppter
peccã mea. p̃ q̃ si infirmiaꝰ q̃ multo plꝰ
dolebat de culpa q̃ de pena. ideo subdit.
Quñ miq̃tates mee sup me grosse sunt sicñ
onus graue grauate sunt sup me. i
tñ q̃ dicebat dño. ego sũ qui peccaui
et ego qui male egi sed qui ones sunt
qui fecerunt vtatem obsecro na tua
contra me. et contra domũ pris mei.
Putruerunt et corrupte sũ cicatrices mee.
quia pecñ adulterij quod cõmiserat
cum bethsabee. quod mõ irritat i peccõ
de ppli miacõe. Ideo subdit. a facie
insipientie mee. i. p̃ insipientiam mea.
de pecõ cui hmõi miacõnis dicit dñs. ij.
Xx. xvij. peccatum nalde in tuo isto. sed
parce dñe ut tabescas inquitate tua tu.
qz stulte egi nimis. Miser factus
sum. hic cõfr. dñs recordatur pecñ de
adultrio cũ bethsabee. et ea que sunt

secuta ad illud dicens. miser factus
sum. quidẽ migratus credi in tam
enorme pecñ. et curuatus sum usq;
in finẽ. i. directus sum totaliter a me
ditatione mistẽ. tota die contristatus
sum ingrediebar. Ad locum soluta
tui pñe. quia postq̃ repñsus fuit
a nathan de illo pecõ et vne homa
dio quod secutũ fuerat adulterium dñi
de dauid. ij. Xx. xij. Et ieiunauit dñs
ieiunio et ingressus secretũ iacuit sup
terrã. et subdit causã. Quñ lumbi mei
impleti sunt illusionibz. sm̃ qd dicat
gręgoꝰ omẽ. xxxj. Lumbra i lumbo vigz
et nõ imbi dñi illusionibus fuit reple
ta. qui p illusionẽ adulterij demonis
maculat carnẽ. p̃ticlacõe idẽ. hebr. hꝫ. Quñ imbi mei impleti sunt
ignominia. quia nalde ignominiosũ
fuit dauid manifestũ flagicium p̃
hoc ordinari ad fedissimum quam fecit
absalon. accedens publice ad vxores
pris sui ad ignominiã ei. ut hꝫ. ij.
Xx. xvj. qd cõtigit dñi p̃ peccõ adulte
rij ai bethsabee et homicidio vrie. sicut
p̃dixit ei nathan. ij. Xx. xij. Hec dicit
dominus ecce. ego suscitabo aduersum
te malũ de domo tua. et p̃ hoc
recordatur hic dauid p̃cedentiũ quñ
ab absalon sustinuit. Quia sunt in
pena pecñ p̃dicti. Et nõ est sanitas
in carne mea. quia ex infirmitate
carnis p̃cedit languor imbi a facie
ipsius dñi. dñi nõ solũ pro p̃ sua. sz
p̃ p̃ filij sui absalon. q̃ filius ẽ de ista
pris. Afflictus sum. de malicia absalõ
filij sui. et humiliatus sũ nimis. qz p
cui fugitiuꝰ talis sũ de metropoli sui
regni mei. l. de urbe. ut hꝫ. ij. Xx. xv. Ru
giebam a gemitu gemitus cordis mei. qz
dñi dolore in corde suo eruitum p filij
nutrioia mea fetebat nec omino ea la
ri poterat. Dñe ante te omne desiderium

menum. qua te nō latet aliqd̄ secretū. et ḡitus mꝰ a te nō est absconditus. q.d. apponas ibi remediū qui solus nosti secreta cordiū. cor meū conturbatum est. pp̄ p̄dicta derelinquit me virtus mea. qua fugiens de vltiō pp̄ absalon. accēdebat etiā oīm arenarum. scandens et fluens fletus oplo capite et nudis pedibus incedens ut ipe so R. xv. et sic fuit multū fatigatus i illo itinere. maxime aī est iam senex et etatus. p̄uecte. et hmī oculorum meorum et c̄. qua sicut erat fatigatus in cōe. ita turbatus i oculis erat lux et senectute. pōt ꝫ hoc exponi ire ri ad oculos mētis. q̄ nulla fuga turbatus et nimis p̄undus p̄penitenter dicit hēditatē michi nolech michi. sylle senuo eius pessimo detractori. ut hꝰ ij. R. xvj. Anima mea et proximum mei et c̄. hoc ap̄z de absalon filio suo. et amasa nepote suo. et achitophel cōsiliario suo. qui p̄sequebantur dd̄ ad mortem. et qui iuxta me erant. ante p̄secutionē ab absalon. et vim faciebant qui querebant aīam meā. q̄ absalon et sui cōplices toto conatu suo querebant dd̄ a morte. et q̄ inquirebant mi mala. sicut senes et consiliēs. loquuti sunt vanitates. falsa. c. mi imprecantes. dicebant ei et senes. egdere vr sanguinē. et vir belial et c̄. ut hꝰ. so. R. xvj. Ego a tanq̄ surdus nō audiebam. i. dissimulabam placent̄ sustinens eius maledictionem. vnde ab plamolenti vim mihi fieret. dicit. dimitte eum ut maledicat et c̄. et ex hoc p̄cepta usq; ibi. Quia tue domine spectant ut exaudias. i. exaudias hebrei. non hīt optatum. sz vertunt futuro indicatum loco ei. quia dicit. c. tibi motione mea. ut apli sic ḡandeant mi anima mea. i. me tr

nent p voluntate sua ad me iniciendū. quod sibi me decidunt. Et dum quinonet pedes mei. fugiendo pp̄ absalon de ciuitate regali. sic me magis locuti sunt. sicut p̄z de senex ut dictū est. et sic achitophel dicit ad absalon. sed R. xvij. Ethgam michi duo milia virorū. et cōsurgēs ego quam dauid hac nocte. et irruens sic eum. quippe qui lassus est et debilitatis manibus penitus. et sic iactat iste se q̄ caperet dd̄ fugientē. Qui ego in flagella paratus sum. i. promptus ad ad sustinendū flagella. paratus sum. que dns̄ voluit michi inferre. vnde dicit so. R. xv. ad sadoch. reporta archam dei in urbem. si inuenero gr̄az i oculis dñi. reducet me et ostendet mihi eam i tabernaculū suū. si aūt dixerit michi nō placeo pōto sibi. faciat q̄ bonū est oculis suis. Et dolor meus in conspectu meo semp. quia ego me humiliaui pro peccō admitteno cū vehi calore et impatiētia vne. ꝫ p tale modū loquitur in ista psalmo. quinquagesimo. p̄cm meū contra me est semp. qm̄ inquietem meam annūcabo. scilicet ei cum reconciliat ad implendū nativitatē so. R. ꝫ explacōne eius multa ei sacrificia obtulit que q̄dā mō annūciabant p̄cm̄ pro quibus offerebātur. p̄ p̄cīs et malicia ētia cōmissis. q̄ pro p̄cīs et ignorancia. ut dī mihi mutuo. Et cogitabo pro peccō meo. annendo diligenter a recidivo. Inimica aīa mea viuit et cōfirmata est sic me. c. absalō achitophel et eorū cōplices pp̄ quor violenciam aū nō potuit resistere cōpulsus erat fugere. Et multiplicati sunt. vñ. so. R. xv. dd̄. ammonet immolaret victimas fra est cōmixtio uanda. c. contra dnm̄ dd̄ populus q̄ cōmixtus augebatur ai absalon ꝫ ibidē.

subditus. venit g̃ miãus ad dñ̃. d. to
to orde vnulus isrl' secut' absalon.
qui odenit me hñ. q. dñ̃ nulta vona
fecerat eis. et ideo subditur. Qui retri
buit mala pro bonis. me pseq̃bant. de
trahebant mi. me infamando. qui se
quebar bonitatẽ. i. pro bonis q̃ fec̃m
eis ista mi inferebant tanq̃ inimicis.
¶ Ne delinq̃s. hic ponit' hui⁹ psalmi
conclusio intenta nq̃ dñ̃ dñm deprec'
ut ei̇ pl̃uet. Arrid no in pt̃enta ma
la. d. Ne delinquas me dñe. l. nup dcã
comisisse. deus meus ne discedas a
me. q. d. si ad modicũ dimisisti me fra
gilitati mee. nõ potero resistere tẽpta
cõnibus. & ideo subdit. Intende in adiutoꝛ
riũ meũ. cõe pl̃tando mi auxilium. do
mine deus salutis mee. i. a quo efficia
cit' et in quo obtinet' consistit salus
etne vite. psalmus. xxxvm.
¶ Pra custodiã hic ps̃ pmittatur
tal' titulus in hebo. ad victoriã
ydithũ ps̃ dñ̃. Justis tũ noibꝰ ydithum
dñ̃ pmittit' hãa lamech ad decliniãdũ
q̃ est datum cãus. ad intellectum a'
hui⁹ tituli cõsiderandũ q̃ sicut dr̃ pmo
psal'. xxv. dñ̃. mandauit cantores ad di
nas laudes. ducentos octoginta octo. q'
p vices cãnent dinas laudes in templo.
et in istis erant tres pncipales cantores
. l. asaph hemam et ydithũ. erat ẽ dñ̃
psalmos ab istis cantoribus decãtã
dos. sm q̃ hic p̃ dr̃ psal'. xlvj. et p̃ eloge. m.
est g̃ sensus hui⁹ tituli ps̃ dñ̃. i. s' ap
patus tanq̃ actor. ydithũ. i. appatus
cantoribus cristibꝰ sb ydithũ p̃ eam
decantandus. ad victoriã. i. cũ quodã
conatu i quitũ huius ps cantor' nite
batur. superare alium prout exposit'
fuit sup̃ ps̃. mi⁹. In cõclacõne ioni
un nr̃ hebr. ponit' tal' titulus. pro vic
toria ydithũ canticũ dñ̃. in biblijs a'
nris scr̃it dr̃ sic. In fine canticũ dñ̃

pro ydithum. et in istis erat penitus
est sima sicut in titulo hebraico. ut
pr̃ exdictis hic ẽ s. mi. ps̃. p hunc g̃
tituli appz actor psalmi. et p quos erit
decantandus et modus cantandi. cz
matia nõ appz. pp̃ q̃ maxime dicatur apd
hebr̃os et latinos et omnibus multis
pp̃ plurimitatẽ vitãdã accipiam duos mo
dos exponendi quoꝝ vnũ magis mi lic̃ p
pnqm. ¶ Omnis modus est quem
pl̃equitur. ra. ca. d. q̃ dñ̃ erat hmoi
psalmũ pro tribulacõibꝰ veritimis
ci⁹ populũ isrl'. maxime tẽpore captiui
tatis babilonice q̃ p̃mdit dñ̃ in pri.
et ideo in hoc psalmo orãdit q̃ debet pace
cue custodiri. et ad deprecacõnem ad deũ
pro eius liberacõne. et secũdm hoc exponit
ps̃ iste sic. quod dñ̃ loquatur in ps̃ona
pp̃i captiuitati. d. Dixi custodiam
vias meas. i. cũ diligencia me custo
diam. Vt non delinquã in lingua mea
. q. d. aliquo mõ nimmur̃ de dñis mihi
cijs. qui permittat gentiles et ydolatras
dñari. et filios isrl' pro pcãs suis ad tẽ
pus affligi et captiuari. ponã os meo
custodiam cum cõsisterẽt pecc̃. i. pp̃ius
babilonicus ydolatrie deditus. adhuc
me. cui ei populꝰ israel erat ibi in cap
tiuitate insidiabantur babilonij aliq̃
ratõe de ore eius vñ possẽt accusare pp̃
quod oportebat tr̃ maiorẽ custodiam
os opponere. obmutui et humiliatus sũ.
coram babilonijs. et silui a bonis. i.
a lege dñia. ut dicit ra. ca. quia de
ea nõ audebant loqui coram babilo
nijs. Et dolor meus renouatꝰ est. q.
pius dolebant de sua captiõne et p̃ de
gis dei depssione. cõcaluit cor meũ
intra me. quia ira est alienigenis tam
gñis cr̃ cor. et illa que ẽ p zelum qua
lis est ista et sic cessabat exterior in
tra. loquutus sũ in lingua mea. i. tacite
orando. notũ fac mi domine finem meũ.

.i. finē hūs captuitatis ut sic possī
manēre et publicæ pūe ūba dīne
legis. Et nūm dierū meorū quis est.
.i. dierū captuitatis. ut scīa q̄ deleat
ūt. i. quantū disto a redemptōe hūs
captuitatis. Pro acceleratōne rogāt
ns allegat būtatē vite humane. d.
Ecce mensurabiles. In hebō hī. ecce
psalmos. psalmus ānt est mensura
būs. p̄ quod ēnūs intelligēne nr̄ī
hebō. dr. ecce būes &c. idem significat
quod dicitur hic. ecce mensurabiles
quia nr̄ būs est detrah mensurā
bilis. posuīsti dies meos. q.d. ū ato
ēnūctur ista captuitas mea mo
rā. et quo ita breues sūt dies mei.
et substantia tanq̄ nichilū ante
te. q̄ illud quod est modicū q̄ nichi
reputatur. Io. phā. ideo subditur. Ve
rūptū vanitas oīs homo
uiuens. et quo vita eius est ita
būs et sicut est pue diuratōnis ita
est pue cognitōnis. ideo subditur.
Verūptū in ymagine ptūlit homo.
in hebo hī. In obscuritate. et idem si
gnificat q̄ dicitur hic in ymagine.
quia illud q̄ tūc cognoscatur in sua
ymagine. cognoscatur impfītē. et
sicut homo est pue cognitōnis ita
et frequēt in vtil' nr̄e scīe
tiudinis. Et frustra cōturbatur ni.
niana collectiudine amontatur. ano
causa subditur. thesaurizat ānu
magna collectiudine. et ignorat cui
congregabit ea. quia forsitan ato
monetur et thesaurus suus ignotus
ab eo relinquetur. et idō conclditur
q̄ collectiudo et ops hoīnis. est ponē
da in deo cui dicit. Nunc que est
expectatō nostra dūs. q.d. sic. Et
substancia mea apud te est. et accipe
hic substancia pro diuitijs. diuitie
enī nūsq̄ reseruantur apud te

nū secundum illud ps. Iram. Qui
non vidit et Anus non audiunt nō
audiunt &c. et ex qua ex consideratō
a dīna mīngit homo ad depcandū
ipm. Ideo subdicit depcando. ab oīb⁹
miquitatib⁹ meis. nō solum q̄ntū
ad culpam sz et q̄ntū ad ipsius cap
uitatis penā. vnde subdicit. Obpp̄ō
mispicienti dedisti me. i. pp̄ō babilonicā
ꝑdūlatōne dedito. obmutui et nō ap̄ru
os meū. ad nidendū contra illatū m
obprobriū. Qū tu fecisti. nec ībiaen
do eius seruituti. ideo subdicit. Amo
ue a me plagas tuas. i. penas ictas
a te ū inflictas. quarū grauitas alle
gatur. ei subdicit. Aforitudine manꝰ
tue ego defeci. q̄ nō potens ul' saltem
ei difficultate sustinere. et hic timuꝰ
ipse ut hebreo et in tūclatōne iōnis
nr̄ī hebō. et ceps ūbus magnr ei dī.
p̄ magnacōnibus pp̄ iniquitate corripu
isti hoīem. i. ut dicebā. q.d. sz primo tua
fuit dīna tū est mista. Et tabescere fecisti
sicut aranea. In hebreo est tūclatō
ne iōnis nr̄ī hebō hī. sicut tuea
animā eius. i. vitam eius reddidisti
contemptabilē et abiectā ois tribu
latis. Verūptū vane conturbatur oīs
homo. q.d. sz multe poluerīs nos in
tribulatōne tū babilonij abutūtur nr̄a
seruitute et contra nos p̄uocantur
sme causa ideo subdicit. Depcatō de
liberatōne ab ea dicitur. Exau
di oratōnē meā &c. ne sileas. i. ne de
simules te audire. qū aduena ego
sum. mitra babilonis apud te. q.d.
tū ibi colo te. et peregrinus sicut oēs
patres mei. s. abraham ysaac et iacob.
peregrinati sunt in tra alienigenā
p̄ nūgen. ris. et ccbi. et plbi. Remit
te mihi. aiam captuitatis priam.
vt refrigerer. p tuā cōsolatōnē. priusq̄
abeam. dobita pūa per mortē

Exaplius noiem. s. m statu vicudi l' m statu quo possit in regnū nūre mitti.

Alio iō mō potest exponi ps qđ de pō dicit. ita? fecerit ipse pitus fugam absalon filij sui. postq' audierunt virginia s' illata a clemē sicut cū pro plecuōne sua' fecat multos psalmos ut ex dictis suis patuit. et mā adhuc patebit. sic et de plecuōne s' mota ab absalon. & videtur nō hoc exposito sa nag' rōnabilis et magis consona scr. qm̄ pdens. et sedm hoc ps ille potest dicere de tribus ptis. quia p̄mo describit ipse dauid pacā. et bo eius conflictū ibi. locutus sum. tio orōnis mā ibi. exaudi orōnem meam. Cum p̄mā dicat sic. dixi. i. firmiter in corde meo ppositū. Custodiam vias meas ne nō delinquā in lingua mea. minuendo contra deū de affectōne mea. ponam ori meo custodiam cum cōsisteret peccā adstantibus me. i. semel in ma ledictis et lapidibus et iram cōtra me provocabis. ut hic. ij. Reg. xvj. Obmutui tm. michi nō dicendo s'. Et humiliatus sum. magna cū humilitas erat q' ipe patiens' talia sustinet. et silui a bonis. Ite n. semel erat dignus mor te p̄ crimē lese maiestatis. p̄ q' tūc dixit ab ysai. quare maledicat mor tuus canis dño meo regi. Quadam et amputabo caput eius. dauid e' nō dedit s' hanc causam. sz magis prohi buit. et sic fuit a bono motiuo facte. non tñ peccauit. quia illa minima erat contra ploriā suā. et sic potuit sine lesione iustie dimitte vl' differre vindictam. sz magis tenet sustinendo patienter et humiliter. vnde subdicitur ibi. dimittite eum ut maledicat. si forte respiciat dus affectōm meam &c. de duobz cū bonis. vnū est melius alio. vñ dicit apo p̄ma ad cor. vij.

Qui nūgit vnguentū suū nūmomo bñ facit. et qui non nūgit melius facit. Et dolor meus renouatus est. quia tunc reuolui in cogitatu de malicia filij sui. Absalon dicens. Ecce filius meus qui egressus est de vētre meo quere animā meam. quanto magis ille filius nequā. de qua malicia valde dolebat. vnde et mortuo absalon in sua malicia dicebat. ij. Reg. xviij. Quis michi tribuat ut ego moriar pro te. absalon fili mi. lugens eius dampnacōm sicut expositū fuit ibidem. cō calui cor meū &c. et caritate cū q' ferebat ad filium. dolebat de eius culpa magis q' de plecuōne ab eo contra se motā. Locutus sum. Hō cōm describitur ipius dauid conflictus. et p̄mo describit pugnam detestū. bo et hoc concludit q' de solo deo est confidendū ibi. et nunc. describendo autē pugnā detestū. p̄mo incipit a cepto. .d. locutus sum in lingua mea. notū fac mihi domine finē meū. i. finem ptōms plecuōnis mee quis est. i. quot diebz stabo in ista tribulacōne. ut sciam q' desit mihi. i. quātum superabit me ulterius sustinere. q. d. anni difficul tate possim ultra sustinere. nō desi dero finem facere. Ecce mensurabiles. .i. breues ut s' expositū est. posuisti dies meos. Deo subdit. et cōia mā. .i. vita mea. ut hic in tribulacōne idem nūr hebreum. tanq' nichilum ante. qz q' modicū est qđ nichil reputa tur. bo procedit ad ostendendum hanc nī defectū generaliter dicens. Verumtā vniuersa vanitas omnis homo viuēs. qz omnis homo ita est brevis vite q' q'q' contingit mea dispositio maneat. et sicut est modica duratōnis ita est pua cognitōnis. Deo subditum.

33 & nō hoc.

Verumptamen in ymagine et c. et
eadem in vtilis et frequent' norie sol
licitudinis. Ideo sequitur. sedm fru
stra conturbatur et c. et exponatur
sicut precedenti expone dam est. Et
nunc. Hic con' concluditur quod
de solo deo est confidendum. et quo
defus hmõe fragilitatis tantus est.
d. Et nunc que est expectacõ mea &c.
et exponatur sicut in expõe pmissa.
et quia de solo deo est confidendum
ꝓ conuertat se ad ipm deprecandum d.
ab omnibus iniquitatibus meis eruc
me. nõ solũ quantũ ad culpam. cz
quantum ad penã in acte inflictã.
que non solum erat dira. cz eadem
ignominiosa. Ideo subditur. Opprobri
um insipiens dedisti me. c. semey
in maledicendo ut pz in pdcis. Ob
mutui patienter sustinendo ut pdcm
est. Quia tu fecisti. unde dic' dam' Io. R.
xvj. Dns enim precepit ei ut malediceret
dauid. ti peccauit semey li facendo
quia iniqua voluntate faciebat. dm
cum alijs malis hoibz utatur ad vtilẽ.
ut difficultas sint videndi. Amoueat
nunc plagas tuas. i. penas in iuste
inflictas aquibz nõ possum libari
nisi pce. Aforitatidne manus tue.
i. punicõis tue et c. Expauit
sicut ꝑus usq; ibi. Corripuisti ꝓ
nem. i. me ipm ex fragilitate hmãa
peccante. et talrer fecisti sicut animã
am aiam eius. i. vitam meam ul'
ꝓsona reddidisti contemptibilem ora
ab salon et eius complicibz. Omptũ
conturbatur omis homo. c. de illi'
sm qd' scribitur Io. R. xv. toto corde
vniuersus israel sequitur' ab salon.
et isti nunc turbantur contra dm.
tiquia non hebant cam hactam.
tiquia nõ inierunt intentiõ. cz ma
gis confusionem. Grandi. Hic
ultimo ponitur' mistaĩ ordinis ipius
cum dicitur. Grandi ordinem dimitte
p effectũ liberacõis mee. Lauabo
que lacrimas meas. Flent enim dõ
in illa ꝓcacõne secũ quod dicitur
Io. R. xv. dauid ascendebat clmũ ol
ntium flens & oyto capite et nudis
pedibus incedens. ne lucas. i. ne tar
des seu dissimules audire depcacõẽ
meam. Qm aduena ego sum apud
te et pegrinus. hoc dicit qm qua
erat fugitiuus de sua ciuitate regia.
sicut omnes pres mei. i. pdecessores ei
qui mãu alienã fuit aduene et pe
grinus ut pdictum est. Remitte mi.
c. fam' adultrium ei bethsabee et ho
micidium vrie. pp que faciebat dam
ꝓsecucionem absalon filij eius sicut
patet nathan ꝓphã s' pdixerat. Io. R.
xij. Hec dicit dominus ego suscitabo
sup te malum de domo tua et c. ut
intelligeret. p tuam consolationem. ꝓ
qm habeam. de vita ꝑta p mortẽ. et
amplius non ero. c. in statu mendi.
et pp hoc mihi est tempus remittendi.
di. quia post mortem non fit ꝑ
remissio. Adhuc potest exponi
ꝑs iste de quocũq; fidẽ habente sal
cõne temporali pro pcis suis. et ꝑ
stinet eam patienter. et confidens
de dina mia ipm implorat deuo
et misericorditer. et considerantes pdictas
mia hmõi psalm pot ad hoc dispo
applicari. psalmus. xxxix.
Expectans. Hunc psalmo pmit
titur talis titulus in hebreo.
Ad victoriam ps dauid. In finiendo
do dominũ iuxta hebreum sic dicitur
pro victoria cantici dauid. et idem
primus sigt. expõ autem hmõi titulũ pri
mi psalmi. xxj. vel cõsimil' titulus po
nitur. et titulo autem isto apparet actor
psalmi. c. dauid. cz materia nõ appa

et propter hoc varie exponitur. d. a' ra. ca. qd' dd' frat hunc psalmū pro hūiāc exhibito populo israel ni egtu de egypto. quia tunc fuit eductus de servitute diuā et unū. quod notatur cum dicitur. Eduxit me de lacu miserie et de luto fetis etc. Et tunc tāsito mari rubro cantauerūt canticum nouū dño. d. cantemus dño gloriose et c. ero. xv. Et hc līam sequēter apparet ad ea que frā fuerūt hic populo indefecto. Et hunc expōni videtur repugnare manifeste qd' ibi dicit. Iniquitatē et oblōnem nouisti etc. in quo describitur emendatio circūcisionis et oblōnis veteris testamēti ut magis patebit prosequendo. Ista a' non fuerunt unq reprobata sed magis a deo instituta in monte synay. Ꝑ quod aliter exponitur a doctoribus catholicis. et dicunt aliq' q' dauid fecit hunc psalmū pro gratiarum actōne de sua liberatōne a persecutōne filij sui absalon. Et contra hoc videtur q' ei' pncipiū hymnus psalmi dī. misit in os meum canticū nouū etc. qz dauid fuit liberatus p mortē absalon. de qua non fuit cantū letitie. Et magis plangit et luget. d. absalon fili mi. q's mihi tribuat ut ego moriar pro te. Ro. xv. Item hec expō et consilēs visi' ee manifeste contra intentōm apli et heb. x. vbi dicit hāc hymnū dictum ad hāc de expositōne pāsm hūius psalmi. pcipue do. Ꝑ quod dicit q' intelligatur ad hāc de dauid. seu quocunq; alio. et misticē tū de xpō. videtur ee indecens timoris erroris confirmatio. Ad exponendū aūt hūc psalmū de xpō. duc regule exponēdi sacramenta scripturarum quas cū aliis pcipiū in principio cū genesim. sunt ꝯsiderande. Prima est de dño et eius corpore q est eccā seu fidelium congregatio. quia pp̄ connexionem capitis ad corpus et econ. sacram scripturā frequenter sub uno contextu trāsit de uno ad aliud. loquens qn̄ de una ꝑsona sicut ꝑ sal. Indut me vestimento salutis. et indumento iusticie circumdedit me. qn̄ quidē de regiā coronā. et qn̄ quandā ornatam monilibus suis. quod cum dicitur. quasi sponsum decoratum corona. referendū est ad xpm̄ et quod subditur. et qn̄ sponsam etc. ad corpus eius mysticum qd' est eccā. secundum quod dicit augustin⁹ tāo de doctrina xpiana. hoc et ꝑ clarius in nouo testamento. actuū. ix. dī. Saule saule q' me ꝑsequeris. i. corpus meum mysticū mysticē. Saulus enī nō ꝑsequebatur xpm̄ in ꝑsona ꝑpria. sz eius fideles. quod aūt statim subditur. ego sum ihūs nazarenus? ad ꝑsonam dn̄i referitur. Alia regula est. de corpore dn̄i bipharo. quia incorpore dn̄i mystice contineuntur sal'tem ad malos usq; ad diem iudicij. sz tunc segregabuntur sicut pastor segregat oues ab edis. et hōne hui⁹ cōmixtōnis aliqn̄ vituperantur boni cum malis sicut ysa. i. Cognouit bos possessorem suum et asin⁹ ꝓsepe dn̄i sui. israel autem me non cognouit et ꝑpul⁹ meus non intellexit. Aliū aūt ecc̄ mali cōnectantur cum bonis. sicut osee. xi. pū israel et dilexi eum. hijs gr̄ ꝑmissis. ps iste mixtos ꝑsos dnī dicit. quia ꝑmo ee mysticum membrum accio ee ꝑ corpus mysticū. Eo huius mysterij

racio est ꝑ xpi. ibi. sacrificium. et ideo
devota deprecacio pro statu corporis
mistici. i. tu autem domine. Circa
primu implona corporis mistici. Exspe
tans expectauit dominu. quia sci pa
tres de corpore xpi mistico exules. exspe
tauerunt xpi aduentum. unde dicebat
eum desiderio. ysa. lxiij. utinam dimi
pes celos atq; descenderes. Et intendit
michi. i. omni fidelium de aduentu ei.
Et exaudiuit preces meas. in mundum
veniendo. Et eduxit me de lacu miserie
et c. quia resurgens a mortuis eduxit
sanctos pres de inferno. et statuit sup
petram. i. xpm quod dicit apostolus p
ma ad corinth. x. petra autem erat xpus.
pedes meos. i. affectus quibus anima
graditur per predicacionem cum ei et aplo
rum. exprimit hominum contemptum et
temporalia et totum affectum sui ad pme
ui deum. Et direxit gressus meos. i.
actus meos in vitam eternam. et hoc
per legem euangelicam que intro
ducit ad beatitudinem q̃ lex veteris face
non poterat. secundum quod dr hebr.
vij. michil ad ptm addux lex. Et mi
sit in os meum canticu nouum et cet.
istud fuit ad impletum qñ apli aliq;
discipuli recepto spu sco in igne visibi
li. loquebantur variis linguis mag
nalia dei act. ij. viderunt multi. quia ad
vocem apostolorum admirantes deum
laudantem. commoti sunt multitudo
et mente confusa est primula admi
racione ut ibidem dicitur. Et timebit
et sperabunt in dño. quia auditis ꝺ
bis bi petri. multi compuncti sunt cor
de de xpi morte et conuersi sunt ad fidem.
et potest sumi in die illa anime caracte
ra multa ut ibidem dicitur. unde et
subdicit. beatus vir cuius est nomen
dñi. i. ihu xps eius quia secundum
quod dicitur actuum. iij. Non est alii
nd nomen sub celo datum hominibus
in quo oporteat nos salvos fi. Non re
spexit in vanitates. i. in leges gentilium
p̃ dilatare deitatem. et insanias fal
sas. i. errores vidorum contra xpm ob
stinatorum qui propue dicuntur insa
ne. quia aiunt a vitis sanitate.
¶ Cotur oditur magnitudo mistery
incarnacionis eius di. multa fecisti
tu dne deus meus. mirabilia tua.
mundum arguendo et gubernando. et ma
nus tue mirabile factus. xpm creando
p̃ quem dictum incarnacionem
et passionem. ideo sequitur. et cogitacio
nibus tuis. quibus ab eterno disposuisti in
strumentum tue incarnacionis. none sim
ilis est tibi. q. d. hoc mirabile excedit
omnia alia. In hebreo hꝫ. Et cogitacio
nes tue nobis. i. pro nobis secundum
quod tulerit ionathas in translacione nr
hebreum. et est finis ultus. et exp
natur sicut prius. Et cogitaciones
tue. quibus ab eterno disposuisti eam
assumere pro nobis. s. simul. quia
ei nre salutis. non est qui similis
sit tibi. s. in mirabilibus sapiencie.
et maxime in mirabili incarnacionis.
annunciam et loquutus sum. secundum
possibilitatem meam. sed quia exce
dunt facultatem hominum. ideo sunt
multiplicati sunt ei mirabilia in tuis
one ionathe nr hebreum hꝫ. plura
sunt quam ut narrari queant. s. mira
bilia tua. maxime in misterio incar
nacionis contenta. et ideo quod dicit
hic. multiplicati. forte est lra corup
ta vicio scriptorum ponencium multi
plicati pro multiplicata. vel si sit lra
ta supplendum est sic. multiplicata
sunt. s. effectus mirabilium tuorum.
¶ Sacrificium. hic comendat mirabilis
mysterii incarnacionis ratio. et hoc mꝫ
x. quia ppria tulit de corpore ad caput

per modum predictum. Circa q̃ sciendum q̃ duplex causa huius diuersitatis incarnationis fuit ad complendum mysterium legis per ipsum xp̃m incarnatum. ꝓ quod ipse dicit aug. v. Non venit solvere legem sed adimplere. in lege siquidem erant aliqua precepta cerimonialia de sacrificiis et oblationibus offerendis. hec autem sacrificia erant imperfecta. quia non poterant auferre peccata et ideo illa imperfectio fuit sublata p vnum sacrificium perfectum. s. corpus xp̃i in cruce oblatum. q̃ sufficit omnibus sacrificiis veteris legis. et hoc est q̃ dicit apostolus ad hebr. x. Impossibile est enim sanguine taurorum et hircorum auferri peccata. Ideo ingrediens mundum. s. dei filius perfectam incarnationem. dicit. hostiam et oblationem noluisti. Corpus autem aptasti mihi. i. corpus passibile aptum ad immolationem sicut dicitur exponendo illam ad hebr. et hoc est quod dicitur hic. In aliqua vocabula sunt mutata. quia xp̃s et apostoli non semper allegauerunt scripturam veteris testamenti verbo ad verbum. dicitur ergo in ps̃o xp̃i hominis loquentis deo patri. illa totius mutationis. sacrificium q̃ fiebat de animalibus et frumentis. et oblationem. que fiebat de rebus inanimatis ut de pane simila et similibus. noluisti. quia talia non erant deo accepta de se. sicut est corpus xp̃i quod quotidie offertur in altari. sed tu es fides offerentium. aures autem perfecisti mihi ad hebr. x. de corpus autem aptasti mihi. ut dicit est eadem causa. quia cum de. Aures autem perfecisti mihi. i. aures passibiles ad obediendum. q̃ fuit in hoc obediens deo patri usq; ad mortem crucis. ut hi patriarche. ca. holocaustum. hoc erat quoddam genus sacrificii quod totum incendebatur ad honorem dei. et pro peccatis omnis vna pars incendebatur et alia erant sacerdotum. ut dictum est in leuitico. non postulasti. q. talia non fuerunt de se deo accepta. ut dictum est. tunc dixi. ego xp̃s. ecce venio. ad offerendum sacrificium acceptissimum deo. In capite libri scriptum est de me. Hic liber est liber diuine predestinationis de quo scribitur psalmo lxix. decantur de libro viuentium etc. In capite autem huius libri dicit de xp̃o. illud q̃d primo et principaliter pertinet ad diuinam predestinationem. sicut apud est principaliter pars hominis. mistim autem. i. quod omnes homines in diuinam ad vitam beatam. est illud q̃d principaliter pertinet ad diuinam predestinationem non videbat. In capite libri. s. diuine predestinationis. scriptum est de me ut faciem voluntatem tuam. ꝓ quod dicat xp̃s iohis. vi. descendi de celo non ut faciam voluntatem meam. sed voluntatem eius qui misit me. et quia voluntas deificata xp̃i hominis ipsi erat diuine voluntati conformis. ideo subditur. deus meus volui et legem tuam in medio cordis mei. s. legem euangelicam. annunciam iustitiam tuam. i. legem euangelicam que continet iustitiam perfectam in corde magna. i. in templo vbi omnes videri conuenerabant in quo xp̃s frequenter docuit. ut declarant quatuor euangeliste. Cui. in ecclesia magna per totum orbem diffusa in qua xp̃s populos euangelium primitus congregauit. secundum quod dicitur ps. xcvi. In nomine terra erunt omnes. ecce labia mea non prohibebo. a promulgatione veritatis euangelice per me et alios doctores ecclesie. Iustitiam tuam non abscondi in corde meo. q. xp̃o eam manifestauit vobis et fratribus. veritatem tuam qua impleta promissum de xp̃o fuit. et salutare tuum. i. me

ipiu. atc missum pro salute hoim. di
n. Omia ista manifeste docuit ipius
ut pr ex dcaris in euangliis. Nonab
scondi misericordiā tuam. quam
p me voluisti mihi dare. et veritā
tem tuam. qua misa et vitas sem
pr. se cōmittentiu. in oprib⁹ dei.
adalio multo. sic debet declarb. p.
.c. qm sic est in hebreo et in tāl
lacōne ioānis mē heb. hē. in eccā
multa. quod idem est. Tu autē
domine. hic oīa declarb ipius
ē devota depcatō pro statu corpis
sui mistici. et pmo quantū ad amo
tionem mali. so quantū adepcōm
bom. i. exultent. Cntra pmū dicat.
Tu autem dne. i. tu deus pi. ne longe
facias miserationes tuas a me. i. a
corpore meo mistico pro quo ipius
legitur frequent orasse in euāglio.
misericordia tua et veritas tua sulae
piatme. orationem meam exaudiendo.
omīs enī oīo ꝑ procedens et voluntate
de libatua. fuit exaudita. secundū
quod dicat saluator iohīs. xj. Ego au
tem sciebam q̄ semp me audis qz
voluntas ipī deliberatiua. semper
fuit et est conformis voluntati dī
ne. et cām hui depcationis subdit.
.d. quī circumdederunt me mala.
.s. pene. quorum non est numus.
multe. n. penalitates sūnt inflicte
ꝑ fidelibus a principio eccē. ut pz in
aplis et martiribus. Comprehendēr
unt me iniquitates mee. qua a prima
pio sūnt aliqn cum bonis mali i
corpore mistico ꝑ. ut pz de nida pro
ditore et de multis alijs. a principio
mundi fuerunt heles ut pz ex epīs pau
li et aliorū apostolorum. pī q̄ vais
iohēs in principio euāgliū sui expe
dit divinitatem ꝑ. contra ebion et
cherinthi et comunicantes eam

negantes. secundum quod dicat ioā
in libro illustrium virorum. et non
potui ut viderem. quia ihesus mur
gentes multū obnubilabant ad
simplicium. multiplicate sunt su
per capillos capitis mei. modus est
loquendi ypbolicus ad designandū
multitudinem ihesum que fuerūt
mortificata dei. secundū quod pz
ang.m in libro ihesibus. Complaceat
tibi domine ut eruas me. i. corpus
meū mysticū a malis pdās. domine
ad adiuuandū me respice. contra ma
la nibyrnica de futuro. Confun
dantur et reuerentur sil. qui quae
runt animā meam. i. fidelium comm vi
tam. animis modi fuerunt tyranni
pmitiua ecclā quorum multi fue
runt occisi cōtra ihm ordinē natu
re. et aliqn confusi confusione pe
nitentie que est confusio ad decus
gloriam. qua multi videntes pa
tientiam martiriū et dei virtutem
contra eius ihōs. Convertantur
ad fidem. qui dicunt in cuge cuge.
mirfectio est exultantis. que aliqn pu
nitur ad congaudendū. et sic profer
batur a fidelibus de pacia martiū
gaudentibus. alii ꝑ proferuntur ad
martiriū ꝑsecutoribus. Exul
tent. hic oīa ponitur depcata
pro suo corpore mistico. quantum
ad adepcōm bom qui dicatur. Exul
tent et letentur sic⁹ te. dū prem ni
totam trinitatem de bono q̄ dan
tus es eis. Omnes querentes te. i.
fideles mei qui te querunt per ūam
fidem. et dicunt semper magnificet
dns. ingraciando de bonis eius. qui
diligunt salutare tuū. i. me ipm
quem misisti pro salute hoīm. ego
autem mendicus sum et pauper. si
hoc referatur ad gratiam personam

xpi. ꝯmittẽ q' vitam valde pauperem
duc̃ mlꝭ mundo ciuit pr m eiꝰ. ci aũt
reformatur ad corpus eius multam. sic
certum est q' fiunt et sunt multi fi
deles p̄ xp̃m pauperatorem eligentes. do
minus collatus est mei. qua sufficie
nte promittur talibz et promittit
dei. secundum qd' dicit saluator. aſ. vi.
p̄mũ querite regnũ dei et iusticiam
eius. et hec omia adiacebunt nobis.
Et ideo mitur hic psalm concluditur. ad
iutor meus. ad womi promouendũ.
et protector meus a malis p̄seruando.
ties deus meus ne tardauis. in affli
ctis mi predictis. psalmus. xl.

Beatus qui intelligit. hunc
psalmo p̄ponitur talis titulꝰ
in hebreo. Ad victoriam p̄s dauid. et
in finem laudacõe ipsius nisi hebreum. pro
victoria cantici dauid. et idem primo
significatur. et p̄dictus aũt p̄ expoſitõ
huius tituli. et et titulo appz actor
psalmi. s. dauid. et materia huius
psalmi nõ appz. q' p̄ueniat dicitur.
aduersis dicunt. n. aliqn q' dauid
fecit hunc psalmũ pro salute filio suo
quem disposuerat regnare post se
de voluntate dei. ut hz̃ primo par. rcbm.
hoc tñ nõ obstante. adhuc eius
nolebat eius supplantari. ut hz̃. m.
R. i. tñqua habebat pro se abyathar
sacerdotem. et ioab multos
principes. qua adhuc habebant ptes a
dome ut hz̃ ibidem. tñqua videbat
prem suũ i lecto iacentem tanq̃
impotentem. et p̄phetam nathan pro
phete fuit defraudatus appositio. et
salom constitutus in regno. ut hz̃. m.
R. i. dicunt q' de hoc dauid fecit
hunc psalmũ dicens. beatus qui in
telligit sup egenũ et pauperem. &c. i.
beatus sit nathan p̄phta qui potuit
intellectum suũ pro salome egeno
et pauperi inquantum adhuc
nolebat enim de regno eiici. Et
sic cõm. ut possunt literam sequentem
applicant ad hanc materiam. et
hec expositio et conclusio videtur dis
conuenire ab intentõne saluatoris
Jo. xiij. q̃ allegat scripturam hui⁹
psalmi tanquã dictam de se ipso ad
literam. d. et ut impleatur scriptura.
Qui manducat mecũ panẽ leua
bit calcaneum suũ contra me. an
concordat lia hebraica in hoc pt̃e
que sic hz. comedens panem meũ.
magnificauit sup me supplantum. et
tñclatio ionam nr̃ hebreum que
sic hz. qui manducabat panem
meum leuauit sup me plantam. t
secundum oms expositores catho
licos saluator. io. xiij. allegat scrip
turam de hoc psalmo. dñicam q'
q' dauid qui plura misteria x̃i descri
bit quem alit̃ ppẽ ut dictum fuit
in principio huius libri p̄mittens x̃i
passionem et resurrectõem in hoc
fecit hunc psalmũ. qui secundum
hoc dividitur in duas ptes. in p̄
ma agitur de x̃i passione. in 2a
agitur de eius resurrectõne ibi.
tu autem domine. Circa p̄mum
sciendum q' passio x̃i incepit a sua
paupertate. q' patiendo incepit ab hora na
tiuitatis. et p̄mo agitur de eius
paupertate. 2o de eius morte ibi. in
imica mei. Circa p̄mũ dicit dauid.
beatus qui intelligit sup egenũ et
pauperem. i. xp̃m qui in paupta
te fuit natus. ut potest de pauperi
mis et impurus loco. et pannis
pannis involutus. sup in paup
tate conuersatus. unde dicit de eo ipso
ayt. viij. Volucres foueas habent. et vo
lucres celi nidos. filius autem hoi
nis nõ hz ubi reclinet caput suum.

ideo

ſmuliter in paupertate ſunt morientis
ut poſt ſuis neſcientibus ſpoliatis et
malicio ſepulat poſitus. de iſto g̃
pauꝑ dicat dñs. Beatus qui intel
ligit et c̃. i. intus legit. ita q̃ ſub
pauꝑtate quam geſſit informa mr
humanitatis. intus legit per ꝺ̃am
fidem caritate formatam. diuinas
ſue deitatis p quas debet intelligẽ
opera dñe virtutis que faciebat.
In die malaligitauit eum dominꝰ.
qua talem fidelem in die iudicij
liberabit dñs de potestate inimica
dominus conſentiet eum. in die
et iuuabit eum. ſua gr̃a in mente.
et beatum faciat eum in eterna. c.
vincentium in qua est beatitudo ve
ra. et non tradat eum in animam.
i. ad voluntatẽ inimicorũ eius cor
poralium et ſpiritalium. Dominꝰ op̃
ferat illi ſup lectũ doloris eius. i.
cum iacuit sup lectũ affectus do
re cordis seu mentis. vniuersum stra
tum eius uersasti et c̃. mutat ꝓpha
modum loquendi de tua ꝑsona ad
ſecundã. que mutatio fit nam de frequẽ
in ꝓphetis. et sensus est huiꝰ lr̃e.
q̃ sic confortetur et sanetur add.
q̃ non indigeat lecto pato ad ia
cendum. ſz magis reuertatur tanq̃
lectus quo ais non indiget am
plius. p talem modum sanationis
Jo. v°. ca°. Dicit languido ab eo cu
rato in probatica piscina. surge
tolle lectum tuũ. ↄ c̃. et hoc ꝓpter
ad manifestationem miraculi ꝑfec
ſanationis. ¶ Ego dixi domine. Ex hoc datur
te ad orandum pro aliis. d. Ego di
xi domine miserere mei. animꝰ enim
cuiuslibet. d. sana animã meam
quia peccaui tibi. in aduersitate bre
ſalue et honorato vnc et ꝓpitio mihi
cõtra. virtus enim dominicalis xpi
qua sanat pectã est etiã. secundum
q̃ dicat apoꝰ ad hebr̃os. xiij. ihũs xp̃s
heri et hodie ipe in secla. p̃ quo pot
sanari animam dicit a peccãs.
¶ Inimici mei. Hic mr̃ agitur de
xpi morte. et mutat dicit modũ
loquendi. quia prius loquitur fu
turo de xpo. hic introducit xpm lo
quentem sicut psalmus. Ego autem lo
quutus fuissẽ de xpo. d. Quare fremu
erũt gentes ↄ c̃. Con̄r introducat
xpm loquentem in ꝑsona ꝓphe
dicentem. Ego autem conturbatus
sum ire ab eo ↄ c̃. sicut sunt ibidem
expoſitũ. et hec mutatio frequenter
fit in ꝓphetis. g̃ mp̃ ꝑ dicitur. Inimi
ci mei dixerunt mala mihi. quia mul
dixerunt ei vituperia frequenter fiunt. Jo.
viij. nonne bñ dicimus nos. quia
samaritanus es et demonium hꝫs.
Quando mentitur et pibet nomen
eius. frequenter enim tractabatur de
morte ei⁹ ut sic pirent memoria eius
eius. Jo. xi. Ab illo die cogitauerunt
ut interficerent eum. Alij ꝑ tres ẽ
glistę scribunt quotidiã tractatum
de eius morte. Et ingrediebatur
ↄ c̃. Hic mutatur similiter modus
loquendi quia scriptum frequẽ
loquendo de pluribus in plurali
transiit ad loquendũ de illis qui
vno. eoq̃ sunt cõmuni ad aliquod
bnũ. et marie in scripturis ꝓphe
et sic dicitur hic. et ingredientes
. Quis de minimis meis. vt videre
me docentem nr̃ consuetudinem. in
me loquebatur. quia falsa referun
ad meam diffamationem. Congregati
congregantur inquisitorem s. qui
frequenter audire poterant insidi
as xpi ut eum caperent in sermone
nr̃ in aliquo reprehensibili Jo. xi°
pr in pluribus locis in euangelio

egrediebatur foras. i. ad mulgares & lias. et loquebatur in idipm. ut ad narrent denuntionem populi ab eo fiant hr̃ jo. x. Demonium hr̃ habet & insanit q̃ eum audiitis. pt̃ alia lra ab illo loco. et ꝯ ingrediebatur, exponit de pt̃ nuda in singlari. qui aliquãdo egrediebatur ad tractandum cum iudeis de traditione x̃. et iterum ingrediebatur conforatum x̃ et aplõ suum. vt videret tempus et locũ q̃ ꝓ posset eũ aliter tradere. et sic multa stulta & inepta fingebat et dicebat hinc & inde scribunt quatuor euãgliste. adstimi me cubiurrabant. i. lacerare detrahebant. omnes inimici mei. s. carne pharisei et consules aduersũ me cogitabant mala michi. s. inferr mortem contemptibilem et dolosam. Scribum nuncupatur constituerunt adstũ me. qua ordinauit xpũ mortuũ in sepulcro custodire. ne discipuli eius eum tollerent et dirent eum resurrexisse. ut hr̃. as. rebus. & subditur. numquid qui dormit. i. iacet mortuus in sepulcro. q. d. non. sic enim loquebatur de xpõ mortuo. illud quod de resurrectione sua ꝓdixat contemptibiliter. et enim homo pacis mee. et c. q. d. xp̃s. nõ est mirũ si illi qui erant inimici mei talia dicebant contra me. quia etiam discipulus meus & familiaris contra me conspirauit ut eis. s. iudas scarioth. et hoc est quod dr̃. Et enim homo pacis mee. i. mecũ habitãs pacifice in quo sperauit. i. de quo oñdi q̃ confidebat de eo. s. in hoc q̃ portabat et custodiebat illa que ex deuotione offerebantur ꝓ necessitatibus x̃ et discipulorũ suorũ et ad dandũ pauperibus ut hr̃. io. xij. et. xiij. qui edebat panes meos. et dixat panes i plã

qua nudas cũ alijs discipulis in area domini dupliciter panem manducauit. s. corporalem et sacramentalem. quia corpus x̃ tunc alijs exhibuit. magnificauit s̃ me supplantaturum. tradendo me iudeis. ad hoc q̃ ecclia ꝓ taliter derelictus et euacuatus permortem. s̃ non diu mansit intentum. quia xp̃s p hoc magis exaltatõnẽ tria die resurgendo. tunc enim dixit. data est mihi omnis potestas in celo et in terra. ¶ Tu autem. hinc cõstat agitur de xpi resurrectõne cũ dicatur mihi & hoc nus. tu autem dñe. i. tu deus pi. miserere mei. ut nõ dicant inimici dñe ammam meam in nichilo. et corpus in sepulcro. et irrisa mee. annua cõ tremendo. q̃ factum fuit tercia die qũ resurrexit ꝓ cõe gloriose pro gloria omnium electorũ quã non habuit ante resurrectõnem legitur xp̃s orasse jo. xij. Et retribuam eis. istud fuit impletum quando populus iudaicus fuit occisus et captiuatus ꝓ romanos. pro peccatum quod cõmiserat in xp̃m. sicut ꝓdixat xp̃s luce. xix. videns ihus ciuitatẽ secum super illã flenit s̃ illam. d. quia si cognouisses et tu. s. mala tibi ventura similiter fleres. Iuxta cognouit quã volentem me. i. dilectã ut applicati. quoniam non grandebit inimicus meus. i. populus iudaicus. s̃ me. s. finaliter. quia quamuis iudei de morte xpi ad horam letati fuerũt. tñ post resurrectõnem magis fuerũt confusi. quia tunc fuit magis declarata gloria xpi. s̃ possunt queri quomodo xp̃s homo qui habuit ꝑfectam notitiam ab instanti sue conceptõis. ꝑ suam resurrectõnẽ cognouit eis gratiã dilectõnem p̃is. ad hoc dicendũ quod ꝑter scientiam que competit x̃o

n quantū deus ponitur in xpō ẽpler
noticia a doctoribus. ꝓma est qua
cognoscat ūbum et aliam uerbū. t
secūdū istam noticiam non cognoscat
unam creaturam ꝑ aliam nl' omnē
essaū ꝑ totum. quia mhac noticia
non limit cogitacōnes uolubiles
ab uno in aliud transeuntes sz pū
bum īmediate alia cognoscuntur.
sa noticia est qua a principio con
cepcōnis cognoscit res in genere ꝑ
ꝑsciam dnūtus infusum. et ista
noticia pōt cōsiderari dupliciter. uno
mō quantū ad acquisitionē. et sic
non cognoscat unū ꝑ aliud. quia no
tcia omnium que sic cognoscat. limi
tat' sunt infusa. alio modo quantum
ad usum. et sic bñ cognoscat unū ꝑ
aliud. sicut hīs noticiam acquisi
tam utendo ea aliquando conclu
dit effectum ꝑ causam nl' ecōtr. et unū
similē ꝑ aliud. et sic de aliis modis
concludendi. et hoc mō xpūs. ait
xvm. cum quelimisset apertis regis
terre a quibus accipiunt tributū
a filiis suis aut ab alienis. et infrā
deute pcto ab alienis. concludit.
ergo filii sunt liberi. tertia noticia
est experimentalis. que fiunt acqui
sita ꝑ lumē intellectus agentis. et
ista cognoscit unū ꝑ aliud no solū
quantū ad usū. sz ꝙ̄tum ad ac
quisicionem. et secundū hoc dr xpō
dicit apō hebr. v. didicit ex his
que passus est obedientiam. nec
autem ꝑ innocentiam suscepisti.
licet nō meruerit gloriam animę
quā ab initio omnes habuit.
tū meruit gloriam oris et totam
exaltacionem. et quātū ad hoc dicit.
nec autem ꝑ innocentiam suscepi
sti. i. ꝑ meritū innocentis vite.
suscepisti. corpus glorioſum nichi

conferendo. secundum quod dicit
ap'. nichil. et dominus quidē ihūs
post qm̄ locutus est eis. assumptus
est in celum. et ꝙ̄liter assumptō est
stabilis secundum quod ibidē subdit.
et sedet a dextris dei. ideo sequitur.
et confirmasti me in conspectu tuo
in etnū. vltimo in fine psalmi ꝓphe
tando gratias agit de predictis di
cens. bñdictus dñs deus israel.
quia licet deus oīm ꝑ creationem
tū dicebatur deus israel ꝑ debitum
cultum et veram fidem. fiat fiat.
in hebreo hī. amen amen. q̄ importat
iteratis cōfirmacōnem. ps. xlvi
omnes gentes. hunc psal
mo ꝓmittitur talis tytulus
in hebreo. ad victoriam in ductu
filiis chore. et hunc dictum. filiis
ꝓponitur littera lameth. ad designā
dum q̄ est datum talis. et est sen
sus psalmi iste est in ductu facta
filii chore a deo ꝑ spm̄ prophetiam
qui cantandus est a leuitis aliquo
quodam conatu victorie. licet ista
frequēter expletum est tamen le
uidū augustinū qm̄ dicat omnes
psalmos factos dauid. iste ps dicit
tur a filiis chore. non q̄ ab eis
factus. sz quia ab eis decantandus.
sed contra hoc videtur. q̄ licet filii
chore fuerint de leuitis. tū nō fue
runt cantores sz ianitores. ut hī
primo par'. xxvi. item. ia. ca. et alii
doctores hebrei. et ionim⁹. quibus
in hoc magis est credendum ne vi
deatur. dicit q̄ iste ps sunt facti
a filiis chore. verū autem ab uno co
rū nl' plurib⁹. non unicum dicti
ab hebreis. sed ionim⁹ videtur sen
tire q̄ sunt facti ab uno qui inter
filios chore fuit excellencior. vide
in translacōne nr̄ hebrum. ponit tale

titulum. pro victoria dctissimi filio
rum chore. nec hoc dictum mirangi
tur q hoc q' in titulo hebraico inscri
bi dicitur filijs chore. sicut de alio
libro vl' tractatu edito ab aliquo ti'
minore. frequent' dicitur. hec est doc
trina fratrū minorum. secundum
g' q' licet filij chore primo fuerint cū
pre suo in illa rebellione contra mois
en de qua hī nū. xvj. tamen audita
reprehensione moysi. penituerunt.
alijs tū se elongantibus a tabernacul'
chore. s' adherentū remanserunt ut
psuaderent pri q' penitere et ordinet
moysi. quo non aquiescente ruptū
fuit terra. et chore cum s' adherē
tibus perierit. factū est grande mira
culum ut filij eius non perirent. secūm
quod dicitur nū. xxvi. vbi quid mi
raculum fuit plenius expositum. et
infra plenius dicetur psalmo. xlv.
Et tunc autē filij chore totis viscer
ibus conuersi sunt ad deum. et deus
dedit eis spiritū prophetiam. et multa
de futuris prophetauerūt. et psalmos
fecerunt quorum iste est vnus. in
quo agitur de statu populi israel
itis in babyloma. q' primerunt in
spiritu. et diuiditur in duas partes. q'
primo redditur a dicta captiuitate libe
racio postulatur. secundo ad hoc rō allegat
ibi. iudica me deus. quia sicut ps dicte
tus est ab isto apud nos. ita nō dictum
fuit apud hebreos. prima in duas.
quia primo declaratur desiderium hō
dicitus. secundo tedium dilatacōis. ibi. fac
tum est mihi. Cum primū in p' deuotum
nidorū in captiuitate babilonica
existentiū dicitur. Quemadmodum de
siderat cervus ad fontes aquarū. qui ucrat⁹
a uenatoribus et male factus multū
desiderat aquam. ita anima mea ad
te deus. i. ut educar ad loam tuū qui

tus est in hīn quam deus ad hoc ele
gerat. ut hī. in. psal. vj. sicut. i. sīc
me desiderauit anima mea ad deū
fontem viuū. sic est in hebreo et in
tūs latine in omni me hebreū. et vi
no carpax posita est. fontem libris
mis coit p' liras sibilatine nl' er in
pria aliquor conceptū. qm exigno
rancia veritatis hebraice posuerunt
hic fontem. eo q' primitur. q' admo
dum desiderat cervus ad fontes aq̄
rum et c. quando veniam et appa
ream ante faciem dei. i. in loco cultus dīni
hoc modo loquitur scriptura. exo. xxiij.
Et' in anno apparebit omne masculi
nū tuum coram dño deo tuo. Fluunt
hic cōm' declarabitur tedium dilacōis.
et primo ex temporis longitudine. se
cundo ex afflictōis multitudine. ibi. abis
sus. prima in duas. quia primo exprimit
tedium. secundo subditur aliquale solacium
ibi. Quare tristis es. Circa primū dr.
fuerunt mihi lacrime mee. q. ppls deuo
tus frequēter lacrimabatur in babylone pro
captiuitatis longitudine. magis a
more cultus dīni quā pre. vtrūq;
enim erat tunc deserti. panes die ac
nocte. q. d. iste lacrime ex tedio pro
cedentes auferebant michi appetitū
comedendi. Quare dicitur de anna p'
regū. i. prima illa flebat et nō capie
bat cibum. dum dicitur michi co
tidie. Babilonijs michi exprobran
tibus. vbi est dominus deus tuus.
quasi dicat nullius virtutis est.
quia non potest populum suum a
captiuitate liberare. et de talibus blas
phemijs contra deum. afflige bantur
non inde sup' modū. ideo subditur.
hec recordatus sum et effudi in me
animam meam cum lacrimis orando.
hoc modo dicebat anna p'. R. i. flendo
orabat. vinū et omne q' inebriare

ptest non bibi sz effudi aiam meã
in conspectu dñi. qñ translato in
locum tabnaculi. i. in vrbm dauid
pmo fuit tabnaculũ ad reponendũ
archam dei. ad mirabilia. qua ibi
dabantur diuina responsa mirabilia.
usqz ad domũ dei. qua ibi fuit edifica
ta domus dei p salomonem. ad quam tũc
lata fuit archa de tabnaculo quod fe
cerat dauid. ut hz. m. xv. octauo. In
voce exultationis et confessionis. s. dñe
laudis. ibi. n. legit dauinas laudes
cantabant cũ mentis exultatione
in confessione omnium mẽ hebr lectur.
multitudinis festa celebrantis. et sic
plana est lra. et ad idem pot referri
q dr hic. comis epulantis. qua nõ
solum legit dauinas laudes cantabãt
in paschali oblone. sz offerentes
quoniã una ps illius oblonis cit.
et de illa epulebantur letanter coram
domino. Quare tristis. hic ponit
tur aliquale solacii quod sumebat
ex hoc. q populus deuotus firmiter
sperabat ab illa captiuitate liberã
fieri. sicut prerimam et alios psalmos
fuerat dictum. pp quod sic dicebat
populus deuotus loquendo sibi ipi.
Quare tristis es anima mea. q. d.
reapies consolõem. et subdit causã.
sperã in deo. firmiter ab eo expectando
liberationem. qñ adhuc confitebor
illi. confessione laudis in loco depu
tato sno cultui. et qualis sit hec cõ
fessio loq subditur. salutare vultus
mei. i. dñs in letitiam salutis. et
deus meus. es tu supple et non alius.
Ad me ipm anima mea conturbata
est. pp pdicta. sperã. ad aliqualem
meã consolationem. memor ero tui de tra
iordanis. i. vitationum que facta in
terra iordanis. qñ fuerãt pres nos
tũsque p aliquã dieñ. et postea aq

mennt secundum cursum lunã.
ut hz iosue. xj. et hermony. i. de mon
tibus tus in terra hermonim. que
sic nõiata est a monte hmon. et
est ppe iordanem. a monte modico.
qua ille mons hermõ est modicus
respectu montium inter illa quibus
diat tũ. ra. sa. q mons modicus
hic dicitur mons syna. qua est
modicus respectu montiũ in quibus
mortua sunt aaron et moyses. pullo
autem monte dicit dedit deus populo
israhel bñdictionem legis. ut hz deu. xxx.
et. xxi. Jacobus autem benedictionũ non
dabantur nisi in captiuitate babi
lonica. volens ad suam consolationem.
qua ex illis habebant spem sue libe
rationis. qua sicut dicat ggorius
om. i. ptritarũ rerum exhibitio. et
certitudo futurarũ. abyssus. hic cõ
sequenter describitur tedium dilationis
et afflictionũ multitudine. et mira
describitur hec multiplex afflictio.
et mẽpotata consolatio. dicitur ge.
abyssus abyssum invocat. i. una
afflictio aliam. dicitur enim cõiter q
vni damnpni cũ malis nõ venit so
lacium. sz addunt secum alia. et sic
fiunt in ppto. quia cũ malo aptãtis
tonus de terra ppria. eiciunt inde
malum oppressionis in seruitutem
laboribus duris et contemptibilibus
vbis et hmõi modi. In voce catharacta
rum tuarum. cataracte dr dari
fere ille que p quasdã fenestras
ueu vñ aperiũ. In voce tonitrui et
fulguris. et plumaz magnarum
in talibus describendarũ. secundũ qõ
dicitur genesis. vi. de diluuio et cata
ractis celi apte sunt. et p hanc similitu
dinem denotatur multitudo afflictio
nũ in magnitudo. que venerunt super
populũ israel tempore captiuitatis ba

bilonice nullo dei iudicio p̄ cuncta en
quitate. Ideo subdiam. Quia exal
tatus es fluctus tuos. i. pene inflicte
a sidonibus et finitimis. sic tibi
erunt sicut eque nunc terram coop
mut. Veruptā quia metallum debet
hñ placentia. ideo subditur. In die
mandauit dominus misam suam
et nocte canticū eius. p diem intelli
gitur tempus prosperitatis. et p noc
tem tempus aduersitatis. est g̃ sensus.
q̃ sicut deus in prosperitate ostendit mi
sericordiam suam hoibus. ita tempore
aduersitatis quo ostendit iustitiam suam.
non dz omitti canticū laudis eius. se
cundū quod dictū est sup̄ psalmo. xx
xvij. Vindicam omnū inimicū tempore
. i. tempore prosperitatis et aduersitatis
Ideo subditur. Apud me oro deo vite
mee. i. directa deo. qui est actor et con
servator vite mee. Dicam deo suscepto
meus es. quia populus israel suscepit
tanq̃ deus pr̃auarit educendo de egypto
innumerabiliter. et dando ei legem. Quare ob
litus es mei. dimittendo me tam diu
in captiuitate. licet enim oblivio non
cadat in deo. tñ ad modū oblivisc̃entis
se hñ. qui petentibus auxiliū nō prebet.
et quare contristatus incedo p viam
hostis? dum affligit me inimicus.
. i. populus babilonicus. dum confrin
guntur ossa mea. Iabonibus dum s̃
verborum sicut in egypto fuerunt
afflicti. ut p̃ exo. v. et exprobrauerunt
mihi. vbi est deus tuus? et blasphemationis. Ideo
subditur. dum dicunt mihi etc. et
exponitur sicut sup̄. Quare tristis es
anima mea. hic interponitur consolo
et spe liberationis. et exponitur sicut
supra. Judica me. postq̃ postulata est
liberatio. hic orat ad hoc allegatur rō.
et accipitur ex malitia gentis babilo
nice que erat dedita ydolatrie. et ideo

rōnabile videatur q̃ populus dum
colens ab eius seruitute liberetur? et
hoc est quod dicitur. Judica me deus
. i. secundū tuā iudiciū iustū me libe
ra. Et discerne causam meam de gen
te non scā. i. babilonica ydolatrie de
dita. Ab homine iniquo et doloso eripe
me. quia populus babilonicus non
solū male se hēbat erga deum p ydo
latriam. s̃ etiā erga hoies p multiplicem
et cā dicte liberationis allegatur cum
subditur. Quia tu es deus fortitudo me
a. q. d. nō possum liberari p me. s̃ solū
et tua fortitudine. Quare me repulisti.
a ciuitate et terra deputa tuo cultui
Et quare tristis incedo etc. exponat
sicut supra. Emitte lucem tuam. ad
educendum nos de terra babilonis
sicut emisisti ad educendū pres tuos
de egypto sicut hic exo. xiij. nūc dein
ceps columpna nubis p diem. nec colū
pna ignis p noctem coram populo.
et veritatem tuam. qua promisisti p
per moysen nos liberare de captiuita
te. qui iniciemus ad te. deutō. xxx.
si ad cardines celi fueris dispersus. inde
recolliget te dominus deus tuus. ad ter
ram quam possederunt pres tui. ipā
me deduxerunt. i. deducent. loquitur
p̃pha de futuro p modum p̃terito p̃pter
certitudinē p̃phie. et hic modus loq̃
di frequens est in p̃phis. vñ ysa. ix. dī
de xp̃o pro tunc futuro. puerulus natus
est nobis etc. Jn monte scō tuo etc.
Iste est mons moria vbi salomon edifica
uit templum. ut hic. ij. par. iij. Et
in tabernacula tua. dicunt hic taber
acula loca que erant circa templū oīa
deputata. Et introibo ad altare dei.
ad offerendū sacrificia et oblationes q̃
offerebantur in altari holocaustoꝝ.
et ad offerendū tuniam. s̃ altare in
celi. ad deū qui letificat iuuentutē

meam. Inuentus autem populi
mdaia fuit in terra de egypto. sedm
quod dicit dominus p ieremiam
.ij. ca. Recordatus sum adolescentiaꝫ
tuam qñ secuta es me in deserto.
et ista inuentus fuit quodam mō
innouata in liberatione populi de cap
tiuitate babilonica. sedm quod dicit
in hoc psalmo tertiodecimo. i. Renouā
bitur ut aquile iuuentus tua. Cō
fitebor tibi in cythara. quia diuine
laudes cantabantur a leuitis. non
solum humanis uocibus. sz & multis
instrumentis. ut hic primo pal. xxxij.
Quare tristis es anima mea et c.
Exponatur sicut supra. Quia
posset exponi ps iste a principio. Qui
admodum desiderat cervus &c. de
quali ydonea deuota. que considerās
miseriam pñtis vite reputat se eē in
captiuitate babilonis. que mīpre
tatur confusio. et ideo totis pcordijs
suspirat de pñta seculo negꝫ erupi.
et ad terram suam que est terra
viuentium ydonea. secundum secñd
quod dicebat paulus apostolus de
se ūpō phil. i. ca. desiderium hīs dissol
ui et eē cū xpō. et ideo talis ydonea
sic deuota plangit se eē in miseria
pñtis vite. et deprecatur perduci
ad gloriā celestis vite. vbi deinceps
videbit facie ad faciem. et ꝑ erit laus
nigris. secundum quod dicitur infra
psalmo octogesimo. nō. bī qui habitāt
in domo tua dñe. in secla seculoꝝ lau
dabunt te. et hinc inde considerātis
ꝓdictis. posset hic iste psalmus fa
liter applicari. pō qd ꝓtinet ad
seriem litteralem intellectꝰ ꝓmo. secundū
glossam a domino uocem datum.

Deus auribus. ps. viij.
Huic psalmo premittitur
talis titulus in hebreo. Ad victoriā

filijs chore erudicio. et exponatur
sicut titulus psalmi precedentis. qui
est idem in sententia cum isto. et eisdem
uerbis. nisi qꝫ dicto erudicio ponitur
hic infine. ibi autē ponitur in sedo
loco. de materia autem huius psalmi
diamus aliqua. qꝫ ps iste est de statu
captiuitatis babilonice que ꝓnūciatur
a filijs chore ut supra dictum est. itaqꝫ
in hoc psalmo recordantur filij chore
populo israel pterita. et miserie mul
tis erant in babilone. et petitur liberatio
ab ipis. sed secundum hoc ps
iste non differret a precedenti nisi
forte modicū. pō quod alij exponit de statu populi in captiuitate sua
p romanos iniqua sunt modo. sz
hoc nō videtur ꝑsuasibile dictum.
quia ab iste captiuitate nondum
ceditur ad terram natiuitatis suę.
vnde luce. xxj. dicta captiuitate ca
pti dicentur omnes gentes et ie
rusalem a gentibus calcabitur do
nec implebuntur tempora nationū.
et ideo de ista captiuitate non dicitur
propheta aliud quod ponatur imā
ne hunc psalmum. Exurge domine ad
iuua nos et redime nos &c. et ide
psalmo melioꝰ iudicio ni videat
melius dicendum. qꝫ iste ps sit
de precatione quam fuderunt pro
ius machabeis sub antiocho nobili.
ut hic primo &sedo machi. quando
spū prenderunt filij chore. Se
cundum hoc ꝑ ps iste in tres partes
diuiditur. quia primo declaratur
auxilium dei iustorum recordando
secundo priorum malorum deplora
do ibi. nunc autē repulisti. tertio pe
hibendo deprecando ibi. hec omnia
prima adhuc indigas ptes. quia p
recordantur ꝓterita bñ. sedo ibi
. ibi. tues ux. Circa primū dicitur

Deus auribus nostris audiuimus ꝑres nr̄i annūciauerūt nobis. scdm quod dicit. Ra. ca. et vñ et ista lra ꝓ q̄ filij chore non loquebant ꝓ se ipis. qua mirabilia que fecit de ꝯ in terra de egipto. et in deserto ꝓpulo israel non cognouerunt ꝓ naꝝ rationem ꝑm hominū. qua ꝑmi oculis ꝑnis viderunt. et ideo loq̄t ꝓ populo tunc futuro q̄ impletū fuit tempore machabeorū. qui ꝑs erat ferens in magna afflictōne reole bat vñficia antiquis ꝑ̄bus collata. vnde et dr̄ machab. dicitur de iuda machabeo. Admonuit aūt eos et de auxilijs dei que facta sunt erga ꝑ entes. et quod sennacherib centum octoginta quinq̄ milia ꝑierunt &c. ideo subdit. opus quod operatus es in diebus eorum. i. moysi et iosue et aliorum ꝑm. manus tua gen tes dissipauit. que habitabant in terra promissionis. quod impletum est tempore iosue. et plantasti eos. filios israel in eadem terra. afflixisti populos. quia aliqui aliorum fue runt ꝑtis trucidati. ut pote chanaa nei et iebuzei. et expulisti eos. q̄ aliqui eorum euaserunt ꝑ timore ante ingressum filioꝝ israel ut dictum fuit in libro iosue. & quia victorie ille facte fuerunt facte dīna vir tute magis q̄ humana. ideo sub dit. nec enī in gladio suo possede runt terram &c. ut ꝓxima ¶ Tu es ꝙ̄. Hic cōm. recolunt antiquo rum iuda. quia iosue et alij illius temporis. videntes victorias mira biles quas deus dabat eis. attribue bant eas dīne virtuti. et ita ꝙcra bant de futuris. et ideo sic dicebant. tu es ꝙ̄ rex meus. ꝑ quem illam gen nacōnem. ꝑ quod et deus dedit illi ꝓpulo legem. scandum quod dicit ꝓxima psalmo. Exlvj. non fecit tali ter oī nacōni. et iudicia sua nō manifestauit eis. et hoc fuit quia xp̄us de illo populo erat nasciturus. et deus meus ꝑ hierusalem cultum. q̄ mandans salutes iacob. i. victorias in bellis ꝓpulis cū iudicijs erunt eum de iacob ꝑ duodecim ꝓ̄archas .i. quibus denotat sunt duodecim tribus israel. Ante. i. ꝓ tuam virtu tem. Inimicos nros nentulabimus. .i. fugere faciemus cornu. i. potestate nobis a te data. sicut enim de ꝓterito et de ꝓsenti habebant victorias vir tute dei. ita sperabant de futuro. et in nomine tuo spernemus insurgentes in nobis. i. nullo modo timebimus de eoꝝ insultibus. de tua virtute cō fidentes ideo subdit. Non enim in arcu meo &c. et ꝓ̄ma usq̄ ibi. Tota die laudabimur tota die. i. laudemur de talibus victorijs. totum actribuat deo et non nobis. et in nōe tuo confitebimur. confessione laudis ꝓ be neficijs nobis collatis. in seculum. hoc semper in futuro. ¶ Nunc autem. Hic cōm. recolunt miserie in qui bus erat populus iudaicus tempe antiochi regis. annūciatur. Nūc autem repulisti. quia videbatur gēs iudeorum adeo repulsa sicut mulier cui datur libellus repudij. Et con fudisti nos. vnde dicitur machab. i. Et domus iacob induit cō fusionem. et merore. quia antiochus rex posuit ab hierusalem vsq̄ templum de solomonis &c. altare dei. ut dicitur ibidē. et non egredieris deus in virtutib; nostris. ꝑ hebreo et translacōne ieron mi hic. ꝑ exercitibus nris. et idem est. tū quia iudei nō poterant tunc con gregare exercitū. tū quia si tunc cō

nō. xvij. ꝓ̄archas

gregarunt pugnare contra regem
antiochum non audierunt. auisti nos
retrorsum post nummos nos m
sequm. unde dicatur ꝓmo macꝫ. cdo.
q̄ machabeus et sui eius fugerunt
ad montes. et q̄ multi sequti fuer
eos. Et qui oderunt nos diripiebant
s. quia antiochus et milites sui
rapiebant bona iudeorum. dedisti
nos tanq̄ oues escarum. que mac
ficantur ut edantur. sic tempore an
tiochi multi de iudeis male fuer
tortis. Et ingemuit dispersit nos.
quia multa de eis tunc fuerunt m
interfecti capti et alijs grauibus ꝭ ser
mitute uenditi. Quid dicta ꝓpulꝰ
tuum sine ꝓcio. tot enim de iudeis ne
debantur q̄ dabantur pro modico ꝓcio
quod quasi nichil reputabatur ꝓ sub
ditum. Et nō fuit multitudo. s. ꝓr
armie. ut emendatum. i cōmutatiōibꝰ
eorum. et ꝓ hoc ꝓcium erat modi
cum. et quasi nullum quia ꝓpter
erant emptores respectu uendentiū
de hac uendicōne iudeorum. et captiua
tōne et occisione. dicit cui macꝫ. v.
Erant autem toto triduo. lxxx. milia
interfecti. vl. milia uincti. nō minus
autem uendam. ꝓclusit nos opro
briuꝫ uicinis nr̄is. i. gentibus qui
erant cē terram promissionis. qui
gaudebant de infortunio iudeorum.
exprobrantes eis et deridentes eos.
Ideo subdit. ꝓclusit nos i sillabā
dinem gentibus. qui cū loquebantur
de infortunio aliquoꝝ ponebant pro
exemplo ut sillabē infortunii
iudeorum. cōmocōnem capitis in ꝓ
prijs. solent enim homines mouere
capita ꝓ admiracōne. qui uidet aliq̄
magnū repente dictum et adinuē
tum. qualis erat status iudeoꝝ

Tota die uerecundia mea contra me
.i. occurrit mi occasio uerecundandi.
Et confusio faciei mee cooperuit me.
homo enim confusus solet uultum op
rire et se quantum ꝓt abscondere. a
noce exprobrantis et obloquentis.
contra populum iudaicum. Fuge in
iuria et ꝓsequentes. quia nō solum
molestabant eos rebus. sꝫ ꝑ tactus.
Hec omnia. hic conseq̄ter ꝓmu
tur dep̄cacō pro liberacōne ꝑ ꝓmo ad
hoc allegatur rō cur ꝓpter populi afflicti.
cdō cur ꝓpter deū. ibi. Exurge. macō aūt
que debet mouere deum ad deliberand
populum afflictum cur ꝓpter eos. et qui
cruciauet patienter. et non mouetur
a lege dei. sic fuit in ꝓposito. q̄ ꝓpter
ruinā regis antiochi hec aliqui m
dei legem reliquerunt ut malos ꝓ
satis crederet in lege dei. ꝓ ea cruciatus
afflictōes et tormenta exprimuntur
hic ꝓmo macꝫ et cdō. Et hoc est q̄
dicitur hic. hec omnia. s. mala supdic
ta. ueneruntꝫ nos nec obliti sumꝰ
tui. Quia colimus te sicut deū nr̄m.
Et inique non egimus in testamento
tuo. mandata legis tue transgredien
Et non retrorsum retro cor nr̄m. p aposta
siam a fide. Et declinauit semitas nr̄as
a uia tua. quia p afflictōes quas
sustinemus. uis q̄ repulseris nos ac. hu
miliasti nos in loco afflictōis. quia ma
tempore illo fugerunt ad loca deserta ꝫ
erunt afflictiua. ita q̄ ꝑierunt afflictiōes
ꝫ afflictōnē. unde dr̄ cdō macꝫ. v. Iudas
aūt machabeus secessit in desertū loci.
ibi q̄ mē ferus diuersis in montibus
cū suis agebat et cum alijs uelantes.
deuocabantur. unde in hebreo. et in
tūslacōne ionathe nr̄ heb hic. ꝓ loco
diachonū. ꝓ quo nos hēmus. ꝓ loco
afflictōnis. et coꝑuit nos umbra

mortis. quia nequaquam memento erit
a mortis periculo. Si oblita fuero nomi
ni tuo. eius recordationem debitis tem
poribus omittendo. et si expandimus
manus ad deum alienum. cultus ydola
trie committendo. nonne deus requiret
ista. puniendo sic ito iudicio q. d. sic.
Ne enim nomen abscondita cordis. hoc
dicatur contra errorem aliquorum gentu
lium. qui negabant diuinam prouiden
ciam se extendere ad actus hominum. Qui
pe. i. pe custodiam legis tue. morti
ficamur tota die. nisi essent eni anthy
ochus mittat nideos qui nollent ad ri
tum gentilem tendere. ut hec primo macha
i. Exurge. hic con. ad literam dicitur
populi allegatur no ex parte dei. ac si eis
set populus iudaicus. et qui potest
cum literaliter in momento. ideo dicatur.
Exurge. et loquitur deo more humano.
quia ille qui oppressos multo tempore au
dit. surgit ad adiuuandi quos. Qui
obdormis domine. deus enim ad mo
dum dormientis dicitur celare quod
permittit malos diuitari et iustos tribu
lari. unde quando talia videntur. dor
mire dicitur. deus dormit. Exurge. repetat
hoc verbum ad exprimendum huius dis
cidium. et ne repellas. c. pro nos. in
finem. c. finaliter. Quare faciem tuam
auertis. loquitur de deo more humano. qui
quamdiu ordinem aliquorum non erau
dit facies auertit. Obliuisceris inopie
nre. nitanta enim inopia erant q. fem
ora uix trahebantur. ut dictum est. et tribu
lationis nre. quia multis modis et va
rys tribulabantur. ut primo macha
i. cap. Quia humiliata est in pulueren anima
nra. i. mea vita. tua quia in figura hui
us actionis ponerent amittent si capita
sua. sicut nos erat iudeorum mas
sacratione publica. tui quia habitabant in
montibus me ferus ut dictum est. ubi non
habebant lectisternia. et macabeus in publi
cis. ideo subditur. Conglutinatus
est. i. immediate coniunctus ut adhereus.
interra uenter meus. quia nec e paleas
habuit quas inter se et eram ponerent.
ideo concluditur. Exurge die ad inuua
nos. tantis malis oppressos. et redi
me nos propter nomen tuum. q. omnis
ne et malis que sustinemus. urmat apud
gentiles in contemptu. Aliter
potest exponi propter quod habet fidelis
in magna afflictione pro toto mentis
ut corporis ut utroque modo. quia in
patienter sustinent. prima vitiata
dei si collata recolens. ut se ordinat gra
tum. et per eius dispositum ad alia in
futuro reapienda. et sic exterius expli
cat mala que sustinet coram deo. potes
humiliter et deuote. ab eis liberari di
uina mea et vtute. psalmus xliiii.
Fructuant. Hinc ps premittitur titulus in hebreo. ad
victoriam super solamnn filii chore
erudiao cantica dilectionis. Circa quod
sciendum q. hebrei moderni dicunt.
q. hoc nomen solamnn significat rosas
in plurali. sonnosait differt illud
qm ponit hic talem titulum. pro
pro filiis filiorum chore eruditionis
cantica amantissimi. credo tu q. io
melius dicat in proposito. et q. tempore
suo indei dicebant significationem
dicte dictionis. illud in plurali. et li
lium qui ponitur singulariter pro filiis. vii
in toto veteri testamento. Vbique est
ista dictio in plurali ut singulari iom
nus tollitur illud ut illi. et inquad
glosa hebraica sic loco istum. Ego repren
sio dicit. Victoria sic illud. q. q. tu sit
de significatione ista ut illa. non muta
tur tu sua apud hebreos nec apud la
tinos. quia secundum hebreos per rosas
intelliguntur hic filii israel. qui alios

ppulos excellebant in fide et cultu
vnius dei. et in isto psalmo expi
mitur prosperitas filiorum israel que
fuit prisca in xpō a filijs chore et ꝯ
ab vno comm in plurib⁹ licet et
pcipaī fuit cuꝫ salmo. pb⁹. ri. tū de
ista prosperitate vere dicitur ab he
breis. Aliqui enī dicunt q̄ fuit illa
quam habuerunt sub rege assuero ad
procuratiōē regine hester. et sēdm
hoc psalmꝰ loquitur ad litteram
de rege assuero et regina hester. et
statim prosp̄ro iudeorum tempore
illo. alij aūt dicunt q̄ loquitur de
prosperitate que fuit sub salone q̄
latus appt. in. x. et. ij. paralip. Et
secundum hoc ps iste ad literam loq̄
tur de rege salone. et filia pharaonis
eius vxore. vel secundum alios de
regina saba que venit ad regem
salomonem et dedit centū viginti
talenta auri. et aromata multa ni
mis. et gēmas pciosas. ut hī. in. x.
. x. Aliqui aūt doctores catholici di
cunt. q̄ ps iste loquitur ad literam
de rege dauid. et bethsabee ex quib⁹
descendit multi reges bonꝰ et iustꝰ
ut ezechias iosias. et plures alij. q̄
pro rotas vel filia designantur. et os
iste exp̄ones et consimiles excludūtur.
p hoc q̄ de rege de quo fit sermo in
psalmo hoc. in fra dicitur. ut p̄z ex
decursu litter. sedes tua deus in se
culum seculi virga directōis ⁊c.
Item post ea subditur de regina ⁊
rege simul. audi filia et vide et in
clina aurem tuam et ⁊c. et subditur.
Et concupiscet rex decorem tuum
quia ipse est dns dus tuus et adora
bunt eum. et in filiacōne omnium
nōn heb. Et concupiscet rex decorē
tuū quia ipse est dns tuus et adora
eum. de assuero autem. vel salone

sequendo. vel quocumq; alio rege tūc
li non pōt dici q̄ sit deus et latria ei
randus. Item heb. i. apō allegat hūc
psalmū dictū de xpō ad literam di
cens. ad filiū aūt. throni tuus deus
in seculū seculi ⁊c. ꝑ quod psalmus ꝑ
ad hūc loquitur de rege in mortali
ihū xpō. qui est verus deus latria
adorandus. et desponsa dicit̄ xp̄o
de regia. Item in figuratiua caldaica
que apud hebreos est antiquissima. et
vocatur targū vbi nos hēmus in hoc
ꝑsalmo forma pro filius hoīm. hoc
sic probatur quia vox melior maior
quam filiorum hoīm. ergo p
q̄ ps iste intelligitur de xpō ⁊ sm hec.
Igitur sēdm hoc pōt exponi titulus
predictus. ad victoriam pro filia ⁊c.
vt sit sensus. psalmus iste est ꝓ
cudicio. scā p̄ ꝑpetuum sanctū. filijs
chore cantica dilectōnū pro filia. i. de
cantico dilectōnis ⁊ et ecce filia de
signatiue. quia xp̄us vnxit et
ecclā mater et vnxit et hic ps idē
est q̄ illud canticū est de caritate.
ad victoriam. i. cū quodam conatu
lenitatis. sicut scripture sacre ex
situm est. et ad eundem intellectū
de facili pōt regina titulus idem
ut p̄z de se. Secundum q̄ hūc
sensum. ps iste diuiditur in duas
partes. quia primo premittitur quod
ꝑfacio. et sēdo subditur narratio.
ibi. ꝑcelsus forma. premittitur autē
ꝑfacio quia de materia in loquitur ps
. s. de dilectissima dilectōne xp̄i et ecc̄ie
in qua ꝑfectōne primo ponitur pia
pale agens hunc psalmum. s. xp̄us sal
in quadam plenitudine anime dicit
Eructauit cor meū sicut. ii. nemo
ex plenitudine alicui corporalis emotio
eructuationem. sic cor xp̄i ex plenitu
dine gr̄e spiritualis. emittit hinc

sermonem. ideo subdatur. verbum tuum,
quia est ministri xpi et eius expositum. et
ideo non solum tuum sed populum. et si
hoc inquod gladii tangitur materia
liter psalmi. tamen ondiatur interius ei
subdatur. Dico ego autem mea regi. i.
ad laudem regis regum ihu xpi. quar
to modus loquendi tum dicatur. Lingua
mea calamus scribe velociter scribentis. i. spus sc qui mouendo no indiget
instrumento tempus. Speciosus
huic comi narratio et primo describitur regis xpi magnificentia. secundo sponse decentia. ibi. Astitit regina.
tertio prolis commendatio. ibi. Adducentur. Circa primum primo describitur xpi magnificentia quantum ad humanitatem. et secundo quantum ad diuinitatem. ibi. Sedes tua deus. Circa tum diuino non est pcipua. quia in prima precedit aliqua minoratio de deitate et humanitate. sed est aplius. Circa primum secundum q speciositas optime sedet in pncipe. pmo quod dicatur spes primi digna est imperio. et quantum ad hoc dicitur de xpo. Speciosus forma pre filios hominum. Cuius enim species pre aliis est pulcherrimus. quia corpus eius fuit formatum virtute spus sc. manus operis non potest esse error nec defectus. sicut ex pte aie. quia ab instanti incarnationis fuit repleta omnibus gratiis virtutibus et scientiis. secundum quod dicit Io. iij. de patre eius spus non ad mensuram. sic in pncipe sedet optime eloquentie claritas. et quantum ad hoc subditur. diffusa est gratia in labiis tuis. vii dicit Luce. iiij. mirabantur omnes in verbis que procedebant de ore eius. propterea benedixit te deus meternum. Ista benedictio est gratie corporis collatio. et ad celum assumptio q no fuit xpus a principio sed per virtutis meritum. in pncipe requiritur probitas et quidam

ad hoc subditur. Accingere gladio tuo.
non materiali quo xpus non fuit usus
imo usum eius prohibuit petro. Io-
xviii. d. mitte gladium tuum in vaginam. et io gladius hic intelligitur
verbum dei. secundum quod dicit apostolus ysi. Et gladium spus quod est verbum dei.
Isto gladio plus fuit xpus sine quo vivo pan
dens vicia et errores. sup firmum tuum.
q firmum videtur vis generativa. intelligitur humana natura in qua re
dicunt et predicant. Conscendit ad
declarandum dignitatem xpi. d. spe tua et inpulchritudine tua.
Circa quod sciendum q speciositas
proprie consistit in vivacitate coloris
et proportione membrorum. sed ad pulchritudinem animalis requiritur debita
quantitas. unde quilibet est pulcher. dr.
q pulcher dicitur formosus et commensu
ratus. non tu pulcher. in quo autem mensure
fiant de his que pertinent ad debitam
perfectionem corporis et anime. ideo no
solum a spe sc. pulchritudine omnes
datur. intende prospere. i. prosperitate
populi tui. ad hoc enim tenderet mis
sio xpi. procede. q viam humane mortalis vite. et regna. quia ea tantum
obtinuit regnum quantum ad excaecandum.
quod in sua resurrectione dicit apostolus esse. ultio. data est mihi omnis
potestas in celo et in terra. et quia glo
riam corporis quam tunc habet ex merito
precedenti accepit ut iam dictum est.
et ideo subditur. propter veritatem. i. vite
et doctrine. et mansuetudinem.
quia molestias et miserias sustinuit
sine mentis q turbatione. secundum
quod predicit ysa. xlij. non clamabit neque
tumultuabitur. et misericordiam. humanitatem quam ferit in sua passione of
ferendo se ipsum deo patri pro offensa ge
neris humani. et hic sedet regnans

non. Differentia
inter formosum
et pulchrum.

hacõnem ꝑ viam michae. Et dedicat te mirabiliter dextera tua. ꝑ dextram que est ps fortior et nobilior intelligitur dnm̃itas xpi. an organũ cõ nectum erat hũmitas. et ideo i omnib; monebatur. secundum motũ dextre tue. sagitte tue acute ꝓpũ sub te cadẽt in corda inimicor regis. secundum quod dicit. Ps. ca. hũa ista est imisca ta. sicut et in plumbis loris caar captẽ. et ad hũdnm plamũ intellec tum eius. sic est situanda. sagitte tue cadent acute in corda inimicor regis. populi sub te cadent. ꝑ sagittas que mul se alonge ferunt intelligim̃ apli a xpo missi ad ꝓdicandum et dilatan. ut hic mart. ultimo. Eimites dex te omnes gentes et c. ꝑ iste sagitte cedunt in corda inimicor xpi. ita ꝑ nectrantes corda infideliũ et gentiliũ q̃ multi conũiliant ad fidem ꝑ orbem vniũsũ. et sic fit finis dnãm as anima. ideo subditur. populi sb te. i. sub obedientia tua xpus. Sedes tua. hic cõ. declarat magnificẽ cia regis xpi quantum ad dignitatem. tũ ad hoc. adiungitur de hmanitate. quia iste due nature sunt inseparabi liter. cõiũcte in uno supposito. dicat ergo. sedes tua. ꝑ. regia maiestas. bñ in hebreo et translatione iommi nir̃ hebraycum. tronus tuus et t. tronus autem ꝑte significat sedẽ regie maiestatis. In seculũ secli. in he breo hic ollam red. et significat in seculũ secli et ultra. et est regula apud hebreos q̃ quãq; sic scribitur multi duratõ ꝑpetua a ꝑte finis. et alii ab utraq; ꝑte ex quo ꝑz q̃ hic est sermo de regno x̃i de quo scribitur dñs. ps. Potestas eius potestas etna que nõ auferetur. et regnũ q̃ nõ corrũpetur

Virga directõnis virga regni tui. distinguitur. n. regnũ a tyrannide ꝑ hoc q̃ tyrannus querit utilitatẽ ꝓpriam ꝑ subditorum oppressionem rex autẽ bonũ cõmune subditorum ꝑ eorum directõnem secundũ legẽ virtutem. virtutis et iustic. diligit iniquitatem et odisti iniquitatem. hoc dicit dr̃ de xpo ratione hmanitatis ꝓpter illud quod subdicitur. unxit te deus t. xpus in natura hmana unctus fu it ꝑ plenitudinem gr̃e ab instanti cõcep tionis. ꝑ consortibus tuis. i. omnib; intellectualibus creaturis. ꝑ quod dicitur. Joh. i. q̃ datus est ei spũs nõ ad mensuram. mirra et gutta et cas sia. ꝑ istas species aromaticas. post in telligi aromata. que ad mulieres emp tum ad ungendum corpus dñi. q̃ de talibus speciebus erant confecta. et quia corpus dñicũ erat q̃ veritatem tum carnis. secundum quod contra phil. iii. ca°. in forma ut homo. ideo cõ ditur. Vestimentis tuis. et dicitur in plurali ꝑ diuisas ꝑtes corporis. Ab domibus ebureis. domus ebur sunt pixides fact de ebore. ul' ala ex quo est simile eboris. in quib; illa aromata erant reposita. sicut in domibus suis. ex quibus delec tauerunt te. Quia de modo illarum mulierum sunt accepta xpo. h nõ viderunt corpus eius quia non in tenerunt eũ sepulcro. iam enim resurrexerat teste angelo. Filie regũ. inter eius alias mulieres fuit maria iacobi et salome que fuit sororis beate virginis marie ex ꝑ rentis. de qua certũ est q̃ descendit de stirpe dauid et abrahe regium a dauid descendentium. et idẽ uenit simile est de eius sororibus. ideo dicit

hic filie regũ

hic filie regum in honorem.illam
enim vnicam facere noluerunt ad
honorem. ¶ Astitit. hic cōis describi
tur regine ecclesia cum dicitur.
Astitit regina.s. ecclā ē sponsa. a dex
tris tuis.i. in prōbis vitis tuis.
quod p̄ de ecclā triumphāte quecūq;
xp̄o in vitis electis gloriose.filiē de nu
bentē que astat xp̄i xp̄o in vitis gr̄e
que sunt margarita vocata p̄cipue inter
in vestitu de auro. per hoc intelligi
tur decor sapientie que refulget in
ecclā. Circumdata varietate.s. animā
tum et virtutum. audi filia. legē
euāgelicam. sicut enim ecclā est xp̄i
sponsa. ita est et eius filia. et inde
intelligendo. et inclina aurem tuā.
ad obediendum et operi ad implen
do. Et obliuiscere populum tuū.i. po
pulum vitiatū de quo descendit pri
mitiua ecclā. sicut p̄ in apostolis q̄.
fuerunt ydolatre vidi. et domū p̄ris
tui.i. synagogam siue templum in
quo conuenerant vidi ad faciēdā
ea offerendum. que cessauerunt eo
q̄ erant figure oblatus corpus ē
in altari. et ideo illis sacrificiis figura
libus et imperfectis successit vnū
sacrificium p̄fectissimum.s. eucharis
tie sacramentum. Et concupiscet
rex decorem tuū. quia xp̄us rex delec
tatur in cultu spirituali ecclē que
est pulchrior q̄ cultus exterior synago
ge. in templi et omnibus
vasis eius. Quoniam ipse est dominus
deus tuus. p̄ hoc dicebat xp̄us. Jo.
iij. spūs est deus et eos adorare
spiritu et veritate oportet adorent.
et filie tyri in muneribus. sunt autem
gentium. et ideo p filias tyri intelli
guntur ciuitates gentium designando
aptē totum. et multe ciuitates genti

lium conuise sunt ad fidem p̄ dep̄cacōm
apostolorum offerentes xp̄o munera de
more. vultum tuum deprecabuntur
omnes diuites plebis. videmus enim
ad impletum q̄ p̄cipes mūdi et potē
tes honorant xp̄m et ecclām suā hu
liter se subiiciendo eis. Omnis gloria fi
lie regis ab intus gloria. n. ecclē consi
stit in ornatu intiori animali et v̄
tutum non in magno apparatu exteri.
sicut synagoga gloriabatur in pieti
bus templi de auratis. et vasis aure
is et aliis p̄ciosis in mūdi templi
deputatis. et ideo subditur. in fimbriis
aureis.i. sapientie doctrinis. Circum
amicta varietatibus.s. diuersorum
habitū qui sunt in ecclā dei et in diuer
sitatibus animalium et virtutū que
sunt in p̄sonis huius modi stamen ad
ducentur. de capta magnificentia re
gis et regine nuptiis. Hic cōis osē
ditur in prole procedente ab eis. non
p̄ carnalem gr̄onem. sed spūalem.s. p
fidem et sacramenta. et p̄mo agitur
de filiabus. deinde de filiis. ibi. pro patribus
Circa p̄mū dicitur. adducentur regi
virgines post eam. loquitur hic de q̄d
sa p̄fectiorem regine quam ecclā tur
dotandā esse ad eius honorem. vñ in he
bō dicitur sic. in vestibus deauratis ducetur ad
regem virgines post eam. et in ecclā
tōne idoneum nr̄ hebreum. in varietā
tibus ducetur. et c̄. hoc est in vestibus
pulcr et varie depictis et ornatis
ducetur ecclā sponsa ad regem xp̄m.
et virgines seruantur eam. quia mul
te nobiles puelle spreto mundano cul
tu virginitatem suam consecrauerūt
xp̄o q̄ erant ad honorem ecclē. p̄me eis
asistentur tibi. et in tripudiatione iōcū
di iuncta hebr. Amice eius duc
cent tibi huius modi enim virgines

consecrante sunt anime eoꝝ et totum
ordinatur ad honorem xpi. Auferun
tur miserie a et exultacõne .i. mentis
aliter enim talis consecratio non pla
ceret xpo ut pote si fieret p violenciã
poteꝛ ꝙ dia aliter. Auferentur ĩ leti
cia et exultacõne. quia talia facta
p̃secucõnis sunt procurantibus
angelis sanctis qui de talibus letã
tur et exultant quia scribitur luce.
xv. q̃ gaudent de penitencia pecꝛis.
et p cons de pnotacõne nictorum ad
opera sĩe evocacõnis. Adducentur
in templum regis .i. ad seruiendũ
regi xpo. alĩ non placent ei sz ma
gis displicent. sicut patet
de virginibz que consecrabuntur dee
ueste. ¶ Pro pũlus. hic cõmi agi
tur de filijs et admittat psalmistaꝛ
psalmũ summu ad regem xpm̃. d. p
pũlus tuus .i. loco pm̃ tuorum
secundum hũanam naturam. qui
fuerunt pmarche. reges scã et xpiane.
et quibus descendit xps secundũ
carnem. nati sunt tibi filij .i. apli
et .lxx. discipli qui pmarchis et pro
phetis successerunt. Constitues eos
principes sĩe omẽm terram ĩ quibus
qua constituti sunt epi et p diuersas
ptes orbis. memores erunt nois
tu dne nois q̃ gõne et gõnacõne.
qz p doctrinã quã sciauerunt. et quã ĩ
cepto dimiserunt. redierunt et re
ducent ad memoriam scã regis ꝛ.
gionibus s' succedentibus usq; ad
finem mũdi. Ideo subditur. ꝙ ea
populi. audientes p eorum doctrinã.
confitebuntur tibi. confessione lau
dis metrice ꝛc. quia ista laus nõ
solum est mpfecta sz erit poteꝛ ĩ fu
turo. secundũ quod dicitur ĩ ista ps
lxxxix. Qui habitant ĩ domo tua

dnmne in secula seculorum laudabunt te. psalmus. xlvi

Deus noster refugiũ. Hunc ps
preponitur talis titulus in
hebreo. Ad victoriã filijs chore sĩe. Ala
mot canticum. Et dicunt aliqui
hebrei. q̃ alamot est nomen mu
sici instrumẽti. sĩe q̃d nl' in quo canta
batur ps iste. alij uero dicunt. q̃ est
nomen cui. et significat mulieres
uirginales. et isti melius dicunt ut ar
bo. et hunc sensum sequitur comm
munis ecclesiastica nr̃a hebr. ponit talem
titulum. Victori filiorum chore pro
mulieribus canticum. Dicunt alii
aliqui expositores catholici. q̃ dauid
fecit hunc psalmũ confidentes dinã
protectionem contra se et cr̃ regnũ suũ.
sz quod tempore dauid nl' filij eius
fuit tãs motus qualis describi
tur in principio huius psalmi cui dicitur.
ꝓ ea non timebimus dum turbe
bitur terra et trãsferentur montes etc.
nõ inueniuntur ꝓ q̃ dicat. Ra. sa. et alij
hebrei q̃ filij fecerũt hunc psalmũ.
qui miraculose fuerunt saluati pecu
chore pre eorum cui alijs multis.
secundũ q̃d dr̃ iij. Reg. xvi. et tñ est grã
de miraculum ut pueri chore filij
eius nõ perirent. dicat auit. ra. sa. et
salus iuuẽt. quod illud miraculum
fuit qz ad dicta moysi alij insurrexit
a tabernaculis chore et sociorũ eius
ut hic iij. xvi. filij autem chore
et socioꝝ eius remanserũt fuadentes
pri ut ordinat moysi. et tãc ꝓ
non acquiescẽte subito apta fuit tra
et chore cui sine complicibus admi
nui descendentibus filij eius dñia ꝑ
tuit stetit macer in medio illo
aptum quousq; tra sub pedibus eo
fuit rectus. et hoc fuit grande

mnaculum. sicut cum alijs recessit
rent a mōnaculo pris sui autr terre
aptum. milli fuisset mnaculum
de salute eorum sicut negr de salute
aliorum. vnde hoc miraculo dei ad
conuersi fuerint ad deum toto corde.
et requeuerint mens spūs ppheie. et si
cunt hunc psalmū. et ministris būdi
nt Ra. ca. ut accedo ad hoc concordat
titulus ps positus inscriptus. ad victo
riam filijs chore sic mnentibus can
tum. ut sit sensus. psalmus iste
appositus filijs chore ut actoribus
qui est cantacū sic mnementes. s. filio
rū chore miraculose saluatas. ut p
dictum est. ad victoriam. i. qui psal
mus cantandus est alemnas ei
quodam conatu victorie sicut frequē
ter expōtum est supra. dicat. Ra. ca.
ulterius. q̄ in hoc psalmo denūcia
uerunt filij chore sile signū in fu
turo fiendum. de quo dixerūt. non
timebimus dum turbabitur terra
et cē. Et quia tale signū non legitur
postea fūm maxime tempore filio
chore. videtur michi dicendum q̄
fecerunt hunc psalmū gras agen
tes de liberacōne sua. et cum hoc de
minantes aliqua ce filios isr' de p
ximo uentura. et p̄mo ponitur pri
mū sēd sēm. ibi. Fluminis impetus.
Cum p̄mū dicatur. deus mi. p iam
fidem et cōfessionem refugium et
virtus. supple es nobis. ideo cōditur.
adiutor et tribulacōnibz que ine
nerūt nos nimis. in hoc q̄ tria apta
est sub pedibus nris. et saluasti nos
penitus alijs. p̄ea non timebimus
dum turbabitur tra. i. non timui
mus videntes manifeste auxilium
giē tue. et loquitur de p̄terito per
modum futuri. et hic modus loq̄
di frequens est in ppheis sicut eq̄.

frequenter loquitur de futuro p modū
p̄teriti. vl' alit non sit locutio de futuro.
ut sit sensus. p̄ea q̄ saluasti nos i
tot motu tam horribili. Non timebi
mus dum turbabitur tra. i. si accidat
casus similis vl' magis horribilis.
et hoc de tua bonitate et potencia cō
fisi. Et trāsferentur montes mei
maris. i. si contingeret motus terre
tam horribilis q̄ et hoc montes p
pinquiores caderent in mare. sicut
aliquando contingunt intimotibz
magnis et quia et tali casu causa
tur sonus horribilis. et turbacō aquar
maris. ideo subditur. Sonuerūt et
turbate sunt et cē. Erectus p̄z q̄ iste ps
est p̄imus inter alios quos fecerunt
filij chore. quia fecerunt ip̄m pro gra
tiarū actōne sue saluacōnis. et nunc
p̄mo requiescunt meis spūs prophetie
ut p̄dictum est. tū non est scriptus
in p̄mo loco. quia psalmi scripti fue
runt in libro psalmorū secundum
ordinem quo recitebantur. et alii
p̄mes postemis recitebantur. sicut
sunt dicti in p̄incipio huius libri.
Fluminis. Hic ostēdit de habitan
tium urbis p̄missacō in ip̄o ppheico.
Cum q̄ sciendum q̄ dicta terre mu
ta contigit q̄n filij israel erant in
deserto. primū autē mirabile q̄ de
us fuit eis in deserto. fuit ordinatus
ordinis mirabilis. p̄m fuit de nume
ro chananeorum tribulis. et p̄mo
denūciatur p̄mū. et sēd secundū.
c. Conturbate sunt gentes. Cum
p̄mū dicatur. Fluminis impetus.
i. cursus ordinis impetuosus. letifi
cat ciuitatem dei. i. letificat p̄ma
ciē. q̄n dicitur. ciuitas dei. ciuitas
cū est animus vnitas populi aut
israel erat vnitus in cultu vnius
dei dei. et ideo vnito nomine ciuitas

dr quam cuntatem lenificauit aurus
iordanis. dupliciter uno modo qua
fecit ut populus tñsiret p alueum sic
cum ut hr̃ iosue.iij. alio modo. qua
postq̃ tñsierat populus iordanis uni
uersalis sicut ante fecerat.
ut hr̃ iosue.iij. sanctificauit tabna
culum cum altissimo. hic accipitur
tabnaculum pro aula. s. continens
pro contẽto sicut alĩ fit comũiter sicut
comiter dñm dicimus tom̃ ionne. tom ui
ni mei contenti. Aulam aũt tẽpli
ti tunc deus sãctificat. i ems sãctitatem
ostendit qua statim cum sacerdotes
eam portantes posuerunt pedes in aq̃
iordanis aurius aque pluentes
stetit. et q̃ steterunt de iordanis. Hinc
aurius iordanis solitus remeauit. ut
hr̃ iosue.iij.iv. De in medio non
cõmonebr̃. i. in medio populi israel q̃
dicitur cuntas dr̃a q̃ dmittere eã
sibi tenendo sm̃ auxiliũ. ideo subdr̃.
Dominabit eam deus manu dñicalo.
i. valde manu et bto. contribate sibi.
hic denũciatur sm̃ s. destructio popu
li cananeor̃. et aliorum in terra pro
missa habitantium. qua ai audierũt
sicca cõnem iordanis dña uirtute
pro tñsitu filiorũ isrl' dissoluti est
cor eorũ nec remansit in eis spũs
timẽtiũ conflictu nauitũ filiorũ
isrl'. et hoc est quod dicitur. Con
turbate sunt gentes. in tra promis
sa habitantes. Et inclinate sunt. q̃.
i. directa sunt ab andana et cortatu
dne sua. et dicit. regna in plurali.
quia xxx. et omis reges fecerunt
de bello ad iosue et filios isrl'. ut hr̃
iosue.xij. dedit uocem suam. s. dñs.
et hoc p sacerdotes de precepto eius
in circuitu iericho tuba clangentes.
et inde sequamo ex tali clangore t
populi clamore muri iericho fundit⁹

corruerunt. ut hr̃ iosue.vj. et quia si
sint sm̃ p tr̃ motũ adeo immissum.
io subditur. mota est terra. sic in
terre motus non contigit causa nat̃
ali sed dña uirtute. ideo sequitur.
Dominus uirtutũ nobr̃ susceptor
nr̃ deus iacob. i. acceptator depcatio
nem nr̃am. uxta pdnocõnem et ui
dete p attractõnem operis dñi. quia il
lud factum contigit uirtute dña nõ
hñna. que potuit prodigia. pbebuit
et mutũ declaratõne ionnis nr̃ hr̃.
solutidines. quia cuntas iericho sunt
posita sub maledicto ad recedendũ
ut hr̃ iosue.vj. Maledictus uir co
ram dño q̃ suscitauit et edificauit
ciuitatem iericho. Auferens bella usq;
ad finem tr̃ promissionis ut habemus
de bellis p iosue et filios isrl'. q̃
nullus audebat bellum mouere cõ
tra eos sm̃ q̃ dixr̃ iosue. vj. Quamor
q̃ tria a phis. idco subdiuti. Auxilium
conteret et confringit arma et c. qm̃
p tria non potuimus resistere filiis
isrl. et quia ista fiebant dña vir
tute. ideo subditur. Impsona dominum.
Uacate et videte. per diligentiã actio
nes. quia ego sum deus. aus deus
nullus pot resistere. Exaltabor in
gentibr̃ mea. uel mirabilis operatõm.
Et exaltabor in tra. q̃ p effectũ vir
tutis q̃ nullus pot ni resistere. dñs
uirtutũ nobr̃am et c. Ista est ubm
filiorum chore cõtinens in fine psal
mi se saluatos de tr̃ captiua dña
uirtute. **Psalmus dragesimus**

Omnes gentes. hic psalmo
premittitur. talis titulus in
hebreo. Ad uictoriam filius chore ps.
et pr̃ cetibus hymnus cantici et cũdictis
i hoc psalmo spũs pphico pot̃ gñ
actio a filiis chore pro uictoria tem
pra sub iosue de propriis hostibus

m tem thanaam. Cum quam exp̃mũ
tur hic aliqua de bñfcia in sp̃iũ que
non fuerunt exp̃ssa psalmo p̃cedẽti
et dnnditur· mdnas ptes· qua p̃mo
populus ifrl' ad dei laudem mdnatꝰ
t secundo ad hoc ꝺ mdnatꝰ. quoniã
dnnus. Una p̃mi dicatur· omnes
gentes· i· omnes tribus ifrl· vñ i he
breo hꝫ. Oms populi· et sili' mfic
lacõne ꝺmnu nr̃ hebraeum· hoc eñ
nom̃ gentes cõiter accipitur· pro gẽ
tilibus· plaudite manibus· in signũ
exultacõis· In hebreo hꝫ· tangi
te manibus· i· mstrumẽta musica.
in quibus laudes dñe canebantur
alenitis· et anim hoc t̃ nocibus hmã
nus· p̃ceo subdit· Jubilate deo in uoca
exultatõne· Qñ dñs· hic eñ
ꝺ ad hoc mdnatur· et sedꝺ dnnna
laus refmtur· ubi· psallite· Una
p̃mo p̃mo accipitur ꝺ dñe laudis
ex sua excellencia eñ dicatur· Qñ
dominus excelsus· q̃nia tñscendit
omem intellectũ creatũ et p cõs om
nem laudem s' oblatam· sedm quod
dr̃ eccl· xliij· bñdicentes dñm· exalta
te eum quantũ potestis maior est
eñ omi laude· sedꝺ adducitur ꝺ ex
eius bñficijs eñ dicatur· terribilis·
i· hostibus nr̃is· quod magis exp̃mi
tur· quod eñ dicatur· subiecit populos
nobis· i· chananeos et amorreos· alĩ
os q̃ qui hñtant mtra promissionẽ·
In hebreo autem hꝫ· prostrauit
populos nobis· i· postrauit eos paul
lic pro nobis ut hẽmus victoriam·
et hoc factũ est pugnando iosue cõ
tra eos· eñ quod dicitur· Josue· x· aliq;
fugerunt filios israel· et ceciderũt de cle
li beth oron· dns misit sup eos mag
nos lapides de celo usq; ad azeca
et moran et mult plures lapi
dibus grandinis quã quos per ferr

gladio filij ifrl'· Et gentes sub pedibꝫ
nr̃is· hoc fuit mpletum usq; ꝺ
gibus qui tunc fugerunt m spelũca
ut ibidem hĩ et post inde educti ꝺ
sunt ad iosue et aut ad p̃ncipes cet̃
tus qui secum erant· Ite et ponit pe
des nr̃os sup colla regũ istorum· et sic
quitur postea· sic eñ fecit dominꝰ
amicis hostibus nr̃is eorum quos di
micabitis· Elegit nobis hereditatem
suam· diebatur eñ terra promissio
nis spualiter modo hereditas dei· eo q̃ ibi
habitant cultus eius· spem iacob· In
hebreo hĩ· gloriam iacob· de hoc enim
gloriatus fuit iacob p̃triarcha q̃ illa
ꝺa fuit s' et semini suo promisit· ut̃ ꝺ
ibi acquirat iacob pro populo israel de scen
dente a iacob· i· terram spualem quam
dedit populo descendenti de iacob· que
diuerat· et istud potest referri ad glo
riam p̃triarche iacob de quo dicit dñs
malachie· i· Iacob dilexi· esau autem
odio habui· ut̃ ad populum descenden
de iacob· qui fuit populus peculiaris
ipius dei· ut hꝫ deut· vij· Ascendit
deus i iubilo et c̃· Iste ascensus fuit qñ
ista victoria de populis hostilibus
terrarum promissionis· secundũ quod
dicitur iosue· q· quiesce q; ꝺra a pli
is· filij israel posuerunt tabernaculũ
dñi in silo· ibiq; fixerunt tabernaculũ
testimonij· et fuit eis tñ subdita ꝺra
ta sylo a' est in corde effraym que est
ꝺra montuosa· tabernaculũ aũt fuit
apportatũ ibi galgalis· qui locus est
ꝑ iordanem et sic deinceps· p̃ qd̃
portantes tabernaculũ et turbam ad
locum silo· nr̃debant ascendendo·
et p talem modum dicitur tunc de
us ascendisse· quia p̃ceptorum quod
erat sic archam erat quasi sedes dei·
sicut dictum fuit cxo· xxv· Ista autẽ
de p̃ceptõ fuit in nubilo diuinum

laudnm que cantabantur uocabus
hisaus et musicis mstrumentis.
et hoc non sic scriptum uolue. xvm.
tñ hoc probabilr dicitur ex alijs lo
cis scripture. in quibz carka legitur
de portata ad locum quem parauerat
dauid. et simili. in. R. xvm. psallite,
hic pro predictis dei beneficijs laus re
similitur ei dr. psallite deo nr̄o. tñ
dicitur quinquies psallite ad maio
rem ñumeracōnem secundñ numer
hebreorñ libroꝝ moysi anus
causa subditur. Quia rex omnis re
deus. ido excellenter laudandus. ꝺ
subditur. psallite sapienter. i. maturr
et deuote. et non insolenter sen dis
solute. Regnabit deus sup gentes. i
enim nō regnet. nī prius populus agnoscat
regnū suum nūcupando iudicando. deus
sedet sup sedem sanctam suam. i. sup plena
tudinem scientiam modum predictū.
ul' sup celum empyreum qui figurabi
tur sanctorum in quo erunt perfecte
mum. sicut plenius dicūtur exo.
xxv. populares nobiles. i. regnantes tribui
israel. Congregati sunt cum deo abrahā
ad locum dñi cultus mystico. vbi cō
gregati fuerunt principes populi i
srael ut dictū est supra. et dicit deus
abrahām. quia abrahām primo pmb
hic fidem vnius dei predicauit sen con
fessus est alios ad ydolatriam dere
linquentibus. Quū dñi fortes sunt. isti sunt
iudices israel. de quibz dicitur. exo.
xviij. dns non deserues. et pcepi nō
maledices. vehemēter elevati sunt
fuerunt multū in altum qñ terra
sunt subiecta filijs. et locus dñi in
cultus i syo stabilitus. psalmus xlvij

Magnus dominus. hoc ps
mus hebreo et mālatōne ꝺ
nom nūr hebreum ponitur talr titu
lus. Canticum psalmi filiorum chore

et pr̄ sūa et supradictas. De mag
nia uero hui⁹ psalmi dicunt doctr
expositores nr̄i. q' ps iste loquitur ad
litram de magnificencia ciuitatis ie
rusalem et templi. que salōn rex mal
de magnitudine erat edificatu. ut hic ny
R. m. et ro pal'. Et hoc ad dei cultū
et honorem. quod prudentes in spūl
filij chore dicunt ul' dō secundū alios.
q magnus dominus et laudabilis nimis
in ciuitate dei nr̄i. i. in ul'im quam de
us elegit ad cultū nominis sui. ut hic
sadō pal'. hy. In monte sco eius. qui
in monte mona sme sion erant tem
plum et regale palacium. fundatur
exultacōne vniūsefre. tota enī terra
isti exultant in templi et ciuitatis
edificatōne et cōsummacōne mul
ciam de alijs terris alij ueniebant
ad templum cū deuocōne. mons
sion latera aquilonis. quia mons sō
est in pte aquilonari ciuitatis nr̄e.
deus in domibus eius cognoscatur.
quia in edificijs ad dimi cultū dep
tatis non solum fiebant sanctifica
cōes ibidem vigebat doctrina legis
et pphiarū et in eō secūm dabant
dña responsa. vnde et xp̄us in
euāgelio frequenter legitur docuisse
templo. cū suscepit eam. pmouen
ciuitatem ad hanc gloriam. vide
tōne ionum hec sic. deus in
domibus eius agnitus est in ciuita
tibus. qñ certe reges terre congregati
sunt etc. Quia multi reges audi
entes famam salōnis uenebant
ad audiendam eius sapiciam et
ad videndum pōns et ciuitatis ma
gnificenciam. ipī videntes sic admi
rati sunt. quia maiora videbant
q̄ audierant. et ro multū admirabā
tur. secundū quod dicitur de regina
saba. iij. R. x. Turbati sunt et om

nō. pdicat de abraā

nota q̃nt. quia ꝑ nl'altem umila
or: mundia paulli turbabantur: ut
dicant ista. timor apprehendit eos.
eos. quia timebant de ḡnis regnis
expelli ꝑ potentiam salomonis et sic or
quelantur doloribus multis. io sub
dit. ꝑi dolores etc. In spiritu ve
hementi contteris naues tarsis. istd
referitur ad iosaphath regem iude. q̃
ad classitudinem salomonis fecit naues
ad asportandum aurū de ophir. Cz ce
ssante industria contingente contrarie q̃nt. eo
q̃ contrariat amicitiam cum ochozia
rege israel' ꝓximo. ut hic so. pal'. xx.
sicut audiuim⁹ etc. Ista q̃nt verba
hominū tempore salomonis erūtū qm
videntes magnificentiā ciuitatis ie
rusalem dicebant se iuste impletū.
quod aliis choris et aliis ꝓphetis an
nunciatū erat ee predictum. suscepim⁹
deus miām tuam etc. Quia in tem
plo a salomone edificato debebantur diui
ne responsa et alia beneficia. secundum
nomen tuū deus. quod est immensum.
sic et laus tua in finibus ter. s. diffusa
est. unde dicit ꝓmo pal'. xvij. domus
quam edificari nolo dō. talis debz
ee ut in omnibz regionibz nominet.
letetur mons syon. i. habitantes in eo
ꝓpter iudicia magnificentiam. et exul
tent filie iude. i. ciuitates iude. ꝓpter
iudicia tua domine. q̃ que subiecisti
nobis gentes manu tua. Circū
date syon et amplectimini eam. na
bis turris et turricōnibus. nar
rate in turribus eius. laudes dei am⁹
bitiose hec fiunt. ponite corda ūra
in virtute eius. totū ei attribuendo.
Et distribuite domos eius. i. distin
ctis officiis ad dei gloriam disponite.
ut enarretis in progenie altera. i.
filiis uris successoribz dei beneficia.
Ideo subditur. Quia hic est deus

deus nr etc. Licet autem hec expō
deatur ꝑ plurimis hr concordent.
tñ in aliquibus discordat. s. ab illo
loco ai dicatur. Quoniam ecce reges
terre congregati sunt etc. quia non
videtur posse intelligi ad hūc de regi
bus vicinabus ad regem salomonem
ut audirent eius sapientiam q̃ de
illis dicitur ꝓmo paralip. ix. Omnes
q̃ reges terrarum desiderabant videre
faciem salomonis. ut audirent sapientiam
etc. Desiderium autem sic implebat
delectat animam. ut hic ꝓti. xiij. Et
ideo nulla dissonat q̃ subdatur i hoc
psalmo. Ipi videntes sic admirati
sunt conturbata sunt etc. imo ma
gis eius visione grandebant et de eo
amicitia acquisita. letantes tra
debant sicut ꝓ ibidem de regina saba.
Et idem probabilit̃ intelligitur de alijs
qui sibi causa ad salomonem venebāt.
Item quod subditur. In spū vehementi
etc. dicunt ire ad iosaphath. nō
videtur conuenire dum eo q̃ fuit
quintus rex a salomone. ꝓ quod fictio
nem hic q̃ captum in eod contextu
faciat talem saltum. ꝓ que et ali
qua alia. hebrei exponit psalmū
istum de rege messia q̃ quem intelli
gimus xp̃m futurū. in eius aduen
tu expectant nūm et templum re
edificari magis magnifice q̃ unq̃
fuit. et sic exponit hanc istam. ma
gnus dominus et laudabilis ni
mis in ciuitate dei nri etc. usq; ad
locum illum. qui cum reges terre
etc. quod exponit de regibus gog
et magog et aliis regibus s̃ adnic
tis quos dicunt venturos contra ie
rusalē sic edificatā. et destruendum ꝓ
regem messiam. et ad hoc mittunt
sagittas ezechielis. xxxviij. usq; ad
finem eiusdē libri. Ideo subditur.

Contubat sunt et cõmoueret. quia nõ solum uenient p tiam cedentem p mare in nauibus. quas conterit dominꝰ ideo subditur. ps̃pũ uehemẽtẽ contribuet et tunc filii isrl' uidentes ista dr bñdicã dicunt. sicut audiuimꝰ. l. p dicta prophetarũ. sic uidimꝰ manifestat dominũ. l. adimplectũ et sic applicãt hrãm sequentem ad suã ꝓpositam. Sz hec ẽpõ est erronea. quia supponit rem nentiri ꝛ mẽdum q̃ est falsũ sicut pro tam difficilius p sapientes ueteris te stamenti. inquadam ẽstione q̃ disputatur de aduentu xp̃i que impũmbus locis hr̃. ꝓ quod salubrius uidebatur uidean' in dicendum. q hic ꝑs exponendus est ad hãm dexpõ. aũ aduẽtꝰ iã tũc fuit. in quo aduentu ciuitatem urbẽ intemplũ magẽ glorificauit sine cõtradicõne q̃ uncq̃ fuit. quia ibi oblatus fuit a beata uirgine. et ibidem plures dicunt et ami discipulus suus imminẽte passione amauit. et in urbẽ pro nobis mortẽ fuit admodiatus. et ꝓpter tam ciuitatis passus. p. xiv. in ciuitate etiam urbẽ ꝑmo suus discipulus ma nifestauit suam resurrectõnem. et de monte oliueti qui est nr̃e urbi a scendit in celum. et apls in monte syon existẽtibus misit in signo uisibili spi ritũ ꝙ scã. scandum qd̃ dicat ioꝰ in epistola ad parthum. de omnibus dñe sanctum. libris. vij. mo. que epistola ponitur in pncipio bibliarũ no stre tempore modno. et ꝓ ista et alia multa in quibus saluator nr̃. deus et homo in una ꝑsona cum ta tem et templũ glorificauit ut dicag gendum. Adhuc unũ modicum est et uenit desideratus cunctis gentibus. et ipleb dominũ istam gl̃ia. dicit dꝰ minꝰ exercituum. et ibidem subditur. magna erit gl̃ia domus istius no uissime. plus q̃ prime. et certũ est q̃ pro pheta loquebatur de templo quod re dificabatur post reditũ de captiuitate babilonica. et illud q̃ multis reputa bãtur sanctis fuit inspectum templi ꝑmq̃ edificaret salomon. ꝓ quod multo potest ũbum ꝑbẽ uerificari. nisi p hoc q xp̃us ubi glorificauit p pdicã. Adhuc. n. stabat illud in templũ. Vigesimo secundum hunc sensum. ꝓ ide pot diuidi in tres ptes. qma ꝑmo ponitur ꝑphetie dñicatio. 2o eiusdem impletio. ibi. sic audiuimus. 3tio mysterii publicatio. ibi. Exurgat ihon. Circa ꝑmum dicitur. magnus dominus et laudabilis nimis. et hoc ex cuius magnis bñficiis. In ciuitate dei mei. s. urbi in qua sunt electa ad cultũ dei. In monte scõi eius. qma in pte ciuitatis in qua erat mons syon. erat templum dño cultui deputatum. et ideo dicebatur mons scõs. qma secũ dũ una significationẽ idem est q dño cultui deputatum. ꝓ quod uestes sa cerdotales dicuntur scã et cõ. dño cul tui deputata. in locis autem istis fue runt ꝑdicta bñficia ad dei laudem celebrata. fundatur. in fide catholica ꝙ xp̃us ibid ꝑdicantem in ꝑsona ꝑ pria et miracula facientem. et ꝙ a postolos post ea. ut hr̃ actũ. 4. cap. Exultatione uniuerse terre. i. ad exulta cõnem uniuerse terre. qma fides catho lica de urbi ad alias ptes orbis per ꝑdicatiõm discipulorũ xp̃i est dilata ta secundum quod erat ꝑfectum predictum. i. ma. De syon exibit lex et ũbum dñi de urbi. quod est omnis exultationis fidelibus amicus. mons syon latꝰ aquilonis et cõ. qma sicut dictum est mons syon est magnus ionam ptes ciuitatis urbis. deus in omnibus eius cognoscetur xp̃us em

dns et homo in templo fuit cognitus
a cõsymone iusto et ab anna pphissa.
et aliis fidelibus. Cum suscepisset eam.
.l. in sin promouendo eam ad talem
gliam vnde et in tñslatõne iosephi
nñ hr̃. pu annuiando qñ eor reges
fuer. et c̃. Ista fuerunt tres reges qui ve
nerũt ad adorandum xp̃m natum.
pp̃i videntes admirati sunt. l. vide
tes stellam ductricem et precñ ihñ
et eius matrem. Contanda sunt cõ
mota sunt et c̃. Quid refertur ad hero
dem regem et suos factores et audi
entes verba regi dicõz fuerunt valde
conturbata. sm. qd̃ dicitur a. n. Au
diens autem rex turbatus est. et oẽs
ierosolima cum illo. et qm̃a aduẽtus
regum fuit causa turbacõnis herodis
et suorum. Ideo sub eod contextu pñ
tur vnũ nñ aliud. sicut estus nñ
sñm. Et p̃ secundum modum loq̃
di sc̃ptur. qm̃ narratur de bonis
ad malos. secundum illam regulã
exponendi sacram sc̃ptuã quam
posuit in principio geneſ. que est de co
pore dñi ihũ xp̃i. qm̃a in eo continẽt
bon et mali. et pter talem cõiunctõ
nem in vno corpore frequent fit trã
situs de vno ad aliud. et hoc modo ipõ
sa in cantibus dicit. Nigra sum sz formo
sa. nigra pp̃ peccãtis. formosa pp̃
iustos. sicut ibidem plenius fuit ex
positum. et hoc mõ pdicta nppõito.
q̃ eo sc̃ptura sub vno contextu lo
quendo de regibus sapientibus xp̃m
adorant. tñdit ad loquendum de hero
de et suis fautoribus querentibz eũ
occidere. timor apprehendit eos. eo
q̃ herodes timuit regni sui pdere.
et qm̃a ex hoc intimus torquebatur.
Ideo subdit. Ibi dolores ut pturien
tis. vl̃ istud propter referri ad dolores
matrũ quarũ filios herodes occidi
fecit pp̃ xp̃m. In spũ vehementi confre
naues tharsis. In hebreo et in tñslacõne
ionum hr̃ nñ hebreum. In spũ vre
mus et dicitur ab vrens. herodes eũ
audiens. q̃ magi redissent in regnum
suum p mare in nauibus tharsis in
tus eas fugerunt. ut hr̃m ysaiam so
lastem. et ibidem dñ q̃ tunc sunt ad
impleta pphia ista. Fiant aures
tuę. Hoc cõm̃ ponitur pphie ad ipsius
cio cum dñ. fiant aures tue. s. a filius
chore et aliis pphis. sic vidimus. ad
impletam in aduentu xp̃i. et loquitur
hic psalmista in psonis fidelium qui dic
bant ad implendũ xp̃i nativitatẽ. Ma
nate do
mum virtutũ. i. Angelorũ. angelũ eũ
sc̃i p̃ ireniam dñi cultus frequenta
bant locum illum. deus fiducialiter eẽ
netinũ qm̃a xp̃us deus et homo fir
datur eam in fide catholica. ut pdictũ
est. que fundacõ stabilis est netini. si
sc̃ptum deus nam tuam in medio
templi tui. hoc fuit ad implendũ. qñ
xp̃us p quem mãum dei consecuta ẽ.
simo oblatus ibi fuit. et virtutem eu
angelicam dixit. Secundũ nomẽ
tuũ deus. i. sm magnitudinẽ nois
tui que est infinita. sic et laus tua in
fines terre. i. diffusa p orbem terrarũ.
p pdicacõem apostolorũ. iustitia. s. hoiũ
ti que continetur in virtute euãgẽ.
plena est dextera tua. i. ppetuacõ seu
largitas tua p quam p orbem est dif
fusa. Letetur mons syon. vnde doctrina
euangelica accepit exordium. ut pre
dictum est. Et exultent filie iude. i. ci
tates iude. in quibz pdicauit xp̃us i
psona apli. pp̃ iudicia tua dñe. p
te demiata. Enarrate. hoc cõm
declarabitur. implendis dei p̃mulgacõ,
que fuit et p apl̃os. qui ad impletam
xp̃i institutũ constanter publicauerunt
in urbibz et ciuitatibz p̃inquis et re

motis. secundum quod dicit eis xpūs.
actuū p̄mo. eritis mi testes in hrlm et
omi iudā in samaria. et usq; ad ultimū
tēr. et hoc est quod dicitur eis hic
nūpū physico. Cū mandare ihon etē. q;
in monte syon ubi erat templū & in
alijs locis p totū constanter dicturi
bant publicando xpi fidem et miracu
lis confirmabant nitū q; in plateis
ponebantur infirmi ut saltem
saltem umbra illius obumbraret q;
q; illorum. et liberarentur ab infirmita
te sua ut hic actuū v. Narrate i gen
tibus eius. i. publice et manifeste ge
ntes clamantes in tumultibus audi
untur de tota ciuitate. Ponite corda
ūra in uirtute eius. i. xpūs &
manus uirtute magnalia fecerunt
apostoli. ut hic in actibus apostolorum.
Et distribuite domos eius. i. ordinate
loca ad altum xpūm. quod fecerunt
apostoli p̄mo in hrlm et ciuitatibus
inde. postea uō mortē tūm ubiq;
secundū q; hic creor actibus. Deo ūō
ditur. ut enarretis in progenie altera
. i. in gentilitate que erat altera progr
nies a iudea. quia p̄mo p̄dicauerunt
apli et ipi discipuli iudeis. et postea
gentilibus p orbem diffusis. quod
autem p̄dicauerunt. ondit ait ūō
Quū hic est deus. i. xpūs cuius dim
tatem p̄dicauerunt. ūl. quia fecit
nobis et non solū in p̄senti sed &
futuro p gloriam. Deo sequitur. Iu
etūi et in sēcūm sēli ipe regit nos in
seculū. i. futurū. In hebreo ait hēbr.
suauiter. quia dūna profundiora at
tingit a fine usq; ad finē fortiter et di
spōnit omia suauiter. Sonum autem
in tūlatōne in hebreum dicit. Ipe
regit nos in morte. quia tunc ma
gis apparet q; ipe est rector eternū.
ni hoc q; detractantibus mūdanis an

rilis. habit ipsalem animam uram.
Rō autem huius diuisionis in lra ista
est. quia in hebreo sic hr. Ipe regit
nos almut. Almut aūt si sine due de
riuationes significat sup mortem uel sine mor
te. sicut sit una dictio. sic significat
seculum ppetuum. prout hic ūsi
uel in eternitatem. loco cuius hebrei di
cunt olamut. eo q; homo puerū pri
mum cum dicat in infantia et non
in senio. secundum quod dicit ysa.
cū locum ultimū. ūmmus-iunus bū
videam dicere. quia nomibus bilus
quas vidi. almut. et hic est una
dictō & nō duo. Psalmus .xlviij.
Audite hec. Iuxta psalmo p
mittitur talis titulus in hebreo.
Ad victoriam filijs chore ps. et mūl
iacone iounn uir hebreus. Victori
filiorū chore canticum. titulus aūt
eius est in finem filijs chore psalmus.
Et est eadem sententia in istis. ut
p̄ter dictis. sup psalmo xlv. Et p̄
expō ter sup̄dictis. Sciendum ūō q; hic
augustinus ps iste intitulatur a filiis
chore quia ab eis decantandus.
ꝫ a dauid factus. secundum uero hi
storiū. et doctores hebreos. qui
in hoc ut ni magis attendendū ut
ps. et alij hic intitulati a filijs chō
re fuerunt ad eos fac. i. ab uno eo
rū plurib⁹ ne deficiant sup ps
xlij. Et ter dictis ibidem p̄ expō hui
tituli. diuiditur autem iste ps in
duas ptes. i. in proemiū et tractā
tum. ea ps incipit ibi. Cur timebo.
Cum p̄mū p̄mo reddantur audito
res beniuoli ex eoī utilitate doctrine
ait dī. Audite hec oēs gentes. q. d.
q; est hic dūdum utile est pro uno
oī oēm. auribus percipite. i. animis cor
pons et mentis. quibus fingere. i.
quarumcunq; uel oīm statuū. so

sequntur. Simul in vnū dies et
pauper. sc̃and reddunt attent et
discendorum profunditat. cum dicat.
Os meum loquetur sapiam. que est
notica de altissimis. Et meditacō cor
dis mei prudenciam. que est directiā
in agibilibus hiams. tuo reddimꝰ
deales et modo loquendi intelligibili
ai dī. Inclinabo in parabolis aurem
meam. i. applicabo intellectū meū
ad intelligendū vba legis et phārū
que frequenter sunt parabolica. et tunc
potero luce tradere alijs ipā. Adoo sub
ditur. aperiam. i. luce tradam ipsal
terio propositionem meam. et dicat ī psal
terio. quia ille ps erat aptus decantari
ī tali instrumēto. Cur timebo.
Hic cōīr ponitur tractus in quo pmo
monetur quedā questio et solvitur.
et 2o solucio declaratur. ibi. Quia con
fidunt. tcō et hoc quedā monicio in
ducitur. s. ne timeam. Circa pmū
sciendum q̄ questio ista est de certi
no iudicio q̄ erit valde formidabile
inimicis delectabile tñ iustis tunc
videntibus vindictam de peccatorib⁹
sm q̄d dī infra in ps. lvij. letabitur
iustus cum viderit vindictam. manꝰ
suas lauabit in sanguine peccatoris.
ps̄ qd̄ salvator. hic. xxj. loquens de
adventu ad iudicium dicebat discipu
lis suis. hijs autē fieri incipientibus
respicite et levate capita vra. i. erigite
animos corda secūd̄ qd̄ exponit ḡg̃. sm
hoc igitur psalmista monet questio
nem. d. Cur timebo in die mala. i.
in die iudicij. que frequenter dicitur di
es mala in scripturis veteris et no
vi testamenti et loquitur in persona
gentis hiam in quo sunt plures
mali q̄ boni sm quod dī ecclēs. i.
Deficientium infinitus est numꝰ. Con
respondet ad questionem dicens. Inq̄

tas calcanei mei circumdabit me. i. in
hoc hēbo timere in iudicio. si iniqui
tas circundet me sicut ethe mi vol
ens autem capiam vel' hostiam. et di
cit. calcanei mei. i. opis mei. quia cal
caneū hois facit vestigiū impressionē.
opera autem hoīm alīq̄ vocantur in
scriptura vestigia eorū. et mihi intelli
gitur ps oppōita videlz q̄ absoluta ī
iquitate non hebunt tunc timere.
Quia confidunt. Hic cōīr declara
tur dicta solucio. et primo quantū
ad iustos. 2o quo ad iniustos. ibi. Et
dominabuntur eorum iusti. Circa p
mū sciendum q̄ iniquitas circumdās
impium p̄ q̄ in iudicio condempna
tur et duobz p̄napaliter ornatur. s.
et pīs prosperitatis in ordinato ap
petitu. et future felicitatis contemptu.
pmo ergo declaratur pmū et 2do 2dm.
ibi. Non videbit infirmitatem. Circa pmū
dicitur. Quia confidunt. i. fiduciam
et finem ponit. In virtute sua. i. in
potestate temporali in se et armis
suis. Et in multitudine divitiarū suarū
gliantur. tanq̄ in summo bono. et pri
vationes in abyssum peccatorum labuntur
inquem ista duo finaliter mittunt. tales
nq̄. in iusto iudicio hēbunt timere.
alio causa subditur. animam. scilicet non redimunt. quia nullis
ab illa sententia potent redimi pe
cunia proprios amicos suos sm qd̄ prover. vj.
Zelus et furor vir non parcet in die
vindicte. nec acquiescet cuiq̄ precibz
nec suscipiet pro redemptōne dona
plima. Redimet homo. in divitijs suis.
q̄ dicatur ipe peccator se redimere. q.
d. non ideo sequitur. non debit deo
placationē sua. i. sanctam vel' oblōm.
unde placetur sibi deus. et pīa
redemptōnis anime sue. similē nō
potent dare. quia erit certa statiā

nuciendi. ꝑ quod sequitur. Et lab
rabit metuꝫ. i. affligetur pena etiã.
et vnet adhuc rubinem. vt semper seu
at penam que a non viuentibus non
sentitur. ꝑ qđ dr apse. in. c. a. Judicibus ill'
querut homines mortẽ & nõ iuenient
eam. Et desiderabunt mori et fugiet
mors ab eis. et hoc mõ exponit iom
mo passum istum. Non videbit.
hinc ordo declaratur secundum. ex hoc
enim q̃ homines mundum vidrut multos
et innumeros. sapientes et stultos simul
mori. reputãt q̃ nonsit alia vita po
mortem in qua isti puniantur. Et ill
puniantur. et hoc est oratio amici
di ad vitia cũ fremo. vñ et in ꝑsona
illius dicitur sapiẽs. Ex medio nati
sumꝰ et post hoc erimꝰ tanq̃m si nõ fue
rimꝰ. et post ea concludit. venite ergo
et fruamur bonis que sunt & subditur.
multum prauũ sit quod non ꝑficiat
iniuria mira. et ꝑ eõs tales finem
simum ultimũ in vita ista ponit. nec
ꝑ eõs post mortem querunt mihi q̃
remaneant in hoĩm memoria sed
ad penam interim deuenit ꝑ talia
gitur. sedm istã sniam dicitur hic.
Non videbit interitum. c. ie hennee.
cũ viderit sapientes morientes sil'
insipiens et ẽ. i. homo carnalis eo
q̃ videt sapientes qui sunt mundi et
insipientes. qui sunt mundi. sili
mori. Et relinquent alienis diui
cias suas. q̃ sicut mundi nõ portãt
secũ diuitias suas tãlemtes de vita
ista ita nec ista. Et sepulcra eoꝝ
in hebreo et in tũ clause ionum mr
hebreũ hr. Et interiora eorum. et
in sedem redit. qm sepulcũ fit mr
terrã. et ideo sepulcra sunt interiora
siue aula mortuorum. domus illorũ
in eternũ. reputant enim isti q̃ mihi &
mundi post mortem mihil hẽant

mi semi q̃ habitacula eorũ in sepulcris
remanent absq̃ aliqua resurrectõne
futura. ꝑ quod querunt vanitatem q̃
tum possunt in vita ista. faciendo ali
qua ad eorum famã post mortẽ. vñ
subdr. tabernacula eorum in progenie
et progenie. faciunt aliqñ cũ magna
et forcia edificia que possunt ꝑmanẽ
re in multis generationibus. ut sic in illis re
maneant eorum fama. Ideo subditur.
Vocauerunt nomina. i. quelibet re
cum ꝑ famam remanentem. terris
suis. qm homo magis amat de fa
ma in vita et post vitam interna
pria. q̃ in aliena. Simile legitur. ij.
R. xviij. de absalon. vbi dr. porro absa
lon erexerat sibi titulum cũ adhuc
viueret. dicens enim non habeo filium.
in quo. c. maneat memoria mei. et
hoc erit monumentũ nois mei ere.
Huius autem erroris causa subditur cũ
dicitur. homo cũ in honore esset nõ
intellexit. honor hois consistit in hoc
quod factus est ad ymaginẽ dei et
par ipsius ꝑ cognitionem et amorem.
et sic ordinatur ad beatitudinem
eternam. q̃ homo carnalis nonintel
ligit ut dictũ est ideo subditur. Co
paratus est iumentis insipientibus
et q̃ eligit vitam voluptuosam
dictũ est que vocatur vita prauã
ꝑ mo et hyeroz. Et similis factus
est illis. qm subtractio honoris pri
mus. non differt homo a bestiis. vñ
in ꝑsona talium animalium dr ecce
in. Mons est interitus hois et in
mentorũ. et eqm vterq̃ concedat.
sicut moritur homo sic et illa mo
riuntur. nec hr aliquid homo nimi
to amplius. hoc nia illorũ. i. prout
sus talis in vita ꝑua scandalum
ꝑis. qm faciat eos mere de pcõ in
petũ ut predictum est. et post eã

orcino complacabimur. quia iactant se
de tali vita tanq̃ assecuti felicitatem
hoi possibilem. sed quia non vident
nec considerant primam s̃ patamp⁹
mortem. Ideo subditur. sicut oues,
.s. ducte ad occisionem hoc ignorãtes.
sic isti in inferno põi sunt. post mor
tem. mors depascet eos. s. mors ipsã
ne que semp affliget eos. et numma
bit sicut ũmines convolunt caduũ m
cepulcro. Et dñabuntur. hic con
declarat solutionem supra positam.
quantũ ad malos qui nõ hẽbunt a
meam in iudicio. s. magis letam. ut
sup̃ dictum est. et hoc est quod dicit.
Et dñabuntur eorum iusti i matu
tino. i. in iudicio qũ inde xpicus
cum sua claritate illustrabit. omia
que pius erant in nocte. quantumc
clare discernentur pii ab impiis. et
ipi in tenebrosidine dñabuntur. et ille
in infernũ detrudentur. Ideo subdit.
Et auxiliũ eorum. quod hẽbant ab
amicis carnalibus in vita pñti. de
trahet in inferno. qi totaliter auferet.
a gloria eorum. scilicet erit filiis as
ad maximã cõfusionẽ. s. qi nisi a
talibus erunt liberi. Ideo subditur.
verũptamen deus redimet animã meam
de manu inferni. i. de potestate eius.
et loquitur hic psalmista in persona
aliorũ. cum accepit me. dñs
ta vita vel alĩ. cum accepit me. i. me
recepit ad suam gram. Ne timue
ris. Hic expredictis ponitur quedam
talis monitio. s. q̃ homo non tur-
betur seu admiretur. si viderit aliquos
malos prosperari. et se talibus pri
vari. quia totaliter oppositum in fine
et hoc est q̃ dr. Ne timueris. qi inter
et ditatus omnibus bonis. Cum dues
fuis fuerit homo. vniens carnaliter
et mundane. Et si multiplicata fue

ut gloria domus eius. in pretibus et
prole. Qũ enim morientur. per mortẽ
ato et repente. non sumet secum omnia.
nec descendet cum eo gloria eius. i. felicitas vite pñ
tis. Quia anima eius in vita ipius be
nedicetur. i. cõmendabitur ab adulato
ribus qui allaudant illos. confitebi
tibi. cum bonis eius. i. operatus fueris ad eius laudem
potale vel honorem. vel aliquid sibi
placebit usq; in progressu pñs vite.
descendens ad eos ad infernũ. sicut fuit
nutritor pñorum scelerũ. et usq;
nequam non videbit lumẽ. gratie et
glorie. quia in inferno nulla est redẽptio.
per hoc autem intelligitur oppositum
de iustis. s. q̃ videbunt lumẽ glorie
cõmaliter. Ultimo repetit causam er
roris hoĩm carnalium ai dicitur. Ho
mo in honore cõst etc. Et exponit
sicut prius. Adhoc enim repetitur.
ut p hoc intelligatur q̃ est illorum
memoria digna. et debet in pmis i
cordibus hoĩm. psalmus. xlv.

Deus deorum. Hunc ps nullo
et nõiscatur iõmm pponit
talis titulus. psalmus alaph. et
secundum angelicum. attribuitur
ei solum sicut autori. quia fuit
unus de principalibus autoribus.
ut hĩ primo pal. dauid auũ sicut autor.
secundum iocosum et omis hebreos
quibus nil magis allenat. alaph
non tantum fuit autor sed ẽpla.
et erat hunc psalmi et primus alĩ
os. ut videbitur infra. de materia
vero hui⁹ psalmi dñt aliqui docto
res. q̃ iste ps loquitur de datione le
gis in monte synai ad quem venit
deus in tonitruis et fulguris.
ut hic exo. xix. Sed contra hoc videt

nõ nũ⁹ dicat
pl⁹ significat

qnia in primapio hymꝰ psalmꝰ dicit: Deus deorum dñs loquutus est et vocauit terrã a solis ortu usq; ad occasũ. et ibi est finis primi versus. in hebreo est nisi scriptione iommi mx̃ hebrim. Ad dationem autem legis moysaycæ vocauit dominus habitatores ãr a solis ortu usq; ad occasum. scꝫ tñ populũ iudaicũ cui soli data est lex illa. eoq; xp̃us de illo populo secundũ carnẽ erat nasciturus. ut dictum fuit in primapio evãgelii. Item in hoc psalmo non fit mẽtio de monte sinay. in quo dãta fuit lex moysaycã scꝫ solum de monte sion in quo data fuit lex evangelica. quia xp̃us ibi docuit. et sic apostolos suos tam misit ad confirmacionẽ evãgelii quam legis. Propter dicitur hic. Ex sion spẽs decoris eius. Item in hoc psalmo fit mentio de probacione sacrificiorum veteris legis. secundũ quod dicitur infra. Non accipiam de domo tua vitulos etc. et post ea. mũquid manducabo carnes taurorum. etc. In datione vero legis in mõte sinay non fuerunt reprobata veteris legis sacrificia sꝫ magis instituta et approbata. ꝓ quod ira. Habeb⁹ dicit q̃ iste pͣs loquitur ad xp̃m de regre messiã. i. xp̃o cui⁹ adventus erit manifestus quia tunc fient multa mirabilia virtute dĩuina. inter que erit vnũ. s. q̃ omnis mundi potestas diuisa. qñ in momento congregabũtur ad ipm in vallem. et secm hoc exponit quod subditur. Congregate illi sanctos eius etc. Et sic cõuenit applicari istum ad christũ ꝓpositũ primitꝰ. Dimittatur q̃ opinio eius. qñtũ ad hoc q̃ continet salutationem. s. q̃ xp̃us venturus sit in mundũ. et nisi congregandi ad ipm. et accipiatur id quod est veritatis. s. q̃ xp̃s psalmus loquitur ad istam de regre messiã qui est xp̃us dominꝰ. et dividitur in duas ptes. quia primo describitur adventus xp̃i. secundo virtus sui evangelij. ibi. Audi populus meus. Prima in duas secundum duplicem xp̃i adventũ. s. in carnẽ vel in iudicium. et ad iudicandũ. et primo agitur de primo. scdo de scdo. ibi. deus manifeste veniet. Circa primum sciendum q̃ dns in psalmis aliquando dicitur in scriptura ꝓprie et aliquando impropie scilicet quia patris sunt proprietates. et hoc modo dicitur in psalmo. Ego dixi dii estis et filii excelsi omnes. secundum quod exponit salvator Jo. x. capº. de illos dicit deos ad quos sermo dei factus est etc. Secundum hoc igitur dicitur hic Deus deorum dñs. i. ille qui est verus deus et dñs deorum. i. secundum prophetam. Et cũ sit dñs omnium generaliter tamen istorum est dñs specialiter. inquantum ordinauit eos sicut factus sermonis dñi sui. loquutus est. scilicet humanitate pro nobis assumpta. unde dicit Johannes. Primapiũ quem loquimur vobis. Et vocauit terram a solis ortu usq; ad occasum. hic est finis usus ut ꝓdictum est. et est sensus q̃ vocauit habitantes intra ab ortu solis usq; ad occasum. ad legem evãgelicam ꝓ se et ꝓ apostolos quos misit in mundum. secundum quod dicit ps. xviij. In omnem terram exiuit sonus eorum et in fines orbis terre verba eorum. Lex enim moysaycã fuit data tñ vni populo. s. iudaico. Et sion spes decoris eius. xp̃us cum docuit evangelium. In monte sion. et ad eius cõfirmacionem ibidem ipm tam sic apostolos misit. et. quo facti constantes et loquentes omnibus

lmgins. ut inde erant ad predicandū in dnīs ptibus orbis. sicut predictum fuerat ysa. ij. De syon exibit ler et ūbum dñi de hīm. et hoc est quod dicitur hic. Exsyon spēs decoris ei⁹ quia primitias legis euāgelice inde denunciata est ad alias ptes terre. Deus manifeste. Hic cōuenit agitur de adventu ad iudiciū qm erit valde manifestus. secundum quod dicit salvator matth xxiiij. sicut fulgur exit ab oriente et pz micat usq; occidentē. ita erit aduentus filij hoīs. et hoc est quod dicitur. Deus manifeste veniet. quia deus in humana natura apparebit in iudicio. in qua fuit iudicatus coram pilato. sz apparebit in forma gloriosa omnibus manifesta. et nō silebit. quia proferet sententiam contra impios. d. Ite in maledicti et c. et pro electis. d. venite benedicti patris mei. ut hic dicit. xxv. Ignis in conspectu eius exardescet. hoc dicitur de igne conflagrationis qui precedet aduentū iudicis. Et in circuitu eius tempestas valida. nā cum dominabitur omnia creatura. adnichilabit celum desursum. quia angeli qui descendent ad iudicium secundum q; ipse dicit dicit. xxv. cum filius hominis venerit in gloria patris sui cum angelis suis. et tunc reddet unicuiq; secundum opera sua. et terram quia ad preceptū eius mortui de terra resurgent. jo. v. Omnes qui in monumentis sunt audient vocem filij dei. discernere populum suum tunc enim discernentur pij ab impiis. sicut segregantur oues ab edis. et ibunt impi in supplicium eternum. justi autem in vitam eternam. ut hic dicit. xxv. Jam subdit. Congregate illi. s. xpō. sanctos eius. sicut

membra capita. et dicitur hoc ūbum ad angelos sanctos qui erunt executores diuini iudicij in hoc. Qui ordinat testamentū eius sc̄a ecclesia. dupler autem est testamentū. vetus et nouum. in veteri autē fuerunt multa sacrificia que impfecta. in nouo nō est nisi unū pfectissimū in quo xpūs īmolatus. s. eucharistia quod institutū est a xpō quantū ad id quod est ecclesie sanctificationem. Imo sacrificij multa sunt ordinata a sanctis pribus nouum testamentū. et eod modo sunt de sacrificiis veteris legis et sanctis pribus illius temporis. et ista pfecta et illo modo agebantur. Audi populus. hoc cōuenit declarabitur virtus euangelij que cōsistit principaliter in duobus. s. in actoris condicione. et sacrificij oblatione. quia p condictionem actoris omnia dicta probantur. et ad sacramentū eucharistie. omnia sacramenta nove legis ordinantur. prius q̄ ponatur primū. et sic̄ secundum. ibi. nō in sacrificijs. Circa primum secundum q̄ prima condicio xpi q̄ est actoris euāgelij. est q̄ deus est et homo verus in una persona. unde dicit leo pp̄. pis cū est perfecta in filio dei. si nō humanitas et ut patris negetur equalitas. humanitatem autem declarauit nō homines conuersando in natura passibili. deitatem autem. ubis et tactis cōfirmando. et hoc est quod dicitur. hic in persona eius. Audi populus eius et loquar. ibi. xpūs enim in persona pprīa predicauit filijs israel. et alij alijs p̄dicauit. ut samaritanus tū hoc fuit ita vanū. q̄ qui michi reputatur in spectu. p̄ quod dicit. xv. Non sum missus nisi ad oues que perierunt domus israel. Et testificatur tibi. verbis et factis. q̄ deus deus tuus

ego sum. veritatem autem testificatus est vobis. Joan. Ego et pr̃ vnũ sum⁹. et in multis alijs locis. sũt facta fa
cendo mirabilia pr̃. imprimis tanq̃ potestate propria quod est solius dei
tatis. sed dicat. deus tuus. quia na
turam deitati vnitã assumpsit de po
pulo isr̃l. quia beata virgo declarat de semine dauid. p̃ hanc autem q̃ actor
euangelij declarauit suam deitatẽ.
firmitatẽ dedit vobis et eis sus que
in euangelio continentur. cũ adeo
que est ipa veritas non possit tradi
aliqua falsitas. ¶ Non in sacrificijs.
hic cõmẽdatur euangelij virtus
quantũ ad eucharistie sacrificium.
et p̃mo declaratur propositũ. sed̃o con
cludit intentum. ibi. Superhaec
hec. p̃mia mutuas quia p̃mo pon
tur sacrificiorũ veteris legis cessa
cõ. et sed̃o sacrificij nouę stabiliẽ.
ibi. Immola deo. Circa p̃mũ sciẽ
dum q̃ sacrificia veteris legis hinc
sunt ante vsq; ad mortem xp̃i. et
certum fuerunt mortua. poterant
tamen seruari vsq; ad publicacõ
nem euangelij. dũ tñ homines non p
cerent ibi fidem. post publicationem
autem euangelij sunt mortifera.
dicit g̃. Non in sacrificijs tuis. &c.
.te. aliquam te. tanq̃ reprehensibi
lem si omittantur. et hoc a tẽpo
re passionis quia vsq; tunc p̃ offe
renda erant ex dei obedientia. Ho
locausta autẽ tua in conspectu meo
sunt semp. In hebreo et in tũ clarã
ne tonum mẽ hebreũ hẽtur. Et
holocausta tua coram me sunt
semp. et sedũ quod dicit. Ha sa.
et vñ tõne hymo copulatiue. et
li. non q̃ est in principio vñus. hic
removetur. et est sensus. et ho
locausta tua nõ sunt coram me
semper: i. decetero non sunt mihi accep
ta. et hoc modo loquitur scriptura
psalmo perdenti. vbi dicitur: Non dabit
deo placationem suam. et pretium
redemptõnis animę sue. sub intelli
gitur. non dabit. ut supra dictũ est.
non accipiam de domo tua vitulos
et c̃. q. d. sicut sacrificia petens legis
non sunt amplius mihi accepta ra
tõne ordinis. ita nec ratione indigẽ
tie nec aper alium motiuũ. q̃ exis in
digram. Quia omnia alia tam do
mestica q̃ silvestria mea sunt. Co
gnoui omnia volatilia cęli. hoc dicit
quia de aliquibus animalibus fiebant sa
crificia. s. de turturibus columbis et
passeribus. Et pulcritudo agri me
cum est. quia fiebant oblationes
in segete de frugibus. Si esurirem non
dicam tibi. i. si mihi esset q̃ esurirem
non oporteret q̃ te aliquid petere
cum omnia imperatoris mea sint.
et quia sicut deus non indiget ti
bus p̃ defectum rerum. ita nec er
ga conditionem sue nature aliquid repugnat
comedere et bibere aliquã deus. Jo
sequitur. Numq̃ manducabo &c.
q̃. d. non. ¶ Immola deo. hic ꝑ
declaratur. sacrificijs nouę legis
stabilitas et p̃mo immolatio hui⁹
sacrificij papitur. secundo minister
debitus excluditur. ibi. Praeuaricatus.
Circa p̃mũ sciendum q̃ xp̃us insti
tuendo eucharistie sacramentũ. tũ
præcipit hmõi sacrificij celebrationem. sed̃o
quod datur. luce. xxij. Cum diuisit
hoc est corpus meũ quod pro vobis
tradetur. statim subdidit. hoc fa
cite in meam commemorationem. et
hoc est quod subditur hic. Immo
la deo sacrificium laudis. i. sacrificium
eucharistie quod immolatur ad lau
dibus dominis. et redde altissimo

nota tua. qne pronūciata in baptismo quantum ad oēs catholicos et in sacōne sacri ordinis vl' professione religionis, quantum ad clicos et religiosos. q. d. tū istis sacramentum eucharistie non tractetur digne tractandis. et infirmorib⁹. nec administretur a ministris eccē et sacerdotibus. sed subdatur. Et ne inducas me. ut faciens istud. in dicationibus. i. temptationibus. Et ceteram te. quia sicut dicitur prima cor. x. fidelis deus qui non patietur vos tentari. supra id quod potestis. sed faciet cū tentatione. prouentū ut possitis sustinere. Et honorificabis me. digne tractando. vl' ad missandū sacramentū eucharistie. Deinde hic cōsequenter inducit. cum dicitur. pōna a' dixit deus. ipm repellendo. Quare tu enarras iustitias meas. enūciando in missa tractando vl' exponendo. Et assumis testamentū meū per os tuū. quia epla etc. que dicuntur in missa accipiuntur pro maiori parte de veteri vl' nouo testamento. Tu uero odisti disciplinam. mandata dominorum contempsisti. et eam mea. sed subdit. proiecisti sermones meos retrorsum. quod explicat magis in particulari. d. si videbas furtum curebas cū eo. participando eius peccatis. vel exemplo illius. furtum aliud cōmittendo. sequendo cōcupiscentiam carnis. Os tuū dimisisti malicia. i. malis uerbis et factis. sequendo cōcupiscentiam tuam. Vide sequitur. Et lingua tua concinnabat dolos. in hebreo hebreo dicitur. blasphemiam. pcm cū blasphemie procedit ex magna elatione cordis. sed quidū autem istam mām dicendi referatur ad exceptionem proximū. cū dicitur. Et lingua tua concinnebat dolos. i. colorabat falsa et mendacia ad proximi deceptionem. sedens aduersus fratrem tuū loquebaris. falso accusando eū in iudicio vl' colloquiose pro obmurgando. Et aduersus filium matris tue. i. aduersus catholicā eccē matris tue filiū. ponebas scandalum. prendo occasionem nunc ex uobis tuis malis et factis. scandalum cū est dictū vl' factū minus rectum prebens alteri occasionem ruine. quia omnia ista mala predicta sunt in multis eccē ministris. tam clericis q̄ religiosis malis. apparet ad sensum. et ex hoc placent laicis et simplicibus materiā scandali. Hec fecisti et tacui. quia deus mala mea statim non punit. sed forte differt secundum ordinem sapiencie sue. et ideo videtur malis. q. nō debeat malis punire. Ideo subditur. Existimasti inique q. ero tui similis. i. q. non displicerent tibi peccata tua. eoq. nō statim punio ea. sed expecto tempus debitum. Ideo subditur. Arguam te. saltem in morte. et statuam contra faciem tuam. p. terribilem conscie qui est magna pena in dampnatis. p. quod vocatur vermis conscie mordes et corrodens continue. Ysa. lxvi. Vermis eorum non morietur. et ignis eorū non extinguetur. Intelligite. hic ultimo ponitur ultima confusio conclusio. quia predicta ad hoc sunt inducta. q. mali aīa mortem corporis. et sic p. sacramentū eucharistie quod dicitur viaticū. ad patriam deducantur. et hoc est quod dicitur. Intelligite hec qui obliuiscimini deum. eius mandata contemnendo. nequi impiat. s. nos de patria vita. Et nō sit qui eripiat. q. i. inferno nulla est redemptio. sanctificationis laudis. i. eucharistie ut dictū est. honorificabit me. si prius debita pe

tenga. rapiatur. et admittatur. et
illic iter quo oīdam ill. p̄ventus
hūmus caritas. salutare dei. i. vita
beata in qua est salus mea ad q̄m vos
p̄ducat etc. psalmus.

Miserere mei deus. Hunc psalmo
premittam talis tituli⁹ in
hebreo et in translacōne ionnis. et de
cetero p̄ talem modum loquendi.
intelligatur translacio ionnis nō he
breū ut hūmus scribatur. Ad victo
rem p̄s dauid cum venit ad eum na
than p̄pha q̄n intrauit ad bethsabee.
Circa quod sciendum. q̄ hoc non fuit
immediate post adulteriū cum bethsa
bee sz q̄n post mortē vrie. dō accepit
uxorem bethsabee. tunc em̄ venit
nathan ad arguendū dauid. ut hic
scdō. Rē. xij. Et tunc dauid peccatum
suum recognoscens dicit. peccauī dño.
Et de penitencia illa fecit psalmū. et
sic p̄ actor et materia hūius psalmi.
qui dūidit⁹ in duas ptes. In prima
dauid petit a dño remissionē. In scdā
gr̄ē restauracōnem. ibi. Asperges me.
Hec aūt ista duo sunt idem in re. q̄z
non remittitur culpa nisi p̄ gr̄aciam
iustificantem. differunt tn̄ rōne. q̄z
remissio culpe respicit maculam que
abluitur iustificacio gr̄aciam que ac
quirit⁹. p̄ma in duas. quia p̄mo
ponit⁹ implorac̄ remissionis. se
cundo ad hoc indicatur allegato
multiplicis p̄ficuitatis. ibi. Quō
niam iniquitatem. Circa p̄mū dicit. Mi
serere mei deus secundū magnam
miam tuam. secundum multitudinem
mi⁹ mia⁹ tuar⁹. quia misericors est. et ideo dō
implorando magnam miam. con
fitetur suam magnam miseriam.
et ut hoc oīdit cum sit culpe gra
uitatem. Et secundū multitudinē
misericōnū tuar⁹. implorando in
serac̄nū multitudinem oīdit sue
culpe multiplicitatem. quia p̄mo
peccauit adulterando. secundo pēm
sumi⁹ celare volendo. tēo in modo
celandi quia volebat introducere
falsum heredem. inducens uxorem
ad dormiendum cum viro suo. ut
sic puer⁹ conceptus de dauid. crederet
ur. quarto in hoc q̄ non potens
hoc facere. vitam fidelissimi mili
tem suum fecit occidi p̄ditorie. quin
to quia occasione mortis ip̄ius. plures
alii de seruis dauid fuerunt mortui.
ut hic. ij. Rē. xj. Amplius laua me
etc. in hoc enim q̄ petit amplioꝛ
locionem et mūdacionem. oīdit pec
cata sua dimittenda. maxime
enim in vestibus recenter cōtracte
de facili abluūtur. sz inueterate de
difficili. a tempore autē quo dauid
dauid cōmisit adulteriū cū beth
sabee. usq; ad reprehensionem p̄ na
than. fluxerunt anni⁹ circiter.
q̄d p̄z ex hoc q̄ puer quem ēcep
pit bethsabee de dauid. iam erat
natus. vñ et dicit⁹ est nathan. filio
qui natus est tibi morte morie
tur. Quinta magnitatē. hic cō
mendatur p̄cipacio ad impetrandā
dictam remissionē. et p̄ma assump
tur ex pte vere penitencie ip̄ius da
uid. p̄ q̄ deus peccata remittit. et
hoc est quod dicit. Quoniam ini
quitatē meā ego cognosco. q.d. mi
sere mei q̄z iniquitatē meam tunc vere
penitens recognosco. Et p̄cm
meū contra me est semp. i. homini
mihi est. siue adiuuamus exterius
continue contra me p̄cipaliter.
Secunda ratio accipitur ex pte ve
ritatis dīne ad quā p̄tinet implere
quod promisit. promiserat autē
deus dauid ante pena⁹ dicta. q̄ sic

mant regnū eius ad posteros. et q̄
filius suus edificaret templum dñō. quam promissionem multi
dicebant irritam et frustratam
p̄ vne occasionem. p̄ quod dauid
ad pēn̄ sm remissionem. allegat dicte promissionis fiendam dicens.
tibi soli peccauī. c. tanq̄ iudici et
punire potenti. permanet enī communiam et alios occasione hui⁹ interfectos. nī quia erat irr. non hēbat
superiorem qui posset eum punire nī
deum. Et malum coram te feci. et
sic intelligitur remittit michi. vt
iustificeris in sermonib⁹ tuis. i. ut
promissio tua michi facta impleatur. promt dicat tuam veritatem. et
vincas cum iudicaris. faciendo contra me illius q̄ de te iudicatur. a mlt⁹
tis. s. q̄ tua promissio nī tēn. sic ir
tractata. in hebreo hīc. Et munda
beris cū iudicaris. i. a peccatis mūdus
adimplendo promissū cī tū de te a mlt⁹
tis. iudicatur contra me. ꝓ dicto.
tertia ꝓsalio accipitur ex hūana
fragilitate ex qua pēn̄ eius est
remissibile. non sic erit pēn̄ an
gēli in quo nō est talis fragilitas. et
hoc est quod dicitur. Ecce enī in iqui
tatibus conceptus sum. quia homo
descendens ab adam p̄ carnalem ge
nerationem. in vnione aīe ad corpus
contrahit originale peccatū. quod
est ad pēn̄ actualia delinquentium
nisi omnis ornamentis ē mūd⁹
qui mundati sunt ab originali
in quantū est culpa. Et in peccatis cō
cepit me mat̄ mea. repetitio est
eiusdem ad maiorem repressionem.
quarta erit ꝓsalio accipitur ex di
na veritate. et est eadem cī sēdā. re
petitur tū hic sub aliis ūbis. eoq̄
est efficacior alijs sicut cōtē fit in
ꝓsalionibus q̄ ro mag⁹ efficax cō
alijs ūbis plures replicatur. dicat
igitur. Ecce enī veritatem dilexisti.
ti qui es ipa veritas. q.d. ex sequēti
decus est q̄ promissiones tue nō fi
erent. incerta et occulta sapientie
tue manifestasti mi. ad occulta enī
dīne sapientie pertinent futura contī
gentia. de quibus erat promissio ip̄i
dauid facta de successione regni ī filijs.
et de descensu xp̄i de semine eius. q.d.
dicet utrūq̄ impleantur que nō im
plerent nisi pēn̄ nī remitteres.
Aspergis. hic cōtinuat dauid gr̄ā
restitutionem. et p̄mo petitur sua pe
tito. sed ad hoc inducatur multiplex
ꝓsalio. ibi. Docebo iniquos. vias p⁹
ego petit gr̄am michi facientē dicens.
Aspergis me domine. i. aspergas he
brei nō hīc optatum modum. si pro
eo vtuntur futuro indicativo. ꝓpter
et mūdabor. loquuntur de mūdatione
spirali p̄ modum emūdationis cor
poralis qua emūdatione qua e
mūdatus leprosus et contaminatus et
tactu mortuam. fiebat anī ꝓpter.
ut hec mundatio et in hoc consistat
dauid se mundasse leprā et morte
spiritualem. lauabis me. i. lauies
me aqua gratie tue de qua dicitur.
ezechi. xxxvi. effundam sup̄ nos aquā
mūdam. et mūdabimini ab omnib⁹
inquinamentis vīs. Et sup̄ nivem
dealbabor. quia dealbatio spīalis
maior est corporali et melior. quia
ibidem est eē mans et melius.
quanto spīalia corporalibus p̄ferūtur. secundo petit dauid spīm p̄phie
tiam ab eo recedere p̄ pēn̄ p̄dicta.
d. Auditui meo dabis gaudium. et
letitiam. i. dos gaudium auditui
meo ꝓpter q̄ facias me audire au
ribus mentis revelationes tuas

siat ante. Et exultabunt ossa humi
liata. i. tanta erit exultacõ in mente me
a. q̃ redūdabit ad corpus meū i tã
humiliatum. quia ex pnitencia dimd
icant in tra scdõ. R. xij. Averte faciẽ
tuam a peccatis meis. ut non aspi
as ea. ampliꝰ ad puiendū. Et oẽs
iquitates meas dele. siat delen
sarptura de quib; non amantur. et q̃
hoc non potest fieri sine gratia mihi
fiatur. ideo repetit petacõem iam
positam de mundacõne p gr̃am sic
affectuose petentes frequenter repli
cant suas petacões. ꝓdo dicat. Cor
mundū crea in me deus. et dicat cra
quia gratia mundicans depotentia
subiecti non educatur ꝙ in anima a
deo creatur. ⁊ spm̃ rectū. i. recte tend
tem in deum. ꝓ una i visceribꝰ me
is. quod fit p gr̃e reiteracõnem. secũdo
petat petacõnem de gratia ꝓphie. d.
Ne proicias me a facie tua. sb̃tralhèdo
a me tua carta. et spm̃ sanctum tuū. s.
ꝓphicū. ne auferas a me. i. nõ irsta
turus. quia adhuc tunc errabat
ut̃. ꝓdo subditur. Redde mihi lea
tam salutaris tui. i. salutare tuum
me letificans. et spū principali. i. spū
scō. confirma me. ꝓfluendo me ar
dore. Docebo iniquos. hic ostẽ
dit ad ꝓdictam petacõnem impetrandam
duplicatur multiplex ꝓfua
sio. et ꝓma accipitur ex p te bonū. et
alios deuocandi ad deum dicatur. Docebo
iniquos vias tuas. q. d. si mihi
p̃mitenti gratiam tuam reiteraueris.
homes mqm ex pfua mea edocti p
mittent et seqũtur vias tuas. i. mãda
ta tua. et impii ad te convertent̃
p penitenciam et dicantur impij.
ppter peccantes contra deum. inq̃
tates contra proximũ. tã frequenter
vni pro alio accipitur. scdã pfua
sio accipitur ex bono quod eueniet ip̃i
dando deum laudando ex reiteracõne sue
mise. et hoc est quod dicatur. Libera me
de sanguinibꝰ. i. a pena mortis quam
merui p effusionem sanguinũ vxe
et aliorũ occasione eius interfectorum.
Et exultabit lingua mea iustitiam
tuã. vt̃ q̃ debuit dicere meam tuam.
Ad hoc dicendum. q̃ hominibus apertis
dei semper se committentur mia et iu
stitia. et ideo cum dicatur hic. iustitiam
tuam. sub intelligitur una tempta
tum. et sic sine impropio. q̃a si dimd
non haberet tunc pena mortis quã m
ereretur impia ylona tri cum habet
impiam filiam nata de bethsabee. ut hic
scdõ R. xij. Cum hoc ꝙ plectacionem ḡ
nem sustinuit a filio suo absalon
contra eum motã. in penam hmoi
peti. sicut dr scdõ. R. xij. Iustitiam
adiutrix et mitissimum de domo tua ere.
Domine labia mea aperies. i. apias
ut supra dictum est. et in hoc petit
reiteracõnem gr̃e. quia illi soli qui
sunt in gr̃a post debent coram deo es
apire ad ꝑfm laudandum. quia nõ
est ꝓfecta laus in ore peccatoris. etc.
xlv. Tertia pfuatio accipitur ex pmo
petitione ipius domini ad sanctifica
dum. que notatur cũ dicitur. quã
nolimisses caarifiaꝝ deditem hmoi.
i. pacis enim et cum facere. cum
quod faciendum q̃ caarifiaa veteris
legis non emunt deo accepta de se. sed
tñ ex fide et deuocone offerentium.
ꝑ quod dicatur. gratis. mj. Respexit do
ad abel et ad munera eius. quia
non respexit ad munera nisi ꝑ hu
manitatem offerentis. et ideo dimd
am remissionẽ pcã non erat mista
ri offerendi. ita q̃ tales oblones cũ
deo acceptẽ. remissio aut pcã. acqui
rutur ex contritione sufficienti. so

snybdiam. sacrificiū deo spūs contribu
latus et c. q̄nia sacrificia deo oblata
non erant accepta nisi p̄cedente con
tritōne debita. quarta aūt ꝓpositio
ostendit ordinatam. quia deus
ante promiserat dauid templum edi
ficandum p filium suū natalium. ut
hꝫ secundo. R. vij. Q̄ implerum nō
fuisset. si dō p̄ pānū vnc mortalis fuis
set sēm rigorem iustē. quia decet de
um adimplere promissum. Ideo hoc
allegat dauid. d. Exurge tue diē mi
hi una voluntate tua. i procedens mi
gis secundum dulcorem mie q̄ sēm
rigorem iustie. Sion. i. mons sion. et
que sit illa vna voluntas. ondit dicēs.
ut edificentur muri hīm. i. mun tem
pli in hīm p filiū meum. quod fuit
edificatū in illa pte vbi est mons sīō.
tū cum hoc claudat salomon in tri
plici muro ut dicti sunt. m. R. m.
Tunc acceptabis sacrificiū iustie. i.
post reparationem iustie mee. sacrifi
cium meū erit tibi acceptabile. ul' po
test hoc referri ad sacrificia salomonis
oblata in templo edificato. quorum
acceptationem deus ondit p descensū
ignis de celo super ea. ut hic scd' ꝓl'
.vij. Tunc imponent sup altare tuū
vitulos. et tunc cū ad meliorem dēo
tionē et fiduciā obtulerūt ibi sacer
dotes sacrificia. psalmus. l.

Quid gloriaris. Hunc psalmū
ꝓmittatur tribus titulis i hc
breo. Ad victoriam p̄s dō qū venit doēg
ydumeus et annūciauit saulī. et di
xit ei. venit dauid in domū achīme
lech. et in tūc clausione iōnim pona
tur titulus eiusdem sententie. Ir nihil ali
quantulum sint mutata. de hac
autē annūciatione hic ꝓmo. R. xxij.
Anna cum saul turbatus de hoc q

dauid evasisset manus eius. ꝯquerē
de cunctis finis tāq̄ fautoribus ꝑpe
tue dēg dixit saulī q̄ viderit dauid in
domo achimelech sacerdotis et q̄ dede
rit ei panes et gladium. adiungens
eciam falsum sicut modus est relato
rum. s. q̄ achimelech consuluisset prodō
deum. sicut ibidem plenius fuit ex
positum. p̄ quod saul mutatus misit
sacerdotes et vxores et paruulos eorum
omni. et animalium eorum destruē. ano
nullioms dēg eum finis satellitibus
fuit executor ut ibidem hꝫ. et de hoc
erat dauid psalmū istum. et dicitur
in duas ptes. quia ꝓmo malicia
dēg arguitur. secundo innocencia
dauid ondit. ut oppōita mīe se pōi
ta magis elucescant. ibi. Ego au
tem. ꝓma autē quia ꝓmo dauid
arguit dēg malicia. secundo ꝓdicit
penam. ibi. p̄ ea destruet te. tmo on
dit validitatis consequtam. ibi. vide
bunt iusti. Circa ꝓmū dicit. Quid
gloriaris in malicia. q.d. hec est pessi
ma gloria quia ꝓpria est illorum
q̄ ꝓpter aut ex certa malicia et ipsi
tu. signū. n. hūtis grām. est delecta
cio in opere. scd' ethicē. p̄ quod dī
ꝓcū. i. Qui letantur cum malefe
cerint. et exultant in rebus pessi
mis. Quid potens es in iniquitate.
i. potenter erumpis iniquitatem. sa
cerdotes vxores eorum ac ꝑuulos. om
dendo ut dictū est. In hebreo et in tūc
latione iōnim sic hꝫ. Quid gloriaris
in malicia potens mia dei tota die.
ita q̄ in tota die. q̄ est ꝓpriū in
ius secundi in tūclatione nostra est
finis ꝓmi. In hebreo et in tūclatione
iōnim. et est sensus. Quid gloria
ris in malicia potens. i gloriaris
eo q̄ malicia tua ꝑpetuo exercita i

opr in sacrdotum occisione. miser
cordia dei tota die. i. mia dei quo to
ta die sustinet te in vita. debuisset
te irritauisse a tanta malicia. tota
die in nullicatum cogitauit lingua tua
in hebreo + imbiciacone iomini ac
cepit ihus iste. insidias cogitauit
lingua tua. ti non mutatin sen
tencia. iste enim dicg qi continue
insidiabatur dauid et amicis eius
qos saulo falso accusando. quod
esset inimicus, sicut nouacula acuta
fraudulenter. nouacula bn acu
ta auferut pilos quasi insensibiles.
dicg autem sic dolositates suas col
lauit. q saul no sapiebat. et quia
faciebat hoc ex hitu qui causat
delectacionem inopem ut dictum
est. ideo sequitur. Dilexisti malicia
et c. et pr ibi. dilexisti omnia uba
precipitacionis. i. uba saulis quibz
papitane precepit sacerdotes occi
di. ad quod enim inducatur lingua
dolosa. ut pz p dicta. ¶ Propter
ea. hic ponit quid in spi psequo
dicunt ipsius dicg penam dicens.
ps ea destruet te. in finem. i. no
sis potens cum rege. euellet te.
et emigrabit te de tabernaculo tuo
animam de corpe auferendo. qd
fuit impletum in montegilboe
v dicg misso dei iudicio interfecit se.
prout dictum fuit p mo R. ultimo.
Et radicem tuam de terra uiuen
tium. hoc fuit impletum qi dauid
fecit interfici filium dicg. inquosq
uiuebat post mortem suam manere
siait inquadam radice remanente
ut dictum fuit p mo R. ultimo. et
sdo R. i. ¶ Videbunt iusti. hic co
ponitur utilitas consequen
cia in hoc q iusti uidentes primo
nem iniquorum. ex hoc magis ti-

mantur in uno. et contempnent
prosperitatem malorum. et hoc est
quod dicitur. Videbunt iusti. s. dicg
destructom. et timebunt magis of
fendere deum qui an. et si eum uide
bunt. contempnentes eis prosperita
tem preteritam. et dicent. ecce ho
mo qui non posuit deum adiutore
sum. per una uerba. sed spem
uit in multitudine diuitiarum suarum,
quas male acquisiuit saulo adiuta
do. et immemor abillis qui seruant ne
gocium sum recte male acquirendo. et
prenalmt. ad tempus. quia me ser
uos saul' erat potentissimus. ut hi
p mo R. xxij. In uanitate sua. quia
prosperitas eius tulit uelud um
bra. ¶ Ego autem. hic coiu' oiaz
tur ps dauid innocencia. quia
p dicg et saulis malicia. non
relinquit suam innocentiam. qd
pz ex hoc q saul bis in manu sua
tradito bis a morte peperit. ut hi
p mo. R. xxiiij. et xxvj. et hoc est
quod dicit. ego autem sicut oliua
fructifera in domo dei. non est pter
intelligendum q aliqua arbor
oliue est in domo dei quia per
tin' deut. xvj. Non plantabis lu
cum altare domini dei tui. nec ullam
arborem. s. p oliuam fructiferam.
hic intelligitur oleum qd de fru
ctu olive exprimitur. quo luceme
in domo dei replebantur. secm qd
dicitur. leuitic. xxiiij. precipit fi
lijs israel ut afferant oleum de
ligris olivarum purissimum. ad co
tinuandas lucernas. Istarum
autem lucernarum aliquo ar
debant de nocte et de die. s. plures
ardebant. de nocte. est g sensus.
ego autem sicut oliua etc. i. sicut
fructus olive est fomentum lu

continue mdo dei. sic innocentia mea
lucebit coram deo. nec extinguetur p
deg nl' caulis nequicia. sperans in
mia dei metim et c. i. non tm mvi
ta presenta sz' infinita. deo subdi.
Confitebor tibi in seculum. confessi
one laudis. qma fecisti mi miam in
presenti. Et expectabo nomen tuum.
in futura retributione mitorum. qm
bonm est in conspectu scorum tuorum.
qm laudante continue nomen tuum.
sz in conspectu iniquorum non est
bonm qm frequenter iubis et fas q
blasphemant tpm. Aliter
autem posset exponi ps iste de quoli
nquo detractore. qm p detractones
et adulationes suas. erutat alicp
potentem. ad innocentm pcutionem.
pro quo consequitur finaliter pena
eternam. et ad hoc / ad tm temporalem.
et ad hoc considerantis pdictis pt de
facili applicari hia hmo ps. ps. xiij.

Dixit insipiens. hunc
psalmo in hebreo
premittitur talis ti
tulus. Ad victoriam
sr' machalat eruditio
dauid. et dicunt aliqui hebrei q ma
halat est nomen instrumenti mu
sici ad applicandum cantus hmoi
psalm. alii autem dicunt q sig
nificat chorum. et hoc mo accipit id
mmus in tribulatione sua. ubi ponit
talem titulum. victori p chorum
eruditio dauid. secundum g hanc
significationem quam ardo memoriam
sensus hmoi tituli est. q dauid fe
cit hunc psalmm decantando ad vo
luptatem. ad quodam conatu
victorie. sicut supra frequenter e
expositum. In aliquibus bibliis
in titulo pdicto additur pro amalech
sz hoc est falsum quia hebreus +
recipimus non habet. nec psalmo
iste fuit factus contra amalech. ut
videbitur in processu. Secundo
g' q' psalmus tertius decimus est nil'
tum similis isti in sua et ubis. ut
patet inspicienti. pter quod dicat. ra. sa.
q' david fecit hunc psalmm contra
tyrum qui destruxit psalmos templi
secundum. et populum judaicum
ptim interfecit. et ptim captivavit. sicut
refertur psalmo. xiij. contra nabu
godonosor regem babilonis. qui
pmo templm destruxit. et populm
captivauit. dicat r. ra. sa. q' in ad
ventu messie templum edificabit.
et inde p orbem dilatabit ubi imo
mento congregabuntur. sz hoc e
falsum et erroneum. ut sup dictum
est frequenter. pter quod psalmus
iste potest exponi de afflictione
judeorum. p regnum grecorum. et q
multa inde facta fuerunt interfecti et
multi captivati. et maxime tem
pore antiochi illustris. pter cuius
tyrannidem inde qui remanse
runt in terra fugerunt ad mon
tes et ad alia loca relinquentes
omnia que habebant in civitatibus
et in villis. ut hic pmo machi. ccdo.
Ab hac autem memoria miseria
seu captivitate fuerunt sublevati
p machabeos qui civitatem et te
plum reacquisierunt. et infideles
de inde civibus ejecerunt. quod p
videns david in spu. facit hunc
psalmm qui dividitur in quatuor
partes. qm pmo describitur gens
et specialiter antiochi malicia. secun
do exclamatio divina. ibi. Deus de
celo prospexit. tuo debita pena. ter
none faciens. et quarto hujusmodi
populi et dei mia. ibi. Quis dabit.
Cum pmum dicatur. Dixit insipiens

.i. antiochus non est dns. qnia aut
tum uen dei amouet de urbe t am
batibus uidere. et ydolum posuit
sr altare dei. ut hr primo macch. i.
et cb fco et uerbo negabat unum
deum. corrupta sunt. pcō luxurie.
gum cū essent luxuriosi. et de antio
cho nobili qui fuit figura aūtpi
dr sp̄aliē danel. xi. cm. Et erit mu
lieb⁹ desiderium femineum. Et ab
hoiabiles fr̄ sunt. pcō ydolatrie
quod nomina abhoiuacō sīgnifi
cat. scriptum. et de antiocho dicitur
primo machabeor. i. q̄ edificauit
abhoīnandū ydolum sr altare dei.
non est qui faciat bonū. s. meritoriū
quod fieri non pōt sine fide et
caritate. Ir alii fecerunt aliquod bonū
de genere. non est usq; ad unū. hoc
non est in hebreo nec in translacōne
septuā. sed in ea ponitur. ꝓ exponē
tur: deus de celo. Hic aūt ponitur
examinacō iuste diuine cum dicit.
Dns de celo prospexit sr filios hoīm.
q̄ nichil penitus latet upm et hoc
sp̄aliter dicitur contra illos qui ne
gabant diuinam prouidentiam
se extendere ad actus hūanos. ut
videat si est intelligens. per uerā
cognicōnem. aut requirens deum.
per bonā operacōnem. quales aut
multi fuerunt subditur. omnes de
clinauerunt. a recta uia de iuste. s.
simul inutiles fr̄ sunt. .i. inepti
facti sunt ad cōsecucōnem vite beate. si
cut medicina dicitur inutilis. que
est inepta ad cōsecucōnem sanita
tis. Non est qui faciat bonū. exponi
tur ut supra. nō est usq; ad unū.
q̄ dupliciter exponit. uno modo in
clusiue. ut sit sensus q̄ nec unus
talis reperitur in eis. quia
sine fide impossibile est placere deo hebr̄
xi. Alio modo exclusiue. ut sit sens⁹
in omnibus populis. non est mul
tus qui de deo habeat legem bonā
et aliquem. s. populus iudaicus. au
dita fuit lex in monte sinai. de qua
dicōne dicitur. in ista psalmo exercli
no. xlvi. non fecit taliter omni nacō
ni et iudicia sua. non manifestauit
eis. Nomine carent. Hic consequē
ter ponitur determinacō pene debite.
cum dicitur. nomine carent omnes q̄
operantur iniquitatem. q. d. imo
pr̄ carent dei notitiam pr̄ pene īfli
gende experientiam. unde in plona
tellium dicitur. sapie. v. Lassati sum⁹
in via iniquitatis et ydiacomis erē
et subditur post ea. talia dixerunt hy.
qui in inferno polluti. Qui deuorant ple
bem meam ut escam panis. i. ita de
lectantur in spoliacōne et occisione
innocentium. ac si comederent bonū
cibum. deum nō inuocauerūt. qui
non credierunt in eum. pp̄ quod di
citur. Ps. x. Quē inuocabunt eum
in quem non crediderūt. Illic trepi
dauerunt timore ubi non erat timor.
secundum quod cauetur. Prouerb.
xxviii. fugit impius nemine persequē
te. pp̄ enim mala que fecerunt. timu
it omni loco s⁹ militiam. et in omni
alio impedimento. pp̄ quod dicit ieremi
as̄ de consolacōne de dyonisio tyran
no. qui pp̄ mala que fecerat. erat
in continuo timore cortas sue pla
torum expertus tyrannus. regni me
tus pendentis sr̄ uertices gladii
terrore cohibant. cū. n. quidam ami
cus suus diceret ei. felicem. se
cit eum sedere in solio regali. et op
tima cibaria sibi apponi. et supra
capite sedentis gladium acutissimū

tum filio apprendi quem papiens ille qui sedebat. nullo modo comedere potuit sed pre more tremebat. et palpitabat. tunc dixit ei dyonisius. quo dicis me felicem qui continue cum tali statu quali tu es modo. quia deus dissipauit ossa eorum. i. virtutem eorum. qui hoibus placent. cum tale vane gloriosi applausu hoim et adulacoibus delectati. de deo bñ placato non curantes. Inhebreo hec. Deus dispsit ossa obsidentiu te. et in confusione eorum. Circumdantiu te. et idem est. et referitur ad antiochu et eius exercitum qui obsederunt et destruxerunt ciuitates iude. et ipi postea fuerunt fugati et debellati a machabeis. et antiochus miserabiliter mortuus fuit in montibus. iudeus enim de anno fuit ossa collisa. et tm miserabiliter mortuus est. ut hic. ij. machab. ix. Confusi sunt qui deus sprenit eos. inquantu cum fetebat antiochus et langore a deo immisso. et eius fetore exercitus grauabatur. ut ibidem habetur. quod erat magna confusio sibi et toti exercitui. Qui dabit. hic coni. declarabitur populi liberatio et dei ira. et loquitur de quodam optantis ad exprimendu desiderii sui liberacoiis. d. Qui dabit et cetera. i. et humanibus seu ministratibus in templo quod erat in monte syon. Saluetur israel. i. liberetur a confusione antiochi et eius exercitum. et hoc fuit ad impletum. qui dominus dixit constantiam et audaciam machabeorum et filiis eius ad pugnandu pro populo. qui machabeus fuit sacerdos ministrans in templo quod fuit in uetu. ut habetur. primo machi. xiiij. Cum audierint dominus captiuitatem plebis sue. inducetur pantycus. et exultabit iacob et letabitur israel. quod fm sunt quando iudas machabeus et populus qui erat cum eo. recuperata ciuitate iherusalem redierunt templum reedificantes altare. et sic aliud offerentes cum gaudio magno. ut hic primo machi. iiij. unde ibidem dicitur. et fuit est letitia in populo magna nimis. Moraliter autem potest exponi ps iste de quolibet peccatore in malis suis obstinato qui sic confitetur deum uobis. negat tm factis. secundum illud apli ad tytum primo. Confitentur se nosse deum. factis autem negant. ano malignam deus examinat et punit. et innocentes de manu eius eripit. et hinc sententiae de facili considerantis poterit hec littera applicari. Psalmus huius

Eus in nomine tuo. Hunc ps imponitur talis titulus in hebreo. Ad victoriam morgamus cuidam dauid qui venerunt ziphei. et dixerunt saulo nonne dauid absconditus est fm nos apud nos. ut hic. i. Regum xxiij. et. xxvj. Quamus. scilicet de tribu iuda sicut et dauid. tm inimicorum regis uoluerunt eum tradere in manus eius. et sic ex hoc titulo patet auctor et materia huius psalmi in generali. per hoc autem quod dicitur morgamus. significatur quod cantus huius psalmi appropriatus erat instrumento musico quod dicitur organa. Tytulus autem consilis ponitur in tribulacione dominum. et ponitur ibi in psalmis. C. cantus pro musico. sicut dictum fuit cum psalmo. xxj. Dicitur iste ps monas prima quia primo deo soluit suam deprecacionem. secundo ut sit magis crandibilis. fiat deo notum seu promissionem. ubi. v. limitanee. Cum primo dicat. Deus in

ziphei

nomine tuo. i in virtute nominis
tui a me inimici. salui me fac.
a zipheis multi insidiantibus a
saule et vins eius me plequentibus.
Et in virtute tua iudica me. i. pro
me. conserua meam innocentiam
et primens eorum malicias. Deus
exaudi orõm meam. p condescensiõ
tue saluacõis. Filiis pcpr vitu
ous mei. loquuntur de deo more hois
qui medicat animem ad peccandum
quam mult exaudit. Qui alienati
sunt[erunt] adūsum me. i. zipthei vo
lentes me prodere. et mhoc alienati
sunt a me. quãmus sint de tribu mea.
Et fortes quesierũt animam meam. i.
saul rex et exercitus eius. et non pp
sierunt deum. aũ conspectũ suum.
quia dei timore post posito. quesierunt
me innocentem mẽdicẽ. Ecce enĩ
deus adiuuat. i. spero q̃ me adiuua
bit in hac tribulacõne. Et dñs su
scepto[r] est anime mee. i. conseruator
vite me. Auerte mala inimicis me
is. i. auite mala a me. ab inimicis
contra me cogitata. Et contere
ci[illi] eorum capita. secundo quod dr
pñs. q. ca. In insidiis suis capient
iniqui. Et in ueritate tua disper
dens eos. ita quod non possint pficere
quod cogitauerũt contra me. sic
ueraciter promissis innocentiam
conseruare. // voluntarie. hic cõ
dauid promissionẽ deo facit ut sua
deprecatio sit magis exaudibilis
.d. voluntarie sacrificabo tibi. sacri
ficium laudis. et eadem sacrificiũ
legis qui potest ad loum dicitur
altus ardere. quia pro tunc nõ
poterat eo q̃ saul et fugitiuus erat
Et confitebor nomi tuo dñe quĩ bo
nũ est. i. confitebor confessione lau
dis voluntarie quam multi exhibu

isti. Quoniam ex omĩ tribulacõne
eripuisti me. de preterito ex quo sequi
q̃ sic fiet de futuro. et ideo subditur.
et sup inimicos meos despexit oculus
meus. i. pro nichilo computauit eoꝝ
insidias contra me. confidens de tua
bonitate non de meis meritis in hac
uita. Moraliter ait pt̃ ergo in
psalmus iste contra iniquos pessi
mos exactores potentes contra in
nocentes. quorum insidias inno
centes euadunt ex diuina voluntate.
exaudi deus. psalmus. lxiij.
In hunc psalmo pmittitur ti
tulus hebreo. Ad victoriam
in organis ex[h]ortatio dauid. et est sẽ
sus q̃ dauid eruditus adño. fecit
hunc psalmũ. ad eruditionem alio
rum. qui psalmus decantandus
est in organis. cum quodam can
tu victorie. sicut frequenter expo
situm est supra. titulus autem ho
minem est eius sententie licet aliquã
tulum differat in hĩa que talis est.
Victor in psalmis eruditi sunt dñi.
de materia uero huius psalmi vane
dicatur. ex illud quod multi videtur
probabilius. et magis consonũ hĩe
est quod dauid fecit hunc psalmũ
gratias agens deo quĩdo fugiens de ciui
tate saluatus fuit. de manibus saul q̃
uolebat eum mortua occidere. et de
manibus populi ciuitatis qui disposue
bat eum saulo tradere. ut hĩ. i. Re.
xxiij. Cum tñ saluasset populum il
lum de manibus philistinoꝝ. ut hic
ibidem. Igitur psalmus iste
diuiditur in tres ptes. quia primo
dauid orando cum petitione expo
nit. secõ populum arguit
ibi. Respice domine. tertio cum de
diuĩ beneficii recolit. ibi. Ego autẽ
cum primũ dr animam meam.

Exaudi deus oōnem meam et c. et
quater eandem sententiam repetit
sub alijs ūbis. ad ostendendum ma
gnū affectum cue oōnis. sēd causā
allegat. d. Contristatus sum in cō
tatiōne mea. i. eo q̄ p exactum anno
rum libertam cēpit populum. et tā
tanq̄ ingratus nolunt me tradere
in manū saulis. et conturbatus
sum a uoce inimici. s. saulis qui di
xit me occidere in cēpla ut audim. et
a tribulatiōne peccatoꝝ. i. a tribulatiō
ne mihi ill̄ata p dolum populi cēp
le qui mihi hoc pepigerunt grauissime.
Quoniam declinauerunt in me iniq̄
tates. illi scil̄ qui nolebant eum tra
dere in manū saulis. diabant eum
rium cē lese maiestatis querendo
malum saulis. p̄ quod debebant
eum saluare. iz pugnasset pro eis.
Et in ira molesta erant mihi. q̄nus
non meruissem iz magis oppositum.
Ideo subditur. Cor meū conturba
tum est in me. et timores mortis ce
ciderunt super me. timor. n. et tre
mor. ueneruntq̄ super me. p̄ p̄dicta. Et
contexerunt me tenebre. i. adūsitates
diur. Adūsitates enī aduersa ca
ra sanctam frequēt tenebre noī
nantur. Et dixi quis dabit mihi
pennas et c. tanquā enī dauid ne
ues clauderent portas. et sic nō
posset exire pro sua uoluntate ad sal
uandum se et uiros qui erāt cum
eo. quia tā de ciuitate exire ꝓhibēt.
Ecce elongaui fugiens. saulem et
populum cēple. et mansi in solitudi
ne. i. in deserto secundum quod legitur
p̄mo regum. xxiij. Expectabam eum
qui saluū me faceret. q. d. iz manus
saulis pro tunc euadissem tā ma
gis considerabam de protectiōne dei q̄
de asperitate deserti. quia saul post ea
quescunt cum eadem ciuitatibus
mas prauas que solis ibidem pue
sunt. ut ibi p̄mo. xxiij. Apposuit
iam inimicus cp̄s. i. a timore mimo
am eram in cēpla reclusus. et tem
ptauit. s. saulis nolentis me ibi oc
cidere. Precipua. hic cōtr dō
cuit populum cēple et primo de
cauit eorum culpam et sēd penā
debitam. ibi. ueniat mors. Circa p̄
mū dicit orando. Capita domine
et diuide linguas eorum. i. factiōsa
tores cēple ita p̄pitanter loqn̄tes et
discordanter ab inuicem. q̄ non pos
sint placere suam predicatiōnē tradē
do me manibus saulis. quū indi. i.
certitudinaliter intellexi. iniquita
tem et contradictiōnē in ciuitate. quia
querunt me nunq̄ tradere cōtra
dicentes innocentie mee. ut p̄z p̄
dicta. ul dicat contradictionem
quia non omnes concordabant
ad tradendum eum. die ac nocte ci
rcumdabunt eam sup muros eius ini
quitas. quia aliqui mitiū erant
maligni q̄ discurrebant sup muros
ad videndum ne dauid exiret do
nec saul ad suo statu remisset. et la
bor in medio eius et iniustitia.
quia maligni et iniusti in hoc la
borabant nocte et die. et non deficit
de plateis eius usura et dolus. quia
in ciuitate cēple erant aliqui pub
lici usurarij. et mercatores circūdā
tes. Quū si inimicus meus ma
ledixisset michi. eo q̄ s' nocuissem.
sustinuissem utiq̄. i. sustinerem cautā
sustinendi paciens. et si is qui od

nō. J. de simeriis
mercēs sanctū
tob.

mr me, manifeste. super me magna
loquitus fuisti. cõminando in morte
ñ aliquid tale. abscondissem me ꝺ
sitam ab eo. si mdissem me impotẽ
tem ad rsistendum. tu uero homo
una nimis. alloquitur populum
cẽle sub noĩe hois qui ostenderat
sibi amicitiam tanq̃ his ai eo.
vnam autem. dux meus qua p
mitiam adducat dauid ad defẽso
nem sue ciuitatis. et notus meus.
et notitia eiꝰ q̃ hẽbat dauid cum
dauid ai eis. uenit acitus in comm
auxilium. qui simul mecum duc
ces capiebas albos. qua populus
ille conuersabat cum dauid siue ai
amico kamhan. in hebreo hẽtur.
Dulcor abyssus consilium et in tũl
tacõe ꝺmm. qui simul' hũmus
dulce secretum. qua maiores ciu
tatis cẽle alii auctabant consilia
cum dauid in signũ amicitie. in do
mo dei ambulabimus cum consẽsu.
in hebreo hr. cum firmitu. i. cum t
ba magna et exponit Rasi. et m
dem redit. qua qñ multi conseu
erunt. vadunt simul in turba. sic
dum autem q̃ domus dei non acci
pitur hic pro templo quod erat ie
rlm. ad quod dauid tunc non pote
rat nec audebat ascendẽ sz accipitur
pro scola uel synagoga que hẽbatur
in qualiz ciuitate iudeorũ. nõ ad ca
piendum qua hoc solum erat
licitum fieri in rlm. sz qua popul⁹
ibi conuenebat ad audiendum le
gem. et ad orandum deum. Uexa
at mors. hic cõmr ꝑdiat penam de
bitam. d. ueniat mors sr illos. hoc
dicat dauid non zelo vindicte sz zelo
iustitie uel alr ueniat mors et c. i. digni
sint q̃ veniat sr illos. et descendat
viuifurni viuentes. sicut chore et
complices eius. ut hic mñ. xvi. eo q̃
insignia de priuilegiis moysi. rebellauc
runt. ita fecerunt hystriones cẽsle
ipi dauid. ut ꝑd pr ex ꝑdcis. Qui ue
qmdc. s. mmitte sunt meis. ut pr p
ꝑdicta. Ego autẽ. hic ino dauid
recolit cãm se de priuilegiũ tanq̃ gra
tias dicens. Ego autem ad dominũ
clamaui. tanq̃ ad saluatorem me
um. Et dominus saluauit me. de
manibus cauis et hystriorũ cẽsle.
uespere et mane et meridie. i. tribus
temporibus p diem. nam alibi etiã
nũcabo. sicut legitur de daniele. dñi.
vi. Q̃ tribus temporibus in die ad
orabat deũ ꝑ tribu. domina priuilegia mi
hi collata. et exaudiet dns oõm meã.
de fratribus. sicut audiuit de ꝑtento
Redimet in pace aiam meã. i. vi
tam meam. ab his qui appro
quiant michi. i. a proditoribus
cẽsle. qui approquiant michi si
gnũ amicitie. qui mecũ multos erãt
meam. i. in magno mio assis
bant ut ad me prodendum. et hoc
erat grauius. tñ qua ceciderunt mul
ti. tñ qua dololi. Exaudiet dns.
me. s. de ꝑcantem. et humiliabit
illos ad nichilum deducendo. qui
est ante seculum. i. ille qui est deus
etimus et potens omia. et cui nul⁹
hius directionis subdit. non enim
est illis cõmutatio. de pcõ ad pe
nitentiam. sz sunt obstinati. et sic
non merentur veniam. et non
timuerunt deum. sz magis cõtemp
serunt sicut dicitur de obstinato
prouꝫ. xxviii. Impius cum in pro
fundum peccatorum uenerit cõtem
pnit. Extendit manũ suam in re
tribuendo. secundum aliquos ista
referuntur ad populũ cẽsle qui mi
batur retribuere ipi dauid mali

pro lono. Secundum alios refertur ad
deum qui hr manu extensam ad reden
dum penam pro pcō tempore tāi debi
to secundum ordinem iustīe huc. et
hinc consonat lra sequens am dicat
contra manenit testamētum eius.
.i. dr legem que phibz plequi innocen
tem. diuisi sunt ab ira vultus eius
et c. i. vultus populi egyle qua in
multu erant pagana sī dauid. et cor
earum hēbant in corde. mollita sūt
sermones eius sr oleum et c. quia in
presencia dauid loquebātur amica
bilia et pacifica. et nocendo tracta
bant contraria. iactu sr dnm tuam
tuam. Hic dauid alloquitur semp
ut in deo ponat spem suam. et ipē
te eruiat. quia in desertis locis lon
go tempore viuit dauid cum viris sue
p dr prouidentiam spālem. ut pz
primo regum. Et non dubis metuī
fluctuacōnem iusto. i. ipi dauid et
loquitur de se tanquam de alio fluc
tuacōnem autē notat plecutōnem
pr quam dauid compellebatur fugere
de loco ad locum que nō semp dura
uit. quia mortuo saule. dauid in re
gem unctus fuit. tu uero deus adu
ces eos. s. proditores et plecutores me
os. in puteū interitus. hoc est ad
mortem. et subdit cām. d. viri san
guinū et dolosi. i. querentes effun
dere sanguinē innocentē et dolose.
nō dimidiabunt dies suos. i. non
uiuet secundum medietatē vite
sue naturalis. quia mors talium
celerius accelerat. secundū dictū sal
uatoris matt. xxvi. Omnes qui acce
pint gladiū gladio peribunt. Ego
autē sperabo in te domine. liberās
me a penalibus ita q̄ unusquisq; in
totum carnium uitre nece. quod pz

ex tuo regimine. vbi dicitur et irrdō
cenuerūt hēbat q̄ etatis plurimos
dies. Moraliter potest exponi ps
ister de quolz iusto in plecucōne posito
contra quem ab inimicis fabu
mantur machinacōnes dolose. qō
quod orat deuote ab eis liberari.
quem dominꝰ exaudiat. et adiuua
nos eius precib. et ad hoc pōt de
signali applicari ira cōsiderātis pōnās.

Liberame deus. Psalmꝰ. huius
huic psalmo premittuntur tres
tituli in hebreo. Ad victoriam super
columbā multā elongacōnē dauid
mictā qui tenuerūt eum philistei
in geth. Ad quoꝝ intellectū sciendum
q̄ secundum aliquos hebreos hebreos.
multum est dictio gen. composita ex
mul. et tam et sic significat humilem
simplicem uel pfectū. et hoc modo accē
pit iōnathā qui posuit talem titulū.
Victori pro columba muta. eo q̄ pro
cul abierat dauid humilis et simplex.
qui tenuerunt eum palestini in geth.
et secundum istū sensū oz hic supple
ri p talem modum. dauid humi
lis et simplex supple erat psalmū
istum. qui tenuerūt eum etc. Sm
alios uero multum est nomē cau
tici spālis sicut moretus apud nos
uel hoquetus. et dicat. Ra. sa. q̄ sig
nificat canticum pulcrum uel decen
tem. et secundum hoc est sensus ti
tuli hebraici. multam dauid. i. can
ticum decens ab eo factum qui tenue
runt eum philistei. de ista autem
tentione dicunt aliqui expositores
mi. q̄ milites qui uerbi gratia philistei
uilius erant patere dauid. p̄sidio q̄
ei fuit ab vxore sua michol filia saulis et paucis
philistei interfecit ut hr sed rō. xxi.
sed istud nō videtur uerū. quia dauid

nō. De modulo
hoquetus

non fint ibi captus imo fuit victoria. preter illud bellum nõ fint nigrecij. et ideo ra. sa. exponitur hoc de dõ qñ fugiens a facie saul. uenit ad achis regem grecij. quem cũ cognouissent philistei dixerunt. nũq̃ non iste est dauid rex terre. ut hꝛ̃ ꝓmo R. xxj. et ame timuerunt eũ adducentes ad achis ut interficeret. ꝛ achis ardens eum eẽ furoꝛ cũ eo ait eum. et sic saluatus fuit. de hoc dauid fecit hunc psalmũ et sili xxxiij. sicut dictũ fuit ibidem. ꝛ psalmus. xxxiij. magis respicit exaltationem dauid ad mandatum achis. ꝙ quod ille psalmus magis agit̃ in actõne sic. uidicam dñm in omñ tempore et c. sic a ps magis respicit approbatõ ipius q̃ quam fuit in periculo. ꝙ quod capit ab inploratõne dñe mise rere die sic. Miserere mei deus. et c. de eadem eũ materia dauid aliq̃ plures psalmos fecit. ut satis patuit q̃ supradicta. sciendum etiam q̃ dauid hic nocatur. Colũ ba unita elongacõni. columba. q̃ fuit sũ felle amaritudinis. quia saulem ipm̃ psequentem ad mortẽ. bis saluauit a morte. ut hꝛ̃ ꝓmo R. xxiij. et xxvi. unita. q̃ tuto a philistris non audebat loqui ydioma hebraicũ. ꝛ unitauit os coram achis. ne amplius cognoscerent. ut hꝛ̃ ꝓmo. xxj. dicatur ꝛ columba elongacõni. quia a more saulis fugerat extra terrã israel ad terrã philistinoꝝ. quod aũt significetur p hoc quod dicatur in titulo. Ad victoriam. frequenter dictũ est. s. conatus lentatum. et sic pz cõa titulũ hebraa. et sili titulũ ioñm que est eadem ĩ sub

stancia. patet eciam actor huius ps. et materia ingenerali. Secundo hoc q̃ psalmus ille diuiditur in tres ptes. quia ꝓmo ponitur ipius dauid deprecatio. secundo deprecatõis exaudicio. ibi. sciat inimicus erunt ul' prauus ibi. promisso. ut videbitur. tño gratiarum. ibi. Iudeo laudabo. Circa ꝓmũ dicit dauid. miserere mei deus qñ cõculcauit me homo. i. homines co modo loquendi quo dicitur eo vir. Quit multa grauissima. i. multitudo multorũ. plures enim philistei tenebant eum impugnantes eum et conculcantes sicut morte dignũ. proco dicatur. Qñ multi bellantes adu sũ me. quia querebant eum occidere ut ꝓdictum est. In hebreo hꝛ̃ sic. Multi bellantes aduersũ me altissime. q. d. quales altissimus liberet me ab ista multitudine a qua non possum me defendere. et ultus se quens incipit sic. Quacũq̃ die timebo et c. et tunc est sẽa plana cum subdit. Ego uero mihi sperabo. quacunq̃ die occurrerit mihi materia timendi. et sic pro eo q̃ dicatur in principio hymni uersus. in tribulacõne nostra. Ab altitudine. quod est de ꝓdicta uersũ est ĩ hebreo est. altissime. et hoc modo signatur ultus in tribulacõne in unum. potest eciam exponi tribulacio nostra sic. Ab altitudine diei timebo. i. tempore alte diei. quia fugitiui quales erant dauid. magis timent de die q̃ de nocte. quia nõ possent defendi se abscondere et euadere de die sicut de nocte. Ego uero in te sperabo. i. in quocũq̃ timore non desperabo ꝛ magis sperabo de tua protectõne. In deo laudabo

sermones meos. te deuote deprecando
Judo exemplo non timebo quid faciat
mihi homo. i. homo mortalis. nec phoc
intendit a se excludere omnem timo
rem qm deiat mdesperatione. ꝑ qđ
sumit ponit. Jn deo exemplo tota die
ibat inuocabantur adiutorium
me. i. omia uba de se dicta ad meam
laudem. retorquebant ad meam cõ
demptionem. dicebant cũ philist.
Numquid non iste est dauid rex ter.
nonne hunc cantabant p choros di
centes. percussit saul mille et dauid
decem milia. et ex his concludebãt
q deberet occidi ne posset eis ulteri
us nocere. ut hic ꝓmo. R. xxj. Jdeo
subditur. Omnes cogitationes eorũ
in malũ. i. ad miserendũ michi
malum. Jnhabitabunt et abscondẽt
. i. publice et occulte querent michi
nocere. ꝓpũ calcaneũ meũ obseruã
bunt. querentes me supplantare.
et videtur hic dauid ꝓphice loqui
de malis q̃ quesierunt philistei
facere sibi qñ audierunt ipm esse
unctũ in regem sm uolũt. quia tunc
quesierunt eum occidere ut hic dr
R. v. Sicut sustinuerunt animã
meam. Jn hebreo et in tũslatione
ibmmu hꝫtur. Expectantes animã
meam de corpore. et cõiugitur cum
ista ꝓdicti immediate. quia est fi
nis huius ꝑlis. et sequens ꝑlis
incipit ibi. pro nichilo etc. Pro
nichilo. hoc est pars sibi huius ps
mi qua declaratur exaudito dꝫ
deprecantes. et primo quantũ ad rep
tionem adiutorii. cum dicitur.
pro nichilo salues facies illos. mi
serabitur me. et est sensus salutabis
adiutorio meos pro nichilo. i. qui
nichil boni fecerunt sibi malũ
. q. d. nõ debet mihi iam ideo subdi.

In ira. i. in uindicta mortis tue. populos
pphili humiliabis deus. i. ita
q̃ li deus est finis hmõi ꝑlis. Jn he
breo et in tũslatione ibmmu. et in tribu
latione uel ibmmu. et in tribula
tione uel est principium uersus seqũ
tis. et hoc fiunt ad impletum qđ phi
listei uementes ad destruendũ regnũ
dauid. fuerunt dña uirtute debellati
magis quam humana. ꝑ quod tale
dicit dauid. dimisit dominus omnes
me inimicos meos. sicut diuidũt
aque. ut hꝫ sadõ R. v. Deus uitã
meam annũciaui tibi. i. plicula ui
te mee. annũciaui tibi in mea ora
tione. posuisti lacrimas meas in conspe
ctu tuo. eas exaudiendo. sicut et in
promissione tua. i. promissi in
me in psalmis custodire. Tunc cõfu
tentur inimici mei retrorsum. i. ai
me exaudieris deprecantem adiuta
ri mei fugient. q. d. hoc semp attri
buam uirtuti tue et nõ mee. Jnsa he
braica sic hꝫ ab illo loco. deus uitã
meam et re. motionem meã nũasti
pone lacrimam meam in utre tuo
nõne in libro tuo tunc conuitentur
inimici mei retrorsũ. et est sensus
motionem meam nũasti. i. loca
ad que fugi a facie saulis. pone la
crimam meã in utre tuo. ut sit re
posita coram te quasi in male mise
ricordie tue exaudiendũ. Nonne i
libro tuo. supple erit. q. d. sic. qma
tu ponis eam in libro ai alijs an
xietatibus quas substinui. Et tunc
conuitentur inimici mei retrorsũ.
tribulatio uero hominum sic hꝫ. lacry
ma mea tu nũasti. i. nullũ meum
secretum absconditum est tibi. Ne
ne lacrimam meam in utre tuo.
exponatur sicut prius. si non in
narratione tua. qua ferus cunctam
contra malos. tunc conuitentur. re.

Exponatur sicut ꝓns. Inquacunq; die
inuocauero te. sincerit' et deuote. eam
cognoui qñ deus meus es. exaudien
do me et saluando. Iudeo. hec est
tercia ps hui⁹ psalm. in qua ponitur
ip̃ius dauid gratiarum actio pro sua
liberatione. d. In deo laudabo uerbum.
.i. tuũ sau seu diuinam gr̃as referẽ
do. Iudeo laudabo sermones meos, re
petitio est eiusdem ad maiorem affec
tus expressionem. In deo speraui. q̃ me
proteget de futuro. sicut fecit de pteri
to. Non timebo quid faciat mi homo
homo, timore deficiente me in despa
tionem. uel nimis pturbante tionem.
Nunc sunt deus uota tua. scemat cũ
dauid aliqua uota spãlia ip̃i deo si
liberaret eum ab illo periculo. Iz nõ sint
expressa in scriptura. que deliberabat
ad implere. Que reddam laudatio
nes tibi. a. ad laudem noĩs tui. et ꝯ
dit aĩm. d. Qui eripuisti animã meã
am de morte et c. .i. quia pfecisti illud
ꝑ quod nom tibi. Io michim est ut
reddam uota tibi. ut placeam oraõ
deo. In hebreo et mutilatione idem
nu hr̃c ut ambulem coram deo. pro
cedendo de bono in melius. In lumine
uiuen. hoc est in lumine gratie qua ui
uitur in deo. Aliter pot expo
ni ps iste de quolibz fideli qui positus
est in mortis periculo. et orat deum
deuote pro sua liberatione. et a deo
exauditus agit gratias deo tanq̃
gratus. Psalmus. lvi.

In finem. Hunc psalmo pre
mittitur talis titulus in hebreo
Ad victoriam ne disperdas dauid in mictã
qñ fugit a facie saul in spelunca. Ad
aliꝰ intellectũ secundũ q̃ dauid legit
fuisse in spelunca a facie saul. ꝑmo
in spelunca odollam. ꝺ uenerũt ad
eum illi qui erant de cognatione sua.
Et alij qui erant in angustia conflictus
et ereptus est eorum princeps ꝑmo R.
xxij. et de ista non loquitur hic. qua
de ista fuga intitulatus est alius ps.
.c. centesimꝰ. vlt⁹. secundum quod di
cit ionim⁹ in prologo sꝰ psalmũ. sed
qñ saul persequebatur dauid sꝰ am
plissimas preces que solus in abus pun
cium. ut hr̃c pa. R. xxiiij. Et tunc saul
mittunt spẽhumam ad purgandũ nẽ
tem. dauid autem et uiri eius fugiẽ
tes saul. ꝑns mittunt eandem
spẽhumam lacerantes uestimenta eius
ꝑr. et tunc uir dauid uolebant sau
lem occidere. Iz dñs hoc impedit. et
silenter oram clamidis saul abscin
dit. et am esset saul de spelunca.
post eum abiit clamans et ondens
ei pannũ ꝓphetam ꝑcussũ malignũ
tã q̃ potuerat eum occidisse si uoluit.
quod recognoscens saul gr̃as egit ip̃i
dauid. et rediens cũ exercitu suo aspe
rationẽ dauid tunc ad dauid tempus
cessauit. et de fuga dauid ad hanc
spelunã loquitur titulus hui⁹ psal
mi. et sic pz ultima ps hui⁹ tituli. ad
intellectũ uo ꝑmo pas. pz et dictis
q̃ dauid erat in periculo mortis qñ
fugit ad spelunam illam ꝑ quod
in titulo hui⁹ psalmi loquens deo di
cit. ne disperdas. .i. disperdi permittas. dñe
mictam. .i. amicã dei ut sua
ut dicit ra. sa. q.d. si permiseris me
perire non possem amplius cantare
dulcia ad laudem tuã facere. quod
aũt ꝓponat. ad victoriam. significat
conatũ lenitatum meantu hums
psalmi. ut sꝑ dictũ est. secundo
alios uero. mictam significat humi
lem simplicem. ut dictũ est psalmo
precedenti. et sic potest omnis titu
lus hui⁹ psalmi d. pro victoria ut
non disperdas dñe humilem simplicem

quando fugit a facie saulis nisi primum.
et pr cma erdicns ¶ Igitur iste psalm⁹
mitars pces diuidit. quia primo pti
tur ipius dauid anxia deprcatio. secūdo
diuina exaudicio. ibi. misit de celo.
tcio gratum actio ibi. exaltetur. Oma
primū dicit. miserere mei deus misc
rere mei. et secundū quod dicit. Ka
sa. scd dicit. miserere mei deus. pe
tens ne occideretur a saule. et scd pe
tens ne saul occideretur ab ipo. vnde
et tunc dicit dauid. ppia⁹ sit michi
dominus ut no mittam manū meā
in xpm dni primo R. xxiiij. pot t dia
q replicat miserere mei. ad maiorem
affectus sui expressionem. sicut fre
quenter fit in oronibz devotis. qñ
inte cōfidit anima mea. hoc dicit
allegando q deus debeat sui miser
n quia primum est ipius peccatū
misericordiam illis qui hūt in ipo
fiduciam. Et in umbra alarū tua
rū sperabo. sicut pullus sub alis ma
tris sue ne rapiatur a milvo. do
nec trānseat iniquitas. s. saulis ne
plequentis. clamabo. corde et ore.
ad deum altissimū. et p cōis pot
tissimū ad me salvandū. deum q
bñficat michi. de pterito. et sic spero
q faciet de futuro. In tribulacione ho⁹
hī. deum ultorem meum. quia no
lebat accipere ultionem de saul ma
nu ppria. sz exspectabat eam a ma
nu dīna. vnde dicebat ulciscatur
me do⁹ de te. manus autem mea
non sit inte. primo R. xxiiij. misit
de celo. hic cōi describitur diuina
exaudicio cui dicitur. misit de celo
et liberauit me. ome cui bñficiū
adeo platum. conscient dicitur
celitus datum. dedit in opprobrium
conculcantes me. s. saul et suos
eius querentes me occidere. et sic me
dare conculcacionem hoīm et bestiarū.
quod aūt dauid tunc exprobrauerint
saulī et viris eius. ut hī primo R.
xxiiij. p dicatur. dixit q ad saul. qua
re audis verba hoīm loquentium.
dauid querit malum adversus te.
etc. et postea. quem plequeris rex
israel. q⁹ plequeris. canem mortu
um plequeris et pulicem vnū. q
d. hoc meritum inopprobrium tum.
misit deus misericordiam suā t ve
ritatem suam. i. iustificam q⁹ semp
cōmittātur ce in operibus dīnis.
Et eripuit animā meam de medio
catulorum leonū. i. hoīm ferocium
aūs modi erant saul et satellites
eius. dormiui conturbatus. qui fu
m plecacōne eorum potius in tali
plecacōne nō pōt dormire quete. in
tribulacōne idiuini bz. anima mea
dormiuit in medio leonū ferocium. et
pōt reduci ad eandem sentenciā ut
pr. filii hoīm. cui saule existencia.
dentes eor arma et sagitte. q⁹ pati
sunt male dicere de xpo p obmutescō
nem. et de longe p detractionē sicut
ga sagitte a longe ptrahunt. Et lin
gua eorū gladius acutus. quia sic
gladius acutus scindit cōtexta ma
teries. sic deg et alii consiles p suas
detractōnes diuidebant amicicia in
ter dauid et saulem cui tū saul de
bebat eum naturaliter diligere sicut
genetū suū. ¶ Exaltare. hic cōm
ponitur gratum actio cū dicitur.
Exaltare sup celos. i. laus tua magn
ficetur ab angelis sctis. et in omnem
terram gloria tua. cumple magnifi
cetur ad electis hoīb devotis. et
subdit eam expte cū dicens. laque
um paraverunt pedibus meis. i. p

ſcierunt inſidias ad me capiendum.
et manuauerunt animam meã.
.i. manuam uoluerunt mittam me
am. dicendo me in mortem. fo
derunt autẽ faciem meam tonsã.
quærentes me ad mortem. et ma
dixerunt meam. quia saul in quo
tanq̃ in principe erat totus exercitus
in uirtute mittunt ꝓhibentes eam in
qua dauid posset eũ si uoluisset
occidere ut prædictũ est. et qua et
hoc habebat dauid materiã laudan
di deum. subdit. patiũ cor meum de
us. ad te laudandũ et tibi seruien
dum. et replicat idem. d. patiunt&
ad ostendendũ magnũ affectũ. et eo
dem mõ dicatur. cantabo et psalmũ
dicam. quia est replicatio eiusdem
per alia uba. Exurge gloria mea.
gloria est clara notitia cum laude.
et sic dauid se ꝓpũ excitat ad re
spondendum diuinis beneficiis ni hil
dubius diuinus. Exurge psalterium
et cythara. hoc dicit, quia aliquæ
laudes diuine conuenientius cantã
buntur in psalterio. et aliquæ in cytha
ra. Exurgam diluculo. .i. prompte et
expedite et alio uolenti. Confitebor
tibi in populis domine. ꝓmittit eũ
dauid in spũ q̃ laudes diuine ab
eo impolite. cantande erant in cu
ctis in diuersis populis et gentibꝫ
sicut ad impletiũ uidemus. quia
magnificata est usq; ad cælos.
misericordia tua. hoc fuit ad impletum ꝑ
prie iohãne qñ collocatus spacio unius
die ut israel habet plenã victoriã
ut hic iohãne x. et usq; ad nubes
ueritas tua. quod fuit & tunc ad
impletiũ quia dominus misit lapi
des magnos de nubibus ꝑ aduersa
rios israel. ut ibidem habet. Exaltare
re ꝑ cælos deus et c. exponat sicut

ꝓpis. Generaliter pot expm psalmus
ilꝫ sicut et precedens. quia est silis
materie in utroq;. et eadem diuisio
ut ꝓ. ꝓdicta. psalmus hic.
Sinceri uagi. Hunc psalmo pre
mittitur talis titulus in he
breo. lam. ra sa. ad uictoriã ne dis
pas dõ suam ne cantaui sine deorsum. se
cundũ uero communẽ titulus talis
est. Victori ut nõ dispdas dauid.
humilem et simplicem. et ꝓ expõsiõ
utriusq;. ꝓdicta in titulo psalmi ꝓ
cedentis. De materia uero hui⁹ psal
mi dicat. in. sa. q̃ dauid fecit hunc
psalmũ qñ saul ad domũ aãcõnem
ziphæorũ misit cum tribus mili
bus uiorũ electorum ad quærẽdũ
dauid. ut hꝫ. ꝓmo. .xxvi. quod
cum cognouisset dauid ꝑ exploratores
suos assũpto secũ abysai dimi
cauit ad castra saulis de nocte. et
inuenit omnes dormientes. et cum
abysai nollet saulem occidere. ꝓ
hoc prohibuit. et assumpta hasta
que erat ad caput eius et aqua
que transtulit inde. antq; esset
sic elongata q̃ erant in alio lo
co. dauid clamauit fortiter contra abner
abner. et populum. malignans eis
de hoc q̃ male custodierant dñm
suũ. et uidens ꝓ hastam et
aquam aq̃ q̃ potuerat saulẽ oc
cidere si uoluisset. et ꝓ hoc declara
uit malitiam saulis. et alionum
ꝓpter innocentiã ꝑsequentium. Ingra
ti secundum hoc ꝓ. iste dividitur
in duas ptes. In ꝓma dauid osten
dit saulis et satellitũ suorum mali
tiã. et in secũda ꝓdicat penam debitã
ibi. deus exterat. Cum ꝓmissione dicat
sic. Si uere uagi nutriam loqm
nimiũ. .i. multis loqm meam. Recte
iudicate. q. d. ꝓ hastam et aquam

aque potestas manebat prendere ul
ciscam et innocentiam meam er
ga saul. et eius malitiam cui me.
filij hoim. i. inhabilis et inepte vinen
cium. tales enī fuerunt philistei er
quibus descendebat saul et populus
eius. et ex hoc debebant movere ad ire
et vindicandum et vincendi. cz quia
timebant contrarii. pro subditis.
Et cui in corde iniquitates operum
mearum. i. iniquitates quas cogita
bas in cordibus nostris. opere ad i
pleris. et inimicitias manus mee co
gnoscant. i. ostendat ut palliant appeti
tum iniustitie et falsa. in hebreo hec sen
tentia. iniquitatem manibus nostris cō
dempnate. i. iniquitatem qua me
ejecistis. condempnate coram me
ut ciuitatem meam. ut sic videatis ei9
innocentiam meam. et ab ea cessetis. et eā
deum vindicem hui tam hominis qui ta
lis est iniquitates manum vestrarum
appendite. i. in statera iusta modo
iam dicto. Alienati sunt peccatores
et errauerunt ab. Hoc dicitur pro tanto
quia homines prius in suis operibus.
dicitur male nati secundum eorum mo
dum loquendi. ab. exponit hoc
de illis qui ea adhuc in ventre matris
erant. per aliqua signa significatur
eorum futura mala futura. sicut etiam
in vetere testamento. Appellebat fratrem su
um iacob. filium eius secundum cali
caneum serpentis. in hebreo here
nemini illius. et ad eundem sensum
referitur. quia serpentes ex ira et fu
rore effundunt venenum. sicut aspi
dis surde et obturantis aures suas
quia videns incantatorem premit
viam auribus contra eum. et ali
am obturat cauda sua ne audi
at carmen incantatoris. sic pecca
tores obturati qualis erat saul et

hunc eius. volunt audire vel revocari
ab suo errore. Deus conterat.
Hic condemnando petunt penam libi
debitam. et primo dicit hanc penam.
secundo felicitatem insequentem. i.
letabitur. Circa primum dicit. Deus
conterat dentes eorum. quibus mordebant alios ut nobis inimicos et de hac
re ipsi dicebant enim ipsum dauid. et
primum crimine lese maiestatis cum
homine regis et regem quesiuisse. nos
las leonum. i. saul dicit et concubinam
ad modum leonis fremunt. Confringat dominus. quod fuit impletum
in monte gelboe. ubi mortuus fuit
saul et dicit et multi alii. ad nichil
deuenient tanquam aqua defluens.
qua regnum fuit amotum a saul
et posteris eius. intendit arcum
suum donec infirmetur. quid potest
referri ad deum qui passionem
malorum secundum ordinem iusti
cie sue potest differendam debito tem
pore. potest referri ad quoslibet obstina
tum in suo malo qui semper studet
aream sue malitie ad nocendum
alijs quibus potest venire. et hunc ad
modum tollatur oratio hominum que sic hic.
intendunt arcum suum donec confor
tentur. sicut cetera que fiunt auferen
tur de presenti vita morte repentina.
In hebreo. quasi lumbos talibus au
ferentur. et in traditione hominum.
quasi veruus talibus pertranseant.
et est eadem sententia licet sint alia
verba. quia per utrumque designatur
subtractio peccatorum repentina. Super
cadit ignis. i. primicias adeo immi
sa. et non viderunt solem. subtrahe
ti de hoc mundo per mortem. In hebreo
hic. Cecidit abortum mulieris qui
non vidit solem. et sibi in traditione
ne hominum. et est eadem sententia

per hoc intelligitur punicio dmina
que pcōres ad nichilum deducat.
punisq̄ intelligerent spūe uestre
nāpuū. p spūas intelligunt hic
filij pmli iniquorū aut dictū ra. sa.
p nāpuū. qui actiuus pūgit intelli
guntur filij comm adulti. qui plus
de malo laūt et faciunt. Et secūdū
hoc est seculus. punisq̄ intelligerent
spūe uīr. i. antiq̄ filij nostri pmli
hrēnt tantum intellectū q̄ possent
ita male agere sicut adulti. sicut vi
uentes sic in ira absorbet eos. i. eo
tempore quo cpm̄batur de diuīsōne
uie eorum deus auferet eos subi
to de pūa vita. In tūbulacōne ionum
sic hī. Antiq̄ arescant spūe nostre
in nāpuū. i. anteqū veniant ad ma
turā imprm̄is mō cup̄ exposito. qui vide
tes qui in tempestate rapiet eos.
et est sūa planior et eadem sūa. In
hebreo autem hētur. sicut vnicus
sic absorbet eos in ira. et referitur
ad eum deū qui sicut vnicus. i. vi
uidus et fortis alios potestati nō pōt
resistere. sic in ira absorbet eos. aufe
rius repentine de pūa vita. Letabi
tur. hic cōm̄ponitur vindicas
sequens et malorū punicōne ai
dicatur. Letabitur iustus cum vide
rit vindictam. i. pcōrū punicōnē.
non motus zelo vindicte p̄prie.
sz zelo dīne iustīe. manus suas la
uabit. i. opera sua magis iustificā
bit. secundum illud apōl. xvij. In
stus iustificetur adhuc. Sanguine
pcōrus. i. in punicōne eius que
est oratio meliorationis inter hūc.
secundū aliud. prō. xvi. multato
rō scientie. sapiencior erit parulus.
et dicet homo. i. quicūq; rōnabili
loquens. si utiq; est fructus iusto.
et accipitur hic si pro quia. quia
ex punicione pcōrum. affirmabit
premium iustorum. p locum a con
trario. vtiq; est deus iudicans eos
in terra. i. deus suam pro eis. iō
sorum in futuro. sz frequenter in
presenti. psalmus. lvij.

Ne. Hunc psalmo p̄mit
titur talis titulus in hebreo.
Ad victoriam ne disperdas dauid ād
tacam deum. qū misit saul et custo
dierunt domū ad occidendū eum.
hoc hr̄e p̄mo r. xix. q̄ saul voluit
pariter lancea dauid psallentem
coram eo. sed declinauit dauid ad
et fugit ad domū suā. et tunc saul
misit satellites suos norte illa in
domo dauid ut custodirent eū et
interficerentur mane. quod cum
annūciasset michol viro suo dauid de
posuit eum p fenestram. et sic abi
it et salvatus est. Igitur quia vi
te dauid in mortis periculo. ideo
sic incipit titulum hymni psalmi.
ne disperdas. i. disperdi permittas tu de
deus meus. dauid cantauit. quasi
petiit ulterius laudes tuas non
cantaret in tūbulacōne ionum. in
cipit sic titulus. Victori ut non
disperdas dauid humilem et simplī
cem hymnum tituli est sicut in
hebreo. et est supradictus patet sen
tentia ipius tituli. patet et auctor
hymni psalmi. s. dauid et materia
eius negotium. Ad hūdū aūt
eius notandum in spāli. ps̄ sic di
citur. mitars ytes. quia ponitur
ipius dauid deuota petitio. secūdo
dei exaudito. ibi. et tu domine.
tio pro exaudicōne grātī actio.
ibi. Ego cantabo. prima adhuc
mitars. quia primo dauid in sua
petitione allegat suam angustiā.
secundo p̄priam innocentiā. ibi. nec

nuquitas. tuo adiuatorū nequ
aam. ibi. Intende. Cuna pmum
diat. Eripe me de inimicis deus meis.
.q.d. non possum eripi. nisi tuo ad
iutorio. Et ab insurgentibz in me
libera me. quia ad capiendum eam
his benivolenciam. multi insurge
bant ad capiendum dauid qui
erat innocens. ideo subditur. Eripe
me de operantibus iniquitatem.
quia saeue plequebantur innocen
tem. et de viris sanguinū salua me.
.i. de viris paratis ad effundendū
sanguines innocentum. Quia
ecce ceperunt animā meam. i. me
ipm. a pte principali que est anima
deliquiam totum. reputabant eū
se debet dauid repisse eos qui custodie
bant domū inquacint. reputantes
q non posset eos effugere. ideo subdr.
Irruerunt in me fortes. quorum
fortitudini non potui bellando resi
stere. Neq; iniquitas. hoc cō
allegat sua innocencia. d. Neq;
iniquitas mea. peccando contra
primū. neq; peccū meū. peccando
contra deum. cuppe meruerunt istā
plecacionem. ideo subditur. sine in
quitate cucurri. curri ut vite pītus.
et dirā. opera mea ad finē debitā.
ad visitacionē domini hī. Et ille cur
runt et parauerunt. et secundū hoc
referitur ad satellites saulis. qui
discurrebant tanq; pati ad dauid
occisionem. ideo subdit. Exurge
in occursum meū. ad liberandū
me antequ me occidant. et vide.
meam innocenciam et eorū ma
liciam. et tu dñe et pro ideo dicit. ideo.
tu dñe deus virtutū. i. angelorū.
deus israel. p veram fidem et spā
lem aulā. Intende. hic concedē
ter ut sua oīo sit exaudibilis ad

legit. adiutatorum malitiam. Et
pmo explicat eorum culpam. secūdo
pdicat penam debitam. ibi. deus odī
det ni. Cuna pmum diat. Intende ad
visitandas omes gentes. quia diuina
prouidencia se extendit ad omes tā
iustos qz iniustos. ad reddendū eis
secundum merita. Et ideo subdit.
Non miseraris omnibus qui operātur
iniquitatem. ex occulta malicia vel ob
stinate. quia tales sunt indigni mi
sericordia. Contristati sunt ad nequitiam.
satellites eius saul venerūt in ne
cte ad custodiendū domū dī de noc
te. ut pdictum est. et fame pacientes
vt canes. i. magno desiderio. quem
tes occidere dauid. Jhebreo hz. et
latrent ut canes. quia mit se loque
bantur quo eum occiderent. Et ar
cubium circuitum. quia nō solum
custodiebant domū dī. sz aliqn cor
rebāt p vicos ne manus eorū
euaderet. ut qua postq; saluerit
eum fugisse. sanitabantur loca cita
tus si forte alicubi latuisset. Ecce loque
tur more suo et gladius in labijs
eorum. quia mē se tractabant de
ipso dauid occisione. Quis quos au
dirit. i. ac si nullus eum audiret.
unde in tribulacione domini hz. Quia
si nemo audiat. ei michol et ipi
dauid nunciauit. Et tu dñe.
Hic cōcludit declarando pcedens ex
audicio. et primo quoad ipius
dauid liberacionem. secundo quoad
ad iniquorum punicionē. ibi. de
cidit. Cuna primū diat. Et tu do
mine derides eos. irridendo eos
ab interno. quia ei obloquentur do
mino dauid fingit p ironiam ut pdi
ctum. Ad nichilum deduces omes gē
tes. maliciosos scilr sicut et istos.
fortitudinem meam ad te custodiā.

.i. exponendam tuo sermone. Quia
deus suscepto meus es. liberando
me aquerentibus me occidere. deus
meus misa eius precinet me. q̄
deus misericorditer liberauit dd̄
aūq̄ venret mane in quo saul di
sponebat eum occidere. Deus
ondit. hic cōm̄ ponitur exmodico
petitōis dauid quantū ad adiūta
rium primitōnē cum dicitur dn̄s
oūdit sr̄ inimicos meos .i. sr̄ saul
et satellites suos. ne occidas eos.
nisi forsitan te mami ppria. quia hoc
faciam p alios nisticia mea. hoc
autem non sit captū q̄ deus mor
tem saulis et suorum satellitum
dauid revelauerit. cū hoc audiss̄
est. eoq; ai cēt ppha hec dicat. et
hoc dauid adimplent quia sauli
bis manibus eius tradito a mor
te prepat. ut hr̄ primo. R. xxiiij. et
xxvi. Neqū obliniscantur populi
mei. sine plectoribus misereri
hoc. unā dauid regis. data est m
exemplū totius plebis. Dispge a
los in virtute tua. hoc fiunt adim
tuin in monte golboe qū coram
philistheis ceperunt pdūcas vias fu
gere primo r. altimo. Delectionis
comm sermonem labiorū q̄rum
resonatur li depone cum dicitur.
Delectū ons comm et c. quia iuba
quibz saul et dauid disponebant
dauid nocere. fuerunt depōita
et directa. qū ceciderunt in monte
golboe. Et comphendantur in sibi
bia. quamdiu .i. saul fuit hūilis
placuit deo. et electus fuit in regē.
et qū sibuit dūs eum habere ab
est. ut hr̄ primo. R. xv. Et de errata
cōne inimicio amittantur id
simulacōne qua imminente morte
saulis reprehensus fuit a samuele
si aperte. Et cū gressibus sus.
ut hr̄ primo R. xviij. Et sicut pr
cepuerat pmittōis et revelacō
nem samuelis. quia deus habitau
iacob. cū sequens regnū a dauid et do
mū eius. Conūtentur. ad uesperam
et famem patient. istud referatur ad
famem inductam tempore dauid
in terra israel. ut hr̄ sedō R. xxi. Que
fuit inducta a deo tribus annis. p
petōn saul' qui inuste occiderat ga
baonitas ut ibidem dicitur. et ideo
illi de cognacōne et tribu saul'. in
illa fame fuerunt grauius afflic
ti. et quantum ad hoc dicit. Con
tinentur ad uesperam. reuertendo ad
pprias domos de agro ul' alio labo
rio sicut mos est. Et fame pa
cientur. quia non inuenient ibi. vñ
refocillentur. Et arabunt civitatē
querendo victum p mendicitatem.
ppī dispgentur. tū secundo ad alia
loca que tempore illius famis cru
delissime afflicta. Ad manducandum.
.i. ad querendum victū. Si vero nō
fuerint satiati. et accipitur hic
si pro quia. quia non inuenient
ad sufficiencia. Deo subditum. mur
murabunt. p impacientia. quia
multi communi impacient illam
penuriam sustinebant. Ego aūt.
Hec est ultima ps hui⁹ psalmi. in
qua ponitur ipius dauid gratiarum
actio pro sua liberacōne. ai dicitur.
Ego autem cantabo .i. in domus cō
tas laudabo. fortitudinē tuam.
qua me eripuisti de manibus saulis.
et exaltabo mane misericordiam .i. cum
mane surgam ad magnificandū
nūam tuam. et subdit cām. q̄
factus es susceptor meus. de adū
sariorū meorū manibus. Judic
tribulacōnis mee. quia disponebat

ommo me occidere. ¶ Adiutor meus t psallam et c̄. Reprobatio est eiusdem sententiae. ad maiorem expressionem denotationis huc. ¶ Quia hic potest exponi ps iste de quolz fide li in angustia exist̄e qui p̄ preces suas meretur liberari et precatores suos punire. ¶ Allegorice ito exponitur de xp̄o p dauid figurato qui custodiis sint inseptilati tam q̄ ille dauid in domo. sz hoc non obstante p diuinā potentiam retinere nt. et inde qui illū insepulto fecerant custodiū. in pena hmō fuerunt p romanos captiuati. et perorbem dispsi. tā ad nequitiam hmō mundi committentur. ad xp̄m. Et tunc paucet̄ p fidei xp̄ianę zelum. confligerles sicut canes latrātes et fidē xp̄i ai seruore magno et desiderio p̄dicantes. sz de hac exp̄one b̄ntertāsco quia diffuse traditur i glō ordinaī sup̄ libro psalmorū. ¶ Deus repulisti. Hunc psalmo premittitur talis titulus in hebreo secundum. Ra. sa. Ad victoriā sup̄ rosen testimonii. cantici dd̄ ad docendū qui pugnauit contra aram flumior. et syriam soba. et reuersus est ioab et percussit edom in valle salinarum duodecim milia. ¶ Ad cuius intellectū sciendum q̄ dauid misit ioab in exercitū bellatorū contra filios amon qui iniuriati fuerant nūcijs dauid. ut hī scdō. R. x. Et dehonestatis filijs amon et syris que venerant in auxiliū eorum. ioab redit in urbē. ut hic scdō. R. x. et post ea dauid. ai toto exercitu suo dispositis sententiet ad pugnandum contra syros ut ibidem hī. dicat g̃ca. ra. sa. q̄ syri hoc audientes miserūt mīa os ad dauid dicentes. q̄ nō erat eis liciū venire contra ip̄os. p̄ pactus et iuramentū quod fecerat cum adad rabam syro. vt hic genes. xxxj. Et tunc dauid consuluit sapientes legis. qui responderūt ei in q̄ erant ei liciū. eo q̄ syri p̄us fuerant iniuriati veniendo ad bellū contra genus dauid in amalech montanū. ut dictū est. et quia adarazar rex syrie. impugnauerat filios israel eos ci iacens seruituti sue p octo annos. ut hī iudicū. iij. dicit g̃ra. salomon q̄ in titulo p̄dicto p victoriam intelligitur. cetus sapientū. qui testificatus est ip̄i dauid q̄ iuste potuit contra syros ad bellū procedere. et quantū ad hoc dicatur. sup̄ victoria testimonij. i. responsi sibi dati ip̄i dauid p cetū sapientū. de quo responso et victoria sequentibus q̄ magnitur in quodā genere ab i titulo. ei subditur. qui pugnauit aram flumior. et c̄. sicut dauid psalmū psalmū ichī. sed in hoc g̃ est singulis hymnis titulis est. Canticum cuiusdauid. supple est iste ps ad eo factus. sup̄ victoria testimonij. i. p̄ responsi sibi dati a cetu sapientū p victoria deliberatū. ad docendū. s. vp̄m dauid. q̄ iuste erat si pugnare contra syros. quod aliter significet ad victoriam in principio tituli frequenter sup̄dictum est. Quando pugnauit aram flumiorum. aram. est nomen ciuitatis in qua habitauit laban syrus. et dicitur flumiorum. quia erat in medio duorū flumior. p quod alio noīe vocatur melopotamia a melos quod est medium grece. et potamos quod est flumen. et retrorsus est ioab. scilz

nu nliu dbellatis amonitus et ſyrus
ut p̄dictum est. Et pausit edom etc̄.
Ista victoria attribuitur dauid. ij.
R. vij. vbi dicitur. fecit quoq; s̄
dauid nomen cum reuertetur cap
ta ſyria in valle salinar octo duo
decim milibus. et sequitur. et tūc
vniuſa ydumea seruiens dauid.
et p̄mo par̄. attribuitur abyſai.
de quo dicitur p̄mo par̄. vbi. abyſai
uero filius saruie percussit edom
in valle salinarū. hic aūt attribu
tur ip̄i ioab. Dicendum q̄ ita ſors
fuerunt in illa victoria q̄ facta
sunt in reditu dauid de ſyria ad q̄
capiendam uenerat aī toto exercitu suo.
ut p̄dcm̄ est. et attribuitur ſi vic
toria dauid tanq̄ regi. ioab uo tanq̄
p̄mcipi militie. abyſai uo tanq̄
duci omnis acies que fecit probita
tem notabilem in illa victoria. p̄
quod attribuuntur abyſai tanq̄ duo.
non est enim inconueniens idem attri
bui duobus ꝑsonis uoluntibus duobus
xij. milia. p̄mo par̄. vbi. ponunt̄ xxx.
milia. nec est contradictio quia minor
nus includitur in maiori nec pon
tur hic minor nus ea ꝑsalione ꝑ
eradentis que p̄mo paralip̄ exponit̄.
In tribulatione uo ioannis talis ti
tulus. Victor pro illis testimonii
huius et p̄ea dd̄ ad docendum qui
piguant ad ihesu ſyriam me sopo
tenuit cobar. et ideo est iob et p
cussit edom in valle salinarum
xij. milia. Ad alios intellectū sacen
dum q̄ vbicūq; in nouo testamē
to ioannis tulerit lilium uel lilia.
hebrei dicunt. rosam uel rosas. sic
dictū sunt sup̄ psalmo. xliij. Idem
tū importatur p utrūq;. s. actus sapi
entie. et hic ponatur singulare. s.
rosa secundum hebreos. Secundus

tū tulerit plurale dicens. lilia. eo
q̄ quilibet de actu sapientie potest
dici rosa uel lilium p̄ pulcritu
dinem sapientie. et sic totus actus
dicitur lilia in plurali. quod aūt
dicitur. Ihesus et p̄ea dauid. est q̄
dicto hebraico multum. secundū
ra. sa. significat amicicie decus uel
pulcritudinem. secundum domum suo.
humilem et perfectū. quod aūt di
cit testimonii ihesus et p̄phetie dd̄.
non dī testimonii dauid. eo q̄ dd̄
ip̄m. s. q̄ma a sapientibus sunt s̄
dictum. et sic p̄z exp̄o tituli ioannis
ex his que dicta sunt in exp̄one
tituli hebraici Psalmus. lxxx.

Deus irpuliſti. Ad intellectum
huius psalmi. sciendum q̄ aī
q̄ regni israel tuisset in manu dd̄
simplici. fuit multiplici afflictū et va
statum. ut p̄z tempore iudicum et
in p̄incipio regni dd̄ saul in quo
philistei tenebant ip̄m in tanta ꝯ
nuitate. q̄ fabri ferrarius non erat
in tota terra israel. caue enim philis
tei ne facerent hebrei gladium
aut lanceam ne possent rebellare
ut hī p̄mo R. xiij. Item mortuo
saule philistei intrauerūt ciuitates
regni israel. unde fugerat populus
et habitauerūt ibi. ut hī p̄mo R. xxx
j. Item post mortē saul fuit
longa contestatio de regno int̄ dominū
dauid et dominū saul. ut hī sedo. R.
iij. p̄ quod gentiles in circuitu re
gni israel existentes. multiplicati
uastauerunt illud. nō habentes ha
bitatorem resistentem. p̄ dictum ōtē
conten. dauid q̄ hoc considerans
fecit psalmū istū. In quo p̄mo va
stationem regni plangit. secundo
restitutionem eius prophetice p̄dicat
ibi. ut liberentur. Circa primum

dicat. Deus repulisti nos. ꝑ̄ ꝓ̄a nostra. Et destruisti nos. i. destruere fecisti. Iratus es. contra regnū israel temporibus ꝓteritis. ut ꝓ̄ dictis. Et misertus es nobis. q̄ regnū in ꝑpetuū conseruasti. Commouisti terram et conturbasti eam. i. commoneri et conturbari fecisti habitantes in terra mea ab aduersarijs. sana contritōnes eius. tempore nō nico. Ostendisti populo tuo dura. ꝑ̄ eius ꝓ̄a. potasti nos vino compunctois. Ironice hic vino meroris. et idem est quia merore est copiosa de ꝓ̄is. Dedisti metuentibꝰ te significationem. respectu futuri temporis. ut fugiant a facie arcus. hic mistice que extrema est ad paucendū ꝓ̄ātes. et hic arcus effugiatur cuncta a ꝓ̄is. Vt liberentur. hic cōe resultatiōꝫ et amplificatiōne regni ꝓdicat. et hoc ꝑmo ꝓdicatur. secundo cui attribuendum sit oratio ibi. Manus deducat. Cum ꝑmū inuocat orando. d. Vt liberentur dilecti tui. i. populus israel qui dicitur deo dilectus osee. xi. c. ꝓpulum israel. puer israel et dilecta eius. saluum fac. c. ꝑ̄hū israel. dextera tua. q. d. nō pōt fieri virtute humana. et exaudi me. depellentem pro regno meo. et ad hoc impetrandum allegat diuinā promissionem. d. Deus locutus est in sco suo. i. samuele aut deus reuelauit futurū regni prosperitatē tempore danid. ꝑ̄ quod dicit ꝑmo Reg. xvi. Quelibet virū iuxta cor suū et ꝓcepit ei ut eēt dux. et hanc reuelationem samuel dixit ꝑ̄ danid. ꝑ̄ quod subdit. Letabor in deo salutari meo. Et pulvis sectionum. i. diuidam syria terre syrie cum bellatoribus meis que fuerat occupata ab aduersarijs regni israel. et conualem tabernaculorum metibor. locus est ꝑ̄ iordanem vbi iacob rediens de mesopotamia declinans eam fecit sibi tentoria. et appellauit nomē loci ꝑ̄ius illius locum vbi. i. tabernacula. ge. xxxiij. Illa enim pars erat de regno israel. Occupata fuerat ab aduersarijs. quibus expulsis danid restituit terram filijs israel vnusquisq; secundū mensuram sibi debitam. et quia in illas dō fuit ad inuicē ꝓ̄ualiter ab aliquibus tribubus. ideo consequenter exprimit eas dicens. Meus est galaad ibi fecerūt homines bellicosi siue iuuenes et recte de quib⁹ descenderunt homines fortes. et mens est manasses. hoc dicatur quantū ad illam ptem que erat extra iordanem de qua fuit gedeon vir fortis. et effraym fortitudo capitis mei. i. regni mei. Iuda rex meus. i. auctor des et defensor mei regni. Iste enim due tribus fuerūt et fortiores et bellicosiores aliis. ꝑ̄ quod fuerūt sitiate in duabus extremitatibꝰ regni tribus effraym in extremitate aquilonari. et tribus iuda in extremitate australi. sicut plenius fuit dictū cū agebatur de diuisione terre in libro iosue. moab olla spei mee. i. spes indeo q̄ terra moab erit michi subdita ad seruiendū sicut olla qua homo utitur in mundi cum. Iuxta hebreo hic. moab olla lauacri mei. i. populus moab erit ita michi subiectus sicut olla ad lauandum ꝓ̄dum ꝓ̄ paratus. In ydumeā extendam calciamentū meū. i. calcabo eam et subiugabo ꝑ̄ plenam victoriam. in alienigene subditi mihi. idest alie

nacones mearum regu mei. mihi
subdite sunt. In hebreo hꝫ mihi
philistea associata est. i. addita regno
meo. quia semper dauid subtribu
to. ut hꝫ scd̄o. xi. vñ Quis deducet.
hic cōm ōditur q̄ predicte victorie
sicut deo attribuende. unde dicit dauid.
Quis deducet me in ciuitatem munitam. munis victualibus. bellatoribus. et armis. Quis deducet me
usq; ad ydumeam. ubi erant milites fortes et bellicosi. Vndet. nōne tu
deus. q.d. nullus alius pōt hoc
in facere. Qui repulisti nos. tem
poribus p̄teritis. ut p̄ cet̄os p̄dictos.
et non egredieris deus in uirtutibꝰ
nr̄is. i. cet̄ibus nostris. nr̄i exercitus. q.d. ymo tu egredieris. Alit̄
nichil facere possemus. p̄ hoc subditur. Da nobis auxilium etc̄. et
p̄ hāc cet̄os Moraliter pōt
cepm̄ psalmus iste de quolz uere
penitentie. qm̄ consideramus regnū
Anime cui p̄ pecca p̄terita dissipatum lamētatē. et p̄mo restitucōne
ip̄ius ad statū gratie et bonis dep
catur. ad hoc autem admittē̄ pri
quatuor p̄mū est cōfessio mēt̄is tu. secundum est Anxilium p̄sernacio. que p manasse mēt̄ legit̄.
eo q̄ mēt̄i obliuio. talis enim cui se
hz ad pecca p̄terita quasi oblitus
sit iterum operari ipsa. Tertium
est bona operis multiplicacō. que designatur p octinaym qui mēt̄retatur
octogenus. aut fertilitas. quartū est
p̄mie confidencie testificacio secundū
illud apl̄i scd̄a cor. 4. Gloria nr̄a.
hec est testimonium conscie mr̄e. et
figuratur p galaad. qui mēt̄atē
accipimus testimoniū. et talis subiat
s' contaminacionem carnis p moab
designatam. quia mēt̄i expte her
autem contaminacio trahitur ex ma
li generacōne. et contaminacionem
oculoz que figuntur p ydumeam
que firma mēt̄i et scdam virtutē
p philisteā designatur. eo q̄ one con
tendens mēt̄i. cuiibi cum ꝑbis delp
tabilibus mittuntur alios contendere.
sed quia omnia ista emanant a deo
ideo est sibi tota victoria attribuenda.

Exaudi deus. psalmus. lxv
Huic psalmo p̄mittitur talis
titulus in hebreo. Ad victoriam in
organum ipi dauid. et p̄ eius expōnē
er dictis sup̄ psalmo. xxi. De materia
autem hui⁹ ps dicūt doctores scōrum
q̄ dauid fecit ipm̄ existens in saulis
persecōne. scz ubi et qui. nō dicit̄ de
r psalmo aliq melius mdico videtur
mihi q̄ fecit istū psalmū post̄q̄ e
uaserat manꝰ saul' ipm̄ i modū coro
ne cingentis. ut hꝫ. i. R. xxiij. p̄ qd
dd̄ ascendit inde ut hꝫ p̄mo. xxiij.
et hinauit milites nimis multissimos cingendi
que essent ciuitatis finem regis saulis.
ut si saul insequeretur. posset ea
us eripe de potestate eius. p̄ quod
et similiter tulerunt ad terram phi
listinoꝝ. ut hꝫ p̄mo R. xxxi. scē
dum tū q̄ hz ps. xxi. Cum inuocauit
et c̄. sit de eadem materia. tū differt ab
isto. quia ille ps. xxi. est p̄pue de bñ
ficio illius exaltionis de manu saul'
ipm̄ in modū corone cingentis. Iste
vo est de hoc bñficio iā exhibito et
aliis exhibendis. ut patebit in proce
su. Item quia ps. xxi. fecit dd̄ imme
diate p̄ recessum saulis ab ip̄o. istū
autem post ea. qui iam dd̄ elongatus
fuerat in tē regni saul'. Igit̄ in hoc
ps p̄ dd̄ diuina beneficia s'pterita recō
lit. secundo petenda ꝓpone p̄dicat. ibi.

Ju hîtalo. ſco pro uniſp grâs agit
.ibi. Dic pſalmû dicam. Cuncta pû
mapit ab oꝛône denota ſicut gratꝰ
et denotus .d. Exaudi deus deprecâ
cônem meâ. et pꝛ. ab finibus terre.
.ſ. iſrael. ad te clamaui faucibus
Hinc pſalmû ut iam dictû eſt. ul
timus recolit biſtoriâ ſ̃ pſecutâ me
uatione de manibus ſanctis dicens.
dnm aumentetur coꝛ meû. eo q̃ ſaul
et eius exercitus auxerat me in mo
dum coꝛone ne poſſem euadere. ut
ibidem dicitur q̃ dauid deſiderabat ſe
ſe poſſe euadere. ꝓ quod auxiliatuꝝ
ſibi ibidem dicitur eꝛ ordinatione di
na philiſtini uenit ad ſaul. d. feſtinaꝛ
uerũt qm philiſtim effuderunt ſe
ſup terram. ꝓ quod fuit compulſus
recedere a dauid. ꝓ quod uocauerit
locũ illum petram diuidentem et
hꝰ ibidem. et hoc eſt quod dicit. Ju
petra exaltaſti me. liberando me a
predicta angũſtia. Deduxiſti me ad
locum tuaꝝ rem ut ꝓdictum eſt. qꝛ
factus es ſpes mea. Ju omi angũſtia
turris fortitudinis a facie inimi
ci. i. ſaulis me ꝓſequentis. Ju hîtabo
hic cõtinuꝑ hîc ꝓdicat beneficia a deo
ſ̃ pſtanda. et ꝓmo maiꝛi dño q̃
dauid deſiderabat. d. Ju hîtabo in ta
bernaculo tuo. dõ eũ extendit tabna
culũ nr̃e domi ſuꝑ in quo poſita fuit
archa et dimiſſo cultus ordinatus
et dauid illum locũ frequentabat
et deum laudabat. ut hꝰ ꝓmo pſal
.xvi. Ju ſecula. hoc exponit ra. ſa. d.
q̃ ſciat dõ ꝓmittit ſe hîtaturũ in ta
bernaculo dei in pñti ſcło. ſic ꝓmittit
ſe hîtaturũ in ſeculo futuro in tabna
culo dei qm eſt locus ſcõrũ. protegat
me uelamento alaꝝ tuaꝝ. ita q̃ ad
iſtarũ mei nõ poterũt me capere-
ſcandũ in regno eũ diat. Qm tu de⁹

meus exaudiſti oꝛônem meã. teneo
firmiter q̃ dediſti hereditatẽ. i. regnũ iſ
rael. timentibus nomen tuũ. i. tũ
et filijs meis me imitantibus hîc
eũ hereditatem dederat deus dauid
auctoritatiue qũ fuit iniuncꝰ p ſamu
elem. ſz creatiue qũ fuit minctus
in regem ſr̃ totum iſrl. ut hꝰ ſcõ
R. v. Terra q̃ſtũ ad vite tue curſũ
cum dicat. dies ſr̃ dies regis adiaces.
.i. faces eũ vnam ſcdm vite ſue. ſo
lubdicit. annos eius. ſuppleminꝰ
tiplicabis uſq; in diem generatiõis
et generationis. ſic eũ fuit de dauid. vi
xit eũ .lxx. annis. et ſic potuit vide
re filios uſq; in tertiam generatiõe. per
manet inclitũ meritũ ſpectu dei. i. ſic
ꝓmanebit regni mei. qꝛ xpũs de
ſcendit a dauid ſcundm carnẽ cuius
regni eſt cõmi. miam et uenia
tem eius quis inquirꝰ. i. quis
potest explicare. verbum eſt ꝓ
dauidicum gaudentis cr̃ ſe miam
et veritatem dei explicabilem.

Hic pſalmû. hoc cõmi. dauid
pro beneficijs ꝓdictis grãs agit. d.
ſic pſalmû dicam nomini tuo
ſeculum ſeculi. i. qꝛdm vivam. ut
reddam vota mea. i. laudes a me
tibi promiſſas. de die in diem. i.
p ſingulos dies. vl' aliter ſic. ſic vñ
dicam nomi tuo in ſeculũ ſeculi. i. uſ
qꝛ ad finem mundi. quia ꝑs ab
vꝰ dõ ſcõ. cantabimus in ſemp in
ternũ dei. et eodem modo reddituꝝ
ab eo promiſſe laudes que ſunt
idem q̃ pſalmi. pſalmus. lvj

Donec deo Hunc pſalmo pre
mittitur talis titulus in he
breo. Ad victoriam ſr̃ ꝓditi pſal
mus dõ. dicat autem ra. ſa. q̃ ꝓditus
eſt hic nomen inſtrumenti muſici
an appropriabatur cantus hmõ

psalm. Alij uero dicūt q' ydithū est no
men uni de tribus principalibus cā
toribus a dāmo institutis. prout
dictū fuit sup̄ ps. xxxviij. Et secūd' h'
sensus hui⁹ tituli est. q' ps iste fuit
factus a dāmo de cantandis p leuitas
q' erant sub ydithū. De materia uo hui⁹
psalmi dicūt aliqui q' dāmd fecit upm
postq̄ adeptus fuerat uirginē uel qū
philistei uoluerūt upm detrahere a re
gno ut hr̄. n⁹. R. v. Et ideo confidens
de deo dicebat. Nonne deo subiecta erit
anima mea et c̄. et cōm. inchoat
contra philisteos subditus. quousq;
minuas sr̄ hominem et c̄. i. sr̄ me upm
ad me deiciendum. sed hoc non uide
tur bñ dictum quia de eisdem subdr̄.
ore suo bñdicebant. s. m̄. et corde suo
maledicebant s' ore sr̄ maledicebāt
sicut et maledicebant corde. et ideo
salmo melior iudico uidetur multo
q' fecit psalmū iam cum esset inple
ctabile saulis. et hoc postq̄ ad ubi
gad pphē de terra moab rediit ad ter
ram iuda. ut hr̄ p̄mo R. xxij. de quo
et fecit psalmū dauid ut supdictū
est. tū illum fecit in suo reditu. istū
autem postq̄ p aliquod tempus in
terra iuda mansisset. et quia rediit
et in iudea mansit et dñm cōfidē
bat. ideo psalmus dicit⁹ ab ea ma
gis cum dicatur. Nonne deo subiec
ta erit anima mea ab upō. n. salu
tare meum. Igitur secundū h' ps
iste in duas ptes diuidit⁹. quia p
de arbitrium ipsi⁹ dauid de deo confi
dentia. sed arguitur aduersariorū
suorum suorū malitia. ibi. quousq;
minuis. Cum p̄mū dicat sic. Nōne
deo subiecta erit anima mea. ob
diendo mandato eius p gad pphām
.q. d. sic. et subdit emulam. d. Ab
upō cui salutare meū. i. expecto salu
tem meam in ānā et corpe. quod ybet
p hoc quod subditum. Nam et upō de
us meus. p creationem. et saluator
meus. p gubernatorem. adiutor. q̄
caulem me plegentem. nō mo
uebor amplius. de terra ubi⁹ nisi de
uoluntate eius ex quo eum ad eam re
dient de mandato dñi. nō est uerū
simile q' eam post ea euenerit tūc
eius ad terram philistinorum. ut hr̄
p̄mo R. xxvij. sine dīna reuelatione
spūs s' immediate fm̄. uel p gad uel
aliam pphām. uel p abyathar sacer
dotem qui erat cū dauid et frequēt
consulebat pro eo dñm. ut hr̄ p̄mo
R. Impletibus locus. q̄ius talis
reuelatio nō sit scripta q. nō omnia
scripta sūt. ¶ Quousq; iniuste.
Hic cōm. dō. agunt aduersariorū ma
liciam. et p̄mo agunt eos de ardu
itate. sed dō de cupiditate. ibi. Quapti
uam. Cum p̄mū dicat. Quousq;
iniuste. tu saul deceps et conculcās
in hominem. i. in me upm rōnabilē
et mihi uicinum. et loquit de se tā
q̄ de alio. interfectus unus uestrū nos. i. q
uis interficere. tamq̄ pictā inclinatū
. i. in ruinam̄ morte tamq̄ pictā
ppinquo ad ruinam. Iu hebreo et
in tūlatione io' sic hr̄. Sicut murus
inclinatus et materia corruens.
et sic non refertur ad dō sr̄ ad pse
cutores eius et est sensus ruinam̄
in mortem. sicut murus inclinat⁹
et materia corruens. ruinātur
mortem tūltuantibus inter se. de
ruinā pānni mei cogitauerūt
expellere. s. saul et consiliarij eius.
et uocant hic dō. pānnū sūū. duas
filias saul' quarū p̄ma saul. pmi
sit s' dare in p̄cūm pro bellis contra
philistaeos geendis. et secundā quā
dedit dauid pro centū p̄putijs phi

listmonū. et tū illud ꝑtm fuit
dmūd repulsum. qm ꝑma fuit
data adrieli molathite. ut hꝫ ꝑmo
R. xvm. Et secunda post fugam dꝫ
fuit data falchiel filio layś. ut hꝫ
.m. w. m. Quamꝝ milita. i. ad bella
contra philistheos expedite processi.
et deliderio hñdi filiā regis uxorē.
ul' Aliter milita. qꝛ bellantes multū
lisaunt. pro eo quod dicit hic milita
ꝫ hebreo hētur. Narraueꝝ mendacia
mihi. et in tribulacōne tōnui. placue
runt sibi in mēdacio. et sic referun
ad saul et cōsiliarios suos. qui mē
dacijs uolebant deꝛpere dmūd. Ore
suo bñdicebant. i. saul et filiꝫ eius
hanꝫ pretendentes ore qꝛ fieret ge
ner regis ad meam exaltacōnem.
et corde suo maledicebant. qꝛ ꝙ hoc
intendebant ut me morti tradẽ gla
dijs philistinorū ut hꝫ ꝑ. R. xvm.
vbi dicitur. saul aūt reputabat di
cens. non sit manꝰ mea sꝛ eū. qꝛ sit
sꝛ eius manus philistinorū. 2. Reꝝ
ptū. Hic dꝫ repetit suā confidenciā
in deū. et exponatur sicut ī ꝑncipio
psalmi ī dnm. quia est eadem cē
tencia ut ꝑ mihi ibi. Ps dꝫ
salutare meū. i. tota salus mea
et gloria mea secundū illud apli. R.
Qui gloriatur in dnō gloietur.
dens auriliū mei, in tempore ꝑsen
ti. et spes mea in deo est. respectu vite
future. spes eni est certa expectacō fu
ture bēatudinis ex gratia et meritis
proueniens. et idem ad hanc spem
induat fidelem ꝑtin. d. spērate in
eo omis congregacio ꝓpuli. c. fideles
infideles cū nō hñt unde vitam
bēatā sperare valebant. effundite
coram illo corda vra. i. preces ex
deuotis cordibus procedentes. deus
adiutoꝛ nr' noster. sū anꝰ aduito

no mihi opus est mendacijs. De
ripta. postꝙ dmūd arguit ꝓcentores
suos de auaritia. hic cōm. eos argu
it ꝓcentores suos de auaritia. hic
cōm. eos arguit de auiditate. et ꝑmo
arguit eorum auaritiam. secundo
subdit cām. ibi. Filij. Cum ꝑmū
dicat. Vani filij hoīm. dicunt. hoc
mines nam qui nō ordinant opa
sua ad finē debitū alio modo fiunt
auari. finem cui ꝙncipiunt in diuicijs.
sicut media dicitur. uana que nō
ordinatur ad sanitatē. mendaces fi
lij hoīm in stateris ut decipiant ipi.
homines enī auiditate infallibis ponde
ribus student alios decipere. De uanita
te in diuīm. omia enī talia studia di
cuntur uana ut' uanitas. quia sūt
ad malū ordinata. et quia talium
acquisita in morte delinquit. Iz autē
rex saul talibus deceptionibus nō
ꝓpria nō uterent tū quia erat
auidus. quod ꝑz ex hoc ꝙ gabaonitas
occidit imitando auiditate hꝫ
ditatis eorū ductus. ut hꝫ scdo. R.
.xxi. credibile est ꝙ talia ꝑ alios ex
ercebat. deꝛ autē dominus et alij eo
satellites ꝑ se et ꝑ alios talia exercebāt.
In hebreo sic hꝫ. Mendaces filij hoī
nū intrantes ad ascendendū. i. ad
ponendū in statera. ipi et uanitas
simul. i. sunt eiusdem ponderis ut
exponit Ra. sa. quia tales nichil
valent sicut nec ipa uanitas. Nolite
sperare in iniquitate. ꝑ fraudulenciā.
et rapinas nolite concupiscere. ante
tendo aliena ꝑ violenciam. diuicie
si affluant. nolite cor apponere. po
nendo ibi finē ultimū quia inde de
ducunt ad iehemne tormentū. Ex
mel. hinc redditur ꝓdictorū causam. q
accipitur ex rigore dīne iustīe. ad
puniendū malos. et dulcore sue mīe

ad ꝓmuandū lomos. et hoc est qđ
dicatur. Dixit loquutus est deus,
quia in deo vnaꝫ est verbum qđ
omīa expmitur et dīr. hec ad ho
mines diuīs reuelacōnibus noti
ficantur. Jo subditur. dixo hec an
dim. et que sint illa subdit. d.
quia potestas dei est. ad pīendū
scandū ingorem sine nocīe. et ē
domine mīa. Ad ꝓmuandū scdm
diuīorem tue gr̄e. nec mirandum
q̄ mutat modum loquendi de
tercia ꝑsona ad scdam. quia talis
mutacio frequēs fit in ꝑphis. et maꝫ
me in libro psalmorum qui metrice
scriptus est in hebreo. quia tu nō
des vmaꝫq; nīr̄ opera sua. sicut
nichis videt qm nō ꝓmittat aliqđ
malū ī ꝓmittū nec aliquod lom̄
nr̄emuneratū. ¶ Moraliter ꝑt
expon̄ psalmus iste de quolibz iusto
qui ex obediencia ad deum ꝑsecu
cōnes iniurias patienter tolerat.
et vicia ꝑsecutoꝝ arguens coꝝ
deo memorat. et equitatē diuine
retribucōnis pro vtilit̄ exprtat.
¶ Deus deus meus. ꝑs. lxij.
Huic psalmo ꝓmittitur ta
lis titulus in hebreo. ꝑs dd̄ ai cēt
in deserto iudee. et talis titulus
ponitur in tīsclacōne iomm. et
et hoc ꝓ felicitas tituli qui olī ꝓ
mīe in bibliis mīs. ꝑs dd̄ cū cēt
in deserto ydumee. Item quia os
expitores tam hebraica q̄ latina
dicunt. q̄ dd̄ erat hinc psalmus
fugiens achaz saulis. In tota aut̄
illa fuga. nō legit̄ dd̄ fuisse ī ydu
mea. Jo tū in tra moab et terra ul
mel. et ultimo in terra philistiim
rū. ꝓ quod sicut dixi a ꝓncipio
de tit̄lis psalmoꝝ ꝓmus est ad
mandū. nisi pro q̄to acceptum tu-

mediate ab hebreo. nl'a tīsclacōne
iomm nīr̄ hebreū quia m alijs nl'
tra sunt apposita scdm̄ tantalias et
ptiones. ¶ De materia vero hui⁹
psalmi. sciendū q̄ dauid in ꝑncipio
ꝑsecucōnis sue aduc fugit ad regē
moab. ut hī ꝓmo r. xxij. Jo inde
ad qđ ꝑsr̄ rediit ad terram iuda.
ut ibidem dicitur. et hīrauit ī loas
deserts. quia in ciuitatibus nō ꝑtest
hīrare ꝓ ꝑsecucōnē saulis. et ideo tīc
indignit consolacōnibz dīms. tū q;
erat in terra sui ꝑsecutoris. tū quia
erat in loas desertis et sterilibus
oīnbus lom̄. et decens fuit q; deus
eum consolaretur. quia ad eius in
ditum venerat ad locū illum. et ꝺ
istis erat psalmus iste in quo ꝓmo
gloriatur de cōsolacōnibz dīms. scdo
imaginatur de certacōnem suis adū
sariis. ibi. ꝓi vero. tco letatur in
laudibus conditoris. ibi. ire vero.
Circa ꝓmū dicit sic. Deus deus meus
ad te de luce vigilo. q; sitio mea
ad dīnas laudes consurgebat cōe
ꝓncipes qui vsq; ad altam diem
volunt dormire. Sitiuit ite aīa
mea. desiderans consolacōm tuam
in hoc deserto in temporalibus et
spīalibus. et maxime de xp̄o. q;
dd̄ sūme desiderabat xp̄m de suo
semine scdm carnē nasciturū. q; de ꝓ
ad dd̄ frēs sunt reprobi. Jo subdi
dicit. q; multiplicatur tibi caro
mea. quia multa de dauid carnali
descendentes sicut ezechias iosias.
ysaias. et daniel et multi alij
scī qui fuerūt de semine regio. ij
desiderauerūt. vīi dicit saluator ap
stol'. luc. x. multi reges et ꝑphe desi
derauerūt videre que vos videtis.
In tra deserta. q; tūc dd̄ erat in deser
to iudee ut dicū est. Juxta ī aqua

.i. cernens vias et aquas. qualis est
dei tua delecti. sic in sco appm tibi.
.i. sic in tali loco delecto ysti mia
tõnem et consolacõnẽ tuã. ac si
essem in loco sanctuarij tui vbi
fiebant dine revelacões eo q ibi
erat archa testamẽti et aultus dei.
Vt videram virtutem tuã. a plecta
cõne caulis me protegentẽ. et gliaz
tuam. qua talis protectio cedebat
ad dei gloriam. nl'aliter. vt videã
virtutẽ tuam. .i. xpm de me nascitu
rum qui est dei virtus scdm illud
apli ꝓma ad cor. ꝓdicamꝰ xpm dei
virtutẽ. et gloriam tuam. gloria est
clara notitia cũ laude. omnia ait
ad notitiã ptinentia in dñm filio
appropriant. et ideo dicitur dei gloria
sicut et da virtus. Quã melior est
mia tua sup vitas. vita ei natura vi
tagit. et vita glorie. deprendunt ex dñ
mia tanqz ex re meliore. Ideo subdit.
labia mea laudabũt te. pro consi
liorũbus tuis in exhibitis. sic vidi
am te in vita mea. .i. in tota vita
mea. et in nole tuo. .i. in beatitudine tui
tui. levabo manꝰ meas. i. orõne
denota. sicut adipe et pinguedine
repleat aia mea. .i. sicut corpus re
ficitur pinguibus. sic anima mã
tuis illuminatoribus et consolatoribus.
Et labijs exultacõnis laudabit
os meum. qz de tantis bñficijs nõ
est tibi ingratus. Sic memor fui
tui sp christi mei. cogitans de tua
bonitate nõ solũ de die sz ꝙ de nocte.
et mutamento alarũ tuarũ. exul
tabo .i. de tua protectõne gaudebo.
Adhesit aia mea post te. fervens di
lectione. me suscepit dextera tua.
i tua protectõne et consolatõne.//
Ipi nero. Hic comẽ. dñ narratur
directionem sui ad iustos. d.

Ipi nero. c. saul et complices sui-
mi uanũ quesierũt aiam meã.
qua frustrata sunt sua nitrnõ
ne qua querebant dñ omẽ. Intro
ibunt in inferiora terre. tradentẽ
qz alũ querebant dñ m caueruis
terre et cprinicas. nl' m inferiora
terre. .i. in ielhennã que est in infero
ribus terre. tradentur in manu
gladij. quia gladio cecidерut in mõ
te golbe. ptes vulpium erũt. ca
daucra eõ corz remãserũt sp ter
ram ita ꝙ vulpes et alie poterãt
deuorare. Ker nero. Hic ultiõ
dñ letatur de consolatoribus condito
ris. d. Ker nero letabitur in dño.
et loquitur de se sicut de alio. et no
mat se regem. tũ quia iam inunct9
fuerat ꝑ samuelem ut hĩ ꝑmo. Ke
vi. Tũ quia erat certificatus dĩ
na revelacõne q regnaret post saũ
lem. laudabunt os q mãt in eo.
mandatũ cui debite sum est actus
virtutis. qua fundatur sp in deum
eam dine veritatis. ideo dicitur
deutonomii. x. cap. ꝑ nomẽ illo
mirabis. Quia obstructũ est os
loquentiũ iniqua. .i. dcg et alioz detrac
torũ. saulẽ contra dñ medíantes ꝑ
notitiã quoꝝ os fuit obstructũ
qñ ceciderũt in monte gelboe. et
loquitur hic dauid de futuro ꝑ mo
dum ꝑteriti ꝓpter evidentiã ꝓphetie.
Aliter. pot exponi psalmꝰ
iste de quolz iusto in ꝓsecutõne homi
ꝓpter. qui tamen fouetur dñs
cõsolatoribus et ei⁹ adiutorij sua
liter detinentur. ꝓpter quod letantur.
nõ zelo vindicte. sz iustitie domine.
Exurgat deus. psalmꝰ. lxvij?
Huic psalmo ꝓmittitur ta
lis titulus in hebo. Ad victoriã
ps dñ. et in tribulatõne iohannis.

victor cantica dō. et ide signat patet
ante expōnō ex supdictis in plurib;
titulis talibus. dicat ante Ra. sa. q
doctores hebreor antiqui exponc
runt hunc psalmū de danicle qui
fuit de semine dauid. vñ ysa. dixit ex
che regi. nrō. xx. De filiis tuis q
egredientur ex te quos genuerabis.
tollentur et erunt eunuchi in pala
cio regis babilonis quod fuit im
pletum in danicle et sociis eius. ut
hic dānicl'a. dauid q' primus inspi
q' danicl de cuo semine nasciturus
p' mundum malignantū foret i la
cum leonū placidus et mō mira
biliter liberandus. erat hunc psal
mū loquens in psona danielis. et
secundū hoc dividitur mitres pres.
qua primo recolitur dīm̄ beneficiū.
scdō describitur malū aduersantū.
ibi. Quia exasperunt. tcio subdit
eorū condemnationē. ibi. Conturbati
sunt. Circa primū dicitur. Et audi
deus orationem meam. ad deprecor.
taliter. cū daniel preabatur dīm̄
mitti in lacū leonū. a facie furoris ex
pressionis mee. i. a furore leonū quib;
datus erat ad devorandū. et sic factū
est. q' misit deus angelū suū et con
clusit ora leonū. ut hic dān. vi. Et sic
sine timore potuit ad eos ee. et am
plius hic singulariter pro plurali ad
dicitur inimica. i. inimicor. sic exodi
. vii. Venit musca gravissima. i. mul'
titudo muscarū. protexisti me a co
ventu malignantū. i. machinantū
malum in corde ⁊ ⁊ in ope. ip̄ quod
subditur. a multitudine operantiū
iniquitatē. Circa q' secundū q'
dicitur. ter dispondebat ponere daniele
in totū regnū. ut hic dān. vi. ip̄ q' pn
apes et satrape iudentes cōgregati

fuerunt ad invicē querentes occa
sionē mortis dānielis ut sic mor
tuū. et ideo dicat. protexisti me a con
ventu malignantiū. q' deus ipm mira
biliter liberavit. Quo exasperunt
hic cōmūr declaratur malū quod adū
santes danieli. et primo declaratur
cōmune malum culpe. sedō proprium
sanctuarii sc̄i. Circa primū dr. Quia
exasperunt ut gladius linguas suas.
tractando de morte innocentis danie.
intenderunt arcum ire amarū. In he
breo hz. verbū amaru. arcus autē
fertur a longe et ita similiter proiciun
tur a longe verba q' que finaliter
daniel morieret. ut post videbatur.
Subito sagittabunt eū. hoc cū nō
debant. s. ipm finaliter et improui
so occidere. et non timebunt. quia
nō timebant dei vindictam sic se
turā. firmaverūt s' sermonē neq.
q' erant in sua malicia obstinati.
Cogitaverūt ut absconderēt laqueos.
. i. modos capiendi danielē malig
nos. dicentes quis videbit eos. q.
d. nullus videbit intentū nrm dum
ipsum capimus effectū. et ita accidit. q'
hz dān. vi. Principes et satrape
impetrāt regi. ut poneret edictū q'
omīs qui peteret aliquā petitionē
a quocūq; deo et homine usq; ad vigi
ta dies ñ ate ire mittat' in leonū
leonū. et hoc dicebant sub pretex
tu eius. ut sic homines magis redige
rentur sub timore dei. i principio
regni eius. ut ibidem plenius ex
ponit. p hoc intendentes capere danie
lem de quo tenebant q' nō dimitte
ret adorare deum suū ip̄ regis edic
tum. quod et accidit ut ibidē hz̄etur.
ter erat in principio nō percepit ora
tionem quia nō potuerat illam

legerim quod

legem quod p̄ter hoc q̄ posuit cor̄ sū
um ut liberaret danielem. ne mitte
ret in lacū leonū ne hī ibidem. Sau
cta sunt. hic cōm̄. declarbitur malū
prue ꝑ bonum cā dicatur. Sanctu sūt
iniquitates. cā magna diligencia q̄
fuerūt mas iniquas ad nocendū
danielem. defecerūt cantantes cau
tum. i. defecerūt ab intento quia sua
heri danicl fuit firmatus. et ꝑ hoc
rūt deiorati Aconitis. ꝓ deo subditum.
Accedet homo ad cor altū. In hebreo hz.
Cor profundū. secundū illū modū loq̄
di qui hētur. Jo. xxi. pulcher altus est
i. profundus. Iste homo fuit darius
rex qui profunde considerans ꝑfidi
tatem dūne sapie et nichae in omni
bili calūniacōne danielis a leonibz.
nullū accusatores eius mitti i lacū
leonū cū filiis et uxoribus. et exalta
bitur deus. quia tūc dar⁹ scripsit
vniuersis ꝑlis regni sui ut omnes et
timerent et paterent deum danicl.
ut hz ibidem. Sagitte pnulorū sūt
sunt plage comm et c̄ q̄ ꝑ ista que
protulerunt ad mortem danielis que
rendam. mortui fuerunt ut p̄ dictis. et nocantur hic pnulī. q̄m
erūt principes et magni. quia ex
mundia contra danielem. fuerūt mo
ti. ut dictum est. Immundia est nullū
a de bono alterius mgnitū estimare
ꝑ se bonū diminutiuū. ut dicat⁹
ps⁹. sco rethorice. et ideo nullus
mundet alteri mli mgnū reputet
se diminutū et ꝑ cōs pusillum.
et ideo omnis mundus mgnitū huiꝰ
modi est pusillus. secundū quod
declarat beatus gr̄go⁹. v. moraliū
exponens deo illud iob. pulli oc
cidit immundia ab illo loco nichilūc.
et exaltabitur deus. ita hebraica
hz hic. et sagittauit eos dūs sagit

ta subita facti sunt ictus eorū. sau
dalizauerunt eos linguc eorū. cōfla
cio meu ionimi sic hz. sagittabit q⁹
eos deus iaculo repentino inferentur
plage eorū et conturbent in semet ꝑs
linguas. et ꝑ q⁹ eadem est sententia.
In hebreo et i cōfusione ionimi. et
exponitur de iaculo seu sagitta dūne
nutie. qua pcussi fuerunt. ne hoc io-
nim. adūsarij danicl subito. quia cū
crederent eum inuenire Aconitis
deiuratum eductus fuit unus et
sanus. et ipi facti sunt proiecti leonibz
et in momento deiorati. Conturbati
sunt. hic cōm̄ declarbitur homi con
fidentiam. quia omnes videntes
liberacōnem danielis mirabilem.
et pmissionem adūsariorū ei⁹ ter
ribilem. facient murmur. et hoc est
quod dicitur. Conturbati sunt omēs
et c̄. nō turbacione doloris sz admi
racionis. et tamen omēs hō. deū
danielis. et annūciauerūt opera dī.
quia ipsi tm̄ fuit publicatū ad lau
dem dei ꝑ totū regnū. ut ꝑdictū est.
et facta eius nouerūt. i. ītra
se legendo meditati sunt. ad ūtem
tes q̄ hoc non ꝑuenerat contingere
nisi diuina virtute. letabitur iu
stus. i. daniel. in dūo. q̄ letitia sua
erat debite ordinata. et gloriabit
in eo. de futura vita obtinenda. et
laudabunt⁹ omnes recti corde. ex
emplo danielis qui saluatus est
pro sua rectitudine. Moraliter
pōt exp̄i ps iste de quoꝫ multo ab
iniquis usq; ad mortem ultimam
animositate. quia tūc pro sua in
cōa cito dit⁹ liberatur. et ei⁹ ad
uersarij cōdemnāt.

Decet hymnū. hunc psal
mo ꝓponitur talis titulus in
hebreo. Ad victoriam psalmus dd.

cantica. In tñclacõne iomm sic dicit victor ps dauid cantica. et pz eqñ exiplicitus in plurib⁹ titulis. In aliqnbus aũt bibliis ponit⁹ sic titulus. In finem ps dd canticum ieremie et aggei vl ezechielis de filio peregrinacõis. si omia ista et cõsimilia si inuenianit⁹. sunt quedã additiones fãe ab expositorib⁹. eo q̃ ps alibi sic loquit⁹ de reditu captiuitatis babilonice q̃ pdixerunt ieremias et ezechiel. aggeus. ꝓsanthus qui redierunt de captiuitate. pro templi redificacõne. que dauid pdidit in spũ. et de hoc fecit psalmũ istũ. Diuidit⁹ aũt iste psalm⁹ in duas ptes quia pmo agit⁹ de reditu captiuitatis. secundo de statu fertilitatis. ibi. visitasti terrã. Circa pmũ dicit⁹. Te decet hymn⁹ deus in sion. sic dicebant redeuntes de captiuitate eo q̃ deus illũ locũ elegerat ad altumsui. ut hr̃ cõb pal. vj. In hebreo hr̃. tibi silentium laudis deus in sion. et in tñclacõne iomm. tibi silet laus deus in sion. nr̃ est contrariũ tñclacõni nre. quia hoc dicit⁹ pro eo q̃ dña laus q̃libet tmaliq; fiat ab hoĩe. dicit⁹ in nri nitatu ad dña magnitudie collata. Et tibi reddet⁹ votũ in ihr̃. q̃ ibi addueb⁹ant⁹ ea que dño p votũ obligabant⁹. Exaudi orõnem meam. hoc est populi redeuntis redificacõni templi petulantis. Ad te omis caro ueniet. i. de omni nacõne uenient hoĩes ad te adorandũ qñ templũ fuerit redificatũ. vñ actuũ. vnj. legit⁹. q̃ omnes regine cantabis a longinq; nabilde ptibus venit adorare dnm in nrõ in illo templo redificato et idem fiebat de alijs nñdi ptibz

Verba iniquoñ. i. facta babilonior co modo quo dicit⁹ sedr. ꝙ. i. quod est vbi quod tñ est. ꝓualuerunt sup nos. ꝙ pcã nostra nos captiuã do. et templũ deseruendo. Et impietatibus nris tu ꝓpitiaberis. ad terram nostrã nos reducendo. ꝓ dñe templũ nrm redificando. Beatus q̃ elegisti et assumpsisti. ad habitandum tabi in loco atriis tuis. Implebit⁹ in atriis tuis. atria erant loca circa templũ vbi fiebant sanctificia et orões. et legis lectiones. ut dictũ sunt plenius. mo. iij. Repleb⁹mur in bonis domus tue. q̃ sacerdotes et ministri vnebãt de bonis oblatis in domo dñi. de hostijs pacificis. offerentes vnã ptem hõis quam coram deo letant⁹ cõedebãt. Sanct⁹ est templũ tuum. i. tuo nõi dedicatum. mirabile in equitate. oĩs enim calus difficiles et dubij reformantur. ibi ad sacerdotes leuitas gentis. ut hr̃ deut. xvij. Vt determinarent quid eẽt mundũ et immundũ. et esset firma et stabilis sententia eorũ. Exaudi nos deus salutaris nr̃. in redificacõe templi et ciuitatis spes oĩm finiũ terre. i. tu qui es spes oĩm hoĩum in mari et in terra q̃tũcũq; longe. q̃ nullũ bonũ pt hoĩe nisi a te. Et allegat⁹ ad hoc ro̊ et pte dine potentie aĩ dicit⁹ pparans montes. i. tu qui facis et sustentas montes pro tua voluntate. qui contines abyssum profundi maris. Cõmouens tempestates siue tibi placet. et q̃ ex talibz hoĩes tenent⁹ ꝙ subditi sunt. Conturbabuntur gentes et timebunt⁹ qui habitant fines. i. totus terre. a signis tuis. i. a mirabilibus que facis in terra et ima ri oĩs contemnent. q. d. tu qui

es tante potestatis. potes nos exaudire in templi et ciuitatis reedificatione. Ideo subditur. Exitus matutini et uespere delectabis. i. oblationes earum matutinum et uespertinum. delectabiles facies fidelibus tibi deuotis. et hoc potissime fiunt templo reedificato. quia ante a principio redite in illud edificationem erunt altare et obtulerunt sicut illud holocaustum dño mane et uespere. ut hic primo ostenditur. Visitasti terram. Hic comendat de quarta fertilitatis fluuio post reditum captiuitatis ait dicitur. Visitasti terram et inebriasti eam. pluuius tuus ca scandendo et loquitur de futuro per modum presentis per certitudinem propheticam. multiplicasti locupletare eam. quia ex fertilitate terre nascentium que sunt diuitie naturales. multiplicantur ulterius dicit artificiales. Flumen dei repletum est aquis. Hic est fluuius iordanis. qui dicitur dei fluuius. quia ad ingressum arche dei inundatus fuit eius alueus. ut hic iosue .iij. et quia in illo baptizatus fuit xpus deus et homo. Parasti cibum illorum. qui ita est preparatio eius. secundum eum quod aque iordanis sint maiores uel minores. secundum hoc terra illa profert fructus ampliores uel pauciores. prout audiuit ab aliquibus quia hiata uerum. ibi. riuos eius inebrians. In hebreo et in multiplicatione iugum hic. sulcos eius inebrians. quia ad sulca terre qui sunt quasi quidam riuuli humectatur illa que est seminata uel plantata ad germinandum et fructificandum disponitur. In stillicidiis eius. i. imbribus de celo stillantibus adeo. Letabitur germinans. i. terra germina proferens. que tunc dicitur letari methaphorice. sicut et pratum uidetur. qui impinguatur uel dicitur terra germinans letari quia tunc est ad letitiam uolentibus eam et habitantibus in ea. Benedices corone anni benignitatis tue. i. ex benignitate tua bonum dices annulo anni. dando imbres pluuias et calores et huiusmodi temporibus debitis. prout expedit fecunditatem terre. Ideo subditur. et campum replebuntur ubertate. s. fructuum et notanter hic campi. terre ait te pinguescent speciosa deserti. pro feruido time hominum cultura pascua apta alibus nutriendis. et exultatione colles accingentur. i. ibis uirentibus circumdabuntur. et sic exultabunt colles methaphorice sicut pratum uirens dicitur ridere. uel quia tales herbe sunt ad exultationis pastoribus et alibus. Induti sunt arietes ouium. Vel hoc designatur habundancia lanarum que sunt admixta arietum et ouium. et ualles habundabunt frumento. in terra enim illa in uallibus seminantur meliora grana. Clamabunt et hymnum dicent. dum clamare et hymnum dicere methaphorice. sic sup expositum est. uel quia frumentis illis dabuntur primitie sacerdotibus. et dicame leuitis. diuinas laudes cantantibus. Vel aliter potest exponi ps iste de quolibet penitente. tam de redemptore de babilonica captiuitate. et ad fertilitatem bonorum operum totis uiribus hanelante tam more quam aliis et potest ad hoc una applicari. psalmus lxbs.

Iubilate deo. Hunc psalmum premittam talis titulus in hebreo. Ad victoriam cantici psalmi. et in tinctione iomim. Victoria cantici psalmi. et patet expositio uersuum

non methaphorice

er supdictis nisi mutuo titulis. Et er titulo isto nō apparet actor nec materia psalmi. In. ca. exponit hunc psalmū tanq̄ sit grātiū actio pro liberatōne facta de captiuitate ista nq̄a sunt inde indutis ptibus orbis ad quod applicat quod mira dicatur. Imposuisti homines sup capita nostra. i. duisos regres et eorū satellites. et quia ab hac captiuitate sperant liberari per auxiliū dei. et eis templū reedificatum vrdderit nota quę mō faciunt in captiuitate ista ut liberent de ea. Jō postea subditur. Introibo in domū tuam in holocaustis reddam tibi vota mea et c. Hoc aut expō sm datur sup fundamentū ecclesie. et p cōsequens in holocaustis q̄ pius sit accipiendus sm modum. quod tūc fuit sp̄ptū. Jdeo talno melior iudico. michi videtur q̄ iste ps aquocūq̄ sit factus. est grātiū actio pro liberatōne populi iudaici de egypto de qua liberatōne plures alij psalmi fiunt mentionē. Igitur secundum hoc ps iste dividitur in duas ptes. quia primo actor hui⁹ psalmi inducit omnes ad dei laudatōnem. secūdo ad hoc adducit multiplicē rōnem ibi. venite et videte. Circa primū dicit. Jubilate deo omnis terra. i. os habitantes in terra. et dicatur ibilus jubilus pre. gaudium cordis quod non pōt totaliter exalari qū ondat in signo exteriori. psalmū dicite nōi eius. in hoc videtur esse ppria de litteram q̄ iste psalmus esset decantandus in dei laude ad illos gōmbus. date gloriam laudi eius. i. tōre de pito laudate eum oīa omnes. q̄ gloria est data notitia cū laude. Dicit deo q̄ terribilia sūt opera tua dīc. in multiplia egyptiorum

no. q̄d sit jubilus.

plagione. ut hꝫ in exodo usq̄ ad. xm. capitulū inclusive. in multitudie virtutis tue mentientur tibi inimici tui. loquitur de pterito p modum futuri. sic frequēter fit in ppheis et eccl. et maxīe in libro psalmorū rōne metri quia metrice scriptus est. ps. piso autē rex egypti et eius populus adeo plagis pressi. frequenter allegabant dimittere populū israel dei tui ecclesiā liberari. et p liberatōne retractabant. ut pz in exodo in pplrz locis. et sic mentiebantur. q̄ nō intendebant populum dimittere sed tamen liberari. a dicta plagione. omnis terra adoret te etc. replicatio ecclesie ad primo dictū plene ad maiorem explicationem affectus fiat cōiter sup gratiū actionibz. Dicite. Postq̄ actor hui⁹ psalmi inducit ad dei laudatōnem. hic cōis. adducit ad ipsum multiplicē rōnem. et adducitur p rō et mirabilium operatōne. secūdo et populi agminibz liberatōe. ibi. benedicite. tertio et spīali consolatōe ibi. venite audite. Circa primū dicit. Venite et videte opera dei. que fecerūt vel de mirabilia in liberatōe pplī israel de egypto. ut hꝫ in exodo. Terribilis in consiliis sup filios hoīm. i. in egyptios qui et dicto dominum contemnere et tribulare p plagas volunt. Qui cōtulit mare in aridam. q̄ deus mare rubrū dimisit ut filij israel' transirent p siccū. et egyptij eos consequētes mergerētur in pfundo maris. ut hꝫ exo. xiiij. In flumine pertransibunt pede. i. in flumine iordanis ubi filij israel' sicco pede transierunt josue. iij. ibi letabimur in eo. quia tunc populus israel letatus fuit in deo. Qui dominatur in virtute sua in eternū. quia potestas

eius potestas etiã quenõ auferetur.
dñi.vñ. Qui eius sñr sñr gentes re
spicient. quia omia munda et apta
sunt oculis eius. hebr. mñ. Auer
auferent. do recalcitrando. nõ er
adtentur in semetipsis. qz et ci ad
horam eleuentur tñ etialiter de
primentur. Hñdiate. hoc cõñ ac
aptatur tñ diuine laudis et libere
alabotibus duris. a quibus libe
ratus fuit isrl' in terra de egypto. et
quantũ ad ly dicitur. Hñdiate gẽtes
dnm mũm. qui sic liberauit eos nos
de afflictione egyptiorũ. Qui posuit
animã meã ad vitam. quia quãdo
populus israel opprimebat ab egyp
tijs. tanto magis multiplicabatur
et crescebat. ut hr̃ ecc.i. Et nõ dedit
i cõmocõne pedes meos. i. nõ pmi
sit me cadere p idolatriam. Quñ pro
basti nos dns. non ad acquirẽdũ
notitiam de aliquo ignorato tibi oia
tibi nota sunt ab eterno. sicut pacẽ
iam in fidelitate unũ notã face
ret tota mundo. igne nos examina
sti. i. in afflictõe ignis qua coguntur coqueri latores. ut hr̃ ecc. v°.
Pter quod dicat dñs de filijs israel
penne. xj. ca°. Eduxi eos de terra
terra egypti. Iudiuisti nos i laque
um. i. induci permisisti. quia pharao
et terra eius semper quercbant oc
asiones implicando filios israel ma
joribus laboribus. unde dicebant.
vacant enim et idcirco uocãtur
dicentes. eamus et sacrificemus dño
deo nro. opprimãt operibus et ẽ. polli
cti tribulacões in dorso nro. quia
cogebantur ab egyptijs portare one
ra gramia luti et lateris. Imposu
isti homines sup capita nra. s. exactores
pssionis q' cõpellebant eos ad opera
nimis grauia. et eos flagellabant
ut hr̃. ecc. v. Transiuimus p ignem. i. per
latorem ignis ad requoquendum
latores. et aquam. qua apportabãt
pius humens ad cõmiscendũ ei
terram ut inde latores formarentur.
et eduxisti nos in refrigerium. i. in
tribulationem a tanta feruentia. ut' aliter. Transiuimus p ignem. qz in mundatione pplo isrl'
contra eum i delicto. accensus fuit
ignis et devorauit extrema pte ca
strorum. qz orante moyse fuit absorptus
ut hic nũy. xvj. et aquã. s. fluuius Jor
danis. que siccata fuit in transitu popu
li. Et eduxisti nos in refrigerium. i. in
terram promissã lacte et melle ma
nentem. Introibo ad domũ tuam. i.
loabo tibi altus et tñ manus. Reddo
tibi holocaustas. i. sacrificijs ad
honorẽ dei totaliter meritis. Reddam
tibi vota mea que distribuerunt. i.
distincte et a proposito emiserũt. labia
mea. et loquta est os meum in tribu
latõne mea. homines ei in tribulacõe
existentes. solent vota facere dño si eis
dent. holocaustas medullata. i. bona
et pinguia. offeram tibi cũ incenso
arietũ. i. cũ arietibz totaliter' mactatis ad honorẽ tuum. offeram tibi bo
ues cũ hircis. de istis tribus fie
bant sacrificia maiora s. de bobus
hircis et arietibz minora aũ fiebãt
de ouibus. Audite. Hoc cõñ' in
diatur nõ dñe laudis et quãdo cõ
solatõne cõdiatur. Audite et audite
omes q' timetis dñm. talibus enim
narranda sunt dña beneficia qui
fuit ea in tribulatione. nõ autem
in malicia obstinatis q' deprecatur
ea. vñ qd dicit salnator ap'. Nolite dare sanctum canibz nec margaritas
uras ponatis ante porcos. p' subditos
et rationabiles. nobis timentibus deũ.
quãm sciat aie mee. cũ spiritali cõso

lando. fuit enī populus israel valde consolatus. qī vidit egyptios mortuos post fugā suā. et in canone legis. et in aliis virtutibus dīnis. Ad ipm ore meo clamaui et exaltaui sub lingā meā. i. gaudiō et dilatōne cordis intimi oris. Eoīm' ordinatur quibz talia concedūtur vel denegantur aī dicatur. Iniquitatem si aspexi in corde meo. confusus in mortalis peā. Non exaudiet dominus. qua ore talis est exaudibilis. pp ea exaudiunt deus. cuppe oīom meam qz non fuit tahī in cōfusus et qz hoc ex p cedit ex dei virtute. Ideo subditur. Laudictus deus qui no amouit orōnē meā. cum repellendo pp pīa mea. et misericordiam suam a me. cuppe non abstulit sz magis virtutem sue mīe contulit. et loquitur hic captiua de populo israel pro illis q erant bon et deuoti. rone quoz fugā cōfidebatur totus populus. sicut ego rone malorū imitabatur. secūd regulam de corpore dñi ymno. q pclin nigredinis pn. Moraliter pōt exponi ps iste sicut precedens. de quoz penitentia de seruitute educto. tangī de egypto qui tenebras mitigatur. et ad dei laudē insurgit ex sua miranda liberatōne. quia manus est mystica mysteria operare. qz celū et terram creare. secūd augustinū super ioh. et ex gemitu labore exhalone qī fiūt in operibz pcoz. vñ dī in plō practicā cap. v. Vellati sum in via iniquitatis et pdicatōnis ambulantium vias difficiles et c. et ea ex dīna cōsolone q sitiebat magis lentitur. post diam pnam de pīs qī sui p pdoz impetratione. Deus misereatur. ps. lxvi. Hunc psalmo pmittitur

Ano

ño. p mage
i. gemitu spiritus
ne. i.

talis titulus in hebreo. Ad victoriā in organis ps canticū. et in tūlacō sonum dī sic. Victori in psalmis. canticū canticis. et est eadē sentēa in vtroq; titulo que pz et supra dictis psalmo. iij. Ex titulis autem istis non apparet actor psalmi nec materia. dicunt aliī cī hoc aliqui q ps iste est gratiā actō pro fertilitate anne dā amm. Nam cū colligeretur fructibus cōiciebant in septembri in vno qui mensis erat qī totus festinus. qz in illo mense erat festū tubarum et festū expiacōnis. et tabernaculoz. et festum actus seu collecte ut in ly. leuit. xxiij. et quādo annus fuerit fertilis consuetū erat q aliquis virtuosus et deuotus faciebat cantari psalmū. pro gratiarū actōne. et sic fiunt de isto psalmo ut dicāt. quō expīmūtur quis fuerit actor ille. Secundum hoc q iste ps in duas ptes dīuidī qz primo ponitur hui⁹ fertilitatis implorato. secūdo pro obtenta gratiarū actio. ibi. Confitebuntur. Cum primū dicitur. Deus misereatur mī. peccā remittendo. et benedicat nobis. i. bonis spūalibus et temporalibus nos multiplicando. illūme multū cum sit nos. loquitur sapiens de deo ad modū hominis qui gaudet facē gratiam alicui audit et vultū hylarem et vocāt. ut cognoscam in terra. i. in fertilitate tue viam tuā. i. vestigia tue gīe p effectū fertilitatis concesse. In omnibz gentibz salutare tuū. i. ut sit notū oībus gentibz q tu hēs psalem auxiliū de salute nīa. Ideo subditur. Confitebuntur tibi dūs. i. per effectū nob concessum confitebuntur tuā deitatē et ad te convertentur. sicut legitur q q̄n iudei fuerūt liberati mirabi

liter dr pscacõne amant. mlti gntes ꝑ diuisas ptes cõi cermonis nũgabantur. aut hr hest. vnj. Vet tur et exultent gentes qñ iudicas ꝑpulos mqntate. sicut ꝓmiserant qñ dño consilio fuit suspensus ꝑ consilijs suis. et gentes in terra dirigis. qz ꝑ talem effectũ dirigis gentiles ad cognicõnem tue veritatis ¶ Confiteantur. hic cõi. pitr gr̃az actio ꝑ fertilitate adepta aĩ dicitur. Confiteantur t̃ ꝑpli deus t̃ .c. confessione tue laudis. et quair debeant sic confiteri. subdi. Terra dedit fructũ suũ. in magna copia ꝑ tue gr̃e bñficiũ. Ideo subditur. Benedicat nos deus deus nr̃ et c̃. de futuro sicut iam fecit de pterito. et metuant eum oñs fines terre. tanqz iudicem oĩm ad puniendum mala ꝓtentatũm. ¶ Licet autẽ hec exp̃o in plurib⁹ concordet hucusq. tñ videtur aliquo modo extraneũ q ꝓ fertilitate in india que est parua terra inuitarent oñs gẽtes et populi totius mũdi ad confessionem dñe laudis. et maxĩe qr tal fertilitas nõ erat nota ĩ alijs finib⁹. ꝑ quod calmo melior iudicio vr̃o iũ q ps iste nõ est gr̃az actio ꝓ pterito bñficio qz magis est ꝓphia de futuro. cũ de xp̃i incarnacione et eius cognicõne nr̃ hoies. quod quidẽ bñficium fuit a cũctis p̃libus desideratũ. ꝑ quod aliquis cũctis ꝓphã quacũq; fuerit ille videtur de hoc psalmũ illũ fecisse .d. ¶ Deus misereatur nr̃ mittẽdo nobis saluatorẽ. et benedicat nobis. cõferendo gr̃am suã. Misit ultimũ suum t̃ nos. clarificãdo mirabilis filiũ suũ. qm dr multus ꝑ̃s. qz est eius ymago. col. 1. dicit. Constituit in regnũ dilectionis sue. q est ymago inuisibilis dei. hoc enĩ ꝓtebat saluator Jo. xvij. pater clarifica filiũ tuũ. et ipe respondit. clarificaui et iterũ clarificabo. qz clarificauit eum miraculis aũ mortem et post resurrectõnem. et misericordiã. liberando a gehenna ꝑ sanguinem filij sui. vt cognoscamus in tua via tuam. psalmista cõtitit vbi sumum ad xp̃m duo via hoĩbus fuit cognita inter hoies conuincendo. docendo. sanitates donãdo. In omnib⁹ gentib⁹ salutare tuũ. qz salus ꝑ xp̃m facta. notificata est omnibus gẽtib⁹ ꝑ p̃dicacõnem apostolorum. secũdũ quod dicitur ps. xviij. In omnem terram exiuit sonus eor. et in fines orbis terre verba eor. Confiteantur t̃ ꝑpli deus. cõfitendo tuam veritatem. Confiteantur tibi ꝑpli oñs. ꝑpendendo latius latine sententiam. Letentur et exultent gentes. de sua vocacõne ad fidem x̃i. Quũ iudicas ꝑplos ĩ equitate. vocãdo ad finem sed̃ipponentes ꝑ opera ĩ tali ꝑsonarũ acceptõne. vñ petrus videns vocacõm cornely mil. dixit act. x. In veritate cõpi q nõ est ꝑsonarũ acceptio apud deum. sz in omni gẽte qui timet deum et operatur iustiam acceptus est illi. Ideo subdit. et gentes in terra dirigis. in viam eterne salutis. Confiteantur tibi ꝑpli deus et c̃. et quid debeant confiteri subditur. terra dedit fructũ suum. .i. virgo beata protulit filiũ de q̃ terra dedit ysaias. xlv. Aperiatur terra et germinet saluatorẽ. et qz vocandi ad fidem baptizandi erant in noĩe trinitatis. hinc qd hic dr. ite docete oñs gentes baptizantes eos in noĩe ꝑris ⁊ filij et spũs scĩ. Jo. xvj. Benedicat

2 nc.

nos dns etc. conferendo gram bap
tismalem. et dicat; vindicat. in singu
lari. ad notandu vnitate ecclie. et
ter dns ad ondendum trinitate plon.
ciat onditur y seraphim ter sanctꝰ
clamancia. et vnitas ecclie y hoc
quod subditur dns deus exercituum.
et nichilant cum onis fines terre. no
tamore seruili sz filiali qm stat ai
cantate. psalmꝰ. lxvijꝰ

Exurgat dns. hunc ps ꝓpie
talis titulus in hebreo. Ad vic
toriam dd' psalmus cantici. Et in
tellectione ionum. victori dd' ps ca
tica. et est eadem sententia utrobiq
que pr et predictis in alijs tribus. et
titulo aiũt isto patet actor hui⁹ ps
l. dd' de materia uero hui⁹ psalmi
dicat Ra. sa. et alii hebrei. et aliq
doctores catholici in hoc colligentes.
q' dd' fecit hunc psalmũ pro gratia
actõne de beneficijs collatis ꝓpulo i
srael. ptim in egressu de egypto ptim
in processu p desertũ. et ptim ingres
su terre promissionis et post egressũ.
dicit tñ q' nulla beneficia nõ ponit
in hoc psalmo eode ordine quo fac
ta sunt facta. et quantũ ad aliqua
priora post ponuntur posterioribz
et econ. et quia ista expõ est nul'
tum intricata et maligniꝰ videt
exorta. ideo hoc est satis prolixa.
Ideo eam dimitto et accipio aliam
que magis cõsonat scripture no
ui testamenti. paulus ei apostolus
ad eph. iiij. exponit scripturam
hui⁹ psalmi de ascensione ihu xpi
post ascensionẽ i dicens. unicuiq;
uri data est gratia secundũ mẽsu
ram donationis xpi. ꝓ quod dicit
ascendens in altũ captiuã duxit cap
tiuitatẽ dedit dona hoibz etc. ꝓ
quod videtur q' ps iste adhuc sit

gnum actio de preteritis beneficijs. q
magis pphia de futuris y rpm en
tibus quod pndens dauid in hoc
erat psalmi istũ. ¶ Secundum
q' hunc sensũ ps iste in duas ptes
diuiditur. q' ꝓ agitur de i resurre
cõe. secundo de eius alcensione. et ai
ius agitur de beneficijs seq'ntibz ad
ea. sedã magnit ibi. Cantate do.
Circa ptmũ dauid postulat i resur
rectionem. d. Exurgat deus. q' ps
mortuus sunt et hñant mitatis in fu
turitate sz resurgent et uirtute di
uitatis. et dissipentur inimici ei⁹
.i. nidi qui in uindictã mortis x̃i
p tpũ et ne spaliam ptim fuerũt
triumphati. et ptim captiuati. et pr
orbem diffusi. ul' alit. inimici ei⁹. i.
spẽ malignã qui xpo resurgente fue
runt confusi et spoliati. et fugiant
qui odernt eum. i. demones. a facie
ei⁹. q' post resurrectionẽ in nõie xpi
fugabantur demones de obsessis. sic
deficiat fumus deficiant. nõ est per
hoc intelligendũ corruptiõ eorum
quantũ ad naturam ai sint im
mortales. sz deiectiõ eorũ a potestate q'
hẽbant sup homines. adorabantur
enim coiter in ydolis que ydolatrie
p orbem erat ad michiata. sic patres
padres. i. demones modo ydolo
quippe uocantur padres. qm
sunt in pdõ obstinati. q' nireme
diabile est pdi angeli. et nichi ꝓfi
tentur et exultent in cõspectu dei.
q' ꝓ resurrectionẽ fideles sui
habitantes i uilla refiebant in duo
exultãtes. secundo qd' dr actꝰ. ydu
mites vnanimiter in templo et fran
gentes per domos panem sumebant
cibũ cũ exultatione et simplicitate
cordis collaudantes deum. ¶ Cantate.
hinc cõm agitur de xpi ascensione

et eius bñficijs. et ꝑmo nñtiantur angeli ad laudandñ xp̃m ascendentẽ. ꝯcando hoiẽs. ibi. regna tr cantate deo. Cum ꝑmũ nñtiantur ꝑ angeli ad eiꝰ mĩsteriũ. ꝯ̃ ad consolandum. et vtrumq; ai exultacõne. ꝯ̃ magt ibi. Cum us dr. ꝑma adhuc nñdas ptes. qz ꝑmo dand fuit xp̃o tũ. so ad ꝯ nñciat exemplũ. ibi. Deus ai egrederens. Cum ꝑmũ dicat. Cantate deo. et dirigit ꝯ vbũ ꝑnapaũ ad angelos qui xp̃o ascenderũt eiꝰ tant mĩsteriũ cũ laudibus. vñ in eius ascensu apuerũt angeli ut hñ actuũ ꝑ. ꝯ fuit eiꝰ mĩsteriũ exhibe expõ ascendenti. nõ ꝑ cui nñciat gentiũ. sz ad eius magnificẽciã. Qui ascendit sr̃ oriẽtaliũ. ꝑ hebreo hr ꝑ arabot. et ut dicũt hebrei nomẽ est xp̃ũ vnꝰ de. vij. celis. q̃uis a distinguũt septẽ celos nõ est pũtas speculacõnis. sed secũdũ eos hec est vera littera. qui ascendit in celũ. quod cõpetat xo qz re ascendit ad celum empireũ qd̃ anthonomastice celũ dr. et ꝯ dr hic in celũ sũ addi one. eam ño sententia designat ꝑ ꝯ qd̃ hic dr. Qui ascendit sr̃ orientaliũ. ꝯ videi eũ adorabant ad occidentẽ sicut dei declinatũ fuit plenꝰ ī exo. et leuo. R. ꝑ quibz agitur de dilõne tabernaculi moysi et templi salõnis. ꝑ hoc ergo quod dicitur deũ ascendisse sr̃ orientaliũ. intelligit ascẽdisse sr̃ locaũ adoracõnis hñane. s. ad locaũ adoracõnis anglice q̃ locus è celũ v angli adorãt et venerantur deũ. ꝯ io dr xp̃o cũdr. dñs nomẽ uli. ꝯ dicit dñs absolute qz pcst oĩa ꝯ fuit qd̃ dicit ois nle. data è ñi omis potestas ī celo ꝯ ī tra. turba aũt eius. s. ũmq; fuit de quibz dictũ est ꝑ naplo hmõ psalm. patres orphanoꝝ et vidue dicũt vidnaꝝ. i. ꝑta ac ultus qui est ꝑ orphanoꝝ et vidue ꝑ ꝯ eũ xp̃us dr est nñ scrip. orphan et vidue magis indigent dña mia. quã alie ꝑsone. et ideo xp̃us verus deus dicitur ꝑ orphanoꝝ eos nutriendo. et iudex viduaꝝ eas de nñnis s' illatis que eis solent inferri eoq; non possunt se defendere. vindicando. Deus in loco scõo. hoc est in loco empireo. qz eũ sedis dr̃ãe sit vbiq; ꝑ ẽsnãã ꝑsnã et potentiam. in celo tñ empireo dicit esse ꝑ gre ꝑ gloie refulgeniã. sedis ꝯ hñanitate assumptã est ibi sicut in loco ꝑmo et determinato. Deus qui habitare facit vnꝰ mores i domo. ꝑ quam pt intelligi ecã triumphans q̃ omis ibi habitantes sunt in caritate ꝑ fide cõcorditer viuentes. pt ꝯ dominꝰ dei dicit ecã militans que sunt valde vnanimis ꝑ electionẽ xp̃i cũ apis. sm qd̃ dr act. iij. anime tu dñs ante credentiũ erat eoꝝ vnũ et anima una. nec quisq; eoꝝ q̃ possi debat aliquid suũ ee diceret. sz erãt illis oĩa cõia. et qz illo tempore multi de iudaismo et gentilibz ad fidem ꝯ conuertebant ut hic act. ij. et ī plurib; alijs locis. ꝯ io subditur. Qui edocuit vinctos in fortitudine et c.

Circa quod secundum q̃ dicit aug. sr̃ psal. manus est iustificare impiũ q̃ creare celũ et terrã. et ꝯ iustificare impiũ et opus magne fortitudinis. et maxie qñ tenet in pcõ ligatus vinculo cõsuetudinis. et hoc notatur cũ dr. Qui edocuit vinctos in fortitudine. sz adhuc maiorus fortitudinis videt q̃ aliquis nõ solũ ꝑdicto nõ ligatꝰ sz ꝯ actu ꝑceꝑs fidẽ cõfirmatur. ꝯ de infidelitate edocetur. quales fuit

orphanoꝝ
vidue

paulus et phus alm. ꝓ cubdi. cili
cos qui emigrant. c. conf xpm verbis
et fis. ꝑ qd dicit ps paulo actuu. ix.
Saule saule quid me ꝑsequeris. Et
adhuc dicit9 vr qd aliqn mortu
infidelitate seu mortali pcō reiuscitē
tur ut ad fidem seu pnam meritē
sicut fuit de nnicne reiuscitato a scō
ihe euāgelista. et de illo qm p cupi
dni se interfecerat reiuscitato a bi
ato martino. et de multis alijs dī
na virtute sic reiuscitatis in noie
xpi. Ideo subdit. Qui habitant in
sepulcris. tūsiacō idem sic ist.
educat vinctos in fortitudine mar
dui ait habitauerūt in sepulturis.
et sic est alius sensus tal' inardui
.i. in infidelitate obstinati. habitare
ait in sepulturis. i. caruerūt lu
mine virtutis ⁊ grē. Deus cum
egrederetus. Hic cōfr adducitur
exemplū ad ꝓpositū ul' pcans argu
mentū et exemplo deductū. quia
magis fiunt xpiāni in celū ascendere.
qz angelū in ꝑsona dei loquētem.
ad dauid legem sic notē cyrnai de
scendē. et io qz huic fidei fuit cōtrā
gra ꝓpō fidei. multo fortius debuit
in xpi ascensu fieri. et hoc est qd
dicitur. Deus cū egrederetus sc̄o
rum tuo. exeuntis de egipto
q' precedebat dns p die in colump
na nubis et p noctem in colump
na ignis. exo. xiij. Cū ꝑtransiret
mare rubrum. s. usqz ad montem cyrnai.
terra mota est. qz mons cyrnai vide
batur tremere. et cui ceh dicitur
uenit a facie dei cyrnai. i. dei descen
dentis in monte cyrnai. qz nubes
densissima operuit montē exo.
xix. et qua nubes stillabant pluuie.
et hoc concludit. pluuiā voluntā
riam segregabis deus hereditati tue.
.i. multo magis eccām que est he
reditas tua tuo sanguine empta in
gravis voluntarie pluuia gre tue
et infirmata est. quia p9 ascensionē
xpi eccā multū collecta multas ꝑse
cutōnes sustinuit. ut hec act. viij.
ix. Tu ergo ꝑfecisti eam. qz deus in
eam virtutē contulit credentibus.
q' ex illis ꝑsecutōnibz magis crevit
et confirmata fuit fides catholica.
Animalia tua habitabunt in ea. fideles
tui qui in plurimis locis sacre sanc
tur dñi. ones dñi. et cōd mō hic di
cit animalia eius. et hoc mō accipit
hic. m. ca. d. q' ecclia dei sūt filij dei
pauperi in dulcedine tua paupen de
.i. populo catholico qui fuit pau
et abiectus in principio pascha ad suf
ficiencia. cui qd dr act. iij. grā mā
gna erat in omnibus illis. neq; ei
quisq' egens erat inter illos. Deus
dabit verbū euāgelizantibus vir
tute multa. quod fuit hic imple
tum. cui quod dr act. iij. virtute
magna reddebant apostoli testimō
nium resurrectōnis dñi nri ihu xpi.
Rex virtutū dilecti dilecti. tūsiacō
idem hz. reges exercituū fortiter
qz p ꝓdicatōnem apostolorū aliorū
qz xpi discipulorū. nō solū multi
tes hoies. sz multi hoies reges pu
ssantes et potentes. fuerunt fortitati ad
xpō p susceptōnē fidei. et hoc est qd
dicitur hic. Rex virtutū. i. reges po
tentes et accipitur hic singulariter
pro plāu. sicut exo. viij. Venit mu
sca grauissima. i. multitudo mu
scarū. Dilecti dilecti. i. fortiter sunt dila
ti ipsius xpi qui est dilectus ꝑ excellentiā
ideo quod dicitur. act. iij. hic
est filius meus dilectus et c. et
ipsi domus etc. qz primates et
potentes conversi ad fidem. decenter

ecē paosa donaria et quibz orna
ta est ecīa. ut pz in plurib; hysto
riis et scōz legendis. et hoc ē quod
dicatur. et xpi domus. hoc est ad
xpm et dcozem domus dei que est ec
clesia planet dnidetur cyona. hoc ē
dnīlis ecīs et plonus ecīastas di
uidet predicta. ¶ Cōm audit qlī
talib; temporalibus sit intendum
aī dī. Si dormiatis etc. Ad ano
intellectū sciendū q; deivos quod
idem est q; soz latine. Colūba au
tem hic accipitur pro ecīa q cōmū
ba frequent nōiatur in cantic.
penne aūt hui⁹ columbe sunt vir
tutes eam ad celestia eleuantes
dicat g; si dormiatis. i. q nichilatis
int medios cleros. i. int status
ecē. c. militātis et triūphantis. qđ
fit qñ sic vīūtur hoies bonis pītis
vite. et nō amittant bona eterne
sz magis acquirāt. qz sicut dicte
ipedimēta sūt reprobis. ita probis
sunt adiumēta virtutis. et sic pē
ne columbe deargentate sūt. qz pīs
vita dī ecclesie puritate. et posse
nora dorsi eius. i. sūiores ptes pē
naz que sūt sic colūbe dorsū. In
pallore aurī. i. terminātē in pfīa
mitate que hr in statu prie. Cōm
audit p quoz ministerū deus ta
lia agit aī dicatur. dum disper
git celestis. i. pr celestis. reges. i.
rectores. sic eam. i. sic ecīam quod
fiat scīm qñ deus dederint mitte
aplos ad diuisas ptes orbis ad re
gendam et ordinandā ecīam ad
ano regimē et ordinacōnē. apli
instituerūt p diuisas ptes orbis epi
scopos et sacerdotes. ut pz ex eoz
gestis. Ideo subditur. nunc dealba
bimīē in selmon. selmon vno
mō est nomē xpīn aliā mōtis
ut hī iudicī. xv. Ano mō est nomī
appellationū. et sigt obscuritatem.
et sic accipitur hic ad hebreos. Et
sic est sensus hui⁹ līe. nunc dealbabimīē. i. sic nunc dealbabuntur
et est modus logēdi hebraicus. vñ
sup psalmo. l⁰. vbi hēmus sic nu
nciem dealbabor. In hebreo hētur
de nunc albabor. i. plusq nix. m
selmon. i. illi qui fuerūt in obscuri
tate errorum. qz p nīstros ecē in
fideles omīb; ad fidem baptizabā
tur. et sic qui fuerant in obscurita
te errorum. sic nunciem dealbabūtē
qz maior est dealbacio mentis qī
corporis quīto spīualia corporalib;
preferūtur. et quia sic agnēta
ta sunt ecīa. Ideo subditur. cyons
dei mons pinguis. et incipit hic
vīsus sequens precedētē. in helio
et in tūiclacōne io⁹ⁿⁱ et dī ecīa. mōs
pinguis. p̄ habundaciam gr̄ dīne
In pīmitīa ecīa maxīe. cyons coa
gulatus. In helio et tūiclacōne hēt.
mons excelsus. et idem sigt quia
coagulacio hic accipitur prout im
portat appōnem ad rem aliquā
p quam inaltatur. et dī ecclia.
cyons excelsus ul coagulatus. qz
secundū dictū saluatoris. est mi.
similitudo grani sinapis quod
aī sit minimū ascendit in arborem
magnā p fidei dilatacionē. p̄ qđ
de ea dicatur ysaie. ij. Erit in nouis
simis diebus mons domus dñi
in vertice montiū etc. Dot qz su
spicamī etc. psalmista admittit
sermonem ad gentiles ydola colē
tes in delubris et phanis. d. ne
qz culpicamī. i. falso ardentis. mō
tes coagulatos. i. loca salutis ex
ecīam esse. s. templa vīa et ydola.
cyons in quo vīsipientū est deo hī

tuir meo. i. ille solus est ne mons
coagulatus et pinguis. Pinguo vñ
placatu est deo pstmr meo. Cuius
modi est cum militans. vide dicat
saluator. aut ultio. Ecce ego non
ñ cum ueg; ad cõsummacõnẽ scli.
et cum triumphans mqua ctualiter
las habitabit. Jo subditur. Et cñ
do habitabit mecum. In tñi claõne io'
hñ. In sempiternũ. Cursus dñi.
hic cõr psalmista mittat ange
los ad deferendũ p ascendenti con
corau ad magnificentiam eñ regis
nõ solũ facat multitudo militantiũ.
sz multitudo allocatiũ. secundum
quod dicitur pro. xxiij. In multi
tudine popli dignitas regis. in pau
citate uero plebis. ignominia pn
apis. et pmo mittat psalmista
angelos ad xpi ascendentis comi
tum. secõ declarat eccẽ protectum
ubi. Benedictus dñs. Circa pmum
psalmista ad sui ppositũ premittit
exemplũ de multitudine adhiten
tiũ in actione legis. secundũ q' hẽtan
tenẽ. xxxij. ubi dicitur. do de syna
venit et subditur et cũ eo decẽ mi
lia. i. angelorũ ut ibidẽ expositũ. et
hoc est quod dicitur hic. Currus
dei. diu' sint angeli cum eo q' ei
subiũt. et p hoc dicitur in eis sedẽ
siue in aliis ut' in sede. secundũ qd
dicitur infra ps lxxix. qui sedes su'
cherubim. dece milibus multiplex
i. duplicatus uñ in hebreo hẽtur bis
decem milia milia latenarium. qz
angeli sẽ semp laudabant deũ. do
minus in eis in syna in sco. i. fuit al
locatus p eos in actione legis sic
monte sancti syna. et ex hoc argui
t' q' maior multitudo debuit eẽ
in ascensu x. d. Ascendisti in altum
i. multum cumpnũ. cepisti captiuã
tem. i. accepisti illos qui mundo
detinebantur captiuos eos traxisti ad
lectam deducendo. quod fuit magis
q' dare legem moysi. et ideo dñs
sit hic maiorem angelorũ multitu
dinem. Accepisti dona in hominibus
et accepisti dona xpe sc̃a adoptiue
tota trinitate. distribuenda hoibus
i. apostolis alijs q; discipulis in die
pentecostes. nec est p hoc intelligẽ
dum q' xpc homo missa ascensione
acceperit spm scm. qui ab instanti cõ
ceptionis fuerit plenus spũ gre Jo.
sz pro tanto dicitur xpc accepisse
dona spus sc̃i in sua ascensione.
ad declarationẽ hui' pce glificatio
ad deitatem pris. datus fuit spus sc̃i
in signo visibili apls. p quod dicit
Jo. vij. Nondũ erat spus datus. qz
nondũ erat ihus glificatus. et qz spus
sc̃us nõ solũ datus fuit in signo vi
sibili apls qm erant nudi. sz' ge
talibus. ut pz actuũ. x. de cornelio
et amicis eius et in plurib' alijs
locis eiusdẽ libri de alijs gentilibus.
Jdeo subditur. Et enim nõ ardentes
et c̃. q. d. etiam p dona spus sc̃i fuit
et' q' gentiles nõ ardentes. c. pius
in unũ deum. habitent dñm deum.
et habitent' ab eo. qz p gram spus
sc̃i deus habitat in hominibus et hoies
in deo. secundũ quod dicitur p'ma. Jo
mis. Qui manet in caritate in deo.
manet deus in eo. et ideo ii nõ ere
dentes pot teneri noxiatim. nec
accusatim. Benedictus. hic cõr
psalmista narrat eccẽ p fectũ quod
fuit dupliciter. uno mõ declarando ei'
promocõm. Alio mõ additamentũ fi
dei deprecationẽ. Cum fuit ibi. Benedic
tus deus. Circa pmũ dicit. Benedic

dnmnus die cotidie. i. p singulos dies
laudat' a fidelibus. et causa subdit'.
ai diatur. prosperu iter faciet nobis
deus salutarii nr̃m. promouẽdo ec
clesiam de bono in melius. et salu
tem electoru. et qua secundu apostolu
p̃ma thi. ij. Deus mult omis salvos
fieri et ad agnic̃onem v̄itatis venire
Ideo subdi. Deus n̄r deus salvos fa
ciendi. q̃r ab eo est salus hoim. p̃dicto
aut er malicia cor. sm qd dr osee. xiij.
p̃dicto tua ex te israel tm mo. ex me
auxiliu tuu. et dnm dni exitus mortis.
i. a morte. q̃r sicut p̃mum est deu salvos
facere. ita et a morte aliq et ielemne
facit declinare. et notandu q̃ ai
diatur hic. dnm dni. non est iniqa
tio q̃r in hebreo sit duo nomia p̃mum
est nomen trinitatis qd dr
dei prima ebreu. secundu est adonay
quod ip̃ortat dnm. et p omis reflec
tum ad creaturã. et sic non est ibi
iniquitas quia sunt nomia a diuinis
p̃fectionibus impetita. p̃ quod idem
mis tñstulit. dni dei mortis effu
sis. q̃r ubiq; ponitur nome dei
tri nitatis quod est. ineffabi
le. so tñsfert hoc nomen dominꝰ.
et p̃ pro adonay tñstulit dei. Ex
ñptu. hic com̃ declarat ad ñsam
omm fidei certitudo et p̃mo quãtu
ad iudeos. secundo quantu ad gen
tiles tripartitos. ibi. Iniqua fecis.
p̃ma in duas q̃r primo p̃mit iudeoꝝ
directo. secundo remoꝝ exclusio. ibi.
Preuenerunt. Circa p̃mu dicit. Ex
ñptu deus cõfringet capita inimi
coꝝ suoꝝ. q. d. q̃nis deus velit os
salvos fieri. tu inuit capita inimicoꝝ
suoꝝ punire. sm ordinem iustic̃e
siue aliquodi fuerunt primates +
sacerdotes iudeoꝝ ut hic in textu
emaglionum. vticem capilli p̃m
pulsationu dilectis suis. i. omnia
tem utiq; que erat apud regni sedem.
et dicitur. iter capilli. i. capillosus
quia p̃ annos et tunes eam ar
cendentes iudeatur inexpugnabilis
les sicut iter capillosus videtur for
tis. et ei fuit destructa et inexpugnabilis
tõius. p̃ pecu iudoru eam habitan
tium. modus aut destructõis
eius subditur cum dicitur. Dixit
dominꝰ ex basan cõuitabo et c. ad
aliq intellectu sciendu q̃ inter in
qua metropolis erat utiq; est sita
ex una pte sup ordine fluminis iuxta
quem est terra basan. ut p; ex libro
numeroꝝ. et alio latere sup mare me
diterraneu. vespasianus aut missꝰ
a nerone contra iudeam aggrega
uit s̃ exercitu ex utroq; latere. s. per
terram basan et p mare. et hoc est
quod dicitur. Dixit dñs. q̃r ex dina
dispone sua est destructio iudee in ul
one mortis xpi. sicut p̃dixerat sal
uator. luc. xix. ca. Ex basan con
uitam conuitabo in profundu maris.
i. conuitabo exercitu contra iudeam ex
pte sup basan. et ex pte maris. ut in
tinguatur pes tuus in sanguine li
gua canis tui ex. q̃r in destructõe
utiq tanta fuit effusio sanguinis
iudeoꝝ. q̃ pedes ambulantiu tinge
bantur in sanguine et canes lecabãt
cum apprehendi potuerunt sanguinem
occisorum lingere. a principio enim
belli usq; ad finem fuerunt decies
centu milia iudeoꝝ occisa. ut dicit
iosephus liuro de iudaico bello. cui
ca autem tante occisionis subditur
ai dicitur. Viderunt ingressus tuos
deus. iudei enim viderant processiõ
xpi p terram predicando miracula

nõ debet
p̃dicare.

fracendo. et ideo magis erant pñ
endi. tanq̃ ernlacõnem sm scele
ris nouitates. ꝓ quod dicat sapia
tor. Jo. xv. si opera nõ fecissem que
nemo alius fecit peccm nõ haberent.
nunc aũt viderũt et oderũt & me
et pẽm meum et ẽ. et ibidem ꝓmit
titur si nõ venissem et locutus eis
non fuissem. peccm nõ haberent. nũc
aũtẽ excusacõnem nõ habẽt de peccõ
suo. Ingressus dei meus ingis mei,
ni hoc psalmista confitetur dei ta
tem ẽ et eius humanitatem in qua
descendit adam et alios ingibus
qui erat in scõ. i. in celo empireo scis
angelis et spiritibus applicato. Hoc
venerunt. Hic cõmẽdatur zelus
laudacõ. que procedit non ex zelo
vindicte. sz dñe nichẽ. aĩ dr. pcucerũt
et rr. Cuius quod sacrũdum q̃ anq̃
venerunt romam ad destruendum
nrũm et terrarum in aumentu. dam dr
cristes nomẽ angeli susceperunt
in regnũ agrippe quod erat contr
derati romanis. ꝓut hr in ecclesia
stica hystoria. et hoc est quod dicitur.
ꝓuenerunt principes. i. apli et alii
pncipales mr sanctos. quia sic dñs
est. preuenerũt destructõnẽ terre.
nde recedendo et ad regnũ agrippe
suscipiendo vbi aĩ alius fidelibus mi
strabant dñs laudibus. Ido sub
ditur. Comitati psallentibus in me
dio mulcarũ tympanistriarũ.
. i. virginũ deotarũ. q̃ a principio
ecclie aliquot virgines deo consecrate
fuerunt. sicut scã thecla et plures
alie. ut magis patebit infra. et
notandum hic tympanistrie nõ qr
utebantur tympanis materialibz.
sz qr aĩ apostolis inserebant dñs
laudibz. Hoc mõ beatus augustinꝰ
virginem mariam notat tympa
nistriam in sermone de natiuitate
ipius. d. Audite hec gẽ q̃ admodũ
tympanistria nra cantauerit. aut
eũ. magnificat aĩa mea dñm &c.
Juocatis benedicite deo nrõ de fonti
bz israel. Hoc dicat qm apli et ꝑ
mi discipuli xpi fuerũt de populo
isrl. ut ꝓz ex dictis euangliꝰ
et ab ipis tanq̃ a fontibus origi
nata est deuocio laudis in ecclis.
Ibi beniamin. i. ꝑpls qm fuit de tri
bu beniamin. sm q̃ dr ro. xi.
Qm cõsilius ad fidem mirit se aĩ
alios fideles. ut hr act. xv. Adole
scentulus. qm secundũ neutrũ
adhuc erat adolescens qñ fuit ad
ostolus. vñ dicat act. vij. Et testes
deposuerũt vestimenta sua secus
pedes adolescentis qui vocabatur
saulus. et satis cito post fuit cõ
versus. vl dicat adolescentulus q
mr aplos fuit ultimo ad fidem
vocatus. In mentis excessu. qm
fuit raptus usq; ad tertium celũ
ut hr scdã ad cor. xij. principes iu
da duces eorum. dominꝰ noster ihs
xps fuit de tribu iuda secundum
carnem. ut hr. ro. i. Et ꝑ cõs ia
cobus et iohannes. symon et iuda
et iacobus minor eius cognatus
germani fuerũt de eadem tribu
iuda ut dr. et ideo fuerũt cõ aliis
apostolis duces xpianoꝝ. In tri
slacõne dñm dicitur. principes iu
da in purpura sua. qr ꝓ xpo fu
derunt martyrũ suo sanguine
purpurati. et sz iohes nõ fuerit
ꝑ gladiũ. tñ passus fuit tamen
in martyrũ. qui sunt mistus fru
mentis olei dñm. ꝓ quod dicit
augustinus libro de uno cõiuga
li. nõ est minor merito martyr.
si iohes q̃m petrus nõ est. & ipse

qm pallus est. ṗhares zabulon
et prīcipes neptalim. ulr due
tribus acceperūt sortes suas pro
magna pte in galilea. ut hī in lo
olue. de qua fuerūt plures dis
puli xpi. ut ꝯ habentur galilei
actuū. ℞. et. ps. et ido de tribu za
bulon et neptalim ibi aliqn.
ayanda deus virtuti tue. verbū
est ps̄alm̄iste loquentis in ps̄ona
ꝑmittīs eccē. et est sensus. ayan
da deus virtuti tue. i. ꝓtestata an
gelice que tua mandata exequit
. l. ut protegat nos et defendat.
quod timet fiunt fām. quia sicut
dictū est eām fidelīū de montibus an
geli tūlerunt ad agnē regīm tēq̄
ad loāl sceāl. Item tūc ꝓtinus fuit
eductus de carcere ꝑ angelū actuū
xij. Confirma hoc deus deus quod
operatus es. nos docendo. et reāurre
cōne tuam manifestando et ꝑ
sāl nobis mittendo. a templo tuo.
q̄ in illo templo xp̄s frequenter
docuit. in monte ℣ syon in quo erat
templū sī aplos alios q̄ discipu
los ꝑ sām mīsit. secundū quod
dicit ibidem in epla ad paulum
de omībz sacre scripture libris. ubi
offerunt reges munera. ꝑ hoc em
q̄ xp̄s aplos alios q̄ discipulos sic
confirmauit q̄ contra fidem ꝑdi
cauerūt ꝑ orbem. multi reges cō
uersi dederunt multa et magna
munia ad edificacionē eccliaz. et
sustentacionē pauperū xp̄ianorū
amore xp̄i. sicut ꝓ regibus aplōz
aliorū q̄ discipulorū xp̄i. ¶ Mar
pa fems. hic cōꝑ inchitur ps̄al
mista contra gentiles tyrannos.
inter quos maiores fuerunt. ī
peratores romani et cōꝑ ptim

qui conati sunt fidem catholicā
destruere ut ꝓ de nerone domitiano
no. decio. diocletiano. et maximiano.
et multis aliis. et quantū ad hī
dicit. Marpa fems. et uocat ꝓphe
tes ītonos fems q̄ dabant sens mīres
denotando. prout patet in multis
martyrū gestis. arūdmis. arūdo
em̄ ueneno mouetur. et ita ꝓphetes
ītonorū uenenū uane glie monebā
tur. ut q̄ ad q̄l errorem ydolatrie
de facili committebantur. secundum
quod dicit leo papa in sermone sōr
petri et pauli de roma. q̄ magnū ar
debat se fecisse religionem. nī multi
gentis reliquisset filitatem. et bene
dicat. Marpa fems et c̄. q̄ ps̄almista
ꝓnūdit constantinū īperatorem ꝑ
multā stragem tyrannorū a deo lepra
purgandum et a ꝓmatibz aplōz
petro et paulo baptizandū. et sic ad
fidem cōuertendum. ut hī gestis
sācī silueste. Congregacō tauroz
et c̄. i. ꝓtates romane q̄m uocati
sunt fuerūt ꝑ caritatem. sunt cō
gregacō tauroz in natis ꝓtatz.
cōparantur em̄ tauris de mechanicis
quod notatur ꝑ hoc quod dicitur.
Increpa populos. q̄ tauri indo
muti non sunt sic cōgregata īnatis
hoīm. et cū hīs est. quia nō so
lum conabantur subuertere xp̄ianos
ꝑ tormenta tanq̄ ferr. sz ꝑ blan
dimenta tanq̄ tauri domestici ꝑ
mittendo eis honores diuicias
et similia. dū tū uellent recedere
a fide xp̄iana. ut ꝓ in multis mar
tyrū gestis. ideo subdit. ut excludat.
. l. a ueritate fidei. eos q̄ ꝓbati
ti sunt argento. i. magis ꝓtum
inde q̄ argentū informare. Dis
sipa gentes que bella uolunt. iste

gentes simt romanu qm pr bella
totu orbem sb cubigunerut. qui
cut legati ee egypto. hoc comeciu
ter potest expom de philone qui ai
locais sims de alexandria egypti fuit
missus legatus ad iulatorem clau
dium. et tunc coiurant familiari
tatem ai petro apostolo rome ap
cruti. et scribens alexandrinam
ecam sc maiu congregata honore
rant. et in libris sims manifeste
cmendant. pro ut scribitur in
libro ysaie. vnxit. et ethiopia p
ueniet manus eius deo. et ethiopia
eni est nre egypti et cae et uni
uersaliu fiant comissa ad xpm. quam
egyptius p beatu matheu apostolu
m. qui veniens ad illam pincia.
baptizauit regem et eius filium
quem a morte suscitauit. et filiam
eius ephigeniam virginem. xpo co
seauit. et eam dicatis virgini
bus preficit. et populum regni
pro maiori pte baptizauit. ut hic
in pdicto libro ysaie. vnxit. et
hoc est quod dicitur. ethiopia p
ueniet. s. egypti. manus ei deo.
i. date deo manus p confessionem
ad xpm. confessio enim importu
bus locis sacre scripture dicitur de
tanti dono. qz hoies fedus inientes
in multis ptibus dant inuicem
dextras manus. Regna terre.
Hoc ultio psalmista inuitat hoi
nes ad psallendu deo ascendenti
.d. regna terre. i. hitantes soli
regius terre. cantate deo xpm deuo
te laudando. psallite deo qui ascē
dit sup celu celi. i. ad extremitatē
celi empirei quod est excellius ce
los. ad orientem hoc dicitur qz
xpus ascendens meridiem ascendit
de monte oliueti ut hic actu. pmo.
qui mons est in orientali pte ur
bis ierusalem in qua completi sunt
misteriu redemptionis humane. et
dabit voci sue vocem virtutis. Si
coiter exponitur de voce qua xpus
suscitabit mortuos ad sepulturas
in finali iudicio. Sz ut continuet
hiis precedentibz. pot expom de voce
pdicationis aploz aliorum qz xpi
discipulorum. quibz xpus ascen
dens precepit pdicare p orbem uni
uersum. secdm quod hetur. ascendens
in altu captiuam duxit captiuitatem.
dedit dona hoibus. Euntes in mundu uniuersu pdicate
euangelium omi creature. et hinc
a que dicatur. vox xpi eo qd sunt de
eius mandato dedit. vocem virtutis.
confirmando pdicationem eoz mi
raculis. vii ibidem subditur. illi
autem profecti pdicauerunt ubiq
domino cooperante et sermonem
confirmante sequentibz signis.
date gloriam deo sc ihsraeli. i. pp quam
que sciat israel y quem notatur
populus iudaicus cui ista sunt bu
ficia predicta. unde dicit apo ro.
xi. non enim qm in manifesto mdo
est. neqz que in manifesto manu
est circumcisio. Sz qm in abscondito
iudeus est. et circumcisio cordis in
spu non littera. magnificentia ei
et virtus eius in nubibus. qd
exponitur ab aliquibz de nubibus
materialibus et quibz procedit
plume coruscationes et tonitrua.
y que appz hominbz potestas dei et
eius magnificentia. Sz ut continue
tur hiis videtur melius exponi de app
stolis aliis qz discipulis. ad predica
du missis de quibz dr psal. xe. qui
sunt isti qm ut nubes volant.
et ut columbe cum pullis suis

plenus sicut doctrine secundū illō deut.
xxxi. Comarsant ut pluuia doctrina me
a. et tonitrua annūciando temporē dīno
rum iudicioꝝ et cōmixtiōnes miraculoꝝ. ꝑ quod subditur. animabus deus
in cās suis. qua p eos fecit mirabilia
eos illūinando. leprosos mūdando. mor
tuos suscitando. et cōsimilia et deus
israel. i. populū eam sicut supra expo
situm est. qui dabit virtutē. et fortitudinē. ad tollerandū
p̄dicta. et fortitudinē. ad tollerandū
constanter illas ſ tormenta. sicut patet
in martyribus. plebi sue. i. populo. ſ
suo. et ꝑ virtutes p̄dicta fidelibus col
lata. ponitur in fine pro gratiarū actō
ne. benedictus deus. in domus suis in
seculoꝝ. non miretur aliquis si to
tiens in expōne hui⁹ psalmi. vsus fu
erit methaphoꝝ. q; aliter non potest
fieri. vñ. RA. SA. expōnes nudare. tūc
ul' plus utatur. ꝑ ſ cōiter ita lo
quitur. psalmus. lxxvi⁹.

SAluum me fac. Huic psalmo
premittitur talis titulus in
hebreo. Ad victoriam ſ rosas dauid.
In titulacōne uero istorum sic habetur.
Victori pro liliis dauid. et est eadē
sententia utrobiq;. p hoc autē quod
dicitur. ad victoriam ul' victori. sig
nificatur conatus lentanū ī cantādo
sicut frequenter dictū est. p rosas aut
secundum hebreos intelligitur filii
israel qui fuerūt populus adoptatus
et secundum eos idem intelligitur
p talia lilia. q; vbiq; in vetri testa
mento ieroꝝ dicat lilium ul' lilia in
phinah. hebrei dicunt rosam ul' rosas
ut dicū est cui⁹ psalmo. xlmj. filii
autem israel fuerūt in afflictōne
positi in captiuitate babilonica. et
in captiuitate p romanos in qua
sunt adhuc quas premunt dauid
et ideo fecit hunc psalmū ut diceret
ad liām orans pro liberatōne cōi.
quam liberatōnem aliqui hebrei
referunt ad captiuitatem babilon
icam. aliqui ad istam in qua sunt.
aliqui aūt expositores ⁊ catholici re
ferunt hoc ad liberatōnem ip̄ius
dn̄i et vnionem eius de plenitudine
gentis. et hec expōnis varietas vide
tur quedā a veritate deuiare. ꝑ quod
aug⁹ et cassiodorus dicunt q; hic ps
ad liām loquitur de quo ang⁹ in isto
loco plenius ceteris ꝓphetis diuinū
p̄dixit. et expressius scripsit. sicut
fuit dictū in p̄incipio huius libri. et
ideo p̄mens passionem ē in ce et in
membris futuram. fecit hunc psal
mum. quod pōt declarari p scripturā
nouū testamenti. saluator enī Joan.
de se ip̄o dicit. ut impleatur sermo
qui in lege eorum scriptus est quia
odio habuerūt me gratis. et sic q; dī
in hoc psalmo. multiplicati sunt
sup capillos capitis qui oderūt me gratis.
dicit impletū ad liām in se ip̄o. sic
paulus apostolus Ro. vi. Allegat qd
habetur in hoc psalmo. fiat mensa
eoꝝ coram ipsis in laqueum. dictū
ad hoc in dei laudis exercitio eo q; ple
ni sunt xp̄o. Item Ro. xv. q; habet
in fine. Et opprobria exprobrantium
tibi ceciderunt sup me. dictū est ad lit
teram in p̄sona xp̄i. Item Johis. ii.
ca⁰. scribitur. q; cū xp̄us ex suo flagello
de funiculis eiecisset ementes et ven
dentes de templo recordati sunt dis
cipuli eius. q; scriptū est. Zelus do
mus tue comedit me. et p hoc mi
nuit euangelista q; hec scriptura ꝑ
hoc in hoc psalmo tunc ad liām fu
it impleta de x⁰. ꝑ quem dicat aug⁹
de hoc psalmo q; hic xp̄us loquit

omnino dubitare nō ꝑmittimur: hec
enim ibi illa expressa sunt: que
in eius passione completa sunt. apo
stoli ꝙ loquentes de xp̄o testimonia
ex isto psalmo dederunt. quis autē
deuicta sententijs eorum. aut quis
agnus non sequatur aūctores. Igi
tur sedm hunc sensū psalmus ita
diuiditur in tres ptes. quia ꝓmo
dauid loquens in psona xp̄i et om
nis eius mistica petit a deus li
berationē. secundo ꝓdicat rationē
primationē ibi. fiat mensa. tertio
inuitat se ad dei laudationē. ibi.
laudabo. ꝓma ī duas qz ꝓmo ponit
penaz explicatiō. sedo petitur liberatiō
ibi. Ego uero orationem. ꝓma adhuc
in duas qua ꝓmo ponit pene ulla
tenus. sedo nibis. ibi. Cum ꝑpe. ꝓma
adhuc in duas. qz ꝓmo plangit
penaz illatio. sedo inferendā multi
plicatiō ibi. Multiplicata sunt. Cir
ca ꝓmū dicitur: Salui me fac deus
.s. a penis illatis. Quū intrauerūt
aque usq; ad animam meam. per
aquas intelligūtur plecationes. se
cundum quod dicitur ysa. vnj. Ad
ducet dominus sup eos aquas fortes
et multas regem assyrionum et
et ideo hec hīa potest intelligi de ca
pite xp̄o. qz plecationes iniquorū in
trauerunt usq; ad separationem
animē et corpore. et de corpore eius
mistico. quia stephanū et iacobū
et plures alios occiderūt. Infixus
sū in limo profundi. hoc ꝙ pōt intel
ligi de xp̄o capite ꝛōne sue sepulte
qua sunt positus intra terram. sili
de fidelibus suis quorū multi sic
unt in cauernis recessū ut hz
in actibz apostolorū. viij. et alibi
in plumbis locis. et nō est substā
cia. i. diuinae. quia xp̄us ꝙ ꝑpus

nestibus ꝓbatus fuit. positus ī ar
ce uel aliter. et non est substancia
a. uirtus subsistendi ī corpore mortuo
et sepulto. et loquitur de uirtute na
turali nō de diuina que non fuit a cor
pore mortuo separata. Venit ī altitu
dinem maris. a. in profundū pleni
tudinis que nomine aquarū designatur.
ut supra dictum est. quelz autē ag
rium congregatio maris nocatur in
hebreo. Et tempestas demersit me.
.i. acbitas passionis et qua obruit
malicie. Laboraui clamans. i. in
auribus qui uox magna clamantis erat
sicut ꝓphetarum. Fauces mee facte sunt
roes mee. in misericordia cum consolatur et
declinatione hymnorum in sanabus
et alteris. xp̄us autem in passione
multos hymnos emisit de corpore.
ut potest sanguineo sudore. de qo
habetur luce. xxij. In flagellatione i
corone spinee impositione. et in mansu
um et pedum transfixione. defecerunt
oculi mei. quia oculi eius corpora
les in morte fuerunt extincti. dū
spero in deum meum. quia certitudi
naliter expectabat gloriam corpo
ris sui in resurrectione que sua est
diuina uirtute. Multiplicati sunt
Hic ostendit xp̄c homo plangit ad
illationem multiplicationem dicens.
Multiplicata sunt sup capillos ca
pitis mei. modus est loquendi
ad designandū magnā adunatā
num multitudinem. Qui oderunt
me gratis. .i. sine ca cū ego nullo de merit
eum diligere ꝑ bona que fecerat
eis. ueritatem docendo. sanitates
donando. et sic de aliis. ꝑ quod di
cit eis. Jo. x. multa bona opera
ostendi uobis a patre meo ꝑ
quod eorum opus me lapidatis. Qui
autē odientes xm fuerunt multipli

ti. qnia plisisci ꝑmo concepiũt ō
cnm odiñ. scdō carne. tūo sacerdotes,
et ultimo popūlus a sacerdotibus
decepti. ꝑ quod petiũt libiacō
nem baiabe et xpi crucifixionē. ait
vb. Confortati sunt inimici nri
multe. qnia herodes et pilatus presti
terũt eis fauorem. herodes ei illu
sit enim et spernt. luce. xxiij. et pi
latus in fauorem iudeoꝝ dedit
iniqua sñiam contra xpm. que
non rapuit tunc exolnebā. modo
est loquendi ꝑ quem siguatur q
amc solent penaiu pro pcis ihiam
geneis que nō contraxat. Deus
in cas insipiencia meam. hoc nō
intelligitur de ꝑsona ẽ in qua nul
la fuit insipiencia am. sz omñi moda
sapiencia. sz sicut passionē mem
broꝝ suoꝝ suam dicat act. ix. Saul
le saule quid me ꝑsequeris. et za
chare. ij. qui tangit nos tangit
pupillā oculi mei. et hoc ꝑ con
nexionem capitis ad membra. sic
insipiencia membroꝝ suoꝝ et de
licta dicat ee sua. et qnia pro illis
penam portauit et satisfecit. sic
homo satisfaciens pro debito alteri⁹
facit quodā modo illud debitū ee
suum. sicut eadem ois dicitur ho
mis multi ul camelu. qnia illud
hominis dicitur cum solū ad portā
dnm nō qñtū ad possessionem et
dñiū. et bñ dicit. delicta mea nō
sunt a te abscondita. qnia delicta
illi qui ea abscondunt nolentes de
scire et confiteri. xpus non fecit
sua pro eis satisfaciendo. sz solum
delicta eoꝝ qui ueie conuicti cō
fitentur. nō erubescunt in me q
expectant te dñe. loquitur de sāc
tis patribus in limbo salutē xpi
expectantibus cū magno desiderio
et ideo nisi ad eos descenderet xpus.
esset eis confusio et maxime pro
phetis ibidem existentibus qui talia
ꝑdixant uentura uel erat sic xpc
homo dubitans de eventu futuro.
sicut erant in suscitatione lazari
qñ ti dicebat certum dimittet fu
turam. vñ dicit tunc. ꝑ gras ago
tibi. qñ audisti me. ego autē sciebam q3 semp me audis et ee. Joxi.
sz sic orando oñdebat in se ueritatē
hūane nature in qua inuoz est
pie. Non confundantur sc̄i me qui
querunt. hoc dixit pro apostolis
alijs q3 discipulis quoꝝ confusionem
cōnem pertimescebat apie. ita q nō time
rent seu erubescerent de xpi confessio
ne sz magis gloriarentur. quod est
fm̄ fuit ꝑ missionē spūs sc̄i. postq̄
de spūs dicitur act. v. et illi quidem
ibant gaudentes a conspectu concilij
qñ digni hñi sunt pro nōe ihū
contumeliam pati. deus israel. i.
populi ꝺam ut dictū est psalmo
precedenti. Quoniam ꝑ. hic cō
sequit̄ saluator explicat penas suas
in uerbis. d. Qñ ꝑ te sustinui op
probrium. qnia uidei nocebant
eum infidelem et demoniacū. Jo. vnj.
Nonne bñ dicimus qnia samaritanus
es et demoniū hes. et qnia cū tene
rent eum uinctū plures dicebant
contra eū falsū testimoniū. act. xxvj.
Et opint consilio faciem meam. q3
uelantes faciem paciebant eum
dicentes ꝓphiza nobis xpe quis
est qui te percussit. reputantes eum
ꝓphām falsum. luc. xxij. Extraneus
factus sum fr̄ibus meis. i. iudeis
quos uocant fres eo q erat iudeus
et unigenitus filius matris mee. l. synā
goge et est repetitio eiusdē sententie
ꝑ alia uba ad meioꝝ expressio

nō. ꝑ. x⁹.
fuyt index

nem. Qñ zelus domus tue cōdit
me. quod oñdit xp̃s maxime qñ
de domo dei eiecit negociatores. Jo. ij.
.d. nolite facere domū p̃ris mei do
mū negociatōis. et opprobria expro
bantiū tibi. mirabilia cū xp̃i actu
bueiebant inde virtuti demonis. ar̃
.vij. Hic non eicit demonia nisi in
Iezebub principe demoniorū que
tñ faciebant virtute totius trinitatis.
et sic inferebant opprobria p̃i. et
aderunt sñ me. qz occasione mira
culorum que xp̃s faciebant vir
tute que est cōis tote trinitati.
et maxie in suscitatōne lazari.
Inde quesierūt occasionē mortis
xp̃i. dicētes. quid facimus qz hic
homo multa signa facit &c. Jo. xj.
et hoc est quod dicitur. Ceciderunt
sñ me. ad me obviandum mortē.
siut lapides proiecti a machina
contra turrē in frangibilem. relin
unt cadentes sup̃ domū turri. cō
fractam eam frangentes et detru
entes sic opprobria indeor proiec
ta contra virtutem deitatis an no
cere non potuerunt. reliquerunt sup̃
singulatim humanitatis deitati
connexam et eam obtinuerūt mor
te. Et apertū in veteri anima
meam. xp̃s cū remanet qua
draginta diebus et quadragīta
noctibus. ar̃. m. Et factū est in
opprobriū michi. qñ diabolus
accepit ex hoc occasionem tēptā
di xp̃m et p̃suadendi ei ut eum adv
taret ut ibidem hō. q̃ xp̃s reputa
ut s' in opprobrium. p̃ quod repm
hit indignantur dicens. vade ca
thama etc. et p̃cin vestimentū
meū alium. doctores mi dic' dñt
q̃ p̃ alicui hic intelligitur fletus

xp̃i in suscitatōne lazari. Jo. xi. eo q̃
antiqmius flentes mortui ĩdignāt
aliqñ qz m̃ vr̃ q̃ conveniens p̃ alia
una p̃t intelligi alpestas nesciun
t̃. cū eñ reprobaverit molliciē ve
stimē. ar̃. vi. d. Ecce qui mollibus
vestiūtur in domibus regū sūt. fa
tus apparet qz alpestris vitā vestiū
tur qñia cepit facere et docere
act. i. vñ et Jo. xix. quod erat tunica
erat mōsutilis de sū contexta p to
tum. et hoc modo finit vestes alia
ne et alpe. Et fatis simus illus mpa
tiam. hoc est indicium. qz deo dice
bant. Ecce homo notat et potat
vinū publicanoꝝ et pcōrū amicus
ar̃. xi. ma. Adversum me loquebant
qui sedebant in porta. i. principes sa
cerdotū qui eum iudicaverūt mor
tis reū ar̃ eum. Et isti nocantur
sedentes in porta duplici de causa.
tñ qñia sedebant prope portam ci
pii ad docendū populū. tñ qz sedē
dum modū iudicii antiquoꝝ alii
sedebant in portis civitatis ad iudi
candum populum i quibus eam
lis. romam eñ renunciarent s' am
sas sanguinis. et in me. i. de me.
psallebant. derisorie. qui bibebant
vinū sarbiam eñ in quodā libello
hebraico qui intitulatur cōdemp̃na
tus iudicio. q̃ p̃ sibi stationis p̃ci
pua. date siceram. i. potū inebriati
merentibus et vinū his qui amā
ro animo sunt. sapientes indeor
ordinaverūt q̃ condemnatus ad mor
tem detur plenus cophino de vino
forti et magis hyemanter luctaverit
mortem. et illud vini sint accepti
pro xp̃o et duobz latronibz sic co
ram iudicibus. sz inde vinū illud
acceperūt et biberūt cū derisione

xpi. et p̄ talem derisionē dicatur hic
In me psallebant qui bibebant vi
nū. et loco vim p̄dicti posuerūt ac
cetū ut hēant in ira. aliter ꝫ potest
exponi. q̄ de crucifixione xpi tanq̄
de re insolita et notabili fuerunt
fere cantilene derisorie. in fauorē sa
cerdotū qui eius mortem procura
uerunt. tanq̄ de eo p̄phā nolente
regnare et nō potente. que decanta
bantur p tabernas. et sic dicatur. Et
in me psallebant etc̄. Quis aūt iste
pene. potest ad membra ꝫ applicari.
q̄ p̄ xpm̄ instituerūt opprobria ꝫ
confusiones. et plagationes ꝫ ab ali
as inimis tanq̄ ab ētneis afflictus
etiam se ieiunijs et alijs et iusti
ficauit ꝫ cōdemnationes p̄sas
indebitas. et derisiones ab ebrio
sis et potatoribus. ut p̄z in multis
locis martyrū gestis. Ego aūt.
Hic cōtr petitur ipi⁹ ꝫ capitis et
membroz liberatio a penis. et p̄mo
ponitur dicta petitio. sed addunt
tō. ibi. Exaudi me. Circa p̄mū dī
Ego aūt oratōnē meā ad te domine
. s. dirigo. tēpus beneplaciti deus. i.
expectatus tempus liberationis sue
dispōnē tue voluntatis. In multitu
dine misē tue exaudi me. oratōnē eiū
xpūs nō solū pro se sz pro ꝫ membris
suis. que sunt multa. et ido petit
multitudinē misē. In veritate salu
tis tue. i. salutis a te promisse que
promissio est in veritate. Eripe me
de luto ut nō infigar. Sīmus dicit.
Infixus sum in limo. qm̄ limus
idem est quod lutū. p̄ quod caendo
q̄ alī dicatur. Aliquis infigi lutō
qui cadit ibi. licet ato resurgat. sz
magis p̄prie dicatur infigi qui nō
pōt inde ire tanq̄. Superius Autem
dixit xpūs se mersum in luto eo
q̄ mortuus fuit et positus i sepul
cro in tra tēram. Hic aūt petit ne
non infigatur. i. q̄ non diu ibi
remaneat p̄ hoc resurrectōnis ac
celerationem. Libera me ab hijs q̄
oderūt me. i. a inferis aquorū p
testate fuit totaliter liberatus in
resurrectōne. et de profundis aq̄
rum. i. plenitudinis ut sup̄ dictum
est. ad quatū profundū homo deduc
atur. qū occiditur. et in hoc prius su
am resurrectōnem sciat p̄ius. p̄hia
tū vīa quod solet fieri in talibus
ordinibus et ido adhuc subdit. Non
me demergat tempestas aque. sup
ruus dicit. et tempestas deglutiat
me. eo q̄ mortuus fuit in aque.
quod ergo hic dicatur. Non me de
mergat tempestas aque. scilicet
. i. me p̄ mortem demersū nō dimi
tendat in morte. neq̄ absorbeat
me profundum. i. corpus meū
mitta sepulturā nō putrefiat sed cor
rūpatur et a vermibus corrosū ab
sorbeatur. neq̄ urgeat sup̄ me pu
teus os suū. et dicatur hic puteus
humbus inferni ad q̄ descendit
aīa ꝫ ad ēxtendum inde petitos de
tentos. sēm illud zacharie ix. ca°.
Tu quoq̄ in sanguine testamenti
tui. eduxisti vinctos de lacu in quo
non erat aqua. sic ꝫ petit xpūs
ut p̄cor⁹ dauid in p̄sona ꝫ. q̄ aīa
ꝫ ato de inferno redeat ad corpus
et resurrectio cōpleatur. ita q̄ cor
pus nullam corruptōnem sentiat
tribulatōnē patiatur. quod et factū
fuit sicut sup̄ dictū est p̄salmo. xv.
Exaudi me. Hic cōtr additur
tō sic exaudientis. et assumitur p̄
mo ex p̄te p̄rietatis dīne. aug̃ p̄ri
etas est mīa et benignitas et p cō
sequens ad exaudiendū promitas

et hoc est quod dicitur. Et audi me domine quia benigna est etc. et p̄ hūc. Deinde accipitur exp̄te obedientie xp̄i. qui fuit obediens p̄ius ad mortē p̄ quod nocatur hic p̄ceptor. n. puer frequēt in sacra captum designatur. Sermis uel de obediens. et sic ih̄s xp̄us vocat est puer act. iij. Commenerunt enim vere in ciuitate ista adūsus scūm puerū tuū ih̄m quem vnxisti. herodes et pontius pilatus etc. et sēm hoc dicitur hic. ne auertas faciem tuam a puero tuo. oronem meam repellendo. et loquit de deo ad modum hominis q' auertat faciem q̄n non vult audire dep̄cantem petentis. Iucunde anime mee .i. vite nec corporali. et hinc est. reluctando a morte. p̄ inimicos meos. i. p̄ nideos q' dmplicat exp̄ssim. vno mō de nideis obstinatis et p̄ resurrectōnem xp̄i confidunt. alio mō de conūtendis. ut audita xp̄i resurrectōne conūtantur. sicut legitur act. ij. Or p̄dicante petro de resurrectōnem multi conūsi sunt ad fidem et ibidem baptizati. et apposite sunt in die illa aie circiter tria milia. Tu scis inproperiū meū .i. ni illatū in ūbis inimicis. ut p̄z p̄dicta. et cōfusionem meam. q̄ captus sum ad modū latronis. et reuerenda am. Hic accipitur reuerenda pro uerecōdia sicut irreuerens dicit sine reuerecōdus. p̄ quod nō sic lacōne ioann dr. Et ignoiam meam. c. in sputis et colaphis in a nudis illatis. In conspectu tuo sunt oēs q̄ tribulant me. q̄ dicit pro voluntate tua potes eos punire. Improperiū expectauit cor meum et miseriam. q̄ p̄ssi colaphas et sputa a nudis illata a militibus p̄ cibis fuit illuminis et caudeliter occisus. Et sustinui qui simul' cōtristaretur et nō fuit. hoc videtur falsum q̄ apl̄i in morte xp̄i omnes contristati fuit. Secūdū quod dicit eis. Jo. xvi. Amen dico vobis q̄ ploretis et flebitis nos. Dicendū q' loquitur ih̄s secūdū cōem modū quo dicitur mul tis ad ea vbi pena sunt cōparatiue. sicut dicitur nullus est in ecclā ill' in foro. quia pauci sunt ibi secūd' q' deberent ill' conuenire ut esse. Ita in morte xp̄i pauca fuerūt contristata. cū tū oēs debuissēt compati eius insensibilia compatiuidentur. quia in morte x̄ sol obscuratus est. et terra mota est et petre sci sse sunt. et monimēta aperta sunt. ut p̄z ex dictis eu Aḡlīj. et qui consolaretur et nō inuen. quia x̄ principalis eius discipulus. s. petrus eum in sua p̄cia ter ne gauit. Et dicunt in etiam mō fel et c̄. sicut dicitur act. xxviij. Et dicunt ei vinū bibere cū felle mixtū. et quia fel erat de natura sua ma gis e ibile quam potabile. Deo no minat ipm etiam. Et in sitim potauerunt me aceto. Jo. xix. Si ergo accepisset ihūs aceti c̄. Fiat mensa. hic cōm predicat pena iudeorum cū dicitur. fiat mē sa eorū coram ipis in laqueū. qui cum inde sint obsessa a hōibus inde illuc cōuenerunt ad celebrandū pascale cōmune quod nō potuit fieri ex urbe. et sic fuerūt illaq̄ ti q̄ a romanis circūclusi. sicut ues in laqueo. Et in retributōnes. videlz penarū debitarū p̄ morte

nō. modo hūc q̄ c̄.

nō. de felle.

xpō illatam. sicut p̄dixat luce.xix.
Circundabunt te inimici tui ⁊ co
angustabunt te et c̄. Sequitur eo q̄
non cognouerit tempus visitatō
nis tue. et in scandalum. ruendo
de malo in malū. q̄ p̄mo passi
sunt famem in illa obsidione. et tūc
q̄ mulieres cōedebant filios suos.
ut dicat iosephus libro de iudaico bel
lo. et ex cōsequenti mortis pestilē
tiam. et ulterius captionem et oc
cisionem q̄ntū ad multos. et cap
tiuitatē quantū ad alios. Obstrue
tur oculi eorum ne videant. q̄ remā
nentes et p orbem dispersi sunt m
sua infidelitate excecati. secundū q̄
dicat apō ad ro. xi. Allegans scripc
am istam. et dorsū eorum semp cur
na. ponde p̄cōr sic apposito. Effū
de sup eos iram tuā. i. effectū ire tue
tue. et furor ire tue. i. rigor iustice tue
comprehendat eos. quod tūc est in
destructōne eorū p romanos. fiat
habitatō eorum deserta. quia romani
destruxerūt ciuitates eorum et loca.
Et in tabernaculis eorū nō sit qui
habitet. quia expulsi et captiuati
fuerunt totaliter de iudea. et hmō
primōnis causa subdit. ai dicit.
Quia quem tu percussisti. s. xpm pce
ati sunt. occidendo eum. dicit ei
apō. ro. viij. de deo p̄re. Qui filio suo
non pepercit. sed nobis omnibus tra
didit illū. et sic cum percussit. quia
persecutionibus iudeorū expositus.
hoc tū fuit ex magna caritate.
secundū quod dī jo. iij. Sic deus
dilexit mundū ut filiū suū unigen
tū daret. et inde peccata sunt ei
ex invidia et iniquitate. p̄ quod
primitus fuerunt. Et sup dolorem inul
neribus meorū addiderūt q̄ non
solum peccata sunt ad mortem
xpi in persona p̄pria. sed⁹ membra
eius. sepiss lapidando. jacobū
occidendo. alios incarcerando et
flagellando. ut p̄z in actibus apo
stolorum. Appone iniquitatē. i. ap
pones. s. permittendo. quia deus non
est causa iniquitatis effectiue. sed tūi
pmissiue. cui⁹ iniquitatē eorum.
q̄ sic peccatum cōmissionem appo
suerunt obstinacōne. ideo subdit.
Ut nō intrent in iustitiam tuam.
ruendo de alba ad gr̄am. Deleam
tur de libro viuentium. p finalem
reprobacōnem et eternam dampna
cōnem. Ego sum pauper. xpūs ei
in pauptate fuit natus. circūcisus
moriens. et in alieno sepulcro po
tus. et dolens. q̄ dolor in passione
xpi fuit maxima. salus tua deus
suscepit me. ir suscitando a morte.
Laudabo. Hic ultimo ponitur gr̄
arum actio cū dī. Laudabo nomen
dei in cantico et magnificabo eum
in laude. non est intelligendū q̄ ex
laude humana aliquid deo accrescat
sed ipis laudantibus. Et placebit deo
sup vitulum novellum. sacrificiū
cui⁹ dīne laudis magis est deo pla
catum q̄ sacrificium animalis ⁊ tēpore
veteris legis. q̄ sacrificia animum
non erant accepta nisi ex devotō
ne offerentis. tempore vō novae legis
talia sacrificia sunt tanq̄ mortua
reprobata. et hoc est quod p̄dixit
salvator jo. iiij. Venit hora et nūc
est q̄n veri adoratores adorabunt
patrem in spū et veritate. videant
pauperes. i. tam qui in p̄mitia cor
fuerunt pauperes. et letentur. de mu
tacōne cultus corporalis veteris legis.
in spūalem novae. Quaerite deum in
fide et caritate. et vivet aia no
stra. vita gr̄e. Qui exaudiunt pau

prns dñm̄ꝙ pcs commu audiendo.
et vnctos suos non deserat. pñs
in humilo detentos aĩ xp̄o resurgente
educendo. pñt ✝ hoc referri ad fidles
qui in p̄mittua eccl̄a in carnibus
vinacdantur. et alĩ sanctis carni
bus dñicis illuminabuntur. laudent
illum cli et terra. i. anes celestes ✝
homines in terra hñtantes. mare
et omĩa reptilia maris. nõ q̄ talia
miracula deum laudent ꝓpric
sz q̄ sunt hoibus materia dñe lau
dis qui eĩ laudant et sus aratus.
Qñ deus psalmum. salutem facet
syon. hoc exponat diphatri: vno
mõ de eccl̄a militante que p syon sig
nificatur eo q̄ incepit ibi p xp̄i p̄dica
cõnem. qui frequent legitur in tem
plo p̄dicasse quod erat in monte sy
on. et ibi confirmata sunt p spũs
scõ millionem in signo bilibri sc̄ap
stolos alios q̄ xp̄i discipulos. scdm
quod dicit ionim⁹ in epla ad paulu
num de omĩbus sacr scripturis libris.
et edificabimtur ciuitates iude. q̄
apostoli alii q̄ discipuli de monte sy
on missi sunt ad p̄dicandũ p orbẽ
simili. ubi p eos constituẽ sunt
et ordinate eccl̄e que dñi: ciuitates.
eo q̄ ciuitas est ciuiũ vnitas. ubi
ãt unichant fideles in fide et caritа
te. dñi. ✝ ciuitates iude. i. xp̄i qui
sic noiatur eo q̄ sunt de tribu iuda.
sicut et grẽ. exiy. sanson noiatur
dan scdm onis expositores catholi
cos et hebreos aĩ dicitur ibi. dan ꝯ
fuber in via quia sunt de tribu dan.
et hñitabunt ibi. fideles xp̄i. et he
reditate adquirent eam. q̄ decedenti
bus p̄ms alii quasi hereditarie
succedunt eis. et semen seruoꝝ
eius. i. xp̄i. et uocantur hic eius ser
ui. sui discipuli quoꝝ semen. i.
mutatores eorum possidebit eccl̄as
postea. Et qui diligunt nomẽ ei⁹.
exĩtes mandate. hñtabunt ibi. non
ño et merito. quia cola caritas di
uidit me filios regni et p̄dicõis. alio
quo exponitur de eccl̄a triũphante q̄
syon appellatur hebreos. xp̄i. accelli
tis ad syon montem et ciuitatem de
uocatis in celestem. et innumerã
multitudinem angelorũ sicq̄ eam hanc autem
syon celestem deus saluam fecit. qñ
p hoies illuc ascendentes angelorũ
ruinã reparauit. et edificabimtur
ciuitates iude. i. xp̄i et post dica
ciuitates. diuinorũ angelorũ ordi
Et hñitabunt ibi. eã illuc adiũ
et hereditate acquirent eam. i. ũm
biliter. sicut hereditas dicitur res
ĩmobilis. Et semen seruoꝝ ei⁹. i. fi
deles discipulorũ xp̄i mutatores. q̄
debit eam. eternaliter absq̄ ammi
cione. Et qui diligunt nomẽ eius
hñtabunt mea. quia mea caritate electa
et caritas p̄cta. est eĩ ibi una nor
letanea et unus amor omnium. ad
q̄ nos p̄ducat et c̄. psalmus. hui⁹
eus in adiutoriũ. hunc psal
mo p̄mittitur talis tractus
in hebreo. Ad victoriam dñi ad intel
dandũ. in tribulacõne ionum dicit
sic. victori dauid ad intelligendum.
et est eadem sententia ut p̄ce
pradictis. quod autẽ dicat hui⁹
intelligendum. dicunt expositores
uiter q̄ hoc dicatur eo q̄ dauid
cit hunc psalmũ ad visitacõem dei
presentia intelligendũ. p̄ quod ꝑ alia
bus bibliis post illud ũ bum. ad
intelligẽdũ additur. q̄ do⁹ fecit eĩ sal
uũ. Et hoc additũ fuit ab aliquo
expositore q̄ tũc fuerit ille. q̄ hoc nõ
hẽtur in hebreo. nec in tribulacõne io.
nis hebraica veritate. Item secundũ ii

eadem esset

eadem esset ratio q̃ in quoꝫ psalmo
quem fecit dauid pro sua liberacõne
apponatur in titulo ponendum. ad hoc
dicendum. quod non est verum. et ideo
salvo meliori iudicio videtur michi
q̃ hic est ꝓphia de xpo. ꝓdicit eĩ dñs
ihesus scdm̃ q̃ principiũ huius psalmi no
dandum est in ecclã dei in principio cõm
horarũ canonicarũ. nl' nĩ primapiũ.
sicut videmus ad ꝓpletũ. et ꝓ hoc ĩtitu
lo ponunt ad recordandũ. Item de hoc
psalmo et sequẽti q̃ incipit. In te dñe
etc. dicunt aliqui expositores q̃ est idẽ
ꝑs in hebreo. alii autem oppositũ. ꝑ q̃
vidi plures libros hebraicos et ma
quibus ponit idem ps. in aliis aũt
distinctus. primũ tñ videtur ñ verus.
q̃ omnes dicat duos esse ps. quia hũc
quotat. lxix. et alibi. lxv. non tamen
mutatur sẽna cũ hoc truncatur sine
aliud. quia vẽrũ videtur fuisse a dom
cũ esset in persecõne absalon filij su
ut michi videtur salvo meliori iu
dicio. secundũ q̃ hinc sensũ dimidie
in duas ptes. quia primo dauid petat
celerem liberacõnem. secundo ad hoc
inducit multiplicẽ rõnem. ibi. Iuste
dñe spernam. Circa primũ dicit. Deus
adiutorium meũ intende. quia nõ
possum absalon filio meo resistere
sicut pẽnet dauid dixit scdm̃ xv. vb.
fugiamus. neq̃ cum erit no
bis effugium a facie absalon. Dñe
ad adiuvandũ me festina. q̃ achi
tofel nitebatur eum et persequi et cõ
prehendere eadem nocte. ut hĩ. ii. R.
xvii. Confundantur et reverentur
qui querũt animã meã. quod et fac
est. quia achitofel se suspendit ut hĩ
eodem capitulo. et absalon miserr
time fuit. ut hĩ capitulo sequenti. Aũ
tantum vertatur ibi etc. quia populus
qui erat cũ absalon eo dejecto fugit
in tabernacula sua. ut hĩ scdm̃ xviii. vbm.
et ad idem refertur quod subditur.
Avertantur statim erubescentes. q̃
fugientes de prelio merito erubescãt.
Qui dicunt mihi euge euge. interpretõ
est grandentis. q̃ populus existens
cũ absalon. erat in tanta multitu
dine q̃ grandentes dicebant statim
hẽbimus eum in manibus nris captũ.
Exultent et letentur in te omnes qui
querũt te. i. ego et vini mei qui que
rimus victoriam meam tuã et ꝑ te
liberari. Et dicant semper magnifice
tur dñs de bñficijs nobis ꝓstitis. Ego
vero egenus et pauper sum. q̃ in il
la fuga cibus ꝓstitit ei abunde. ut hĩ
scdm̃ xvi. vbi. et interimino terzellay ga
laadites et machyr filius ammiel pre
stiterũt ei necessaria victũa. ut hĩ scdm̃
xvii. vbm. Et ideo subdicit. Deus adiu
va me. q. d. cũ tuo auxilio nõ possũ
resistere. et ideo subdit. Adiutor meus.
contra hostes insurgentes. et liberã
tor meus es tu. a periculis imminẽ
tibus. dñe ne moreris. et ĩ hoc petit
celerem liberacõnẽ sicut in principio
psalmi. psalmus. lxx.

In te domine speravi. licet hic ps
non sit alius a precedenti ut credo.
q̃ tñ a ieronimo. et aliis nris doc
toribus ponitur alius. ideo volui
ponere aliquã distinctionẽ et ꝑ
psalmorũ quotacõnem ponere
hĩ in libris meis. scdm̃ q̃ ĩ
aliquibus bibliis pot hic talis
titulus. psalmus dauid filiorum
ionadab et priorũ captivorũ. ĩ he
breo et translacõne ꝓ. multus simpli
citer ponitur titulus. et ideo iste vi
detur appositus secundũ ymaginacõ
nem vl' opinionem alicuius expositoris.
quia nec iste titulus videtur mul
tũ concordare sequenti lre. ꝑ quod

sciant dictum est videtur magis secūda
ps hymnus psalmi inquia damnd ad
sm liberacōnem adeo mduat mul
tiplicem rōnem. & dīditur īduas ptes.
qz ꝑmo dd̄ mduat hmōi modi rōnes.
scd̄o ꝑmutat multiplices grām actō
nes. i. ego aute sep sperabo. ꝑma ma
tris. qz ꝑ addnat rōnes ex pte dei. eo
ex pte sm. ibi. Ju te cantabō mea sep.
tertio ex pte adūsarij. ibi. cōfitebunt
etc. Circa ꝑmū allegat ꝑmo dei ma
gnificentiam. scd̄o nichāz. i. Deus
meus eripe me. Circa ꝑmū sciendū
q ad magnificū ptinet adiuuare con
fidētē de se et maxīe qū hz nichilam
pro se. et hoc allegat dd̄ dicens. Ju
te dīce sperauī. tanq̄ adiutorē po
tentē. Nō cōfundar metimī. i. finaliter
quia nisi scelerate absalon reportarent
hoiem et absalon aī suis cōsiliōnē.
Ju iustīa tua libera me. q. d. tibi ꝑti
net et nitos liberare ans modi scī
um est nitos liberare ans modi scī
in hac plecatōne. Inclina ad me au
rem tuam. loquitur de deo ad modū
homīs qm inclinat aurē qū mult
exaudire deprecatōnē petentis. Esto
mi in deū protectorē et c. q. d. nulla
protectio āt immitat valet nī scī te.
Qm firmamētū meū. das ni firmi
tatē constātiae. et refugiū meū es tu.
Ju oī tribulatōne. oīa ista oīdunt fidu
ciam q̄ habuit dauid indeo. ꝑ quā
exaudibilis erat sua petitio. Deus
meus. Hic cōmendauid allegat dīnā
tātem ad quā ptinet inquos
pimire quales essent plecutores dd̄.
et hoc est quod dicat. Deus meus eri
pe me de manu pcōris. i. pcōz qz
nimia infamiorem absalō īmittē ple
q̄bantur eū. et de manu cōtra legē
agentis. i. ipīus absalon qui agebat
cōtra legē naturalē et dīnā & hmāna
plegīdo pīem suū. quē omnis lex pa
tr honorare. et inqui. i. achitofel
quisciebat cōsiliū dd̄ et cōtra eum
dabat inqua consilia. et de eius cō
silio absalon contra patrem rebellauit
ut dictū fuit scd̄o. R. xv. Qm tues pa
tientia mea dne. i. prestantis ni pate
ciam milat tribulatōne. fuit. u. tūc
dd̄ nalde pacens ut hī scd̄o. R. xvi.
Qz maledicebas semei. s. maledicentibus.
et lapides ei cū mittentibus. nalde pati
enter portabant. Dne spes mea attende
mea. q. d. nichil bonum sperans obtinere
nisi ptr. Ju te confirmatus sum ex
utero. nō est p̄ intelligēdū q̄ fuerit
in utero matris sanctificatus. sz hoc dicit
qz in utero matris fuit adeo protectus
sine q̄ ptectōne nō fuisset de vētre ma
tris natus. vñ et in tribulatōne nōm
nū hī. A te susceptatus sum ex vētre.
De ventre matris mee. i. ab hora nati
vitatis mee usq; mō. Tues protector mis.
sciant finita antiq̄ ceū natus. Intrea
tatio. Hic adducat rōnes suppōns ex
pte sm ad oīdendū q̄ oīo sua sit ex
audibilis. et accipī ꝑma rō ex sua
devotōne. scilicet ex corporis defectō
ne. ibi. ne proiicias. Circa ꝑmū sci
dū. q̄ ad deū ptinet audire orōnes
devotoz q̄bus erat dauid. qui q̄ con
tinue erat intentus dīnis laudibus.
et hoc est quod dicat. Juxta cantabo
mea semper. te devote laudādo. tāq̄
prodigiū fatis sum multus. fuit
multū mirabile q̄ dd̄ adhuc nullo
leonem et ursū occidisset. et q̄
tē fortissimū filistēū et lapide debella
uit ut hī ꝑ R. xvii. Et tu adiutor
tis. q. d. tu fecisti ista mirabilia et
nō ego. ꝑ subdit. Replebitur os meū
laude. pro dīnis beneficijs tuis. ut ali
tem gl̄iam tuā. i. psalmus a meo
pītus. Ne proicias. Hic cōmendatio
nis exptē defectōnis ipīus dauid

qui iam erat senex et credens ad defec
tū roboris. qū absalon contra eū
rebellauit. ad deum autē q̄ fortissi
mo est p̄tinet adiuuare deficientes
maxīe in causa iusta. sicut erat in
p̄posito et hoc est quod dicit. Ne pro
ias me in tempore senectutis et defec
tu virtutis. i. in tempore senectutis et
defectu virtutis mee nō subtrahas
a me auxilium tuum. Quia dixerāt
inimici mei. i. de me illud quod post
ea subditur. et qui custodiebant ani
mam meā. i. vitā meā. s. achitofel
et cōsiliū qm fuerāt prius cōsiliarij
dō et custodes corporis sui. Consiliū
fecerūt in unū. i. ad p̄dō absalon ad
me iugulandū. dicentes dēlinq̄t
eū p̄sequimini et c̄. p̄posuit enim vere achi
tofel in capitibus populi p̄ sua
astutiam. q̄ quando erat cumplē re
probatus adeo p̄ adulterio uxōis
salue et homicidio vrē. sicut plenius
dictū fuit cūm p̄s. in. Ad hoc ut
populus p̄sequeretur dō securus
tanq̄ adeo reprobatū. Et ideo subdit
dō. Deus ne elongeris a me. subtra
hendo auxilium defensionis tue. Des
true in auxiliū meū velociter. loq̄t
de deo ad modū hoīs q̄ ist oculos
attentos ad eū quem vult adiuua
re. cōfundāt et deficiāt detrahentes
āie mee. quales erant achitofel et
sui sequaces ut p̄ exp̄dās. Operiant
confusione et pudore ⁊ c̄. quod et fac
tū fuit. quia achitofel se suspendit
ut hī 2. reg. xvij. Et absalon pen
dens in quercu p crines suis fuit
et magē ps cuius et reliq̄ ps cōfu
sibilē fugit 2. reg. xviij. Ego aut
tem. postq̄ dauid pro exaudicōne
sue petic̄onis allegat rōnes. Hic
cōsiderā p quā promittat gr̄ām actōnes
et p̄mo facit p̄missū. secūdo ondit

ip̄lectōnis p̄cipuū. ibi. Qui nō cognō
uit. tūo reddit adp̄positū ibi. Iam et
ego. Circa p̄mū dicit. Ego aut semp
sperabo. hitherto de tribulacōnibz pre
tuū auxiliū. et adiciam sup̄ omnem lau
dem tuam. i. ad laudes quas fec̄. tibi
semp adiiciam alias sc̄dū auxilia q̄
p̄stabis mihi. Os meū āmiabit
iustiāz tuā. cā cōfitens ore sicut
cruce corde. secundū illud 2o. r. aq̄. cor
de creditur ad iustiāz ore aut cōfessio
fit ad salutem. Iam nō cognū. Hic
cōsiderat ondit impugnationis p̄cipuū ip̄le
tinuz. non ei p̄t aliquis tales laudes
et excellentes deo tribuere ni habeat noti
ciam nō hūit dauid per studij exercitij ⁊ de diuinis q̄ noticiam
cōsuetū. cz p̄ diuinam infusionem. et hoc
est quod dicit. Quia nō cognoui litteratu
ram. p doctrinā hūanam. quod p̄z
ex hoc q̄ mentis eius fuit deputa
tus ad custodiā omnū. ut p̄z p̄ 1. reg. xvi.
et inde factus fuit armiger saulis
et inde assumptus ad militiam in
bello contra goliad ut dān fuit. i.
2. reg. xvij. Intrabo in potentias dñi. i.
ad cognoscendū eius virtutes et ma
gnificentias p ip̄ius inspiracōnē. Ideo
subditur. Deus docuisti me a iuuen
tute mea. quia mentis erat qui
fuit in iunctus p samuelē p̄mo. 2.
xvi. Et certe ip̄e dñs directus est
i dō ut ibi dī. et cepit psallere et
psalmos facere. Et usq; in senectā et
senium deus ne dēlinquat me. virit
ei dauid usq; ad senectutē sc̄dm qd
habetur 3no 2. 1. Et rex dauid senex
erat habebat q; etatis plurimos dies.
nec fuit dēlectus a domino ni ad tē
p̄ modicū p̄ bethsabee et vne pān.
Donec annūciē brachiū tuū. i. ma
gnitudinem virtutis tue. generā
oni que ventura est; quod p; im
pletū. q; psalm dauid a tempore

ipius gruemacõnibus ꝙ̄ lucrederita
bus. tractati sunt. et usq; ad finem
mundi tractabuntur inter fideles.
potentiã tuam et c̄. hoc refertur ad
illud quod prędiatur. Donec annũ
cẽ et c̄. usq; in altissima que tractã
.i. tractes. magnalia. q̄ de misteriis
ẽ que sunt maxima difficilius et clam
us capiũt q̄ cetera ꝓphẽ. ut dãi sunt
in pñ̄o hui⁹ libri. Deus quis similis
ẽ. q.d. nullus q̄ virtus omis arte
dicitur ĩ infinitũ a creatoꝛ virtute.
Quãtas ondisti mi tribulacõnes
multas et malas. s. malo pene. q̄
dauid fiunt ĩ mlis tribulacõnibus
et psalis mortis. ut p̄ cor deaurtu
pinu ẽ. et scaldi. et conũlsus erga
me. oculus tue. mue. vivificasti me.
de penalis mortis eripiendo. et de
abyssis terre iterũ reduxisti me. q̄
dauid frequenter se absondit in spẽlis
eas et cauis terre. de quibꝫ postea
erubat deo ipin de penalo educente.
multiplicasti magnificentiam tuã.
me frequenter magnifice liberando.
et conũlsus cõsolatus es me. post
aduersitatem. prosperitate conferendo.
que tunc est magis decipibilis et
causa maioꝛis consolõis. Nam
et ego. Hic cõe ponitur ad ꝓpositũ
s. laudes et gratiarũ actões deo pro
mittendo. d. Nam et ego confitebor
tibi. confessione laudis. in psalis
psalm. hoc est in instrumẽtis mu
sicis. more hebraico quo instrumẽ
ta cuiuslibet artis dicitur. vasa dõ
Acte dñas laudes canebat nõ solũ
voce sed & instrumẽtis musicis ut
frequenter apparet ex predictis. Ideo
subditur. psallam tibi in cythara
sanctus israel. i. tibi qui es sanctus
deus ipius israel. exultabunt labia
mea ai cantauero tibi. q̄ magna
deuocõ mentis redundat ad cetus
corporis ꝓ delectacõnem. et anima me
a quã redemisti. i. vitã mea quam
ernisti a precedentibus periculis. et
redimes a futuris. Os et lingua mea
tota die meditabit iustitiam tuam. i.
meditacõne cordis conferebatur in
stitiam tuam. et confusi et reuerti
fuerunt qui querũt mala mi. quod
contigit Absalon et Achitofel et cõ
plicibus corũ. qui quesierunt aiam
dauid. Aliter. Posset exponi
ps iste de quolibet fideli exiãi in ma
gna tribulacõne qui coram deo nar
rat pericula immẽsa pressus ab eis
liberari. liberam et promittẽs de
uote ac fideliter regratiari. ps. huius.
Deus iudicii. Hunc psalmum
ꝓponit̄ talis titulus in hebr̄.
salom. et in tũslacõne ieronimi dicit
in salonem. et est eadem sententia
.s. q̄ iste ps attribuitur salomoni.
Hoc tñ nunc exponitur. Dicunt cũ
hebrei moderni et aliqui expõitores
nri q̄ dauid fecit hunc psalmũ orãs
pro filio suo salomone ut regnũ ei⁹
manu sua prosperaretur ĩ iustitia
et veritate. Et ideo intitulatur a salo
mone tanq̄ ab eo pro quo fiebat oõ.
Ieronim⁹ autẽ in prologo cui⁹ libri
tũ dicit q̄ salomon fecit hunc psal
mũ. et sic intitulatur ab eo tanq̄
ab actore. De materia huius
psalmi nõ videtur saluo meliori
dicto. q̄ nõ sit prosperatus regnũ
salomone ꝛ magis ꝓphetia de xp̄o in
ꝓ plura in hoc psalmo contenta
que nõ possunt conuenienter de salõne
dici. ꝛ solũ de xp̄o ut patebit infra
prosequendo. et hinc sensũ pros
cuntur ieron⁹. aug⁹ et cassiodorus.
et secundo hoc psalmus iste in duas
ptes diuiditur. quia primo propheta

dnũiaat xpi regiam dignitatẽ. sed et hoc collaudat dñam maiestatem. ibi. Vndictus dñs. prima in dnas. q̃ primo in xpo declarat auctoritas iudicis. sc voluntas regentis ibi. Declinet. Cum primo ppha ad exprimendu eis desiderium de re punienda. p modu oroms dnũiaat xpi potestatem iudiciariam. d. Deus iudicium tuum regi da. i. patri da regi xpo potestate iudiciariã. quod et factu est prout dicitur Jo. v. pr omne iudicium dedit filio. Et iustitiã tuam. i. potestatis pdicte executionem filio regis. i. xpo qui secdm deitatem filius est regis etiã. s. pris. et secdm hanc tamen est filius dauid regis. ut hr ait. i. qz descendit de xpo dauid secdm carnem. Ro. i. Et secundu vtrãq; natura data est ei potestas iudiciaria. licet ei eade sit potestas pris et filij in diuinis. tu tñ hr filius aplẽ sicut et etiam filius secundu humanitatẽ data est ei potestas iudiciaria. qz ipse ultimo iudicabit in forma humana in qua fuit iudicatus coram pilato. apparuit tñ coram eo i natura passibili. Ipse iudicabit populum tuum et c. hoc cõsimiliter ei quod precedit. Da iustitiã tuã filio regis. iudicare. i. ad iudicandu actu. populũ tuum. s. xpianum q̃ est pplus pris sicut filij. in iustitia. reddendo ei secundum merita. Et pauperes tuos in iudicio. ut pro abiectione qua obtinuerut in pria. recipiant exaltationem et honorem in futuro secdm qd dr act. v. bã paupertas spũ qm xpor est regnum eorũ. Suscipiant montes. i. angeli secdm quod dr in psalmo. Montes in circuitu eius. i. angeli secdm qd exponit aug⁹. pacem populo. qm recepit mandatu a deo dnũiaandu pacem gdeli populo i xpi natiuitate. secdm qd hr luc. ij. Gloria in altissimis deo et in terra pax hoibus bone voluntatis. et colles iustitia. p colles qui sunt montes minores intelliguntur apostoli alij q; xpi discipuli. qui acceperũt mandatu a xpo de promulgãda lege euangelica. quia consistat iustitia. secdm qd declarat apus. Ro. iij. v. Iudicabit pauperes populi. hi debent ppha ad ordinandu q; pphia sua sit i effectu ad implendu. et exponatur sicut prius et salvos faciet filios pauperũ. i. imitatores xpi et aplorum alioz q; discipulorũ qui fuerũt pauperes euangelica. et humiliabit calumpniatorẽ. i. destruet tyrannos fidelium xpi persecutores sicut apparet de nerone q; primã persecutionẽ monuit contra christianos. et domitiano q; monuit secundã. et vtrq; fuit de mundo destructus. et primus se interficit et sedibus a senatu infectus fuit. et de multis alijs tyrannis idem contigit. uel p calumpniatorẽ. potest intelligi antichristus qui adulabit ecclie. et extolletur super omne quod dr deus aut qd colitur. quem dominus interficiet spũ oris sui. et destruet illustratione aduentus sui. ut hr ad thessal. ij. Et permanebit cum sole. i. etialiter aptet post sicut sol est incorruptibilis. quod uerificatur de xpo non solum quantum ad deitatem. sz et quantu ad humanitatem. et animam. i. animã quam assumpsit humana. quod uerificatur de xpo secdm deitatẽ que est eterna pro quod dicit heb. xiij. Jhus xpus heri et hodie ipse et in secula. ¶ Declinet. Hic ostendit declarat i xpo voluntas regentis. et qr incepit a mansuetudine principis. secdm qd dr ps. xxxvij. Assumpsit mansuetudo et corripiemur. Jo p⁹ describit mansuetudo xpi. sc magnitudo sui imperij. vi. Et disabit

Cum ꝑmū scendū q̄ xp̄us in ꝑmo suo
aduentu nō erit in magnitudie sue
potestatis. sz in lenitate sue humili
tatis. scdm̄ quod fuerat ꝓphetatū
zacharie. ix. Ecce rex tuus ueniet t̄ iustus
et saluator et ip̄e pauper. pro quo
tm̄ stituit matheus. xxi. Ecce rex tuus
veniet tibi mansuetus. et h̄ est quod
dicitur. Descendit sicut pluuia in
vellus. i. suauit̄ et imperceptibilit̄ de
scendet in virgine ꝑ suam incarna
cōnem. ita q̄ latuit t̄ mundi ꝑncipē
.s. demonē. Et notandū q̄ pluuia i
vellere reperitur et ab eo exprimitur
sn̄ corruptōne velleris. sic xp̄us fuit
conceptus et natus absq; corruptō
ne virginis. et sicut stillicidia stillā
tia sup̄ terrā. que aī quadā suauita
te cadunt in eam. et oīa ista dicūt
ad ostendendum benignitatem et humili
tatē xp̄i in suo ꝑmo aduentu. Donec
i diebz eius iustitia. et. i. fides catho
lica que continet ꝑfectam iustitiam.
et habundancia pacis. Hoc exponit
aliqui de pace temporali que fuit
p orbem vniuersū tempore nativi
tatis xp̄i. ꝓ quod augustus cesar
tunc iussit populū per totū orbem
vsuari huc. h. sz h̄ nō bñ cōsonat hr̄
sequenti qua dicitur. donec auferat
luna. q̄ ato post insurrexerūt bel
la t̄ mutua odia inter ip̄os ad mutuā pugnā
tibz. et iterū contra rōnos rebellanti
bus. secundū quod dicit iosephus
libro de iudaico bello. ꝓ quod cau
tas irsin et ira in arutu fuit dest
ructa. et ideo melius exponit de pa
ce q̄n angli clamauerūt in xp̄i na
tiuitate dicentes. Gloria i altissimis
deo t̄ i terra pax hoīb; bone voluntatis.
et hec consistit in tūsquillitate con
scie que ꝑmanet in ꝑfectis omn̄ tem
pore. ꝑu. vij. Non cōtristabit iustū
quidquid ei acciderit. et hic ꝑmanet
in electis usq; ad finē mūdi cui succe
det pax celestis que excuperat omē
sensum et hic manet eternaliter a ꝑte
finis. sicut ex hiis que est incorrup
tibilis. Et dilatabitur. Hic ostēdit
declarbitur magnitudo regni xp̄i.
et ꝑmo quātū ad eius dilatacōnem.
sed q̄ntū ad fame diffusionē. i. sue
nomen. ꝑma in duas. quia ꝑmo
describitur regni dilatacio. secundo
addicitur ad hoc rō ibi. Quia ipse
habit. Circa ꝑmū dicitur. Et dila
bitur a mari usq; ad mare. i. sup
totā terrā mari circūdatā. sz cūm or
eanus sit vnū mare tū secundū
diuisas sin ptes alie nōiantur ut
pote. mare orientale a ꝑte orientis.
et occidentale a ꝑte occidentis. et
eodem mō a ꝑte austri et aquilo
nis. ꝑ omnibz enī istis terris aliq'
reperiūt fidem xp̄i ꝑ ꝑdicacōnem
ap̄lorū alioz q̄ discipulorū. secundū
quod dictū fuit sup̄ ꝑsalmo. vbi
exponendo illud. ꝑ oēm eram exiui
sonus eorū. et c. et a flumine. s. ꝑadi
si terrestris. usq; ad fines orbis
terrarū. ꝑ finis dicitur
usq; ad fines orb̄ terr. i. usq; ad ter
minos orb̄ constituta arta tua ꝑ ar
cutū. et ista terminū procedūt
usq; ad ultimū celi. et tūc ꝑtendit
potestas xp̄i. ꝓ quod dicit ap̄s. ultā
data è mi oīs potestas in celo t̄ in
er ꝑdas pz q̄ ꝑs iste nō ꝑt ad li
ueritatem de salomone. qui ꝑ
fuit sub eo nō mlti diuitiis. sed
mortuo statim regni sui cessit
fuit. tho regū. xi. ꝑmo t̄ aute
tem salō ns diis et adūsanos ꝑ
ens pecū sulcauit. m. R. vi. Ite
q̄ monarchia non fuit q̄ tūc i
et in aliquibus terris ꝓpinquis

regnant. Coram illo padent ethiopes · fidem eius hñlit recipiendo et cum deuote adorando. Et ñmacies terram lingent. q2 ethiopes qñ primus erant ñmica eis p ydolatriam. nchnanerũt sed xpm adorandũ deuote ac citerñ pro deuocione et hñlitate uelcent lingere. et nlz impletũ sunt dicta ysa. lx. ak. Dem erunt ad te qui detrahebant tibi et adorabunt uestigia pedũ tuorũ. Alit exponitur ab aliquibus. Et ñmacies et c. de nudis ꝺ xpm obstinatis. qui in obsidione tui fuerũt ita fame constricti. q2 xpi querebãt ad cõedendũ illas que de emũda cõne alboꝝ fuerũt picta ad tenã et ut sterq3 mis. sz hñ magis cõtinuatur. sedm primam exposicionem. Reges tarsis et insule munera offerent et c. Hoc exponitur ab aliquibz de regibus qui uenerũt adorare xm qui erant de illis partibus. pt t hoc expom de plurib3 magnis quę hic notant quanũ reges et pncipes fidem xpi receperunt et munera deuote dederunt ad ecclam cõstruccionem. et pauperum xpianoꝝ sustentacionem. Et adorabunt eum omnes reges terre. et c. quod impletum fuit in constantini conuersione cui tunq3 monarchie obediebant reges tre. et qđ precipit vbq3 terrarũ ad honorẽ xpi ecclias edificari. et sic ꝺs reges adorauerũt eũ. i. xpm. qđ dupl pt intelligi vno mꝺ q2 caput comi. q2 ipsorum uiquo omnes alii erant in virtute. adorant xm deuote. Alio modo q2 ex eius impio pmiserũt ecclas ad honorẽ xpi edificari. Item alio mꝺ pt exponi pro tempore moderno quo ydolatria cessat in mundo. et sic omnes reges et gentes eis subdite adorant vnũ verũ deũ. et p cõs xpm qui est uerus deus. Iz nõ omnes reges et gentes eis subdite. adorent deũ ysraelitũ pro mundi salute. ¶ Quia liberabit hñ cõs. ponitur dicta dilatacõnis ratio. que est multa ad quam sequitur par regni quã desiderant omnes mortales. ut hñ. hebr. xiij. et ideo maxime facit ad dilatacõnem regni. et hñ est quod dicitur. Quia liberabit pauperem a potente. q. d. merito dilatabitur eius imperiũ q2 potentes auferet a tyranide pauperes. Quod fuit est hñ q2 magnum principes mundi subdita sunt iugo xpi. et sic minores et impotentes a tyrannide cripiunt. et hoc cõne potentũ qui sub timore xpi. et p3 hñ usq3 c. Et usuras et iniquitate redimet animas eorũ. q2 summus pontifex qui est xpi vicarius phibet usuras minui canonice et multa principes xpiani eius edicto dicta. prohibent usuras. et prohibuerũt. et ad earũ restitucionem subditos compulerũt. et viuet. hñ intelligitur de vita xpi post resurrectionem que est immortalis. sedm quod dicitur Ro. vj. ca. Xpus resurgens ex mortuis iã nõ mort. et ideo illa vita sola dicenda est vita cum pfõ. q2 vita plena mors est potius dicenda qñ vita. secundũ quod dicit beatus gregorius. omelia. xxvij. Et dabitur ei de auro arabie. q2 post resurrectionẽ xpi. principes et potentes ad fidem conuersi dederunt donaria preciosa ad edificacionẽ ecclarũ. et sic nichil inde est q2 dederit de auro arabie quod est preciosissimũ. et adorabit eum omnes reg. i. pro eius bñficijs adorabunt deinceps tota die. i. assidue quantũ pt fieri vno mꝺ

nõ. q hodie cessat ydolatria

Item de auro arabie

bñdicent ei. de cuius bñficus regnaã
do. Erit frumenti. et in hebreo
hr̃. Erit hmãdamaa frumenta. et
in ãsiclacõne sonum dicitur sic. Erit
memorabile tritici. et ideo tãsiclacõ
eis videtur corrupta p scriptores et
similitudine dictõrũ his frumenti
pro frumenti. Quod exponũt hebrei
dñres. q̃ in aduentu messie q̃ filio
expectant. frumenta arescent in tan
ta altitudine sicut cedrus libani et ita
cient spicas magnas et later et q̃z
uento flante ardet simula. de quanu
dei poterunt pro sua voluntate loca
re. z q̃z istud est est oio mõnabile et
enorme. Ideo melius exponitur de sa
cramento eucharistie. in quo xp̃us cõ
tinetur ubiq̃z mensis sub q̃ pans
tritici p̃ quod se grano frumenti. Jo.
xij. ca. Et ideo dicitur hic. Erit frume
ti. i. eucharistie sacramenti. Jn tin
i sims monui. q̃z epi et sacerdotes
qm mensa dei sunt. q. montes si
capita sua eleuant h̃ sacramenti. cui
extollitur sñ libani fructus eius.
q̃z fructus hui⁹ sacramẽti extollit
hoiem ad altitudinẽ celi Jo. vj. Si quis
manducauerit ex hoc pane viuet
in eñ. Et florebunt de ciuitate. i.
i. de ecia in qua vnumq̃ fidr et caritа
te xp̃i am. unitas enim est animi vni
tas. sicut finis terre. sicut enim semi cõ
sito multiplicatur. sic xp̃iam p orbẽ
in primo tempore fuerunt multipli
cati. Sit nomen. hic ostenditur declarẽ
magnitudo regni xp̃i quãtũ ad fa
me diffusionẽ. q̃z nomẽ xp̃i et xp̃ia
nor dilatatũ est p orbẽ et magis
dilatabitur. et hoc est quod dicit.
Sit nomẽ eius bñdictũ. i. sollempne
memoria diuulgatũ. in scla. i. in
generacõnibus s̃ succedentibus ani
solem p̃manet nomẽ eius. q̃z ab
etno est nomen xp̃i secundũ deitatẽ.
et ex hoc cũ precedentibus p̃z. q̃ p̃s
iste nõ potest competere ad ullam ex
pom de salomone de cuius nocte nõ est
uerbum nec memoria ante p̃fatus
tempus. Et bñdicentur in ipõ oĩes
tribus terre. Quã nominibus p̃fatis
mundi bñdicantur fideles in nocte
Quis gentes magnificabũt eum. tã
q̃ saluatorem et dñm oĩm. Be
nedictus. Hic ultimo ponitur gra
actio pro bñficijs p̃dictis. cũ dicatur
bñdictus dñs deus israel. i. p̃fatus
ni sicut cup̃ expositũ est. qui facit
mirabilia solus. q̃ anima cũ mira
bilia in misterio xp̃i continẽt, que
in hoc ps declarabuntur ut visum
est. Et bñdictũ nomẽ maiestatis
eius metimur. quia angeli et hoies
cũ eternaliter laudabunt dñm secundum
quod hẽ missa psalmo. lxxxvij. bñ
qui habitat in domo tua dñe in secula se
culoz laudabunt te. et replebitur
maiestate eius omis terra. q̃d
fiat impletũ in missione spũs
sancti quia tunc spũs dñi repleu
it orbẽ terraz. Hoc et aliter expo
nitur de miraculis factis p orbem
terraz ad preces sanctoz. que mira
cula sunt maiestatis dñe declara
tiua. fiat fiat. Jn hebreo hẽt. am
amen. quod significat fidelitẽ. et
duplicatur ad significandũ hui⁹
plene certitudinẽ. Cõplete
ordines dauid filii ysai. secun
mi et doctores hebreos istud di
citur hunc psalmo et ex hoc vi
tur q̃ dd̃ fecerit hunc psalmum
nõ salomon. z̃ scribitur hic quia
sit nepũ. q̃ ordines dd̃ in hoc sit
cõplete. cũ post ea nullus liber sit
primus psalmus add̃ tanq̃ ab auc
re mutilatus. ad quod respondent

aliqm doctores mî. q̃ hoc dicatur pro tanto quia in hoc psalmo agitur de xpî regno ad quod oîs psalmi facti a dauid sunt ordinati tanq̃ ad finem finis aũt importat cõplemẽtũ. alĩ aũt potest dici et magis ũtaliter q̃ iste psalmus secundũ veritatẽ sunt ultimi nullus factos ab ipo dauid. tũ non sunt scriptus in ultimo loco. q̃ scribebantur. sedm quod inueniebãt sicut dictũ fuit in principio libri. et et hoc ostendit. q̃ ps centesimus. xlvus qui primo sunt tres a dauid nl̃ scripti de primis. positus est pr finẽ libri. q̃ sunt de ultimo inuentus. et eodẽ mõ iste qui sunt ultimo trus. ponitur ãmedũ libri. q̃ sic sunt inuentus. et hinc solonẽ ponit ra. ca. in gloriosa.

Quam bonus isr̃l. ps. lxxiij

In hoc psalmo primitur titulus in hebreo. ps asaph. et in lxx hoc ipsorum. Canticũ asaph. et ẽ penitus eadem sententia. secundũ augustinũ iste ps intitulatur ab asaph nõ tãq̃ ab actore. sz tanq̃ a cantatore. q̃ sedũ cũ dõ erat omnes psalmos. sz aliquos erat decantãdos p asaph qui erat unus de principalibz cantoribz. sedm nõ ipsorum. et doctores hebraycos quibz in hoc videtur magis adherendũ sicut dixi a principio libri asaph nõ solũ fuit cantor sz ẽ fuit spũs pphẽ. et erat huic psalmũ et plures alios prout videtur infra. erat aũt hunc psalmũ ad ostendendũ bonitatẽ dei prouidentie que attingit a fine usq; ad finẽ fortiter et disponit omnia sua suauiter capie. vnã. licet frequẽter bonis ignorantibz et malignis videatur cõtrarium. eo q̃ vident frequẽter malos temporaliter prosperari. et multiplicatos tribulari. In hoc ẽ psalmo sic procedit quia primo ponit mẽtis motionem. secũdo ad utrãq; partem addicat rõnem ibi. quia ait tũc ponit veritatis determinacõm ibi. existimabam. Circa primũ dicit. Quã bonus. i. valde bonus est simpliciter. deus isr̃l. q̃ licet sit deus omni peregrinationem dicatur tñ deus isrl et unam fidem. Bonitatẽ quia bonitas diuina nõ sentitur ab omnibus. sicut nec claritas delectabilis est oculis infirmis. sz solũ sentitur et degustatur a bonis ideo laudatur. bonus qui recto sũt corde. quia recte tendũt in deũ sicut et in finem bonũ. Qui ait. Hic cõmorantur ad utrumq; partem. et primo ad oppositũ. secũdo ad propositũ. ibi. Et dixeram. Circa bonitatem diuine prouidentie. accipitur nõ cr duos bonos. l. cr plenitudẽ malorũ. et cr tribulacõnem malorũ. et primo arguitur cr primo. et secũdo cr secũdo. ibi. Ideo comprehendit. prima adhuc mouetur quia primo ponitur prosperitas malorũ. secũdo iniquitas ipsorũ. ibi. Ideo tenuit. Circa primũ loquitur propheta in persona populi infirmi qui videns prosperitatem malorũ. incipit dubitare de bonitate diuine prouidẽtie. unde multa talia videntes dicit deũ dormire. q. non curat prouidentiam de humanis actibz sicut dicit tullius et plures alii quorũ persona dicatur. Job. xxi. cap. Cum caudines celi pambulat nec nisi considerat. dicat ergo ppria in persona infirmorũ. Qui ait prue mota sunt pedes et c. i. fere cecidi a rectitudine sentiendi de bonitate diuine prouidẽtie. Qz zelaui sr̃ iniquos. i. motus fui p quãdam cõcupiscentiam ad sequendũ eos. vñ dicitur ecc. ix. nec

zeles gloriam et opes pcōrus. i. nō cō
cupiscas eas. et notanum dicte cōcu
piscenae tangit dicens. pacem pcōr
videns. i. corū temporalem felicita
tem vita aūt magis monēt aīm
q̄ audita. Et cōūr exphat magis
nptualem corū felicitatem dicens.
qm nō est respectus morti eor. i. nō
videntur eis mori sz diu viuere et
diucus q̄ iusti. celites. vn. Iustus
perit in iustīa sua. et ipius multo
vnit tempore in malicia sua. et fir
mamentū in plaga corū. i. nō est lō
ga diuicio in plaga corū quasi sit
firmata. qm si infirmentur aut
vulnerentur aīs curātur hītes in
promptu remedia amicōm̄ pō ha
bundantiam diuitiarū suarū. In la
bore hoīm non sunt. sed in delicijs
et solacijs vnit. Et cū hoīnibus
nō flagellabunt. qpter diuicias
suas eis ptitur de granibus et du
ris laboribus. que alijs iponūtur.
et frequent eā cōtingit q̄ bonis
iustorū in temptationibus destructis.
corū bona remanēt illesa. Ideo
timent. Hic cōūr declaratur corū
iniquitas cū dicitur. Ideo timent
eos sība. q̄ temporalis prosperitas
frequent est occasio sībiendi et dice
timut. qm talis sībia non est ad
horam p modū passionis tūltuan
tis. sz p modum habitus pmanentis.
opa sunt iniquitatis. peccando cō
primū. et impietatis. peccando cō
tra deum. qz sicut pietas significat
dei cultū. sic impietas eius oppositū.
et dicit opa sunt. qz undiq; a peccā
do intenta sunt. sicut vestimentū
cooperit hoīem amictūq;. producit
eradipe iniquitas corū. i. ex diui
tiarū pinguedine que pstant fo
mentū oībus vitijs. qz peccume

obedunt omia celites. v. ca. Tūl
cumit in affectū cordis. i. hītuati q̄
in sins malis. et sic afficiuntur et
delectantur in ipis secūdū illud pū.
. ij. capitulo. Qui letantur cū male
fecerit et exultant in rebus pessimis.
Cogitauerūt. in intellectū suū et in
ductiam applicando ad malicā.
Et loquti sunt malicia neginā.
papientes sins satellitibus exq̄
ipam ad mistoriū afflictionē. sicut
pz nitimur tam in nouo q̄ in
ueteri testamento. Iniquitatē lo
quti sunt. blasphemias
dicendo de deo. sicut pharao dicens
exo. v. Nescio dnm̄ et israel nō dimit
tam. et sennacherib. iiij. R. xviij.
qui dicebat q̄ deus nō posset liberā
re ezechiam et populū suū de manu
eius. et in nouo testamēto multas
iniquas blasphemias magnas dix
erunt de xp̄o. poterūt in celū os su
um. papientes se adorari tanq̄ de
um. sicut pz de nabugodonosor qui
precepit holofernem extimari oēs
deos terre. et ip̄e solus deus dicere
iudith. iij. Et q̄ in imperatoris ma
net statuā suam ut in ea adorarent
tanquam deus ab vniūsis. secundū
quod dicit iosephus libro de iudaico
bello. et alij hīstoriographi. Ideo dī
ditur. Et lingua eorū trāsiuit
terra. i. lingua in tūi trānsmut
tas rōnis ac si non esset homi
terrem q̄ magis dij celestis. Ideo
ūtetur. Hic cōsequent augmt ex nimi
ā adulitate dicens. Ideo convertetur
populus meus hic. q̄ populus mei
mus convertetur ad considerandū
prosperitatē malorū. nec adulitate
bonorū. et dies plen. s. vigilijs et
meditacōnibz. Inueniet in eis.
In consideracōne eius. Et dixe

mnt. post talem consideracõnem. dño sat deus et c. i. mitantur quõ deus punitur talia si ad hoc se extendit sua prouidencia. ꝑ quod subditur. 3. no. reputando breuiter prosperitatem malorũ nr̃ aduersitatem bonorũ qr oppõita nr̃ se poita magis elucescãt, cum dicatur. Et ne patres et hijn dantes in seculo. i. in malis hñs scli. Obtinuerunt diuitias. quibz habent corporales diuitie et subditur. Et dixi. Ego existimabam in iustitia ꝛ cludens ex ꝓdictis. Ergo tñ causa .i. frustra iustificaui cor meum. euacuando a peccõ cordis. Et lauit inter innocentes manus meas. euacuando pẽam opens et causa subditur. Et fui flagellatus tota die. i. qñ continue. 1. no. frequenter cũ accidit q̃ iusti pro tam vitam suam nl̃ magnam ptem sunt in afflictõne. et castigacõnes in matutinis. i. velociter exhibita. qñ cñ electi cadunt in peccatũ. deus nõ differt punire usq; in futurũ sz punit in ꝓsenti et ꝛto. de cursu cõi. vñ dicitur scdõ machab. vj. Et cũ multo tempore nõ sine peccatibus et sententia agerer. sz statim vltiones adhibere. magne bñficij est in diuin. Si dicebam. hic cõmiungunt ad oppositũ et hoc exemplo nistor. qm frequenter legũtur afflicti in vita pñti. ad magnitudinẽ premij consequẽdi in futuro. et hoc est quod dicitur si dicebam narrabo sic. i. trucbo istam opinionẽ apprehendo cũ ꝓsperitatibus prosperitatem temporalem. Ecce nacionẽ filiorũ tuorũ .i. iustorũ qm sunt filij dei ꝑ gratiam reprobam. qz pñ non templerunt timoria et pacem

sustinuerunt adiuta. ꝓ ꝑmiũ i fructu in vita. sicut ꝑ de abraham et ysaac et aliis sanctis pñarchis et ꝓphetis. nã et ysaias fuit serratus. et jeremias lapidatus. et daniel in laco leonũ proiectus. ꝓ quod dicitur. vñ. Judith Omnes qui placuerunt deo p multas tribulacõnes trãsierunt fideles. et act. xiiij. Per multas tribulacõnes oꝛ nos tñre ad regnũ celoꝝ. Ex istimabam. Hic cõr punctus veritatis determinacõ. scdõ determinacõnis declaracõ. vbi. ꝓmptũ. Cum ꝑmũ audit qualiter hẽatur vitas hñs questionis. s. ꝑ diuinã reuelacõnem et non ꝑ hñanam inuestigacõnẽ. qua de premiacõne bonorũ et de punicõne malorũ in vita futura non hẽtur aliqua certitudo ex ĩquisitõne hñana. sz tñ ex reuelacõne diuina. et hoc est quod dicitur. Existimabam ut cognoscerem. i. ut possem cognoscere veritatem de ꝓdictis per inuestigacõnem rõnis. Hoc labor est ante me. q. d. quantalcũq; ad hoc laborarem non possem attingere laborauerit hõ tãto minus inueniet. Donec intrem in scãm dei. i. ad intellectũ sacre scripture diuinitus reuelate. quã vocat scãm. eo q̃ deus in illa loquitur. sicut in scãmo diuinitus rñsa dabantur. et intelligam punicõnes et ꝑmia vite future. de quibz aptẽ loquitur scriptura in vetri et in nouo testamento in plurib⁹ locis. dno enim tangam ad presens vnũ de veter testamento. et aliud de nouo. damelis. xij. dicitur. multi de his qui dormiunt in pulue tere euigilabunt. alij in vitam eternam. et alij in opprobriũ. ut vide ant̃ temp. scilicet ant. xxb. vbi sit hij

2. no. hoc.

+ ad hãc in tñez. ꝛtr. libꝰ ꝛ
ecclãstes. viij. ꝓto plu

m cupplicaū eternū. Iustaūt mvitam
eternam. ¶ Occumpaī. Hic dictam
determinatōnē declarat. et p̄mo q̄ntū
ad p̄nam malorū. scd̄ō q̄ātū ad to
mī nūsorū. ibi. Quia īflammatū est.
Circa p̄mū dicit. ꝟumpaī ꝑ. dolos q̄
bus īmusti defraudancmur et affli
gimur innocentes et mitos. p̄ōnis
eis. s. finem siue prosperitatis tem
poralis. eos subtrahendo de p̄nā vita.
Hoc dicit contra illud quod supra
fuerat introductū ad oppōitū de lon
gua vita malorū. q̄ nō est respectus
morti eorū. quia etiam aliqñ con
tigit contrariū ex dīna ordinatōne.
et hoc ad terrorem aliorū malorū
& consolōnem bonorū. Ideo subdit.
Et cecidit eos dum allenarentur. i. dū
adhuc esset in augmento siue prosperi
tatis temporalis. sicut p̄z de antiocho
illustri. et de multis aliis tyrā
nis. Quō facti sunt in desolōnē.
q̄ non solū alii mouentur. sz & pos
sessiones eorū et dominia destruū
tur subito deficiunt. de p̄nā vita.
pereunt. in ielienne pena. ꝑ in
iquitatem suam. quia mortem sē
continuā impenitenciā. Deinde sō
p̄mū subgenaū et c. illa cū q̄ne
vīs in compmis nō simul res ueri
& ymaginarie. Ideo statim cruente
scribe hoīe cuiuslibet. sic prosperitas
temporal' cōpata ad eternā nulla est.
et ideo conpatur sōpno. quia statim
euanescat p̄ mortē. que oculos ap
ti quos culpa tenebat clausos in
pnā vita. Domine in tribulatōne. quod
additur tua. in aliquibz libris. nō
est in hebreo Ideo in tribulatōne uero do
mini dr. In maritate eorū ymaginē
ꝓrum ad nichil redigis. potenta
bus enī huius mūdi fidunt antiq̄
tus ymagines in cuntatibus. qm
bus populares reuerentiā exhibēt.
et q̄ dīno indigo exhibantur a
liqua tyrannide ul' potestate. et ne
exhibantur. vel ymagines in dete
stationem eorū construgebant. uel
p ymagines intelliguntur filij eor
q̄ filius est natalis ymago p̄ris.
et tales tyranni legūtur frequen
ter interfecti cū tota prole sua. ut
hī libro. iiij. Re. in plurib⁹ locis.
et in plurib⁹ aliis hīstoriis. ¶ Et
inflamatū. Hic cōm' declarā premia
tō bonorū in presenti q̄ntū ad bō
gratie. et in futuro quātū ad bona
gloue. dicit ḡ psalmista Si placuī
p̄ sona tīnum. Quia inflamatum
est et c. istud. quia. nō referatur ad
p̄decessa q̄ hic recitantur. nō p̄dictor
sz magē sequētiū. dicat ergo. Quia
inflamatū est cor meū. per dei pu
ram dilectōm. Et renes mei con
mutata sūt. p carnal' concupiscētie
rebellionem q̄ nitet in membz q̄n
tū ad malefactos ut dicat gregor⁹
omē. xxvj. Et ego ad nichilum
redactus sū et nescius. q̄ dicat
ex hoc q̄ dilecta deum toto corde et
repressa īpetū luxurie. sequitur est
q̄ ego ad nichilū redactū simi
nea reputatōne. et nescius. i. me
ignorantem reputaui. q̄nto enī
hō plus dō p caritatē cōiungit
et a carnali libidine retrahit
tanto unusq̄sq̄ se reputat p humilita
tē. et magis sua cognoscat igno
rantia. Ideo subdī. Et imprudens
factus sum apud te. i. in facie tue
cōspectē. q̄ magē recedit cognitōne
hūana. q̄ humana brutalē. et
ego ꝙ tecum. quia q̄n homo resistit
impiam p̄fectam et ignorātiā
cōmittit se totaliter dīne dispō
et q̄ē eum recipit. sedm quod dī

psalmo. huius. Recta sit dominii anima tuam et que te enutriet pdco subdi. Tenuisti manu dexteram tuam. a me dilatat in tua protectone respiciendo. Et in voluntate tua deduxisti me. a domus vite pius mihi pmanendo. et cu gloria suscepisti me. de presenti mansione ad vitam beata transferendo. pdco subditur. Quid em in est in celo et ate quid nolui si tecum. q. d. nec in celo nec in terra est aliqua creatura que mihi sufficiat pro beatitudine me. que consistit obiectiue in solo deo qui est bonitas infinita. pdco subdit. Defecit caro mea et cor meu. i consideratone bonitatis tue que no potest comprehendi a finita virtute. secundu quod dr pma cor. ij. Q oculus no vidit et auris non audivit et in cor hois no ascendit. que pparauit deus his qui diligunt illu. pdco subditur. Deus cordis mei. i. anime mee creator et beatificator. pdco subditur. Et ps mea deus in eternu. i. ad impletu desiderii mei. Quia ecce qui elongant se a te. p pcm mortale pibunt pdicatone infernale. pdicti omis qui fornicantur ab te. per pcm pdolatrie q inscriptura fornicatio nolatur. Mihi aut adherere deo bonu est. p fidem et caritatem in pria. ponere in domino deo spe meam. p certam future beatitudinis expectacone. q spes est certa et pfecta future beatitudinis et gia p meritis proueniens. Et annuciare omis pdicationes tuas. i. illa que debent annunciari ad gliam tuam et eorum salutem. Inportas fine sion. hoc no est in hebreo. nec in translatone iommi. sz sunt appositu ab aliquo expositore. eo q in textu

testamento xpus et doctores sanctam vant reuelacones si facetas et legis expones in portis ciuitatis dni q erat in monte sion. p quod sunt dicti ps. vij. ac. sta in porta domus dni et pdicta et c. psalmus. lxxxij.

Quid dilecta. Huic psalmo p titulum talis titulus in hebreo et in translatone iommi. Eruditio asaph. et hz duplicem intellectu. qua eruditus fuit adventu reuelatonem de contentis in hoc psalmo. et scripsit hunc psalmu ad eruditone aliorum. De materia vero huius psalmi dicat Ra. ca. q asaph in spu prudens captiuitate populi ut inel p tpu futuram et dm duraturam. fecit hunc psalmum omnes pro liberatone pli ab ista captiuitate in qua nunc est quam liberatone expectant audiri sicut p ymnum mechyam. qui predicabit eis ciuitatem in hu et templu. et restituet eis archam testamenti in mala scalam. hz hec expo hz erronea fundamentu. c. q xpus nequaquam fuit in mundo tu hoc iam tribulatione in pte tentu. ut frequenter dicu est. licet qui tu ad hoc quod dicitur de archa testamenti et aliis malis scalam q sunt eis reddenda. quia dicitur. Je. xxxj. In diebus illis ait dns. non dicent ultra archa testamenti dni. neq ascendet sup cor. neq recordabuntur ipsius. nec visitabuntur nec fiet ultra. p quod salmo melius iudico videtur un q ps iste ad hanc loquitur de ca babilonica captiuitate ex p predixit asaph futuram. et in hoc psalmo orant p ea liberatone. Secundu quosdam hunc psalmu ps iste dixit si quatuor ptes asaph. n. primo pro liberatone spus allegat pmissa dei promissionem. secundo adhortando ma

haam.ibi. Tena mamis tuas. tuo de
potentiam. ibi. usquoq;. quarto p
pulu misericam. ibi. ne tradas bestijs
Cum primū faciendū q; ad magnam
mū pmet q; si annais ei⁹ famulians
m aliquo offendent. eū tanis ei ir
cōtiam p̄ pcimam amicicā deus
autem elegit ppulum ūael tanq;
s' peculiarem. et et hoc allegat a
saph dīnam reōciliacōnem q; mil
q;nus multiplicater populus dnm
offendent alū babilonicū captum
tatem. et hoc est quod dicitur. vt
q; deus repulsti. s. ppulū tbi tam
quam et electū. p finem. i. tandu
sustinendo eius captuitatē. natus
est furor tuus. p hoc non est intel
ligendus in deo aliqus motus pas
sionis sz rigor iuc ultōis. sic ones
palac tue. i. si⁹ populū ifir. quem
panisti māna. vl. aims in deserto.
usq; introduxisti eum in terram
lacte et melle manante. ut hic to
tue. b. memor esto congregacōnis
tue. qua dominꝰ cōgregauit filios
israel i ramesse qū debuerūt egredi
de egypto. ut dictū fuit exo. vij. q;
possedisti ab initio. s. ecclis de egyp
to. qz p legem suscepta populus
israel obligauit se deo ad seruien
dum s' spāli seruitute. Redemisti
virgam. i. sceptrū regum. hereditā
tis tue. i. inde qne dicitur hereditas
dñi eoq; ibi vigunt cultus dñi.
vbi arcā spāliter habebat locū scep
trum regum ondit. ai dicitur. mōs
syon in quo habitasti in eo. qz in mō
te syon fuit templū in quo dicēba
tur deus spāli modo habitare et ? do
mus regia sic simꝰ dictū est sup.
Tena manus meas. Hic oñ. al
legat ppha aduersarii malignam p̄
qua deces est q; deus eā primat. et
liberet detentos ab eis. et ? hoc
p̄mo allegat malignam babilo
niorum. sed apostatāi indecorū. ibi.
signa mea. Circa primū dicit. Tena
manus tuas. i. virtutē tue potestatis
qz indeo nō habit loam in meamēta
corpus. Inscribas eorū in finem.
i. ad finiendū totaliter scribas in
babilonē. quod factū fuit qñ deꝰ
babilonā p cyrum et darū destru
xit ut hī dñi. v. et hino destructō
nis allegat cām monentē. Quia
malignatus est inimicus. i. ne
babilonis et eius populus. In templo.
i. in templo dīno cultum deputatum
deoīr explicat magis in pticulari
mala tā a babilonis mantatore
templo dei. qi dicitur. Et gloriati
sunt. tanq; transiens p̄na virtute
eum tñ ate factū fuerit propopuli
correctione. Quomodo ut. i. babilo
nii queruntur ydolatre. Immedicabilis
sollempnitatis tue. i. in nīm qua
destruxerūt babilonii inqua indi
manentes maranatha. comedebāt
ter in anno ad celebrandū festi
uitates dñi. i. in festis pasche.
pentecostes et tabernaculorum
ut hī. exo. xxiij. Posuerūt signa
sua. i. uexilla in signū victorie.
q; capta amicitie caldei posuerūt
uexilla sua sic portas et loca so
lēpnia in signū captōis et vic
torie. Deo subditur. Sicut in ex
. s. bello hīta victoria. sic cum
sic turres et loca ardua v̄ insi
gnū victorie solent poni uexilla.
Et nēpme. Et nō cognouerūt
. s. caldei hoc facientes q; p̄ pec̄a
populi israel deus dabat illis tā
tam victoriam. sz attribuebant
sue potestati. Quasi in signa ligno
rū scandens extenderunt lanceas.

m ydpm̃.i. ianuas aurtas adeo
electe ita m rruerit ẽ erudeiũt et destru
xerunt. sicut ligna de silms. Incen
derũt ignẽ scalarũ tuũ .i. templũ mo
rallen dedicatũ. ut hr̃ inj. Re. vlt.
Iuterra. q̃ dicat scalarũ tuũ quod
est m celo. nõ ꝓtuerũt destruere.
polluerũt tabnaculũ nois tm. q2
capto templo inolauerũt cuis
ydolis victoriam eis attribuentes
sicut consueuerũt m victorijs ali
arum gentiũ. Dixerunt m corde
suo cognatione comi simul. .i. de hoc
hũerunt cõmune consilium cal
dei quod subditur. quiescẽ faca
mus omnes dies festos dei aterna.
erat enĩ comi intentio ut deus be
thcomi amplius ibi nõ coleretur
ꝓ quod et templũ funditus destru
xerunt. Signa nr̃a. hic cõr
ꝓphã allegat malitiam apostа
tarũ iudeorũ. multa enĩ iudeo2
tic fũlcierunt ad caldeos. ut hr̃et
je. xxvbij. et illi erant adorores
ꝯ ãtate et templũ tanq̃ apostate
a iudaismo. sicut et de raplace q̃
iudeus fuerat ut hr̃ inj. Re. vnj.
Et isti dicebant. signa nr̃a nõ vidi
mus. .i. talia qualia data sunt pa
tribꝰ nr̃is in exitu de egypto. nam
non est ꝓphẽa. qui annũciet nobis
dei voluntatem. et sic de bonis
eius dr̃ relinquere. sicut reliquit
nos. Ideo subditur. Et nos non
cognoscet amplius. .i. ea nõ nõ ap
probabit reputabant eum deũ
totaliter repliũ populũ iudaicũ.
Et contra illud quod dicitur hic.
Jam nõ est ꝓphã. videtur eẽ mani
festũ quod hr̃. inj. Re. et je. xxviij.
et pluribus aliis capitulis q̃ iere
mias eis prophetabat in nomĩe do
mini etc. Ad quod dicẽdũ q̃ nõ

reputabant eum ꝓphetam dñi. Imo
f illi qui remanserant in iudaismo
dicebant ei nõ misit te dñs et men
dacia loqueris. je. xlij. et multo
magis apostate iudeorum repu
tabant eum ꝓphetam talium. //
Quoq3. Hic cõr ꝓphã allegat
dei potentiã que tanta est q̃ solo
nutu poterat destruere illos. qui
tantum vituperiũ fecerant ãtati
et loco suo nõi deputato. d. usq3quo
deus. .i. q̃diu. inuperabit inimicus.
inuperabant enĩ caldei iudeis
captiuitatis. q̃ deus eo2 nõ esset
verus deus q2 eos nõ saluauerat.
et q2 ictum in munitã nois dei re
cultabat. subditur. Et quod. utti
tat adhuc clamus nomĩe tuũ i finẽ
.i. nimis diu. Ideo subditur. Et
quod auius manũ tuã et dextera
tuam. cupple extrahere. de medio
sinu tuo in finẽ. .i. tandiu. et loq̃
tur de deo ad modũ hois qui q̃
diu differt paltere. dicitur manũ
suã in sinu tenere. Et q̃ ista di
lacõ non procedat ex impotentia.
ostendit. d. Deus autẽ rex nr̃. ante
secula. quod pot exponi dupliciter
uno mõ sic. rex nr̃. qui est deus
ante secula. .i. ab eterno non tm
rex ab etno q2 nomĩe regis cõno
tat respectũ ad creaturam subdi
tam. alio mõ ut per ista intelli
gantur revolutiones multo2 an
nor2. scilicet cum cõiter accipitur in
sacra scriptura pro revolutione qin
quaginta annor2. ab exitu eius de egypto
usq3 ad fundationẽ templi p salo
monem fluxerunt anni quadrigẽti
octoginta. et inde vij. ãni usq3
ad cõfirmationẽ. ut hr̃. iij. Re. vi9
et inde usq3 ad destructionẽ eius
p nabugodonosor. q̃ drigenti dec

nõ de anno
mbilozatus

scandum doctores hebreorum. et hic
pz q multi nubiles fluminum ab eg
to de egypto et ingressu terre promis
sionis. usqz ad tempus asaph qui cō
temporaneus fuit ipi dr. et multo
plures usqz ad tempus captiuitatis
babilonie pro quo loquebatur in
hoc psalmo. d. Ante secula operatus
salūm et c. et secūdū istā expōnē sedz.
li añ scla nō notat etnitatē deitatis.
sz temporis q̄ fluxit a salute filioz
israel de egypto p ingressū terre pro
missionis usqz ad horā i qua asaph
fecit hunc psalmū uł usqz ad cap
tiuitatē babilonis pro qua orabat.
Operatus est salutē in
medio terre. adducendo filios israel
in signis et prodigiis in urbi et
p missionis tuā que est in medio ci
uitatū terre hītabitis. Tu confirma
sti in fortitudine tua mare. q̄ in diluuio aquarū
nis nubi aque erant filijs israel p
mare ad eorum. et a ministris ut hī
exo. xiiij. Contribulasti capita dra
chonū in aquis. q̄ aque irruere nō
p egyptios. ut ibidem hētur. qm
quidē egyptū nōie draconū designā
tur. q̄ regnū egypti draco nōiatur
eze. xxix. ca. draco magne qui cu
bas in medio fluminū etc. Tu
confregisti capita draconis. prin
cipales egypti subingendo. Dedisti
eum escam populis ethiopū. i. am
bus eorum gūs que pascuntur
cadaueribus. mare autē nubi pro
cedat egyptios mortuos in mari. ad
litus deserti. ut hētur exo. xiiij. et
sic fuerūt escam ambōz eorum gū
gūs que uocantur hic ethiopes.
pp caliginē nigredinis. sed q̄z
aliqua pte ethiopie hoiēs cōdūt
dracones et serpentes. et egyptij

hic nominant nōie draconū. Tu
diuisti fontes et torrentes. qm
ediuisti aquā de petra in deserto in
tanta inundantia q̄ bibit populus
et iumenta. ut hī. xvij. Tu scidisti
fluuios etiam. Ju tūc illac hōnul
hētur. fluuiorum forma. et iam. n.
uno modo est nomē ppriū cui
dam deserti. ut hī. xxxiij. Alio
mō est nomē appellatiuū. et sig
nificat fortitudinē. et hic attribuit
ionum hic. dicat autē ra. sa. q̄ pr
fluuios etiam. seu fortitudinis in
telligitur fluuius iordanis qui fu
it sanctatus p̄ma virtute in tūc filij
filioz israel. Josue. iij. et accipitur
hic plurale pro singulari cū dicat
fluuios. i. fluuiū sicut exo. xxij.
Jsti sunt dii tui israel. et tū nō est
nisi vnus vitulus conflatilis. tu
us est dies et tua est nox. quia
obediunt sicut creatori. tu fabri
catus es auroram et solem. p que
intelligitur creatio corporū celestiū
Tu fecisti oīs terminos terre. propō
intelligitur creatio corporū infe
rioū. et p hoc intelligitur ultimus
ius creatio mediorū. Estatē et ver
tu plasmasti ea. q. d. tuę facto
oīū temporū. Quia autē ista indu
cit p̄ph. ad ostendendū magn
tudinem dīne potestatis. quia p
sat liberare populū suū. et vide
tam accipere de blasphemiis
concludit. d. memor esto hui
et quid sit illud ostendit. d. Inimic
ip̄roperauit dño. q̄z ip̄ropando nūes.
q̄ deus eos nō potuit saluare. ip̄
rabant ip̄i deo. Et populus insipiens.
eo q̄ nō hēbat veram cognōnem
de deo in qua sola est vera sapien
tia. Jnfamauit nomē tuū. i. ex blas

plemus tuo nõi nrogatus. meruit
q̃ exaudiat tua iustícia ad facienḋ
vindictã de ipsis. ¶ Ne tradas. hic
ultimo allegat pplus israel nisi
nã. qm in babilonia frequent mor
ti dabatur sine causa. sicut patet
in tribus pueris in igne proiectis
eo q̃ nolebant adorare statuã aure
am. dañ. iij. et daniel fuit proiec
tus in lacũ leonũ. eo q̃ orabat deũ
nũ. vi. pp̃ quod dicat asaph. Ne t̃
das bestijs. i. leonibus sicut daniel
q̃ nõ est tanta in aliis nisia sic
in daniel quia meruit saluari
ut alĩ. Ne tradas bestijs. i. babilo
nijs bestialit̃ viuentibus et crude
liter. licet cũ ea tunc essent tradita
babilonijs nõtñ q̃ñtũ ad mortẽ in
ferendam. nisi p regis clemam. aias.
i. hoies denotans totũ a pte dig̃
ori. sicut exo. i. ois aie q̃ egredie
mur de femore iacob. cõfitentes
tibi. confessione fidei et laudis.
Respice in testamẽtũ tuũ. quo pro
misisti filios israel liberare de cap
tiuitate q̃ñ p penitentiã conuerte
tur ad te deut. xxx. si ad extremes
cli fuerit dispersus inde inquit et re
te dõ deus tuus et c̃. ¶ allegat t̃
babilonijs pcñm. d. q̃ repleti sũt
doloribus iniquitatũ. i. iniq̃tatibz
in quibus pleuerant tanq̃ hitan
tes in doloribus. qñ obscurati sũt
sunt tenr. i. a tenebris deliciis
que obscurant homĩ rõnis. Ne ad
iutatur. a tua nisa. humilis factus
confusus. i. pplus israel p captiu
tatem humiliatus et confusus. pau
per et inops. i. populus israel p cap
tiuitatem depauperatus et inops fac
tus. laudabunt nomẽ tuũ. i. liberatu
de babilone in vrbẽ. qđ et fañ fiunt
qñ zorobabel et alij cũ eo redeuntes.

edificauerunt altare dei. ut offerent
in eo holocaustomata. et fecerunt
festum tabernaculorũ. ut hĩ. i. esdre
.iij. Exurge deus. ad liberandũ p
pulũ tuũ. iudica cãm tuam. in of
ferendo pnã pro iniurijs irrogatis
contra tuam maiestatẽ. Pro subdi
to rectore tuorũ et c̃. et pz
liã ex dictis. Ne obliuiscaris voces
inimicorũ tuorũ. i. babiloniorũ te bla
phemantiũ. et pp̃ hoc dñe iniuria
dei. et qreuant ydolatre pessimũ. sup
bia eorũ qui te oderunt ascendit
semp. In tantũ enĩ ascendit cr̃bia
regis babilonis. q̃ faciebant se ado
rari tanq̃ deum in aurea statua
q̃ erexit. daniel. iij. prout ibidem
fuit expositũ. ¶ Moraliter pt̃ expom
pñs iste ut sit oro eccl̃e pro pplo catho
lico. qui aliquando p demones deti
netur i pcñ captiuitate. ad an̄ liberta
tem allegat ecc̃ primo dei annuam
qua populũ catholicũ recepit ad ig
niam baptismalem. secõ demonũ
malignã obstinatam. tño dei potenci
am ad pcessũ iustificationẽ. quarto
populi miseriã q̃ñdm detinetur i cap
tiuitate pcñ quod p babilonẽ signt̃.
et ad hoc liã pt̃ de. q̃ babilon con
fusio interpretat̃. et ad ij liã pt̃
defectu applicam. psalm̄. lxxiiij.

Quare deus: Hunc psalmum
p̃mittitur tal' titul' in hebr̃.
Ad victoriam nõ disperdas pñs asaph
canticum. et est eadẽ ratio vtrobiq̃.
que talis est/ iste est pñs canticus asaph
ne disperdas. i. ut nõ disperdas p captiui
tatem populũ israel sicut fecisti
in captiuitate babilonica. sicut ei
pñs precedens est oratio asaph pro libe
ratione populi adicta captiuitate
ut dictũ est. ita iste pñs est descriptio
populi iudaici in terra nativitatis

et i cñsolatõe iohannis victo
rinus pñs canticus.

sine cub cyro regr. quod aut̃ ꝓmittitur. Ad victoriam ul' victum. sedm̃ tradicõnẽ ionum. de signat conatum lenitatiũ in decantacõne hui⁹ ꝑsalmi. ut frequenter cupidũ est. Secundum g̃ hunc sensum ꝑs iste diuiditur in tres ꝑtes. q̃ ꝑmo describitur tribulatio condiano. ibi. Dixi iniquis. Secõ ꝓ amicis gratiarũ actio. ibi. Ego autem. Tertia ꝓmulgatur in ꝑsona populi de captiuitate babilonica tribulati. Confitebimur tibi deus. q̃ iuste captiuastis nos ꝓpter̃ nras. Confitebimur. iuste tribulationẽ inuocastis nos. et inuocabim⁹ nomẽ tuũ. ꝓ ea duo facturo confitendo. unde dicitur nec memor. de tribulis a captiuitate babilonica. quat̃ in die et quatuor in nocte. confitebantur et adorabant in confessione et adoracõne de nocte confitentes tribulatam. et de die eius mirabilem. secundũ illud ꝑs. xlvi. In die mandauit dn̄s misericordiã suã. et nocte canticũ eius. Narrabo mirabilia tua. hoc dicit populus q̃ narrabat mirabilia dei quibus deus ꝑres eorũ liberauit de captiuitate egyptiaca. et ꝑs de captiuitate babilonica. Cũ accepero tempus ego iustitias iudicabo. Ra. Hanc liam cõnigit cũ ꝑcedente. q̃ est ultim⁹ populi israel et est finalis. Cũ accepero tempus. satisfactionis. Ego iustitias iudicabo. i. laudes tuas narrabo. nõ sicut gentiles. qui in nequitatibus et ydolatriis expendunt festos. et quia iudicari non inuenitur dictũ in scriptura sacra ꝓ narracõne laudis ꝓpo alĩ dicitur de doctoribus nris. q. ꝓphã imitat hic ꝑsonam et loquitur in ꝑsona dei dicentis. cũ accepo

Secõ tribulatio ꝓ punitõ

tempus. i. cũ uenerit tempus dispositum sedm̃ ordinẽ sapientie mee quod expectatur in omnibus operibus dñi. Ego iustitias iudicium. i. sententiabo iuste ponam in effectu iustos de afflictionibus liberando et ipsos puniendo. Liquefacta est terra. i. israel. et oĩs qui habitant in ea q̃ sicut uirtute ignis metalla liquefiunt et resoluunt. sic terra uidelicet. et habitantes in ea et eor edificia. ꝓ merendũ a caldeis fuerunt destructa. Ego confirmaui columpnas eius. i. tribulationẽ de captiuitate. et utrantur hic columpne tribus iuda. zorobabel. iesus filius iosedech. esdras. nechemias. aggeus. et zacharias. ipse et ceteri qui confirmauerunt corda populi ad reedificacõnẽ templi et ciuitatis. Dixi. hic uox describitur admirandam ꝓmissionẽ q̃ babilonii qui filios israel captiuauerant. ꝑ ꝑsas et medos fuerit debellata et destructi. ut hĩ dan. v. et quantũ ad hoc dicitur in ꝑsona dei. dimittendo esse facere secundũ illud ꝑsalmi. xxxij. Dixit et facta sunt. iniqs. i. babilonius. nolite iniquo agere q̃ abstulit eis potestatẽ exercendi nequitiam suam nequiciam. Et delinquẽtibus nolite exaltari cornu. i. potestatem regiam q̃ ad medos et ꝑsas tribuit eam. dan. v. Nolite extollere altũ cornu iniu. repetitio est ad moroẽ cõfirmacõnẽ. Nolite in iustis deum iniquitatẽ. ꝓ hoc tangitur causa directõis ꝓtestate babilonis. q̃ contra deũ blasphemias loquebant̃ ut dictũ est ꝑsalmo ꝓcedenti. Quia neq̃ ab oriente. et cẽ. i. ex nulla ꝑte potentis dimidiũ effugere. ꝓ ebrietate. Qui deinder est. qui est ꝑsens uita ꝓ cena

am plenam et potentiam. secundū
quod dicitur infra psalmo. cxxxviij.
si ascendero celum tu illic es. si de
scendero ad infernū ades et c. Hunc
humiliat. cum ejicens a sua potestate.
et hunc exaltat. a statu humili et pau
pre. et hoc facit de quocunq; pro sua
voluntate. et hi pr̄ rege babylonis
quem dejecit. et p̄ eum qui ē astatu mu
lierabili ad monarchiam p̄duxit. qui
cū fuit natus de filia regis astiagis
fuit in memore expositus feris et ani
mis demorandus. et dñs ubique fuit sal
vatus et post ea ad monarchiam ex
altatus prout plenius dicit scola
stica hystoria li' danielis. et similiter
facies de ejectionis li' nabuchodonosor
tempore. subditur ei dicitur. q; calix
in manu dñi. p calicem intelligitur pena adeo inflicta uel
infligenda. uini hi' sup̄ psalmo. xj.
pluet sup̄ peccatores laqueos. ignis
sulphur et spūs procellarū. pars calicis
eorū. uinum meum. cū aqua. et in
hebreo hi'. uini fortis plenus mixto.
i. mistus cū uino forti mixta est ab
qua xp̄s fortificatiua sicut solet fie
ri in claustro. omnia ista dicit. ad fi
deligendū acerbitatē ultionis dine.
et inclinauit. s. calicē suū. ex hi in hi.
i. ad inebriandū uni populū post
alium. premendo peccatores successiue
sedm ordinē suę institutionis. sicut primum
nidos p babilonios. et p̄ea babi
lonios p medos et p̄sas p̄ grecos. et
grecos p romanos. Quapropter ecce nō
est quies nata. i. finis malis in quo
fores residerit nō est emendatus. q;
semp in eo remanet metus ad pū
iendū peccatores. pro subdit. bibent
omnes peccatores terre. Ego autē. hic
ultimo ponitur gratiarū actio p̄ ph̄
liberatione. et adiutorio p̄sentione ai

diatur. Ego autem annunciabo. s.
dei virtute et laude. in sedm. q; p̄s
iste a tempore alleluiatis usq; nunc de cau
tatus est ad dei laudem. et adhuc
decantabitur. Ideo subditur. cantabo deo iacob. Iz cui sit deus ostm p
creationem. dicitur tm̄ specialiter deus
iacob, cui cooperat dei legem. nō alij / eo q; ppl's ista recepit's
populi. unde dicitur infra p̄s centesimus
xlvij. Qui annunciat verbū suum iacob
et iustias suas israel. nō fecit taliter
omni nationi et c. Et omnia cornua.
i. fortitudines et potestates. peccatorū con
fringam. i. confringēda denoco p
potestatem divinam. ul' alit' pōt dici.
q; propheta hic imitat modum
loquendi. q; p̄us dicebat in plō
p̄ria. Ego autē annunciabo et c. et
cōuertit se ad loquendū in p̄sona
dei. d. Et omnia cornua peccatorum
confringam. q; deus facit de pec
catoribus vindictam. et tm̄ fit hoc
frequenter fit in prophetis. et ma
xime in illis qui meliora scripserūt.
quales fuerunt illi qui psalmos fe
cerunt. Et exaltabuntur cornua
iusti. i. xp̄i qui dicitur antonomastice
iustus eo q; iustificat alios sedm
quod dicitur p̄s. lxxj. In diebus
eius iustificabit xp̄s iustus seruus
meus multos. et iniq'tates eorū
ipse portabit. in resurrectione autē
xp̄i exaltata fuerunt cornua
eius. p̄ quod dixit supra. nūc. data
est mihi omnis potestas in celo et in
terra. p̄ quod facis hi zacharias no
luerunt xp̄m cornu hucusq; i. fecerunt
nobis cornu salutis in domo dauid
pueri sui. xp̄us enim descendit de
dauid sedm carnem. Ro. i. qui factus
est ei ex semine dauid sedm carnem.
Moraliter pōt exponi p̄s iste de
quolibet nostrum p̄nitente qui egressus

de captiuitate pñi conflauit deꝰ inimicum
& eꝰ miam et potestatẽ denomiꝫ cõtẽ
ptus et deo gñs agit psalmꝫ. xxvij.
Notus in iudea deus. hymne pꝰ
ptitulum talis titulus in hebreo. Ad victoriam in organis pꝰ
asaph cantica. et in cõclatõne ipsius.
pꝰ asaph in carminibꝰ cantica. et
pr cũcta vtriusq; tituli ex dictis sñ
psalmo. inj. De materia autẽ hymꝰ
pꝰ dicat. ra. la. q; asaph ꝓmidens
in cpñ affectõnẽ regni iude p sen
nacherib tempore ezechie. et eius
passionem adeo cõfin quod hĩ
nñ. xix. q; angelus percussit
in castris assyriorũ centũ octogin
ta quinq; milia. q; videns sennache
rib fugit cõfilius ad tiram suã. et
ibi fuit occisus a filijs suis. ut hĩ
ibidẽ. habet de hj psalmi. et hinc
dicũ concordãt plẽs expitores ca
tholici. pñ quod intendo illud ceꝫ.
Fugit sm hj pꝰ iste dimidiũ in tres
ptes. quia ꝓmo de caibꝫ regni iude
condicio. scdo sennacherib decretõ.
tertio cogitatõ hoĩs. Circa ꝓmũ
sciendũ q; in regno iude metropo
lis erat urbs in qua erat tẽplũ.
pñ quod vigebat diuus cultus et
cãa legis et ꝓphãrũ. et hoc est quod
dicitur. Notus in iudea deus. nõ
sic autẽ erat in alijs tribꝰ vbi nõ vige
bat verus dei cultus nec cãa legis
et ꝓphãrũ. Inisrael nomẽ magnũ
erat. hj est nomẽ dñi tetragrammaton
quod est appropriat altissimo creatori.
in quo noie sacerdotes in templo
benedicebant ꝓplõ. Et factũ est in pace.
i tempore pacis. locus eius. i. tẽplũ
in quo habitabat deus ꝓ ipsũ in sion
i ierusalem effec
tũ dando ibi responsa cũ ꝓpiciatoꝝ
rium. Hoc ei tẽplũ fuit edificatũ
tempore salomõis qui pñ hj noiatus
fuit salom. i. pacificus. q; maxime
pax fuit in regno iude tempore
eius ut hĩ. iij. re. et hinc factũ eius
in sion. q; templũ fuit edificatũ
in illa pte ciuitatis urbis in qua
est mons sion. Ibi contigit. hj
cõtra dictam ꝓpꝰ sennacherib decretũ,
eo q; nolebat destrui eius ciuitatẽ urbẽ
et templũ in ea edificatũ autem di
no deputatũ. et hj est quod dicit
ibi confregit. s. deus. potentias. i. bellatoꝝ
res exercitus sennacherib. Armum
scutũ et et c. et oia instrumenta bel
lica. q; mirifice bellatoribus.
Arma bellica ad nichilũ valebant
ultra ibi sennacherib. pñ qd fugit
tristis et confusus ut ꝓdictum est.
Illuminans tu mirabiliter a mõtibꝰ
etnis. mõtes etim hj dicũt angli q;
sunt immortales. q; mirifico angelico
facto est eius sennacherib pe
stimo et tm̃ est hj mirabile q; cor
pora eoꝝ irdacta fuit in cineres. nec ipsi
eoꝝ et animis remanebãt illesis.
ita q; ezechias et vnus cum sñ disci
pulatu aliq; potuerãt colligere anima
et spolia. et p illuminatõem ipsi
dñe virtutis. Inpulchi hj. a mõti
bus rapine et in cessatõne ipso
rum. A mõtibꝰ captiuatis. et tunc
referendũ est ad mõtẽ sion et ad
mõtem moria v̄ ei fundatũ
plũ. q; sennacherib intendebat
liare et captiuare hierusalem eccl.
sacrificias et ordinibꝰ ibi fuis ordi
nẽ dei. angelꝰ percussit castra assyrio
rum ut ꝓdictum est et sic accidit contra
eũ. turbati sunt os insipientes cor
de. i. bellatores q; erãt ydolatre et
sic multipices de deo nostrã nõ habẽtes
notitiã. Dormierũt sõpnũ suum.

cõfregit pñs. tho
gñaz actõ. ibi

A ibi

mõ.
mirabiliꝫ

hic

dormicaone mortis. hm qđ dr̃ Jo. vi. Lazarus amicus nr̃ dormit. i. mortuus est ut ibid̃ subdit. Et nichil inuenerũt omis vir diuicias in manibus suis. q̃ sennacherib bellatores multas diuitias pr̃ bella acquisierãt quas ibi dimiserũt. q̃ mortui nichil potuerunt ibi hr̃e. et illi pauper qui remãserũt ita repente fuerũt ei sennacherib. q̃ nichil de illis potuerũt secũ portare. Ab increpõne tua deus iacob dormitauerũt. i. mortui sunt nõ naturali morte s̃ tua virtute sm ordinẽ tue iustitie. Qui ascenderũt equos. i. eq̃stres exercitus sennacherib. Tu terribilis es. i. iudicijs tuis. et quis resistet tibi. q. d. nullus ei infirmata sit tua virtus. Et tunc ira tua. i. ista tua ei debite ultionis punitõne aliaq̃ procedit in effectu sc̃dm modũ tue iustie. De celo auditũ fecisti iudicium. q̃ pr̃sumpone sennacherib et exercitus eius deus ultionaliter plagauit. et plagas ezechie. ut hr̃ in. iv. Regum. Terra tremuit. i. habitatores intra iudea p timore tremuerũt ad aduentu sennacherib contra eos. et quieuit. q. tam dicentes pausatione cũ exercitus et fuga eius. in securitate quieuerũt. Cũ exurgeret in iudicio deus. i. ad faciendũ vindictam de sennacherib et exercitu eius. ut saluos faceret omes mansuetos terre. i. ezechiã et pplm eius. Qui cogitatõ. Hic ultimo ponitur gr̃arũ actio pro populi liberatõe et cr̃uũ punitõne ei dr̃. Qui cogitatõ hois. i. ezechie iõna bitur vinctis et populi sui. Confitebitur tibi. cõfessione laudis pro tua liberatõne mirabili. et reliquie cogitatõis dñi. hic memore diem festũ agunt tibi. reliquie cogitatõ

nis dñi. hic memore de iudeis fr̃ibus. q̃ ezechias et pplus sanus nõ solũ egressus deo semel. s. q̃ liberatus fuerũt. s̃ post ea q̃ tanto beneficio oblitus est memore eor̃. pp̃ quod in ultimi testamento fuerũt aliqua festa annualim ordinata. ad beneficia dei recolenda sicut festũ pasche pro exitu de egypto. et festũ pentheco stes pro datõne legis. et sic de aliis. et sili in nouo testamẽto de natiuitate xpi. et eius resurrectõne. et ascensione. et cõsimilibus. Tabernaculorum sic hr̃. quia meror hois cõfitebitur tibi reliquias meroris agẽtis. quod sic pot exponi. q̃ meror hois. s. ezechie et populi sui qui fuerunt in merore positi pro ubis et his blasphematoris contra deũ ipso sennacherib et ministror eius. ut hr̃ in. iv. Confitebitur tibi. quia tunc ezechias orauit dñm. cõfitebitur q̃ pro pcis suis et populi talia cõtigerunt. reliquias meroris agentis. q̃ postq̃ ezechias ex merore cadrat testamenta sua et mundus fuerat factus. ut hr̃ ibidẽ. Ascendit in domũ dñi et expandit illas his blasphematorias oratiõnes dñi q̃ attingens illud. in hebreo autẽ sic hr̃tur. qui in his hois cõfitebitur tibi et reliquias ire angeli ul' iteri nebis. quod exponit ra. sa. sic. Qui in his hois. i. sennacherib q̃ iustus cõtra regnũ inde uolebat illud destruere. confitebitur tibi. i. erit occasio confitendi tibi confessione laudis q̃ pplus a pleaõne eius liberatus. habuit maiorẽ occasionẽ gr̃as agẽdi deo. et se occupandi i dñicis laudibus. et reliquias ire angeli ul' iteri nebis. quod exponit ra. sa. de regibus plequẽtibus pplm israel.

qui qñ videbant liberacõnẽ eius mira
bilem. ertunebant ab ira & cõtritãt
ad dei laudem. Sicut nabugodonosor
ex ira fecit puros iri
mi nũ ignis. & qñ vidit liberacõnẽ
eor mirabilẽ. fuit cõfusus in man
suetudinẽ. dei laudãs. et dicẽs. be
nedictus dñs eor sidrac videl mi
sac et abdenago et c. Sz quia sen
nacherib ex libacõne exercitꝰ et popu
li eius nõ legitur confusus ad dei
laudẽ. & magis ad oppositũ. qz fu
giens ad terram suã adorauit in
templo nesrac dei sui. ut hꝫ mi. R.
xix. Ideo aliter exponitur ista lra
Et reliquias ire angeli ul retinẽs.
qz sennacherib fugiens. et nã cont
nudẽ retinens. cogitabat ei ipse
let iterũ exercitũ congregare ad destruc
cõnem iudee. & sint multiplicatus add.
ex ano ordinacõne filii sui adrama
lech et sarasar occiderũt eũ. ut hꝫ
ibidem. ¶ Cõr ppha inuitat pu
plũ ad dei laudem. d. Convertere
et reddite dño. i. nota que fecistis ut
liberarentur a pscutõne sennacherib.
reddite. ex quo estis liberati. qz di
splicet deo infidel' promissio cessãs. v.
Oms qui circuitis eum. i. de tota
terra iudee que est circuitu urbis
et templi. afferte munera terribi.
i. deo qui terribile iudicium fecit de sẽ
nacherib et exercitu eius. In hebreo eũ
et in tribulacõe iohum li terribili est
finis hymni illius et illius sequens
incipit ibi. Et ei qui auferet spũm
principũ et c. ubi redditur ratio qre
deus dicatur terribilis in fine prede
tus ubis. et est sensus contemnando
ad iram prouocate. afferte munera
tributi et ei et pro ideo est. i. ei qui
auferet spũm principũ. i. vitam eor.
sicut dictũ est de sennacherib et pri
cipibus eius exercitus. Terribilis apud re
ges terre. qz olim reges principes
sennacherib audientes dei israel q
mirati sunt. ¶ Moraliter pot exponi iste
ps de qualibet ecclesia cõmuni
te fideli seu persona singulari que
de afflictõne magna temporali uel
spirali a deo magnifice liberatur &
ex hoc ad dei laudem devote excitatur.
Voce mea. psalmus. xxxvi.
Hunc psalmo premittitur tal'
titulus in hebreo. Ad victoriã filii pdi
tionis ipsi asaph ps. et in tribulacõne iohi.
Victori filii pditionis ps asaph. et est
eadem sententia in utroq ut pri
ex hijs dictis in primis locis. Di
cunt autẽ aliqui legentes in hoc op
monẽ augustinum dixisse qd ddã sit
omis ps. ut dicũ sint in principio
hymni libri. q ddã sit hunc psal
mũ. propter cõtinuas quas sustinuit
a saule et absalon filio suo. Sed
contra istud dictum est q in titulo
dicitur. ps asaph. ꝑ quod ostenditur
fugisse ad interpretacõnẽ nois
dixtes. q asaph interpretatur congregans.
dd autẽ hij psalmo misceant cala
tes tribulacõnes hymni vite pue
rilis fortunatissimis. et misceantes ad
deum p contrariã ad ipsũ. sicut ipse
fecit in persecutõne saulis et absa
lon filij sui. sicut dictũ. qz p' sua
tatis ps iste pcessit. Sz ista expõ
nia facile videtur extorta. ꝑ quã
Ra. sa. dicat q asaph fecit hymnũ
psalmũ. qz hoc fecit spũs ꝓphetando
ut predictũ est. et sic premisit
bulacõnẽ in qua simul mõ nidi
primanos factã de qua fecit hic
psalmũ. orans pro liberacõne p
pulũ isrl' ab ista captiuitate qua
ipse et alij multi experiuntur liberan
p regẽ messiam uentur. et sic

dicitur in hȳ titulo. psalmus asaph.
.i. factus ab ipō asaph. cuy ydithū. dicēs
q ydithū non est hic nomē ppriū vni⁹
cantoris prout accipitur primo paralip.
xvi. sed est nomē appellatiuū. et sigt
leges in plāh secundū pprietatē caldaycā
a sermonis quo utimur
ppriē. et magis in hȳ libro psalmorū.
et p leges hic intelliguntē cōtinē dīne
quibus docuit populum israel af
fligi p romanos secūdū ordinē iuste
rectē. quia frequentē in sacra scriptū
ler accipitur pro cōtra que p legem
ptendit. ¶ Expō autē ista quātū
ad aliquid est falsa. i. q xpūs cū
ueniturus et nudos p orbem dis
cipulos nō in vnū congregaturus. pō quod
aliter est exponendus iste titulus
.i. q asaph in spū prōdixit captiua
tem babiloniam futuram. ppter
pcā malorū nūcupandū ut pz. ier. xxv.
in fine. et eā imminentē p ordinem
annorū. i. daniel. ut pz. dan. ix. et ezechiel' et aliorū scōrū illius temporis.
et secundum leges cui capiē et in
stitue que p ydithum ligitur. et sic
erit hunc psalmū de futuratione
hui⁹ captiuitatis et eius terminatiōne. ¶ Secundū q ps iste dividit
in duas ptes. quia asaph primo pro
mit intentū. scd declarat propositum
ibi. in die tribulationis. Circa primū
dicit in plona ppria et scōrū qui fu
erant in captiuitate babilonica. d.
Voce mea ad dīm clamaui. q. d. pr
orauit pro liberatiōne illius captiui
tatis futur et silr scā qui fuerunt
tempore captiuitatis. i. ieremias.
ezechiel. daniel et cetri pro eodem
orauerunt. et intendit in. q. d. o
crudita fuerunt captiuitas. n. illa
fuit liberata nisi ne septuaginta an
norū. ¶ In die. hic cōis declarat p
positū. et primo quantū ad pdcōz
scōrum orationē. scd quantū ad populi
liberationem. ibi. memor fui. pma
in duas. q. primo ponitur oratio scōz
deuota scd eorum afflictio extinguī
tate humana. ibi. mīq metuimus.
Circa primū in plona scōrū pro liberatiōne captiuitatis deprecantis. dicitur.
In die tribulationis mee. i. tēpore cap
tiuitatis babilonice. deum exquisi
ui. i. diligenter quesiui in mea
p deuotam orationem. Manibus meis. i. ad eum extensis. nocte.
.i. tribulationis tempore quod p noc
tem designatur. contra eum. i. illius
vnius vt dicebatur liberatōr dei pō tēpus
quod fuerat ibi. pō quod nudi erāt
tiam promissionis in captiuitate positi.
uersa facie contra vnū adorabant
ut hȳ dan. vi. et. iij. Reg. viij. Et nō
cum deceptus. quia cōsequutus est
finaliter ordinis effectus. i. liberatōz
populi p cyrū regē persarū. ut hȳ esdre
primo. et scd paralip. ultimo. In tribulatiōe
eorum hȳ. anima mea noctē et
tenditur. i. in oratione tribulationis tē
pore. Et nō quieuit. q. scī orabant
pro liberatiōne ppli qī cōtinue. Renuit
consolari ānia mea. i. in corporalibus
delectationibz aquibz scī time scab
stinebant ut deū mitiorem facilius i
petrarent. vñ dicit dan. x. ca. In ebdomadam dieb⁹ panē desi
derabilem nō comedi etc. et ieremias
dixit baruch. xlv. Ecce quos edi
ficaui ego destruo. i. populū meum
israel' seq⁹. ibi. Et tu quaeris tibi gran
dia. q. d. non debes querere captiuita
tis ppli dīm tempore. memor fui dei
et delectatus sū. q. in illis afflictionibz
deus respicit scos suos visitans eos
in spūalibz consolatiōnibz. Et exul
tauit cum. mirabilibus laudibus.
et defecit spūs meus. q. alii homines
deuoti ex frequenti deuotione rapiūt

sensibus et sic deficiat spūs quantū
ad vsum actualem exteriorem sensibi-
lium omnium sic ibi. Recordatus dei et
balbutiebam loquebar et deficiebat spūs
meus. et eadem sūma est in hebreo.
que sic potest exponi. Recordatus di-
uinorum beneficiorum dominorum erga populum israel.
conturbabar et offensa eius contra
deum et qua meruit captiuari. hoc
ideo conferendo diuinam voluntatem
ad populi ingratitudinem et cō-
et deficiebat spūs meus. Summa
admiratione. Et loquutus sum in
corde meo prudens intra me. et in plō
nostrorum. in captiuitate babilonica
detentorum. Anticipauerunt vigilias
oculi mei. i. certatus alompno ap-
ruit oculos meos aut vigilias. i. angu-
stiat tempus surgendi ad matutinum
et ad diuinas laudes dominas de nocte sm
modum consuetum. sic enim faciunt homines
deuotione feruentes. qz singuli ante alios
orandum. turbatus sum. de ira
dei exercitata in populum. et nō sicut loqu
tus sum. i. non habui audaciam aliquid pe
tendi a deo preconsultione. sic enim lo
quebantur tres pueri in camino. dan.
iij. et nūc nō possumus apparere co-
ram vobis et opprobrium tui simus et c. Co
gitaui dies antiquos. i. creationis mei
di qui hō factus est ad ymaginē dei do
minus. aut creatura rationabilis.
et tui ymaginē sicut fuit electus de de
licto paradisi. sicut et nos de tua nostra.
et annos eternos in mente habui. expecta
tio est enim dē hic ad maiorē expressio
nem. et dur hic etiam anni pm. sicut
et montes dicitur etiam in psalmis
loqs sacre scripture ad designandum
longitudinē durationis. Et meditatus
sum nocte cū corde meo. i. volens
meum animum et diuinam iustitiam.
Et exercitabar. in talibus meditatiōm
bus. Et scopebam spūm meum. diligen-
me inquirendo ne ibi latuerit aliquod
modo culpa dei offensiua. Nunq. hic ad
sequitur declaratur mistorum afflictio et
fragilitate humana. dicat ei pōt
sm. spes que differtur affligit aīam.
Iusti enim in captiuitate positi sperabant
inde liberari. qz tū ista liberatio differ
batur: mens eorum affligebatur: et di
cebant. Nunq. melius placet deus.
nos aliena nisi modus est loqui
di hominibus in afflictione longua po
tis. quia sic apprehenditur ab eis et
humana fragilitate qui semp deberet de
beret diuturne. et nō apponet ut cōple
atur sit adhuc. erga populum suum
quem p culpam suam de terra sua
captiuauit tanq abiectum. aut in
finem hoc est totaliter. miam suam
abscondet. a nobis. a grauitatione mi
grauitationem. i. ingratitudinem sic
credentibus. aut obliuiscetur mise
reri deus. nobis. cū tū eius sperem
sit misereri et parcere. aut continē
in ira sua misas suas. ita qz nō ex
tendet eas amplius ad nos. talis
querelas et cōsimiles solens homi
facere p homum afflictione posita ex pe
sensualitatis motu. licet p rōnē sen
ciant contrarium sicut ipse sōdm sen
sualitatē dicebat. transeat a me
liu iste. et sōdm rōnem dicebat. Ego
nō sic ego nolo sz sicut tu. Ideo subi.
Et dixi nūc cepi et c. In hebreo ex
positione hominum sic hz. Et dixi
infirmitas mea est hec commutatio dex
tere excelsi. et est sensus et dixi. se
cundum rōnis iudicium. Infirmitas mea
a hec est. i. talis querulatio qm pre
missi. procedit ex infirmitate humā
na. mutatio dextere excelsi. p dextera
intelligitur dei misa. et p similitudinem
nostra. est g̃ sensus ista mutatio

dextere excelsi

dexteri excelsi. i. mirificō effectus siue pie
tatis qua nos misericorditer introduxit et nūc p̄ sinistram siue iustitie ide
ireat et affligat procellit secundū ordi
nem siue sapie et iusti ad miram cor
rectionē. ¶ Memor fui. hic cōmendat p̄ceptū quitū ad populū liberatō
nem. quā declarat futurā p similitudi
nē. quia populus israel diu⁹ et grauius fuit afflictus in captiui
tate egyptiaca. q̄ in babilonica. et tū ab illa fuit liberatus p ordines et mi
ra mysteria. et quo concludit q̄ mul
to fortius liberabitur ab ista p ordines eor. Virtute hui⁹ rōnis ponit dilectus. l. liberationē populi de egypto dīna virtute. et p̄mo in generali. scd magis in spāli. ibi. Audierunt te. Circa p̄m
dicat. Memor fui operū dñi. que fecit pro liberatione de egypto paciens e
gyptū multis plagis. ut hī in exo. q̄ memor ero ab mirabiliū tuorū. i. mirabiliū q̄ fecisti i p̄paro hui⁹ liberationis. l. appendo mobili
mirabo in spē ignis nubis nō cōbu
rētis exo. iij. Et de diuersione vge mobili in colubrū. et rursū in virgam. et de manu eius apparente leprosa. tu
rursū sana. et de cōuersione aque fluminis in sanguinem. q̄ mirabi
lia fecit dō⁹ i p̄mo liberationis de egyp
to. mittens ad hoc mobilem exo. iij. Et meditabor in omnibus operibus tuis. q̄ fecisti in liberatō populi de egyp
to. et in aduenationibus tuis exercebor. i. i p̄ceptis legis q̄ spāli i adinuentis ut duces ea p̄ p̄ blo de egypto eueniunt. Deus i scō via tua. i. in angelo scō tuo q̄ p̄cedebat castra filioꝝ israel i co
lūpna ignis et nubis. exo. Deus eis
piam p diē et nocte exo. xiij. et xiiij. Et cōiu⁹ psalmista et talibus admi
rās dicit quod loq̄t dicēs. Quis deus magnus sicut deus nr̄. q. d. nul
lus alius p̄t facere opera virtutū to
ti nature credencia. Idco subdit. Tu es dē⁹ qui facis mirabilia. nō soli hoī
bus sz̄ angelis quia mirabilia di
uina nō soli credunt facultatem hūnā. sz̄ angelicā. Notum fecisti in populis. totius orbis. virtutem tuam. quia multiplicater pauisti egyptum. et hoc p̄ captiuas legis et p̄phās. que diffuse sunt ad omnes populos p̄ dilatationē euāgelii. Alioꝝ q̄ xpi discipuloꝝ. et etiam p̄ iudeos dispersos p orbem terrarū. Redemisti in brachio tuo. i. in fortitudine tua que p̄ brachiū designatur. populū tuū filios iacob et ioseph. dicit filios iacob quantū ad illos qui cū iacob descē
derūt in egyptū de quibus hī gen. xlvi. et q̄tū ad potestatiuitatē eorum. dicit autē filios ioseph. q̄ fuit natus in egypto. et ista et illa fecerit unū po
pulū adeo electū. eo q̄ xpūs de illo populo erat natalitius. ¶ Viderūt te aque. hic describitur liberatō p
pli de egypto magis in spāli. per di
uisionem maris rubri ipsam spāliter do. cū dicitur. Viderūt te aque dei et timuerūt. i. ita diuise fuerūt aq̄
maris rubri ad ip̄sum tuū. ac si te viderint et timuerint. q̄ creatura
t̄ insensibilis obedit creatori. et timebate siue abyssi. inquantū con
tra naturā suā solidate sūt. et pro
inde filius israel a dextris et a si
nistris. exo. xiiij. Multitudo sonitus aquarū. q̄ aq̄ maris rubri
ad magnū fremitū et fragore ruī
le simul sūt sup egyptios cōtinentes eius et ostes eorum. ut hī ibid. Voces dederūt nubes. q̄ dicit exodus et colūpna ignis et nubis fecit predire contra egyptios fulgura et tonitrua ut dictū fuit

rhidam. Et cū sagitte tue trāseunt. qz
illa fulgura procedebant qī quedā
sagitte adeo īmisse. vox tonitrui tui
in rota. i. ad circuitū rotarū. qū
cū auditur sonitus rotarū currū
videtur. aliū q̄ sit tonitruū. ut̄ ali-
in rota. qz sonitus tonitrui causat̄
in nubibus que nominat̄ cēt rotā.
Illuxerūt cōmotiones tue orbi terr
re. qz ille cōmotiones et tonitrua
deuenerunt ad notitiā oīm hītantiū
in terra ut̄ dictū est. Ideo subdit.
Cōmota est et cōtremuit terra. qz
ex tali notitia in omnibus tūc ptib⁹
aliqm moti sunt ad dīmam timorē
tam et timorē. In mari via tua ⁊c.
qz viam erat populo suo p mediū
maris. et uestigia tua p̄ medios nō
cognoscentur. quia post aque retrō
fuerunt ad locū suū. illa via ab
hominib⁹ nō fuit visa. Deducisti
sicut oues populū tuū. p deserti
ad modū omnī. p manum moysi
et aaron. qm moyses erat dux p
puli. et aaron fuit eius sacerdos
simus offerens hostias et sacri
ficia pro salute populi israel. vñ
ceo. vi. Iste est quem et moyses qui
bus p̄cepit dō ut educerent filios
isrl̄ de egypto. Moraliter post expō
ps iste de q̄cūq; cōgregatione fidel.
seu plena singulari. exūte in tri
bulatōe temporali seu spūali ro
gante deū deuote ab ea liberari. et
quantūcūq; ex infirmitate humana
tedio affligatur. tū sperat diuinus
liberari exemplo p̄decessū sōz qui
deus liberauit de manu tyrannorū.
p gloriā martyrū. ad sūmam beatu
dinē tū ferendo. et alii ⁊ in p̄sti
vita ad tempus reseruādo ad cōfir
matōnem xp̄ianorū in fide. qui vi
dentes alii martyres liberari de
manibus tyrānorū miraculose p
hoc magis cōfirmabāt in fide.
Attendite. psalmus. lxxvii.
Huic psalmo p̄mittitur
talis titulus in hebreo. et in trā
latione lxx. Intellectus ipsi asaph. et
accipitur dupliciter. i. actiue et passiue.
qz de hijs que in hoc psalmo cōtinē
tur. asaph fuit edoctus apparētibus
ut p̄ in tertu. et p spūm sanctū plenius
scripsit ⁊ psalmū istū ad eruditiōnē populi. De materia ipo hymnus
in videtur psalmo meliorū iudicio.
q̄ asaph erat hymne volens ondere
ex scripturis et hystoriis antiq̄s
q̄ regnū israel p̄tinebat ad dō et
posteritatē eius ex dīna electione
p̄ē alias aūt tribus. tribus ex
fraym videbatur magis aspirare
ad regnū. tū qz ex fraym fuit tribus
ioseph qui fuit diuisus in alios fi
lios megypto. tū qz iacob p̄dictus
adoptauit ephraym et manasse in
filios. gen. xlviii. tū qz būdictis
eis. p̄posuit ephraym qm erat min
or. p̄ manasse. ut ibidē habetur.
et ieroboā q̄ inualuit regnū quā
tū ad decē tribus. fuit de tribu ex
fraym. p quod asaph fuit tota
populo israel in hoc psalmo loq
tum tū sp̄āliter contra tribū ephra
im inuehitur. Secundū g̀ hunc
sensū ps iste intres p̄tes dīuidi
tur. prima p̄mo asaph p̄mittit q̄dam
p̄facionē. secūdo ostendit cui ma
gnē ingrati. q̄rta audiuimus. ibi.
qrē concludit cuā intētionē. ibi.
et repulit. Prima pte reddit
auditores benignos dociles et
attentos. qd̄ solet fieri i p̄facio
nibus et prologis. reddit aūt be
nignos dicens in persona dīni. At
tendite populi meus legē meā.

q.d. vos qm ceteris ꝑpulis mich ꝑ
alianis et electus. debitas cē ben
noli ad audiendū legē. q̄ ꝑteritis
ꝑpulis dedi nobis in monte sy
nai. sed reddit eos docales. d. in
clinate aurē mām ī ꝓba ons mea.
apodus enī est dcalis discipulo an
tem cuam silit melmare ad ue
la magī sm. tio reddit eos atte
tos et difficultate dicendoꝝ ad que
dicut hoies attendere. d. aperiam
in ꝓbolis os meū. vocant aūt ly
ꝓbole fīa et dicta veteris testame
ti. q̄ fuerūt figur nouī. i. coꝝ. x.
omīa in figura contingebant illis.
loquar propōnes ab initio. i. q̄
solent tractari int̄ sapientes aban
tico vel in hebreo et trīplacō idem
hz. loquar enigmata antiqua.
Quanta. hic subditur narratio.
in qua ꝑmo describitur voluntas dei
et ingratitudo ꝑli in quodā gene
rali. secūdo magis in ꝑticulari. ibi. fili
ī eterni. Circa ꝑmū ondit bñ
ficia dei collata ꝓpulo iudaico fu
isse sufficiaent ei manifestata. ut
de ingratitudine nō posset p ignō
rantiam excusari. d. Quanta au
dierūt ꝑres et c. bñficia collata po
pulo iudaico in egypto.
et in deserto p desertū. et in ingres
su in ꝑmissionis. q̄ difuse scꝛip
ta sūt ī libris moysi. et ideo ea
nūc tm. et cognoscendi subdī. et ꝑres nr̄i &c.
quibz debem⁹ audire tanq̄ solli
citis de nra salute. Nonnulli oc
cultata a filiis coꝝ ī generatione
altera. q̄ ꝑres narraverūt filiis
in succedentibz s' generationibz.
Ut cantantes laudes dei. hoc refer
tur ad illud quod ꝑmittit ꝑres

nī narraverūt nobis. laudes dei
quibz moyses et alii mira laudabi
liter deum in exitu maris rubri.
dicentes. Cantemus dño gloriose.
et c. exo. xv. et virtutes eius. qui
bus p̄cussit egiptū. x. plagis. et
mirabilia eius que fecit. dicendo pa
tres nostros. ꝑ mare rubrū et p
desertū. Et subiungunt testimoniū
iacob etc. q̄ p⁹ eductōne ꝑli de egyp
to. dedit eis legē in monte synai. cxv.
xx. que nominatur testimonii. eo q̄
decē ꝑcepta decalogi fuerūt scꝛip
ta ī lapideis tabulis. ut ī posterum
eēt in testimoniū dñe locutionis
cū populo. moyses silit scripsit deū
et ꝑcepit poni in latere arche ut
eēt ibi ī testimoniū contra ꝓpulū.
ut hz deut. xxxi. Dicat ꝑ lev aliqā
do q̄ filii israel illā susceperūt pro
se et pro posteris suis. et sic ligabat
omīs proclētes et futuros. secundo
quod dicitur deut. xvii. nec habis
hoc fedus ferio et hec inimīcia cō
firmo. q̄ amicus ꝑsentibus et absen
tibus. ꝑ quod subditur. Quanta mā
dauit patribus nris notam facere
ea filiis suis. ex quo cui ꝑres tene
rent ꝑmisit legē pro se et sua posteri
tate. tenebantur ei obedire. ꝑ qd
dicitur deut. vi. narrabis ea nep
tibus tuis. ut cognoscat generatio
altera. q̄ ꝑres tenebantur notifi
care filiis de gione in generatōnē.
Ideo subdit. filii qui nascentur &c.
et ꝑ hīc ex dictis. Et hui⁹ notifi
cationis subditur causa finalis
duplex una est adeptio boni q̄ nota
tur cū dr. ut ponant in deo spē suā
et futura retributionē. et nō obli
uiscantur operū dei. nim⁹ dicat
et plus significat. i. ista media

teneant firmitē dei opia. et mandata
ei⁹ exquirant. sanū intellectū adipi
scendorū querendo. ut sic impleāt
opia nō solū p̄ma tabe legis. sēd etiā
secūdū intentionē mandatis. secūda
causa p̄dicte notificationis est euita
tio mali que notatur cū dicit. Ne fi
ant sicut p̄res eor̄ generatio p̄ua et ex
asperans. i. mā dei pnoctās. q̄ cū pa
tres de egipto exeūtes p̄ magē ptē fue
rint p̄ua et deū exasperātes. p̄ murmu
ratōē vitulū amri. et i multis alijs q̄
tangunt̄ in eo. et libro nūor̄. p̄ q̄
dicit moyses p̄mptus morti sue. deut.
xxxi. Adhuc qua egritū⁹ es de egipto ly
aduſ⁹ dnm̄ ostendistu. ideo subdit.
Generatio que nō direxit cor suū. ad
deū diligendū. et in p̄ceptis ei⁹ ambu
landum. et nō est arditus ad deū ly
ei⁹. q̄ mardoth fuerūt ei⁹ p̄missio
nis. ut p̄ mūi. xvij. et loquit̄ hic
aleph p̄ mal'hoidz illi⁹ populi. rē
quor̄ simil' vituperātur ⁊ dom. sequi
dū illā regulā q̄ ego posui in p̄no
gen̄. de corrupte dū p̄ munda et bonis
et malis. ¶ filij effraim. Hic cōtr
ondit dei bonitatē et populi ingrati
tudinē magis manifestū. et p̄mo quātū
ad ipsius effraym tribum. sed q̄n
ad totū populū. ibi. Et obliti sunt.
Circa p̄mū sciendum q̄ aliq̄ hebrei
exponut hanc litt̄ de filijs effraym.
qui vnicente adhuc pre multiplica
ti et fortificati. et presūptuosiores
effecti idumeis supādas exeūt de egyp
to ut isti dicit et p viam dimorem
voluerunt ingredi tirā philistiim
.s. p tirā philistiim q̄ viana est. ut
hī exo. xiij. ⁊ interfecti sūt a philiste
is qui habitabant i geth et finis earū
adiacētibus. eoq̄ occupabant tēpus
adeo constitutū quin diceat abrahe

geneſis. xv. Semen ei⁹ futurū pegri
nū i tra aliena q̄dringentis annis.
qui nondū erāt cōpleti. ⁊ si nō videt
ur verū. q̄ infra assignat̄ p cā hui⁹ i
gnatudis. Dora p̄ribus eor̄ fecat mu
rabilia i tra egipti. nulla enim mira
bilia legit̄ facta p̄o populo israel
in tra egipti ante tempus moysi q̄
longuo tempore natus est p⁹ morte
effraym p̄dicte. Item eo tempus
moysi filij israel erant in egipto
i magna seruitute. et sic nō est ne
cesse q̄ vellent mox ingredi p̄o
pria voluntate. et mirū eo ergatu. p̄
quod melius exponitur de filijs is
rl' q̄n ex sua voluntate moysi pcessit
ad p̄mū contra amorreos et amale
chitas. ut hī nūm. xiij. Et in illis
filij effraym fuerunt p̄cipales ⁊ ali
os mouentes. eosq̄ p̄cedentes alijs ma
nebant ad dnm̄ rōnibus supdictis.
et hoc est quod dr̄ filij effraim. In he
breo et ca lacōne nomina hī. filij et
fraym. Est ei idē nomē effrem et ef
fraym sicut eni nomina p̄prietat
quedā variantur a p̄cedentibus. ut gui
leim⁹ et guillotus. ita ⁊ in hebreo
eadē p̄sonā significant. intendētes
et mittentes arcū. i. tendentes arcū
et mittentes sagittas ex eo. Cōfi
sunt in die belli. q̄ statim fuerūt de
victi et fugerūt cōfusi. ut hī. xiij.
vij. Nō custodierūt testamentū
dei et c. q̄ ad mandatū dei p̄ moy
sen noluerūt p̄cedere ad bellū cō
adiūsanos. ⁊ voluerūt i egyptū ma.
et p⁹ occasiōem capitolitate motā
rebūt ꝯ ihibitionē moysi facta ex
p̄te dei. et cū in susceptōne legis ce
alijs p̄cesserāt q̄ mandata dei fe
rent eis p̄ moysē p̄mittentes q̄ ob
dirent. secūdū quod hī exo. xx. dicē

tes moysi. loquere tu nobis et audie
mus. nō loquatur nobis dñs ne fo
te moriamur. et p̄ hoc dicitur hic nō
custodierunt testamētū et c̄. ¶ Et
oblita sunt. Hic cōfr declarātur lo
nitas dei et ingratitudo populi ge
neraliter. Et primo mōpactōne ad
bñficia dei ingressū terre promissionis
p̄cedentia. 2o ḡtū ad cēp̄aa. ibi. Et
induxit eos in montem. p̄ma in
duas. quia p̄mo declarātur bñficia
dei. 2o ingratitudo p̄pli. ibi. Et appo
suerunt. p̄ma in tres qz p̄mo declar
bñficia p̄tita in egypto. 2do
in mari rubro. ibi. Interrupit ma
re. tuo in deserto. ibi. Interrupit petrā.
Circa p̄mū dicit. Et oblita sunt. c. filij
isr' generatē. bñfactorū eius. qz fla
gellando egyptios et prona eoz sal
uauit hebreos et substanciā eoz in
et mirabilia eius que ostēdit eis. qz
egyptiis existentibus in tenebris tri
bus diebus. In quo magna erant vbiā
qz habitabant filij israel. ut hī exo. x.
quod fuit valde mirabile. et sic in
aliis plagis egyptiis aquibus filij is
rael fuerūt immunes et saluati.
Coram p̄tib; eoz mirabilia in terra egyp
ti. videtur q̄ dicere. Coram eis.
qz loquit de eis qui exierūt de egyp
to ut p; p̄dictū est. et sequētē.
Ad quod dicendū q̄ cōe est iam pro
ut dictū est. filij
fuerūt ei p̄sentes sui. sicut
caleb ei admonendo p̄ce suo. et
sic de aliis. et io bz p̄es et filij illa
mirabilia audierunt cū scriptura
facit memoriā de p̄tibus magis
q̄m de filijs. qz erāt honorabiliores
et p̄hapatiores. p̄t et alibi dic. de
mirabilibus eis in pclio moysi. de
quo dicit hebreis et satis probabi
liter sicut ego possum dicere illud. exo. iiij.
qui erat surdus et mutus videbitur

erāt. q̄ ei adducti sunt coram pharone
et occidebantur p̄ infectionē egyptio-
exo. ij. speculator qui delebat eis oc
dere. sunt tunc paucissimi remanse. et sic
moyses euasit. pharo t' videns eis recede
ē finis sunt mutus adhoram. ita q̄ nō
potuit cernere suos p̄cepta ut cepissent. 30. 110
et cerui sui sunt ita attoniti ac si ecēt
ora et surdi. et sic ex talibus miraculis
moyses fugit lucre. Alia aūt miracu
la fuerūt facta ī mundo moysi. q̄
in egressu de egypto erat octoginta
annoꝝ. exo. vij. Et sic ista miracu
lia fuerūt visa a nunciis de egyp
to exeuntibz et solū a p̄tibz eoz. ī cāpis
thanitos. thanis ciuis est egyptie re
gia. p̄ quod cognebantur ibi regia cō
silia. secundū quod dicitur ysa. xix. ca.
Stulti p̄napes thanitos cōsiliarij pha
onis dederūt cōsilium insipiens. et qz
p̄ obstinacōne regis tota egyptus fla
gellabatur diuersis plagis. ciuitas regia
et terra p̄ma ḡtium pauebatur
p̄ quod de illa fit hic sp̄ial' mencio.
Similiter si referantur hec hīa ad mi
rabilia ē moysē dicta ut p̄dictū est. ne
cesse est q̄ hoc fuerit ī cāpis ī qua thanis
ere frequētius habitabat. ¶ Interrupit.
Hic declarāt dei bñficia ī mari rubro
exhibita. cū dī. Interrupit mare t pdu
xit eos. qz sicco pede fecit eos trāsire.
ut hī exo. xiiij. Et statuit aquas qī
in vtre. aque cū detinentur ī vtre ne
effluant. et eodem modo aque ma
ris diuise et vtrinq; pte detinebāt
diuina virtute. ne effluerent sī filios is
rael. qz ut ibidē dicitur erant eis qī
pro muro a dextris et a sinistris. et
deduxit eos ī nube diei. et c̄. 1. in
columpna ignis et nubis protegebat
ab ardore solis. et columpna ignis oī
debat eis iam in tenebris noctis.
in qua trāsierūt mare rubrū et alios

ꝛ tempubus qñ de nocte ſcendebat
ebraicus. vtrū aūt eēt vna columpna
ignis et nubis ul' duo, dictū ſunt
exo. xiij. ¶ Intriuit. hic ponūt
bñficia exhibita in deserto. nō oīa
ꝛ aliqua. et ſp̄alit' fit hic mencio
de bñficio aque. de quo exo. xvij. qñ
educte fuerūt aque de petra oreb. et
hoc est quod dicitur. Intriuit petrā
in heremo. i. in loco sicco et deserto.
Et adaquauit eos. i. hñdant' potā
uit. uelut in abysso multa. qz egres
se fuerūt aque ī magna hñdan
cia. qz in exercitu hebreoꝝ erant sex
centa milia absq; mulieribz et
pueris. et senibus. et ideo oportu
it q̄ eēt aqua multa. vñ posset ad
aquari. simile est tamē legitur. nūm.
xx. vbi dicitur q̄ moyses percussit bi
ga bis silicem et egressi sunt aque
largissime. ita ut populus biberet
et animalia. et p̄ hoc subditur. Et
eduxit aquam de petra. et deduxit
tanq̄ flumina aquas q̄ ex ista
eductio aque de petra fuerit alia
de p̄cedenti p̄z. qz illa fuit ante data
onē legis ista uero p⁹. ut p̄z intu
enti libꝝ exodi. et nūoꝝ. Notād
tñ q̄ illa que narrantur eo ordie
temporis. quo facta sūt. ꝛ aliq̄
p̄ius fuerūt scripte et eoꝝ. sic
p̄z in aliis libris sacre scripture et
maxie in illis q̄m metrice scripti
sunt. qualr est liber psalmoꝝ. ¶ Et
appliauerūt. hic cōtr describitur in
gratitudo populi. et p̄mo quantū
ad ingratitudinis magnitudinē.
scdo q̄ntū ad eius magnanimē nūl
titudinē. ibi. Quoties exacerbauerūt.
p̄ma in duas. qz p̄mo ondit' p̄po
sitū in hijs que cōtigerūt ante
missionē exploratoꝝ. scdo p⁹mis
sionē eoꝝ. ibi. ¶ In omnibus hijs.

ihc ps. 7. alius ñ ſp narratur

p̄ma adhuc in duas. qz p̄mo describitur popli ingratitudo. scdo dei
mansuetudo. ibi. Ideo audiuit. En
ea p̄mū dicitur. Et appliauerūt ad
huc peccare ei. et p hoc quod dici
tur. Appliauerunt adhuc. appz ex da
dimū eoꝝ in pcm̄ ex quo aggrauat
ur. negocm̄. aūq̄ enī tñsiret ma
re rubrū p̄ceperūt contra moysē
deū dicentes. quid hoc fecit whmsti
ut educeres nos de egypto. et sub
ditur. multo enī melius est seruī
re egyptijs q̄m mori in solitudine.
exo. xiiij. ¶ In ira exacerbauerūt excelsū
in inaquoso. i. in deserto in quo erat
defectus aq̄. qz post tñsitū maris
rubri sequenē murmurauerūt cō
tra deum et moysen in deserto. ut
p̄z in libro exo. et nūoꝝ. Et tēptā
uerūt deū in cordibus suis. i. ex
premeditatione ex certa scā. tēpta
re aūt est actus experimētū de ali
quo. Sicā aūt experiri nolentium
insensibili signo. an deus hñeat
amā de eis p̄uidendo eis de victua
libus. Ideo subditur. Qui petierunt
escas animabz suis. i. ad sustēta
mētū vite uoꝝ. tñ debebant hī
tenere fuisse ex p̄cedentibus si
gnis. legūt aūt hoc bis petiuisse.
semel aūte datione legis. ut hic ex.
xvi. vbi dicunt moysi aur nūquid
nos in deserto tñ istud ut occideretis
omnem multitudinē istā fame et
alias post post legē datā. ut hic
nūm. xi. dicentes quis dabit no
bis ad uescēdū carnes et c. et q̄n
ad istud secundū subditur. et male
loquuta sunt de deo. et modo loq̄di
subdī cū dī. dicunt. nūq̄ potent
deus parare mensam in deserto.
i. refectionē splendidā carnium.
qua erant satiati de esu mane

diantes mīū. vi. dīa mīa aurda est m
chil rspiauit oculu nr mīū mīa mana.
et q̄ dns dixerit hoc facere. Arguc
bant p̄ signū dacoms aque de pet̄
dictes. Qm̄ paulisit ptaū. i. erat p
cuti p̄ moysem et fluēnt aque
ante dacone legis que tangitur
exo. xvi. ut dam est. et torrentes
inundauīt. q2 aq̄ in magn̄ hūdā
cia emicuīt ut s̄ dam est. Nūq̄t
panem potuit dare et c. et modo
loquendi apud q̄ no loquebantur
alcrtuc ut fidles. q2 magis dubi
tatiue et dm̄ temptātes. Sciendum
t̄ q̄ hoc no intelligit̄ de dacone
mane que p̄cessit eductionē aq̄
de pet̄ īmediate p̄dictā. q2 mana
p̄us fuit data ut hr̄ exo. xvi. et p̄a
eductio aq̄ de petra. post ea subdr̄.
exo. xvii. Sz̄ p̄ petronem panis ī
telligitur ptico abi declinata car
nū. que ponit mīū. vi. Ideo subdr̄.
Aut pane mensa populo suo. i. re
fectionē splendidā et delicatā. In
hebreo et in tūsllacone ionum hr̄.
Aut p̄ane carnē populo suo. Ideo
audiunt. Hic cōm̄ declarbitur dīa
mansuetudo. q2 no statī puniunt
eos īgnitudinē. et p̄mo īplent eos
ptiaonē. et distulit penam tēpus
debito inferendā. et ex hoc p̄mo p
mitur dr̄i ordiacō. scdo ordiacōis
exclusio et mādant mibibus. Cui
ta p̄mū dicat. Ideo audiunt. scdm
eos ptiaonē no p̄ eos mentum.
q2 ad huc potentie declaratiōnē. et
distulit. inferre eis penā debitā. et
ignis accēsus est in iacob. i. furor
dn̄i qm frequenter in scriptura p̄ ignē
designat. accēsus est contra popu
lū declinātē de iacob. Ideo subditur. et
ira dei. et est expō predictus ibi et
p̄ id est. i. ira dei. Ascēdit in ir̄. ad

primēd̄ ipm. ut videbat ī. et cū hn
ire dicit al dr̄. q2 no arduerūt ī deo
nec speauit etc. Et miraculis. n. pce
dentibz debebant certe firmit̄ et spera
re. q̄ dns no defuturet eis ī necessari
is. Alit̄ aut exponit̄ ab aliquibz qd̄
p̄dcm est. Et ignis accēsus ē ī iacob.
de igne q̄ devorauit extremā ptē ca
stroz. mīū. vi. q2 p̄ma expō magis cōso
nat ordini hystorie. Et mādauit.
hoc cōm̄ declarbit̄ dīne ordiacōis et
exclusō. et p̄ qūtū ad p̄sens erandicōz.
scdo qūtū ad missā p̄ncipē ibi. ad
huc est. Cum p̄mū p̄mo ponitur
erandicō p̄ticōis panis ait dr̄. Et mā
dauit mibibz de hy. q2 māna data
eis p̄ pane exo. xvi. generabat̄ cursū
ī aere ō est locus mibuī. et iamais
celi. s. aeris. apparuit. unq̄tū inde mā
na descendē solet. Ideo subdr̄. Et pluit
illis māna. descendebat cū cibo re.
ut hr̄ mīū. vi. Vos aut et pluuia di
cerūt cotī cōtū multitudinē et pauca
tatē manne Ideo dicat̄ hic māna descē
dere p̄ modū pluuie. et panē celi de
dit eis. i. formatū in celo aereo. pa
nem angelor manducauit homo.
q2 māna formabatur t descēdebat
ministerio angelico. Cibaria misit
eis ī hūdantia. q2 quilibz colligeb
bat q̄tū edere poterat. exo. xvi. Cōm
ponit̄ erandicio p̄ticōis panis
cū dicatur. Tūstulit auctrū de celo etc.
Auct̄ est uentus meridionalis q̄ fe
cit deus cessare ad flatu suo. et fe
cit flare affrū q̄ est uentus occiden
talis lateralis tū ūltus meridiem.
q2 in regione oppōita castris hebreoz
que erat ūltus uentū illū. erat ma
gna multitudo cotinuacū quas ue
tus ille tūsportauit ultra mare
rubrū ad locū ubi erant castra he
breoū. ut hr̄ mīū. vi. ubi dicitur

ventus autem egrediens a dño ar
reptas tñtas marc cotumaces dimisit
ſ castra. ꝓco subditum. et plurit ſ
cos sicut pluuiam. i. male hmoda
ter. carnes nõ mortuas ſ uiuas.
ꝓco subditum. et ꝓ id est. sic aiam
mans uolatilia pennata. et di
at sicut hactenam manus pꝰ hmoda
ciam q̃ mde hſierũt satis ad cõed
dum usq; ad mensẽ mñ. vi. et ea
demum medio castroꝝ coꝛ ẽ-
ta q̃ potuerunt eas cap̃ sine aliq̃ dif
ficultate. et manducauerũt ẽ satꝫ
ti sunt animis. q̃ nihil tãtũ cõdeꝛ
q̃ uitentur i nauseã. sin qd̃ dicẽ
mñ. vi. Donec exeat ꝑ narres mas
et ẽtatur in nauseam. et deside
ium coꝛ accidit eis. i. hmoda ca
mis sicut desideranerãt. nõ ſ fraudã
ti desiderio suo. q̃ cõsecuti sũt effec
tũ tñ ad malũ ꝑpꝛ. ut statim subdr.
Adhuc esce. Hic enim declarãt ee
cuo dñe ordinacõnis quãtũ ad coꝛ
pnacõnẽ ai dicatur. adhuc esce coꝛ
erat in ore ipꝰ. q̃. nõ totũ adhuc
comederant. et probabile est q̃ ipi
ul' plures coꝛ actu cõdebant. qñ
dei pnicio uenit ſ cos. ideo subdr.
et ira dei descendit ſ cos. i. ad pñ
endũ eos potestatiue. ideo subdr. Et
occidit pingues coꝛ. i. diuites reple
tos diuiaꝫ. et electos israel. i. fo
tes et nobiles. q̃. d. eme acceptõne
plonaꝝ pñunt magnos ẽ pinos
mortẽ repẽtina. ꝑ quod notatus
fuit locꝰ ille sepulture cõcupiscẽce.
q̃ ibi sepelierũt pplũ q̃ desiderauẽ
nt carnes mñ. n. ſ fine. In oĩbz
hñs. Hic cõmr ostenditur uanitas dei
et ingratitudo ppuli i hñs q̃ accidẽ
runt ꝑ missionẽ exploratoꝝ. de qua
hr mñ. xiij. Quia exploratores de
sua legacõe reuertentes tenuerunt

ppulũ. ita q̃ uolebant reuti i egꝑ
tũ. ut hr mñ. xiiij. Caleb aũt filꝰ
iephone. et ioſue filꝰ . cõtra
uertebant ppũ. dicẽtes. q̃ potẽ
hostes debellare ita facile cẽ ptr
unt cõdere pnẽ. ſ ppulus uolunt
eis ardere ſ magis uolunt eos aĩ
moꝛi se et aaron lapidare. et hi est q̃
dicatur. Pu omnibz hmoi. i. nõ obstanti
bus ꝑdictis dei bñficiis et pmissõn
bus. præmerunt adhuc ex immia
nitatudine. et nõ arserũt et mur
muribus eis. q̃ ꝑ mirabilia q̃ fecerat
educendo eos de egꝑpto. delerunt ar
dere finem q̃ introduceret eos i tñm
pmissionis valde fualiter. quod finẽ
finalẽ nisi eoꝛ malicia impedisset. ꝓ
subditur. Et defecerũt in nauitate dies
eoꝛ. q̃ ꝑ illud pctm omis qui exie
rant de egꝑpto a xx. annis et sup.
ex dñi sententia mortui sunt in de
serto. ut hr. mñ. xiiij. ꝓter caleb filꝫ
iuñ iephone. et iosue et lentas q̃
nõ fuerant numerati a xx. annis et
sup ſ ab uno mense et sup. ut ibi
sunt expñi. Et dñs coꝛ cũ festinatõe.
q̃ mors multoꝝ fuit accelerata i mtri
mone chore mñ. xvi. et ꝑ serpentes
ignitos mñ. xxi. et in pdõ legꝝ
pro quo occisi sunt. xxiiij. millia ho
minũ. mñ. xxv. Cũ occiderent eos
q̃rebant eum. nõ ẽ intelligẽdũ de
eisdẽ hoĩbz i mõe. ſ de diuisis tñ ad
dem ppli. q̃ aĩ deus interficere
quos cito. alij timebant et mõa
ador petebant. Et memorati sunt
q̃ deus adiutoꝛ est coꝛ. pugnans
p eis ꝺ̃ etatũ phõmꝰ. vñ diuerunt
fugiam⁹ israelẽ dꝰ pugnat p eos
nos. exo. xiiij. et sub̃ h amalech. i.
qd̃ dr exo. xvij. cũq; tenuerat moy
ses manꝰ uincebat israel' etc. Et deus
ecclesiꝫ redemptoꝛ coꝛ est. de capitã

te egyptū. Sz ista reuūsio ad dnm ſalte
qñtū ad multos nō erat eramore
iuſtie ſz timore pene. Ideo ſubditur.
et dilexerunt eū in ore suo. qz ſexion
bis ibis ꝓtenderūt ligna dūe dilec
cōnis. et lingua eoꝝ mentita ſunt
ei. qz nō ſic hebant i mente prout
ꝓtendebant ore. Ideo ſequit. Cor aūt
eoꝝ nō erat rectū cū eo. y iam dilec
cōnem. nec fideles inuenti ſunt i testamē
to eiº. i. i preceptis legis que diat
testamentū y debitā implecōnē nē u
quade. Ipē aūt est misericors. qui a
cens ꝓpriū est misereri et parcere. et
ꝓpitius fiet peccatis eoꝝ. puniens eos
contra condignū. et nō disperdidit
eos. totaliꝫ delendo sicut meruerāt.
et multiplicauit ut adūteret iram
suam. i. effectū uindicte sue que adue
nit pro ptē. Ideo ſequit. et nō attē
dit omnez iram suā. i. uindictam qz solū
ptē. aliº causa subditur ex ptē fra
gilitatis humane ai subditur. et ir
cōdatus est. i. ad modū recordātis
se hūt qz oblitus deo nō cadit. qz
uno ſunt. i. singules et ꝓpriū ad casū
ꝓ sonitate ex tanta pcedente ꝓ qđ
t ꝓ hois remediabile est. nō aūtem
grh qm tanta et ossa nō hūt. ſpūs
nadius. i. tendens ad mortē y ſepa
cōnē a corpore nō qz ſpūs hois mo
natus. qm est incorruptibilis. ſz qz
homo expoitus ex corpore et ſpū mo
ritur. et nō redicns. qz ſpūs ſeparatus
a corpore ad ipm nō redit ꝰtute na
ture. Quocens. postꝫ declarauit
ingratitudinē ꝓpli quantū ad eius
magnitudinē. hic cōmendat eā
quantū ad multitudinē. Et primo cō
cōmittendo. ſecūdo omittendo. ibi. nō
ſunt recordati. Cum primū dicit. Quo
cens exacerbauerunt eū i deserto et c.
sua pena multiplicater reiterantes. q. d.
multoties. uū dicit dō. mille. uicib. tēp
tauerunt me ita p. x. uices. et ū illud
dicit anno ctāe egressionis de egypto a
anº egressu usqz ad ingressū trans
mutationis fluxerunt. xl. anni ex quoꝝ
q̄ in residuo tempe. xxxix. annoꝝ mil
tis uiribus offenderunt eū. nec offis
sunt captē. Ideo subditur. et cōtri
sunt. ad mala ꝓtenta. et temptaue
runt deū et sanū israel et y id est. i. deū
sanificantē israel exacerbauerunt qm de sua
natura dulcissimº est. Nō fuit recorda
ti. Hoc ondit ꝓpositū eromissione. qz
tenebant recordari beneficia eis ꝓlata
in egypto. qđ omittebant ex sua ingꝝ
titudine. et hoc est quod dī. Nō sunt
recordati manus eius. i. potestatis.
die qua redemit eos de manu tribulā
tis. i. phōnis que subiacet i manu cū
suo creatu pro subiugatione populi sui. sic
posuit in egypto signa sua. et prodigia
in campo thaneos. i. decē plagas quibꝰ percussit
in egyptū. et prodigia sua in campo
thaneos. i. aud est cuꝫ expositū. et cō
uertit in sanguinē flumina eoꝝ et c.
ut hī. xxv. vij. scribit in eos cynomi
am. Ista fuit plaga quarta egyptia.
de q̄ dī exo. viij. Immittā in te et in
tuos tuos et in populū tuū et in domos
tuas cōe genº muscaꝝ. et sic in illas
fuerūt multe omne q̄ hic singu
lariter exponūt eo q̄ fuerant alijs gra
tiores. et ranam et disperdidit eos.
plaga ranarū fuit secūda. de qua
hī. exo. viij. In principio. et ponitur
hic singulare p plurali. ranam. i.
ranas. et ide dicendū de cynomia.
Et dedit erugini. i. uento uretri
qui corrupit segetes. de ista erugi
ne non fit mētio in exodo. qz solū nō
ponūt ibi plage notabiles. in quib⁹
fuerunt alie que nō sunt ibi scripte.
sicut dicitur hic de erugine. et ſeq̄ta

ñsu de pruma. et labores eoꝝ. i. fructus ꝑ laborem eoꝝ ꝑductos. locuste .i. locustis ista ista sunt plaga octaua de qua hētur exo. x. et operuit faciem omnis terre. et comedit egrandine vineas eoꝝ. ista sunt plaga septima. de q̄ hīt exo. ix. et moros eoꝝ in pruina. in tribulacōne ignis hētur. Fulgora. folia morꝝ corrūpente. et tradidit grandini iumenta eoꝝ. q̄ alia tunc i campis existentia et magnitudine grandis fuerūt nutrita. ut ibidem dicatur. et possessionē eoꝝ igni. q̄ grando et ignis pariter mixta ferebant. ut ibidē hētur. Emisit in eos ira furoris sui. i. et fecit sue ire et indignōnis ꝑ plagas deas et septes. immissiones ꝑ angelos malos. h̄ dicatur ad ondē dñi q̄ angeli mali fuerunt executores dire misticae i plecatōnibꝫ egyptiacis. nī angeli bni alīq̄ sint executores in talibus. sicut dicūt sancti exo. vij. Quam breui semitte ut suc. q̄ puniendo egyptios declinabat ad hebreos. et nō pepcit a morte aīabꝫ eoꝝ. sed indifferenter pauciens magnos sicut et paruos. Et iumenta eoꝝ in morte occidit. Ista sunt quinta plaga eoꝝ q̄ pausat alia i campis pestilencia ut h̄ exo. xx. i pīe. Et ꝑ cessit onīe pgenitū in terra egyptia. Ista fuit decima plaga. de qua hētur exod̄. xij. In medio capitulo. prima as ois labor eoꝝ i tabernacul' chanā. i. in tabernacul' egyptioꝝ descendentiū ad chanā. q̄ mechraym fuit filius chanā. ut h̄ gen. x. Abscto aūt nec rayim denotata est egyptus q̄ ibi dñatus fuit. vnde et i toto uetere testamēto vbi in tribulacōne nra pī tur egyptus. In hebreo hēt mecrayim. Et abstulit. de egyptio. sicut oues populū suū. i. populū illum diligenter custodiendo. sicut pastor custodit oues. et ꝑduxit eos tāq̄ gregē in deserto. vbi pauit eos pane celesti ut ꝑdictū est. Et deduxit eos i spe. pniendi ad terrā pmissam. et nō timuerūt. hec ei timuerunt. cum mare ingredientes exercitū egyptioꝝ appropinq̄āte eis. tū moyses eos asserebat. securi sunt ei ꝑ mare. ita q̄ timor ille nō fuit tantus q̄ impediret eos a sequela moysi. Et induxit. Hic cōmendat bonitas dei et magnitudo populi pmissionis. tres pmissiones. et dīdit tres ptes. q̄ primo declaratur dei bonitas. scdō populi malignitas. ibi. Et tentauerūt. tīo pene actiuitas ibi. Audiuit deus. Circa pmū dī. Et induxit eos i mōtē sanctificatiōnis sue. i. in vrbē que est metropolis inde i qua edificata fuit templū in monte moria. h̄. Salom. in. q̄ōtem quem acquisiuit dextera eius. q̄a fuit acquisitus magis virtute dīna q̄ humana. et eicit a facie eoꝝ gētes. i. chananeos et alios ibi habitantes. ut dicitur in libro iosue. et sorte diuisit eis tīā in funiculo distributionis. de qua diuisione h̄ iosue xviij. usq̄ ad. xxij. inclusiue. Hic tam fuit fecit i tabernaculis eoꝝ tribus israel. i. i domibus fuisset a gentilibus edificatis. Et irritauerunt. h̄ cōm. declarat populi malignitas. secundo pena antiqua pīm suoꝝ. ibi dicitur. Et tēptauerunt. diffidentes de dīna virtute. Et exacerbauerūt. puocātes ad ira deū altissimū. Et testimonia eius nō custodierūt. i. legis pcepta. Et auertit se. scienter recedēs a

dmtna lemtute. et nō lemauerūt
pactū. i. legē q̄s ꝓpigerant obleruare.
dicentes. exo. xxiij. Oīa q̄ loquutus
est dō faciem⁹ et audiem⁹ obedientes.
q̄dmodū pres eoꝝ. qui admouerūt
vitulū et ml'tiplicē offenderūt de
um indelicto. Conūla manū pra
uum. p promptitudinē ad male
agendū. sicut arcus cū intexit emit
tit sagittas. Ita nā conuertauerūt eū
mollibus linis. Cum quod faciendū
q̄ aliquā archa dñi ꝓuenerat in
sylo. et post destructōnē sylo. usq;
ad edificatōnē templi salomonis. hac
tū sunt hebreis offeur oblōnes et sa
crificia notissima alibi q̄ vbi erat ar
cha. q⁹ illis temporibz archa nō hē
bat stabilē mansionē. sz q̄dm fuit
in sylo. et in templo salōnis. nō fuit
hoc factum. sicē plenus fuit dictum
deut. xij. ca. post edificatōnē antē
templi. ibi immolabāt in excelsis deo.
quod erat illicitū in lege dispensatō
ne spāli. sicut helias obtulit sacri
ficiū in mōte carmeli. in. xx. xviij. et
nō solū immolabant in collibz deo.
sz ꝑ demonibz in ydolis q̄d erat gē
tilissimū. ꝑ deo cubdi. et in caltpali
bus suis ad emulatōnē. i. ad vin
dictā. cum ꝓuocauerūt. Audiuit
deus. hic declarā pene actiuitas au
diatur. audiuit deus. ꝓdcām po
pulū nequicā. et sprevit. eū mal
cam suā. et ad nichilū redegit
valde israel. tradens eū post mul
te mortē iohie duxe seruitutī alioꝝ
populoꝝ. eo q̄ declinauerat ad ydo
latriā. ut ꝑ ezechielis libꝝ iudicū
et ꝑmis regū. et repulit tabnacu
lū sylo etc. q̄ capta archadni q̄
fuerat in sylo. ut hī. i. xv. iij. ciuitas
sylo fuit destructa. et tradidit in

captiuitatē vltute eoꝝ. q⁹ phylistei
fortes populi occiderūt. et plarūtu
dinē eoꝝ i manu immica. i. archā
testamēti que erat gloria populi
israel. quā ceperūt phylistei. ꝓ qd
uxor finees mouens dixit ꝑ. xv.
iij. Trāslata est gloria de israel q⁹
capta est archa dei. et occidit in
gladio. c. phylistinoꝝ. et hereditatē
suā. s. tiram israel. spreuit. intuī
eū erant spreti sub seruitute phi
listinoꝝ. q⁹ saltē seruatus nō fue
rebatur in israel. nec hebrei s' faceret
gladiū aut lanceam. ꝑ. xv. xvii.
Juuenes eoꝝ cōbit ignis. nec ue
lus p phylisteos. et virgines eoꝝ nō
sunt lamētate. q⁹ quilz querebat
locū fugiendi dimittētes mortuos
insepultos et inlamētatos. sacerdotes
eoꝝ in gladio ceciderūt. c. ophni et
phines. i. xv. iij. et uidue eoꝝ nō
plorabant. eadē rōne qua dām e
de virginibz. Et exiitatus est. hic
cōis. pmte dñia cōcolō. Et exiitatꝰ
est tāq̄ dormiens dominꝰ q̄dm ei
dormit ꝓphā affligi. vide latin⁹
q̄ dormiens. et tanq̄ potes. sic
debet sanari. q⁹ in hebreo et in tūr
lacōne ioh' hī. q̄ fortis crapulatꝰ
a vino. ille cū qui est fortis robo
re. qui est sopitus a vino. nō pōt
vti sua fortitudine. et sic videbat
multis de ꝓpō israel de ꝙ deo q̄dm
fuerunt in tanta afflictōe. sz tē vilꝰ
fuit q̄ exaltatus. qui cepit eos nu
llare et adulari nos pauē. io cōd.
Et pausit inimicos suos in postem
ora. q⁹ pausit phylisteos in cete
ris ꝓ natū. i. xv. v. Et cōputre
scebat ꝓficientes extales eoꝝ. ut
ibidē hī. Oppbū tempitū dedit
illis. q⁹ acta fuerūt irruitur

no. Dñs loquet
ex q̄ dormiens

archam ad tram ubi. ut eoꝝ plaga turpis et vituperabilis ab omnibꝫ eo quo sceretur qꝛ ai archa inuiolauit anos autoꝝ inogniscentes illã vilẽ plagã. qꝛ li fuisti redatꝰ est in sacu sarptana. que usqꝫ hodie ubiqꝫ diuulgatꝰ. ¶ Et repulit. hic cõ seqūt̄ pot̄ intenta cõclusio si li pꝫ .l. q' dignitas regia pueniat a dauid et eius posteritate ex dña electõne. et nõ ad tribũ effraym. et hoc ẽ qd' dicit. Et repulit tabnaculũ ioseph. .i. cãtat̄ silo in qua reposita sunt ar cha in tabnaculo. ioslue. xviij. et dicit tabnaculũ ioseph eo q' silo erat in sorte effraym filij ioseph. et tribũ effraim. i. effraym. nõ elegit. l. ad regiã dignitatẽ. Jo boam ei de tribu effraym qui regnauit li. x. tribus. nõ regnauit ex dña electõe. sz vsurpatiue ex pri rebellione ꝺ filiũ sa lomõis. ut hñ. iij. xij. sz elegit tri bum iuda. pro dignitate regia. mõte hon quẽ ducerẽt. i. elegit ad suũ auxi liũ. qꝛ altare de mãdato eius fuit ibi edificatũ p dauid. ij. ꝛ. xxiij. et pea ibidẽ fuit tẽplũ edificatũ p salo nẽ. ij. par. iij. Jo cxxvij. et edificauit .i. edificari fecit. sicut vnicornis sanctuaũ suũ. i. suũ edificiũ suo noi deputatũ. et dicit. sicut vnicor nis. qꝛ sicẽ vnicornis nõ permittit aliud al' ad suũ latibulũ accedẽ. sic deus phibuit omnem alienige nã a sacerdotibꝫ s' cõsecratis in tabnaculo. plũ ministrare. sm qd' sapiẽ. viij. ma. erimus q' accesserit ad mistã dñi. morte moriet̄. vñ et ozias rex qui uoluit ibi thuificare. chatiatꝰ fuit lepꝛ paucis. sicẽ hꝛ. i. par. xxvi. Jn tin quũ fundant ẽ ecclã. i. in area quã fundauit p altu suo et regali solio stabiẽ quãtũ sunt ex pte sua. et ita finiret mũ pcã ppli ut nel ĩpedimẽ sent. et elegit dauid seruũ suũ in tribu iuda et inẽ filios ysai q'us eẽt minor. et subtulit eũ de gregibus ouiũ. pascebat eũ artualiẽ gẽ qui fuit vocatꝰ ut samuel vngeret eũ in regẽ po R. xvi. depositõe tis. i. post omes fetas. vñ tullaõ io' hz. seq̄tem fetas adduxit eũ. .i. omes hñtes fetus. pascere iacob seruũ suũ. i. ppliũ ut' detẽdẽtẽ de iacob. et sic de pastore omiũ fuit pastor fidelis. et ut' hereditatẽ suã. uocatur autẽ populus ut' hereditas dñi. eo q' sunt a deo spaliter electus. et p tale mod' loqꝫ moyses. deut. xxxij. ps autẽ dñi populus eius iacob funiculus hereditatis eius. et pa ruit eos. i. gubernauit. in nocitate cordis sui. i. in puritate cõscie. et in tellectibꝫ manuũ suarꝫ. i. prudẽ tie hus operibꝫ suis. sm qd' dicit po R. xviij. Jn oibꝫ qꝛ vis suus dõ prudenter agebat. deduxit eos. vñ .ij. R. v. dixerũt ei filij israel. tu eras qui pascebas et reducẽs israel. ¶ equitate expu nctẽ ps iste de regno xpi. quod figura fuit regni dei. p quod nihoc ps primo excitat attentionẽ nẽ audientiũ tãq̄ ad ministeriũ excellentissimũ. fo ciendũ voluntatẽ xpi magnitudinẽ iudicii. ab illo loco. Quãta autem. usqꝫ ibi et repulit tabnaculũ ioseph. osa cũ visitatione ibi nar rata cõcludit xpus noster deus xpus noster. vñ dr heb. xiij. Jhesꝰ xpus heri et hodie ipe et in secula. et sz ps dicatur magnitudo audientiũ generaliter tñ augetur significando sacer dotiũ spaliter. qui p excitationẽ de signãt

qnā sic effra ꝑmi ī vidōne iacob fuit ꝓpositꝰ manasse. sic sacdotes ꝓcelle bant populū et sua cōsecratōne et ista fuerūt magꝝ ingrata vꝰq; morte eiꝰ pmanserūt. et regnū inde qđ ꝙq dam sp̄ālis mos dicebatur regnū xpi voluerūt vsurpare. irridentes rōnis ut dicat iosephꝰ libro de iudaico bel lo vltō. alaph ab illo loco. et repulit tabernacla ioseph et c̄. usq; ad finem ps. declarat dilatatōnē regni xpi. et ecc̄e ꝓfectū. sicut ip̄e testis videmꝰ p orbē terrarū. psalmꝰ. lxxviij.

Deus venerūt gētes. hunc ps ꝑmittit cal' catulus michee. ps alaph. et in tribulatōe iohannis. cātaū alaph. et in hȳ appz actor hymꝰ psalmi.

De matria hoc eiꝰ dicit aliqui ex pōtores mi. q; loquuntur de pleasdē iudeor cōtra antiochū rege. qui pollue tempłum posuēdo ibi abhoīnādum ydolū et ꝓhibuit israel occidit q; nole bat tribuere ad gentilē ritū. ut hȳ die fuit ꝑ et ro. machabeor. et hunc ex pōne nō cōsonat quod dī ī pn̄o psal mi. polluerūt ritū ī pomoꝝ custodi am. loco cui in hebreo pōt polluerūt ritū tabernaculi. et in tribulatōne iohannis. ꝓtabernis lapidū. p qđ manifeste exprimit destructio cīuitatis et tēpli quod nō fecit antiochus. et pollue tempłū ponēdo ibi ydolū ut pdām est. ꝑ quod melius dicatur q; ps ille loq̄t de destructō cīuitatis et tēpli facta ꝑ nabu godonosor regē babilonis. ut hȳ. in. xxv. et xxvi. Et de irpatōne p cyrū regem persaꝝ. qui dedit licentiam reedificā di templū. i. esdre primo. Igitur sm hunc sensū ps ille diuiditur in tres ptes. q; ꝓmo pōit psalmista la mētacō predicta destructōne. scdō eiꝰ dē ꝓcatio pro irpatōne. ibi. Effunde ira

tua. tertio ipiꝰ cōsolatō ꝑ expectatōne ibi. nos aūt. Circa ꝓmū dicat ianuē tando. Deus venerūt gentes. i. babi lonij qui erant gentiles. in hereditā tē tuā. i. in iudeā. que dicebatur dei hereditas. eo q; ea filius israel dedit. et q; in ea fides et cultꝰ dei viguit. ut dic tū est sup̄ ps. lxxv. notus in iudea deꝰ polluerūt templū sanctū tuū. ꝓfanā destru endo et nasa dīni aut aspergēdo. et hostiis vsibus applicādo dānabilib⁹ fecerūt ritū in pōmoꝝ custodiā. custo des enī pomoꝝ faciunt magnū acerū lapidū ut desup̄ accedentes videāt p to tū pomerīū. et sic ista tribulatō irrit ī idem cū tribulatōne iohannis et ista hy brayca. ut ꝑ ꝓdicta. posuerūt mor tuoꝝ. i. corpora mortificata. vū tribula tō hȳ. Dederunt cadauera seruoꝝ tuoꝝ. q; indifferenter ab alijs occidebāt fidēles et sacdotes dīnis ministeriis in tendentes. escas volatilibus celi. q; hȳ tūc remanserūt insepulta. carnes sanc tuoꝝ. q; indifferenter occidebant iustos et peccatores exceptis paucis adoratoribus. Effuderūt sanguinē et c̄. ex dās ꝑ sententiā. tūc simꝰ opprobriū vi cinis nris. q; philistei et alij circum ci. iudee habitantes. facebant de nobis suas derisiones. subsannatō. est mo dꝰ derisionis dātis a rugatōne nasi. Usquoq; domine irascēris in finē. tenē do ꝓpriū tuū ī afflictōne et captiuita te cōtinue et pluraliter accendet zelus tuus. ita q; nō extinguat nec intriget. et tocat psalmista in plō populi ī captiuitate ducti ut ꝓnū dat. Effunde hic cōtra pōt psalmi ste depcatō. et ꝓmo ip̄lorat diuinā iusti tiā ꝑ hostes. scdo eiꝰ unitaz erga tunes. ibi. Ne memineris. Circa ꝓmū dicit. Effunde ira tua. i. effectū tue iustitie

p vndictã. ñ gentes que te nõ no
uerũt. q nõ hẽbant fidem vnus
ven dr. q erant ydolatre pessim
colentes ydolũ bris et ꝑ draco
nẽ. dañ. xiij. Et ñ regna. q cõ re
ge babilonis multa regna erant
subiecta. Que nomẽ tuũ nõ inuocã
unt. q nõ hẽbant eius fidem. ꝓ
quod dicit ap⁹ ro. x. Quõ inuocabũt
eũ in q nõ audierũt. q nomedũt
iacob. quẽ dicit cõdidisse. eo q̃ bona
eius diripuerũt et ꝓpũm in mag
ptẽ ordinũt et captiuauerũt. sicut
thrẽnus dr cõdere subditos suos.
et locã eius desolauerũt. q ciuitates
iudee deppleuerũt et destruẽrunt.

Non memineris iniq̃tatũ no
strarũ antiq̃rũ. i. ab antiquo apũ
bus nris mceptarũ. ut pr ipsorũ
su libũ iudicũ. cito anticipent nos
mĩe tue. cui⁹ antiquacõnis cãm
subdit. q pauper fã sum⁹ nimis
. i. spoliati et afflicti. et io antici
pent nos mĩe tue. nec ex nimia
tristicia absorbeamur ꝑ ipacẽam
seu desperacõnẽ. ⁊ loquit de aaph in ꝑsõ
ppli infirmi cui⁹ captiuitatẽ futurã
ꝑuidebat. Adiuua nos deus salu
taris nr. i. qui saluasti nos de egip
to et malis pcedentibus ꝑteritis. et
in q allegat dña magnificẽaa
modus est magnifica libentẽ au
dire bona que contulit. ut hẽ. mi.
et hy⁹ ⁊ et ꝓ gliam nois tui dñe
libera nos. q. d. tu noiaris dr nr
et nr populus tuus. et io mã tuã
tõ ptinet ad gliã nois tui. et. ꝓpi
q⁹ esto ꝑcis nris ꝓ nom tuũ. i. ꝓ
tuã bnitatẽ nõ ꝓ meam iustitiam.
Ne forte dicãt in gẽtibus. i. me gẽtiles.
vbi est dr⁹ eorũ. q. d. nullo modo
ti ⁊ vtutis ẽ ergo nõ saluant ꝓpũ

sunũ. sic cũ loquebãt babilonij et
alij gentiles de deo iudeorũ. et inote
scat in nacõnibus coram oculis nris
ultio sanguinis seruorũ tuorũ q effu
sus est. Hic terminatur ilusio in
hebreo et incipit declaracõne ionum. et
est sensus. vltio sanguinis seruorũ
tuorũ q effusus est. a babilonijs.
innotescat innacõnibus. ita q̃ oĩs
nacões sciant coram oculis nris. c.
ita q̃ nos ⁊ iudeanos ad laudẽ tue
iustitie. sicut tuũ sunt de amanec ⁊
filijs eius q̃ totã gentẽ iudeorũ machi
nabatur extirminare. et iudeis
iudeis sunt suspensus cũ filijs suis
ꝑ patibul. hester. viij. Intrent in con
spectu tuo gemitus cõpeditorũ. ut
a vinculis et carceribus absoluãtur.
Secũdũ magtudinẽ brachij tui. i. fortitudinis tue q̃ p brachiũ designat
possidẽ filios mortificatorũ. i. morti
ꝑpetuo ex immia afflictõne. vnde
tũc dato io⁹ hz. filios interitus. filij
autẽ interitus dicũt illi qui sũt
dispõti ad interitũ. sic filius mortis
qui sũt digni morte. sm modũ lo
quẽdi scripture. Et redde vicinis
nris. s. philistheis ⁊ alijs nacõnibus
in circuitu iudee positis. septuplum
in sinu eorũ. i. vindictam plenã. q̃ sep
tenario designat cui⁹ cã subdit.
improperiũ ipsorũ q̃d exprobauerũt
dñe captiuitatẽ eius iudeorũ attribu
bant impotencie dñe. et sic in
erat q talis blasphemia punita.

Nos aũt. Hic ultio pene grãs
actio ꝑ depcacõnis crandicẽ q̃ vi
dit aaph futurã et nigt se cũ po
pulo tempore liberacõnis sue. co
q̃ erat de eam lege. dicẽs. Nos aũt
ꝓpul⁹ tuus. cui in monte syon
legem dedisti. et oues pascue tue.

quas manna celesti nos pauistu. Confitebimur tibi in sciēm. confessione laudis pro liberacōne nīa. et nō solū semel sz futuris tēporibz. Ideo subditur. In generacōe & generacōne. i. in generacōibz sibi succedentibz. Annūciabimus laudē tuā. quod videmus impletū eo q̄ ps iste recolit ē gēnibz s' succedentibus ad magnificacōnē laudis dī ne. Moraliter pōt exponi ps iste ut sit oro eccē p̄ infideles eccās et sca loca pphanantes. occidentes popu lū xp̄ianū. et eccās destruentes. p̄ qd eccā i p̄mo hui⁹ psalmi hūc de uastacōnē lamentatur. et scām de uote et hūilē p̄ restauracōne dep̄ catur ibi. Effunde etc. implorā do dei ultiōnē p̄ infideles. et eius uīaz erga fideles. et ultio regna at⁹ i xp̄o exaudicōnis. ibi. Nos aūt. psalm⁹. hymn⁹

In regis israel. hunc psal mo premittitur talis titu lus in hebreo. Ad victoriā sī co sanym testimonii alaph ps. Eu ca q̄ facienti q̄ fo sanym secundi q̄ fo sanym hebreos modernos sig'ficat ipsa⁹ psalt⁹ seu no⁹ omnīū sig't hīa. et dicat melius ut ardo. secūdū qd pleriq⁹ diri p̄ ē titulo psalmi qua dragesimi quarti. cū p hī nō multū sentētia. q̄ idem hic intelligitur p uolas et p hīa eo uno quo dic tū fuit p̄ psalmū. xlvij. Dicat q̄ RA. sa. q̄ p hīa intelliguntur filii israel ad hī inducens ad hī illud cantico⁹. ij. Sicut lilium inter spi nas sic amica mea inter filias. q̄ exponit de synagoga seu populo israel. lilia q̄ ista p⁹ erumpus a saph fuerūt in tribus notabili bus p̄cessōnibz designatis per

spinas. i. p babilonios. et p antiochū illustrē. et p romanos ni qua sunt modo. a p̄na aūt p̄secucōne finit p eūm qui dedit eis hōnatem ordi nādi ad tēm suā. deo hoc illi inspirā te. i. eldre. i. a scām p machabeos. et a terra expectant nidei hīrum p nicē syam ventimū. et p̄ hoc in hoc psal mo terminatur. Conuite nos. i. dirigi tu ad consolōnē p̄ut xp̄o. Ra. sa. dicit. i. q̄nto iubi. et octauo. et ultimo. et ad hymc sensū adaptat hīam hym⁹ psalmū p̄ut pōt. Sz hec expō est con uenīa quātū ad hoc q̄ dicat xp̄m ue nturū et loquitur de p̄mo eius aduē tu qui nā tūsimit i p̄terita. prout diffuse declaram in quadā questio ne de quotz p scripturas veteris testa menti. Item in aliquibz valde ex torte exponit hīam q̄ hī mihi. Fiat manus tua sup̄ virū dextere tue. et sup̄ filiū hoīs quem cōfirmasti tibi. q̄ exponit de elau p quē intelligit imperiū romanū. ut p⁹ p̄sīm ca tholicā romane eccē subiectū dicēs sic. Fiat manꝰ tua. i. vīdicta tua. sup̄ virū dextere tue. i. sup̄ elau q̄ est vir stans. s. ut signū ad sagittā. ut faciat vindictam dexteram de xp̄o. patet q̄ ista expō est extorta q̄ vir dextere dei et confirmatus sibi. nō accipimus in scriptura nisi i bono. Cassiodorus aūt et aliqui doctores catholici exponūt hunc psalmū ad hīam de xp̄o et bñ ut ardo. tū q̄ hīa valde cōsonat ut videbitur exponendo. tū q̄ hoc dicī cōsonat dictis hebreoꝝ auti quorū. dicat enī rabi moyses ex ponens illud genes. xl. Videbā quidem me inter etc. vna expō est. hic est israel de egypto tūsla tus in tiram promissionis. Alia

D. no.

expō est. hic est messias sicut dañ ſḥ
tñ est p̄ psalmo. lxxix. et p̄fice iã quã
plantauit dextera tua. et est planta
cō a ſcīs et ab hūanis. et hoc dañ
ra. mo̅ſi ualde cōsonat p̄ sone xp̄i.
ī qua est duplex natura. ſ. dīna aſ̄
nis et hūana ab ēternis et p̄ q̄ p̄
allegat hanc sc̄ptuã de messia
dictam p̄ quē intellexit xp̄m. ꝑ sicut
ſcdm hunc intellectū. ſensus p̄dicti
tuli cū dicatur. Ad victoriã ſ̄ filia te
ſtimonii asaph p̄s. talis est p̄s iste est
testimoniū asaph ſ̄ filia ul' pro filius.
ut hꝫ titulus ro. i. ſ̄ xp̄m et ecc̄am
suã ul' corpus mysticū q̄ p filia dr̄
gnantur. ut plenꝰ sint dicti ſ̄ psal
mo. xlviij. quod aūt ī tanto erp̄it
ad victoriã. sig̃t conatū leuitarum
ī cantādo hūic psalmū sicut sup̄
sup̄dictū est. Qui regis israel etc̄.
Ad intellectū hui⁹ p̄s sciendū q̄ una
est ecc̄a ueteris testamēti ac noui.
q̄ sicut ī ueteri ac nouo testamēto
dicitur vinea dei. unde dicit gregoꝰ
oui⁹. vij. sup ezechielē quis uero pa
tris familias nisi ipse deus omnipotens
q̄ conditor nr̄ qui regit quos cō
didit. et electos suos sic nisi modo
possidet q̄ subditos dūs in domo
qui hꝫ vineã suã. ſ. uniuersalē ecc̄am
que ab abel iusto usq; ad ultimū elec
tū qui in fine mundi nasciturꝰ est.
quot ecc̄as p̄tulit. q̄ tot palmites
misit asaph q̄ p̄sūs vineę ī spū cō
p̄hendens scripsit psalmū istū. ī quo
p̄mo declarat statū hui⁹ vineę aū
xp̄i aduentū. ſcdo post eius aduē
tū. ibi. Deus uirtutū conuertere. p̄ma
ni duas q̄ p̄mo p̄mittit oīo psalmi
ste cōdo p̄cipuus hui⁹ vineę. ibi. vine
am de egypto. p̄ma adhuc in duas,
q̄ p̄mo petit asaph oīo. ſo oīa di
uiſo. ibi. Erasta. Cum p̄mū dicit

Qui regis israel' intende. oīo mee.
qui deducis uelut ouem ioseph. alu
qui hoc exponit dicentes q̄ filij i
srael p̄ ſimilitudinē mihi nō potuissent
ſuisse sepulturā ioseph. aut ossa ei⁹
nebantur secū asportare. sicut fuit
eis ſp̄ialiter reuelatū. l. ca. Et quedā ouis
ductu angelico natauit usq; ad locū
sepulture ioseph. ad ostendendū locū
ubi delitescunt ossa eius atq; et p̄
hoc notatum fuit ouis ioseph. q̄ am
plens moyses secū portauit. ut ha
etc. xiij. Et secundū hoc sensus est hui⁹
liꝫ. qui deducis. ſ. p̄ſūm israel p̄ an
gelum p̄cedentē castra eorū. ut hꝫ exo.
xiij. uelut oue⁹ ioseph que illi⁹ duc
ta fuit ad sepulturā p̄ angelū modo
p̄dicto. Et q̄ hꝫ dañ de oue ioseph ꝑ
tinu. exo. xiij. Aliꝫ exponenda est
hec liã sic. Qui deducis ioseph. i.
populū israel de egiptiaci a ioseph eo
q̄ ipsum saluauit tempore famis ī
egypto. uel quod ouem. i. diligenter
custodiens eū sicut pastor gregem
suū. Qui sedes sup̄ cherubim. q̄ pa
tor q̄ dicebatur sedes dei. erat sup̄
cherubin sicut plenꝰ fuit expōtū
exo. xxv. manifestabar coram arcam
beniamin et manasse. iste tres tri
bus figebant tentoria ad occidē
tem ptē tabernaculi. ut hꝫ. num. ij
Australiter ad ptē tabernaculi.
erant cum cōz. Q̄ erat p̄paratorium
ī q̄o dabant̄ diuina responsa. et p̄
hoc dicit. manifestare coram arca etc̄
et c̄. deinde nobis p̄pria respon.
Erata. Hic cōr̄ ponitur dicē
dominis ro. q̄ asaph p̄uidebat popu
lum dei multiplicari affligendum
a diuersis populis. et ideo p eos ſic
ratiōne precabat̄. d. Erita potēciã
tuã. cui nullus pōt resistere et nem
et p effectū tue potēcie. ut saluos fa

gas nos. ab affligentibz nos. et con
uiat se asaph populo futuris tem
poribus affligendo vnde dñs psalmo
pcedenti. Deus virtutū. i. angelor.
cōuerte nos. ad culpa ad gratiam et a
tuam ad letitiā. et ondе faciē tuam.
loquit̄ de dv ad modū hoīs qui q̄
diu tacet ira ꝺ aliquē cōcipit ab eo
faciem. cū q̄ placatus est ondit et
faciē hylarē. et in hoc petit asaph di
uinam placationē. et salui erimus. quia
sine tua gratia nō pōt ee nob̄ salus.
Dñe deus virtutū. quousq; nascens
.i. q̄dm. cū ondone tenui tu. i. cū illud
de quo te rogo. s. de liberatione populi
.q.d. ista dilatio est ligni ne tale in
populo. Cibabis nos. irrumpat. in q̄
usq; ut sit tenuis quādiu cibabis
nos pane lacrimarū. i. ymittes nos
in captiuitate et afflictōne. q̄ hoīes
in tali statu. bibūt in lacrimis et
luctu. in mensura. i. cōtra mensurā
pcedz mēz. q.d. meritum hanc
afflictōnē p̄ pcā mea. cū tu libera
nos et tua gra. Posuisti nos in
contradictionē vicinis nīis. q̄ ca
marum quos circumhabitant frat
histare in cōtinuis israel. ut hī. m.
x. vbi. Odierunt iudeos et eis et
ideo ꝺprecabant quātū potērāt red
tū iudeor in tra sua. et postq̄ redie
runt de babilonia cū. fuerūt eis mul
tū molesti. ut p̄ primo esdre. et nee
mie. q. p totū. Et finitimi mi scribā
nauerūt nos. sicut dicit nehemie
.m. Factū est autē cū audisset sana
ballath q ędificaremus murū impat⁹
est valde et motus nimis scribā
nauit iudeos et c. Deus virtutū
et c. expuat sicut plus q̄ repetitio
est eiusdem. sic frequenter fit i ord
mbus. Vineam. hic declarat
procellus ecē inter p̄ aduentū q̄

propriō noīe dicitur synagoga. et
primo declarat̄ per illis in p̄sentitate.
cōdō in adūsitate. ibi. Vt quid destru
xisti. Circa primū dicit. vineam. i.
populū israel dei auctorē. ysa. v. ca.
Vinea dñi exercituū dom⁹ israel est
de egypto trāstulisti. educendo plūs il
lū immanitatē de egypto que erat tūc
ydolatrie dedita. sicut agricola tūc
plantat vineā de terra mala inco
nam. Eiecisti gentes. de tua promissio
nis. ut hī libro iosue. an⁹ victorie
ō reges chanaam. fuerūt magis vi
tute dīna q̄ humana. et plantasti
eam. dando populo israel i terra pro
missionis quiete. cōdīn quod dicit
iosue. xi. Cepit ergo iosue omnem
terram sicut locutus est dñs ad moy
sem. et tradidit eā in possessione fi
lijs israel sin ptes et tribz suas. q̄ent
q̄ tra a plus. Dux itineris fuisti i
cōspectu eo. in colūpna nubis p diē
et in colūpna ignis p noctē ut diu
ces itineris utroq; tempore exp. ym.
et plantasti radices eius. i. cōdīs
pēs ut iosue et filijs qui i cultu
et fide dei erant traditati. et im
plesti terrā. p multiplicationem
proles. operuit montes vmbra eo
et c. p adeptionem honoris et dig
tatis. quod mirabiliter fuit tempore dd
et alior regū bonor. Extendit pal
mites suos usq; ad mare. s. medi
terraneum. et usq; ad flumen. s. effra
tem ppagines. et i hī notat dilata
cō possessionis. q̄ tota terra inter media
subiecta fuit regno israel tempore
salomonis. ut frequēter supdictū est. Vt
quid. Cōtra declarat̄ processus
i aduersitate ei dicitur. ut quid de
struxisti maceriā eius. i. angelor
custodiā eo q̄ populus est cōtinuus
ad ydolatriā. ut p. iii. et. iiii. R.

+ pene q̃ ẽ ipſũ. vñ dicit peta. oderũt pacare mali.

ĩ multis locis ul'p maciam mtel ligũt clamãtia nĩm q̃ deſtruerũt caldei. et vindicant eã os qui p̃gredit̃ uiã. q̃ urges ĥne et multi alij añ deſtructõnẽ cãtatis p nabuchod' et poſt fuerũt eis mole ſti bona eor̃ rapientes et ꝓfĩm occi dentes. ut p. m. & my. r. et ſ libro eſdre ect neemie. et. 1. et. ij. machĩ. ꝯtigerãt eam ap deſtina. 1. nabu chod qui ſic notatur eo q̃ dm ĥiam unt mẽ ferus. dñs my. et ſingula ris ferus depaſtus eſt eam. ſic fu it antyochus ĩr qui fuit ualde ſingularit' miſ'bia q̃ hñt terrã ad nagnãdũ et mare ad ambulandũ ꝓ mẽtis elacõnẽ .ij. machĩ. v. fiunt ꝑ ualde terras p̃ tormenta in hiſana et ecc̃ſia. inducens ꝓpulũ iſrael ad tranſgr ſionẽ legis. ij. machĩ. vij. ĥ hebd hẽtur. et cõmodo agni depaſci eſt eam. p cõmodõnẽ intelliguntur oĩs beſtie que ꝯtigerãt monẽtur p agnũ ad depaſcendũ xp̃m. ꝓ quod ĩmmo tranſtulit. et oĩs beſtie ag depaſte ſũt eã. p quod ꝑt intelligi nil'tendo diſtan gentiũ que erãt ĩ ecctu antyochi ul'alior regum nideam dmaſcenaũ. ¶ Deus vir tutũ. ĥnc cõpt deſcribi ſtatus eccl̃ pfectus p aduẽtũ xp̃i. q̃ pfectõnẽ petit aſaph deuote dicens. Deus virtutũ convertere. p cõdeſcenſionẽ bonitatis tue. reſpice de celo ꝑ mi. oculo tue clemẽcie. et viſita. mp p̃a plãta. vineam iſtam. quod fac tum eſt in tua bñdicta incarnatõ ne. inquia viſitauit nos oriens ex alto. luce. p̃mo. Et plãte eã et ẽ. ſtatus ei veteris teſtamẽti fuit ĩperfõis. ſm q̃d dr hebr. vij. nichil ad pfectõnẽ adduxit lex. ſz hec pfectõ

reſeruabatur xp̃o. p̃ quod dicit. q̃ v. nõ uen ſoluere legẽ ſz adĩplere. quia moralia p̃cepta adĩpleuit. cõſilia ſz addendo iudicialia uem. rigorẽ pene temperando. ut hoĩes cauerẽt a malis et ſtuderent bo nis magis ducti amore bñi q̃ eſt p̃mium pfectorũ. q̃ timore pe na ſeruitutis pene. oderũt peccare bñi virtutis amore. cerimonialia que tñ figuralia erãt adĩplent in ſua incarnacõne et paſſione. cuius erãt figure. et ſacrãmẽta eccl̃ ſacra nuſquam leguntur que cõtigerũt gen ilã et introducit ad gliam. quod nõ ꝓterant facere ſacramenta le ris legis. p̃ q̃ dñs egena ſ ĩmma gal'. mj. Et ſc̃z filiũ hoĩs. reſumma tur in reſpice. c. ſc̃z xp̃m hoĩem q̃ meliũ glio nocatur filius hoĩs. i. virginis q̃ h̃ nomẽ hõ et cois generis. alij aũt ſunt filij hoĩm .c. viri et mulieris. quẽ cõſumma cio tibi. i. immobilẽ aſſũptũ. qui quod ſemel aſſũpſit nũq dimittit ut dicit damaſcenus. vñ et ĩ ſtitu mortis xp̃i. aia cr̃is ĩ lilio. et cor pus ſepulcro. fuerũt cõiuncta ſi bo. ĥ necnon igñ et ſulphur. p̃ hoc intelligũt ſacerdotes mi. qui in paſſione mortis xp̃i. aderãt fuerũt obſcuri. et tande ĩ mundo templi aliqui eor̃ fuerũt mortui et alij fugerunt ad ſubterranea ubi fuerũt capti et miſeri. ſ ſubdit. ab increpacõne multis p̃ribus. q̃ ex rigore dñe iuſtic que hic increpacõ dicitur ĩ illos nẽ mortis ꝛ̃ pcessit. Fiat manꝰ tua ſ̃per virũ dextere tue. vir iſte ẽ xp̃s ad dextrã dei p̃is aſſũptus. aſſ. ille. et dñs quidẽ ulſ p̃ſõ loquitur eſt eius aſſũpt9 eſt ĩ celũ et ſedz a dextris

di. cuꝑ unū nūcū. pⁿ eius alcōnē. ūū est ꝓaliter. mandⁿ dñe ūcutis. declamando eⁿ gliam et dnatē ꝑ unū cāla ūā. aū aplis alijs q̄ discipulis in noīe xp̄i. et sic filiū hoīs. accipiē hic et. ꝑ id est. vt illud q̄ subdī sic filiū hoīs. sit expūctū illⁱ q̄d p̄mittatur. sic unū dextre tue. ut ꝑ hoc homo xp̄us intelligatur. de quo cuꝑ dr̄at. sic filiū hoīs etc. Et nō discedim⁹. aū ꝑ aūsionē ad de uñ dicat apⁿ⁹. Ro. viij. Quis sepa rabit nos a caritate que est in xp̄o ihū. tribulatō. fames nuditas. aut gladius et c̄. q. d. nō sic ūa sequēs oīndit. uīncim⁹ nos. uita scīl ūpūa et gloīe ī futuro. Et nomē tuū in uocabim⁹. temporalit̄ ī p̄nti. et et nalī in futuro. Cū illud ps. lxxxiij. Bt̄i qui habitant in domo tua dñe in ecla ūcl̄or laudabūt te. Dñe deus ꝑ tutū cōfitebor nos. ad te ꝓcē diligendū. Et oīde facē tuā. ꝑ aptam uisionē. Et salm cum⁹. q̄ mediata visione et ꝓfecta structōne conficit etnā salus etc. psalmus. lxxxj.

Exultate deo. etc. Hunc psalmo p̄mittit̄ tal' titulus ī hebr. Sīy hagnitat alaph. Ad cui⁹ intellectū sciend. q̄ p̄ma scīptura huius dcōnis hagnitat nō est de substātia uocabuli sz est articulare accidentium eⁿ⁹. sicut dicitur ī latino. o magī. ito nō est de sbā dcōnis sz est articulare uocabuli eⁿ⁹. quitit. aut in hebreo ist duplicē sigīficacōnē q̄ sigīt instrumētū musicū sic notatū eo q̄ inuentum fuit in ciuitate geth. ut dicat. ga. sa. sigīficat ꝛ torcular. et hoc mō tūstu it ꝑ unū⁹ q̄ ponit tale titulū. Victor ī torcularibus alaph. ita q̄ sm eum ibi accipitur singulare pro plu rali. scīz torcular ꝑ torcularibz cuius sīgī fit ī scīptura et eo⁹. ꝑ aūt cōsequē dici q̄ quitit hic accipit in utraq̄ sigīficacōne. Ad aliⁿ intellectū sciendū q̄ ps iste ꝓpr̄ cōitat dr̄abā dus ī festo tubar ut magis videbī ꝑ ceq̄dū. q̄ incipiebat ꝑma die mē sis septēbris. que apud hebreos est ī nouilunio ꝓpinquiori equinoctio autūnali. cuius sit ante equinoctiū. cuius p⁹ cuius ī ipō equinoctio illo aūt tempore cōit cōpletē cuius uindemie ī tra promissionis que ca lida est. et ideo de uino tūc expūctō de torcularibus fiebant libamina sacrificior ī templo. ꝑ q̄ iste ps in titulatur a torcular seu torcularibus. Ite q̄ leuite cantabant ps nō solū uocibus ihsanis cū mulcis instrumētis. ut sup̄ dictū est. et cant⁹ hymn⁹ psalm magis ꝓpriecā tabatur ī strumēto musico q̄ hebrea ꝓce uocabatur quitit ꝑ ut est nomē instrumēti musici. et sic accipitur iuhor titulo ī sigīe duplici. Ipīs ꝑmissis. sciendū q̄ una de causis quibz iste ps cantabatur ī festo tu barū. Erat ꝑ gīaz actōne de fructi bus anni collectis. quor collectio tunc erat cōpleta ut dictū est. et io ps iste dīcitur in duas ptes. q̄ ꝑmo inducatur ꝓpls ad gīatiā dñe ex ea dei. scd̄o ostenditur. eⁿ⁹ ingratitudo ꝑ oppositū. ut oppīta mē cepīta magis elucescant. scd̄a. ibi. In tribulacōe. ꝑma in duas. q̄ ꝑo populus adduci laudē inducatur. scd̄o ad hoc nō adducatur. ibi. Q̄ ꝑcep tū. Cīca ꝑmū dicitur. Exultate. de uocione cordis. deo adiutori mō. ſ omnibz pericuis et negocijs. iubi latur. uerbis cōdīs ps. lxxxj. Cor

meil et eaw mea exultauerit in deū
vnū. dño iacob. dicitur aūt dñs iacob.
eo q̄ voū trahet ei de cultu ſpāli geneſis
rerum. dicens ſi fuerit mecū et ē. et
ſequutus eius vñ dñs i deum. et lapis
iſte q̄ erexi in titulū vocabitur do
mus dei etc. Summite pſalmū. adde
cantandū non ſolū nobis ſz iſtrumē
tis muſicalibz. ꝓdo ſubditur. Et date
tympanū etc. nō exprimit hic inſtru
mentū gnūr q̄ns ſit magis ꝓpū
cantui huius pſalmi. legendū cū he
breos titulū fuerint appoſita i pncipi
is pſalmoꝝ ab actoribz ꝓphetis. huic
cmatr i neonematibz. i. i nouilu
nio. et dicitur a neos grece quod eſt
nouū latine. Nouibz eni nouilunijs.
faciebant feſtū ꝑ vñcaū dñe gu
bernacōis. eo q̄ in nouilunio coīter
magis appz tūmutatō temporis. ſz
in nouilunio mēſis ſeptimi. cū hȳ
celebrabat feſtū tubaꝝ quod erat
valde ſolēpne apud hebreos ut hȳ
leuit. xxiij. et nu. xxix. ꝓdo ſubdit
In ſigno die ſollempnitatis mē. i. feſ
ti tubaꝝ. In hebreo hȳ. In termi
no diei feſti mei. et eſt eadem ſentē
cia. q̄ terminꝰ diei feſti q̄ſtū ad ei⁹
inchoatōnē. erat ꝑma dies mēſis
ſeptimi. In tūſlatōne nio io⁹ ſic hȳ.
In medio mēſe die ſollempnitatis
mei. et ad idem pōt referri. q̄ ꝑma
die mēſis ſeptimi. eſt i medio an
ni ſcdm̄ quod incipit annꝰ i ꝑmo mar
cij. Alio tū mō incipit a ꝑmo ſeptem
bris. unde dicti ſunt plenius gē. viij.
et exo. xij. Si aūt referatur hȳ ad me
dium mēſis ſeptimi. ſic dies ſollem
pnitatis referitur. ad q̄ndecimū di
em eiuſdē mēſis. in q̄a incipiebat
ſollempnitas tabernaculoꝝ leuit. xx
iij. et nu. xxix. Qz ꝓceptū. Hic cō
ſequēter ponitur ꝓdēs inductōnis tē.

cium dicitur. Qz preceptū i iſmael eſt q.
d. vñ debetis deum laudare i dicta
ſollempnitate. q̄ dñs ꝓcepit hoc iſmael
in lege. leuit. xxiij. et nu. xxix. ut pre
dictū eſt. et indicat dñs iacob. i. facier
vindictā de ꝑcepta omiſſione. tō nec
q̄ndo dñs ꝑcepit illā ſollēpnitatē tu
barū. fiunt ꝑ memoriā ablationis.
ꝑſertim ab immolatōne. ut ꝑtus ꝑ me
moriā obedientie abrahe q̄n ꝑtus
fuit filiū immolare. et ipſius iſmael q̄
ꝑtus fuit in eadem obedientia ad dei
immolatōnē ſuſtinere. ſicut plenius
fuit declaratū gē. xxij. vñ et in feſto
ꝓdicto inter clangendum in cornibz ange
tum. i memoriam auctis oblatꝰ
ꝑſertim. Teſtimoniū in ioſeph ꝑſonā illius
dicit ra. ſa. q̄ eodem die poſt revolu
tōnē annoꝝ. ioſeph eductus fuit de
carcere. et ſic illa dies fuit ſollempnis
ꝑ ꝓ ioſeph liberatōne. ai enim de
terra egypti. In hebreo habetur ſi⁹ terrā
egypti. qd̄ ſm illā expōnē fuit q̄
ioſeph fratres fuit ꝑpoſiti ſi⁹ egyptū. et
tunc mīſi ad videndū terrā egypti et
ꝓvidendū de coſtitutōe egyptiacā frumēti.
ſcdm̄ quod dr̄ gē. xlj. Egreſſus eſt
ioſeph ad terrā egypti et ē. Imgīn q̄
nō noverat audiuit. dicit ra. ſa. q̄
hic accipitur lingua ꝓ ydiomate
ſicut frequēter accipitur in ſcripturis
et ꝑ in modo qui loquendi. dicit
q̄ gabriel docuit ioſeph. lxx. ydio
ta. q̄ ait nō noverat ſz tūm hebraicū.
duūtat ab honeribz dñi ei⁹. qz liber
tus fuit a ſeruitute ꝓpter quā
q̄ ipſum emerat i ſeruū gē. xxxvij. qz
mis ei⁹ i ſcptimo ſeruierit. ſic mo⁹
erat muſicandi i domibz ꝓtectū. qd̄ ſup
dictū eſt i hac expōne. gabriel ꝺoīa
ydiomata ioſeph docuiſſe. vel ſic. ſp
ad hȳ nō ſe extendit virtus angelica
in inſtanti ut tempore tā bñ hoc fa

aat. ꝛ colum ad vnitatē ſpūs q̄ domꝰ
lingnam̄ dedit apl̄is act. ij. ꝓbāt
ſc̄ā et doctores catholica dicunt cōit̄
q̄ hoc domꝰ ꝓmo datū fuit apl̄is.
ut possent ꝓdicare fidem catholicā
i oī lingua que tō nō erat loca in
ioseph. et iō alr̄ exponit hoc scriptura
ab illo loco. testimonium et c̄. i. ip̄ló
alr̄ nōiato nōe ioseph. q̄ populū
illū saluauit i egypto tempore fa
mis. ut dān ca. ꝓcalmo ꝓcedenti.
cū exiret de tra egypti. q̄ ato post
exitū de egypto dedit dīs preceptū
de festo tabarnā mouēdi i deserto. ꝛ sicut
dictū est. in hebreo hr̄. si tūm egyp
ti. et tunc cōplendum est illud quā
ante retinebatur populus vel i alq̄
bus cōtrarietur seruitute vñ nō pos
sunt exire. ꝛ ꝓnogenitus interfectus ha
buerit vnam exēndi ad aliā tūm
egypti. et exiendi p quā ꝓcellent.
Inquā q̄n nō nouerat audiuit. q̄
ꝓlīs audiunt dñi loquentē. dando
decē legis ꝓcepta. exo. xx. Diuitur ab
hoc tribus dorsi ei⁹. q̄ ꝓlīs de fini
tate egyptiaca fuit diuinus libat⁹.
in tribulacōne. ioel hr̄. amos ab hoc tur
bine ei⁹. et est eadē sententia ut q̄
mutat⁹ mod⁹ loquendi de deo. de tra
plena ad ꝓnā que mutatio sequēs
est in ꝓphīs. amos ei⁹ ioelphmo fini
tur. i. instrumēto tō ad portandum
fenus de cīuitatibus. ad quod cōparatā
fuit filij israel in egypto ꝑ quē dictū
fuit exo. i. in hebreo et tribulacōne
ionum hr̄. amos ei⁹ ioelphmo tūc
erunt. et sic referitur ad tempus i
quo fuerūt a dcā seruitute liberata.
tribulatō autē ista referitur ad tempus
quo fuerunt i seruitute occupati.
In tribulacōne. hic cōmendat
bitur ingratitudo ꝓpli. et ꝓmo
quātū ad culpā. scdō quātū ad pnā

et dimisi eos. cum ꝓmū dī impiō
dei ꝓmo violentus sua bōitas populo
ꝓpta. in tribulacōne. qua fuerūt oppꝛ
sus in egypto dicta sunt tuite. inuoca
sti me. ut liberarem te et liberauite.
in ignis et ꝓdigijs te educendo. ex
audiui te i abscondito tempestatis.
. i. qui tempestas nocebat cū egypti
os. exaudiui te. saluando. in abscō
dito. et tuo loco. ꝓbaui te apud a
quā contradictōnis. declarando tuā
ingratitudinē et rebellionē. mīi. xx.
audi populus meus. cui spāliter lege
dedi i monte sinai. et cōtestabor te. i.
ego contra te testis sicut et inter ti
legem meam tūc ingressus fueris. ideo
subditur. si audieris me. obediendo ei
q̄ dixi tibi in datōne legis. exo. xx. sō
hēbis deos alienos coram me. Non
erit inter deus recens. i. nulla creatura
naturalis nl̄ artificialis tūc erit ate
pro deo reputata oīs enī creatura in
tempore est tūc. et p tōs est recens re
spectu eternitatis. nec adorabis dñm
alienum. unde exo. xx. subditur. non
adorabis ea nec coles. Ego enī sum
dñs tuus qui eduxi te et c̄. et nō
alius sicut filio dicta de vitulo. exo.
xxxii. Isti sunt dñi tui israel qui te
eduxerunt de tra egypti. Dilata os tu
um. ad pretendū tibi utilia. et imple
bo illud. dando pretiosē tuā fidē
me solū deū recognoscas. et nō au
dituꝝ ꝓplīs vocem meā. ei obediendo.
et israel nō intendit michi. mandā
ta mea ꝓpendendo i quo appꝛ ma
xīa ingratitudo. et dimisi hic cōm.
ponitur huic ingratitudini legis
pena que est ꝓnatō grē spūalis q̄
notatur cū dicitur. Et dimisi eos. sub
trahendo aduersis meam gratiam a
pacis cōseruātē. ideo subditur. secun
dū desideria cordis eorū. i. sm inclinatō

. nō.

nem fonntas ad malū. ꝑnunt ī adī
nencōmbus suis. i. in pais enorum
bus ab ꝑis inuentis. Secdā ꝑna
est subtractō subsidij temporalis. q̄
nōtat cū dicatur. si ꝑis meus. i. ꝑis
israel quē redemi de egypto. audisset
me. obediendo. si in vijs meis ambu
lasset. ꝑcepta mea obseruādo que sī
me puciendi ad vītudinē matth. xv.
si vis ad vitam ingredi serua mā
data. pro nichō. i. gratis. forsitā ūm
eos cor ꝑuertasset. eos ad michū de
ducendo. et dicat forsitā. nō ꝑ mu
tabilitatē dīne voluntatis que est ī
mutabilis. sz ꝑ ūtabilitatē hoīs de vo
uo ad malū. ꝑ quod frequēter ꝓueditur
dīne ꝓmissionis effectus qui est cō
dicacē. l. si hō ꝑseueret in bono. et
sī tribulantes eos mīssissem manū
meam. eos mētando. sicut scribit ꝑ
in ii mach. ubi. q̄ subsidia eis nō
fera. ꝑ cor ingratitudinē de ꝑteritis
vīctorijs. Tertia ꝑna est īflictio
supplicij gehennalis. que nōtat cū
dicitur. ymmo vero dīn mētiti sī
et. icti sunt ꝑui nidei qui ꝑmise
runt obseruare legē dei. exo. xxiij.
dicentes. oīa que mādauit nobis
dns facem⁹ et audiem⁹ obedientes.
et tū facim⁹ et a ꝓposito ad tūsq̄
si fuerunt enormit̄ mitulū conflā
tilem adorantes. exo. xxxij. et erit
tempus eor ī sclā. i. tempus ꝑuitō
nis hui⁹ ꝑnī. q̄ sz tunc ꝓpter sūt
ꝑuitū ut ibidē hr. Qz accidit ī
illa die. q. vngīti tria mīalia. tū
adhuc reseruatur ꝑuitō ī futurū.
sm q̄ dixit dominus noster si post illā
mortalitatē. ego ait in die illorum
ui citabo hoc ꝑcm eorū. et adiuuat
eos exadux sepulchri. i. panc sōdr
cha tuta. q̄ nō obstante dcā tūsl

gressione introduxit populū ī terrā
promissam tritico humidante. et depr
melle saturauit eos. q̄ apes melli
ficant ī rupibus de ꝑmissione ī
humidate colligit. vū et terra illa di
manas mette exo. xij. Aliter
pōt exponi ps ista. ut sit gratia actio
etē pro aliquo seu aliquibz beneficijs
adeo exhibitis populo ꝓuo. ymnū
q̄ sm dictū salutatoris. ad. xij. Scdm
est sicut lagena nōdū tota adhuc.
et sic ist bonos cū malis ꝑmixtos.
deo gratitudinē bonor exigā deū cog
demus. ꝑmo in hoc ꝑsalmo in dīn
p exultatiōnē et nubilum elevatur
sedō ingratitudinē malor considerans.
eos in ꝑsona dīn detestatur. et patrū
ꝑtes secundum ꝓdicta. ps. lxxxij.

Deus stetit in sy⁹nagoga. Huic
psalmo ꝑmittitur talis titul⁹
in hebreo et tūclacē idem. psalm⁹
asaph. ex quo appz actor. De mā
no hui⁹ psalmi dicit expositores he
brei et catholici. q̄ asaph fecit hunc
psalmū ō ꝑuos iudices. arguens
eorū nequitiā. et petens sī hoc dīn
nam ultricē ad suam equitatis.
talem reducentē. dicat g̃. Deus stetit
in sy⁹nagoga. i. in congregatiōne. et dī
a sm q̄ est eil. et gogr. aggregatiō
deor. i. iudicū. sedm quod dicitur
exo. xxij. Ad deos utriusq̄ cū ꝓueni
. i. ad iudices. et dicitur deus stare
in congregatiōne iudicū. q̄ clare in
dit et attente sīm et dcā cor. ꝓdo
subditur. ꝓ medio autē deos dīn
dicat. i. discernit utrū iuste ul' in
iuste iudicent. et ideo subdit asaph
contra iudices ꝑuos. usq̄quo. i.
q̄dīu. iudicatis iniquitatē iniustā
do ptem impiam ꝑ munia ul' fa
uorem. et facies pcōr sumitis

idest ylonas malorū ꝓ̄ commū ꝓtem
ciam ul' aliam cū malā acepta
tis. Judicate egeno et pupillo. eius
iustiam declarando. Humilem et pau
perem iustificate. i. iuam iustiam
conseruate. Eripite pauperem. i. de ma
nu diti⁹ iniqui. Et egenū de manu
peco⁹ liberate. qui eū calūpniant
iuste. Nescierunt neq; intellexerunt
. s. talia facē. non ꝓ̄ ignorancia
legis. sz ꝓ̄ enormem electionis. qz igno
rat omis malus. ut hī. m. etiā. qz
q̄ alle qui peccat ex cta caecitate. igno
rat. s. q̄ tale malū sit dimittendum
nec ꝓ̄tetur. Aliquo tmo apparuit. qz
tunc elegit ex ꝓ̄ua affectōne ipm ad
hoc ministerium. Ideo sequit. In tene
bris ambulant. qz ꝓ̄ualitas effectus
inducit tenebram i intellectu. Mouē
buntur oīa fūdamēta tre. i finali iu
dicio in quo ista ꝓ̄ua ad debitū ordi
nē iuste reducentur. Ego dixi dij
estis. s. ptipatiue. eoq; iudices ex offō
sunt executores dīne iustīe. et filij ex
celsi oīs. in q̄ntū ad eius ymaginē
ti sunt. Vos autem sicut homes mo
rieni. qz potestas nō ꝓseuerabit nos
a morte. Et sicut vn⁹ de ꝓ̄ncipibus
. i. angelis cōsentientibus. cadetis unus
quisq; gehenne p equitatem dīne
iustīe Ideo subditur. Surge deus iu
dica terram. i. surges ad iudican
dum habitantes terrā generaliter. qm
tu hereditabis i oībz gentibz. quia
finali iudicio facto. omis electi erūt
subiecti ordini iuste mīe immobiliter.
et reprobi ordini iuste iustīe. Ha
stice pōt exponi ꝓ̄s iste de sacerdotes
et sanctis iudeorū. Qui xp̄m humilē
et pauperem ōdemnauerūt ad mor
tem. ꝓ̄ quod ꝓdīm iudicii ariones
fuerunt temporalē occasi et captiua
ti. et i iudicio extremo erunt etiā

luter condempnati. psalmus. lxxxij.
Deus quis similis erit t. hunc
psalmo ꝓmittam. tal' titulus
in hebreo. et i mīslacē io'. Canticū
psalmi asaph. ex quo apparet actor
psalmi. de materia iō ꝓ̄ius dixit
cōis expositores hebrei et latini. q⁹
asaph fecit hunc psalmū ꝓ̄ hostes
inadentes terrā et ꝓ̄pulū iudeorū.
sz ꝓ̄ quos hostes. nil' quo tempore nō
dicit. sz istam exponit ꝓ̄tm de ho
stibus quos habuerit a ꝓ̄incio exitus
de egipto usq; ad tempo asaph. et
ꝓ̄tm de hostibus qui fuerūt post
ea. sz contra hī videtur. qz de illis pr
tit asaph. fac illis sicut madian t
sisare. et post ea subdit. deus mis
pone eos rotam. et cē. ex quibz pz q⁹
loquitur de hostibus israel futuris
post temporis finē. nō enī fit ꝓ̄tio
de ꝓ̄teritis. ꝓ̄ quod saluo meliori
iudicio vī mihi q⁹ asaph fecit hunc psal
mū contra sennacherib et eius exer
citum sicut et de ps. lxxviij. supra
dān est psalmiste cū de eadem re
alibi plures psalmos faciunt sicut
sup̄ plies dictū est de david. et eod⁹
modo dicitur hic de asaph. Vnum tā
men iste ps differt. a lxxviij. quia ille
ps loquitur ꝓ̄incipaliter contra sen
nacherib. nō exprimens populos
quibus iudeorū s' adiunctos. Iste
autem fit expr̄. qz exprimuntur ꝓ̄ua
liter populi manentes inter hebrē
os. qui mansuerūt sennacherib
adiciendū contra terrā iuda tēpore
ezechie. duplex idē. vna qz inuide
bant iudeis et eos odiebant. alia
qz illi ꝓpli iam sennacherib sub
diti erant. qui dos eorū cōtinebat
sin q⁹ dicitur. iiij. Reg. xix. 2ō die
dissipauerūt reges assyrioꝝ terras
oīm et miserūt deos eoꝝ i ignē

et ī tñsla jo dr. ne+
ne taceas tibi.

solacñ ait est misereri hre locum.
et ideo mutauerūt cognomen ut re
uocarent in nidam ad subiaciendū sibi
gentē. et destruendum ide dñi cultū.
¶ Igitur sedñ hoc ps ista in duas
ptes diuiditur. qz a capit primo depre
cando narrat hostiū nequitiam. sed
contra eos implorat diuinam iusticiā
ibi. fac illis. Circa primū dicat. Deus
quis similis erit tibi. et ro hui⁹ dñi
citatis est. qz dictio hebraica que po
nitur ibi. domui. equiuoca est ad des
truendū silitudinē et tacitur mutatē.
ordo tñ q⁹ ista tñslacō melior est. nu
hoc qz scriptum subditur. ne taceas. et
ideo in tñslacōne domui est quedā
appens mutatō. Exponat ḡ ista tñs
latō. Deus quis similis erit t̄. q. d.
dij gentiū quos destruere cognatis tib⁹.
nō erant similes tibi. sm quod dicit
ihs. R. xiv. Non enī erant dij eoꝝ
manui hoīm. Ideo subditur. ne tace
as. i. ne dissimules inuriā hostiū
uōz qui irpugnāt te destruendū p gen
nacñb sicut deos suos. Nec cōpescā
ris deus. i. ne retineas amplius
ab ultiōne uindictē. aut causa subdit.
Quia ecce inimici tui. qz uolūt destrue
re locū cultus tui. fremuerūt. i. ad hoc
ai fremitu animoz et fortitu tuloz
uenerūt. Extulerunt caput. ḡ te li
bientes. uñ dicit cognacñb scribes
ezechie. nō seducat te deus tuus. ihs. R.
xiv. Reputabat enī q⁹ nō posset saluā
re ezechiam et ptēm eius de manu
sua dicens. nunc enī solus potens li
berari. nūq⁹ liberauerūt dij gentiū
singulos et c̄. Super populū tuū ma
lignauerūt consiliū. ut s. contra
cognacñb contra populū dei et
templū. ut dictū est. Et cogitauerūt
aduersus eos tuos. i. sacerdotes et le
uitas tuo cultui deputatos. sicut

eadem res i alia dicit. sed eo q⁹ sunt
dño cultui deputate. ut uasa uestes
et hmo modi. Dicentes. ad inuicē
mutuo se exhortantes. Venite et di
sperdamus eos de gente et c̄. i. sic de ea
mus eos q⁹ non remaneat hmoi
gentis memoria. Qui cogitauerūt
unanimit̄. i. concorditer i malo. sic
aduersum te testamētū. i. pactū firmū
ad destruendum tuū et templū ad
tus tui. disposuerunt. et qui fuerūt
ista populi explicat dicens. Tabernacu
la idumeoꝝ. i. habitantes in tabu
culis idumeoꝝ. Ista autē declaran
dum est aduersus quos altero nōie uoca
tus est edom. et sicut ostendebat
iacob fratrē suū quem uoluit occidere ei.
ut hr̄ gen. xxvij. Sic idumei descen
dentes ab eo. odiebant filios isrl
descendentes a iacob. et ysmaelitas
ista descenderūt ab ysmael filio abra
he. genes. xvi. Et odiebant filios is
rael qui descendebant de ysaac. sicut
et ysmaelite sequebatur ysaac sicut
dictum. gen. xxi. moab. ister fuit fi
lius lothi. et filii Amon qui post
ea ponuntur. ut hr̄ gen. xix. Et ab istis
denominati sunt duo populi moabi
te et ammonite et isti odiebant filios
israel impedientes eis iter ēo q⁹ tuli
erant primi terre ptēm qui ascen
derunt de egypto. ut hr̄. iud. vi. Et agarē
ni fuerunt filij cethure que alio
nōie dicta est agar. ut dicū est. gen
xxv. Et isti odiebant filios israel
sicut et ysmaelite fres sui. Iobal.
de isto nō hr̄ clare ortgo. nisi forte
fuerit iobal filius seyr. gen. xxxvj.
nōia enī hebraica aliqñ sic mutant
a ptē pncipij sicut et latina. nicho
laus. n. et colaus simt idem nomi
na mutatī tñ a ptē pncipij. Ista ḡ de
scendentes de iobal fuerūt molesti

filius israel.

filijs israel sicut et ydumei habitatores mô
tis seir. et amalech. populus iste odie
runt filios israel. et primo minabitur eos i
deserto cui ascenderunt de egypto. exo-
rum. Alienigene. Ju hebreo hi phili-
qui multi fuerunt in ista iudeis. ut
patet in. iij. Cum habitatoribus terre. haec
cum habitatores terre fuerunt confederati
iudeis tempore colonus et hyram regi
tyri. ut hi. iij. Regum. v. Tamen post ea fue
runt eis subiecti. et omnes isti populi
habitabunt in circuitu terre filiorum
israel. et mactabuntur septuaginta re
gum alienigenarum ad urendum cum rege
suo tempore exercitus tribubus predictis.
Pro subdi. Et cum affuit venit ad illis
ea sunt tabernacula filijs loth. Ij no
dicatur. eo quod filij loth erant principales
in illo exercitu. Et septuaginta reges alienigenarum
ut dictum est. Et hoc dicitur de filijs
loth. eo quod ipsi vendicabunt sibi aliquam
partem terre ut predictum est. et sic illi exer
citus faciebat quoddam mô ad communa
rum. Fac illis. Hoc totum adimpli
ploret contra predictos hostes vindic
tam divinam. d. Fac illis sicut madian
et sysare. quos miraculose delevit
runt deus per barach. Judicum. iiij. Torrens cyson
rentur cyson. Verum illud fuit preter
mirum illum et multa fuerunt ibi subita
vnde dicitur Jud. v. Torrens cyson
trahit eadem. Dicturum incolarum.
nomen est loci unde fuit illa mulier
phitonissa quam consulunt saul per
vrim. et thumim. Et verum illud fuit preter
ea sunt ut sicus trahit. Et eadem co
rum remanserunt sine tumulatione.
pone pinaxes eorum sicut oreb et ze
bee et c. Istos delevit dominus
miraculose per gedeonem et trecentos
viros ad eos. Jud. vij. Quis pinaxes
eorum. i. populorum cum memoratorum

qui dicuntur hereditate possidebant sanctua
rium dei. i. urim. In qua erat templum
dei. et per eos tota terra judee anno me
tropolis erat urim. Deus meus pone
illos ut rotam. i. fac illos instabiles.
dicat autem. in ca. quod per rotam intelli
gitur quedam species tribuli seu her
be. que in circumactu facit quandam speciem
albam lanuginis similem que ad modi
cum flatum venti dispergitur et di
spet. et sibi simpliciter flatum venti resi
stere non potest. Et ita factum fuit de ex
ercitu sennacherib. Quia angelus domini una
nocte interfecit centum octoginta quin
quies mille. ut hi. iiij. Regum. xix. Sicut ignis
qui comburit silvam. et magna pro
cacumina. et sicut flamma comburens mon
tes. et arborus urbem cum ira. Ita pse
quaris illos et c. quia corpora mortuo
rum in exercitu sennacherib fuerunt ve
lut in cineres. ita quod exercitus et vi
rtus eius colligetur quasi absque aliqua
difficultate. Simple sagaces eorum ignomi
nia. quod tunc fuit impletum quia senna
cherib mane surgens et videns unam
postilentiam sui exercitus. fugit ad pri
mas ad terram suam confusus. et quiet
nomen tuum dñe. hoc non dicitur per ipsum
sennacherib qui videns illam plagam
divinitus inflictam. non quievit domi
num per penitentiam. Et magis tanquam pro
latus pessimus adoravit in templo nes
roch deum suum ut hi ibidem. Et Ij dicit
per aliquibus ad eos fugientibus qui eos
sidemnitos dei israel potentia. exhibue
runt supplicationem. unde et plura
mu quorum amica fuerunt in illa pesti
lentia moram impetrantes Ij sicut
nacherib eo quod blasphemaverunt deum
israel. dispositum fuit eum interficere. per quod
coactus est ad orandum deum cum pœni
tentia quod ei immolarent duos filios suos

3 nō. hoc.

adramalech et sepharuaim in ignem. Quos illi intelligentes interfecerunt eum. ut dictum fuit primus liber regum. Cumbescunt et contristentur omnes inimici tui et c. Hoc dicitur de omnibus illis et aliis qui eo in malo obstinatius frequenter cum scriptura sub eodem tertio de malis finiat ad bonos. Et ego sicut dominus fuit imperio meo. Sin regula illa de corpore xpi bisyllabo. et hinc est exemplum supra. Verbum. Vadiatur. ad occidendum eos querebant eum. quod non potest intelligi de eisdem mulieribus. Et quia aliquibus occasionibus per suam malitiam. Alii vi videntes committebantur ad deum per penitentiam saltem ad horam. ut ibidem dictum fuit. et cognoscant. per experientiam pene sui ipsius. quia nemo est deus. et nullus alteri est divinus attribuenda. hoc cum demones et damnati cognoscunt. Tu solus altissimus in toa terra. quia nulli alteri potest competere potentiam infinitam. Ideo nihil potest exponi psalmus iste nisi ad deum contra hostes fidelium. referens humiliter coram deo eorum necessitatem. et sic hoc petens devote divinam vindictam exemplo malorum antiquorum a deo iuste punitorum. ps. lxxxvi.

Quam delecta. Hunc psalmum premittitur talis titulus in hebreo. Ad victoriam filii hagnitit filiorum chore ps. In quo sm commentum et doctores hebreos agit actor psalmi vel actores. s. filii chore. non tui dicit utrum fuerit factus ab uno eorum vel pluribus. De matia vero hui psalmi dicunt doctores hebrei. quod psalmus iste expressit desiderium filiorum vel certe cum in captivitate ad templi reedificationem esset. et psalmo melius iudicio videtur quod magis expressit desiderium eorum adhuc in hac valle miserie degentium. dilectionem dei ad gaudium civium celestium. de quorum numero erant filii chore sicut in hoc ista dicto habetur in diversis exemplaribus describuntur. quia sicut instrumentum musicum cum appropriatum cantus hymni psalmi. et quia sicut tortular ut supradictum est psalmo. lxxx. eo quod per psalterium cantabatur in mense septembri collectis undecimus et in tortularibus expressis. i. uberiori cetus vel collecte quod fiebat. viii. die hymi mensis. ut habetur levit. xxiii. et nisi xviii. in memoriam vel post figuram eorum in quo celorum civium. per quod illud festum dicebatur celebrum vel atrium templi. Vigiam secundum si per iste dividitur in duas partes. quia primo ostenditur quia vera felicitas debet sic omnia cupisci. secundo subditur quali homo primum habeat adipisci. ibi. Beatus vir. Circa primum dicitur. quam dilecta. i. nimis dilecta. tabernacula tua domine virtutum. i. angelorum et dicat tabernacula tua in plurali. per duos beatorum status secundum varia eorum merita. per quos dicit salvatorem Jo. xiv. In domo patris mei mansiones multe sunt. Concupiscat et deficiat anima mea in atria domini. quia omnis intellectus et affectus hominis creatus in via. deficiat aspecta cognitione et dilectione veritatis eterne sine. Cum illud cor. Oculus non vidit et auris non audivit nec in cor hominis non ascendit que preparavit deus his qui diligunt illum. Cor meum et caro mea exultaverunt in deum vivum. fortes cum motus anime redibunt ad corpus. sicut et magno timore homines infrigidant et palescunt. et ex magna ira accensi efferuescunt et exhardescunt. et ideo ait anima fortiter exultat in deo sit quidem

redimdaꝝ in sensu corporeo. Conf' ois dic' q' btitudo ci'na quietat hois ap petitu d. Et cũ psalm' inuenit' s' do mũ et c. i. loaꝝ ad quiescendũ. q. d. multo magis rõnalis creatura hz lo aꝝ in quo quietatur. et hic est btitu do celestis. ꝑ quod subditur. Altaria tua dñe btitudines. i. angelorũ supple sunt illa in quibz quietatur appe titus hiãnus. et dicit hic altaria. electorũ diuisa consortia sin uana corũ merita. qz in illis migrẽ offeruñ sacrifica dñe laudis. ꝑ quod cõ ditur. btꝰ qui habitant in domo tua dñe. i. in celesti btitudine. in scla se culorũ laudabunt te. In hebreo hz. cela. vbi nos hemus in cela celorũ. Et cm doctores hebraicos. illa dictio ligꝝficat ꝓtinuitatẽ aptr post. et ꝑ hoc hic idioma tulerunt semp. tulis autẽ dei laudatio ꝓtinua nõ pot nisi una in ad liam. de laude celebrata in tem plo post captiuitatẽ babilonicã re edificato tũ qz illud templi diuina mr tuã ante xvi annos secundũ he braeos. tunqua tempore inte medio latus dñe fuer' ĩterrupta. s. tempore Antiochi illustris qui posuit ibi ab horandũ ydolum et fecit ibi immo lari carnes suillas. et alia immunda sup altarũ ydolorũ. primo machabeorũ i. ca⁹ ¶ Beatus vir. Hic cõmẽ ditur quali⁹ homo beatitudinẽ ci'nam valeat adipisci. et primo ondit q' hoc nõ pot fieri sine ꝑsidio dei ad mentem. Secundo ponitur deprecatio ibi. Domine btitudinẽ. Circa primũ dicitur. Beatus vir. s. in cui' que est certa expectatio futurę btitudi nis. Cui⁹ est auxiliũ ablatiuꝰ. a te. iste cũ dne ꝑsones. abs. et. a. id ligũt. q. d. ad btitudinem ci'nam

multis pot attingere nisi ꝑtinũ aliquid unum ꝑsidiale. quia excedit facultatem creature ci'tis quia ad hoc q' te dirigi tur pot attingere. et modus subditur Ascensiones in corde suo disposuit. i. gradus btitudinis q' quos ascenditur ad celum. quos hõ dei gratia illuminatus in se disponit. qz vbius videri arbitrij aiã dei gratia ad meritũ concurrit. si mal le lacrimarũ. hoc est in statu ꝑsentis miserie in quo est meritũ et demeri tũ. Vnde loco q' posuit. i. cõstituit ꝓpter deꝰ ad merendũ vitã beatã plactu matõnẽ et fletũ. secũdm quod dicit saluator cit. d. bi qui lugent qm ipi cõsolabuntur. Et cũ benedictõne dabit legislator. hic est xpus lator legis euãgelice. qui dat benedictõnẽ suam lugentibus pro remissione culpe cõmisse. et ꝑ dilatõne celestis glorie. et de talibus subditur. Ibunt de virtute in virtutẽ. q. ꝑficiendo magnumẽto gr̃e cre donec ꝓueniant ad summũ vilionis beate. Deo subditur. Videbitur deꝰ deorũ. i. sedũ angelorũ et electorũ q' dicitur dñs ꝓcuratiõe. in syon. s. celesti de q' dicitur heb. xij. Accessistis ad syon montem et ciuitatem dei viui celestem. et multorũ milium angelorũ frequentiã. ¶ Doc deus. Hic cõmẽ pontur deprecatio pro auxilio dñi ad ꝓsidio ad hanc beatitudinẽ cõsequẽdã. et primo psalmista deprecatiõnẽ istam ꝓsequitur. scdõ ad cõmẽdatiõnem ci'ne btitudinis reddit' ibi. Quam melior est. Circa primũ dicit psalm sta implorans fidelium. Dne deus vir tutum. i. angelorũ ut frequentẽ dem est. ecclesiã ordinẽ meam. ꝑducendo nos ad btitudinẽ. animibus ꝓpr. ostendendo ꝑfectum. deus iacob. qd dicitur eo q' fecit deo ꝑsidiale notum

ut dictum est cum̃ psalmo. hvvo. pro tor no nr̃. contra insultus demonũ. adpi et deus. pces nr̃as acceptando. sicut dicatur grã. my. Respexit ad abel et ad munꝰa eius. et rõpicit ĩ faciem vñi tan. illi qui exponit̃ psalmũ istũ de dili no ecclã ĩ captiuitate babilonica ad tẽ plũ redificandũ. exponit hoc de zo robabel. et alij de nec̃mia sacerdote. Et utriq; infringitur. cũ quia zorobabel nõ fuit rex nec p cõsequens ĩunctus vñi possit dici xpus. sili nec̃mias nõ fuit sacerdos cũmq; qm solus cõsecra batur p unctionẽ pẽ deum. sicut de clarat̃ fuit leuit̃. my. Dum qz cũ hebreos inde nõ hñerũt aliquam unctõm regiã et pontificã. p captiuita tẽ babilonicã. pẽ quod. nulla. exprim hoc de dauid. ut sit sensus. q; ordo populi irãli de captiuitate. sic erat dibus p merita eius. sicut moyses in sua ordine allegabat merita pa trũ abrahe. ysaac et iacob. etc. vvv. Et quia sicut dictũ est. ps iste non potest cõuenienter exponi ad litam de statu pli israel nec captiuitate ba bilonicã et adiacentũ ei. ideo melius exponitur de ihũ nazareno qui est uerꝰ xpus anthonomastice dictus. qz p eius meritũ omis ordines ecclie ha bent effectũ. pẽ quod ĩ omibus ordi nibus ecclie ponitur in fine. p dñm nr̃m ihũ xpm etc. ut. al' aliquid simile.

Quia melior est. Hic intitulatur ps ad ostendũ excellentiã cũme dñi dominus pẽ quod est cũme cũme de lide rabilis. d. Qz melior est dies una in atriis tuis. i. in ecclesijs uel consortijs de pdictũ est. Et multa. C. volumina dicẽ que possent hic in pñti vita ideo cõ dictum. Elegi abiectus esse. i. minimus in ecclia siue q; ad illã beatitudinẽ

non pot̃ pueniri. cum dictũ salvatoꝛ. nec. vvm. Quasiq; nõ recepit regnũ dei ut puer. non intrabit ĩ illud. i. p humilitatẽ pmittis. ĩ domo dei mei. i. in ecclã militante. que est domus dei inferioꝛ. sicut ecclã triũphans est domus eius superioꝛ. magis q; habitare in tabernaculis peccatoꝛ. i. in excellencijs sibꝛ. qz sibi includitur ĩ omi peccato mortali. p quod homo subtrahit se a debita obedientia dei. Qz maꝛ et veritatem. i. iusticiã diligit deus. pẽ quod se cõcomitatur ĩ omibus operibꝰ dñis. gratiã in pñti et gloriã ĩ futuꝝ dabit dñs. ut hominibꝰ pẽ qd' dicit̃ xxiy. Humilem spm̃ suscipiet gloria. et iac. my. Deus superbis resistit humi libus autẽ dat gratiã. Non pueꝛ bonis. s. gratie et glorie eos qui ambu labant ĩ innocencia. Et sicut pueri in pñti tẽpalibꝰ bonis. pẽ hoc cõdi ditur in fine. beatus homo qui spe rat te. p quem formatã caritate. et in bonis tẽporalibꝰ et caducis.

Secundus. psalmus. hymꝰ

Hunc ps intitulatur. talis titulus in hebreo. Ad victoriã filioꝝ chore. et in tũ laacẽ pdictꝰ victoriã lioꝝ chore cantacã. Et est eadẽ sũa ubiq; que sacẽ pꝛ ecclũ dictus. De materia vꝰ huius psalmi dicit hebꝛ q; sicut pcedens loquitur cum cꝛ opionẽ de desiderio redemdi de cap tiuitate babilonica ad redificandũ templũ. sic iste ps est gratiaꝝ actiõ pro sua redemcione et p bono ꝛ pacifico ei statu eis collato. Qz sicut nõ sit sequ tus dauid cor. de pcedenti psalmo. sic nõ uꝛ ih sequend ĩ isto saltẽ ĩ toto. qz pꝰ tẽpus captiuitatis babilonice nõ legit̃ pplus illi' tantam pacẽ et pꝛosperitatem hñisse usq; ad adue

tum xpi. q ad hoc possit conicere ap
plicam id quod dr. Conuite nos deus sa
lutaris nr et c. usq ad finē psalm.
vt videat pleq dd. primo ppls de cap
tiuitate babilonica in quibus fuit fieri p
phibitus ab edificatione primo templi. et
in edificatione murorū ciuitatis inl tpli
afflictus et impeditus. p quod vna
mani fiebat opus et altera tenebat
gladiū ad se defendendū ab hostibz
inuentibz necnō. mi. de ppls de capti
uitate vltis temporibus sub tributo
primo regibus persarū. post eas grecoz. ut
p ex libris esdre nemie et machabe
orū. et ex hystoria Joseph i libro antiq
tatū. et hoc usq ad tempus vide
machabei et finē eorū. quando tpo
libertatis ppli de manu antiochi il
lustris. ut tunc et ppls habuit magnā
pacē. q in diebus machabeoꝝ et filioꝝ ei
defensione populi fuerunt liberi
sine metu. propter quod in videt
salmo melior iudicio. quod ps iste
notanter est gradus ascendo p reditu captiui
tatis babilonice. et ppha de liberatione
ptm p xpm facienda. ad cuius intellectū
faciendū quod liberatio a babilonica cap
tiuitate fuit figura liberationis p xpm
facienda. et ideo psalmista in hoc psalmo
fecit mentionē de vtraq ut ostēdat
conuenientiā figure et figurati. Et ideo
ps iste multos ptes dicitur. q primo
ponitur gratiarū actio p liberatione ptis
p xpm. scdo deprecatio p liberatione spūali
facienda p xpm ibi. Conuite nos deus.
tertio petitio cū exultatione ibi. audiam quid loquat et c. Cir
ca primū dicitur in plō. ppli de babilo
ne reuerti. venedicta dne terram tuā.
i. iudeam aut metropolis. i. ierusalem
electa adeo ut possit nomē simi. ibi.
scdo. paup. vi. quā dr deus benedixisse

qui reduxit populū de captiuitate ut ibi
do leuitur. Ideo subditur. Auertisti cap
tiuitatē jacob. i. ppli descendentis a iacob.
Remisisti iniquitatē plebis tue. p
quā fuerat captiuata in babilone.
Opinio ora pīa eorum. i. nō vis ā
plius ea videre ad puniendū. et de pcīs
preteritis p q populus ductus fuerat
in captiuitatē babilonis. auertasti eos
iram tuam et c. q relaxatione pne
cigni est mitigationis ire. Conuite
nos. hic cōmunit de pcātō pro
liberatione spūali que secunda erat p re
dū dicitur. Conuite nos deus salutā
ris nr. ad declarandū cognoscendum
et efficius amandū. q finis est p doctri
nam xpi que figuras et obscuritates
veteris testi exemplauit et rigorem
eius temperauit. p quod dicitur. Et auer
te ire tuam a nob. q fuit et est p xpi
satisfactionē usq eūad illam omīs
qui ībaptizati nisi descenderant ad in
fernū et ei ira dei nō erat totaliter
amota. Quoniā meritū malicie nobis.
q. d. nō ea pcare et misereri sit tibi
ppriū. aut extendens ire tue age
nerationē in generationē. s' semp suc
cedentibz generibz. q. d. nō. q adhuc
tus es fuit punitus meritū tem
pus. ut hī dānā. ix. p decē mandata ab
eo pdicta. Et agri so dicit. vnū no
dicā et c. Et subditur et venet de sūdā
tus cunctis gentibz quod exponit
de xpo ab hebreis doctoribz et latinis.
Deus tu conuersus. ad nos p tuam
benedictā incarnationē. viuificabis nos.
p tuā gratiā. Joa. gratia et veritas per
ihm xpm facta est. Et plebs tua le
tabit in te. p plebē intelligit populus
simplex et cōis. In natiuitate vero xpi
pastores qui sunt simplices letati sūt
luce. ii. Et inde sunt pastores gli

ficantes et laudantes dñi etc̃ filiꝰ qñ
ypñs venit in mñdꝫ ppꝫ cuã passionẽ
receptus sunt letanẽ a ppłó oĩ et puc
ris clamantibꝫ osanna filio dd etc̃
ast. vel. Quãdo uobis dñe misam tuã.
ꝛ aduentu cñ ypñ in mñdũ sunt vilꝫ
vilꝰ oñsa dei mĩa. in psecõne cñ adã
et diluuio et silibus fiat oñsa dei
nrã. et salutare. et p id est. i. sa
lutare tuã da uobis. i. filiũ tuũ ypñ
lꝫ ysaias lꝫ pmdcus. die iv. cap. filio
datus est nobis et vocabit nomẽ eꝰ
admirabil cõsiliarius deus fortis
et c̃. Et loquit de futuro p modum
pteriti ꝓ certitudine ppłie. et hꝫ sa
ps' hymꝰ vltis est expõita pme. p
hoc cñ q deus pr dedit nob filiũ su
um ꝛ misacõne oñdit nob vltimã
misam suã. ¶ Audiam. Hic cõn
plalumcta pmittat dictum de pcatõ
nẽ exaudiendã. et pmo pmittat in
carnatõm filij dei. 2o modũ incar
nandi i. vitas. Cũm pmũ dicat. au
diam. attende. q loquatur ꝛ me
dius deus. p meliaz reuelacõnem.
et ꝓ sic illud subdit. d. qñ loque
tur pace ꝛ plebem suã. q ypñ nato
angeli gaudia cantauit. gloria in
altissimis deo et in tra pax hoibus
bone voluntatis luc. ij. Et dicat m
plebẽ suã. q̃ntũ ad ppłm israel ocm.
et sñ eos suos. quantũ ad maiores
. s. doctores et dei mñtros de quibꝫ
credidit mlti in ypm. ut dr. jo. xij.
et in eos qui conuertunt ad cor. i. dicat
et ex corde comittit ad ypm quod dia
tur ꝓ gentiles qui relicta gentilita
te fidem catholicã suscepunt deuote.
In hebreo et in tñclacõne idemmi hr̃.
et non comittunt ad stulticiã. i. ad
ydolatriam que est magna stultitia. s.

no. de ydo
latria.

attribuere creature deitatem ad quã
ydolatriã non sunt gentiles conuꝫsi
ul' reuꝫsi post fidem ypñ suscepta.
Imo ydolatria cessauit secundũ dr̃
quod ꝓphet zach. xiij. In die illa di
cit dñs ꝑdam nomia ydoloꝝ de terra
Veniptñ ꝑ timentes eũ salutare
ypñs. Quia ypñs nõ solum ꝑstat
salutem his qui sunt pfecte contꝛite
ꝛ eis qui sunt attrite qui dñmit
tunt peccare ꝓ timorẽ dei. q timoꝛ
ꝛ sit seruilis facit quãtũ ad aliquid
cãm introducat caritatẽ sicut secta
tum sup aug. ꝑut allegat magiꝛ
sñaꝛum distinctõne. xxxiij. ꝓ
dicatur hic. Quod est ꝑ timentes
inquñtũ talꝫ timoꝛ de ꝑpinquo dispo
nit ad caritatẽ. ut habitet gla ꝛ
terra nra. i. ypñs qui est gla pñs.
inquo vbum caro factũ est et hitã
uit in nobis. Ideo subdit. et vidi
mus gloriam eius gloriã quasi ũ-
geniti a pre jo. i. mia et vitas ob
mauerit s. i. simul cõuenerunt.
q vbum et mia assumpsit car
nem et ad complendũ veritatem
promissionis fte pribus veteris te
stamenti de incarnacõne filij dei.
Justicia et pax osculate sunt. q ꝑ
ni sua passione satisfecit ꝓ nobis
ꝓ viam iustie. quã iniciam pax
stabilem fecit osculata q. ꝓ suam ꝛ
gratiam pacificauit ea que sunt
in celis et interris. colo. primo.
¶ Veritas. Hic cõn declarat mo
dum nativitatis ypñ. q natus
est de virgine. et hoc est quod dr̃.
vitas. i. ypñs qui dicit de semꝑ. jo.
xiiij. Ego sum via veritas. et vita.
de ista orta est. i. de virgine que ita
uocatur ysa. xlv. Aperiatur terra

et genimmet saluatorē. illa enī q̄ oīm̄ de terra-nō omnīs ex cōmixtione mas et femine. sic beatā virgo concepit et peperit sine viri consortio. et p̄ hoc de isto conceptu et ortu p̄dixit ysaias inj. Ascendet sicut vgultū coram eo et sicut radix de terra sitiente. i. de virgine nō fecundata femine viri. et secūd doctores catholicos et hebreos antiquos ca. liij. ysaie loquitur de xpō. ut magis declarā ordinē dicendor. et iusticia de celo prospexit. i. pat̄ iust⁹ ul' tota trinitas disposuit ut dei filius acciperet de vgine carnē. ut sic p viā iustīe homo deus satisfaceret. sic p̄m⁹ homo dñm offendit. et coīt⁹ conditur qua beate virgo beata fuit fecundata eī dicatur. Et cum duīs dabit virgo virginitatē. i. gr̄e sue plenitudinem nō soli ad sanctificā cōceptū mentis vgīnis. sz̄ q̄ntum ad fecundacōnē ventris et terre nr̄e vtī virgo nutrimentata. dabit fructū simī. que n pot̄ p̄manere vgo et p⁹ partū. Coīt⁹ agitur de xp̄o per sororē eī dī. Justificā ancillā meā ambulabit. i. johēs baptista qui dicet iustificā eo quod p̄ncipiam p̄dicabit p quā iustificat de offensis cōmissis. Ipse quod dicat saluator apoc. xxi. Venit ad vos johēs in via iustīe. p̄dicauit sed eam et q̄ nō soli iustificauit p̄dicauit sz̄ et cum temerit alacritate letatus et p̄ceptor bonitatis sue quod dī. apoc. iij. johēs habuit vestimentū de pilis camelor et zonam pelliceam circa lūbos suos. ecce autē eis⁹ loculte et mel silvestre. io subdī. Et ponet in via. s. p̄ncipe. s. gētilis suos. ut fidē oīdet in seipō quod alius p̄dicauit verbo. sicut de xp̄o dicitur actor. i. Cepit ihs facere et docere contra malicias sacerdotum et scribar de quibus saluator dicat apoc. xvij. Diamut enī et nō fecerunt. quibus scīes sunt qui virtutū opa p̄dicant verbo. et destruunt exemplo. psalmus. lxxxvj.

Inclina domine. Hunc psalmo p̄mittit⁹ talis titulus in hebreo. ordō dd̄. ex quo p̄z auctor hymnis psalmū. De materia vō eius dīt doctores hebraica et latini q̄ dd̄ fecit hunc psalmū in p̄secutōne saulis. et tūc p sua ad̄missionē dñm orans. ordō aūt secūdū damasceni est p̄tiō de decretis a deo. homo enī in oratōne nō dz ad deo petere nisi quod decet dñm dare. Et io dd̄ in hac oratōne p⁹ allegat exaudītōnis dñice decretū. scīd explicat petitōnis sue ton̄. i. Deduc me domine. p̄ma mdnas qua dd̄ allegando decretū p̄mo mdnat ad hoc oratōnes sūptas ex p̄te sin. so ex p̄te dr. ibi. Quia tu dñe suavis. circa p̄mū allegat tres rōnes. p̄ma accipitur ex sua indigentia. q̄ ei deus sit diffidentiā. sm qd dicit. xxi. p̄one de eis. p̄mū est diues p̄sentī et nō est diues manis. decet eī in oīe cōversari qual'cumq dd̄. et alij qui erant fugitiui ei⁹ sm quod dī. i. Reg. xxij. Conuenerūt ad eum oīs qui erant in angustia cōstituti et oppressi ere alieno. Et fuit eor̄ princeps. et ij allegat damd. d. Inclina dñe aurem tuā. Et exaudi me. et loquitur de deo more hoīs qui inclinat aurē suam ad illud quod exaudire vult. Qui inops et pauper sum ego. sz̄ ea nō accipitur ex sua innocentia. q̄ tū deus sit iustus sicut⁹ decet eum iniquos liberare. et hoc allegat damd. d. Custodi

aiam meam .i. vitam meam. qñ
ctus sum .i. innocens ergo saluū.
q; pr ex hoc quod cū sanctis ecclie pleq̃retur
actu dr saluari cum bis a morte
ut hic .i. R. xxxvi. et xxvi. Salvū fac
seruū tuū .i. me ipm in innocencia t
fiducie. q; sperat inde. q.d. nō possem
saluari de manu sancti mi pte. Terra
ro accipitur exoronis nocturna quā
dñs dicit qualibet. qñ est pia et ple
nissima et ple. qual' erat oro dauid.
et hoc allegat. d. Miserere mei dñe q
mā ad te clamaui tota die .i. pleniant
et mistant. letitia animam seruī tui.
Iterando me de plenitudine sanctis. Qñ
ad te dñe aiam meā leuaui .i. oratio
te nō solum ore sed corde. q; sum da
mna sc. ord est elevacō mentis in dñm.
Qñ tu dñe. Hic oīa allegat rones
sumptas ex pte di. et sic quatuor. pri
ma accipit ex dei clemencia quā dicit
exaudire deprecantes et hi allegat dd
.d. Qñ tu dñe suauis et mitis etc.
animo; pax orōnē meā etc. dando
ei effectū orōnis mee. ha accipit ex
dei magnificencia quā dicit exaudire
recognoscentes pterita beneficia q̃lis
erat dauid. et hoc est quod dicit. In
die tribulacōnis mee .i. tempore hō
tribulacōnis in qua cum cōfidit
clamo ad te. Qr exaudisti me. tem
poribus pteritis. dando mi victoriā
q̃ leonem et q̃ goliath gi
gantem. p̄s xvi. Terra iō accipit
ex dñna potencia. q̃ ei sit infinita pōt
tatem animaliū. et hi allegat dd
.d. Non est similis tui dñe. quod est ac
cū quacumq; de diis gentiū qui dr
dii esse. Nec solus deus vnus. similit
si intelligatur de dñs p participacō
nem aliquos simul angelos homines
sc. qr sunt virtutis finite. et non
est sim opi. t. qua ex infinitate po
potes facere opa virtute omnis creatu
re discendi. q.d. tu potes a me stati
liberare p voluntate tua. Omnes gē
tes quascūq; fecisti. hoc pmittit qm
nō que accipitur ex dei honorificē
tia. ponebat enī dauid q̃ alique ydolatre
et ad regnū pmoueri sicut dñs dixe
rat p samuelē quod edificarent dño
templū famosū et augmentaret di
no cultū. ad quod templū venient
ces nōes nō solū indei sz gentiles t
longinqui. hī quod templo edificato
dixit salom. iii. R. viii. Insuper et alie
nigena qui nō est de populo tuo isr
venerint de tra longinqua p nomi
tuo. audietur enī nomen tuū magnū
et manus tua fortis et brachiū tuū
extentū vbiq; venientes gē et ora
bunt in loco isto tu exaudies in celo etc.
et erhac honorificencia oro dd exau
diendis. et hoc est quod allegat
.d. dñs gentes quascūq; fecisti. i. ali
qui ex omnibus gentibus sicut dictum.
Omnes al' sunt in arctis nec. in qua
sunt aliqua in divina de omnibus
qbus aliquid. vl' pōt dici quod
est ypbole. ad significandū q̃ multi
de gentibus venirent. sicut dicitur
totus populus ciuitatis exiit ad ma
le spectaculū. ad designandū infinitu
dinē eorum. licet maior ps nō ve
nerint et adorabunt coram te
dñe. in templo a me edificando sic
enī volunt facere ut pr. iii. R. vi.
Hec tamē edificacō fuit dilata usq;
ad tempus filij sui de pacifico dñi ibi
dem. hī dd' pmittit impensas y mag
ptes. et tradidit exemplar templi
et edificacōnis omnium mirabilium. salom
filio suo. ut hz p' paralip. xxviii. et
sic quodā nō edificauit. et q̃dam

buntur nomẽ tuũ. ad honorẽ eũ deꝝ pti
nebat q̃ gentales vemebant adorare in
loco suo nõi deputato. Quã magnus
es tu et faciẽs mirabilia. et mirabilibꝫ
eni eius audita mutauꝫ longinquus
vemebant adorare in mõtẽ ut dictũ ẽ
in ordine psalmorũ. Tues deus solus. et
mirabilibus eius virtutẽ tocius create
ñiscendentibꝫ cognoscebam q̃ agnita
vis quod esset deus et nullus alius.
Deduc me. postq̃ allegauit deam aꝝ
dine exaudicõnis. hic cõꝰ petit formã
huc petitionis. et primo ꝑ vom expandi.
so ꝑ mam euadendi ibi. Quia mea. Ter
cio ꝛelpectu regni consequendi ibi. Et
tu dñe. Circa ꝓmũ dicat. Deduc me
in via tua. i. ut via mihi ꝑ q̃ nõ pos
sim absq; dubio recedẽ sine tua ductu
one. Et ingrediam in vitate tua. i. in
vitate vite ate tradita in lege. letetur
cor meũ. et tua cõsolatione. vt timeat
nomẽ tuũ. li addit ad excludẽdũ le
uiam meptam. Confitebor tibi dñe
deus meus in toto corde meo. quod to
mi opus nõ hẽb a me q̃ate. Et glorifica
bo nomẽ tuũ mecũ. ĩ omnibꝫ meis op
ibus tuã gliam ꝓpalẽ queirendo.
Cum illud ꝓma cor. e. Omnia ĩ gliam
dei facite. Quia mea. Hic cõꝰ formal
petitionẽ ꝛdo mali admonẽdi et ut petiõ
lit magꝭ exaudibil de futuro cõsiderẽ
se liberatũ de ꝓterito. dicens. Quia mea
tua magꝭ est hic me. liberando me
de pfundo ꝓterito. quod explicat dicẽs.
et ꝓ id est. Eripuisti animã meã.
i. vitam meã. et infino misericordiã
hebreo hꝫ. lxx. Quod accipit pro
misericordia et alibi accipit ꝑ bonitate. et sic
accipit hic cum hebreos aliquos. q̃
dõ fiat in periculo mortis ꝓpinque.
qñ saul erat auctoꝝ domui eius noc
te ut occideretur mane. et ponerẽt
in bonitate dr. Sz equalit ex deꝝ admixto
no. ut hꝫ ꝓ R. xxv. et hoc est quod dr.
Et in misericordia tua disperdes inimicos.
Hoc est a bonitate sepulture que fit in ea
tenũ ra. sa. exponit li de misericordia ꝓpe
dicto v̄ veniat david descendere ꝓ ad ul
timum bethsaide et homiadũ vna. et
nathan ꝓphẽta dixit ei tñsmittit dñs ꝓccm
tuũ. et secundũ hoc dixit david. Et in mi
sericordia tua disperdes inimicos. Sz illud non dr
commisceat david. q̃ david erat psalmus
ictũ existens in plenitudine gaudis. pcm
erat illa cõmisit david post mortẽ
eius ꝑ magnũ tempus. ut ꝓ. xxxi.
Nec potest dici commisceat quod david li
dixit ꝓphetando de futuro. q̃ nõ limitat ꝑ
cognitionẽ sin caulis requiritur ad pro
phetiam. dan. x. Intelligentia opus est
in visiõe. et ideo accipiendo. lxx. ꝑ mise
ricordia. potest aliter dici. quod david dixit
. s. quod ibi demeruerat descendere pro
oratione sacerdotũ nobis. cum david
fuit malum. ut declaratũ fuit ꝓmo xv.
xvi. quod et cognominat. d. ad abyga
thar. Ego cum ceteris omnibus aliis ꝓ
tum. et revelatũ fuit david quod illi
pcm erat relevatũ ꝑ adeo et sic di
xit. Et in misericordia tua disperdes. Cõꝰ
postulat liberari a malo de futuro. d.
deus mihi. l. saul et deog. et cor
satellites in fuerunt sic me. queri
tes me occidere iniuste. Et synagoga
. i. congregationũ potentiũ. q̃ potentes de
regno adhesebant saulis regi. Quesie
runt animam meã. Auferte eam de corpe.
Et nõ ꝓposuerunt te in conspectu suo.
. i. nõ fecerunt li amore iustitie. Sz iuo
re vindicte. et sic contra legẽ tuam
quesierunt innocentẽ interficere. q. d. et
hoc te decet me liberare. Et tu dñe.
Hic cõꝰ formal petitionẽ de adeptõ
ne regni. et ꝓmo allegat dñam suã mise
ricordiam. quia elegit eũ ꝓ patribꝫ suis. d. Et tu
dñe deus misericors. et c. Secundo

eius vitatem adquā dñm ptmet ꝛ
pleri illud quod dixerat salomon
de regno dauid futuro. aīdiat. Et
veraꝫ. mplendo ꝓmissa. Ideo subdꝫ.
Respice in me. oculo mīe. da mpiū
i. regnū israel. puero tuo. i. michi
tibi obedienti. Et salutē fac filiū
ancille tue. matrem autem suā
vocat dei ancillam. i. fidelem et de
notam. fac mecū signū in bono.
paratā obtinendo. quod tam fuit
s' qñ philistei ascenderūt contra
eum ad destruendū eiꝰ regnū eo
quod audierant eum de nouo ꝗ
munctū ēē totū israel. ut hꝫ. so ꝛ.
v. dominus dedit ei signū q' iniret
bellum contra philistheos qñ audiet
sonitu gradientis in quercubus pi
rum. ꝙ quod signū designabatur
s' assistens auxilū angelorū. vide
ant qui oderūt me et confundan
tur. qꝛ tunc philistei fuerunt debel
lati confusibiliter. Et in signum cōfi
q' ꝓmisit dauid futurū. Ideo subdit.
Qñ tu dīe ad nullū me etc. Et
loquitur de futuro ꝙ modū ꝓmis
sōis strictiꝰ ꝓprie. Moraliē pōt
exponi ps iste de quolibet fideli po
sito in afflictōne corporali ad hoīz
. uel spiritali admonitōz. qui
pro sua liberacōne orat deū deuote. Alle
gnus primo detencionem dīne exandi
cōnis. exprte cum indigencia. in nocē
cam oīonis misericā. et exprte
dei clementiā. magnificenciā et ho
norificenciā. Et ulterius formal
petitionem suam. ibi. Deduc me
in uno quia ut conteratur et a ma
lo aliqꝫ ut liberetur. et sic tandē
in regno glorie coronetur. et consid
ratus pōtis potest adicta ubi de fa
cili applicari. et partes distin
gui. Psalmꝰ. lxxxvij.

Fundamenta eius. Hunc psal
mum pmittunt tales titulus
in hebreo. et in ōne ionathā. filiꝰ
core cantica ps. et ꝓ explicō
cuiꝰ dicta ps lxxxiij. et lxxxiij. De
uocatio vo hymnꝰ ps dīt aliq' hebrei
quod loquitur de ātate in qua
edificauit salomō eam elaudendo
triplicauit muro. et de templo quod edi
ficauit. i. valde nobiliter et sūptuo
se ut ꝓ. mī ꝛ. et so patꝫ. Sz hoc
non videtur posse stare qꝛ aī dicitur
infra. gloriosa dicta sunt de te aīctas
dei. in hebreo additur. ela. quod
ꝓtinitatem significat a ꝓte post
ut dictū est supra. lxxxiij. ps qui
dam hunc addit semꝫ quod est
omissū in ōne aī. ātas autē
et templū quod edificauit salo
mon. nō durauit in ꝓtimum. Sz
solum. cc. xl. annis secundū hebreos
et tunc nabuchodonosor ātate et tem
plū destruxit et incendit. mꝫ. ꝛ.
ultimo. ꝓt quod aliqui alii doctō
res hebrei dixerunt q' ps iste loq'
tur de ātate illa et templo re
dificandis ꝙ regē messiā. quē ad
huc expectant reedificari glorio
si et nobiliores quā fuit tempore sa
lōnis unde dixerunt aliqui eoꝝ
quod in diluuio mons
syon elevabitur in altū. qꝛ dūs fuit
ferret ibi montē synai et montē
thabor et montē carmeli. et sic' illos
elevabit mons syon. inducētes
ad hoc illud ps. Exiit in no
uissimis diebz mons domꝰ dñi
in vertice montiū. et elevabit sup
colles. et sic ꝑm eos dicatur in ꝓ
hymꝰ psalmꝰ. fundamenta eius
in montibz sc̄is et c̄. Et diuinit⁹
tres montes ꝓdicti cā. quia i uno
data sunt lex exo ꝛ. in alio oīsa

victoriabantur ꝓuid. inq. Terꝛ descen
dit ignis de celo cꝛ caalibꝰ hebre.
inq. xxviij. Sz dictꝰ ystoꝛ ꝑmaxa
me videtur ridiculꝰ et fictus. ꝑ qꝰ
ra. sa. reprobat ipm cꝛ ꝓsciam. d.
q; eleuacꝰ dominꝰ dñi est intelligeda
ꝑm magtudinẽ signoꝝ et mirabi
liꝰ que fierent ibi in aduentu mes
sie qm reedificabit ciuitẽ vbꝰ et
templꝰ i monte syon et ꝓ addicẽs
inde qui sunt dispsi ꝑ orbem. q;
gentes apud quos sunt dispsi au
dientes mirabilia dei que tunc fiet
ibi. filios israel quos inuenient in
terris suis mittent illos honorifi
ce offentes eos domꝰ duo. et indu
at ad hꝰ auctoritatẽ ꝓsa. xlvi. Anꝰ
aabunt gloriam meã gentibꝫ. et
aducent oēs gentes fres vꝛos de
unctis gentibꝫ domꝰ dño muꝫs
et quadrigis. et in lecticis et mulis
et in carrucis ad montẽ scꝰ meꝰ
ierl̃m dicit dñs. et ad hꝰ applicat hꝰ
sequẽs. Laxemoꝝ ego urbẽ et babylo
nẽ et ꝛ. Coñr ꝓut ꝓ. ꝫ ꝓsecutoꝝm
hymꝰ adaptatoꝝm dimitto ad vnitã
dñi ꝓuincie. Et quia fundatur
sꝰ erroneꝰ fundamẽtꝰ. s. xpm non
tunꝰ ad salutẽ hoīm. quod ita fuisse
in ꝓteritꝰ. cm quod tenet tota ecclia
tanq; dñs miraculis confirmaꝝ
ta secundꝰ quod dicit. aggeꝰ vltꝰ.
ꝓfecto ꝓdicauerũt duꝝ duo coop
antes et ꝓmouẽ confirmantes sep
tuꝫ signis. ad sequitꝰ uam eẽ fidẽ
ecclẽ ut dñi eẽ testẽ et cõfirmatoꝛẽ
ꝛitatis q; est. manifeste impleꝛ. et
hanc uitatẽ declam diffuse ꝑ scrip
turas veteris testamẽti. ꝛ quadam
qstione de quoꝝ quea multis hꝛ ꝓ
q; hic sm̃ repeto vnã auctoritatẽ
q; hꝛ ageꝰ ꝛo. Adhuc vnũ modicũ
est et ego mouebo celũ et terram

mare et aridam. et mouebo oēs
gentes et veniet desideratus cunctis
gentibus et implebo domũ istã gl̃ia
dicit dñs ẽuatũ. agena a ꝓphã tꝛ
loquebatur de domo dñi que azo
rubabel et alius ꝓbus deuotis
edificabatꝛ post reditũ captiuita
tis babilonice exhortans populũ
ad opus illius edificationis. dicẽs
ipsona dñi q; erit mirabilꝫ gl̃ia
domꝰ ista in aduentu desiderati cunctis
gentibus ꝑ q; ipse intelligitꝛ ꝑm
expitores catholicos et hebreos. q;d
est vtm nec ꝛ uestꝫ simile ad hꝛ
illa domo que ita dñi destructa est
ꝑ annos. lxx. anno post passio
nẽ xpi. Item in auctoritate ꝓdicta
subdit ꝓphꝫa magna erit gl̃ia do
mus istius nouissime plusq; prime
dicit dominꝰ exercituũ. Ex quo duo
manifeste ostenduntꝛ videlꝫ q; illa
domꝰ que tꝛ edificabatur erat no
uissima. et sic nõ est ultra exꝓctanda
futuris temporibꝫ edificanda ut iu
dei expectant. ꝓ qd dꝛ ꝓnne. vij.
Nolite cõfidere in verbis mendacibꝫ.
dicentes templũ dñi. tẽplũ dñi.
q; nõ reedificabꝛ tunc. Aliud est
quod ꝓphꝫa asserit domũ secundã
ꝑ zorobabel et alios ꝓres edifica
tam. fore magis gl̃ificandam q;
prima fuerit quod nullo mõ pot
intelligi. nisi ꝑ hꝫ q; sunt honorifi
cata gl̃iose de xpi ꝓnatu. qui fuit
ibi oblatus a matre sua. Ibi ꝓ
phetes ꝓsonaliter ꝓdicauit. ut conco
diter dicunt. nyc. euangelistꝛ. ibi ꝓ
multa miracula fecit. ut pote ce
cos et claudos curando. ast. xxi.
Et alia mirabilia operando. in
monte ꝛ syon in quo erat templũ
uisit xpus cum suis sicut apostꝰ ait
ꝓpꝰ in epla ad paulinũ de omnibꝫ

sacar capture libus. q̄ sunt mirabile
marmū. s. q̄ hoīes mittentes et cū
plices stratim oīs scripturas sacras i
telligerent. et omībus linguis loq̄
rentur. et q̄m p̄ns erant timidi. nul
la adūsa p xp̄m pati formidarent sed
magis gauderent. sm quoddictum
actuū. v. cap̄. Ibant apli gaudentes
a cōspectu concilij quī digni hīti sunt
pro noīe ihū cōtumeliā pati. et ista
et cōsilia p xp̄m fra. sunt ulla sig̃
maiora q̄ne. ia. sa. dicat facienda i nīm
et in monte syon in aduentu messie.
¶ in hoc erunt q̄ expectat facienda illa
que iam sunt fra. Auctoritas vo p̄la
te q̄m allegat pro se loquntur de p̄
dicacōne apl̄oz alioz q̄ xp̄i discipu
lorum. p quā adducti sunt de oīb
bus mūdi ptibus aliqn ad fidem
xp̄i. que adductio nō fit p motū loca
lem. ⁊ p motū affē ad fidem. et sm
hoc dicit salmator. Jo. v. De nocacde
genciū ad fidem. et alias oues hēō
que nō sunt ex hoc ouili. et illas oz
me adducere. et fiet vnū ouile et
vn⁹ pastor. ¶ Propt̄ p̄dicta et plu
ra alia que causa brūitatis omitto.
sā doctores nr̄i. Jō⁹ aug⁹. cassian⁹.
dicit q̄ iste p̄s ad lītam loquitur
de nīsterio xp̄i et ecc̄e. quod ꝺ̄m
unitū filij dōie cognominat̄ p sp̄m
ꝑphīe. Jn hj psalmo deliguantes eam
noīe syon et urbm. q̄ sm bitatem
ecc̄e pnt reputari. ad statū nouī te
stamenti sunt ibi fundata et indo
ata p xp̄i oblōnem. p̄dicacōnē. mor
tem et rsurrectōnē. et sp̄ūs sancti
missionē. et hj est quod dicitur ad
hebreos. xij. accessistis ad syon mō
tem et ātatem dei viuētis urbm ce
lestē etc̄. Jgitur sm hj p̄s iste i duas
ptes dīditur sm duos ecc̄e status
. s. militantis et triumphantis. de

scō agitur ibi. Siant lectuaria. Cum
p̄mū describitur hymn⁹ ātus. s. ecc̄e
militantis sacrificiū. Scdō multipli
catō animaliū ibi. Aymor etc. Tertio vt
usq̄ effusiō p̄cipui ibi. Nunq̄ fuit.
Cum p̄mū dicatur. Fundamenta
eius. i. ecc̄e. in montibz scīs. i. in mō
te syon vbi xp̄c plices p̄dicauit. et i alio
monte ubi legē euāgelicā promulga
uit. act. v. vj. et. vij. Et in mōte ta
bor vbi cora tribus discipulis petro ia
cob et joh̄e. futurū gliam sue resur
rectōnis in tribulatiōne p̄figurauit.
act. xvi. Vel alit̄ i montibz scīs. i in
xp̄o et apostolis. et hj mō loquntur
hōes apoc. xvi. Et murus ātus hīt
fundamenta duodecim. et in ipis n
mina. xij. apl̄oz et agni. Deligit do
minus portas syon. i. approbat. et diligit
hic porte syon illa p quas fit ingressus
ad ecc̄iam militantē. s. euāgelicas.
catholicas et papales. sī omia
tabernacula iacob. i. sī cultū veteris
legis. qui fuit imperfect⁹ tabernacu
lis. p̄mo in tabernaculo a moyse fō
cto. xxvi. Scō in tabernaculo fō a
dō. ij. ix. vi. Et tcio in templo sa
lomonis. iij. ix. vj. Gloria dicta sunt
de te. in nouo testō. ut
p̄z in hoc psalmoz libro. et i alijs
libris p̄phīas patebit diuo cōcor
dante. Jn nouo vero testamēto p̄z. ecc̄
ecclesia dei. ecclesia enī est tūm vni
versitas in ecc̄ie vocatoīb⁹ natō mbz
vniuntur hoīes p fidē et caritatem
xp̄i p quod efficiunt̄ ciues celestes.
sm quod dicitur ephesios. ij. Jam
nō estis hospites et aduene. ⁊ estis
ciues scoz et domestici dei et cet̄a.
¶ Aymor etc. Hic ostēdit describē
cium multiplicatiōnē et q̄ facienda
q̄ lex mosayca nō erat publicata
oīb⁹ natiōnib⁹. ⁊ tū videtis sm q̄d

dicatur· iuxta psalmo· cxlvij· Non fecit taliter omni nacioni et iudicia sua non manifestauit eis· quia alie gentes ad eam nō trahebantur· s̄z ad legem euāngelicam omes obligantur· p̄ q̄ ip̄s̄ precepit eam ꝑ apl̄os suos q̄ discipulos vbiq; publicam· ait ultimo· Euntes in mundū vniūsū p̄dicate euāngelium oī creature· q̄ crediderit et baptizatus fuerit saluus erit· q̄ vero nō credi derit nō condempnabitur· et p tale ꝓuinciā multiplicatus est nu merus fidelium p orbem· et ī est quod dicitur· ascendor ego mab et babilo nis et c̄· Hic notandū aliqui p̄ri c̄ tam inde hesitantes qm p p̄dicationē apl̄oꝝ omnes fuerūt ad fidem in magn̄ pte· et putos intel ligunt alij p̄ri ꝑ orbē discipli· ex q̄ bus aliqui a tempore apl̄oꝝ fue runt ad fidē omnes sicut sunt dicti sup̄ psalmo· xvm· sciendū tū q̄ hm hebreos· et x̄ bñ id!m in tūslatione suā hebreā· hoc nomē mab quod hic ponit· nō est nomē ꝓpriū ul lius mulieris q̄ recepit nūcios Io sue et abscondit· Iosue· ij· s̄z ē no mē appellatiuū· et sign̄t ciuitatem ul'ciuitatem ꝑ quod designatur· gens egipti que tempore moysi p ciui tatem erat valde rebellis deo· ut h̄ in exo· et post mortē x̄ hūiusmodi su scepit fidem catholicā ꝑ p̄dicationē vi marci· sicut et ihūpes p̄dica tionem vi mathi· Ite vbi tūsla tio nūm hēt· Erat alexandrie· Iu hebreo et in tūslatione lxx̄ta duū h̄· Erat palestina· et i illa tm alii multi vigunt fides xp̄iana· hui fuerunt illic· i· alij de istis ꝑsis p̄dictis recepta sunt i ecc̄a que est ciuitas di ut dicit ē· Iu hebr̄ et tūsla

cōne iohannis h̄· sic· Iste natus est ibi· et est eadē causa· q̄ h ista refert ad q̄ h̄ p̄dām populū ut sit sensus· iste· i· quidā de ꝑsis p̄dās ad ecclām in ceptus· natus est ibi· i· inuat̄ ꝑ bap tismū secundū quod dicat saluator Io· iij· Nisi quis renatus fuerit ex aqua et sp̄u sc̄o nō p̄t introire in regnū dei· ¶ Nūq̄ syon· Hic cōfir mat duoꝝ p̄dictoꝝ ꝓpositi effectu quod est q̄ ex uerus homo uer⁹ deus· ait dicitur· Nūq̄ syon dicet ho· q· d· sic ꝑ hebreos et tūslationē iohannis h̄· Ad syon dicetur et ē· et sic p̄ q̄ in tūslatione ista u syon est datiui casus· ut sit sensus· homo dicet ipi syon· Iste homo post intellig iohēs baptista p̄nūcians xp̄i aduētū hm quod dicat Io· i· fuit hō missus a deo an nom̄ erat iohēs· hic venit ut testimoniū p̄hiberet de hoc et c̄· Alii ut iste hō sit ip̄e xp̄us· qm aduētū suū dixit in nōie syon ꝙ sequet̄ p̄dicunt ee cōpletū· et x̄ eam ꝑ syon significate aduentū suū p̄mū esse completū dixit· s· aplis aliis q; ar dentiꝝ in quibꝫ eccl̄a hm statū nom testamenta incepit· Io subdit· Et hō natus est in ea· i· in ecc̄ ꝑ syon siḡ ta ut p̄dām est· q; xp̄us natus fuit de virgine que est nobilissimū mē brū eccl̄e· ut dicat in ea· q; xp̄us ab initiatiua cōceptionis fuit in utero matris hō ꝑfectus vtriusq; et cāis· q; nō hm q̄tumcūq; corpus· Et ip̄e fu dauit eā altissim⁹ secundū naturā diuā· fundauit virginē eam con firmando sua gr̄a ita· q̄ nec mo rie nec nesciē peccauit· uel eam· i· eccl̄am q̄m fundauit modo sup̄ dicto· dos habebit· i· habitū sua et· Iu scriptum ꝓphetis· i· euāngelijs ad omēs ꝑsonas diuinitus nō supra

dicto. et dicat narrabit. q. q̃ ipe mihi scripsit. s. scribere euāgelia cuī gelistis nīspiraut. Et pīncipium hoc qm sūt mea. i. inscriptuis aplō num qm sunt pīncipus eccē post pm et ipīus et eccē mistīū scripserūt ut pz in epīis pauli apli et alioz. In hebreo et trāslacōne iōnim sic hz. Hoc narrabit inscriptuis aplōz. iste natus est ī ea temp. ut dicat ra. sa. et bene in hoc h temp ref tur ad pmā ptem hui⁹ ūlus sic. Hūs narrabit. i. narrari facet mō pdicto. temp in scriptuis populoz. q. iste scriptur usq; in finē imidi narrabunt⁹ int populos ardentes. in q̄ubz continetur. quod subdit. Iste natus est in ea. i. q̃ ipīus na tus est de virgine et eccā modo pre dicto. ¶ Sicut letantiū. Hic cōm describit cōdūs status eccē. s. trium phantis. in quo est laus virgis et pretua. sicut dictū est cūp̄ psalmo lxxxviij. bti qui habitant in domo tua dne in scēla scelōz laudabunt te. et hoc est quod dī hic. Sicut letantiū oīm habitacō est in te. nō em potest dici ita generaliē q̄ntū ad statū vite pīntis. nec q̄ntū ad letiaā spūalē. qua sunt aliqui mali mixti cī bonis. quibz nō cō petit letiaa spūal. nec q̄ntū ad le ticiā corporalem. q. temp in eccīa sūt aliqui afflicti mestitia tem porali. psalmus. lxxxvij.

Domine deus. Hunc psalmo punctat⁹ tal' titul⁹ ī hebreo. Cantici psalmi filiis chore ad vic toriam sī⁹ machalat ad respondē dū eruditio heman ezrahite. Ad am intellectū audiendū. q. de ido heman et de ethan ezrahite a quo intitula tur ps sequens. duo sunt modi dicendi apud hebreos. unus est q fuerunt leuite cantores. sicut vī pretendere hīa p⁹ palip. xvi. qui hīe nunc spīm pphie. et hic psalmos fecerūt. et secūm hoc dnī ezrahite a loco ezrai unde fuerunt oriūdi. et hunc modū dicendi. secundus cum .iij. v. iij. & p⁹. psal. ij. ubi de pis fit mencō alius modus dicendi est q fuerunt de tribu unde descen derunt ab eo zaraam filiī eius. q. genuit phares et zaram de tha mar. et hī videtur hīa pretendere p̄mo palip secō. Et secūm hunc modūdicē di. dicunt ezrahite. i. de tribu zare. s. q̄ndoq; sit de tribu eoz. nō mīlū refert ad ppositū. quia tenet⁹ ab omibz hebreis et iōnimo. q. hīe nunc spīm pphie p quē fecerunt psalmos ab eis intitulatos. et sm hoc in titulo isto patet actor hui⁹ psalmi. s. heman ezrahite. Item sciendū q. hec dictō hebraycā ma halalat. est equivoca. q. dīgt quod dam instrūm musicū. et chorū. et infirmitatem. et in hac triplici significacōne hic accipit⁹. q. omnis hui⁹ psalmi magr ppre cantatur in instrumēto musico nōie malhalat. q̄ in aliis. Item q. can tabatur a choro leuitaruī. nō solū instrumētis musicis s. et vocibz humanis. Item q. cum hebreos ps iste loquitur de afflictōnibz ppli israel ipīm debilitantibz et infir mantibz. sed latinos nō loquit⁹ de passione xpī. que cum infirmi tate humane nature assūpta cōueiebat s⁹. quod aūt in titulo ponitur ad victoriam designat cōuatū leuitaruī ī modo cantādi hunc psalmū. quod aūt ponit ibi. filiis chore ad respondendum.

deligunt q̄ illi de choro hemanim
apiebant cantū hymū psalm. et
filij chori respondebant. sicut dicit
.ij. machi. ij. Jonathā michoantes.
ceteris autē respondentibus et c̄.
Et sic in hoc titulo tangitur actor
psalm. et modus cantandi q̄n̄
tum ad cantores. et instrumen
ta et conatū in cantu. et materia
psalmi ingruali. ad cuius in
tellectū de facili reducatur titul⁹
qui cōit̄ ponitur in bibliis. Sz ad
tendū q̄ hz maleth p mahalat.
quod processit ex ignorantī p̄dictoꝝ
tis hebrei et sic sunt male captā
p̄ligas latinas cuiē p adiunctoriā.
list̄ in finem. et est eadem cū illa.
q̄ finis hic accipitur p ultimo
de potest̄ quod facilit̄ cantet in
cantando hunc psalmū. sic ple
nius fiet expositū s̄ in titulo p̄s
quarti. cui ad p̄dictū intellectū
reducatur titulus positus in tūcta
cōe hominū nisi q̄ pro hac dictōne
mahalat. ponit chorū. et sic accī
pit unā figūrā cantū. et alias
duas omittit. Sicut p̄dictū est in.
ca. dicit q̄ materia hui⁹ psalmi est
afflictōnes quas populus nuper
sustinuit et maxime in babilonia
captiuitate. quas p̄dixit heman
exiuita. et sic erat hunc psalmū
deū deprecando pro populi liberatōe.
Jnam⁹ plona loquitur in hoc p̄s.
qm̄ cum hoc dicitur in duas ptes.
in p̄ma dñm̄ adiutorū ip̄lorat⁹.
in secūda ad hoc rō multiplex allega
tur. ibi. Quia repleta est malis.
cum p̄mū dicat. Domine. rōne ge
neralis gubnacōnis. deus. rōne ar
cāōnis. salutis mee. rōne mee li
beracōnis de egypto. que hic ex gra
tuidine retinetur ut liberatō de
captiuitate babilonica annis ip̄eritur.
Jn die clamaui et nocte. et sic oīdic⁹
oīonis pleniem̄. et interdū prima
cū subditur. Coram te. Jnterd̄ in cōsp⁹
tu tuo oro mea. ex quo oīditur fer
uens et deuota q̄s̄ le ingerens. et
ista tria faciunt oīonem exaudibi
lem. Deo subditur. Jncli⁹ aurem
tuam ad p̄cem meā. exaudiendo eā
p effectū. Oz repleta. Hic oīn̄
ad p̄positū allegatur rō multiplex.
et p̄mo ex honore illati supplicā.
fuerūt enī uidi de captiuitate ba
bilonica horribiliter afflicti. ex q̄
decens erat dñam miam supplī
cōuocari. et hoc allegatur cum
dicitur. Quia repleta est malis.
.s. pne corporalis. anima mā. a.
vita me. q.d. nō possum plus su
stinere. p̄deo subditur. Et vita mā
in inferno appropiquauit. Jnferno
hēbrice. Ad scol appellāt. scol aūt
dr̄ fossam et infernū. et utroq;
mō hic accipitur. q̄ p mortē cor
poralem quā psalmista allegat
p̄pinq̄. corpus descendit ad fossā.
et aīa pro illo tempore ad infernū.
q̄ aīe quātūcūq; multe descendebāt
ad limbum p̄rū. Estimatus sū
cū descendentibz in lacū. q.d. ita sū
absortus corporalibz penis. sicut
descendentes in lacū profundum
absorbentur aquis. sic sum ego sicut
homo sine adiutorio. quia tu sub
traxisti a nobis tuū adiutorium
contra babilonios et hāmā adiu
torū nō hēm⁹. Jnt̄ mortuos lib⁹.
.q.d. ab istis afflictōnibz nō appz
liberacō nisi p mortē. ex quo sum⁹
destituti adiutorio dīno et hāma
no. sicut inuenerati in sepulchris. i.
sicut mortui. quoꝝ nō est memor
amplius. q̄ ato dantur oblīnom

Et ipi de manu tua. i. de manu tue p
tectõis qũtũ ad statũ vite pñtis. ut
pulsi sint. qz nõ amittũtur ampliꝰ
ad actũ vite pñtis. sm quod dicitur
Job. xvi. ca. Cemittam pq̃ quã nõ vi
tar ego ambulo. posuerũt me in lacu
inferion. Thais sicq̃ accipitur in scrip
tura pro carcere. qm alũ sit subterra
et tunc dicitur lacus inferior. pm cap
tiuitate babilonica multi de nobis
fuerunt positi in carceribz. qz ꝛ Se
dechias rex eoz fuit incarceratus
ergo rõnabiliter colligitur q̃ alicꝫ
eoz fuerũt pñi in carceribus subter
neis. et qũtũ ad hꝫ dicitur hic. posue
runt me in lacu inferiori in tenebro
sis. qz est defectus luas. Et umbra
mortis. qz hoies nõ possunt ibi diu
viuere p naturam. Super me. Hꝫ
secundo Allegatur rõ et rigore dim
nicꝫ. sm q̃ populus iudaicus tunc
fuit punitus. et iõ decens erat ut ri
gor iustie temperaretur p dilectõe
nie. et hoc allegat ps. d. Super me cõ
firmatus est furor tuus. i. rigor iu
stie tue. Omnis fluctus tuos. i. impe
tus tribulatõnũ. induxisti sup me.
et loquitur de do ad modũ maris
procellosi. Longe fecisti notos meos.
Ame. vocat hic notos ydumeos
quia iudei et ydumei aduobz filiis
descenderunt. s. iacob et esau. pq̃d
dicitur de ille. xvi. Non abhoiuabe
ris ydumeũ quia frr tuus est. Vñ
dicunt hebrei q̃ qñ ducebantur cap
tiui in babilone. sperabant hie ali
quam cõsolõne ab ydumeis p q̃
nũ sũ debebant tñiri. et spi magꝫ
i' inuenerunt derisionẽ et desolõ
nem. Loco subditur. posuerunt
me ab hoiacõne s'. traditus sum.
in manu babilonior. Et nõ egre
diebar. de afflictõne et seruitute
eorum. Oculi mei languerũt pre
inopia. Afflictio enim mentis ꝫ cor
pus. magis ergz moalis q̃ mp
tibus aliis. Clamaui ad te dñe tot
. i. corde et ore petiui assidue. ut ri
gor tue iustie cessa nos cõsolatiue
in dilectõe mie. Quinq̃ mortuus.
Hic tertio allegatur rõ et decoredi
ni obsequii ad quo sua nudea erat
electa a deo et populus iudaicus.
pq̃ quod spale legẽ accepit a do eo
rum. Et ideo decens erat q̃ iste cultus
restitueretur. p hꝫ q̃ populus iudaicꝰ
de babilone in iudeam reduceretur.
quod hic allegat psalmista. vñde
do q̃ alij modi nõ sunt ita cõuenien
tes. d. Nũq̃ mortuus facies mirabi
lia. s. sanando iudeos mortuos
et sepultos in terra iuda ad sermo
dñi tibi. q. d. nõ licet eñ aliqui fue
rint ibi sanati. tñ fuerunt valde
pauci. quod autẽ modicũ est quasi
nichil reputatur scdm philꝫ. Aut me
dici sanabunt et confitebuntur
tibi. confessione laudis. illi. s. qui
p medicos fuerunt sanati. q. d.
nõ qz nõ se extendit ad hoc ars pñ
rum. Nũq̃ narrabit aliquis. in
sepulcro misericordiam tuã. q. d. nõ qz in
sepulcro nõ est mihi cor̃ meditãdi
et putrefactũ. Et veritatẽ tuã in
uersa pdicõne. i. in nullo dãpnator
quippe videtur pdicto. q. d. nõq̃
erãtes ibi magis blasphemãt de
um. Nunq̃ cognoscent in tenebris
. i. in gentilibz obtenebris ignoran
cia et erroribus. mirabilia tua. q.
d. nõ intendente hoc q̃or malicia sa
pie. nꝫ. Exercuit enim illos malicia
eor̃. Et iustitia tua in terra oblivi
onis dicta. q. d. nõ qz ab obsequiũ
dñi tota creatura intellectualis

est apta. Hec autem huc usque dicit
ni aliter. ad hoc sunt excluse. ut
p hoc ostendatur exaudienda via pdi
.c. p reductione populi i mente.
et tal' modus loquendi frequent'
est in psalmis. et maxie i libro psal
morum qm metrice sapientis est. c.
q' ad plenu intellectu ubi. aliquid
est supplendu. Et ego. Hic q'to al
legatur no recte hanc desideriu.
Juden cu deuoti qui erant in babilo
ne. feruenti desiderio quereba ut re
dire in unitate. magis p' aliter dimu.
q' p' natale solu. et hi allegatur cu
dicitur. Ego ad te dne dne clamaui.
ore suu' et corde. et mane oro mea
preuenet te. i. antequa aliquis opem
ei inploret. dirigat ad te ordine mea.
ut q' due repellis orone mea. eam
no exaudiendo. auris tuam
a me. loquitur de deo more humano
qua homo auertit faciem a eo que
no vult exaudire. Conr allegat
ne ciuitate exaudicois mee dicens. pau
per sum ego et in laboribus a iuuentute
mea. Juuentus aut populi israel' in
telligitur p tempore quo fuit in egip
to. sm illud je. ij. Recordatus sum
tui misereris adolescentie tue et ca
ritatis de desponsacois tue qu secuta
es me in deserto. c. in terra de egip
to. et tunc populus israel' fuit valde
pauper et afflictus. exaltatus aut
in adeptione tripartitionis regibus
chanaam de bellatis tempore iosue.
et adhuc plus tempore dd et salo
monis qr tr plus israel' fuit inuite exal
tatus. humiliatus sub et conturbatus.
p nabuchod regem babilonis captiue et
templu destruentis et populu capti
uantis. Ju me. i. sup me. cumsecuit ira
tue et .c. i. effectus predicois tue me

nerunt sup me. circumdederut me sic
aqua tota die. et .c. i. sicut aqua cir
cuit intrante vsq' in circuitu. ita pu
gones tue tetigerunt me i aia et
corpore. Circumdederut me simul. et hs
fuit ad aggrauatione. qua qui aliqua
mala prene eueniunt successiue. ita
alio portant. Elongasti amicu amicu
ci et proximu. i. illos qui fuerunt ei
amici mei et proxim. ita q' no pos
sum. ab eis hre consiliu et auxiliu.
et notos meos a miseria. supple mea
ita q' p' eos no potest reuelari. Ju tue
lacone ino iom hi. Et notos meos
absconditi. ita q' no possunt auxiliu
ferre mi. Secudu doctores nros ca
tholicos aug^n et iom quibus in
hac parte magis est adherendu. ista
na hymo psalm est passio dni nri
ihu xpi. qui psalmista p'nudit per
spm p'phecie. et ea complut in hoc psal
mo loquens in persona x̄pi. cui hanc er
p'nem no p'sequor. qr clare ac luci
de traditu est in glosa cui psalmi q
hic vbiq'. et sic ad eam potest quili
bet recurrere. et sm hoc expo qua posiu
est tm figuralis. qr ois in figura
cōtingentia illis. i. cor. x. capitulo.

Misericordias dni. ps lxxxviij
Hunc psalmo p'mittit' tal'
titulus i hebreo et in translacone lo^m
Eruditio ethan ezrite. in quo not'
actor hui^9 ps. cui datu est plen^9 ps.
p'dentia. dicatur aut iste ps. Eruditio
ethan. qr de quo fuit eruditus p spm
sanu. et ipm scripsit. ad eruditione alio
rum. De litera no hui^9 psalmi. dicit
concorditer doctores hebrei et latini.
q' iste ps loquitur de stabilitate et p
petuitate regni dauid. que completa e
in xpo et nullo alio. de cui^9 regno di
citur. vij. reg. asspiciebam in visione

nortis et erit quasi filius hois venie
bat et è. et subditur potestas eius
potestas etina que nõ auferetur. et
regnũ eius q nõ corrũpitur. ceaĩdũ
expositores hebreos et latinos. sed
in hoc est dĩa. q nudi expectamus hoc
eẽ cõplendũ ĩ uentura futuro ebato
lia uero dicunt hoc eẽ cõpletũ qm de
scendit de celo dõ sm carnẽ xo. i. et
ayt. i. ubi eius genealogiã describit
y dauid. et de pretuitate regni eius. di
cit angelus ad uirginẽ luc. i. dabit ei
li dõs deus sedem dauid patris eius.
et regnabit in domo iacob ĩ etñ et
regni eius nõ erit finis. Confitebit
aũt ps iste in duas ptes. q ptimum
sta primo de erudiat ad dei laudacõnẽ.
Do explicat huius laudis rõnẽ. ibi.
Qñ dedisti. Cum primũ dicat. q̃ magnus
dñs. Iz. xl. in deo sit tñ una mĩa sic
est una uoluntas. tñ Iz multos ef
fectus ex quibz notatur mpluralis.
Iuetinũ cãtabo. i. in hoc carmine
laudabo. et dicat uetinũ. q primum
hunc psalmũ usq ad finẽ mundi
in eadẽ dilectiõne. et ista laus dñica.
adhuc erit perfectior ĩ pria. sicut dic
tñ fuit sup psalmo. xxxvij. Beati q̃
habitant in domo tua domine ĩ scla
scloz laudabunt te. Annũciabo ue
ritatẽ tuã ore meo. hoc dicat quia
mĩa et ueritas uestra semp se cõ
untãt ĩ operibz dñs. Iz aliquo
opere plus relucreat nostra. et ĩ alio
plus mĩa. sic dñi fuit plenus sup
psalmo. xvij. Qñ dixisti. Hic cõ
cepit laudis rõnẽ. et primo magi
nem hñ. ibi. Confitebimur. Cum primũ facendũ q̃ tñ hums
laudis principalis est pretiatio regni
dñi in ppõ. que declaratur principalit
in psalmo ut dictũ est. Iz q̃ ex dispo
nebat ad ppm sm quod diac gnl. m.
ler pedagogus nr fuit ĩ ppõ. et ideo
dicit fuit tm populo de quo ppe
erat nascturus. put dicũ fuit ple
nus in pno evo. et ideo bona tñ dñe
laudis est dicõ legis et utriusq uñi
cum describitur hic in quodã gnl
ali. primittitur tñ modus qualiter
celebrent ex ordinacõne dei. ai dica
tur. Qñ dirigit. i. ordinabit. mĩa cõ
ficabitur in celis. q̃ effectus dñne
mẽ pus inuelauit scis angelis q̃
sunt executores operũ dñoz. qñ
hoibz dicat y edificabit in celis.
q̃ y effectũ dñne mẽ et y mirabili
reputatur in mia angeloz. Veritas
ueritas tua in eis. i. ueritas mihi
tue que sp cõmutatur opus mẽ.
Cõsr procedit ad duo bñficia ppõ.
et primo ad legis dilectiõnẽ. ai dicatur
in plona dei. Diligolunt testimẽtũ
. i. legem que frequent ĩ ueteri testõ
uocatur testamẽtũ. electis meis. i.
filius israel quos elegi ĩ populũ pe
culiare. Cõsr procedit ad bñficiũ
principale dicens. Famulum domi
seruo tuo usq̃ uetinũ. famulo semẽ
tuũ. i. nõ deficiet generatõ de semẽ
tuo usq̃ ad ppm. quod pz impletũ
p xpi genealogiã. ait. i. Et edifica
bo in generatõ et generatõnẽ sedẽ
tuam. i. regnũ tuũ continuabo ĩ suc
cedentibz generatõnibz usq̃ ad ppm.
et ita tuũ fuit. nisi reges descen
dentes add̃ peccarent ĩpedimentũ.
q̃ licta pmissio fuit et multe alie
in scriptura sunt sub cõditõne. Si
ges add̃ descendentes deo obedirẽt.
Iz q̃ multũ derelinquerũt ad ydo
latriam. ut pz iij. Re. Ideo regnũ dñi
tempore sedechie fuit interruptum.
Confitebimur. Hic cõsr explí

catur· duo p̄dicta bñfiaa nupciallan·
et p̄mo quantū ad legis dacōnē·ccāo
quantū ad regū dō ꝓmiacōnē·ibi·
Tunc loquatis es· Cuma p̄mū cacud
q̄ lex fuit data ꝓpulo fatis ato post
exitū de egypto·et io fit hic mencō de
isto exitu·et aliquoz bñfiatis illi ꝓpō
ecbibitis et p̄mo de bñfiatis añ ingſ
lū terre p̄missionis·ccāo post ingressū
ibi·Thabor·Cuma p̄mū dicatur·cō
fitebuntur·celi mirabilia tua dñe·
hoc cū confitebantur·fcō in descensū
manne de qua caubz capie·ybi·pa
nem paratū de celo p̄stitisti eis et c̄·
Et veritatē tuā·de implecōne p̄mis
sionis fcē abrahe et alijs p̄ribus q̄
bus p̄misit dicā Chananeū q̄ ver
tatē cōfecti sunt filij israel intranto
tiam illam·in ecclīa cōz·i·in loco di
no aliqui deputato·v̄ veniebant ho
mines cū et deuoti·qui quis i nu
bibus cōbitur dño·Iste nubes fuc
taut illa nubes que precedebat
populū de egypto exemtem·exo·xiij·
Et illa nubes deniptissima que op
nit montē Synai qñ dō descendit ibi
legē exo·xix·Et de illa nube pcede
bant ibā decē que dō dixit ꝓpō
exo·xx·Iunctis aūt duabz nubi
bz singulariē appnit bñs dicens·
Quamlis essent dō multijs dei·filij
dei dicuntur hic angeli sicut hēt
iob·i·Cū venissent filij dei ut assi
sterent cora dño·est ꝑ exclusio·quis
in filijs dei·i·anglis cās·Erit similis
deo·p equalitatē·q·d·nullus·qz
ꝑ ille qui inē omis est excellencior·
dicitur aūtute dei in nūitū·Deus q̄
glorificatur in cōsilio scōz·i·ange
lorz quibz secreta dina·p̄mo reue
labant·ut p eos ad homes deferant·
magnus·potestate·et terribilis·
reuerencia et honore·eo mō quo dī
genes·xxviij·Quā terribilis est loc⁹
iste·i·reuerendus et venerabilis ē
Deus isr·cl̄i omis qui circuitu
eius sunt·i·cl̄i omis angelos qui
ei assistunt·Domine deus virtutū·
·i·angelorz qui sunt creatores di
ne voluntatis·vñ et mundus ordo me
die scripture noiatur virtutes·Qs
similis tui·q·d·nullus p equalita
tem·quia angli et cūpm distant
adeo in nūitū ut dicā est et alie ar
guitur multo fortiꝰ adeo diuditꝰ·pōs
es dūe·potencia infinita q̄ soli deo ap
petit·Et veritas tua in circuitu tuo·
veritas intellectus hūani causatur
a rebus·sz veritas dīni intellectus
est causa rerū·causa aūt relucet in
effectibus suis·ideo dīna veritas re
lucet in omibus creaturis·vñ glō
sup illud p̄s·xi·Defecerunt veritates
et c̄·sicut ab una facie resultant
multe similitudines in plumbo cpraul·
sic a veritate dīna resultant multe
veritates·dīa aūt creatura ē in tan
tū dei·nō qz eis includat·sz qz
minimus est omi creature magꝰ
qui ipā s⁹·vnens eius p̄sencia
et nec conservans·Tu dñians po
testati marīs·qz ad eius ꝑtinet ma
re sicut dominū ut p̄ceret filijs isr̄l
tūsitū p siccū·motum aūt fluctuū
eius tu mitigas·qz tunc aque
fcē sunt qñ minus solidus ex vtro
p̄te diuisionis·exo·xiiij·Tu humilia
sti sicut vulneratū fortū·i·phonē
et eius exercitū eos ibi submergendo·
In brachio potentie tue·q·d·ista tua
sunt p tua potencia·ul' quod
dz hic·In brachio potentie tue dispersi
inimicos tuos·pōt referri ad victo
riam quam dedit filijs isr̄l' de a

malech) ero.xvij. Tu sunt celi etc̄. q.d. non est mirandū si fecisti talia q̄ tu fecisti omnem creaturā celestem et terrestrē. et ideo est in obedientia tua. aquilonē et mare tu creasti. Thabor et hermon in nomine tuo exultabunt. Aquilonem et dextrū tu creasti. et p̄ dextrū sunquod dicat hic ra. sa. intelligit̄ ps austrū. appōit aquilonē q̄ ille ponit faciē suā de occidente ad orientem hz austrū ad p̄tem dextram.

Thabor. Hic cōmendatur hujus mons post ingressum terre promisse cū dicit. Thabor et hermon etc̄. thabor est mons in tribu ysaschar nunquo fuit devincta victoria primo de chanaan et de eius exercitu. iud. iiij. que victoria sua fuit virtute dīna. ut legit̄ ibidem cap. v. de celo dimicatū e cōt̄ eos. et p̄ gratiā actōne de hac victoria et hac cantauerūt canticū iud. v. de monte thabor hermon nō invento aliq̄d notabile factū ibi. nisi dicat̄ illd quod cum paucis ps. xlvij. c. q. ij. mons est mons p̄cipuus loco loquendi vbi fuerunt filij israel circa quem vidisse deū landmerūt p̄ qd dicatur. Thabor et hermon in nomine tuo exultabunt. i. erūt occasio exultationis p effectibz huc virtutis in. operibz. firmetur manus tua. cōtra inimicos nros. et exaltetur dextera tua. eos debellando. quod fuit ipletū qū iosue debellauit reges chanaan ozz. justicia et judicij p̄paracō sedis tue. sedes aūt dei dicebatur p̄pria atorū ut deū fuit ero.xxv. sicut sedes fuit p̄parata qū arcba testamenti cum̄ quam erat p̄paratorū. huīt stabilem mansionē. quod primo fuit in silo. Josue. xviij. Jo in templo salomonis. iij. R. viij. ad p̄parationem aūt hmo p̄cessit nubila dei et nubium. quibus caligines fuerūt debellati et exerti p̄ nequitias suas. et sui tempore salomonis qui data est pax ad omnibus in circuitu ttō. R. v. qui concordia. erga nos. et veritas. erga p̄res nros. quibz promisit dare terram cananeā in eoz filijs. p̄decessorum tuā. expellendo adū canaanos de terra illa. ut arcba tua et p̄paratū sui hēant quietē mansionē et q̄ dīne laudes ibi cantabant. ideo subditur. beatus p̄ps qui scit ju bilacōnē. pū erant sacerdotes et leuite ad dīnū obsequiū deputati. de quibus adhuc subditur. Domine in lūne vultus tui ambulabūt. i. in lūne naturali cōmis quod e q̄dā ip̄ressio dīni lūis. ut dan sint sup̄ ps. iij. Et in lūne dīne legis. in q̄ lūne sacerdotes et leuite alios p̄dicebant tanq̄ magis docti. et in nomine tuo exultabunt. te devote laudando. tota die. i. singul' diebz horis tui ad hj cōpetentibz. q̄ oportebat eos alū recta et quelibet. Et in justicia tua exaltabuntur. q̄ ad sacerdotes leuitas gens cetus du hij referebantur ut viderūt quid eēt justū vl' injustū. et eoz lenta inviolabilit̄ tenebatur. ut hēt deut. xvij. Cū gl'ia virtutis eoz tu es. hoc e virtus eoz et sapia ad tuā gl'iam ordinat̄. Et in beneplacito tuo exaltabit̄ cornu nr̄m. i. potestas nr̄a que p̄ eorum deligitur in capitā aut̄ causa subditur. Quia dīs est adjutor noster. Quia dīs est protector noster. hoc e virtus eoz et sapia ad tuā gl'iam ordinat̄. Et in beneplacito tuo exaltabit̄ cornu nr̄m. i. potestas nr̄a que p̄ eorum deligitur in capitā aut̄ causa subditur. Quia dīs est adjutor noster. Quia virtute educendo nos de egypto et in tua p̄missionis inducendo. et cū israel. et p id est. i. deus israel qui est cust̄s eoz ita q̄ israel est hic genetiuus casus

siait ysa.i. blasphemauerũt saũ ihĩ. regis mĩ. ab eductõne.n. ihĩ de egypto usq; ad tempus saul' nullus hũt pr potestatẽ regiã sz illos mli deus. siait declaratũ fuit sup libro iosue et iudicũ. pũ quod ai populus petiit regẽ. dño dicit ad samuelẽ. i. R. viij. nõ te reiecerũt sz me ne regnem sup eos. Tunc loquutus es. Hic cõpr declarat ĩ psõli principale bñficiũ. c. de pr tutate regni dñi. Cum quod psalmus ista primo tratat dñicam passionẽ. so regni dñi dicit õnẽ. ibi. Tu uo repulisti. Terrõ ꝙplorat eius restitucõnem. ibi. usq; duc. prima adhuc ĩtuos. qua primo tratatur passio dñi regni dñi primocõne. scdõ de successorũ eius coronatõne. ibi. Si autem. tcio de regni dauid pacificacõne. ibi. misericordia. Cum primũ dicitur. Tunc. c. illo tempore quo saul tãq; rex fuit pfõ patus. Loquutus es i visione sanctus. i. samuel de unctione dauid po R. xvi. et ipi nathan de successione regni dñi. ij. R. vij. et dicit po sui adiutoriũ. c. meũ. inportune. i. in pñs dñi qui a unctore leonẽ et ursũ et gigantem interfecat primo R. xvij. et exaltatus electũ. i. dauid de plebe mea. i. de humili statu. qz tunc pascebat oues actu. p R. xvi. Ideo subditur. Unctum dñi semũ meũ. fidele et homũ. oleo scõ meo unxi eũ. primo p samuelẽ. i. R. xvi. scdõ ꝙ nathan. ij. R. ij. Terrõ sup totũ israel. ij. R. v. Manus enim mea. i. fortitudo mea. auxiliabit ei. contra hostes. et brachium meum et c. expectatiõ ẽ ei deum suũ ad maiorẽ expõnẽ. mihi placet inimicus meo. i. saul aĩ sus sacerdotibus. et filius iniquitatis et fi. i. absalon aĩ sus adherentibus.

qui nolebant unq; rebellare contra prem quierus eius mortẽ. et cõtidam afflictione ipius inimicos eius. i. philistheos q terrores destruer regnũ eius. ij. R. v. et odientes eum fugam cõuertim. i. ammonitas et sros qui fugerũt a facie exercitus dauid. ij. R. x. Et veritas mea. implendo sũ promissũ. Et mia. in mittendo ei unigenitũ pcursũ. c. ad uxorem ei bethsabee. hominadũ urie. et sibiam in populi mutatõne. ut hĩ scdõ R. Iz cui dauid prohibitus pacifice punitus temporaliter. nõ tamẽ eterna liter. Et in nõie meo exaltabit cor meum. i. potestas regia pũ quod subdz. Et ponã in mari manũ eius. qz dauid subiecit sũ dnam philistinorũ situationem sẽ maris meditarraneũ. Et iflumĩbz dextram eius. i. in sria ubi sunt plura flumina. uũ et mesopotamia sunt inde a medo qui est medius et potamos fluuius. qui est i medio fluuiorũ hinc et inde aureũ sicut dñi sunt plenus greũ. xvij. Et hoc sunt ipleta qui dñi debellauit sros et tributo subiecit ij. R. x. Ipe invocabit me pr meus et c. dauid cui sunt valde devotus et sic qtor invocauit deũ et saluatorem ut pz in li libro psalmo inplurimis locis. Et ego primogenitũ ponã illum. i. honorabilẽ sicut filius primogenitus est honorabilior aliis. Excelsum p regibus terre. i. illius temporis. ul' pre regibus terre qui erunt i tempore illo. qs dauid sũ subiecit. ut hĩ. ij. R. viij. Iuetũ seruabo illi misam meam. qz saluator est salutis ei⁹. et testamentũ meũ fidele ipi. i. fidelit adimplendo quod sũ p nathan pphetam. ij. R. vij. Et ponã in seculũ seculi semen eius. i. successoribus quibus quorumbz seruabo semẽ ipius

usq; ad xpm in quo ꝓtuabitur regnū
eius. ꝑdeo subdit. et tronū eius
sicut dies celi. ¶ Si autem. hic
ois psalmista tractat promissionem
factam xpi dauid de successorū eius
tempora correctōne. que hē. ij. R. vij.
et hic tractatur in ꝑsona dei dictis.
Si autē dēreliquerint filij eius. i.
reges ab eo descendentes. legē meā.
et c̄. quod sui fuit tēpore achaz. ma
nasses et iedechie ut hē. iij. R. si in
iustitias meas probauerint. quod fe
cerunt cor aliqui ꝑdolatriā i ducē
do ē in templū dñi. visitabo in vir
ga iniquitates eor et c̄. q. d. nō ex
tirpabo eos totaliter uersus autem
tate iudicis. q; assirios eos afflictō
ibi; tempalibz zelo pie correctōis.
et hoc maxime cū fuit qui ter sede
runt captus fuit. et in babyloniem
ductus. et sic regnū dē interruptum
fuit. ¶ Misericordiā. hic cōi. psal
mista tractat promissionē dei de regē
dauid ꝓtinuitate. que hētur. ij. R.
vij. et hic tractat in ꝑsona dei dictis.
Misericordiā aūt meā nō dispergam.
. i. totaliter auferam. ab eo. i. ab eius
successione. neq; nocebo. i. noceme
tū irreparabile inferam. in ueritate
mea. modus est asserendi. q. d. sic
cum uero deus ita tale noamētū
nō auferā. neq; ꝓphanabo testamē
tū meū. i. promissū xpi dē factū. et
que procedunt de labijs meis. i.
de labijs nathan ꝓphē in ꝑsona
mea loquentis xpi dē. ij. R. vij. Nō
faciam irritā. q; sequet̄ effectus de
bito debito a me dispositus. vñ sē
ditur. Semel iuraui in scō meo. i.
in me scō. sicut genes. xxij. dr̄. p me
nec ipm iuraui die dominꝰ. si dē
menaciter. hic accipitur si pro non
. i. non mentiar xpo dauid. semē eius
manebit. q; gnōnes a dauid
usq; ad xpm ꝓuenerūt ut ꝑdictū est.
in quo ꝓtuatū est eius regnū. ꝑdeo
subdit. et tronꝰ eius sicut sol etc̄. q;
sicut sol et luna durabunt in ꝓtuū.
ita xpi regnū. et testis in celo fidelis.
q; nō solū est inter q; ꝙ testis coram pie
de hijs que fuit in terris. et maxime
de hoc q; iuramit pro salute humana
generis. ip̄ quod in corpore eius vulne
rate sunt cicatrices ad testimoniū oīs
deinde ciuitatis ¶ Tuuero. hic oīs
psalmista declarat regni dē directio
nem. quod maxime contigit y captiui
tatem babyloniam. in q; psalmista
ꝓnderus dicit. Tuuero reprobasti et
despexisti. i. regnū dauid tempore ie
chonie. distulisti xpm tuū. in quo ꝓmi
sisti ꝓtuare dē regnū. a capacone. u.
iechonie usq; ad aduentū xpi fluxit
magnū tempus. in quo ca pres illi⁹ xpi
. p tali diuacōne sustinuerunt et affli
gebantur. secūm quod dicitur ꝓu. xiij.
spes que differtur affligit aiam. au
tem testimētū semen tuū. i. promissum
factū xpo dē seruo tuo retardasti. et
ideo dicitur hic. abiecisti. et nō ab
stulisti. ꝓphanasti. i. prophanari
promisisti. in tra sanctuū eius. i. tem
plū qd̄ dr̄ sanctuū dē eo q; ꝑcepit il
lud edificari p salomonē filiū suū. et
ꝓfanauit muros eius. et tradidit exemplar
edificior et ualor ꝑ pal. rebm. qd̄
sunt ꝓphanatū. qui p caldeos sunt de
structi. iij. R. vlt. et vñ dr̄. ꝓphanasti
in tra sanctuū. q; sanctuū quod est
in celo nō ꝑt ꝓphanari. destruxisti
oēs sepes eius. i. muros ut in tra
ui ciuitatū q; destruxerūt caldei. posuis
ti firmamentū eo. ut in q; erant forti
tudines tāq; metropol. communiem.

qua ꝑ post rditū captiuitatis dn̄
bilone illi qui hītabant ibi erant ī
magna formidine. ut hī nec ꝑmo-
Dnupuerunt eī oīs tūlentes
viam. qua lamantam et alij qui
erant ꝓpinqm. uruentes ī ꝓlīū ni
dorū hominadia faciebant. et ꝑdas
rapiebant. et ideo subditur. factus
est opprobriū uicinis suis. qz gliabñ
tur de predis et ocisionibz ī ipsō il
luc factis. et er hoc ꝑz sua ꝛeḡtis
ūlus. et altatis dextrā et c. autē
.i. fugere fractū. ad uictoriū gladiū eis
.i. uiros bellatores qui ꝑ gladiū debe
bant defendere populū. et ipī uoce
te de urbū. ut hī inf. xv. ultō. et ideo
subditur. Et nō es auxiliatus ei ni
xllo. contra caldeos. destruxisti eī
ab emūdatiōne. d' ei ꝓpulus erat ī
terra promissionis ut relatur aqua la
uatiōnis ad purificādū hoīes nisi
natos ex tactu aliaꝰ mortuoꝝ.
seu alteriꝰ rei īmonde. sm. quod
hētur Nūm. xix. qz ducto ꝓpō uicīp
tuitatē. ex statuit tal' emūdatiō. et
sedem eius uterina collisti .i. ma
iestatē regni abstulisti. ammotasti
dies temporis eiꝰ. qz tunc multi u
rorum utriusqz sexus fuerūt occisi
et mortui. et sic dies vite eoꝝ fue
runt imminorati. ꝓfudisti enim cōfu
sione. qz ad terrā longinquā fue
runt filij siue ducti captiui cōfusi
bilē malo. ☞ Usquequo. hic cō
sequēt' psalmista implorat regni
dei restitutiōnē. dicens. Usquequo dñe
auertis. s. oculos tuos. in finē. i.
ita diu. exardescet sicut ignis ira
tua. ita qꝫ nullꝰ extinguetur. sic
nec ignis hīs cōburibile appetitū
q.d. nō ai pcare et uiuere sunt
tibi ꝓprium. Ideo subditur. memor

que mea sit. i. qm̄ singulis est natura
humana ad malum. secdm̄ quod dicitur
Genes. viij. sensus eius et cogitatio cor
dis hūana prona sunt ad malū ab
adolescentia sua. et ideo semper indiget
tua uīa. Et hoc cōmendat ex ulti
mo fine hoīs dicens. mīḡ enī nunc
constituisti oīs filios hoīm. q.d.
nō. qz deus et natura nichil agūt
frustra. dē autē aliquid uane factū
nl' constitutū. qm̄ nō attingit finem
intentū. sicut mediana dicitur frustra
conterta nl' ꝓmata qm̄ nō inducat
sanitatē. nullus enī homo potest ꝑ
tingere ad ultimū finem vite hūane
que est felicitas sua nisi ex dei mīa.
et ideo si hūano generi nō adesset
vane uideretur cōstitutū totū gen⁹
hūanū. sicudū aīq' nō fructra sunt
constituti. qui nō ꝓtingunt ad hūc
finē. qz si ꝑ accidit ad gloriā dei ꝑ quā
principaliter orta condita. pī. vbi. ꝓia
cū ꝑ semetipm operatus est domi
nus. si enā accidit ad gloriā electoꝝ
qui ex dei mīa attingunt finē ulti
mū. et hanc sūam dedicat apō sa
tis diffuse. Ro. xv. et. ij. thīm̄. ij. In
magna domo nō solū sunt uasa ī
honorem sz ꝑ ī cōtumeliā et c. Qīs
est homo qui uiuet et c. q.d. nul
lus qz creatus est hoībus semelmori
et uiuet aīam suam de manu infe
ri. q.d. nullus ꝓ tempore istorum
quos oīs descendunt ad infernū.
qūtūcūq; nisi. et si durauit usqz
ad redemptiōnē facta ꝑ xpm̄ ipī dō
ꝓmissum. ut ꝓz ꝑ ꝓdicta. et ideo ī
plorat eius aduentū. d. vbi sunt
misē tue antique dīe. qz ab antiqō
sunt facta ꝓmissio de xpō ipī abra
he gen. xxij. In semine tuo bīdicē
tur oīs gentes terre. et post ea ipī

dauid .ij. re. vñ .p ꝑ̃ nathan nr sñ̃
expõitum est. ꝓdo subditur. sicut una
ta dñe in ueritate tua .i. in te ꝙ̃ qui
es ipa ueritas. a ꝑentiõr ecco opprobriũ
seruoꝝ tuoꝝ̃ .i. opprobriũ illud ser-
uus tuus. multarũ gentiũ .i. a mul-
tis gentibus a tempore captiuitatis
babilonice usq; ad ipm̃. qr toto illo
tempore qñ̃ cõtumeliæ populus exple-
tus ipm̃ fuit in opprobrio. z tem-
pore machabeoꝝ fuerit subleuatus
auxilio pauco dauid. et ideo cõcep-
to ꝑ̃ beata virgo dixit magnificat
suo luce .p̃mo. Deposuit potentes
de sede et exaltauit humiles. sunt eĩ
naturaliũ mirabiliꝫ exaltata
p hoc q̃ sunt in unitate suppõita a
uerbo assũpta. Quod cõmune ẽ omni-
bus .i. dissimulauit et patienter sustinuit.
opprobriũ inclyti illatũ ab infidelibus.
et loquit̃ ipsa in psona ppli ex-
pectantis aduentũ ipi. uel potest
istud referri et melius ad ꝑsonã ec-
clesiæ quã in p̃mitiua ecc̃ multa
opprobria passa est ꝑ̃ ipm̃. sm qd̃
dicitur. actuũ .v. Ibant gaudentes
a conspectu concilij quoniã digni hĩti
sunt pro nõie ihũ cõtumeliam pa-
ti. ꝓdo subditur. Qui exprobrauerũt
cõmutationem ipi tui. quod sm
hebreos intelligitur de messia. et
hoc cum xpũs et ẽ catholica sustu-
lerunt multa opprobria. quia
ꝑ doctrinã xpi et apl̃oꝝ in qua re-
ꝓbantur victa et doctrina scribaꝝ
et phariseoꝝ. erat quedã mutatio.
in hebreo et in ẽclesia romanoꝝ. Qui exprobauerũt uestigia xpi sui.
et tunc est plana lra. quia ea
et uerba xpi que sunt eius uesti
gia. fuerunt a sacerdotibus et legis
peritis reprobata. et ꝑ̃ eoꝝ sequi-
tam catholicã a sacerdotibus et scribis
et postea a tyrannis. sustinuerunt
multa opprobria et tormẽta. z qr
talia sustinebant nõ soli placentes.
z ꝑ grandeꝫ ut dictũ est. ꝓdo sub-
ditur in ꝑsona eorum. Hĩ dictus
dominus metuũ. de omnibus que in
aet nobis in prosperis et aduersis.
sedm illud ꝑs. xxxiij. bñdicã dñm
in oi tempore. s. aduersitatis et ꝑsp̃e
tatis. fiat fiat. .i. ita stabiliatur p
eius gram. sedm illud hebr. xiij. bo
nũ est gr̃a stabilire cor. quod in ad
uersis et prosperis in ipo stabilit̃ mg
uemus. Psalmus .lxxxvij.

Omne refugium et c̃. Hunc
psalmo ꝑmittitur titulus tam
in hebreo. et in translatione lxx.
Ore moysi uiri dei. et eiusdem sunt
est titulus qui cõit̃ ponitur in bibliis.
qui talis est. Ore moysi hoc ordi-
dicat aut gloria cr̃ psalmum istum.
quod intitulatur a moyse nõ sicut
ab actore. z quia sunt legislatoris ve
teris testamẽti. et ꝑsõa nom. et
in hoc psalmo aliqua tanguntur p
tinẽtia ad vetus testamẽtum. et aliq̃
ad nouũ. ꝓdo intitulatur a moy
se q̃ uis dauid hunc psalmũ fecerit.
glo nero ista ꝓdit sm opinionem
augustini. qui dicit q̃ dauid fecit 50
psalmos. z beatus iob unus q̃ plus
scripsit in libris. et oĩs doctores he
brei dicunt q̃ alii fecerũt psalmos.
nisi actores ab ipis ponitur moyses
sicut plenius dicit in p̃napio huius
libri. et istud dicũ tanq̃ ꝓbabilius
us sequitus sum. nec tñ tota in glo
sa valet. quia eadem rõne multi
alij psalmi in quibus ponũtur ali
qua ptinentia ad vetus testamẽtum
et aliqua ad nouũ intitularentur

a moyse

11 nõ. q̃ sonat plus
finem in hebr
translationibus
ꝑ̃ augustinum

anoysle. quod est manifeste falsū
et pcedentibus et sequentibus. Ideo
cōis dico put dicitur nū. q' plalnū
iste sit ois moysi ad nupciandum
bñficia dei populo ilinel q' eduxit de
egypto. ad nupciandū aūt bñficia
de futuro modus optimꝰ est oīdere
grandudinē de bñficijs receptis ꝑ
terito. Et ideo ꝑs iste in duas ptes
diuidit. q' ꝑmo moyses tanquā
gnalis recolit ꝑterita bñficia. et sēdo
pars pungit ad alia ipetranda. ibi.
Anus nouit. Circa ꝑmū ꝑmo re
colit bñficia collata hūane nate
generaliter. 2º. natue lapse ꝓpalit.
ibi. Ne aūtas. ꝑma in duas. qua
ꝑmo bñficia recolit. sēdo errorem
cē hoc excludit. ibi. ꝓhuiꝰ mōtes.
Circa ꝑmū sciendū q' dupler bñfi
cia fuit collata hoi aū lapsū. Cbñ
ficia creationis quoad dei ꝑnagnē
creatus est sēdm aiam cuius ꝑnus
p cognitionem et amorem. sēdm bñ
ficia est gubnationis. qua ho ultra
creaturas alias corporales ordina
tur ad bātudinē sꝛnaturalem. ad
quam cōsequendā indiget ꝓpalī gu
bnatione et prudencia dei de quadi
at apl' cor. iv. Non est cura deo
de bobis. et hoc dupler bñficia re
colit moyses. dicens. Domine refu
giū factus es nobis. i. hūane nature
ate de nichilo ꝑducte. que p tutam
ꝓpalem directōnē et ꝓtectionem di
rigitur in finē vite beate. a generā
one in generationē. q' et in statu na
ture condite et nature lapse. indi
get homo ꝑducta directione ad con
secutionem vite beate. Ibi. Priusquā.
Hic cōis removet occasionē erran
di. qua diceret. Domine refugiū
factus es nobis. posset aliquis ardē

q' aliqua factio nl' nouitas cēt in
deo. quod est falsū et erroneū. et ideo
hoc removet oīdens dei eternitatē
que excludit immutabilitatē. et hoc
est quod dicitur. Priusq̄ montes
fierent et c. i. aūq̄ mundus crea
tus. A seculo usq; in tuos deus. i. eter
naliter p hoc q' deus dicitur factis rebꝰ
gnālibus nobis. non est p aliquā mutā
bilitatē in deo nl' nouitatem. sz tm
manentia tua ad quam sequitur
relatio realis in ipā. et nōs tui in deo.
qua sic noiatur de nouo sine eternē
pte. sicut et dicitur homo factus nl'
creatus. et sic de alijs. Ne aucr
tas. Hic cōis ꝓmittē dei bñficia
erga hūanam naturam post lapsū.
quod est removeas de culpa ad gra
tiam. quod quidem bñficium deus nō
destituit ꝑsistente natura lapse eam re
vocando aliqñ monitis. aliñ flagel
lis. aliñ bñficijs. et alijs modis se
cundū ordinē sue sapiē mensure. pō
q' hoc bñficium ꝓmittit. Io envie hūa
nū cē hoc excludit. ibi. qñ mille.
Circa ꝑmū dicit. Ne aūtas. i. ne di
mittas hoiem in humilitatē. i. hoiem
p pcm in directū statu sublimem in qº
dominabatur creatuis ad statum
miserie in quo patitur & annulas.
et divisti cōitatem. et c. q. d. pfal
mista ita fecisti deū. q' divisti pce
nibus. Conditum filij hoīm. p pe
nitentiam redeundo de culpa ad
gratiā. quod aūt fecerit hoc deus
a ꝑncipio. patet quia adā et euā
statim post trāsgressionem repḡhen
dit. et sili' cayn post odium fris. d.
Cur concidit facies tua gen. iiij.
Et post eius occisionem. d. vbi ē
abel frē tuus quasi inducēs ad pe
nitentiam. et istam revocationē

predrum sp cõtinuant. alii p sep
tum. alii p angelos. aliqui p ho
mines scos. ut pz indicant ista
ac nom testamenta. ¶ Qm mille.
Hic remonet cr hoc errorem hu
manu. et primo p tempus ante
diluuiu. scdo post. ibi. que pro m
chilo. Circa primu sciendum. q
hoies differunt a pcis comuniter
rantes longam vitam. et hoc
maxie contigit ante diluuiu tem
pore magno hoies diu vivebant
.c. nogentis annis. et octogentis
et ali plus ut pz gen. v. Et hoc
remonet dicens. Qm mille an
ni ante oculos tuos. i. respectu er
nitatis qua diua cognitio men
sinatur. tanq dies hesterna q
preriit. hoc addit quia tempus
pteritu iam nichil est. et temps
qui tuc aliq longum erit tam cõpa
tum quasi nichil. et custodia n
nocte. istud est de eodem ulu. et
accipitur hic custodia pro vigilia.
quia non distinguuntur inquantu
or vigilias in quibus solent mit
tari milites de nocte pro custodia
ciuitatis. et sic una vigilia i eq
noctio vnam qui solent primo
reges ad bella procedere non ist
nisi tres horas. et sp diminuit
precedente tempore usq ad solstici
um estiuale. et p hoc deliguatur
diminuco temporis huie vite p
morte actualem. q. d. Et si cursus
naturalis vite hois mille anis
duraret sicut ani diluuiu tu ali
quando tres hore vel pauci
ores distant a die integra. xx
iiij. horarum p mortem actualem
et infirmitate sequente. vel oc
casione sicut vita abel fuit abre
uiata et multorum alioz. ¶ Que
pro michilo. Hic cõmemorat fidu
ciam vite longioris post diluuiu
et qua erronee hoies differunt a
pcis retrita. quia et time vita hoi
nu fuit magis magis bona. et p
caendu q hic incipit bonus sequens
sedm iommu et hebraicam veritate.
hã tu hebraica et iomm. est aliq
qua hebraica sic hit. fluctuabit eos
sõpnis erunt. quia hoies in dilu
uio fuerunt fluctibus aquaz sub
merci. exceptis octo p quos. c. noe et
filius eius et coz uxoribus gen. vii.
et post ea vita hois fuit breuiata
nitu q non videatur nisi sõpnis
bus. et eadem est sententia hic ie.
que sic habet. paucitate trecentoz.
aquis diluuij. sõpnu erunt. i. qi nul
lius reputacõis sicut sompnu.
et adhoc reduatur hã cois que dr
hz. Que pro michio hñr coz anni
erunt. i. anni vite hois de cetero
erunt de nio eoru que p michilo
hñtur. ideo subditur. mane sicut
herba trãseat et c. per mane intelli
gitur pncipiu vite p ueloz finis. et
sicut alii herba floret mane et ue
spere delicatur. sic caa finis vite
humane. cui pmo cito succedit. cui
causa subditur. Quia defecimus
in ira tua. i. in mundana qi fragili
p diluuiu. vita humana sic proce
dit ad defm. et qua vindicta illa
precessit et multiplicacõne peccatoz.
sm quod dr gen. vi. Repleta est
tra iniquitate a facie coz. et ego
dilydam eos cu terra. ideo subdit.
posuisti iniquitates meas in cõspc
tu tuo. c. ad puniendu sicut inde
pmt coram te reum quẽ ulti
mitte. scdm unu. i. de caritu mitto

temporum nrorum. In illuminatõne multis tñ. i. in palam coram te. sic illud quod est in luñe. sedm illud ecclī. oculi dñi multo luadiores sñt solem. vias hoñm circũspicãt. qñ omis dies mi defecerũt et ẽ. repetitio est cñe pdẽ ad maiorẽ expõnẽ. anni mi sicut aranea meditabuntur. In hebreo et tñslatõne iõnmi hi. Eo cũplim9 ãnos nros. q. sermonem. i. sicut sino cito tñsit et deficit esse. sic anni mi. et ptinet ad sententiam pdictam de vanitate vite hñane. littera aũt cõis refertur ad mutabilitatem labor9 que frequẽt contingit in vita hoñs. q. sicut aranea multũ occupatur ad texendũ telam que modico vento dissipatur. sic hoñes multũ student et meditantur ad consequẽdũ honores vl dignitates que velocit9 amittuntur et sic dicãtur. anni nri. i. hoñes in annis nris viventes. meditabuntur inutilia. sicut aranea. multũ intendit pro tela facienda. Eõm prosequuntur magis inpacabilẽ et determinate brevitatem vite hñne. d. dies annor9 nror9 in ipsis septuaginta annis. de eõ cursu. Si autẽ in potentatibus. i. vñ cõplexionatis. octoginta anni. i. statu cõuenienti. et amplius cor. i. tempus ultr̃ pcedens. labor et dolor. quia senectus nõ est nisi quidam langor. Qñ cito transimus. q. d. vita pñs nõ est nisi quidam tñsitus vñs. et annolatimus. de pñti sclo sicut anis de nido. et sic cõtinuat pcedentia de vanitate vite nre. Ita antẽ cõis pot reduci ad dñiam sententiam q̃ similit diminui. q. pcedentiũ hoñm demeruerant delectatiõm generis hñi cumplicat. h. p manifestũ studium dñam salvatus est noe cũ filijs suis et eor9 vxorib9. ad cõsummatiõnem generis hñi. et qñtũ ad hoc dicatur. qm̃ inuenet manifestũ. s. mediãte dño ipm̃ cõtemptus ang9e. et corripiemur. q. homines sapientes dei̇m punitiõnẽ attendentes a suis insolentijs cñe dantur. Qui nouit. postq̃ psalmista revolvit vñficia dei pterita. hic cõm̃ procedit ad alia impetranda. s. de legis datiõne et tabernaculi constructione. secundũ ibi petitur. Respice dñe. Cum pmissa pmio continuat se ad pcedentia. d. Qui nouit et ẽ. q. d. ex quo vita hoñs est ita brevinata. et sic a acquiritur p experientiam longi temporis. Qui nouit potestatẽ nr tuã. i. quis intũ breui tempore possit scire excellentiam tue potestatis et vindictẽ. q. d. nullus nisi ex tua spãli instructiõne. Ideo cõm̃ petit hanc instructionem. d. dexteram tuam. i. potestatem tuam que p dexteram insinuatur designatur. sic notam fac. nos illustrando. Et eruditos cor. de. i. fac eruditos corde. misericordia ate nobis infusa et data. et hoc fiat impletũ qñ dedit illi populo legis vñficatiõ. et p̃ hoc de illa lege dicat moyses deut. iiij. etc. Hec est sapia nra et intellectus coram populis. Conuꝛte dñe. respiciendo nos oculis tue mie. vsq; quo. i. usq; ad aliquid. vnde alia tñslatiõ hꝫ. Aliq̃ntulũ. q. d. illud qđ tibi placuerit. qñticũq; apud te sit modicũ. sufficiat michi et erit tibi magnũ. Et deprecabilis esto sup̃ seruos tuos. pro eor9 expandiendo. magis eram dibiles. revolvit vñficatiõ in tñsitu

et ut sint

manus exhibitū. d. Repleti sumus mane mīa tua. quia dō⁹ subūi sit cēctūi egyptiorū in mari rubro pbens filys israel tūsitū p siccum. et hoc factū fuit in vigilia matutina. exo. xmj. Et exultauim⁹ et delectati sum⁹ et c. q2 statim maritūsito cantauerunt canticū exultacōnis dicentes cantem⁹ dño gloriose et c. Letati sum⁹ pro diebus quibus nos humiliasti. i. humiliari permisisti in dura et vili seruitute egyptiorum. oppīta. n. mȳ se pōita magis eluctant. et ideo quia dura seruitus pcedens adhuc hēbatur in recenti memoria. et hoc augebatur populi letiaa. ¶ Respice. hic cōmr petitur hūiūi de constructōne tabnaculi ad altū dīnī. ad aiⁿ destructōnē cē mores populi obtulerūt donaria. et humores operati sunt faciendo corpus tabnaculi et uasa ad mīsterīi nec cētaria. c. bezeleel filⁱ uri et plures alij. et hoc est quod petit moyses. dicēs. Respice dñe in seruos tuos. i. seruores nīspīā do eis voluntatem offrendi donaria ad opus tabnaculi et uasoꝝ ad tūm cultū. dirige filios eorum. daus eis ad hoc sapiencīā et intellectū. et ly fiat ut hī. exo. xxxj. d. erat uocatus bezeleel in nōie filium uri. et ipleui eū spū dei sapīa et intelligencīā et c. et xxxvi. fecit ergo bezeleel et oohab et oīs uri sapientes quibus dedit dus sapiam et c. Et sit splendor dnī in dei nī sup nos. i. deitas intabnaculo daus responsa. sicut factū est cōstructo tabnaculo vbi dabātur dīuina responsa de propiciatorio. scdm quod dicitur. exo. xxv. Inde pcipiam et loquar ad te cūp̄ xpīaa torium. Et opera manuū nr̄arum dirige et c. Quid bis petitur. semel pro constructōne tabnaculi. et semel pro sacrificijs ibidē p manus sacerdotū offerendis. expositores nī coīt exponūt hunc psalmū de xpō ab illo loco. Dexterā tuā et c. qui sacra scriptura dicitur pōs dextera. q2 hanc expōnem nō prosequor. tū quia in videtur magis mistica q̄ litralis. tū quia exposīo ista nisi de ponitur ponitur mgiosa. ¶ Moraliter potest expōi psalmus iste ut sit oīo cuiusq. qui ut oīo sua sit oratio grandibilis. primo recolit dīna beneficia humana beneficia. secūdo generis humani. et sic ultimus petit dīna sapiencia illustrari interius mentē. et oprībus suis cēnis dirigi diuina pturte. psalmus. lxxxix.

Oratio. Hunc psalmo pmittitur talis titulus coīt in bibliis. Laus cantici pī dauid. Sz iste titulus sunt appositus ab aliquo doctore pro sua voluntate. quia in hebreo et nullius exōne in illum nullus oīno ponitur titulus. pī quod dicunt hebrei q̄ iste pōs factus sunt a moyse sicut et pcedens. et sibi sequentes usq; ad ultimū psalmū qui incipit. nī seruordiam et iudicū. q2 in nullo istoꝝ in principio eius sit mentio de dauid. ul' quoꝝ alio doctore. et ideo referūtur ad moysem tanq̄ actorem. sicut et pōs imediate pcedens. et sunt. vi. pōs. correspondentes qūtū ad nūm. vi. būdōnibus quibus moyses būdixit filijs israel deut. xxvm. et sicut moyses psalmo pcedenti pecat būdicta dei pro populo exūti exeūti de egypto. ita in hoc psalmo denūciat mul

tuplex dei bñficiū sñ̄ populū. et ceuid' hoc dicitur' diuidituꝝ mitres ꝓtes. qm̄ ꝑmo demōstrat eis ad eē dñm̄ ꝓtectōnem. secundo īmmoꝝ directō nē ibi. Cadent alatere. et tño popu li exaltacōnē. ibi. Qñ̄ m̄ me clamauit. Circa ꝑmū dicit. Qui habitat i adiutorio altissimi. i. cōfidenter sperat de eius adiutorio cuiꝰmodi erat populus israel in exitu de egipto qui tñ ad bonos et devotos illius popu li. In protectōne dei. celi cōmorabi tur. ista cū semp fuerunt a deo ꝓtec ti usq; ad ingressum tre promissio nis. ut ꝑz ex deuteron libro exodi. et numoꝝ. Ideo frequēter mali fuerunt pu niti et mortui in deserto. dicit do minus. i. populus devotus recognos cens dei bñficia. susceptor meus es tu. qz psone ꝑsin ꝓsequente deus suscepit eū in sua ꝓtectōne exo. xviij. Sperabo in eum. de futu ris bonis ab eo consequendis. Qui ꝙ liberauit me de laqueo venantū. i. egiptiorꝝ me ꝓsequen tiū tanq; ullagatū. unde dixit ps̄o watthan sunt in terra cōclusit eos deserti. q. d. nō possunt effugere manus mas exo. xvij. Et a uerbo alterno. quia ps̄o dicebat se eos ca pere et interficere. ¶ Cōtra psalmū sta dirigit ubi ad populū in deō penitus positū dicens. Scapulis suis obumbrabit tibi. vū exo. xvij. dicitur. tollens qz ce angelus dominꝰ qui ꝓcedebat castra israel. abiit post eos. et sequitur. post ea. et erat nu bes tenebrosa et illuminans noctem ita ut ad se invicem toto noctis tempore accedere nō valerent. uel pōt istud referri ad columpnā ignis et nubis. que dño ꝓcepto ad die contemplandū populo israel' audrē sol' y modi obumbrantis. et de nocte eis debat eis viam ut sic deus eēt con ductor utrobq; tempore. ut hī exo. xiij. Scuto circūdabit te. i. proteget vitas eius. quia ꝓmittit motꝰ se eē directo rem populi. Ideo subditur. Nō time bis a timore nocturno. i. a latrom bus et ꝓdonibus qui de nocte solent insidiare. A sagitta volante in die. i. ab insidiantibus de die cū sagittis. quod fuit impletū qñ amalechite venerunt ad pugnandū contra israel' in deserto. exo. xvij. Qui sagittam emant scitat et etiam aquo descenderit. genē. xxvij. q' autē etiam fuit sagitta rius ꝓz genē. xxvij. ubi dixit ei ysaac. Si me anima tua plus amat tuum et ar cum. motꝰ se autē orante fugati fue runt Amalechite, exo. xvij. A nego cio qui ambulante in tenebris ab in cursu et demonio meridiano. ꝓ hoc vicio hētur. A deser ambulante in te nebris et quieteb nocente in medie. et dicit ita. sa. q' deser et quieteb st' nocua demoniū. et ꝑ multa est pote ꝓmissa stas magis nocendi in tenebris. so lito magis in meridie. sine declara die. et videtur deum eius satis pba bile. quia sicut erant deputati ange li scī ad protectōnē populi israel ut deū est supra. et apparebat visa. ita a deo ꝓmissi sunt aliqui angeli ma li ad tentandū populū. et illi q' in ꝓpō erant sancti et bon. atēpta cōmunibus illoꝝ dīmtus fuerunt ꝓtec ti. et quidā ad istos loquitur hec psal mista. mali autē in illo populo fue runt plures in penā deserti p demo nū tēptacōnes. ut ꝑz in fabricacōne vituli exo. xxxij. Et in eoꝝ aliis ma lis. ut ꝑz libro mioꝝ in pluribus

locas. ¶Cadent. Hic cõmendat
populo adiſanoꝝ ſubiectõne dicẽs.
Cadent a latere tuo mille etc. Iſ ſint
mpletũ qñ ſcon rex amorreorum
et og rex baſan. et balach filius ſe
phor. venerũt ad pugnãdũ contra
populum iſrael et fuerunt debella
ti magis diua uirtute quã humana.
ad te añt nõ appmquabit. c. gla
dius adiſanoꝝ ad alios nocendũ.
hoc ſint mpletũ mũ. xxxi. vbi dr.
q debellatis madianitis. primatus
ciuitatis iſrael tubum et centurio
nes diuunt ad moyſen. nos ſu
mus reconſitutus mum pugnatoꝝ q̃s
hmmõ ſub manu mea. et nec vn
quidẽ defunt. ꝑ quod recognoſcentes
hoc cẽ dmitus ſibi. obtulerũt dño
q̃q aum potuerunt muenire ut
preda. ut ibidẽ lr̃etur. et ideo ſub
ditur. Dimptũ oculis tuis cõſidera.
talem ꝓtectõnem dmã ſi te tanq̃
gratus. Et retributõne pcedum
videbis. i. delectõnem adiſanoꝝ
pro patris tuis. et ex ita conſidera
cõne tanq̃ gratus dño dicens qd
ſequitur. Quũ tues dne ſpes mea.
quia in te confido nõ in virtute mea
altiſſimũ poſuiſti refugiũ tuũ. i.
ꝓbuiſti te nobis tanq̃ refugiũ al
tiſſimũ ad quod nõ pot accedere
malum. ¶Cõn pſalmiſta omi
tit ibum ad ꝓhũ dicens. Nõ acce
det ad te malũ. i. q̃diu pones in deo
ſpem tuã ſicut in refugiũ. Nõ ac
cedet ad te malũ. c. mortalis aut
pe. et flagellũ. c. temporalis pne.
Non appropinq̃bit tabnaculo tuo.
anꝰ cam ſubdit. Quũ angelis ſu
is mandauit de te etc. quod pz
ex hoc q̃ angelus procedebat ca
ſtra iſrael in columpna nubis et ign
exo. xxiij. In manibus portabunt
te. i. tuo mĩſterio dirigent te in via.
ne forte offendas ad lapidem pedẽ
tuũ. Ambulando p loca lauoſa. et
aſpera. et hoc eſt quod dicatur
deut. viij. Adduxit te dominus per
deſertũ. xl. annis veſtimẽtũ tuũ
quo operiebaris nõ defecit et pes tu
us non eſt attritus. et iſtud fuit
uerificatũ miraculoſe. Si mali alii
fuerunt laborant afflicti ſicut ibi
dem ſunt expoſitum. Hanc aũt ſcrip
turam. quũ angelus ſuus etc. alle
gat dyabolus dnm de xpo ayr. iij.
Et ſm quod dicat ibidem. Xpe fal
ſo allegant. Cum aſpidem et baſi
liſcũ ambulabis. et c. quia do
eduxit eos p deſertũ vbi erant
animalia venenoſa et ferocia. et
tã nõ nocuerunt populo primo
m bono. ſecundũ quod dicitur deut.
viij. Dominus doctor tuus fuit ĩ ſolitu
dine magna atq; horribili. in qua
erat ſerpens flatu adurens. et
ſcorpio. ac dipſas. et ponit hic
ſingulare pro plrali. ſerpens. i. ſer
pentes et ſic de aliis. ſicut dr eze.
viij. venite multa ĝ nullima. et
ſm hoc dicitur hic. Cum aſpidem
et baſiliſcũ ambulabis. i. inter
talia alia ambulabis ſecure q̃
ꝓ erant in deſerto ſicut et ꝓdicũ q̃
ſunt expoſita. nõ enim fuerunt expo
ſita oĩa genera animalium venenoſoꝝ
et ferocium que erant in illo deſerto.
Et ſuffecit aliqua exprimere. deut.
viij. ꝓ que alia intelligũtur. Quia
mi me exprimunt. Hic ultiõ dmi
catur populi exaltacõ que maxie
fuit. qñ intrauerũt terram promiſſio
nis. q̃ obtinuerunt tempore iohue
cũ gĩa et triũpho. et ꝓ hoc ſuggĩtur
benedictus tenor vineaũ a
ptus p xpm. et hoc eſt quod dicit

psalmista loquens in psona dei. Q°
niam in me sperauit. populus is
rael. liberabo eum. & impdmētis
omnitentibus. protegam eū. a gla
dijs adiutorij. Qñ cognouit no
men meū. scm quod dicitur supra
psalmo. lxxv. Notus in iudea deus
in israel magnū nomen eius. Cla
mauit ad me orando deuote. Et e
go exaudiam eum. dando ei effectū
petitionis sue. ei ipō sine tribulatiō
ne. ad exaltū sue patientie. eripiā
eum. cōuertendo tempore et glori
ficabo eum. p adeptionem ēt promis
sionis gloriose et pfectus p adeptiō
nem ēt vnionem p illā significate.
plenū ei nō deficiat a merito. q̄ ma
gis excedit. bonū aūt temporale
minus est bono virtutis. et ideo qñ
aliq̄s pro aptre virtutis priuatur
aliquod temporale bonū. spūale et
p illud intelligitur bonū spūale et
etnū quod est principale primum. si
aut declaratū fuit plenius geñ. xv.
et ibi sequens hinc ibiō concordat
ai dicatur. longitudine dierū replebo
eum. q̄ nra vita beata nō h3 ter
minū. Et ondam illi salutare me
um. i. meipm in quo cōsistit salus
etna in visione dei apta. Aliqua
liter ps iste pt exponi de quolz fi
deli sperante in deo spe formata ca
ritate que est ex gra et meritis pro
cedentis ad eam quo ad deū aduito
no cadit exaltatus demonū debellato
et sic finaliter exaltatur in celestib3
coronatis. psalmus. lxxxix.

Oni est confiteri. Huic psal
mo pmittitur titulus
in hebo et tāsiatiōne idiomatis et i
tāsiatiōne eoi. ps cantica in die sab
bati, et cm hebreos moyses erat

psalmi istius decantandi in die sabbi
que celebris est apud hebreos i me
moriā vīsitatis creaturis. secdm quod
hētur gen. ij. Et benedixit deus die
septimo et sanctificauit illū et c. Et di
citur ps iste in titulo ptes. q̄ primo psal
mista inducat pro vīsitatiōe creatōis
ad gratiā actōis. secō oīdit i gratoz
pficōnem. ibi. vir insipiens. tertio
gratoz pficōnem. ibi. Et exaltabi
tur. Cum primū dicatur. bonū est
confiteri in dnō. i. confessione lau
dis dīne. et quia tal' cōfessio nō so
lū fiebat cumplia illo. sed alīs cā can
tu collēm. et potissīe in die sabbi.
Ideo subditur. Et psallere nōi tuo
altissime. i. ad gloriam nōis tui.
ad quā debet talis laus ordinari.
nō ad temporale lucrū principaliter.
licz ministri dei secundario possint mer
dere victū sibi et vestitū secundū dece
tem statū. ad annūciandū mane,
i. tempore prosperitatis. misam tuā.
quia quicq̄ pfectū hēmis. procedit
ex dei mīa. et veritatē tuā. i. mīam
eam p noctem. i. tempore tribulatiō
nis. quia quicq̄ aduersū nobis cō
tingit ex veritate dīne iustīe proce
dit. vel' pōt hic referri ad collēpmita
tem diei sabbi. in qua sacerdotes et
leuite nō solū cancebant dīnas lau
des de die. sed' de nocte p aliq̄s eius
ptes. et q̄ nō solū cancebant laudes
diuinas vocibus hūānis. sed' etiā mul
as instrumētis. Ideo subdit. In
decacordo psalterio. i. decem cordarum.
ei cantico. quod fiebat voce hūana.
Iuncthana. q̄ maiis instrumētis v
debantur in cantibus diuīnis. et cō
motiua hui⁹ cant⁹ tangitur ai dī.
q̄ delectasti me dne in factura tua.
q̄ curatur adoptucte sue causa

dilectacõns et exultacõns hoĩ. tĩ q̃ creatur corporales ꝺ̃ sunt nimis ob sequũ. tũ quia p gradus creaturarum a minimis hoĩs eleuatur ad dm̃ cognoscendũ et amãdũ. dicit tĩ q̃ homo rõnes creaturarũ non pot p se ꝺ̃ attingere. sm̃ quod dicitur eccles. i. ca. quecunq; sunt difficiles nec est qui possit eas explicare sermone. Ideo subditur. Admirabãe. Quã magnificata sunt opa tua dne. et q̃ hoc appz magnitudo dine pote ne. nimis pfide ꝺ̃ sunt cogitacões tue. quia dina secreta nõ possunt attingi ab aliqua creatura virtute ppria. et nõ solum put sunt in deo. sz̃ p ut sunt meffectibus mirabilibus. nullus intꝫ p rõnem inuestigare potuit nptialem qualitatẽ magnetis qua ferrũ attrahit. et ideo dicitur q̃ hoc hz a tota spẽ. q̃ ꝓpetas illa seq̃tur spẽm magnetis. sz̃ quare sit illa ignoratur. et idem est de virtutibz̃ aliarum rez occultis. et considerata tõ talĩ dr̃ inducere ꝺ̃ animũ hominis ĩ admiracõm et laudem cõditoris. Dixit insipiens. Hic cõmorãtur ingratoz̃ pniconem. et pot tangit eoz̃ viciũ dicens. Vir insipiens nõ cognoscet. dicitur autem insipiens ille qui nõ capit vtilitatẽ siue creacõnis. et iste merito tanq̃ ingratus repellitur a vtilitate diuine illustracõnis. et ideo subditur. et stultus nõ intelliget hec. i. tanta se nõ legret dina vtilitas meditãdo ex quo meretur a deo puniri. pũ quod subditur. Cum exorti fuerint pec̃tes sicut fenũ. quod cito aridat et desiccatur. et appuerunt modico tẽpore florentes tẽporali ꝓsperitate. Finis qui optantur iniquitatẽ. quos deus permittit ꝓsperari temporaliter. propt̃ aliquod modicũ bonũ vtilem quod nõ meretur eternã mercedẽ sz̃ tũ temporalẽ. ideo subditur. vt intereant in sempiternũ. i. eternaliter ip sinas inquinatus. quod procedit exalto dei consilio. Ideo subditur. Tu aũt altissimus in eternũ dne. et p cõns potens prout et quã et q̃diu placuerit tibi inquos punitur. Ideo subditur. Quã ecce inimici tui dne etc̃. et p; sua expdictus. Et exaltabitur. Hic consequẽter describitur gratoni primoz̃. et primo quãtũ ad temporale diuinũ. secundo quãtũ ad dinũ obsequiũ. ibi. plantati. Circa primũ dicitur. Et exaltabitur sicut vnicornis cornu meum. quod fuit ꝑpletũ ꝑ pre iosue qui. xx. et vnus reges hierunt a ꝑpõ israel debellati. ut hĩ iosue. xij. ca. Et senectus mea ĩ mia vberi. Pinhebreo hẽtur. et humas mea in oleo rinnoco. i. hũdanti. et hoc fuit ꝑpletũ tempore dd̃ qui fuit humectus i. unctus in regẽ oleo rinnoco. i. hũdanti. quater fuit inunctus. primo p samuelẽ. i. R. vbi. secundo ꝑ tribũ iuda. ii. R. ij. tertio ꝑ totũ israhel. ij. R. v. Et ad eandem ciuitatem irduatur hominum quietaꝫ est. et senecta mea in oleo vberi. et notatur tẽpus dd̃ senecta. respectu temporis sub iosue qua multi anni fuerunt intermedii. Ad eandẽ ciuitatem irduatur hia cõs. Et senectus mea nitida ubi. quia dauid suscepit unctionem regni a deo nõ solum pro ꝑsona sua. sz̃ pro filiis ab eo descendentibz̃. ut hĩ secũd. R. vij. Et hoc possit ex magna dei misa. que p oleũ designat̃ in captiua. Et despexit oculus meus inimicos meos. q̃ dd̃ confidens de dei adiutorio in suis tũ philistheos et aliozz̃ aduersariozz̃ suoz̃ repu-

nit pro michilo. Et ni lingentibus i
me maligna tibus audiet aures mea.
.q.d. talis rumor tanget aures meas
tanuo et no cor. quod contigit mihi
non ex superbia nl' plusquone de virtute
ppria. sz ex dominacoualdenca. Justus
ut palma florebit. Notat moyses ip
sum dauid nostrū quia nostrū deo accep
tus fuit. et floruit in fama et vir
tute et in sublimitatis honore. Deo
subditur. Sicut cedrus libani multipli
cabitur. Quia cedrus ualde maltat.
Plantati. Hic comi. declaratur
exaltatio populi christi ad altitū dinū.
qui tempore dd' sunt valde augmenta
tus p ipm christū ad ordines sacerdotū
et leuitarū. ut hi primo pauli. xxm.
usq; ad. xxvi. certissime. et hoc est qd'
dicitur. plantati in domo dni. i. sacer
dotes et leuite ad dinū altaī ibidē
deputati. In atriis domus dei mi
florebunt. qz in atrio sacerdotū ho
stias immolabunt. et in aliis atris
legem docebant. Adhuc multiplica
buntur in senecta ubertatis. quia nō
solū in iuuentute multiplicabunt
bonis operibus sz et in senectute. et
uispacientes erunt. i. bona reapie
tes adeo. secūm eni phm uniuersaliter
dicitur uni pastus a uinitore. et
hoc sonat lra communi. clarius que
talis. Adhuc fructificabunt in senec
tute pingues et frondentes erunt.
i. ex pinguedine gre bona opa produ
centes. et annunciabunt et c. Hic in
cipit ultus ultimus. In hebreo et
translatione communi hs sic habet. Amē
dicentes qz rectus dominus et c. et
c. et non solū in iuuentute sz et sene
tute annunciabit ppter constantē iustitiā
dni rectitudinem. psalmus. xxxm.
Omnes regnant. Hunc ps

premittitur talis titulus in translatione
noī. Ipsius cantici ipi dauid mihi quā
cabbin qñ fundata est terra. et sunt
iste titulus appositus ab aliquo docto
re pro sua uoluntate seu ymaginatiōne. quia in hebreo et translatione
ronimi. nullus omnino est titulus. nec
iste psalmus factus fuit a dauid sm
hebreos sz magis a moyse. ut inf
dicit est. et dicat. ra. sa. q' ps iste
loquitur de tempore messie cui cō
uenienda sunt regna mundi. et tunc
mundi hoc videntes dicent. Dominus
regnauit decore indutus est et c. qd'
aut dicat hunc psalmū loqui de
regno xpi uerū est. qz de quo ppheta
uit moyses sm quod dicat sapiens
prr Jo. v. ca. Si crederetis moysi cre
deretis forsitan et mihi de me enim il
le scripsit. et huc usq; dicat. et i
spiens a moyse et omnibus ppheis
interpretabatur illis in omnibus scrip
turis que de ipo erant. quod aut
dicat xpm uentruū. est clim et ex
roneū. qz ita dnus est eruent et re
gna mundi pro magna parte s' subie
cit p fidem eius in omnibus regnis
publicata. quam sapientes ne
uerūt ad xpi obedientiā. et sic ista
hymnus psalmus iam impleta est in
regno xpi. Et secūm hoc ps iste di
citur in tres ptes. qz primo declaratur regni xpi inchoatio. secūdo
eiusdē inpugnatio. ibi. Eleuauerunt flumina. tertio eius confirma
tio. ibi. mirabiles. Circa primū dicit.
dns. c. ihus xpus uerus homo ue
rus deus. regnauit. quia in sua
resurrectione potestatem et omnem ac
tum accepit. p quod dixit apo
stolus. Data est mihi omnis potestas in
celo et in terra. decore indutus est.

Indumētū uero dīuitatis est hūa
nitas xpi. scdm quod dicit apo⁹.
phil⁹. iij. Humiliauit semetipm
et habitu inuentus ut homo. et hoc
indumentū aīe resurrectōnem fuit
passibile et mortale et detinxatū
impassione. scdm quod dicitur ysa.
lxiij. Non est ei species neq; decor. et in
resurrectōne fuit glorioū et sic
decoratum. Indutus est fortitudi
nem q; istud indumentū factū ē
in mortale et in passibile. Et pre
cinxit se. q; una tanqm fortis pre
cinctus in inferno detentos potenter
eduxit. et ad celestia deduxit. hm
quod dicitur cap̄ psalmo lxvij.
Ascendens in altū captiuam duxit
captiuitatem etc. Et cū firmauit
orbem terre. i. stabilem fecit q̄ius
sit de nichio virtute cue deitatis. q.
d. nō est mirū si fecit predcā. cū
sit tante virtutis. Parata sedes tua
ex tunc. q; a creatōne celi em
pirei. parata est sedes hois xpi ibi
dem sic angelos. a seclo tu es. scdm
quod dicitur hebr. viij. Ihūs xpūs
heri et hodie ipe et in scla sclorū.
Eleuauerunt. Hic cōmendatur
regnū xpi impugnatō. quod
primo fuit impugnatū p principes sa
cerdotū. uolentes impingere xpi re
surrectōni et ascensioni et regni
xpi predicatōni. ut hr act. iiij. Et
in plurimis alijs locis. post ea p
imperatores rōnos et alios tyrā
nos. qui ubq; terrarū uoluerūt
exstirpare populū xpianū. ut sic
de xpi regno nō esset memō inter
ra. et hoc est quod dicitur. Ele
uauerunt flumina. i. potentes hu⁹
mūdi qui p flumina designātur ne
magis patebit infra. Eleuaue
runt fluūa uocem suā. quod fiunt im
pleatum qū impatores romani et alij
tyranni uoce pupliat impiebant p
anos ubq; ecclesiam. Eleuauerūt
fluūa fluctus suos. i. pcessiones su
as aduersus contra xpianos. p tale
parabolā loquitur ysa. xvij. adducet
dns sup eos aquas fluūs fortes et mul
tas regem assyriorū etc. Mirabiles. Hic cōmendatur regni p
continuacō. que fit est per dnos spe
ciali. primū est quia inter pcessiones
aduersarias tyrannoz. maxime
erant nūs panor. ut per greges
apostolor et martiū. et animas
temporū. et hoc est quod dicitur.
Mirabiles eleuationes maris. i.
pcessiones potestatis scularis cōtra
catholicā. Mirabilis in altis dns.
qm fecit eam magice intelligere im
pessionū suarū. Cum sint multitudo et
magnitudo miraculoz. in confirmō
nē ueritatis predicate p apostolos alios
q; xpi discipulos. scdm quod dicit
ap⁹ ultimo. Illi aūt profecti predica
uerunt ubq; dño cooperante et sermo
nem confirmante sequentibz signis
. i. miraculis scla dīna uirtute fac
tis. et ideo erant testimonia ei⁹
veritatis cū deus nō possit esse te
stis falsitatis. et hoc est quod dicit.
Testimonia tua. p opa scli dīna
virtuti possibilia. Credibilia fcā
sunt nimis. i. magis quā prima
principia scīarū acquisitarū. q;
illa acquiruntur ex experientia sen
suū qui pōt falli et decipi. ut fre
quenter reperti est. sz ueritas dīna
non potest falli nec fallere. Domi
tuā decet scīctudo dne in longitudi
nē dierū. q; domus dei que est ec̄
ecclā militans permanebit in statu

fidei usq; ad finem mundi. et in eam
triumphantem nō irrepit aliquid
nisi sanctū. secundum quod dicitur
apoc. xxi. cap. Non introibit in eā
aliquid coinquinatū et dimabit
mendū. psalmus. xxxxvij?

Deus ultionū. Huic psalmo
premittitur talis titulus in tūc
latione eiusdem psalmus dd̄ qñ̄ta sabbi.
et videtur appositus ab aliquo expo
sitore. quia in hebdomade in tūcslatione
omnium nullus penitus ēt titulus.
nec est hūc hymnū psalmū aliquid ap
paret vñ debeat appropriari ad de
cantandū in quarta die sabbi. qñ̄
ta die a sabbō que est tria dies ara
bōnis mundi. in qua distincta fuerit
elementa ut hz̄ gen̄. i. Item secun
hebreos dd̄ nō fecit hunc psalmū
et moyses. ut supdictū est. De
materia vō hui hymni psalmi dicunt
aliqui hebrei. q̄ loquitur de cap
tiuitate ista in qua simul modo
p diuisas ptes orbis dispersi. nisi
sentiunt opprobria multa et afflic
ōnes maxime a pharaone. a quibz
expectant liberari p̄ xp̄m̄ messiā
venturū. et ideo dicunt q̄ moyses
hoc prudens in fecit hunc
psalmū intendens diuinam vin
dictam. ad ppli israel liberandū.
et hoc fundamentū est erroneum.
quia aduentus xp̄i iam fuisset
multotiens ut frequenter dictū est.
et ideo qñ̄tū in videtur saluo me
liori iudicio. dicendū est q̄ in hoc
psalmo moyses intendit reuo
care populū israel ad quoddā erro
re pestifero amplius tempore suo.
Circa quod sciendū q̄ circa diuinam
prudentiam aliqui erraverunt. di
centes. q̄ ista inferiora corrupta
bilia p̄ communem variabilitatē nō ca
perent diuine prudentie. et maxime
actus hūani. quia non videbant qua
liter infallibilitas diuine prudentie
staret cū libertate arbitrij in quoz̄ p
sona dicitur Job. xxij. Nubes lati
bulum eius. et cardines celi pam
bulant nec mā considerat. et iste
error est valde pniciosus. ex hoc
enim sequitur q̄ homines sine freno
ruerent ad vicia. pro omnibus ul'ma
lis suis actibus non expectantes
penas aliquas ul' pnia. p̄ quod
mala fuit fās homibz pro omnibus
huiusmodi erroribus extirpare. q̄ autē
iste error ocurrerit tempore Iob
patet. quia allegatur libro Iob
capitulo p̄dicto quasi currens illo
tpe et p eōm tempore moysi q̄
fuit ei cōtemporaneus. quia elyphu
zites qui fuit vnus de quatuor
amicis Iob contra eum disputan
tibus. secundum communem opinionem dr̄ fu
isse balaam. de quo certum est q̄ fuit
cōtemporaneus moysi. ut p̄z num
xxij. ex quo sequitur q̄ moyses
et Iob fuerunt cōtemporanei. et
p eōs error p̄dictus ocurrebat tem
pore moysi. et aliqui de populo
israel erant hoc errore infecti quia
erant ad mala prompti. ut p̄z ex libō
moysi. p̄ quod moyses videtur
fecisse hunc psalmū. ad reuocandū
eos ab errore predicto. quod fiat
ostendendo punitionem malorū mali
fecte factam adeo. quod uerum nō
esset. nisi eius prudēn ad ista in
ferioria et ad actus humanos se ex
tenderet. Et secundum hoc p̄s iste in
duas ptes diuiditur. quia primo
ponitur propositum impiorum egyp
cioz̄. q̄ filij israel viderunt. secō

nō. q̄ dicunt ... prudēnā se extendat ad acta hūm. mos

nō q̄ moyses fuit cōtemporaneus Iob. 2 ba laam 2 c.

n pñcõne uidear qñ vpi erpti fue
rant. ibi. Quis conluget mecũ. p
ma mdias quia pdictus error in
egypto fuisse pmo ostenditur. cdo a
filijs israel excluditur. ibi. intelligi
te nsipientes in populo. et tño ex
dictus quodda curialiũ conditionis
ibi. beatus homo. Circa pmũ dicit
moyses. Deus ultionũ. i. pmittõ
mũ nulle procedenciũ. dñs. quia est
nder cũctos omnibus. Deus ultionũ
liberie egit. quia non est subditus
aliqui legi. et ideo pot pene aspera q
quod g' placet ancilq; deliquẽti. nec
facit in hoc iniustitiam. et ideo cũ
punitõne malorum depcandus
est. ꝑ quod subditur depcando. exal
tare. ostendo tuam potentiam. q'
nudicus finm. inferendo peccatoribus
penam. redde retributõne superbis.
.i. egyptijs nolentibus obedire tuis
mandatis de dimissione populi ut
ꝑ moysen exodo xv. ca°. usq; ad. xiij. in
clusive et secundũ q' moyses in hoc
loco loquitur pro tempore ĩ quo fi
li israel in egypto detinebantur.
per quem modum plñe frequenter de p
teritis loquitur. Ideo subditur. Usq;
peccatores dñe. i. egyptij ydolatrie dediti.
Usq; peccatores gloriabuntur. detinen
tes populũ dei in seruitute vili. effa
buntur et loquuntur iniquitatem.
sicut plus exo. v. Dixit iniquus. quis
est dñs ut audiã vocem eius et dimit
tam israel. nescio dñm et israel non
dimittam. populũ tuũ domine humi
liauerunt. in operibus duris luti et
lateris exo. i. Et filios israel' qui sũt
hereditas tua sicũ illud hereditas
mea israel. vexauerunt. in tãta p
uitatem cor. ad omnipotẽtiã pduxe
runt. exo. i. Oppiamus et aduersus
nitebantur et c. i. plagis quibus

debuerunt corripi nõ pperterunt qñ
ꝓ er hoc q' plures statum uatos in
flumen pici preceperunt. et sic nul
lam crudelitatẽ cessare contra popu
lũ israel horruerunt. et causa hmõi
subdit. Et diuerunt. corde tenendo
et ore pferendo. Non videbit dominus
etc. quia tenebãt q' diuina prudencia
se non extendit ad ista inferiora ut
pdictũ est. et sic sine firmo timore dei
fiebant horribilia. Intelligite.
Hic cõtra hunc errorem excludit a
populo israel qui dñi moratus fue
rat ãi egyptus. et sic plures erant
eorum erroribus et viciis. q' ꝓ ex
q' post noctem dominum eis loquentis
in monte syna. exo. xx. cito declina
uerunt ad ydolatriam ꝑ fabricatio
nem et ostensionem vituli exo. xxxij. et
ideo errorem talium arguit moyses
.d. Intelligite insipientes in populo.
.i. vos de populo israel qui estis in
terfecti errore egyptiorũ. intelligite
efficaciã dñe prudencie ad omnia
se extendentis. Et stulti aliq̃n sapi
te. i. ex quo estis separati ab egyptijs.
ueritatem et dñicam prudentiam
cognoscite. sapiẽs enim est cognitio
de diuinis. Qui plantauit aurem nõ
audiet et c. q. d. hoc est absurdũ
q' homines corruptibiles cognoscãt
ista inferiora et deus ignoret. q'
quidquid ꝓfectionis est inferioribus
totaliter ꝓcedat eminentius in prima
causa. ꝑ quod dicat ps' primo de
ista. Aliquis contra cuiusdam
dicat ei ad monitionẽ q' deus aliq̃
ignorat que inferiores cognoscãt
c. item. q' dicebat simile simili
cognita. Ista autem inferiora dicebat
ee corporea et' animata et hmõi
insipientibus hs nõ in loco nec p cõis
cognitionis. Qui corripit gentes.

.i. qui egyptios gentiles corripiunt no
bis videntibus terribiliter puniendo.
Non arguet. similiter oratio mea ma
la. q. d. imo. qui docet hoiem scientiam
.i. deus a quo est omnis scia. q. d. nō quo
ignorabit illud quod homo scit. Do
minus scit cogitationes hoim. q. d. et
cogitationes mee mentem latentes
ut cognoscat usq; ad minima. qui na
ne sunt. i. ad malū prone. secundū
quod dī gn. vm. Sensus et cogita
tio cordis huius in malū prna sunt.
Beatus homo. Hic quoddā corri
larii concluditur ex dictis. et quo eū
cogitationes hoim nunc sint. et ad
malū prne. ato dclinant ad errores
nisi assit dīna directio. ideo dicitur.
Beatus homo quē tu erudieris do
mine. vpin illustrando in mente.
et de lege tua docueris eum. i. doce
ris ad eum ad legis dictamē
legis naturalis que est quedā im
pressio dīne legis in nobis. et ai
hoc intenderis eum lege a te data in
monte syna. et de lege q te docuit
in euāgelio. de cuius datione futurā.
hinc moyses notanter. vbi dicit. Scit
dns moysi facie ad faciem. sicut
solet loqui homo ad amicum suum.
Et ibidem moyses notanter. vbi dicit
salvator. Jo. v. capo. Si crederetis moy
si. forsitan crederetis et mihi. ut mit
tigres ei adiectus malis. i. dīne ul
tionis pena punientis. donec fodiat
puteum fouea. i. mors corporalis per
quā corpus ponitur in fossa terre. et
mors etialis q̄ qua ponitur aia
in fouea gehenne. usq; ad diem iu
dicij in quo iuxta corpus et aia pu
nientur in gehenna. Qz non repellet
dominus plebem suam. i. suos man
datis obedientem. et hereditatē
suā no derelinquit. que infidelibus
adhesionibus se coniungunt. quos in
presenti fouet per gratiam et per gloriam
in futuro. Ideo subditur. Quoadusq;
iustitia. s. dīna. convertatur in iudiciū
.i. ponatur mensura in iudicio ex
tremo. in quo omnia reducentur ad de
bitum ordinē iustitie. Et qui recta illa.
.i. qui potuerunt tunc scire tempus
dīne iustitie expectare. respondet. omis
qui recto sunt corde. p̄ quod salvator
loquens de extremo iudicio dicit ap
postolis luce. xxi. His autē fieri incipien
tibus respicite et levate capita vra.
.i. et hilarate corda. ut exponit beatus
gregorius. et sapiens. d. dī. Tunc stabunt
iusti in magna constantia adversus eos
qui se angustiaverūt et c. Quis
consurget. Hic quis quidit dīnam p
videntiam se ordinē ad actus hoīnos
per primationē hebreorū. quia plies fuerūt
primati de certo tribus fuit ibi duplex nota
bilis primatio una pro adoratione vituli.
alia pro rebellione coi. quia populus
voluit in egyptū reverti. sed dicitur
ibi. Numqd adhesit. Cuius primū scien
dum q̄ prima pars tota est de decepto
moysi exo. xxxij. vbi dicit. Si quis est
dns mihi dicatur mihi et post ea subditur.
ponat vir gladium super femur suum et
occidat unusquisq; fratrem et amicum et
primum suum et c. Et subditur. Cecide
runt q̄ die illa ex populo triamilia
lia. et hoc est quod dicit hic moyses
loquens in persona dei de potentio. p
modum presentis vel futuri dicens. Quis
consurget mihi adversus malignā
tes. i. adversus mutantes multi
tudinem populi ad fabricationem vi
tuli. fuerunt. ii. ibi aliqui mutā
tes alios et isti fuerūt pessimi. aut
quis stabit mecum adversus operā
tes iniquitatem. i. adversus sequē
tes predicatores mei. Nisi
q̄z dns adiuvit me. i. mihi in auxilio

der auxiliū spāle. paulomm⁹ hītasset
in inferno anima mea. et ampliauit
hic infernus pro fossa nl' sepultu
ra. et est sensus. finissem mortuus
et sepulture traditus. vñ hīa he
braica sic habet. hītasset nisi tan tū
tate anima mea. quasi mortem
auferret' loquela. Aaron em̄ timore
mortis ques' minuebat a populo.
fecit vitulum. et libenius occidi
cet populus moysen qui cōtinuit
vitulū in pulverem. exo. xxxij. Si
si fuisset repulsus divina virtute ti
morem ei inducente. vñ subditur.
Si dicebam motus est pes meus
. i. ex quo dilapsus descendere de mō
te sinai ad preceptum dñi dicentis
in exo. xxxij. Vade descende precaut
populus tuus quem eduxisti de
terra egypti et ē. mia tua dñe ad
iuuabit me. i. ex tunc fui certi
catus q' p tuā miam me protegentes
a populi furore. Ideo subditur. Iux
magnitudinē dolor meor. i' corde
meo. i. quos sustinui p̄ peccatū
populi in adoratōne vituli. p̄ qd
dolore et macōdia motus moyses
proiecit tabulas et fregit eas ad
radices montis exo. xxxij. Con
solationes tue letificauerūt aiam
meā. qui post multā pretū mia
am. dñs moysi p̄ces acceptauit
et novas tabulas ad testamē
ti g' dedit exo. xxxiiij. Quia
adhesit. Hic ponitur secūda pu
nitio nōbilis hebreorū. ex qua ōn
ditur q' dīna prudencia se extē
dit ad regimen actuum hūanor.
et acta primō fuit qui p̄ris tūr
ui' explorator noluit redire i egyp
tū. nū. xiij. Reputās q' nō posset ip̄le
re dei p̄cepta de trālatu ad tūr pmis
sionis. p̄ nūtitudinē & magnitudinē

ppōr iude hītauerūt. et p̄ hanc re
bellionem exploratores q' p̄ius
terruerūt. pauli fuūt morte repen
tina adūo. et tūa mortis defini
ti fuit a dño sic ōs q' nūati fuāt
in exitu de egypto a vigīti annis
et sup̄. ita q' mortui sunt in deser
to p̄ iosue et caleb filiū iephone
ut ibidem hī. et ex ista p̄dōne
et p̄cepti debuerunt filii israel
ab errore cui pia dicto reuocari. et
hoc est quod dicitur. Quia adhesit
tibi sedes magnitatis. i. hītuauit in
malo. qm̄ fingis laborem in p̄cep
to. i. fālo dicas te preceptū dñi non
posse adimplere de ingressu terre
ab eo promisse. et q' ex sua obstina
cōne in malo. noluerūt moysen et
aaron iosue et caleb lapidibus obru
ere. nū. xiij. Ideo subditur. Capti
uit. i. captiuauerūt in aiam mea. i.
nistor volentes inducere. si q' de
fensati fuerunt protectōne dīna
tm qd ibidē dī. cū q' clamarent ois
multitudo et lapidibus vellet eos
opprimere. apparuit gl'ia dñi et ē.
Ideo subditur. Et fatis est mi dñs
in refugiū. i. michi et alijs tribus
mecū erūtibus. Et reddet illis iqui
tatem q̄or. q' exploratores qui
terruerāt p̄ius statim pausi fue
runt morte repentina. et in ma
nibus eor dīpdet eos. q' alij eis ac
q'escentes. vagabundi fuerunt
p desertū quousq' prostrata sūt cada
uera eor ut ibidē hī. Ideo subdit.
Dilpdet illos dñs deus nr. cui p
uidencia ad omia se extendit qui
tūcūq' minima. ps. lxxxviij.
Cunte exultemus. Hunc ps
nullus alius titulus p̄ponit
tur ni hebreo. nec in translatōne ip
sum nisi hebreis. et sm hebreos

ille ps fris ē a moyse et fm̄ vite fue
qui mortui fuerant in deserto omis
qm̄ post exitū de egypto mutati fue
rant a viginti annis et sup̄ pt̄ ca
leb et iosue ut dn̄i est ps p̄cedens.
In quo psalmo indicat filios mor
tuos de quibus dixit dns. nūquid
& ingredientur tra promissionis
loco p̄ris suos ad dei laudē et obedie
ā. ne ex rebellione et inobediencia
intrēt ab ingressu tre promisso
nis. sic et pres eoz. et hā tm̄ ps
ad hoc potest facilit applicari. za
postol̄ heb. iij. et iij. ponit magnā
ptem hui⁹ ps. l. ad illo loco. Hodie
si voce eius audieritis etc. ut qz
mīne dicēs. q. si dan̄ fuit a dauid.
Ad quod sequitur quod est actor
tocius psalmi. dicat p̄ ibidē apo⁹
q. ps iste non loquitur de ingres
su tre promissionis. qm̄ ea ānis
multos tūc erat tēpore iosue. zc de
ingressu ei⁹ vniuersali apiendo p̄ xp̄m
tempore gr̄e. quia p sua b̄n̄dictam
passionem a nobis impedimentū.
et cm̄ hi ps iste nr̄os ptes dicit.
qua p̄mo populus maxīe hebraic⁹
fm̄ intentionē apl̄i ad xp̄i laudē
inducitur. sc ad hi multiplex iō ad
ducitur ibi. Qm̄ deus magnus. ter
cō p̄incipali⁹ intentio cōcluditur. s.
Hodie si voce eius. Cum p̄mū di
cat dauid p̄nūcians xp̄i aduentum
in quo erat exultandum. vñ et i
ei⁹ natiuitate angeli exultauerūt
luc. ij. hēc est ca angelo multitudo
militie celestis laudantiū deum
et c. Et multo fortiꝰ hoies debetant
exultare. tū qz nec̄t i nata hūana
assūpta nō i angelica. tm̄ qđ dicit
heb. ij. nusq̄ angelos apprehendit
sz semen abrahe. et qua ueniet sa

tisfact̄ p p̄cō grēus hūm̄i nō angelo
quod est intermediabile. dicat igit̄
venite. nō passibus corporis sed
affectibz mentibz p fidem et deuocō
nem. exultemus dño. nō solū mē
tis sz et exūs deuocōnis signo qđ
notatur cū dr̄. Exultemꝰ et iubile
mꝰ. qz ex multacō dicatur qñ exūa cal
tacō quod fit qñ mentis deuocō re
sultat exterius in sensibili signo. sic
nubilus dicatur. cordis gaudiū ita
mentali qz nō pōt interius conti
neri. qñ apparet in signo exīori. ve
salutari nr̄o. i. ad laudē ihū xp̄i
qm̄ est verus deus et nr̄a salus.
p̄ quod fiunt sic nobilitatis ait. i. Vo
cabis nomen eius ihū. xp̄e eū
salvū faciet p̄plm̄ suū a peccatis eor
Præoccupemus faciem eius i cōfessio
ne. hoc dictatis et hūiliatis. et di
cit. Præoccupemꝰ. i. tēptacōnē diabo
li ab hac confessione intentis nos
impedire. Antiquemꝰ. et i psalmis.
i. laudibz devotis. nubilemꝰ ei.
Qm̄ deus. Hic cōm̄ ad p̄positum
multiplex rōadducitur. et p̄mo ex
regia ex regia dignitate cū dicitur
Qm̄ deus magnus dns. q. d. hoc
debemus nubilare xp̄o qm̄ ipse est
deus. et p cōns magnus dꝰ. cuius ma
gnitudinis nō est finis. Et iterum ma
gnus sup̄ omēs deos. i. angelos sēos
et p̄phās dei amicos qm̄ in carne
tūnc dicūtur dñi p̄ticipatiue. Secō
ex eius potestate cū dicitur. quia
in manu eius sunt omnes fines ter
re. i. in eius potestate. quia potest
eos ad nichilū redigere. quod p
bat cōm̄ d. Qm̄ ipse est mare et
ipse fecit illud. congregans aquas
in vnū locū. gen. p̄mo. et siccam.
i. p̄tem terre arida. manꝰ eius

formauerunt. ꝙ hoc erũ q congregant
aquas in locũ vnũ qñ dicitur occa
nus. Appnt ps tenr aquis dissocyata
grece. i. et hoc ꝑ hĩtacõnẽ hoĩm et
alium. tñ addicatur nõ er vñtatis
hũane acatum ꝙsali collatis. nẽ que
ꝑmñ est aratõ hois ad ymaginem
dei. quod non cõuenit alijs corpori
bus creatis. et in imaginẽ nẽ hñs
dicat. venite adoremꝰ. adoratõne la
trie. et procadamus. hñli adorando.
et ploremus. ꝓcñ nrã confitendo.
añ deũ qui fecit nos. ad ymaginẽ
et silitudinẽ suã. qz ipe est dñs dꝰ
nr̃. dans se nobis ꝓ cuiam vñdictã
mansuetõnẽ. secũdũ vñtatẽ est di
ne gubnatõnis. que ꝙsñ modo se
extendit ad hũanã naturã ultra
bruta alia. ꝑ qđ dicat apꝰ ꝑma cor.
x. Non est cura dꝰ de bobus. et qñtũ
ad hoc dicatur. Et nos ꝓpulus pa
scue eius. qz nobis ꝓmittit ꝙsñ
modo. ꝓt ꝛ hoc referri ad ꝓpulũ
hebraicũ q̃ deus pauit manna. xl.
annis in deserto et ad ꝓlm̃ catholi
cũ quẽ in ecc̃ pascat cotidie in eucha
ristia. Hodie. hic cõn̄ concludi
tur intentũ ꝑncipale quod fuit a
postolũ est mducẽ ꝓpulũ maxime
hebraicũ ad obediendũ xpõ hñtiẽ
et devote ne impediatur ab ingressu
terre promissionis. sicut ꝓcẽs eius
ditꝰ fuerũt ab ingressu tre promisso
nis ꝑ rebellionẽ cor. Et ex istam
conclusionẽ. ꝑmo ponitur nom
õ. scdõ addicatur ex. ibi. Sicut
in irritacõne. et tio ꝑna illata er
ꝑmitur ibi. Quadraginta. Cum ꝑ
mñ dicitur. Hodie. i. tempore gre
quod notatur. Ro. xiij. Nox ꝓcessit
dies aũt approꝑquauit etc. ubi
p noctẽ intelligit vetus testamẽ
tũ p diem nouũ. si nocem dñi audie
ritis. et accipitur hic. si pro qz quia
vox dñi audita est in lege nouã q̃
data est adeo manifeste apparente. ut
ait testamẽtũ fuit datũ panglin
loquentem. tũ in ꝑsona dei. cui quod
dicitur actuũ. vij. Hic est moyses
etc. et subditur. Hic est qui fuit
in ecclã in solitudine cũ angelo qui
loquebatur ei in monte syna. Nolite
obdurare corda vrã. legem euãgliã
repellendo. obdurõ enim cordis hñs
ni in malo nõ ꝓficit ꝑmo ex ꝓcepto
sz exꝑte libri arbitrij hois adeo se
adiuuentis. Et io cõn̄. iuste deus re
trahit gratiam suã cor mollificã
tem. et sic in infidelitate et malo
obdurantur. Sicut in irritacõne.
hic cõn̄. ad ꝓpositũ addicatur exẽ
ꝓlũ de illis qui temptauerũt ꝓbis explo
ratorũ rebelles fuerũt deũ et moysi
et noluerunt reverti in egyptũ. nisi
vnus. et hoc est quod dicitur. sicut
in irritacõne. i. nolite obdurare cor
da vestra sicut fecerunt in deserto.
In irritacõne secundũ diẽ tẽptacõ
nis. Notatur aũt illud ꝓcẽs iniqua
cõ dñi qz viderunt tot mirabilia
eius in ẽgressu maris rubri et alijs
mirabilibz q̃ nullo mõ debebant
dubitare de ꝓmissione ꝓmissionis
dñe. s. q̃ absq; difficultate intro
ducet eos in terram ꝓmissã. ubi tẽ
ptauerunt me ꝓres nr̃i. mihi vi
dens ut dr̃. mihi. ymo. Iam tempta
uerũt me ꝑ decem vices. ꝓbla
uerunt et viderunt opa. i. tot vi
derunt opera mea mirabilia q̃
nullo mo deberent facere talia.
Quadraginta. ꝑ quod hic cõn̄
ponitur ꝑna debita qz. vi. ãnis
fuit ꝓbs ut dr̃ intrauitus ab ingressu

tent promissiones in quibz omnes
mortui fuerūt in deserto qui viderāt
mirabilia dei et mirabilia fuerāt.
ut hr̄e mūi. mij. et hoc est quod dr̄.
Quadraginta ānis offensus fui gnom
ui. retinuerunt eos ab ipletione promissi.
et dixi. semper errant corde. et talis
error erat affectat⁹ et sic nō alema
bit sz magr̄ aggr̄uavit. et isti nō co
gnoverunt vias meas. i. p̄cepta mea
in quibz debebāt ambulare et hoc
malicia cor̄ eos excecante ꝓphās. qui
bus iuravi. i. irrevocabiliter deju
ui. in ira mea. i. in effectū vindictē mee.
si introibunt. i. nō intrabunt. in
requiem meā. i. in terrā promissionis in
q̄ dedit de⁹ filijs isr̄l in requiem.
et q̄r illa fuit figura q̄etis vitē
in p̄nā. q̄r orta in figura cōtigerunt illi.
p̄ma ad cor̄ r. Ideo p hoc intēdit
dauid inducē populū. maxīe hebra
icū. ne p rebellionē ad xp̄m phibeāt
ab ingressu tre vinctāū. v̄ est qui es
tatorum. psalmus. lxxxvi⁹.

Cantate dño. hic ps̄ p̄mutatur tal̄ titul⁹ i tēplacē cōi.
ps̄ dd̄ q̄n dom⁹ dei edificabatur post
captitatē. et sm ichī titulū dd̄ erat
hinc psalmus. sm hebreos ait moy
ses erat ipse ut dān est ē psalmo
octogesimo nono. sz hoc varietas
actoris nō multū refert ad p̄positū.
quia utr̄q; c. moyses et dauid spūm
ꝓphicū habuit et de r̄ misteriis ꝓphe
tauit. ut patuit p ꝓdcās. sz de ista
tertia hui⁹ ps̄ ad q̄ dependet intellec
tus hūus. est magis curandū. et
sm titulū ichī ps̄ iste est quedā
diuina gr̄az actō. seu diuina laus
dacōnem. de reedificacōe templi
post captitatē babilonicā tēpore zo
robabel ut hr̄ eldre p̄mo. sz ij dān
impugnat ꝓ. p ij quod dicitur in
p̄ncipio huius ps̄. Cantate dño cāticū
cū nouū. qd̄ nō legit tē sm̄ sz magr̄
cantauerūt cāticū antiquū. sm qd̄ dr̄
p̄mo eldre. mj. Steterūt sacerdotes ordi
nati suo cū tubis. et leuite filij asaph
in cymbalis. ut laudarēt deū p manū
dd̄ regis. i. p̄centica ab eo tra. ut ibid̄
fuit dictū. A tempore nō dauid usq;
ad illā edificacōnē fluxerunt q̄ngē
ti anni ut aiūnt. quia p̄mū tem
plū fundatū. iij. anno salomonis ste
tit. cccc. v. annis. et temp⁹ captī
tatis durauit. lxx. annis. Item p hoc
quod subditur. annūciate inter gen
tes et c. q; gentiles nō fuerūt admis
si ad illā reedificacōz sz magr̄ expulsi
ut hr̄. i. eldre. mj. p̄terea in hebreo
et trāslacōe ioānis multo pleius ē titul⁹
et io p̄dcus titulus v̄r apposit⁹ abiah
quo exposito facile ꝑ imaginacōnē
suam totum hui⁹ psalmi ad dān edi
ficatiōn applicāre. ra. sa. vō dicit q;
hic ps̄ loquitur ad tempus futurū
tempus messiē quod ipe et alij iu
dei dicunt ee futurū et tunc edifi
cabitur eis templū nobilissimū.
in quo fient iste lauces ⁊ oblōnes
q̄ videntur tāgi in ij ps̄ cū dr̄ i p̄nō.
Cantate dño et c. ⁊ p⁹ea i medio sub
dit. tollite hostias et introite atria
eius et c. Sz ista sm̄ sm̄ ē euouciū. c. q;
xp̄c sit natus⁹ i mundū et reedificatu
rus⁹ materiale tēplū sic tang̃ sponsus
est ecclīe. sz p̄mū est vnū. c. q; ps̄
iste loquit⁹ pro tēpore xp̄i q; ipe in
cepit a p̄ncipio p̄dicacōnis euāgelij.
et extunc cepit tēplū p ypm in
edificari nō ex lapidibus i sensibi
libus. sz ex fidelibus qui sunt la
pides unum in edificiō celestis ierl̄m
collocandi. et sm hoc ps̄ iste i duas

ptes dnnditur. qz ꝑmo ꝓcalmista ĩ
ducat ad ẽ ꝓcessũ. et ꝙ ad eꝝ debi
tũ obsequiũ ibi. Confessio. ꝑma m
duas. qz ꝑmo mducat ad actũ ꝓce
ssꝰ. ꝙ ad diuulgacõnẽ cuiꝰlũ. ibi.
Annũciate. Circa ꝑmũ dicat. cantate
dño. i. ibñ ipẽ qm est rex regũ dns
diuinaũ apoc. xix. Cantaĩ nouũ.
ad nouũ. n. testamẽtũ ꝑtinz cãticũ no
uũ. Cm qđ dr nouus ex. nona lex.
nana grandia. bñ ⁊ angli nouũ cã
ticũ cãtauerũt ĩ natiuitate ẽ luce. ij.
Glia ĩ altissimis deo et c. Cãtate dño
oĩs terra. i. oĩs habitatores ẽr quibz
aduenꝝ ẽ fiunt causa letiae. Can
tate dño. repetiõ ẽ ad eꝝdẽ ad ma
iorem exultacõnẽ sicut solet fieri
in cantibus. Et benedicite noĩ eius.
gras agendo de tanto beneficio. Annũ
ciate de die in diem. i. continuate
hanc laudem. Annũciate. Hic
cõtinuat ꝑs mducat ad ꝑdicacõnẽ eiusdẽ
glie que tã est nõ solum iudeis qz
ẽ gentilibz ꝓpter quem discipulis. et hoc
est quod ꝑdicat hic. Annũciate ĩ
gentes gloriam eius. i. gliam huius re
demptionis et electionis et alia ad
fidẽ pertinentia. Omnibz populis mira
bilia eius. i. opa miracula xpi
que annũciauerũt apli alij qz xpi
discipuli. nõ solũ iudeis ẽ. sed
tes miracula ĩuocie et bñfacta ẽ. Cm
qđ dr ap. ult. Illi aũt pfti ꝑdicaũ
tes ubiqz dño cooperante et sermonẽ
cõfirmante sequentibz signis. Quã
magnus deus. q. d. nõ est minꝰ sita
lia fiant uirtute eius qz magnus est
in potentia cui magnitudis nõ est
finis. et laudabilis nimis. qz tũc
dr limites cuiuslibz arcere uolentis. ꝑ
qđ dr ecclĩ. xliij. magnificate illũ quãtũ
potestis maior est oĩ laude. et ex
celsus ẽ oĩs deos. qz terribilis est deinuo

nibus. qm pro dijs ĩdolijs agẽti
libus colebamus. Jo cõdr. Quĩ oĩs
dij gentiũ demonia. dns aũt celos
fecit. nõ aũt dij gentiũ. Cõfessio.
Hic cõtr psalmista mducat ad ob
sequiũ ẽ debitũ. et ꝙ addicat ad
hoc motiuũ. ibi. Cõmoueat. ad
debitũ aũt obsequiũ xpi. ꝑmo req̃
ritur interiorꝝ et exteriorꝝ mundicia
qz ipe est scrus scorꝝ deũ. ij. et ꝙtũ
ad dicatur. Confessio. qz tolluntur
ĩmundicie exteriorꝝ appete. Jude
spectu eius. i. maltu xpi. ij dicit
ad excludendũ ĩmundicias que fie
bant in cultu gentilium. sicut nu
cis papꝝ uiri et mulieres meretrũt
mundi et fiebant ibi alie nuditates
quas nõ facerent modo metrices
Sili. in cultu uetris legis erãt alij
que ĩmundicie corporales ĩ effusio
ne sanguinis aliũ ĩmolatorꝝ. q. nõ
fit ĩ cultu nouo legis ubi offert corꝑ
pus et sanguis xpi sub spẽbus pa
nis et uini. Cõmodia. i. applicatio
ad dñm. et magnificẽtia in sacrifi
cio eius. i. in cultu nouo legis. q.
sacrificatio dicitur. eo q. sanctificat cultu
res. quod nõ faciebat cultus uete
ris legis. ꝑ quod dicitur apo. hebr
x. ĩpossibile. n. est sanguine tauro
et hircorꝝ auferri pcã. postea ad
ditur. sanctificatus sum. p oblõnẽ cor
pus xpi ihũ. In hac g̃ sanctificatione
et magnificẽtia. qz ĩ eccliã ihũ tocius
xpianis continet. quo nõ pt aliquid
maius cogitari nõne sue deitatis.
Jo cõdr. Afferte dño pie gentiũ.
ad fidem xpi cõuersarũ. afferte dño
gloriã et honorẽ. Cm cõmendatio
nẽ ꝑmo. ethi. honor est testimo
nia exhibita alicui in testimoni
o sue uoluntatis ⁊ si fiat in scena
sine coronã panis qz tũc est gloria

qui exhibet ei in palā et cētā mlt̄as. p
hoc g̃ nūdiamus ad exhibendum
misericordiā dñō nr̄ō ihū xp̄ō in pub
lico et secreto · tollite hostias · i. lau
dibz dñs extollit corpus et sanguinē x̄ sub cēbris panis et vini · que
dicuntur hostie in plurali · q̄z sit
vnū sacramentū p̄fectū. eī sunt
ibi due substantiōes diuīte q̄rū
vna alterā nō expectat · ītē q̄z hoc
sacrificiū oīb̄z sacrificiis et oblōm
bus veteris legis unus et multa
plicibus succedit unicuq̄ p̄fectū
numer̄ · et introite in atria eius.
i. loca cultui xp̄i dedicata · q̄z tū in
omnib̄z est vnica eccl̄a · ideo subditur
adorate dominū in atrio cōsecrās ·
cōmoneat · hic cōiūx adducatur
ad ll̄i motiuū p̄cipuū · et so subdē ·
exultacō fidelium · ibi · letentur cēli ·
cum p̄mū dicatur · cōmoneatur
a fine eius humilitatis · i. os hūtato
ris tūr moneantur cūcta xp̄o mo
tui timoris et reuerentie · cui⁹ cā sūb
dit · ait dñs · dicite in gentibz q̄z dñs
i. ihs xp̄s · regnāt · i. regnū sū ecclīam
assumptā accepit in hac reparatiōne et assūptione · sm quod dicit
apl̄s · ait illē · Data est mihi oīs potestas
in cēlo et in terra · et apl̄s · ait illē · et
dominū quidē ihm̄ postq̄ loquutus ē
est eis assūptus est in cēlū et sedz
ad dexteram dei · aug⁹ et cassiodor⁹
hic addūt diuites · q̄z dñs regnāt a
ligno · q̄ tū nō est in hebreo · nec ī
greco · nec ī tūslatiōe ioīs loquēdo
de tūslatiōibz eius q̄s uidi · et ideo
dō q̄ assūptā sit de tūslatiōe theo
dotionis uel symachi uel alterius al
terius · q̄z plures fecerunt diuīsas tūs
lationes · et q̄z ex exaltatiōne regē me
minit p̄ssā passionē ī aduētu sm q̄d
dicitur phil. ii. humiliauit semz ipm
factus obediens usq̄ ad mortē mor
tē aūt crucis · p̄ quod deus exaltauit
illū et c. Ideo aliquis tūslatorum
hic addidit · Aliquo · i. crucis · et sm
hoc dicitur in hymno ecclīastico · im
pleta sunt que cōcinit dauid fidel'
carmine dicēdo nacōibz regnauit ī li
gno deus et p̄z q̄ hymn⁹ iste proce
dit sm opinionē augustini dicētis
q̄ dō fecit hūc psalmū et oīs alios.
Et cū conspexit ordinem tem-. ab eo
ne ydolatrie que a tempore p̄dicatiō
nis xp̄i et apl̄oz cepit cessare sm
q̄ p̄dām sunt zach̄. xiij. Iudicia
p̄dam noīa p̄dlōz de terra · qui nō
cōmonebī · i. a veritate fidei tūne
que stabit usq̄ ad finē mūdi q̄m
tūcūq̄ tribulatiōibz ipellat̄ · Iudi
cabit populos in equitate · quod ī
telligitur de iudicio discretiōis
quod a tempore x̄ mcepit · q̄z p̄dī
catiōnē eius et suoz discipulōz ad
quā aliqn vocati sunt ad fidē aliis
in infidelitate dimissis iuxta dei iu
dicio · ex nob̄ occulto de quo dicit sal
uator Ioh̄. Nunc iudiciū est mūdi · Iudiciū aūt discretiōis proxime
et p̄mijs reddendis expectatur ī fine
mūdi · et de isto duplici iudicio est
nonus psalmus sicut dicūt sūt̄ ī
psalmo illo · Letentur cēli · Hic cōm
posit̄ exultatiō fidelium q̄z aduētus
x̄ in mūdū · non solū sunt causa exul
tatiōis fidelibus · ex x̄ oratoris om̄
nibus · et hoc est quod dicitur · Letent̄
cēli · i. angeli cēlici cui⁹moi sūt angeli
sūc q̄m in natiuitate xp̄i cantauerūt cā
ticū letitie · ut dictū est in p̄mo hym⁹
p̄s · cēli x̄ materiales letati sunt
q̄z xp̄o nato stellā nouā misericūt ait
is · et exultet tra · i. p̄ncipes tre · q̄d

mpletū est qñ reges nenarūt ipm na
tū adorare ait. ij. Cōmoueatur mare
et plenitudo eius .i. mare et eē. vñ
g' rūcas exhibeant. qđ fañ fiunt qñ
mare et vñ eius se ei calamitates pre
uicēt ait. vnde gaudebūt campi ⁊c.
quod ipletū fuit qñ pastores i cāpis
et' gregē suū vigilantes ipm natū
adorauūt gaudētes luce. ij. Et rūt
ci et' pastores glificantes et laudan
tes dñm et c. Tunc exultabūt .i. signū
exultatōnis. Erūt oīa ligna siluarū.
hoc fiunt ad mpletū mādati ⁊
ad ultm. qñ populi credentes mimos
de arboribz sēuiebant i via clamantes
bant et dicētes. o comma filio dd.
et c. ait. xxi. In signū mane exul
tacōis. q' ait dictum. oīa ligna. ip
bole est. sicut dicitur os de c'mite
cumūt ad tale spectaculū ⁊ plēs re
maneant q̄ nadant. Qñ ueniet iu
dicare tūc. Iudico. c. discretōnis se
parando fideles ab infidelibz nomīe
electos ad fidē p sanctam et ecc̄e pdi
cationem. p̄ quod dicat saluator
Jo. xij. Nūc iudicū est mūdi. Iudi
cū enī discussionis p pmis et pmi
is reddendis de quo agitur sequēti
ps. expectat' in futurū. Iudicabit
orbē ārē i equitate et c. Iudicū ei
discretōnis quo alīq' nocat' ad fi
dem et gram alīs nō. est nalde in
ctū ⁊ h̄ sit nob occultū. p̄ qđ dī
ps. xxxvi. Iudicia tua abyssus mlt'
ta. Enarrat' pōt exponi ps iste de
q̄ⁿ fidei q' est dei filius p gram ⁊
adoptōnē. sicut xp̄c est dei filius p
naturā. et io sic p' cōcepit adpetit
iudicū discretōnis sc̄ alios nō pre
dicto. tm aut fidei ipsius est iudi
cū discretōnis sc̄ ipsas cogitacōes
locutōnes ⁊ operacōnes. ut mihi in
tuito cōsentiat orde mihi inuicti

Nota figura

Prostrnt ore. nec creat sopire. ps
nis regnt. Hunc ps. hymnū
pmittitur tm' titulus i tūlla
cōne cui. ps dd' qñ tūc ei' reuelatū
est ei. Et cm hūc titulū dd' erat hūc
psalmū. cm hebreos dō moyses fe
cat ipm ut dañ est' ps. lxxxv. ⁊
de hac materia nō est magna dis
ut dañ est ps precedenti. Sz magis
ad mundū est de materia hmi psalmi.
Et cm hunc titulū dīt doctores a
liqui q' ps iste est gratiar actō pi
dauid qñ debellatis philistheis qui
regnū eius inuasserunt. et alios
gentilibus mandatū que regnū
sibi molestabant. tūc sua fuit re
stituta in pace et quiete. Sz hūmōi
psalm nō bñ cōcordanter dicitur.
Nubes et caligo mandatū eius. et
postscribitur. Ignis ante ipm p̄cedet
et c. q̄ in bellis ipius dauid contra
aduersarios nō legit' apparuisse tālia
signa. Item apud hebr. i. Allegat
sacrum hmōi psalm dicūt alium
de xp̄o. d. Et sic introducat p̄gressū
totius ārē. dicat. et adorent eū oēs
angeli dei. applicēt eū allegantes sac
turam veteris testamēti. nō q̄ non
possint eam ulro ad ultū ⁊ sufficant
eis alīs aperire sensū. q̄ms non
sit hic magna mutatō in ultimo q̄
in hoc psalmo ponitur i p̄cedenti
bus p' sic dī. adorate. heb. i. ip̄ma
nū tuā. Sciendū ē q' duplex est
ē aduentus. c. in mūdū qui p̄cessit.
et ad iudicū q' futurus est. ps aut
iste loq'tur de aduētu ad iudicū. et sic
intelligit' applicū ultimū. et sic dicit
dicat p̄progressū .i. p̄dicat introducēdū
ad iudicū. sicut ibidē exponit'
.u. apparebit i potestate cōstitutus in
q̄ⁿ p̄progressus. In primo autē aduē
tu apparuit humilis et abiectus. hic

ait cōcordat ra.sa. ī ptē dicens. q̄
hic ps loquitur ad tēpus futurū
q̄ uocat tempus messis. & expectāt
primū eius aduētū ad hunc finem ut cre
dentes. ut fiat ē dānū est. p3 q̄ q̄
sm sanctam aplī. et ra.sa. ps iste ad
literam intelligitur de xpō nō de dō
nisi figuratiue. nec titulus ī p̄mo po
tius mihi ualet ad ꝓpositū. q3 ī hebr
et caldaeo idiomate nullus est omo
titulus. et ideo iste uidetur fuisse
appositus ab aliquo expositore pro
sua uoluntate. ¶ Dicendū q̄ q̄ iste
ps loquitur de aduētu x̄ discussio
nis. sicut p̄cedens de aduentu eius
ad iudiciū discretionis. et dicitur
multos ptes. q3 primo declarabitur
ipius xpi generale dīuium. Do
aduentus eius ad iudiciū ubi. mu
les. tēo exultationē fidelium. ibi. audi
uit et letata est sion. Et ista tria
se consequuntur ad īuicē ut uidebit
plenius. Circa primū sciendū q̄ xpc
in sua resurrectione & ascensione
accepit sūā gloriā creata generale diū
ium. ps q̄ dicit. ascendit. ut. Data est
ei omis potestas in celo et ī terra.
et hoc est quod dī. Dominauit.
.s. dominū. ihūs xpūs. exultet ter
ra. habitantes in ea quia xpūs p
resurrectionem et ascensionē pre
bunt aliis ingressū ad gloriam. Le
gitur nisi male multe. q3 fides ca
tholica p̄dicata est p apios alios
q3 discipulos x̄. habitantibus ī insu
lis maris oceani ut p3 de anglia
et p̄uincia et pluribus aliis p̄dicata
et ī maris mediterranei ut p3 de
sardinia et cypro et pluribus aliis.
Nubes. q3 ad gloriale dīuium sce
tum iudiciū extremum a quo non
pōt applicari. sic potest xpi diuinum

hic autē describit eius gloriale iudiciū.
ad quod uenit in magna potestā
te. et hoc est quo dicitur. Nubes
et caligo in circuitu eius. xpūs ascē
dens in celū habet nubem et ob
scuritatem. sm q̄ dī act. 1. uidentibus
illis eleuatus est ī nubes suscep
it eū ī oculis eorū. et subditur. hic
ihūs qui assumptus a nobis in celū,
sic ueniet. s. ad iudiciū. et quo īmu
tatur q̄ obsequio nobis debetur. secūm
quod dicitur luce. xvij. Tunc ui
debunt filium hois uenientē ī nu
be cū potestate magna et maiestate.
Ideo subditur. Iustitia et iudiciū
correctio sedis eius. .i. correctio or
bis p̄cedens a potestate eius iudi
caria. que p sedē designatur. eo
q̄ ī illa iudicas sedendo datur. erit
iustitia et iudiciū. .i. recta et unicui
cabilis. Ignis ante ipm p̄cedet. .s.
ignis cōflagrationis qui p̄cedet iu
dicium. et inflammabit in circuitu
inimicos eius. q3 data sua iudi
cia. ubi ullo igne inuoluet. et sic
in inferno retinebuntur. Illuxerūt
fulgura eius orbi ter. q3 ad iudiciū
sicut multe ipressiones ignee et
terribiles. Ideo subditur. uidit et
cōmota est ter. .i. habitātes ī ea. qui
uidentes illa cōmonebūt cōmo
ti timore. Montes sicut cera flu
xerunt. .i. fluent q3 loq̄t de futuro
p modū p̄teriti ps certitudinē ꝓphie.
q3 tunc erunt ter motus magni
p loca ut dicitur act. xvij. Et q̄ter
uent montes. significabūt celi
situdinem eius. q3 p signa in celo appa
ria. manifestabitur iudicis aduē
tus p̄nimis. Et uiderūt oēs populi
gloriam eius. q3 os tā electi q̄ re
probi uidebunt xpm ihesum ue

nicentē mptate ⁊ glia. q̄ visio erit
ēribilis reprob' et delectabil' electis. ſo
cōdī. cōfitebat'. i. cōfitebunt'. os q' ado
rant sculptilia et c. i. os ydolatre q'
tūc marie cōfitebunt'. qui creaturis
attribuerit aliqd soli deo debitū nō so
lum ab hoīb; ⁊ ab angelis. ſo
cōdītur. adorate eū oēs angli ei⁹.
i. adorate xp̄m adoratōe latrie. q̄
est vere dē. Audiunt. hinc incipit
vsus in hebreo et tūc iubilacōne domini
q̄ declarbitur exultacō fidelium q̄ sic
nūdiatū certum erit reprobis tri
bule. tm multis delectabile. vnde luce
xxi. dicit' de illo iudicio. arescentib;
hoīb; pre timore et expectatōe
et c. et p⁹ cōdit' his aūt fieri in
cipientib; respicite ⁊ levate capita
vra. i. erhylarate corda. cum qd ex
pont gēs⁹ omē. i. et hī dān sunt
aplis p oīb; eius. ignit' cū hī po pōt'
exultacō fidelū. ſo qddā convolan
si. i. q' diligitis. contra p̄m dī. Audi
vit spō. i. ecc̄ p̄ nūbū x̄ ⁊ aplōr q' p
nūciata fuit iudicii futuri. et letata
est. q̄ hī ē matia exultacōis p eius
ut dān est. et exultauit ut filie iude.
i. fideles aie et electe. ⁊ cōdī cū hymo
letitie aldī. p̄ iudicia tua dīe. et
dicat. iudicia ī plāu q̄ nō solū iudi
ciū datū p glia elector⁹ erit eis cā le
titie. sz ⁊ iudiciū datū p dāpnacōe reprō
rū. cum qd dr̄ ps. lvij. letabit̄ iust⁹
cū vident vindictā et c. et q̄ tūc oīa
plēt xo cubiacēt'. ſo cōdī. q̄m tu dns
altissim⁹ tr̄ oēm tīrā. i. tr̄ os hoies
q' m̄ra habitat. omnis exaltat⁹es
tr̄ os dos. i. angl⁹s scos q' dmīt' di
ripiatur ne. dān. ij. excepto dīs qo
rū nō est cū hoīb; cōflacō. Quam
diligitis. hinc ultro cōcludiatur qd
dī correlariū. q̄ iudicii eximium
tribule erit inultis. ut pdicē. ſo p⁹
hortatur hoīes ad mitiaz et ab
nultia retrahit. d. q' diligitis dīm
odite malū. c. aulpe quod oppōit' vi
tam dīne. et q' possint pcām mōre
emendari. oīdit. d. auctoritē dō⁹ aias
sco⁹ suos. qui intemptacōibz re
mittit ad eius auxiliū. cum qd dī
cor. x. fidelis dē⁹ q' nō patietur nos
tēptari s' id qd' potestis. ⁊ faciet cū
temptacōe pventū ut possitis sustinē.
ſo cōdī. de manu pcōris liberabit eos.
i. de manu demonis q' obstinatos ē
ī pcō. ⁊ p hoīes trahere nititur ad
pcām. et q̄ hec liberacō fit p gram
dīnā. ſo cubdī. Lux orta est iusto. i.
lux dīne gr̄e est quedā anīa glorie.
p̄ quod respectus ide⁹ ad dicitur. le
tamī iusti in dīno. que est letitia de
nouōms. et cōfitemī memorie sce
cōnis ei⁹. grās agentes de dono g̃
tie nos sēctificantis. Moraliter pter
pom ps iste de quolz fidelī qui est
filius dei p adoptōnē sicut xp̄s est
filius dei p naturā. et ideo sicut ad ym
ptinet iudicii discussionis g̃iale.
ita ad q̄lz fidele ptinet iudicii di
scussionis singlis et p̄prie cōsacen
tis discussēd. ut quod ibi meruit
de male actis. dcis et cogitatis. sic
punitat p p̄nam. ut p̄nā iudicii
futuri euadat. cum qd dicit ap⁹ p⁹
ad cor. xi. Si nosmet ipos iudicare
rem⁹ nō vtiq; iudicaremur. ps. lxxxvij.
Cantate dño. hic ps punctuat'
tal' tatul⁹ ī hebreo ⁊ tūlacē io!
plalm⁹. cū alīq' addicōne. et sēcun
dum vsum nō apz actor psalmi. nec
ei⁹ matia. cum hebreos moyses fecit
psalmū vsū. ut dicūt est. s psalmo
ex. sedm Augustinū vo dd' fecit hūc
psalmū et os alios. ⁊ de hac vane

tate non est magna vis. ut dicit ps
nonagesimo quinto. ¶ De matia uero
hymnus psalmus dicat ra. sa. hebreus qp
ps iste loquitur de tempore futuro p qđ
intelligit tempus messie quod uidet
expectat futurū. in quo dicit multa
mirabilia fienda p regem messiam
.i. xpm. et hoc cm qp dicitur in principio
hymnus psalmus. Cantate dño canticū
nouū qr mirabilia fecit. i. facet p
ipm qr scriptura hic loquitur de fu
turo p modū preteriti pp certitudinē p
phetie tempore cui quo talis fiunt pe
pe xpus erat venturus in mundi. ra mi
rabilia que dicit iste fienda. iam ex
tra in aduentu xpi qr qr dei filius in hu
mana natura apparuit. unde cepit
et prepit et cetera mirabilia que
xpus fecit non solū sunt mirabi
lia sed mirabilissima. et sm hoc doc
tores nri exponit psalmū istū de
duplici aduentu xpi. s. in mundū et
ad iudicium finale et ultimū quod
notatur in iudicii discussionis. sz
saluo meliori iudicio uidetur michi
q conuenienter potest exponi de aduē
tu ex in mundū. et de iudicio discreco
nis qđ incepit a tempore predicacō
nis xpi et apl̄orum. ut s dictū est.
et sm hoc ps iste est nonagesimus
octauus cui cetera materia unde
et titulus incipit et magna habet co
uenienciā nō solū in una sed in u
bis. ubi enim reperitur psalmus plu
res de eadem materia tm nō solū
apl̄oribus actoribus. sed ab uno
actore ut in scriptis dās patet
in psalmis ipius dā. ¶ Igitur ꝑ
hoc ps iste in duas ptes dicitur. In
prima ponitur gratiarū actio de bñ
ficio incarnacōnis. In secūda de bñ
ficio iudicii discussionis quo electi

sunt ad fidem uocati. ca ibi. Jubi
late deo omnis terra. Circa primū di
cit cantate dño. c. ihū xpō. canticū no
uū. tanq̄ actori nouī testamenti.
Jmmo ortu nouū canticū cantat
nouit angli luc. ij. Quia mira
bilia fecit. nascendo sanguinosa
rando mortuos suscitando. resur
gendo. et ascendendo et spm scm i
signo uisibili mittendo quo cum
pluies et illuminati illustrati sūt
notiā scripturarū et linguis
oīm loquebantur. act. ij. Salua
uit. i. salutē fecit s hoc est ad
honorem cum. c. dei pris. Dexteram
in brachiū scm eius. i. xpi dei pris
filius qui dr eius uirtus pma.
cor. i. Predicamus xpm dei uirtutem.
uirtus aūt consistit in pte dextera.
pp quod et frequenter dextera noiat
in scriptura. sic xpus brachiū dei
dicitur ysaie. liij. Domine quis ere
didit auditui nro et brachium dei
cui reuelatū est. que scriptura in
telligitur ad hūam de xpo ut plenius
videtur dño cōcedente. qui ad loca
illa uenimus. Notū fecit dñs. i. deus
pr. saluauit cum. i. filium pro salu
te mundi hūanatū. et sic uisibile
fecit. in conspectu gentium reuelauit
iustitiā suam. i. fidem catholicam
iustificantē. que p predicationē ap
stolor. et aliorum xpi discipulorum pub
licata est gentibus dispersis p orbē
terrarum. Recordatus est misc sue
et ueritatis sue domui israel. i. pro
missionis fce patribus eius. sicut
ger. xxxi. Promissum fuit abrahe.
benedicent in semine tuo oēs gen
tes tre. que primitus inchoata et
uerace cpleta est in xpo nato de
semine abrahe p iacob qui alio

noie dictus est israel geñ. xxvij. Et effer
tus hymo pmissionis extenditur est ad
os gentes. Jdeo subditur. videñt os
tinī tre. i. p fidem cognoverūt. et p
mirabilia corā eis facta. Jubilate
deo mī. i. dominū nrm ihm xpm
p quē est salus oīm. sm quod dicit
actuū. my. et nō est in aliquo alio sa
lus. Jubilate. Hic mavult vulgs i
n hebreo et trāslatōne iouum ubi po
nitur mutatō ad grām actōnē
p iudicō discretōnis quo electi ad
fidem et grām sunt vocati. cū dicit.
Jubilate deo omīs tra. qz de omīb
tre ptibz aliqui sunt vocati. cantate
te. i. laudate mavdibz mis ītus
et exultate in signis devotōnis et
tem. z psallite recitando ore psal
mos apphis ad dei laudē fidēs. et
qm iste psalmus tempore veteris
testamenti cantabat a leuitis p
expectatōne dei bñficij. qui talia cā
tabant nō solū vocibz humanis cz
musicis instrumētis. Jdeo subdit.
psallite dño in cythara et cē. in tubis
ductilibus. i. cū meatello fidis. et
voce tube exonee conflee. qz aliqui
utebantur instrumētis de omnibz
alijs fidis. maxime in festo tabernā qd
celebrabatur in pncipio septimi mē
sis. Jubilate in conspectu regis dñi.
. c. ihū xpi qui est rex regū et dns
dominantiū apoc. xix. Adjungatur
mare. adest vniuersa quod tam su
it qñ pdibus eius se calcabile p
bant. Et plenitudo eius. i. hñtantes
in insulis maris quorum multi
cōuersi sunt ad fidem ut dicit est
psalmo precedenti. orbis terrarum et
qui habitant in eo. qz non
solum de insulis maris cz de ter
ris orbis aliqui sunt cōuersi ad fidē

flumina plaudent. i. hebrei orationem
exultatōnis si hērent sensui. et si sint
impleti qui xpi tactu siue cōtactu
animas vim ingenerantem dedit aquis
in baptismo. simul montes exultā
bunt. i. cū exultatōnis erunt. quod
sunt impleti. qñ xpis in montibus
legem euāgelicam pdicauit et ibi mi
rabilia fecit. ut hī act. v. z. xiij. et
in planitiebus alijs locis. et qz p sua
pdicatōnē cepit vocare electos ad fi
dem. quod pinet ad iudicij discre
tōnis. Jdeo subditur. procamula pre
dicte exultatōnis seu grāz actōnis.
Qñ venit iudicare tra. et qz illud
iudicij est iustū. qñs sit vobis omī
bus. Jdeo subdit. Judicabit orbem
tram in iustitia. Majoralis pōs iste pō
exponi eodem modo sicut z nonage
simus qñtus. qz simul de eadē mā
ria dicit est in pno hymo psalmi. pō
Dominus regnauit. Hunc hebraei
psalmo nullus titulus pponit
in hebreo nec in trāslatōne iouum.
Dicunt autē hebrei q moyses fecit
ipm ut dicit est sup nonagesimo.
cz hoc nō videtur verū. qm in hoc psalmo
dicitur. moyses et aaron in sacerdo
tibus eius et samuel et cē. et subditur.
Ipi invocabant dñm et exaudie
bat eos. z sic actor hymi psalmi vi
loq de ipis tanq de pteritis. pō qd
pōs iste loquitur vt cē fidis nō solū
post tempus moysi. cz post tem
pus samuelis. Et ideo doctores hi
dicunt ipm cē sūm adamd qui in
uocauit. et dicit q fecit psal
mū istū de regno xpi. Sz psalmo in
tion iudicio. ista exp videtur mihi
magis multum q̄ litalis. qm in hoc
psalmo fit īuitatō ad dei cultū
secundū modū noui testis legis ut pa

trebit pseq̄do

tebit prosequendo. qui modus nō ist
locū in tpī regno. ut. salōn ūo dicat.
q̄ psalmus iste loquitur de regno mec
sic qñ debellatus est reges gog et
magog et multos alios populos
ann eis secundum quod videtur ꝓten
dere dicū ezechiel'. xxxix. Et tunc regū
mūdi pacifice obtinebitur a nobis.
Sz hoc dictū est contra illū qui ma
donētus nec sic tūcipit in ꝓterituꝫ.
tū q̄z sm dictū augustini. xv. de ci
dei. xj. ca°. et alios sōz. gog et ma
gog. de quibz loquitur ezechiel nō
sunt aliqui populi determinati. Sz ple
ctores ecclē a diabolo ad hoc mdūc
ti marie ē finem mūdi. Igit
salūo meliori iudicio psalmus
iste ūi videtur ee factus adhuc
ad mducendū populum ad dīnū
cultū de quo fuit valde collaudatus
ut pz po. pal. et so. R. Et si fuit pō
qñ debellatis philistheis et aliis cōe
regnū eius insurgentibz ipe addu
xit archam dñi i monte syon.
ubi tabernaculū ceciderat et consti
tuit ibi sacerdotes et leuitas ad cul
tū dei celebrandū. ut hī ꝑmo pal.
vij. Et sm hoc ps iste mduas
ptes diuidit. quia ꝑmo dō mo
uet populū ad cultū dīnū. Secō os
hoc increpat exemplo sōz ꝑtīm. ut
moyses et aaron. ꝑma mduas.
quia ꝑmo dō declarat cōstitucō
nem sui regni. Secō mduit ad
laudē dei. ibi. Confiteantur. Circa
ꝑmū dicit. Dominus regnauit. i. re
gnare me fecit. p talem modū.
dicit dō genes. xxij. Ad abrahā
unde ꝓmissionis q̄ timeas deū. i.
cognoscē feci. q̄ ei dō fecisti re
gnare dicit ꝑz so. R. vij. Ibi dicit
dō exercituū. ego te tuli de pascuis
sequentē gregis ut ēes dux ē po
pulū meū israel. ꝑ quod regnū dō
dicitur regnū dei. i. pal'. xxix. Secō
q̄z salōn ē solū dñi in regem p
dō pre suo. inaugurantur populi. q̄z phi
listei audita unctōne dō fuerunt
irati et ꝑparati sunt regnū eius de
struere. so. R. v. et sibi alienigene
qui emant manumittere dicte. Sz q̄z fue
runt debellati de dō. magnitudine
dīna q̄ humana. deo subditur.
Qui sedes ē cherubim. Hoc dicit
q̄z ꝓpiciatorium sustentabatur. q̄z
ipse cherubim. ut dicū fuit. exo. xxv.
Et dicebatur sedes dei. eo q̄ ibi dabā
tur dīna responsa. Confiteantur tibi.
In tribulatōne iōnum hī. Confiteant
tibi. i. hīantes in tribulationibz nōz
adiuuantur amore a nob̄ subiectam
tur. et q̄ hoc sit decens ficta allegat
. d. Dominus magnus. i. ille
qui a nobis colitur in monte syō
est magnus dō et extollus ē os
populos. Confiteantur. Hic cōmi
dando mduit populū ad cultū dei
dicens. Confiteantur noī tuo ma
gno. confessione debita laudis. qm
tremibile. i. uenerabile sicut genesis
xxviij. q̄ tribulis est locus iste et c.
et sanctū. so. ē et effabile. q̄z ois sā
ctificatō fit in dei noīe. et honor regis.
In hebreo et tribulatōe io. hī. Et imp
nū regis. et ideo redit q̄ obtinere im
perio dei est ei honorare. iudicium
diligit. i. equitatē sicut pz in meti
et nouo testō ubi eam ꝓpiat. Tui pasti
dirrectiones. i. ꝑcepta moralia que
dirigunt in eadem ultimi. q̄st. xix.
si uis ad vitā ingredi serua mandā
ta. iudicii cui. i. ꝑcepta iudicialia.
et iustificationem. i. cerimonialia q̄ dicū
tur iustificationes i scriptura vetis

testamenti. Jn iacob tu exaudi. ad hoc
enim tria genera preceptorum. redigun
tur oia mandata que dedit populo
israel in monte synai. Jdeo subdit dr.
Exaltate. i. qm̃ potestis laudibz
extollite. dnm deum nr̃m. prostrati
cõne cuncor̃ viriaor̃. et adorate scabellum pedum eius. i. arcã scabellũ pe
dũ eius et istud scabellũ dicebatur
archa testamenti. ita q̃ principator̃ ĩ
erat quasi sedile et archa tanq̃m sca
bellũ illius sedis. sicut dam̃ fuit. exo.
xxv. Qm̃ sanct̃ est. dicebatur. ii. archa
scã. eo q̃ scã cõtinebat. x. tabulas
digito dei scriptas. et virgam aar̃.
et vnam mensurã mãna plenam.
Moyses. hic ad pr̃m addit
exemplũ scor̃ prin cũ dicitur. moy
ses et aaron in sacerdotibus eius. hoc
est fuerunt nr̃i sacerdotes deũ cole
tes quod pr de aaron. quia sunt sim̃
sacrdos. sibi moyses officio sacer
dotali vsus est in cõsecratione aar̃
et filior̃ eius. ut dam̃ fuit exo. xx
viij. et samuel nr̃i eos qui inocãt
nomẽ ei⁹. Pnnt ei cuncq̃ plisan
dnm colentiũ. ut hic p̃mo. x. xiij.
Jnuocabant dnm. hinc et dnotr
et ut̃ exaudiebat eos. sicut pr de
moyse et aaron ĩ exodo et plurib
aliis locis. et de samuele p̃mo x.
vij. et xij. Jn colupna nubis loqe
batur ad eos. hoc intelligitur scriptũ
de moyse et aaron in plurib lo
cis. Et idem credendũ est de samu
ele eo q̃ hic dicatur. et maxime q̃
dens cepit loqm cũ eo exaudiendo
ut hic p̃mo x. xij. Et causa hui⁹
exaudicõnis subditur. cũ dicatur.
Custodiebant testimonia ei⁹. quibꝫ
ad indicandũ que dicãtur que
dam dei testimonia. Et preceptũ qd̃

dedit illis. i. precepta moralia que
magis dicũtur precepta pr̃ie. pon
tur hic singulariter pro plãlu eo mõ
quo dicitur exo. viij. Quasi musca
grauissima. i. musce. Dñe deus no
ster tu exaudiebas eos. i. repitiõ est
eiusdem ad maiorem affirmatiõem
et ulciscens fuisti adinuentiones
eor̃. i. puniens defectus eor̃. qui
non procedebant ex mandato tuo ꝫ
magis ex eor̃ arbitrio sicut pr̃
moyse et aaron. nũ. xx. vbi dicit
p̃ aquas contradictionis. dixit q̃
dns ad moysem et aaron. quia non
credidistis mihi ut sanctificaretis me cor̃
filiis israel. nõ introducetis hos
populos mãm q̃ dabo illis cor̃.
q̃ mixtã hinc sunt morte pueri
ti. Exaltate. i. laudibus extollite.
dnm. ĩone gratiaꝝ gubnatiõis.
deũ. ĩone creatiõis. nr̃m. ĩone cul
tus spãlis. Et adorate in monte
scõ eius. i. in monte syon quia
erat dno cultui applicatus. q̃ ibi
erat archa testamẽti et misse
rũt ordinati a lemitis et sacrdo
tibus celebrandi ut p̃dictũ est.
Quidam exponunt p̃s iste de regno
xp̃i quod accepit in cruce resurre
ctione et ascensione. qd̃ quidẽ re
gnũ principes iudeor̃ inuidi. tota
ti sunt destruere. et post ea p̃nci
pes romanorum. et cõmo satis est. q̃ prin
pes romanus voluntarie subiugauerit
colla regno xp̃i a tempore constan
tini. et inde in seruitutẽ sanctã
p̃ncipũ sit redacta. hoc q̃ dñs ĩ spũ
p̃udens p regnũ suum figurari. ait
dixit xp̃m regnante. dicens Dñs
nus regnauit et c. et ad eius laudem
inuitat p̃phn catholicã ad hoc ad
ducens exempla antiquor̃ p̃rm

qui de regno xpi noticiâ hñeñt et deuocõne letati sñt. vñ et sal uator Jo. viij. dixit de abraham. pi uidit exultauit ut uideret meũ diem. vidit et letatus est. hanc aũt expõnem ut ptic̃lar nõ plequor. qz dicit̃ le tradita est. in gliõ li psalmi q̃ vbiq; hñ. et in expõiõ nibus aliorũ doctorũ. ps. lxxxvj.

Iubilate deo. hunc ps ꝓmittit talis titulus in hebreo. psalmꝰ ad cõtendũ. et in ñiclacẽ idũ et in ista q̃ cõit vtriusq; dictum. ps pro confessione. et idem pemꝰ spiritatum. ex hoc aũt titulo nõ app; actor psalmi. qz andreis dicit fuisse moyses ad augustinũ in dd. qz de hoc nõ est magn̄ vis. qz actor eius quicunq; fuit. spũ scõ hñt. qz ex titulo predicto facias app; ad quid ps iste fuit. scit cantaretur in oblõne hostie pacifice de qua hñ leuitica. vij. Que offerebatur duo pro aliquo vñficando ab eo obtinendo ad quod ꝓrequitur dña plantatio. uel ꝓ vñficatione iam obtenta ad qd̃ debet sequi gr̃a actõ. et p hoc totus oblõ dicebatur quedã cõfessio dñe laudis. et sic ps iste qui decantebatur in eius oblõne. Et dicitur in tres ptes. In pmo ad dei laudẽ inuitat oñs gentes. In secũda populus inducit̃ obtentus spãle. ibi. Jubilate in cõspectu. tertio nñtor̃ actus singulariter. ibi. populus eius. Circa pmũ sciendũ q; omis homo a duo requirit spãle bñficiũ. s. rõnem et intellectũ. q quod est capax ipi dei. quod aliis creaturis irrationabilibus nõ cõuenit. ꝑ quod ad laudem dei tenetur assurgere. et hoc est quod dicitur. Jubilate deo oĩs terra. habitantes in omi tinctione nñe. qui de regno xpi noticiã habentes in deuocõne letati sñt. vñ et saluator Jo. viij. dixit de abraham. pi uidit exultauit ut uideret meum diem. vidit et letatus est. hanc aũt expõnem in ptic̃lari nõ placet quor. qz dicitur le tradita est. in gliõ li psalmi q̃ vbiq; hñ. et in expõiõnibus aliorũ doctorũ. ps. lxxxvj.

Iubilate deo. hunc ps ꝓmittit talis titulus in hebreo. psalmꝰ ad cõtendũ. et in ñiclacẽ idũ et in ista q̃ cõit vtriusq; dictum. ps pro confessione. et idem pemꝰ spiritatum. ex hoc aũt titulo nõ app; actor psalmi. qz andreis dicit fuisse moyses ad augustinũ in dd. qz de hoc nõ est magn̄ vis. qz actor eius quicunq; fuit. spũ scõ hñt. qz ex titulo predicto facias app; ad quid ps iste fuit. scit cantaretur in oblõne hostie pacifice de qua hñ leuitica. vij. Que offerebatur duo pro aliquo vñficando ab eo obtinendo ad quod ꝓrequitur dña plantatio. uel ꝓ vñficatione iam obtenta ad qd̃ debet sequi gr̃a actõ. et p hoc totus oblõ dicebatur quedã cõfessio dñe laudis. et sic ps iste qui decantebatur in eius oblõne. Et dicitur in tres ptes. In pmo ad dei laudẽ inuitat oñs gentes. In secũda populus inducit̃ obtentus spãle. ibi. Jubilate in cõspectu. tertio nñtor̃ actus singulariter. ibi. populus eius. Circa pmũ sciendũ q; omis homo a duo requirit spãle bñficiũ. s. rõnem et intellectũ. q quod est capax ipi dei. quod aliis creaturis irrationabilibus nõ cõuenit. ꝑ quod ad laudem dei tenetur assurgere. et hoc est quod dicitur. Jubilate deo oĩs terra. habitantes in omi tinctione nñe. cunte domino in letitia. qz nõ placent deo seruitia coacta ꝛ uoluntaria. et hec sunt delectabilia. Jubilate. Hic cõmendatur ꝓphs hebraicꝰ spãle. qui afferebat hostias pacificas ad hostiũ aliq; sacrificiũ. itaq; videbat oblõnem cum sanctitate. et quantũ ad hoc dicitur. Jubilate in cõspectu ei⁹. i. ad laudẽ dei cõsurgit potenter dñus auctus in altari hoc loco auctorũ. quod nõ ꝓmittebatur gentilibus. In exultatione. i. in mẽtis deuocõne. Cui⁹ ip̃i subditur. Scitote qm ip̃e est deus. i. creator oĩm. quod declaratur in hoc cũ dicitur. Ip̃e fecit nos et c̃. dando aiam intellectualẽ que nõ educitur de potentia materie. vñ dicit ph⁹. libro de alib; q; intellectus est ab extrinseco. et sic per creationem que soli deo cõpetit qui est virtutis infinite. que ad creationem requiritur. eo q; mẽs eius et michil nulla est ꝓportio. et ex hoc sequitur q; sit creator oĩm. quia virtus infinita multiplicata nõ pot. ꝛ est vna tñ. Populus eius. Hic mouet̃ nñstor̃ cetus spãle. quia in oblõne hostie pacifice sacerdotes et leuite mutabant ad altare. illi ad offerẽdũ. isti ad cantandum. Et quãtũ ad hoc dicitur. Populus eius et oues pascue eius in auite etc̃. licet. n. oĩs hebrei essent popul⁹ di tñ sacerdotes et leuite spãli mõ dicebãtur eius ꝓphs. quia ad eius obsequiũ deputati erant. Et oues pascue eius. quia de oblõnib; et de animis de oblatis erant nutriti ꝛ sustentati. eo q; deseruiebant dño cultui. Deo subditur. Introite ꝓ

nõ. q; dñe e michil nichil ꝓportio.

tas. ad altare dñi ailais. in confessio
ne. c. laudis dñe. offerendo sacrifi
cia et cantando cantica. et adhor ph
net quod subdit. Atria eius. i. in
troitꝰ atria eius. qz altare holocausto
rum erat in atrio sacerdotū. quod
dicebatur atriū interius. et sic pta
lia atria ꝑ laica erant. nūcupant ꝑs
in hymnis. i. laudibus adhor frās
a cens ꝑphis. Confitemini illi. confes
sione laudis. laudate nomē eius
qñ suauis. i. ato placabilis hostijs
et laudibus devotis. Quoniā mīa
eius. qz semp patis est indulgen
ꝑ penitentiꝫ. Et usqꝫ in generatiōē
et generationē veritas eius. Psalmꝰ cꝫ

Misericordiam. Hic ꝑs ꝓmit
titur tal' titulus in hebreo.
et tuba cōtionum. et ei. ꝑs dd.
et quo titulo apz actor hui⁹ psal
mi. c. david qui videtur fecisse hic
psalmū qñ cognouit se stabilitum
in regno israel adho. cum quod hēret
ſo. xv. v. Et cognouit david qñ cō
firmabatur eū dns regem sup israel.
et ideo tunc firmit ꝑpositū sui re
gnia potestate. ad cui memoriā et a
lior exemplū. iz ex ꝑna fragilita
te et diabolī instigatiōne ab hoc p
posito alii cadent. ut in fine vene
et populi miseratiōne. seu aliquibz aliis
de quibz ei ire ꝑmittit. Et dicitur
mires ꝑtes. qz ꝓmo ondit' quali
dnūd se habit deuote erga dnum
scdo inuit ad se ipm. ibi. Ambula
bam. tcio invit ad ꝓximū ibi. Non
ꝓsperabam. et in istis tribz consistit
totius vitis regie dignitatis. Cir
ca ꝓmū dicit. Misericordiam et iu
dicium cantabo tibi dñe. i. laudibz
prosequens. misericordiā tuam.
qua me ad regnū ꝓmouisti. et iu
dicium quo caulam et domū eius

abrecalth. Aliter exponit ra. salomon
sic. Misericordiam et iudicium can
tabo tibi domine. i. prosequendam tuā
misericordiā nupcijs attribuens
illa tue mie. et non mee misie seu
potentie. et iudicium tuū. in aduersis.
illa attribuens equitati tue nisi
ac pro demito mee culpe. psallam
et intelligam qñ venies ad me. ir
relando ni sententia tua. p spm pro
phie que est gratia gratis data. et
ab hinc etiam dualiter cognita. nō
sic aūt est de gratia gratificante gām.
In via immaculata. qz ꝑphis non
tangit corda ꝑphārum qñ sunt actu
maculati macula carnalī volup
tatis. ꝑ quod moyses qui ai de fi
nitus erat loqui. retrahit se ab u
su matrimonii ut dñm sint. mun
di. Ambulabam. Hic cōmē
ondit' qualiter inde se habit ad
se ipm. cū dicitur. ambulabam
. i. in operibus meis procedebam. in
innocentia cordis mei. i. in pfec
tate conscie. In medio domus mee.
. q. d. multo forti⁹ certa. qz homes
et maxie ꝓncipes et potentes ma
gis sunt collati seruare honestā
tem inter ceteros qz inter domesticos.
Non ꝓposui. Hic cōmē ondit
mitia dnūd erga populū. et ꝓmo
quātū ad malos. Secdo quātū ad bonos
. ibi. Oculi mei ad fideles. Circa pri
mū ondit' primo dd affectus ai
dicitur. Non ꝓposui ante oculos
meos rem iniustā. c. ad cognoscē
dum aliquid iniusti cupiditas
ductus exemplo ruptoꝝ. Facientis
ꝑ naturā. i. dure legis transgres
sionis. odiui. c. cor malignā quā
cunctē virtutis est diligere bonū
et odire malū ei oppositū. Non adhe
sit mihi cor ꝑuersum. q. d. et sic ꝑ

sione fiunt motus ad horam ad aliq̃
malitiam. nõ tñ adhesit ñ p obsti
nacõnem. declinantem ad me mali
gnũ. i. malo igne ignitũ. c. igne in
indic. ne scribe. et hñmodi qui de
clinabat a dñno. talia detestante. nõ
cognoscebam. p approbacõne. qñtũ
aliq̃ esset ñ proximus. sicut pr de iacob
nepote suo. cui malitiã nõ approba
uit. sz magis reprobans eã cui mẽtia
nullit. et qr dñs nõ solũ punichat
pecta opis. sz ẽ ons. Ideo subditur.
Detrahentem secreto primo suo. i.
proximo suo meo. absentia. et sic est
ei celatũ. qr nõ pot audire. hunc
plequebar. ad pniendũ. et qr nõ
solũ punichat pecta opis et ons.
sz ẽ appetita a malis signis. Ideo sb
ditur. Superbo oculo. qr displ cor
dis matie appr inoculus. et mca
cabilis corde. qual' est anarus. pñ qd
dicatur anarus qñ audius eius. qr
nõ pot caeari pcauma. cui hoc nõ
cedebam. i. tales nõ erant cõmẽsa
les mei nec de domo mea. ¶ Oculi
mei. Hic cñr oñditur qñtẽ se hñt
ad bonos. et ps iteratur. qualiẽ
se hñt ad malos. c. nõ habitabit.
cum pmũ dicatur. Oculi mei ad
fideles tre. i. fm collatus inquirit
v tales possent inuen et cũ sociari.
Vt sedeat mecũ. i. cõsiliis et iudi
cijs et mẽsis. et qr nõ solũ hñt
bonos consiliarios. sz ẽ bonos mi
stros. Ideo subditur. Ambulans in via
immaculata. p vite honestatẽ ẽ ca
tatem. Hic ñ ministrabat. i. i domo
mea seruiebat. ¶ Non habitabit.
Hic instituit ad ondendũ qualiẽ
se hñt ad malos cos a se repellẽ
do ait dicitur. Non habitabit in medio
domus mee. i. nt̃ ministros meos.
qui facit superbiam. alios despiciẽ
do vl' contradicendo. Qui loquit iniq̃
nõ direxit in cõspectu oculorũ meorũ.
qr tales nõ audebant loqui in pñ
cia dñi nec ẽ apparere. Et qr aliqñ
cimt ita mali q nõ solum cimt
a pncipibus bonis repellendi. sz ẽ
vita pnandi. ut nocendi. ut nocendi
et alij terreantur. Ideo subditur. In
matutino. i. celeriter cũ expectacõne.
ne crescerent impedimentũ. interfice
bam omnes peccatores terre. qui pro pnis cri
minibus digni morte. quod pr dicit
ibi. et deleam qui operantes iniquitatem.
Omnes operantes iniquitatem.
qñtũ potuit fieri p viam humanã.
¶ Monitas aũt hñmõi ps est. q̃ qz
pceptis se hẽat sm formã hic add̃
traditã deuote se hñs erga dñm. mũ
de ẽ honeste ad corpm. et iuste ad po
pulũ subiectũ. psalmus. cij.

Domine exaudi. Hinc ps p
mittitur talis titulus in
hebreo et in cãldaeo ieronimi.

110

Oro pauperis ai auriaretur. et ora
dño effudent eloquiu suu. ex quo
titulo non appet aliquis actor de
fuatus. tu secundu augustinu dd
fuat hunc psalmu. Cum hebreos
ueru actor nuptualem est in cogni
tus. tenetur tu absq; dubio. q' ali
quis hus spu scu fuat illu qui
alq; fuerit ille. ¶ De materia ho
hui9 ps. dicunt expitores aliqui
q' loquitur ad hiam de auricetate in
qua fuerunt fuit populus cyon. i.
illi qui remanserunt ibi de tribu
tate dauid upo fugiente inde pp ab
salon. scdo. R. xv. ca9. Et isti fuerit.
sadoth et abiathar et alii sacer
dotes. ibi. De mandato dauid ar
cham reportantes. et chusi am
chites amicus dauid. et dese co
albme ad custodiam domo delicte
ut hetur ibide. Et isti afflicti pp
fuga dd dni sui. Vocabant ord
nem proinus reditu. et sic intitu
latur iste psalmo. Oro pauperis
. c. populi in syon remanentis mo
dco. Sz hec expo no habet appen
cam. q2 in hoc psalmo fit mencio
de edificone syon que in reditu da
uid no fuit edificata. q2 ab salo
nichil ibi legitur destruxisse. nec
multa que dicuntur in hoc ps no
possunt ad hoc hoc applicari nisi
valde exforte. ¶ Propte quod alii
dicit magis apparenter. q' ps iste
loquitur ad hiam de auricetate
populi ulr in captiuitate baby
lonica detenti. q2 deuociones illi9
populi erant valde auriati de de
structone ciuitatis et templi q uide
bat cultus dei. pp quod uocabat
orem pro populi liberacone et ciui
tis et templi reedificacone. et
posset ad hoc hia satis applicari

Sz hec expo et consimiles uni
fringi q dicu applii hebr. i. b apo
Allegat hiam hymo psalmu. que
hec nra. Iuuao tu dne tua fir
dasti etc. usq; ibi. Et annu tu
non defuerunt. dicam de xpo ad
hiam. plenus q eam equalitate
filii aperiem in xpo et directone
diuinacone. ut dicu sint ibide. et
satis appz apli processu intuenti.
Et sm hoc ps iste loquitur de
auricetate populi israel in hac
captiuitate positi. orantis et de
siderantis ab ea liberari q regem
messiam uenturu. et reedificari
in templu et ciuitatem. et sic se
cundu cum loquitur de tempore
xpi. Sz quod dicit xpm uenturu.
et templu materiale reedificatu
in eum est. ut est s psalmo lxv
vi. accipiendo de dicis eius quod
uerum est videtur in salus melio
ri modo. q' psalmus iste loquit
ad hiam de auricetate populi is
rael in desiderio depcantis p ad
uentu xpi. quod maxime contigit
tempore antiochi illustris qui
supra modum afflixit populu.
ut hi pp. et 2o machab. et quo
plus afflugebatur. tanto magis
depcabatur p aduentu saluatoris.
et sm hi ps iste modus ptes di
citur. q2 primo ponitur afflicti
populi depcacio. Secdo xpms pro
xpm subleuacio ibi. Tu autem
dne. Prima in duas. quia primo
ponitur populi peticio. et 2o ad
hoc allegatur ratio. ibi. Q2 defe
cerit. Circa primu dicit psalmi
sta ni p'sona populi auriati.
Dne exaudi oronem meam. pro
cedentem ex corde. q2 oro est acce
sus mentis in deum. secundum

damascenū. et clamor meus. procedat
ex ore. ad te veniat. i. acceptus sit co
ram te. ne auertas faciem tuā a me.
repellendo orationem meam. sicut ho
mo auertit faciem ab eo quē non
vult exaudire. Quacūq; die tri
bulor inclina ad me aurem tuā.
loquitur de deo ad modū hois
qui inclinat aurem ad audiend
petentē qm vult exaudire. et q
nō solū petit exaudiōnē. sz et ex
audiōnis velocitatē p magnitu
dine tribulationis pūtus. Deo sub
ditus. velociter exaudi me. Q
defecerūt. Hic cōiūr p data exaudito
ne allegatur nō. et primo ex fō
so ex illo ibi. Tota die exprobrabat
mi. circa quod primo allegatur est po
dus tribulationis populi in dā tā
tempore antiochi. qui nitebat
totali destruere legem dei. ut pz
primo machab. i. et hoc est qd dr.
Anima defecerūt sicut fumo dies mei.
i. sunt proximi defectui mihi tu
adimes. et sicut cinnamū auferūt.
cinnamū dicitur a cremo. as. et est
illud q in patella remanet de fri
tione. Antiochus nolo volentes di
mittere ritū iudaicū. faciebat fie
gi in carthagine et germania. ut hz
fo machi. viii. paullus cum ut fe
mi. qz sicut ad ardorē solis deficit
tur. sic populus israel ex ardore tribu
lationis antiochi pro magna pte
deficiebat. aliqn p mortē. et aliq
p timorē ad ritū gentilem. ut hz
machi. i. Anima oblitus sum comedē
panē meū. qz multi de populo fu
gerunt ad loca deserta vbi nō habebant
panē ad comedendū. Cui quod dicit
cōtra machi. vi. Judas autē machā
beus cum suis exiit in desertū locū. ibiq;
viuebat cum suis vitam in montibz cū suis
agebat. et fere cibo nascentes de
monebantur. A voce gemitus mei
adhesit os meū carni mee. hic
accipitur caro pro cute. Cui qd
dicat job et hebrei quia tam ex
fame q aīm auxietate caro ta
bescebat. et sic cutis ossibus ad
herebat. Simitis facis cū pollica
no solutidinis. qz sicut dictum
est populus fugiebat ad deserta.
factus sum sicut mutorax. qui
non appz de die nec clamat. sic mi
hi de populo abscondito in locis
occultis nō audebant de die cōpare.
nec q aliqs strepitū emittē ne de
prehenderēt. vigilam. nō potēs dor
mire p anxietate anim. Et sicut
cum sicut passer solitarius. fu
gitim. i. nō vadunt vniti. sz ma
gis dispsi. et et quilibet abscondit
se vbi potest. Tota die. hic
cōiūr allegatur nō exaudiōnis.
ex illis inimicis et impijs
sis. que satellites antiochi pleri
bant contra populū et deum.
et hoc est quod dicitur. Tota die expro
brabant mihi inimici mei. et populus af
fligebatur populus ex blasphemijs
contra deū q contra seipm. Et qui
laudabant me. c. derisorie. sicut ho
mines timidi alii dicitur. ecce hō
mines constantie. et tale ipperiū
p oppositū irrogatum. magis solet
pungere. aduersum me iurabant
i. minātes exercendo s malū. p
nebant me tanq exemplū. dicen
tes si nō fecero hoc. ita male acci
dat mihi sicut populo iudeoz. et q
sensus sit istr. audit tribulationē io.
que sic habet. Exultantes in per
me iurabant. exultantes in. idest

dendentes me mō ꝑdō. per me nullū
creaturōnis tormentū. ponentes in
cena meam pro exemplo. que magis
exꝑmitur am subditur. quia cne
rem tanq̄ panem mādicabā. no
dicam his de pasta eam dequoquens
manendus. et sic aneis erant ad
mixta in pane. Et potum meū cū
fletu miscebam. i. lacrime fluebant
de oculis meis pre dolore. ita q̄ cade
bant in cȳpho vl' in nale in quo de
bebam bibere. et quia ista miseria cō
tigit populo ex dei permissione ꝑ
cta populi. Ideo subditur. A facie
ire indignationis tue. i. videre tue
scandum quod dicitur. i. mach. i.
Et tm est ira magna sup populū dei
de. quia elevans allisisti me. i. gra
ter fiant grauius allidit qm
de alto dicatur. ꝑt ꝙ dicq̄ videri fue
runt elevati tempore helie et manas
sei. ut hꝰ in libro helie. et ꝙ tem
pore monarche plane. an successit
regnū grecorum de quo erunt iudex
pcm illustris antiochꝰ. ꝑ mach. Et
iste granius asserit nidos q̄ aliqs
precedentiū regum. Dies mei fiant
umbra declinauerūt. i. q̄ ad nichil
um redati sunt sicut umbra. Et
ego sicut fenū aruī. i. ꝑ tenore tri
bulationis q̄ dixi. Tunc. hic
cōit describit cōsolatio p adventum
xpi que hic p psalmistā ꝑdicatur. et
sic p xpm post ea fiunt impleta. Et
diuiditur vltimū hui⁹ psalmi in
tres ptes. quia ꝑmo describitur cās
ꝑmouens p aduentū xpi. Sed tuta
ra tribulatiō aūxpi. i. Respondet ei.
Tertiō vite pīitas cessatiō in fine mū
di. ibi. Iuuenio tu dūe. Prima i duas
quia ꝑmo describitur certic ꝑmo
uens. Sed et hoc concluditur q̄a

actio. ibi. seruantur hec. ꝑma in du
as. quia ꝑmo ponitur cās ꝑmouens
pi. xpm immediate. Sed mediantib⁹
apostolis. ibi. Qui placuerunt. Circa
ꝑmū sciendū q̄ xpus vone deitatis
ꝑmanet metim. et hanc veritatē
confessi fuit iudei. Jo. vj. dicentes.
nos audiuim⁹ ex lege. quia xpus
manet metim. et sic p sua ētia
ꝑtenacia mutat tempora et etates
tollit regna atq̄ constituit. dan.
ij. Et sic alii de tribulationib⁹ veniat
ad prosperitatē. et ex⁹ deicit secundū
suam voluntatem. et hoc est quod
dicitur. Tuam dūe metim ꝑma
nes. i. stabilis. et quia stabilis ma
nes dat amicta mea. vt dicitur in
de consolatōe. Jo subditur. Et mea
riale tuū ingeneratōe + generatōem.
quia vno intuitu videt successionē
oīm generationū. et subditur consolo
judeor⁹ xpm expectantem. Tu exurges
dūe. videtur cū hominib⁹ facere qui
nō ꝑtet eis auxilium. et p opprimi fur
gere qui ꝑtet. misereberis sion. i. popule
colentis deū in sion de quor⁹ erat ecc
sia simeon luc. ij. ꝑ quod respondit
cepit a xpo scō nō visurū se morte nisi
ꝑius videret xpm dūm. ex os alij mul
tam expectabant. quod fuit impe
tum qui ibi introibo fuit oblatus.
quod erat in monte sion. et quia
ibi ꝑdicauit et miracula fecit. et qui
in cenaculo sion sp̄m apostolos xpus
eis misit. secundū quod dicit iero
nimus in epla ad paulinū de omni
bus scripturis libris. ex tunc finit
ad impleta ꝓphia. zach. ix. Exulta
tus filia sion. iubila filia hierl'm.
ecce rex tuus venit tibi iustus et sal
uator. et ipe pauper. secundū illud
gen. xlix. Et ꝙ hoc quod dicitur

hic pauper manifeste pz q̃ consolõ po
pulũ in aduentu xpi nouerit intelli
genda per exhibitionem bonorum tẽ
poralium. & spualium que melliora sunt.
q̃to quelibet anime corporalibus pre
feruntur. quia venit tempus miserẽ
di eius. secundũ quod fuerat datũ p
ysaiam et maxime danielẽ. ix. vbi adue
tus xpi cũ octo ebdomadibz annoz de
finitur. quia venit tempus. hoc ix
duplicatur ad maiorẽ assertionem.
¶ Quũ placuerunt. hic cõtinuat
promissio ecclie facta per xpm mediato
ribus aplis. qui predicauerũt fidem
xpi. primo in iudea ut hz in
actibus apostolorũ. ideo subditur.
Quũ placuerint serui tui. i. aplis
lapides eius. i. fidelis de nudis ossi.
qui fuerunt primi lapides in edificio
spuali ex eo posito. sicut predictum fue
rat zach. iv. post ista cum premi
sa de aduentu xpi. et saluabit eos
dominꝰ deus eorũ in die illa ut gre
gem populi sui. quia lapides sancti ele
uabuntur sup terram eius. Et terre
ius inseruientur. i. nidee inquia
primo apostoli predicauerunt et mul
ta miracula fecerũt act. ii. multa
enim prodigia et signa per aplos in ihm
fiebant. et ibi subditur. omnes q̃ qui
credebant erant pariter et habebant oia
communia possessiones et substancias
vendebant. et diuidebant omnia om
nibus prout cuiq; opus erat. et ideo la
pides isti sup terram eleuati per cõtem
tum temporalium aplis merito placu
erũt. Et timebunt gentes nomen
tuum dñe. quia fides xpi per aplos alios q̃
xpi discipulos diffusa est ad gentes
per alias orbis partes. et omnes reges terre
gloriam tuam. quia nõ solum mulgatus
receperunt fidem xpi. sed & principes

maximi. ut pz impletum in plibus
regnus tocius. et in omnibus ipse
bitur ante finem mundi. Quia edifica
vit dominus syon. i. ecclesiam que merito
syon nominatur. quia ibi cepit per xpi
oblationem. predicationem. miraculorũ operatiõ
nem et spus scti missionem. ut supdictum
est. Et videbitur in gloria sua. ibi
enim manifestauit gloriam suam resur
rectionis aplis. et in ascensione. quia
de monte oliueti ascendit qui est mons
vnus actuum. i. Respexit in orationem
humilium &c. ad ipsorum predicationem illorũ
qui humiles et deuote precabant eius ad
uentum. ¶ Scribantur. hic continuatio
subditur greco textu. quia tantum distantia
non est de oblatione. et ideo dicitur
scribantur hec. quia scripturam desiderant
memorie. in generatione altera. i. ut ge
nerationes sequentes sciant de hoc
notitiam. et sic tam est p euangelistas
et apostolos qui doctrinam xpi et opera
scripserũt et predicauerũt. ut fideles
populi assurgerent ad laudem xpi. Ideo
subditur. Et populus q̃ creabitur
laudabit dñm. i. populus expectatus
qui creatur p baptismum p quem consti
tuitur in ecclesia gratie que creatur in anima.
Quoniam prospexit de excelso templo suo et &c.
tunc cum primum tempus placuit omnibus
sue misericordie. qui visitauit nos oriens ex
alto in sua incarnatione. Vt audiret
gemitus conpeditorum. i. peccatorum q̃
a diabolo tenebantur conpediti consue
tudine peccandi. Et solueret filios
interemptorum. i. animalis ignorantie.
et infidelitatis. vt annuncient in
syon nomen dñi et &c. i. in ecclesia que
noie syon et in ihm designatur. secun
dum quod dicit apostolus hebr. xii. Accessistis
ad syon montem et ciuitatem dei viuen
tis in hierusalem celestem et &c. primi fideles

annũciant nomen dñi. eius fideli
bere confitendo et ꝓdicando et laudes
dei debitas exhibendo. ꝓ conuenẽdo
populos. p diuisas ptes orbis dispersos. in vnũ. i. in vnitatem fidei p
charitatem formate. et q2 nõ solum
vulgares venerũt ad vnitatẽ fidei.
sz ꝑ̃lates. ideo subditur. Et re
ges ut teneant dño. ¶ Rñdit. hõ
em describi tribulacõ fidelĩ tẽ
pore antichr̃i. que erit acerbissima ti
bi⁹ in tempore. scdm quod dicit
ur. xxxij. Erit enĩ tribulacõ magn̄.
qual' nũq̄ fuit ab initio mũdi neq2
modo neq2 fiet. et nisi breuiati fuis
sent dies illi. nõ fieret salua omnis
caro. sz ꝓ electos bꝝ abbreuiatur. et
hec brevitas petitur in ꝓlixitate
elie time tribulande ait dicitur. Re
spondit ei. i. ecclia ẽ xp̃o. et loquit
de futuro p modum ꝓteriti ꝓ certitudinem ꝓphie. In via virtutis
tue. i. patientie que time erit ma
xime necia. paucitatem dierum
meorũ. i. dierũ afflictõis mee.
micia mi. vt ex bꝝitate valeam ali
quali confortari. sic hebraica et
seruiunt plano⁹ est que sic ha
bet in via. s. vite huius. fortitudinẽ meã. q̃a time fortes in
fide sup̃ modum. affligent̃ abbre
uiant dies meos. i. afflictõis
mee ꝓ electos ut ꝓdictũ est. et
q̃a time tanta erit tribulacõ q̃
videbitur aliquibꝰ de ecclia q̃ fides
catholica defecerat totaliter deficere. ideo
subditur. in ꝓlixa ecclia. Deinuocens
me. totaliter auferendo de pñti vita.
In dimidio dierũ meorũ. i. ante mũ
di finũ quod est tempus statutũ
diuinõis ecclie militantis. sm q̃d
dicit saluator. ast. ultimo. Et ecce
ego nobiscũ sum omnibus diebus
usq2 ad cõsummacõnem scli. ni gene
racõne et generacõnẽ amen tan.
q. d. tu domine ano dnacõ est et
na. potes facilĩ hoc facere ꝓ
voluntate tua. ¶ Imo tu dñe.
Hic cõmẽ describitur vite ꝑfectio et
sanctõ. que erit in generali resurre
cõe. motus enĩ celi ordinatus ad
cõpletõnem nũi electorũ. et idẽ
ꝙ̃ finito cessabit. et hoc est quod
dicitur apoc. x. ca⁹ iuramt ꝙ vi
entem in secula seculoꝝ q2 tempꝰ
amplius nõ erit. et ibi talia ꝓ
cedent ex potestate et voluntate
dei que una est in ꝑ̃e et filio et
spũ scõ. Ideo dicitur. Imo tu do
mine tam fundasti. i. tu domi
ihũ xp̃e fundasti terram mobi.
principio temporis. et dicat. fun
dasti. quia tua est ecclia mũdi.
Et opera manuũ tuarũ sunt celi.
et ꝙ ista duo intelliguntur omnis
alie creature. Ipsi permanent tuam
ꝑmanes. sicut enĩ entitas legum
tur omnimodam stabilitatem et
immutabilitatẽ. ita tempus motũ
et mutacõnẽ solus ait deus est
omino immutabilis. celi aũt corꝑa
sunt mutabiles quãtũ ad situm.
inferiores aũt ut aer quãtũ ad
alterabilitatẽ. Inomũ aũt mutacõ
est aliqua de necessitate. Ideo dicõ. q̃ esset
aliq̃ ẽs q̃ purus erat. et sic in time
mũdi celi permanent. nõ quantũ ad
ꝑfectionem. sz quãtũ ad aliquã dispõm.
q2 corpora celestia cessabunt a
motu locali. et elementa a mu
tua actione et alteracõne. subdi
tis eoꝝ permanentibus. Ideo addi
tur. Et omnis sicut vestimentum
veterascent. a statu in quo sunt.
Et sicut operimentum mutabis eos.
q̃a adueniente etate. vestis ista

malis mutatur qua amplius nō est
nāa. remanente tñ eius substantia.
sic corpia celestia et elementaria mu
tabunt̄ a statu in quo sunt. qm nō
erit amplius nec̄ius cōpleto nūo ēt
tñi. Tu aūt idem ip̄e es. l. oīno īmu
tabilis. Et anni tui nō deficient. nō
est per hoc intelligendum q̄ mēm
tate que est mensura dimacōms dīne
sit aliqua successio. l. qnia eam com
prehendere non possimus nec p cōns
cpīscere nisi p cōparacōnē ad tp̄c. filij
seruorum tuorū. i. apl̄orum. quos
genuerūt p verbum euāglij. secūdū
quod dicit apl̄s. Nam in xp̄o
ihū p euāglium ego vos genui. Et
isti sunt ite xp̄iam. habitabunt. l. et
naliter coram te post terminū hu
ius vite. et semen eorum in sclīm dur
getur. q̄ semp actu et continue in
dei fr̄etur. Moraliter pōt expo
ni ps iste de quolz vere penitente.
qui de p̄cis cōmissis affligitur p
penitenciā. et dei depcatur ut ad se
ornat p gr̄iam. et ipm in adiūtis cla
rificat p patienciā. ut sic in tēpo ve
re p̄sens pueniat ad gloriam.

Benedic. Hunc ps psalmū. cui
p̄mittitur tal' titulus in hebreo.
dauid. nisi q̄ ponitur hīa lamech.
ad denotandum q̄ est datum celitus.
Et videtur q̄ iste ps sic quedam laus
dīna ab ip̄o dā compōita. Et sm hī
dicitur. in tres ptes. q̄ primo dā
ad dei laudem excitat naturā hūa
nā. scdō anglicam. dominū in celo.
tēo vero in terra naturā ibi. Hūdicate dō
omnia. p̄ma adhuc in tres. q̄ primo
dā inuitat se ad dei laudem ex bñ
ficijs collatis populo israel adeo s'
collatis singulariter. Scdō ex bñfi
cijs collatis populo israel sp̄aliter
ibi. Faciens mīas. scō omnibus
nūtis gentis. ibi. mīa. Cuius primū
dicit sic dauid se excitans ad dei lau
dem. Hūdic anima dño. Et accipi
hic bñdictō cōfessionis. l. laudis dī
ne. qua minor bñdicat maiori. et
nō p bñdictōne concupiscentie qua
fit ego. secūm quod dicit apostolus
hebreo. vij. Sine ulla contradictō
ne quod minus est a melore bñdicat.
p hoc aūt quod dicit. anima mea
intelliguntur potentie aie exteriores.
ut visus auditus et sic de aliis.
et omnia que intra sunt. supple bñ
dicite. noīa scōrum. et p hoc intelligū
tur potentie interiores aie. l. intel
lectus et voluntas. fantasia sensus
cōis. et appetitus sensitiuus. omnia
enī ista dīnis laudibus debent
applicari. Hūdic aīa mea dño. exp
natur sicut p̄us. Et noli obliuisci
omnes retributiones eius. q̄ secūm qđ
dicit seneca de bñficijs. omni ingratus
limus est. qui bñficij accepti oblitus
est. dauid aūt a iuuentute magna
bñficia adeo recepit. qui ex tunc leo
nem et ursum. et goliath gigantē
interfecit. et iuuenis inter fr̄es in regē
unctus fuit p samuelē. Quam p̄plica
tis omnibus iniquitatibus eius. dū
enī valde grauiter legitur peccasse i
adulterio cū bethsabee et homicidio
vrie. et in populi numeracōe. et tñ de istis
obtinuit remissionē adeo. ut bet
.n. R. xij. et ultimo. et p cōns de ali
is minoribus p̄cis. Qui sanat oēs
infirmitates tuas. l. spīales
ut dānū est. et ꝛ corporales. quia dū
bellis assuetus. Alīs sustinuit plagas
et grauies ictus de quibz bñficio dei
fuit sanatus. Qui redimit de interi
tu vitam tuā. qui tanq̄ frater custodi
ri dominū dauid de nocte. ut mitteret
tur mane. et fugiens saluatus est.

p̃mo. R. xv. cui q̃ saul et vniuers an
gr̃bant dauid in modũ coron. ita q̃ de
spabat se posse euadere. et tũ salubrius
fiunt dei ordinacõne. p̃mo R. rem. Qm
coronat te in mia. qñ fiunt coronatõ
in regem sĩ tribunu nida. scõd R. ij.
et misericõdibus. qñ fiunt coronatõ
post ea sĩ totum israel. ij. R. v. Qm
replet ni bonis desideriũ tuũ. dando
dauid de aduersarijs victoriã. ij. R. v. A
vj. Et diuitias et gloriã. renouabĩ
ut aquile iuuentus tua. s. in rem
rectione futura. qua relinquent in
etate virili. dauid aũt moriturus fuit
in etate senili. iij. R. ij. Adĺpõ hoc
refert ad coronacõnẽ salõms. qm
vniuerse adhuc institutus est ab
eo rex ai est adhuc innocens. et sic se
nectus dr fuit quod mõ imitata
in iuuentute. in qñtũ filius repntat
patris pson̄a. scdm illud eccl. xxx.
mortuus est pr eius et qĩ nõ est
mortuus. reliquit enĩ similem p̃
se. ¶ Sequens misericordias. hic
aũr tractat bñficia populo israel
collata. ut sic non solũ p̃sens. sz etã
totus populus israel ad dei laudẽ
excitetur. Et diuiditur in duas. qr
p̃mo tractatur bñficoz collatiõ. So
ad hoc inducatur ibi. Quomodo
misereturs. Circa p̃mũ p̃mo p̃mit
bñficia liberacõms de egypto ai
dicitur. Sequens mias dñi et inci
pit cũ omnibus inuitans patientiã.
i. filius israel qm multas iniurias
passi fuerunt ab egyptijs ut p̃
in exodo. quibz erat mias. eos
liberando. et inuitat egyptios mi
tigando. primendo. secundo p̃mit
tit bñficia date legis ai dicitur.
natus erat vias suas monẽdo. p̃
cepta legis que erant vie vitẽ
di ad salutem. filijs israel volũ
tates suas. i. mandata sua. siue v
luntatis expĩtiua. que nota erat filijs
ĩmediate p̃ceptũ quantũ ad p̃cep
ta decalogi. exo. xx. et p moysem qñ
tũ ad alia. tuo p̃mittit bñficia dñe
misericõms ai dicitur. Misericors
et misericors dñs. qm dicitur mise
ricors. ratione affectus interioris. et mi
sericors actu. ratione effectus exterio
ris. Longanimis dñs expectans pr
catores ad p̃niam. et multũ misericors. qr nia clemẽtat iudiciũ. Jac.
ij. Non ĩpetuũ irascetur. s. electis
suis quibz finaliter placatur. Non
secundũ pcã nia fecit nob. primitus
do nos alia condignũ. quia tanta
est offensa q̃tus ille qui offenditur
deus aũt infinitus est. et p cõsẽ
quens p pcãm mortale cõmissa. alias
secundũ altitudinẽ celi in terra etc.
Altitudo celi in terra accipitur secũ
dum medietatẽ diametri celi et
ad hoc dicitur ipsius altitudo tria similia
ulqz ad centrũ. p̃fectus aũt orien
tis dicitur a puncto occidentali in celo.
secundũ totũ celi diametrũ. et ideo
p minorẽ distantiã intelligitur re
missio pene. et p maiorẽ remissio cul
pe que est magis malũ. quia oppo
nitur bono spirituali. pena aũt corpora
li. et hoc est quod dicitur. Quũ sit
altitudinẽ celi a terra. i. secundũ ma
iorẽ mensuram huic mie. confortauit
misericordiam suam sup timentes se. liberã
do eos a malo pene. Quantũ distat
ortus ab occidente. i. secundũ mensu
ram maiorẽ huic mie. longe fecit
a nobis iniquitates nras. i. liberan
do nos a malo culpe. ¶ Quomodo
misereturs. hic cõsequenter ponitur huius
misericõms ibi. et p̃mo ex parte diui
nę voluntatis ai dicitur. Quo misereturs
pr filiorũ etc. sed ex parte humane

tinguitatis. et ꝑmo qñtũ ad aiam
aĩ dicatur. Qñ ipe cognoui figne
tũ ñiũ. i. fomite nichiãte nos ad
pcũ. et sic exponit hebrei. nẽ illd
grũ. vnj. Sensus et cogitacõ hoĩs
prona sunt ad malũ ab adolescentia
sua. Scdõ qñtũ ad corpus. aĩ dicat
Recuidatus est qñ pulus sum⁹ q̃
tũ ad corpus quod mpulueri resolu
tur vnũqdq; autẽ resoluitur ni ea
ex quibꝫ cõpunctur. homo dicit fe
mũ. virens ad tempus modicũ. dies
eius. i. vita eius. tanq̃ flos agri
sic efflorebit. q; dicit flos agri ad ca
lorem solis dessicatur. sic vita hoĩs
ad caloꝛem frois ũl altius infirmi
tatis. statim exstinguitur. Qñ spũs
ptrãsibit in illo et nõ subsistet. qd
põt dupliciter exponi. vno mõ de spũ vita
li qui egreditur a corde. et in alijs
ptibus facit sensũ et motũ. et ipõ de
siscente. deficit corporalis vita. Alio
mõ de spũ vitali. qui aĩ ptinet a
corpore defuncti ipm mirabiliter de
fert vita. Cui quod dicitur ꝑmo de
anima mea. q; egredietur aĩa cor
pus expiet et maneat. Et non
cognoscet amplius locꝰ suus. ꝑ tũ
lacõnẽ ionam hẽtur. et nõ cognoscet
eum ultra locus eius. et vtiq; ve
rum est. q; sicut cruciatus in vita
ptis nõ cognoscunt ea que fiunt in
receptaculis defunctoꝝ. sic nec defũc
ti ea que fiunt in locis viuentiũ. Cui
quod dicit aug⁹ libro de cura p mor
tuis agenda. et est intelligendũ
est de lege cõi. q; alicui fit alr̃ et ire
lacõne spũs. Secundũ ꝙ q; beati vident
in vlo ea que faciunt ad augmentũ
beatitudinis sue. et sic vident ibi ea
que fiũt hic a suis ad eoꝝ reuerentiã
et honorem. ¶ Auscultabo hic cõ
sumpsit. tũ laudandi dñi et vtilitas
omnibus nobis collatis. aĩ dicitur.
Auscultabo aũt dñi ab etno et usq;
in etnũ. i. absq; termino aptẽ finis.
cũ timentes eũ. timore filiali irre
uocabili. qui manet ꝑ mpria in illud
ps. xviij. Timor dñi casꝰ pmanet
in scm scli. Et iustitia illius in filios
filiorum. qui sunt imitatores ꝑmo
rum bonoꝝ. hijs q; seruant testa
mentũ eius. corde retinendo et ope ad
implendo. ex hoc ꝑ lra ꝑtis sequen
tis. ¶ Dominꝰ in celo. Hic cõtr dauid
inducit ad dei laudem. angelicã creatu
ram. Circa quod sciendũ. q; in deus sit
vbq; p essentiam. ꝑsentiam et potentiam.
tũ est in celo qñlt modo. s. p aptã visi
onem. et hoc est quod dicitur. Dominꝰ
in celo etc. et q; ibi videtur clarie a scis
angelis. ꝑdo subditur. Benedicite dñ
omnes angeli eius. virtutes laudis dine
quia numꝰ vincit maiorꝰ. ut supdcũ
est. potentes virtute. quia virtus cor
porea naturalis cuiꝰ modũ excedit vir
tutem oĩm corporaliũ. et quia hoc vir
tus remansit in demonibus. ꝑdo dicit
Job. xlj. Nonne potestas est terram que
ei cõparetur. Adiuncta quia sancti angli
oĩ sunt obedientes dine voluntati.
ꝑdo subditur. facientes ibi ũ ullus ad
audiendam vocẽ sermonũ eius. Isti
sermones sunt dine reuelacões. que
ꝑmo fiunt angelis sĩoribus. et p illos
mediis. et p medios infimis. et p
inferiores scis hoĩbus. Secundũ diuersi
tatẽ de angelica hierarchia. ¶ Benedicite
dominũ oĩes virtutes eius. hoc exp
nitur dupliciter. vno modo de oĩbus an
gelis cuiꝰ qñ aliqñ dicitur virtutes ꝑ
excellentiam sue virtutis. Alio mõ
qñtũ de ordine medio angelorum
scĩ hierarchie. qui dicitur ordo virtu
tũ. eo q; miracula operantur ĩmmedia
tius scis diuina virtute cõtra solitum

cursum naturę. deo subditur. nūtui eius
qui facit voluntatē eius. p talia enī
miracula. ostenditur q deus in creaturis
non agit ex necessitate nature sz libera vo
luntate. Benedicite. Hic ultimo
inducit dauid omnem creaturā ad dei
laudē. d. benedicate dño oīa opa eius. ar
gumentū enī intellectuales laudant eū
ppter. q ma capaces sunt ipsius p co
gnitionem et amorem. alie aūt crea
ture laudant eū methaphorice. inq̄
in eis et earum ppietatibz relucet
dei sapia et bonitas eius. et inq̄situ
sunt materia laudis dīne creaturis
intellectualibus. psalmus. Cū-

Benedic. Hunc ps multis titu
lis ponitur in hebreo nec in tūl
lacē io^m̄ p̄ quod diverunt aliqui q
uō est ps destructus a precedenti. sed
in libris hebraicis quos vidi. patet
ps distinctus et similiē in tūllacē
leuitici. q vocatur ps centesimus
quintus. precedens aūt centesimus secūd?
et hoc idem dicat dominus in ply
go sc̄ librum psalmorū. et dicitur
in tres ptes. q primo psalmista ad
dei laudem se inducat. Sedo ad hoc
rōnes adducat ibi. Confessionē. tūo
dictam laudem resumit. ibi. Cantā
bo domino. Tertia ps dicat. benedic
aīa mea dño. et dicat. aīa mea. q.
d. nō tm̄ lingua sicut fecerūt ypocrite
ysa. lxix. populus hic labijs me ho
norat. cor aūt eorū longe est a me.
domine deus meus magnificatus es
vehementer. i. tante es excellentie q
nō potes laudari a creatura q̄ntūcū
es laudabilis. cōfer. ihm. quanto est
eius ois laude. Confessionem.
Hic cōsr addunatur rō motiua ad
dei laudem. et primo ex ordinata
productōne pcārū mūdi. Sedo ex de
bita punitione vitiorū. ibi. Qui

emittis. Circa p̄mū sciendū q̄ prima
ps et principalis mūdi est celum em
pireum. a primario sic creatōnis
angelis repletum. sicut dicūt
p̄ri geū. et hoc notatur cū dicitur.
Confessionē et decorē induisti. per q
p decorē intelligitur celū empireum
dicūt a pr quod est ignis. nō q̄ sit
igneū. sz splendidū. et sic aliquo mō
cōuenit ei ignis in splendore. p con
fessionē intelligitur congregatio angē
lorū sc̄orū in eis. nam nō confitemur eū
nisi confessione laudis dīne. et istis
duobus dicitur indutus methaph.
sicut indumētū facit ad ornatum
hoīs induti. sic in istis creaturis p
cipalit̄ relucet gloria dei. et ideo sic
dicitur. Amictus lūe sicut vestimē
to. q̄ lumē magis ypne est in q̄ntū
bus subtilibus q̄ in corporalib.
Sedā ps machine mūdi est celū
cristallinū et ydereū continens ig
nem stellarū fixarū. et orbes sep̄
planetarū. et q̄ntū ad hoc dicitur.
Extendens celum. i. ydereū. sicut
pellem. videtur cū extendi super
eum? q̄nū mūn. q. tentorij. Aut ego
aqnis firmata eius. p hoc tangitur
celum cristallinū quod est supra
ydereū. quod dicitur aqueū. p co
mune aū aqua i diaphanitate
sicut et empireū dicitur igneū ni
p̄dicto. Terra ps est elementū
ignis et aere continens spaciū quod
est int̄ q̄ntū lune et sūmitatē terre
aque. et q̄ntū ad hoc dicitur. Qui
pons in aquis superioribus tuis. in hebreo
et in tūllacē iorum hz. cenacula
tua. q̄ nubes pacem vim ferunt ad
modū cenaculi. et q̄ talis motus
fit aliter p impulsū ventorū. Ideo
subditur. Qui ambulas sup pennas
ventorū. et dicit pennae ventorum

methaphonice. ad designandū velocita
tem motus ipōrum. quod añt dicitur
hic deus ambulare sup pennas venton
et agitare nubes quasi auriga huiꝰ. desi
gnatur q̄ tales impressiones et cōmo
tiones fiunt mediante diuina dispōne.
Et q̄ deus naturā corporalem p̄ an
gelos administrat. ut dicat augustinꝰ
sup genesim. ideo subditur. qui facit
angelos tuos spūs. i. spūales substā
cias tuas angelos tuos. i. nūcios tuos.
angelus enī est magis nomē officij
q̄ natur. et ministros tuos ignem vre
tem. hoc dicitur quia angeli legūtur
frequenter apparuisse in igne. ut mo
si in rubo ardente exo. iij. Dicatur tā
ille angelus domin⁹. q̄ persona dīn
representabat ut dicat glo⁹. sup mat⁹
xxij. In tribulatione helie que erat
misterio anglico. apparuit currus
igneus et equi ignei circūdantes eum. iiij. reg. ij.
Appar mons plenus equorum et
curruū igneorum in circuitu heli
sei. q̄ sicut dicit ioninꝰ ad defen
sionē eius venerant angeli. et dicit
ignē vrentē. q̄ angeli ardent cari
tate. et sunt efficaces ad executionē
voluntatis dīne. ¶ Quarta pars est
elementū terre et aque quod simul
continetur aī figuratiue. et de primo
dicit. Qui fundasti terā. quia sicut fi
damentū est inferior pars machine
mundi. sic stabilitatē suam. i. cuius
centrū mundi ad quod undiq; ten
dunt naturaliter partes terre. Et ideo
subditur. nō inclinabitur in seculū
seculi. declinat aūt aliquā pte. q̄ hoc est innaturale de elemē
to uero aque subditur. abyssus.
i. oceanus qui dī abyssus p̄ sin
prosiditatē. sicut vestimentū amic
tus eius. q̄ oceanus circūdat ter
ram undiq; excepta una parte. que re
mānsit arida. p̄ vitam hoīm et ali
um viventiū. aut deā sunt plenus
grā. primo. Supp montes stabunt
aque. ex hoc loco dicit ma. sa. q̄ aque
in medio oceani sunt alcores q̄s montes in terra policā. q; hoc est fal
sum. quia cū aque sint grues et
fluide equaliter tendūt ad centrū
undiq;. et sic nō sunt alcores in
medio q̄s in ripa. et ideo illud qd
dicitur hic intelligendū est de aq̄s
pluuialibus que generantur in nubi
bus. sm quod dicitur iob. qui ligat
aquas in nubibus suis. nubes aūt
generant⁹ sic quacumq; motū.
Ab increpatione tua fugient. q̄ nu
bes pluuiose mouentur de loco ad
locū secūdū ordinē voluntatis dīne.
Alit exponitur hec referendo ad ho
mines. In nubibus enī frequēt ge
nerant⁹ impressiones turbines. vt tem
pestas fulgura. et turbines que dīne
increpationes dīne. q̄ frequenter fi
gura ire sue. et sic homines timore fu
giūt de campis ad loca magis se
cura. ¶ Cui resistitur ad dispōnē
elemēti terre. d. timuit potius. s.
aquis occeani. neq; contristentur
oppe terrā. sicut fecerūt tempore
diluuij. sicut promisit dominꝰ noe gen
. ix. d. neq; erit deinceps diluuiū
dissipans omnem terrā. Am emut
tis. Hic cum adducatur rō dīne
laudis ex debita punitione vnicu
cuiq;. et primo ex punitione hūanā
si terram. scdo ex punitione hūanā
cū intra aquam. ibi. hoc mare
Tertio qūtū ad vtilitatē naturam
ibi. Oīa a te expectant. primo ponit
eas. quia primo describitur dīna
prouidentia circa vniuersa si terrā m
etho exponū. scdo inducitur ad lau
dem. ibi. Sit gloria dīni in tempora.

nō de mari
occeano

Cuna ꝑmũ carbitur nutrim ꝓuisionẽ
alium. animũ. et hominũ. et primo
quantum ad ꝓuisionẽ. ꝙ hũdi
me quo vita sensitiua nõ ꝓt con
tinuari. dñs. Qui emittis fontes in
cõuallibus. quia in decliuiis ul' ꝑ
de montiũ oriuntur cõe fontes ma
gni ex quib; oriũtur fluuij notabi
les. et hoc ad sustentacõnẽ bruen
ani. ꝓdo subditur. potabunt oẽs
bestie agri exp̃ectabunt onagri. ꝙ
multũ hñt de calido interiori in sua
cua. i. in ꝓia das aquis in sua sta
uide et tũclacõ ionum sic hñt. et
infigant onagri sitim suam cl' ea w
luares celi habitabunt. quia sunt ali
que wluares aquatiles. in flumib;
ul' ꝑ hitantes. alie ꝑ wluares cã
pales et nemorose uẽiunt ibi ad bi
bendũ. et ad loca sua reducũtur gen
tes. ꝓdo subditur. De medio petra
rũ dabunt uoces. hoc dicitur ꝓp anes
i foraminibus hitantes ul' ꝑ i rupib;.
sicut dicitur de aquila. Job. xxxix.
In petris moratur. et maceriis rupi
bus. In hebreo tñ hẽtur. de medio in
monũ. et in tũclacõe ionum. de me
dio nemorũ. et hoc qñtũ ad anes
in arbonib; cãporum ul' siluarum
cõmorantes. Rigatis montes. s. de
us. de sirionibus sims. i. de nubib;
pluuiosis cl' montes generatis. ut
ibi arceat hiba alibus siluestribus
oportuna. De fructu operũ tuorum
satiabi terra. i. de fructu pluuie q̃
est opus tuũ. fecundabitur tua. ꝓdo
subditur. producens fenũ iumẽtis.
ad eorum nutrimẽtũ. Et herbam
seruituti. i. usui hom. granũ. u. semi
nati in ea. ꝓmo ꝓducat herbam
post ea spicam. et ultimo granũ.
uũ fit panis ad usum hoim. ꝓdo
subditur. ut educas panem de ter

Et qua ad sustentacõnem uite hõis
nõ solũ requiritur cibus sz ꝑ potus.
qm ꝓncipalẽ est uinũ de uite. ꝓdo
subditur. Et uinũ letificet cor hoĩs.
requiritur ꝑ ẽdimẽtũ. ꝓdo subditur.
Ut exhilaret faciem in oleo. et p oleũ
uum quod est principale condimẽtũ i
telligunt alia. et qm plumis tenũ
hmmectis fecũdat arbores. ꝓdo sub
ditur. Saturabuntur ligna camp
et c. dicat cũ ꝓpheta sed de anima. q
manibus indiget similes
ori mortalibus. qua per indigẽ at
trahitur alimentũ arbores ad eis
nutricõnem et fructificacõnẽ. In
hebreo hñ sic. Saturabuntur lig
dñi. et cedri. ligna dñi. hic i
telligũtur predicti cirstus. sz qua
ilia modo nõ uenerunt in usum hoĩs
nisi enoch. et hebr. et hic agitur
de lignis seminatis ad usũ hoĩs. ꝓ
pter dicta q̃ omnia alia ligna conuenie
dicũtur ligna dñi. quia sunt ei
creatura. Illic passeres nidificabũt.
In hebreo et tũclacõe ionum hẽtur.
Anes nidificabunt. anes cũ alte
nus ꝙ magis nidificant i edibus
q̃ passeres q̃ rarius nidificant in arcubus
domorũ. herodii domus dni est coo.
Herodius est nomẽ auis predatis
que gall' wcatur. gerfaut. et nidi
ficat in cedris. et dr dni passerum
ul' auium eo modo loquendi quo leo
dicitur rex aliũ. et ideo ai dicitur.
Herodii domus. ibi est ꝓpriꝰ et
referitur ad edificia ubi nidificat
herodius. anꝰ nidus dicit domꝰ
eius. et qd sequitur. dux et c. re
fertur ad herodiũ nõ ꝓdicto. mon
tes excelsi. supple sunt refugia. cer
uis. dicit ꝓpria cuniculis. hyenna
is. est ait hieronymus animal pni
cipui. Creat lunam. hic cõ

osiditur qualit deus pnudet vnien
tibus de alternacõne temporũ. cum
diatur. sequit lunam in tempora. cu
cũ naturã motũ lune magis appe
censibilibus mutacõ aeris quã secũd
alios planetas. Sol eoquoniã octa
uum simi. i. determinate uadit ad
octauum ac si hec intellectũ q; tal'
motus est ab actu intelligentiae. po
situs tenebras. in emispio mũ pr
octauum solis. et facta est nox. qma
sicut dies est lacõ solis sr̃ tunn. ita
nox est lacõ eius sub tra. Jn ipsa p
tũsibunt oms bestie silue. quia tr
magis dilatãtur ad querendã pre
dam q̃ de die. Jdeo sequitur. Catuli
leonũ etc. et qma ostã ista proce
dunt ex dina prouidencia. ideo sub
ditur. et quesiũt a deo escã s. et q;
hinc p̃da triant ad sua latibula
Jdeo subditur. Ortus est sol etc. Ex
ibit homo ad opus suũ. sicut enĩ
frr dilatãtur de nocte p̃ victũ que
rendum. sic cõiuo homo qui est
animal mansuetũ natura de die
exit ad opera sua. et de nocte q̃ est.
et qma ex talibus effectibus. apte
altitudo dine prouidencie nobis in
comprehensibilis. Jdeo admiratiue
subdit demũ. Quã magnificata. i.
uale de magnificata. sunt opa tua.
omnia in sapiã fecisti. q; est q̃si regu
la veritatis. Jmpleta est tua possess
sione tua. i. hoibus et alibus que
sũt de creatura. Hoc mare. Hic
nõr agitur de prouidencia vnicuiusq;
tus aquaru. et p̃mo declarat eorũ
locũ ad dicẽdũ. Hoc mare magnũ.
.s. oceanus vbi currũt ois aque. et
spaciosũ manibus. i. locis. dicto. n.
hebraica hic posita equiuoca est.
ad significandũ manus et locũ. illic
reptilia. i. pisces diuersi generis.

quorum non est nũs. qma nõ possũt
ab hoie numerari. sz deo oĩa sunt nũ
merata. alia pusilla cũ magnis. Jn ma
ri enĩ sunt pisces aliqui valde pui.
et aliqui valde magni. ut cetegrãu
dia. quorũ magnitudo est quatuor
iugerũ terre. ut dicit plinius. Huic
naues p̃tribuit. ut vna militia
ysidanaa deportentur q; nauigiũ
ad aliã talibus careretur. et ecõuerso.
Draco iste que formasti ad illudẽ
dum ei. Jn hebreo et tũslatõe iom
nũ hẽtur. Leuiatã istũ iformasti
ad ludendũ in eo. et dicit hebrei q;
est vnus pisces singularis et mar
dibus magnitudinis. Jdeo dicitur.
Leuiatam istũ in singulari. dixit tũ
hebrei q; deus a p̃ncipio creauit duo di
uidua hui⁹ spẽi masculũ et femi
nam. sz q; deus p̃uidit q; si multi
plicarentur naturaliter p̃duerentur
que deleret vtilitatem nisi di. Jdeo
omisit femellã et tale cõdiuit reli
quis nullis post resurrectionem.
quod aũt subditur. quẽ formasti
ad ludendũ in eo. dicunt hebrei
q; tribus ois hois in die deus lu
dit cũ leuiatã. sz p̃mũ dictũ est ꝺ
scam scripturã genes. i. q; formatis
generaliter omnibus pisibus. di
xit deus. crescite et multiplicamini.
et sic nõ creauit aliquam spẽm in
masculo et femina q̃ nollet multipli
cari. Item q; dicit omnes femelle
reseruatas nullis in resurrectõe est
erroris samaritanorũ. in quẽ inde in
dignum. q; aũt dicitur q; deus lu
dit in eo ut'cũ eo tribus hois in
die. pũle est et fictiuũ. Et ideo alii
ꝺ. q; sic psalmista loquitur de cto
cans sunt plura indigna in mari

. ms. magnitudines pisces

ms. intellectui pudet que sint deus magnitudines pisces que nec enumerari

noians eum temptatum. sicut iob
vl. qui noiatur ꝑ diacho in tñsla
cõne eoꝝ. qm̃a genes ꝑmo vbi diac
ere grandia. ꝓ hebreo hetur. Dra
chones magnos. tñ sub istis noibz
intelligitur hic ꝓncipaliꝫ dyabolus
sicut in libro iob fuit dictũ et io
liã ꝑmo est exponenda de ꝓpheta
bus ecc. et secundo de ꝓphetatibus
dyab. ꝑ illas significatis. quod er
go ꝑmo ponitur draco iste. ꝓ eoꝝ
tñslacõne. vl' leuiatã istũ. ꝓ tñs
lacõne ioh̃is ꝑ pronomen demõ
stratiũ et nomẽ an adnigitur de
signatur eius magnitudo eiusdẽ
exercens magnitudinẽ alioꝝ aliã
fortiũ et maiorũ. et ꝑ hoc quod
cuoditur. Ad illudendũ ei vl' luden
dum meo. non est intelligendum
q̃ h ad trahatur canaliter. q. ad hꝫ
finaliꝫ leuiatã sit formatus. ꝓ te
netur consecutive q ad eius forma
cõnẽ consecuta est illusio illa. et hꝫ
eũ q̃ leuiatam frãs adeo in corpe
tam magno. sequitur q̃ nãm sic ei
magna aliã ex aliis piscibus ma
nis quos devorat. ꝑ quod alij pisces
retrũ videntes. ex instictu natura
li fugiunt ꝓ eius ruinam. ꝑ cetus
natare nõ pot̃ ꝑ aque ꝓfundita
tem. et ideo cetus eos insequẽs ꝓpi
se ad terram. et a piscatoribz ibi oc
ciditur quia non pot̃ se movere. et
sic illusus sua ꝗz fruchatur. ꝑer
hꝫ aũt ꝓncipaliꝫ intelligũtur ꝓpha
etates demonis. q̃z ꝑ demõstracõnem
corporis exercentem ei dicitur. Dra
cho iste. intelligitur potestas demo
nis exercens omnem potestatem
corporalem si s' dimittatur. ꝑ illu
sionẽ vero acta dictam. intelligit
illusio demonis. quia exercens
ꝓpriam in se demonstrare in sua passione
et membra sua intemperiem ꝓpa
cõne ꝑ eũ contra eos evitata. detrã
datur ab intento. et remanebit
post iudiciũ ligatus in infernο.
quia non erit amplius ad exercẽ
sanctorum inhorarie caliginoso.
Omnia in ꝗrunt. hic incipit illu
sus in hebreo et in tñslacõne ioh̃is.
v̄ psalmista declarat ꝓfundionem
diuinam ex utraq̃ natura ꝓdictã
simul. d. omnia. s. vniuersa ex tum
et magnus. A te exspectant ut des
illis escam. quia ꝑ appetitũ natu
ralem et sensitiuum tendunt diuinã.
et hoc dan est s̃ q̃ opus nature et
opus intelligenie. Dante te illis
colligent. hoc dicitur specialiter ꝑ
illa viuentia que nõ solũ ad horã.
sed ꝑ congregant ꝑ tempore futuro.
sicut formica colligit grana in
estate unde vnit in hyeme. ap
erente te manũ tuam. ꝑ diffusio
nem tue voluntatis in effectibus.
Omnia implebuntur voluntate. i. bo
no conuenienti sue nature. Auferes
ait te spiritum. deficiendo ꝓdictã
diffusionẽ. turbabuntur. et defec
tu nutrimenti. auferes spiritum eorum.
i. vitam. et deficient. a vita ꝓsen
ti. et in puluerem suum revertentur. i.
in materiam vnde fuerunt formã
ta. que pro maiori ꝑte est terra.
emittes. i. emittes sicut hic in he
breo et tñslacõne ioh̃is spiritum tuum
. i. tue voluntatis effectum. et creã
buntur. i. de nouo formabuntur
eadem in specie secundum eandem naturã.
et alium modo ad declaracõnem ꝑ
fectatis diuine in operibus mundi
locis. et renouabis faciem terre.
sicut patet meditanti. Qua tunc
renouatur ysopis et floribus et
fructibus quibus ꝓpria fuerit

m hyeme. Sit gloria dñi. i. laus et
honor s' debitus mixtendatur. In
seculum seculi. i. absq; timno apte
nis. Letabitur dominus in operib;
suis. i. in creaturis ad suã gloriam
ordinatis. secñ quod dicitur pũb
lyi. Omnia ppt semetipm operatus
est dñs. Qui respicit tra et facit ea
tremere. ut pz in terremotu precedente
et dina ordinacõne. Qui tangit mõ
tes. tactu fulgoris quod sequena
dicit in montib; altis. et fumigãt
quia ignis fulgurans magis fu
migat q; mflammet. Sciendum
aũt q; omnia pdicta de ordine ere
aturarũ. et pfectione viuencũ. adh;
inducta sunt. ut ex eis rõnalis cr
atura mlingat ad laudem et ho
norẽ conditoris. Cantabo. Hec
est vltima ps in qua psalmista re
sumit dei laudem in pncipio ps
inchoatã. d. Cantabo dño in vi
ta mea. i. quãdiu viuã. Ideo sequi
tur. psallam deo meo q; dni sum. et
dicat. Cantabo et psallam. q; dna
laus debet precedere ex corde et ore.
Iocũdũ sit ei eloquiũ meum. i. co
ra eo placitũ. Ego vero delectabor
in domino. i. in cõlocutionibus dñi
et nõ in aliis. deficiant peccatores
a terra et c. Loquitur de peccatoribus
et malignis in sua malicia obstina
tis. Iudica aia mea dño. et sic termi
nat cantica. sicut incepit ipm. q;
frequenter fit in cãticis. et exponit
sicut in pmo psalm. psalmus cantici
Confitemini domino. secũdũ
quod dicit ieronimus in prologo
in librũ iudith. psalmus iste primus
est inter illos qui dicuntur alleluia
tici. et secñ hoc alleluia. quod po
nitur in principio huius psalmi et

finem precedentis nõ pertinet ad psal
mũ precedentẽ quãmis hoc aliqui
dicant. Sz pertinet magis in pmo
hjus psalmi tanq; eius titulus. q;
psalmi a titulis sins denominantur.
Sciendũ et q; alleluia nõ est vna
dictio ut credunt aliqui. Sz due in
hebreo. quia allelu. sigt laudate.
et est verbum in patiui modi. ja. si
gnificat deũ. et tenetur hic in actu
salis. patet igitur q; ps iste ẽ
quedam inuitatio ad laudem dñi.
et duo sequntur similiter. et secñ aug.
fit sumt adeund. cum ro ieronimi
et hebreos. actor ignoratur in pcipi
an tenetur ei q; fit sunt ab aliquo
uno scõ. uel plurib; spũs scti hui
us. Diuiditur autem ps iste in du
as ptes. quia primo psalmista exci
tat pplm ad laudẽ dñi. Secõ ad
hoc efficacius agendum. recitat be
neficiorũ dei memoriã. ibi. Memen
tote. Circa pmũ dicit psalmista.
Confitemini dño. Confessione lau
dis pro beneficiis ab eo obtentis. et
invocate nomẽ eius. pro obtinen
dis. quia gratitudo de pteritis be
neficiis est optima dispo pro aliis
impetrandis. Annũciate inter gentes
opera eius. sue bonitatis et potesta
tis declarativa que explicantur in
sacra. Cantate ei. ore. et psallite
ei. corde. narrate omnia mirabilia
eius. i. aliqua ex omnibus. q; non
omnia possunt enarari pfitebuntur.
laudamini in noie scõ eius. i. opera
facite bona de quibus et ex intentõe
glorie dñice. ut sic ex illis operib;.
laudemini in noie dñi ad quẽ illa
opa sunt directa. Letetur cor que
rentium dñm querens cum aliq; hꝫ
materiam letitie qui est certus

Nõ. d. alle
luya ẽ.

de inuencione. querentes aut dim̃ si
deliter inuenit eum infallibilit. cognu
illud ap̃l. Omis qui querit inuenit
etc. Deo subditum. Quente dñm et cõ
firmatum. i. certus certi de inuencione. q
rite facien eius. i. placete in conspec
tu eius. Memento te. Hic cõmendat
multa tractat. dei beneficia ad laudem
eius excitatiua. et diuidit in quinq;
ptes. Eum quinq; pres quorũ temporib;
deus beneficia contulit isti. ptes patr
bunt prosequendo. Prima aut ps conti
net tempus abrahe usq; ad iacob.
dicat g̃. Recordetur mirabilium eius
que fecit. q; abraham de fornace cal
deorum miraculose liberauit. ut dicũ
fuit gen. xi. ca. Et pharaonem eius plo
nem regem egipti. et abymelech regem
gerare flagellauit gen. xij. et xx. Pro
digia eius. Signa pdicta uocantur p
digita qm paul a digito dicta. eo q; eam
sa effectiua illi est hominib; occulta.
quia fuit contra ordinem nature. Et
sic dependent immediate a diuina uolũ
tate que nob occulta est. Et iudicia
oris eius. quia flagellatio regum dic
ta. fuit quidã effectus diuine iustitie. pot
f̃ tñ hmõi ictus referri ad mirabilia
que tñ fuerunt in tra egipti p mosen
et aaron ad pfectionem illius po
puli. que explicantur in ista ps
alto. Semen abraham. i. vos qui
estis semen abraham delectus ista
memoriam. Serui eius. q; alias ad ydo
latriã declinantibus abrahe cõfes
sus est se solidare seruire tempore ne
proch. Filij iacob. i. vos qui estis filij
iacob delectus ista memoriam. q; fi
des abrahe p ysaac derivata est ad
iacob. Alias ad mã delectat decimã
tibus. electi eius. quia ei adhuc
erat in utero matris ei esau. electus
fuit a dño. esau reiectus reprobato. ei tñ

nichil bñ aut mali egissent ut dicat
tur ap̃l. Ro. ix. Ppter dñs deus iusti
tiam aliam et fidem. Iz sit dominus
et deus omnium p creationem et gubnacõ
nem. Immutauit terram iudicia eius. q;
pro sua uoluntate potest pacibus pun
ire. Memores fuit mirabilium testamenti
sui verbi quod mandauit in millegi
nerationes. i. omnes generationes fi
deles. et ponitur ibi mis determinatus
p indeterminato. q; nõ timentes inui
tenarium. nõ fuit mira replicationes ei
ul' pauci eius. Quod dispositum ad
abraham. d. et gen. xvij. Per memet
ipm iuram dicit dñs q; fructu rem
hanc etc. sequitur: bñdicã e et mul
tiplicabo semen tuum sicut stellas
celi. et subditur p̃ea. bñdicentur
in semine tuo oẽs gentes terre. quod
impletum est in xp̃o. Et iuramenti
sui ad ysaac. q; iuramenti dei pre
dictum implendum erat in semine de
scendente p ysaac sm quod dicit
dñs abrahe. gen. xxi. In ysaac vo
cabitur tibi semen. Et statuit.
Hic cõmendatur tempus a iacob
usq; ad ioseph ai dicatur. Et statuit
illud iacob in preceptum. c. verbum dñi
ad abraham et ysaac et cultui dei
eo q; de semine eius eius naturus
erat xp̃us. unde divit ei dominus
gener. xxvij. Ego sum dñs deus ai
ham pris tui. et deus ysaac. Terram
in qua dormis tibi dabo. et semi
tuo. et in illa tua xp̃us natus fuit.
et misterium nre redempcõis impl
uit. p hoc aut q; dicit dñs ego deus
abraham pris tui etc. Immutat
cultum unius ver dei. unde et iacob em
gilaus dicit. Erit mi dñs mihi in
etc. Et israel. iste est iacob pdictus.
qui primo vocatus est iacob eo q;
nascens tenebat plantam fris sui.

gnes.xxv. post ea aut wartus est
ismel eo q' ei angelo luctatus fuit
gen.xxxij. Dicens tibi dabo tinu cha
naam qualit iam allegatū est. q' m
illa iacob dormiebat. finualis hēdi
tatis nīr. eo q' illa tenā coīubus ēst
diuidenda. quod impletū fuit tēp
re iosue post ea. Cum ēet mūo brem.
.s. iacob et familia sua tū. Et
p̄ūlcenuit de grute i gnatu. q' ia
cob ei familia sua de terra chanaā.
tūlerunt in egyptū. gen. xlvi. potest
¶ hoc referri ad abraham. qui ei fa
milia sua tūlit de caldea ni syriā
genes. xi. Et de syria in tra chana
an et inde i egyptū gen. xv. et nī
rediit in terram chanaam gen. xiij
et inde pgrinatus est et in gressus
gen. xx. sīl' ysaac de terra cananea p
grinatus fuit in gressus gen. xxvj.
Non relinquit hominem nocē eis. no
tabili nouamento. unde et labam ps
equentem labam psequentem iacob
prohibuit ne ei malū ageret gen. xxxi.
et similit' intrectis hītatoribus hi
dem. tiro dei minabit ōs p ciuitā
tibus. et non sunt ausi psequi
iacob et filios eius inde credentes
gen. xxxv. Et corripuit propter regis
.s. phōnē regem. et abymelech re
gem gerare. ut dīn est sup. Nolite
tangere xp̄os meos. unctō au
t' corporalis regū et pontificū. prius
fuit ordinata a deo tempore moy
si. et ideo ibi dīr hic xp̄i. a. unctō
nō ab unctōne corporali sz spūa
li que est p gr̄am dei. et in p̄phis
meis nolite malignari. q' ab his
cū p̄phā fuerit hēitur gen. xlv. sīl'
ysaac p̄phice p̄dixit ventura ia
cob et semini eius. gen. xxvij. sīl'
iacob p̄phice p̄dixit ventura no
uissimis temporibus genes. xlix.

Et vocauit. Hic describitur trā
pus ioseph ad moysem. qm ex ordi
natione dīna ductus fuit in egyp
tum ad meritū sue pacientie. et ad
prouidendū p̄ri suo et fratribus tem
pore futuris futur. de qua dicitur hic
Et vocauit. s. d9. famem sup̄ terrā
.s. v. annor. de qua hī gen. xli. et
hic firmamētū panis. i. sustēn
tationē uel' instrumentum. contri
uit. per hoc non est intelligendū
q' panis simpl' defecerit. q' ¶ tūc
venderentur alimenta de egypto.
ut hī gen. xlij. sz tunc fuit maxima
sterilitas. et defectus panis. Misit
ait eos. s. iacob et eius filios. vnū s.
ioseph. qui dī vir a virtute. eo q' no
mīr admiratio sue dīne sentent. gen.
xxxix. In cernū vendūdatus est ioseph
principi militie egyptū gen. xxxix.
Humiliauerūt i cōpedibus pedes
eius. quia ad ei' accusationem
sue dīne. fuit in carcere relegatus.
ferrū ptransiit aiam eius. q' ex cōpe
dibus ferris nō solū fuit afflict9
in corpore. sz ¶ i mente q' eius nō
cedent a virtute pacientie. donec
veniret verbum eius qui adeo in
structus erat in sompnia pistori
ne regis. et pistoris ipi9. et hoc ne
mater sicut probatur in exemplis
gen. xl. Eloquium dīn inflāmauit
eum. In tribulatione omnia hec tur
probant eum. s. hec dei sp̄ūs. et q'
aurū probatur in igne. Ideo hic
ponitur. inflāmauit probauit.
misit rex et soluit eū. audito
p magicā p̄stigiatr'. q' optime
interpretatus fuerat sompnia p
dicta gen. xlv. Constituit eum
dūm domus sue. eo q' per interpre
tationem sompniū quos intel
exit hic sp̄ūs dī gen. xli. Et p̄n

apem omnis possessionis huc.secundū
quod dicitur grē.vii. Dixit q̄ mrsū.
pfso ad ioseph. eare constituto te sr̄
vniūcam terram egypti. vt eiudicet
pncipes eius et c̄. qua non hēbant
scām nci hmanitus acquisitā pr̄
cessorū studij. quod p̄mo vigilat in
terra egypti ut hētur p̄mo mechia
ibi p̄ gens sacerdotū vocant concel
sa est et c̄. Et leues eius prudentiam
docuit. q̄ nō colūna duant eos dr̄
nis. sz t̄ dragibilibus hmanis. Et mr̄
unt israel megyptū. ai filius et fami
lias eorum. et hoc ad mādatū ioseph.
ut possent ibi vnicr famis tempore.
ut hr̄ gen. xlvi. Et iacob accola fuit
in tra cham. i. in egypto que sic noī
natur. eo q̄ melius aquo denoīa
ta est egyptus. fuit filius cham ge
nes. x. Unde vbiamq; in veteri te
stamento hētur egyptus egyptius
in latino. in hebreo hr̄ mesraym.
Et auxit populum suū vehemēt.
.s. do cuo ppls dicebatur iacob et fi
lijs eius. eo q̄ eum colebant. alijs ad
ydolatriam declinantibus. et timu
uit eum sr̄ inimicos eius. q̄ p̄ pot̄
tatem ioseph timebantur omis de co
gnatōe eius. Comitūr ex eoī. s.
egyptijs nū. ut odirent populū eius.
.s. filios israel. q̄ sicut dicitur gr̄
nes. i. surrexit rex nouus in egypt
tum qui ignorabat opera ioseph.
et cepit affligere filios israel et
per populum suū. ita q̄ amarita
dinē p̄ducebant vitam eoī. ut
dicitur ibidem. Et dolum faciēt
in seruos eius. i. in filios israel p̄
cepit. quia rex egypti p̄cepit obste
tricibus ut in ptu hebreaī interfi
cerent masculos illando q̄ nasci fini
sent alioquin. exo. i. auxit moysen.
Hoc est quarta pars in qua descri

bit tempus moysi. Et p̄mo ponit
miracula fca in egypto. secūdo fca
in deserto. ibi. peracti. Circa p̄mū
ponitur pluria de mirabilibus ado
ptis pro filijs israel tempore moysi.
q̄ non ponūtur secūm ordinē hyſto
rie. p̄ q̄ dimitto istam partē indi
ussam. dicat q̄. Misit moysen ser
uū suū. ad liberandum filios isr̄
de egypto de qua missione hr̄. exo. iij.
Aaron quem elegit ipm. hmi cui
admirat moysi. ut pro eo loqueret
multitudini. eo q̄ erat eloquens. sm
quod dicitur. exo. xiiij. Aaron frat
tuus et leuites scio q̄ eloquens sit
et c̄. sequitur. p̄ loquetur pro te ad
populū. posint in eis iuba signoī sui
num. illa em signa fiebant virtute
dina ad iuba tū moysi et aaron. p̄o
ad hoc expīmēdū comicent dicat.
poterunt in eis verba signoī. et nō
fca. et p̄digioī in tra cham. i. in
egypti rone supdicta. quia tenebr̄
et obscurant. ista sunt plagā egyp
ti nona. quia fuerūt tenebre palpa
biles in tra egypti. ita q̄ tribus di
diebus nemo vidit fr̄em suū nec
mouit se de loco in quo erat vbi
q̄ erāt habitabant filij israel lucē
exo. x. Et nō exaudiebant sermones
eius. q̄ tā pbō p̄mittebat pnam
deus admonebat plagam. et sic di
cebat sūm sermonē. Comitat aqs
eorum in sanguinē et c̄. hec sunt p̄
ma plaga que hētur exo. vij. et de
cit terra eoī ranas. in tanta mul
titudine q̄ mirabant omia loca
et officinas. et hec sunt plaga scdā
que hr̄ exo. viij. Dixit et venit
cinomia. idem est musca canina.
tū ai hoc venerūt muscē graues
diuīa genus. et hec sunt plaga q̄r
ta. que hētur exo. viij. cūmes in

omibus simbus comm. Hec sunt
tria plaga exo. viij. pclunt plmuas
comm grandiem igne et c. Ista fu
it plaga septima. mqua grando t
ignis mixta piter ferebantur exo.
ix. Et pcussit vineas eoꝝ et c. i.
in grandine et igne pdictis. Dixit
et venit locusta et bruchus. ista sunt
octava plaga in qua convolauerunt
quod remanserat ex igne et grin
dine. exo. x. Ideo subditur. Et cōedit
omne fenū et c. Et percussit omne pmo
genitū in tra eoꝝ. Et hec sunt pla
ga decima in qua mortua sunt oia
pmogenita hoim et bestiaꝝ exo.
xij. De quinta uero plaga et sexta
non fit hic mencio. Et eduxit eos
cum argento et auro. quia de mā
dato dñi accepint mutuo a vicinis
vasa argentea et aurea. Et sic spo
lauerunt egyptum. exo. xij. Non
tñ in hoc cōmiserunt furtū. quia
de mandato dei fuit an⁹ sunt oia.
sicut ibidem plenius sunt dictū.
Et nō erat in tribubus eoꝝ
infirm⁹. hoc ideo fuit. ut ōs
simul' absq; impedimento possent eg
di de egypto. Vexata est egyptus in
profectione eoꝝ. Cui⁹ causa subdi
cam dicatur. qr mabant timor
eoꝝ sup eos. et hoc cū pmogenita
erant subito mortua. timebant
omis alq; non si amplius in tra
filij israel morarentur. sedm quod
hic exo. xij. Expandit manū in
ptectōne eoꝝ. contra solis estū.
et iguem. i. columpnā ignis. ut lu
ceret eis p noctem. secundum qd
dicatur. exo. xiij. Dominus autem
precedebat eos ad oñendū viā
p diem in columpna nubis. et per
noctem in columpna ignis. ut diu

esset itin⁹ utroq; tempore. Ipe
cerunt. Hic cōmendat declarabilium
mirabilia fuit in deserto post exi
tum de egypto. quia deficientibus
cibariis que acceperant in egypto.
ceperunt murmurare. dicentes. Vti
nam mortui essemus per manū
dñi in egypto qñ sedebam⁹ sup ollas
carnium. et cōedebam⁹ panē in sa
tietate. et tunc dominꝰ fecit a
volare multitudinē coturnicū. et
hoc est quod dicitur. Ascenerunt t
et venit cōturnix. i. multitudo cō
turnicū. sicut exo. xvj. Venit tribu
sper grandinē. i. multitudo muscaꝝ
et pane celi saturauit eos. i. ma
na de celo descendente. ut hētur
exo. xvi. Diuisit petram et fluē
runt aque et c. hoc hētur exo. xvij.
et nūm. xx. Qñ memor fuit ubi
sancti fuit et c. q. d. vltra būficia nō
fuerūt illi populo collata pl̄ cla
menta. qui cēt rebellis et murmūs
contra dñm. cū pl̄ menta abrahe. et
ad implendū promissionē factam ei.
greū. xvij. Et eduxit. Hic ultio
ponit būficia tēpore iosue
qm post mortem moysi eduxit p
pulum israel de deserto et induxit
in terram promissionis de mandato dñi.
ut hētur iosue. i. et hoc est quod dī.
Et eduxit. s. dñs populū suū. cōducā
tu iosue. in exaltacōne. qua multi
fuit gentibus populus qñ iordanis
in suo tūsu fuit dilatatus. Iosue.
iij. Et dedit illis regiones gentiū.
videl; terram chanaam. ubi prius
habitabant gentiles ut distincte tra
ditur in libro iosue. Et labores po
pulorū possederūt. i. civitates edifi
catas laboribus alienis. et alia bo
na comm laboribus acquisita. ut

custodiant iustificationes eius. i mā
data eius in legē tradita et quādiu
ea seruauerit. in illa tm pacifica
hītauerit ut p; eā deinceps ueteris
testamenti. Sciendū tm q; hoc nō
erit pmapale p̄mū. s; possessio tm
vniuersū p illā pmapaliter intellec
ta. sicut frequenter dicū est s. pmū
pmapale est quod melius mento
re ope. opus aūt virtutis est me
lius simpliciter. q̄ quecūq; possessio
temporal. p̄ quod nō p̄t esse virtus
pmū pmapale. psalmus. cvj.

Confitemini. hunc ps̄m p̄mittit
talis titulus in hebreo cum
tribulatione eoī. Alleluya alla. semel
p laude dei in p̄cto. et iterū pro
laude eius in ātate celesti. sedm̄ q̄
dicitur apoc. xix. Audiui uocem i
lo angelorum multorū dicentiū. Al
leluya. et sequitur post ea. Et ite
rū dixerūt alla. p̄ quod in eccā.
qū p̄ cantatur ibi⁹ alla in p̄n̄o
dicitur. alla. et in fine rursum. Di
uiditur aūt ps̄ iste in duas ptes.
quia p̄mo psalmista inuitat ad
laudem dīnā. Secō postulat eius
gratiam. ibi. memento mei. Circa
p̄mum dicit. Confitemini do
mino quoniam bonus. bonitate
ang⁹ non est finis. et quia non
solū bonus est in se. s; bonita
tem suam cōmunicat creaturis.
Ideo subditur. quoniam in seculū
misericordia eius. et quia
ista non possunt sufficienter enar
rari ad creatum intellectualiā.
Ideo subditur. Quis loquetur
potestates dīni auditas faciet etc.
.q.d. nullus cū sit potestate si
mile et maior omī laude eccā.
nij. Beati qui custodiunt iudi

cium. uere iudicando quantū ad u
dices. et faciūt iustificationes. uere uiuendo
cum proximo quantū ad omnes. in oī
tempore. quia qui peccauerit usq;
in finē mundo ope. hic saluus erit.
secdm̄ deum saluatorem ope. Hoc
mēto. hic cōmē psalmista iplorat
dīnā gratiam. et primo petit hmōi
supplicatiōem. Secūdo petit confessio.
ibi. peccatum? tm resumitur deū de
precatiō. ibi. Saluos fac nos. Circa
p̄mum dicit. memento mei dīne. con
ferendo tuam gratiam. Ideo subdit
ut beneplacito populi tui. quia sua
gratiam habens. placet ei. visita nos
in salutari tuo. i. ad saluationē nūm;
non ad damnationē quam̄ bni
tas reprobos. et quia salus cōsi
sistit in uisione dīna. Ideo subdit.
ad videndū in. te fiat ad fiat. in
bonitate electorū tuorū. q.d. ad hanc
uisionem solum p̄ducentur electi
decedentes in bonitate finali. Ad le
tandū in letitia gentis tue. quia
illā uisionem suscipabilē comitatur
delectatiō summa et letitia. Vt laude
mus cū hereditate tua. i. cū electis
qui sunt hereditas tua. Peccatum?
quia uera humiliatio fiat deprecā
tionem efficacem. sedm̄ illud ecc̄.
xxxv. Oratio humiliantis se nubes p
netrabit etc. Ideo psalmista hic
deprecationi multum prouidā cōfessio
nem. et ad hoc reuolut dīnar bñfi
ciorum exhibitionem. ut sic non
solum confitentur. petā. s; cum
aggratiatione ex dīnor bñficiorū
in gratitudine conlingentē. et
diuiditur in octo ptes secdm̄ octo pr
cata et dei bñficia partes patebūt
prosequendo. p̄mū aūt pānt
nubidicitatis. quia cum populus

ciuitatis

ſrael vidiſſet tot dei mirabilia ī egyp
to.tū diffiſus eſt de dei poteſtate ī tūſi
tu manus mihi dicentes moyſi. ex.
xiiij. ſforſitā non erant ſepulcra m
egypto. ideo tuliſti nos ut moreremr
in hac ſolitudine. et hoc eſt quod dica
tur. ꝓcreamus eī pībus nīs. i. ſic
pres nri. comm patā mitētes. et qī
us ꝑſalmiſta eſt ſanctus. ni cōmu
nicat ſe pcōribus. eo q erat membrū
illius ꝑli. in mixte egim? contra pro
rimū. ꝓiquitate fregim?. contra deū.
pres nī in egypto nō intellexerunt mi
rabilia tua. quia ſi bñ intellexiſſent
deo de cetero fimiter adhesiſſent. Non
fuerunt memores altitudinis mi
ſe. pro eis egyptios multiplicat fla
gellando. et eos a flagellis ꝑcuiendo.
ſicut pr ꝑcedenti ꝑſalmo. et hanc m
gnatudinē prin ostēdit p effectū dicēs.
Et irritauerunt et c. l. moyſem cī
mar mihi. et p eōs ieo dñm. dūtes.
ſforſitā nō erat ſepultura et c. vt pre
allegatū eſt. Et ſaluauit eos ꝓ nō
men ſuū. et nō ꝓ iuſtiam comm.
vt notam faceret potēcā ſuā. qr oīa
in opa ordinantur ad eius gloriā. pi.
xvi. ca. Comminata ꝓ cementiū opat?
eſt do?. Et increpuit mare rubrū
et c. Hoc hēbat ſatis dicere. ex. xiiij.
Et ſaluauit eos de manu odiēti.
.i. egyptior pleniū eos ad odiēdū.
Et redemit eos de manu inimi. de
ptate ꝓhōis regis egypti. Et operuit
aq tribulantes eos. i. phonē + eius
exercitū eos ꝑſequentes. ſecūm quod
dicitur ex. xiiij. Reuſū eſt mare po
diliculo ad priorē locū fugientibus
q egyptijs occurrerūt aq. Et inuoluit
eos do? ī mediis fluctibus. vn? ex eis
nō remanſit. ſicut ibidem dicitur
nec vnus quidē ſuit ex eis. Et ar

didērunt ſibis eius. dicat hic Ra. ſa.
q filij ſrael timebant egyptios ſe
qui eos in deſerto ꝑ aliam viam. q
neq; viderūt egyptios mortuos ſup
litus maris. Et videntes tunc credi
derunt verbis dei et moyſi. Et lauda
uerunt laudē eī. dūtes illud cāticū.
Cātemꝰ dño gliose et c. ex. xv. Ci
to fecerūt. hic ponit? ſm pēnū. c. mu
tatis ꝑ defectu ubi et potius. ut hic
ex. xvi. ca. et. xvij. Ite mū. xi. De nī
mium ꝑ defectu aque. et hoc eſt quod
dī. Cito fecerūt. i. parū ſteterūt ī dei
laude. obliti ſūt operū eius. quib;
eis pinderat in plagis maioribus.
Et non ſuſtinuerūt conſiliū eī. i. nō
expectauerūt patienē tempus ſī q
deus diſponeret eis ſubuenire ſm
conſiliū voluntatis ſue. Et ꝓpterea
illud immutando ſū rōne. Concupie
runt cōcupiam in deſerto. ſ. carnū
ut dicū eſt. Et tentauerūt deum
in aquolo. i. in loco aque primoid.
et dicat. tēptauerūt. qr nō ſolū pce
runt aquas ad litem ſuā irrenem
dum. Et ꝙ ad exercendū ſenſibilē ex
emplo ſi deus eſt in eis uel non.
ſecūm quod dicatur ex. xvij. Et dedit
eis petitionem ipōr. ſ. carnes et aq̄s.
vt plenꝰ cōmet? ī locis ꝓallegatis.
et mutat ſatietatē ī aias cor. quia
dedit eis carnes ad ne edendū usq;
ad nāle integrū. ita q ītrelāt eis
ī nausea ex nimia repletione. vt hic
mū. xi. In hebo aūt et tēptatōe iō?m
hēt?. Et mutat temperatē in aias
cor. i. defectū vitificandi corpora.
qr ſicut dī ibi. Adhuc carnes erant
in ore eorum. et ecce furor dei con
ceptus in ꝓphetā percuſſit eū plaga
magna nimis. Tumulus qui est ille
locus ſepulture concupiſc. ibi enim

A carnū. et. xv. ꝑ defectu

cepherunt ppuli qm delidrauerat
rames ¶ Et murmurauerunt. Hec est ter
ps inqua declarbitur pmiu sedicois
chore et s' adherentiu. qm pro am
bicõne sacrdcij mouit sedicõnem
contra moysen et aaron. mij. vbi. pro
ut ibidem diffusius tuit dañ. et hoc
est quod dicitur. Et murmurauerunt
moysen magnus aaron sanctis. i.
consecratis ad tungendu sacrdcio
cora dño secundu quod hetur leuit.
ix. Irritacõ amt ista sunt. qr chore
et s' adherentes dixerunt eis. Sufficia
at nobis qm omis multitudo scõr
est. q. d. debet vobis sufficere q' tius
in eodem gradu ai alijs. vnde subdr
ibidem. Cur eleuamini sr ppulũ dñi.
Et apta est tra et deglutiuit dathan.
et r. put difficilius traditur mij. xvi.
Et exarsit ignis in synagoga coꝝ.
et ducentos quinquaginta viros
qui offerebant incensũ tangẽs uen
dicantes s' ultate sacrdcij ut hetr
ibidem. ¶ Et fecerũt. Hec est quarta
ps inqua declarbitur pmiu adoracõ
nis vituli. tũ istud pcessit tempore
immediate pcauptu. scdm quod hetr
exo. xxxij. Et hoc est quod dicitur.
Et fecerũt vitulũ in oreb. Et ado
rauerũt sculptile. et pmut hic scul
ptile pro conflatili. qr vitulus ille
nõ fuit fctus p sculptuã. sz p fusu
ram. ut hetur exo. xxxij. pũ quod
in hebreo et trãslatõne iomm hr.
Et adorauerũt conflatile. qr tũ
utrumq; est nomen ydoli. Ideo po
nitur hic vni pro alio in trãslatõe
coi. Et mutauerunt gliam tuã.
i. deũ verũ in quo delectant glian.
et qui gloriole eos eduxerat de tra
egypti. In similitudine vituli. qui
est animal herbaticum. et p cõs

eximens a dãnatõe. Oblita sunt
demũ qui saluauerat eos. de semi
tute dina egypti. qui fecat mira
bilia in egypto. egyptios multipli
citer flagellando. mirabilia in ter
cham. i. in egypto sic notata ipse
predictu. ppulum ut inde a plagis
egyptior protegendo. tribilia in ma
ri rubro. pharaonẽ et eius exercitũ sub
mergendo. Et dixit. i. dominus. ut
disperderet eos. pr comm mgnanimi
dinem. si nõ moyses stetisset in con
fractõne. ius oiõnibus ipredendo
etiam dine vindicte. vñ dixit eidem
exo. xxxij. Sino q' populus iste dum
ciuitas sit. dimitte me ut irascat
tur furor mens contra eos. et de
leam eos. et idem subditur. placa
tus q' est dominus et c. Et pr tria
cius quod subditur. ut auferret
nam eius et c. ¶ Et pro michilo.
Hic incipit libus in hebreo et in
tũslatõne iomm. Et est quinta ps
in qua ponitur pmiu rebellionis ip
sis tribus verbis exploratoꝝ vo
lunt reuerti in egyptũ. prout diffu
se traditur. mij. xiij. Et hoc est
quod dicitur. Et p michio hierunt
tirsum desiderabilem. i. tram abun
he promissã lacte et melle manã
tem. eã cũ pro michilo hierum
qui in egyptũ reuerti noluerunt.
Non credidistis verbo eius. quo pro
mittat promiserat eos introducẽ
in tram illam. Et murmurauerũt
in tabernaculis suis. secundum qđ
dicitur mij. xiij. Igitur watrias
omis turba fleuit nocte illa et
murmurauit sunt contra moysen
et aaron et c. De nocte aũt mur
bant inter tabernacula. Et eleua
uit mãum suã sr eos ut prster-

neret eos in deserto. Tunc cũ data
est contra eos dña sententia ut oĩs
qui nati fuerãt a vigĩti annis
& sup. nõ ingrederentur terram pmis
sionis. & morerent in deserto pter
caleb et iosue. Nũ. xiv. Et ut dei
cat semen eorũ in nationibus etc.
Ista pna fuit tunc cõtinuata. tũ
precibus moysi ĩpedita. ¶ Et im
nati sint. hoc est certa ps mã
declaratur. pcũ populi israel in
ydolatria beelphegor. Nũ. xxv. Cir
ca quod sciendum q̃ minis rec
alsyrioꝝ qui condidit mundũ
pr̃ suo mortuo velo nõie. ymagi
nem fecit quã vulgus nolebant.
et hoĩbus iris ad ymaginẽ confu
gientibus p̃cebat. p̃ q̃ hoies ex
istimabãt illã ymaginẽ exhibere dĩ
nos honores. et sic derivata est
ydolatria ad alias gentes. et sili
nõia ydoloꝝ. q̃ siqut alsyrii ydo
la sua ꝑ wenerũt vel. ita alii bel.
ut babilonii. et alii baal. et alii
bel. scdm varietates ydiomatũ.
moabite aũt venerũt beelphe
gor de quo hic agitur. et est no
me cõpositũ ex duobꝰ nutrigis. s.
bel et phegor quod est nomen mõ
tis vbi colebatur. Igitur balath rex
moabitarum. de cõsilio balaam mi
sit puellas pulcras et nobiles ꝑ
tentoria filioꝝ israel. ut p eas in
ducerent ad ydolatriã. et sic deus
offenderetur contra populũ isr̃.
et aliqui de populo incircumcisi ac
cedebant ad eas. et cũ vellent eas
cognoscere. nõ allegabant sin
ceptũ regis balath. nisi prius ei
eis ydolatrarent. ut dicũ sunt
plene. Nũ. xxv. Ex quo secuta
sunt diuina contra ꝓfectũ et plaga
magna. et hoc est quod dicitur.
Et mundati sunt beelphegor. i. ap
plicati cultui alieni ydoli. Et come
derunt sacrificia mortuoꝝ. i. de car
nibus alienum ydolis ymolatorũ.
Et irritauerunt eũ. i. deum. in ad
inuentiones eorũ. i. in pẽas ab eis
studiose factas. Et multiplicata ẽ
in eis ruina. q̃ tunc occisi sunt
viginti q̃nq̃ milia hoĩm ut ibidẽ
dicit. Et stetit phinees cõstanter. cõ
tra ydolatras. q̃ occidit zambri
ducem tribus symeonis ac mulier
madianite. Et placatus est. s. deus
p zelum hominis zelum. et cessauit plaga
sacro. i. plaga a filiis israel. Et re
putatus est ei ad iustiam et c. q̃
p̃ hoc certificatus fuit adeo q̃ huic
crederet pr̃ in cunctis sacerdotio. ut
ibidem dicitur. in generatione et
generatione. q̃ illud fuit adhuc
revolutum in memoria iustitie ip̃i.
¶ Et irritauerunt. Hec est sep
tima ps de pcõ contradictionis
p̃ aque defectũ. quod plenius patet
Nũ. xx. Et contigit aũ fuit pre
cedens. & post tempus sanctificatus.
quia psalmista nõ semp tenet
ordinẽ hystorie. et hoc est quod
dicitur. Et irritauerũt eũ. s. de
um. ad aquas contradictionis. q̃
impacienter et contumaciose loquti
sunt contra moysẽ p̃ aque de
fectu. et p cons cõtra dñm. non
expectantes debitum eius beneplaci
tũ. et iteratus est moyses ꝑ
eos. i. turbatus mente i tm q̃
timuit ne deus denegaret eis
aquã p̃ eoꝝ multitudinẽ. et sic nõ
audiret plene vobis dñs quibꝰ
dixit ei et aaron fratri suo. Io
quimini ad petram coram eis & illa

dabit aquas. ꝑ quod ꝓcaciꝫ ꝓtrā
protulit uerbū dubitatiuū dicens.
non de petra hac aquam nobis pote
rimꝰ eicere. ut ibidem plenius expoī
tam ꝑdo subditur. Et distinxit m
labijs suis. i. manifeste audit i mo
loquendi hesitacionem cordis sui. ꝑ
quod statim fuit a dño reprehensus
et ab ingressu tre promissionis exclu
sus. ¶ Non dixerunt. Hic est
ꝓpriꝰ usus. et est octaua ps m
qua agitur de pcō ydolatrie intra
promissionis iam adepta ꝓgnato. et
denudatur in duas. qꝝ ꝓmo declarā
culpa. et ꝛo pena. ibi. Et unctus est.
Circa ꝓmū sciendū qꝺ dñs ꝓcepit hī
storie tre chanaam mādā. nūi. xv
iij. Nec cos filij israel ad ydolat
am traherentur. et ipi auiditate
ducti. promiserunt eos vnicuiq; ꝓ
tributum quod eis reddebant. ut
dictū fuit in libro iosue. et sic tunc
ta fuerunt ad ydolatriā eoꝝ. et hꝫ
est quod dicitur. Non dixerunt
et c̄. ut ꝓ ea das hīa usq; ibi. Et
immolauit filios suos et filias su
as demoīs que in ꝑdis colebant.
et ex hoc apparet vehemencia pcī ydo
latrie in filijs israel. quia nō solū
immolabant demoīs alia sicut in
cultu dñi. sed ꝓlem suā quā
naturaliter diligunt et cōseruāt
vnica alia quantūcūq; cara. sup
tribus chanaam. i. chananeoꝝ
ait eos hītasse. ut dictū est. Et
mixta est tra in sanguinibꝫ. i. pol
luta et contaminata. secundū quod
subditur. Et cōtaminata est et c̄. Et
fornicata sunt. i. ydolatrauerūt. qꝛ
ydolatria fornicacō nōiatur i scrip
tura. qꝛ m ea recedit aīa a ꝑpetuo
suo uero. s. deo. ꝓ adūeneōnibꝫ

sus. i. studiose et ai magna diligē
cia. ¶ Et unctus est. Hic ostēꝺ pu
nitur debita pena. que est auersio
dīi subtractio et adūsarioꝝ dūinac.
Et hoc est quod dicitur. Et unctus est
furore domini. in quo notatur gra
uitas culpe dānati ꝓuocantis. Et alij
hoīatus est hereditatem suam. s.
filios israel. qui dicuntur dei hēdi
tas in captiua qui ꝓ pcā sua fue
runt tricesi a ꝓtectōne dīna. sicut
ceteris ab hōnestabilis retatur. Et
tradidit eos in manus gentiū. ydo
latrie deditarū. Et dūata sunt qui
oderunt eos. et sic odio ꝑdentiū
grauiꝰ afflixerunt eos. ideo sequi
Et tribulauerunt eos et c̄. Et hūi
liati sunt. coram deo. sub manib⁹
eoꝝ. pena inflicta dante eis in
tellectū. sepe liberauit eos. sicut
ꝓ ea declarat libris iudicū. qꝛ quādo
ad summas afflicti hūiliē deum
deprecabantur. suscitabat eis iu
dices ad eoꝝ liberacōnem. secūd
quod dicitur. iudicū. ij. Cuiq; die
iudices suscitauit eis. iudicibus
eorū electrbatur insecdia. et cū
diebat afflictorū gemitus. et hu
miliabat eos de cede inimicorū. ꝓ
quos ait evacuabantur eū in cōtūlio
suo. qꝛ malū culpe ꝓuenit ex d
fectibilitate libertatis arbitrij et nō
ex deo. Et hūiliati sunt et c̄. ꝓ ea
dēs usq; ibi. Et memor fuit te
stamenti sui. i. promissi sui ꝙ inuio
lem dei. deut. xxv. Si ad canendū
celi ficus dissipatus. s. ꝑ pcā
tua. nūc retrahet te dñs deus
si ne te ꝓmittens. et assumet
atq; introducet in trā quā ꝓ
diuum ꝓis tui. et ꝓmittit ei
et c̄. i. ad quodū ꝓmissus se būt

quando quos captiuauerat de captiuita
te reduxit. Et dedit eos misericordias
etc. hoc patet de manasse rege iuda.
que de captiuitate in regnū suū resti
tuit. ij. par. xxxiij. Et de ioachim
rege iuda. que rex babilonis de ani
abstulit. et ut maiores sui reges
constituerit. iij. Reg. xxiij. Saluos
fac. Hec est ultima ps huius psalmi
in qua psalmista petit suā dep
ationem ad pfectū reuelationē dicens.
Saluos fac nos dne deus nr. de
congregatos et angustijs in quibus
populus tuus est afflictus in diuīs
tijs. quia a tempore iudicij sunt po
pulus frequens captiuatus a diuīs
gentibus. Et congrega nos de natiō
nibus. in locum cultus. s. in iu
dea. Vt confiteamur nomini sco tuo.
confessione tue laudis. Et gloriem
in laude tua. in pena p gratiam. et in
futuro p gloriam. Benedictus dns
deus israel. in omnibus que fiunt. et
fiunt nobis aduersis et pspis. et
dicat. a. dicat. qr hebraica pro optatiō
ponuntur futuro indicatiui. fiat fiat.
in hebraico habetur. amen. quod sigt
stabilitatem inconcussis. et ponitur
hic semel tantū. psalmus. cxix.
Canticum. Hunc psalmo p
mittitur talis titulus in hr
aico. Alleluia. ut pr sua exp̄dās.
ps cxlviij. in quo de materia eius
hui⁹ psalmi dicit aug⁹ quod est
gratie actio. pro redemptōe generali
sua p xpm in psalmista p̄nūdit in
spū. et ad hoc inducit quod sub
ditur: Dicant qui redempti sunt
a dño et c. et legitur vii sua sit ista
redemptio. A solis ortu et occasu ab
aquilone et mari. s. hec sequens
huius psalmi nō consonat. que nō
que non videtur loqui de redemptōe
p xpm sed magis de liberatione aq
uarūdā periculis corporalibus ut ma
gis videatur prosequendo. p̄ quod
Ra. sa. dicat quod iste ps est quedā
suntatio ad gratiā actionem quorūcūq;
liberatorū diuino a periculis et angustijs.
et hic sensus satis melior mihi
videtur. in hac. expō. quia angusti
ni magis mystica videtur. nec ita
let motum quod pro ea inducitur:
Dicant qui redempti sunt ab or
tu solis etc. quia sicut pr exponit
in libro iudicū. et qi. xv. illis tem
poribus populus israel sunt frequē
ter captiuatus. et si nō totaliter tū
particulariter ad omnem dispōnem
tamen in aliquibus terre partibus
erūnt. et per eos ita potuerit
redimi et in patriā reduci. Iuxta
sensū istum ps iste in duas
partes diuiditur. quia p̄ psalmista
inducat ad gratiā actionē liberatos
a periculis generaliter. Secō liberā
tos spāliter ibi. Ennarrent. Cum
primū secundum q̄ psalmista idu
cta inducat ad gratiā actionem. nō
solum a periculis liberatos. sed a hostes
p eos. Et ideo construendo primo pars
mapit ibi. Qui redempti sunt. i.
liberati a quibuscūq; periculis. a dño.
.i. p dnm. quos redemit de manu in
imica. eos affligentis qualitercūq; et
de regionibus. diuīs vbi erant dis
si. congregauit eos. in terra sua. s. in
dea. A solis ortu etc. i. ab omnibus
terris et in diram positis in quacūq;
plaga pr uel longe. ps in quā. dicat
deum laudando et alios ad hoc in
vitando sicut dauid liberatus de ma
nibus regis achis regis ree geth di
cit s. xxxiij. ps. Magnificate dnm.

mecum. Ita ut liberati dicant alijs
Confitemini dño quoniam bonus.
cui⁹ bntatē in mia liberacōne ex
pti sum⁹. qñ in talibus nia eius. qz
miḡ denegatur uere penitentibus.
¶ Errauerunt. Hic ondit intat li
beratos ab aliquibus peccatis ḡa
liter. que ds solet accidē hoīb⁹
et dimdit in sex ptes. siu sex pcca
ta. et patebunt ptes psequendo. pm
mū peccatū est de macōnis sñtuicr.
ad quod sequit̄ alia. s. fames et
mortis et ondūū ad hoc hētur ex
emplū. geū. xx. Deagar et ysmaele
filio suo que errabat in solitudie
bersabee et cōsūpta aqua in vre pu
er sunt in peccatis mortis. sz dō⁹ ma
tē et puerū liberauit de peccatis y
angelum. et sic contigit multis
alijs. et hꝫ ē qđ dr. Errauerūt i sōli
tudine i magnolo. qz i talibus desertis
nō sunt aque nisi valde rare. viam
ciuitatis habitaculi nō inuenerunt.
i. nō inuenerūt viā strictā ducētem
ad aliquā cīuitatē ỽ possent habitare se
cure. quia i desertis nō sūt tales vie.
et ex hꝫ seqr̄ peccatū fames et sitis eo
qz victualia nō inueniunt̄ i desertis. Pō
subdr. Esurientes et sitientes. Aīa
eoz i ipis defecit. qz ex defectu victu
alium sequit̄ defectus omnū vitaliū.
Et clamauerūt ad dñm. ut liberaret
eos. et de necessitatibus eoz. i. de dīs
peccatis. eripuit eos. clamātes ad
se deuote. Et deduxit eos i viam
rectā. sua prudentia nō humana.
Vt irent i ciuitatē habitationis. i. in qua
possent habitare secure. et s̄ de victua
libus prudenter. et qz adhꝫ debz sequi
gratia dicō. sequit̄. Confiteantur dño
misericordie eius. i. indicant ad confitē
dum illos quibus fact̄ sunt. et
mirabilia eius filius hoīm. i. que
facta sunt filijs hoīm inducant
cupple eos ad gr̄as agendum. qz
sacrificant animā i anxietatem. i. debi
litatem et de uno in alterū. et ānā
eximientem. ex defectu abs. sacrificant
bona. i. acceptissimā ḡa pro ubi hoīe
eo mō quo totū denotat̄ a nobilio
ri pte. ¶ Sedentes. hic ponit̄
liberatio a tali peccato. s. captiuacōnis
ab hostibus a quo multi sunt li
berati dimittus. exemplū hꝫ hēt
scdo. pal'. xxxvij. de manasse rege
da liberato dimittus a carcere et om
pdibus. et simile contigit multis
et hoc est quod dicitur. Sedentes
in tenebris et umbra mortis. qui
carcere coīt sunt i locis tenebro
vinctos in mendicitate in ferro. qz
talibus datur strictus victus et
austerus. et causa talis subditur
qz exacerbauerunt eloquia dei. i.
deū loquentē ỽ legē et ỽphās. et hu
liatū est in laboribus eoz eoz. i. a cup
bia deiectū afflictōe dantē eis intel
lectū. et infirmati sunt. i. debili
ti virtute. nec fuit qui adiuuaret.
auxilio humano eis deficiente. tales
cupple. frequent̄ dñs liberauit. et
causa subditur. Et eleuauerūt
ad dñm. ver penitentes et petē
tes auxiliū. et de necessitatibus
eoz. i. de pdictis malis. ex quo te
nentur ad gratiaꝝ actionē. Ideo
subditur. Confiteantur dño et c. et ꝑ
hā ex dīs. ¶ Suscepit eos. Hec ex
tra ps i qua ponit̄ liberatio a tali
peccato. s. infirmitatis corporal' que
alīt adeo inducitur ꝑ pcā. et a
deo sanatur ad uicem uera pe
tencia. exemplū hētur. iiij. R. xx.
De ezechia rege iude. et sic multis

aliis contigit. de q̃bz dr̃. Suscepit eos de via mq̃tatis eoz. c. ad p̃uidũ infirmitate corpons. sicut p̃ accipit simi ad augendũ. p̃ nutrias. n. cuas p̃uliat sunt. i. tũ adebilitati i tumitate. Omnem etiam abhoiata est anima eoz. infirmitate ignaue sonte. Et appmq̃uerũt usq; ad portas mortis. et de pace reaparide sanitatis. sicut exerbias infirmatõ sunt dicit. Ego dixi i dido dieꝛ meoꝛ uadũ ad portas ifeꝛi. ps. xxxvij. Eo q̃ plagas dicat s̃ exepte dñe. dique ne donnui tue monens cũ tu et nõ omes. Et clamauerũt et e. exponat sicut sup̃. audit ubũ sumum. i. effectũ ubi sit. Et sanauit eos. quia dicere dei est facere. ps. xxxij. p̃ dixit et fact sunt. Et eripuit eos de nicessitibus eoꝛũ. ab infirmitatibus dnctibus ad interitũ mortis. confitentur dño. exponatur sic s̃. Vt sanificent sacrificiũ laudis. quia mueteꝛ lege sacrificia offerebantur cũ dimis laudibus. et sic est in nona lege de sacrificio eucharistie. Et amisaent oꝛnia ems in scripis exepta p̃ mirabilem sanacõne. In exultacõne denocõms et nõ dissolucõms. Quid descendunt. Hoc est q̃ta ps i qua ponitur gratia facto p̃ liberacõne a q̃to piculo quod est tempestas i mari adeo immissa. et aquo sic quent̃ homes dimitus liberantur. exemplum hẽtur Jone p̃mo. Quia p̃ tempestatem adeo immissam p̃ ducebantur et dimitus fuerũt liberati. et hoc est quod dicitur. Et descendit mare in maiꝛ mare ei eccl̃e dicit a ceteꝛis aliquaq; et ideo est inferius ꝑ tia ubiq; sicut in ripa prout dicũ sunt ps̃ centesimo tão. Exacutes oracõne i aquis multis. Ubi cũ est magñ labor dirigendo nauem et remigãdo et sic de aliis. Ipi uiderunt opa dñi. Qz multa misoluta uidẽt i mari. Et mirabilia eius p̃ fundo. Alii cũ descendunt aliquin de nauis ad reuoligendũ anchoras precias usq; ad p̃fundũ maris. Dixit et stetit spũ procelle. qz ad imperiũ dñi creatur uentus omouens mare. et ideo ait dicitur hic. stetit. uõ ipi tatur quietatõ uenti. Sz magis fortificacõ. sicut homo christus fortior est q̃ iacẽs nil̃ sedens. p̃ quod in tribulacõne roamus hẽtur. Dixit et surrexit uentus tempestatis et exaltati sũt fluctus eius. Ascendit usq; ad celos et c. qz qñ unde sunt ma-
ri. manus eleuata sic̃ undam alcẽdit usq; ad magnã ꝑtem aeris q̃ uocatur celum in scriptura. unde dicitur aues celi quia uolant per aerem. et qñ de altitudine uñ descendit uidetur q̃ debeat descendere usq; ad p̃fundũ maris q̃ dicit abyssus. Aia eoꝛum in malis tabescebat. p̃ periculũ imminentis naufragij. Turbati sunt et moti sũt sicut ebrius. qz ex magna cõmocõne maris monetur cerebrũ. et p eius turbatur capnt et unes aie sensitiue. et ois sapia eoꝛum deuorata est. qz turbato cerebro et uirtute fantastica. impeditur intellectus ab actu suo. qz sedm quod dr̃. iij. de aia. intelligentibus nobis nece est fantasmata speculari. Et clamauerũt ad dñm. exponatur sicut supra. et statim procellam eius. i. tempestatẽ. in auram. i. in

nentū cuauē sīt in tūlquillitatē. Et
sitiuerūt fluctus eius. qua fluctus
maris contumbat facunt tribilem
contū. qui cessat fluctibus quieta
tis. Et letati sunt. s. hoies in nam
bus existentes. Et deduxit eos. s. dō
portū uoluntatis illorū. i. portum
ab eis desideratum. et quia ad hoc
dr sequi grīa actō subditur. Confi
teantur dño et c. et exponitur ut s.
Et exaltent eū. debitas laudes red
dendo. In ecclā plebis. i. in loco dīm
cultus ubi conuenit populus fidelis.
et in cathedra senior. h. diat. qui in
ueteri lege doctores magis pueri scā
et etate. docebant legem et phās
nr̄ templi et in noua lege pdica
tores annūciant in ecclā ūbium dīnū.
Posuit flūa. Hoc est quīta ps in
qua declinatur liberatō a periculo qui
to. quod procedit ex sālitate fir que
dus accidit ex immia siccitate. que
alīs a deo p̄ pcā hom̄ immittitur.
et secūdū ordinē dīne sapientie re
mittitur. de ij hētur exemplū. m. r.
xvij. De siccitate scā tempore achiab
ad ūbium helie et ad preces eius re
uocata. iij. r. xviij. Et silr plies cō
tigit uel in toto uel in pte. qīlībet ad
hoc ergo dicitur. Posuit flumīa in
desertū. ea declinando ad modū de
serti. qr alīs ex magna siccitate et lon
ga non solum declinātur torrentes
generati crebris pluuialibus. sz
et declinantur fontes ex quibus flūa
oriunt. Jo subdit. Et terrā aquarū. i. cō
tes in quibz aque exeunt de subtēra
neis locis. In situm. i. in aridita. et qr
ad hoc sequit declinatō dr. Sequitur. Ter
ram fructiferā in salsuginem. i. pluui
am que prius pferebat fructus di
cit. in sterilitatē. Sal enī reddit tūa
stilem. et cā subdit. A malicia habi
tū in ea. i. talia fiat deus in pnīcō
nē habitantiū. et succedentē uicē pri
tenaa condescendit dīna mia. Jdo
subditur. Posuit desertū. i. cūa pdō
mō declinatum. in stagna aquarū.
dando pluuiā et imbres in tanta hīa
dantia q̄ in statū sibi reducātur tor
rentes. fontes et flūa. Et collocā
uit illuc esurientes. reducendo ha
tatores qui inde fugerunt p̄ nimi
sterilitatē. et constituerūt ciuitatem
habitacōis. repando loca que p̄ter
in habitacōnem cūa fuerunt in pri
mosa. ita q̄ fuerunt apta ad habi
dum. Et seminauerūt agros ad habi
dum sibi. Et plantauerūt vineas. ad hi
dum potū. Et fecerunt fructū na
turalitatis. i. fructū naturalem et
bonū. cūa eis que diu quiescta cul
tura qui iterum incipit coli solet
fir fructus multiplices et bonos.
et benedixit eis multiplicando eos in
na q̄ualia. et animenta eor nō mi
norauit. minuo dicit et plus sig
i. multiplicauit. Et pona. hs
est certa ps in qua ponitur liberatō
a certo periculo qd̄ ē dissensiois mi
centes. que quanto est ī frumē
tanto periculosior et mea solent p
maiores q̄m sīt capita dissensiō
et paupres crudere p oppīū. et
qūtū ad hoc dicit. Et pona fā sīt.
ciuitates aliarū cīatis ut habi
ent. Et uexati sunt tribulōne ma
terius coniugentis. et uide conflu
gat subdit. Effusa est contēptū
sup̄ principes. ut patet manifeste in
cīatibus babylonie. et in aliis lo
cis. Et errare fecit eos in inuio.
i. multo sine iudicio p̄uidit eos er
rare demando a iudicio rōnis recte

et non mortua. p̄ si possent hre mentā
haet esset malum. et hic mundantur
nō solū a vono rōms. sz a vono cogita
tionis ab eis optato. Et adiunxit pau
perem de inopia. qz contencō tyrannor
et mortua occisio. est pauper oppressor
ab eis subtractō et multiplicatō. nō
solum i vonis temporalibz sz̄ in ple.
deo subditur. Et plenit eam aut omes
familias. et qz tal' mutatō de terre
motu. in vonis cū letitia. deo subdit.
Videbunt recti et letabuntur. et qz
est occisio tristicie malis et iniquis. p̄o
subditur. Et omnis iniquitas. i. ois
homo iniquus. opilabit os suū. et sua
detestōne hre tacēs et mutus. In fine
concludit p omnibus p̄dictis. Quis sa
piens et custodiet hec. i. memoria cordis
sui tanq̄ thesaurū carissimū. Et
intelligit. i. mente leget frequenter
meditando. misericordias dñi. que
subtraxerunt hoi in oī necessitate fideli
inuocanti. Mis autē p̄dictor piaculor.
a quibz deus liberat potest fieri ap̄i.
qz contingit aplīo in exteriori uel
exteriori. Si p̄mo modo penam plōr.
ut' tocō cōitatis. si primo modo. hoc
cōtingit aut ex parte aie. Et hic con
tingit piaculū dematōms intrinsece
pcedens ex ignorantia. ut' ex parte cor
poris. Et sic accipitur piaculū in om
nibus cōtingentibus ex nimior dilē
tōnia. Si ab exteriori cōitatis.
sic accipitur piaculū dissentiōms.
Si aut sic ab exteriori hoc contingit
dupliciter. uno modo ab hoste. et sic ac
cipit captiuitas. Alio modo a continē
te. i. aere. qn p̄ impulsionē ventō
rum ventor conturbat mare. et
sic accipitur piaculum tempestatis.
et p̄mittit serenitatem reddit ter
rā stilem et sic accipitur piaculū

sterilitatis. psalmus. cxlvi.

Confitemini dño in cithara. Hunc ps
p̄mittit tal' titulus in hebo
et tuba ex omnibus. Cantate ps dō.
Per hoc aut quod p̄mittit cantate
datur intelligi q dō agendo hymnū psal
mū p̄cantabant. et hic nemt li' eū
spū p̄phie revelans ea que in hoc
psalmo sunt declarata. sicut de helyū
leo dō. m. w. m. Cuius cantet psalte.
rium est li' cum manus dñi et c. De
materia uo hui' ps. p̄ ex parte laudis
tue. quod est gratis actō de restitutōne
regni ihl' misericordi hōm tempore dō
victoriosi' adeo concessa de adūsarijs
et potissime de p̄dictis quos redegit
sub tributo. q. w. dm. Hoc aut p̄ p̄ ti
tulum psalmi. lxv. qui ps cōtexit
ad idem non solum ne sententia. sz in
ibis ab illo loco. Dent letitiam deleti
tu et c. usq̄ ad finē p̄napū tū differt
hic et ibi. qz ps ille incepit a planctu.
eo q̄ dauid ibi plangit dilectōnem
regni ihael ad tempus sumpsit
aut ps incepit a letitiae cantu ex vic
toria spū dauid concessa. et sm hoc
ps iste in duas ptes diuiditur. qz
p̄o potest hec exultatō. et sedō exulta
cōms nō. ibi. Dent letitiam. Circa
p̄mū sciendū q̄ qui exultatō mentis
in deum secundū ptem intendit sīlio
re aie intenditur. sit quedā redūdatia
ad vires inferiores ei' corpōres suo
modo. sic aut fuit in dauid qui fecit istū
psalmū. et hoc est quod dicit. p̄cin
ti in corde meo deus. i. anima mea pte
rior. p̄cinti in ore meo. in pte exte
ri. pcor ei ex quo procedit sensus et
motus ad alias ptes corporis. intel
ligitur aia que est p̄incipium vite in
corpore. cantabo. ore. et psallam in.
mente. sm illud ps octogesimi tri.

Cor meũ et caro mea exultauerũt ĩ
deũ viuũ. ñr glĩa mea. gloria est da
ta notaa cum laude. Dauid autẽ
mẽ alios ꝓphãs hñt valde clarã
notiaã. et ꝓphiam suã ꝓtulit ymo
dũ dñe laudis. ut dictũ sunt ĩ ꝓ
hmõ libr difficilius. ꝙ hoc ꝓphia sua
vñ vocatur hic gloria. Exurge ꝑsal
terũ et cythara. q; dñ psalmos su
os cantabat voce ꝓpria. et multas in
strumentis. Exurgã diluculo. illam.
hora hories denoti cingunt ad laudẽ
dei. unde et angeli deũ laudantes
dñr Astra matutina. Job. xxxviij. Cũ
me laudarent Astra matutina. et
iubilarent oẽs filij dei. et gen. xxxij.
Angelus luctans cũ iacob dixit ei.
Dmittre me iã ascendit aurora
.q.d. iam est hora laudandi deum
nõ luctandi sicut dictũ fuit ibidem.
Confitebor tibi. confessione laudis
in popilis et c. ꝓnidit cũ in sp̃ũ
q; psalmi in toto ecclesie futuris gẽ
tibus decantandi sicut videmus in
pletum ĩ ecc̃. Ama magna est
sp̃ celos mia tua. quod cũ angli
anglis de celo cadẽtib; alij remanẽ
tes fuerunt confirmati. parsit ve
mia dei. Et usq; ad nubes veritas
tuas. i. veritas misĕie tue. p quã
angeli sibicutes ceciderũt ĩ hoc ae
re caliginoso ubi generantur nu
bes. ꝙ quod dicitur aeres potesta
tes. Exaltare sp̃ celos deus et sp̃ oẽm
terram et c. p celum et terrã intelli
gitur omis creatura. q̃ creatiua
dei excedit. Ut liberentur. Hic ia
pit vlius ĩ hebreo et in tñslacõne
ionmm. ubi dñ reddit rõnem hui
exultacõms que est restitutõ reg̃
israel in melius. quã exprimit
primo ꝑ modũ prticõms adeo. d.
Ut liberentur et c. Et exponatur ista
littera usq; ad finẽ psalmi sicut ẽ
exposita est psalmo. lxv. ꝑ. Cum
Deus laudẽ meã. Hunc psalmo
ꝓmittitur tal' titul' in hebr.
Ad victoriã dd' ps. et in tñslacõne id.
ꝓ victoria dd' canticũ. et ꝓ cõis
est cũ ꝑcedãs ps. lxx. et. xlj. De materia
vero hui' psalmi. dicat beãs petrus
actuũ. ij. q' hic hmõ psalmi intelli
gitur de passione xpi sp̃aliter. quan
tũ ad hoc quod fuit traditus a iudi
ce ꝓditore. qm motus fuit ad hoc ex a
ricia et iudei et mundia. vñ dicitur
actuũ. iij. Iudicibus illis erubescẽs
petrus in medio sũi dixit. Vi
ros oz impleri scripturã quam ꝓ
uit sp̃s sanc̃s ꝓ os dauid de iuda q'
fuit dux eorũ qui cõprehenderũt
ihm. et subdit post ea. scriptũ est
enim in libro psalmorũ. fiat cõmo
racio eorum deserta. et nõ sit
qui habitet in ea. et episcopatũ eius ac
cipiat alter. ꝑma iste ps huius ubi
hetur sup̃. lxviij. ps. et secũda illi
psalmo tri veritas petrus cõuicit
vtũq; scripturã actuũ. ij. ut alle
gatũ est. q; vtiq; ps loquitur de ꝑ
passione. et q; ꝑma ps exprimit ꝓ
nã iudeoz ꝓ xpi morte qua fue
runt scripturam ꝓ nõnos et sua eoz
destructa. secda vero ps exprimit sua
statucõnẽ matiue loco iude. ad q̃
dicõnẽ iste xpi cõcurrerũt ista. c. ua
das vedendo. et iudei emendo. ut
declarabunt q̃tuor euãgelistarum
tur sm ꝙ dauid in hoc psalmo lo
quitur in ypsona ẽ hois qui scripsit
ter. legit deũ ꝓcẽm orasse ꝑ pas
sionẽ ĩmittere sua passione. et
sm hoc ps iste dicitur mitus ꝓ
tes. q; ꝑmo ponitur orõms xpi

michoacō. scdō adhoc adducatur iō
ibi. Qz os pcōrus. et iō subdī oīō
ms michoate cōtūmacō ibi. Et tu
dūc. Cntra pmū dicatur in ꝑsona
ꝑ. dns. c. pī quem xp̄us hō legitur
frequent deum suū uocasse. ait. xxbn.
Heli heli lamazabatani. quod
int̄pr deus meus deus meus quare me
derelinq̄sti. Iandē mea ne taceas.
i. oīōm meā ad te dirigā. i oī ei
oīone debita laudat dō. nō difficiles
nec differas exaudire. Qz os pc
atorus. hic cōīr adducatur ratiō.
ut sua oīō fiat ac exaudibilis. et
accipitur ex dolositate sue traditōis
iniquitas. Ubi p̄o declarāt ꝓdītōi
culpa. et scdō pena. ibi. Fiant dies.
proditores ait fuerunt iudei eme
tes. et nudas uenditor. et culpam
utriusq; sil declarat. sicut illa eme
tis et uendentis sil cōmunit. et q̄
tū ad dicat. Quia. c. cetus sacerdo
tū qui ꝑmo hñierūt notitiā de xp̄o
q̄ eēt a deo missus scdm q̄d dicū
fuit ci illud. ait. xxi. agricole ui
dentes filiū dixerunt hic est he
res et c. et qz xp̄us cepit int̄pre
tare eoz uita. et hēre gratiā oīā
uī ꝓlō. ista cognitō de xp̄o fuit in
eis obstacula inuidie ⁊ odio ō xp̄m.
q̄ obstantes magē aggrauabat q̄
alienaret populū. et iō os eoz scdm
dī. Os pcōrus. et os dolosi. c. iudex ꝓ
ditorus qui facies primates sacer
dotū congregatos. et tractandū de
morte ꝑ. accessit ad eos tractās cū
eis de eis uēditōne. luce. xxij. ca. Ho
qui fuit adiutum me longa do
losa. c. iudei et iudas sil' tractā
do de traditōe mea. Ite qūtū ad iu
dos fuglāre iō dolosis queritis
cū capere in sermone. ait. xxij. di

centes. magr̄ scimꝰ qz uerax es et c.
Hoc dicebant dolose ut inde haberent
eū capere ut hī ibidē. Ihē. jo. viij. Ad
ducentes quēdam mulierē depre
hensa in adulterio. ut si diceret eam
dimittendā. arguerent eū legis trīs
gressorem. si lapidandā dicerent eū
crudelem. et sic redderent eū populo
odibilem. ut plenius dān sunt ibidē.
et sermonibz odij circūdederunt me. di
centes ei ex odio. jo. viij. Samaritanꝰ
es tu. et demoniū hēs. et joīs. ix.
dicentes de eo. nō est hic hō a deo q̄
sabbūm nō custodit. Et expugnauerūt
me gratis. uī dixit eis. jo. x. multa
bona opa ostendi uobis ex pte meo.
ꝓp q̄d eoz opus me lapidatis ⁊ in tota
passione expugnauit me gr̄as. i. tūi cā.
pro eo ut me diligerēt. i. ꝓ bono quod
eis fecit uī me diligere debuerunt. detra
hebant uī. dicentes de me luce. xi. in
beelzebub pncipe demoniorū eiicit de
monia. et luce. vij. Ecce homo no
max et potator uini publicanorū et
pcōrū amicus. Ego aūt orabam. uī
dicit de eo luce. vj. cap. q̄ erat pernoctans
in oīone dei. et postq̄ factus est adiutū me
mala ꝓ bonis. reddētes illa inuriosa.
detractōes et plenitudines. ꝓ bonis que
fecit eis. docendo. sanando. cōsolando
do. sic ꝓ ieuūglio. Et odiū pro dilec
tōe mea. qz ex maxīa dilectōne mea.
qz ex maxīa dilectōne erga ꝓximū nidi
cū. operabatur salutē in medio ter̄ ꝓpt̄
quod dicit ait. xxiij. quoties uolui cō
gregare filios tuos q̄demodo gallina
congregat pullos suos sub alis. et ꝓ
ista dilectōne cōcepit populꝰ iudaicꝰ
maximū odiū q̄ xp̄m. Cōstituit ci cū.
i. cōstitues. pcōrem. i. caypham qui
erat pontifex anni illi. q̄ dī li pcōr
eo q̄ ultimatū cōsiliū dedit de mor

te xpi. Jo.xi. Et diabolus stet adversus eos .i. stabit. qz ad hoc diabolo creatura principali. qz ei cet te puniter potenti a nos ad tua tua iclinari. Cui indicto studio ad nudum spale referte quo nudia ni a vobis fiant plotui cena ei dicit de nudi. ne aute hoi illi p quem scandalum hois tra detur et c. Et ita de cõminatõe pene etiã. erant cõdempnati qz po nba pdca xpc dedit nude panẽ intinctũ. quo accepto intrauit in eũ satanas ad aplos eũ possidendũ. et erunt cõtinuo de locacetate xpi et aplorũ. ut hic Jo.xiii. Et iuit ad placendũ pdicõnẽ cuꝫ. accipiendo colpo rem. et a pontificibus et phariseis ministros ut traderet i manibz eoꝝ ut hic Jo.xviii. Jo cubdi. Et oro eos fiat i pam. Hic incipit oro p ione oris. sedm intẽ pretacõem nobis. oro oris. nõ. et hec oro nõ sunt directa addeũ. sz ad pnapes nudoꝝ ut traderet s' locacetate armatoꝝ ¶ fiant. Hic cõsi ponam pdicte cul pe debita pena. et po ipis nude spali. sedm pmi nudia generali. ibi. Quantes. Cum pmũ diat fiant dies eius pauca. qz alio sudpdit se ipm posse tan dem erat xpm ascẽdisse xvii. et ack. i. Et epam tũ eius. i. aplatũ. vii et epi i ecie sunt successores aplorũ. ut hic i dearas dicẽ. xxi. ack in nono testamento. accipiat alẽ. s. beatus mathias qui loco eius fuit electus ack. ii. fiant filii eius orphani et uxor eius vidua. s. pis nude p quibus sustentandis fuerũt et loculos hũs ẽ dendo uxori et filiis ea que debant pro egenis. ut dicat hi qdã doctor. et satis con cordat ei quod dicitur Jo.xi. ỽ ei dicit set nudas de unguento etiã quod qre hi nõ ỽditum. etc. bis denarijs et datũ ẽ egenis. et cubdit euangelista. dixit autẽ hi nõ qz de egenis pertinebat ad eũ. sz qz fur erat et loculos hũs etc. ¶ Quantes. Hoc ur

pontius pena ppuli nudina gtiali. qui si pena mortis xpi p nõnos fuit capitalis et destructo. et po destructe hec pena. sedm resolute eã. ibi. pro eo et c. Cum pdicatur. Quantes tributarius filij eius. .i. nudina ppli. et mendicent. oro bonus eius sphabi. et exactor de bonis alienis. qz de tota nudea fuerunt electi. cautum. fenestratoꝝ omez clbam ei. Jn tũ placet Jo. pontius exactor. et ultr fuit tyrus q' precipit omez clbam nudoꝝ du grue magri et auferri. pro cubdi. et di ripiant alienum labores ei. .i. domuas eoꝝ laboribus acquisitas. Nõ sit ille aduitor. qz nullus alius auditus fuit nuiare nudinali populi contra nõnos. puno et agrippa rex qui erat nudeus. nolunt eos nuiare sz magis cõsuluit se nõnis. ut refert Joseph libro de nuda eo bello. nec sit qui misereatur pu pillis ei. qz milites nõm cũ nuia eos ptim occidebant. ptim captiuabant. nul'tpis affligentes. pro cubdiantur fiant nati eius i interitũ iquone y na et c. qz. xlv. anno apassionis de bellauerũt eos nõm. delentur nomẽ eius. qz illi q' remãserũt de nudeis di spsi sũt p diuisas ptes orbis subiecta gentibz alijs. ita q' nõ fuerũt p se pplm hntes aliquã tiã sedm dimi. Jn medio redeat iquitas pris ei et c. qz infra. xlv. annos pdcos. illi q' tractauerunt de morte xpi erant mortui saltẽ pro maiori pte. sz eoꝝ iquitas fuit ad memoriã reducta. qũ in vindictã mor tis xpi cepissent tũ pris in dicta. fiant q' diu sempr. qz illi qui re mãserũt p maiori pte sẽ obstinati i infidelitate. et sic sũt cont diuin. et dicitur de tua mensa eoꝝ. quia ad bonũ. qz de eis nõ remanet mla me mona ad malũ eoꝝ. sm quod dicit

prouib.v. ℣Memoria mea cū laudibz. et nom̄ ip̄oz putrescet. ℟ Pro eo q̄ c̄. Hic recolitur dec̄ p̄ncois cū ait dictum ℣ro eo qđ nō est recordat⁹ et incipit hic ihs ī hebreo et m tōllacāc ih̄m facere mīaz.mms dicat et plus sigt.l. q̄ populus ydolatras frat crudelitatē mariam ī plecōne salnatois.ꝑ cū die. Et plecut⁹ est hoiem.xp̄m de virgine natū.ei⁹ cui detatem plequi nō potemnt.īopem et mendicū.e.cui dnt vitā paupem valde et cōpūctū corde. .i. afflictū mente.i. nudoz ī gratitudine. mortificare.q̄ pilato mdicante illum dmittī dec̄. noluerūt acquiescere. dicentes ci hmmedmittis nō es amicus cesaris.jo.xix. Et dilexit maledictōnē. que mīp̄retatur plecutoribus innocētū deut.xxiij. Et ni mis alijs locis. Et nolet ei. q̄ plecuō nē auocabimā sustinuit a dōmo.ꝑ nolunt būdictōne. que in lege mīp̄ro opibz mie. Et elongabitur ab eo. q̄ rōm nō fuerunt misericordes ppilo mdicto. Et idūt maledictōnē sic ixtimentū.i. sunt circūdatus maledcōnibz sicut homo circūdatur vestimēto. et q̄nta pena hmōi maledcōnis nō tātū tetigit mdos ī exioribz hmis. q̄ ꝑ ī mterioribz aie et corporis. ꝑdo subditur. Et intrauit sic aqua ī interiora ei⁹. Fiat ei sicut ixtimentū et c. p̄ ex dcis cnia. Et sic zona qua semp̄ pangitur. quia fuerunt ligati. et sic violent tracti si ad̄ tram sua et captiuati. In fine hmōi maledcōnis cōcludit psalmista loq̄s ī plō ꝑ hois. Hoc opus eoz.i. hec pena q̄ ꝑdcā est pro opere malo reddita illis qui detrahunt mi.i. mdis q̄ multiplicat detinēnt exp̄o ut ꝑdcm est. et qui loquit̄ mala adūsus aī

mean meā.i. vitam meā de aīa destruc cōne mē se tractauerunt ut ꝑdcm est. Et tu die. Hic ultio ponat ihs xp̄i sīus inchoate collimacō dicentis ad p̄rem. Et tu die dne.i. die angelis et homi. fac mecū.i. mīam me exhilarando. et glificando. ꝑ nomē tuū.i. ut nomē tuū glorificet ur ꝑ meā exaltacō nē. q̄ suauis est mia tua. saluans os mortuos et mitiora. libera me. a mdc oz plecutōē. q̄ egen⁹ et pauper ego. q̄ ut dcm est. dixit vitam valde pauperē. Et oz meū conturbatū est intra me. et mdoz ingratitudine. sicut umbra cū declinat ablatus sum. de vita p̄ta p mortem et passionē meā. et erui sus sum sicut locuste.i. tūlciens de loco ad loco fugiendo plecutōnē. sic p̄ mt .ij. v̄ dī q̄ ꝑ plecutōnē hebreis fuit portatus ī egyptū. et fugiens plecutōnē mdonum abiit trās iordanē. jo.x. Et alias ꝑ eos plecutōnē abiit in regionē nē deserti ī ciuitatem que dicitur ef frem. jo.xj. gemma mea infirmata sunt a facie mo. ieiunauit.n. xp̄us .xl. diebus et .xl. noctibus cōtinue. ar.xiij. Et post ea climit ex actenuatōne cor pus. et non solū ex illo ieiunio. sed ex alijs. et lanonibus et vigilijs passus est fatigacōnē corporis que maxie sentiunt in genibus eoq̄ sustinet ponderis corporis. vñ dicitur. jo.iij. Jhūs aūt fatigatus ex itinere sedebat sic sup fontem. et anima mea immutata est. In ma ciem. ꝑ oleū.i. ex defectu olei ī quo notatur terminus abi cui cōdimēto carnis. et hinc cōcordat trāslacō ioz que sic hz. Et anima mea macullenta est ablq̄ oleo. In hebreo sic hētur. et anima mea macalleuta est a pinguedine. corpus enī xp̄i optime cōplexionatū erat. q̄ virtute spūs scī formatū

que nō pōt deficere. et ideo i iniquitate hui⁹ cōcupiscentē carnalitatē que tū fuit in mitata i macē. ex tenuis lanuris et vigilijs. pī quod jo. vm. dierum dies ad eū. quīgenta annos nūdū ihēs et c. sic eū loquta fuit. qr q̄nis habet trū. xxxij. ānos ai dimidio. ut xxxv. secūdū alios. videbatur tū satis plus hre. pī imitacōnē corporis et sacrī exp̄dās. et ego fuis cum op probriū illis. ut pz ex sup̄dīs. et ma xime hoc fuit in sua passione. ideo subditur. Dixerūt me et monuerūt capita sua. me deridendo sicut dicit⁹ ar. xvbus. Preterēntes aūt blasphe mabant eū mouentes capita sua. et dicentes vath qui destruis tem plū dei et c. Adonia me dīc deus nīs. in passione cōfortando. saluū me fac. a morte liberando. Et scient quia manus tua hec. i. potestas tua quia sola mortui resurgere possūt. maledicēt illi. qui nidi in malicia obstinati. apostolis gliam resurrec cōnis xpi p̄dicantibus illi maledi cebant. act. xiij. cū aūt quidā indu rarentur. et nō credrent maledi centes viam dnī cōra oī multitudi ne paulus discedens ab eis segrega uit discipulos et c. et tu benedicis. quia p̄dicacōnē apostolor cōfirma uit p curacōnes langnidorū et su scitacōnes mortuor et alia dei bñ ficia que dicūtur benedcōnes in scp tura. Jb subditur. qui insurgūt in me cōfundentur. qr ex dictis mi raculis confundebantur aduersarij ue ritatis. seruꝰ aūt tuus letabitur. quia xpūs letabatur in se et in mē bris suis. Induant⁹ qui detrahunt mi pudore. i. vndiq; hēant cūm ver cūdie sicut vestimentū cōfundat⁹ qui dicūt. ex. Magnificet dominus. Hoc capit ea ps pna palis i exacōne hui⁹ libri. sicut dicū sunt a p̄napio in qua agi tur de sacerdocio xpi. cū ista diuisio non est p̄sa. qr ei hoc tractantur multa alia. sz est p reductōnē ad istud quod in hoc ps tangitur an p̄mittitur talis titulus in hebreo. Dauid ps. sz p̄ponit lra lameth ad designādū q̄ dd est datum m⁹ et sic apparet actor psalmi. qr appropriat xpo dd sicut actori. De materia huius ps dicit aliquis hebrei. q̄ est gra tiarū actō p victoria dimic⁹ cōtra abrahe de quatuor regibus. ut hēt plenius gnes. xiiij. Et sic exponit quod dicitur in p̄nc. Dixit dns do mino meo. vt sint vba eliezer in abrahe dicentis. dixit dns. i. deus qui est dus oīm. dño meo. i. abrā sede a dextris meis. vt sis securus de protectōne mea i bello contra amraphel. et alios reges qui cāt

ai co. Donec ponā inimicos tuos. i. re
ges pdictos qui dicāt ī mia abrahe.
eoq; captiuauerant lothi nepte sui.
captellū pdū tuoz. hīdo de eis plenā
victoriā. et sic cōtinuabit applicant tūm
ad sui ppositi prout possūt. alii ūo he
bei dicūt quod est grauatiū actō ipi
dō. de hoc q; dō cū allegarent ipse
actōne sanctus q; nō traderetur ī ma
nibus eius. et sic ai dicatur. Dixit
dominus et c. uerbum est ipius dauid
dicentis p gram actōne. Dixit dns.
et c. i. deus dixit nī. dño meo. i. pro
meo dño saule me psequente. sede
a dextris meis. i. sis secundus de pte
cōne mea. q; nō tradens ni mabi
eius. donec ponā inimicos tuos. i. os
illos qui nituntur te īpedire a regni
cōsecutōne. scabellū pdū tuoz. i. tota
ht tibi subiectos. quod fiet ad iple
tum. ut pz. ñ. r. et. i. pal. Et sic cō
sequēter nituitur applicare hanc ad
istud ppositū. Quas duas expōnes
nō intendo plequi tū ad proluitatē
vitandā tū q; cōtinet fictitatē et a
lā dissonantiā. quod pz de prima
expōne secūm quam illud q; mpīo
dicitur. Dixit dns dño meo. et c. est
ibūm elyezer et p eius alia que se
amtant. ad quod videtur sequi q;
sit actor pīs. an repugnat pīs attuli
ut dānest. Item secūda expō que dicat.
Dixit dns dño meo. saule vr certo
ta manifeste. Ite illud quod dicitur
mar. Tues sacerdos metinū et c.
nō pōt cōuenire ipi dō nec t abrahe.
q; nō fuerūt sacerdotes. ut pz de dō
manifeste. sili de abrahā p hoc q; de
dit decimas melchisedech sacerdoti
gen. xiiij. pce ea data q; fuissent sa
cdotes. illud sacdocū nō fuit etiā.
et ideo hec lra dī de illo solo aio

sacerdocū est etiā. l. xpūs secūdm
quod difficile tractat apo ad heb. vij.
dicēs. Ista aūt eo q; maneat metinū sē
piternū hz sacerdocū. et ideo pīs iste
ad hūm loquit de xpo. Ite hoc p dicit pz
saluatorus. ar. vij. vbi dicitur. Con
gregatis aūt phariseis mirogauit
eos iste dicēs. quid vob videtur de xpo
cui filius est. dicit ei dō. aut illis.
quomō ergo dō ī spū vocat eū dnm. D.
Dixit dns dño meo sede a dextris meis.
t c. Et subdī. si go dō vocat eū dnm.
quō filius eius e. et nemo poterat respō
dere ei uba. q; pharisei dīmtatē xpi
ignorabant p quā xpūs est dns ipius
dō. et filius eius scm carnē. Ro. i. Qui
factus est ei ex semine dō scm carnem.
et ubis q; pdās. duo apparent manifeste
. i. q; dō sunt actor hui psalmi. et
q; pīs iste loquit de xpo. Hoc t apparet p
dicī apli heb. i. vbi ipsum hui psalmi
ybat xpm maiorē angelis. D. ad
quem aūt angelor dixit alii. sede
a dextris meis. quoadusq; ponam
inimicos tuos scabellū pdū tuorū.
q. d. nullī. sed subdit. nōne oēs sūt ad
ministratorii spūs ī ministeriū missi. pro
nō pter aūt fiet mīi et seculu futūru. scm
qd dicat augustinus cōe omnēm dona
tistam. et q; pz scm ipsam apli. q; hic
pīs loquit ad hūm de xpo. Ite h pōt de
clarari p dicī doctor hebreoni antiq
rum. primo quia ionathan filius oziel
q; tāte auctoritatis fuit et est apud
iudeos q; nullus fuit ausus dicere
g. in traslacōne sua caldaica vbi nos
hem. Dixit dns dño meo t c. trāstulit
sic. Dixit dns ūto suo sede t c. ab hac
aūt nō pōt dici dei ubi nec dauid.
sz tūm dei filius ihūs xpūs. scm quod
dicitur. Jo. i. In pncio erat ubum t c.
hoc t pz p quādā glosam hebraicā

que est rabÿ iodn. sr illud ps. xvij. et
dedistis mi pfectõnẽ salutis tue. et dext
ra tua suscepit me. glõ. Jnstitui rẽ de
us sais et vñdictus cõtere faciet regẽ
meridiem ad dexterã suã sicut scriptũ
est ps. ca. Dixit dns dño meo sede a
dextris. et idẽ dicit. Ra. moÿses hab
dasam. sr illud gri. xvm. Appunt aũt
illi do ad plectem manibꝰ et cẽ. pr q
ex dãs xpi. et apli plani. et doctorum
antiquorũ apud hebreos. et adhuc
apparent plegdo hñc plalmũ. q ps iste
intelligens est de xpo. Thus q pre
missis ps iste i duas ptes dmditur.
qua primo declaratur xpi condicõ. Se
agitur de eius sacerdocio. ibi. Juravit
dominꝰ. Condicõ aũt xpi xpi est. q
est deus et hõ i una ypona. Jta q sm
hanã naturã est minor pre. sm di
nam equalis ei. primo ergo ondit
ista minoritas. et scdo equalitas. ibi.
Tecũ principiũ. Minoritas aũt fuit on
sa y hoc q xpus in hanã naturã fuit
exaltatus a deo pter in sua visibꝫ ascẽ
sione. nullus ei exaltatur ñ a maiore
se. et hꝫ est quod dicit dauid loquens
de futuro y modũ pteriti. ps certitudi
nem yphie. Dixit dominꝰ. s. deus pr.
dño meo. xpi xpo que dd dñm sm di
vinitatis. sede a dextris meis. qd
ipletũ fuit i sua ascensione. scdm qd
dicitur marci ultio. et dꝰ quidẽ
ihc postq loquutus est eis assũptus
est in celũ. et sedet a dextris dei. donec
ponã inimicos tuos. i. nideos q̃m p
secuti fuerũt xpm ad mortẽ. scabel
lum pdis tui. i. subiectos tibi. qd
videmus ad ipletũ. qnia illi qui de
nudis ardideruñt sunt xpo subiecti y
fidem. alii uo qm mardili remanse
runt sunt membris xpi subiecti.
qr ĩ cris principũ exercitꝰ manet sicut

serm et Abiecti. pne saracenos aũt
ysitare nõ permittitur ut a fide dignꝰ
audiam. ad ascensionẽ uo ẽ secutũ
miscio xpi sã miraculo visibili. ut
hñ act. i. pũ quod dicit. Jo. vij. mundi
erat spus dans qr mundi erat ihus
glificatus. Jsta sunt miscio sunt fra
in monte syon ut Jo in epla ad pru
dentem de omibus sacre scripture libris. et
apostoli ait qr discipuli spũ sco confir
mati de syon exierunt ad pdicandum
p orbem gloriam xpi. scdm quod dicit
at eis salvator act. i. Accipietis spus
sci in vos. et eritis mi testes ĩ hrlem et i
omi iudea et samaria usq ad vltimũ
terre. et hoc est quod pdixit hic dauid
dirigens sermonẽ ad xpũ. Virgã vir
tutis tue. i. potestatẽ docendi i omib
lingnis et faciendi miracula ad cõfir
macõnẽ doctrine. Emittet dominus.
i. deus pr qui ait filio mittat spm sanc
consecrantẽ potestatẽ istã apls. et syon.
qnia spus sanc in syon apls fuit
missus ut pdictũ est. Et ex syon mit
si sunt apli ad pdicandũ nõ solũ ad ju
deos sed apte. et qr p doctrinã et mira
cula aplorũ. illi qui p orbem pr idola
xpũ plequebantur conversi sunt ad
fidem et subiecti xpi xpo. Jo subdit
dñator. s. tu xpus. in medio inimico
rum. notandũ uo qr potestas docẽ
di pdicta cõsequenter legitur p virgam.
qr doctores hebreorum antiquitꝰ virgã
portabant in signũ doctrine et sili
cet baculũ portant pastores ecce. vii. apo
stolis ad pdicandũ missis. ait. vi. di
cit qr nõ portent aliquid in via nisi vir
gam tm. silr potestas miracula fac
endi p virgam designatur. vñ moysi
misso adhuc in egiptũ dicitur. ex.
iij. Virgam quoq hanc sume
in manu tua in qua facturus es si

gna. ¶ Tecā pncipiū. Hic cōm̄ ondi
tur equalitas xpi ad pēm q cōuenit
ei rōne dīne nature que est eadem i
pē et filio. et hoc est quod dicitur.
Tecā pncipiū. dī hic upē pē. secdm qd
dicitur. jo. pmo. In pncipio erat uer
bum. i. in pē filius. qm est cū filio
mqūtū est vnus cū eo in natura. et
distinctus in plona. hoc enī ipugnat
hec dictō. Tecum. s. vnionē distinctoꝝ.
In die virtutis tue. hoc est in claritā
te pē que est dies sine nocte. apoc.
xxi. nox enī nō erit illic. in qua die
videtur ayte virtutis xpi quātū ad
deitatem et hūanitatē. qz sēm ipsa
reficiunt nitentes in aspectu deita
tis. et cetenus in aspectu hūanitatis
ut dicit augustī. sr iohem io. subdī.
In splendoribus scoꝝ q illūinati hīe
gle eleuant ad dēam visionē. ex vbo
aīe luaferū gemmute. hoc dicitur in
plona pris. nē unū qz modo loquē
di mutatur firqūt in pphis. et ma
xime in psalmis ut firquēt apmt
in pdcis. Et ondī hic coexistas filij
ad pēm. Et vbo. qz filius est de sūa
pris. Aīe luaferū gemmute. i. aīe pduc
one stellaꝝ que nocte in aere deligū
tur. sicut a nobis pte de noctatur totū.
et p cōis generatiō filij pcedit ara
cōnem celi. ai quo tēe fiūt stelle. tem
pus aūt sequitur motū celi. et p cōis
aī tempus est generatiō filij. et p
cōis etnia qz aī tempus nō est mi
ctantas sūa aūt hebraica sic hz. ppli
tui pncipes in die virtutis tue i decō
re scō de matrice aurore tibi ros ado
lescentie tue. et sm istam sūam in
pma pte hymni nobis nō ostenditur es
sitas filij ad pēm. Et magis contimu
atur sme nobis pdcentis in qo agit
de potestate docendi et miracula fa
ciendi aplis data. p qua cā fuit pna
pes cr oniem tām in spūalibus. sm
quod dī ps. xlvij. Constitues eos pna
pes sr omm̄ tām ecc. et hī est quod dicit
hic. populi tui. i. apostoli alij qz disci
puli cū eis exūtes in die pēthecostes.
pncipes. simple fuit constitui. qz cō
ter hoc ūbum est. in omnibus suis
modis et temporibus. suppōit in hc
breo. In die virtutis tue. i. in die pen
thecostes qua declarata est virtus tua
in missione spūs scī in signo visibili. sm
qd dī act. ij. Dextera dei exaltatus est
fudit hmōi que vos videtis et audits.
In decore scō. qz gra spūs scī fuit et
decorat. De matrice aurore etc. Hic
cōm̄ ondītur q sicut apli confirmati
fuerunt virtute spūs scī. sic eadem vir
tute formatū fuit corpus xpi de vngē
ne. et hec est sūa Rabi Banache. ex
ponentis sr gen. illud arenoꝝ ultimo.
Pupilli fēi sumus ablq; pē. Deus scs
et bndcs aut israel. vos divisus coīa
me pupilli fēi sumus ablq; pē. redē
ptor quem ego ex nobis sulcatalo. sū
pē erit. sicut scriptū est ps. cxl. De
matrice aurore tibi ros infantie tue.
et hoc q dcō pz q ps iste sm intentō
nē illoꝝ doctoris loquitur de xo qui
expectatur ut redemptor. et q natal
is erat in tēris de matre sū pē. et sic
aīdū hoc exponit ista hīa. De matrice au
rore. i. de utero virginis que aurora
dicitur. qz sicut sol visibilis oritur
de loco aurore. sic xpūs de virgine ortꝰ
est. qui dicitur sol iustīe. malachie. iij.
Orietur vobis timētibz nomē meū
sol iustīe. tibi ros. i. corpus formatū
virtute spūs scī de purissīo sanguīne
beate virginis. sicut ros generatur
virtute celesti in matria hūoris. adole
scentie tue. qz dei filius īmutabilis

et etiam⁹ ut corpore assumpto de virgine suis esset mitans et adolescens et tandem vir perfectus. ¶Juravit dñs. Hic agitur de ꝑ sacerdocio et q̄ ad sacerdocium in difficilibꝫ dubijs pertinebant ultimum iudiciū dentē. vbi. Si difficile et ambiguum apud te iudicium esse perspexeris. surge ascende ad locū quē elegerit dñs deus tuus. venies q̄ ad sacerdotes leuitici generis et cē. Sed de eo iudicio finali. ibi. Judicabit. Cum ꝑmū dicatur. Juravit dñs. et nō pentebit eum. i. firmiter statuit et absq; retractatione. genē. xxi. Jurauit dñs. Non penitebit eum. i. firmiter statuit. Sic. Jn semine tuo benedicentur omnes gentes. xxv. quod impletū est in sacerdocio xpi de semine Abrahe descendentis benedictō. u. pertinet ad officiū sacerdotis. Tu es sacerdos metimum. quod intelligitur de sacerdocio ꝑ. ut s̄ declaratū est. et idem dicit Rabi moyses hadarsan sup illud genē. xiiij. ac illo melchisedech rex salem. hoc est ac si diceret scriptura ps. cix. Tu es sacerdos metimi secundum ordinem melchisedech. Justus et saluator ut dicit zach. ix. Jubila filia syon. ecce rex tuus veniet tibi justus et saluator. et hoc dicto hic q̄ melchisedech q̄ metipsi rex iustitie. sunt figura xpi. et q̄ hec scriptura hymnus psalm. cix. intelligēda est de xo. sm ordinē melchisedech. q̄ sicut melchisedech obtulit panem et vinū in sacrificiū. genē. xiiij. sic xps in sacrificio eukaristie confitetur corpus suum. et sāguinē. q̄ in hoc sacrificio ipe est sacerdos et hostia. Dñs a dextris tuis confregit in die ire reges. Isti sunt qui aduersus xpm insurrexerunt. s. herodes et pontius pilatus et principes iudeorum regentes ꝑm. sicut dictū fuit dicit

fulsus sed ꝑs. exponendo illud assumpserunt reges sue et cē. Et ista fuerit confracti in die ire dei. i. vindicte qua pilatus et herodes fuerunt ultiati. ¶Judicabit. Hic coīr agitur de iudicio finali qd fiet ꝑ xpm aut totaliter et deitate et deitate. ecce actiue in humanitate. q̄ in forma humana in iudicio apparebit. et hoc est quod dicitur. Judicabit in nationibus. q̄ illud iudicium erit generale. implebit ruinas. In hebreo hē. finem. q̄ corpa defunctorū que ꝑ mortem inierunt a vita pena. relucabuntur diuina virtute. et sic replebuntur ruinis ea viuificantibus. ut sic nulla sint vti in aia et corpore et impij dampnati. Jo sequitur. cōquassabit capita. i. grauiter dampnabit tyrannos huius mūdi qui fuerunt sup alios principes et capitanei. in tin multos. q̄ in nullis temporibus magis vigent et vigunt tyrannis q̄ in nostro. Coīr conditur vti ꝑtās iudicandi mentione. cōtexta est a xpo hoi. ai di. De torrente in via bibit. i. de fluxu seu impetu tribulationis bibis i via vite pātis. et inclie in cuia passione. ꝑ quod dicit iacobo et johi cap xx. Potestis bibere calicē quē ego bibiturus sum. quod aūt ꝑ torrentē intelligatur impetus tribulationis ꝑz ysa. xxx. Spūs eius velud torrens inundans usq; ad medium colli ad ꝑcutiendas gentes in nichilum. ꝑ ea exaltabit caput. potestatiue iudicando. et omnibus dñando. secundum quod dicitur phil. secūdo. humiliauit semetipm factus obediens usq; ad mortē. mortē autem crucis propter quod et deus exaltauit illum et cē.

psalmus centesimus decimus

Confitebor tibi domine. psalmo p̄
cedenti actū est de sacrificio xp̄i.
et eius passione quod est eukaristia.
In isto agitur de eukaristie efficacia,
qua sicut baptismus est quedā spūal'
generatio sic eukaristia et regeneratio
spūalis mictitio. tū cū hoc agitur ꝯ
de quibuscūq; alijs operibus dīne et
quibus omnibus est laudandus. et
ideo huic psalmo p̄mittitur p̄ titulo.
Alleluia. q̄ sigt laudate deū. et est
hic diuersus ꝯ sicut dant sancti diffu
sius. ps. Cum. Diuidit autē psalmus Arbitra
ister in duas p̄tes. q̄ primo psalmista
deum se laudare p̄mittit. ibi ad hoc ꝯ
nes adducat. ibi. Magna opera dñi.
Circa p̄mū dicat. Confitebor tibi do
mine. confessione laudis. in toto meo
corde. intellectu. s. et affectu. et non
solū labijs. sicut illi de quibus dicit
dō ysa. xxix. Populus hic labijs
me honorat. cor autē eorum longe
est a me. In consilio iustorum et cōgre
gatione. et nō in cōuentaculis infide
lium et hereticorum. Magna. Hic
ad p̄positū rōnes adducat. et p̄ ex
imijs operibus generaliter. Sed ex bū
ficio eukaristie spāliter. ibi. Memoriā
fecit. Circa p̄mū dicat. Magna ope
dñi. quod p̄ in rerū p̄ductione et
eaꝝ gubernatione. Exquisita et omis
voluntates eius. q̄ si aliquis que
rat rationem operū dei. in ueniet q̄
ossa dependent ex eius mera voluntā
te et gratia. p̄ q̄ ex eius operibꝫ ē magn̄
laudand⁹. p̄ quod subditur. Confes
sio et magnificentia op⁹ eius. qñ ei aliq̄
p̄rietas aliam cōuenit excellēter nō
solū dō talis in cōcreto. s. z p̄ abstracto.
sicut ille est largitas cōuenit p ex
cellentiam. nō solū dō largus. s. z
p̄ q̄ largitas. Deus autē ex suis op

ibus est excellenter laudandus. ut dicā
est. Jo cōsequenter dicat hic. Confessio et ma
gnificentia opus eius. i. opus dei et
confessio laudis. cū laus ipsa et ma
magnificentia. Et iustitia eius manet in
seculum seculi. In isto est ei q̄ eius voluntas
sp̄ iplicatur. Memoriā. Hic ponitur
rō dīne laudis et beneficio eukaristie
spāliter. et p̄mo ponitur in⁹ sacramē
ti condicio. secūdo eius institutio. ibi.
Redemptionē. p̄ma in duas. q̄ primo
ponitur eius condicio respectu p̄sentis
vite. Secūdo future. ibi. Memor erit
Condicio autē eukaristie respectu vite
p̄sentis est mutatio spūalis. que fuit
figurata in veteri testamento p̄ ma
na quo deus nutriuit filios isr̄l̄ in
deserto. exo. xvi. Cibus autē ille sapi
dus erat valde et nutritiuus ho
mis. s'm q̄d dī sap. xvi. Panē patri
de celo p̄stitisti eis sine labore omne de
lectamentū in se habentē. mal' autē est
insipidus et ab homabilis. vñ dice
bant. Num. xxi. Nauseat aīa mea sup
abo isto leuissimo. sic eukaristie ab⁹
sapidus est gustus spūalis et mut
tiplicat⁹ in gra ipis bonis. p̄ quod di
cit saluator Jo. vi. Si quis manducauerit ex hoc pane viuet in eternū.
malis autē est valde nocuus. s'm
quod dī p̄ma. cor. xi. Qui mādu
cat et bibit indigne. iudicium sibi mā
ducat et bibit. et p̄ hoc et quedā
alia. dicat a doctoribus q̄ illa mā
na fuit eukaristie figura potissima.
figuratū autē ordinat ad memoriā
ipm figuratū p̄teritam. et p̄ hoc di
citur hic. Memoriā fecit dñs mi
rabilium suoꝝ. escā dedit timentibꝫ
se. s. corpus suum in sacramento eu
haristie. p quod reducitur ad me
moriā mirabilia dei que fecit fi

hys ihrael in mānate. memor erit. ꝙ
cōr delabitur condicio seu efficacia
eukaristie respectu vite future. Est
enī efficacia introducendi ad vitam
beatam si deuote suscipiat. et ꝑ hoc via
tua nobis datur. et quātū ad hoc dicitur.
memor erit ī sclīm testamenti sui. ꝙ
est hmo sacramēti qđ dicitur testamētū
ut videbitur infra. Dutute oīm fior
.i. efficacia hmo sacramēti adeo nob
collata. annūciabit populo suo. qz
vpūs y se ipm hoc ānūciarunt apostol.
et apli eār ꝓmutie. et hic cōr ānūcia
tur m eār cotidie. que cūt sit virtus
hec ānūciata. subditur. Vt det illis
hereditatē gentiū. i. vitam beatā ad
qm introducat hoc sacramentū. et dicr
vita beata hēditas gentiū. eo q̄ omis
gentes inquātū sunt ad ymaginem
dei habt q̄dam aptitudinē ad hanc
hereditatē. ꝑ qđ dicitur p̄a ihīu.
.xj. Qr deus vult oēs homies salvos fi
eri. et agnitōnē veritatis venire. qđ
est veni voluntate accedentes. nō tri
voluntate obsequētes. Qua manūcia
mavie in hoc sacramēto. veritas. qz
ibi continetur corpus x̄ veri. Et indi
cūt. l. vite sumentibz deuote. et in
dicūt mortis sumētibz debite. sidr
ha oīa mandata eius. et maxie mā
datū eius de consecratōne et vsu hr
sacramēti quod hētur in textu cuī
glia. cōfirmata ī sclīm scli. qz mādā
ta euāgelica sunt miraculis confir
mata. scdm qđ dr ad hebr. Illi aūt
ꝓfecti ꝓdicauerūt vbiqz dño cooperan
te. et sermonē confirmāte sequētibz
signis. et ꝑ hoc nō ꝑt subesse falsitas
aī deus nō posset esse testis fidelis.
Jo sequit. fidā i veritate et equitate.
¶ Redemptōm. Hic ponitur vsus eu
charistie institutio. Hoc aūt sacra
mentū vpūs instituit ī cena iam
nente sua passione ut pr̄ eūgelio.
et hoc est quod dicitur hic. Redemptō
nem misit dūs ꝑplo suo. cūm deus
pr̄ misit ꝑplo suo redemptōnē. qm re
ex obedientia dei pūs venit ad sua
passionem. ꝑ quā redēptū est genus
hūanū. mandauit meminī testamē
tī sui. qr tunc instituit eukaristie
sacramentū quod vocatur testamēti.
vū dicit vpūs in ceā institutōne. ꝙ
vvv). Hic est calix sanguis meus nou
testamenti etc. et ꝓma ad cor. xi.
Dicitur: hic calix novū testamētū
est in sanguine. ꝑ hoc aūt quod dicr
memini. designatur q̄ hunc sacra
mento nō succedet alia. sicut sa
cramēta veteris legis successerūt
novi testamēti sacramēta. Huic
aūtē sacramēto succedet vita be
ata in qua est plena fruitio vpis
ꝑ contenti in hoc sacramēto. cuius di
tate hī inebriant mētis. in hūanita
te eius. secm qđ dicit aug⁹ sup io.
q̄ servat mandatis dei et ihīm in
dato eius de eucharistia sit firmi
ter obediendū ostēdit ai dicr. Sañ
et humile nomen eius. qz sanū ē ī se fir
miter. et effectuose obedientibz. et hu
mile nō obedientibz. et q̄ ꝑ timorē dei
declinat oīs a malo. ꝓu. xv. Jo sub
ditur. Juncti sapie timor dñi. qz ac
cedens a malo accedit ad hmōi s'op
positū. Intellectus bonus omnibz fa
cientibz eū. i. intellectus dīm man
dati est valde bonus illis qui adi
plent mādatū in opere. secm hūi intel
lectū eius. illis aūt q̄ nō adīplent.
eis intellectus est magis nocivus
qz ꝓficuus. scdm quod dicr hūc. xxj.
scientes qui cogitant voluntatē dñi
sui et scat. vapulabit plagis mul
tis qui aūt nō cognoscit voluntatē
dñi sui et scat digna plagis. vapu

labit paucas. Laudacõ eius. q̃ nuple
ut mandatũ scdm dei intellectum.
manet in sclm scli. qz cõmaht ma
net ꝓnuũ opis vtuosi. psalmꝰ cxix.

Beatus vir. Hunc psalmo ꝓmit
titur pro titulo Alleluia. quo
cpõ deũ est ꝑ. in aliquibus tũ libris
additur vpi Alleluia. trũlationis agri
z zacharie. cz hĩ nõ in hebreo et tũsla
tõne io⁹. et io videt cẽ additũ abali
quo expitore pro sua wlũtate. Ad
intellectũ aũt huius psalmi sciendũ.
q̃ licet beatitudo sit reddenda ꝓ opi
bus vtuosis generalr. tũ ꝓ quãdam
appriatõnem dicitur reddenda pro
opibus mĩe spãlr. vnde dicit saluato
r. mt. xxv. Venite benedicti patris mei
possidete. paratũ vob regnum a consti
tucõne mũdi. eurium et dedistis
mi manducare. sitiui et dedistis mi
bibere et cẽ. Et ꝓ hoc in ps hoc dicit
reddenda felicitas ꝓ opibz mie. et
ꝓmo ondit ꝓpositũ in misericordibz.
Io in misericordibz oppꝰ. ibi. pcedz.
ꝓma in duas. qz ꝓmo ondit ꝓpo
situm de felicitate in ea. Secõ in pba
ibi. In mandatis eius. Circa ꝓmũ sci
endum q̃ felicitas que potest hõi
in vita ꝓsenti ꝓncipalr cõsistit in bo
nis aĩe intellectualibus. Bonum uero
seu actuale consistit in bonis exte
rioribus. ꝓut sunt ipis virtuosis
quedã instrumenta virtutis. scdm
quod dicit ambroꝰ sr̃ luce. Sicut
diuitie impedimenta sunt regibus. ita
pbis sũt adminicula virtutis. et ideo
psalmista in hac pte ꝓmittit loqm
tur de istis et de illis dicens. Beatꝰ
vir. s. in pposito in quo pro bono virtu
tis habito in re. habetur beatitudo futura
in qua. qui timet dñm. timore filia
li. qui reformidat offendam. Ideo
subditur. In mandatis eius uolet m
nis. Iste minus nõ importat vitiũ. sz
actũ intentionis ad implendũ dñi ꝓcepta
et potissime in opibus mie. et qz mt
bona exteriora bonũ plus est ꝓncipium.
Deo sequit. potens in tra eius semẽ ei⁹.
Hoc frequẽter videtur contingere q̃ homes
misericordes habent filios potentes ꝑ suam
doctrr. sicut salon potentissimꝰ fuerunt
dd̃ pio et misericordi. et qz potentia tem
poralis nõ est laudabilis nisi habeat bon
tatem mentis annexã. ꝓ subdr. Gloria
et diuitie in domo eius. i. in familia
tuentis deũ. et opa mie facientis. et
iustitia eius. i. meritum huc iustie. ma
net in sclm scli. hoc est dm in filiis suis
ꝑ successoribz. scdm quod dicitur. exo.
xxxiv. Qui custodit iniam in mia. ꝛc.
Exortum est in tenebris lumen rectis. qz
recta intuentes in pria mie pones tanq̃
in tenebris. illuminant spaliter a deo lume
huc gr̃e p quã habitat in mente. et ꝓ hoc
subdr. misericors et cẽ. q. d. istud lumẽ
est qđ deus illuminans mẽtes. et p illumĩa
cõne creatã spãli modo habitat in mẽte.
qui est misericors. quãtũ ad habitũ. mie.
et miserator. quãtũ ad actũ. nõ est pri
hoc intelligendũ q̃ modo sit aliqua di
stinctio habitus et actus sicut in nobis.
sz ꝑfectionẽ diuinam apprehendere nõ possu
mus nisi per eoĩs notiam. sz sicut est in nobis ubi habitus virtutis
et actus realiter distinguũtur. Et iustus.
qz semp iustitia cũ una cõcurrit in
dñis operibus. In traslacõne nostra. xxx.
addit dñs. ad ondendũ qđ aliud qđ
dicitur hic. misericors et miserator
et iustus. refertur ad xpm deum. Quia
homo qui miseretur dando hilariter

non potentibz reddere et cõmodat. ḡ
tis potentibz reddere. ille eñ qui sic
opatur ex hitu mẽ. opatur iocũde.
quia sedñ plm̃ sedõ ethyz signũ hi
tus gr̃iati est delectacõ in ope. Dispo
nit suiones suos in mdiõ. s. recte
rõnis ut omo caueat a truncitate
locutõnis. qz ictũ nõ cõmouebit. s.
a stabilitate virtutis. ¶ In medio.
Hoc eñ agitur de firmitate pt̃ hanc
virtutem reddenda p opibz mẽ. dicit
In medio etiã cũ multis. et accã
pitur hic multũ pro ut dicitur de
virtute mẽe. Justia cũ vno modo ac
capitur pro oi virtute. ab audicione
mala nõ timebit. quã audient in
misericordes in die iudicij ait xxv.
Ite maledicti in ignẽ eternũ et sequnt.
Esurivi. et nõ dedistis mi mãducare.
sitivi. et nõ dedistis mi bibere et c.
sz bona audient quã audient mise
ricordes. Dextra brachij pris mei et c.
sicut allegatũ est s. patrũ cor eius
firmat in dño. nõ in rebus caducis et
defectibilibz. Cõfirmatũ est cor ei9
in bono p hitũ virtutis et gr̃ie. sedñ
quod dicitur hebr. xiij. bonũ est gr̃ia
stabilire cor. nõ cõmouebit a stabi
litate virtutis deo ipm conseruan
te. Donec despiciat inimicos suos. q̃
tunc ab hoĩe despicitur. qñ de eis
hz plenũ tuũ ipsũ. quod est in morte
qñ decidit in statu gr̃ie. et qz predicta ne
tur homo p gr̃iam mẽ. Jo subdit. di
cẽs. pr̃ amorem dei cũ alia accep
tacõe. dedit. liberaliter ablq; hz retri
bucõne trine. pauperibz. xpin reple
tantibus. ait. xxv. q. vm ex minimis
mei fratribus in fratres. et nõ adula
toribus. seu histrionibus q̃bz milia
dant hmõdi et nichil pauperibz.
communiens. i. poteñ tẽporalis qua

ñõ. hic. ꝑ
illos q̃ dat
adulatoribz
z histriõibz z
nõ pauperibz.

vis est ad bonũ virtutis. Exaltabitur
in gloria. s. celesti. v augmentabit
in gl̃ia eius potẽ. ¶ Impius vi
debit. Hoc cõsequenter ondit̃ q̃ inimicis misericordibz
reddet̃ oppositũ. s. dolor et tristicia q̃s
pot̃ expom de pñti vita sic. ¶ Impius
videbit et irascetur. qz ipse videns
pfectitatẽ iusti cõturbatur. et nõ
solum interiꝰ in aio. sz ꝙ in exteriori si
gno. Ideo sequitur. Dentibus suis
fremet et tabescet. qz motꝰ ai redi
dit ad corpus. Desiderium peccatoris pib;
qz peccatores desiderãt manere in tempo
rali pfectitate et deficit eis in mor
te. et alii nalde reputat. Alio modo
exponitur pro vita futura in qua im
pij torquebuntur nõ solũ de pena
sẽ inflicta. sz ꝙ de visione glorie. qz
iz ipsũ nõ cognoscunt intuitiue et
pticulariter. tñ cognoscũt abstractiue
et generaliter in quãtũ in quodam
generali sciũt eos esse in maxima delec
tacõne. quod tangit ad augmẽtũ sue
misericordie. psalmꝰ. cxij. ¶ Laudate pueri. Hinc pr̃ pmit
titur. Alleluia. pro titulo.
quia in eo psalmista inducit ad
laudẽ dei ex cõsideratõe sue excellẽtie
pnideñe. qua abiectos et depressos in
uicte. alii sublevat ad statũ mag
honoris et gl̃ie. sicut in ioseph elevauit
subito de carcere ad hoc q̃ esset pri
mus egypti. et sedñs a rege. gen. xli.
Et hm hoc pr̃ ille in duas ptes diui
tur: qz primo psalmista ad laudem
dei inducit. Et io ad hoc tẽpe in
ducat. ibi. Excelsus. Circa primũ dr.
Laudate pueri dñm. Non accipiũt
hic pñ tõne etatis distinctõne ma
nentes. sz accipiũt hic pueri p subi
ectis et mĩstris. sicut dicit achi
melech ad dauid de viris q̃ erant

cū co· ꝑmo. ꝙ. xxi. ci mōdi sunt pue
ri annihentibus uarie mādūcent
et c̄. et hoc mō frequēt loquūtur scp
tura. oēs aūt sunt deo subiecti.
et eius seruitio et laudibus obliga
ti. Sit nomen dñi bñdictū. i. sicut
est in ceipō bñdictū. sic bñdicatur
a subditis. nō bñdcōne cōsecrationis
que fit tm a maiori. sz bñdcōne lau
dis que ꝑfunditur a minori. ex hoc
nūc et usq; in sclm. i. sēdm certitudi
nem omis diuinationis. a solis ortu
usq; ad occasum. i. sēdm oēm ex
tensionē dictarum locaꝝ. ¶ Exci
sus. Hic cōmē psalmista rōnem i
dicat ad ꝓpositū que accipitur ex
cellentia sue ꝓmdentie ex qua me
rito dr laudari. ꝙdo dicitur. Excel
sus dñs oēs gentes dō. quācūq; sit
magne et diūse. et sē celos. i. sē
Angelos qui sunt cines electos.
glorie eius. qr de omnibz hoībus
et angelis ad suam gloriam ordi
nat et disponit. ꝙdo subditur. Qs
sicut dñs deus noster. q. d. nullus.
qui in altis habitat. p sue glie reful
gentiā. et humilia respicit. p suam
refulgentiā ꝓmdentiā. in celo. qr
sē bientes angelos inde deiecit. et
similiter s' adherentes in gloria cō
seruauit. et in tra. qr in prima etā
te rebellantes homēs in diluuio ob
mersit. et humilem noe cū sua fa
milia saluauit. et qr sic fit fre
quēter in ptinentibz ysaias. ꝙdo
subditur. Suscitans a tra inopē
et de stercore erigens pauperē. i.
de loco uili et fetido. erigens pau
perem. hoc patuit in manasse rege iu
da qui ꝑ sibiam de regno suo fu
it deiectus a deo. et ab inimicis
suis in carcere fetido reclusus. et

tame afflictus. et ꝑ hūilitatē in
am inde adeo fuit reclinatus. et in
reg^m restitutus. ij. ꝑal. xxxiij. ꝙdo
subditur. vt collocet eū cū ꝓcipi
bus. tāq̄ eis ꝑsidens. ꝑ quod sē
ditur. Cum ꝓcipibus ꝓpuli sui.
pōt aūt hoc referri ad exaltatōnē
hūilium in gl̄ia celesti. in qua collo
cantur hūiles cū angelis. qui di
cuntur in scriptura ꝓcipes et di
stinguuntur p tres hierarchias. hie
rarchia aūt idem est qđ sacer ꝓcipa
tus. et qr dcā exaltatiō nō fit solū
in seruis uiris. sz ꝙ in feminis. ꝙdo
subditur. Qui habitare facit sterī
lem in domo. dans ei fecūditatē ꝑ
quam est honorabilis in domo ma
riti mag̃ ꝓpria erat cōceptibilis et
aperta ꝑ sterilitatē. ꝙdo subditur.
matrem filiorū letantē. exemplū
hēt. i. Reg. i. de anna que ꝑ sterili
tatem cōtemnebant in domo hel
chane a fenenna. et cōcilia s' a deo
fecūditate prohis. fiunt honorabilis
et letabunda. vñ frat cantica illd
Exultauit cor meū in dño et c̄. ꝓmo
Reg. ij. ¶ Allegorice exponit ps istē
de aperitōe ꝓpli nidaici ꝑ mardu
chitatem. et exaltatiōnē populi gen
tilis in bonis gratie. eoq; denote re
cipit fidem catholicam. et sic sy
nagoga fuit est sterilis et aperta.
et ecclia in fide genaū fuit est fertil
et letabunda. Et hoc modo loquit
apūs galathas. iij. mdices illud
ysa. liij. Letare sterilis que nō ꝑ
ris erūpe et clama que nō pturis.
qr multi filij deserte magis q̄ eius
que hz virū. et vocat ge utilitatē
sterilem et desertam. qr multo
tempore fuit deserta a deo ꝑ per
catum ydolatrie. et sterilis in pro

nō. quod sit
ierarchia

le ad dei altum educatr. et ibidē ꝓmittit Apostolus. scriptū est. quō abraham duos filios hūit. unū de ancilla et unū de libera. et sequitur hec ꝓallegoriam dicūt. hec eīm sunt duo testamenta et c. hanc aūt expōnē nō ꝓsequor. q2 dictū sit tractata est aliis in plumbus locis. Cxm9. psalm9 In exitu israel de egypto. Hunc psalmo i tūslacōne iōnnm ꝓponit. Alleluia. pro titulo. tū in hebreo est finis psalmi ꝓcedentis. Ju hi aūt ꝑs inducat psalmista ad dei laudē ex cōsideratōne būficij populo israel exhibiti i exitu de egypto. et ꝓmo illud būficiū recolit. Secdō ex hoc dei laus concluditur ibi. Nonnō. Cum ꝓmū recolūtur prima mirabilia adeo frā ni exitu de egypto. nō tū secundū ordinem hystorie. aliqua narrando post. que tū fuerunt ꝓius frā. sicut frequenter fit in sanctis. et mavie metrice cō posita. qualis est ista. dicat g. In exitu israel de egypto. qui hētur. exo. xiij. Domus iacob. q2 totus populus israel descendit de iacob qui alio noīe dicatur israel. gen. xxxij. De ꝓpō barbaro. onis ꝓpe dicitur barbarus ex ceptis hebreis graecis et latinis. quia alia ydiomata dicūtur barbara. frā est nudata sīficatō eius. q2 i nudata virgūt altus dīnus et sāa legis et ꝓphetarū. israel potestas eius. sicut ex actus regis dicitur eius potestas. q2 deus ꝑ filios israel tāq3 ꝑ exercitū simi. eicat chananeos de tra illa. ut hētur in libro iosue. et sic israel dicat9 potestas dei. iquātū ꝑ ptatem adeo s' cō cessā eicat gentē illā. Et sm hūc sēsū. Facta est nudea et c. refert terminū exit9 de egypto. Ju hebreo aūt et tūslacōne iōnnm sic hētur. Facta est nudas et c. Et secūdū hūc sensum ꝓprie exitus de egypto. q2 tribus nuda ꝓma intrauit mare rubrū sequēs moysē. alias formandarum et turdantibus et sic frā est dei sēsificatō iquātū frā illud declarauit dei sēsitatē. manū confirmata tribus nuda coūsē secuta est moysen. israel ꝓtestas eius. q2 pro israele pugnat ō egyptios exercitū. Et dixerūt egyptij. fugiamus israelē. dīus enī pugnat pro eis contra nos. Aaron vidit et fugit. q2 se mptes diuisit irretractabiliter se a medio ad ꝓcipiendū dīm. ac si hēret sensū et intellectū. q2 creatura obedit creatori admittēdo. Jordanis cōversus est retrorsum. hoc fuit meritū declerato. ut hūc iosue. xxiij. q2 aque iordanis ex origine suo descendentes. steterūt et eleuate fuerūt ad modū collis. et sic mptr retrorsabantur. ubi locū originis. sic aq3 fluminis inueniens obstaculū resultat retrus origins locū. aquatēs exultauerūt ut aietes et c. i. amissā exultatiōnis dederūt filius israel. q2 in tūsitu fluminis amon. scopuli ex una ꝑte inclinati sunt usq3 ad ripam oppositā fluminis. et sic ꝓbuerūt tūsitū filius israel. et mīserunt insidias ibi latentes cōtra filios israel sicut dicūt sunt. Num. xxi. Obscurabitur sic. sicut scriptū in libro. sic fracet introrsum. amon. scopuli torrentū inclinati sūt et c. et sic dīr ꝑ in se exultasse methaphorice sicut et de mari rubro dictū est. Aaron vidit et fugit. quia ad modū cognoscentis. et sicut filius israel prebuit. et illi scopuli dō modo inclinati videbantur. Applaudent aduentui filiorū israel ꝓ tūsitu.

quid est c

quid est tibi mare quod fugisti etc. q.
d. vñ venisti ista mirabilia i mari
rubro et iordane et collibus ut dñi
est. et rñdet. A facie dñi mota est tra.
q.d. a dña voluntate pfecerunt ista
ad obediunt ei insensibilia. q2 sicut
ad dñi mutñ mota est terra qñ ab
ortu sunt duthan et abyron. ita aque
et colles in pdis et consilibz. alis.
vñ et subditur. Aliud mirabile fecit
quod fuit in deserto ad di. Am cõsist
petrã i stagna aquarñ. dando huñ
dulcãd aque de petra. ecc. xvij. et
in rivis i fontes aquarñ. Vñ. xx. vbi
dicitur. cãq2 moyses eleuasset ma
nñ percutiens bis virga bis fluxerũ. egres
si sunt aque largissime et c. ¶ Non
nobis. Hic expõdãs miracula di-
uina dñus honoz cõcludit. et oñdi
tur q3 sit honorandus. Scdõ aquibz
ibi. Non mortui laudabunt te. pma
in diuas quia pmo dei gloria ex dãs
concluditur. ibi. Similiacra gentiñ.
Cuius pmñ dicit psalmista. Non
nob dñe. attribuatur gloria depre
dãs miribilibz et consilibz. s. no
mini tuo. q2 in talibz tota rõ fecit
potencia facientis. Sm qd dicat augl.
sup mia tua et veritate tua. talia ei
sunt a deo fca populo israel. ad decla
racõnẽ dine veritatis qua ãpleuit p
missiones fcas pribus. s. abrahe.
ysaac et iacob. et sibit ad declarac.
nẽ dine mie. q2 q3nus populus isrl
ipm frequent invocauit ad mam. vt
in adoracõne vitulñ. et alijs malis
que fecit in deserto. tñ adipleuit pro
missñ pribus fcã in hoc declarans
nñe sue effectñ. nequñ dicant gentes.
a gentiles ydola colentes. v̄ est deus
conñ. s. hebreorum. si enim nõ adim
pleret promissa eis fcã. viderentur gen
tilibus q3 defecisset veritas sua. et q2
tot mirabilia fecit pro eis. potenter vi
vere dicent gentilibus. Deus aũt nr̄ i
celo. q2 ibi magis relucet sua potestas.
Deinde qmã se extendit. ad oia ibi
nota quod p2 p eius miracula fcã in
mari et in terra. ut pmittit est. Ideo
subditur. Omia quecũq3 voluit fecit.
¶ Similiacra. Hic cõr excluditur
ydolatria. ano pmo oñditur vanitas.
et sdõ latrie vilitas. ibi. Dom9 ihrl'.
pmñ oñditur p hoc q3 ydola fcã sũt
de sensibili materia artificialiter. et si
est quod dicatur. Similiacra gentiñ
argenti et auri. q2 materia artifi
cialis est tota cba cor3 tm plñs. opa
manñ hoñ. p sculturã. sicut sñt
lignea et lapidea. nl3 plus. sicut
metallica. os hñt et c. oñdit eadẽ
q3 careant vita p carentiã effectus.
visus auditus olfactus. tactus et gl
sus. quibz vita manifestat in hoibz
et aialibus. et p3 hã usq3 ibi. Similes
illis fiant qui faciũt ea. s. artifices.
q2 carent vita spiali. sicut illa sen
sibilia. Et omnes qui confidunt in
eis. s. ydolor cultores qua confidit
in nichilñ. sicut et ydolñ nichil est
pria ad cor3 vñ. ¶ Dom9 israhl. Hic
cõr oñditur latrie vilitas. et pmo
in vocatione mali. sdõ in adeptõne
boni ibi. Dom9 memor. pmñ p3 p hoc
q3 colentes dñm p3egrit ab eo i pri
cultis. et hoc est quod dicatur. Dom9
israhl' sperauit in dño. ipm devote colen
do. Adiutor et protector comm est.
sicut p3 contra plñcem et eo3 cultñ
cro. xiij. Et cõtra reges chanaan cõ
ut p3 i libro iosue. Dom9 memor t c.
Et dom9 sanctos cõtinuerit i domo is
rael sicut ps in toto. tñ dr ea fit spãl'
mentiõ q2 adeptum pmebat sacrifi

aũ quod est latue offiaũ. adiutor ꝛ ptector comm est. sicut ꝓ mdeuocacõne chore dicitur eo q̃ uolebat ꝙ et sins vsimpaur sacerdotiũ contra aaron et filios eius. nũm. xvi. Qm timent dominũ sperauerũt in dño. dicit. xxvi. q̃ hoc dicat̃ ꝓ consilos de gentilitate ad nidelitatẽ. qm nõ erant de filijs isr̃l̃ et tñ deus erat adiutor eorũ sicut aũ filijs isr̃l̃. q̃ mita de talibꝫ ascendũt aũ eis de egypto. ut hñ eoꝝ. ꝓpt̃ ꝗ hoc expon de gentilibus deũ colentibus qual' sunt sanctus iob et multi alij. Dom memor fuit nr̃i. Hic cõm. ondit̃ utilitas late mplecacõne bom temporalis ꝗ spũalis. et hoc est quod dicitur. Dom memor fuit nr̃i. ꝛ oblino nõ cadet i deo. nec ꝓ cõis recordacõ ꝓpe dicũ. tñ secũdũ cõem modũ loquendi hoim dr recordari aliquoꝝ. qui fuat eis bonũ. Ideo subdit̃. Et bñdixit nobis. quod dicat cõm in toto ꝓlo isr̃l̃ aũ dicitur. bñdixit domui isr̃l̃. scdo spali. i tribu sacerdotali. d. bñdixit domui aaron. tuo gnali. in omibꝫ deum colentibꝫ sñ sunt cõsti ad fidelitatẽ. sñ gentiles recte vnientes. quibus psalmista ꝓcatur bonoꝝ augmentat̃. d. Adiciat dñs. sc. nr̃m alia bona conferendo. bñdicti nos a dño. ꝙ cõsecucõnẽ gr̃e in ptia et glie in futuro. Qui fecit celum et terram. ꝓpter quod pot dare tuã bñdictõnẽ gr̃e in ptia vita que ꝙ terrã deliquat et glie in futuro que ꝙ celum signi ficatur. quod ad huc amplius decla rat dicens. Celi celi dño. q̃ ibi ma gis relucet glia sua in angelis sãc. tum ait dedit filijs hoim. i. hitãtibus cõm comm ꝓ vita ptia inquia si debite vniant ad deum colant assumentur ad hitatiõnẽ celestem aũ angelis. sm quod dr. apc xxi. in resurrectõne erunt sicut angeli dei in celo. Non mortui. Supra oñdit q̃ deus est colendus. hic oñdit a quibus. et loquitur de adultis mentecapad. Non mortui laudabunt te dñe. qua cũ sit ꝑ stratum meritoꝝ. q̃ sm damasc. quod est hoibus mors. hoc est anglis casus. neq̃ oñs qui descendunt in infernũ q̃ si accipiatur ꝓ infimo dampnatorum. ibi nõ est dei laus. sz magis blasphemia. Qui aũt de luuio ꝓfundi. ul' ꝓfoꝝ mongmalu descendencũ iam sñt ex nulla gratia. Sz nos qui vivimus. in vita ptia. bñdicimus dño. meritone. q̃ status meriti durat usq̃ ad mortem. ꝓ quod nr̃o laudatur deus meritone. Et hoc nũc et usq̃ in celũ. i. usq̃ finem ꝓsentis scli. q̃ tunc desinet tempus meriti ꝓmanebit tñ laus sanctorum in pria ps. lxxxiii. Beati qui habitant in domo tua dñe in scla scloꝝ laudabunt te. Ut hoc ps moraliter intellecto. mutatur quilz pecor mutam consentus ad dei laudem ꝓ beneficio erutus de peco. quod ꝙ egyptũ deliguatur. eo q̃ egyptus tenebra interpretat. quo vidua fit caligatio. eo q̃ interpretatur cõfusio. Time fugit mare. i. anima intuido culpe. Jordanis. qui interpretatur nimis iudicii. retrorsũ conuertitur. i. a iudicio condempnacõnis ad iudicium salutacõnis. tra mouet a facie dñi. q̃ homo deus ab immo mouetur. vue operacõnis motu. De petra. i. corde ꝓtus duro. fluxit aque deuocõnis. ꝓ idolatria abrogatur. q̃ auaritia que est ydolorum seruitus. eph. v. ca. Ꝓ libertatem abiatur. et deus. fidei. spe et caritate. colitur et sic ab

hoc bñficato p grām bñdicatur.

Dilexi. Hunc ps ps̄alm⁹. cxm⁹. ꝓpōnitur p totiusto. Alleluia in tribulacōe iōnnn. tñ in hebreo pnitur in fine p̄cedentis ps. scdm aūt hebreos alios q; doctores oīe. dmnd frat hunc psalmū pro liōne sua a paulus in plecucōne saulis. deq; matia fient plures psalmos ut pa tuit p predca. Et dicitur in duas ptes. q; primo confitetur sua liōnem. Scdo monetur ad grām actōne. ibi. Comitetur. Circa primū sciendū q; psalmista alīn mutat modū loq̄di de futuro ad p̄teritū ul' coīr fit locucō de cōdē sēo. Qua hic modus est frequens in pphetis et maxime in canticis unde cant. cap. vis est iste ps. et alīs psalmus dicat q; Dilexi. s. dnm. qm exaudi et do⁹ etc. Iz cum deus sit p̄ se dilu gendus et ꝑ se ois. tñ q; aliqn cō descendit. p̄bet ei occasionē magis diligendi ipm. Qua mdmodū amorem suū ni. loquitur de deo mo re hūno q; mdmodū amē ad pticō nē q; vult exaudiri. et io amis i dmacō in deo nō est aliud q; exau diō. Circūdederunt me dolores mor tis. s. imminentis q; saul erat ca stodia domi ipi⁹ dauid ut manc monetur primo r. xix. et q; saul et ei⁹ satus cingebant dō i mod' crone. ita q; dō desperabat se posse euadē. primo r. xxiij. Et pcella in ferm inuenīt me. In hebreo pro inferno ponit. scol. q; nō solū signi ficat infernū. Iz ꝑ significat fossam sive sepulturā. et sic accipit hic eo q; sequitur ad mortē. tribulacōm. in corpore. et dolorem in mente. in nem. in plecucōne saulis me imite plequentis. Et nomē dni inuocauit. frequenter cum dnm rogant pro li beracōne a saulis plecucōne. O dne liberā aiam meā. i. vitam me am. a plecutoris dominⁿ et nr⁹. q.d. decens est ut a te cōsequar mām in mea liberacōne. et nisi ea in saul' cōdemnacōne. Custo diens pmilos do⁹. primi enim est de tatis custodire in talibus deficias. pmuli enim nō possūt se defendere a potentibus. et ideo decens est ut do⁹ succurrat eis. In tali nero statu erat dō irrespectu saulis regis. unde in diebat primo r. xviij. q; plequ ius ier israel. quem plequens. in nem mortuū plequens et pulice vum. ideo subdit. Confūdatus sum mente coram deo. et pturbate coram mūdo. Et liberauit me. sua gra et virtute. Comitetur. Hic post sue liberacōis confessionem cōuer titur ad gratiā actōnē in quo solo mens humana quietatur. scdm quod dicit augus⁹ libro cōfessionū. Inquietum est cor meum. donec quiescat in te. quia dns benedicat tibi. ꝑ quod debes ei regratiari. et repetit benedictiū s' pōtū. d. Quia eripuit aiam meam de morte. imminente. ut pz ex dcis. Oculos meos a lacrimis. legitur enim dō plorasse in plecucōe saulis primo r. xx. vi dicitur. Fleuerunt pariter. s. dō et io nathas. et subditur. Dauid auit amplius. pedes meos a lapsu. s. inimicorum saulis. q; quātūcūq; sol licite et ardenter quereret eum. ut pz p⁹ r. Tñ in manibz eius nō cecidit deo ipm protegente. sm quod dr p⁹ r. xxiij. querebat saul dō cūctis diebz et nō tradidit

eum dñs in manu ei⁹. Ideo cõcludit dd. p lacrimo dño. et deuote sentiẽdo. in regione viuor. i. in vita pñti. et post ea in vita celesti que dicat tibi vindictã. Moraliter pot exponi. ps iste de quolz fideli liberato dñnutus ab afflictõne corporea in ill' spũali. qui recognoscens suã liberacõnẽ surgit ad gr̃ãr actionẽ.

Credidi. Hmt ps psalm⁹ cxv. nullus õno titulus ꝓponit in hebreo. quem exponit ra. sa. de dd' pito in plecucõne absalon. i qua legitur precalle p dereprõnẽ. et tollendalle patent illam plecucõnem. et gr̃ãrum actõnẽ. primis se ad suã liberacõnẽ ut magis vi debitum pro sequendo. et ideo psalm⁹ iste in tres ptes diuiditur. qñ ꝓponitur ꝓmũ. scdm ibi. Quid re tribuã. tcꝫ tertiũ. ibi. Vota mea. Circa ꝓmũ sciendũ q fugiente dd de urbẽ ꝑ absalon. sybꝛa sernus miphiboseth occurrit ei cũ duobus asinis onerat⁹ panibus et alijs victualibus. quer⁹ ꝑ hoc dd fauorem. quẽ credebat facilit reuti ad dignitatẽ regiam. et diffama uit miphiboseth cõtra pisces et ãbis dauid dereptus. dixit ei. tua sunt oĩa que fecerunt miphiboseth. ut hꝫ scdo. Rx. xvi. et hoc est qd' dicat dd'. Credidi. ãbis sybꝛe nimis fracti. ꝓ quod locutus sũ. nimis ꝓcipi tanter ei concedendo hereditatẽ dñi sui. Ego autẽ. humiliatus sũ nimis. quia ꝑ absalon erat fugitiu⁹. In hebreo hꝫtur. afflictus sum nimis ex filij mei plecucõne q' deberet me liberare honorare. hoies autẽ affecti sunt ꝓpondꝫ ad loquendum. ꝓ quod dicat ꝓphꝫ ei⁹ contrarietas nũq⁹ prudent. et ideo subdit dauid. Ego dixi in excessu meo. i. puentus dã turbacõne. vñ in hebreo hꝫtur. Ego dixi in festinacõne ul' cõfusõne mea. quia ex turbacõne mẽtis. papilio ter⁹ locutus sunt. Omis homo mẽ dax. Videbat enim filiũ ꝓprium se plecuentem. et totũ ꝓplm israel qui a pueris multotiens liberauerat. et fidelem. scdm quod dicitur scdo. Rx. xv. Toto corde vnusquisq; sequitur absalon. et ideo ato ait dixit q; ꝛ miphiboseth in hoc se queretur absalon cũ alijs. vñ post ea dauid videns se deceptũ. retinet tamen cum eam quantũ ad hereditatis medietatem. scdo Rx. xix. et hoc tunc dauid gratis portauit. ut dicũ tunc scdo Rx. xvi. Omnino tenendũ est probabiliter q post ea penituit. et q; ꝙ alia medietate quam dimisit sybꝛe eo q; sibi adhesisset in psalmo primo dato in alijs sanctificat miphiboseth. hꝫ nõ sit scriptũ. q; non omnia sũt scripta. Quid retribuam. Hic cõmendatur pacia dauid in illa plecucõne. que ꝓ hoc q; illa semp⁹ maledicentis valde ꝓpacienter portauit. ꝓmo. Rx. xvi. Et ideo illã plecucõnẽ ꝓ tribus siclis sibi adeo collatis. acceptauit. et hoc est quod dicit. Quid retribuã dño. pro omnibus que retribuit mi. de manibus saul me liberando et ad regnũ ꝓmouendo. et mortẽ mi debitam ꝓ adulterio et homicidio irrogando. et respondet. calicem salutaris accipiam. i. actiuitatẽ plecucõnis. que in scriptura calix dr̃ accipiendo. Et nomẽ dñi invocabo.

pro mea liberacõne a dicta plecacõne.
Vota mea. Hic cõmẽdatur
gnacia acq̃ adeo ab eo pmissa u
predcã fuga. scdm quod hẽtur scdo
R.xv. v dixit ad sadoth. reportate ar
cham dei in urbem si inuenio grã
m oculis dñi reducet me et oñdet
mi eam et tabnaculũ sũm. hoc aũt
dicebat ppones et pmittens ibi
facere sacrificiũ. et ideo dicitur hic.
Vota mea reddam coram oĩ pplo
eius. i. in templo v cõuenerat po
pulus. et subdit cam. dicens. pre
ciosa in cõspectu dni mors scõrũ.
. i. nõ desinit pmittit eos mori si
cut res pciosa nõ cõtempnit de fi
ri. et p hoc intelligit liberacõnẽ
suam a mortr. ner ponit se in mo
scõrũ ex clacõne. sz magis confitetur
dei uirtutẽ in se. sicut exodi. xxi.
R. xx. dixit de se q̃ meritõ dñe
qsi ambulaneram coram te in
ueritate et corde pfecto et ẽ. eam
aũt hic liberacõnẽ ostendit. dicẽs.
O dñe q̃ ego seruus tuus. te colen
do. et filius ancille tue. in hoc de
notatus merita matris sue. nl' sicut
dicat. ra. la. Vocat se seruũ natũ.
in domo principantias qui est ma
gis dilectus a dño q̃ ille qui est
emptianus de foro. qẽ aũt erat na
tus in domo dei. i. a fidelibus pen
tibus deo seruientibus. Gentiles aũt
ad fidem cõuersi dicebantur magis
serui dei. i. a fidelibus pentibus deo
seruentibus emptiani. Dirupisti
vincula mea. i. pp̃ pdcã liberasti me
de plecacõne Absalon et aliorũ sibi
faucianũ iprdictarũ ne a regni mei
regimine. sicut vmana materia
ha uxorem habuit hoiem ne posset liber
agere. Vẽ q̃ plecacõ absalon tanr
mota contra dñ nr̃am pcã pro
adulterio bethsabee. et homicidio vrie.
secundũ qd̃ pdixit s' nathan. ii. R. xi.
Hec dicat dominꝰ. Ecce ego suscitabo
sr̃ tuum de domo tua ere. Et io dñ
liberatus ab ea plecacõne. dixit se li
beratum a vinculis dñi pcãr. eo q̃
p̃ illa erat obligatus ad illã pnã
sustinẽdã. Tibi sacrificabo hostiam
laudis. s. p sacerdotes hostias offer
tes. et cantores in sacrificijs laudes
dñas dicẽs. Et nomẽ dñi inuocabo.
qua non solũ p alios laudant dñi.
sz in plona ppria hunc psalmũ
et alios decantando. Vota mea. q̃
ea potius in plecacõne absalon.
dño reddã. sicut pmisi. in cõspectu
dñi populi eius. i. in loco dñi ubi
populus uidet' quãtũ ad sacrificia ti
bus temporibus in anno. secũdũ
quod dicitur exo. xxiii. Et v erat
talis cultus ostendit. d. In atrijs dom
dñi. i. tabnaculi in quo erat arcba
pacta. q̃ templi tempore dd̃ nõ erat
adhuc edificatũ. in medio tui hrlm.
q̃ illud tabnaculũ erat in cãtate dd̃.
so. R. vi. Que cuntas dicebatur for
talicia xpi hrlm. Moraliter potest
exponi ps iste de quolz fideli. qui si
alũ deliquit p alterius detractõnẽ. sua
ignorancia cõfitetur humiliter. et tri
bulacõnẽ iniungẽte sustinet patienter.
et aqua liberatus agit deo gras reddẽ.
Laudate dñm. psalmꝰ. cxlvi.
Hunc ps in tũsiacõne domini
pmittit. Alleluia. pro titulo. qd̃
sigt. laudate dñm. q̃ in hoc ps mdu
cuntur omes pplꝰ tam gentiles q̃
iudei ad laudem dei pro aduentu xpi.
qm̃ mittunt vnã eccam et
iudeis et gentilibus ad dei gloriam
et honorem. et hoc mo allegat a
postolus scripturã hui⁹ psalmi. Ro.

rb. dicens. dico enī ihm xpm mīstrū
fuisse circūcisionis. i. ppulū nideā
ni fide nistrandi et post ea subdit
de gentilibz. gentes aūt ḡ mīa ho
norare deū. sicut scriptū est. pp̄
ea confitebor tibi ī gentibus et c̄. et
sequitur. et iterum. laudate oēs
gentes dnm et magnificate eū oēs
populi. quod accipitur ex p̄o. ymno
p̄s. ista aūt p̄mittens psalmista m
sūl dicit. laudate dnm oēs gentes.
i. oēs gentiles ad fidem xpi uocā
di. laudate eū oēs populi. i. nideā
ni duodecim tribubus diuisi. et p̄o
nit gentiles nideis. q̄z pena de cū
deis p̄ma ardiderunt. et multi de
gentilibus. secūdū quod dicit apo
Ro. xi. cecitas expte contigit in i
rael donec plenitudo gentiū intra
ret. et sic oīs israel salvus fieret
q̄ nidei cōuertentur. et finē mūdi.
et ideo hic inuitant ad laudē p̄o
gentiles. et p̄dē laudis cām
poīt dicens. Qm̄ cōfirmata est
sup̄ nos mīa eius. loquitur de futu
ro p modū p̄terti p̄ certitudinē
p̄phie. p̄ adventu enī xpi et nō
ante fuit mīa dei confirmata p̄ cr
effectū. q̄ ante expectabatur p
magnū deliderīū. et ueritas dm̄.
i. tp̄e xp̄us qui dicit de seipo. Joh.
xiiii. Ego sum via ueritas et vita.
manet in eternū. secūdū quod dicit
apo heb. xiii. Ihūs xp̄us heri et
hodie ip̄e in secula. psalmus. cxvi.

Confitemī dño. Hunc p̄s ī
titulo. Alleluya. q̄z psalmista
in finitate ad dei laudem. et dicit
aliquis q̄ dē fecit hunc psalmū
invitans populū ad dei laudē p̄o
sua liberatione de capiū ꝓfectione.
et populi israel a gentilīū ꝑcūssū

aūt p tribulatione sub suo regimine
ut p̄z. n. r. Et hoc fiat in hoc psal
mo usq̄ ad locū illū. Aperite mi
portas iustīe et c̄. ab illo uo loco usq̄
ad finē. indicat ad laudē dei pro
edificatione templi quod p̄mdit
et p̄dixit edificandū tempore salo
nis filii sui. et secundū hoc quod
ibi subditur. lapidē quē reprobā
uerunt edificantes et c̄. exponit
de quodā lapide illius edificii q̄
firquenē a lathomis fuit obla
tus in edificio mmm. q̄z semp mu
tetur minus longus ul' minus
cantus. et sic plies reiect̄ fuit ab
eis tanq̄ inept̄. q̄z i cōlumacōne
nuni i coplacōne duor p̄ctum
minentis fuit aptissim̄ quod
p̄o mirabili fuit. tunc reputatū
quod p̄mdit dē et complet fiendū.
Et sic sensus hūl' est hic de illo
lapide materiali. Et de xp̄o mīsti
ce tm̄ exponit. q̄z salmo meliori mo
dō hoc nō videtur michi bñ cō
cordare uerbis xp̄i. ubi. xxi. cap. Qm
loquens de seipo a nideis reprobā
dicit eis. nūq̄ legistis in scripturis
lapidem q̄ reprobauerūt edi
ficantes. hic fīs est ī capite angu
li. Adhuc tm̄ est istud et c̄. et idē
hetur hic re. Item actuū. iiii. p̄
trus oīdes p̄cipibus sacerdoti
xpi glificatōnē post eius passio
nem actuī. iiii. dicit de eo. Hic
est lapis qui reprobatus est a no
bis edificantibz qui factus est ī ca
put anguli. et non est aliquo
alio salus. ex q̄bz p̄z q̄ p̄s iste
quantū ad istam p̄tem intelligē
dus est de xp̄o ad lītam. tū q̄z pro
batō nō valet ex scriptura sacra
nisi p sensū tm̄ literalem. secūdm quoddi
cit Augustin⁹ ꝯ vincentiū dona

tistam. cū q; nidei nō recipiebant ñ
sensum lr̃alem. Item hoc dicat. Ra. sa.
hebreus sr̃ illud nuchee. v. Et tu
ut hyslem effracta pmulus es ī miu
bus mdā. ex te n̄ egredietur qui sit
dnator m israel etc. glia. ex te n̄ eg
dietur messias filius dd̃. sicut ip̃e di
at psalmo. ervn. lapidem q; reprо
bauerūt edificantes hic fils est in
caput anguli. Et hoc eius dcō. tria
patent secūn eius lr̃am pmū est.
q; dd̃ hmoi psalmū fecit. sm quod
in hac pte loquitur de xp̃o ad lr̃am.
sm̄ q; xp̃is p̃ius erat reprobandus.
et postea glificandus sicut narrāt
euāgliste. Quod aūt sup̃ mdicat
de lapide angulari in edificō tem
pli salōnis nō obstat. cū q; illud
dn̄ non hētur ex bibliā. m. Ra
n. pal. Ubi agitur ad lr̃am de il
lo edificio nec a recepto sz solum
hoc fuit dcm̄ a magro petro cōme
store. in hystoria scolastica sr̃ ter
cū r. Et sic ei⁹ dn̄ secutus fui
ayt. xvi. Et ro suppono. q; dn̄ ei⁹
sit uerū. tū sensus lr̃alis in hoc
psalmo. est de xp̃o. sensus aūt lr̃al
est qm̄ pmo intenditur alaptore.
et ideo si de hoc lapide fuisset sacptū
m. r. Ubi intenditur de sacpō hy
storica illius edificaj. sensus lr̃alis
est de illo lapide materiali. Sz ubi
sacbatur illius lapidis misterū.
sensus lr̃alis est de xp̃o figurato
p̃ lapidem illū. sicut est m̄ ppōito.
ut pz p̃ pdcm̄ xp̃m et beati petri. et
Ra. sa. hebrei. sicut exo. xvi. Ubi
moyses intendit sacrē hystoriā
aque de petra pducte. sensus lr̃a
lis est de illa petra materiali. sz
tor. x. Ubi paulus apo⁹ intendit
sacrē misterū hui⁹ hystorie. d.
bibebant a. de sp̃uali cōsite eas
petram aūt est xp̃c. sensus lr̃al' est de ip̃o
et nō de lapide materiali. Hujus ps̃
p̃missis p̃s ista mduas ptes dīditur.
q; p̃mo dauid mdicat ad dei laudā
cōnē. Scdō adducit ad hoc cōuenī
ens. de tribulacōne. Circa p̃mū mu
dicat ad dei laudandū. p̃pīm gr̃ale
.d. Confitemi. confessione laudis
onis gr̃ali. dīo qm̄ bonus. bonitate
aīe nō est finis. qm̄ misericordia ei⁹
q; semp̄ cōuenit eī deuote requiren
tibus. Scdō mūicat sp̃ali populū
israel. d. Dicat nūc israel etc. tūo
sp̃alius tribuum sacdotalem. d. Dicat
nūc domus aaron etc. et pz sīlia eīs
su p̃cedenti. et q; nō est sp̃ōsa laus
in oratōnibus. etc. xv. Ideo ei⁹ p̃dictos
ad dei laudē īuitatos. onīdit quon
laus est accepta deo. d. Dicant nūc
q; timent dn̄m. timore filiali qui
vitant p̃cā offendam. qm̄ bonus
etc. Exponatur sicut supra. De
tribulacōne. Hic cōmēdd̃ addūat
rōnes mducentes ad dei laudē. et p̃
cer liōnē sui. Scdō ex redēpcōne
generis hūm. ibi. fortitudo. p̃ma
mducas q; p̃mo recolit suā liōra
cōnem. Scdō adiungit ad gr̃atiam
actōnem. ibi. nox exultacōnis. Cir
ca p̃mū dicat dauid. De tribulacōe
īuocauī dn̄m. posītus eīm ī pleni
cōne salutis eiusdem deū cōfitebuī
p̃. r. xvij. Et m̄ plecucōne filij sui
absalon. ñ. r. xv. Et m̄ illis ple
nariomibus nullos psalmos fecit
ad dei laudem ut patuit ex sup̃dcis.
Et exaudiuit me ī latitudine dō?
dilatando potestatem meam et
dn̄m. Dōs michi adiutor. vt p
te mbello contra goliath gigantem.
Et m̄ pcedūs p̃ laudem plequen
tem. et cōsiliis et io dicat. nō time
bo quid faciat m̄ homo. s. timore

dria cuncta virtute. Alii enim dñi pria
lis potius timuit. Sicut qui mutuant
os cum achis. p°. R. xxi. Ille timor
non sint vitiosus dicens in deprecati
nem de deo. Dñe mi admitor. aut vir
tuti nullus resistit. Et ego deprimam
inimicos meos. Sicut goliath deprec.
de dño Aurelio Affricus ô enim. vii di
xit ei. p°. R. xvij. Tu venis ad me cum
gladio et hasta et clipeo. Ego autem
venio ad te in noie dñi. et cognitum
et auferam caput tuum a te. et da
bo cadavera castrorum philistiim ho
die volatilibus celi et bestiis terre
etc. Unum est considerare in dño. qm non
deficat in necessitate. quia confidit in noie
hoc dicit pp hesitationes ceyle et ziphe
os. in quibus confidebat. eo q ceyla ab
hostibus liberabatur. et de gree ziphe
orum erat. et tm usq noluerunt eum in
manu saul' tradere. p°. R. xxiij. Unum
est confidere in dño. qm reddit pe
nitus p virtutem operis. absq dubio.
qm [illegible] in principibus. hoc dicit pp
principes. xij. tribuum ilic' qm adhe
serunt absalon in plecatione dñi. red
dentes ei malum pro bono. Quia gen
tes circumdederunt me. i. filii israel
A ciga A gentes contra me sicut cenei et
gentiles. qz existentes cum absalone
intendebant dñi obsidere ita q non
posset euadere. ut hic. ij. R. xvij. Et
in noie dñi. simple contigit contra
mi. qz ultius sum in eos. qz mihi
occasi fuerunt et alii consimiliter
fugerunt ps. R. xvij. Circumdantes
circumdederunt me sicut apes. nolen
tes me pungere gladius eius tanq
zabuleis. et exarserunt. nimia ira co
tra me. sicut ignis mispmis. mire
tes me velocit olim ad modum
ignis spinas velocit comburetas. Im

pullus. fugere de loco ad locum in plecatio
ne saul. et in plecatione absalon de
civitate regia ad desertum. Et iterum cum
vt caderem. videlz qui videbit nobis vi
ctus sint pauore dñi. Iz plidio fuit ei
abysai filius sarue. ij. R. xxi. Jo sub
ditur. Et dñs suscepit me. Quia mu
nus in pr abysai. et malis mul
tis piaculis dñs munivit ei. Fortitu
do. Hic com' post hec salutacio
nem nuncupat ad gratiarum actio
nem. d. Fortitudo mea et laus mea
dñs. q. d. ex quo de pdictis piaculis di
na virtute sum saluatus. a me est
magnifice laudandus. et io consi
militat dei mistros ad laudandum. d.
Vox exultacionis et salutis. i. pro
mea salute resonet. in tabernaculis
iustorum. i. in loco dñi cultus et q
mistri habitant. dextera dñi. i. vir
tus eius que y dextera deliguatur
eo q est fortior manu. Fecit virtu
tem de plecatione saul' illaudando.
Dextera dñi exaltauit me. loco ei
ad regnum me promouendo. Dextera
dñi fecit virtutem. me a plecatione
absalon saluando. Jdeo subditur.
Non moriar. sz viuam. post pdictas
plecationes. secundum totum cursum vite
mee naturalem. cum quod dicit sino p
mo. et iter dñi enarrabo hebraice
etatis plurimos dies. etc. Et narra
bo opa dñi. Quia arca sine vite sic
precepit salomon edificare templum
dans ei exemplar ipse et edificatum
in carmelo. ut hic primo pal. xxvij.
Unpham et altum dimum pontifi
ces sacerdotum et leuitarum. primo
pal'. xxiij. et xxv. Castigans ca
stigauit me dñs. plecatio cum filii
sui absalon immissa fuit s' adeo
ad pmendum eius adulterium cum

ixtilatez. et hominadni vne secundum
quod ꝓdixit ei nathan. n. x. xp̃s. Et
mortu nõ tradidit me. ꝛ nimittem ꝓ
adulterniũ et homicidiũ que mortr
pñiunt ledñ legẽ. Capitr vñ. Oñ
pscatõ et saluatõ xpi⁹ dicit
signum pscatõis xpi⁹ xpi. et hic sal
uatõis mle. p resurrectõnẽ et cor
pois glorificatõnem. et in mentb
sius p gr̃ collõnem in pñti. et glẽ
in futuro. Ideo postẽ dauid addu
cit rõnem laudandi deum ex hac
natõne sm. Hic cõr adducat ad
hanc rõnem ex saluatõne gr̃is hñi
in xpm. Et diuiditur in duas.
q; primo describitur deꝰ saluatõ.
Secõ ex hoc subditur gr̃az actõ. l.
Hec dies. Circa primi sciendũ q; sal
uatõ gr̃is hñi fit est p fidem x̃i
passi et glorificati. ꝓ quod dr̃ loq;s
in plona gr̃is hñi primo petit s
aptiꝰ ingressũ hmõi fidei. d. Capitr
in primis nisi hoc. i. accessu ad fidẽ
et sacramẽta ecclie p que datur ingꝛ
sus ad loca glie. sacramẽta enim
veteris legis nõ iustificabant. sm
qd dicitur. Ro. iij. Ex operibus le
gis nõ iustificabitur. Iustificat aũt
dei est p fidem xpi. Ꝑ sacramẽ
ta noue legis iustificant. et ideo
dicuntur pro te iustifie. Et ingres
sus in eas confitebor dño. et quid
debeat confiteri subditur. Hec por
ta dñi. i. qꝫ xps qui dicitur hic
porta singulariter. q; omnis aptus
ad fidei. et ꝑ sacramenta ecclie. que
dicunt porte in plurali. non hñt
efficaciã. nisi ab xpo. q; omnis aptus
ad eius dñicatẽ vel hñs
intatẽ. et oia sacramẽta fluxerũt
de latere ei⁹ dormientis in cruce. Jo
dicitur hic porta in singulari. Sm

quod dicit xps. Jo. x. Ego sum hostiũ
p me si quis introierit saluabitur.
Ideo subditur. Justi intrabũt in ea.
p fidem et deuocõnẽ. et sic p eam
intrabunt gliam. Confitebor ti quia
exaudisti me. dñe cũ et alios ti in
nullo detenti hoc cõfecti sunt. qui
xps eduxit eos de loco miserie. et qua
hoc fiunt p meritũ sue passionis. Ideo
subditur. Lapidem. s. xpm qm reprobatus
est lapis ut supallegatum est. et
dñi. ij. Obiciatur de xpo. Lapis erit
qm percutient statuam. ubi est mons
magnus. Et implent vniuersam. tm
quod intelligitur de xpo. scriptoꝛ
positores hebraicos et latinos. quem
reprobauerũt edificantes. i. sacerdo
tes iudeoꝝ et doctores ad quoꝝ spec
tat officium edificare in fide et moꝛib
populi. hic lapis est inceptus angulꝰ
constituens vnã eccliam ex iudeis et
gentilibus. angꝰ xps est caput et pa
storꝫ. ꝓ quod dicit. Jo. x. Et alias o
ues hẽo. que non sunt ex hoc ouili.
et illas oꝝ me adducẽ. et fiet vnꝰ
ouile et vnꝰ pastoꝫ. A dño fact
istud. i. a dño iesu xpo fit est ista vnio.
Et est mirabile in oculis nris. fi
deles. i. qui ex iudeis credidernnt
in xpm. admirati fuerunt qui iudꝫ
runt xpm scm dei in ligno vilibꝫ
li cornelio et alijs gentilibus qui
erant cum eo act. x. Et obstupue
runt ex admissione fidelis quinxne
mut. cum pedo. q; et in nacõnes gr̃
ca xpus sci effusa est. que gr̃a vni
uit gentiles et iudeos in vna xpi
ecclia. Hec dies. hic cõsr ponitur
gr̃az actõ qñ dicitur. Hec dies. i. tem
pus nouum testamenti qd̃ nocat
dies rõne veritatis reuelate que
latebat in veteri testamento sub

figuratum obscuritate. ꝓ qđ paulus. Ro. vnj. Vocat vetus testamentū nocte. et nouū diem. d. nox p̃cessit dies aut appropinquauit etc. q̃n erat dō. vt faceat oīa tempora generaliꝫ. dicat tū facere aliquod tempus spāle. ꝓ vnō quod nullo contingit eum modū vsitatū loquēdi qđ tenet hic scriptura loquendo de tpore xpi. exultem⁹ et letem⁹ in ea. .i. in ipso et eius. tū aī modestia deuotōis. secūd illud psalmi. Ir xpm. Cor meū et caro mea exultauerūt in deū viuū. Joēs cōsutat se dō. ad dēmōdū xpm de salute etiā obtinenda p xpm dicēs. Q dūc salua me fac. eduando me de hūmo aī p̃sus scās. Q dūc vn plyare. multiplicando ecclām tuam i fidelibus tuis. vñdēs q̃n uenit i noīe dñi. .i. vc q̃n uenit in noīe p̃is pro salute mūdi. Et hoc mō cantabāt pueri vo ad passionē vīenta. ait. xxi. et de illa laude videtur hic dō. p phetasse. vñdiuim⁹ nobis de domo dñi. hoc est ubi apl̃or vt q̃ fuerit p̃m i domo ei⁹ que est ecclā. et de nediuerūt ꝑfis neritate euāgliī nūciando et facia mīstrando. et vñ hūerūt hanc potestatem subditur. deus dūs. Et illuxit nob .i. vc deus nr q̃ est uerus deus qui illuxit nobis. q̃m sciā conferendo ad sapientias intelligendū. et sacia ecclīastica cōferendū et q̃ eade p̃fis remanet i rectoribus ecclē. Joco ad eos sermo dirigitur. aī dicitur. Constituite diem sollemnē. .i. dies sollēnes natiuitatis vel illuminatōis assensionis. et cōsiles q̃n constituti sunt solle pnes p ecclām i cōdemplis. .i. ut

populus fidelis cōueniat ad ecclām i dēmplitate plebis. Joco subditur. usq; ad cornu altaris. q.d. usq; ecclia ꝑficiatur ꝑfō et clero. Deus mis es tu. .i. tu xpe. Et confitebor t̃. confessione laudis. deus mis es tu et exaltabo te. tua magnalia enarrando. In diebus eni sollēnitat⁹ mris dr mea fieri talis confessio et enarratio. Confitebor t̃ dne quoniā exaudisti me. dēprecante te denote. et factus es mi in salutem. conferendo gratiam in pnti. et gliam i futuro. ꝓ quod inuitentur oēs gentiles ad dei laudē aī dicitur. Confitemini dño etc. Et exponat hoc i p̃no ps. qm hi ibi⁹ ifine repetit sicut in cautelens locis ficu. ps. xcvij⁹.

Beati immaculati. In hoc psalmo ꝓmittit ꝑ titulo. alia quino cepō patriarc s. ꝑ titulū uocē apl̃or actor ps. tenetur tū q̃ fuerūt ꝑba scās quales fuerit. Est autē iste ps alphabeticus. Alio tū mō q̃ alia alphabetica. q̃ in isto sub quolibet līa alphabeti hebraici p mittit octo uersus ꝑ ordinē. ita q̃ oēs ꝑsus ꝑmi octonarij incipiūt ꝑ līam. Aleph que est ꝑma līa. et oēs uersus sedi octonarij. per beth que est secūda. et sic cōsequenter. et q̃ tūclator nō potuit sic tūsferre. q̃ oēs uersus ꝑmi octonarii incipiunt ab a. que est ꝑma līa alphabeti latini. Jo p⁹ octonario ꝑ posuit. aleph. ad sigficandū q̃ oēs uersus illi⁹ octonarij ꝑ aleph ma ꝑmunt in hebreo. Currebat autē q̃dā mod⁹ spāliter obseruādi ordinē līaꝝ alphabeti sicut apd nos i illo hymno. a solis ortus

audie. ⁊ in quo ⁊lius inuenit ordiā
te ꝑ ⁊lias alphabeti tactum inuenie
do ab a. usq; ad q. inclusiue ut ꝑ
mittenta hȳ in illū. ⁊ in hoc ps
octo ⁊lius inuenit aqualiter. ibi
nit vnus tñ. nec video ibi aliam
sig̃ficacōnē ñ modū ⁊lificandi ꝗñ
lem ut dixi. loquendo de sensu lit̃a
li. ¶ De materia ⁊ io hui⁹ psalmi
secundum q; aliqui doctores exponūt
eū tocā de dō ad hūm. ⁊ q̄ in quib⁹ oc
tonario eadem hȳstorias de dō re
petunt. q; alibi nō inuenīt in eodem
psalmo. nec videtur probabile fuis
se mentionēm ps almiste. ⁊ in eod̄ ps
tocens eād hȳstoriā repetere. ꝓt
qd alia ma intēdo procedi. cuius
quā faciendū q; faciendū plures exp
sitores catholicos. psalm⁹ ille lo
quitur de beatitudine q̄ sing̃t in hȳ
ps sub noīe bēatitudinis. ut' unte
q̄libet memoratur. bēatitudo enim
pliū hui. vno modo i re. et sic hēnt
tñ in pria. alio modo in spe. et sic
hēntur in via ꝑ bonorū operū me
ritā. sicut dicat ph⁹. ꝑ ethi⁹. de
felicitate pollicita que consistit
in vsu vtutū. q; nos bēficiamur
in spe. non q; adhuc operemur vtuo
se. ⁊ q; videntur tunc mdolus. et ap
ti ad hūdi vtutes pficitas tem
pore precedente. ⁊gitur de bēatitudine
prout hēntur in via loquitur ps
ist. et dīditur in duas ptes. q; ꝑ
agitur de bēatitudine i gñali. Scdō de
ptucentibus ad ipm in spā
li. ibi. ⁊ in quo corrigit. prima i duas
q; primo agitur de bēatitudinis statu.
Scdō de eius appetitu. ibi. Optima di
mittitur. prima adhuc in duas ꝑ
ditur. q; in statu bēatitudinis alle
amatur. Scdō qm ab ipō excludit
ibi. Non enim. Circa primū sciendū

q; bēatitudo prout hēntur in via. consi
stit in pfectōne vite actiue et cōtem
platiue. vita uo actiua precedit cōtem
platiua q; mēs nō pt elevari libe
re cōtemplacōne inmotus. nīs passiones
appetitus sensitiui fuerint modera
te ꝑ eā tutē moralis virtutis. quod
ptinet ad vitā actiuam. vñ dicat
gl̄. vi. moralium. ca aliqm cōtempla
nis autem tūc desidemnt. prius se in
compo ꝑ eā tutē opis prodent. ut sol
licite sciant. si multa iam mala ꝑ
uenisse noverunt. si nouata ab alijs
equanimit̄ portant si optatis bo
nis temporalibus nequaq̄ mēs leti
cia solutur. si si subtractis nō immo
dolore sanatur et c. et ideo primo
ponitur pfectio vite actiue ca dicatur.
Beati immaculati. i. carentes macu
la mortalis pcā. in via. vite pūtis.
qui ambulant in lege dñi. man
data eius opr ad ipletionē. q; nō so
lū sufficiat declinare a malo. sed ca hoc
requiritur operari bonū. ꝑ quod di
cit gl̄. omelia. xxxii. minus est ma
la non agere. nisi quisq; studeat
bonis opibus insudare. Io tangit
pfectio vite cōtemplatiue ca dicatur
Beati qui scrutant̄ testimonia eius.
i. dīna ꝙ ꝑphās tradita que simul
miracula tanq̄ dīna testimonia
confirmata. quia vide. dño corpa
te et sermone confirmante sequē
tibus signis. in toto corde exqui
runt eum. i. intellectu et affectu.
differt enim cōtemplō scōz. a cōte
placōne phoz. q; cōtemplatio phoz
est ꝑ pfectōnē cōtemplantis. et
ideo sistit in intellectu. sed cōtemplō
scōz que est cōtemplō theologica
est ꝑ amorem ipōis cōtemplati
. s. dei. et ideo nō sistit in intellectu
p cognitionē. sed tendit ad affectū

Nō. bn.

per amorem. et ido sa m cõtemplõne
ista posuit amorem dei tanq̃ principa
liter intentũ. ¶ Non em. Hic cõ
ñditur. qm a pcõne pdicta ortu
dinem. s. delinq̃tes quod nõt cũ dr.
Non em qm oppantur iniquitatem
in viis eius ambulauerũt. sz magis
in deuijs a via virtutis et p negli
gentes. quod nõtat ibi. Tu mandas
sti mandata tua custodiri nimis.
.i. cũ magna diligencia et solitu
dine. qua carent negligentes. et
p cõsa mandator dnor ipleco
ne. quor aliqua ptinent ad vitã
actiuã. s. illa que ptinent ad cam
tatem primi. aliqua ad cõtempla
tiuã que directe ptinent ad amo
rem dei. ¶ Vtinam. Hic cõtinu
agitur de bñtudinis appetitu dicẽ
s plena tocius ecclie. Vtinã dirigã
tur vie mee. .i. pessus cogitacõnũ
et opũ meor. Ad custodiendas
iustificacões tuas. .i. mandata
tua ad vitam actiuã et cõtẽplati
uam ptinencia. que comunit
nisciam pfectam. et q̃r hoc non
pot fieri nisi p cognoscantur. q̃r
ad cognitiõ multis dirigitur ꝛ
actũ ido subditur. Tunc non
confundar cũ prospexero. .i. pfecte
inspexero. omnibus mandatis tu
is. cognoscendis. et quia ad ipr
requiritur illustracõ et directio
dei. ꝙ subditur. Confitebor tibi ꝛ
directõne cordis. .i. q̃ directõ cordis
mei ad intelligẽdũ pdicta sit a te.
ꝙ subdit. In eo q̃ didici iudicia
iustitie tue. que nõ possem directõne
didicisse. et quia sicut dictũ est
talis noticia nõ sistit in intellectu.
sz tẽdit ad affectũ p dilectõnem. que
secundũ gḡ operatur magnã ei est.

ideo subditur. Iustificationes tuas.
.i. mandata tua. custodiam. ope
ad iplendo. et q̃r ad hoc requiritur
assistencia dñe gracie que sit
opus meritorũ. ido subditur. nõ
me derelinquas usq̃q̃. q. d. si me ad
monenti dimittens nõ potero
custodire. psalmus xxiij.

In quo corrigit. Hic incipit
es octonarius. ꝑ psalmista
incipit tractare de ptinẽtiꝫ ad
bñtudinẽ que consistit in opib
vite actiue et cõtemplatiue ne dã
est. et primo de ptinẽtiꝫ ad acti
uam. scdo ad cõtemplatiuã. vi. oc
tonario. Deinde ꝙ salutatur tẽ. p
mia induas. q̃r ad ꝑfectionem vi
tę actiue. primo ponitur ternio ꝙ
peditum octonario quinto. Regẽ pa
ce. Circa primũ tria cundũ q̃ a pcõ
ne vite actiue triplex est impedi
tũ. s. passionis ipulsus. vnitatis
hñnie defectus. et corporis aggrauã
tus pond. p quo ponitur primũ. scdm. s.
tribuc. tertio tangit. ibi. Adhesit
pauimẽto. Ad euidentiã dicendor.
tria cundũ q̃ pcõnes vite actiue
cõtemplatiue simt cõuene. q̃r sicut
dictũ est actiua disponit ad cõtem
platiuam. et cõtemplatiua ei aug
et dei fruit descendẽ. ad actiuã pa
cificate primo relegenda. In qua
duo figura angeli describuntur
ascendentis. et descendentis in scala
iacob. grũ. xxv. Et p eos ptinẽ
tia ad vtrãq̃ vitã hñt adiungẽ
cõuersionẽ. et mitto foranis diuisa
ad actiuã ptinẽtia. adiungẽ quer
timur. et sili ptinẽtia ad cõtem
platiuã. ꝑ quod mihi videtur oc
tonarius vltimus pluraliter cõtinus
in alios octonarios ponitur. Dicit

tis tñ verbis et ordine sicut pr̃ mitu
cam liam hmõ ps. pũ qđ dilio eius
p octonarios quã incipi. et ple qñ
nõ est pl̃a. ṽ. gr̃. q. in hoc lo octo
nario pale agitur de irpl̃sione pas
sionũ. sz aĩ hoc plura alia pmĩtan:
in aliis octonariis contenta. tñ p
mittur hic p q̃dã reductõnẽ ad hmõ
modũ irpl̃sionẽ p modũ auctoritatis
ut sequentur et hmõ. sz talis redu
cio alĩ sit longinqua. et eod̃ modo
dicendum de aliis octonariis. ¶ His
g̃ premissis. q̃rit de octonario ma
tulatur. Arpl̃sione passionũ. c. un
sibilis et cõapibilis. que mag̃
indigne irpl̃sione de ori auditõ
pre meritis. ¶ dicitur. p modũ
questionis. ¶ in quo corrigit adole
scentior viam suam. secundo pas
siones ire et cõapiscentie. et irpõ
ditur. ¶ in auditu dabis leticiam tu
os. q̃ inducit ad irpl̃sionẽ passio
nũ. et q̃ cõpientes spũm correctõ
nis. ut fiat ex magno fiore no
mentur mpĩa. ¶ deo in p̃sona tal'
subditur. ¶ in toto corde meo exqui
si te. ne repellas me a mandatis
tuis. mmõ dicit. plus ligit. Ne
repellas me. i. ad mittas me ad co
gnitionẽ. et ipletionẽ mandatorũ tu
orũ. et q̃ incipiens intelligẽ di
na mãdata afficit ad ea. ¶ deo sub
ditur. ¶ in corde meo abscondi elo
quia tua. tanq̃ thesaurũ dilectũ
qm absconditur ut seruetur. Et
nõ pereat tibi. quia mandata di
cit abscondita pseruat ab offen
sa dei. et q̃ tal' debet cẽ grãtus ei qui
dnm. ¶ p modũ grãrũ actionis
subditur. Benedictus es dñe. dr̃ in
no qđ i me erpit. doce me iustificati
ones tuas. p hoc quod inchoa
uit. gratulando ei de iã accepto.

est mentorũ respectu acquirendi.
et quia his notitiam mandatorũ
mult alios vult ad cognitionem
eorum. ¶ deo subditur. ¶ in labijs
meis pronũciaui omnia iudicia oris tui. nt narra
dant sue cõmentõnes. et q̃ p tale
exercitiũ aggregentur hĩtus quo
meus delectabiliter opatur. ¶ deo
subditur. ¶ in via testimoniorũ tuorũ
delectatus sum. Nam signũ hi
tus acquisiti est delectatio in opẽ
do. ut. etiã. Sicut in omnibus di
uitijs. in hoc nõ ipotat equa
litatẽ tñ. sz ꝙ hz habundantiã. sm
illud sapie. vij. cõ. Et diuicias
nichil ee diui cõparatione illius. et
q̃ delectatio inducat ad fortius
operandũ et meditandũ. ¶ deo subdr̃.
¶ in mandatis tuis exercebor. et cõ
siderabo vias tuas. et q̃ cessatio
ab actu considerandi tandem i
duat oblimonẽ. ¶ deo subditur.
¶ in iustificationibus tuis meditabo
bor et nõ. et p̃ exercitiũ sequitur. ps. cxxv.

Reduc tribue. Hic irmouet sm
ũpredimentũ p̃fectionis vite
actiue. quod proficit ex defec
tu virtutis hmane que hz posse fa
cere opus hmõi de genere. nõ tñ op̃
mentorũ vite etne ad quod req̃
ritur gra dei. ro. vi. gra dei vita
eterna. et ideo istud ũpredimẽtũ
non est p aliquid positiuũ sz ma
gis negatiuũ forme p quã fit
opus meritorũ. ¶ sta aũt negati
onẽ sine defectus tollitur p collã
tionem gr̃e supplentis defectũ na
ture. ¶ igitur primo petit humil
modi supplemẽtũ. sed tangitur
hmõi supplectionis ũpredimentũ.
ibi. ¶ narrauerunt. cura primũ meritũ
q̃ duplex est meritũ. c. congrui et

condign. meritū aūt condignū sup
ponit gr̄ām hūmalem in mente
meritū uero congruū ip̄m p̄cedit.
q̄ meritū congruū est q̄n hō ex ꝺ
tuit naturali studet homī opari.
et facere quod in se est. et p̄ cōs
sequitur de condigno. et hoc est
quod petitur hic ex plena natur
hūana. cū dicatur. Retribue ser
uo tuo. i. hoī ad homī cognōsci fa
cilitate natur. Retribue de con
gruo gratiam tuam. Sco subdit.
Omnifica me. q̄ grā animā vnifi
cat. sicut anā corpus. Et custodiā
sermones tuos. i. mandata tua
meritorie q̄ntū ad meritū condi
gni. et q̄ grā illūnat intellectū
ad sī naturalia cognoscenda. Ideo
subdit. Reuela oculos meos etc.
et ntūtate hui⁹ illūnatōis subꝺ
dit dicens. Incola ego sum in tra.
q.ꝺ. incole celi. i. angeli sā cla
re uident talia q̄ hoīes firmi nō
possunt absq̄ illūnatōne tua. nō
abscondas a me mandata tua.
i. reueles mī ea. q̄ nimi⁹ dicendo
et plus sigt. et q̄ꝺ̄m reuelatō
nes fiūt ꝺesiderantibz eas. sapie
.vi. Preoccupat eos qui se cōcupiscūt
ut se illis p̄ꝺ ostendat. Ideo subꝺ.
cōtupnit aīa mea ꝺesiderare etc.
Ista enīt cōcupiscētia est i appetitu
intellectuo. qui reflectitur sup actū
suū. sicut cū intellectus intelligit
se intelligē. ita voluntas vult se uel
le. uel pauis anima p voluntatē et
sic dicat. Concupnit anima mea
ꝺesiderare iustificatōnes et c̄. q̄nta
sicut notitia intellectus procedit
de ip̄to ad ip̄m. sic amor voluntā
tis. ¶ Marpath. Hic tangitur collō
mis gr̄e ip̄dimentū quod est sūbia.
sicut humilitas est gr̄e meritoria

vñ dicatur Jacobi. iiij. Deus superbis re
sistit. humilibz aūt dat gr̄am. et ita
q̄ꝺ ꝺ̄. Marpath. superbos. angelos e
bientes de celo eiciendo. et p̄mos pa
tes contēpnentes mandatū dei. de
pabilo tūsti. maledicti qui ꝺeclī
nant a mandatis. p̄m enī penes
p̄ tūsgressionem dīm mandati
manserūt maledictōnē. sm q̄ꝺ
ꝺ̄ gen. iij. maledicta tra i opa tu
et c̄. Et ideo cōm̄ petitur hui⁹ ip̄di
mēti amoꝺo. Auffer a me opprobri
um. maledōms. et cōtemptum.
tūsgressiōms. q̄ mandata tua
exquisiui. ad sciendum ea et in
telligendū. et ideo si tūsgrederer
nō esset ex ignorantia. sꝫ cōtemp
tu. Et cū ꝺe p̄ncipibus subditum
cū dicatur. Et cū sederūt p̄nces
et aduersū me loquebantur. Sic
p̄ncipes sunt dēones sm q̄ꝺ dicit
epla. vi. Nouerit nob collūctatō
aduersus carnem et sanguinē. sꝫ ad
uersus p̄ncipes et potestates tene
brarū contra spūalia nequi.
et isti p̄ncipes frequenter tractāt
ad finē q̄ali⁹ possint hoīes sctos
et liātos decere p cōtemptū dīno
mādatoꝝ. sic̄ narrat gr̄. ix. ꝺyal'
q̄ nude⁹ nphano ydolū abscōdit
audiūt dēones tractātes de di
cōne Andree epi tūdane cīuitatis
sue⁹ aūt tue⁹ cēsebat⁹ i nullificatō
nibz tuis. q. q̄to homo papit se
a dēombz formis ipugnū. tanto ma
gis ꝺz mboms opibz exercari. ad
quod requiritur diligens cōsi
deratō. Ideo cōdit. Nam et tūsti
moma tua meditatō mea est. i.
meditatō mea nigit⁹ ilsatur ā
ip̄a. Et cōsilia mea. quod mā
do simplicit⁹ plequn. iustificatō
nes tue. i. ip̄lectōnes mandatoꝝ

nō. ℈. Anglos.
2 ℈ hūbus.

tuor que mundificant hoiem.

Adhelit. Hic ponitur tam ip dimeti quod est pondus cor pus aiam aggrauans ab opib⁹ uirtutis sm quod dicitur sapiet. Corpus quod corrumpitur aggrauat aiam et deprimit sensum multa cogitantem terrena inhitatoe. Hoc aut ip dimenti aggrauans auferetur mirsurrectoe. qr tm gria aie reddita erit ad corpus faciens ipm globi ammne obediens aduotum. sm qd dr Ro. viij. Ipa creatura liberabitur a seruitute corruptoms i libtate glie filoru dei. m pleuta a non auferet nisi p modu alleuatoms. quod fit uno mo p augmetu gie aiam fortificantis ad dictum pondus lenius portandu. sic alle qm grauat portat deum. si ml tu augeatur uirtus eis cu dicto po dere no solu potent ambulare. sz f. amere. et de tali alleuatoe dicitur Ro. vij. Infelix homo qs me liberabit de corpore mortis hmi. et rsp̃det. gia dm nr ihs xpi. mqtu fortificat contra corpus aggraoem. Igit in hoc octona no qto. pmo petit hmoi alleuatoe. Scdo alleuatoms coformia coi. Dominant. tuo utriusq3 declaratoe. ibi. Diam mandatoru. Circa pmu dicitur. Adhelit pamento aia mea. p. ammetum est terra uel aliquid terreum ut lapides. et ido cu dr. Adhelit pammento aia mea. sensus est anima mea corpori tuo et corruptibili aiam aggrauati est coniuncta. Vinifica me. i. fortifica in me vitam gie. ad pondus corporis leuius ferendu. scdo ibi tuu. de quo scribitur

deut. viij. Non in solo pane viuit homo. sz in omi uerbo quod egredit de ore dei. qr sicut cibus corporal fortificat verum corpus. sic uerbu dnm verum mentis. Vias meas i. p̃cepta mea difficiles in via virtutis p̃ aggrauatoe corporis. Annuntiam tibi. i. oroe deuota p tens alleuari. et exaudita me. per augmentu tue gratie. et qr augme tu illud semp debet plus et plus apperi. ido subditur. Doce me iu stificatoes tuas. que doctrina fit per augmetu gie. amplius illumi natis. via iustificatoe iu tuar mstruc me. repetitoe est ei de sme ad maiore affectus expressione. et exactor i mirabilibus tuis. i. in opibus v tutu morali mirabilu. que sunt mirabiles. tu qr cauntur in nob ex dna infusione secundu quod dicat aug⁹. Virtus est bona qualitas mentis qua quis bene vivitur. et nullus male vtitur. q⁹ deus in nobis sine nob operatur. tu qr bene ordinat aliud medium et aliu finem. qua virtutes acquisite. qr temperancia acquisita in circoe alicuius medii instituti a roe est. ut no noceat nimium corpus. nec impediat actu roms. Intemperancia infusa. medium statutu a lege dna est ut castiget corpus et i subiectoe aie ordinatur. sili. finis virtutis moralis acquisite est. ut ho bene se habeat i politica hoim. finis aut infuse ut bene disponat ad politica etiam celestiu. p̃m qd dr. ephe. ij. Iam no estis hospites et aduene. sz estis ciues scoru et domestici dei &c. Adhuc mitauit. Hic con' petitur p̃dca alleuatoms coformitas. qr semp

homo debet timere casū a gīa alicui
auīt. p̄ vanabilitatē fragilitatis hūa
ne. Ideo dicitur. Dormitauit aīa
mea p̄ tedio. Cum quod dicat hic cas.
dormire est p̄ncū pigri. sedū illud
p̄uerb. xxvi. 2O. Sicut ostium vertitur
dormitans auīt lasci est seu fatiga
ti. sanctis auīt hoīb; tediosa est
carnis cōpatio an oporteat cōdelectā
cōcordando ei refectōnē sufficienter et
quietē. in quo cōdescendu facilē defi
cit homo minus cōpatiendo. et sic
dispomt ad casum. Ideo subditur.
Confirma me. gīa tua i me cōfir
ma. et q; ad hoc fiat dicit uerbi frequēs
meditatio. Ideo subditur. In uerbis
tuis. viam iniquitatis. i. dispōnem
ad lapsū p̄ nimiū cōdescendū ad cor
pis. a mone a me. tua gīa tū pre
cauendo. et q; in talibus nō est tan
ta plenitudo q̄n alii manifestē aliq̄d
p̄ccm̄ faciem peccate. Ideo subditur.
Et in lege tua miserere mei. i. ab
ea declinam p̄ccm̄ mortale nil' in
ea culpabile seu remediabile fm p̄
ceptuale. et hmo inclinatōnis aīm
allegat et p̄ter fm. dicens. viam
veritatis elegi. fm p̄ter aīe similitu
dinem que ad optima dirigat. iudicia tua
nō sicut obliuiosus. quibz peccatores ti
biliter punitis cos similitudine tē
pore diluuij et igne sulphureis ter
rē do qui sodomā subuertisti. et i cō
silibus. et q; ex tuis talibz homo
a malo retrahitur et ad bonū cō
fortatur. Ideo subditur. Adhesi testimo
nijs tuis dne. firmitē p̄ponēs ea aliis
dur. Noli me cōfundere. i. permittere
cōfundi p̄ceptorū tuoz. Quam.
Hic cōmendatiue utrumq; p̄ceptū
declarando. i. alienationis et cōfusiō
nis. q̄ fuit p̄ augmentū gīe alicui

antis et stabilientis. ut dicū est. aug
mētum nō gīe caritas augetur. quia
simul idem realiter. nil' saltem cōne
xa inseparabiliter. p caritate nō ordi
natum. et sic quod a p̄mo erat s'gnue.
leuit portare. et hoc est q̄d. viam
mādatoz tuoz acuam. i via ve
tutis facilius ambulando. ad dila
tasti cor meū. p domū caritatis que
mandata dīna fiant leuia. sedm q̄d
dicitur p̄ma Io. v. mādata eius gra
via nō sunt. glō. Amādo. q; caritas
vires augmentat. g̃g. vires quas
ipsa denegat. caritas administrat.

Egrum pone. Postq̄m actū est
de remotōne impedimēti ex p̄te
rei vite actiue. Hic cōsequenter agitur
de assecutōne p̄mioz. q̄d est ex p̄ce
pto. s. fides diligens. spes sublevans. et
caritas stimulans. et p̄ quā potest p̄mi
so fm. i. memoriter esto. tuo famulo.
Hoc tuū. fiducie. Circa p̄mū sacen
dū q̄ fides duplex hēt. uno mō
qntū sufficit ad p̄ceptā salutē. et sic
hēt. ē a simplicibz fidelibus. alio
mō cū hoc qntū ad eius defensio
nē contra hereticos et infideles et
sic hēt. a maioribus. p̄mo q̄ agi
tur de fide simplici. et sedm de fide
maioꝝ. ibi. Et ueniat. p̄ma ad
mouas. q; p̄mo petitur fidei dum
cō. sedm deuij remoueo. i. Iudicia
oz. Circa p̄mū sciendū q; ex ueritas
p̄mo sit obiectū fidei formale. et
sm hoc p̄tinet ad vitā cōtemplati
uam. tū materiale. et p inductōnē.
ad fidem p̄tinet ois q̄ ordinatur
ad ipsum deū. qm est ueritas p̄ma.
Sic hoc aūt contingit. opa virtutū q̄
procedunt ex fide p dilectōnē eiusdē
et p̄tinent ad p̄ceptōnem vite actiue.
et hoc mō agitur hic de fide p̄ut

dirigit m oprib⁹ mis actiē. et sm hoc dicit ps̄almista loquens i p̄s̄ō
ihūne natur. Iegem pone mi dñe in
ustificacōnū tuaz. scit enī lex hūa
na dirigit m opib⁹ mlīe pollicit
ne fides m opib⁹ mlīe dīne. et ex
quinam eam semp. q̄ hīta fide q̄n
tū ad p̄ma credibilia. creatur aīm⁹
ad inquirendū de his que tenēntur
ad ip̄. et q̄ ad hoc requiratur q̄ m
tellectus adeo moueatur. ꝑ cūbī.
Da mi intellectū et scrutabor legē
tuā. p̄fectio cognoscendo q̄ nō possem
sine tuo auxilio. et q̄talis cognitio
ordinatur ad opus. ꝑ cubī. Et custo
diam illius m toto corde meo. q̄ntū
ad actus interiores. et q̄ ex tali cō
nitione aggregatur quedā mutatio
ad actus exteriores. ꝑ cubī. q̄ ipsam no
lim. Inclina. Hic cōsr petitur
remotio impedimenti. quod est triplex.
p̄mū est concupiscentia oculoz q̄ respi
at aggōnem bonoz temporaliū. et
q̄ntū ad hoc dicitur. Inclina cor me
um in testimonia tua et nō in auaritiā.
aīmi a dīmus oppōsitum retrahentem.
Secūm est cōcupiscentia carnis que ut
plurimū accenditur ex aspectu īpudico.
et quantū ad hoc subditur. Auerte
oculos meos ne videant vanitatē.
i. spectacula ad mundū inducentia. tertium est superbia vite. et q̄ntū
ad hoc dicitur. Statue seruo tuo elo
quium tuum in timore tuo. Timor enī
dñi facit hoīem vitare hūiliatiōnem. Impulsa obprobriū meū. i. oratio
nem labendi in p̄cm q̄d est opprobri
osum. quod subtractus fit. i. timim.
vñ in tribulatione dominū hēt. quod
retractus timo. q̄ vindicta tua iocūda.
discedentibus absq; mortali culpa.
vñ luc. xvi. Saluator loquens de
quibus p̄decessoribus extremū iudiciū

dicit. His aūt sic manifestatis sequitur
exhortatio et leuate capita vra. i. ex hūi
tate corda ut dicat ḡgoꝛ. ibidē nec
mirū q̄ audient illā dulcem sen
tentiā. Veniet vīdā p̄s mei etc.
ps. xxb. Ecce concupiui mandata
tua. scire et operari. in quietate tua
vnifica me. Anxietando in me
virtutem gīe. et dicit. In eq̄tate tua.
q̄ tal' equitas mihi p quā homo
dirigitur in deū meritorie. nō est
nisi p gīam a deo hoīi datam que
iustificat ipsum.
Et veniat. Hic cōsr petitur
fides nō solū ad implendū
credulitatē. sz ad eius cōstantem confes
sionē et defensionē quod fieri nō
est nisi in simplicibus p quos cū acti
tudinē. et hoc est quod dicitur. Et
veniat sup me misa tua dne. largie
do fidem mō dicto. ꝑ deo subditur. sa
lutare tuū sm eloquiū tuū. ut. s.
ihūs tuus loquatur in me. sm qd
dicit ps. xx. Non enī estis vos qui loqui
mini sz spūs p̄tis vestri q̄ loquitur
in vobis. Et respondeo exprobantibus
mi. i. opprobriose loquentibus mihi
q̄ fidem. sicut tam est multus catho
licus. vbi. s. veritatis a spū sco nō
ad mūstrandū. q̄ ipsam in sermoni
bus tuis. i. in sermonibus ad te nō
conferendis. et nō in sermonibus
tuis ex mea cautela proferendis.
ꝑ deo subditur. Et ne auferas de ore
meo. nimis dicendo et plus sigr. a.
cōtenat ori meo. vbi veritatis. q̄a
ihūs sco nō potest pgdi fm. q̄ in
dicium tuum sr ihūm. dico enī
indicio. sz horis occulto fuit aliq̄
simplicibus tales illustrationes vita
tis. et q̄. ad talē illustrationē lectr
dine legis implicō. ꝑ deo sequit. Et
custodiam legē tuā semp. eam opr

adimplendo. et ambulatem in latitudine. Cantatus quie est tã te latitudmis. q̃ eã se extendit

ch̃. v. diligite inimicos

ad mmos. vĩos dñicatr hñs qui odemunt nos. q̃ mandata tua que lim. non solũ speculatme h̃ z̃ pẽa et. ev tali ño exacto met cantas augeri. ut tmdẽ meat z̃ ptũ. et loquebar de testiõnijs tuis. constã ter. et mturpide. mcõspectu regũi. nt pz de sydrat. misac. et abdena go coã nabuchodõ rege dam. m. et de pzro et iohanne coã pncipibz sacdotũ act. iiij. et de multis alijs nt pz de scã hicia et scõ agnete. et cõsilibz. et meditabar m mandatis tuis que dilexi. dilectio em̃ a hoĩe ñ ĩ se facit de illame frequent meditari. et leuam manꝰ meas ad mandata tua. ex q̃ adiplendo sme quo nõ sufficeret meditacõ. Ideo subditur. Et exercor ĩ mandatis tuis. i. ĩ opibz mãdatorũ que mandabãt hoĩem.

Memor esto. Hic oĩa ponit sm̃ primotiũ ñ pfectõe vite actiue. quod est spes sublenans. ex hĩ em̃ q̃ spes sublenat ad expectacõnem vite beate ñ pria. confortatur hoĩ ĩ opibz vite actiue ĩ via. spes aũt est certa expectacõ futu re btitudinis ex gra et meritis. precedens aliq̃ nõ esset spes sz̃ sũpiõ. pꝰ g̃ agit de spe put respicit gliam dei. Sedõ put respicit vsũ hominũ libere arbitrij. ibi. Dirige gressus meos. pmia induas. q̃ pꝰ agitur de spe put respicit dñam gliam. Sedõ de timore respiciente fragilitatẽ ppriam. ibi. Defectõ cima pmiõ dicit. Memor esto ibi tui seruo tuo. i. quod dixisti seruo tuo. isti seruis fuit abra

hã cui dns promisit hanc beatitudinem et semi eius. ge. xv. Multiplicabo semen tuum sicut stellas celi et arenam que est ad oram maris. ge. xxij. Benedicentur in semine tuo omnes gentes terre. ge. xxvi. Benedicam benedicentibus tibi et maledicam maledicentibus tibi. ge. xij. Hoc sacramentum fidei christiane. gliam celestis pãe. ut ĩ plenius fuit dictũ. vñ ad pcipuum ĩ officio mortuorũ illud. Signifer sanctus michael repsentat eos ĩ lucem sanctam quã olim abrahe promisit et semini eius. In quo in spem dedisti. i. ei immutata fide abrahe cui revelatũ fuit mysterium xpi. ut dicit saluator. Io. viij. Abraham pater vr exultauit ut videret diem meum vidit et gauisus est. hec. s. spes future btitudinis me consolata est ĩ humilitate mea. In hebreo hõtur. In afflictõne mea. fideles em̃ a tyrannis oppressi et afflicti. ex ista spe fuerũt in tormentis multiplicr̃ solati. in tãto q̃ non solum prae ter spem et gaudent sustinebant. q̃ eloquiũ tuum. quo promisit abrahe et semini eius vitam beatã. Vivificauit me. i. cõfortauit ĩ afflictõne. et q̃ ex patientia et consolatione fidei tyrannos afflixerunt. excogitantes adhuc grauiora tormenta contra eos. Ideo subdit. Superbi inique agebant usquequo. querentes gliari fideles multimode. A lege aũt tua nõ declinaui. q̃ fideles ĩ talibz constãt sue tenuit. Memor fui iudiciorũ tuorũ a seculo dñe. quibus malos pdidisti. et confidentes ne tr̃ hiemasti. ut noe de diluuio loth de sodomorie gomorre. et tres pueros de camino. et cõsolatus sum. Spes mea q̃ liberabis me. et et si alĩ dom nõ liberat fideles suos a morte

tumpran. sicut machabeos nō hic
runt de tormentis antiochi. sāc
machi. vii. tñ fuerunt meliores hic
rati q̄ tres pñi de camino arden
ti. cm quod dicat aug⁹ q̄ illi fue
runt liberati de igne post ea mo
ntur. machabei uō fuerunt li
berati de pñti miseria in eternum
victuri. Defectus. Hic cōsiderā
tur de tēre ꝓpne fragilitatis. q̄
q̄ñtūcūq; hō sperare debeat de do
mi dei timere ne labatur in pñm
er ꝓpria fragilitate. et sic frustre
tur tota spe. Ideo dicitur. Defecit
timuit me. i. timor magn⁹. vñ in
tñclatōne ionim dī. horror te
nuit me. i. timor magn⁹ vñ in
tñclatōne ionum dicitur. pro
peccatis de lingētis legē tuam.
qm sunt mihi nalde. scdm quod
dicitur ecclēstes pl⁹ sapiētior in
timtus est nūs. et ap. vij. lata
porta et spaciosa via que ducit
ad pdictionem et mlti sunt qui
intrant p eā. et ideo quia q̄ñti
aiq; nullus debet semp timere ne
sili⁹ s' accidat ex ꝓpria fragilitate.
cum sit eiusdem spēi et natur.
et q̄ ad talem actum exercendū
multū valet ois p quam mēs a
terrenis retrahitur. et ad dīna cō
uertitur. Ideo subditur. Enarrabi
les in erant institutiones tue.
i. laudes dīne. in loco peregrinatō
nis mee. i. in via pñtis vite q̄
tendim⁹ ad ꝓpriam patriam. sicut peregri
et q̄ dīne laudes non solū dicende
sunt de die. q̄ ꝫ de nocte. et ideo
subditur. memor fui nocte nois
mi tui dñe. et q̄ ordinē dī cōmu
tant sēm operatō. Ideo subditur. et
custodiui legē tuā. p mandatoꝝ
tuoꝝ ipletionem. et q̄ ista hz hō
a dei gīa. Ideo subditur. Hec facta
est mihi q̄ iustificatiōnes tuas
exquisiui. vñ dicit saluator ap⁹
vn. Querite et inuenietis.

Oratio mea. Hic cōsiderā agitur
de q̄ps put pueniūt ex uno vsu
liberi arbitrij a nīa dicitur. Oratio
mea dīca. sit nūc spes q̄ tu tis
ps et oratio mea in futura vītu
dine. et vñ cingat ista ꝓps sequi
tur. dixi custodire legem tuam.
p bonū vsum liberi arbitrij tua
gīa. p bonū vsum liberi īforma
ti. et quia ad hunc vsus continu
ationem facit ois deuota. sequit.
Deprecatus sum faciē tuā in toto
corde meo. i. in intellectu et affectu.
miserere mei. continuādo in me
bonū vsū liberi arbitrij a quo cō
tinuatio procedit ex gīa dei. sm
eloquiū tuū. quo diuisti. p̄tite
et accipietis. Cogitaui vias meas
. i. pressus in bono. qm sum tan
di ex fragilitate hūana. q̄ sentiui
ex dīna gīa. Ideo subditur. et
conuerti pedes meos in testiōnia
tua. vigoratus ex tua ex tua
gīa. Ideo subditur. paratus sum
et nō sum turbatus. Iustus em
spūalitat hōiem ad opus. et ideo
iustes iusti gīe dispositi ad fac
iendū agendū bona opa vite ac
tiue. in quibz alij difficultatem
patiūtur. et q̄ cursum bonoꝝ
demones nituntur impedire sims
temptatiōnibz. Ideo subditur. fu
nes peccatoꝝ. i. temptatiōnes demo
nū. circūplexi sunt me. ad ip
diendū me in bono ope. et legē
tuā non sum oblitus. tua gīa
conformatus. et q̄a de ij debet

† 1. Ihs gīa in a cō stā est. vī
tūsilatē io' iux' hebreū li
li strm ē michi

homo ce deo gr̃tus. sbdi. media nocte
surgebam ad cõfitendum tibi. confes
sione laudis. sr̃. iudicia iustificatiõ
nis tue. i. de hoc q̃ tuo cõ iudicio vo
luisti me in iustia custodire. ꝓdeo
subditus. ꝓtceps ego sum. et tua
voluntate. oĩ timentiũ te. timore fi
liali qui cauet offensam. et custo
dientiũ mandata tua. ꝓ cui oĩm opatiõ
nem. ꝓte eũ sunt due ptes iustic.
scm quod dr̃ sunt sup̃ psalmo. xxxi.
declina a malo et fac bonũ. et quia
ꝓdcã gr̃a dona cõferunt omnibꝰ sc ad
eam debite disponentibꝰ. ꝓdeo subdi.
a. ia tua die plena est tua. et quia
q̃to plus hũiliatur bona spũalia. tãto
magis delectant. ꝓ subdi. et iusti
ficatiões tuas doce me. bona spũa
lia ni me augmẽtando.

Contritem fracti. hic ponitur
tertiũ ꝓmotiuũ ad pfectionẽ
vite actiue. quod est caritas stimu
lans ad opus bonũ. scdm quod dr̃
scdã cor. v. caritas xp̃i urget nos. sti
mulat a. adopto bonũ et considera
cõe beneficiorꝝ in mente et corpore recep
torꝝ. et po ponit stimulatiõ caritatis
et beneficiis in ptementis. et secũdo
corporis. ibi. manꝰ tue. circa ꝑmũ
sciendũ q̃ sicut caritas stimulat
ad bonũ. ita recalcitrat contr malũ.
et po ponit ꝑmũ. scdõ scdm. ibi. multi
plicata est. beneficia aũt dei et pte
mentis sunt duplicia. c. bona na
turalia et gratuita. et q̃tũ ad hoc
subditus. Dontritẽ fracti ai seruo
tuo die. animã et cõtexerdo ad ymagi
nẽ tuã aratã. et bõ gr̃e sinderẽdo
que fuerunt data hoi in statu in
nocentie. et post lapsũ dantur in
baptismo. et aũ debuntur regĩan
tes in glõiõne. scm eloq̃ tuũ.

prout hi grũa. et aut deus. faciam hoiem ad ymaginẽ. q̃ntũ ad bona
naturę. et similitudinẽ nãm. q̃tũ
ad bona gr̃e. et q. nõ dr̃ hoc hoiem
sufficere. cr̃ cum dr̃ pfectũ i lyra
bus querere. scm quod dicit aug⁹
libro de pfectione iustic. nemo cũ mul
tũ pfecerit dicat tũ sufficiat. cum ut
cũ de via aĩ terminũ. ꝓdeo ulr̃ petit
Dontritẽ. q̃ ad pfectionẽ apparatus. et
disciplinã et scientiam. q̃tũ ad pfe
ctum intellectus. doce me. illustra
tione tue gr̃e ampliore. et dicat. di
sciplinam. q̃tũ ad cognitionẽ mo
ralium. et scientiam. quantũ ad cog
nitionem speculabilium. q. nã datus
tuus meditor. vel discipulus magistꝰ a
deo si uelit placere. heb. xi. accedẽ ad
deũ. q. est &c. et ꝑa. vij. scm alias
translationẽ. et si nõ arridentias nõ
intelligetis. et q. mẽ dei bũficia ad
aiam ptinẽcia nõ solũ est collatio
gr̃e. cr̃ & correctio culpe. ꝑi. my. q. ei
diligit deus corrupit. sũ qua nẽ tũc
tur prius vitia. ꝓdeo subditur. ꝓ sci
ficauit. ꝓ tuã correctionem. ego
deliqui. meruendo culpã. ꝑ cui clo
quiũ tuũ custodiui. et dum cũ
correctione expitur homo q̃tũ ad bo
nũ est deo obedire. ꝑ quod efficia
tur magis solicitus ei⁹ manda
ta custodire. Bonus es tu. gr̃am
conferendo. et culpam corripiendo.
et q. bonũ est sm ꝑi⁹ difficultatẽ.
ꝓdeo subditur. et in bonitate tua
doce me iustificationes tuas. bo
tatem tuã in ommicndo. Multa
plicata. Hic cõir ponitur recala
tratio caritatis contra malũ. quod
fit resistendo temptationibꝰ dmoñ.
et hoc nõt cũ dr̃. multiplicata est
sup̃ me iniq̃tas eorũ. i. dmoñ tẽ

manam ꝑpellere ad penã. Ego aũt
cantate stimulatus. ꝓ intoto cor
de meo. i. in intellectu et affectu.
servabor mandata tua. ad intel
ligendum et opandũ ut hic cua
dam cor temptamenta. Coagu
latũ est sicut lac cor eorum. i.
in malicia compressũ. qz ꝑvis
malignis sunt in malicia obstina
ti. Ego uo legẽ tuã meditatus
sum. ad fatuis eis relictendum.
bonũ mi qz humiliasti me. i. qz per
multitudo demoniũ deduxit nĩ cog
nẽm fragilitatis mee. ne ex do
mis tuis caderem in ciuitatem. hoc
mõ dicebat paulus scdã. cor. xii.
Ne magnitudo reuelationũ extol
lat me datus ẽ mi stimulus carnis
mee angelus sathane. qui me
colafizet. ut discã iustificationes
tuas. ex exprimẽto enim ꝑpe fragi
litatis monetur homo ad ma
gis addiscendũ artẽ se defendẽ
di cor impugnationẽ demonis que
hẽtur ꝑ uentus et nouũ testa
mentum. ꝓpter subditur. Bonũ
mi lex oris tui. qz decem ꝑcepta
de celogi loquit⁹ est dns. i. monuẽ
tia ꝑ angelum eis plonã rep
sentantem. et legem euãgelicã
loquit⁹ est est uob ꝑfulni i carne
apparitem. Item qd dr̃ heb. i. loqui
tus est nob i filio quẽ cõstituit
heredem vniuersor. ẽ. Sup milia
auri et argenti. qz bo spualia ex
cedunt temporalia. ẽ to que ẽ
aie corporalib⁹ ꝑferũt. Sexto

Manus tue. Hic cõsurgit
stimulatio caritatis ex bñfi
cijs exceptis a pte corporis. Cum
qd facendũ qz mala est ꝑ bonum.
et corpus ꝑ animam. et io cõpetit
ei formatio ꝑ ꝓpationẽ ad aiam.
Aia aũt hũana ad ymaginẽ dei
creata est capax ipius p cognitionẽ
et amorem. et ideo corpus eius
adeo fortũ est in statura recta.
ut ex figura corporis dignoscatur.
et quodam mõ deceat cõtemplari
et amare celestia. vñ dicit poeta. os
hoĩ sublime dedit. celũ qz uidere
iussit. et erectos ad sidera tollere
vultus. et alibi cũ quereret⁹ ab em
pedocle cur ut ueret. Rndit. ut
a stra alpinam. celum sublime
mihus ero. Hoc g̃ vñficatiue recog
satur cũ dicitur. Manus tue dñe fe
cerũt me et plasmauerũt me. in
statura recta ad videndũ celum.
Da mi intellectũ. hoc est elevationẽ
intellectus ad te cognoscendũ. ut
discam mandata tua. ut sic possi
ea ope adimplere stimulatus tua
caritate. qm timẽt te. timore fili
ali. Amore aũt caritatis. videbunt me
et letabũt⁹. qz caritas facit gau
dere de bono ꝓximi. ꝓm qd dicit⁹
cor. xiij. De caritate. nõ gaudet
sup iniquitate. cã gaudz aũt verita
ti. et qm a hoĩes hoc ali ex fragi
litate hũana omittũt aliqua ꝓ
que a deo pnũsit⁹ ni pñti. ne post
ea grauius pñiant⁹. sicut pz. m.
w. xiij. de vino dei qm seductus a
filio ꝓphe in bethel redijt. ꝓ quod
a leone occisus fuit. tñ leo caduer
cius nõ tetigit. qz magis seruauit
ad oñendũ ꝓcũ eius illa pena de
letũ. et malis eius actib⁹ vite suc
merũ. ꝓpter subditur. Eloquium
dñe qz equitas iudicia tua. quib⁹
ꝓmissis licet alia sint occulta. et
in veritate tua humiliasti me. me
comprehendo iuste. Fiat mia tua.

in offensam̃ meam dilectione. Et
consoletur me. De qua vita eterna.
Sedm̃ eloquiu tuu̇ servo tuo. i.
xpi. Abrahe cui primo fida beatam
etiam et eius semi. ut dicit est
S̃ septimo octonario hui⁹ psal
mi. Veniant in miserac̃ones tue
et viuam. Vite giē in psti. et
post ea glie in futuro. qz lex tua
meditac̃o mea est. Dispo ad hm̃
dam gr̃am et hr̃itam augmeta
dam. et qz ex pfectu bonor causa
tur confusio demonu̇ sequitur.
Confundant sr̃bi. i. xpis mali
gni qui de celo pp̃ tuā sr̃biam ef
derti. qz iniuste iniquitate fe
cerunt in me. Iz cu̇ mittr adeo p
mittantur nos tēptare tu̇ pti
te s' cōcessa vtiq; iniqua voluita
te. Ego aut exercor in mandatis tu
is. qz qu̇ homo sentit se a demo
nibus plus tentari. tanto ma
gis delect in bonis op̃ib; exerce.
et quia ipugnia contra demones
indiget homo suffragijs bonor.
ideo subditur. Convertant mihi
. i. ad auxiliu meu̇. timentes te.
timore filiali. Et qui noverūt
testimonia tua. intelligēdo et op̃a
do. et qz p bonu̇ exam̃ purificā
tur cor hūanu̇. Ideo subditur. fiat
cor meu̇ immaculatu̇ i iustifica
c̃onib; tuis. i. in exercitio ma
datoru̇ tuor iustificantiu̇. ut
no confundar. in pti p lap
sum culpe. et in futuru p lap
sum in gehenne.

Defecit. postq̃ actu̇ est de
uotionis que c̃olitur in
p̃fc̃one vite active. Hic contr agi
tur de ea prout est in actibus
vite c̃otemplative. Circa quod
secundu̇ qd vita c̃otemplativa dele
tabilior et sublimior est activa.
que c̃ot̃ placo magr̃ p̃ualet ad
deu̇. Actio uero ad p̃ximu̇ p̃ quod
dicit saluator. Fuit. v. martha
martha sollicita es erga me et tu
vacas erga primu̇ magr̃a aut
optima p̃tem elegit. et io primo
agitur de eius suauitate. Secundo
sublimitate. ibi. Quam dilecta. Prima
in duas qz primo ondit eius suauī
tas ex p̃te abiecti c̃otemplati. Secu
ex mo c̃otemplandi. ibi. Quo
dilexi legē tuā. Prima adhuc in
duas. Qz po ondit dcā suauitas.
Secundo suauitas stabilitas. ibi. In
etnu̇ die. Prima adhuc in duas.
qz primo ponit dcā suauitas delec
tamētu̇. Secundo subdit eius ip̃edimē
tu̇. ibi. Narraverunt mihi iniqui. Circa
primu̇ sciendu̇ qd quanto aia in
c̃otemplac̃one magr̃ elevatur. tan
to magr̃ ab occupac̃one exteriorū sen
suu̇ retrahitur. et qui c̃otemplo
multu̇ intendit sensus exteriores
ab actu suo cessat et ip̃editur.
ut in raptu. et sic aia quoda mō
defunct̃ viq; cessat ab actu ex
teriorū. Absorta in c̃otemplone
summi bon. et delectac̃one ceq̃tu.
et hoc qd dr. Defecit in salutare
tuu̇ aia mea. qz tal' defectio est
valde salutaris. Et in uerbu̇ tuu̇
sperani. qm primitus abrahe vi
beatum. et eius semi. qui to cu̇
alijs p̃ in c̃otemplone elevatur.
tanto magis de veritate hui⁹
promissionis certificat̃. Defecerunt
oculi mei in eloquiu tuu̇. qz q̃to oc
li interiores aie plus elevāt in
deu̇. tanto magis capiūt divinam
bonitatem et veritatem que in

saara sapiẽ dñs eloqs exprimẽt
tiscrudẽ cẽ vnũ creatũ ĩ infinitũ.
et g cõis accẽdit eĩ deliderũ ad vi
dendũ deũ ĩmediate et eo fruendũ.
ꝓco subdit. Dicẽtes qũ cõcolabens
me ꝑ fidẽ vtũtudie. et q ex talĩ
cleuacõe addñia redditur hõ q̃li
nsensibilis cẽ exteriora agibilia. ibi.
Quia cõs sũ sic ut ĩ prima. uter
cũ in prima dirlict. videt nõ
applicabilis ulẽ hñs vlibus. et
hoĩs excellẽt cõtemplatiũ. repu
tãt ĩ agibilibz et politicas q̃ sequdi.
vũ et. m. x. ix. ꝓ Ruapes cẽcatus
qn erãt cũ ihũ dixũt de ppha qui
uenerat ad eũ ĩ mugendũ. quid
venit ĩ sanio iste ad te. et ĩ figu
rahm⁹ facies nosꝛi apparuit cor
mutta et cõfortõ bmonis dñi. exo.
xxxiij. q̃ excellẽt cõtẽplatiũ ab
hoĩbus uñdanis reputãt fatuũ.
et tũ bm veritatẽ sũt sapientes
sim. q̃ sapia ꝑfice consistit in cõ
templõne ꝑme cause. nõ solũ bm
cõs sz̃ sedm philosophos uthi
ꝑmo methaꝓ. et q excellẽt cõtẽ
platiuis. uita ꝑs vtatur ĩ tedũ.
ꝓ cõdz. Quot sũt dies bm tum. i.
ꝺdũ ire tardabor. a bẽtudie cele
sti. hoc mõ dicebat paul⁹ ap⁹ phil.
i. Desiderũ hũs dissolui et cẽ cũ
xo. q̃ facies de plequentibus
me iudicũ. extremũ. n. iudiciũ ĩ
quo plecatores hñi gãs. s. dmo
nes detrudẽt ĩ mediũ a sanctis
et mayꝛe cõtemplatiuis declꝛ
atur. q̃ tunc vita contẽplatiua
nũc inchoata cõsũmabit. vñ
dicit aug⁹. sup iohẽm exponens
illud ubi dñi. sic eũ nolo ma
nere donec veniam. i. inchoata cõ
templacõ maneat donec veniam. ꝑfi
cienda cũ meritis. s. ad iudiciũ.

Nammeruit. Hic tãgitur dei sua
nitatis que est ĩ rõtemplõne ĩpedi
mẽtũ. quod cõtigit ꝑ falsas sug
gestiones hereticoꝝ et infidelĩ. ꝓ
subditur. Nammeruit ñ inqm
fabulacões. q̃ hereses et secte cõ
tinẽt multa fabulosa et cõficta.
sz nõ ut lex tua. que nullã falsitatẽ
continere pꝓt. cũ sit a ꝑma veritã
te dñata. ꝓco subditur. Sũa mã
data tua ñitas. infallibilis. ꝓinq̃
plequta sũt me. Infideles ei et he
retici illos plecũtur querentes oc
cidere. quos nõ possunt ĩbis a
veritate auferre. Adiuua me. q̃ coꝝ
decepcões et plecucões. Paulo
minꝰ cõsummauũt me ĩ tra. alĩ. n.
sunt tal' plecucõ et tanta. q̃ ab ali
quibz timebant sci cõtemplatiui
deficere. sicut q̃ helyas fugit a
facie iezabel ppha⁹ dñi ĩfuriente
. m. x. et q̃ manasse implent
urbem sanguine ppharũ usq; ad cos
. m. x. vi. et tempore aliq; here
tici in quo catholica fuerũt ĩ ma
xima plecucõe ita q̃ q̃ videbant
deficẽ. q̃ tũ ĩ oĩbz plecucõnibz ali
qui fideles reseruati sunt cõstã
tes. ꝓco subditur. Ego aũt nõ dere
liqui mãdata. et q̃ nõ ꝓfecit ex
virtute hũna. sz magẽ ex voluntate
dña. cõdz. Secdm miam tuam.
vnifica me. cõfirmãdo me ĩ plec
tẽ. et custodiã testiõnia oris
tui. i. ꝓcepta decalogi. et ĩ via sci
cuũgdi q̃ ꝓcesserũt ex ore dei.
sicut dñs ẽ s̃ octonario nono.

Letitiũ. Hic cõis declarat
cõtẽplatiuos stabilitas. et ꝓ pri
mũ ĩmouet stabilimẽtũ. ꝺo tan
git ĩpedimẽtũ. ibi. Nisi q̃ lex
tua. ẽ intra ꝑmi dicitur. Inet
mi dñe ubi tuũ manet in celo.

istud ubiuꝫ quodcuꝫ alloquiꝫ anues celestes. siue diue illustraciones. seu reuelaciones angelis fte. quoꝝ alii ꝑmanebunt tñ usq; ad diem iudi cij. s. ille que fit de salutis hoiuꝫ ꝓuisione seu ꝓmocione que tñ tñabi tur. et illuñacio qñtñ ad noticiã diue cẽcie et ꝑfectionis durabit metiñ. et qꝝ reuelaciones ꝓtuẽtes ad ꝓfectionem mẽ salutis. ꝑ angelos reue lantur hoibꝫ tãs ẽm dispõnẽ diue sapie. ꝯ cõdr. Iu gione et gionẽ ueritas tua. ꝑ angelos hoibꝫ reuela ta i oibus gñacõnibꝫ s' succedentib⁹ fte enoch et noe. nigñacõe añ diluui ñ. abrahe et alijs ꝓphis ꝑ gionibꝫ usq; ad ipm et a tempore ꝑ aplis ꝑ alijs doctoribꝫ sacris usq; ad iudicii. fiñalit tenet et ꝑmanet. q. d. ñ fm sit fta ꝑ hñacõem hoiñ. nullo foraꝫ ꝑmanebit tue illustres reue ad salutẽ coꝝ. nitet nus oñdit hoc idem alio exemplo. Ordinacõe tua ꝑseuerat dies. famulibꝫ tis. qñ oia seruiũt t'. obediẽ ad nutũ suu creatoꝝ. q. d. nullo foraꝫ pseuerabit dies intelligibilis. i. reue lacõ tue iustitie nisi ad directiõem mẽ salutis. ¶ Nisi q' lex. Hic cõtangit' qdam ꝑdimẽti. et est dis'. s. ab intrinseco et ab extrinseco. ẽm ponit' ibi. oe exspectauerũt. Cum ꝑmũ sciendũ. q' corpꝰ corruptibi le aggrauat aiam. ut dicit' sapie nono. ꝑ quod mmꝰ ꝑpit diuas illustracõnẽ et mmꝰ seq'ciꝰ durat cõtinẽ. et ꝑ hꝝ alii mendi occasio nem. contra quod pcauũ maxie ualet diue legis meditacõ. vñ dicit ꝓꝰ. ad rusticũ monachũ. anima scias scripturaꝝ studia. et carnis uicia non amabis. et ꝑ hꝝ dicit

psalmista. Nisi q' lex tua medi tacõ mea est. i. ni fuisse occupatus i tali meditacõe. tũc forte pisse. ꝑ lapsũ in culpã grauem. ab hmõi tate mea. i. impulsus corruptõne carnis mee que ex sua ꝓpitate rõ est mee hñiliacõnis. ẽm illud mis. vi. Hñiliacõ tua i medio tui. et q. tale cõsuetudinẽ dꝝ diligẽt custodi tãq; nalde necñ. Deo subdit'. Iu stificacõnes tuas. q' cõtinent' in lege tua. q' i ꝑs iustificatis me. ꝑ eoꝝ meditacõnem plenando me a pcõ mortr. ꝯ cludit ulterius. Iuus tuꝰ sum ego. cog' uitã meã sanctã deo mo. ꝑ uũ me. de futuro sicut et fecisti ꝑterito. Qñ iustificacõnes tue in lege tua contentas. exq'sitũ. in tellectu et affectu. ¶ oe exp tauerunt. Hic tangitur ꝑdimẽ tũ ab extrinseco. quod est inuidia cõ demonũ uinos cbiterr queren cũ. ꝑ quod dicitur. oe exspectaue runt ꝓꝝes. i. ꝑphis maligni ꝓpõ obstinati. ut ꝑderent me. per lapsũ mortis culpe. testioma tua i tellexi. i. intra me legi. intelligere cui est intus legẽ. et sic coꝝ mũ dias cuali. q' sacre scripture deuo ta meditacõ mea est armatura contra tẽptacõnes demonũ. et q' ex tali meditacõe intelligit' finis ꝓpõnis hñie. ꝯ subditur. ois cõsummacõnis. i. hñie ꝓpõnis. uidi finẽ. et q's iste finis sit' oñditur cãtic. Latũ mandatũ tuũ nimis. istud est mandatũ amicatis quod est inuicem latitudinis. q' sic' erit dic' ad inimicos ut dcm est supra. q' autẽ sit finis ꝓpõnis hñiane. ꝑ ꝑma ad thimo. i. finis ꝓpõ

est cantas

est caritas. et dent. dicat quid petit
dns deus tuus ate. nisi ut timeas et ce
teq̃untur. et ut diligas eum i toto
corde tuo et c. pp̃ q̃ saluator ait. xvm.
dicat un hꝰ duob; mãdatis tota
lex pendet et pphe. et loquitur de duo
bus p̃ceptis dilectõms. c. dr et primm.
Quomodo dilexi. hic cõm̃ ondi
tur charitas seu bonitas vi
e contẽplatie et pte modi cõtẽplãdi.
et p ondi ꝓpositũ. Sed ꝯ excludit oppõ.
ibi. Inquos odio habũ. pma i duas.
q̃ p ondit in ꝓpositũ iqũtũ cõtẽplo
ꝑtur intellectũ. Sed mq̃tũ dirigit
effectũ ibi. Ab oi via mala. Circa
primũ sciendũ q̃ modꝰ cõtemplãdi
plior est p scam beatr intellectus
agentis et sensibus acquisitã. cum p̃
fitas admixti et intellectꝰ errore.
Cõtemplõ uo fidelis est p sacram
scripturã beate xpi sci a sanctis re
uelatã. pp̃ q̃ no pt ibi felitas inesse.
pp̃ quod tal modus cõtemplandi
melior est et amabilior. et io dicit
psalmista i ꝑsõ fidel plõ. Quomõ
dilexi. i. nimis dilexi. legem tuam
dne. quem sacra scriptura cõtine
at. et meditãe legẽ cuiusmodi quę
dicitur lex amoris. tota die medi
tatio mea est. q̃ oculus mentis dun
taxat ad illud quod intense diligit.
et causa hꝰ dilectõms q̃ntũ ad
ꝓmõnẽ intellectus subdi. cui inimi
cos meos. i. sibi infideles. qui licet
quantũ ad naturã sint anima. quantũ
q̃tũ ad infidelitatẽ inimica. porrõ
tm me fecisti. i. cognoscente q̃ no
bis sacram scripturam. q̃ tũ humanã
ceptam. quantũ ad grossiores. ut q̃ bis
no tibi intelligunt cũ nec. q̃ pũce
huiusmodi scitur nisi exercita. mãda
to tuo. i. p mãdatũ tuũ a me iuste in

trllectũ et tua illustratõe. q̃ memoriũ
mi est. i. mi imprssũ inseparabiliꝫ si
ons docentes. de sacra aut scriptu
ra edocetur homo dupliciter. uno mo
do ab hoie ꝑcto in intellectu sacre scrip
ture. et in tali notitia discipulus
alii tũlcendit magiꝝ q̃ hr claram
igenũ et diligentiam ei ꝯtigit in plurib; fidelib;. et i plõ
tũ di. Sꝰ ons docentes mentem
tellexi. sacre scripture veritate. amis
ca subdi. Q̃ testiõna tua meditatio
mea est. i. meditatio mea ꝑ testiõ
nia tua cõtinue illustratur. q̃ntũ hũa
na fragilitas patitur. Alio modo doc
tus adeo sicut edocti fuerũt apli. de
quib; dicit ronus in epla ad pau
lum de oibus sacre scripture libus.
q̃q̃ alius ei ꝯtatio et cotidiana i lege
meditatio tribuere solet. hoc illud
spus scis suggerebat. et erant nũ
quod scriptũ est deales deo. hoc ꝑ
mo fuerũt edocti plures alii sci. sic
de bto fmuato legitur et plurib;.
et iste modus sciendi est excellen
tior precedẽs pp̃ quod mens plena ta
li subditur. sic senes p etatũ lon
gi temporis sacre scripture notitiã
habites. intellexi. cui⁹ cõ subditur
Q̃ mãdata tua q̃ntũ. i. intellectui
libz tuor ate inserenti et deuo
ta oõne. et docili mi. sicut scribi
tur cap. m. Innotescam et ueri i me
spus sapie. Ab oi. Hic cõm̃ ꝓ
titur bonitas cõtẽplõms q̃ dirigit
effectũ. et ꝓmo i imitatõne mali.
Sed mplectõne boni. ibi. Incessa
pedibus. quantũ ad primũ dicitur.
Ab omni via mala. que ducat ad pdi
tionem. plurium pedes meos. dicat⁹
p cõsiderationẽ legis tue. Vt custo
diam uiã tuã. i. mandata regia

nõ. q̃ aliq̃ Diazonul⁹ tñ scribit magister

na que prohibent mahi. a iudicijs
tuis. in lege dña contentus. non de
clinam ad iniustã sententiam trã
re hijno ul' fauore. qz tu legem po
suisti mi. quã trucor sequi ab iqz de
clinatõne. et qz ex tali eleccõe expec
tatur optima retributiõ delectans
animũ. ꝓ hoc subdit. Quã dulcia faucibz
meis eloquia tua et c̃. os et fau
ces ibi accipiũt methaphorice. pro
uerbijs actionibz aĩe. quibus dulcedo
celestis in piti aliquo mõ sentit
et pregustatur. et p cõs pcũ qd
est hmõi dulcedinis iperditum odit
ꝓ sequit. a mãdatis tuis intellexi.
dulcedinẽ tue retributiõis. sm qd
dr ps. lxxij. Oculus nõ vidit deus
absq; te. et auris nõ audiuit que
ꝑparasti diligentibz te. ꝑ ea odium om
nẽ viam iniq̃tatis. qz iperdit con
secutiõnẽ pdce dulcedinis et sic am
plectitur. Lucerna pedibus ꝙ tuis.
Hic ostẽ. pmit directiõ ex
emplo ms in plecutõne lom. et
pmo ponit hmõi motiũ directo. ex ipe
dimenta. ibi. Humiliatus sum. circa
pmũ dicitur. Lucerna pedibz
meis. i. pgressum moribus lom.
tibi tuũ. a me diligẽt cõsiderata.
et sumẽ semitis meis. repticio
est enucleãs sñe sub alijs ũbis ad ma
iorem expressionẽ. uel hoc additur
qz tibi dñe nõ solũ dirigit me ad
implendis ꝑceptis dñis sz̃ cons
tijs enũciatis. que dicuntur semit
te. qĩ me cautiorem et magis cõpe
diose. et qz talis plectio est est mal
de bona. et p cõs diligenter custo
diendã. ꝓ subditur. Iuraui et sta
tui. i. firmiter et sine intermissione di
sposui. custodire iudicia iustitie tue.
p quia multam pacit homo ad ca

humilem. Humiliatus sum. hic cõ
sequẽter ponit ipedimenta remocio. qd
est dupler. s. a carne et ab hoste. Et
quidũ ponit ibi. Funes peccatorum
mi ipedimentũ est actiue corrupti
bile que aggrauat aiam ipediens ip
sam ab expedita plecutõe lom. et quitũ
ad hꝰ dicitur. Humiliatus sum ualdẽ dr
. i. mitiũ mollitus et aggrauatus a
carne. que est causa hmõi actiõis tẽ
uilitatis sue. uiuifica me. fortifican
do hꝰ ẽntiatẽ dei. sedm uerbũ tuũ. i.
ut possim exequi iuxta legẽ tuã. et qz
ad hꝰ impetrandũ faciat oro denota. sub
dit. Voluntaria oris mei. i. pcamina u
luntarie et deuote ex ore meo ad te
recta. uelplacita fac dñe. i. ut accep
ta sint oratõi te. Et iudicia tua doce
me. nõ solũ intelligenda. sz̃ opi ad
implenda. et subdit cui petitõis. ui
dicitur. Aiã mea in manibz meis sep.
aiam in manibz hñe. in captiua ti
ẽtatis. ꝓ hoc ꝙ mdiatus
. xij. pcepte de bello philistheo cẽ. quod
exercitus ꝺ filios amon dicit. posui
aiam meam in manibz meis. et ide
dicit de dd de bello cõtra goliath ꝓmo
re. xvij. p hoc ꝙ dr hic. Aiã mea.
et c̃. intelligit periculũ ane de lapsu
et carne agrauante cõtinue. ꝑ quod
homo indiget ad dñi auxilium recur
rere ꝺploradũ p quod optinet qd
subdr. Et legem tuã nõ solũ obliuis
ne ditans eã in corde. et exequens
opꝰ. Posuerũt hic ponitur
tiũ ipedimẽtũ ab hoste qĩ semp in
tẽdit execucõne lom opis ipedire. et
quitũ ad hꝰ dicit. Posuerunt peccatores
. i. dẽones. laqueum mi. i. decepcõnis
Ad ipediendũ me a plecutõne lom.
et de mandatis tuis nõ erraui. ex
consciaedo p gram tuã me plenam

et qua hoc tenendū est tenuit. seq:
Hereditate acquisiui testimonia tua.
Immobilē quātū est cordis meo.
Quia hereditas est immobilis possessio.
Q3 exultatō cordis mei sunt. p̄ hoc
ait. cui. figuntur p chelaurū in
agro absconditū quem qui inuenit
homo abscondit. et p gaudio illius
vadit et vendit oīa que hz et emit
agrū illū. et q2 ad hꝰ requiritur di
ligencia magna. et labor. ideo sub
dit. Inclinaui cor meū ad faciē
dās iustificatōnes tuas. et nō an
diendas tūc. q2 nō auditores legis
sz factores iustificabūtur. Ro. ij. cap.
Inclinaui. i. pleneraui. q2 qui pleue
nauerit ucq3 in finē. Hic salutis
erit. ait. x. ideo cōcor. p̄ retributiōne
meā. que est idē q̄ salus eterna.

Funes peccatorum circumplexi sunt me. Funes. oīa sua uoluntate cōtē
ptionis laqar tauptare. Hic cōtra
ecclesiē oppositū. i. malicia de
ceptōris erroīe doctrine. et primo
ondit de reprobis. et secō de fami
liaribus. ibi. Feci iudicium. Circa p̄
mū dicit psalmista in p̄ cuiꝰ fidelis.
Iniquos odio habui. quor natura ē
diligenda. sz infidelitas detestanda.
et p oppm̄ ueritas fidei diligenda.
ideo subditur. et legem tuam di
lexi. et qua ad hoc requirit auxili
i dei. subditur. Adiutor meus in finē
fidelitatis. et susceptor meus in fide
ueritatis. es tu. qui es ueritas in
fallibilis. p̄ quod subditur. Et in
uerbū tuū sperauī. quo uita beata p
misit Abrahe et semini eius. i.
uitā fidem eis manifestauit. gen. xv.
ut deū ecclesiā. et q2 infideles nūc
infidelitatis non solū fuit odiendi.
sz fugiendi p̄ periculū corruptōis
ab eis. ideo subditur. Declinate a
me maligni. et scrutabor mādata

dei mei. Incitat sū admirationē eorum
mī. et q2 deus tales recepit ut filios
carissimos. secūdū illud secūd ad cor
vi. Exite de medio eor. et mundi estote
sepami dicit dns. sequitur. Et ego re
cipiam uos et ero uob̄ in p̄rem et c. p̄
subditur. Suscipe me sm eloquiū tuū
iā allegatū. et uiuam. uita gr̄e. et nō
cōfundas me. i. cōfundi p̄mittas i fi
structōne spei mee. p̄ quod subditur.
ad expectacōne mea. spes enī est cer
ta expectatō futuror beatorum. et q2
hō nō p̄t eam sine uirtute p̄pria.
ideo subditur. Adiuua me et sal
uus ero. qui dicat nullo mō posse
sine tuo auxilio. Et meditabor in iusti
ficatōnibus tuis semp. sm q̄ dr apoc
xvij. nullus iustificetur adhuc. et q2
peccatores atque dei beatitudinis desiderium
dantur. subditur. Spreuisti oīs
discedentes a iustificatis tuis. qui di
cuntur a deo spreti. q2 non sunt
ad gr̄am tuā admissi. nec p cōns ad
gl̄iam cuius causa subditur. Q2 inu
sta est cogitatō eor. i. retorta a recti
tudine iustitie ad malū operandū. p̄
quod adhuc subditur. Preuaricantes
reputaui oīs peccatores terre. p̄uari
cantes. i. a lege dei uariantes seu
declinantes. ideo dilexi testimonia tua.
que recte faciunt incedere p uiam
ueritatis et iustitie. et q2 carnis
prudentia fieri p̄t impedit in hac uia
subdit. Confige timore tuo carnes
meas. i. motus carnales mortifica.
A iudiciis enī tuis timui. quibus tu
tū mundū subiugasti aqnis diluuij
p̄ penā iniquitatis. eis enī cauo cōtēpe
rat uiā suā gen. vj. et sodomā cū
aliis quatuor ciuitatibus igne sulphu
reo succēdisti. p̄ enormitate iniqui
tis. gen. xix. et horū iudiciorū con
sideratō carnē cōfigit timore mor

cnus illiatos reprimendo.

Iudicium. Hic cõsyderandum est quia malicia redemptõnis est ronee formidabilis. qz dõnes quas sc̃ malicia et nob̃ inuisibiles. magis me conantur hoiem inducẽ ad errorem in fide. et io cũ dicit hoi placitum maximũ. ñ pcernet p dimissionẽ aurilis ad quod ipetrandum multũ facit q homo cãi primo iuste uiuerit de ptento. et io hoc allegat cãi dicatur. Iudicia et iustificationes tuas. hñmantibz me. i. demonibz ñi nocere cupientibus. valet ad dan aurilis ipetrandũ. obsequium dõ pfitũ. quod allegatur cum dicit Sulcepi cernuũ tuũ in uoluntate. protectõnis tue. nõ calumpnient ñi cirbi. i. ipius malignum qui sit cirbissimus. sm q dr̃. Job. xli. de demone. qui est rex sr̃oñs filios cirbie. Oculi mei deficerunt in eloquium tuum. qñ dicat nõ possum ipm assequi virtute p pria qz tñscendit naturalẽ hois facultatem. et in eloquiũ iustitie tue. quia tñscendit virtutem naturalẽ intelligencie. p quod subditur: fac cũ cernuo tuo sm misericordiam tuã. Supplẽ do defectũ hñane nature p tuã gram̃. et iustificationes tuas doce me. ut possim eas intellectu capere et ope ad implere. et ad hoc nõ allegatur cum subditur. cernus tuus ego sum. et ideo tenebor iplere mandatũ tuũ. qd nõ possũ nisi intelligã ipm. Ideo subditur. Da ñi intellectũ ut sciam testimonia tua. et sic adimplere valeam ipm. ipã. tempus faciendi dñe. .q.d. nõ differas intellectũ ñi dare qz tempus est dandi. cui⁹ rõ subdi cãi dicatur. dissipauerũt legem tuã. heretici et doctores puerli pitentes

cnus vnum intellectũ. et ideo nõn est cernus eius des et cõsequens vnum eiꝰ intellectũ. et qz ly dz hũ tanqꝫ domũ carissimũ. subditur. Ego dilexi mandata tua. vbiq̃ intellecta. scz aurũ et thopazion. i. lapidem pciosũ. sm q dr̃ sap. vij. Nec cõparauit illi lapidem pciosũ. qm omne aurũ i cõparacõne illius herene. est arena. et i comparacõne sapie que consistit in recto intellectu mandatorũ dei. et qz quanto plus pciositas sapie cognoscatur tanto plꝰ queritur et amatur: Ideo dicit. Ego ad omnia mandata tua dirigebar: toto conatu intellectus et affectus. et p cõis oppoñ odio hẽtur ideo sequitur. Omnem viam iniquã. i. errorem ad pctã deducẽtẽ. odio hui.

Mirabilia testimonia. Descripta bonitate vite cõtẽplatiue. hic cõmẽdat eius sublimitas. et in ammera laudabilitas. ibi. principes. Circa pmũ notandũ q ad sublimitatẽ cõtemplõis ascenditur frequẽti meditatõne. et ferventi oratione. sicut primo ponit pmũ et secõ secũdum. ibi. Clamaui. Circa pmum duas qz primo ponitur cõtẽplõis ascensus. Secõ ex hoc cõsequens. ibi. Prevenerunt. Circa pmum adhuc duas. qz primo ammi cõtemplõnem describitur mentis elevacõ. Secõ patitur impedimenta ablacio. ibi. Circumdederunt me. Circa pmum duas. qz primo notandũ q ascensus cõtẽplõnis philosophice incepit ab admiracõne. secũdum quod dr̃ p⁹ methaꝫ p̃ admiran ceperunt hoies philosophari. videntes. ñ. effectus nãturę mirabiles. ut coruscacõnes fulgura. terremotus. et talia. incipiũt causas perquirere et sic philosophari. et eodẽ modo ad sublimitatem cõtẽplõnis philosꝰ sũ doctores

ur ꝓ̃ angᵒ. et similes. meperuit alcē
dar ev admiracōne. qr videntes scrip
turas sacras mirabiles. confidētes
de dīno auxilio. intellectū eiᵒ sanū
inquirere cepīūt. et deo minūte repe
rirunt. et quīū ad hoc dicatur. Mira
bilia testimonia tua. i. mirabiles scrip
turæ sacræ diuinis testimonijs cōmunite.
sm q̄ dr̄ ap̄s. Diuo coopante et ꝑ
monem cōfirmante sequentibꝰ ligimus.
Deo sanctatacta est ea quæ mea. queue
do eam intellectū in tali adiutorij cō
fidem. et qr̄ vna scriptura intellecta
aperit viā ad aliam intelligendam.
Ideo subditur. declaratio sermonū tu
or illūiat et intellectū dat paruulis.
i. alere humilibus. et absconditur a
sibis. sm quod dicit sal uator apt
r. Confitebor tibi p̄ dne celi et tre.
qr̄ abscondisti hec a sapiētibꝰ et pru
dentibꝰ. et reuelasti ea paruulis. et
qr̄ cognitio ueritatis excitat appetitū
ad amplius cognoscendū. ꝓ subdit.
Os meū aperui. i. intellectū p cogna
tū extendi ad capiendū uerbum dei
quod est cibus aie. sm illud dicit.
vm. Non in solo pane uiuit hō.
sed in omni uerbo quod procedit de ore dei.
et ꝓ intellectus hic noie oris des
ignatur qr̄ alibus os dicatur illa
ps corporis p quam cibꝰ accipitur.
et attrahi spūs. i. intelligēcie q̄ dat
desiderantibꝰ upīm. Ideo subditur.
Quū mandata tua desiderabam. et
qr̄ hoc procedit ex dei liberalitate et
una. subdr̄. Aspice in me et miserere
mei. eleuando intellectū meum
ad capiendū ueritatē tū excedentē
intellectus mei facultatē. secūdū
iudicium diligentiū nomē tuū. i. dic
mihi de ꝓpinqtis facere diligentiuꝰ
te. qr̄ hic dicitur sī septuma capitu
lo. Fons sapi

dilectio mutat. Gressus meos. Hō
cōm̄ petitur ꝙrdimēti remoū. Et
ca quod sciendū q̄ in cōtemplōne di
ne veritatis ꝙfectus augmentatus ꝑficit
tantus. sm q̄ dr̄ ꝓu. xvi. Quo ꝑfici
tur est maiestatis oppugnetur a gloria.
et ideo hoc ꝑmo petitur remo
ueri dicitur. Gressus meos. i. ꝓ
cessus meos in contemplōne. Dirige
secūdū eloquiū tuū. et nō sit in
me omnis iniquitas. et ꝓhibeat
tuo sum. Vt nō dicetur mei omnis
iniustia. et accipit hic iniustia p
quolibet peccato quod potest contingere
ex inquirentis auxilitate. sicut n.
omnis virtus dicitur quodā mō iusti
cia. sic omnis demeritō a virtute in
iustitia nominatur. Sed in cōtempla
ne veritatis impedit ꝑturbando ab
exteriori motu. et hoc petit remo
ueri. d. Redime me a calumpnijs hoī
nū. ut nō impediant aquirere cōtē
plōnis fructū meū. vt custodiā man
data tua. que custodiri nō possunt
absq̄ eoꝝ notitia. et sic cōtempla
tiua dirigit actiuam. et qr̄ illūina
tio ad eo in cognitōne veritatis
desideret amplius illustrari. sub
ditur. Faciem tuā illūina etc. Ex
ipsū qr̄ deo ꝓmittente. et diuino
instigante. in tali altitudine
cōtemplōnis insurgit aliū motus
mentis glie. sed sm q̄ dr̄ eoꝝ. vij. Se
magnitudo revelatiōnis extollat
me etc. qm motus statim cū ꝓ
pitur dr̄ purgari tentatiōnis cōtradic
tōnis. Ideo subditur. Exitus aquaꝝ
deduxerunt etc.

Doctus es domine. Postq̄ de
scriptus est cōtemplōnis alcen
sus. hic cōm̄ declaratur sequēs
zelus. discipuli cū ꝓficientes i
cognitōne alicuius doctrine soleant ꝓ

ca mirabiliter zelauit. Circa quod notandū q̄ calor naturalis dupliciter accenditur. uno mō ab extrinseco ad p̄cuciam cui contrarium ꝓpter q̄ uentres alium i hyeme sunt calidiorem ut dicit phs. Alio mō ab intrinseco et uirtute naturali sicut calor naturalis fortior est in iuuentute q̄ in senectute. eodē mō zelus dīne legis dupliciter accēditur. uno mō ex iniuria tribulationis ip̄ius. sicut p̄mo machab'. ij. dicitur de mathathia. Accensus est ei ira eius secundū iudicia legis. et misiens truncauit illū ci' annum. c. nudū in cōspectu eius ydolis q̄ immolauerē. et mīn. exo. dicitur de phinees qm tam fuit ille zelo mei cōmotus est etc. Aliomodo ex condicōne ubi dīm quod est in cuntinū ad dīminue legis zelum. secundū quod dicitur deut. xxxij. Inderteria eius ignea lex. primo q̄ ponit p̄mus modus. scdō cōtus ubi. Iustū eloquiū. Circa p̄mū sciendum q̄ quanto lex est rectior et iustior. tanto zelus pro ea fortior et feruentior. et ideo primo ponit rectitudo legis dīne aim dicitur. Iustus es dīne. q̄ est regula iustic. p̄ quod lex ab eo data nō p̄t esse nisi recta. Ideo subditur. Et rectū iudicium tuū. i. lex tua sm quā de aliis debet fieri iudicium. q̄ quidquid inuenitur ei repugās. iudicandū est falsū. et p cōns lex dīna est sūme custodiēda. Io subditur. Mandasti iustitias. i. legem tuam iustitiam cōtinētc. et testimonia tua. et proinde est. i. testimonia tua que sunt idem q̄ ipsa lex a deo data et testificata. et q̄ iste sit intellectus. p̄z ex tūlia cōne ronum nr̄ hebreū. Que sic hz. Precepisti iustitiam testimonia tua. et ueritatē legis tue. nimis. i. ualde. et subintelligitur custodiui. p̄ quod zelatores ip̄ius uidentes eam tūsgredi interims q̄ accenditur. Io subditur. tabescere. i. liquefieri. me fecit zelus meus. et legē tuā. quia obliti sunt uerba tua inimici mei. Ignitus contra eam. ac si eam pro nichilo reputaret ut et os tales reputat psalmista inimicos suos. quia sunt aduersarij ueritatis. Ignitum. Hic cōsideratur scdus modus accensionis zeli. s. ex condicōne uerbi dīni. aim dicitur. Ignitū eloquium tuū. q̄ inflāmat ad amorē dīni. qm ꝓprie dicit zelus eo q̄ est amor singularis. adolescentulus sum. Hoc dicit psalmista in ꝑsona ꝓpli dīnitus legi subiecti. Ter anni uetus fuit data post duo milia annorū ul' circa ap'incipio mundi. et sic ꝓpls sub hac lege existens dicitur adolescentulus respectu ꝓpli qui precessit a ꝓncipio mūdi. et multo fortius populus xp̄ianus qui post ea cepit ee per duo milia annorum et plus. et cōtemptus. q̄ post legē datam et ingressum terre promissionis. ꝓpls inimicus fuit multiphariē subiectus uarijs gentibus. ut p̄z libro iudicū. Iustificationes tuas non sum obliuiscus. Hoc uidetur repugnare ei quod̄ dictū est immediate. q̄ ꝓpls israel traditus fuit seruituti ꝓdicte p̄ tūsgressionis legis. ut p̄z libro iudicū. Dicendum q̄ multo ꝓpl̄o semp remanserunt aliqui iustificabiles in lege dei. p̄ quorum merita populus frequenter liberatus

fiunt a senutute. ut pr in eodē libro. et
pro illis dicatur hic de populo in cōi.
iustificacōnes tuas et cē. secundum
illam regulam q̄ posui in p̄n° geñ.
de corpore dñi p̄muto ex homs et ma
lis p̄ quod in captiua hom frequē
t̄ vituperantur rōne malor. et ma
li cōmendantur rōne bonor. clarius
aūt exponitur hec lia de populo xpi
ano qui in p̄untia ecclē sunt multi
pli' afflictus et cōtemptus a tyrānis.
et tñ p hoc a fide catholica n̄ recedit.
Ideo subdit. Justicia tua domine iusti
cia in eternū. q̄ iustia que est p fidem
ducit ad eternitatem beatitudinis. Et
lex tua veritas. quia nulla pōt conti
nere fl'itatem. p̄ q' non solum dī ia
sz ne'tas in abstracto ad denotan
dum veritatis p̄fectionem. tribulacō
et angustia inuenerūt me. In tyrā
norum p̄secucōne. mandata tua
meditacō mea est. in meditacō enī di
ne legis p̄fecta constantia in aduersis.
Equitas testimonia tua in eternū.
tantam enī equitatem continent
q̄ nō solum dicunt̄ equa in cōcreto
sz equitas in abstracto. Intellectū
da mi. ad ea cognoscendū et opera
ad implendū. et viuam. vita gr̄e
in p̄nti et glorie in futuro. secund
illud deut' viij. Non in solo pane vi
uit homo. sz in omni verbo quod
procedit de ore dei.

Clamaui in toto corde. Hic cō
sequent' agitur de sublimi
tate cōtemptoris prout requirit
rōne inuenti. ad quod duo facit
.s. condicō oīoms. et humiliacō ora
tis. p̄mo ponitur p̄mi. secō secun
di. Dico humilitatem meam. pu
ma mandas. q̄ primo ponitur oīo
ms condicio. Secundo ip̄dimēti

rimoto. ibi. Appropinquauerunt.
Contra p̄mi dicit. Clamaui in toto
corde. hoc est intellectu et affectu
feruenter et deuote. Exaudi me dñe
eleuando me ad cognicōnem tue ve
ritatis. Ideo subditur. Justificacōes
tuas requiram. q̄ quāto plus cog°
scimus tanto amplius requirimus.
Clamaui ad te. orando deuote. et
est repetitio huius p̄dicte ad expressio
nem affectus maiorē salutē me fac.
illustrando tua veritate. vt custodiā
mandata tua. que custodiri nō pos
sunt nisi p̄cognita. Preuenī in matu
tinis et clamaui. q.d. ille clamor
festinus nō p̄cedit ex ip̄tu pusillo
nimis sz ex deliberacōne cōms. q̄ in ver
ba tua sperani. i. plus q̄ in verbis alio
rum quorūcūq̄. q̄ verba tua fl'i
tatem nō possūt continere. Preuene
runt oculi mei. i. intellectus et af
fectus. ad te diluculo. i. a tempore
iuuentutis. ut meditarer eloquia
tua. que sunt a tempore iuuen
tutis meditanda. secundū illud eccles
xij. Memento creatoris tui in die
bus iuuentutis tue. et q̄ vix tales di
es inueniri. sequit. Vocem meam
audi. me illustrando. secundū mi
sericordiā tuā dñe. quia dona dei
precedunt ex sua misericordia et
liberalitate. Et secundum iudicium
tuum. .s. p̄mū in quo iudicas iustitiā
litate et mīa. Viuifica me. lūne
tue gr̄e. Appropinquauerunt.
Hic cōmendantur ip̄dimēti remo
cio quod est malor p̄secucō tur
bancū p hoc mentes deuote cōte
plancū. quorū malia p̄mo ponit
cū dicitur. Appropiquerūt p̄sequē
tes me iniquitati. i. appropinquauerūt
mi p̄sequentes me iniquē. A lege

antem tua longe fcī ſunt. que phibet
ꝑ ſecutōnem innocentū. ꝓr es tu do
mine. ad me ſeruandū et cos repl
leudū ſi tibi placuerit. et oīus vie
tue veritas. q.d. cū dimittis me in
tribulōne. cū libres. totū facis nisi
qz alīū suo nisto iudicio innocentes
ꝑmittat tribulari ad augmentū sui
meriti. sicut ꝓr de sō iob et alijs mlt
tis. ꝓmeo cognom de testimonijs tu
is. i. a pīo quo hīū vsū tōmis et in
cepi tua testimonia intelligeir. qz
metūi fundata ea. et hoc est meū
generaliter de testimonijs nouē le
gis. et de testōnijs veteris legis q̄
tū ad moralia ꝑcepta que manent
in nouā lege. et effectus istoz ipse
mūi manebit metūi.

Vide humilitatē. Hic cōmendatur de alatudine cōtemplōis
que acquiritur humilitate orantis
cū dicitur. Vide humilitatē meā.
scdm q̄ dicitur. ecclia. xxxv. Oro
humiliantis se nubes penetrabit. et do
nec aspiciat altissimus nō consolabi
tur. Et cuꝑ me. de tenebris ignoran
tie. eleuando ad cōtemplōnē veritatis
tue. qz legem tuam nō solū obliuis.
q.d. illud modicū quod de lege tua
potui capere tenui. et tō
decens videtur ut addas amplius.
et quoniā tempore quo psalmista
loquebatur totum genus humanū
erat ipeditū a visione veritatis in qua
ꝓficitur vita cōtemplatiua. Ideo sb
ditur. Iudica iudiciū meū. i. fer ꝓ
me sniam contra diabolū me detī
nentē captiuū. et redime me. tuo
sanguine. ab eius potestate. ꝓpter elog
ium tuū viuifica me. quod olim a
te inspiratus dixit. vi. viuificabis
nos post duos dies. in tertia die
suscitabis nos. vbi loquitur ꝓphā de
resurrectōe xpi. ꝑ quā genus humanū
est iustificatū vitā gīe et glorie et
qz ꝑcūi demonis nō est hic timē
diabile. subditur. Longe a peccatōb⁹
salus. i. a demonibus in pcō obsti
natis. quia iustificationes tuas nō
exquisierūt. subiacendo se humiliter
disciplīne tue. sz magis ꝑ cīrcūcisionē ab
eis resiluerūt. mīe tue multe dīe.
cuꝑ genus humanū cuiꝰ ꝑcūi
est remediabile. secundū iudiciū
tuū. s. discretōnis. quo nīc discer
nis ꝓos ab ipīs. Viuifica me. ꝑ
augmentū tue gīe. cuiꝰ necessitatem
subdit. d. multi qui placāt me ꝓ
-q.d. multa sunt demones. et mi
li hoīes. a cōtemplōne tua bonos
ipedientes. ꝓpter quod indigent aux
lio tue gīe ut possint ī bono ꝓfi
cere. Ideo subditur. A testimo
nijs tuis nō declinaui. fultus ro
bore auxilij tui. Vidi ꝓuaricantes
i. impios legē tuam ꝓfligentes.
et tabescebam. i. lacrimis rigabam.
ut ruīne lapsione iominū hētur. et
meerebam. sicut cīs a virtuoso cū ꝓti
net letari obseruatōne dīne legis.
ita et tristari de eius trāsgressione.
nō solū nisi sz ꝓ malis. et qz hoc
est meritorū augmenti gīe. sub
ditur. Vide qm mandata tua di
lexi dīe. zelans pro eis ni mi et
malis. In mia tua viuifica me.
ꝑ augmentū gīe. pcedens ex tua
misericordia et liberalitate. et ad
hoc cōsequendū. Allegatur ver
tas dīna ad quam ꝓfici ꝓmissa augmentatōnis gīe dispo
nentibus se ad eam. cū dicitur. Prin
cipiū verboz tuoz veritas. i. vba tua
pcedunt a mente tua que est ve

ntas manata. et omis bntatis creatr regula. et ideo firmt stabilia. ꝑ quod subditur. ꝑmetiñ omnia iudicia iu stificationis tue. q̃ sententia dei in extremo iudicio de ecclia honor. et pena reprobo rũ. stabit metiñ. secundñ quod dr aſt. xvb. Et ibunt in ignem etinũ. iusti autẽ i vitã etinã.

Principes persecuti. postq̃ descripta est vite cõtemplatiue subhmitas. hic cõis describitur eiusdem vite iocunditas. Et ꝑmo ponit huius modi exultatio. Secũdo petitur eius augmentatio. ibi. Appropinquet deprecatio. Circa ꝑmũ ꝑmittitur perturbatio aquiete contemplõis. ut ꝑ hoc exultatiõ sequens cõtemplõne euidencius appareat. Hoc autẽ perturbatio vno modo est ab exteriori. s. a demonibꝰ deuotos a cõtemplõne et oõne pturbantibꝰ. sicut legitur fuisse quibꝰ de multis scis. et quãtũ ad hoc dicatur. ꝓncipes persequti sunt me quatus. i. demones de quibꝰ dicitur eph. vi. cto. Non est nobis colluctatio aduersus carnem et sanguinẽ. s. aduersus principes et potestates aduersus mũdi rectores tenebrarũ contra spiritalia nequicie. Alio modo ab interiori. s. a fragilitate hũna. ꝑ q̃ homo quãtũcũq; iustus timore concutitur ne fiat trãsgressor legis dñe et quãtũ ad hoc dr. Et verbis tuis formidauit cor meum. s. q̃ma ad veritatem cõtemplõis affert solatiũ. subditur. Letabor ego ci eloquia tua. meditando ipsa. sicut qui inuenit spolia multa. ita gaudiũ duplicatur. s. de obtentu victorie. et ꝑ de magnitudine. sic cõtemplatiuus delectatur de victoria contra hostes quã in mi q̃r. et ꝑ uis de obtrectu glorie q̃ spes est certa expectatio future bñtudinis. et q̃ amor vnius contrarij inducit odiũ alterius et econ. subditur. ꝓ iniq̃tate odio habui et abhominatus sũ. tam q̃ quid vile. Legẽ autẽ tuã dilexi. tam q̃ quid vale et honorabile. etiam vigiter meditando. et q̃ ex hoc proficit hõ in laudem dñi amplexo subditur. Septies in die laudẽ dixi tibi. ꝓ iudicia iustitie tue. confitendo ois opa tua ita q̃ iusta sunt quedam exercitationes iustitie tue letantis in tua mente. et q̃ vita contemplatiua est quia respectu actiue quies hz laborem animorum. subditur. Pax multa diligentibꝰ legem tuam. quia ex tali dilectõne q̃ indiuiduo meditantur casum scandali. et nõ est illis scandalũ. i. tanta oblectatio intendi in prem. sicut actiuis. qui frequenter habet materiam turbationis. ꝑ quod dñs dicit. luce. x. martha martha sollicita es et turbaris erga plura. et sequitur. maria optimã ptem elegit et c. et c. et quia vita cõtemplatiua ꝑficitur in pria. subditur. Salutare tuum dñe expectabam. i. clamitatem visionis tue et fruitionis beate. et q̃ ad hoc pruntur ꝑ observantiã mandatorũ dei. secundũ quod dicit aſt. viii. Si vis ad vitam ingredi serua mandata. ideo subditur. Et mandata tua dilexi. ea tam ꝑfecta et tantissimã diligentiã custodiendo. custodiuit anima mea testimonia tua. i. illa que pertinent ad ultimum latrie. q̃ sunt quedã testificationes veritatis. et dilexit ea vehementer. i. valde intense. ita q̃ ꝑ vehementem non intelligitur aliquis excessus indebitus. et hmõi obseruationis

3ª. iio.

causa subditur. ad dicatur. Deus meus
et c. quia omis vie mee mee in conspectu
tuo. i. omnia mea dicta et cogitata mea.
patent cōspectui tuo. quod debet mo
uere hoiem ad tue legis obseruantiam
absq; aliqua obligatōne et re
missione. ꝓp̄ q̄ dicit boetius. v. de
consolōne. O vnū magna est nob̄
indicta necessitas probitatis si dissi
mulare non multis. qui cuncta a
gitis ante oculos iudicis cuncta cer
nentis

Appropinquet. Hic cōm̄ petit
augmentum dē iocunditatis
amore cōtemplōis. et quia ꝓpter
eam amorem augmētata cō
templōne augmentatur talis ex
ultatio. ideo petitur augmentū
cōtemplōis. ad dr. Appropīquet
deprecatō mea in cōspectu tuo ꝓ
effectum exaudicōis. et quę sit illa
ꝓtestatō subditur. nūc eloquiū tuū
da mi intellectū. i. secundū altitudi
nem eloquii tui que transcendit fa
cultatem humanā ingenij. elena
intellectū meū ad ipm intelligē
dum. Intret postulatō mea. repeti
tō est cuius promisse ad exprimē
dū magnū desiderium petitōis tue.
secundum eloquiū tuū erue me.
a meditatōne terrestrium. adque
meditanda natura hūana est
prona. eleuando me ad cōtem
plōnem celestium. et q̄ ad talem
eleuatōnē sequitur laus cordis
et oris. sequitur. Eructabunt
labia mea hymnum cū doctus
me et c. ꝓdicto mō eleuando.
et ꝑ recognitōne diuinor eloquio
rum descendit homo ad docen
dum primū. subditur. ꝓmūcia
bit lingua mea eloquium tuū.

et caritate docendo proximū. aut ne
cessitas subditur cū dicitur. Quo
nia mandata tua equitas. quia
sunt recta via veniendi ad salu
tem ad quā nō pot aliter deuenire.
et q̄ talis doctrina nō est effica
cie ꝑ auxilium adiutorium dei secundū q̄
dr ꝓu. xvi. Hois est aīam ꝓparare
sz dñi gubernare linguam. ꝓ subdr.
fiat manus tua ut saluet me.
i. dirigat linguam meā ad docen
do ad meam et aliorum salutem.
quia mandata tua elegi. preoc
bus temporalibus ad ea medi
tandum. exponendū. et docendū. et
ad hoc mouet amor etiam ꝓxi
subditur. Concupiuit salutare
tuū dñe. i. salutē etiā que est in
te obiectiue. et lex tua meditatō
mea est. eo q̄ dirigit ad cōsecutiō
nē hui⁹ salutis. ꝓu. vj. mandā
tū lucerna est et lex lux et c. et
q̄ ad hoc sequitur augmētū gra
tie quia est spūalis vita. sequit
uiuet aīa mea. vita gratie in ꝓsenti
et gl̄orie in futuro. et laudabit
te. laude ipsius in ꝓsenti vita. sz laus
de ipsa in futuro. secundū quod
dr supra ꝓs. lxxxiij. Beati qui ha
bitant in domo tua dñe in secula secu
lorū laudabunt te. Errauī sicut
ouis que pit. hoc nō videtur in
telligi de errore in moribus. quia
statim subditur. mandata tua
nō sum oblitus. sz de errore secun
dū modū cōmunē loquēdi hoīm
mūdanor. Ad cuius intellectū
sciendū q̄ ouis dicitur errare q̄
segregat se a grege. Hoīes aute
tendentes ad cōtemplōis ꝓfec
tum. segregant se a cōi hūitatōne
hoīum ut vitare possint ea que

ontrumpsom dnmne. et tales ab
hoibz mōdanis reputant stulta
et hunc ceallo ydiota. vñ et relligio
si dicantur mūdo mortui. et se
undū hoc dicat psalmista in pso
na ōntrumplatum. Etenim sicut
ons que pnt. qñtū ad reputacō
nē hōm mōdanorū. et qz refugi
entibus amore dei mōdani cōsor
cii. cōcreditur diuū. sm illud osee.
ij. Ducā eam i solitudinē. et loquar
ad cor eius et c. ſo subdit. Quere
serui tui. cum mœrens consola
do. Quia mandata tua nō sum
oblitus. tirms mlicrendo p amo
rem. sz celestia apprendo. ad qđ
tendit mandatorz tuorz observa
cio. psalmus. cxix

Ad dñm cū tribularer. Hunc
psalmo pmittitur tal' titul'
in hebreo. Cantica graduū. et si
milr in aliis ſtuor decē ſequtibz.
sz in aliquibz cor fit. Aliqua ad
dicā videbitur. dicātur nūt ista
quidem psalmi. cantica gradu
um secūdū doctores hebreos et
latinos. eo q' ascensu templi qui
erat p quindecim gradus cantaba
tur a sacerdotibz et leuitis. pmus
psalmus in primo gradu. secūdus
in secdo. et sic de alijs. sz utrū isti
psalmi ad hoc facti sint vñ. hanc di
cam. dicunt enim aliqui q' dauid
qm precepit salomoni edificari tē
plū. et tradidit ei declarationem
templi et portarum. et p oēs gra
dus. primo pal. xxviij. sciat psalmos
istos ad decantandū in gradibz
modo pdco. dicunt ꝙ q' p ascensū
graduū corporalū. intelligitur
ascensus in gradibus virtutum
qm tanguntur i psalmis istis ḡ
datim ascendendo. sz cōe primū

videtur ee. qz titulus psalmi. quinti.
duodecimi. qi tus decimi. nō titulā
tur addē sic. Cantica graduū dauid.
sibi octauus a salone sic. Cantici q'
diui salomōis uel' sal'om. Ceteri aūt
oēs nō intitulantur sm titulū ad dicō
ne. sic. Cantici graduū. et ex tali
natione nō intitulacōnis. dicitur
qz nō oēs sm sunt addauid. sz solū
illi qui ab eo sunt nō intitulati. nisi
apparet aliunde q' dauid fecerit. sicut
dicitur nūm de aliquibus psalmis.
et q' octauus filius sit a salone. ceteri
vero ab aliquibus alijs sp̄n̄ pphetie
huiusmodi quor nōia sunt ignota. et
ex hoc sequitur q' nō fuerunt sm
adauid ut decantarentur nō sup̄
dicto. Contra secūdi dicā videtur
ee. q' ita altus gradus virtutis pmit
m primo primo psalmo sicut in alq̄
sequenti secundū exp̄nē eorum
qua exponit illud. Ipse m̄ qz mo
latus meus plongatus est. de hoc
sic pfō q' ex desiderio vite celestis
vita plens ei efficax tediosa q' est
maxime pfectis in vita p̄nti. sm
q' dicebat paulus de seip̄o phil. i.
Desiderium habeo dissolui et ee cū x̄o.
nec ordo istorū psalmor ostendit
talem ordinem graduū virtutū.
considerantibus. Igit
p̄ dicta et cilicia. salmo michon in
dicabo. videtur in dicendum. q' oēs
isti psalmi nō fuerunt sm ab eode
actore. nec ad hoc ut decantarentur
in gradibus mō p̄dco. sz aliquis
uel aliqui de sacerdotibus seu can
toribus deuotis. psalmos istos ab
alijs eos ordinauerit decantari
sollempnib. diebus mō p̄dco ascē
dendo gradus templi. sicut vtus
gregorius qui ordinauit officium eccle
siasticum. psalmos adauid et alios eos

antiqmtus. applicamt ad diuſa
feſta. q; aliqui dcantant mſtis
aplōz. alii m feſtis vngmī. et ſic
de aliis et aliqñ ex modica cōue
nienaa ſicut. vñdic ſcdūs approp
angelis. ex illo vſu. qm facit ange
los ſuos ſpūs et c. Et ideo intendo
primo exponere pſalmos iſtos ſīgſī
ſīgſīm ſecūdum modiatatem intel
lectus inci. poſtea forſitan vtrūne
aliquid addere breuit de miſtica ex
pōne. ¶ Ad dñm cūtribulari. ex ti
tulo huius pſalmi ſuppoſito. nō ap
paret actor eius. De materia uero
eius dicat. Ra. ſa. q; eſt oīo pro libera
cione populi ſiuel a tribulacōne cap
tiuitatis in qua ſunt nūc per orbem
diſperſi. a qua expectant videri p mel
ſiam futurum liberari. aliq; autē nō
ſit. non dicit. ſz ſupponitur q; ſit
fact ab aliquo ſcō ſpū dei hūtc.
quod eſt uerū. ſz primi eius dictū eſt
ſtim. q; aduentus xpi iā tūc erat nūp
futuꝝ ſicut frequent dctū eſt. p̄ qđ
videtur multū melius dicendū. q; ſit
oīo alicuius ſcī uiri quicūq; fuerit
pro liberacōne populi ſiuel de capti
uitate babilonica. pro qua multa cā
nūnus temporis pſalmos. et oīones
fecerunt. ut p de daniele. ix. ca. Et ī
hoc libro pſalmoꝝ in pluribus locis.
Et ſcdm hoc pſalmus iſte in tres par
tes diuiditur. q; primo petatur dicta
liberacō. Secūdo ꝓdicatur babilonioꝝ
primā. ibi. Quid detur tibi. tertio plā
gitur liberacōnis dilatō. ibi. Heu
mi. Circa primū ſciendū q; gratitudo
de bñficio ꝓterito. eſt diſpō ad ipetrā
dum futurū. p̄ quod pſalmiſta in
plona pp̄i ſiuil tanq; gratus reco
gnoſcat ꝓteritū bñficiū. d. Ad dñm
cūtribulari clamaui et exaudiuit

me. quod cōuenient intelligit de tri
bulacōne quam paſſus ſunt pp̄ls
a ſennacherib aute captiuitatē bab
lonicam. pro qua exclamas exx et pn̄
pes et pp̄ls clamauerūt ad dñm.
et exauditi fuerunt. q; dñs miſit
angl̄m ſuū. et peuſſit nicaſtus ſen
nacherib centū octoginta quīq; mi
lia telleatoꝝ. p̄ quod cōpulſus fuit
fugē ad terrā ſuā vbi interfectus
fuit a filiis ſuis. ut hī. iiij. R. Cōſi
pſalmiſta petit liberacōnē de capti
uitate babilonica in plona capti
ui pp̄li. O dñe libera animam meā
a labiis iniquis. babilonioꝝ qui
nique blaſphemabant deū dice
tes nūdis. q; deus eoꝝ erat ipo
ad libeminidinem eos de membris ſuis
et tales dñe nunqe magis gra
uabant deuotos. q; pp̄ie. Et alu
gua doloſa. q; babilonij frequent
imponebant eis falſa. ut ſic dolo
ſe extorquerent eoꝝ bona. ¶ Quid
detur. Hic ꝓdicatur babilonioꝝ
primo que tā fuit poſtea p cyrū
darium deſtruentes ciuitatem bab
lonicam et occidentes pp̄lm. ut hī
dan. v. Et hoc eſt q; dicit pſalmi
ſta cōiterus ibi cum ad pp̄lm ba
bilonicū. Quid detur tibi aut q;
apponatur ē ad lingua dolosam.
i. que prima meretur ē ad pnam
pcā lingue lingue tue predā. et re
ſpondet. ſagitte potentis acute. i. pp̄
pli pſalmi et medorū qui ſagittis
interfecerunt pp̄lm babilonicū. cui
quod dicatur. vſa. xlix. ſuſcitabo
eos medos qm argentū nō quer
et aurū non volunt. ſz ſagittis it
ficient paruulos et c. uel aliter Sagit
te potentis. i. pſi dei omnipotentis.
cuius pſcia medi fuerūt ſtrenuiſſi

ad p̃ñiendū babilonis pcā. ai cū
bonibus delolatoris. q̃ mendēt
babilonem. et tā est ita delolata.
q̃ nō hītatur ab hoīb⁹ sz a feris
et venenosis alib⁹. ecaīdū quod p̃
dīcat ysaias. xiij. ca. De babilone.
nō hītabitur usq; in finem. et seq̃.
sz hītabunt ibi bestie. et domus eor
replebuntur draconibus. Ju tūl
lacōne ionnm. et in hebreo hētur.
Cū carbonib⁹ iunipor. qui diu con
seruant ignem. s. per annū ut
dicatur in libro qui uocatur catho
licon. qū carbones ita cinerib⁹ sē
opti. unde dicitur. Juniperus a gigno.
gignis. et par qđ est ignis. q. gigēs
ignem. ut dicit. Ra. sa. per hoc in
telligitur ignis ihenne meritis
bilis in quo punītur babilonij. q̃
fuerunt ydolatre pessimi. Heu
mihi. Hic cōs plangitur ydē libe
racōnis dilacō cū dicitur i ylona
populi in babilonia detenti. Heu
mihi q̃ incolatus meus. i. mora me
a itēra athena. vbi in hebreo tñ
lacōne ionnm hētur. Peregrinacō
mea plongata. valde enī tristis
vite est populo fideli. cū ydolatris
de morari. et habitare in cor seru
tute. habitare cū habitantib⁹ cedar. i.
cū habitantib⁹ in tenta cedar. qui fu
it filius ysmael. geñ. xxv. De quo
ysaie et sua posteritate. dicitur geñ
xvi. Hic erit ferus homo manꝰ
eius cōtra omnes et c. Et ylios in
telliguntur babilonij qui contra
filios israel fuerunt crudeles et
duri. Heu replicatur planctus de
mora cū ipis cū subditur. Anilatā
mea fuit anima mea. anꝰ p̃ cū
replicatur cū dicitur. Cū his qui
odērūt pacem. i. cū babilonijs cōm
bus dictus. eram pacificus. non
redendo eis inimicias p inimicis. Cū
loquebar illis. modeste et cōna
bili. impugnabant me. calum
pnijs gratis. i. sīne causa. Quia
liter potest exponi ps ide de quo
sz fidelī exīte in tribu Iudee corpo
rali. seu spīali i demoniū tempta
cōne. aqua petit deuote liberari.
et q̃ demones arcentur ab ipo
gnaco fidelīū in iehenna retrusi. et
submergat p dilacōne sīne remedio.

In finem oculos. psalmꝰ. cxx.
Titulus hui⁹ psalmi est.
Canticū graduū. de quo dicendum
est sicut in psalmo p̃cedenti. de
materia nō huius psalmi. vr̃ in cal
no melior indicio. quod sicut p̃ce
dens est oro alicuius sci spīritus
hūtis. pro reditu populi israel de
babilonica captiuitate. sic iste ps
est oro alicuius uni sci. pro uno sta
tu populi de captiuitate babilonica
redūti. de quo hētur p̃s eidē. Dicit
ḡ psalmista in ppli ylona. Leua
ui oculos meos i montes. unde ps
centesimo. xxxiij. montes in circuitu
eius. i. angeli. ut exponit aug⁹. vñ
veniet auxilium mi. dñs ea ad mi
tona hoīb⁹ prestita. cōit p angelos
administrantur. principali tñ sunt
adeo. p̃ quod subditur. Auxilium
meū a dño qui fecit celū et terrā.
et nō ab ydolis que nulla hñt vir
tutem. nec ab angelis scis nisi mi
sterialī tñ ut dictū est. qui nō sunt
creatores celi et terre. Cōtr psal
mista cōtutat sermonē suū ad popm
hum israel. d. Nondet i cōmocōnē
pedem tuū. i. nō ymittat amplius
te duci i captiuitatē ce terrā tuā.
Neq; dormitet qui custodit te. s. deꝰ
et angeli sci quib⁹ cōmittit custo
diam fidelīū. qui dicitur ab hoī

bus dormire. qñ subtrahunt sue
fragñ. ñmptñ secundñ veritatem
in eis nõ cadit sommus qui est
palpio sensitiue ptis. pñ quod dici
tur ingiles dui mi. ꝑ in sententia
vigiliñ decretum est etc. ideo sub
ditur. Ecce nõ dormitabit neq;
dormiet etc. Dñs custodit te dñs
ptectio tua. contra malñ tibi nocñ
dum. cr manñ dextrañ. plusq; ma
nus tua dextera posset te pgredere
et custodire. et p manñ dexteram
intelligitur omnis potestas hñana.
Per diem sol nõ vret te. i. nõ vrat.
qz hebrei non hñt optatiuñ mod
qz loco eius vtunt futuro indica
tiui modi. q. d. audz solis nõ ex
uret te p diem. sicut fecit in babi
lonia vbi cogebatis opari in agris
in feruore diei sicut cogñt scrui.
neqz luna p noctem. i. gelu et hye
me. quod maxie intenditur de
nocte qñdo aer est depuratus a
nubibus nebulis et luna lucet
clare. pñ q dicebat Jacob gen. xxxj.
Die noctu qz estu vrebar et gelu.
Dñs custodit te ab oi malo. i. potes
est te custodire a malo aiñe et
pne. Custodiat aiam tuã dñs.
i. vitam tuam corpalem et spñ
alem. Dñs custodiat introitum
tuñ et exitñ tuñ. i. dirigat te in
omnibus operibus tuis a pncipio
usqz in finem. Et hoc nic et usqz
in seculñ. i. semper. psalmus. cxxj.

Letatus sum. tanquam. Ca
tuai graduñ. Et pz sña ex
supdictis. De materia autem hui
ps videtur in salmo nichon inci
cio qr sit ordo dd exultantis in dño
de edificacõne ciuitatis et templi.
quam pmittit faciendam p salomõe

tuam

filiñ sñi. sicut dicit ei nathan p
phetа de mandato dñi. sedo pz. vij.
Et diuiditur in duas ptes. quia
pmo ponitur exultatio p hui⁹ mõi
edificacõne. secundo subditur de
precatõ pro edificij conseruacõne.
Pogate. Contra pmñ dicitur. Letatus
sum in hijs que dicta sunt mihi.
p diuinam reuelacõnem facta na
than ꝑphe. et que sunt illa subdi.
cñ dicitur. In domuñ dñi letantes
ibimus. ubi exponitur templi edi
ficatio. quo edificato populus ibat
illuc in diebus sollemnibus. pñ
hoc subditur. Stantes erant pedes
nri. loquitur de futuro p modñ p
territi. pñ certitudinẽ ꝑphie. Ja stabi
tus nri sñm. erant ibi tua atria pri
salomonem edificata. s. atriñ sacrifi
tium. vbi erat altare holocausti.
et atriñ mundi. vbi orabant homines
mundi et atriñ immundi. vbi erant
immundi. Jerusalem que edificatur
ut ciuitas. s. valde notabilis sic
de aliquo notabili dicto dñ. hic est
dictus. s. p excellentiam. et eodem
modo dicitur hic. ut ciuitas. s. valde
de excellens. in hoc exponitur edi
ficatio ciuitatis qñ fecit salomon valde
nobilem claudens eam triplici
mo. et edificia valde sollempna
faciens in ea. ut pz. iij. Re. iij. et
iij. Re. xxij. Cuius ptinacio in idipsum
. i. cñ ipo templo de cuius edificatõe
premissum est qr fecit salomon valde
notabile. vndicat. ij. par. ij. Dominus
quã edificaui ego magna est
nimis et inclita. et ad correspon
dentiam nobilitatis templi. edi
ficauit ciuitatem nrãm in qua erat
valde notabilem. Ideo de ea dicit.
Cuius ptinacio in idipsum. vnde in

hebreo hꝫ. Jrusalem que edificatur ut cuitas que allocaat ei cl'. .i. que associatur templo ꝓus edificato in nobilitate et fama edificaꝫ. Illuc enī ascenderunt tribus. .l. duodecim tribus dñi. qm ꝓpło israel in duodecim tribibus dimisio. erat verus cultus dñi ceteris gentibus ad ydolatriā declinantibus. Testimoniū israel. i. sedm testimonium ꝓpłe israel qui testificando ꝓdixit edificacōnē templi futuram. grā. rerum. Ad confitendū noi dñi. confessione laudis et oblōis. qz illuc sederunt sedes. i. cl̄e sedes. Judicio. Ad declinandum calus dubios i aliis cuitatibus et locis contigentes. qui declinantur ꝓ sacerdotes et reges. sm qđ dicitur deut. xvij. Ideo subditur. sedes cl̄e domui dauid. intelligunt reges ab eo descendentes. Rogate. Hic cōit ponitur deprecacō pro cuitatis et templi conseruacōe. pro qua psalmista nō solum orat sz ꝛ ad orandū alios inuitat. d. Rogate que ad pacem sunt uilli. hoc est ad tuīcquillū statū i calamitatibus. et habundancia. cupple sit bonorū temporalium et spualium. Diligentibus te. quia es cuitas ad dei cultum electa. Ita qz psalmista uerbū suū dirigit ad cuitatem uilli. Fiat pax in uirtute tua. i. fortitudo murorū et edificiorū tanta sit. qz aduersarii non possint ꝓturbare pacem cuitatis. unde in tribulacōne hominū hētur. fiat pax i muris tuis. et quia pax cuitatis no conseruatur ex muris tm. sz cū hoc ex habundancia uictualium et armorū. Ideo subditur. Et habundancia i turribz tuis. in quibus solent arma et uictualia repoi. ꝓpter fres meos. i. ꝓpter nudos nacione quos psalmista uocat fres secundū modū conuersacōis sumptus. et proximos meos. i. conuersos de gentilitate ad iudaismū. quia plures tales erant int nudeos. Loquebar pacem de te. oraūdo deū de tua pace. tempore enī oronis. homo fidelis tū deo loquitur. de qua psalmista nō solum modo deliberabat pacem ꝓpter conuersos et nudeos. sz principaliter ꝓpter cultum dei qui videbat in illa. Ideo subditur. ꝓpter domum dñi dei mei. i. ꝓpter templū diuino cultui deputatū. Quesiui in bona tibi. Adeo tibi impendenda ꝓ oronem meam. ꝑs. cxxij.

Ad te leuaui oculos. Titulus huius psalmi. Canticū graduū. aliquo patet sm ea ꝙ supdictus. et uidetur ꝑs iste esse oro alicuius cl̄i ꝓpłe. pro liberacō populi israel ab afflictōne indicta ꝓ authiochum illustrē in qua ꝓphis mirabiliter fuit afflictus et desertus. ut hꝫ ꝓmo machabeorū. et scdo. quod ꝓ indeus ꝓphā dixit in ꝑsona populi israel in illa afflictōne futuri. Ad te leuaui oculos meos. cordis et corpis. Cum habitas michi. licet enī deus sit ubiq; ꝓ essenciam ꝛ ꝓ tenencia. tm̄ spāliter modo dicatur habitare michi. ubi facie ad faciem uidebitur a cōs. populus enī positus i illa afflictōne sub antiochio pro sua liberatōne ꝑsies orauit deū deuote. ut hꝫ ꝓ machi. ꝛ scdo. Et ecce sicut oculi seruorū et c. seruus enim et ancilla michi sunt nisi ad dñm et dñam. et ꝓ cons filij seruorū. totū auxilium suū expectāt ad dñm patrū. et sic ancilla ad dñam sua. et sic mō ꝓphis indicta tribu

lacõne constitutus. nõ videbat se
posse liberari nisi humana. ꝓ quod
ado erat tota exportatõ et ꝑpa sua.
ꝓpo subditur. Ita oculi mei ad dñm
deum donec misereatur mei. hic
mando nos de plectione anthyoch.
misere mei dñe misere mei. ad
hoc cũ replicatur ꝓtico. ut ondat
tur affectõis intensio. p qm̃
sit magis exaudibilis. et ad hoc
subditur. ideo cũ dicatur. q; mul
tũ repleta sunt dereptione. quia
anthyochus in templo posuit ab
hominandũ ydolum. ut hẽtur p̃
machi. i. populum ꝑ mdacia cõ
pellebat multũ afflictiue ꝑ cõ
temptiue tũsire ad gentilẽ ritũ.
ideo subditur. Quia multũ re
plecta ãia mea. i. vita mea. et sup
plendũ est afflictõne ꝑ cõtemptu.
et est modus loquendi dolentis.
qm̃ ex vehemencia doloris tument
ũba sua. ꝓ quod aliquid est sup
plendũ ad hũdum intellectũ. op
probrũ humiliantibus. i. antiochꝰ
et eius ẽcitus qm̃ humiliauerunt
diuicias. eo q; spoliauerunt regnũ
egipti. et templũ dñi in vilitate et
ꝑ cuitatẽ. ut hñ p̃ machi. i. et de
rectio superbis. quia ꝓ ista erant
valde elati in superbia. mtantum
q; de antiocho dr̃ cõ machi. v.
q; erat ita elatus. ac si hẽret pe
dibus ad ambulandũ et terrã ad
augendũ. psalmus. cxxiij.

Si qua dominus. Hunc
psalmo ꝓmittitur titulus
titulus in hebreo. Canticũ gra
duũ dauid. et apparet actor psal
mi. De materia autẽ eius ni
videtur q; dauid fecerit hunc
psalmũ gras agens de sua li

beracõne et populi sui. a philistheis
ascendentibus contra eũ qũ eũau
dierunt ee mmunetũ regem suꝰ
ilir. ii. R. v. Vt sic dauid occideret.
et regnũ eius destrueret. Iz fue
runt debellati. virtute dñi auxi
liũ. ut ibidem hẽtur. et dixit dñs
ad dauid. dabo tibi philistheum in
manu tua. secundũ hoc ꝑ dauid i
mittat populum ad deũ laudandũ
d. Dicat nunc israel. i. populus is
rael. hãta victoria de philistheis. Si
qua dõs erat in nobis. ꝓ adiutorũ
spũs. et replicatur hoc dicendo. si
qua etc. ad oñdendũ maiorem
gratitudinem de auxilio dñno. Si
exurgerent hoies in nos. i. philis
ut ꝓdictũ est. forte vivos deglutis
sent nos. i. nõ potuissem⁹ relisse
eorum impetui. sicut nec illud
quod deglutit. Cum indignatus
fuerit furor eorũ in nos. q; philistei ve
nerunt contra dauid et populũ eius
cũ magno furore et desiderio eos
destruendi. ideo subditur. forsitã
aqua. i. tribulatõnis que ꝓ ipsũ
aque deliquiatur. ysa. vm. Adduc
et dõs sup eos aquas fortes et mul
tas regem assyriorũ et c. Absorbu
isset nos. michendo nos vindic.
sicut ille qui absorbetur aqua.
vindicta irruentis ea. quasi
dicat nõ potuissem⁹ aliqualiter
euasisse. torrentẽ ꝓ torrente. pertransisset
nam. et ꝓ torrente intelligitur
impetus philistheorum quo dõ et po
pulus suus fuissent obruti. nisi
fuissent dñitus saluati. Et ideo
cũ dicitur inc. Torrentẽ ꝓtransisset
anima nostra. locutio est figu

natma. sicut illud ꝓ̄bm. ꝙ flant fistula bucas. et sili cū subdit. forsitan ꝙ tūsillet anima mea a quam nitollerabilem. qz in helo tūsiacōne ionum hētur. forsitan ꝙ tūsillent sc̄ aiam nostrā aque sibie ul' fortes. Ideo subditur pro gra tiaz actione. benedictus dns qui non dedit nos imapcōne dentibus. mus dicit et plus significat. qz nō solum eos a philistheis capi nō ꝑmisit. qz philistheos eis subiecit. Jō subditur. anima nra sicut passer eruta est de laqueo venantiū. i. de insidijs philistinoz. et ꝙ que modū subditur. laqueus contractus est etc. quia ea tus philistinorum adamd et popu lo suo fuit detestatus. et qz hoc fuit virtute dīna. subditur. adiutoriū nrm in nōie dñi qui fecit celū et terram. q. d. nō in nōie ydolorz qui nul lam hūt virtutem. quod ideo dicitur qz philistei tunc fugientes ire hierusalē ydola sua ad salutē ꝑpetuā qz dd' ce vni eius tuleriūt ea. ut hētur scdo regū. v. capitulo. psalmus ccxviij?

Qui confidunt. Titulus hui⁹ psalmi est. Canticū graduū. Cuius sententia ꝑ ex supradictis. de materia uero huius psalmi nō vi detur q̄ intelligatur de aliq̄ materi ali an⁹ mūdi fuit tanta pax et sub limitas quāta declaratur in hoc psal mo ut videbitur. qz multoties fuit ꝑpugnata. et plies destructa. bis to tal'. s. semel ꝙ nabuchod. et semel ꝙ romanos. et plies paratē q̄ tū ad ali quam ptem munitz et edificāz aut ꝑ ex libris re. et palip. et mach. et io exponitur de aliq̄ spūali. s. ecclia de qua dr apc. xxj. Vidi ciuitatem sanctam. sicut illud ꝓ̄bm. ꝙ flant fistula bucas. et sili cū subdit. forsitan ꝙ tūsillet anima mea a quam nitollerabilem. qz in helo tūsiacōne ionum hētur. forsitan ꝙ tūsillent sc̄ aiam nostrā aque sibie ul' fortes. Ideo subditur pro gra tiaz actione. benedictus dns qui non dedit nos imapcōne dentibus. mus dicit et plus significat. qz nō solum eos a philistheis capi nō ꝑmisit. qz philistheos eis subiecit. Jō subditur. anima nra sicut passer eruta est de laqueo venantiū. i. de insidijs philistinoz. et ꝙ que modū subditur. laqueus contractus est etc. quia ea tus philistinorum adamd et popu lo suo fuit detestatus. et qz hoc fuit virtute dīna. subditur. adiutoriū nrm in nōie dñi qui fecit celū et terram. q. d. nō in nōie ydolorz qui nul lam hūt virtutem. quod ideo dicitur qz philistei tunc fugientes ire hierusalē ydola sua ad salutē ꝑpetuā qz dd' ce vni eius tuleriūt ea. ut hētur scdo regū. v. capitulo. psalmus ccxviij?

Qui confidunt. Titulus hui⁹ psalmi est. Canticū graduū. Cuius sententia ꝑ ex supradictis. de materia uero huius psalmi nō vi detur q̄ intelligatur de aliq̄ materi ali an⁹ mūdi fuit tanta pax et sub limitas quāta declaratur in hoc psal mo ut videbitur. qz multoties fuit ꝑpugnata. et plies destructa. bis to tal'. s. semel ꝙ nabuchod. et semel ꝙ romanos. et plies paratē q̄ tū ad ali quam ptem munitz et edificāz aut ꝑ ex libris re. et palip. et mach. et io exponitur de aliq̄ spūali. s. ecclia de qua dr apc. xxj. Vidi ciuitatem sanctam. tatem scam ierlm descendentem de celo etc. In qua ydeam ꝑ habitant iam. Quod ꝑmittens psalmista in spū ꝓphico. dicit. Qui confidunt in dño. nō in ꝑdibus uanis. nec in rebus mū danis. sicut mons syon. qz sicut mons syon est immobilis. ita qui ver confidunt in dño in stabili tate fidei nō mouentur. Ideo subdr. Non morabit' nuctim qui habitant in ierlm. spūali ꝙ fidem caritate for matā. Et ad hui⁹ stabilitatis sub dit. dicens. Montes in circuitu eius. i. angeli ad custodiam ecc̄e deputa ti. Et dns in circuitu populi. ꝑ qd dicat. aug. ulc. Ecce nobiscū sū oi bus diebus usq; ad cōsūmacōnē ꝙ̄culi scli. Quia non requiescet dns uirgam ꝑcoz. i. potestatē coz. sū sortem iustoz. i. ꝙualem uis tas in tantū ut mouentur a statu fidei et uirtutis. qz fiat eis tempta tōne ꝙ̄cutū ut possint sustinere ut dicat apls. coz. x. Ideo subditur. ꝛt nō extendant iusti ad iniquita tem manus suas. et quia bonī merē tur ꝙmiari et mali ꝙmiri. subdit psalmista. benefac dne bonis et rectis corde. conferendo eis bona gr̄e in ꝙ̄ti et glorie in futuro. De clinantes aut. a rectitudine fidei et uirtutis. In obligacōnes. i. ad pcā que obligant ad penam. Jō in tūsiacōne ionum hr̄ sic. Qui aut declinant ad prauitates suas etc. adducet dns. ad ꝙnam eter nam. Cum operantibus iniquitatē. i. cū demonibus obstinatis in iniquitate. ꝑ quod dicitur. nisi vxb. Ite maledicti in ignē etnū qui pa tus est diabolo et angelis eius. pax sup israel. nō sup israel' secundū carnem

led sm qm̃. l. sc̃i populi catholici. ꝑ quod in nativitate xpi. cantaverunt angeli. luce. ij. Gloria in altissimis deo et in terra pax hominibus bone voluntatis. p bona em̃ voluntatem habit pacem cordis in tuam. sedm q̃ dr̃ pu. xij. Non confundar stabit nisti quidq̃ ei acciderit. et p illa disponit ad pacem sperandam.

Nomen tertiodo. ps. c xxvij.

Titulus hui⁹ psalmi est. Canticū graduū. cui⁹ sma pz ex supradictis. De materia vero hui⁹ psalmi pz ex circūstantiis hr̃ q̃ loq̃tur de reditu populi israel a babilonica captivitate. q̃ de captivitate tñ ꝑ rōnos nō est verisimus ꝑ hūs nudatus nec vexatetur. ut sic q̃ subdan̄ est. dicat q̃ psalmista. In convertendo dns captivitatē sion. reducēdo ꝑ hm̃ de babilone in vbm̃ magna est mons sion v fuerat templū et dom⁹ regia. sic sum⁹ sicut consolati. magna em̃ consolō fuit eis redire ad locū a⁹ tus dim̃. Tunc repletū est gaudio os nostrū etc. quia statim cōne nerūt in vbm̃. circuierūt altare et obtulerunt hostias cū dims laudibus. ut hr̃ ꝑmo eldre. ij. Tunc dicent inē gentes magnificat dns facere cum eis. cyrus em̃ rex persar ꝑ totū regnū suū fecit publicari edictum in quo hitabant gentiles de reditu iudeorum in tram suam. in quo edicto cōmendatur ꝓceptū dñi de hoc s' tñ. eldre ꝑmo. ꝓp q̃ gentiles hoc audientes dicebant deum eth magnificasse populum israel. et aliqn coz conuertebantur ad iudaismū. de quo ꝑ iudei letabā tur. Ideo subditur. a magnificauit dominus facere nobiscū. de reditu nō et conuersione gentiliū. facti sumꝰ sicut letantes. Dumptū ez adhuc non erat edificatū templū. nec ciuitas reparata. Ideo subditur. Convertere dne captivitatē nram sicut torrens in austro. Ventus australis est pluuiosus. et ideo facit fluere torrentes ꝑ⁹ delicatos. et sic petit psalmista q̃ gra dña effluat in pl̃o de captivitate reducto. sicut tempore salomonis ꝑ redificationem ciuitatis et templi. vbi dāta fuit dña responsa. et ad hoc ꝑtinuē dnm allegat psalmista populū ꝑmittendum. que est dispō ad gratiam ipetrandā d. Qui seminant in lacrimis. ꝑ nera cōtructōnem de pcīis. In exultatione metent. cōsecutōne gr̃e dine. et conuertit ad populū israel. d. Euntes. in captivitatē babilonica. Plorant et fletum. ex contructōne de pcīis ꝓp que captivitatem meruerant. mittentes semina sua. sicut em̃ fructus ꝑduntur ex semine. sic ex nera et pcīa pna suo modo reparatur. beatitudo dine gr̃e. Ideo subdit. Venientes aut̃ venient et c̃. et pz hm̃ ex dās. Hortatur ꝑ exponi ps iste de quolz redemptōne a pcō mortis tanq̃ de babilone q̃ confusio mer̃. et ꝑ veniam pcī consequutur dom̃ gr̃e i pnti et gl̃oque i futuro. Psalmus. cxxvij.

Nisi dominus. Hunc psalmum premittit talis titul⁹ in hebreo et trāslatōne io. Canticū graduū dom̃ salomonis. et sm quod dicit Rasi. iste ps intitulatur a salōne. nō sicut ab actore. cz q̃ talis fuit pro tpō ab tpō dauid. qm̃ sicut

pmdit eñ edificantiũ dñm dño. ita
pmdit eñ acceptantiũ i vxorẽ filiam
phoris ℈ lege dmam. que prohi
bet iudeis accipere vxores alienige
nas et scdm hoc dicit. Nisi dñs
edificauerit domũ. in vanũ laborā
uerũt qui edificant eam. q. d. fru
stra edificat dñm dño. qui tñ legi
ditur eius mandatũ. qz melior ẽ
obedies qñ victime. pmo R. xv. Et
ad hanc sententiã applicat lram
sequentem. Et istud dictum videtur
ee manifeste contra sacram scripturã
am. que dicit. m. R. vm. et scdm pa
lip. v. q edificata domo nebula im
plenit eam in signũ dñe accepti
ms. et scdm palip. vij. qz ignis tunc
descendit de celo. et deuorauit holo
causta et victimas et maiestas dñi
ipleuit domũ. Item. m. R. iv. dicit
q dñs apparuit salomoni sicut apparuit
ei in gabaon. dicit qz dñs ad eum
audiui orõem tuam et ẽ. et sanctifi
cabam domũ hanc quã edifica
sti. et p omnia ista ostenditur qz illa
edificatio fuit deo accepta. Ite salon
ũ videtur in aliquo peccasse accipi
endo filiam phoris in vxorem. sic
dicũ fuit dictum. m. R. m. Et ideo
dicendũ q salon fecit psalmũ istũ.
qz sibi reputabat se et totũ populũ
suũ nõ sufficere ad edificationem
domꝰ dñi. secundũ quod ipse dicit. m.
pal. m. Nisi enim pualeat potuit
ut edificet ei domũ dignã. q. dicat
nullus mihi qẽmet deus apponat
manũ suam. Ideo secundũ hoc di
cit. Nisi dominꝰ edificauerit do
mũ i vanũ laborauerũt ẽ. Contra
q sciendũ q domus dñi dupliciter edi
ficatur. Uno modo corporali ex li
gnis et lapidibus. Alio modo spũa
liter p doctrinam in fide et moribz.
et in vtraq; edificatione requirit
dñm auxilium. Igitur in hoc ps
agitur primo de edificatione corpo
rali. ibi. Cum dederit dilectis suis.
Contra primum dicit salon. Nisi dñs
edificauerit domũ. diligendo et cõ
fortando artifices. In vanum labo
rauerũt etc. Uii et lapis angula
ris continuas edificant pietas. plures
sunt reiectus ab artificibus sicut
inutilis et tñ in cõtinuatione edi
ficij sunt aptissimꝰ. quod a dño fac
tũ fuit. scdm quod dicũ est supra
ps cxvij. Lapidem quẽ reprobauẽ
runt edificantes. Hic factus est
in caput anguli. a dño factũ est istud
et ẽ. Secundum opinionẽ aliquo
rũ. et ad hoc adducit exemplum
de custodia ciuitatis hñenda que
non valet sine dñna cũ dicatur.
Nisi dñs custodierit et ẽ. et secundũ
sententiam ꝑdictam alloquitur
psalmista artifices dicens. Uanum
est nobis ante lucem surgere. i. de ma
ne nõ hz tñsitam iornum. et h est
ante solis ortũ. mihi simple assit
dñs adiutorium ut premissum est.
Surgite postq̃ sederitis qui man
ducatis panem doloris. in hebreo
sic hẽtur. exspectantes sessionem
et manducãtes panẽ laborum. et
est sensus sicut uanum est nobis
mane surgere ad incipiendũ opus
ñ assit dñs adiutorium. ita sine ta
li adiutorio uanum est exspectare ses
sionem. i. quietẽ ab ope. opus mi
tñ continuando. manducantes
panem laborum. et isti sunt ar
tifices manualiter operantes. Tñs
latio autem eorũ pot sic exponi. Sur
gite postq̃ sederitis. q. d. nõ oz nos

nimis ato ingere adopus. q; in uob
asit dñs adiutoriū. plus siaret q;
colliatudo mia nimia. et ideo. ingr
gitur postq; sederitis. i. postq; cōuen
erit q; quieueritis. Qui manducatis
panem dolos. i. nos opam; qui hē
tis metū. ex labore corporali acquisi
tū. qui labor erat causa doloris i corpo
ribus vris. ¶ Cū dederit. hic cōsequ;
agitur de edificō spūali p doctrinā
sanam fidei et mor. Contra quod sa
ciendū q; hec est uera lia hebraica
ut dicūt hebrei saltē moderni. sic
dabit exeitanti se a compto. et est si
mis uersus pcedentis. In hebreo et
tūslacōne iomm. et continuatur cē
tenac pcedenti. quia dicit omnes hic
victū p laborem magnū corporalem.
subdit. d. sic dabit victū cōsicientem
sine tali labore. exeitanti se a compto
pp amorem studij legis dīne. sicut
fiunt doctor studiosus. et subditur.
cum hēditas dñi. q; magis approbat
deus q; dominū materialem. filij. i.
discipuli edocti a doctore pdicto. Cir
ca quod sciendū q; in filij. prout sci
bitur in hebreo nō pōt cē genitiu⁹
singularis nūm. Iz est notatū plu
ralis. et quid sit illud bonū quod
acquiritur dās discipulis. oñditur
cū dicitur. mires fructus ventris
.i. bonū quod reportant discipu
li fructus legis qui est sapiēs.
et dicitur. fructus ventris. eo
q; latet in corde. quod hic nomi
tur uent. eo mō loquendi quo dī
pū. xxij. Appone cor tuū ad doctri
nam meam. que pulcra erit tibi.
cū fuerit cum in ventre tuo.
sic exponit. Ra. sa. Adhūc autem
intellectū pōt aliquo modo reddu
ci tūslatio cōis que sic hz. Cum
dederit dilectis suis. i. studiosis doc
toribus in doctrina fidei et mor
qui sunt a deo dilecti. compmum
. i. requiē p mortem. que dicitur
compus in captiua. Jo. xi. lazar⁹
amicus mr dormit. Iz uado ut a
pno exeitem eum. Quar hēditas
dñi filij. i. fideles edoctri ab ipis in
fide et moribus qui dicūtur cor
filij in captiua sicut hereditas
dñi magis dilecta. quā dom⁹ ma
terialis. et quid sit bonū quod re
portant finaliē. oñditur cū dicit.
mires fructus uentris. i. xp̄us q;
est fructus ventris virginal'. est
mires eorū. q; est bātitudo obiectū
in altissimo. i. hec diuinitatis relatio
bū interius. et in altissimo hec hūa
nitatis exterius. secundū quod di
cit augustin⁹ sup̄ iohēm. sicut sagit
te in manu potentis. que sunt pa
te ad aduersarior destructōnem. ita
filij exulor. i. de nullo impedimento a
pugnā tanq; exercitū exercitati ab ip̄o
dimentis. In hebreo habet. In filij
iuuentutis. et est eadem ratio. q;
iuuenes sunt magis expediti ad
pugnandū. et isti sunt illi filij
de quib; pdictū est qui sunt edo
cti in fide et moribus a bonis doc
toribus. et sic sunt pati derisiones
aduersarios ūitatis. secundū quod
ad tyrū p; Amplectētem eū qui
secundū doctrinam est fidelem e
monem. ut potens sit exhortari
in doctrina sua. et eos qui cōtra
dicunt arguere. beatus vir qui
impleuit desiderium suum ex ipis. In
hebreo et tūslacōne iomm hēt:
phantasiā suam. p quā intelligit
scola doctoris uel cogitationes pas
sionis ubi congregant tales filij sic

edocti. et ad emendm̃ sensũ reducat
liã oĩs aĩ dr̃. Deliciũ sum̃ cũ ep̃is.
q; bon⁹ doctor deliciat hr̃e tales
filios et filiã bon⁹ pastor. et qua bo
nitas bonitas eor̃ redundat ad men
sũ doctoris ul' pastoris. Ideo subdit.
Beatus vir. c. et congregatõne eor̃.
nõ cõfundetur. talis doctor ul' pastor.
ul' hoc referitur ad quemlz edoctũ.
Cũ loquetur inimicis suis. i. adver
sarijs veritatis eos potenter arguendo.
In porta. hoc est in loco patrum. uel
in porta. i. in iudicio. q̃na iudices ã
tiquitus in portis sedebant et ibi co
ram eis alij fr̃es sunt disputatõnes
finem cũ infidelibus. ps. cxxvij⁹

Beati omes. Titulus hui⁹ ps
est. Canticũ graduũ. ano sua
pr̃ cr̃ipdas. De materia uo hui⁹
psalmi videtur q; sit quedã inuita
tõ ad timorẽ dei. p̃mittendo deum
timentibz. p̃speritatẽ temporalem
secundũ modũ veteris testamenti
in quo pro talibus bona temporia
ha p̃mittebantur. Cum q; dr̃. ysa. i.
Si volueritis et audieritis me. bo
na terr̃ comedetis. et secundũ hoc
dicitur. Beati omes qui timent
dñm. et dicitur. omes indifferẽ
ter. q; uõ est p̃prium accepto a
pud deũ actũ. x. Qui ambulant
in vijs eius. mandatis eius obe
diendo. que sunt vie deueniendi ad
salutem. Labores manuũ tuar̃
manducabis. i. ci timuerit deũ
hebis hmõdi uitã bonorũ temp̃ra
liũ. ita q; nõ oportebit de alieno
viuere. sed' promittitur hmõdi
lia in prole. que magis est reputã
da q; diuicie hmõdi. cũ dicat
deus tua sicut uitis habundans. q;
pariet tibi filios multos. In late
ribus domus tue. q; hebis hmõdi
vide potenter nutrim̃. sz p̃ augmẽ
tũ pduc. Ideo subditur. filij
tui sicut nouelle olivarum. gra
cile crescẽtia. Incãtatiue mentis
tue. pta ad mĩstrandum tibi hono
rificũ. Tamen p̃mittitur celebri
tas fame. cũ dicitur. Ecce sic bñdi
cetur. i. cõmendabit. et ei bona mul
ta p̃cabuntur. q; q̃nlz dicet de eo.
bñdicat tibi dñs ex syon. i. ex tẽ
plo quod erat in monte syon ubi
fiebãt oblõnes pro salute timẽtia
num deum. et dabantur diuina respõ
sa. Et videas bona hrm̃ omnibus
diebus vite tue. magna cũ erit
consolatio populo deuoto. q̃n ciuitas
hrm̃ in qua vigebat cultus diuus
erat in bono statu. Et videas filios
filiorũ filiorũ tuorũ. i. longeuam vitã
hẽas. pacem sr̃ israel. reclamatur
h uideas. c. pacem sr̃ totũ pplm̃.
magna cũ erat consolo timentibz
deum videre populi pacificũ statũ.
Sepe expugnauerunt me. ps. cxxviij⁹
Titulus hui⁹ psalmi. Cantici
cum graduũ. et p̃ sua ex supdis.
De materia uero hui⁹ psalmi videt
salno meliori iudicio q; sit gr̃aru
actio p liberacõne populi israel a ple
cutoribus suis. Que frequenter legi
tur fr̃ã addo. et diuiditur in duas
ptes q̃nia p̃mo ponitur dca liberia
cõ. secundo plenius pmitto. ibi. Dñs
iustus. Cum p̃mũ dicatur. Dicat
nũc israel. gratanter recognoscendo
liberacõnem sui a periculis. Sepe ex
pugnauerunt me a iuuentute. nmẽ
tus aũt israel dicatur q; fuit in
egypto. vñ dicit dñs. Je. ij. ca°. re
cordatus sum adolescentiã tuam
q; secuta es me in deserto. Et loq̃r
de congregacõne populi israel. tũc
cũ liberauit eos dñs ab egyptijs

cos plequentabus in mari eos sub
mergendo. exo. xiij. Et postea ab
amalechitis eos spiadrutabus exo.
.xvij. Et ideo triplicatur. Sepe expu
gnauerunt me et c. Et nō potue
runt mi. c. pualeie. quia egyptij
fuerunt submersi. et malechite
debellati. Supra dorsū meū fa
bricauerunt peccatores. i. egyptij fi
lij israel grauia onera ponentes.
ut ps merodo. Plongauerunt
multitudinē suam. volentes dimit
tere populū ad dei mandatū. et
sic nō solū fuerunt filij israel
crudeles. sz cū hoc deo rebelles.

Dominus iustus. Hic cōfirmatur
tur dcōr plecatorū punitio. cū dicit.
Dns iustus cōcidet cervices peccā
cos malis gratibus suis humilia
do. Confundantur et cōuertantur
retrorsū. tanq̄ debellati a deo. oēs
qui oderunt syon. que tunc erat
loquitus dñi cultus. et p hoc in
telligūtur filij israel qui locū
illum causa devocōnis frequen
tabant. Fiant sicut fenū tectorū
et c. q̄ post modicū virorem deli
catur et deficiat. et in hoc petit ps
q̄ felicitas plecucionū populum
israel. Cito tūlcat et deficiat. deq̄.
.i. de feno tectorum. nō implent
manū suam qui metet et c. quia
reputat pīm inutile. et in hoc dēfi
gnat psalmista q̄ felicitas tem
poralis malorū nō est valida sz magis
nociua. Et nō dixerunt qui pe
terierunt benedictio dñi et c. modus
est cū hoim tūlcuncū nr̄e tene
rascencia bonū fructū facientia.

ordinem diuine iustie mala cōmu
nitēcia. psalmus. xxix.

De profundis. Titulus. Can
ticum graduū. Et p̄z sūa
p̄dicta. De materia autē huius
psalmi dicunt aliqui q̄ est oīo ipse
dauid pro sua liberacōne a pēis ad
ulterij cū bethsabee et hoīdm vxe.
sz finis psalmi videtur magis p̄te
dere q̄ sit oīo pro liberacōne popūli
israel a babilonica captiuitate. sūa
Ab aliquo spūm dei habēte. qui loquēs
in ps̄ona populi dicat. De profundis.
.i. de terra babilonis que est de mul
ta irreptu nidee. et p̄ q̄ in babilo
ne aliqui de nidis erant positi
carceribus subterraneis. Clamauī
ad te dñe. orando corde et ore. fi
ant aures tue intendentes. loqui
tur de deo ad modū hoīs. cuius au
res sunt attente ad peticōnē quā
audit exaudire. Si iniquitates
obseruaueris dñe. nolendo eas
usq; ad ultimū punire. Dñe quis
sustinebit. q.d. nullus quia pau
p̄ que populus fuit captiuatus.
fuerunt multa et grauia nefan
da. ut p̄z exo. iij. v. et secūdo psalp̄
Quia apud te propiacō est et p̄ple
gem tuā sustinui te. p̄ hebraicū.
quia tecū est propiacō. i. quia tu
solus potes peccata remittere. p̄
hoc timeberis. i. es timendus. sicī
alius posset peccata remittere. nō
sic esses. q̄ ad illū posset ee recur
sus. et ad idem videtur tendere
tūsclacō ioīum que sic hz. Quia
tecū est propiacō cū sis tribus.
scdm ioīm tūsclacōnē cōmunem
hic allegatur nō q̄ deus nō pu
niat pcā ad plenū et allega
cōne huc mīc. cū dicatur. Quia

ipsam bndcōnē dñi superi
pēā et nō sic tūr malencia
multum bonū fructum
facientia.

apud te ꝓpiciacō est. q.d. quia ꝓnū tibi est misereri et peccr nō dnet te iniquitates modo predicto ob seruare. et ꝑ legem tuā. quę p mittat ueire penitentibus mīam. suscipiam te dīc. exprtando viā cū tuę mīc. sustinuit anima mea in verbo eius. quod ꝓmittit mīam ꝓnitentibus. et sic est ꝛō ꝓtico eiusdem cūe sub alijs ꝛi bis ad maiorē expressionē affectus. sicut cōiter fit in devotis oīonibꝫ. exprimunt anima in dño et c̄. Hic est ꝓncipiū uersus qm talis est i hebreo et in ēēsiacōne iōnum. aīa mea ad dīm a vigilio matutina. usq; ad vigiliam matutina. et sic exponitur. anima mea ad dīm. in tota ꝑ devotōnem. exprctando viā misericordiam. a vigilia matutina usq; ad vigiliam matutinā. i. a ꝓncipio naturalis usq; ad finem. includendo diem et noctem. et ꝑ hoc insinuat psalmista q; aīa iusti dz semper cē ad dīm intenta nō solum tempore prosperita tis ligēto ꝑ noctem. et sic cū in ēēsiacōne oī dicatur. a custodia matutina usq; ad noctē intelligit inclusiue. speret israel in dño. quia apud eum misericordia copiosa. et copiosa apud eū redemptō q.d. ꝓcerus est omnibus modis redimere ꝓpm̄ suū. nō solum de captiuitate corporali. sz ꝛ ꝑ spūa li. ꝓdo subditur. Et ipe redimet israel ex omnibus iniquitatibꝫ eius. quod ꝑ verificatur de vere pe nitentibus. et sic ex tunc hmōi ꝑs

apparet q; est ord̄o pro toto populo is rael. sicut dictū est in ꝓncipio ord̄o

Omne nō est exaltatum. Huic psalmo ꝓmittitur talis titulus in hebreo. Cantici grāduū ipi dauid. ex quo pz q; dauid fecit psalmū istū. Cuius q; faciendū. q; sicut in corpore na turali bona et mala dispō capi tis redundant in membris. sic me ritū et demeritū ꝓncipis redundat in subditis. vñ et ꝓpulus israel sunt pauciis ꝑ peccū dauid in numeracōne populi. ut ii. Reg. xxiiij. Ideo dauid hoc considerans in hj psalmo ꝓponit coram deo meritū vite sue. nō ad iactanciā sz in se recognoscens dīnam gr̄am. ad ꝓpli sui subditi cōseruacōnem. sicut in. Reg. xv. Ezechias dixit. obsecro dīc memento quō ambulauerim in veritate coram te ad ꝛtinendū ꝓlongacōnē vite sue. et quia hm̄i litas est fundamentū aliarum virtutū. Ideo in hoc psalmo nua gis fecit mencōnem de sua hm̄i litate. ꝑ hoc insinuans alia bo na sic edificata adeo. dicit ꝙ. Dīc nō est exaltatū cor meū. motu sic ꝓprie interiori. neq; elata sunt oculi mei. in signo ī exteriori. di spō cū cordis magis appetat mota lis quā in ꝓtibus alijs. neq; am bulaui in magnis. ordinando sic viam meā. neq; in mirabilibꝫ sic me. Cum tñ sterendentibꝫ statum meum. ut ꝓhoc cēm in domo cōe hōnm. quod maxīe querit ecclia. si nō humiliē sentiebam. deme rpō. sz exaltam animā meā. i. me ipm. a ꝓce deuciando totū me ꝑ sidiam eleuando. fiat supple de.

nic primicio minodū qm legunt̄r.
sicut ablactatus sū matrem suam.
aquo mr subtrahit m̄ oīs consolacōms dulcedo. sz quia nolebat
populū primm p̄ ipm. ideo subditur.
Ita retribuo maīa mea. i. fiat pmo
mō mypna ysona. sic cū loquebatur. ñ. R. verm. Ego cum gr̄ pecca
ui. ego qm nuqne egi. ita qm omes
sunt q̄ fecerūt. tentatur obsecra
ra tua contra me. ideo subditur.
Speret israel in domino. consequi
bona ab ipō ita q̄ occasione mei
nō p̄sūatur in aliquo. et hoc nūc
et usq; in sclm̄. i. p totū tempus
futurū. Moralitas aūt hūus
psalmi est. ut p̄nazrs m̄di errum
pło dō zelent p salute populi sui.
Memento dne dauid. pſalmus.
Titulus hui⁹ ps. Cantici
gradūm. licet in hoc titulo nō
ponatur nomē dō. tū tota actor
hui⁹ psalmi ut dictū fuit sup̄
psalmo xvm. et apparet in procel
su hui⁹ psalmi. In quo dauid fa
at mentionē de duobus p̄napalib⁹.
videlicet de devotione quā habuit
ad edificationem templi. et de pmul
tione s' frā. adeo. q̄ntū ad intellec
tum regni filius eius. de quib⁹
duobus hic. ñ. R. vm. Primo ergo
ponitur p̄mū. et sdō sedm. ibi.
Juravit dūs. p̄ma in duas. q̄
primo ponitur devotio dō erga tem
pli edificationē. Secdo ei auxi tūl
tationem. ibi. Ecce audivimus eum
in p̄mū dicat. Memento dne dō.
conferendo ei bona gr̄e et glorie.
Et ois mansuetudinis eius. que
manifestat patuit in hoc q̄ sauli
p̄m ad mortem plequenti bis
a morte poterat ei potest cum or
dare. et quod plus est de manibus
viri sui. filii. scilicet saule occidere nolen
ti. libenter ipm. ut hic p̄mo R.
rum. et. xxvi. Et quia non solum
fuit mansuetus sed ꝑ valde devo
tus. subditur. Sicut juravit dño
votum vovit deo iacob. Licet cū
sit deus oīm cum dicatur deus iacob
spāliter. quia novit ei exhiberi spā
lem cultum gr̄i. errum. d. Erit in
domum in domum exlapis iste quem
erexi in titulum vocabitur dom⁹
dei etc. et quale fuit votū dauid sub
ditur. si introiero. i. nō introibo.
In tabernaculum domus mee. ubi hi
tando in mentis quietr. si ascendam.
i. nō ascendam. In lectū stratū me.
ubi dormiendo delicaose. si dedero. i. non
dabo. somnū oculis meis. et palpebris
et quietum. donec inveniam locum
dño. i. aptū pro templi edificatōne. ꝑ
subditur. Tabernaculū deo iacob. i. edi
ficium a templo. quod alibi vocatur
tabernaculū. sic cū ꝑpōnit dō firmare
facere. suppleri tū dei voluntate. nec
est p hoc intelligendum q̄ nullo mō
intendit domū fieri. nisi lectū sed dor
mire. sz quia multa nō faceret am
bona et p̄fecta quete mentis. donec
domū dñi cōpleret. et in hoc exhibet
magnū cultū desiderium ad domus
dñi cōplementū. et hoc nō dicitur
secundum cōmunē modū loquendi
de hoc multū desiderante finem ali
cuius negocij. q̄ non dormiet homo
donec impleat tale negoti
um sz quia dō novit q̄ ipe edifi
cabit sz exspectabatur tempus filii sui
salomonis. huic hīb a deo. dō tū ha
buit acceptū cuius bonū ꝑpositum. se
cundum quod dictum. ñ. R. vm.
Si cogitasti in corde tuo edificare

domū nomen

dnuꝫ nomen meo vñ trahā hoc ip̄m
nente p̄ tractans. Verumptū tu nō
edificabis mihi domū. sz filius tuꝰ
et c̄. Ecce audiuimꝰ. Hic cōmēdā
ditur deuocio dd̄ in archie tūclacōne.
et p̄mo quantū ad tūclacōnē trāsm
tempore dd̄. Sdō q̄tū ad tūclacōnē
trāsm tempore solomonis. vbi. Surge
dñe. Circa p̄mū sciendum q̄ archa
p̄mo hūit stabilem mansionem
in silo vbi posita sunt tempore io
sue q̄m erat de tribu ephraim. sm
quod dr̄ posuit. vbm. congregati
sunt dōs filij isr̄l in silo ibiq; fi
xerunt tabernaculū testimonij.
et ibi fuit archa usq; ad illud tē
pus quo capta fuit a philistheis
et portata in terram eorum. ut hr̄
.p°. R. v. Et ex tunc nō hūit sta
bilem mansionem. quousq; fuit
posita in templo p salomōnē edifica
to. sz in tēpꝰ philistinoꝝ fuit tūc
lata de cuntate in cīuitatē. ut hr̄ p°
R. v. Et inde remissa in terram is
rael. ut hr̄ p̄mo R. vi. Et tunc fuit
posita in cariathiarim. ut hr̄ p°
R. vij. Et inde tūclata fuit in mal
phathi. et inde in galgala. ut di
citur libro de hebraicis questiom
bus. et post ea tūclata fuit in
nobe. ubi erat tempore saulis.
Secundū quod hr̄ primo R. xxi.
Et inde tūclata est post ea in gab
baa in domū aminadab. et inde
tūcfuit cum dauid in domū obe
dedom. et inde in cīuitatem dd̄. ut hr̄
.ij. R. vi. Igitur dd̄ in tūclacōne
archie de omnibus retrō locis non
fuit mencōnē sz tm̄ de silo vbi
fuit p̄mo posita. et de gabaa vñ
cam posuit. cū dicit. Ecce audiui
mus eam. s. archam fuisse posita

p̄mo in effrata. i. in silo que est in
sorte effraym. et ideo nō accipitur
hic effrata pro cīuitate bethleem que
alio noie effrata dr̄ ut hr̄ gen. xxxv.
Quia archa nusq̄ legitur fuisse ī
bethleem. Inuenimꝰ eam in campis
silue. i. in gabaa que est inter ra
ma et cariathiarim. que omnes silua
interpretatur. gabaa put hic accipit
et cariathiarim sunt loca p̄pinq̄
ut dicū sunt plenius so. R. vi. Introi
bimus in tabernaculū eius. et loq̄
de tabernaculo quod tetendit ei dauid
in urbe ut hr̄ ibidem. Adorabimus
in loco. i. uerius locum. vbi steterunt
pedes eius. p̄positorum cui dicebat
sedes dei. s. archam erat. itaq; opa
tum archie erat quasi scabellū dei se
dentis sup̄ p̄positos. ut dicū sunt ple
nius. cc. xxv. Thoies autē armentes
ad tabernaculū causa oīons adora
bunt uersa facie ad locū archie. Surge
dñe. Hic cōmendatur dedicatio tūcla
cio archie ad templū edificandū a salo
mone. vbi hūit stabilem mansionem
et quietam. tu et archa sanctificacōnis
tue. que hic nominatur eo q̄ continue
bat scā. s. tabulas digito dei scrip
tas. et virgam aaron et urnam
auream manna plenā. Sacerdotes
tui. i. ad tuū obsequiū deputati.
induantur iusticiam. itaq; non
solum ornentur ceteris ornamen
tis corporalibus. sz ꝑ uirtutes ui
tuales. Et sc̄i tui. i. sacerdotes et
leuite tuo obsequio deputati. scdm
.ii. in una ligōne idem est q̄ dñio
cultui deputati. uñ et ꝑ uestes ad
hoc deputate. dicūtur sc̄e. Exultet
. i. te laudent ad deuocōnē mentis
in signo ce'lestis appetitus. secundum
illud. ps. lxxxij. Cor meū et caro

nūo. Scdm̄ [illegible]
chā ꝓficatur

nuca erultauerunt nudum vnu̅. ꝓ̄ dauid ſeruu̅ tuu̅. i. ꝓ̄ merita eiꝰ et deprecacōnem. Non aduītas faciem xp̄i tui. i. ſalōnis de manda to tuo in rgem vncti. Dicunt eiu̅ hebrei q̄ cu̅ ſacerdotes tu̅ſtulerunt archam ad templu̅ ſalōnis. porte cla̅ clauſerunt ſe contra eos. et cu̅ oarent dnm̄ et cantarent pſal mu̅ iſrl̄. q̄ venerunt adu̅ſu̅ iſrl̄. porte apuerunt ſe. et ſic vidit oīs populus q̄ dauid erat deo acceptus. nſq; cu̅ ad illud tempus multi de populo tenebant contrariu̅. ꝓ̄ ad ultrnu̅ arcam bethſabee et homiadu̅ vnc. et ad declarandum q̄ illa pcta erant ei dimiſſa. fuit ſa̅ illa clauſio portaru̅ et atrio. ſicut dictum fuit ꝑ ieremiā. xxxij. x. viij. t. ij. pal̄. vi. ¶ Juravit doꝰ. Hic cōſideratur de promiſſione ſucceſſionis regni in prole dauid. et ꝑmo declaratur dra promiſſio. ſcd̄ promiſſionis ratio. ibi. Qu̅ elegit. Circa primu̅ dicitur. Juravit doꝰ dauid. .i. xp̄i dauid. veritate. quia eſt veritas ꝑma. Et non fruſtrabitur eum denegando promiſſu̅. et q̄ ſit aliud ſubditur. De fructu ventris tui ponam ſ̄r ſedem tuā. Hoc eni̅ ei promiſit ꝑ nathan ꝓphām. ij. R. vij. Et hoc promiſſum ꝑmo fuit impletu̅ in ſalōne filio dauid qui in regno ei ſucceſſit. et multo ꝑfectius in xp̄o deſcendente ad̄ ſecundu̅ carnem. aliꝰ ſalōn figura fuit. et in quo regni acce pit ꝓtinitatem. Si autē odierunt filij tui teſtamentum meu̅. i. decem legis ꝓcepta que deus ꝑ tulit in monte ſyna. exo. xx. Et teſtimonia mea. q̄ tu̅ ad

alia mandata que doꝰ dedit ꝓpl̄o ꝑ moyſem. Et filij eorum ulq; i̅ ſeculum. i. ablq; tempus determinatōne. ſedebunt ſ̄r ſedem tuā. .i. regnu̅ et ita ſtabit tro̅nu̅. ſi ſeruaſſent dei mandata. ſz q̄ reges a dd̄ deſcendentes multiplī tu̅lgue ſi fuerunt legem dīnam. nec ꝑ decurſu q̄ſtu ℟. et ſcdi pal̄. ꝓcedit ſucceſſio in dignitate regni tempus ſedendi fuit interrupta. ut hēatur .mj. ℟. ulr̄. ¶ Qu̅ elegit. Hic ponitur ꝓdicte ꝓmotionis ratio. que fuit deuotio ꝑ quā dauid ad dīnu̅ cultum. et ideo doꝰ uolunt q̄ locus ſui cultus eſſet ꝑ dauid palatiu̅ et hoc eſt q̄ dr̄. Qu̅ elegit dns ſyon. i. montem ſyon ut ibi edificaretur templu̅ ſuu̅. Ideo ſubditur Elegit eam et habitatōnē ſ̄r. Juxta eu̅ deus ſit ubiq;. dicebatur tu̅ ibi ſp̄aliter habitare. eo q̄ dabantur ibi diuina reſponſa de ꝓpiciatorio q̄ dicebatur ſedes dei. Electōnē aut̄ huius loci oſtendit deus. q̄ſi deus ꝑ cepit xp̄o dauid ꝑ gad ꝓphetam q̄ eſtrueret ibi altare et offerret hoſtias. et exaudiret eu̅ dominus ignē de celo deſcendentē ſ̄r altare. ut hī ꝑmo pal̄. xxi. ꝓ̄ quod dd̄ hoc videns dixit. Hec eſt domꝰ dei et hoc altare in holocauſtu̅ in iſrl̄ et c̄. ut hī ibidem. In ꝑncipio. xvij. Capitulo. Hec regnes mea. quia archa dn̄i mox no fuit ad aliud templu̅ tu̅ſlata. Ordinam eius diſponens ordinē ſ̄c. i. plenas hōres deuocionem ad hūc locum. q̄tucūq; ſint ꝑponderis in populo. In bonis ſp̄ūa libus et temporalibus multiplicabo. Sacerdotes eius induam

saluetau.i.saluabo eos vndiqz.sicut mdmuerut ꝯmandat hoiem ex ꝯsiquaqz.et sꝯcenus.ministrantes ei deuote.Exultacõne exultabit .i.exultacõne mentis et corporis. nõ p dissolucõnẽ.sz p deuocõnem. illuc pduxerau cor dauid.i.dignitatem regiam uꝑ plongabo in filijs suis.ꝓ ipm.ideo subditur. pam hereditatis xꝑi mei.i.nemo riam regni uꝑ dñi.vñ tõ.R.xi. Vbi agitur de tũslacõne arcꝶ bimus ad idolam.dicitur de idolo Am nepte dauid.filio aũt eius dabo vnam tribũ et remanebit lucerna dauid seruo meo et c.Et simile verbum dicitur de plurib; regibus a dauid descendentibus. qui ꝓ pcta sua meruerant destrui cõtem regni.q hoc nõ fiebat ut remaneret lucerna dauid.Inimicos eius induam cõfusione.quod factũ fuit tempore dauid et salomonis et plurũ aliorũ regũ a dauid descendentiũ q sũ vũ se habebant ad altarẽ dñi.ut pz de ezechia aug tempore angelus dñi pcussit ex tum octoginta centũ milia ĩcolaꝝ sennacherib.Et sic fuit cõpulsus fugere confusione.ut hꝫ.my.R. xix.sꝫ ipse aũt.quantũ ad psonã eius et domũ ipsius.Afflorebit sanctificacõ mea.i.vinctõ regia que diuulsit usqz ad sedechiam. ꝓ hebreo hetur.Floebit corona mea.quod põt intelligi de corona regni materiali que erat de auro et gẽmis Aggeꝰ pz.ꝑs.cxxxi? Ecce q bonũ.Huic psalmo premittitur talis titulus in hebreo.Canticũ graduum ipi dauid.Ex quo pz Actor huius ps. de materia ueteris dicunt expositores cõiter q loquitur de vnitate populi israel ad inuicẽ p caritatẽ sub vno rege.et sub altari vnus dei.De q nimis facile fuerat sermo psalmo precedenti.et secundũ hoc dicat dauid.Ecce q bonũ et q iocũdum.i.valde bonũ et valde delectabile.habitare fres.i.filios israel qui dicũtur fres ꝓ vnitate cultꝰ dñi.vnde dr deut.xxiij.Non exec nabis fr tuo ad vsuram.i.nudo sz alienum.gentili.in vnũ.p concordiam caritatis sub vna lege. et sub vno rege.et hoc adducat duplex exemplũ.Primũ est de vnguẽto vsi consecrabatur ꝯmus sacerdos quod erat valde ꝑciosũ.redolens et suaue cũ dicitur.sicut vnguẽtũ in capite.s.ꝯmi sacerdotis. dicat enim ra.sa.q vncto illa fiebat cũ digito consecrationis ĩmisto in illo vnguento qui digitus ꝑmo applicabatur capiti.et trahebatur uersus palpebras et vtraqz.Et sic descendebat vsus barbam.Ideo subditur quod descendit in barbam.nõ aut aqz. sz barbam aaron.i.ꝯmi sacerdotis ab aaron descendentis.Alij enim minores sacerdotes nõ tõsurã habent ꝓ talem vnctionẽ.sicut dicũ fuit ꝑ totum.exo.xxix.et leuitici.viij.Et descendit in oram vestimenti eius.hebrei dicunt. Que descendit sꝫ os vestimenti eius.et est istud de versu ꝑcedenti.et refertur ad barbam ꝯmi sacerdotis que descendebat sup oram sꝫ horem tunice iacentis ne et sꝫ humeralis.que ora dr os vestimenti.et ideo pz q ꝯmi dicatur in tũslacõne mẽa.in ora et c.nõ intelligitur ora inferior

vestimenti. sz sion. et retinenda ē ista
hmō ritus ad pcedentem. ut sit sensus.
sicut unguentū tale est valde redolēs
et suave. sic hītare fratres in unū
modo pdicto est valde bonū. sicut
ros hermon. hoc est pumptū tam ū
lis et ultimū hmō ps. vbi ponitur
scalū exemplū ad ppositum. de dulcē
ri rorus qm est valde suavis et bo
nō tūr nascentibus. ita fili bonū
est hītare fres in unū. et addiat
sicut ros hermon. qm mons est
fructuosus et pascual. vtute rores
ibi descendentis. Qm descendit in
montē sion. non est intelligendū.
q idem ros mōe. de monte hermō
descendat in montē sion tū unus
mons multū distat ab alio. tū
qz mons hermō est humilior
q̄ sit mons sion. pō quod dicitur
mons modicus sup̄ psalmo. xli.
De tra iordanis et hermoniī a mō
te modico sz idē ros spē in qualita
te suauitatis et fraunditatis. de
scendit sp utrumq; montē. et sic
est sensus q̄ sicut ros descendens
in monte hermon et ros descen
dens in monte sion. sic valde bo
na. et q̄ sit rōnabi
le talē ronem in montē sion dice
re. onditur ad dictum. Qm illic
mandauit dominus bñdictōnem.
.i. in monte sion v erat templū
et sacerdotes ibi bñdicebant p
pulum. et vitam. In hebreo hēt
bñdictōnem vite. quia sacerdotes
bñdicentes imprecabantur p
pulo bona temporalia et spūalia
quibus conseruatur et obtinua
tur vita corporis et animē. et eā
dem sinem importat tūc dictō cois

que habet. et intrans vsq; in finem.
ut p̄z de se. psalmus cxxxiij.

Ecce nūc bñdicite. Hunc ps
p̄mittitur talis titulus. i
hebreo. Cantici graduū. et p̄z sen
tentia ex supdās. De materia vero
hmō psalmi satis p̄z q̄ est quedā
ammonitio sacerdotū et leuitarū. ad
laudem dei ad dī. Ecce nūc bñdicite
dnūm omēs seruī dñi. i. vos sacerdo
tes et leuite qui ad dīnū obsequi
um estis adstricti p̄ quod subditi
Qui statis in domo dñi. ad ip̄m of
ficiandū. In atriis domus dei mei. q̄
in atriis et p̄cipue in ista erant hītacu
la cōz. ut ecclī ly parati ad sua
officia nō solū de die. sz etiam de nō
te. p̄ro subditur. In noctibus extol
lite manus vras in sca. dicunt vel
tacite ad sanctū sanctōrū vbi erat arca
et p̄piatorium. Et bñdicite dñm.
bñdictione cōfessionis dīne laudis
que ip̄enditur ratione a subditis.
et nō bñdictōne consecratōnis que
contrario modo ip̄enditur hebreos
vñ. cū nulla contradictōne. quod
manifestū est a melione bñdicat te
de sion. Debuit
psalmista potiꝰ seruos dei ad di
laudem inuitauerat. eisdem bñ
dictōnem dei optat. d. bñdicat te
dominus ex sion. i. ex templo quod est
in monte sion in quo templo erat
p̄piatorium. vbi dabantur dīna ri
tualia. et cū procederet p̄piatio
et bñdictio dīuina. et dicat. bñ
dicat te. in singulari. qz in pō
psalmi dixerat q̄ debebant cē con
cordia caritatis. Qui fecit celum
et terrā. Hoc dicitur ad excludē
dum manicheos errōrē. qui dicūt
inferiora a diabolo cē creata. Vel
timo cē q̄dā psalmos graduū

ꝑdictos ponendꝫ est quedam breuis
explicatio mistica. Ad dandū occasio
nem ulterius meditandi magis
deuotus ad eius intellectū secundum
q̄ multiplicibus sic cōpetit sapiens
distinguit virtutes ī politicas. pur
gatorias purgati tū. et exemplares. uere pmt in deo inquisitū meo
sciat exemplaria oīa. et p oīs
virtutum. et ideo de istis nichil ad
ꝓpositum. q hic agitur de virtutib⁹
put ꝓficiunt status hoīm. virtutes
aūt ab hoībus hūr dupliciter uno
modo d' et hūano. et sic dicuntur
politice. quia homo est al' politicus.
alio modo excellenter q̄ nō dnuno.
et tales virtutes a plō uocātur le
ones seu dūe. vn. et hȳ. hūc aūt
modū hūdi virtutes. Distinguit
multiplicibus modis. uno est put
homo est mō tendēs ad talem pfectionem dūeam. et sic dicūtur virtu
tes purgatorie. alius modus est
put homo iam assecutus est ter
minum dē tendendi q̄rit hūr ī
vita pūa. et secūdū hoc dicūtur
virtutes purgati animi. Hec aūt
distinctio virtutū in tribus gradib⁹.
subalijs uerbis ponitur a catholicis
doctoribus secūm tres gradus hoīm.
sūt' potius in statu hoīm put gradatim tendunt ad pfectionem. ita q̄ pri
mus gradus est inquisitiuus. seu
pfectorum. et tanguntur in tribus q̄
narijs q̄ decim psalmorum dauid.
Dicitur. ē primus q̄narius ī quo
tangitur pfectio inquisitiua. consideranda q̄ inquisitus aggredi status
virtutis. patitur difficultatem
et turbationem ꝓ resistentiam
passionū sensitiue ptis. ita q̄ ei⁹
temptatio magis est timenda

cōtinencia que ad difficultate re
net se contra passiones. et sibi
dicendū de alijs tribus virtutibus
cardinalibus q̄ dicit secūdum
suū modū. Aperitione virtutis. ꝑ
quod nec hr recurrit ad dūm ad
iutū ipsorandum. et secundum
hoc dicatur in primo psalmo.
Ad dūm cū tribulari clamaui. so
et hoc ultrius conatur quidam
educam hūdi ad dīno auxilio. de
passionib⁹ tribus ꝑfectis. et quātū ad hȳ
dicatur in psalmo. ȳ. Leuauī
oculos meos in montes vñ ueniet
auxilium mihi et c. tunc est alter
nus cōatus. Quem deuenendi ad
dēm debite colendū passionibus
quietatis. Ideo dicatur in tercio psal
mo. Letatus sum in his que dicta
sunt mihi in domū dñi ibimus etc. Ter
tio ex hoc ulterius conatur quem
reperiendi celeste ꝓmium ex deo ob
sequio. et secundū hoc dicatur in
quarto psalmo. Ad te leuaui oculos meos qui habitas in celis sicut
oculi seruorum in manibus
dñorum suorum. sic ad reapiendū mercedem ab eis. Ita oculi mei et c.
Quintus gradus est. ut de inchoata pfectione secundū ꝑdicta. homo nō
gloriet' sed totū attribuat dīne gratie. et s' in christo saluatoris. luce. vbi. Cū oīa scripta que
ꝓcepta sunt nobis dicat seruum inutiles sumus. Cum secūdum quintum inquo describit status pfectorum. primus gradus est. q̄ se datis in
passionibus p̄ exercitū virtutis. cō
fidat de stabilitate in bono ad deum
adiutorio. ps quod dicatur ī p⁹ ps.
Qui confidunt in dño sicut mons
syon et c. Secundus gradus est

ut liberatus a passionibus ipm̃ pus
mi captiuũ detinentibus ad papien
dum dñas consolões allegat.
pm̃ q̃ mñ. ps dicitur. pcõtendo
dñs captiuitatẽ ꝯ non tã cum⁹ leuat
consolatã. Tertius gradus est ut
pfectionem mqua cũ dei adiutorio
iam pfect ad alios dimittet. p pro
prium edificatõne. mqua sciat se
nichil posse agere sine dei assistẽ
cia spãli. pm̃ q̃ dr̃ in tcio psalmo.
Nisi dominus edificauerit domũ
etc. Quartus gradus est ut ex
edificatõne pximoꝝ. cõiunctus debitos
non requirat. sz gratis impendat.
secundũ quod dicit ap⁹ ad tessal'
.ij. Nocte et die operantes. ne quẽ
vñ grauaremus. nõ q̃ nõ hñcm⁹
ptatem. sz ut nos metipos
formam nob̃ daremus ad imitãdũ
nos. et pm̃ hoc in quarto ps
dr̃. Beati omes qui timẽt dñm
qui ambulant in vijs eius.
gratis exemplo et libo primũ
edificando. Ideo subditur. Labo
res manuũ tuaꝝ manducabis
beatus es etc. Quintus gradus
est ut in tribulatõne nullingrate.
a p̃dictis bonis operibus non deficiat
pm̃ dr̃ in quinto psalmo. Sepe ex
pugnauerũt me a iuuẽtute mea
etc. Contra tãũ quintarũ in
quo describitur status pfectorum.
considerandũ q̃ sicut dr̃ iacobi.
paciencia opus pfectũ hz. paciencia
uero hẽtur in duplici gradu p̃mo
est q̃ homo tribulatõnes pacien
ter sustineat et pm̃ eas a bono
ope non deficiat. et hic est ulti
mus gradus p̃cedentis quintarij
ut dictũ est. Sedis q̃n est al
cor et ubi mapit⁹ timus q̃ nam?
est q̃n non solum homo plecatores
patienter tolerat sz̃ plecatoribus in
imicis optat pro eis orando. exemplo
xpi mauct dicentis luce. xxiij. pr̃
ignosce illis q̃ nesciunt quid fa
ciunt. et pm̃ hoc dicitur in primo
psalmo. De profundis clamaui ad
te dñe. i. de pfunde tribulatõnis cla
do z̃ pro inimicis vñ subditur. Si
niquitates obseruaueris etc. et
quia ex tanta pfectõne hñtat de fa
cili nisurgat. Aliquis motus sal
tem leuis pter elatõnis diabolo
instigante qui nisidiatur hoibus
pfectis. Ideo secundus est. ut ex pfe
cta mitis motus elatõnis si
gat in cordibus. nec aliquod signũ
appareat exterius. Ideo dicitur ps
cõ. Dñe nõ est exaltatũ cor meum.
neq; elati sunt oculi mei etc.
Tertius autẽ gradus est. ut homo
quodcũq; est modis et opis corporis
applicet p notũ dñs obsequijs.
Ideo dr̃ in tcio psalmo. Memento
dñe dauid et omnis mansuetudinis
eius. sicut iurauit dño uouit
uouit deo iacob. etc. et q̃n cant⁹
est vnanimũ pfectos cõm quod
dicitur col'. iij. Ideo quartus gra
dus est ut homo sit in caritate
pfectus secundũ qm traditur .i. ad
iij. Multitudinis credentiũ erat
cor vnũ et anima una. et pm̃ hoc dr̃ in
quarto psalmo. Ecce q̃ bonum
et q̃ iocundum hñtare fres in vnũ.
et etc. Quintus uero gradus est.
q̃ homo ex pfectõne caritatis q̃n
tũ possibile est obliuiscatur hui⁹
seculi. et occupetur dñis laudib⁹
q̃ mente hñtas in cãtate celesti.
cõm illud phil'. iij. Nostra aũt
conuersatio in celis est. et pm̃ hoc

diatur psalmo .v. Este mic bñdiate dñm oñs seruu dñ qui statis in domo dñi etc. psalmus .cxxxiij.

Laudate nomen. Hinc ps premittitur talis titulus i hebreo. Allelujа. i. laudate dñm. et quo titulo nō apparet actor psal mi. Iz satis apparet q ps iste est q dam inuitatō in generali. sedm magis in spāli. sedm dnōs status ibi. Domo israel. ꝓma in duas quia ꝓmo ponitur dēa inuitatō. Sedō subditur ad hoc multiplex ratō. ibi. Laudate dñm. Circa pmū dicat psalmista. Laudate no men dñi. ipm laudibus extollen do. Laudate seruu dñi. an oñs tenentur seruire deote pro bñfiō creatōis. et generaliū gubnatōis. Qui stat in domo dñi i atriis et ꝑ ter atriū sacrdotū ubi offerr bantur hostie. erant alia tria ū vulgatos habebant ordīem in quo conuenerebant gentiles qui uenerabant unū dñm cū oñbus. secundū quod dicitur Jo. xij. Erāt aūt gentiles quidē ex hijs qui ascenderant ut adorarent in die festo. Laudate hic inducitur multiplex ō laudis dñe. et p ex hac deitatis ueritate. Sedō ex ido neum fallitate. ibi. Omnia gē cium. veritas aūt deitatis ex duo bus allegatur. ꝓmo ex sua uolun te. sedō ex sua potestate. ibi. Quia ego cognoui. Circa ꝓmū dicat psal mista. Laudate dñm qz bonus dñs. est cui nūtate bonitatis. ꝑ quod est time laudabilis. psallite nō mi. qm suauis est cui nomen dñi mel in ore. melos in aure. et nubilus merore. ut dicat bñ

bñaudus. et hoc oñs tenentur dēo laudare ut ꝑdam est. tū ꝓma pars populus israel quem elegit ut inde in hñitate sinupta manerent. ꝑ quod legem dīnā ei dedit. et hoc est quod dicitur Quā iacob elegit s' do⁹ etc. Quia ego cognoui. Hic accipitur ratō dñe laudis ex sua potestate que apparet manifestibus et bñficijs hō minibus exhibitis. et primo hoc oñditur in bñficijs exhibitis oī bus generaliter. Sedō populo israel spāliter. ibi. Qui percussit. Circa ꝓmū dicat psalmista. Quia ego cognoui etc. q. d. Ideo dico esse mihi laudandi deum. Quia ego cogno in q magnus est dominus. ma gnitudine cuius non est finis. et deus nr ꝑ oñbus dijs. Et accipiuntur hic dij ꝓpatiue quo modo simt Angeli sancti q' hijs ꝑest qz deus tanq̄ mīstris do⁹. Ideo subditur. Omnia quecūq; uolunt do⁹ fecit in celo. aliquos angelos ibi stabiliendo. et alios ꝑ sibiam suam inde eiciendo. et in tra. aliquos homēs ꝑ suam gra tiam uocando. et alios infideles de iudicio ꝛ occulto dimittendo. Qui mari etc. Aliquos inde trumpit tempestatis mirabilit̄ saluando alijs piscibus ꝑ uentoꝝ flā tus. Ideo subditur. Educens nu bes ab extremo tre. Lapidi occi dendo. bñ et plurimū elevatum ꝛ naꝑes hūdi ex quibus nubes generantur. et ille oceanus est tre habitabilis tūnus. fulgura in pluuiam fecit. quia frequent in locis nubibus generantur to nitrua et inde prodeunt exhalta

cōnes et fulgura. que fiebant qñ
nubes impluuiam irrorauerant. Qui
pduat ventos de thesauris suis. i.
de locis hoībus occultis sicut tue
sauī reponūtur in locis occultis.
Qui pauscit. Hic cōiū adduat
dīne laudis ratō ex effectibus dei
mirabilibus pro populo israel fas.
cū dicitur. Qui pauscit primogēita
egypti et ē de qua paucō ante hētur
exo. etc. emisit signa et pdigia i
medio tui egypte. pro populo israel
liberatiōne. sicut pz exo. vbi declā
bmitur decem plage egypti. in pha
rone et i oīb⁹ seruis eius. Quos
post multa flagella finaliter cū
merūt in mari rubro. ut hz exo.
xiiij. Qui pauscit gentes multas.
m cōfortu filiorū israel post egres
sum de egypto. Et occidit reges
fortes. et qm sicut illi. subditur.
Seon regem amorreorū. et og re
gem basan. de quorū occisione hz
nūi. xxi. Et omīa regna chanaā.
vbi mīrat pr iosue et filios israel.
regū. xxvi. ut hz iosue. xiij. Et de
dit eam cōū hereditatem. nō aūp
tz populo israel. ut hz in libro iosue.
et qm ex istis est altius spāliter
laudabilis. subditur. Dīne nomē
tuū memoriale tuū. i. ita ma
neat memoria beneficiorū tuorū.
in gñone et generatiōnem. i. in
generatiōibus sūcceditibus. sic
videmus ipletū. Quia iudicabit
dīns pplm suū. dauid pr eo qm
contra psecutores suos iniuste.
et misericors suus deprecabitur.
. i. deprecabilis efficaciter. orōnes
eorum exaudiendo. Sumilac.
Hic adduatur rō dīne laudis ex
flitate ydolorum que pro dīs a
gentibus colebantur. et hoc est
quod dicitur. Simulacra gentiū.
. i. a gentibus pro dīs uenerata. di
gentium et earum. supple sunt q
tum ad materiam. opa manuum
hoīm. qñtū ad formam et artē
earū fabrū. os hūt. i. similitudine.
pbatur pr hoc qd subditur. Et non
loquentur. qz carent spū. nec os
opr vniqdq. n. hūt spūm opus
suum quod ei pōt dici. illud. cui
autē nō pōt non dicitur illud. sūt
equinoctia sicut oculus lapideus
aut depictus. eo qd nō pōt videre.
vt dicat phs. Sed de anima et eoī
modo exponendū est. qd subditur.
Oculos hūt et nō. quor nō redditur.
neqz eis spūs est in ore ipōrum.
et ideo ex quo nō hūt spūm nō pōt
hīe opa vite que mediantibus spi
ritibz exercentur. ut dī libro de dīa
spūs et aīe. similes illis fiant
qui faciunt ea. qui carent sen
su discretionis. et motu boni op
erationis. Et omēs qui confidunt
in eis. qui confidunt in nichilo
eo qd ydolum nichil est. secundū
quod dicit aug⁹. xxii. de
mus israel. postq̄m induxit psal
mista ad dei laudem migenera
li. Hic om̄. inducit ad idem mā
gis in spāli distinguendo status
populi israel. Cū dī. Domus isr.
qñtū ad duodecim tribus. benedi
cit dīno. benedictōne que consistit
in confessione laudis. Dom⁹ aaron.
qñtū ad sacerdotes qui distingue
bantur contra alios de tribu leui.
benedicit dīno. benedictōne laudis.
spūs cū tractabantur ad hoc pre ce
teris rōne officii. Domus leui. qui

ad leuitas. prout distinguebantur
contra sacerdotes. ista tñ et illi cñt
de tribu leui. bñdicate dño. cum
laudando p̃ceteros populis de officio
ministerii. Qui timetis dñm. hoc dr.
p̃ conuersos de gentilitate ad nda
israhel. qui nõ erant de aliqua duo
decim tribuũ. bñdicate dño. eoq̃
de gñã sua nñerit nos populo suo. be
nedictus dñs ex syon. i. ex templo
quod erat in monte syon. q2 ibi cã
magnia collenpnitate celebrabã
tur laudes dñe. qui hñtat in hñm.
q̃ dr eoq̃ elegit eam ut ibi esset
templum suo noi dedicatũ. ut hr
ij. paralip. vj. elegi vrbem ut sit no
men meũ mea. et in illo templo erat
ppiatorium quod cedes dei dicebat.
vt dñs sint dilectus. exo. xxv. p̃s

Confitemini. Titulus. cxxv.
hui⁹ psalm est. Alleluya.
ex quo p̃z q̃ p̃s iste est immutatus ad
dei laudem sicut et p̃cedens. cũ ab
aliquo uno scõ aut⁹ nomẽ secundũ
hebreos et ionuil ignoratur. Et di
uidit⁹ in tres pres. q2 p̃mo pr̃
matur immutatio ad laudẽ dei ex
nefandis collatis omnibus generati
hr. scdo ex collatis populo israel
psalit. ibi. Qui percussit egyptũ.
tño ex bñficio collato oi vniuersi
ta sensibili. ibi. Qui dat escam. ter
ca p̃mi dicit psalmista. Confite
mini dño. confessione laudis. qm
bonus. bonitate cui⁹ non est finis.
Qui in sedũ nũa eius. qm sem p
patus est pcre et misereri uere
pnitentibus. Et notandũ q̃ in
quolz istu hui⁹ psalmi pmitur
ista clausula. Qui in sedũ nũa
eius. In hebreo. ista q̃. xxvi. vi
bus ponitur in hoc psalmo eo q̃
dicat ra. sa. a principio mũdi usq;
ad natiõẽ legis in monte syna
fuerunt. xxvi. gñones in quibz
mũdus fuit institutus sola di
na miseracõne. et nõ ex aliqua le
gis data adeo ob seruacõne. ista
xxvi. gñones sic colligunt ex
scriptura. gñi. v. hẽtur q̃ adam
genuit seth. qui seth genuit enos
qui caynam. qui malaleel. qui
iareth. qui enoch. qui matusalem.
qui lamech. qui noe. qui sem. ter
gñi. xi. dr q̃ sem genuit arphax
sath. qui sale. qui heber. qui
phaleth. qui ru. qui sarug. q
nachor. qui thare. qui abraham.
Abraham uero genuit ysaac. gñi. xx.
ysaac iacob. gñi. xx. Iacob uero gñi
xxix. Item exo. vj. hẽtur q̃ leui genuit
caath. qui amram. qui moysen.
qui genuit gersom. exo. ij. Et in hac
generacõne fuit data lex. exo. xx. Con
fitemini deo deor. i. angelor qui dicit⁹
dñi principatus. Confitemini dño dñor
. i. principũ terre. pi. viij. p me reges
regnant etc. Qui facit mirabilia ma
gna solus. mirabile dicitur aliqd
quod excedit cognitionẽ eius. et
ideo aliqua sunt mirabilia simpli
cibus. que tñ non sunt mirabilia
sapientibus. sicut eclipsis solis
nil⁹ nunc mirabilis est laico. non
aũt astrologo. et p hunc modum
aliqua sunt mirabilia hoibus nõ
tñ angelis. illa uero sunt mirabi
lia simpliciter sine magna. que
excedunt facultatem totius nate
rature. et hec sunt soli deo possibilia.
Qui fecit celos in intellectu. i. per
intellectũ et sapientiã et nõ per
naturã naturatem. Qui firmauit
terrã sup aquas. i. nũ aquas sm

nõ legit

cōmunē modum loq̄di q̄ dī tal
cuitas est ſc̄ uare et talis supra
ceteram. Qm erat liñana mag̃.
et q̄ne sunt illa subdit. Solem
in potestatem diei. quia dies est
lacio solis ſc̄ terram. Lunā et stel
las in potestatē noctis. i. ad illumiā
dum noctē. Qm paussit. Hic
ponitur immutacō ad laudem dei ex
būficijs dīnis collatis israel cū dī.
Qm paussit egyptū. nonē plagis
p̄ p̄m israel luxim̄ū. vt hēt
in exodo. Cum p̄nogenitis corū.
ista sunt decima plaga. exo. xij.
Qm eduxit israel de medio corū.
i. egyptioz. In manu potenti et b̄
chio excelso. timebant enī ob egyp
cij motu. si populus israel amplius
detineretur in egypto. Qm diui
sit mare rubrū in diuisiones.
Ex hoc dicunt aliqui q̄ mare
rubrū fuit diuisū in. xij. locis.
Ita q̄ quelz tribus hūit viam p
se destinctam ab alijs. Iz hoc sint
ip̄probatum. exo. xiiij. et Iz mare
diuisū fuerit in uno tm̄ loco. pter
tm̄ illius diuisionis dicunt hic
diuisiones. quia aque erant eis
p̄ muro adextris et asmistris. et
eduxit israel p̄ medium eius. pre
bens eis iter tucū. et exaussit plm̄
nem et virtutē eius. i. exercitum
eius in mari rubro. vbi plequeba
tur p̄pulū israel ex inimica obsti
nacōne contra deum. Qm tūdu
xit populū suum p̄ deserta. Qua
draginta annis quousq̄ morian
tur omes qui exierunt de egyp
to p̄ter caleb et iosue et filios leui.
eo q̄ tūti ibi exploratoz. Vbi e
reuerti in egyptū ut dictū sunt ple
nius. Qui. xiiij. Qm paussit reges

magnos etc. Expositum hoc psalmo
usq; ibi. Hereditatē israel seruo suo.
inclusiue hoc excepto q̄ ille uersus.
Et omia irgua chanaam. nō est
in hebreo nec in tūslacōne ionimi.
Et ideo videtur hic appositus ab
aliquo expositore sicut ponitur
tertio psalmi p̄cedentis. q̄ in
humilitate mā. q̄ sumus unde deus
ti et cōtempti miseriuntate egyp
ti. memor fuit nī. nos inde libe
rando. Ideo subditur. Et redemit
nos ab inimicis nīs. i. egyptijs
qui vitam filiorum israel p̄du
cebant ad amaritudinē fluctū
mibus dinis. ut hī exodi. i. Qr
dat. Hic ponitur immutacō ad
dei laudem ex būficio collato oīm
animantia vita sensibili cū dicitur.
Qui dat escam omi carni. vnicu
cui enī vita negetabili tm̄ ut
plante non hūnt carnē sīc nec
angeli in quibus est tm̄ vita in
tellectiua. quia quis carnem
et ossa non habet. luce ultio.
Confitemini deo celi. Iz enī sit deus
totius creature. tm̄ quāli modo dī
deus celi eo q̄ ibi videtur clare.
Confitemī dño dnoz etc. totus
iste uersus videtur hic appositus
ab aliquo expositore. q̄z nō est in
hebreo. nec in tūslacōne ionimi.

Oper flumina. p̄s. cxxxvij.
Hunc psalmo nullus di
no titulus p̄mittitur in hebreo
nec in tūslacōne ionimi. et ideo
titulus qui in aliquibus bibliis
ponitur. c. p̄s dd p̄ ieremiam. fuit
appositus ab aliquo expositore eo
q̄ tota psalmi cōsonat lamen
tacōnibus ieremie. Quia ille p̄s
loquitur de templi destructōne

et de babilonica captiuitate. anus
actor ignoratur scamdū ionnmū
et hebreos. et diuiditur in duas
ptes. quia pmo describitur ppli
captiuati lamentatiō. scdō aduer
sanaū punitio. ibi. memor esto.
Circa pmū dicitur. Filia
babilonis. qr tria illa hmūdat
aqus fluialibus. Hic scdm⁹.
.i. diu hitauim⁹. sicut dicitur deut.
.i. De istis ergo in cedes bauue ml'
to tempore. et fleuim⁹. hitando
ibi in amaritudine. cui⁹ causa
subditur cū dicitur. Dum recor
darem⁹ tui syon. .i. templi quod
erat in monte syon incensi et
destructi de qua destructōne plus
affligebantur qz de sua captiōne.
In salicibus in medio eius. .i. in
medio babilonis que est plena
salicibus pp hmūdanaam fluui
nū. suspendim⁹ organa nra. .i.
subtraxim⁹ nos ab oui carnē
letitie. nō solum tūc captiuita
tis et destructōnis templi. sz ex
tūc ex aggregatōnis mali. qz
babilonij exigebant carmina leti
tie ab hoibus in tanta amaritu
dine constitutis. et hoc est quod
dicitur. Quia illic interrogauerūt
nos etc. Et qui abduxerunt nos.
de iudea in babilonem captiuos
dicebant nobis fiuple. Hymnū
cantate nobis de cantibus syon.
hoc est de cantibus que cantabā
tur in templo quod fuit in mon
te syon. et subditur responsio
iudeorum. quō cantabim⁹ can
ticū dñi. .i. deputatū dño cultui.
in terra aliena. .i. ydolatrie scdm
dicta. qi dicunt nullo modo h
debet fieri. vñ et balthazar rex
apphaeus vasa dñi altius hierusa
lē fluialibus. statim fiunt Adeo pmut⁹.
vt hētur danie. v. Si oblitus fuero
tui hierusalē. .i. destructōnis tue. ami
tatis canticum letitie qi oblitus
destructōnis tue. obliuiom detur.
dextera mea. .i. tota virtus mea
p mutuitatē ul' mortem. adhe
at lingua mea faucibus meis.
Ita q nō possim loqui. si nō memi
nero tui. dolendo qi continue de tua
destructōne. si non ppposuero tui hierl
m pncipio letitie mee. .i. si accidēn
te mi causa alicui⁹ letitie nō recor
dabor in pncipio de tua destructōne
dolendo et cōpatiendō est primus
Ado. vñ dī etc. xi. Ne die memor
ne inemor sis malorū. Memor
esto. Hic oīō ponitur admonitio
nis primitō. et pmo ydumeorū
qui semp fuerunt iudeis molesti.
dicit etiam aquo descenderunt
ydumei. querebat occidere iacob
aquo descenderunt iudei. ut hētur
gen. xxvii. ido dicat. Memor esto
dñe filiorū edom. .i. ydumeorum
ad pniendum eos. et nequitiam.
In die hierl. .i. destructōnis hierl
in qua fuerunt ydumei cū ba
bilonijs eos maltractos ad totā
destructōnem ciuitatis. Ido sub
ditur. qui dicunt. .i. diuinut babi
lonijs. exinanite et c. .i. totaliter
extinguite hierl usq; ad fundamen
ta. Contra psalmista prat pnā
tōnem babiloniorū dicens. filia
babilonis. .i. gens babilonica. in
serra in hebreo et in translatōne lo⁰
hētur. vastata. et loquitur de
futuro p modū pteriti pp certi
tudinē pphecie. prenidit enī
regnū babilonis destruendū

per cyrum et dauid. Deo subditam
btūs qui retribuet tibi retributō
nem tuam. i. pmā tibi debitam.
quam retribuisti nobis. i. pmia
la que fecisti nobis. btūs qui tenet
vit et allidet pnulos tuos in he
breo hetur tuos. et intōclacōne io
nimi. cuquo pz q' hīa vōis que hz
pnulos tuos intelligitur de pnu
lis babilonijs quos audelī mitti
cerunt medi et pse. in babilonis
destructōne. sm q' dī ysa. xiij. De
babilonijs tulatabo sī nos medis
qui argentū non querunt nec au
rum uelint. sz sagittis pnulos nr̄
ficient. et lactantibz nr̄is nō mise
rebuntur. et sī filios nō poterūt oc
cidere. et allidet eos ad petrā.
ex crudelitate cū accipient pu
eros p pedes et allidebant capita
eoz contra petras. Moraliter
potest exponi ps iste que quolibet
penitente qui lamentatur se fuis
se in captiuitate demonis p pec
catum mortale. et petit pīcōnē
demonis et membroz suorum m
infernū. secundum ordinē di
ne nuptie. psalmus. xxxviij.

Confitebor tibi domine. Hunc
psalmo premittitur talis ti
tulus in hebreo. Ipī dauid. ex quo
apparet actor psalmi nō tī eius ma
teria. sz ex circūstancia littere videt
q' sit gratiarum actio ipīus dauid.
postq' liberatus fuit a plecticōne
absalon et rebellione ejusdē filij bo
chu. et venit ad templum dñi ad
orandum et regratiandū sicut
premiserat fugiens afrace absalon.
prout hētur. ij. Reg. xv. Et dixit
rex ad sadoch reporta archam dei
in urbem si inuenero gratiam in
oculis dñi reducet me et ostēdet
mi eam et tabernaculū suū. et
secūdum hanc sententiam ps iste
indiuas partes diuiditur. q' primo
dauid ipī deo regratiatur. secundo
ad similē alios regis hortatur.
ibi. Confitemini tibi. Circa pri
mū dicit dauid. Confitebor tibi
domine. confessionē laudis et gra
rum actionis. in toto corde meo.
i. toto intellectu et affectu. Quā
audistī verba oris mei. Hoc non
est in hebreo nec in tūclacōne iōm
mi. unde videtur q' primo fuerit
quedam glō ad ostendendū cām in
dō gras adeo agebat. s. eo q' ordinē
suam exaudierat. qua prius
a plecticōne absalon liberam. et
postea hec glosa forte inclinens
fuit inserta textui p̄ experientiam
scriptorum. sicut et in multis alijs
locis bibie factū est simile. Non
cospectu angelorum. tibi assisten
tium secundū illud matth. viij.
Angeli eorum semp vident faciē
pris qui in celis est. psallam ē.
quia vis tibi placē et angelis
nō hoīibus nauis. Adorabo ad
templū sanctū tuū. i. ecclīa tuā
et extensis manibus ad ipm.
sic enī orabant inde vbicūq' es
sent ut hī. iij. R. Et confitebor
nōi tuo. in laude et gratiā actōne.
et subditur causa. Sup mīa tua
quam magnificasti sanctificando me
de plecticōne absalon. et dissendē
ne creatura p̄ ysrām. sādo. R. xv.
Et veritate tua. i. mīa tua q̄
fecisti puniendo eos p̄ sua culpa.
quia absalon aī suo ēcessu fuit
debellatus. et ysra decapitatus.
qm magnificasti. i. magnificare

fracti. sr̃ oñe. i. sr̃ oñem virtutem
ciuitatum. nomen tuũ. oñs enim
hoies cum audientes ꝑdictam mi
sericordiam dei erga dauid. et ul
tionem erga absalon et sibi dam.
magnificabunt deum. nomen
eius laudibus extollendo. ꝓ qua
cunq; die inuocauerim te exaudi
me. hoc dicit qm̃ abũdanter dñs
mi iam ꝑfectum. ꝑ et confidentia
am obtinendi futurũ. ꝓ eo sub
ditur. multiplicabis magnificabis
mea virtutem. i. sapie et obtinẽ
de victorie. ¶ Confitebuntur. hic
cõm̃ indicat alios reges ad lau
dem dei ex cui⁹ virtute dependet
status et dignitas eoꝝ. d. oñ
fitebuntur tibi dñe oñs reges ter.
rarum audientes tuũ dominatũ gene
rale. cũ audierunt omnia ver
ba oris tui. i. illa que fracta in cor̃
absalon et sybam et nõ loquũt
de regibus tñ grãdibus. sz de regi
bus in circuitu inde existentibus
bus. ad quos venit rumor ꝑdic
torum qui cito diuulgatur. et
bñ noscuntur fãa dei eius vera.
qm̃ eius facere et dicere sunt
idem. secundum q̃ dr̃ supr̃ ps
. xvij. Dicunt et fãa sunt. et can
tent in viis dñi. i. ꝑ vias dñi. q̃
sunt eius opera. qm̃ magna est
gl̃ia dñi. istud debent cantare ꝓ
pter laudis dñe. et quia nõ solũ
gl̃ia dñi est magna in se. sz eã
in effectu. ꝓ eo subditur. Qui ex
celsus dñs et humilia respicit. ut
attollat. et alta alonge cognos
cat. i. sibi ab eterno cognoscat
ut depurinat. vñ in hebreo hebr̃.
et alta alonge cognoscet. et hoc
dicitur. spaliter. ꝓ humilitatem
dauid fugientis a facie absalon. mu
dus pedibus incedendo et lamentã
do ut hꝫ. ij. R. xv. et mutatas
uestes humiliter dissimulando. ij. R.
xvj. qm̃ humilitate deus respexit ipm̃
dauid in regno restituendo. et propt̃
sibiam absalon que dicebat a regno
quod mutaberat. ꝑ mortem vilem
et alpinam. nec pot̃ seruitute pro
lem masculinã ad tui memoriam.
ut hꝫ sed. R. xviij. et quia bñ
ficiũ adeo obtentũ ꝑfecit confidentiã
obtinendi aliud de futuro magnifi
cũ. ideo subdit dauid. si ambulauero
in medio tribulacõnis. sicut fui
fugatus ab absalon. vnificabis me.
i. saluabis me a morte imminenti. et
sr̃ manum inimicorum meorum. s. absalon.
achitofel sybe et oliui. Extendisti
manũ tuam. faciendo de eis vindic
tam. et salvũ me fecit. A plenitu
dinibus comm. dextera tua. i. virtus
tua. et nõ mea. et quia dauid sic
sperabat de futuro si casus cõtrarius
sibi cõtingeret. subdit. Dominus
retribuet pro me. pmã michi ad
uersantibus. dñe mia tua in sclm.
quia semp̃ paratus est reparare re
currentes ad ꝑm. Opera manuũ
tuarum. i. me et regnũ meũ quod
per cõseruatus sum. ne despicias.
subtrahendo a me manũ ꝑtectio
nis tue. ¶ Adoratũ pot̃ exponi ps
alter ut sit gñr̃ actiõ denata cui⁹
libet liberati diuinitus a persequenti
um tribulacõne. et inuitatio aliorũ
ad confessionem deuotam laudis
diuine. psalmus. cxxxviij.

Confitebor tibi in toto corde meo. Hunc ps
imittitur talis titulus
in hebreo. Ad victoriam ps dauid.
in quo apparet actor psalmi. s. dauid.

et modus cantandi hmc psal
mū. cū punctatur. ad victoriā.
qua cantabatur alenutis cum
quod conatu vnus cor contra al
terum ad hūdū victoriam iam
tū ciant frequenter dam sint
supra. de materia uero hmo pō
videtur ex naturali rōe q sit que
dam allusio ad confessionem
dīne laudis. ex consideratōne e
minentie dīne. et diuiditur in
duas ptes. quia primo declarat
dand dei eminentia. Secdo con
iungit ad eius reuerentia. ibi.
Am tu posuisti. prima in duas
quia primo declarat celsitudinē
dīne scē. Secdo latitudinē iuc
pūie. ibi. Quo ibo. Circa pri
mū dicit. Domine probasti me et
cognouisti me. i. cognosca me
fecisti. homo cū probat aliquid
ad hoc q notitiā accipiat de illo.
sz deus ano scientia est infinita.
non sic probat ut accipiat no
tiam. sz ut alij accipiant. et
hoc modo loquitur. gen. xxij. nūc
cognoui q timeas deum. i. co
gnoscere fecisti. p hoc cū q abra
ham ad mandatū dei uoluit fi
lium īmolare. fuit nota hoībus
pmptitudo sue obedientie. et si
mlit p tribulatōnes quas dō
sustinuit a Saule. Absalon et
alijs patendo. nota fuit hoībus
pfectio sue patientie. tu cognouis
ti sessionem meam et resur
rectōnem meam. i. quidq fecī
sedendo uel surgendo. quescen
do uel ambulando. aliter exponit
sic. Tu cognouisti sessionem me
am. i. nutritiuatōnem meam
ex regnū israel. et resurrectō
nem meam. i. resuscitatōnem meam
in regno post mortem Abs
lon. quia utriq adeo fuit. et q
non solum cognouisti exteriora sz
latentia in corde. deo subdit.
Intellexisti cogitatōnes meas
de longe. i. ab eterno. semitam
meam et funiculū meū. i. mise
rie eius. nam. secundū quod dicit
.ij. R. vij. Et melius est duob
duos funiculos. vnū ad occiden
dū. et alind ad viuificandū. mise
ricordiam. i. pfecte cognouisti. sic
vos que mirabiliter usq ad
nūma. pfecte cognoscitur. quia
mirabilitas ppria dei que ipse
tat discursum omnis rei notē
ad aliam cognoscendam nō est
in deo et omnes vias meas prem
dixisti. antq ecīa in meū natura.
quia non est sermo in lingua
mea. simple sufficiens ad exph
candum celsitudinē tue sapīe.
Ecce ad huc subditur. Ecce dīne
tu cognouisti oīa nouissima et
antiqua. i. omnia que erunt et
que fuerunt quātūcūq sint a
liis latentia. tu formasti me.
principaliter quia causse scē non
agunt nisi in virtute pme.
et posuisti sup me manū tuam.
ad tenendū me me. artifex
creatus completo artificiato
remouet manū suā ab eo. sic
imprimator a domo fā. quia
nō est eius conseruator. sz tūm fac
tor. sz artifex oīm deus. forma
ta creatura nō subtrahit ma
nū suā ab ea. quia nō est tūm
eius fōr. sz ē conseruator. et
ideo si retraheret manū suā
ab eius conseruatōne. deficeret

m nichilum. Et p̄ p̄dicta concludit. Mirabilis facta ē scia tua ex me. .i. mirabilior quam ego possim cogitare. p̄ quod iouinus tactus fuit. mirabilior est scia tua a me. hebreis cui non licet cōpatiuū gradum. sz vtuntur positiuo cū ablatiuo. Secundū quod hētur in psalmo. ex vñ. bonū est confidere in dño. et c̄. i. melius. Confortata est. i. cū omnia elevata. et nō potero ad eam. s. comprehendendam.

Quo ibo. Hic cōmendat ostendit latitudinē dīne p̄sentie que se extendit ad omnem locum. p̄ quod dicit. Quo ibo a spū tuo. i. a te p̄. quia spūs est deus. joh. iiij. Et quo a facie tua fugiam. i. a p̄sentia tua. q. d. hoc est impossibile. quod probat consequenter. d. Si ascendero celū tu illic es. p refulgentiam tue glorie. Si descendero ad infernū ades. p̄ce actui tue nullē. Si sumpsero pennas meas quibus possem diluculo. .i. si habeam pennas quibus possem mane hunc nolare ad claram diem et sic pueniri ad extrema maris. Et cū illuc manus tua deduceret me. sine qua nulla creatura pt aliquod opus facere. Et tenebit me dextera tua. aliter caderem in nichilum ut p̄dictū est. et sic nō possum effugere p̄sentiam tuā. et dum forsitan tenebre conculcabunt me. q. d. posset aliquis ignarus dicere licet deus sit p̄sens vbiq; tū nō videt ea que fiūt in tenebris. sicut hō existens i loco tenebroso non videt ea que fiūt in sua p̄sentia. hoc removet dicēs. Et nox illuminatio mea in deliciis meis. q. d. p̄a nox illuminata est coram deo ut videantur ibi ab p̄ dilucte carnales que coīt finiūt in tenebris. secundū illud iob. xxiiij. Oculus adulteri obscuriat caliginem. Et ybat cōmunem q̄ nox ista nota sit deo sicut et dies. d. Quia tenebre obscurabuntur a te. q; nichil in eis existens latet te. Et nox sicut dies illuminabitur. .i. ita clare patet conspectui tuo sicut et lux. p̄ quod subditur. sicut tenebre eius ita et lumen eius. et eodem modo patet utrique deo ea q; fiunt in vtroq;. Ex tu possedisti. Hic cōmendat ex p̄cedentibus dauid consurgit ad laudē dīnam. et p̄mo ad laudandum deum in se. Sed mirantis finis. ibi. mirabilis etc. Circa p̄mū dicit. Quia tu possedisti renes meos. formando me in utero matris. suscepisti me de utero matris mee. in vita me conservando. et in p̄secutionibus p̄tegendo. et ad dignitatem regiam p̄movendo. q. d. p̄ ista et cōsimilia. confitebor tibi. bonitatem tuā recognoscendo. quia terribiliter magnificatus es. in tuis factionibus donum hētur. Quia terribiliter magnificasti me. et est eadem sententia. q; deus magnificādo dauid modo p̄dicto. declarauit hoibus magnitudinē sue bonitatis et potentie. p̄ quod subdit dauid. Mirabilia opa tua. non solum mihi sz omnibus creaturis quia nulla creatura nō pt adplenē investigari ab hoīe nec pt p quam virtutem serpentum trahitur a magnete. Et anima mea cognoscet nimis.

.i. conabitur qñtumu potent ad
cognoscendum opa tua et ma
ynue būtiaa mich trā. inter
que est formaao mea ꝑ̄ subdit.
Non est occultatū os meum ate.
et accipitur hic os ossis quod la
et in carne. Ideo subditur. quod
fecisti inocculto. q. d. qñ esset
occultatū tibi. qui fecisti illud nō
carnem vbi occultatur alius. sz
non tibi. et substamaa mea in
inferioribus terre. i. substamaa
corporis mei non latebat tibi aī
adhuc eēt matria vñ facta est. que
quidem matria pro maiori est
terra que est infimus elementum.
Imperfectū meū viderunt oculi tui.
In libro tuo omnes scribentur. Infor
mem nec adhuc viderunt oculi
tui. res enī aūq; sit formata est
imperfecta. est q̄ sensus. cū essem
adhuc informis. viderunt me oculi
tui. quia deus cognoscit res ꝑfecte
antaq; sint in sō cē. Et in libro
tuo. i. in noticia tua. que dicitur
liber. eo q̄ ibi omīa retinentur
firmiter oblimone. omīs scribentur
in noticia eīm ꝑdestinatōis
dīne que dicitur liber vite. soli
electi sunt scripti. et in noticia ꝑ
scīe cū reprobatōis. que potest
dici liber mortis. soli reprobi sūt
scripti. sz in noticia dīna generalit
sumpta. prout extenditur ad ꝑ
destinatōnem et ꝓscientiam. omīs
sunt scripti. et sic accipitur hic
liber dei ut dictū est. Dies formā
buntur. in futuro sicut tu ꝑ
dicti. et nemo meis. q̄ nemo ē
intempore futuro. quod nūdum
est adhuc. p hoc intelligit deus
q̄ tempus futurū. et ea q̄ futa

sunt mea. sunt ꝓsē cognita ꝑ
deo. q̄ eius notitia circumstatur
eternitate que assistit oī tem
pi ꝓsenti ꝑterito et futuro.
Mihi. hec cōis dō audit se
hec reuerentiā ad deum ad cōfi
te. sz mirabilis sūt et primo
audit mirabilis dei ꝓpositum. Sō
in eius īmitas oppositū. ibi. Sic
autem. Enim ꝓmū dicat. Mihi
autem nimis honorati sunt a
mici tui deus. In hebreo hētur
Sodales tui. Et p hoc intelligūt
angeli sē qui sunt in locaetatedei
et eius amici de quibz dicit dō
psalmo ꝑcedenti. In conspectu
angelorū psallam tibi. Firmis cō
fortatus est. i. firmiter stabilitus.
ꝑ principatus corr. angeli enī sē p
ordines trū hierarchiaī sunt di
uisi. Hierarchia no idē est quod
sacer principatus. et q̄ iste ars hi
erarchie. et ordines in singulis
hierarchiis immobiliter stabiliūtur.
Ideo cōsequēter dicitur. Firmis cō
fortatus est principatus corr. et
quia angeli sunt in maximo nūo
cum illud iob. Nūq̄ est numerus mi
litū eius. Ideo subditur. Dimīa
bo eos et sē harenaī multiplica
buntur. i. si uelle eos numerare nō
possem. sicut nec maris harenaī.
videmus enī sensibilē q̄ corporea
lectia que sunt incorruptibilia.
sup̄ modum excedunt corpora
elementaria. et mirta que sūt
corruptibilia. incomparabiliter
tate. et eodem modo valde proba
bile est. q̄ angeli qui sūt adhuc
spūales naturē tū excedunt in nūo.
omnem corporalem creaturā. ꝑ
q̄ dr. dum vig. milia mille mīa

bant ei. et decies mulies. centena
nulia affligebant ei. vbi deficiat
maxima multitudo angelorū no
bis incognita. p replicacōnē et nal
ticacōnē marmorū nūor. et q
ppsā dd cognoūt p revelacōnem
se futurū in societate angl̄orum.
ad quā electi assumūt. Ideo subdit.
eruiuerei. p tuā gratiā a pcīs que
cōmisi. s. adulterij āi bethsabee et
homicidij vrie. et vniacōnis ppuli.
et adhuc sum treī. in pūa pe
grām et in futuro p gl̄iam. de qua
loquebatur dauid p modū pūtis.
pp certitudinem st̄ fidē revelacōnis.

Si occiderīs. hic cōm̄. oīndit
oppositum de īmicis videlz q. nō
sunt honorabiles st̄. sz magis de
testabiles. d. Si occideris deus pec
catores. et accipitur hic. si pro
pria. ut sit sensus. q. certū est
q. tu occides pcōres obstinatos
morte ichenne que dicitur mors
secūda apoc. xx. Ideo subiūgo. viri
sanguinū declinate a me. q. homo
f nos videt. aūs causa subditur
ām dī. Quia dicitis in cogitacōe.
s. mīa. accipiunt in vanitate cīta
tes tuas. viri enī sanguinū semp
cogitant quomō possint alienas
ciuitates et loca capere. populū oc
cidere et vna capere. et istud pcedit
ex vanitate cōrie existīs in eis et
quia tales sunt deo et nūis hoī
bus odibiles. Ideo subdit dauid.
Nonne qui odierunt te deū odiā.
q. d. sic quia cōm̄ vicīū est odiendō
mīs hoībz sicut est odiosum deo.
et īmīcos tuos tabescebam
. i. rodebar interius. ex zelo tui
ne tue cōtra eos iniurias. Ideo sub
ditur. pfōō odio odium illos et cō-

Et quia homo iustus semp debet
timere ne in tali zelo erret modū
et meritū aliquod pcīm saltem
leue. Ideo subdit dauid. proba me de
us et scito cor meum. et fac me sa
pere ea que latent in meo corde.
probacō cīm dī nō est ad hoc q. ipe
noticiam accipiat. sz alius. sicut
dcīm fuit in principio hui⁹ psalm.
Iudica me et cognosce. i. fac me co
gnoscere. scrutās meas. i. facta et
cogitata mea occulta. et vide. i. fac
me videre. si via iniquitatis in me
est. i. aliqua latens culpa. ut p re
mam pīam expediar ab ea. et
deduc me in via eterna. i. ad bītu
dinem eternam ad q̄m̄ melius pōt
pueīre nūs fuerit totaliter expeditus
a pcīō. secundum quod dicitur ap.
xxi. Non intrabit in eam aliquid
coīquinatū. Moralitas hui⁹
psalmi q. quilz exemplo dd diligē
ter consideret dei noticiam oīa
intuentē. et attendat ipm vbiq;
presentem. et sic assurgat ad dei ser
uitiū et reverenciā. et ad detestacō
nem oīm iniquorum. ps. cxxxix.

Eripe me. Hunc ps premittit
talis titul⁹ in hebreo et tūla
cōnis ionum. Ad victoriā ps dauid.
et pro sūma erudīs in titulo ps pa
renitus. Penitentia ito hui⁹ psalmi
videtur ex circūstancia hīe. q. fuerit
ab eo editus āi cēt in peccacōne caui
ptens ab ea dīnitus liberari. pro q⁹
scat multos alios psalmos. ut
pro eo supīdās. quia illa peccacō sunt
longua. et dd sunt in multis pia
lis sicut pro exordio primi Regū.
Litera secundū hoc ps istr in duas
partes dīuiditur. In prima dauid pe
tit suam liberacōnem. In secūda

prophetiae ꝑdiat ꝓfectorum ꝓmõ
nem.ibi. Caput circuitus. ꝓnaĩ
duas. qua ꝓmo dauid ꝓlixa
hbratõne muxtanda. Allegat ꝓfe
cutorum nequitiam. Et secũdo
fiuam indeo confidentiã. ibi. Dixi
dño. Circa ꝑmũ sciendũ q̃ aĩdẽ
sit multiplex adeũ ꝓmet hbera
re ĩnocentes de ꝓfectionibus im
piorum. ꝙo dicat dauid. Eripe me
dñe ab homine malo. i. a saule reddẽ
te michi malũ ꝓ bono. A viro
iniquo eripe me. i. adeg in ciuitate
saulẽ ad ꝓsequendũ me. Qui co
gitauerunt cogitationes ĩ corde.
cogitantes multas machinationũ
bus me occidere. totadie constitu
ebant ꝓlia. quia de consilio deeg
et aliorum malignantiũ. saul
frequenter edixerat ẽxercitum ad capi
endũ dauid. Acuerunt ĩnguas
suas sicut serpentes etc. quia
deeg et alij detractores. machabit
maligne saulem ad ꝓsequendũ
dauid. ꝓ q̃ dixit dauid. ad saul
ꝓmo R. xxiiij. Qua audis tibalo
nitarũ aliquenatũ. dauid queut
michi adiũxit te etc. ꝙco subdit.
Custodi me de manu ꝓcatoris. i.
saulis obstinati in pcõ odio cõ
tra me. Et ab hominibus iniquis
eripe me. i. a deeg et alijs s' in
malicia adherentibus. qui co
gitauerunt supplantare greſſꝰ
meos. ut ad regnũ ꝓficere nõ
ualeam. sicut adhuc ꝓmittam
est multi ꝑ samuelem. Absco
derunt scrbi laqueũ mi. quia
frequenter ꝓfecerunt michi insidias
occultas contra dauid. et funes
extenderunt in laqueum. que
rentes me capere & ꝓfectos qui

deberent me diligere. l. ꝓfectores
ceꝛte quos dõ deliberauerat de ꝓfe
ctis. et ꝓfectos de quorũ gene
re dauid erat. et tñ isti noluerũt
eum in manibus saul tradere.
ut hẽtur ꝓmo R. xxiiij. ꝓmẽ iur
sacramentum polliciti sunt michi. i.
sicunt me capere ꝑ confederationẽ
ꝓfectorum ubi conuicinerũ ne. vñ
ꝓmo R. xxiij. dixit saul ziphees.
abite q̃so et diligentius ꝓparate. et
amplius agite et considerate lo
cum ubi sit ꝑs eius etc. Dñe
domine. hic cõsi. dõ ꝓfectio allẽ
gationẽ. Allegat sua in dño con
fidentiam. modus cũ est magn
fici liberare confidentes in eo. ꝓ
quod dixit dauid. Dñe dñe deus
meus es tu. In quo confido et no
n mea virtute. Exaudi dñe vo
cem deꝓcationis mee. liberando
me a saulis ꝓfectione. et qua
gratiando de beneficio iam ꝓfecto
est dispõ ad aliud obtinendum
ideo dauid ad impetrandũ libe
rationẽ suam de ꝓfectione saul.
recolit tanq̃ gratus beneficiũ
quod ei deus ꝓstiterat liberando
eum in manu goliath gigãn
tis. d. Dñe dñe virtutis mee.
. i. ꝓ cuius virtute fui saluatus.
Obumbrasti cr̃. capiti meo in
me protegendo. In die belli. q̃
accepi cũ goliath gr̃ti eo. Non
tradas me dñe a deliderio meo
. i. certa deliderii mei. ꝓpõn
. i. saulis obstinato in pcõ odio
contra me. mutꝰ cũ diat et
plus significat. ꝙ hoc cũ quod
dixit q̃ talis tradicio eẽt certa
deliderii sui. sigficat q̃ eam
horrebat. sicut in tali modo lo

quendi quãdo contigit aliam q̃ est s̃
hominum. dicat hoc non deliberatã
uel non prebam ad significandum
illum quod audit s̃ hominem. et
subdit eãm dei honoris. cũ subdã.
cogitauerũt contra me. p̃ vias di
uersas me oadẽ. ne forte exaltẽ
tur. de me meritũ h̃ntes. p̃ hoc
supple peto ne tradas m manibz
eorum. et est modus loquendi tũ
catus sicut solent loqm̃ hoĩes m
tumore posita Caput autem tus.
Postq̃ dauid prant suã liberacõnẽ.
hic conꝛ p̃hice p̃dicat plecatoꝝ
suoꝝ pmãonem faciendã. ad animꝰ
intellectũ faciendũ q̃ saul plequẽs
dauid et deliberato occidendi eum. cu
grebat eum et vnos eius m modꝰ
tronc ut nõ posset euadere. ut hꝫ
p̃mo R. xxiij. Ad hoc aũt mutabãt
adoeg et alijs detractoribus flõ dif
famantibꝰ dõ apud eũ. et ista un
quitas saulis et detractorum da
uid. fuit occasio q̃ deus p̃milit
eos occidi in monte golboe. ut pu
niretur ista malicia eorum. et
hoc est quod dicitur. caput autem
tus eorum. i. saul qui erat caput
et status auersantis dauid modo
dicto. Labꝰ labiorum ip̃oꝝ. i. fur
quorus detractio doeg et aliorum
flumen. operit eos. i. erit occasio q̃
opiantur morte i monte golboe.
sicut aliqñ capta opit retia. et
quia nõ solũ fuerũt p̃mti tem
porali morte. sz̃ & igne infernali cru
ciãm opmionẽ. Ideo subditur. ca
dent sup eos carbones etc. In m
ferijs nõ subsistent. quia pena in
fernalis est ip̃ortabilis. et quia
doeg detractor pessimꝰ nõ solũ fuit
priuatus in se. sz̃ & in prole quia
dauid filiũ eius fecit occidi eo q̃
dixit se saulem interfecisse. quoniã
p̃ hoc dauid placere ut dicit
Ad. Ꝛ. i. Ideo subditur. vir lingꝰ
sus non dirigetur in terra. quia
doeg non reliquit filiũ superstitem.
Ideo adhuc subditur. vnũ malũ.
.s. doeg p̃dumeũ. mala capient
in interitu. s. suo et filij sui. et
ideo dicitur hic mala in plãli,
et quia sicut dictũ est ista pũcõ
fuit facta ad vindicandũ mala q̃
facta fuerant dauid et vnis eius.
Ideo subditur: cognoui. s. p̃ p̃hice
tiã. quia faciet dñs iudiciũ iopis
.i. pauperis dauid qui fuit inops in
fuga saulis in tra q̃ arabat prope
abimi. p̃mo R. xxv. Et vindictã
pauperũ. i. virorum dñi erant pau
peres secundum quod dicitur p̃mo
R. xxij. Et conuenerũt ad eũ
oĩs qui erat in angustia constituta.
et oppressiere alieno. et amaro
animo. et factus est eorũ p̃nceps.
et quia dauid et vnus eius in nulla
plecatõne. nõ declinauerunt a
fide vnius dei et ip̃ius cultu. Ideo
subditur. Domine tũ nosti confu
debuntur noi tuo. & in tribula
tionibus positi. et habitabunt
recti cũ vultu tuo. i. placentes
in conspectu tuo. ps. cxl.

Domine clamaui. Hunc ps
premittitur titulus
in hebreo. ps dauid. ergo aps
actor psalmi. de materia uero
eius videtur ex circũstancia. q̃dã
eruptus se peccasse peccõ lingue ut
apparebit p̃sequendo. fecit hunc psal
mũ petrus adiuo ut nõ pateret
tur amplius tradituꝝ. et dicit
tur in duas ptes. quia p̃mo dã

crandm postulat. Sedo ptatonem
suam explicat. ibi. pne dne. Cum
primu dicat. Domine clamaui ad
te. corde et ore deprecando. Exaudi
me ptatonem meam ad ꝑlendo-
ꝑtende voci mee. etc. Iteratio est
eiusdem sententie ad maiorem af
fectus expressionem. Dirigatur oro
mea sicut incensu in conspectu tuo
oblatis cu caarticis malearu lo
cutionu. quod erat subdno.
sacerdotes qui obtulerant sacrifi
cia lauabant manus et pedes et
sic intrabant ꝑmā ptem templi
vbi erat altare incensi. ubi aroma
tizabat thimiama. Quod hic dicit
incensu. et tunc dicebantur sacri
ficia cōsumari p hoc ergo quod di
cit dauid. dirigatur oro mea etc.
petit q sua oro sit cōsummata exau
dita. et idem petitur p hoc quod
subditur. Elevatio manuu mea
rum sacrificiu vespertinu. q post
oblationem nugis sacrificij in vsu
non offerebatur aliud usq; in ma
nu dei sequentis. Pone dne.
Hic cōmr dd explicat sua pe
tōne. et diuidit in duas ptes.
q primo petit pseruari a malis
culpe. Secdo a culpe pena. ibi. Cum
adhuc. p huiusmodi cu homo mul
tiplicater peccat et contra hoc pe
tit. d. Pone dne custodiam o
meo. vt no peccem p ꝓpitatonē
loquendi. sicut alias fecit dicendo
ps. omia tua sunt que fecisti
misphiboleth. in quo peccauit dd
sicut dicit sunt R. xvi. et supra
ps. cxb. Et ostiu circumstantie la
bijs meis dicitur. aut ostiu circu
stantie quod retinetur verbum
male prolatu. ano contrarium
ferenat dauid. qui mitatonē popu
male precepit. nec ad verbum voca
tractatur nolunt. sedm quod hī
sedo R. ultimo. et ideo petit dauid
ut hoc ultenus si non contingat.
d. Et ostiu circumstantie etc. Non
declines. i. declinare permittas. de
mei in verba malitie. i. ad profe
rendum verba malicie cōpositu
sicut fecit qui dicit vbi ut declinet
cor meu in dnm suam et lauarit pdc.
ut sic cū vrore sua dormiret. et
puer de me acceptus si attribue
retur. et adulterium meu celare
tur. ut hī. sedo R. xi. Adexaudi
das etc. intimatur li. no decli
nes cor meu. i. declinare permittas
ad excusandas excusatones in pec
catis. i. ut pretextu defendam
pecm meu excusatonibz ethis ad
eu hoibz operantibz iniquitatem
. i. cū saule et similibz qm pe
catu sunt de interfectone agag re
gis amalech et pugnu alium
contra dni preceptu. pretextu
defendit contra samuelē cū ar
guentem. pmo R. xv. Et no cō
municabo cū electis eoꝝ. In pe
reo et tribulatone domum beati
In dictis eorum. est q; scribis q
dauid nolebat cōmunicare cū ta
libz erga in mensa vbi hītur alia
ria delicata cū electa. et quia hui
modi peccatum correctōnē nullo
modo. ut pz sedo R. xii. vbi correp
tionem nathan pphē de adulte
rio cū bethsabee. et homicidio vri
hittī recepit. et sibi correctōnē
grē pphē de populi numeratone. ut
hītur sedo R. xxiiii. Ideo subdit.
Corripiet me iustus in misa. q
utrīq; pphā post penitentiam d

nūcīauit ſibi vīnū. ut p3 ibīd.
olīum autē pēccātis nō impīguet
caput meum. Jn hebreo hēt: u
Oleū aūt capitis nō prohibebit
caput meū. q3 exponit. ra. ſa. de
victōne regia. et ſic dicit dauid.
Oleū capitis. i. victio regalis n
capite meo recepta. nō prohibet cor
meū. ipm̄ p ſibiam eleuandū. ut
non acquiescam cōuictōnēm ui
storum. licet eleuent ſauiceu-
ut p̄dictum eſt. adhuc aūt ſen
ſum pōt rōna tālaco cōis. oleū
aūt pēccātis. i. victio regia hoīs
nōn ſibientis. qm̄ dicitur pēccā
co q3 nomī pēccā ināditur ſibia.
Non impinguet caput meū. cōē
dum et cnis mīcios ſibiendo.
et hoc mō dicitur de ſibo iob. vb.
Cuncti adiūtus deū erecto col
lo et pinguī cuncē armatus eſt.
tālaco ioīum iſt. Oleū amari
tudinis nō impinguet caput me
um. nō hmo duīcitatis eſt. q3
dictio hebraica hic poſita. ſ. ros.
eſt equiuoca ad ſignificandū
caput. qnā ſignificatōnem ſecū
tur hic hebrei. et ad ſignificatū
dnm̄ vel loco cui⁹ tālulit ſpā.
Amaritudinis. quia frequēt
in ſcriptura amaritudo ſignifi
noīe fellis et eo. pōt tā trahi
ad ſenſum precedentē. vt p amā
ritudinē intelligatur ſibia pro
cedens ab ira et victōne regia. ſic
p3 in ſaul. Jſta tā ſūa. Oleū aūt
pēccātis nō impinguet caput me
um. exponitur a doctoribus nīis
de ſibo adulatorio ſignō noīe olei.
ſicut dicitur pſalmo. lūj. mol
lita ſunt ſermones eius ſī oleū.
et ſic p̄cat dauid q3 p ſibia adula
tōrum nō erigitur in ſibiam et
dei cōtemptū. ꝑma tā exp̄ō vī ū
magis hālis. Amī adhuc. hic
cōſiſt dauid p̄cat pſeuerā a p̄na
pro pro pēccō lingue debita. et ꝑmo
a p̄na inteligenda in p̄ſēti. Sed
a p̄na inferenda ibi. Siquit ancillā
do. Cuius ꝑmī dicit. Amī adhuc
et orō mea. ſupple protenditur
Jn vīplaciis eorum. Jn hebreo
hēt. Jn malis eor. aut contra
dat tālaco ioīum que dic hz pro
malīs eorum. ut non ſint in
occāsio delinquendi. et p cōis q3 de
ceam p̄ſēti in p̄ſēti. adhuc ſ ceu
ſum pōt rōna tālaco cōis. a um
dicitur. Jn vīplaciis eorū. i. in ma
lis eor in quibus delectantur. eo
q3 p̄cant in hītu qui caulat delec
tāmēnē in ope malo. ſecūdū illud
ꝓuerbioꝝ ſcō. Cum letantur cū
male fecerint. et exultant in
rebus pessimis. Cōis adduat exem
plū ad ꝓpositum. ſ. q3 aliqn ſancti
pro malis uerbis aliorum delin
quunt. et ſic ꝑmitti dicunt in
p̄ſēti cum dicitur. Absorti ſunt nīc
ti p̄tre iudices eorum. p hz tālula
cō ioīum. et ſilī⁹ ſīa hebraica.
ſublati ſunt nīē p̄tram iudices
eor. et eſt eadem ſēnā hic et ibi.
et exponit hoc hebrei de moyſe ⁊
aaron qui fuerunt iudices popu
li iſrael et cā. et tamen pro mur
muratōnib3 populi contra deū. p̄t
cauerunt ad aquas contradictō
nis dubitantes de implētōne ei
bi dīni quod dixerat. Loquimī
ad petram coram eis nulla dabit
aquas. et pro illo pēccō fuerunt
ꝓhibiti ingressu terre promissio
nis. vt hī in. xx. Et hoc eſt q3

diatur hic. Absorta sunt a. p̄ peccatum lapsi. nisi p̄tue. i. mortua p̄tatum de qua dixerant aquam eicere. iudices eorū a. moyses et aaron. q. d. quid multo grauius de deo nō timere deo nō timere. et p cōis deū orare ne p̄ uerba malorum traharet ad p̄cauidū. et p cōis ad penā sustinendū. audient. i. audiant. q̄ hebrei pro optatiuo vtuntur futuro indicatiui ut frequent' dicū est. Verba mea quū p̄tulerunt. In hebreo et tullacō iomum hētur. Verba nuca quū decora sunt. et in hoc dauid sermonem dirigit ad maliloquos. et est sensus. audiant uerba nuca. i. maliloqui ad sua correctōnem. quū p̄tulerunt. i. ne corrigere ad nouicōnē uerborū niconum. ¶ Sicut crassitudo terre et c. Hic incipit nilus in hebreo et tullacone iomum. vbi dauid p̄tit p̄seruari a pena iehennę. p̄ tamen oūdit modū maturandi. Sed p̄tit ab ea litteram. ibi. Q̄z ad te dnume. Cum p̄mū exercitiū q̄ hec est lra in hebreo. Sicut fun dens et scandens nuncupa. et tullacio iomum. Sicut aqueola cū scindit terram. sic dissipata sūt et c. Et est eadem similitudo et est sensus q̄ sicut ille qui scindit terram facit ibi q̄dam p̄tū dacōnē et terre dissipacōnē. dissipata sunt ossa nīa. i. sic dissipata est virtus meritis nīr que p ossa designatur in quibus est robur corporis. secus inferni. i. p̄ne inferni. vñ in hebreo et tullacone iomum hētur. In ore inferni. dissipacō enī virtu tis que fit p vicia fiunt. Appropin quare ad penā iehennę ad eam dem sensum inducitur inducitur nīa cōis cū dicitur. ¶ Sicut crassitudo terre. et c. crassitudo p̄tue est in cui et latet sub p̄tle. et ad cuiustudinem huius crassitudo terre dicitur que latet sub eius superficie. qui nero terra sinatur superficies subtilitur. et sic crassitudo eius sursum erigitur. et g̃ sensus. sicut crassitudo terre. sursū appetit terre scissione cū nomere. sic ossa mea dissipata sunt et c. et exponere ut supra. Q̄z ad te dne et c. Hic incipit uersus in hebreo et tullacone iom. vbi cōis dauid p̄tit p̄seruari a dicta pena iehennę. Et incipit hic constructio. Non auferam animā meā. i. nō p̄mittas eam auferri a conspectu gr̃e tue et p cōis trahi ad penam iehennę. quia ad te dne oculi mei. tanq̃ ad protectorē meū. nitr̃ q̄ rum. q. d. dicet ut nec p̄seruer a pena iehennę. quia modus est magnus in liberare sperantes in se. Custodi me a laqueo. i. decipi cōis. quem statuerunt mi. i. spūs malignus. Et a scandalis et c. scandalum enī est dictū uel factū minus recte prebens alteri occasionem ruine. et sic p̄tit dauid ne permittat linguę alienę prebeat s' occasionem ruine. ca dent in retiaculo eius peccatores. i. occasionem prauandi animantes. secundū illud ecc. xxiij. Qui amat periculum in illo peribit. Singulariter cum ego. i. a locutio te male loquentium me subtra hendo ne sint mi prauādi occasio.

douer tuscam. de pna vita ad
cōtuum requiem. ¶ Moralitas autem huius psalmi est ut
homo qui alias exptus est per
linguam peccasse. ul' ad hoc pec
catum sciat se promi cē. exem
plo dauid penitear. ut sicut a re
adiuo y devotam orōnem pcipe
tur. et a pua debita libertur.

¶ Voce mea. psalmus. cxli?
Huic psalmo pmittitur
talis titulus in hebreo. Eruditō
dauid cum est in spelunca oratō.
y hoc autem q' dicitur. Eruditō.
ostenditur q' dauid in cōpositōne
huius psalmi fuit eruditus a
spiritu sancto. et illum scripsit
ad eruditōnem aliorum. y hoc
autem quod dī. oratio. designa
tur q' factus fuit p modū simpli
cis orōnis. y hoc q' dī. Cum est
in spelunca. ostenditur locus ubi
fuit factus. et secundū q' dicit
ieronimus in prologo sē libri
psalmorum. intelligit de spelū
ca odollam ad q' fugit dauid p
q' evaserat de manibus phili
stinorū eū occidere volentiū in
geth. ut hētur primo Regū. xxi.
capli et sue. xxii. Et fecit
hunc psalmū antequ' venirent
ibi ad eum illi de cognatiōne sua.
et hoies amaro animo ꝛoppressi
cre alieno erigentes. ¶ Igitur
secundū hoc psalmus iste in
duas ptes diuiditur. quia p
dauid oīdit anxietatem animi
sui. Secundo petit diuinitus cō
solari. ibi. Clamaui ad te. Circa
primū dicit. Voce mea ad dñm
clamaui. quia ex magna an
xietate non poterat a clamore
continere. Voce mea ad dominū
deprecatus sū. reptitiō est eius
dem sēntie ad maiorem affectus
expressionem. Effundo in conspectu
eius etc. hoc dicit quia orando
lacrimas effundebat. et hoc mō
loquebatur anima. i. R. i. Effundi
animā meā in conspectu dñi. et
tribulatiōnem meā ante ipm pro
nūcio. non ad aliquid q' manifē
standū quia omnia nuda et apta
sunt oculis eius. sz ad consolō
nem alioꝝ inferiorū. cui cē
subditur. In deficiendo ex me spi
ritum meū. q.d. in tanta afflic
tōne animi q' fere cepi. Et tu
cognouisti semitas meas. p q's
ego possim mederi magis secur
. q.d. illas nō video. nisi dirigas
me. Ideo subditur. In via hac
qua ambulabam absconderunt
laqueum mihi. quia saul et
eius satellites in terra israel
querebant p multa milia eū
capere. et cum inde fugeret in
geth. philistei voluerunt eum
occidere. Ideo subdit. Considerabā
ad dexteram. i. ubi possem inue
nire aliquam plateitatem que
p dexteram designatur. et non
erat qui cognosceret me. q.d. in
terra israel multus audebat ei
resistere potare. timore re
gis saulis. fuit fuga mea. q.
dauid fugiens in terram phi
listinorum fuit ibi in periculo ma
iori. ut p dictū est. Ideo subdit.
Et non est qui requirat animā
meā. ad salvandū ipam ¶ Cla
maui. postq' dauid explicauit
anxietatem animi sui. hic
oīdit petit ab ea iuxiam. d. Cla

manu ad te dnmne. postus iudic
ta auricular. diri tues spes mea.
quia p te solum spero liberari. pro
eo mea intenta vnicaū. i. unī
vnicutes hui⁹ seculi. nō habeo
viū vnam nisi p tuam pmissio
nem. quod dicit quia cum cru
et pfugus ab hēditate sua tem
poali. pertendit ad exaudicōnem
meā. quia humiliatus sum nimis.
.q.d. ita afflictus sum et abiect⁹.
q̄ aī magna difficultate possum
sustinere. pro subditur. liberame
a psequentibz me. i. saul. doeg et ci
uilibus. Quia confortati sunt
super me. i. fortiores me in tri
pho non possum resistere p̄ regiā
potestatem me psequentem. Educ
de custodia. i. de carcere sicut dicit
greū. xlij. Tradidit illos custodie
tribus diebus et tribz noctibus
tuo uero die eductis de carcere te
vult me hebreo et tribulacōne io
nnu hētur hic. Educ de carcere
animā meā. i. incipiā a nobilion
pte deuotiando totum carcerem
autem vocat dnus illā spelucā
in qua erat absconditus. nec au
debat exire. Ad confitendū nomi
ni tuo. ad hoc enī p̄cipaliter de
siderabat dauid de psecucōne saul'
liberari. ut posset libere accedere
ad tabernaculū dñi. et ibi cōfite
ri dnō confessione laudis. me
expectant usti. s. samuel et alij
usti de populo israel qui expecta
bant eū desiderio coronacōnē da
uid in regem. sicut dixerat p̄ sa
muelem. donec retribuas mihi.
p psecucōne q̄ pacior dignitate
regni. in hebreo hētur. circumdabunt usti eū retribueris mi.

quod fuit impletū qū seniores de
omnibus tribubus israel vnierunt
dauid in regem. ij. R. v. Nunc
iter posset exponi psalmus iste
de quolz fidelū in una afflictōne
existe exemplo dd exhortantur o
rando auricularē auxiliū cum p
timore deuote ab ea diminutis lib
tatis. ut sic confessiā laudis dīo
posset libere dare cōfitenti.

Nunc exaudi oracōnem.
In hunc psalmo p̄mittit
talis titulus in hebreo et tūc lec
tionum. psalmus dauid. in alio
bus tā bibliis ponitur talis addi
cio. psalmus dauid quando ps
quebatur cum filius suus abia
lon. quecumdem addicio videtur
apposita ab aliquo doctore seu exp
sitore. eo q̄ tūc hui⁹ psalmi videt
tatis ad hoc concordiae. Illa enim
psecucō duravit pluribus diebus.
et ideo dauid in illa cōtinua fecit plu
res psalmos. ut p̄ exhibitis
orando deū deuote pro sua libera
cōne. Igitur secundū ij psalmo
rum in duas partes dividitur. In
p̄ma ponitur peticō lacrimosa.
Secūdo subditur exaudicō gratiosa.
ibi. spiritus tuus. Prima adhuc
dividitur. quia primo ponitur dā
peticio. Secūdo petitionis ratio. i. q̄
psecutus est. Circa p̄mū dicit dō.
Domine exaudi orationem meam. a
psecucōne absalon. me liberando.
Auribus pone obsecrationē meā.
repetitio est eiusdem sententiae ad
maiorem devotionis expressionē.
In veritate tua exaudi me i tua
iustitia. i. in veritate tua que est id
quod iusticia tua. et in hoc allega
tur tribuum dīuum quo p̄cepit

filius parvulus

filius patrem honorare. ecc. xx. ho
nora patrem etc. Et ideo ad veritatem
diuinam et iusticiam perueniet. hic
mur dauid a plerisque filii sui aq̃
debebat honorari. Et non iuxta
iudicium ei seruo tuo. i. meum
faciebat cum dauid q̃ illa plerisq̃ ex
punctione diuina erat iuxta con
cubitum pr̃ punitionem adulterii sui ai
vth̃sabee et homicidii unc. secundũ
quod dixit n̄ nathan pphẽta sedo R.
xii. Hec dicat dominus. ecce ego suscita
bo sup̃ te malũ de domo tua etc. Ideo
dicebat dauid. Non iuxta iudicium
ei seruo tuo. q.d. nõ punias
me secundũ rigorem iustic̃. secundũ
quem dauid meruerat mortem.
quia secundum legem diuinam utrũ
q; reorum plectitur morte. et ad hoc
allegat fragilitatem humanam qua
peccauerat. d. Anima nõ iustificabi
tur in conspectu tuo omnis uiues.
i. nullus homo uiuens iustificabi
tur. quia quotidie quilibet n̄ cadat in
frequenter labitur saltem ueniali
ter quando pro uiribus. xxiiij. septies in die
cadit iustus etc. Et in hoc allegat
dauid q; deceat deum rigorem iu
stic̃ temperare p humana fragilitate.
Anima pleraque. Hic ponitur
petitionis uox. que accipitur
ex attestatione plerisque q̃ dauid
sustinebat. Ideo dicit. Anima plera
que est immunis. i. absalon et
achitofel cum consiliarius animam
meam. i. vitam meam querebant
eum ex odio. Humiliauit in terra vitã
meam tunc. tunc enim fugit dauid
prostrando flens et opto capite. ut
hñ. ii R. xv. Pauimas f lenes pl̃ui
de humile sustinuit. ii. R. xvi. Col
locauit me in obscuris. q; dauid
fuit compulsus se abscondere in locis
desertis et cauernosis. Sic mortuos
scli. qui ponuntur in profundis subdi
tis. et assimilatus est hijs me spũs
meus. et anxiatus est in me cor meũ
in me turbatũ est cor meũ. pr̃ malicia
filii mei me persequentis. Memor
fui dierũ antiquorum. i. dierum
nec in quibus modo subuenisti
dilunio pro peccatis futuris. et iniqui
bus p̃ nos commissis tuũ maledictis
chanam pro patris derisione. gen. ix.
q.d. dauid. et ictus malis tunc pũ
cionem meam pro peccato adulterii ai
vthsabee. et duplicationem filii
mei pro mea plerisque. pr̃ quod eũ
mortuũ nolle luxit. ut hꝫtur sedo
R. xviij. ut ibidem plenius dictũ
fuit. meditatus sum omnibus
operibus tuis. in quibus semper
cogitauit nichil in factis manu
um tuarũ. repetitio est eiusdem
time ad maiorem expressionem.
et quia diuina iustitia est forti
dauid. Ideo subdit dauid. Expan
di manus meas ad te. i. humiliter
deprecando. Anima mea sicut ter
ra sine aqua tibi. In hebreo hꝫtur.
sicut terra lassata. et est eadem sen
tentia quia terra sine aqua in
pulueres resolutur. et quasi res
res lassata dissipatur. et ex hoc
designat dauid q; erat totus dissolu
tus timore dei mei. pr̃ quod
subdit adhuc. velociter exaudi
me deus deficit spũs meus. i. est pr̃
defectum sicut de homine ad mortem
appropinquante dicitur iam est
mortuus. Ne auertas faciem tuã
a me. timẽs offendiculus contra me.
et loquitur de deo ad modũ ho
minis qui indignatur auertit
faciem suam ab eo contra quem
est offendiculus. Et similis erit descen

dntibus mlaam. ſ. ſi aũtas eaã
tuam a me mõ predicto. Auditam
fac mi mane. i. celeriter ſine retar
datõne. miam tuam. p effectum
eu dentem. qua mte ſperau. non
m virtute hiana. Notam fac mi
viam mqua ambulem. ut ſi cad lo
am ſcauritatis p̃uelam. hoc dicit
dauid qua fugiebat nagabundus
p deſertum. qua ad te leuau am
mam meam. de auxilio tuo ſpando.
Eripe me de mimicis meis. i. abſca
lon et ſt adherentibz. Doce me fa
cere voluntatem tuam. hoies. n. cõ
turbata nimis p̃emebat. et ido
tunc maxime indigebat adeo cõ
cti. ¶ Spiritus tuus. Hic cõ
ponitur eraudicio graciosa. hmõi
enim dauid responsum et dña re
uelacõne ſe fore liberandum de pſe
cucõne ab ſalon. et mirabo tuo reſi
tuendi. ut dictũ ſit pleniꝰ ſup
pſalmo. xxj. Ido dicit dauid. Sps
tuus bonus deducet me in terrã
rectam. i. m vitã vbi erit tabna
culum et archa dñi. p̃ nouem tu
um domine viuificabis me. de pi
ſſo mortis mihi imminente.
In equitate tua. et non mea. edu
ces de tribulacõne aiam meam.
. i. vitam meam ml'mcip̃m. Et i
misericordia tua dispdes inimicos
meos. qua illi qui erant cũ ab
ſalon ad psequendi dauid. fugerũt
dispsi ad diuersa loca ſecundum
quod dictum. ſcdo R. xvij. Omis
aũt ſi mel fugit in tabnacula ſua.
etc. Et pdes omis qui tribulant
animam meã. Quia achitofel
ſe ſuſpendit. ij. R. xvij. Et abſa
lon mfectus fuit. et multi de p
pulo. ſcdo regum. xviij. Et ſyba

filius bochri mouens contra dauid
ſedicionem. decapitatus fuit. ſo
regum. xx. ¶ Moraliter exponi
psalmus iſte de quolibz fideli ex
istente in pſecucõne grauꝰ. a qua
lacrimoſe petit diuinitus liberari,
p̃ quod meretur gracioſe exaudiri.
Benedictus dominꝰ ps. xvij.
In hunc psalmo premittuꝰ
tribus titulis in hebreo et tñ ſcdã
ne ionnm. dauid. tñc aliqua
additione. dicit tñ ionnm in plo
go ſñ libri psalmorum. q̃ dauid
fecit hunc psalmũ cũ ſtetit cõtra
goliath getheum de quo h̃ p̃mo
R. xvij. Circa q̃ ſciendum q̃ dicit
augustinꝰ de pugna dauid et golie.
q̃ dauid accepit hanc pugnã ex
inſtinctu ſpũs ſancti et reuelacõe
premia. q̃ dꝰ volebat p eum victo
riam philistheos decollare. p̃ quod
dixit golie. p̃mo regũ. xvij. Tu
venis ad me cũ gladio et haſta et
clypeo. Ego aũt venio ad te in no
mine dñi. et ſubditur. Et dabit
te dominus in manu mea. et p
cutiam te. et auferam caput tu
um a te. et dabo cadauera caſtroꝝ
philistiim hodie volatilibus ali
et beſtiis terre. ut ſciat omis ter
ra. quia eſt dominꝰ deus in iſrahel.
Igitur ſecundum iſtam ſenten
tiam pſalmus iſte in duas p̃tes
diuiditur. quia p̃mo dauid ſibi
aſſiſtentis adiutorij confitetur.
Scdo laudat dñm pſallendo. Can
tate dño canticũ nouũ. p̃ma ad
mduas. quia p̃mo confitetur
aſſiſtentiã adiutorij dñi. Scdo
hoc attribuit voluntati dñe et
non ſue. ibi. Quis eſt homo. Di
ca p̃mũ ſecundum q̃ dauid p

cessit ad pugnam contra goliath
ienunus excepto baculo et funda.
vt habetur p̄mo. R. xvij. vt p hoc
meus victoria magis reluceret
virtus diuina. homo autem n
baculo pugnat cū manibus. et
quantū ad hoc dicat. benedictus
dominus deus meus qui docet
manus meas ad p̄lium. pugnā
do uero mēmbra. dicitur magis p
prie digitus. et quātū ad hoc subdī.
et digitos meos ad bellū. mīa mea.
quia p̄mum est opus dei preter
misericordi. Ideo dauid nocat eum
misericordiam actractio. d. misericordia
mea. in bonis ih conscientiis.
et refugium meū. in p̄cibus p te
emittendis. susceptor meus. tanq̄
p̄ munerū. et liberator meus. in
p̄cibus orationibus. protector
meus. contra golie insultus.
et in q̄ sperauī. de victoria obti
nenda. am subdis populū meū
sub me. Jn hebreo et trāslatione
nostra habetur. am subdis popu
los nū. i. philistros existentes i
magna magna multitudine. p̄
quod dicit populi in plāh. p hoc est
q̄ dauid goliam interfecit. fugātur
omnes philistei debellati. ut hz p̄
R. xvij. Ad hunc aūt intellectū
reducitur hīa cols. Am subdis
populum meū. i. populū israel.
sc̄m me. i. in obedientia mea. p̄j
mum q̄ dauid goliam deiecit.
habuit magnū nomen in populo
israel. et fuit potius sc̄ vnos bel
li contra aduersarios regni. et p̄
fuit dispositus ad hoc q̄ popul⁹
delideret diuinum eius. vnde cum
populus venit ad eum ut vnge
ret eum regem. dixerunt ei. so

regnum. v. Cum esset saul rex sup
nos. tu eras educēs et reducens
israel. ‖ Domine. Hic ostendit
buit totum diuine voluntati. et po
situm ad reuelationem sibi fac
tam contra goliam ut predictū
est. d. Domine quid est homo. i.
ipse dauid. Quia nunciasti ei. vic
toriam de golia reuelando. Aut
filius hominis. i. ipse met dauid
qui vocatur filius ysai. p̄mo. R.
et. ij. Jn plurimis locis. Quia ir
putas eum. tanta victoria digni
tr tibi. Ideo subditur. homo. i. dō.
vanitati cuncta facta est et ē. i.
nullius momenti in se et in tua
reputatione. p̄ quod postq̄ iam
adeptus fuerat regiam dignita
tem dixit. sdō. R. vj. Nihil fiā
plusq̄ factus sum et ero humilis in
oculis meis. Sdō. Attribuit di
ne voluntati obtentū victorie. d.
Domine inclina celos tuos et
descende. p loci imitationem ex pi
etatis condescensione. tange mō
tes. i. paute philistros sibos. et
fumigabunt. i. virtus eorum
eorū extinguetur. fulgura eo
rum scatōnem. i. inde tue iu
stis cuidencia. et dissipabis eos
. i. acies eorū. emitte sagittas
tuas. i. dirige lapides meos qui
dicuntur hic sagitte eo q̄ emit
tuntur a longe de funda. sicut
sagitte de arcu. et conturbabis
eos. quia prostracto golia reli
quos lapidis. philistei conturbati
stupefacti fugerūt. et filii israel
eos p̄sequentes multos occide
runt. p̄mo R. xvij. Emitte
manū tuam de alto et eripe me.

de manu goliath. Et liuera me de a
quis multas .i. de philistæis. eo mō
loquendi quo dicitur apē. xvij. a
que quas vidisti sī quas mulier
dedit. populi sunt et gentes et cē.
et de manu filiorum alienorum.
et. pdcā. i. de manu philistinoꝝ
qui dicuntur filij alieni eo q̄ erāt
ydolatre dedita. Quorum os locu
tum est vanitatem. quia goliath
nōie oīm philistinorū exprobrabat
agminibus israel iactando. d. Ego
exprobraui agminibꝫ israel hodie.
p̄mo. R. xvij. Et dextera eorum
.i. virtus ad bellandū. dextera in
quitatis. quia contra israel hērāt
inimicā bellū. ¶ Deus cantabo
nouū. Hic cōit dauid pro victoria
predicta deū laudare p̄mittat. in
qua quidem laude. primo diuinā
bñficia recognoscat. et deīde pro ex
imia statū gratias tue deposcat. i.
Quorum filij. Circa p̄mū dicit.
Deus cantabo tibi nouū cantabo tibi.
in recognitōne nouoꝝ bñficiorū. in
psalterio de decacordo. i. decem cor
das hītē. psallam tibi. Cantus
cū hmōi psalmus magis approp̄
atur' huic instrumento quā
alteri. quem decantabat dauid
nō solum voce humana. sz cū
musico instrumento. quindas ci
tharis regibus. i. nudis et exanimi
batur cū se regem cognouit in
unctus p samuelem et simili
ciuilem cognouit adhuc actu tene
bat regnū. et vērē tunc fiunt cal
nati. quia dauid hmōi victo
riam de golia. et saul de exercitu
philistinorū. quia tū hoc procel
sit ex victoria dauid. ut predictū
est. Pro subditur. qui redemisti
seruū tuū de gladio maligno. i. de gla
dio golie cui⁹ hastile erat quasi
cantorū texentiū. et ferrū sexcentos
siclos hēbat ferri. ut hētur p̄mo.
R. xvij. Eripe me. Et cruce me. h
incipit versus sequens immediate
precedentem. In hebreo et tīlātiō
ne ionum. De manu filiorum
alienorū et cē. exponatur sicut cuī.
quia est repetitō eiusdē. sicut sepe
fit in cantibus. ¶ Quorum filij
et cē. Hic cōit dauid prosopatrem
israel deplorat put gerebat tūa hebrai
ca. et tīlātiō ionum que sic ha
bent. Vt sint filij nī. i. filij ei⁹
iuuenes quasi plantatiō arborum
in adolescentia sua. i. proficientes
in virtute corporis et mentis.
filie nre quasi anguli ornati ad
similitudinem templi. i. ut ornate
et tradantur nupti. ut sic pos
sit melius populus multipli
cari. et in hoc petit dauid pacem
tutam populi israel quātū ad mul
tiplicationem bonorum temporalium
sine qua non pōt multiplicatio
populi sustentari. et p̄mo mūdi
malecentibus. s. blado et vino et
similibus. d. promptuaria nīa ple
na et cē effundentia ex hoc in
deīde in alialibus. cū subditur. p
ora nīa in multibus innumerabilia
in compitis nīis tamen nī pin
guescāt. sic hz tīlātiō ionum. et
sīm hebraicā est eadem in sen
sū que talis est. Oues nīre fe
libus in desertū multiplicentur in egressi
bus nīis boues nī pinguescāt.
tūo medificatis et clausuris. cū
dicitur. Non est ruīna. s. in

mnis ciuitatū. et nō est qui sus.
unde possit fugere illi qui apud nos
detinentur captiui de alienis gen
tibus. Et non est ululatus in
platris nris. ꝑ q̄ uidemus nos cl̄
to inuenientes quales dicat. sint ci
tates nr̄e tales et munite. q̄
nō habemus timere in cursum cl̄
tium hostium nec necessarium
est de mutatione huiusmodi loquendi.
videlz de optatiuo modo ad indica
tiuū. et de futuro ad ꝓsens. quia
talis mutatio frequens est in
ꝓphetis et maxime in scriptuis
nostris ex compositis eius modi est
liber psalmorum. et quia prosꝑ
itas temporalis nō est ad bonū
male viventium sz tm̄ bū viuen
tium. secundū quod dicat beatus a
holius cui⁹ lucerna. sicut diuitiae
sunt impedimenta reprobis sunt
adiumenta iustis. ꝓpter subdit.
beatus populus cui⁹ talia sunt.
si tm̄ bū viuatur. ꝑ quod subditur.
beatus populus cui⁹ est dominus
deus suus. quia ille qui uere
deum colit bū viuit temporali
prosperitate. Aliam uero expo
nentes mīl hīam ꝓdictam ab illo
loco. Quorum filii sicut in plā
tatione cōsurgendo hīr̄ prefertur. quia
ut ista dicunt gloriabuntur de mul
titudine et pulchritudine prolis ma
sculine et femīne. et de hīudinibus
matr̄ nascentibus et alibus. et de for
titudine ciuitatum. et sic in fine
subditur. beatum dicerunt s. phi
listei. populum ebreū. qui sunt. uel be
atus populus cui⁹ sunt talia. iam
tando sc̄ de ꝓdictis. sz quia male
viuentes cui⁹ modi erant philistei
non erant ꝓ hoc beatores. sz mise

rores. Ideo ad implendum dictū
eorum subditur. beatus populus
cui⁹ dominus⁹ deus eius. qualem erat
populus iudeorum colens unum
verum deum. Sed quia hebrei et
idumei⁹ hīm predictam non re
ferunt ad philistheos. sz magis ad
hebreos ut uisum est. Ideo tūc illa cō
communis potest reduci ad intellec
tum eorum cui⁹ppositum sic ut ab
illo loco. Quorum filii etc̄. sit cō
structio continua usq; ad illum
locum. beatū dicerunt etc̄. Et ibi
incipiat constructio. beatum di
unt. beatitudine que habetur in
p̄tu. populum cui hec sunt. s.
premissa in hīa ad dictum. Quorū
filii sunt nouelle plantationes etc̄
.i. qui habent in bona prole ma
sculina et femīna et in cūr nasci
bus. ꝓpter quod subditur. ꝓpria
ria eorum plena eructantia.
ex magna habundantia. ex hoc in
illud. ꝓpter diuersas species cūr
nascentium habentes. et simili
in alibus ꝓpter quod subditur.
oues eorum fetose etc̄. Et silit̄
in fortibus ciuitatibus. ꝑ quod
subditur. Non est ruina maceꝛ
neq; transitus. ubi hostes possint
facili⁹ irruere. et ꝓ cōs. neq; cla
mor in platis eorum. et subito
impetu hostili⁹. et q̄ dicat deum
dare talia populo iudaeo. ondit⁹
cum subditur. beatus populus
cui⁹ dominus⁹ deus eius. q. d. hoc
solus est iudicium iusto pro tūc
vigebat fides unius diei eternus
cultus. et ido cui⁹ ex hoc sit bt̄is
principale. decet q̄ beat hīudini
cum bonorū temporaliū. quei
hoibus bonis facit ad imitationem
virtutis. Moraliter ꝑt exponi

psalmus iste de quolibet fidel. qui
ista victoria de hoste visibili seu in
visibili cuiusmodi est spūs malignus
exemplo dauid inclungit ad laudē
dei. psalmus. cxlvij.

Exaltabo te. Hunc psalmo pre
mittitur talis titulus in hebo
et traslatione septuaginta. Hymnus
dauid. Cuius quod secundum q hym
nus proprie est laus diuina cum
cantico seu exultatione. et ideo
si non sit laus dei. sed alterius
persone. non est hymnus si fiat cū
exultatione. et simulit si sit laus
diuina. et non fiat cum cantico seu
exultatione. sed magis cum silē
tio sicut turpe peremne. non est pp
hymnus. et ideo pp hoc quod dr
in titulo. hymnus dauid. datur
tur q dauid fecit hunc psalmū
ad dei laudem cum cantico seu
exultatione. Et diuiditur in tres
partes. quia primo dauid deum lau
dat. Secundo alios ad hymnum dei
laudem excitat. ibi. Generatio.
Circa primum dicit. Exaltabo te
deus. p aratione mentis. p fidem
et spem deuotionem mentis p om
nem tribulationem. per quā dicitur ar
gendo. Et benedicam nomini tuo. non
benedictione consecrationis que a
nobis impenditur nobis. hebr. vi.
sine ulla contradictione quod
minus est a melliore benedicitur.
sed benedictione gratiarum actionis
et laudis que fit a minori. in
seculum et in seculum seculi. premittit
enim dauid q iste psalmus et
alii ab eo facti erant cantandi in
futuris generationibus ad laudem
dei. p singulos dies benedicam te.
quia dauid singulis diebus aliq
hora vel pluribus. intendebat
diuinis laudibus. cuius ratio sub
ditur. ibi. q magnus dominus. non
magnitudine molis sed virtutis.
et laudabilis nimis. i. plusq̄ pos
sit adaptatum laudari. etc. ylij. le
nedicentes dominū exaltate ipm
quātum potestis. maior est enim
omni laude et magnitudinis eius
non est finis. quia potestas eius
non est determinata ad aliq̄ cer
tum effectum. sed omni hoc potest
semp magnus facere. Generatio. et
consequenter dauid alios ad deum lau
dem excitat. et primo excitat pres
teritis testamenti. Secundo nostri. ibi.
Confiteantur tibi. tuo opus i cre.
ibi. Alleluia dicit. Circa primū dicit
Generatio et generatio laudabit
opera tua. i. laudet. hebrei enim pro
optatiuo vtuntur futuro indica
tiui modi. p hoc autem q dicit
hic. generatio et generatio. intel
ligitur generatio fidelium vete
ris testamenti que precessit cap
tiuitatem babilonicam. et gene
ratio que secuta est usq; ad ipm.
et potentiam tuam pronūtiabunt. quia eduxisti hebreos p
tuam de egypto ut pz in exo. et
de captiuitate babilonica. ut ha
betur ezdre. i. magnificentiam
gloriae sanctitatis tue loquentur.
quam ondicti in decretis sancte
legis. Et mirabilia tua narra
bunt. que tue diuine virtutis ap
parentiam ut habetur exo. ruine
virtutem terribilium tuorum
dicent. i. iudicia tua terribilia
in appone tue et demonstratione
choree et chorum tibi adhesse
cium in rebellione mihi. ibi. et
in alijs punitionibus terribi
bus. Et magnitudinē tuam

narrabunt. quam ostendisti in
debellacõne og regis babilon. et se
on regis amoreorum. memoriam
am hiiudinae suauitatis tue.
qua pauisti eos manna in de
serto. et potasti eos aquis pduc
tis de saxo. Exultabunt. i. de corde
deuoto proferent et narrabunt.
Et iustitia tua. qua cananeos
de terra promissionis eiecisti.
et filios israel ibi habitare fecisti.
Exultabunt. i. cum exultatione
deuota referent hec et predicã om
nia. misericordiarum. quantam ad ef
fectum. Et misericordes dominꝰ
quantũ ad effectũ. patiens. qz
non statim refert punitõne pro
peccatis. sz aliũ differt p̃ per totam
vitam peccatis. quod videtur ho
minibz minus differre. Ideo subdi
tur. Et multum misericors
des totam bonitatem secundum
ordinem suae sapientiae. Suaui
uis dominꝰ vniuersis. quia om
nibus creaturis dat ee quod est
desiderium omnibus secundũ se.
sz aliũ magis quam aliquibus
efficatius. aliquibus tediosum.
et cum hoc aliquibus dat bene
re ut negotiabilibus. et ultra hꝰ
sentire aliis. et ultra predicã
intelligere bonis hominibus et
angelis. et misericordiae eius
sũ omnia opa eius. quia diffusio
suae bonitatis ad omnem creaturã
modis p̃dictis. procedit non ex
aliqua obligatõne seu debito ex
parte dei. sz ex mera bonitate et pie
tate ipius. Confitebuntur tibi
consequenter dauid inuitat fideles
nouu testamentu ad laudem dei. d.
Confitebuntur tibi domine omnia
opa tua. i. laudent te secundum

sanctum modum. quia et si mala
nabilia non laudent deũ et male
sibilia non laudent deum ppter
eo q̃ carent intellectu bonũ qd
hñt in deum inquantum sunt
materia dñe laudis intelligibi
libus creaturis. et sancti tui. i. fi
deles nouu testamenti tibi confe
rati p̃ sacramenta nouu testamen
ti que sunt efficacia ad sanctifõ
nem. non sic autem erant sacra
menta legalia que apls appellat
infirma et egena. ad gal. iiij. be
nedicant tibi. p̃ patribus veteris
testamenti. eo q̃ in ipis cõpletum
est mysterium xpi. gloriam regni tui
dicent. i. predicabunt gloriam re
gis regum. quod fecerunt apsto
li alij q̃ discipuli p totum orbem dilp
si. patres aũt veteris testamenti
annunciauerunt gloriam regni eius.
dent. xxviij. Si audieris vocem do
mini dei tui et c. sequitur. et fa
ciet te dominꝰ deus tuus excelsiorẽ
cunctis gentibus que habitant
in terra et ysa. 1. Si volueritis
me bona terre comedetis. tũ in istis
promissionibus et consiliis. in
telligebantur bona spualia p̃
quam̃ promissa. ut sic quilibet
dictum est supra. q̃ tũ populus
rudis illa non capiebat. Ideo pres
veteris testamenti illa tangebant q̃
per pres nouu testamenti sunt a
pte p̃dicata. Et potentiam tuam
loquentur. i. dicent p miracula
doctrinam euãgelicam confirmã
tia. secundum quod dicitur ay.
ultimo. Illi autem profecti p̃dicaue
runt vbq. dño cooperante. et sermo
nem confirmante sequentibus
signis. Vt notam faciant filiis
hoiũ potentiam tuam. per opera

totam virtutem natur̃ create cũlce
ntia. Et gloriam magnificentie
regni tui. gloria est clara notitia
cum laude. ℣ regno aũt electi de
quo est hic sermo. est clara dei visio
et magis laudatio. ℣ do regnũ illud
dicitur gloriosum. est eciam etiũ.
ꝓpter q̃ subditur. Regnum tuum
regnũ oĩum seculorum etc̃. secũ
dũ q̃ dicitur hic. i. regni eius nõ
erit finis. fidelis dominꝰ etc̃. totꝰ
iste uersus videtur hic appositus
ab aliquo tũclatore uel expositore.
quia non est in hebreo nec in tũc
latione ionathe. potest tn sic exponi.
fidelis dominꝰ in omnibꝰ uerbis suis.
quia semper implent̃ et nõ tãlcũt
in nacũ. secundũ quod dicat cal
uinus. ℣. ꝓtha vnũ aut vnus
apex non pretribit a lege. donec
omnia fiant et c̃. Et sanctus in oĩ
bus oprib̃ suis. sanctũ etiã dici
tur quod est ad dei gloriam ordi
natum. ꝓpter quod ros ⁊ imber
fibulis. ut calix et uestes et hmõ
di dicantur sc̃e eo q̃ cedunt ad di
ui cultum ordinate. omnia aũt
opa diuina cedunt ad dei gloriã
ordinata. secundum q̃ dicitur
ꝓuerb. xvj. omnia ꝓpter semetipm
operatus est dominꝰ. et ideo dicat
sanctus in omnibus suis oprib̃.
¶ Alleuiat. hic consequenter psal
mista mduat oĩs generaliter
ad laudem dei et hoc ex bñficiis
cõiter omnibus exhibitis. et ideo
ꝓmo dei bñficia ad memoriam
reducit. Sed̃ ꝓpositum concludit.
ibi. Laudabonem dñi. Circa ꝓmũ
ꝓmo tangit diuina bñficia inclau
do a malis. d. Alleuiat dominꝰ oĩs
qui corruunt. quia corruentes in
culpam semp̃ patius est inclinat

quantum est in se. ⁊ aliqui rema
nent. secundum quod dicitur ꝓuerb.
Extendi manũ meam et non fuit
qui aspiceret. ex hoc sequitur.
q̃ patius est inclinare a prona ieiu
nie que pro culpa mortali debet̃.
Conuertens autem in pronam tem
pestatem. aũ inclinat sicut pr de in
nalle regendo. mi. R. Quem de
captiuitate et carcere inclinant ad
suum regnũ. et sic de ceteris iob et mul
tis aliis quos temptauit inclinauit
ut de miseriis. tũ non sic est de ce
teris ⁊ dilectis suis. ut pr in cete
rarturibus. ⁊ alleuiauit eos tũc
inuito de miseria ꝓpter ad gloriam
celestem. Et erigit omnes elisos de
los. eodem modo exponitur. quia
est repetitio eiusdem sine subtilitas
uerbis. ¶ Consequenter tangit di
uina bñficia in omnis promouendo
.d. Oculi omnium in te sperant domine.
p hoc autem quod subditur. Et tu
ples omnia al̃ et c̃. pr q̃ hoc scriptum
non intelligitur generaliter de om
nibus animantibus ut exponunt aliqui. sed
tm de animantibus animatis alia sen
sibilia. Cuiusmodi est homo. et aĩal
bruta ꝓpter hominem tm̃. dicat g̃. Oculi
omnium in te sperant domine. quia
a deo expectant pulsionem victu
alium. non solum homines. ⁊ ꝑ
sone et alies. secundũ q̃ dicitur
ayt. vi. Considerate volatilia ce
li et c̃ et subditur. Et paties uolun
tatis pascit illa. Et tu das illis
escam in tempore opportuno. aliqua
etiã alia sunt que secũdũ condicio
nem naturę sue p magnũ tempus
ieiuna nõ comedunt. ⁊ multa
mento ꝓpter repto viuunt. sicut
hirundines nõ comedunt in hye
me. ⁊ vnusq̃ de alimento recep

mestatr. vt dicat commentator alb
tus sup secundū de anima. et de pl
bus aliis ponit exempla. Apis tu
manū tuam. p voluntatis tue dispo
nem. Et impleas omne animal
benedictione. i. omnem creaturā rōnā
le. Justus dominus in omnibz vijs
suis. i. processibus suis cum sit
ipsa regula iustitie et veritatis. Et
sanctus in omnibus operibus suis.
exponatur sicut supra. pr est dis
omnibus invocantibus eum in ve
ritate. Quia invocantes eum pia
. i. de piacentibus ad salutem. et p
se et plerumque. semper ab eo exau
diuntur eum tempore tñ debito vo
luntatem timentium timore filiali
qui est amicus caritati. Et act.
quia tales supponit voluntatem
suam dñe voluntati. Et sicut vo
luntas dñi impletur. ita et sua.
Et deprecationem eorum exaudiet.
si sit pro se pia et plerumque ut
p dictum est. Et salvos faciet eos.
salute eterna. et aliquando etiā
temporali ut dictū est supra. Cu
stodit dominus omnes diligentes se.
sicut amicos carissimos in aula
sue celesti collocandos. et omnes pec
tores. in pec̄o mortali decedentes. di
gnet p dictōne ichenne. Laudā
tionem. Hic expredictis vñitatis cō
cludit psalmista dñi ab hominib
omnibus ce laudandimi. et primo
monet a se ipm. d. Laudationē dñi
loquetur os meum. Et secūdo alios
ad idem invitat. Et benedicat
omnis caro. i. omnis homo qui fre
quenter in scriptura caro nomi
natur. secundum q dicitur supra
psalmo. lxxvm. Et memor sanctus eius
quia caro sunt etc. et gen. vi. Non
permanebit spūs meus in homine

inetimumquia caro est. omne scō est
. s. de quo omnis sanctus denominatur.
In secula et in sclm̄ seculi. i. et
nalit̄ vbiq; n. sit talis replica
tio hui⁹ dictionis seculum. et ter
minus de ligniatiu. sallem a pte post.
secundū doctores hebreorum. Sen
sus autem totalis huius psalmi est
causam moralis ut patet ex dictis
p̄ quod non oportet aliam mora
litatem addere. nec in cōsilibus
psalmis. psalmus. cxlvi.

Laudā anima mea. Hunc psal
mo pro titulo preponitur.
Allelvja. quod lignificat laudate
dnm ut dictum est supra. Circa
materiam huius psalmi considerā
dum q est de cursu veteris testamē
ti pr. q q̄dam filij israel confidentes
am habuerunt in dnō. vñ sunt
eis. qui ante diffidentes de dñō
auxilio receperunt ad hñiam̄.
male sunt eis. vnde et sedechias
rex confidens de adiutorio regis
egypti contra regem babilonis.
fuit captus et evaculatus. et ci
tas ierusalem destructa. et populus
captiuatus. ut habetur. iij. R. et
in paralip. in fine. multa et alia
exempla possent ad hoc addici de
scriptura sed p̄ brevitatem omit
to. quod considerans actor huius
psalmi qui secundū hebreos igno
ratur in hoc psalmo declarauit.
q nō de hoibus. sz de deo est con
fitendum. Et dividitur in duas
partes. quia primo psalmista laudat
deum secundum hunc psalmum ti
tulum. Secō descendit ad ppositū
. ibi. Beatus. Cum primū dicat. Lau
da anima mea dñm. q. d. nō laū
det cum labia mea tantū. sicut
illorum de quibus dr̄ ysa. xxix.

ppulis iac orc tuo et labijs tuis
glorificat me. corrauit eius longe
est a me. Laudabo dñm in vita mea
.i. in vita ppta quādiu durabit.
psallam deo meo quādiu fuero.
.i. in futuro laus eñ dñna
nō extollitur a laudatis p mortē.
sz magis ptiatur. ¶ Nolite con
fidere. Hic consequenter descendit
ad ppositum. et ondit ptmo q̄ cō
fidencia indeo est amplectenda
ibi. beatus cuius est. in quo nullo
est fugienda. Secundo q̄ confidē
cia indeo est amplectenda. ibi.
beatus cuius est. Circa ptmū
dicit. Nolite confidere in prin
cipibus. qui sunt principales et
potentiores inf alios. et ideo si
non est ponenda confidencia in talī
bus. multomagis in alijs. Ido
subditur. In filijs hoīm in quī
bus non est salus .i. non potest
se ipos saluare quod statim decla
rat. describit hois mens .i. ani
ma cuiusch hois egreditur deor
pore etiam malis gratibus suis.
et reuertitur. C. corpus in terrā
suam. unde hoīs originem. se
cundum dñi sententiā. gen. iij.
Donec reuertaris in terram de q̄
sumptus es. quia pulvis es et
in pulverem reuerteris. In illa
die. .i. separationis animę a cor
pore. Peribunt omnes cogitatiō
nes eorum. quia nō poterunt
exequi quod facere ppositum
p dēā non est intelligendum.
q̄ homo nullo mō debeat de hoīe
confidere. sz q̄ non confidat in
hoīe principaliter. et ex diffidencia
dñi auxilij de quo debet principa
liter cōfidere. ex opposito autem de lo
quitur. in quibus est instrumentali.

is coadiutor ipius dei. ¶ Beatus
Hic cōsequenter ondit q̄ de deo est pin
cipaliter confidendum. d. Beatus
cuius deus iacob. adiutor eius
et magis notatur hic deus iacob
q̄ alterius ppositi. quia hic lo
quitur psalmista de confidencia
in deo quam habuit iacob ut habet cō
fidenciam in deo suo gen. xlvi. Noli
metr descendere in egyptum. et ego
eo descendam tecum illuc. et ego
adducam te reuertentem inde. Cuius
eius in domino deo ipius. tanq̄
in sua protectore et saluatore. ad
ratio consequenter redditur. et p
ex diuina potestate cuius dicitur.
Qui fecit celum et terram et cēt
sic potest vbiq; saluare. quia eius
potestas attingit vbiq;. Secundo
ex diuina veritate que adimplet
promissa. Ido subditur. Qui cu
stodit veritatē in seculum. tuo
ex dei equitate. cū dicitur. Facit
iudicium iniuriam patientibus.
eos vindicando. Quarto ex dei
pietate cū dicitur. Dat escam ei
entibus. supplendo defectū nutri
menti. Dominus soluit cōpedi
tos carceribus liberando. Dominus
illuminat ceos. visum restituendo.
Dominus erigit elisos. claudos
erigendo. unde in hebreo et tūlla
tōne iouium legitur. Curuos. et
de omnibus istis possent poni exem
pla de captiua sz p̄ veritatē
omitto. Vista ex dicta predicta sub
intelligitur in modo cuiusq; alterius
impedimenti. Quito adducitur
ad ex diuina caritate cum dicit.
Dominus diligit iustos. quia ipe
est regula iustitiae et similitudo
est causa dilectionis. et quia diui
na caritas se extendit potissime

ad debiles et impotentes plonas. ꝑdo subditur. Dñs custodit aduenas. extra terram natiuitatis sue exules. pupillum infantem inter te nutr̃ carentem. et viduam orbatam nutrito. suscipiet. in hac anna ꝓphā. et vias pcōrum. i. processus iniquorum contra huiusmodi plonas impotentes. dirigent. sic frequenter fiūt ex diuino iudicio ꝓphē. et quia potestas dei ex etnia. ꝑdo infine concluditur. Regnabit dñs in seacula deus tuus syon. i. cum sit deus omnium locorum tamen hic dicatur ꝓphetice deus syon. quia ibi fuit templum suo nomini dedicatum. ibi ꝑ milit ꝓphetis sanctum sp̃m apl̃os in signo vilabili in die pentecostes. ꝓ generatione et generationem. alleluya. i. laudate dñm in omnibus generationibus succedentibus. et sic terminatur in laudem dñi quod incipit. pſ

Laudate dominum. cxlvij

Iste psalmus in hebreo est sine titulo. quia alleluya. positum in aliquibus bibliis pro titulo huius psalmi. est de psalmo precedenti. cū dicat ꝓphetia alleluya positum in principio huius psalmi sit eius titulus. vbi enim nos hēmus. Laudate dñm quoniam bonus est ps et c. in hebreo habetur. Alleluya quoniam bonus est ps. etc. Et secundum hoc iste psalmus ꝓtinet ad alleluyaticos. quia apud hebreos nō solum psalmi sed etiā alique libri noīantur ab eo quod ponitur in principio. sicut liber genesis noīatur apud hebreos. bresit. quod significat in principio. et eodē modo alij quatuor libri moysi denoīantur a suis principijs. et secundum hoc iste psalmus dicit alleluyaticus. quia incipit ꝓ alleluya. et diuiditur in duas partes. quia primo psalmista ad dei laudem inducit. Secūdo ad hoc idones adducit. ibi. Edificans. Circa primū dicit. Laudate dñm quoniam bonus est psalmus. i. bonū est psallere ad honorem dñi nr̄i. ꝑdo subditur. deo nr̄o sit iocunda decora q; laudatio. i. procedens ex mentis et corporis iocunditate. secundum illud psalmi lxxxiij. Cor meum et caro mea exultauerunt in deum viuum. ꝓ deuotionem et non ꝓ dissolutionem. et ex decore consequitur ꝓportunitate. quia non est ꝓpria laus in ore pcōris. etc. xv. Edificans.

Hic consequenter psalmista adducit idones diuine laudis susceptas ex eius beneficijs. et primo ex beneficijs suis populo israel ꝓphē. Secundo ostendit generaliter. ibi. Precepit. beneficium autē fuit filijs israel qd hic recolitur: est liberatio a captiuitate babilonica. Circa ꝗ primo ostendit diuinam potentiam. d. Edificans hierusalem dñs. s. ꝓ necessitate an dedit voluntatē. et potestatem rehedificandi ei. Diuisiones israelis congregabit. s. per zorobabel. et iesum filium iosedech primo. et post eos ꝓ eldraam et ꝓ nec miam. Qui sanat contritos corde. i. filios israel qui erant in amaritudine animi in babilone. et alligat contritiones eorum. reducit do eos ni tenebris ad terram natiuitatis eorum. Secundo circa h tangit diuinam sapientiam. d. Qui numerat multitudinem stellarum. quia scit eas in certo nūo. et omnibus eis ꝓpriis noīa uocat. noīa. n. imponit a ꝓprie

tatibus rerum. qđ autem cognoscat usq; ad mīma. omnes virtutes et pprietates stellarum. Ideo sb̄dit. et sapiē eius non est mās. quia infinita est quantū ad cognita. quia non solum cognoscit frā et ficta. sz etiam possibilia ficu. sūr quantum ad modum cognoscendi est infinita. quia deitas sue cognitionis est infinita. qua comprehendit se et omnia alia. Tertio cum hoc tangit dei mīam .d. Suscipiens mansuetos dñs. .i. filios israel de babilone eductos. qui nr babilonios erant hostes et mansueti non rebelles nr̄as pro inimicis. Quarto tangit eius iusticiam. d. Humilians autem peccatores. i. babilonios in pcīs suis. obstinatos. usq; ad terram. p cyrū et dariū qui pro magna pte babilonis populū occiderunt et babilonem destruxerunt. ita q; fm̄ est in hystoriis hominibus sicut dān est sup̄ psalmo. cxv. Precinite. Hic consequenter adducit rōnes dñe laudis ex beneficiis collatis generaliter et primo mouetur ad dei laudē. .d. precinite domino in confessione. i. in laude oris. psallite deo nr̄o in cythara. q.d. non solum est laudandus ore sed instrumentis. quibus vtebantur leuite cantores. Secundo subditur. beneficiū cōtra deo p̄stitū. cū dicitur. Qui operit celum nubibus. et ad quid subditur. et parat terre pluuiam. ut fecundetur ad terre nascentiū p̄ductionem. Ideo subditur. Qui p̄ducit montibus fenū. et herbam seruituti hominū. et qualiter deseruiat oñdit. dicēs.

Qui dat in mentis eorum ipōni. mentia dicuntur q̄ mentem. ut equi et muli. cameli. et hmōi alia quibus utitur homo in uecturis et agriculturis. et hmōi modi. et sic tūr nascentia que sūt alimenta alīm istorū. cedunt in seruitia hoīm. et quia deus nō solū prouidet istis animalibus. sz etiā aliis et auibus. Ideo subditur. Et pullis coruorum inuocantibus eum. dicit enī ysidorus q̄ coruus non nutrit aliū pullis suis. donec videat eos nigros. quia tunc recognoscit eos tēs suos. sz anteqū habeant pennas nigras nutriunt̄ rore celesti. et sic dicuntur adoptiui. Pantera q̄ dicatur. inuocantibus eū. nō est intelligendū q̄ ista inuocatio sit p aliquā cognitionem in pullis q̄ nitem. sed quia vnaq̄q; res p appetitum naturalem tendit ad suam perfectionem. sic dicitur inuocare deum a quo recipitur omnis perfectio et omne bonū. non in fortitudine equi. hoc est in equitibus de sua fortitudine confidentibus magis q̄ de deo. nolunt̄em habit. i. non placent s'. nec in tibijs viri. hoc est impeditibus in suo robore cōfidentibus. magis q̄ in deo. bñplacitū erit. quia tales stulte de se confidentes de se ipsis plantant̄ a paucis et male armatis. et ita q̄ victoria magis apparet fēa virtute dīna q̄ humana. p̄ q̄d subditur. bñplacitū est. bñplacitum est dño sup timentes eum. Et ideo non confidunt de virtute sua. sz diuina. Et in eis qui sperant sup mīam eius. quia nō p̄sumunt de sua iusticia. sed de misericordia

et ido tribus frequent datur victo
ria h sint pauca et qm̃ inermes et
de hoc hui⁹ exempla multa ī libris
R. Judith et machi. que p̃ vnitatem
trin onutto. et quia sunt satis
nota. Psalmus. cxlvij.

Hauda urim. Hunc psalmo p̃
mittitur pro titulo in aliq⁹
bus bibliis. Alleluia aggei et za
charie. quod videtur appositum ab
aliquo titulatore seu expositore. eo
q̃ videbatur s' q̃ p̃s iste cēt quedā
laus pro redificatōne populi et ci
uitatis urlm. quod trin fuit tem
poribus ageꝰ et zacharie pphetarum.
ad hoc pplm exhortantium. cum in
hebreo nullius penitus est titul⁹
nec videtur in psalmo nidiao me
liori. q̃ psalmus iste loquatur de
redificatōne urlm̃ post captiuita
tem babilonicā. quia in urlm tūc
redificata non fuit tanta par ha
bundantia quanta declaratur ī
hoc psalmo. imo frequenter ītra
dicitur a gentilibus circumstantib⁹
est et subiecta fuit seruituti pla
rum et medorum. et post ea grecor.
et post ea romanorum. fuit ē tan
ta penuria bonorum temporalm̃
quod tempore necmie qui cunta
tem tunc edificant multi de popu
lo dispendebant vendere filios suos
in seruos et filias in ancillas. ut
de precio eorum possent hīe alimē
ta. ut hī. b. cā. necmie. Et ideo vide
tur m̃ q̃ p̃s iste loquatur de edifica
tōne spūalis urlm̃. que est ecclia
scandm̃ quod dicitur. Apoc. xxi. ostē
dit michi angelus scām urlm̃ descē
dentem de celo etc. Que edificata
est a xp̃o. non de lapidibus mate
rialibus et spūalibus qui sunt
fideles ad invicem caritate ē fide
coniuncti. Igitur secundm̃ hoc
psalmus iste diuidit⁹ in duas p̃
tes. quia p̃mo excā ad laudem
dei inuitatur. Secdo ad hoc ī⁹ assig
natur. ibi. Quia confortauit. Circa p̃mm̃
secundm̃ q̃ sicut excā notatur urlm
ta ē notatur sion sic fuit templum
domino cultui deputatum. et quia
m urlm et sion fundata sunt excā.
unde dicitur hebreis. xij. Accessistis
ad montem sion et ciuitatem dei vi
uentis urlm et c. et ideo sub vtroq;
nole inuitatur excā ad dei laudem
cum dicitur. Lauda urlm dm̃ et c.
potest etiam dici q̃ hic inuitatur
urlm et sion ad hām addei laudē.
Propter hoc q̃ ibi excā incepit p doctri
nam xp̃i. quia in templo quod
erat in urlm et in monte sion sic̄q;
ter fuit docuit. et doctrinam suam
miraculis confirmauit in urlm.
ē pacis fuit. et reliquit redēptōnem
suam discipulis manifestauit. et
ibidem sp̃m scām in die pentheco
stes apostolis dedit. vt p̃ ex dictis
in euāglio⁹ et actuū. ij. Quia
confortauit. Hic cōmendē munita
tōnis ihm̃ assignatur que p̃mo
accipitur ex bñficio noue legis.
secundo ex bñficio veteris ibi. Qui
annūciat. Prima in duas. quia
primo ponitur dām bñficii. Secdo
declaratur qddam dām ibi. Qui
dat nive. Circa p̃mm̃ dicat psalmi
sta. Quia confortauit seras portā
rum tuarū. simple debes laudare
dnm. dm̃ autē hic porte urlm̃ sac̄
menta noue legis. et maxime sac̄
mentū baptismi. p quod est ingr̃
sus ad ecclām. seu autē huiusmodi
portarū sunt virtutes sacramentor⁹.
que dicūtur hic confortate. quia
sacramenta nove legis hñt virtutē

ſcificandi. que virtus non erat in
ſacramentis veteris legis. Ideo ſ̃
ditur. vñdavit filius eius inte
nedictione ḡr̃. Qui pſalit fines
tuos pacem. p̃ quod nato xp̃o an
gelī mīcauerunt eam lucis. di
centes. gloria in altissimis deo et
in tra pax hominibus bone wlun
tatis que est pax cordis ſ̃tia. pri
ꝯ acquiritur pax celestis et etna.
Et adipe frumenti ſaciat te. in
ſacramento eucharistie quod cō
ficitur m pane de frumento. et est
ſpūalibz refectio. Qui emittit eloq̃
ium suum t̃r. i. verbum euangelicū
q̃ quod p̃cepit publicari p orbem te
rarum. p apl̃os alios q̃ xp̃i discipu
los ad hoc missos. ayī ultimo. cū
tes in modum vnūſ̃ p̃dicate
euangliū oī̃ creature. Velo
citer currit sermo eius. quia eu
angliū in brem tempꝛe fuit
publicatum vbiq; m tota tra hī
tabit. s. vnicuiq; adhuc beato pctō
sicut fuit declaratum difficilius
ſup̃ psalmo. xviij. Qui dat
nivem. Hic consequenter declat
ultimo dictū de voce publicatō
ne euangliī. et hoc p effectus
mirabiles qui fiunt velociter
ex voluntate dei cum dicit. Qui
dat nivem sicut lanā. hoc est
ad modum lane albam et mol
lem. et hoc fit valde velociter.
cum indissolutōne nubiū in
pluuiā. congelantur. aug̃ dicit
dat ad terram. nebulam sicut ci
nerem spargit. ad modum cinis.
coloratam calore subalbido. et ta
lis etiam ſpūs nebule fit cum
de subito. emittit crystallum suā.
p̃ hebreo hēatur. emittit glaciem
sua. et idem est. q̃ma cito
est glacies longo tempore indura
ta et est valde mirabilis mutatō,
cum aqua tam mollis et flui
da et glaciem tam duram et
solidam. ita cito mutatur. videl
in vna nocte. vl' mīori tempore.
ante faciem frigoris eius quis su
stinebit. q. d. nullus fortis nec
let ipm intendere. tūc cū possit
adeo frigus intendi. q̃ nō pos
sustinere. et sicut aqua velociter
indurat et solui datur ita ad
mollis et fluida eius voluntā
te efficitur. Ideo subditur. Emit
tet verbum suū et liquefaciet ea &c.
Qui annūciat. Hic cōmendatio
nacio dine laudis ex beneficio veteris
legis. Circa quod sciendum q̃ q̃:
xp̃us erat nasciturus de populo i
srael a iacob descendente. Ideo popu
lus ille parere debuit pre ceteris
ſp̃ali cōmate. sicut dictum fuit
difficilius in primario exodi. p̃
quod illi populo fere facte sunt ce
ter reuelacōnes p̃phice. et alie ſ̃
vere date fuerunt verba in mon
te ſyna. vñ dicit apo ro. ij. q̃
ergo amplius in deo est. et resp̃
det. multum p omnem modum
p̃mū quidem quia credita sunt
illis eloquia dei. et hoc est
quod dicitur hic. Qui annūciat
verbum suum iacob. hinc enim
reuelacōnem de xp̃o de tribu iuda
nasciturum. ut pz gen. xlix. vbi
dixit nō auferetur sceptrū de iuda
et dux de femore eius donec veni
at qui mittendus est. i. xp̃us. vñ
et in tribulacōne caldaica dicitur.
donec veniat messias et iudicia
sua israel. i. legem populo ille

niqua cum aliis preceptis ponit iudicialia. Non fiat taliter omi
nacionu. Tricelacones enim ypocrite non sic fiebant aliis gentibz
coiter. Sz valde raro. ut scribo quibusdam aliis valde paucis. et
iudicia sua non manifestauit
cis. i. legem veterem qui solum
dedit iudeis. Sz alii gentiles admit
tebantur ad ritu illius legis. ps
Laudate dominum de celis. celum
In hoc psalmo primittitur
talis titulus in hebreo. et in tercia
cione ydoum. Alleluia. In aliqu
bus aliis bibliis additur. Aggei et
zacharie. quod fuit additum ab
aliquo tradatore seu expositore. ne
cio tri quare. quia ps iste non vi
detur plus tribus ab eis qui ab aliis
sedet quedam mutatio omium
ac creaturaru ad laudandu deu.
fiebat ab aliquo viro deo quicumq;
fuerit cuius nomen ignoratur se
cundum hebreos. et ypocrite
de primo xpi aduentu in fine hy
psalmi. qui diuiditur in duas
partes. quia primo ad dei laudem
inuitatur creature superiores. so
biectiores ibi. Laudate dominu de
ra. Circa primu potest dupliciter
dici. Sed inuitatorius vo. ibi. Quia
ipse dixit. inuitantur creature ra
tiones generaliter cum dicitur.
Laudate dominu de celis etc. Secundo
eius specialiter ubi primo exprimit
naturas angelicas cum dicitur.
Laudate eum omnes angeli eius.
qui sunt in tribus ierarchiis
et nouenariis ordinibus. Lauda
te eum omnes virtutes eius. ad
laudem dei inuitatur specialiter
ordo virtutu. quia y angelos il
lius ordinis sunt effectus in
rabiles mandationem domine p
testatis hoies inducentes. et p co
sequens ad eius laudem. Deinde na
turas celestes corporeas. et primo qui
tum ad celum sydereum qd est nobis
magis notum cum dicitur: Lau
date eum sol et luna etc. licet ei
corpora celestia sint sine anima.
ut dicat damasc. tri diuersum
laudare. inquantu ex sua pul
critudine. et virtute ducit hoies
in cognitionem et laudem ipsius
dei. d. Laudate eum celi celoru. dicit
autem empireu celu celoru. qz est
sup alios celos. quod autem pmit
celu in psalmo hoc est pp diuisas ma
siones electoru ibi existes. secundu
quod dicit saluator. Jo. xiiij. In
domo patris mei mansiones mul
te sunt. Cum mutat celum ca
stallinu. quod dicitur aqueum
pp similitudine in diaphanitate.
sicut empireu dicitur ardens qd
est ignis pp similitudine incalescentia
te. d. Et aque que sup celos. sunt.
quia celum cristallinu est sup
celu sydereum. Laudet nomen dni.
eo mo quo dictu est. Quia ipse
dixit. Hic ostendit laudabi
lis mo que est duplex. una est
ex beneficio creationis cui dicit. Quia
ipse dixit et facta sunt etc. et sic habet
ab eo esse. et per hoc excluditur er
ror illorum qui dicit qd creatu
re sunt incorruptibiles. ut intelligen
gie et corpora celestia. non habent
deu pro causa efficienti. Sz tenet p
philosophu. Secunda ro accipitur
ex diuinatione eorum cum a pte
post. cum dicitur. Statuit ea
in eternu et in seculu seculi. Sz quia
ista conservatio posset deprimere
ex diuina voluntate. Ideo subdit

praeptum poluit. q̄ manerent in
ꝑceptū q̄ntū ad suam substā.
et nō ꝑtribuit. reducendo eas ad
nichilum. h̄ posset facere sicut
de nichilo creauit. ¶ Laudate do
minū. hic oēs inuitant ad
dei laudem creature inferiores
que sunt in regione elementa
li. et ꝑmo inuitatiue naturaliu
ratōnalis. Sed ꝑ rationalis. s.
Reges terre. Circa ꝑmū dicatur
laudate dnm de tra. et in hoc
tangitur ignis elementū. et
oēs elementū aque ai dicatur.
Draconos et omnis abyssi. dicā
tur. autē hic abyssi loca plana
da oceani vbi habitant cete grādia
que dr̄ hic dracones. vñ grē
.i. ō nos hēmus. Circa uit deus ce
te grandia. In hebreo hebr. Cir
ait deus dracones magnos.
Cōr tangitur elin ignis et ae
ris. ai dicatur. Ignis. q̄ ad ignis
elementū. grando niv glacies spi
ritus procellarum. i. uenti facientes pro
cellas in mari. istis cū generan
tur in aere. que faciunt. illud
ad quod ordinatur ex dīna mō
tuōne. Cōr uentus ad elin tir
ritū ad illud quod firmumet
elevatur facit dicās. Montes et
omnes colles. dicit̄ aut colles mō
tes minores. Ligna fructifā et c
arbores cū adhereāt tir et ideo
ai ꝙ̄ cōputant. vnde et tria die
producte sunt arbores. sicut et
tria distincta gen̄. i. Cōr de ce
tis ad ea que mouent̄ in tra ai
dr̄. Reptile. quātū ad alia animalia
vñ dicitur. reptile q̄ nasc. et ve
nosa pectora. q̄ntū ad nociua.
serpentes. q̄ntū ad alia irrationa

q̄ nō nocent̄ ꝓdict. Et volucres p̄
nate. et i hoc tangit aiata p accn
se nocētia. oīa aut ista inuitan
tur ad dei laudē. et ipm laudant.
in q̄tū i ipis relucet dīna bonitas.
et cū materia dūc laudis in
gibus creatus. ¶ Reges terre.
hic oēs inuitant ad dei laudē rōna
lis creaturā. et est hymnus. et p̄ ꝓ
dēa inuitatō. sed inuitatōnis to. ib.
laudēt nomē dn̄. Circa ꝑmū in
tant̄ ꝑmo sup̄iores cū dicatur. Re
ges terre. vñ dr̄ p̄s pcc. n. Cū regi tam
q̄ subditi. Cōr inuitat̄ alios in
generali ai dicatur. Et omnes pop̄li.
.s. regibus subiecti. et ulterius
inuitantur magis in spāli ai dicā
ꝑnapes. qui dñant̄ cū regib. et
iudicis terre. q̄ cūt instituti a regi
bus et ꝑnapibus ad dei laudē cēs.
Cōr inuitat̄ alios aut aliq̄s status
et etatis ai dr̄. Juuenes et virgines
et c̄e. ¶ Laudent. hic incipit ul⁹ i be
ne et tūc laudē omnia ꝑ potiu
rō dē inuitatōis ad laudē di. et pōt
hic duplex rō. p̄a accipi ex dīa ad
stitudie. ai dr̄. Laudent nomē dn̄. s.
os ꝓdā. Quia exaltatū est nomē eius
q̄ ois creatā mchi est i cōparatōne
ipi⁹. Jo subdit. Cōfessio eius. i. cōfes
sio laudis ipi⁹. sup̄ celū et tra. i.
at ab habitantibus i celo et in tra.
Sed rō accipi ex cōdecētione dīnae
sue magnatōne vñdā. q̄d nōt
ai dr̄. Et exaltauit cornu populi sui. q̄
plane magnatōm natura hūana
est ꝑ modū exaltata. vñ et ex ꝑphe
tia cornu i nouo testō et utero
vñ dicit zacharias. hēta reuelatōe
de ꝑ magnatōne ꝑphē. exiuit dn̄o
bis cornu salutis i domo dauid p̄ris
sui. hic. i. et ānā mr̄ samuel sic

de ihpham. p̄ v. ij. Dabit impiū
regi fuo. et exaltabit cornu ei⁹ fan. et
qz aduerf⁹ ī mundū funt angli
nalde locabus. p̄ quod cantauerūt.
glia in altiſſimis deo ī natiuitate
ip̄i⁹ luc. ij. p̄o fubdī. hymn⁹ oībus
ſcīs eius. angelis beatus qm ſpāli
nō dicit ſcī. deut. xxxij. Do⁹ de ſy
na veīt. et rubditus. appuit de mōte
pharā et de eo cōz multa. i. angē
lorum. ut ibidem funt expoſitum.
et qz nō ſolū funt locūd⁹ anglis ſz
ī hoībus. et marie debuit eē locūdus
p̄o ihl' de quo natus fuit ſedm
carnē. p̄o fubditur. filius ihl'. exaltā
tur hymn⁹. q̄ ligit laudē de deo ei
cātico ſū exultatōe. ut dan ē. ſ. p̄s
exhuj⁹. p̄o appropiquātis. i. p̄o
ihl' cum gen⁹ p̄piquo ſit. ut dan eſt.
p. nū. mī⁹ eius fuit de p̄o illo.

Cantate domino. p̄s. cxlvij⁹

Hunc p̄s ī hebo et tūlatōe io.
p̄uit p titulo. Allelmia. ī p̄ dr ligit
q̄ eſt q̄dā laus dīna. et cum hebreos
eſt dīna laus p victoria q̄ expe
runt ſ' affutuū p ezech̄iam.
q̄ cum eos exiuit p̄o nidoz omīs
nacōnes et regnos eoz. cum qd' vr⁹ hīa
p̄tendē nō. ad fanctēdā vidictā m
nacionib⁹ ꝛc. hic liber expō ītitu
latus fundamēto. ſ. q̄ xp̄us fit ven
turus ī mundū. cū iſte adueniet iam
tūlerint mp̄tentū ut fup̄ dan
eſt ſ. et io q̄ ad hoc iſta expō tāq̄
cronica dimittat. et pro q̄to pōt
hec veritatē. accipitur. ut ps iſte
ſit quedam laus fūa ab aliquo
ſcō viro victoria p̄ſūa q̄ hītum ſt
fideles xp̄i m ſcō adueniūs xp̄i
. ſ. ad nidicāū. qua tunc tyranni
et potentes huj⁹ mōdi qui fideles
affligerunt in corpore et anima.
detrudent⁹ in inferū. et ſcī cū xp̄o
regnabunt metrū. quod p̄ludens
in ſpū ſcō aliquis ut ſanctus cui⁹
nomen ignorat⁹ ſecūdū hebreos.
fecit pſalmū iam. ſedm vero vīm
augufti nū. dmd fecit ip̄m. Igi
tur ſecundum hanc ſp̄iam pſal
mus iſte in duas ptes diuidit⁹.
qua p̄mo fidelis p̄phīs adhī lau
dem mduatur. ibi. Quia vīplacatum
eſt. Cum p̄mū dicat pſalmi
ſta. Cantate dño canticū nouū. p̄o
nouo hūiano fidelibus affūtuo. laus
eius in ecc̄ſia scōrū. ſ. veteris ac nou
teſtamēti. quoz vna eſt ecc̄ſia. ſz
alia ecc̄ſ magē ſtricte accipiat⁹ prout
contra ſynagogā diuidit⁹. Secundo
ibi' ī eo q̄ fecit cum. i. ī⁹ venturo ad
nidiciū. qui potentia fue doctrine
fecit totū mundū. et vocatur hic p
pulus fidelis q̄tūq;. et potiſſime ſanc
ti. ibi. dicat. ro. ij. Nouerit qui
ī manifeſto nudus eſt. neq; q̄ in ma
nifeſto ī carne eſt amūtatio. ſz q̄ in
abſcondito mētis eſt. et circūcio cor
dis ī ſpū nō līa. et filie ſyon. i. ecc̄
ſie que vocatur ſyon ut dan eſt ſ
p̄s. cxlviij. in regē cuo. i. mystō q̄ in
nidicio apparebit in manifeſtate. ſicut
ī p̄ aduentū apparuit ī mīa mitissima
te. laudēt nomē eius ī choro. i. ī ſocietā
te cōcordi cantate q̄ de vīſcipis oī
bus deus ītimī eſt laudandus. In
tympano et pſalterio pſallent ei.
p̄ ista ītimēta designat ſpūal' gau
dij redūdāū de mētis ītrioz ad exteri
ora vt dr p̄s. lxxxj. exultauerūt cor meū et ca
mea exultauerūt ī deū viuū. et
q̄ nō ſolū in vtroq; teſtō. ſz et ī nouo
ecc̄ vtat⁹ nō ſolū cono vocāli. ſz et ītru
mētoz ut cāpanis. et organis in
plūbus locis. Quia vīplacatū.

Hic adduat ro laudandi dñi. Circa
quod sciendū q̄ duz adiscet ꝑ ad nudi
aū futuꝝ sit ualde tribul' i nūcijs.
erit tñ delectabil' nūcijs. ꝓ q̄ salua
tor luc. xvij. loquens aplis de signis
precedentibus extremū nudiaū. subdit. his aūt fieri incipientibz respi
cite et leuate capita uīa. i. exhilara
te corda sīmqd exponit beatus gre
gorius ouē. pā et ideo aduentus xpi
ad nudiaū debet eē delectabilis nūcijs
q̄ hēbunt nudicē gratū. et hoc est
q̄ dī. Qnia bīplicatū est duo i ꝓpō
sito. lz ei omīa bona et mala sīt sub
generalit. tñ nulli dñr ꝓpīs sanc
spūalit. qm sūt ado electi ad regnū
dei cū eo in unitate celesti. et ex
altant' manūctos nīsalute. lo
quitur hic de futuro ꝑ modū ꝑ
terri ꝓ ēxitudinē ꝓphīe. et dñr
hic manūcti potissime illi qui
diutit' sustinent oppressiones ꝑ
uersorz amore dei. qui in iudicio
futuro erunt exaltati. Ideo sub
ditur. Exultabunt scī in gloria.
qnia post iudiciū scī erūt glorio
si anīa et corpore. et sic aug
mentata gloria augmentabz
eoz exultatiō et letitia. et qnia ī
totali' augm qnetabitur aīe
appetitus. Ideo subditur. Letabūt
in cubilibus suis. qnia cubile
est locus qnetis et dī in plīs mā
sionibus. ꝑ diuīsis glorie gradi
bus seu mansionibz. q̄z sīt
eadem bītudo oīm obiectiue.
non tñ formali. q̄z in oīs scī
videbunt dñm. et eo fruēt' tñ vnq̄
videt ipm clarius alterio. et diu
tius fruit' ipo. et q̄ tūc i corpo
ribus gloriosis erit' latis nocal'.
sm q̄ dicūt aliqui doctores et
probabil'. Ideo subditur. Exultatiōes dei in gutture eoz qnia huius
nocalis incipit a gutture et ascē
dit. Et gladij ancipites. i. ex utra
q̄ ꝑte tendentes. in manibus
eorum ad faciendā vindictā &c.
ꝑ hoc intelligitur constantia ēiā
rum et potentia in extremo iudiciō.
contra illos qui minus oppōnūt
eos in hoc modo. sīm dī cap. v.
Tunc stabunt iusti in magnaiō
stantia adūsus eos qui se angu
stiauerunt et c. nel ꝑ ista hīa
referri ad angelos eos qui erunt
exactores dīm iudiciī. sc̄ quando
impios a iustis et mittendo eos
cū demonibz in igne inēxtīn. sc̄ūdm
quod dicitur ait. xiij. Exibunt
angeli et separabunt malos de me
dio iustoz. et mittent eos i cami
nū ignis. et q̄ ab illa pena nō ꝑ
terunt solum seu libertatē. Ideo sub
ditur. Ad alligandos reges eoz
et c. vt fiant ligis i iudiciū cō
tumptū. i. executionem extremi iu
diciī in dīna ꝓuīdā ab etno cōtump
ti. et ī multis locis veteris ac nouī
testamēti. et qnia tal' executiō dīne
iustīe cedet ad augmētū glorie
electoz. sīm q̄ dī sup ps. lvij. Letā
bitur cū viderit vindictā. ꝑ quod dī.
Gloria hec est omnibz scīs eius. id
ipsum ꝑtinere ad finalem beatam
pro electis. qnia sicut angeli erūt
executores dīm iudiciī mittendo
malos i gehennā. ita erunt ex
ecutores tñ liberando electos i aīa
et corpore ad gloriā sempiternam.

Laudate dñm ꝓ psalmus dī.
i scīs eius. Hunc psalmo
ꝓmittitur talis titulus in he
breo et tñslatiōne ioīm Allelui.

ad dcldeuandū q̄ psalmꝰ ista est q̄
dam nuntiatō ad laudem dī. exp
nitur cōiter ad ītām referendo ad
tempus ueteris testamenti. et sm
hoc in hoc psalmo tria tanguntꝰ
p̄mū est laudatōis locus. cū. Lau
date dnm in scīs eius. et uocantur
hic scā p̄ma ps templi que dicēba
tur scā scōrū. et scā que dicēba
tur scā scōrū. ubi sacerdotes dicēba
tur dīnas laudes. quia p̄mā p̄te
nutriebant cotidie sacerdotes sacrifi
cioz officia cōsūmantes. Secām
uero p̄tem nutriebat sūmꝰ sacerdos
semel in anno ut hētur hebreos
.ix. et quia deus nō solū est cēt lau
dandus in scīs suis sz̄ in cēlis. ideo
subditur. laudate eū in firmamē
to uirtutis eius. et uocatur hic ce
lum empireū firmamentū eo q̄ est
īmobile et firmū et sic dīne cōtem
plōi et eius laudibus aptissimū.
Laudate eum. Hic p̄mit̄ sedm
.s. ps̄ius dei laudandi magnificus
status. cū dr. Laudate eū in uirtu
tibus eius. sz̄ cū dīna uirtus
sit unica sicut et eius substātia.
tū est multiplex in effectibus. ita
q̄ nūq̄ tot effectus producit q̄n
adhuc pdūcere plures. ideo dr. In uirtu
tibus eius. i. in effectibz eius iam
factis et fiendis possibilibz. et quia ma
gnitudo uirtutis eius est nobis in
cōprehēsibilis. ideo subdr. Laudate eū
secundū multitudinē magnitudinis
eius. i. quātūcūq̄z potentia quia ad
huc ad debitam eius laudem nō
attingetis cēt. Vlm. bīdicentes do
nnmū exaltate eum quātū potestis
maior est. n. omī laude. Laudate
te eum. Hic cōsr̄ ponitur tertium
.s. laudandi modus. et quia in ue
ru testamento non solū laudabant
dnm uocalibus īstrumentis. sed ī mu
sicis instrumentis. ideo dicitur. Lau
date eū in sono et tuba et cē. et notan
tur hic p̄mo instrumēta mu
sica quibus utebantur sacerdotes
et leuite et de descriptione eorum
p̄tīm eo. quia sūt satis nota excep
to uno aum dicitur. et chorꝰ. et
dicunt aliqui q̄ chorus est instru
mentū de corno cēū. et hz duas fistu
las de ligno. et aham y q̄ emittit
sonū et uocatur gallus. cicuncta.
Circdo tū magis q̄ hic accipit chꝰ
rus p̄ societate laudantiū. Lauda
te eum in cymbalis. i. in instrumētis
humanis cordalē cis seu nitidissimis. sz̄
quia iste modulatiōes instrumen
torz seu uocū deo non sunt accepte
nisi mediātibus deuotione. ideo concluditur in fine.
omnis spūs laudet dnm. Ideo
dicitur autē in q̄ ps iste potest alī
ter exponi. ut sic conclusio totius libri
psalmorum. et consequēter sequēs
ad p̄cedentē psalmū. qm̄ in illis
tur in tūlatiōne electorum ad ce
lestē gliam p̄cto iudicio exter
mo. et ideo in hoc psalmo mul
tantur anies. celestes ad dei laudē
p̄petuam. inter quos p̄mo inuitā
tur homines ad gloriam assūpti.
quia ps̄ius in humanitate assūp
ta. et beata uirgo maria excedit
omnes angelos in celesti gloria.
Et ideo dicitur. Laudate dominū
in sanctis eius. i. in societate sā
rum in hominibus. Laudate eū in
firmamento uirtutis eius. i. in
celo empireo qm̄ est beatorum lo
cus. et dicitur firmamentum
rōne p̄tacta. Secūdo inuitant

anes electus q̃ſtitum ad augeloc-
cũ dicitur. laudate eum in virtu
tibus eius. i. in societate angelor
qui noiantur noie virtutũ. eo q̃
medius ordo medie ierarchie no
minatur ordo virtutum. extrema
autem aliq̃ nominant ame
dio. laudate eum secundũ multi
tudinẽ magnitudinis eius. liet
autem magnitudo una sit una
et nõ multiplicata nisi. dicitur
tñ quodam modo multiplicari.
inquantum ab ea producuntur
multi effectus magni. et quan
ti effectus maxime relucent in
animabus electis tam angelis q̃
hominibus. ideo vtrobiq; dicitur.
laudate eum secundũ multitu
dinem magnitudinis eius. laudate eũ
in sono tube etc. secundũ quod
dicit beatus gregorius. valbuae
do. prout possimus excelsa dei re
colamus. q̃ per sensibilia nobis
nota. ideo hic exprimuntur mul
ta instrumenta musica. non
quia habeat locum in celesti
patria. sed ad designandum ma
gnitudinem iocunditatis ce
lestis in qua licet sit letus ma
lis secundum aliquos doctores.
vt dictum est psalmo precedẽ
ti. tamen laus mentalis sine
spiritualis est principalior. ideo
in fine concluditur. omnis spi
ritus laudet dominum. idest
spiritus angelicus et humanus
qui ibi continue laudant deũ.
secundum quod dicitur supra
psalmo. lxxxiij. beati qui ha
bitant in domo tua dñe. in se
cula seculorum laudabunt te.
ad quam laudẽ nos pducat.

qui cum patre et spiritu sancto
unit et regnat in secula secu
lorum. amen

Explicat postilla sup librum psal
morum edita a fratre nicholao
de lyra de ordine fratrum minor
sacre theologie vtriusq; doctore.

Circa
1400

M: Cap: Fol: 5.42.84.-175-

387.

RICCHAI DE
LYRA IN
PSALMOS